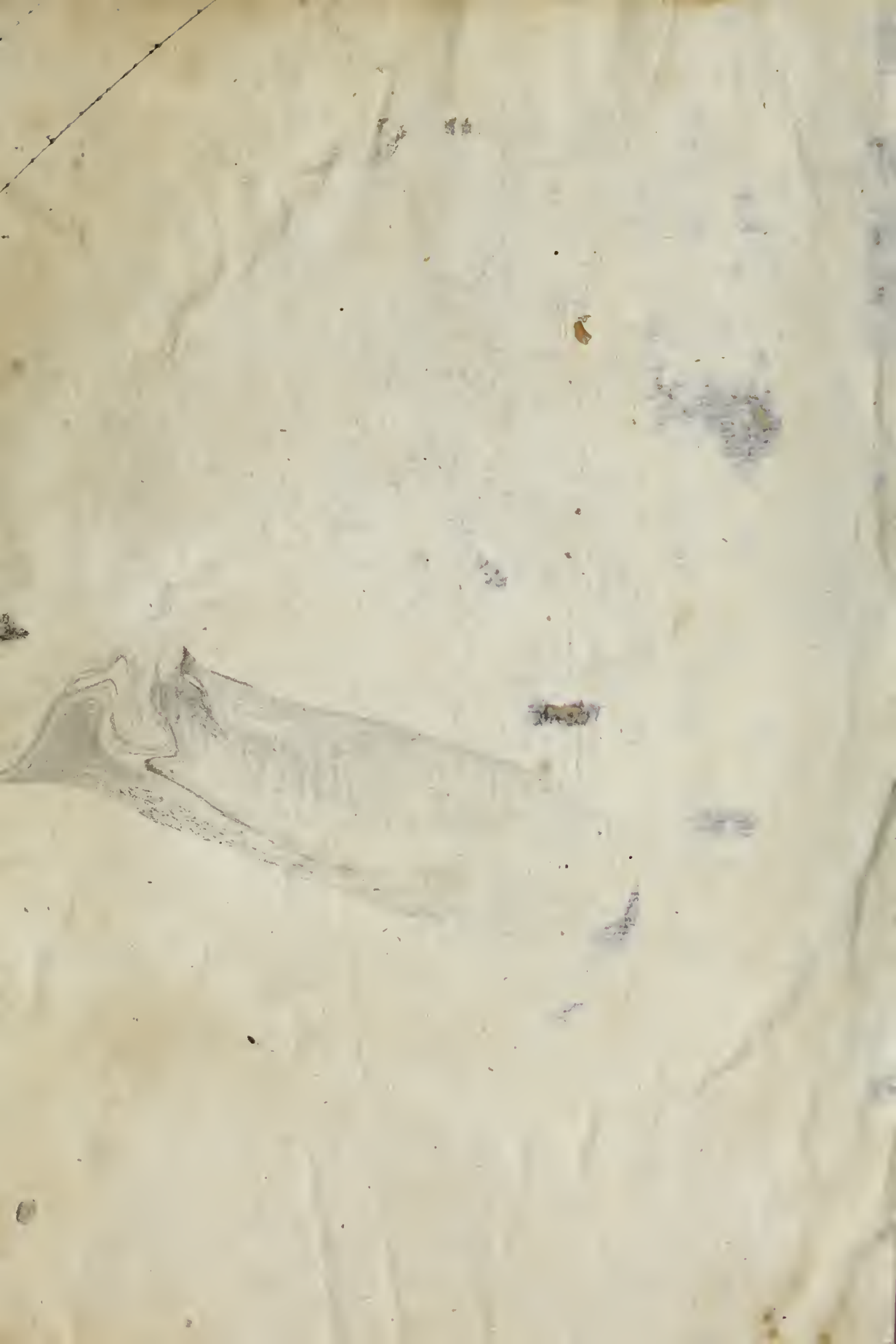

VERHANDELING

OVER HET

BESPIEGELEND EN BEWERKEND DEEL

DER

VROEDKUNDE.

fl. 60 -

198

VERHANDELING

OVER HET

BESPIEGELEND EN BEWERKEND DEEL

DER

VROEDKUNDE;

IN 'T ENGELS GESCHREVEN

DOOR

WILLIAM SMELLIE,

MEDICINÆ DOCTOR,

Na de derde Druk in 't Hollandſch gebragt, en met eenige weinige aanmerkingen en zaaken vermeerderd

DOOR

MATTHYS VAN DER HAAGE,

HEEL EN VROEDMEESTER TE AMSTERDAM.

TE AMSTERDAM,

By JAN MORTERRE, Boekhandelaar.

MDCCLXV.

EX LIBRIS
I. SNAPPER

NAAMLYST

DER GEENEN DOOR WELKER INTEEKENING HET ALOM BEKENDE EN BEROEMDE VROED-KUNDIG WERK VAN DEN HEER WILLIAM SMELLIE, M. D., TEN ALGEMENEN NUTTE DER NEDERLANDEREN, IN HET NEDERDUITSCH VERSCHYNT.

A.

Aarden (Cornelis van Dam van) Dr. Raad in de Vroedſchap, en Oud Burgermeeſter der Stad Briell.
Acronius M. D. te Leuwarden.
Americanus (J. G.) J. & Stud.
Andrau (G.) Chirurgyn-Major in 't éérſte Bataillon van Rumpſch.
Angwarda (Nico.) Chirurgyn te Dockum.
Appel (Willem den) M. D. Veertig Raad der Stad Delft.
Arrenberg (R.) Boekhandelaar te Rotterdam, voor 3 Werken.

B.

Baart (Paſchier) Schepen der Stad Vliſſingen, 's Lands en Stads Doctor.
B. A.
Bachiene (H. A.) Med. Stud.
Bak (S.) Chirurgyn en Breukmeeſter te Rotterdam.
Bakker (A.) Med. Stads Doctor te St. Maartensdyk, in Zeeland.
Baroen (Cornelis) Chirurgyn en Vroedmeeſter op Dreiſchor.
Baſter (Job) M. D. te Zierkzee.
Baſter (Nicolaas) M. D. te Zierkzee.
Bax (Jan) Predikant der Gereformeerde Gemeente in de Ryp.
Becius (Johannes) M. D. te Dordrecht.
Beelaarts (Joan Cornel.) Licent.
Beek (Elbartus) Med. & Phil. Stud.
Beer (Mr. François Bernard de) M. L. te Gent.
Beetz (A.) Chir. Stud.
Belkmeer (N.) Stads Med. Doctor te Bolsward.
Berg, Stads Doctor te Alkmaar.
Berg (Joh. v. d.) Chirurgyn te Leuwarden.
Berghuis (Henderik) Med. & Phil. Stud.
Bergmeier (Hendericus) Apothecar, te Amſterdam.
Bergman (Cornelis) Boekhandelaar te Amſterdam.
Berkelaar (Leendert van) Chirurgyn in de Stede Beverwyk.
Berkman (Martinus) Chirurgyn en Stadsvroedmeeſter in Amſterdam.
Bernard (Joannes Stephanus) Medicinæ Doctor.
Beugeling (H.) Chir. Stud.

Beukelaar (F.) Mr. Chirurgyn in den Nieuwenhoorn.
B. F.
Beye (Pieter) Chirurgyn te Zierkzee.
Blanckx (Petrus) Licent.
Blankenhagen (Pieter Henrik) te Riga.
Blekkingh (Jan Henderik) Mr. Chirurgyn te Amſterdam.
Bluſſé (Abraham) Boekhandelaar te Dordrecht, voor 3 Werken.
Bodde (Gerard) Medicinæ Doctor en Gemeensman te Zwolle.
Bochaute (Cornelus van) Licent.
Boerregter (Barent) Mr. Chirurgyn te Amſterdam.
Bohemer (C.) Boekhandelaar te Middelburg, voor 2 Werken.
Bolt (J.) Boekhandelaar te Groningen, voor 2 Werken.
Bonket (J.) Boekhandelaar te Dordrecht, voor 7 Werken.
Boogert (Dr. François) Veertig Raad der Stad Delft.
Boom (Leendert) Mr. Chirurgyn te Middelburg.
Boon (A.) Chirurgyn in de oude Tonge.
Bon (Johannes) 's Lands en Stads Geneesheer, Hoogleeraar in de Geneeskonſt, Oud Schepen en Raad der Hoofdſtad 's Hertogenboſch.
Borrendamme (G. van) Med. Doctor, Schepen en Raad der Stad Zierkzee.
Borſtelman (Willem) Boekhandelaar te Amſterdam.
Boſch (J. C. ten) Boekhandelaar te Utrecht, voor 2 Werken.
Boſch (J. de) Jeronimusz.
Both (J. Henderikſen) M. D.
Both (J.) Henderiksz., Med. Stads Doctor te Amersfoort.
Bothall (Abraham) Boekhandelaar te Rotterdam, voor 5 Werken.
Bouman (Fredericus) Med. Doctor & Practicus te Amſterdam.
Bouquet (E.) Boekhandelaar in 's Hage.
Braam (de Erv. P. van) Boekhandelaaren te Dordrecht, voor 4 Werken.
Brill (Abraham) Medicinæ Doctor.
Broer (Cornelis) Mr. Chirurgyn te Zoetermeer.
Broer (Pieter) Chirurg. Stud.
Brugge (Matthys van) Mr. Chirurgyn te Schiedam.
Buchem (Albertus Hendricus Engelbert) Med. Stud.
Buchner (Jan) Mr. Chirurgyn te Amſterdam.
Bruine (Johannes de)
Bulderen (Henderik van) Boekhandelaar te Zutphen, voor 2 Werken.
Burger (Ahaſueros Philip) Chirurgyn en Vroedmeeſter te Hoorn.
Burmannus (Joh.) Med. Doct. en Profeſſor Botanie te Amſterdam.
Buuren (Nicolaas van) Apothecar te Amſterdam.
Buysman (Abraham) Stads Chirurgyn te Enkhuyſen.

C.

Campen (J. van) Boekhandelaar te Nymegen.
Cant (J.) Med. Doctor te Rotterdam.

Car-

Carman (Pieter).
Cats (U.) M. D. te Leuwarden.
Cats (Leendert) Mr. Chirurgyn te Middelburg.
Catz (J.) Medicinæ Doctor te Utrecht.
C. B.
Chalmot (H. A. de) Boekhandelaar te Leuwarden, voor 16 Werken.
Clercy (Ludovicus de) Boekhandelaar te Ieperen, voor 3 Werken.
Clevering (Bernardus) Vroedmeester te Amsterdam.
Cluwen (Hermanus) Chirurgyn te Amsterdam.
Coelee (Bernardus) Chirurgyn te Werdum.
Coets (J. W.) M. Doctor en Chirurgyn te 'S. Capel.
Coevenhoven (Pieter van) Junior.
Collegium Medicum.
Colonius.
Coopmans (Gatse) Med. Stud.
Cooth (M. S. van) Stads Medicus te Harderwyk.
Corbelyn (Thomas) Boekhandelaar te Vlissingen, voor 4 Werken.
Cornelisſen (Abraham) voor 6 Werken.
Cornie (Willem) Mr. Chirurgyn te Leyden.
Correvond (Johan Hendrik) Stads Operateur, Vroedmeester en 's Lands Chirurgyn te Vlissingen.
Coulon (Amil.) Stad M. D. te Leuwarden.
Courcellus (Matthias Hofkens) Dr. Regerend Schepen der Stad Alkmaar.
Craay (Dirk) Apothecar te Munnikendam.

D.

Dam (Nicolaas van) Stads en Gasthuis Doctor te Delft.
Dame (H.) Stads Chirurgyn in 's Hage.
Dankaarts (Hdr.)
Dane (J.) Boekhandelaar te Middelburg, voor 2 Werken.
Deknatel (Jan).
Delphos (K.) Boekhandelaar te Leyden.
D. G.
Depen (Cornelis van) Med. Stud.
Dieterich (Rudolph) Chirurgyn te Rinsmageest.
Doesburg (Jacobus).
Doeveren (G. van) Med. Doct. Theoret. & Pract. Chimiæ & Artes Obstitr. Prof. te Groningen.
Dominé (J. J.)
Domsma (Martinus).
Dorsman (Cornelis).
Draveman (Melchior).
Drosaart (P.) Mr. Chirurgyn.

Eleveld

E.

Eleveld (Willem) Boekhandelaar te Amſterdam.
Eller (P. C. L.) Chirurgyn Major in het tweede Batailjon van den Prins van Holſtein Gottorp.
Emmelot (L.) Chirurgyn en Breukmeeſter te Rotterdam.
Entrop (P. J.) Mr. Chirurgyn.
Erleman (Dirk).
Erve Hend. Sligtenhorſt en Pieter van Rees, Boekhandelaars.
Eſſen (Chriſtiaan van) Boekhandelaar te Amſterdam, voor 2 Werken.
Esveld (Steeve van) Boekhandelaar te Amſterdam.
Eykelhardt (Chriſtiaan) Mr. Chirurgyn.
Eyk (Daniel van) Med. Doctor.

F.

Fey (J. W.) Chir. Stud.
Findeſcheen (Pieter) Oud Burgermeeſter op Vlieland.
Flebbe (C. D.) Med. Doctor en Chirurgyn Major ten dienſt van den Staat.
Flietner (Jan Nicolaas).
Fontein (Fedderik) Med. Doctor te Harlingen.

G.

Gaine (J.) Medicinæ Doctor.
Gallandat (David Henry) Lector Anatomicæ te Vliſſingen.
G. E. v. R.
Geſcher (David van).
Gerlsma (J.) Secretaris der Stad Slooten.
Gevers (W.) Stads Drukker te Oudewater, voor 4 Werken.
Gibert (B.) Boekhandelaar in 's Hage.
Gillis (Lammert) Chirurgyn te Franeker.
Gilliſſen (Pieter) Boekhandelaar te Middelburg, voor 3 Werken.
G. K.
Golls (J.)
Gongryp (Joh.) Landſchaps Med. Doct. te Leuwarden.
Graeuwen (P. J.'s) Med. Doct. en Profeſſor in de Medicynen, Anatomie, Bothanie en Chemie, op de Provintiale Gelderſche Academie te Harderwyk.
Greeber (Pieter Theodorus) Medicinæ Studioſis te Harderwyk.
Greeve (Gerard) Chirurgyn te Utrecht.
Greidanus (J.) M. D. te Bolsward.
Groenenberg (Cornelis van) Mr. Chirurgyn.
Grol (L) Med. Doct.
Gronden (G. van den) Med. Studioſis te Harderwyk.
Groot (Gerrit de) en Zoon, voor 13 Werken.
Groot (Maria de)
Grouw (Jodocus) Mr. Chirurgyn te Zeevenbergen.
Guilod (Bernardus)

Gut-

Gutteling (H. C.) Boekhandelaar in 's Hage.
G^r. (W^r.)
Gysperti (A. Hodenpyl) Med. Doctor in Schiedam.

H.

Haage (A. C.) Mr. Chirurgyn in 's Hage.
Haar (Jacob van der) Heel en Hand Arts van de Stad, en het Hoſpitaal der Hoofdſtad 's Hertogenboſch.
Halbetsma (F.) Med. Doctor te Dokkum.
Ham (Anthony van den)
Harger (Johannes) Medicinæ Doctor te Rotterdam.
Haſenhoek (H. J. van) Chirurgyn te Harlingen.
Hasſelman (Jacobus) Med. Doct. in 's Hage.
Haverkamp (Klaas) Mr. Chirurgyn in Amſterdam.
H. E.
Heek (Jacob) Mr. Chirurgyn.
Heemskerk (den Hoog Welgebooren Heer Mr. Cornelis van).
Hegenhuizen (W. J.) Mr. Chirurgyn te Oud Alblas.
Helmont (Klaas van) Stud. Chirurg.
Herveld (M. S.) Med. Stud.
Hesſelmeier (Philip Coenraad) Chirurgyn te Amſterdam.
Heymans (Adolp) Mr. Chirurgyn en Apothecar.
Hilkes (Johannes).
Hoepeling (Catrina) Vroedvrouw in 's Hage.
Hoetin (J. A.) Apothecar, Chimiſt en Practiſyn in de Medicynen te Vlierlinxbeek.
Hoey (Cornelis van) Med. en Stads Doctor en Vroedſchap in 's Hage.
Hoff (Willem).
Hof (Frederik Henderik Chriſtiaan) Med. Doct. te Arnhem.
Hofhoud (Jacobus) Boekhandelaar te Rotterdam.
Hoffman (Jan Chriſtiaan Fredrik).
Homberg (D.) Chirurgyn te Utrecht.
Honing (Jan) Jacobz. a Zaandyk.
Hoogendyk (M.) Med. Doct. te Thiel.
Hoolewerf (Iſaak du Bois) Med. Doctor te Alkmaar.
Hondius (Simon)
Houttuin (Marten) Chirurgyn te Hoorn.
Huibers (D.) Med. Doctor in 's Hage.
Hurgonje (Adriaan Iſaac) Raad en Penſionaris der Stad Vliſſingen.
Hurgonje (Iſaac) Raad der Stad Vliſſingen en wegens dezelve Gecommiteert ter Provintiale Rekenkamer van Zeeland.
Huisman (Bregetta Maria) Vroedvrouw in Amſterdam.
Hulſt (Hermanus Pieter).

I.

Idema (P.) Med. Doctor te Sneek.

J.

Jans (Rienk) Chirurgyn op de Leie.
Jans (Roeltje) Stads Vroedvrouw te Gronigen.
Janſon (Joh. Robb.) Med. Doctor te Breukelen.
Jantjes in de Ryp.
Japin (Jacob)
J. A. S. P. Phicicus en Chimicus.
Joffroy Licent.
Johannes (Johannis)
J. J. K.
Jonge (Chriſtiaan de) Med. Doct. en Vroedſchap te Schoonhove.
Jonge (Pieter Abraham de) Med. Doct. te Zierkzee.
Jooſten (Johannes) Chirurgyn by de EE. O. I. C.
Jordaan (P.) Boekhandelaar te Purmerende, voor 2 Werken.
Joſee (B.) Stads Chirurgyn te Haarlem.
J. O. T., Stads Chirurgyn te Haarlem.
J. P.
J. V. W.

K.

Kanter (J. de) Boekhandelaar te Zierkzee voor 2 Werken.
Kappelhof (Abraham) Med. Doctor te Amſterdam.
Keuchenius (W. M.) Med. Doctor te Rotterdam.
Keuchenius (W.) Med. Doct. te Workum.
Kempe (Jacob) Chirurgyn te Zierkzee.
Keuls (Henricus) Mr. Chirurgyn te Amſterdam.
Kneppelhoud (J.) Med. Doct. in Schiedam.
Knoppert (Willem) Mr. Chirurgyn te Eemenes Binnensdyks.
Klemmen (Hermanus van) Mr. Chirurgyn.
Klenck (R. Callenbach) Boekhandelaar te Enkhuyſen.
Klos (Joh. van der) Boekhandelaar te Gouda.
Kolk (Jacobus van der) J. U. Doctor te Wommels.
Kraa (Willem) Mr. Chirurgyn.
Kraan (G.) Vroedmeeſter te Amersfoort.
Kramer (Suffridus) Med. Doct. te Workum.
Kroe (A. van der) Boekhandelaar te Amſterdam, voor 4 Werken.
Kroon (Cornelis) Mr. Chirurgyn tot zwarte Waal.

L.

Laar (Arnoldus van de) Med. Doct. in 's Hage.
Lakeman (Nicolaas) Mr. Chirurgyn te Amſterdam.
Lanckom (Paulus van) Chirurgyn te Utrecht.
Landmeeter (Adriaantje) Vroedvrouw te Zierkzee.
Leefers (Frederik) Chirurgyn te Borkeloo.
Ledeboer (Abraham) Med. Doctor.

Leeuwen

Leeuwen (Theodorus) Med. Doctor te Delft.
Lelyveld (L. E. van) Med. Stud.
Lenſius (Pieter) Chirurgyn te Harlingen.
Lequin (Gerardus) Junior, Boekhandelaar te Amſterdam, voor 4 Werken.
Libert (Johannes) Chirurgyn te Middelburg.
Lienen (Pieter van)
Linden (Johannes van der) Chirurgyn te Ryswyk.
Lis (W. van) Med. Doct. te Bergen op den Zoom.
Lobry (Jacobus)
Loenen (H. van) Stads Chirurgyn te Utrecht.
Loenen (L. E. van) Mr. Chirurgyn.
Loo (Maria de) Vroedvrouw te Munſter.
Loof (Jan)
Loof (P. H. J.) Medicinæ Doctor in de Wildervanck.
Looyen (A. Y.) Stads Apothekar. te Nymegen.
Lotichichius Med. Doctor.
Luchtmans (S. J.) Boekhandelaars te Leiden, voor 2 Werken.
L'Spine (Jacobus) Mr. Chirurgyn te Pynaeken.
Lutterot (Adrianus) voor 2 Werken.
Lutpenberg (C. G.) Chirurgyn te Purmerende.
Lycklama (J. P. A. Nicholt) J. U. Cand. A. Med. Stud. te Franeker.

M.

Maanen (Arie van) Hovenier te Monnikendam.
Maarſeveen (Corn.)
Maas (J.) Med. Doct. te Utrecht.
Maronier (Henderik) voor 2 Werken.
Maſee (A.) Stads Chirurgyn te Purmerende.
Maquet (Jan) Med. Doct. te Zierkzee.
Masker (Albert) Chir. Stud. te Amſterdam.
Masſis (Daniel Anthon.) Med. Doct. Penſionaris Honor. der Stad Zierkzee.
Maurik (Anthony van) a Sloterdyk.
Mee (J. Du) Boekhandelaar in s'Hage, voor 2 Werken.
Meer (Cornelis van der) Chirurgyn te Amſterdam.
Melmer (J. H.) Regiments Doctor onder 't éérſte Batailjon van Holſtein Gottorf in Garniſoen te Zwolle.
Meulen (Pieter van der) Junior, Chirurgyn in 's Hage.
Mey (Johannes de)
Meyer (Henricus) Med. Doct.
Meyer (Jan) Boekhandelaar te Gent, voor 6 Werken.
Meyer (A. L.) Med. Doct. te Deventer.
Meys (Johannes Theodorus) Chirurgyn en Vroedmeeſter tot Koog, aan de Zaan.
Mol (Hermanus de) Chirurgyn te Gouda.
Molenaar (Menſo) Chirurgyn te Dromryp.

Moreau (Alexander) Licent.
Morrees (Hubertus) Med. Doctor te Nymegen.
Moſtert (Henderik) Boekhandelaar te Leyden.
M. V. M. V. D. M.
Muller (Abraham) Medicinæ Doctor.
Muller (Jer. Louïs) M. L. te Gent.
Mysberg (Ambroſius) Mr. Chirurgyn in de Klundert.

N.

Naigere (De Heer en Mr. Joſeph François de) M. L. te Gent.
Nettis (Johan) Med. Doct. en Oogärts te Middelburg.
Nicolay (F. A.) Chir. Stud.
Neufville (Jan de)
Niggly (Chriſtiaan) Chirurgyn te Leuwarden.
Niel (Martinus Adrianus van) Chirurgyn en Stads Vroedmeeſter in s'Hage.
Nieuwenhuis (G.) Med. Stud.
Noëmer (P. van) Med. Doct. te Zierkzee.
Nokken (H. v.) Med. Doct. te Utrecht.
Noordhoek (G.) Med. Stud.
Noortbergh (Mr. J.) Raad in de Vroedſchap en Schepen der Stad Gouda.
Noppen (Pieter)
Nuys (J. G.)

O.

Oortman (A.) Med. Doct. te Utrecht.
Ooſterdyk (N. G.) Med. Doct.
Opden Hoof (Nicolaas Willem) Chirurgyn te Amſterdam.
Oſſelaar (Barent ten)
Ottink (Adriaan) Mr. Chirurgyn.
Overgoor (M. F.) Med. Doctor binnen de Stad Briell.

P.

Paddenburg (Abraham van) Boekhandelaar te Utrecht, voor 3 Werken.
Paayenaar (J. de) Boekhandelaar te Vliſſingen, voor 2 Werken.
Palier (J.) Boekhandelaar te s'Hertogenboſch.
Pallas (P. S.) Med. Doctor in 's Hage.
Pars (Dirk) Stads Chirurgyn te Leuwarden.
Peſenecker (C. E.) Boekhandelaar te Amſterdam, voor 2 Werken.
P. G.
Phelſum (M. van) Stads Med. Doctor te Sneek.
Phyffer (Caſparus) Med. Doctor te Nymegen.
Phyffer (C. M.) Chirurgyn Major te Nymegen.
Pisbergen (F.) Chir. Stud.
Plaats (Volkert van der) Boekhandelaar te Harlingen, voor 3 Werken.
Poolſum (de Weduwe J. J. van) Boekhandelares 't Utrecht, voor 2 Werken.

Poort

Poort (Klaas) Chirurgyn te Harlingen.
Potgieter (Hermanus) Chirurgyn te Amſterdam.
Potgieter (Pieter) Mr. Chirurgyn te Amſterdam.
Pothoff (Abraham Lambertus)
Prätorius (J. D.) Chirurgyn te Amſterdam.

Q.

Quaeſtius, Heelmeeſter te Groningen.

R.

Raffhaek (Everwyn) Med. Doctor.
Raveſtein (Jan Willem) Mr. Chirurgyn te Delft.
Reemts (Johan Hendrik) Mr. Chirurgyn te Amſterdam.
Relyk (B.) Chirurgyn te Charlois.
Renard (G. L.) Med. Doct. te Leuwarden.
Renſing (Caſparus)
Reinders (Maria) Stads Vroedvrouw te Zierkzee.
Reitz (F. T.) Med. Doctor te Middelburg.
Repelius (Johannes) Apothecar te Nymegen.
Reus (Jan de) Chirurgyn en Stads Vroedmeeſter te Harlingen.
Reytenbach (B.) Vroedvrouw in s'Hage.
Rhyn (D. van) Med. Stud.
Rog-aar (J.) Med. Doctor te Zaandam.
Romer (E. J.) Med. Doctor.
Roon (P. van) Mr. Chirurgyn te Vlaardingen.
Roos (Jan)
Rooſe (Judocus de) Heelmeeſter tot Lebbcho.
Roſelt (F. A.) Chirur. Jurat. tot Mechelen in Vlaanderen.
Roſendaal (J. van) Med. Doctor.
Roskam, Advocaat.
Roy (Iſaac Le) Stads Steenſnyder en Vroedmeeſter te Middelburg.
Royaards (J. C.) Boekhandelaar te Zwolle, voor 4 Werken.
R. R. Apothecar te Vliſſingen.
Rydt (Corn. Guill. de)
Ryger (G W.) Chir. Stud.
Rynders (Henderik) Mr. Chirurgyn te Tame aan den Uithoorn.
Ryſſel (N. v.) Chirurgyn en Vroedmeeſter te Meerkerk.

S.

Salvey (J. J.)
Schellings (Pieter)
Schenk (Joſeph) Chirurgyn te Zaandyk.
Schroeff (E. van der) Med. Doct. te Utrecht.
Schuurman (B.) te Hoorn.
Schmidt (L.) Boekhandelaar te Schiedam, voor 3 Werken.

Scholl (Dirk) Stads en Gasthuis Chirurgyn te Delft.
Schoneveld (Johannis) Boekhandelaar te Zaandam.
Schouten (Gualterus) Medicinæ Doctor.
Schreuder (Johannis) Boekhandelaar te Amsterdam.
Schult (J. B.).
Schut (G. J.) Med. Doct.
Schutte (Casper) Mr. Chirurgyn.
Schwencke (Thomas) Med. Doct. Professor in de Anatomie en Chirurgie, mitsgaders Vroedschap van 's Hage.
Servranckx (Lucas) Chirurgyn.
Slingerland (C.) Med. Doct. in 's Hage.
Silvius (G.) Stads Vroedvrouw te Amsterdam.
Sinaren (Jacobus) Med. Doct. te Leyden.
Sinderam (Willem).
Silo (Johannes).
Smit (Gysbert).
›mers (Servaas) Boekhandelaar te Gend, voor 6 Werken.
›mers (Mr. Johan Joseph) M. L. te Gend.
›nsbeek (R. v.) Medicinæ Doctor en Burgermeester te Zwolle.
›aan (Johannis) Medicinæ Doctor.
›ecman (Leonart) te Leyden.
›ierings (Bernard S.) Mr. Chirurgyn en Oogmeester.
›pruyt (Henrikus) Boekhandelaar te Utrecht, voor 2 Werken.
Staal (Leendert van de) Apothecar.
Star (H. van der) Med. Doct. te Dordrecht.
Stavel (Jan van) M. Chirurgyn van 't Leprooshuis, Aalemoesseniershuis en van 't Tuchthuis, en Stads Breukbanden Maaker enz. te Gouda.
Stathouer (Cornelis) Med. Doctor te Nymegen.
Steeg (L. van der) Med. Stud.
Steeg (N. van der) te Leuwarden.
Steenhof, Chirurgyn.
Steenstra (Hylke Jans) Chirurgyn en Vroedmeester te Sneek.
Steffens (Mynardus) Med. Doctor te Amsterdam.
Stephan (Jan Godvried) Chirurgyn te Monnikendam.
Stinstra (Simon) Med. Doctor te Harlingen.
Stochius (A.) Med. Doct. te Enkhuysen.
Stolk (Jan van) Architect van Zyn D. H. den Prins Erfstadhouder.
Stook (J.) Med. Doctor te Rotterdam.
Styger (Cornelis) Chirurgyn.
Styl (Simon) Med. Doctor te Harlingen.
Stuyvesant (J. P. van) Med. Doctor te Utrecht.
Swaarebacker (H.) Chirurgyn te Hoorn.

T.

Tamé (Tieleman) Junior, Med. Doctor in 's Hage.
Theesing (Henderik)

Thier-

Thierry (Joh.) Boekhandelaar in 's Hage, voor 2 Werken.
Thol (de Weduw. Otto van) en Zoon, Boekhandelaar in 's Hage, voor 6 Werken.
Thol (Pieter van) Boekhandelaar in 's Hage, voor 4 Werken.
Thoorn (P. O. van den) Boekhandelaar te Zierkzee, voor 7 Werken.
Toll (Wouter van) Chirurgyn en Apothecar te Weſtzaandam.
Tielleman (Lambertus) Chirurgyn en Apothecar te Crommenie.
Titſingh (Albertus) Chirurgyn en Stads Vroedmeeſter te Amſterdam.
Tjalingius (T.) Boekhandelaar te Hoorn, voor 2 Werken.
T. (J.O.) Stads Chirurgyn te Haarlem.
Trakrane (J.) Junior.
Tronchet (Daniel) Mr. Chirurgyn te Delft.
Trouillart (Gerardus)
Truntza (C. R.) Med. Doct. te Zaandam.
Tuinninga (Menno) Chirurgyn te Harlingen, voor 2 Werken.

V.

Valkenier (Gillis) de Jonge.
Vauvarcq (Gerard) Med. Stud.
Veer (G. van der) Boekhandelaar te Utrecht.
Veirac (Johannes) Med. Doct. te Gouda.
Velt (Johannis) Mr. Chirurgyn in 's Hage.
Veltkamp (J.) Mr. Chirurgyn te Zwolle.
Ven (Henderik van der) Chirurgyn en Vroedmeeſter.
Verbruggen (Willem) Med. Dr. en Veertig Raad der Stad Delft.
Verboom (Matthys) Heelmeeſter te Wattingsveen.
Verhell (de Weduw.) Boekhandelares in den Briell, voor 2 Werken.
Verheul (Cornelis) op de Koog.
Verhoef (Lambertus) Chirurgyn en Vroedmeeſter te Purmerland.
Verlinde (Cornelis).
Vermeulen (Coenraad) Chirurgyn.
Vermeulen (Jacob Ant.) Licent.
Vierhouten (L. van) Chirurgyn te Purmerende.
Villars (Jan Jacob Col) Dr.
Vis (Dirk) Junior, Boekhandelaar te Rotterdam.
Vollenhoven (J. van) Cornelis Zoon.
Vonck (Jan) Mr. Chirurgyn te Middelburg.
Vries (E. de) Med. Doct.
Vries (J. de) Anatomiæ Chirurgicæ Lector en Landſchaps Operateur te Leuwarden.
Vries (P. de)
V. T., voor 2 Werken.

W.

W.

Waal (Samuel de) Boekhandelaar te Utrecht, voor 3 Werken.
Waarts (Hermanus)
Waert (Jan van)
Wagt (F. van der) Chirurgyn te Utrecht.
Wal (T. V. D.) te Leuwarden.
Walraven (A.) Stads Doctor te s'Hertogenbosch.
Watson (Robbertus) Chirurgyn en Vroedmeester te Rynsburg.
Wedding (D. B. Paringet) Med. Doct. te Utrecht.
Werth (H. V. de) Med. Doct.
Westenberg (Gerhardus) Med. Doct.
Westerhof (Abraham) Med. Doct. in 's Hage.
Weyde (Kier van der) Chirurgyn te Campen.
Wiems (Jan) Chirurgyn te Amsterdam.
Wildboer (Henderikje) Stads Vroedvrouw te Arnhem.
Winkelman (Isaac) Raad en Burgermeester der Stad Vlissingen, Commies Generaal van de Convoyen en Licenten.
Winter (F. U.) Med. Doct. Medicinæ & Chemiæ Professor Ordinarius te Franeker.
Wit (Hermanus de) Boekhandelaar te Amsterdam.
Wolff (Franciscus de)
Wolff (L. J. de) Med. Doctor.
Wolff (P. L.) Med. Doctor en Chirurgyn te Middelburg.
Wyde (Albertus van der) Chirurgyn te Meppelt.
Wynants (G. J.) Heelmeester in 's Hage.
W. H. Z. (J.)

Y.

Ypei (Adolphus) L. H. Studiosus.
Ynthma en Tiboel Boekhandelaars te Amsterdam.
Yserman (Cornelis) Med. Doctor.

Z.

Zegeling (Judith) Stads Vroedvrouw te Deventer.
Zelder (Ignatius van) Med. Doct. te Gouda.
Zyll (R. Vos van) Med. Doctor te Oudewater.

BERICHT

BERICHT
VAN DEN VERTAALER
AAN DE
INGETEEKENDE
VAN DIT WERK.

Hoog. Welgeboor. WelE. Grootächtb. WelE. Geſtreng. WelEd. Hoog Gel. WelEerw. Heeren, Geneesheeren, Heelmeeſteren, Wyzevrouwen, Leerlingen *in alle* Weetenſchappen, Konſtminnaaren en Konſtminnareſſen, *door* Ulied. *toedoen, mag ik met recht zeggen, is het, dat het* zo nuttig Vroedkundige Werk van den Heer WILLIAM SMELLIE, *in 't* Hollandſch *zal verſchynen; want had het Getal der* Ingeteekende *niet toereikende geweeſt, dan had misſchien hetzelven niet voor den Dag gekomen. Dus komt* Ulied. *de Eer daarvan toe.* Gylied. *hebt dien Grondſteun op enkele Beloften, van den* Boekhandelaar J. MORTERRE, *gelegt, dezen heeft op de* Plaatſnyders *en op my geſteund, en zich vaſt verbeeld, dat wy, het geen dat tot dit Werk behoorde, voldoen zoude. Wat aanbelangt, het geen de* Boekhandelaar *en de* Plaatſnyders *tot dit Werk moeſten toe brengen, twyffele ik niet of* Ulied. *zult, daar over, in dit* éérſte gedeelte *voldaan zyn, en in de volgende* gedeeltens, *voldaan worden.*

Het zoude my aangenaam zyn te hooren, dat Gylied: *ook over mynen Arbeid, die ik aan 't* Werk *beſteed heb, zo voldaan waart, als* Gylied. *over den* Boekhandelaar *en* Plaatſnyders *voldaan zult zyn: dan zoude myne Ziele zich verheugen, en aangeſpoord worden, om het verdere, dat tot dezen Arbeid behoord, met geen minder vlyt dan dit eerſte te volbrengen. Doch zo ik hier in mocht komen te misſchen, denkt dan* geächte Ingeteekende, *dat ik een Menſch ben, die zich verbeeld heeft, door zynen ondernomen Arbeid, voldoening te kunnen geven, maar daarmede door onkunde, gemiſt heeft.*

Maar eér Gylied: *dit* gedeelte *van mynen Arbeid* Uwlied: *voorſtelt, beoordeelt en beſluit, zó gelieft vooráf te weeten, dat het maar alleen ons oogmerk is, over het gebeel genomen, een* koſtbaar Vroedkundig Werk, *voor*

* * *

de

de Leerlingen, tot een geringen prys, in 't Hollandſch *te brengen, waar over geen beter, in die taal, bekend is. Hoe verre wy hierin geſlaagt hebben, ſtaat aan Ulied: te beoordeelen en te beſluiten. Dus verzoek ik, als* Vertaaler, *de verdere beoordeeling over mynen Arbeid op te ſchorten, tot dat het laatſte gedeelte van 't beloofde Ulied: terhand geſteld is; alzo ik daarin, by wyze van een* Voorrede, *zal aantoonen dat* ik *dit Werk vertaalt heb, de wyze* hoe *en de rede* waarom *hetzelven in 't* Hollandſch *verſcheint Waardoor misſchien vele valſche beſluiten, die op myn Arbeid gemaakt zoude kunnnen worden, uit den weg zullen geruimd worden. Tot deeze twe zaaken, vind ik my verpligt over te moeten gaan, alzo my reeds verſcheiden nadeelige gerugten van onkundigen, die door Nyd beſtierd worden, over mynen Arbeid ontmoet zyn, welke niet misſen zullen Ulied: ter oore te komen.*

Beoordeelt dezen mynen éérſteling, zo het Ulied: gelieft niet te ſtraf, op dat myn poogingen, om de Vroedkunde, *ten nutte der Leerlingen, en van myn zelfs, verder onder het oog te zien, niet vermindert worde. Het geene ik wel gedaan mocht hebben, pryſt dat dán, en welk ik kwaalyk gedaan mocht hebben, verácht dat vryëlyk, maar verbeetert hetzelve; op dat wy* Neederlanderen, *door tyd en vlyt een* Vroedkundig Werk *voor de Leerlingen in onze Taal mogen verkrygen, waar op dezelve hunne Kunſt veilig kunnen bouwen, om tot Heul en Trooſt van de* Noodlydende Moeders *en* Kinderen *te kunnen verſtrekken.*

Ontfang dan, hooggeáchte Ingeteekende, *dezen Arbeid van my, die niet anders beoogt heeft, dan de beſte* Vroedkunde *voor de* Hollandſche Leerlingen, *in hunnen Taal, in 't dagligt te ſtellen, om daar mede voordeel aan 't Menſchelyk Geſlacht te kunnen toe brengen. Ik ben met grooten eerbied*

HOOGGEACHTE INGETEEKENDE,

Ulied: Onderdaanige Dienaar

AMSTERDAM den 29. Octob. 1765.

MATTHYS VANDER HAAGE.

VOORREDE
VAN DEN
VERTAALER,
AAN DE
INGETEEKENDE.

Geächte Ingeteekende! ik meen dat ik den Boekhandelaar inſtaat geſteld heb, om zyne beloften aan Ulieden gedaan, te kunnen voldoen, door hem het laatſte gedeelte van het vertaalde *Vroedkundige Werk* van den *Heer* SMELLIE, ter hand te ſtellen. Ik zoude hier by kunnen beruſten, was het niet, dat ik belooft had aan te zullen, toonen, *wie dit Werk vertaald heeft; en de wyze hoe het vertaald is; en de rede waaröm het in 't Nederduitſch verſcheint.*

Maar eêr ik hier toe overga, zo gelieve vóóraf éérſt te begrypen het Begin en Aanwas van myn Vermogen, om tot die Vryheid te komen van, in deze zo kundige en teffens Heekelachtige tyden, met myne Vertaaling in 't dagligt te verſchynen, op dat, eensdeels, de *Ouderen*, die in 't oog hebben, om Kinderen na hun ſmaak, de *Heelkunde* te laaten leeren, daardoor aangeſpoord mogen worden, hen van den beginne daartoe op te leiden, en by een *Heelmeeſter* te beſteeden, die de verëiſchtens bezit, om een Kind tot een Man in de *Heelkonſt* op te doen wasſen: anderdeels, om aanleiding te geven aan de zulke, die geen goede grondlegging in de *Heelkunde* gehad hebben, van op gelyke wyze, de handen aan 't werk te ſlaan, gelyk ik op het einde gedaan heb, om dit gebrek te vervullen.

Weet dan, Geächte Ingeteekende! dat ik kort, na dat ik inden Jaare 1721 ter Waereld verſcheen, in myn *Hollandſche Moedertaal*, door myne Ouderen en ánderen, te *Nymegen* woonächtig, alsmede door School-Vrouwen in de Letterklanken en Lettergreepen, en door Schoolmeeſters in 't Leezen, Schryven en Reekenen; in de Gronden van den Godsdienſt; door de Geloofs Onderwyzers, in 't kort, in alles, op zulk eene onkundige wyze, onderwezen ben, dat ik daar door geenzins gelukkig voor my zelven, veel minder nuttig voor ánderen konde worden; want veer-

tien

tien Jaaren oud zynde, konde ik gebrekkelyk Spellen, Leezen, Schryven en Reekenen, en bezat bovendien de Onwilligheid, het Bederf van 't Menſchdom, in den volmaaktſten graad.

De begeerte myns Vaders was toen, (tegen myn zin), dat ik de *Heelkunde* zoude leeren, zonder dat zyn Ed. de bekwaamheden kende, die 'er vereiſcht worden, om een Kind tot een goed *Heelmeeſter* op te leiden. Zyn Ed. beſteede my, voor twee Jaaren, by een *Heelmeeſter*, die een *Misleider* was, want hy nam aan, om my de gronden der *Heelkunde* te leeren, en kende die zelfs niet, doch hy ſtierf, ná dat ik 'er een korten tyd geweeſt was, en ik bleef de twee Jaaren uit by de *Weduwe*, en kon toen al een *Baaraſcheeren* en *Haairpoeijeren*; een ſchoone grondſlag waarlyk om een *Heelmeeſter* te worden! Waarop ik myn ontſlag kreeg, en ik wierd door een *Leerbrief* tot *Chirurgyns*-knegt verheven.

Myne Ouderen beſteedden my vervolgens by een *Heelmeeſter* te *Harderwyk*, daar ik voor alle dingen het *Baardſcheeren* niet verleerde, maar daarin toenam: en daarenboven *Stalknegt* wierd over het Paard, dat hy moeſt houden, het geene my geenzins aanſtond; want ik keerde weder naar myn Ouderen terug.

Deze zonden my, in 't Jaar 1738, met een Schip naar *Gouda*, alwaar ik my, by een *Weduw*, die haar Winkel met een Meeſterknegt ophield, in dienſt begaf, voor den tyd van twee Jaaren, dien ik echter niet ten vollen volbragt heb. Hier leerde ik een Lyſt met *Scheerklanten*, buiten 's Huis waarneemen, eenige Kruiden kennen, en klaarmaaken, en op goeder geluk een *Wetsfaalinger* een Ader te openen, waar op veele kwaade toevallen volgden. Ik verliet toen deze *Weduwe*, en ging, in den Jaare 1740, naar *Rotterdam*, by een grooten *Empericus* woonen, die In-en Uitwendig *Praktiſeerde*, en veel te doen had onder den Burgerſtaat, maar wel inzonderheid, onder groot en klein, met Aderlaaten. Hier leerde ik veele beproefde Middelen kennen, en dezelve, gelyk myn *Meeſter*, in eenige Ongemakken gebruiken, welke wel eens van een goede Uitwerking waren, maar ook dikwils miſten, doch de rede waaröm, was my onbekend: ook leerde ik prompt Aderlaaten zonder de *Plebotomia* te kennen; en eindelyk ontdekte ik dat 'er *Heelkundige* Boeken waren, van welke ik ſlegts twee kogt, namelyk, het *Examen van de Bout*, en de

Proe-

Proeven der Heelkunde door van Wyk, welke ik pas kon leezen, veel minder verſtaan, dus ik die dikwils van vóóren tot áchteren doorblaaderde, maar niet doorlas.

Na verloop van eenigen tyd verliet ik dezen *Meeſter*, keerde weder naar myn Ouderen, waar ik een korten tyd bleef; na welken ik my in de *Militie* begaf, en Compagnie Veldſcheer wierd by 't Regiment van den Heer CROMMELLAIN, dat te DOORNIK in Garniſoen lag, waar ik omtrend één Jaar diende; maar een tegenzin in den dienſt krygende, zo verzogten myne Ouderen myn ontſlag, welk zy verkregen, en ik keerde weder naar dezelve terug. In den vóórnoemden tyd, had ik niets ánders onderhouden dan het *Baardſcheeren*, en het *Aderlaaten*, doch het geringe dat ik van de Konſt wiſt, was my genoegzaam vergeeten.

Geduurende nu dat ik by myne Ouderen te huis was, kwam 'er een *Heelmeeſter* in *Nymegen* te overleiden, die een *Weduw* naliet, by welke ik myn dienſt, als Meeſterknegt, aanbood, en die my ook aannam. Elk had toen Groote Verwachting van myne Kundigheid, maar hélaas! ik was zo onbekwaam in de *Heelkunde*, dat ik dikwils het uitmuntend vermogen der Natuur, dat een kwaal kon herſtellen, door myn Onkunde geheel en al dwarsboomde, zo dat myne onderneemingen niet gelukten, en myn Onbekwaamheid in 't oog begon te loopen, hetwelk een ſchaamte in my verwekte, die my op middelen deed bedagt zyn, om bekwaam te worden, waarop ik deze *Weduwe* verliet.

Intuſschen vernam ik, dat men te *Amſterdam*, een bekwaam *Heelmeeſter* kon worden, en dat men dáár, als het waare, het Geld by de Straat vind; derhalven vertrok ik ten dien einde, in den Jaare 1742, naar die vermaarde Stad, genoegzaam zonder te weeten, waar ik my adresſeeren zoude. Daar komende, ontdekte ik wél haaſt, dat 'er by de Slypers een Lyſt was, waaröp de *Meeſters* en *Beunhaaſen*, die knegts benoodigt hadden, geteekend ſtonden: als ook dat 'er een Huis was, daar de Chirurgyns-knegts by malkander kwamen; naar welke plaats ik my vervoegde, en aan hen, die 'er tegenwoordig waren, verzogt, om my een Winkel te bezorgen: waartoe een iegelyk zeer eiverde, want den één wiſt een beeter *Meeſter* dan de ándere, en zy woogen die, om zo te ſpreeken, malkander met de Schaal toe, want zeggende tegen elkander

der „ op deze Winkel was veel verval, maar geen Praktyk; op geene „ veel Praktyk, en geen verval, maar men moeſt 'er Geld toe geven: op „ een derde was veel verval, maar niet te Vre...n; op een vierde deug„ de het W. f. niet; op een vyfde was de *Meeſter* een Dronken B...t:" in 't kort, (dit was de Keurkamer van de Winkels, de Zinkput van 't verval, de Ruſtplaats voor de Onkunde, en de Bronwel om met een Schip met Zielen, waarop de Beſcherm-Engel *Genees-* en *Heelmeeſter* is, voor *Meeſter* het Zeegat uit te raaken:) Men kwam dan eindelyk overëen, om my by een *Meeſter* te bezorgen, daar veel verval, maar Du . . . s veel te ſchraapen was; waarby zy my geleiden, en die my aannam voor den Tyd van twee Jaaren. Ik wierd ingeſchreeven, en verkreeg een Lesbriefje, waarmede ik de Vryheid verkreeg om de openbaare *Ontleed-* en *Heelkundige* Leſſen by te woonen, die tweemaal ter week gehouden moeten worden, maar hélaas! toen ter tyd, de Leerlingen ſpaarzaam toegediend wierden.

Deze *Meeſter* oeffende, zo als my verzekerd was, veel Praktyk, zo In- als Uitwendig, maar oeffende dezelve, met de diepſte Stilzwygendheid; daar was ook veel te *Scheeren*, en het verval kon geen Zeeventig Guldens bedraagen in 't Jaar, waarvoor ik my kleede en reede, en van den Morgen tot den Avond loopen moeſt; zo dat ik weinig tyd en luſt had, om in myn twee vóórnoemde Boeken te Studeeren. Doch ik woonde intuſſchen de *Heelkundige* Leſſen van den beroemden Ulhoorn by, die een vonksken der *Heelkunde* in my ontſtak, maar hélaas! met zyn dood, wierd hetzelve zeer ſpoedig weder uit gedoofd; het vóórnaamſte dat ik van hem begreepen had, was, dat zyn Ed. de *Heelkunde* van den *Heer* Heister had vertaald, en daar op aanmerkingen gemaakt, welk Werk ik kogt, en doorlas, maar ontdekte daarin, dat ik de *Ontleedkunde* en andere daartoe behoorende zaaken moeſt kennen, eer ik 'er nut uit kon trekken; en dat 'er een Lyſt in was van de Schryvers, die my onderrichting in alles konden geven, maar deze koſteden Geld, en dat had ik niet; derhalven was ik verſtooken, om die machtig te worden. Ik doorblaade en las dan dit Werk, maar ziet ik was, en bleef even dom in de *Heelkunde*, en wenſchte menigmaalen, dat ik iets ánders geleerd had.

Ik voldeed de twee gemelde Jaaren, by den voornoemden *Meeſter*, en begaf my daarná op een Franſchen Winkel; niet, om dat de Franſche *Heel-*

Heelmeesters te *Amsterdam* uitblinken, in de Konst boven ánderen, gelyk die te PARYS doen, neen: maar om dat by hen veel Tyd, geen Praktyk, weinig te Scheeren en veel Verval is, en noch daarenboven acht-en-veertig Guldens in 't Jaar aan Loon, en goed Eeten en Drinken aan een Knegt gegeven word.

Het Geld dat ik daar in handen zou kreigen, meende ik te besteede naan Boeken, en den Tyd op te offeren, om my bekwaam te maaken, maar hélaas! beide wierd door my verwaarloost. Eindelyk, byna vier-en-twintig Jaren oud zynde, zo begon ik te begrypen, dat ik rond moest zien om de *Heelkonst*, op een ándere wyze, te leeren, dan ik tot dien tyd toe gedaan had. Ik zogt ten dien einde, by een *Meester* te komen, die van Stads of Kerken wegen, Arme lieden bediende, hetwelk my gelukte, want ik kwam te woonen by een *Meester*, die *Chirurgyn* der Gereformeerde Diaconie en Mennonite Gemeente, alsmede Stads-*Breukmeester* was. By dezen had ik gelegendheid veel te zien en te behandelen; maar ik vorderde, door gebrek van behoorlyke Onderrichting, en myn eigen Onbekwaamheid, zeer weinig. Ik ontvong eenig Geld, kogt *Ontleed-Genees-* en *Heelkundige* Boeken, en las dezelve vlytig; poogde, om my bekwaam te maaken, en tragte van een ieder te leeren. Myn *Meester* liet my genoegzaam alles behandelen; ik nam de Probeerkonst, om Lyderen te helpen, te baat; heelde veele Lyderen, zelfs die, welke men voor Ongeneeslykheid, doch de wyze Hoe, en de rede Waaröm zy geheeld waren, was my onbekend: ik beproefde dikwils myne Bekwaamheid tegen ánderen, die reeds *Meesters* waren, met oogmerk om ook *Meester* te worden; maar onder deze poogingen van my bekwaam te maaken, kwam myn *Meester* te vroegtydig te sterven, en terwyl ik met zyn Dochter in een verbond stond, zo trouwde ik met haar, nam bezit van myn Meesters Winkel, en gaf my ter Proef aan. Maar hélaas! ik wierd, na de kennis, zo als ik nu begryp, die een *Heelmeester* moet hebben, voor onbekwaam gekeurd, maar volgens de Wetten des Gilds, tegen dezelve behandeld, gelyk vervolgens zal blyken.

Deze val storte my in 't grootste Hartzeer der Waereld, en deed my Dag en Nagt denken, om de Konst in alle deelen te vatten; ten dien einde kogt ik genoegzaam alle Nederduitsche *Genees-Heel-* en *Kruidkun-*

dige Boeken, op hoop om 'er één te vinden, die my by de Hand zoude leiden, en ſchielyk bekwaam maaken: maar vond in dezelve, de Konſt zo uitgebreid, verſtrooid en zo onvolmaakt, dat ik my zelven onbekwaam achte, om de *Heelkonſt* te kunnen leeren; misſchien door myn Onkunde. Ik poogde dan, om door ándere weegen, myn koſt te winnen; hoopte in myn Vaders koſtwinning te geraaken; tragte Goud te maaken; kogt met dat oogmerk veele *Hoog*-en *Nederduitſche* geſchriften over die ſtof; las en herlas de Wonder-ſpreuken daar in vervat; ging te werk, en vond tot myn ſchaade, dat deze Konſt in 't begin Liegen, in 't midden Arbeiden, en in 't einde Bedelen zoude zyn; dus ſtapte ik 'er van af; nam weder ándere zaaken by de hand, maar het een en 't ánder gelukte niet. Vervolgens lag ik my toen volkomen toe, om myn Koſt met *Baard-ſcheeren* te winnen, maar ziet, het Loon daarmede te verdienen, was zó gering, dat 'er pas een éénloopend Gezel van beſtaan kan, veel min 'er noch Vrouw en Kinderen van te onderhouden. Bovendien word het Loon noch zeer Verächtelyk en Smaadelyk verdiend, en men is noch daarenboven blootgeſteld om ligt een kwaaden naam te verkrygen, van die geenen, die hun *Baard*, op een bepaald Minuut geſchooren willen hebben, hetwelk dikwils belet word, door ánderen, die de Knegts halve Uuren laaten wachten, zo dat ik, om het één en 't ánder, my wederöm tot de *Heelkunde* te leeren, wende; ik las en herlas dan de *Ontleed-Heelkundige* en ándere Boeken, om my bekwaam te maaken; kogt ook veele *Hoogduitſche* Boeken, ſchoon ik die Taal niet verſtond, maar de Begeerte om uit dezelve de *Heelkunde* te leeren, was zo groot, dat ik in 't kort die Taal verſtond; zelfs zodanig, dat ik het *Hoogduitſch* al leezende vertaalde. Uit deze en uit de *Hollandſche* Schriften, poogde ik vervolgens een *Heelkundig* Opſtel te maaken, waardoor ik bekwaam mogt worden; maar ziet, ik vond het noodige, dat een *Heelmeeſter* weeten moet, zo meenigvuldig te zyn, dat ik Jaaren benoodigt had, om my bekwaam te maaken; dus ik 'er weder van af zag, om myn Proef in *Amſterdam* te doen, en nam vóór, om my op een *Boeren-Dorp* ter neder te zetten, doordien ik begreep, dat ik kennis genoeg voor Dorpelingen had, hetwelk echter geheel mis was, want op een *Boeren-Dorp*, moet men, gelyk als op Zee, niet alleen *Heelmeeſter*, maar ook tevens *Geneesheer* en *Apotheker*, dus een *Arts*, als in oude tyden, zyn; maar dit gelukte ook niet. Zo dat ik eindelyk beſloot, om my volkomen toe te leggen op de *Heelkunde*, en poogde ſlegts om maar zo veel te leeren, dat ik myn Proef

doen

doen konde. Maar de Proeftafel van 't Gild, onder het oog krygende, en my daar tegen beproevende, zo bevond ik my zelven zo onbekwaam, dat ik zelfs veele woorden niet eens verſtaan, en byna geene van de ſchoonſte vraagen, die haare betrekking op de *Phyſiologia*, *Signaſalubria*, *Pathologia*, *Theraputica*, *Prognoſtica*, *Hylica* en ánderen hebben, oplosſen konde. Toen kogt ik Woordenboeken, ontzwagtelde veele woorden, maar wierd echter hoe langer hoe meer verward in de *Heelkunde*, door gebrek van behoorlyke Onderwyzing, en een verkeerde ſchaamte, om kundige luiden in den Arm te neemen. Aldus worſtelde ik omtrend drie Jaaren met my zelven, verteerde myn goed en bloed, en ſlingerde my zelven, gelyk de woeſte Baaren een Schip, dat zonder Stuurlieden zonder Roer zonder Maſt, dat digt by de klippen geſlingerd, en alle ogenblikken gedreigd word om verpletterd te zullen worden.

Eindelyk trok ik, door Nood en Dwang, myn ſtoute ſchoenen aan, en gaf my ten tweede maal ter Proef aan. My wierd een Dag bepaald om my te *Examineeren*, ik verſcheen op myn tyd, en vond noch een Proeveling; wy zaaten 'er meer dan twee Uuren te wachten, en wierden eindelyk beide binnen geroepen, waar men ons te kennen gaf, dat de Overlieden na den *Profeſſor* te vergeefs gewagt hadden, en dat zy dus onze *Tentamen* niet konden noch mochten afneemen, zonder het byzyn van den *Profeſſor*, dat my vreemd vóórkwam, alzo my dit drie Jaaren te vóóren gedaan was. Twee en meermaalen naar den *Profeſſor* te vergeefs gewacht hebbende, en de Voltering, van met een beklemd hart te zitten wachten, ons beginnende te verdrieten, klaagden wy over zulk eene Behandeling, die niet ten einde kon gebragt worden, voor en aleer wy by Requeſt aan de *Wel Ed. groot Achtb. Burgermeeſteren* verzogten, om *Overlieden* te *qualificeeren*, Proevelingen te moogen *Examineeren*, in gevalle de *Profeſſor* weg bleef, na hem behoorlyk kennis gegeven te hebben, van de Proefdagen. Wy verkreegen hier op *fiat*. De *Profeſſor* wierd weder gedachvaard, maar verſcheen weder niet, en toen namen de *Overlieden* ons het *Tentamen* af, en daarna de verdere Proef, zoo dat wy wierden goedgekeurd. Geen Menſch kan ik beſchryven, wat Pak 'er van myne Schouderen was!

Deze Pynbank dan met veel benaauwdheid doorgeſtaan hebbende, hong ik van dien tyd af aan myn *Meeſters*-Teken uit, en liet myn Naam

als

als *Heelmeeſter* aan de Deur zetten. Maar beide was pas geſchied, of daar openbaarde zich ſchielyk een tweede Zwaarigheid, en die was, dat ik my toen voorſtelde by Lyderen gehaald te kunnen worden, van wiens kwaalen ik geen kennis had, dus wenſchte ik, dat ik 'er geen mogt krygen, vóór dat ik bekwaam was om ze te Heelen. Ik oeffende my toen weder, met friſſen moed, by Dag en by Nagt, in de *Heelkunde*, ſtelde het een en 't ánder uit dezelve op 't papier, om my bekwaam te maaken, maar zulks was ſomtyds zodanig verward, dat ik 'er zelfs pas kon uitkomen. Dit niet tegenſtaande voer ik evenwel voort, dan eens, om voor Leerlingen een *Heelkundig* Werk te willen maaken, dan eens, om in de één of ánder Tak van de Konſt, een beeter onderrichting te geven, dan 'er van bekend was. Maar aanhoudende met Boeken te koopen, en die te doorleezen, ontdekte ik heel dikwils myne dwaasheid. In dezen Maalſtroom van my zelven, en ánderen te willen leeren, bleef ik meer dan drie Jaaren, tot dat ik eindelyk een Menſch aantrof, die my by de hand nam, (ſchoon door het Noodlot van zyn Gezigt beroofd) en op het Rechte Spoor bragt. Deze *Heer*, waaraan ik alles verſchuldigd ben, gaf my éérſt Natuurkundige Boeken te leezen, en ſprak daagelyks over het geen ik gelezen had, en onderrichte my zodaanig, dat ik eenigſins kennis van deze Weetenſchap verkreeg, en hierdoor ontdekte ik weder ándere weetenſchappen, als de *Reken-Meet-* en *Redencerkunde*, die my te ſtade konden komen; ik kogt zulke Boeken, oeffende my 'er tuſſchen beide in, en verkreeg eenig licht in die Weetenſchappen.

In 't midden van deze Poogingen om my zelfs bekwaam te maaken, zo rigteden eenige *Heelmeeſters* van myn kennis, een Collegie op, om de *Ontleedkunde* te verhandelen, en ik verzogt 'er by te moogen zyn, dat my vergund wierd. Dit Collegie, en meer ándere over de *Heelkunde*, onder de *Heelmeeſters*, wierden aangelegt, om rede 'er genoegzaam geen Openbaare Onderwyzingen door den *Profeſſor*, voor de *Meeſters* noch *Leerlingen* gedaan wierden. Op het vóórnoemde Collegie ontdekte ik wat ándere wiſten en leerde daagelyks van hen, maar tegelyk zag ik ook, dat de *Theorie* van de *Anatomie*, zonder zelfs te ontleeden, niet genoegzaam was, om deze Weetenſchap te verſtaan, ik poogde ten dien einde doode Lighaamen te krygen, maar daar toe was in deze Stad geen mogelykheid, door een wanbegrip der Inwooneren.

De

De begeerte der *Heelmeesters* en *Leerlingen*, om te willen leeren, de Noodzaakelykheid van de Openbaare *Ontleed*- en *Heelkundige* Lesſen voor Leerlingen, en het ſpaarzaam geven van dezelve, door den *Profesſor* in de *Ontleed*- en *Heelkunde*, ter ooren van de *Wel Ed. Groot Achtbaare Heeren Burgemeesteren* gekomen zynde, zo verkooren Dezelve den zeer Beroemden Heer *P. Camper*, Profeſſor in de Ontleedkunde te FRANEKER, tot Hoogleeraar in deze Stad.

Dezen *Heer*, op de *Ontleedkundige Vergaderplaats* verſchynende, ondervonden wy wél haaſt, dat wy onze Hooge Overigheid voor hunnen goeden Keus ten hoogſten dankbaar zyn moeſten, want wanneer zyn Ed., *Ontleed*-of *Heelkundige* Onderrichtingen gaf, dan verwekte Hy de grootſte Stilte en Oplettendheid onder de Toehoorderen, doordien Hy genoegzaam alle de *Artſenykundige* Deuren opende, en ons, op een vatbaare wyze, met Hart, Mond, Handen en verdere noodige Hulpmiddelen aantoonde, wat ons noodzaakelyk was te kennen, om een goed *Heelmeester* te worden. Ik geloof niet, dat ooit HIPPOCRATES zyne Leerlingen beeter heeft kunnen onderwyzen, en dat *Amſterdam* ooit nuttiger Menſch binnen haare Muuren gehad heeft, en bezwaarlyk krygen zal, want zyne wyze van Onderrichten deed, aan 't Menſchdom in 't algemeen, en wel in 't byzonder aan de Geleerde Waereld, eenen uitmuntenden dienſt.

De nuttige Lesſen van dezen Wyzen *Arts*, nam ik getrouwelyk waar, teekende veele zaaken op, en won dagelyks in de *Ontleed*- en *Heelkunde* aan, maar niet zo veel als ik wél had kunnen aanwinnen, om dat ik een valſche veronderſtelling maakte, welke was, dat zyn Ed. de Dagen zyns Leevens hier zoude eindigen, en dat was geheel buiten myn giſſing.

Zyn Ed. eenigen tyd hier geweeſt zynde, oordeelde Hy het noodig en nuttig om hier eenige *Vroedmeesters* aan te kweeken, waar toe ik my aanbood, en Hy nam my gewillig aan. De Beſpiegelende Onderrichting, die wy in die Kundigheid van zyn Ed. genooten hebben, is zodanige geweeſt, dat ik my buiten ſtaat bevind, om daar voor Rechtmaatige Dankbetuigingen te doen. Wanneer wy zo gelukkig waren geweeſt, dat zyn Ed. ons ook, op gelyke wyze, in de Praktyk onderricht had, dan zoude ik niet twyffelen, dat 'er ooit iemand beeter onderrichting genooten had, maar hier toe zal zyn Ed. geen weg geweeten hebben te vinden, om dat in deze Stad, de *Vroedkunde Intreſſant* en *Cabaalsch* behandeld word. Genoeg, zyn Ed. zette echter álle Zeilen by, om zó ná als 't mogelyk was,

de Praktyk, door doode Vrouwen, Kinderen, Werktuigen, Teekeningen en Plaaten aan te toonen, zo dat dezelve zeer weinig van de Natuur verſchilde.

Onder de Plaaten, die zyn Ed. vertoonde, waren 'er ónder, waaraan ik ontdekte, dat 'er een *Vroedkundig* Werk van SMELLIE, in *Engeland* te bekomen was, hetwelk ik liet ontbieden, en dat ik ſpoedig kreeg. Maar Hélaas! dit was in 't *Engelſch*, doch ſchoon ik die Taal niet verſtond, zo oeffende ik my evenwel in de Plaaten, en, met behulp van het *Engelſch*- en *Duitſch Woordenboek* van SEWEL, in de Uitlegging derzelve, waardoor ik eenig licht verkreeg van 't geheele Werk, het welk bovendien een *Heer* ophelderde, door opzich te neemen, om de Uitlegging voor my te Vertaalen, maar zyn Ed. geen de minſte kennis van de *Arſenykunde*, dus ook niet van de *Vroedkunde* hebbende, zo was dezelve zeer gebrekkelyk; intuſſchen echter konde ik de meening van SMELLIE met veel moeite daaruit ontdekken.

Eenige *Liefhebbers* en ik, die op de vóórnoemde wyze, verkooren waren, om tot *roedmeeſters* opgeleid te worden, vonden goed een Byëenkomſt te houden, om eene Redevoering over *Vroedkundige Leſſen* te doen, die wy van onzen Hoogächten *Leermeeſter* genooten hadden, door welke ik, van tyd tot tyd, meêrder licht in de Beſpiegeling van deze Weetenſchap verkreeg, maar ieder van ons ſpeet 't om 't zeerſt wegens de Praktyk, om dat wy dezelve niet machtig konden worden.

Aan deze *Liefhebbers* deelde ik eenige Teekeningen meede, welke ik van 't Vrouwen *Bekken* had laaten vervaardigen, en tevens vergunde ik hen een Copy, van de voornoemde Vertaaling te neemen, waarmede ik hen dienſt deed.

De *Heer* CAMPER, de *Vroedkunde* eens afgehandeld hebbende, wachte een geruimen tyd met ons te onderwyzen; vervolgens ging zyn Ed. de *Vroedkunde* noch eens terloops door: kort daarna ondergingen de *Amſterdammeren* het Noodlot, van het nuttigſte Menſch der Waereld te hooren verklaaren, dat hy zyn Amt neergelegt had, waaröver noch duizenden met my zugten.

Intuſſchen had de *Heer* B. BOSMA, M. D. V. K. en *Doctor* in de *Wysbegeerte* een *Proef-ondervindend Natuurkundig Collegie* opgerecht, waarby ik my begaf, en ontvong daar de duidelykſte onderrichting in de Proeven der *Natuurkunde*. Door deze Onderrichting verkreeg ik het grootſte licht, om de Schriften, die over de *Phyſiologia* handelen, met meerder vermaak en vóór-

deel

deel in te zien, en ik kwam eindelyk zo ver, door deze en geene weegen, dat ik begreep, dat de geene, die een Bekwaam *Heelmeester* wil worden, ten minsten de Gronden van zyn Moedertaal, die der *Reeken-Meet-* en *Natuurkunde* vóóraf diende te verstaan, eêr hy zich tot de *Ontleed-* en *Snykunde* mag overgeven, om door deze den Gezonden en Zieken Staat te kennen, de Leevensreegel wél in te richten, en Middelen te beraamen, wanneer de Menſch *Heelkundige* Kwaalen heeft, om die te herstellen, en onherstelbaare, om die gemakkelyk te maken. Dit begreepen hebbende, richte ik myn oogmerk na het volgende, om te zien, of ik in 't *Neederduitsch* voor de *Heelkundige Leerlingen*, een Werk kon in 't licht brengen, om den Menſch, 1. Wél in de Waereld te doen verscheinen. 2. Wanneer den Menſch wél in de Waereld is verscheenen, om 'er hem dan wél in te houden, tot zyn einde toe. 3. Den Menſch ziek wordende, te leeren herstellen. 4. Den Menſch onherstelbaare kwaalen hebbende, die gemakkelyk te maken, en dit alles met betrekking zo wél voor de Leerlingen, die hun op Zee of ten Platte Lande willen begeven, als de geene, die zich in de Steeden meenen neder te zetten.

Om nu hier in volkomen te slaagen deed ik éérst myn *Vroedkundige* Proef, en toen trachte ik om ook de Praktyk der *Heel-* en *Vroedkunde* deelachtig te worden: want ik veronderstelde my nu bekwamer dan vóórheen te zyn, maar myn onregtmaatige *Proefbuiteling* was oorzaak, dat ik daartoe niet gemakkelyk konde komen. Doch evenwel om 'er toe te komen, vroeg ik my zelven wél eens, hoe moet ik het beginnen, of aanvatten? moet ik het onder de Kerkelyken zoeken, door my als een Schynheilige te kleeden? of moet ik een Rytuig aanleggen, om dus de Menschen te doen begrypen, dat ik een groote *Kundigheid* bezit, en gevolglyk ook veel Praktyk heb? ook dacht ik wél eens, zal ik my als een *Kwakzalver* gedraagen, om meer te belooven dan ik doen kan, en op een gunstige uitslag van de Natuur wachten, welke genooten hebbende, die aan myn Wysheid toe schryven en Uitbasuinen? dan dacht ik weder, wil ik andere *Heelmeesters* verachten, en my zelven in den hoogsten Graad pryzen, en op een listige wyze, myne *Medebroeders* in de Praktyk onderkruipen, gelyk my meer dan eens gebeurd is? op een anderen tyd, wenschte ik wél in een zekeren Stroom van *Heelmeesters* te zyn, waarin men gemakkelyk (om zo te spreeken) als in de Praktyk dryft. Dan dacht ik ook wél eens, wil ik het *Steensnyden* onderneemen? een *Operatie* van eenige Minuten, want deze loopt in 't oog van een iegelyk, en men besluit gemeenelyk

dat die *Steenſnyden* kan, dus ook in alle Deelen der *Heelkunde* bedreeven moet zyn: dan dacht ik weder, wil ik ook *Boſen*- en *Weduwen*-*Societeiten* oprichten, de Leeden bedriegen, voor half Loon werken, myn Beurs maaken, en myn mede *Konſtbroederen* den Keel helpen toebinden? doch ik bezat geen laagheid van Geeſt genoeg, om tot het een of het andere te kunnen beſluiten. Dus vond ik my genoodzaakt, de Praktyk van 't Lot, af te wachten, die my zeer ſpaarzaam te beurt viel, uit hoofde dat veele van myne Konſtbroederen, zo deeden gelyk ik gedacht had te willen doen, en my het Gras voor de voeten weg maayden, Echter niet leedig kunnende zyn, zag ik genoegzaam van de Praktyk af, en lag my *volkomen* op de Beſpiegeling der *Artſenykunde* toe, en op de wonderen der Natuur, die LEEUWENHOEK en ánderen door het vergrootglas ontdekt hebben, om zulks algemeen te maaken. En om myn koſt te winnen, zo vermeerderde ik myne *Scheerklanten*, door een zeeker getal my van een *Beunhaas* Weduw, en een *Beunhaas* terhand geſteld, waar door ik ontdekte, dat de *Beunhaaſen* de beſten hebben. Zie daar geächte Leezer! het geen ik geöordeeld heb, voor af te moeten laaten gaan, op dat anderen des te beeter kunnen oordeelen, over den geenen, die met Vrymoedigheid zich voor den Vertaaler van dit Werk verklaardt, gelyk noch nader zal blyken in 't volgende.

Om aan het *éérſte Deel* van myn vóórgenoomen Taak te voldoen, kon ik niet beeter uitdenken, dan dat ik het *Vroedkundig Werk* van den *Heer* SMELLIE, niet alleen vertaalde, maar noch daarenboven met dat geen vermeerderde, hetwelk ik oordeelde daar noch toe te behooren, om dus doende, voor de *Leerlingen* een *Vroedkundig Werk* in 't *Neederduitſch* te hebben: waardoor zy alles konden leeren, om den Menſch wél in de Waereld te brengen. Dat het Werk van SMELLIE, daar toe bekwaam is, zal een ieder moeten bekennen, die hetzelve met een gezond oordeel beſchouwd, en die begeerig is om te weeten, wat 'er van 't zelve, met waarheid, reeds getuigd word, die leze de *Vaderlandſche Letteroeffeningen* het *zesde Deel*, No. 10. en het 7de *Deel*, No. 5. dan zal hy in alle opzichten voldaan worden. Het Nut dat ik in 't werk ontdekte, maakte ik op, uit de Plaaten, en uit de Uitlegging derzelve, dat de voornoemde *Heer* vertaald had. Maar ik zeg noch eens, hélaas! ik verſtond geen *Engelſch*, om zulk een Werk te onderneemen, maar dit niet tegenſtaande, zo ondernam ik het evenwel met behulp van SEWELS *Engelſch* en *Neederduitſch Woordenboek*, waarin ik in 't éérſt van woord tot woord, de *Engelſche* woorden opzogt, en dus vertaalde, dat zeer gebrekkelyk, en een oneindige moeite voor my was; maar dezelve wierd vergoed, door

door het nut, dat ik by aanhoudendheid daarin ontdekte, en door de bekwaamheid, die ik verkreeg, om de *Engelſche woorden*, als ſpreekende Beelden aan te merken, en, hoe ook deze Beelden door den *Heer* SMELLIE, in zyn Werk geplaatſt waren, hun Taal te verſtaan, en in 't *Neederduitſch* te kunnen Vertolken: miſte ik in 't één of ánder Beeld, dan nam ik het *Woordenboek* voornoemd te baat, en holp my dit niet, dan had ik een Vriend, dien ik het Beeld opgaf, en die het my bekend maakte, en zo die het ook niet kende, dan tragte ik echter altoos uit den zaamenhang van 't Geheel het Deel te ontdekken; en kon ik het daar ook niet door vinden, dan plaatſte ik het tuſſchen twee haakjes. Ik verhaalde vervolgens deze en geene myne wyze van Vertaalen, maar zy konden 't niet gelooven, en beſlooten, zonder een behoorlyk onderzoek te doen, te verklaaren, dat ik met een ánder zyn Vederen ging pronken, maar om hier een einde van te maaken, zo kan een waarheid minnende by my komen, dien zal ik overtuigende blyken van al het voórſchreevene geven.

Op de vóórnoemde wyze dan de twee *eérſte Deelen* vertaald hebbende, ontdekte ik, dat 'er ook een *Hoogduitſche* Vertaaling was; vermits ik nu deze Taal reeds kundig was, zo ontbood ik dezelve, en die ontvangen hebbende, vergeleek ik de myne tegen deze Vertaaling; vond ik verſchil, dan vergeleek ik hetzelve tegen het Orgineel; had ik fout dan veränderde ik hetzelve, en dus meende ik, de twee *eérſte Deelen* wél vertaald te hebben.

Dit af gedaan zynde, zag ik de vóórnoemde Vertaaling van de uitlegging der Plaaten na, die my ter hand geſteld was, en bevond die zeer gebrekkelyk; dus vertaalde ik die ook, gelyk de twee *eérſte Deelen*, en toen had ik alles vertaald, dat 'er van 't Werk van SMELLIE, in 't ligt was. Vervolgens oeffende ik my in de Vertaaling, om de *Vroedkunde* voort te zetten, en wachte met ongeduld naar het *Derde Deel*. Hier mede meen ik tot dus verre aangetoond te hebben, wie dit Werk vertaald heeft, en de wyze hoe het vertaald is. Nu behoor ik noch aan te toonen, de rede waarom het in 't *Neederduitſch* verſchynt, en de verdere vertaaling van het *Derde Deel*.

Veele gehoord hebbende, dat het voornoemde Werk nuttig zoude zyn voor de *Neederlanderen*, zo beſlooten de *Heeren* Boekhandelaaren SCHREUDER en MORTIER te *Amſterdam*, bekend te maaken, dat zy van voorneemen waren, om het Werk in 't *Hollandſch* op de Pers te brengen; waarna wy een geruimen tyd te vergeefs wachteden, en wél zo lang, dat men

'er uit op kon maaken, dat het geen voortgang zoude hebben; hetwelk den *Heer* BEMAN, Boekhandelaar te *Rotterdam* buiten twyffel bekend moet geweeſt zyn, om dat hy door *Couranten* deed bekend maaken, dat hy van voorneemen was, om het Werk in 't *Hollandſch* te laaten drukken.

Ik nu de twee *Deelen*, en de uitlegging, op de vóórnoemde wyze, vertaald, en twee Teekeningen op de helft der lengte en breedte van de Plaaten van SMELLIE, leggen hebbende, zo beſloot ik, na dat ik deze bekendmaaking vernomen had, om aan den *Heer* BEMAN te ſchryven, en hem te vraagen, of zyn Ed. het Werk al vertaald in handen had, en zo niet, dat hy dan myne Vertaaling kon kreigen. Waar op zyn Ed. verklaarde 'er noch geen Letter van te hebben, en hy verzogt my, om myn vertaaling eens te mogen zien, en de vryheid te mogen hebben, om 'er een Kundig Man over te laaten oordeelen; en indien die het goed keurde, hy 'er dan gebruik van wilde maaken. Waar op ik hem myn Werk zond, maar hetzelve wierd afgekeurd, om rede dat 'er veele Baſterd woorden in vervat waren, en ik op veele plaatzen dezelve niet wél vertaald had, en ook dat het geheele Werk niet geſchikt was, naar den trant, gelyk men nu de *Hollandſche* Schriften behandelt.

Ik poogde om den vóórnoemden Oordeellaar te voldoen, door zyn Ed. honderd Bladzyden van het Orgineel, zo als hy het begeerde, te leveren. Intuſſchen vroeg ik naar de koſten der Plaaten by een *Plaatſnyder*, die 'er een zeer aanzienlyke ſom voor begeerde. De honderd Bladzyden af hebbende, zond ik die benevens de Prys der Koſten aan den *Heer* BEMAN; hy zulks ontvangen hebbende, kreeg ik wél haaſt een *Brief* tot *Antwoord*, dat Hy van 't Werk geheel af zag, en my zyn Recht, om het in 't licht te brengen, overgaf.

Intuſſchen de Blydſchap van veelen beſpeurd hebbende, om dat het Werk eindelyk in 't *Hollandſch* zou verſchynen, maar echter my wel bekend zynde, dat het 'er noch ver vandaan was, en ik het Recht in handen had, om het in 't Dagligt te brengen, zo tragte ik het evenwel ook te doen, en maakte 'er myn Werk van, om een Boekhandelaar benevens een *Plaatſnyder* te vinden, die meerder in 't Oog hadden, om het Nut voor 't Menſchdom te bezorgen, dan een groot gewin te behaalen. Door nu den eerſten te ontdekken, ontdekten ik ook den tweeden, en wy beraadſlaagden te zamen, om het Werk voor een zeer geringe Prys by Intekening, en by gedeelten in 't Licht te geven.

Ver-

Vervolgens vernomen hebbende, dat 'er genoeg waren, die op het Werk ingeteekend hadden, lag ik al het geen ik vertaald had op zyde, en ondernam het Werk van vooren af aan, en op nieuws te vertaalen, en wederom tegen de *Hoogduitſche* en *Franſche* Vertaaling, die my ook ter hand gekomen waren, te vergelyken, en verſchil vindende, hetzelve tegen het Orgineel te toetzen, en het beſte te verkiezen. Het *Derde Deel* my ook ter hand gekomen zynde, kon ik hetzelve echter, op zulk eene wyze, niet behandelen, om rede ik daar van geene vertaaling heb kunnen machtig worden. Dus ik myn vertaaling maar alleen tegen het Orgineel heb kunnen vergelyken.

Onder het vertaalen van 't vóórnoemde Werk, eenige Spel- en Drukfouten in 't Orgineel ontdekkende, ging ik die ſtilzwygende voorby, verbeeterde dezelve naderhand, en waar ik een meerder licht aan de zaak kon by zetten, voegde ik 'er dat, zonder overál aanmerkingen te maaken, by. In 't kort, ik poogde om de *Hollandſche* vertaaling niet minder van nut voor de *Leerlingen* te doen zyn, dan het *Engelſche* Werk zelfs was. Maar al hoe oplettend en voorzigtig de Correctoren van dit *Werk*, en Ik benevens de Letterzetter ook geweeſt zyn, om geen fouten te begaan, zo zyn 'er nochtans eenigen ingeſloopen, waardoor wy alle aangetoond hebben, dat het Werk door Menſchen uitgevoerd, niet zonder gebreeken bevonden word.

Het voornaamſte dat ik by het *Vroedkundige* Werk van SMELLIE gevoegd heb, is aan die Reegelen, die met dubbele Commaas afgeperkt zyn, kenbaar, alsmede aan eene duidelyker aanwyzing van de ééne zaak tot de ándere; aan vier Plaaten met hunne uitlegginge, die met een Starretje geteekend zyn; aan eene Byteekening, die ik op Plaat 1, 2, 3, 12, 14, 36, 37 en 39 heb laaten doen, en aan een Regiſter van 't tweede Deel. Doch alles is zo geſchikt, dat het aan 't Origineel geen hinder doet.

Alle gebreeken, die ik in mynen Arbeid, heb kunnen ontdekken, zoude ik gaarne aangetoond en áchter deze Vóórrede geplaatſt hebben, maar hier mede kon ik aan een ieder, die myn Vertaaling bezit, niet voldoen, om rede 'er een Herdruk van eenige Blaaden van 't *éérſte Deel* geſchied is, waarin eenige fouten door den Zetter, in de éérſte Druk begaan, verbeeterd, en ándere in de plaats gekomen zyn, en deze Herdruk, is onder de éérſte Druk verſpryd. Doch deze Herdruk is door den Boekhandelaar niet geſchied, om 'er een kwaad gebruik van te maken, neen: maar om dat 'er meer Ingeteekende, by de optelling bevonden wierden te zyn, dan 'er Exemplaaren op aangelegt

wa-

waren. Dus gelieven de Ingeteekende te vreede te zyn met het Werk, zo als het hen ter hand geſteld is, en verzoeke de gebreeken daarïn voorkomende, goedgunſtig te verſchoonen.

De Plaaten, die beloofd zyn op de helft der groote te leveren, worden, wel is waar, op een *Meetkundige* wyze, (zie de *Vaderlandſche Letter-oeffening* het 6de Deel No. 10.) bevonden ſlegts, een vierde der groote te zyn; maar ik geloof, indien ik de grootte der Afbeeldingen, die Ulieden ter hand geſteld zyn, voor de vierde opgegeven had, 'er veele zouden geweeſt zyn, die de Werktuigen naar de Afbeeldingen te groot zoude hebben laaten maaken, of gedacht hebben, dat ik my verzonnen had. Om my nu voor een ieder wel uit te drukken, zo zyn de Afbeeldingen der *Ontleedkundige Plaaten*, die Ulieden ter hand geſteld zyn, *op de helft der lengte en breedte van die der Orgineelen gebragt.*

Het berigt, dat ik achter de twee *Eerſte Deelen*, aan de Boekbinders gegeven heb, om de Plaaten, als daar in begeerd word, te plaatzen, is geſchied, om ze digter by den Text te hebben, en te bezorgen, dat de ophooping, door de vouwing derzelven, door het geheele Deel verſpreid zoude zyn, om dus doende het Boek een beeter vorm te doen hebben. En ik twyffel niet, wanneer het algemeen berigt aan den Binder, áchter het laatſte gedeelte geplaatſt, gezien word, of het begeerde in de *Vaderl. Letteroeffening* 7de *Deel*, No. 5. zal hiermede voldaan worden.

Dit was het, Geächte Ingeteekende! dat ik noodig geächt heb, aan Ulieden mede te deelen, om beter over myn Arbeid te kunnen oordeelen. Heb ik het geluk getroffen, dat ik eenigen dienſt aan *Neerlandſch Iuwooneren* gedaan heb; ik begeer daar voor geene Loftuitingen, alzo ik het myn pligt acht, voor myn Evennaaſten alle nut en vóórdeel toe te brengen, dat in myn vermogen is, hetwelke ik in 't kort verder, door den Grondſlag, op welken ik het *tweede Deel* van myn Taak, welke ik op my genomen heb, (om dat ook in 't licht te doen verſchynen) aantoonen zal. Ontvang dan myn Vertaaling met zulk een Hart, als ik Ulieden die opoffer, en behandel my verſtandig en regtmaatig, ik zal daar voor dankbaar zyn, en met alle Hoogächting my teekenen

HOOGGEACHTE INGETEEKENDE!

UEd: Ootmoedige Dienaar

MATTHYS VAN DER HAAGE.

AMSTERDAM
den 3. Novemb.
1766.

VOOR-

VOORREDE.

Ik was in den beginne van gedachten, deze *Verhandeling* by wyze van *Lesſen* uit te geven, gelyk ik die in een doorgaande *Verhandeling*, over de *Vroedkunde* gehouden heb; maar ik bevond, dat zich zulk eene handelwyze, in een Werk van dezen aart, niet zo gevoeglyk, als by de onderwyzing wilde ſchikken; dewyl ik my, by ieder *Waarneeming*, altoos onder myne voorleezing, op myne *Werktuigen* beroep, welke ik zodanig heb uitgedagt, dat zy werkelyk Vrouwen en Kinderen afbeelden, en daardoor alle ſoorten van verſchillende Arbeiden aangetoond, ja door een iegelyk *Leerling* zelf gemaakt kunnen worden.

Om die rede heb ik het geheele Werk, in eene *Inleiding* en in vier *Boeken* verdeeld; de laatſten, door *Hoofddeelen*, *Afdeelingen* en *Nommers* onderſcheiden; en heb met voordacht alle *beſpiegelingen* vermyd, behalven dat ik 'er zo veel als dienen konde, om het verſtand van *eerſt-beginnende* op te ſcherpen; en hen tot gewichtiger ontdekkingen in de Konſt aanleiding te geven, heb opgeteekend.

De *Inleiding* bevat een *korte Schets* der *Vroedkundige bewerking*, zó wel van de *Oude* als *Nieuwere* Schryvers; als ook der verbeteringen, welke, tot hier toe, in dezelve gemaakt zyn. Dit is geſchied tot onderrichting der genen, welken noch tyd noch gelegenheid hebben om de Schriften, waaruit dit bericht verzaameld is, van derzelver begin tot het einde door te zien, en op dat zy de geheele uitgeſtrektheid der Konſt, in éénen opſlag ziende, beter in ſtaat geſteld zouden worden, om over

dezelve te kunnen oordeelen, en hunne Bewerking naar die Schryveren, welke het beſt over de Zaak geſchreeven hebben, te kunnen verrichten. De kennis dezer dingen zal ook eene pryzenswaardige begeerte ter naaſpooring, helpen verwekken, waar door alle nuttige onderzoekingen, die dikwils, zo wel tot eêr der Konſt, als tot nut der menſchelyke zamenleving verſtrekken, bevorderd worden.

Schoon ik alles, op de duidelykſte en kortſte wyze, getragt heb af te handelen, kunnen 'er echter, veele onderrichtingen in het *derde Boek* voorkomen, die by hén, welke reeds het voordeel eener uitgeſtrekte Bewerking genieten, voor al te gering, en al te bekend zullen aangezien worden. Maar ik heb dit Werk hoofdzaaklyk geſchreeven, met inzicht om het geheugen der genen, die myne *Toehoorders* geweeſt zyn, te hulp te komen, en *jonge Vroedmeeſters* in 't algemeen tot onrichting te dienen. Om die rede oordeelde ik het noodig, al wat tot nut in de *Bewerking* konde wezen, daar by te voegen.

In den beginne was myn voorneemen, tot opheldering eenige *Waarneemingen*, naar de LA MOTTE's handelwyze, daar tuſſchen te voegen; maar, by nader overleg, dacht ik, dat zulk een tuſſchen-voeging, den *Leerling*, in den loop zyner Leering te hinderlyk zoude zyn. Daarom heb ik beſlooten MAURICEAU te volgen, en een *twééde Deel* van *Waarneemingen*, die, in een zeeker aantal van *Verzamelingen* tezaam gevoegd zyn, en waaröp ik my in de byzondere deelen dezer Verhandeling

ling beroepe, in 't licht te geven (†); zo dat de Leezer opheldering begeerende, slechts het *twééde Deel* heeft naar te zien, en dezelve, volgens de onderrichtingen, dáárin gegeven, gemakkelyk vinden kan.

Deze *Verzamelingen* bestaan uit de nutste *Gevallen* en *Waarneemingen*, ten deele uit de beste SCHRYVERS ontleend, maar voornamentlyk uit myn eigen *Bewerking*, of uit die myner *Correspondenten*, en voorige *Leerlingen*, door welken ik over dezelven geraadpleegd ben, byeen verzaameld.

Ik hoop niet dat de *Leezer* vermoeden zal, dat zulk eene Verzaameling, tot myn oogmerk niet toereikende, en deze Verhandeling in aller-yl is afgearbeid: zo dra ik hem zegge dat ik meêr dan *zes jaaren* geleden, myne *Lesſen*, om dezelve in *druk* uit te geven, ten papiere gesteld, en zedert van tyd tot tyd naar mate ik door myne *Bewerking* meerder licht, en ondervinding bekome hadde, veranderd, verbeeterd en in order gebragt hebbe. Ook heb ik niet eêrder ondernomen de *Vroedkunde* te onderwyzen, dan na dat ik eerst dezelve eenen geruimen tyd, met goeden uitslag op het *Land* gehanteerd hadde. Ja de *Waarneemingen*, die ik nu uitgeef, zyn niet alleen de Vrugten dezer gelegentheid, maar voornamentlyk myner *tienjaarige Bewerking* in *Londen*, in welken tyd, ik over de *twee honderd* en *tachtig* doorgaande *Verhandelingen* over de *Vroedkunde* voorgelezen, en

(†) Hier houd deze § in de *Hoogduitſche Vertaaling* op; en wat daar in volgt verſchild met de *Franſche Vertaaling*.

en daarby meêr dan *negenhonderd Leerlingen* (de *Vroedvrouwen* uitgeſlooten) onderrigt hebbe: in deze reije van Voorlezingen zyn *elf honderd* en *vyftig* (*) arme Vrouwen, in de tegenwoordigheid myner opwachteren, door my verloſt, en geduurende haare Kraam, uit de geldverzaamelingen myner *Leerlingen*, bezorgt geworden; om niet te ſpreeken van de zwaare gevallen, tot welken wy dikwils om armen by te ſtaan, door de *Vroedvrouwen* zyn geroepen geworden.

Deze overwegingen, gevoegt, by myne eigene afgezonderde *Bewerking*, welke tamentlyk groot was, zu'len my, hoop ik, ten opzigte van de taak die ik my opgelegt hebbe, voor den naam van vermetel beſchermen, en ik vly my, dat derzelver volbrenging, niet ondienſtig voor het menſchelyk geſlacht zal zyn.

Ook was myn inzicht *kopere Plaaten* der nuttigſte ter *Vroedkunde* behoorende *Werktuigen*, in dit kort begrip te voegen; maar om dat zich *groote Plaaten* niet wel in een Boek, van zulk een klyn maat, laaten verbinden, heb ik dezelve benevens *zes en dertig kopere Plaaten* op *groot Folio*, met derzelver uitlegging doen uitgeven, en in dezen *Druk* de behoorlyke aanwyzingen tot derzelver *afbeelding* gedaan (†).

(*) In de *Franſche Vertaaling* ſtaat *twaalf honderd vyftig.*

(†) Deze § verſchild met de *Hoogduitſche Vertaaling*; maar in die der *Franſche* niet te vinden.

INHOUD WYZER.

INLEIDING. *Pag.* 1

EERSTE BOEK.

1. Hoofd. over de tezamenſtelling en gedaante des *Bekkens*, voor zo verre deze kennis, in de bewerking der Vroedkunde, noodzaaklyk is.
   1. *Afdeeling*, over de Beenderen. 43
   2. *Afdeel.* over den Rand des *Bekkens.* 45
   3. *Afdeel.* over de Wydte, Diepte en den Doorgang eens *Bekkens.* 46
   4. *Afdeel.* over het mismaakt *Bekken.* 49
   5. *Afdeel.* over het *Bekken* en over des Kinds *Hoofd.* 50
2. Hoofd. over de uit en inwendige *Vrouwelyke Teeldeelen.*
   1. *Afdeel.* over de uitwendige Deelen, en over de *Schede.* 54
   2. *Afdeel.* over de *Baarmoeder.* 56
   3. *Afdeel.* over de *Eyerſtokken*, *Vaten*, *Banden*, en de *Trompetten* van *Falloppius.* 61
3. Hoofd.
   1. *Afdeel.* over de *Maandſtonden*, en den *Witten-Vloed*, des bevrugten ſtaats. 62
      Over den *Witten-Vloed.* 64
   2. *Afdeel.* over de *Bevrugting.* 65
   3. *Afdeel.* over den Aanwas der *Baarmoeder*, na de bevrugting, en over de *Weden.* 69
   4. *Afdeel.* over de grootte, zwaarte en verſchillende benamingen, welken aan het *Ey*, en aan het *Kind* gegeven worden. 71
   5. *Afdeel.* over de *Tweelingen.* 72
   6. *Afdeel.* over de Overbevrugting. 72
   7. *Afdeel.* over de Miskraamen in 't algemeen. 73
   8. *Afdeel.* over de valſche Bevrugting in de *Mola.* 75
   9. *Afdeel.* over de *Nageboorte.* 77

TWEEDE BOEK.

1. Hoofd. over de Ziektens die Zwangere Vrouwen overvallen kunnen; het zy dezelven, onmiddelyk, dóór de Bevrugting ontſtaan, of zich op andere tyden openbaaren; en, indien zy niet zorgvuldig verhoed of uit den weg geruimt worden, van gevaarlyke gevolgen, voor Moeder en Kind, kunnen zyn.
   1. *Afdeel.* over de *Walging* en over de *Braaking.* 83
   2. *Afdeel.* over de moeijelykheid in 't Wateren, de opſtopping des Stoelgangs, de opzwelling der *Speenvaten*, der *Deijen* en der *Schaamlippen*; van gelyken over de moeijelyke Ademhaaling, en de Braaking op het einde der Bezwangering. 84

2. HOOFD. over de Ziektens waaräan Bevrugte Vrouwen onderheevig zyn.
1. *Afdeel.* over den Steen in de *Nieren* en in de *Blaas.* *Pag.* 89
2. *Afdeel.* over de Breuken of Scheurſels. 90
3. *Afdeel.* over de Waterzugt. 91
4. *Afdeel.* over de tegenwillige afloop der Pis, als ook over het moeijelyk Wateren op het einde der Dragt en ten tyde der Baaring. 92
5. *Afdeel.* over den *Witten-Vloed* der Zwangere Vrouwen. 94
6. *Afdeel.* over de *Gonorrhea*, en Venus Ziekte. 94
3. HOOFD.
1. *Afdeel.* over de Miskraamen in 't byzonder. 96
2. *Afdeel.* over de Dood des Kinds, en over de Miskraam daardoor ontſtaan. 96
3. *Afdeel.* over de Affcheiding des *Moederkoeks*, in en de daarüit ontſtaande Miskraamen. 98
4. *Afdeel.* over de al te ſterke uitzetting des Hals en des Monds der *Baarmoeder*, ten tyde der Dragt, en over de daarüit ontſtaande Miskraamen. 101
5. *Afdeel.* over de beluſtheid, en de daarüit ontſtaande Miskraamen. 101

DERDE BOEK.

1. HOOFD. over des Kinds legging in de *Baarmoeder;* over de Onderſlaaning, de Tekenen van Bevrugting, de waare en valſche Baaring, en over derzelver Verdeelingen.
1. *Afdeel.* over des Kinds legging in de *Baarmoeder.* 103
2. *Afdeel.* over de Onderſlaaning. 106
3. *Afdeel.* over de waare en twyfelächtige Tekenen van Bevrugting, welken, zo wel by eene Zwangere Vrouw, als by eene wier Maandſtonden verſtopt zyn, kunnen plaats vinden. 109
4. *Afdeel.* hoe de valſche Arbeid van de waare te onderſcheiden is, en wat middelen, by deze gelegendheid, moeten gebruikt worden. 111
5. *Afdeel.* over de verdeeling des Arbeids. 112
2. HOOFD. over de natuurlyke Baaringen.
1. *Afdeel.* over de verſcheiden leggingen der Vrouw, by de Baaring. 115
2. *Afdeel.* hoe men de Vrouw, by een natuurlyke Baaring hulp zal bieden. 128
3. *Afdeel.*
No. 1. Hoe en wanneer men de *Vliezen* breeken moet. 122
No. 2. Wat verricht moet worden als 'er weinig, of geen Water, by de Baaring, ontlaſt word. 123
No. 3. Wat men verrichten moet als het Hoofd, met het Vóórhoofd, zydewaards naar beneden, tot in het *Bekken* gezakt is. 125

No. 4. Hoe men, by eenen langwyligen Arbeid, als de deelen te ſtyf zyn, de Baarende byſtand zal bieden. *Pag.* 126
No. 5. Wat men verrichten moet als de Baaring, door de *Navelſtreng*, of door de Schouderen des Kinds word tegen gehouden. 127
4. *Afdeel.*
No. 1. Hoe het Kind, na de Verloſſing moet behandeld worden. 130
No. 2. Hoe men de Toevallen, door een drukking van des Kinds Herſenen ontſtaan, zal herſtellen enz. 131
No. 3. Hoe men de *Navelſtreng* moet afbinden. 132
5. *Afdeel.* over de Verloſsing des *Moederkoeks.* 133
3. Hoofd. over de *moeijelyke Baaringen.*
1. *Afdeel.* over de oorzaaken der *moeijelyke Baaringen.* 138
2. *Afdeel.* over de *Slingers* en *Tangen.* 141
3. *Afdeel.* over de algemeene Regelen in het gebruiken der *Tang.* 148
4. *Afdeel.* over het gebruiken der *Tang* op verſcheidene wyzen.
No. 1. over het gebruik der *Tang*, wanneer het Hoofd tot beneden aan den *Schedenmond* is gezakt. 150
No. 2. over het gebruik der *Tang*, als het Vóórhoofd naar de *Schaambeenderen* gekeerd ſtaat. 154
No. 3. over het gebruik der *Tang*, als het Hoofd wel aan den Rand des *Bekkens* vóórkomt. 155
No. 4. over het gebruik der *Tang*, als het *Aangezicht* vóórkomt. 157
No. 5. korte Regelen om de *Tang* te gebruiken.
5. *Afdeel.* op wat tyd, en wanneer de *Haak* moet gebruikt worden, en, voornamelyk.
N. 1. over de Tekenen eens doode Kinds. 164
No. 2. bepaaling wanneer men den *Haak* moet gebruiken. 165
6. *Afdeel.* over de oude handelwyze om het Hoofd uit te haalen. 166
7. *Afdeel.* over de wyze om de *Schaar*, den *Stompen*, en *Scherpe Haak* te gebruiken. 167
No. 1. over de legging der Vrouw, onder het gebruik der voornoemde Werktuigen. 168
No. 2. over de wyze van des Kinds Hoofd met de *Schaar* te openen. 168
No. 3. over de wyze hoe men zich moet gedraagen als het geöpend Hoofd een *Water-Hoofd* is. 170
No. 4. over de wyze hoe men zich moet gedraagen by een geöpend Hoofd, als het *Bekken* te eng is. 170
„ *Overweeging*, of de Werktuigen die onze Schryver ter redding eens „ Kinderen Hoofds dat in 't Vrouwen *Bekken* word opgehouden, heeft „ voorgeſteld, genoeg zyn. 173
4. Hoofd. over de tegennatuurlyke Baaringen.
1. *Afdeel.* over de tegennatuurlyke Baaringen in 't algemeen. 181
2. *Afdeel.*

* * *

Eerſte Verdeeling over de tegennatuurlyke Baaringen, als de Voeten, de Stuit, of de Schaamdeelen der Vrugt vóórkomen, en het Hoofd en de Schouderen, of de bovendeelen naar den bodem der *Baarmoeder* gekeerd zyn. *Pag.* 183

3. *Afdeel.*

Tweede Verdeeling over de tegennatuurlyke Baaringen, waarin de Vliezen gebrooken zyn: doch weinig Water ontlaſt is: en, die, waarin de Vliezen noch niet gebrooken zyn: verder, over zulken, welken wy om geweldige Bloedſtorting, moeten veroorzaaken. 192

No. 1. Wat verricht moet worden, als de Vliezen gebrooken zyn, het Aangezicht de Schouder, of eenig ánder deel des Kinds vóórkomt, waardoor de Wateren worden opgeſtopt. 193

No. 2. Wat verricht moet worden, als de Vliezen ongebrooken zyn, en wy het Kind door dezelven heen, in eenen verkeerden ſtand voelen leggen. 194

No. 3. Wat verricht moet worden, als de Vrouw in de vier laatſte Maanden, een Bloedſtorting ondergaat. 194

4. *Afdeel.* over derde Verdeeling der tegennatuurlyke Baaringen, als de vóór en achterdeelen, de Buik, de Rug, de zyde; de Borſt, de Schouderen, de Hals, de Ooren, het Aangezicht en het Hoofd, benevens den *Navelſtreng* vóórkomen enz. 198

No. 1. Wat men verrichten moet als de vóórdeelen des Kinds vóórkomen. 201

No. 2. Wat men verrichten moet, als de Buik, de Rug en de zyde zyn vóórgekomen. 204

No. 3. Wat men verrichten moet als de Borſt, de Schouderen, de Hals, de Ooren, of het Aangezicht zich vóórdoen. 205

No. 4. Wat men verrichten moet, als de *Navelſtreng* vóór het Hoofd des Kinds uitkomt. 208

No. 5. Overweeging of men in al'e gevallen, waarin de bovendeelen des Kinds vóórkomen den Stand des Hoofds, als in eene natuurlyke Baaring behoord te brengen. 209

5. *Afdeel.* over de voornaamſte hinderpaalen die men, by de uithaaling eens gekeerden Kinds ontmoet.

No. 1. Wat men verrichten moet, als de gezwolle Buik eens gekeerde Kinds, deszelfs Billen gebooren zynde, de verdere uithaaling belet. 212

No. 2. Wat men verrichten moet, als het Kind tot aan de Schouderen gebooren is, en, door een te groot Hoofd, of door een eng *Bekken* word opgehouden. 213

No. 3. Wat men verrichten moet, indien alle de Middelen van No. 2. kwaamen te misſen; als ook hoe men moet handelen als het Hoofd van den Romp, in de *Baarmoeder* nablyft. *Pag.* 215

5. Hoofd. over de Tweelingen, de Wanſchepzelen en de Keizerlyke Snede.

1. *Afdeel.* over de Tweelingen. 219

2. *Afdeel.* over de Wanſchepzelen. 222

3. *Afdeel.* over de Keizerlyke Snede. 223

VIERDE BOEK.

1. Hoofd. over de bezorging der Vrouwen, van den tyd haarer Verlosſing, tot zy een Maand oud Kraams zyn: van gelyken over de verſcheiden gebreeken aan welken zy, geduurende dien tyd onderworpen blyven.

1. *Afdeel.* over de uitwendige bezorging der Kraamvrouwen. 227

No. 1. Wat men verrichten moet, als 'er eene *ontſteeking* aan de *Schaamlippen*, aan den *rechtendarm* aan de *Pisbuis* en aan de *Baarmoeder* is. 229

No. 2. Wat verricht moet worden, als de Vrouw Lek is. 230

No. 3. Wat men verrichten moet, als de *Bilnaad*, voor een gedeelte, of geheel geſcheurd is. 231

2. *Afdeel.* over de ſchikking van Lugt, Levensregel, ſlaapen en waken, beweging en Rus, opſtopping en afſcheiding; als ook over de ſchikking der gemoedsbewegingen. 233

3. *Afdeel.* over de geweldige Bloedſtortingen ná het verlosſen des *Moederkoeks.* 236

4. *Afdeel.* over de Naweden. 238

5. *Afdeel.* over de Kraamzuivering. 239

6. *Afdeel.* over de Zog of Melkkoorts. 241

7. *Afdeel.* over de uitzakking der *Schede*, des *rechtendarms* en der *Baarmoeder.* 246

8. *Afdeel.* over de nodige ontlaſtingen op het einde der Maand ná de verlosſing. 249

2. Hoofd. over de bezorging der éérſt gebooren Kinderen, als ook over de Ziektens, waaraan dezelven onderworpen zyn.

1. *Afdeel.* over het waſſen en kleeden des Kinds, en 't geen verder nodig is. 250

2. *Afdeel.* Wat men verrichten moet, als een der gewoone uitgangen verſtopt is, en de Tong vaſt zit. 252

3. *Afdeel.* nopens de over elkander ſchuiving der Herſenpanbeenderen; mitsgaders de beſchaadiging en affchaaving des Huids. *Pag.* 254
4. *Afdeel.* over de Spru. 257
5. *Afdeel.* over het krygen der Tanden. 259
3. Hoofd. over de verëiſchte bekwaamheden der Vroedmeeſters, Vroedvrouwen Kraambewaartſters, Natte en Drooge Minnen. 261
1. *Afdeel.* over de Vroedmeeſters. 260
2. *Afdeel.* over de Vroedvrouwen. 261
3. *Afdeel.* over de Baakers, Natte en Drooge Minnen in 't algemeen. 261
No. 1. over de Baakers in 't byzonder. 263
No. 2. over de Natte Minnen in 't algemeen. 264
No. 3. over de Drooge Minnen in 't byzonder. 265

INLEIDING.

Wie zich op eene Konſt of Weetenſchap begind toe te leggen, moet het een groot genoegen geven, indien hy, wegens de opkomſt en den voortgang derzelve, onderrigting bekomt. Ik zal, om die rede, als door eene Inleiding, een kort Berigt der Vroedkundige Bewerking, en der verbeteringen, van tyd tot tyd daar in gemaakt, óptekenenen, wyl ik gelegendheid gehad hebbe, zo wel de omſtandigheden der Ouden, als die der Nieuwe Schryveren, over deze Stoffe geſchreeven hebbende, te kunnen verzaamelen. (*)

Volgens hunne berigten ſchynt het dat de Bewerking dezer Konſt, in de eerſte tyden, geheel en al onder de handen der Vrouwen beruſt heeft, en dat de Mannen niet eerder dan in den uiterſten nood tot hulp geroepen zyn. Het is, inderdaad, geheel natuurlyk te geloven, dat de Vrouwen, uit eene haarer jeugd noch nageblevene bloôheid, by ongemakken welken alleen haare kunne eigen waaren, tot gene anderen dan dézen haare toevlugt genomen hebben; dienvolgens vinden wy dat ook in *Egypte* (†), de Vroedkonſt door Vrouwen geöeffend wierd.

Hygenius berigt ons dat in *Athene* eene wet gegeven wierd, welke aan Vrouwen en Slaaven de Bewerking der Artſenykunde, op alle wyzen, verbood: maar een dwaalende ſchaamägtigheid des vrouwelyken geſlachts, veröorzaakte, vervolgens, eene volſtrekte noodzaakelykheid, vryë Vrouwen verlof te verleenen in deze Konſt, benevens de Mannen, te deelen.

In de *Harmonia Gynæciorum* zyn verſcheidene regelen en voorſchriften der Vroedkunde voorhanden, verzameld uit de geſchriften eener zeekere Cleopatra, die met des Moschions en Pricians geſchriften vermengt zyn geweeſt: eenige lieden beelden zich in dat deze geene andere geweeſt zy, dan de befaamde Cleopatra, *Koninginne van Egypte*, zekerlyk om dat in de Voorrede zodanig van Arsinoë als van der Schryvereſſe Zuſter geſproken word.

Ga-

(*) Tot dit oogmerk kan mede dienen van Solingen, *Embryulcia vera.* Platner *progr. de arte obſtetricia veterum.* Davaux, *Diſſ. ſur l'Origine & les Progrès de Chirurgie des Accouchemens à Paris.* Bose, *Diſſert. de obſtetricium erroribus a medico clinico perveſtigandis. Præſide* Walthero. *Lipſ.* 1729. Knolling, *Diſſert. de artis Obſtetriciæ biſtoria. Argent.* Burton, *Letter to* William Smellie, *containing critical and Practical Remarks upon bis Tr. on the Theory and Practice of Midwefery*, 8. *Lond.* 1753. Levrets *waarneemingen over de toevallen veeller zwaare Verloſſingen met de aanteekeningen van* Walbaum, *in 't Hoogduitſch.*

(†) Zie Exod. I vs. 15—21.

GALEN, die twee honderd jaaren na deze *Egyptiſche Koninginne* leefde, raad den Lezer, de ſchriften eener Vrouwe van dezen naam naar te zien: maar hy berigt ons niet, of het dezelfde berugte Vorſtinne geweeſt zy. Daar moet dan, naar alle waarſchynelykheid, noch eene andere van dien naam geweeſt zyn, wyl de leeringe en de bewerking eener Konſt van dien aart, in 't geheel geene gevoeglyke zaaken voor zulk eene welluſtige Vrouw, gelyk de *Koninginne* CLEOPATRA beſchreeven word, ſchynen te wezen.

AETIUS, heeft eenige Hoofd-deelen uit de werken eener zekere ASPASIA, betreffende de werkwyze van vrouwen te verloſſen, en dezelven by de baaring te hulp te komen, uitgeſchreeven: maar hy meld niets van haare verblyfplaats, noch van den tyd in welken zy geſchreven heeft.

Van verſcheidene Vroedvrouwen word in de Geſchiedkundige Schryvers van verſchillende tyden gewaagd; maar, om dat 'er niets van haare ſchriften voorhanden is, en de daar van gegevene berigten meerendeels verçierſelen zyn, tot ons tegenwoordig oogmerk niet behoorende, ga ik deze dingen voorby, wyzende den weetgierigen Lezer tot LE CLERCS *Geſchiedkunde der Geneeskunde*, en zal met HIPPOCRATES beginnen. Hy is de oudſte en bekendſte Schryver die, over ons onderwerp, gehandeld heeft; en die men, te recht, zo wel den *Vader* der *Vroed-* als der *Arſeny-kunde* noemen mag; wyl alle de na hun gevolgde Schryvers, tot aan de zeſtiende Eeuw toe, de meeſte weezenlyke dingen, welken der Vrouwen en der Kinderen Ziektens betreffen, als ook álles wat tot de Vroedkunde behoord, uit zyne werken nageſchreven hebben. Ik zal, om die rede, zyne werkwyze kortelyk verhalen, en in het beſchryven der andere Schryvers, de verbeeteringen, welken zy gemaakt hebben, en de omſtandigheden waar door zy van zyne werkwyze afgeweeken zyn, enkelyk aanmerken.

HIPPOCRATES heeft de Artſeny-kunde in Griekenland, omtrent 460 Jaaren voor *Chriſti* geboorte, geöeffend, bedienende zich, zonder twyffel, van de waarneemingen zyner voorgangeren, in de bewerking dezer Konſt. Hy verwierf zich, door zyne gelukkige herſtellingen, den grootſten roem, en verbeeterde de Heelkonſt door zyne ongemeene kundigheid en wyze voorzeggingen.

In zyn Boek, *de Natura Muliebri*, en in de anderen *de Mulierum Morbis*, beſchryft hy veelen den Vrouwelyken geſlachte eigene ziektens, naar de Beſpiegeling dier tyden, en ordonneerde meêr Artſenyën voor de ziektens, der Vrouwen, dan voor eenige andere ziektens.

Veelen dezer hulpmiddelen zyn wel, inderdaad, vreemd en onbekend: maar veelen derzelven worden noch in de tegenwoordige beweiking goed bevonden; ongeächt men de namen derzelven niet recht verſtaat, en andere Artſenyën daar voor

voor gebruikt heeft. Ja, ſchoon zyne beſpiegelingen, dikwils, zeldzaam en gebrekkelyk bevonden worden, zyn, echter, zyne bepaalingen der ziektens, zyne voorzeggingen en zyne wyze van herſtelling, meenigmaal, recht en verſtandig.

In de *Verſtoppingen* der *Maand-Stonden* ordonneert hy *Braak-* en *Purgeer-middelen;* daar na *Scherpe Stopzels*, in de *vorm* van *zet-Pillen*, die uit *Lynwaat*, of *Wolle* gemaakt, en, met verſcheidene ſoorten van *oopenende Poejers*, *Waſch* en *Olie* beſtreeken, in de *Scheede* geſtooken wierden: deſgelyks ſchryft hy ook *Rookingen*, *Stovingen* en *heete Baaden* voor, beneffens *inwendige Artſenyën*. Hy merktäan, dat diergelyke verſtoppingen een pyn, en eene zwaarte in de onderdeelen des Buiks, welken zich tot aan de *Lenden* en *Heupen* uitſtrekken, ook met een beurtwyze braaking en beluſtheid, gelyk die der zwangere vrouwen verzeld gaan. Wanneer deze toevallen van pyn en drukking de *Hypochondria* aangrypen, en dáárdoor opſtygingen en pyn in 't Hoofd, en aan den Hals veröorzaakt word, zal men de Lydereſſe *ſtinkende dingen* onder den neus houden, en *Bevergeil* met *Vloonzaad* en *Wyn* laaten inneemen, enz.

Wanneer de *Maand-Stonden* in een te groote hoeveelheid vloeijen, ſlaat hy een tegengeſtelde handelwyze voor, en raad ons van de *afgang-verwekkende-middelen*, *Baaden* en *Pisdryvende* dingen af te zien. Hy ordonneert *tezamentrekkende Stopzels* in de *Scheede*, en *koude omſlaagen* op de onderſte deelen te gebruiken. Inwendig ſchryft hy verſcheidene ſoorten van *zaamentrekkende Artſenyën* voor, beneffens *Maan-zaad*, als ook *Koppen* op de *Borſt* te zetten. Is de heftigheid der vloed geſtild, dan ſlaat hy *Purgeer-* en *Braak-middelen* voor; daar na *Ezelinne-melk*, een *voedzaame leevens-regel*, ook verſcheidene ſoorten van *inwendige* en *uitwendige Artſenyën*.

By den *witten Vloed*, zegt hy, is de Pis die des Ezels gelyk, de Lydereſſe lyd pyn in de onderdeelen des Buiks, in de Lenden en Heupen, de handen en voeten zwellen op; haare oogen traanen, zy word bleek, geel en kortädemig. In deze gevallen ordonneert hy *Braak-* en *Purgeermiddelen*, *Ezelinne-melk*, *Hui*, *Stoovingen* en verſcheidene ſoorten van Artſenyën om de beſchaadigde deelen te reinigen en te verſterken.

Hy teld veele ongemakken op, welken, (naar zyn gedachten,) uit de verſchillende beweegingen en leggingen der *Baarmoeder* ontſtaan, en ſlaat veele Artſenyën ter herſtelling voor. Zyne Beſpiegelingen over de ontvanging, en zyne meeningen wegens de geboorte in de zevende of achtſte Maand der Bezwangering, zyn van alle de Arſenykundige Schryvers, tot in de laatſte Eeuw werkelyk aangenomen.

In zyn *eerſte Boek* over de *ziektens* der *vrouwen*, handeld hy van zwaare geboortens, en merkt dáárby áán, dat, wanneer een vrouw, den gewoonen tyd voldragen hebbende, met Weeden aangetaſt word, en noch in láng niet verloſſen kan, het Kind, of, overdwars legt, of, met de voeten voorüit moet komen; want indien 't met het Hoofd vóórkwam waare het een voordeelige omſtandigheid: daar, integendeel, wanneer het Kind overdwars legt, eene zwaare geboorte vo'gt. Deze mening helderd hy op door het voorbeeld eenes *Olyfs*, leggende tegen eene enge opening, en, dus, niet zo ligt by deszelfs midden kan uitgehaald worden, dan of denzelven zich met eene zyner einden aanbood. Van gelyken, zegt hy, dat de arbeid zwaar worden zal, indien het Kind met de voeten voorgekomen is. In welk geval, of de Moeder of het Kind, en ook wel, beiden, meeſtentyds omkomen; ook zal de verloſſing niet zonder zwaarigheid zyn, indien de vrugt dood, van eene beroerte aangedaan is, of dubbel te zaamen legt. Hy leerd ons noch, hoe eene Vrouw van verſcheidene ongemakken, aan welken zy ná de verloſſing onderhevig is, bevryd zal worden; hy beſchryft de handelwyze om de vrouw van de vrugt te verloſſen, en haar, in zwaare Arbeiden, by te ſtaan. Wanneer het Kind zich wel vóórdoet, en de geboorte niet ligt van de hand wil gaan, ordonneert hy de Lydereſſe *Nies-middelen* te nemen, en haar' mond en neus te laaten ſtoppen, om des te ſterker Arbeid te kunnen doen. Men zal haar ook, op de volgende wyze, ſchudden en bewegen; men veſtigt haar met eenen breeden, aan het Bedde vaſtgemaakten, en dwars over de borſt gaanden band; men laat haare beenen over het einde des Beds hangen: het boven-einde des Beds zal, door twee Helpers, in de hoogte opgerigt worden, en op zulk een wyze zal men, tot verſcheidene maalen toe, haar zagt ſchudden, tot dat haar Weeden het Kind uitdryven. De deelen zullen met Zalven beſtreeken, en voorzichtig van malkander afgezonderd worden; men zal ook bezorgt zyn dat de *Moeder-koek* het Kind onmiddelyk volge. Wanneer de *Vrugt* dwars voor den *Moeder-mond* legt, ordonneert hy dat men dezelve (levend of dood zynde) zal te rug dryven, en zodaanig ſchikken dat het hoofd in de natuurlyke legging gebragt worde: om dit te doen, zal de Kraamende op den rug te Bedde gelegt worden, zoodaanig, dat haare heupen hooger dan haar hoofd komen te leggen. Is het Kind noch in leven, en met één' arm of been vóórüit, dan raad hy ons, zo ſchielyk als mogelyk is, het Kind te keêren, en het hoofd nederwaards te brengen: legt het overdwars, zodanig dat deszelfs eene zyde of heup voor den *Moeder-mond* ſtaat, dan zal men zich van dezelve handelwyze bedienen; vervolgens de Vrouw over den damp van water laaten zitten, op dat zy dáárdoor weder verfriſt worde. Wanneer het Kind dood, en met éénen voet of arm, of ook met beiden de armen voorgekomen is, zal op gelyke wyze gehandeld worden. Wanneer de Vrugt, weegens een' gezwollen Buik, niet verloſt kan worden, leerd hy ons, het Kind by ſtukken afhaalen: en wél op de volgende wyze: Wanneer 't met het hoofd vóórkomt, zal het hoofd, met een klein Mes geöpend worden; en wanneer de *Beenderen* des

Her-

Herſenpans (*) verbrooken zyn, zal het hoofd met een Tang zodanig uitgehaald worden dat de Vrouw daar door niet beſchadigt zy, of, men zal een' Haak vaſt aan de Sleutelbeenderen veſtigen, en het Kind by graaden uithaalen. Wanneer nu het hoofd op zulk eene wyze verloſt is, en het Kind met den ſchouder blyft zitten, leerd hy ons, de armen in 't lid afzetten; wanneer dezen dan uit den weg genomen zyn, zal het overige lighaam in 't gemeen gemakkelyk volgen; maar dit noch niet gelukkende, moet de geheele borſt uit malkander gewerkt, en groote zorgvuldigheid gebruikt worden, op dat men niets van de *Ingewanden* ontbloote, of kwetſe.; want indien de *Darmen*, of de zich dáárin onthoudende ſtoffen uitvielen, dan kon de werking vertraagd worden: doch als dan zullen de *Ribben* verbrooken, en de *Schouderblaaden* uitgehaald worden, op dat het overige des lighaams ligt volge, ongeácht de *Buik* gezwollen waare; in welk geval denzelven doorboort, en na den uitgang der Lucht, het Kind uitgehaald moeten worden. Wanneer een deel des Kinds bereids verloſt waare, en de reſt niet wilde volgen, noch het gedeelte dat buiten was niet ingebragt konde worden, ſtelt hy den werkenden dezen Regel voor; hy raad hem, zo veel hy kan, daar van weg te neemen, de reſt opwaards te brengen, en het hoofd benedewaards te wenden: maar voor het doen dezer werking raad hy hem zyne nagels te korten (†), en zich van een krom-Mes te bedienen, welks punt en rug hy, by de inbrenging, met zynen voorſten vinger bedekken zal, op dat hy de Baarmoeder niet kwetze.

In zyn Boek *de Superfœtatione*, leerd hy ons, indien des kinds-hoofd zich buiten den *Moedermond* bevind, en de overige deelen des lighaams niet volgen willen, de vrugt dood zynde, onze vingers met water vochtig te maken, en dezelven, tuſſchen den *Moedermond* en 't Hoofd, in te dringen; dáárna eenen derzelven in den mond des kinds te ſteeken, het zelve daar by te vatten, en uittehaalen. Wanneer het Lighaam verloſt is, en het Hoofd náblyft, (in gevalle het Kind met de voeten vóórkomt) raad hy den werkenden beiden zyne handen in water te ſteeken, en die tuſſchen den *Moedermond* en des Kinds-Hoofd binnen te brengen, het Hoofd met de vingeren te vatten, en uittehaalen. Indien het Hoofd in de *Scheede* is, kan het op dezelfde wyze verloſt worden. Blyft de Vrugt (dood zynde) in de *Baarmoeder* te rug, en kan dezelve, noch door kragt der Natuur, noch door Artſenyën verloſt worden, dan leerd hy ons, de hand, wanneer die met eene *waſch-zalve* beſtreeken is, binnen te brengen, de deelen met eenen aan den grooten vinger geveſtigden *Nagel* van malkander te ſcheuren, en de Vrugt, als vóór gemeld is, uittehaalen.

In zyn *eerſte Boek* over de Ziektens der Vrouwen, geeft hy onderwyzingen hoe

(*) *In de Hoogd. Vert. ſtaat.* Schulterbeine.

(†) *In de Hoogd. Vert. ſtaat* „ Maar om deze werking te verkorten raad hy hem „ zyne Nagels te korten.

hoe de *Nageboorte* uittehaalen zy, wanneer dezelve door geenen natuurlyken weg uitgedreeven word. Hy zegt indien de *Nageboorte* niet onmiddelyk op de geboorte des Kinds volgt, dan lyd de Vrouw pynen in den Buik en in de zyden, welken met huiveringen en koorts vergezeld gaan, en ophouden zo dra zy van de *Nageboorte* verloft is; en hoewel de *Nageboorte* meeftentyds verrot, en den zesden of zeevenden dag, ja, zomtyds, wel laater weggaat, ordoneert hy de Lydereffe haaren adem in te houden: en, tot inwendigen Artfenyën fchryft hy *Byvoet, Kretifchen Diptam, witte viool Bloemen, Agnus caftus blaaden*, benevens gekookte of gebraade *Knoflook, kleine Uijen; Bevergeil, Spica Nardi, Wynruit* en (*blackwine*) voor. (*)

In zyn Boek *de Superfætatione*, zegt hy, (na de handelwyze van een dood Kind te verloffen, befchreeven te hebben), dat men, indien de *Nageboorte* niet gemakkelyk wil volgen, het Kind aan dezelve moet laaten hangen, en de Vrouw op een hoogen ftoel gezet worden, zodanig dat zy het Kind door zyne zwaarte na zich kan haalen: en op dat zulks niet te fnel gefchiede, zal men het Kind op nieuwgekamde wolle, of op twee met water gevulde en met wol gedekte Blaafen leggen, welken, wanneer zy doorftooken worden, het water zullen laaten vlieten, en tezaamen vallen; waar door het Kind by graaden zal zakken, en de *Nageboorte* zagtelyk uitgehaald kan worden. Maar indien de *Navelftreng* mogt gebrooken zyn, moet men een ten dezen opzichte dienftelyk gewigte aan denzelven hangen; dit zal, zegt hy, de ligtfte en minft-fchaadelykfte handelwyze zyn om den *Moederkoek* uittehaalen.

Hy merkt vérder noch aan, dat, indien de Vrouw een' zwaaren Arbeid gehad, en niet zonder hulp van werktuigen verloft heeft kunnen worden, het Kind in 't gemeen zwak is, en, om die rede, de *Navelftreng* niet eerder doorfneeden mag worden voor het gewatert, genieft of fterk gehuild heeft, en, daar en boven, moet het Kind zeer naby de Moeder gehouden worden; want fchoon hetzelve niet aanftonds ademt, noch eenig ander leevensteeken van zich fchynt te geven, kan de *Navelftreng*, wanneer zy ondoorfneeden blyft, in een' korten tyd opzwellen, en het Kind in 't leeven behouden worden.

By de *Kraamzuiveringen* (*Lochia*) merkt hy dán, dat, wanneer ze geheel ophouden, of niet genoeg ontlaften, en de *Lyfmoeder* verhard is, de Lydereffe door pyn in de *Lenden, Liesfchen, Zyden, Dyën* en *Voeten* aangetaft word, waar by fcherpe, en met angft verzelde koortfen komen. Wanneer zich de pyn zonder koorts openbaard, ordonneert hy de *Baaden*, en het Hoofd met *Dil-Olie* te beftryken; ook een afkookzel van *Malva* met *Cypreffe-Olie*, uitterlyk, tegebruiken

(*) *In de Hoogd. Vertaal. ftaat* zwarte Wyn, *en* in de *Franfche*, *is daar voor, enz. geftelt.*

ken om de pyn te ſtillen. Hy zegt, dat, in alle omſtandigheden daar *Stovingen* nodig zyn, de deelen met *Olie* beſtreeken zullen worden: maar wanneer 'er koorts by is, zal men het *Baden* nalaten, en warme *Stovingen* gebruiken; *Lyfmoeders Artſenyën* met *Knoflook*, *Bevergeil*, of *Wynruit* met *Haver-meel* gekookt vóórſchryven. Van gelyken neemd hy wáár, dat, by eene *Ontſteeking* der *Baarmoeder* ná de verloſſing, de Lydereſſe in groot gevaar van haar leven is, indien haar geen *Stoelgang* bezorgt word, of de toevallen door aderlaaten geholpen kunnen worden; van gelyken beſchryft hy, verſcheidene ongemakken en ziektens der Vrouwen, veröorzaakt door verſcheidene leggingen en beweegingen der *Baarmoeder*, van welke laatſten PLATO, die onmiddelyk na HIPPOCRATES geleefd heeft, in zynen *Timuæus* ons eene zeer wonderbaare en Romanniſche beſchryving geeft (*); naardien hy verzekerd, dat in de *Mannelyke Teeldeelen* eene heerſchende, halſterrige en ongehoorzaame magt, welken aan zyne woedende luſten alles tracht te onderwerpen, ingeplant is: zo zegt hy mede, dat het *Schaamdeel* en de *Baarmoeder* eener Vrouwe, een woedend dier is, het welk, insgelyks, driftig naar de Voortteeling haakt, en, wanneer deszelfs begeerte na geruimen tyd niet geſtild word, zo verwoed over het gemis van voldoening en derzelver uitſtel word, dat het door 't geheele Lighaam omzwerft, den omloop der ſappen verſtopt, den adem belemmert, verſtikkingen en alle ſoorte van ziektens voortbrengt.

Schoon wy een geſchrift in 't Engelſch hebben, 't welk ARISTOTELES *Vroedkunde* genaamt word, vind ik toch weinig, of geheel niets van deze bewerking in zyne ſchriften. Hy heeft over de *Voortteeling der Dieren* geſchreeven, én wy vinden zelfs verſcheidene gedachten by den zelven die, waarlyk, aardig genoeg zyn, zelfs voor ons onderwerp. Hy zegt, dat een Vrouw meêr dan andere Dieren, onder de Bezwangering en het Baaren lyd; dat zodanige Vrouwen, welken de meeſte lighaams beweeging hebben, het ligtſt en gemakkelykſt Baaren; en dat de Vrugt, by alle dieren, natuurlyker wyze, met het Hoofd vóóruit komt, wyl 'er meêr ſtoffen bóven dan ónder den *Navel* te vinden zyn; waar door, noodwendig, het hoofd onderwaards hellen moet; daarom zegt hy, is ieder Baaring, daar het hoofd voorüitkomt, natuurlyk; en als 'er een voet of ander deel des Lighaams te voorſchyn komt, onnatuurlyk.

Van dezen tyd af, tot op CELSUS tyden toe, die onder de *Regeering* des *Keizers* TIBERIUS zou geleeft hebben, vinden wy geene ſchriften over de Vroedkunde. Men heeft van dezen Schryver een Hoofd-deel over de Verloſſing van doode Kinderen, en van den *Moeder-koek*, het welk hy uit HIPPOCRATES nageſchreeven heeft; hoewel hy zich meerder dan zyn Meeſter uitbreid, en zyne werking in veele opzichten verbeterd. Na hy eerſt den ſtand der Vrouw ge-

(*) In de Franſche Vertaal. houd hier deze § op.

geſchikt heeft, raad hy den Werkenden zyn' eenen vinger na den anderen binnen te brengen, tot, eindelyk, de geheele hand volgen kan. Verder zegt hy, dat de wydte der *Baarmoeder*, als ook de kragt en den moed der Lydereſſe, groot voordeel by de Verloſſing doen; dat de *Buik* en de ledematen der Vrouw zo warm, als mogelyk is, gehouden moeten worden; dat men niet mag wachten tot 'er eene ontſteeking ontſtaan is; maar de Vrouw zonder tydverzuim byſtaan; wyl men, wanneer haar Lighaam gezwollen is, zonder de grootſte zwaarigheid, noch de handen inbrengen, noch het Kind verloſſen kan; wyl 'er dikwils Braking, Beeving der leeden en Stuiptrekkingen op volgen. Wanneer de *Haaken* in 't Hoofd geveſtigt worden, ſteld hy ons dezen regel; te weeten, voorzigtig te trekken, en zorg te draagen dat de Werktuigen niet afglippen, noch den *Moedermond* ſcheure, waar door de Vrouw in Stuiptrekkingen en groot Leevens-gevaar ſtorten zoude. Wanneer de voeten vóórkomen, kan, zegt hy, het Kind ligt verloſt worden, indien men de voeten met de handen vat, en het Kind, in die geſtalte, by dezelven uithaald. Wanneer de Vrugt overdwars ligt, en niet uitgehaald kan worden, ordonneert hy den Haak in eenen der *Oxelen* te hechten, en by graaden het Kind uit te haalen. Op zulk eene wyze werkende, zal zich de hals zekerlyk dubbel over elkanderen voegen, en het hoofd achterwaards te rug keeren; in welk geval hetzelve van 't Lighaam geſcheiden, en het Kind ſtuksgewyze uitgehaald moet worden. De werking, zegt hy, moet met een' Haak geſchieden, welks binnenzyde ſcherp is, en het hoofd moet, eerder dan het Lighaam, uitgehaald worden; want het is een zwaare en gevaarlyke zaak, als deszelfs grootſte gedeelte eerſt uitgehaald word, en het hoofd alleen in de *Baarmoeder* náblyft. Zo dit toeval intuſſchen gebeurde, leerd hy ons, dat men een' dubbelen Doek op het lighaam der Vrouw zal leggen, en een ervaren Helper of Helpſter, zich aan haar linker-zyde ſtellen, beiden de handen op den Buik leggen, van d'eene tot d'andere zyde drukken, en het hoofd naar de *Baarmoeder* dryven: wanneer dit gedaan is, moet de Haak in de *Herſenpan* geveſtigd, en het Kind op die wyze uitgehaald worden. Wat de *Moeder-koek* betreft, hy leerd ons dezelve op de volgende wyze te verloſſen: het Kind verloſt zynde, zal men het aan iemand geven die 't op de vlakte der handen houd; de Werkende trekt, intuſſchen, aan den *Navelſtreng* met zulk een voorzorge dat dezelve niet breekt; en als hy met zyn rechterhand daar langs heen, tot aan den *Moeder-koek* gekomen is, zonderd hy dezelve, met zyne vingers, van de *Baarmoeder* af, en haald de *Nageboorte* met het geronnen Bloed geheel uit. Wanneer nu de Deien der Vrouw tezamen gebragt zyn, zal zy in eene warme plaats, die vry van togt is, geplaatſt, en een' Doek, in *Oxyrrhodon* of *Rozen Azyn* gedoopt, op haar' *Buik* gelegt worden: Het overige der herſtelling beſtaat in dingen waar van men zich by de *ontſteekingen* in *Wonden* der *Peezen* bediend.

Moschion, welken men meend te Rome, onder Nero's Regering, geleeft te hebben, zegt, dat, by zwaare Baaringen, de deelen éérſt met *Olie* ſlap gemaakt moe-

moeten worden. Wanneer de *Pis* in den *hals* der *Blaas*, door een' *ſteen* verſtopt is, raad hy ons, het water met een *Cathéter* áf te tappen; als de *Fæces* verhard is, ordonneert hy *Lavementen*, en beveelt de *Vliezen* met een *Lancet* te openen. Hy zegt, de beſte legging te zyn, als het hoofd vóórkomt, de handen en voeten aan de zyden en récht uitgeſtrekt leggen. Wanneer het Kind geen rechte legging heeft, en deze, door de Vrouw in een bekwame geſtalte te brengen, niet verbeterd kan worden, raad hy áán, zo de *Moedermond* geöpend is, dat men de hand zal inbrengen en het Kind keeren. Wanneer zich één voet vóórdoet, brengt hem, zegt hy, weder te rugge en haalt de vrugt by beiden de voeten uit: zorgdragende dat de armen by de zyden aangedrukt worden. Vertoond zich een knie, of een heup, die moet mede te rug gebragt, en het Kind by de voeten gehaald worden. Vertoond zich de rug, dan zal men de hand inbrengen, en de legging veränderen, door den voet, of het hoofd, welks deel het naadſte by de hand is, óm te wenden; en wanneer het hoofd te groot is, moet hetzelve geöpend worden enz.

Rufus Ephesus, die onder de Regering van Trajanus geleeft heeft, geeft een kort berigt over de *Lyfmoeder* en de daar toe behoorende deelen; hy beſchryft de geringe buizen die, tegenwoordig, de *Fallopiaanſchen* genaamt worden, en zich in de holte der *Baarmoeder* openen: hoewel Galen deze ontdekking zich-zelf toeſchryft, zodaanig dat hy zegt verſtomt geſtaan te hebben dat dezelve den gemeenen hoop der *Ontleeders* ontſnapt ware: inzonderheid had hy zich verwonderd, dat zulks eenen Man als Herophilus, die in álles zo nauwkeurig was, onbekent konde gebleeven zyn. En Rufus heeft, evenwel, de gevoelens van Herophilus, over deze zaaken, uitdrukkelyk vermeld.

Galen, die ten tyde des *Keizers* Adrianus, in 't *Jaar Chriſti* 131, en omtrend 600 jaaren na Hippocrates gebooren is, heeft op de werken dezes laaſtgenoemden eenige *uitleggingen* en *kortbondige Spreuken*, Vrouwen en Kinderen betreffende, gemaakt. Wy hebben twee *Boeken* van zyne Schriften *de Semine*; (het derde word voor onëcht gehouden:) het eene *de Uteri Diſſectione de Fœtuum Formatione*, *de Septimeſtri Partu*, Lib. 14 & 15 *de Uſu Partium*. Hy heeft ook verſcheiden Boeken over de *Ondleedkunde* en *Phyſiologia:* maar niets over de *Morbus Mulierum* geſchreeven. In zyne *Phyſiologia* is hy wydloopig, en niet naauwkeurig: zyne *Ondleedkunde* is, in veele ſtukken, tamelyk oplettende: doch, álles tezamengenomen, bevat dezelve weinig, of in 't geheel niets, tot ons oogmerk dienende.

Van Oribasius, Lyfärts des *Keizers* Julianus, hebben wy eene beſchryving der *Teeldeelen*, en, op verſcheidene plaatzen zyner werken, een berigt van Artſenyën door de Ouden in ziektens van Vrouwen en Kinderen gebruikt. Hy heeft ook een *Hoofddeel* over de keur eener Minne, en noch een ander over de Melk nagelaaten: maar zegt niets van de *konſtbewerking*.

AETIUS, die, naar LE CLERCS getuigenisse, op het einde der vierde: doch naar den Heer DR. FREINDS mening, op het einde der vyfde Eeuwe leefde, bragt, van gelyken, de schriften der Ouden tezamen; want hy, noch ORIBASIUS kunnen geene echte Schryvers genaamt worden. De laatste schreef (ten minsten voor 't grootste gedeelte) niemand dan GALENS Schriften na, en werd, om die rede, *Semia* GALENI, of *Aap van* GALEN genoemt: de andere, in tegendeel, alle de voor hém geleeft hebbende Schryvers, van welken veelen, indien hy dezelven niet in zyne werken verzaameld hadde, in vergetelheid geraakt zouden zyn. Hy handeld over de ziektens der Vrouwen en haare bezorging, zeer omstandig; zyn vierde *Sermo* van de vierde *Titrad*, is, over deze stoffe, heel uitdrukkelyk geschreeven, en bevat in 't geheel alle die dingen, welken vóór hém gezegt waaren.

In zyn eerste *Hoofddeel*, *de utere situ magnitudine ac forma*, onderscheid hy de Baarmoeder, duidelyk, in den *Bodem*, en in den *Hals*, hy schryft dat de *Moedermond* in de *sinus muliebris*, *sive pudendum*, eindigt; welke, klaarelyk, niets anders is dan 't geene wy, tegenwoordig, de *Scheede* noemen; want hy zegt, datze omtrent 6 duimen lang is. Maar zyne beschryving over de gestalte der *Baarmoeder* is onvolkomen. In 't zevende *Hoofddeel* handeld hy over de ontvanging uit SORANUS. Het 10de *Hoofddeel* handeld over de *beluftheid*, *Pica*, en is uit eenige van GALENS Werken, die verlooren zyn gegaan, ontleend. Zyne beschryving dezer ziekte is, als volgt. Eenige zwangere Vrouwen hebben een verdorven Appetyt en trek tot *Aarde*, *Asch*, *Koolen*, *Schelpen* enz. Die ziekte gaat voort tot de tweede, of derde maand der bezwangering: gemeenlyk verminderd dezelve in de vierde. Tot herstelling der walging en braaking ordonneert hy *Aloës*, *gedroogde Munt* en andere *Maag-middelen*.

In zyn 12de en 15de *Hoofddeel* geeft hy eene omstandige beschryving van ASPASIAAS *Bewerking* in de bezorging der Vrouwen, geduurende haare bezwangering en ten tyde harer baaring; maar het grootste getal dezer, en andere *Hoofddeelen* is uit HIPPOCRATES ontleend; by welken hy eenige weinige vermeerderingen, die niet veel zeggen, gevoegt heeft; tot wy in het 22ste komen, alwaar wy eene zeer volstandige en duidelyke onderrigting van zwaare geboortens vinden.

Onder de oorzaaken welken het Baaren zwaar maaken, teld hy de zwakheid des gemoeds of des lighaams, of, beiden te gelyk, eene tezaamgetrokkene *Baarmoeder*, en een' engen *doorgang;* als ook dat de deelen van natuure te klein zyn; dat de *Baarmoeder* dwars legt, of eene vleeschachtige zelfstandigheid aan derzelver *hals*, of aan den *Moedermond* hangt; van gelyken eene ontsteeking, een *Ettergezwel*, of een verharding der deelen; onbuigzaamheid der vliezen, te vroegtydige aflooping des waters, het welk blyven moet om de deelen te bevochtigen en glad te maaken; een op den hals der blaas persende steen; eene buitengewoone vetheid; eene *aanëengroeijing* der *Schaambeenderen* in haare verbinding, waar door zy, ten tyde der verlossing, verhinderd worden van malkander te wyken; eene al te groote persling der *Baarmoe-*

moeder op de holte der lenden; eene al te groote meenigte van *Fæces*, of *Pis* die in den *Rechten-darm*, of in de *Blaas* opgehouden worden; een zwakke lighaamsgeſteltenis; insgelyks dat de Vrouw, of te veel jaaren heeft, of te teeder en al te jong is, verzeld met zwakheid, zonder ondervinding.

Desgelyks merkt hy áán, dat zwaare baaringen door de omſtandigheden des te verloſſen ſtaande kinds zyde ontſtaan kunnen; door de buitengewoone legging des lighaams, of een deel van 't zelve; door deszelfs onvermogen (uit zwakheid); hoe de verloſſing door ſpringen en beweegen te verligten zy; de persſing van twee of drie vrugten; van tweelingen, wanneer zy zich te gelyk aanbieden; van de dood des Kinds, om dat het dáárdoor tot bevordering der verloſſing geen hulp kan bieden; door deszelfs opzwelling ná den dood, en, eindelyk, van de verkeerde vóórkoming.

De natuurlyke legging, zegt hy, is, als het hoofd zich aanbied, vóórwaards komt, en de handen overlángs, naar de dyën uitgeſtrekt zyn; de tegennatuurlyke, is, wanneer het hoofd of naar de rechter, of naar de linker zyde der *Baarmoeder* gekeerd, en één, of beiden de handen vóórkomen, of dat de beenen, in de *Baarmoeder*, van malkander geſchreid ſtaan. Verder zegt hy, dat het gevaar niet zo groot is, indien zich de voet vertoond, voornamelyk, als het Kind vóórwaards, met de handen overlángs naar de dyën liggende, voorkomt. En, zo zich de eene voet vertoond: maar de andere opgehouden word, of in de *Scheede* hangen blyft, moet deze laatſte na beneden gebragt worden. Ook is de moeijelykheid niet groot, zegt hy, wanneer het Kind overdwárs legt; eene omſtandigheid die zich op drie verſcheidene wyzen openbaard, namelyk, wanneer zich het Kind met de eene, of de andere zyde, of met den buik vertoond. Intusſchen merkt hy áán, dat het geval op het ligtſte is, wanneer zich de zyde vóórdoet: wyl 'er dán meêr plaats voor den werkenden, om zyn hand in te brengen en het Kind te keeren, is, op dat het, of met het hoofd, of met de voeten vóórkome. De ſlimſte legging, zegt hy, is, als het Kind dubbel vóórkomt; hoofdzaakelyk als de Heupen voorkomen. Deze dubbele vóórkoming, geſchied, of met de Heupen, of met het hoofd en de beenen, of met den Buik; in welk laaſt geval, hy aanmerkt, dat, zo de Buik geöpend wierd, en men de *Ingewanden* daar uit haalde, de deelen tezaamen zouden vallen, en de legging ligt verände rd kunnen worden.

Buiten de voornoemde oorzaaken eener zwaare geboorte, geeft hy, als een hinderpaal óp, dat de vliezen, of te dik, of te dún zyn; te vroeg, of te laat breeken; ook uitwendige oorzaaken, als koud wêder, waar door de zweetgaaten en doorgangen des lighaams tezaamgetrokken zyn; of zeer heet wêder, waar door ze al te ſlap en wyd worden. Alle deze omſtandigheden, zegt hy, moeten door de Artſen, die het opzicht over de Vroedvrouwen hebben, van de kleinſte tot de grootſte, onderzogt en gade geſlagen worden. Ook zal de Vroed-

vrouw niet toegelaten worden de deelen met geweld te verwyden en te verſcheuren. Wanneer de zwaarigheid door de gedaante des *Bekkens* ontſtaat, beveeld hy, de vrouw op een ſtoel te zitten, haar knieën te buigen en vanëen te houden, waardoor het *Schaamdeel* uit malkander gezet, en de *Hals* der *Baarmoeder* in een rechte lyn uitgeſpannen wordt. Die dik en vet zyn, kunnen op gelyke wyze geplaatſt worden. Wanneer de zwarigheid ontſtaat, om dat de deelen eng, verſtorven, of tezaamgetrokken zyn, zoude het, zegt hy, dienſtig wezen, de Lydereſſe over *warme dampen* en *rookingen*, in eene daar toe bekwaame warme plaats te ſtellen; gewarmde *Olie* in de *Scheede* te ſpuiten, en ómdezelve *verweekende zalven* en *Pappen* te leggen; tot het zelfde oogmerk, pryſt hy het *warme bad* áán als 'er geen koorts of andere ziektens voorhanden zyn die zulks ondienſtig maken. Zommigen, neemt hy waar, worden langs een warme plaats, in een draagſtoel ómgedragen, en anderen hevig geſchud: maar die, welken zwak en ſlap van geſteltenis zyn, en al te magteloos om den arbeid te kunnen ondergaan, moeten *genezende*, *verſterkende* en *tezaamentrekkende middelen* voorgeſchreeven worden: zy zullen met welriekende wateren en *Azyn* beſproeit, met verkoelende zalven van *wyn* en *rozen-olie* beſtreeken, en over Afkookzels van *Rozen*, *Myrthen*, *Granaat-Appelen* en *wyngaards-ranken*, gezet worden. Wanneer de zwaarigheid wegens de tegen natuurlyke legging der vrugt ontſtaat, zal deze, zo veel mogelyk is, in eene natuurlyke gebragt worden. Wanneer één voet of éene hand vóórkomt, zal het kind daarby niet getrokken: maar dezelve ingebragt, afgedraaid, afgezet, en de ſchouder of heup, met de vingeren in een bekwame legging gebragt worden. Wanneer het geheele lighaam der vrugt ſterk naar beneden geperſt, en dáárdoor in een kwade legging gebragt is, raad hy ons, hetzelve tot aan het bovenſte deel der *Baarmoeder* óp te brengen, en weder onderwaards in eene rechte legging te keren: Deze werking, zal, zagt, gemakkelyk en zonder geweld ondernomen worden; men zal, dikwils, *Olie* in de deelen ſpuiten, op dat dáárdoor de Moeder, of het Kind gene ſchaade geſchiede. Wanneer de *Moedermond*, ongeácht dit álles, by aanhoudenheid, geſlooten blyft, zal hy met *olieächtige Artſenyën* verweekt en ſlap gemaakt worden. Bevind zich een ſteen in den hals der Blaas, dan zal hy met een *Cathéter* in de hoogte gebragt, en den *Urin* (wanneer die in groote meenigte tegenwoordig is) áfgetapt worden. Is de rechte-darm met *Fæces* vervuld, dan zal dezelve door *Lavementen* geledigt worden: Wanneer de verlosſing door ontſteeking, verzweering, weeke- of harde gezwellen, en andere ſoortgelykende dingen verhinderd word, moet men, daar omtrent, op eene behoorlyke wyze te werk gaan.

Wanneer de zwarigheid van een aan den hals der *Baarmoeder* hangend vleeſchgewas, of van een dik vlies, dat wel by vrouwen die men ondoorboord noemd gevonden word, zal, in beiden gevallen, de hindernis met een Mes uit den weg geruimt worden; en als de vliezen, die het kind omvangen, zo ſterk zyn, dat dezelven de vrugt op den behoorlyken tyd niet dóórlaaten, zullen zy, zonder tyd verzuim, doorſneeden worden: wanneer, daar en tegen, de wateren al te vroeg ontlaſten,

laſten, zódanig dat de deelen, daarná, droog gelaten worden, zal dat gebrek met ſmeuligmaakende inſpuitzels, uit *Eyer-wit*, Afkookzels van *Malva*, *Fænu græcium* en room van *Garſten-water*, vergoed worden.

Indien de zwaarigheid ontſtaat, door dat de *Baarmoeder* te klein, of te ſterk tezaamgetrokken is, zullen de deelen, van gelyken, met ſmeuligmakende zalven en ſtovingen week en rekbaar gemaakt worden; de *Moedermond* zal door de vingers verwyd, en het Kind met geweld uitgehaald worden: maar kan het op deze wyze niet gelukken, dan moet de vrugt in ſtukken verbrooken, en by gedeeltens uitgehaald worden; dit is, zegt hy, het eenigſte middel, indien de vrugt te groot, en de beſte handelwyze, als het kind dood is. Nu kan, zeekerlyk, beſlooten worden dat het kind dood is, als de vóórkomende deelen koud en zonder beweeging zyn. Indien 'er twee of drie kinderen in den hals der *Baarmoeder* voorkomen, zal het hoogſte tot aan derzelver bodem opgebragt worden, terwyl men het onderſte verloſt.

Ontſtaat de zwaarigheid uit een bovenmatige grootte des hoofds, der borſt of des buiks, dan is het volſtrekt nodig, zegt hy, deze holtens te openen; hy teekend ook verder áán, dat de beſte tyd om de Vrouw in haar' arbeid op de den ſtoel te brengen, is, als de vliezen gelyk een ronde uitgeſpannen zak gevoeld worden.

Het 23ſte *Hoofddeel* houdín, de wyze van uithaaling en uitſnyding der vrugt volgens PHILUMENUS, en is eene nauwkeurige beſchryving der hiervóór aangeprezene bewerking. Eer de werkende, zegt hy, door uitſnyding de verloſsing begind, moet hy de kragt der Lydereſſe wel waarneemen en by zichzelf, overwegen, of 'er eene waarſchynlykheid voorhanden is dat het leeven der vrouw behouden kan worden, of niet; want indien de vrouw van alle krachten ontbloot, ſlaapzugtig, met ſtuiptrekkingen, *ſubſultus tendinum*, behebt is, en een onördentlyke pols heeft, is het beeter de bewerking na te laaten, dan gevaar te loopen datze onder zyne handen omkome. Maar meent de Bewerker dat haar krachten en moed, by deze geleegendheid, genoegzaam zyn, dan laat hy haar op den rugge, met het hoofd om laag, te bedde leggen, en haar beenen door eene ſterke en ervaarne vrouw van elkander houden; de baarende kan twee of drie monden vol *broods* in *wyn* gedoopt, tot hartſterking, om niet in onmagt te vallen, gebruiken; ten welken einde ook haar aangezicht, geduurende de bewerking, met wyn moet beſproeid worden. Wanneer nu de Wond-Arts het *Schaamdeel* met zyn werktuig geöpend heeft, en onderzogt van wáár de zwaarigheid ontſtaat, en dus bevind dat 'er een gezwel, *callus*, of een van de bereids genoemde oorzaaken voorhanden is, moet hy zulks met de Tang vatten, en met het Mes afſcheiden: Verſtopt een vlies den *Moedermond*, dan moet het doorſneden worden; blyft de verloſsing door de ſterkte der vliezen, welken de vrugt omvangen, verhinderd, dan moeten zy, met eene tang gevat, en met een ſcherp mes doorſneeden worden; alsdan kan men

de gemaakte opening met de vingers verwyden, zodanig, dat zy tot doorgang des kinds genoegzaam vergroot is.

Is de doorgang, wegens het hoofd der vrugt, verſtopt, dan zal het kind gekeerd, en by de voeten verloſt worden: maar als het hooſd zodanig ingeperſt zit, dat het kind onmogelyk gekeerd kan worden, dan zal hy het met een' Haak in de oogen, in den mond, of over de kin váſthaaken, en, op zulk eene wyze, met zyne rechter hand uithaalen. Maar nevens dezen haak, die gewoonlyker wyze ingebragt, en met de vingers der linkerhand bedekt moet worden, zal 'er nóch één, op gelyke wyze, aan de tegenöverſtaande-zyde ingebragt en vaſt gehecht worden; waar door het hoofd, gelykelyk en recht, zonder dat het aan de eene of andere plaats blyft zitten, en zó dat het eene der werktuigen houd, als het andere mogt komen afte glippen, uitgehaald kan worden. By aldien deze Haaken behoorlyk aangehecht zyn, zal de Bewerker, niet ſlechts in een' rechten lyn: maar van de eene tot de andere zyde trekken.

Hy onderrigt ons, verder, de vingeren met ſmeulige middelen te beſtryken, dezelven tuſſchen den *Moedermond* en het geklemde hoofd in te brengen, en hetzelve rondöm ſlibberig te maken. Wanneer de vrugt tot op het midden verloſt is, zal het uithaalend werktuig aan de bovendeelen vaſtgehecht worden: Is het hoofd of van natuure te groot, of waterzugtig, dan zal het met een ſcherp en puntig Mes geöpend worden, waar door het zich ontleedigt, tezaamen valt en verloſt kan worden. Maar kan deze bewerking, evenwel, niet volvoert worden, dan zal men de Herſenpan tezamendrukken, de vingers of een been-Tang gebruiken om de beenderen uit te haalen, den haak veſtigen, en het kind verloſſen. Indien, als het hoofd uitgehaald is, de *Baarmoeder*, om de borſt heen, tezaamenkrimpen wilde, moet men een opening, by de *Sleutelbeenderen*, in de holte der borſt maken, waardoor de omtrek, wegens de ontleediging der daarin bevatten vogtigheeden, kleiner word. Is het kind dood, en de buik, door lucht, of water uitgezet, dan moet dezelve óók geöpend, en, indien het de nood verëiſcht, de ingewanden daar uitgenomen worden.

Als 'er een Arm vóórkwam, moet dezelve in 't lid des ſchouders afgezet worden. Men zal 'er, ten dien einde, een doek omwinden, om de afglipping te beletten, den Arm tot aan den ſchouder na zich haalen, de Schaamlippen openen, dan zal men de geleeding zien, waarby men den Arm wegneemen kan. Als deze afzetting geſchied is, zal het hoofd ópwaards gebragt, en het kind gekeerd worden. Deze zelfde wyze zal men volgen, wanneer zich beiden de Armen vertoonen, als ook, wanneer de Voeten, met geweld uitgehaald wordende, de overige deelen des lighaams niet volgen willen; in welk geval, de Dyën in de lieſſchen afgezet moeten worden.

Maar zo de vrugt dubbel is voorgekomen, en niet naar de hoogte gebragt kan wor-

worden, het hoofd láág na beneeden zit, dan zal men de *Herſenpan-beenderen* tezaamendrukken, zonder de bekleedzelen, of *Herſenpan-vliezen* te openen, en, boven dien, de haak, in een van deszelfs deelen hechten, en aan denzelven trekken; zo zal het lighaam in een rechte lyn volgen. Indien, de beenen nader zyn, zullen zy in de heup afgezet, en de heupen in de hoogte gebragt worden, zodanig, dat het hoofd tezaamengedrukt, en tot de uithaaling bereid kan worden. Wanneer zich de vrugt dubbel vertoond, is het, zegt hy, beter, het hoofd van den romp te ſcheiden, dan de borſt óp te brengen en het kind by de voeten te haalen. Maar zullen de overige deelen des lighaams verloſt worden, en het hoofd náblyven, dan zal de linkerhand, bezalft, in de *Baarmoeder* gebragt, en na het hoofd, door de vingers, met den mond benedenwaards gekeerd is, één of twee haaken vaſtgehecht worden, om het dáárby uit te haalen; de bekwaamſte plaatſen aan 't hoofd, alwaar dit werktuig vaſtgehecht kan worden, zyn de oogen, ooren, mond, of de plaats onder de kin. By de uithaaling der borſt, kan het onder den oxzel, aan de Sleutelbeenen, het maagkuiltje, de borſt, rugge en hals-wervelen, vaſt gehecht worden: By de onderſte deelen, laat het zich aan het Schaamdeel, of, by de vrouwelyke vrugten, in de *Pudenda* hechten.

Wanneer de *Moedermond* door eene ontſteeking geſlooten is, waarſchouwd hy ons, geen geweld te doen: maar hy ordonneert, denzelven, door Olieächtige *Artſenyën*, *Rookingen*, *Baden* en *Pappen* te verweeken en ſlap te maken; hier door zal, naar zyn zeggen, de ontſteeking verminderen, of ophouden, en de *Moedermond* zó verwyden, dat de vrugt verloſt kan worden. Wanneer het hoofd en 't lighaam ſtukswyze uitgehaald is, raad hy ons, de deelen tezamen te leggen, waar door men zien kan of het geheele kind verloſt is; en wanneer noch iets nagebleven is, zal men het, zonder verzuim, uithalen.

In zyn 24ſte *Hoofddeel*, (waar van den Inhoud mede uit PHILUMENUS getrokken is) geeft hy, tot uithaling der *Nageboorte*, deze volgende onderrigtingen.

De *Moedermond* (zo de *Nageboorte* náblyft;) is, zomwylen, toegeſlooten, zomwylen, open, en, dikwils, ontſtooken; de *Moederkoek* hangt, zomwylen, aan den bodem váſt en, menigmaal, is hy los. Wanneer de *Moedermond* open is, en de van de *Baarmoeder* afgeſcheidene *Nageboorte* als een bal tezamengerold is, laat zy zich met de linker-hand, die gewarmd en met zalve beſtreeken moet worden, ligt uithaalen; wanneer men dezelve gevat heeft, zal men, zagtelyk, van zyde tot zyde, en niet recht vóórwaards trekken, uit vreeze dat 'er eene uitzakking der *Lyfmoeder* ontſta. Wanneer de *Moedermond* geſlooten is, zal hy, zagtelyk, met de vingers, welken vooráf met *Olie* of *Vet* ſlibberig gemaakt zyn, geöpend worden: Zoude deze werkwyze niet gelukken, dan moet men eene uit *Garſten-meel* en *Olie* toebereide *Pap*, op den buik leggen, dikwils olieächtige *Inſpuitingen* doen; en wanneer het de krachten der Lydereſſe toelaten, zal zy *Nies-poeijer* van

van *Bevergeil*, *Peper*, en *Dranken* van zulke Artſenyën welken de *Stonden* bevorderen gebruiken; ook terzelver tyd over een rooking zitten.

Alle deze dingen, moeten den eerſten en tweeden dag beproeft worden, en wanneer dáárdoor de *Moedermond* geöpend word, zal de *Nageboorte*, op de vóórnoemde wyze, ligt uitgehaald worden: maar mislukken alle deze werkwyzen, dan zal de vrouw niet langer afgemat worden; want de *Nageboorte* zal in korte dagen tot verrotting overgaan, en zich, in een bloederige ſtoffe, oplosſen en ontlaſten; wanneer de vuile dampen het hoofd en de Maag aangrypen, ordonneert hy zulke Artſenyën als by verſtoppingen der *Stonden* gebruikt worden.

In het dáárop volgende *Hoofddeel*, hetwelk uit ASPASIA ontleend is, handeld hy over de bezorging der vrouwen na de verlosſing, en ſchryft ook noch over verſcheidene andere dingen, betreffende de ziektens welken de vrouwen aangrypen, als *ontſteekingen*, *Ettergezwellen* en *Kankers* aan de *borſten* en *Baarmoeder*; alle het welk uit PHILUMENUS, LEONIDES, ARCHIGENES, PHILAGRIUS, SORANUS, RUFUS, ASPASIA en ASCLEPIADES tezamengebragt is.

De naaſtvolgende Schryver van eenigen naam, over dit onderwerp, is PAULUS ÆGINETA die, volgens LE CLERC, op het einde der vierde Eeuw geleefd zoude hebben; hoewel DR. FREIND hem in de zevende ſteld: Hy was de laatſte der oude *Grieken* die over de Artſenykunde geſchreeven hebben.

Zyne werkwyze is, evenwel, dezelfde als die van AETIUS PHILUMENUS, welkers oeffeningen hier boven beſchreeven zyn; en, ſchoon hy niet zo wydloopig als deze daar over handeld, is hy toch zeer duidelyk en omſtandig. In zyne Voorrede, zegt hy, dat hy de werken van anderen verzameld heeft; en ſchoon hy de eerſte was die den naam eens *Vroedmeeſters* by de *Arabieren* hadde bekomen, toonen, echter, de Schriften van AETIUS volkomen dat 'er veele Mannen vóór hém geweeſt zyn, die de Vroedkunde bewerkt hebben. In het 26ſte *Hoofddeel* zyns derden Boeks, dat over de zwaare baaringen handeld, noemt hy alle zulken Natuurlyk, waarin zich het hoofd of de voeten vertoonen, en alle andere leggingen houd hy voor tegennatuurlyk.

Op een andere plaats merkt hy aan, dat de vrouw op den ſtoel, of zetel gebragt zal worden, wanneer men voeld dat de *Moedermond* open is, en de vliezen vóórüit geperſt worden. Zyne werkwyze om een dood kind, en de *Nageboorte* uit-te-haalen, komt volkomen overëen met die van PHILUMENUS, welken wy in 't vóórgaande reeds beſchreeven hebben.

PAULUS, zoude, naar men váſtſteld, te ALEXANDRIA geleeraard hebben; want láng voor zyn' tyd is het *Roomſche-Ryk* in 't Weſten, door de GOTTHEN en de WANDALEN, ver-

overſtroomt en overheerd geworden. Kort na deze verändering begon de Geleerdheid, in 't Ooſten, tot verval te geraaken; de Schoolen van ALEXANDRIA wierden naar ANTIOCHIE en HARAN door de *Sarazeenen* overgebragt, welken zich Meeſters van EGYPTE maakten, en het *Roomſche-Ryk* in AZIA vernietigden. Toen wierden de Schriften der *Griekſche* Artſen in de *Syriſche* en *Arabiſche* Spraaken overgezet: ten minſten hebben de *Arabieren* die nágeſchreeven. Deze ſtoffe is door DR. FREIND, in zyne *Artſenykundige geſchiedeniſſe*, omſtandig, en ten vollen beſchreeven.

SERAPION, een der eerſte *Arabiſche* Schryvers, heeft, in zyn *Tractatus Quintus*, verſcheiden *Hoofddeelen* over de ziektens der zwangere Vrouwen, benevens de werkwyze haarer herſtelling beſchreeven.

De naadſt volgende Schryver van eenige aanmerking, die over deze ſtoffe gehandeld heeft, is RHAZES; hy leefde te BAGDAT, op het einde der 9de Eeuwe. Hy heeft, als andere grondſtellige Artſenykundige Schryvers, over de ziektens der Vrouwen, en een Boek, uitdrukkelyk, over de ziektens der Kinderen geſchreeven.

In 't laatſte *Hoofddeel* zyns *Liber Diviſionum*, beveeld hy, de vliezen, wanneer zy te taai zyn, met de nagels der vingeren, of met een klein Mesje te doorbooren: en wanneer de wateren langen tyd vóór de verlosſing ontſprongen zyn, zodanig dat de deelen droog blyven, leerd hy ons, dezelven met *Olie-zalven* te beſtryken.

AVICENNA leefde omtrent het jaar duizend te ISPAHAN, en was, ten aanzien zyner Schriften, door geheel AZIA en EUROPA zó beroemd, dat zyne leerwyzen by alle Medicynſche Schoolen opgevolgt wierden; ja zélfs tot de Geleerdheids herſtelling toe. Hy is een der omſtandigſte Schryvers over ons onderwerp; alle deelen der Vroedkunde heeft hy verhandeld, voor zo verre dezelven, tot dien tyd toe, bekend waaren; en alle het geene, vóór hém, door ánderen was opgetekend, heeft hy wydloopig beſchreeven. De Bewerking, by een dood Kind, ontleend hy van PAULUS; het uithalen der *Nageboorte*, van PHILUMENUS, en het gebruik der ſnoeren, of banden, van zynen Landsman RHAZES. Hy heeft zeer veel over der vrouwen ziektens geſchreeven: voornamelyk, wat de *Maandſtonden*, de bezwangering en de verlosſing aangaat.

By alle tegennatuurlyke gevallen moet, zegt hy, het hoofd in de natuurlyke legging gebragt worden: is dit niet mogelyk, dan raad hy ons het kind by de voeten te haalen. Hy beweerd de eenigſte natuurlyke legging te zyn, als het hoofd vóórkomt; en alle andere leggingen tegennatuurlyk: hoewel, onder dézen, de ligtſte is, als het kind met de voeten vóóruit komt.

Hy pryſt alle de oude wyzen van hulpbieding by een' natuurlyken Arbeid áán; en wanneer de Vrouw dáárdoor niet verloſt kan worden, beveeld hy een' band óver het hoofd te veſtigen. Wanneer dit niet geſchieden kan, zal het kind met de Tang uitgehaald worden: en wil het dáárdoor óók niet gelukken, dan moet de *Herſenpan* geöpend worden, waar door de daarin bevatte deelen ontlaſt, het hoofd kleiner gemaakt, en het kind, ligtelyk, verloſt kan worden.

De naadſt volgende *Arabiſche* Artſenykúndige Schryver is, ALBUCASIS, die in de elfde, of twaalfde Eeuw, te CYROPOLIS, eene ſtad in MEDEN, aan de *Caſpiſche Zee* leefde: en het blykt uit een *Arabiſch* handſchrift, in de *Boekverzameling* van BODLEJAAN te vinden, dat hy, juiſt, dezelfde perzoon is, bekend onder den naam van ALSAHARAVIUS.

Hy heeft, op gelyke wyze als zyn voorganger, over de natuurlyke Baaringen geſchreeven. Hy leerd ons, de verloſſing niet *Stovingen* en zalven te hulp te komen, en het kind, indien 'er een ánder deel dan het hoofd vóórkomt, in de natúurlyke legging te brengen. Zyne Bewerking om een dood kind uit te haalen, is, van woord tot woord, gelyk, aan die, welke door AETIUS beſchreeven word: maar of hy dit van dézen, of van een' ánderen *Arabiſchen* Schryver uitgeſchreeven heeft, is onzeker.

Het byzonderſt, by dezen Schryver, is, de Uitduiding en Afbeelding der Werktuigen, toen in de Vroedkunde gebruiklyk, als, by voorbeeld, een *vertigo* om de *Baarmoeder* te openen: welke het zelfde ſchynt geweeſt te zyn dat RHAZES *Torculum volvens* noemt. Van gelyken geeft hy ook de Afbeelding van twee ándere Werktuigen die tot het zelfde oogmerk dienſtig zyn: maar gene der drie, gelykt den *Moederſpiegel* die by de latere Schryvers beſchreeven word. Verder, heeft hy een *Impellens* tot ophouding des Lighaams wanneer de Werker het hoofd in de natúurlyke legging tracht te brengen, en twee ſoorten van Tangen (*); de grootſte noemt hy *Almisdach*, en de andere *Misdach*; als mede twee verſchillende ſoorten van Haaken. De *Almisdach* is van een kringswyze gedaante, en ſchynt gemaakt te zyn om het hoofd, in moeijelyke Baaringen, uit te haalen: de *Misdach* is recht, en vol tanden, volgens het Handſchrift in de *Bodleiáanſche Boekverzameling* te OXFORD: maar, in den Latynſchen Druk, zyn zy, beiden, kringswys en vol tanden beſchreeven.

Na de 12de Eeuw begon de Artſenykunde in AZIA tot verval te geraaken: THEODORE GAZA bragt de *Griekſche* Handſchriften uit *Conſtantinopolen*, toen die ſtad, in den jáare 1453, ingenomen was; en vermids de Druk-konſt omtrent dien tyd uitgevonden is, wierd, zeer ſchielyk, de gantſche weetenſchap der ouden door geheel *Europa* uitgebreid.

In

(*) Wat na dit teeken volgt, verſcheeld, merkelyk, met de *Hoogduitſche* en *Franſche* vertaalingen.

In de naadſtvolgende Eeuw begon de Bewerking der Artſenykunde in ENGELAND geöeffend te worden. LINACRE, die te CANTERBURY gebooren was, en in 't jaar 1484, binnen OXFORD, tot Lid van *Allerzielen* benoemd wierd, was een Man van groote geleerdheid; hy ſtelde te LONDEN de ſtichting der Artſenykundige Byëenkomſten vóór, waartoe hy een vergunning van *Koning* HENDRIK den *Achtſten* verwierf, en is, tot op den dag zyns doods, vóórzittend Lid van dit Gezeldſchap gebleeven.

In 't jaar 1565, gaf zeker DR. RAYNALDE, een Boek over de Vroedkunde in 't licht, hetwelk hy, uit een echt *Latynſch*, in 't *Engelſch* vertaalt had. In zyne *Prologe* (gelyk hy 't noemt) bericht hy den Lezer dat dit Boek, den naam van *De partu hominis* draagende, omtrent 2 of 3 jaaren te vooren, op verzoek eeniger Vrouwen, door eenen geleerden en vlytigen Geeſtelyken is overgezet: maar dat hy (DR. RAYNALDE) dit werk met veel moeiten verbeeterd, en in eene andere overzetting hervormt heeft, alzo de voornoemde Geeſtelyke hetzelve ongezuivert uitgegeven had. Hy merkt ook aan, dat de *Latynſche* uitgave, te vooren, in 't *Duitſch*, *Franſch*, *Spaanſch* en andere Spraaken uitgegeven is (*).

De Schryver van dit werk, zegt, tegen de mening van alle anderen, dat, wanneer het kind langs den natuurlyke weg met het hoofd vóórkomt, het gezicht, benevens de vóórſte deelen der Vrugt, tegen de vóórſte deelen der Moeder moeten gekeerd zyn, en zo zich eenig ander deel vóórdoet, is de legging tegennatuurlyk. Hy neemt wáár dat, in VRANKRYK en in DUITSCHLAND, de Vrouw gemeenelyk op een kruisvormige ſtoel gezet word, en leerd ons het Kind, by alle tegennatuurlyke gevallen, zélfs wanneer de voeten vóórkomen, in de natuurlyke legging te keeren. Maar als dit niet uit te voeren is, zal men het Kind by de voeten uithaalen, en, by de uithaaling, de voeten met een' linnen doek tezamenbinden. Niettemin verklaard hy dit voor eene zeer gevaarlyke verlosſing. Hy raad ons het verlosſen door *rookingen* en *ſlopzels* te doen verwekken en bevorderen; als mede, inwendig, *Duivels-drek*, *Myrrhe*, *Bevergeil*, en *Storax* te ordonneeren, 't welk hy van de oude Schryvers ſchynt uitgeſchreeven te hebben.

In de 16de Eeuw leefden en ſchreeven verſcheiden beroemde Schryvers over de ziektens der zwangere Vrouwen, en over verſcheidene wyzen van Verlosſen. In 't jaar 1586, wierd te BAZEL eene verzaameling van alle de merkwaardigſte Schryvers, die Ouden en Nieuwen genaamt wierden, in *Quarto*, onder den

(*) Deze Schryver was EUCHARIUS RHODION, wiens Boek, door geheel *Duitsland*, in groote waarde gehouden wierd; en toen men het in 't jaar 1532, uit het echte *Hoogduitſche*, in 't *Latyn* en andere Spraaken vertaalde, wierd het geheel *Europa* dóór algemeen, en, dus, naar *Engeland* overgebragt; alwaar het van dezen DR. RAYNALDE vertaald is, die, echter, omtrent den Schryver, zich groote vryheid aangematigt heeft.

den Tytel, *Gynæciorum Commentaria*, uitgegeven; en dáárná te STRAATSBURG, in 't jaar 1597, in *Folio*, door ISRAËL SPACHIUS, *Hoogleeraar* der *Artſenykonſt*, weder herdrukt; en nóch twee Schryvers, waaraan, in den eerſten druk, niet gedacht word, by dezelven gevoegt. De eerſte, in deze verzameling, is FELIX PLATERUS, geboortig van BAZEL. Hy gaf Plaaten in 't licht waaröp het gebruik en de zamenſtelling der vrouwelyk eigene Teeldeelen verklaard wierden.

Het naadſt volgende is, de *Harmonia Gynæciorum*, uit CLEOPATRA, MOSCHION, THEODORUS, PRICIANUS en andere onzekere Schryvers verzameld, zynde van herhaalingen en overtollige dingen gezuiverd door CASPARUS VULPIUS.

Dan volgt EROS, of TROTULA, allereërſt, onder de oude Latynſche Schryvers, te VENETIE, door de Zoonen van ALDUS uitgegeven.

De vierde plaats bekleed NICOLAUS ROCHEUS, een *Franſchman*; deszelfs werken zyn te PARYS uitgegeven, en uit de *Grieken* en *Arabieren* ontleend: hoewel hy 'er eenige van zyne eigene waarneemingen bygevoegt heeft. In zyn 28ſte *Hoofddeel* zegt hy, dat de *Moedermond*, als het kind groot is, verwyderd moet worden. Wanneer 'er een hand, of voet vóórkomt, moet men geen van beiden aanvatten: maar de Werker moet zyne hand tot aan de Billen, of tot aan de Schouders binnen, en de Vrugt in de natuurlyke legging brengen; dat is, zodanig dat dezelve met het hoofd vóórkome. Zyn 30ſte *Hoofddeel* bevat regels en voorſchriften ter uithaaling des vaſtzittenden *Moederkoeks*: De *Moedermond* moet verwyderd worden, en de Vroedmeeſter, die de *Navelſtreng* aanvat, zal, voorzigtig, van de eene tot de andere zyde trekken, op dat de *Baarmoeder* niet naar beneden gehaald worde; alsdan zal hy, by graaden, ſterker trekken, tot de *Nageboorte* volgt. Zyn 32ſte *Hoofddeel* handeld over de Monſters.

LUDOVICUS BONACIOLUS van FERRARA, is de 5de; zyne Schriften kwamen te STRAATSBURG uit.

JACOB SILVIUS van AMIENS, in PICARDIE, is de zesde.

JACOB REUFF wiens werken te ZURICH, in *Zwitzerland*, en, dáárná, te FRANKFORT uitgekomen zyn, is de 7de. Hy is de eerſte die een ſchets van den *Moederſpiegel* geeft, om den *Moedermond* te verwyden; welke, naar hy ons leerd, overdwárs: maar vooräl niet in de lengte uitgezet moet worden, op dat de Banden niet verbreeken, en de *Baarmoeder* uitzinke. Wanneer de voeten vóórkomen, en de handen langs de zyde uitgeſtrekt leggen, raad hy ons, het kind by de voeten te haalen: maar zyn de handen over het hoofd, dan zal men, zegt hy, het kind by de voeten niet verloſſen, ten zy het hoofd zeer klein ware. Wanneer zich de knie opdoet, beveeld hy, dezelve ópwaards te brengen, en het kind by de voeten te haalen: maar komt de ſtuit vóór, dan moet hy terug gebragt,

gebragt, en de vrugt by het hoofd uitgehaald worden. Dezelfde bewerking raad hy dán, wanneer zich de handen, ſchouders, of handen en voeten tegelyk vóórdoen.

HIERON MERCURIALIS, die te PADUA, VENETIE, en BOLOGNA leefde, is de 8ſte die ſterk naar deze handelwyze te werk ging.

JOHANNES BABTISTA MONTANUS van PADUA, is de 9de.

VICTOR TRINCAVILLIUS van VENETIE, is de 10de.

ALBERTUS BOTTONUS van PADUA, is de 11de.

JOHANNIS LE BON, HETEROPOLITANUS, is de 12de.

De 13de in deze verzameling, is, wêgens herſtelling en verbetering der Vroedkunde, de beroemde AMBROSIUS PARÆUS; hy leefde in PARYS, en zyne Schriften wierden door GUILLEMEAU in 't Latyn vertaald.

SPACHIUS ALBUCASIS, een *Arabier*, is de 14de, aan wien ook hier vóórgedacht is.

FRANCISCUS ROUSSETUS, die over de Keizerlyke Sneede geſchreeven heeft, is de 15de. Zyne Schriften wierden door CASPAR BAUHINUS in de *Franſche* Spraak overgezet, en veele van zyne gevallen zyn, in de verhandelingen der heelkundige Hoge-Schoole, door den Heer SIMON bekend gemaakt.

Dáárby vind men noch de Afbeelding eens verſteenden kinds, hetwelk, na deszelfs Moeders dood, uit de *Baarmoeder* gehaald wierd: Het byzonder bericht hier van, ſtaat achter CORDÆUS uitleggingen over HIPPOCRATES.

CASPARUS BAUHINUS, *Profeſſor* te BAZEL, is de 17de.

MAURITIUS CORDÆUS van RHEIMS te PARYS, is de 18de.

MARTINUS AKAKIA te PARYS, is de 19de.

LUDOVICUS MERCATUS, een *Spanjaart* is de laatſte. Deze Schryver zegt, wanneer zich het kind niet met het hoofd, of de voeten vertoond, is het een gevaarlyke en tegennatuurlyke omſtandigheid; ook is het vóórkomen der voeten niet zonder zwaarigheid en gevaar; by moeijelyke Baaringen ordonneert hy, zo de Vrouw noch jong en ſterk is, naar den raad van HIPPOCRATES, eene aderlaating op den voet: maar het gebruik der *Baden* verwerpt hy.

Wanneer de Vrugt dubbel, of verkeerd vóórkomt, beveeld hy, dezelve te rug, en, indien het mogelyk is, het hoofd naar beneden te brengen; 't welk wy méde doen moeten zo zich een hand of voet vóórdoet. Hy beveeld ook de vingers in te brengen, volgens het onderwys van PAULUS, (*digitis in unum conductis*,) dat is, de vingers, nevens den duim, in de gedaante eens Keegels te vormen. Hy merkt de Keizerlyke Sneede als een onchriſtelyke onderneeming áán; verder geeft hy ten regel, dat, als de *Moederkoek* vaſt zit, de hand in de *Baarmoeder* gebragt, en, by de *Navelſtreng*, zagt, van de eene tot de andere zyde moet getrokken worden; hy raad het niezen, als een dienſtig uitdryvend middel, áán.

Daar hy over het uithaalen eens dooden kinds handeld, zegt hy, met AETIUS, wy moeten, eerſtelyk, overwegen of de Vrouw krachten genoeg heeft om de Bewerking uit te ſtaan, of niet: dán geeft hy HIPPOCRATES werkwyze óp, en, op de naadſtvolgende Bladzyde, beſchryft hy AETIUS wyze.

Na nu een kort bericht der Schryvers, door SPACHIUS byëenverzaameld, gegeeven te hebben, keere ik weder te rug tot PARÆUS, die, gelyk reeds aangeroerd is, de eerſte nieuwe was, waar door de Vroedkunde zichtbaarlyk verbeterd wierd, welke, tot aan zynen tyd, niet tegenſtaande de andere takken der Geneeskunde merkelyk gezuiverd waaren, zonder wezendlyke verándering, naar de oude wyze geöeffend was. Wanneer zich, by voorbeeld, het Kind niet volgens den natuurlyken weg vóórdeed, wierd de Vrouw geſchud, waardoór men de Vrugt meende in de rechte legging te brengen, of men zogt dezelve zó te beweegen dat het Kind met het hoofd vóórkomen mogte; wanneer dit niet uitgevoerd konde worden, en de voeten digt by de hand waren, wierd het by de voeten gehaald: maar miſte deze onderneeming, dan wierd het kind voor dood gereekend, en met haaken van onderſcheidene ſoorten uitgehaald. Indien het ook op deze wyze, wyl het een ongewoone legging hadde, of het bekken al te nauw was, niet verlóſt konde worden, verbrak men het lighaam met Haaken en rechte Meſen, en haalde hetzelve by ſtukken uit.

PARÆUS was de eerſte die van deze werkwyze áfzag, uitdrukkelyk ordonneerde het kind te keeren, en, in alle tegennatuurlyk ſtanden, by de voeten te haalen. De Natuurlyke ſtand, zegt hy, is, als het kind met het hoofd vóórkomt, en, onmiddellyk na het ontſpringen des waters, verloſt word; maar zwaarder is het, als het kind met de voeten komt, en, nóch zwaarder, zo zich één Arm, met den Voet tegelyk, de Rug, de Buik of de Arm-alleen vertoond, of dat het Kind eenige andere onnatuurlyke legging heeft. Hy ſonderwyſt ons dat wy de *Nageboorte*, onmiddelyk na de verloſſing des kinds, zullen afhaalen. Wat de ziektens en Artſenyën belangt, daarin blyft hy by de oude begrippen; want de oude beſpiegeling wierd niet eerder veränderd dan na de groote HARVEY den omloop des bloeds ontdekt hadde.

De

De voornoemde JACOB REUFF leefde, met hém, in gelyken tyd, en werkte te FRANKFORT; hy prees, in zyne Schriften, de werkwyze der Ouden áán; eene omſtandigheid, waaruit wy ontdekken dat de verbeeteringen, ten dien tyde, noch niet tot in DUITSCHLAND doorgedrongen waaren; zy wierden, inderdaad, door de kwaalyk begreepene zedigheid der Vrouwen welken, in haaren toeſtand, der Mannen werking ſchuuwde, tegengehouden, en, door de valſche denkbeelden die men, ten dien tyde, over het gebouw der *Baarmoeder* maakte, vertraagd; want alle beſchryvingen waaren, tot op den tydt van VESALIUS, zeer onvolkomen, en men was van meening dat de *Baarmoeder* eener vrouw uit verſcheidene *cellen*, gelyk die der dieren, beſtond.

JACOB GUILLEMEAU was AMBROSIUS PARÆUS Leerling; hy nam zyns Meesters werkwyze áán, en beveſtigde die: ſchryvende met verſtand en goed oordeel.

Omtrent het einde der zeſtiende Eeuw, of ten tyde van PARÆUS wierd de Heelkonſt, in 't algemeen, te PARYS meêr dan in eenige plaats der Waereld verbeterd en uitgebreid; waaráán de van tyd tot tyd opgerichte *Gods-huizen*, voor namelyk het *Hotel-Dieu*, in 't welk arme zwangere vrouwen die niets tot onderhoud hebben, ingenomen en hulpmiddelen toegediend worden, veel toegebragt hebben.

Door zulke gelegendheden breidde de Heelkonſtenaaren hunne kennis in de Vroedkunde verder uit, en bereikte, by graaden, eene betere werkwyze. Deze gelukkige gevolgen, als ook de groote voortgang in konſten en weetenſchappen, welken, omtrent dezen tyd, in VRANKRYK begonnen te bloeijen, overwonnen de belachlyke vooröordeelen waardoor de ſchoone Kunne plag ingenomen te zyn: Toen begon men, in alle zwaare gevallen der Baring, by Mannen hulp te zoeken. Deze opleiding wierd door de ondervinding gerechtveerdigt, en door de bekwaamheid en kennis der mannelyke werking het leeven veeler Vrouwen en Kinderen behouden.

In 't jaar 1668, gaf FRANCIS MAURICEAU, na een uitgebreide oeffening van veele jaaren in 't *Hotel-Dieu*, en in de ſtad PARYS, eene verhandeling over de Vroedkunde in 't ligt, welke, álles wat te vooren over deze Stoffe uitgekomen was, overtrof Hy beſchryft de *Bekken-beenderen*, en alle de deelen tot de voortteeling dienende; de ziektens welken zwangere vrouwen plagten over te komen, beneffens de wyze van verhoeding en genezing derzelven. Na hy alle de verſcheidene geboortens, en wyzen van verloſſingen, volſtandig, en duidelyk beſchreeven heeft, beſluit hy zyn werk met de ziektens van Vrouwen en Kinderen.

Zyne wyze van werken is, byna, gelyk met die van PARÆUS en GUILLEMEAU: maar uitvoeriger dan deze beiden. By moeijelyke gevallen, wanneer zich het hoofd vóórdoet, en door de weeden niet verloſt kan worden, raad hy ons, een

een' band, of linnen ſtrook te nemen, denzelven in de midden te ſplyten en over het hoofd te brengen. Deze uitvinding is, naderhand, door boorden (*lacis*) welken váſter om het hoofd tezaamengetrokken worden, verbeeterd. Dezen worden, door middel van drie verſcheidene werktuigen, binnen gebragt, het welk een' zeer moeijelyken arbeid geeft, en, bovendien, zeer weinig dienſt doet.

Hy dacht ook een *Tire-tête*, of hoofd-trekker uit, welken niet anders gebruikt kan worden dan wanneer de *Herſenpan* met een Mes geöpend is: gevolglyk kan dezelve niet tot redding des kinds dienen. Vooronderſteld men dat het kind dood is, dan heeft men ándere werkwyzen waar door meerder uit te voeren is. De Tang was hem niet bekent. Wanneer het hoofd in de *Baarmoeder* terug blyft, raad hy ons, een' breeden, als een fluijer gemaakten band, óver hetzelve heen te brengen, en het dáárby uittehaalen.

Hy is zó omſtandig in de ziekten, dat BOERHAAVE en MERCATUS hem hunne Leerlingen, over deze ſtoffe, aanpryzen. In zyne Beſpiegelingen over de ontvanging is hy by HIPPOCRATES gedachten gebleeven, en, in zyn tweede deel, geeft hy zeer veele ſcherpzinnige en kortbondige Spreuken óp, die, tegenwoordig, door den Heer JONES, in 't *Engelſch* overgezet zyn. Zyne Schriften vonden, inderdaad, zulk eene algemeene goedkeuring, dat dezelven in verſcheidene Taalen overgezet wierden.

Met MAURICEAU leefde, te gelyk, DR. CHAMBERLAIN en zyne drie Zoonen, welken, te LONDEN, de Vroedkunde, met grooten roem öeffenden. Een dezer Zoonen, Vader des laatſten DR. HUGH CHAMBERLAIN, vertaalde het eerſte deel van MAURICEAU, in 't *Engelſch*, en, in eene aanmerking over des Schryvers wyze van 't kind; met behulp des Haaks, en der *Tire-tête* uit te haalen, geeft hy vóór, dat zyn Vader, zyne Broeders en Hy-zelf, een, ten dezen opzichte veel beter, werktuig bezaten en uitgevonden hadden.

Dit was niet anders dan de Tang, welke zy, als een geheim; voor zich-zelf gehouden hebben, en niet algemeen bekent is geworden, voor den jaare 1733; wanneer CHAPMAN eene beſchryving van dit werktuig in 't licht gaf. Láng vóór dien tyd wierden 'er, inderdaad, verſcheidene ſoorten van Tangen en Uithaalers, welken van die der *Arabieren* verſchilden, uitgedacht, en, in VRANKRYK, DUITSCHLAND en andere plaatſen gebruikt: maar onder dees-allen ontbrak het werktuig door de CHAMBERLAINS gebruikt, en door hunnen Oom uitgevonden.

Schoon 'er voortreffelyke Vroedmeeſters in LONDEN waaren, zelfs voor den tyd der overzetting van MAURICEAU, is, in de laatſte Eeuw, het Boek van GUILLEMEAU, over de Vroedkunde, in 't *Engelſch* vertaald, en van alle ongerymde bevattingen, betoveringen en aanhangzels (*Amuleta*) gezuiverd. Intuſſchen gaf ze-

zekeren N. CULPEPER, die zich-zelven den *Artseny* en *Sterrekundigen Student* noemde, een Boek, onder den Tytel van *A Directory for Midwivs*, te LONDEN in 't licht, waarin hy de Beſpiegeling en Bewerking der oudſte Schryvers heeft uitgeſchreeven. Veelen van dezen worden door hem genoemt; als, HIPPOCRATES, GALENUS, AETIUS enz.; dikwils gebied hy den Lezer zyne vertaalingen van SENNERTUS, RIVERIUS, RIOLANUS BARTHOLIN JOHNSTON, VESLINGIUS, RULANDUS, SANCTORIUS, COLE, het *Londiſche Diſpenſatory*, een Boek, dat hy-zelf, onder den Tytel van *The Engliſch Phyſician* heeft uitgegeven, te raadpleegen. Zyne Schriften waaren veele jaaren by de Vroedvrouwen in groote achting, en worden noch, tegenwoordig, by den gemeenen man, als zwak genoeg van zinnen zynde om diergelyke belachgelyke ſtellingen aan te nemen, met iever gelezen.

Deszelfs návolger in deze wyze van Schryven, is DR. SALMON, die méde een groot vertaaler en zaamelaar was. Hy wierd, ten deele, voor den Schryver eens onëchten ſtuks (ARISTOTELES *Midwifery*) gehouden, 't welke dikwils gedrukt is, en veel heeft toegebragt dat men heden nóch aan de wonderbaare werking veeler Artſenyën geloof geeft.

MAURICEAU gaf, in 't jaar 1706, een tweede Deel uit, bevattende omtrent 800 Waarneemingen: maar láng te vooren had hy zich door zyne Schriften zulk een' naam verworven, dat ánderen zyner Landslieden opgewakkerd wierden om mede over deze ſtoffe te ſchryven; dienvolgens hebben wy de Schriften van PORTAL, PEU en DIONIS: maar dees-állen kunnen tegen MAURICEAU niet opwégen. Omtrent onzen tyd heeft ook SAVIARD verſcheidene waarneemingen, deze konſt betreffende, beſchreeven.

HK. VAN DEVENTER woonde te DORDREGT, in HOLLAND, en gaf in 't jaar 1701, een Boek over de Vroedkunde uit. Hy merkt áán, dat, zo men zich een rechte lyn, van den *Navel* nederwaards gaande, vóór oogen ſtelt, déze midden door het Bekken valt. Dit komt zeer naby, indien de Buik niet uitgezet is: maar zal, in de laatſte maand der bezwangering, zulk een lyn door het midden des Bekkens vallen, dan moet dezelve ook uit het midden der ruimte, tuſſchen den Navel en het Maagkuiltje, naar beneden genomen worden. Intuſſchen was dit, voor de bewerking, eene zeer nutte ontdekking.

Hy waand 'er verſcheidene gedaan te hebben; welken ook, voor iemand die gene gelegenheid tot eene zeer uitgeſtrekte oeffening gehad heeft, vry wel gaan kunnen; als, by voorbeeld, dat meenigmaal de *Moedermond* en de *Bodem* der *Baarmoeder* eene zydewaardſche, of, ánders, eene verkeerde legging hebben, die, (volgens zyn zeggen,) de voornaamſte geleegendheid tot langwylige, zwaare en gevaarlyke *Baaringen* geeft: Hy ſchynt in deze dwaling gekomen te zyn, om dat

hy vaſtſteld dat de *Moederkoek* altoos aan den *Bodem* gehecht zit. (*) Wat de zwaarigheid aangaat, uit eene verkeerde legging des *Moedermonds* ontſtaande, deze zoude een' oeffenaar der Vroedkunde doen denken dat VAN DEVENTER de werking der weeden, welken den *Moedermond*, door de uitzetting des waters, of door des kinds hoofd gemeenlyk openen, nooit hadde afgewagt.

Hy wierd zelden geroepen dan in zwaare gevallen, die, dikwils, door eene verkeerde geſtalte des *Bekkens* ontſtaan; dat in HOLLAND zeer gemeen is. Wanneer dit voorkomt word het hoofd des kinds, wyl het *Heiligbeen* vóórüitgezet is, gemeenlyk, vóórwaards óver het *Schaambeen* gedreeven, of de *Moedermond* en de *Bodem* der Baarmoeder worden als het ééne *Darmbeen* hooger dan het ánder is, de één naar déze, en de ánder naar die zyde gekeerd: maar in die gevallen moet men de zwaarigheid aan de zyde des Bekkens zoeken. De *Baarmoeder* is zeer zelden zo zydelings, of achterwaards gekeerd gelyk hy denkt; en ſchoon zulks al waare, heb ik nóóit, als het kind niet te groot, noch de doorgang van 't *Bekken* te klein was, zulke zwaarigheden, als hy ſchynt gevonden te hebben, ontmoet: En wil de Baaring, weegens eenen overhangenden Buik bezwaarlyk worden, dan kan men, gemeenlyk, door de legging der Vrouw te veränderen, deze hinderpaal wegnemen.

Men legt, by voorbeeld, de vrouw met haar' Stuit hóóger dan met haare Schouders, of men laat haar, in een tegennatuurlyk geval, als het kind gekeerd, en by de voeten verloſt moet worden, op zyde leggen. Schoon hy, intuſſchen, ten aanzien van 't ſcheefleggen der *Baarmoeder*, te verre ging, waarïn hy een weinig te ontſchuldigen is, om dat hy deze Beſpiegeling met de oogen eens Vaders aanzag, (want hy noemt dezelve zyne eigene te zyn,) heeft hy, echter, eenige zeer nutte gedachten; voornaamelyk over de vloeden, by welken hy ons ten regel geeft dat wy de vliezen moeten breeken, om den Bloedvloed te ſtuiten; en zyne wyze van den *Scheedenmond* te doen verwyden is wezendlyk goed.

De naadſtvolgende Schryver over deze zaak, is LA MOTTE, die te VALOGNES, digt by CAËN in NORMANDYE leefde, en, in 't jaar 1715, een Boek over de Vroedkonſt uitgaf, dat, zedert MAURICEAU, het beſte dier ſoort ſchynt te wezen; dit is door den HEER TOMKINS in 't *Engelſch* vertaalt. Het behelſt omtrend 400 *Waarneemingen*, van welken het grootſte deel met veele ſcherpzinnige Beſpiegelingen opgehelderd word.

In de beſchryving eens gevals, daar zich het hoofd voordeede, gedenkt hy aan

(*) In de *Hoogduitſche Vertaaling* ſtaat, daſz Mutterkuchen allezeit un der Gebährmutter anhunge.

aan de groote moeiten die hem dit koſtede toen hy het kind keeren, en by de voeten verloſen wilde; hy hoopt dat 'er een gemakkelyker werkwyze mag uitgedacht worden om het kind, in diergelyke gevallen, uit te haalen. Hy moet, ſchoon hy eerſt onlangs geſchreeven heeft, niets van de Tang geweten hebben. Hy, en ook VAN DEVENTER yveren tegen het gebruik der Werktuigen, en, in de zwaarſte gevallen, willen zy, wanneer het hoofd vóórkomt, dat de Vrugt gekeerd, en by de voeten gehaald zal worden.

Hy verhaald veele diergelyke gevallen: maar ik vrees dat hy, gelyk andere Schryvers, zulken, die jonge Meeſters van dienſt zouden zyn, verzweegen, en, ſlechts, zyne eigene, die van een' goeden uitſlag waaren, omſtandig beſchreeven heeft; want het is zeeker dat des kinds hoofd, dikwils, zó groot, of het Bekken zó eng is, dat de weeden hetzelven onmogelyk uitdryven kunnen; en, dikwils, word 'er, wanneer de vrugt met groote moeiten gekeerd, en het lighaam werkelyk verloſt is, zo veel kragt om het hoofd met de handen-alleen uittehaalen verëiſcht, dat het kind omkomen moet. Meenigmaal is het ook volſtrekt onmoogelyk hetzelve, zonder werktuigen, uit te haalen.

Wat my aangaat, toen ik eerſt begon te werken was myn voorneemen de werkwyze dier Mannen te volgen: maar om dat, door dezen weg, verſcheiden Kinderen, en, zomtyds, ook de Moeders verlooren gingen, begon ik te veränderen van gedachten, en met myn eigen verſtand te raadpleegen. Ingevolge van dien, opende ik, in zulke omſtandigheden, het hoofd der vrugt, om, ten minſte, indien ik het kind niet konde behouden, het leeven der vrouw te bewaaren. Als ik deze zaak verder overdacht, ondernam ik ook de Tang te verbeeteren, welke my een werktuig ſcheen te zyn dat, uitvoerig ingericht zynde, zich ligter dan eenig ander, hiertoe in gebruik en uitgevonden, aanleggen laat. En, waarlyk, de ondervinding rechtvaerdigt het gebruik dezes hulpmiddels, wyl wy dáárdoor in ſtaat zyn veele kinderen welken, buiten dit, zouden moeten omkomen, in 't leeven te houden.

Niet dat ik over deze voornoemde Schryvers, die ik als vyanden aller werktuigen hebbe aangemerkt, wil zegepraalen: neen; zy hebben, over andere zaaken, met goed oordeel geſchreeven, en zyn nergens in te beſtraffen, dan dat zy zodanige ongelukkige gevallen, welken mannen van uitgebreide konſtöefening vooräl moeten vóórkomen, verzweegen hebben.

Ik ſtem oprechtelyk toe, als de Vrouw geen genoegzaame kragten, geen voldoenende weden om het kind uit te perſen heeft, en de zwaarigheid uit geen groot Hoofd, of eng Bekken ontſtaat, dat de wyze van keering gelukkig van de hand zal gaan: maar wat het tegengeſtelde van 't voorgaande aanbelangt, dan roepe ik alle oprechte Vroedmeeſters tot getuigen, of niet veele kinderen zyn verlooren gegaan, zelfs wanneer het hoofd niet vóórüitkwam, en het lighaam eerſt verloſt

loſt is geworden; wyl de vrugt, in dit geval, op geene anderewyze was te behouden.

De naadſtvolgende Schryver over de Vroedkunde, is de HEER AMAND, van PARYS, die de wyze van 't hoofd uit te haalen, als hetzelve in de *Baarmoeder* náblyft, door middel eens *Nets* beſchryft. De vinding is heel geeſtig: maar word niet zonder groote moeiten uitgevoerd; zy kan niet dienen, als het Bekken eng, of het hoofd zó groot is dat het niet door 't zelven heen kan komen.

EDMUND CHAPMAN hanteerde de Vroedkunde veele jaaren op het *Land*, eêr hy zich te LONDEN neder zette, daar hy, in 't jaar 1733, eene korte *Werksverhandeling*, door 57 *gevallen* opgehelderd, in 't licht gaf. Hy is de eerſte geweeſt die eene beſchryving over de Tang, by de CHAMBERLAIN gebruikt, heeft uitgegeven. In 't volgend jaar wierden de *Waarneemingen* van GIFFARD, door DR. HODY uitgegeven. Die veele nutte Aanmerkingen en Geſchiedeniſſen van gevallen, waarin hy zich van den Uittrekker, of Tang bediend had, inhielden.

HEISTER, *Profeſſor* te HELMSTADT, een kleine plaats in 't *Hertogdom* BRUNSWYK, gaf, in 't jaar 1739, te AMSEERDAM, een verhandeling over de Heelkonſt uit; waarin men een zeer korte en duidelyke onderrigting over de bewerking der Vroedkunde, als ook over de Keizerlyke-Sneede vind.

De HEER OULD, Heelmeeſter te DUBLIN, gaf, in 't jaar 1742. eene Verhandeling over de bewerking der Vroedkunde in 't licht; waarin men twee goede waarneemingen vind; de eene betreft een geval waarin des kinds hoofd vóórkomt; en de andere bepaald wat 'er in te doen zy, wanneer de verloſſing door de omſlingering der *Navelſtreng* om den hals des kinds, vertraagt word. Hy ſtelt zyne verborgene Boor (*Terebra occulta*) boven de Schaar, vermoedelyk om dat hy zegt van de eigentlyke maate dezes laaſten werktuigs onbewuſt te zyn. Het dáárop volgend jaar, gaf MISNARD, te PARYS, een Boek over dezelfde ſtoffe, beſtaande in vraagen en antwoorden, uit; en is de eerſte geweeſt die, in de plaats van rechte Haaken, krommen uitdacht, het welk eene wezendlyke verbeetering is (*).

„ In

(*) De Heer SMELLIE ſtelt hier MISNARD voor den Uitvinder dezer kromme Haaken: maar WALBAUM zegt, in zyne aanmerking op LEVRET, 1 Deel pag. 14. †) dat BALDVINI RONSSEI reeds, in den jaare 1594, dáárvan eene afbeelding in zyne *Tract. de Vitæ humanæ primordiis* te *Leiden* uitgegeven heeft; en dat DENYS eene diergelyke Haak gebruikt heeft; te vinden in zyne *Verhandeling over het Ampt der Vroedmeeſters*, p. 533.

„ In 't jaar 1747, kwam 'er, in de Franſche taal, een werk in 't licht, voor-
„ zien met kopere Plaaten, genaamt *Waarneemingen over zwaare Baaringen: met*
„ *aanmerkingen over de tot hiertoe voorgeſtelde middelen om dezelven meeſter te*
„ *worden; benevens eenige nieuwe middelen om, veel lichter daartoe te geraa-*
„ *ken.* Dit werk beſlaat 2 *Deelen* in 8o.; waar van het *Eerſte* eene uitgebreide
„ geſchiedkundige beſchryving der Tang behelſt, en eene ligter handelwyze om
„ die te gebruiken: maar wyl hy dezelve in alle gevallen niet voldoenend
„ bevind, heeft hy noch eene byzondere tezaamgeſtelde *Hoofd-trekker* uitge-
„ dacht, die, naar ik meen, door den Heer Smellie, eenvoudiger, min koſt-
„ baarder, en, niet minder nuttig voor het gebruik gemaakt is; ja, in veele geval-
„ len, de Tang overtreft, ſchoon hy dezelve veel verbeeterd heeft. Bovendien
„ handeld hy, in dit Deel, over de zwaare *Baaringen* welken door ſcheefleg-
„ ging en klemming ontſtaan. De gebreeken zyner voorgangeren onderzoekt
„ hy naauwkeurig, en beöordeeld dezelven ſtraf. Maar, zegt Walbaum, *om dat*
„ *hy weinig buitenlandſche Schriften geleezen heeft, geeft hy, dikwils, zaaken voor*
„ *zyne uitvinding óp die, láng vóór hém, waaren bekent gemaakt.* Van zyne werk-
„ tuigen geeft hy eene uitgebreide beſchryving, en ontwart de leggingen des
„ hoofds uit malkander.

„ In het *tweede Deel* handeld hy over de affcheuring des hoofds, en geeft
„ eene beſchryving en afbeelding van zyne nieuwe kromme Tang, als ook van
„ zyn' ſcherpen Haak, benevens de beweeglyke Scheede. Hy bewyſt, verder, de oor-
„ zaaken der ſcheeflegging des kinds in de *Baarmoeder*, uit de ongeſchikte plaat-
„ zing des *Moederkoeks*; geeft eenige Beſpiegelingen over de *Keizerlyke-Sneede*
„ óp, toond de oorzaaken des plotzelyken doods van Kraamvrouwen wel-
„ ken kort na de verloſſing omkomen, en ſtelt middelen vóór om de *Bloedſtor-*
„ *ting*, die een *Mola*, of een nagebleeven *Moederkoek* veröorzaaken tegen
„ te gaan; en, eindelyk, zet hy de geſchiedenisſe der *Engelſche* Tang voort.
„ Tegen zyne tegenſtreevers, byzonder tegen Boehmer, Janke en Scharp,
„ verdeedigt hy zich met een' wonderbaaren iever, waarby hy, zegt Walbaum,
„ zyn gevoeligheid en groote eigen-liefde doet blyken. Maar desniettegenſtaan-
„ de is het *werk* van dezen Heer een der beſten van dien aart; dewyl het
„ de uitvindingen van andere Mannen, welken over die ſtoffen geſchreeven
„ hebben, tegelyk in-zich bevat.

„ Zo dat de Heer Walbaum dit werk in *'t Hoogduitſche* ver-
„ taald, en, op hetzelve, Aanmerkingen gemaakt heeft; eensdeels om deszelfs
„ duiſtere plaatſen op te helderen, anderdeels om de nieuwe uitvindingen
„ die, of door den Schryver overgeſlagen, of, ná de uitgave zyns werks, eerſt
„ bekend zyn geworden, daarby te voegen; en, tot beſluit, heeft hy 'er noch een
„ *Aanhang* bygevoegt, in-zich bevattende eenige kleine geſchriften, tot ophel-
„ dering dienende: Als (1) Een *Proefſchrift* van den *Hoogl.* Voigt, waarin de
„ Werktuigen van Fried beſchreeven en afgebeeld worden; (2) Waarneemingen

„ over de ſcheuringe der *Baarmoeder*, door HALLER en VAN HOORN; (3) Eene
„ beſchryving van nieuwe Werktuigen: eindelyk, het Werk-zélf, met kopere Plaa-
„ ten vermeerderd; waaröp men, als ook op die van den HEER LEVRET,
„ genoegzaam alle de vroedkundige Werktuigen die in deze Eeuw uitgedacht,
„ en overäl verſpreid zyn, in een kort beſtek byëenverzaameld vind; zo dat
„ WALBAUMS *vertaaling*, vóórnoemt, voor een der beſte Boeken verſtrekt die
„ over zulke onderwerpen handelen.

„ In den jaare 1751. kwam 'er een Werk in 't licht, onder den Naam
„ van *gezuiverde Vroedkonſt*, door C. PLEVIER, in zyn leeven *Med. & Chir.*
„ *Doctor* in AMSTERDAM; waarïn de Schryver alle laatere verbeeteringen der
„ konſt, kortelyk, byëenverzameld heeft.

„ Voor het overige zyn 'er, zo verre ik weet, geene verdere vroedkundige
„ Schriften, eene geſchiedkundige opmerking verdienende, voorhanden, dan zul-
„ ken die, met opzet, over het *geklemde Hoofd* geſchreeven zyn.

„ Het *Geklemde hoofd* is eene hinderpaal in de verlosſing, waardoor, ouds-
„ tyds, het Kind en, dikwils de Moeder daarby, omkwam.

„ Deze hinderpaal, wierd (voor zo verre ik ontdekken kan) het eerſt door
„ de CHAMBERLAINS uit den weg geruimt, gelyk in de *Voorrede*, door éénen van hén
„ voor den tweeden druk der *Engelſche* vertaaling van MAURICEAUS werk geplaatſt,
„ is te zien: doch zy konden alle geklemde hoofden, als blykt in de 26ſte *waar-*
„ *neeming* van MAURICEAU, niet redden. Echter maakten zy van deze konſt-
„ greep, helaas! een geheim: hetwelk de Heer CHAPMAN, in den jaare 1733,
„ ontdekte in een Tang te beſtaan (*); dat de Heer SMELLIE, in den jaare 1752,
„ ook beveſtigt (†).

„ Deze hinderpaal in de verlosſing wierd, op het einde der voorige Eeuw,
„ ook door den *Hoogl.* RUISCH, benevens R. VAN ROONHUYZEN en C. BOEKEL-
„ MAN, *Heelmeeſters* in AMSTERDAM, overheert: maar deze Heeren maakten
„ mede een geheim van die zaak. Hoe zy aan deze ontdekking gekomen zyn is,
„ met geen zekerheid, te melden.

„ RUISCH, R. VAN ROONHUYSEN en C. BOEKELMAN, ten minſte deze twee
„ laaſtgenoemden, deelden hun geheim, voor een' goeden Prys, aan P. PLAATMAN
„ en J. DE BRUIN *Amſterdamſche Heelmeeſters* mede J. DE BRUYN, deed hetzelf-
„ de

(*) Zie zyn *Tr. of Midwif.* introd. p. 69. 3de *Edit.*
(†) Zie hier voor *pag.* 24.

„ de aan R. Boom, en, voor een gedeelte, aan F. van Rooy, mede *Amſterdam-*
„ *ſche Heelmeeſters.* R. Boom, aan de *gebroeders* de Wind, de een *M. D.* in
„ Middelburg, en de andere *M. D.* in Amsterdam, aan M. Berkman, en, voor
„ een gedeelte, aan F. van Rooy (*). C. Boekelman aan zyn' Zoon A. Boe-
„ kelman. A. Boekelman, of C. Boekelman aan A. Boekelman *den jongen.*
„ A. Boekelman *de jonge*, aan Albertus Titsingh, *Heelmeeſter* in Amsterdam,
„ aan Dr. Tronchen, en B. H. de Moor, *M. D.* te Gouda. Alb. Titsingh
„ aan A. Porjere. P. Plaatman, aan zyn' zoon G. Plaatman, mede *Am-*
„ *ſterdamſche Heelmeeſters.* G. Plaatman aan J. v. Dieden, *Heelmeeſter* in
„ Utrecht.

„ Zie daar de Naamen der geenen welken, meêr dan 70 jaaren, een *Konſtgreep*
„ om het geklemde hoofd te redden, onder malkander geheim hebben gehou-
„ den, waardoor, misſchien, honderdduizend Menſchen hunnen leevensloop zou-
„ den hebben zien verlengen, indien dezelve, by de ontdekking, openbaar was
„ geworden; zonder zelfs omſtandig te denken aan de *Pynen*, *Smerten* en *Ziels-*
„ *ängſten*, welken zulke Lydenden, eer hunnen leevensdraad al te ontydig is
„ afgeknipt, hebben moeten ondergaan. O verkeerde begrippen! waar heene
„ vervoerd gy den Menſch! (†).

„ De Chamberlains, in Engeland, en de Roonhuysiaanen, in Holland,
„ verwierven, door deze hunne Konſtgreep, eenén grooten naam, zodanig dat eenige
„ Vroedvrouwen en ándere lieden, dezen-alléén voor bekwaam, en alle overige
„ Vroedmeeſters voor het tegendeel uitriepen. Wilden zy de eerſten pryſen,
„ voornamelyk, in Amsterdam, was het genoeg gezegt, (*Zy bezitten het geheim*,
„ of *Hy is een Roonhuyſiaans leerling.*) Moeſten de anderen gelaakt worden, (*Zy*
„ *weeten het geheim niet.*) Dus hing de bekwaamheid, naar veeler gedachten,
„ alléén aan het bezitten des geheims áf.

„ Zy bezaten den Naam, dus kon het niet misſen of de Vroedvrouwen
„ moeſten, by gevallen waarin de hulp eens Vroedmeeſters noodzaakelyk wierd,
„ (wilden zy tegen alle opſpraak gewaapend zyn,) áltoos eenen der *Roonhuyſiaa-*
„ *nen* ontbieden; want wierd 'er al eenen ánderen geroepen, en wilde
„ 't geval dat Moeder, of Kind omkwame, wierd, aanſtonds, door een iegelyk,
„ de

(*) Deze Heer zoude door de Bruin het geheim ontdekt hebben: maar de Bruin kwam, intuſſchen, te overlyden, zo dat R. Boom zyns Meeſters geloften volbragt heeft.

(†) Die een affchrik der geheimverberging in de Geneeskunde wil verkry-gen, leze de *Redevoering* van den *Hoogl.* O. Schacht, over de onbetamelykheid der geheimhouding.

„ de ſchuld op zynen hals gelaaden; dus konden geene ánderen ooit aan het werk ko-
„ men: daar de *Roonhuyſiaanen*-alleen, om zo te ſpreeken, het hok inhielden.

„ Hun naam wierd, van tyd tot tyd, hoe langer hoe meerder verſpreid;
„ dus verkreegen zy *glorie*, *werk* en *geld*. Dit deed veelen opwekken om hun
„ geheim deelächtig te worden, eenigen met oogmerk om de noodlydende baaren-
„ de Vrouwen en haare Kinderen uit den ramp te verloſſen, en de weenende Man-
„ nen, weegens den nood hunner Vrouwen en Kinderen te kunnen trooſten: án-
„ deren om hunnen hoogmoed te koeſteren: wederom ánderen, om hunne geldzugt
„ te boeten: ook gaf het den kundigen leerzieken aanleiding om zélf de mid-
„ delen na te ſpooren, waardoor men het geklemde hoofd, zonder Moeder of
„ Kind eenig leed toe te brengen, konde redden: maar niemand ſlaagde, tot,
„ eindelyk, CHAPMAN en GIFFARD, beiden *Engelſche* Schryvers, hetzelve, dui-
„ delyk, en openhartig, in den jaare 1733, mededeelden; CHAPMAN genoeg-
„ zaam op de *Roonhuyſiaanſche* wyze; want, in zyn 23ſte *geval*, na het geklemde
„ hoofd bepaald te hebben, zegt hy, *Hier ſchoof ik alleen een deel der Tang*
„ *over het hoofd, en gebruik der eerſte weden maakende, verloſte ik haar door*
„ *het hoofd des Kinds nederwaards en tegen het* Heilig-been *te drukken; en wel*
„ *op zulk eene wyze dat ik, zo veel mogelyk waare, vermeidde eenige drukking*
„ *op de Moeder te doen, enz.* Hoe eenvoudig en klaar dit door dien Heer ook
„ mag voorgeſteld zyn, ſchynen 'er geene der laatere Schryvers, (zo verre
„ my bekent is,) buiten SMELLIE, recht acht op gegeven te hebben. ——

„ Echter, kennis van 't geheim te hebben, wierd door de *Examinatores*
„ der *Amſterdamſche* Vroedkundige Proevelingen zó noodzaakelyk geſchat, dat,
„ dáárään, het oordeel over de bekwaam, of onbekwaamheid des Heeren
„ RATLAUW, genoegzaam afhing; gelyk blykt uit een *Rapport*, door de *Exami-*
„ *natores* aan de *Grootächtbaare Heeren Burgermeeſteren* gegeven; (*) hetwelk
„ van die gevolgen was dat *Burgermeeſteren* RATLAUW het oeffenen der Vroed-
„ kunde in hunne ſtad niet wilden toeſtaan.

„ Niemand lag aan de bemagtiging des *Roonhuyſiaanſchen* geheims meerder
„ dan hém gelegen: doch wáár zoude hy zich vervoegen? By hén die het-
„ zelve bezaten, en wel wilden: maar aan niemand mogten bekend maaken?
„ Of by zulken die hetzelve wel konden en vermogten te doen: maar zyne vrin-
„ den niet waaren? Zélf daar na te zoeken, verëiſchte tyd, blind geluk, en op-
„ rechte bekentenis der *Roonhuyſiaanen*; dus was hy genoodzaakt onder zyne Proe-
„ ve te blyven zitten, dat hem ſmertelyk moet hebben gevallen; te meêr, om dat
„ men hem, als onbekwaam in de Vroedkunde, durfde veröordeelen, zo dat
„ hy zich, door de *Examinatores* van 't *Collegium Medicum* der ſtad UITRECHT,
„ liet

(*) Zie zyn geheim ontdekt, pag. 11. enz.

„ liet onderzoeken, die hem, volmaaktelyk, goedkeurden. Na welke goedkeuring
„ hy, by *Requeſt* aan BURGERMEESTEREN, het ongelyk, hem aangedaan, te kennen
„ gaf; alsmede dat de keuren hunner Stad, geenszins, zulken die het geheim
„ niet bezaten van de hand wezen; om *deze rede* maande hy, by hun Ed. Groot
„ Achtb. tot een nader onderzoek áán. In alle deze bewegingen komt hem, zegt
„ hy, een middel aan de hand, hetwelk, als met éénen ſlag, alle onzekerheden
„ afbreekt. Dit middel was, dat de beroemde Heer VELSEN, M. D. in s'HA-
„ GE, hem verklaarde het *Roonhuyſiaanſch* geheim, grondig, te kennen, en be-
„ reidwillig te wezen hetzelve aan hem mede te deelen, gelyk ook dien Heer,
„ benevens de wyze hoe hy daaräan gekomen was, verricht heeft.

„ Toen RATLAUW dezen ſchat verworven had, vervoegde hy zich, met
„ denzelven, by BURGERMEESTEREN der Stad; waaröp hem wierd toegeſtaan de
„ Vroedkunde, vryelyk, te mogen oeffenen: maar ook, teffens, op *hooge order*,
„ belaſt, alöm, het geheim bekent te maaken; gelyk hy, in den jaare 1747,
„ onder het opſchrift van, *het berugte geheim enz. ontdekt, en op hooge order uit-*
„ *gegeven*, gedaan heeft.

„ Dit zyn ontdekt geheim beſtaat uit twee ſtaale *veerächtige Stangen*, elk een'
„ kleinen duim breed, omtrent 13 Duimen lang, het eene einde byna als deze Af-
„ beelding ⌣ geboogen, het ander einde van ieder ſtang, tot omtrent op de helft,
„ recht, met zeemleder bekleed, en met een halve Scharnier voorzien, die, door
„ een Pen geveſtigt zynde, het werktuig een ſoort van Tang doet gelyken.

„ De bewerking met hetzelve beſtaat, voornamelyk, hierïn; *eerſtelyk*, dat,
„ ſtang voor ſtang, binnen de *Schede* en den *Moedermond* gebragt word, om die
„ beiden, dáárdoor, te verwyden; *ten anderen*, dat, na de verwyding, de eerſte,
„ aan de ééne, en, de tweede, aan de andere zyde van des kinds hoofd geplaatſt,
„ dán geſcharniert, en, door een Pen, aan malkander geveſtigt word; *ten derden*,
„ dat het buitenblyvend einde des werktuigs met beiden de handen omvat moet
„ worden, gelyk hy, op zyn 3de *plaat*, afbeeld; en, *eindelyk*, dat wy het hoofd
„ moeten uithaalen, gelyk ons, op de voornoemde Plaat, afgebeeld word.

„ Maar, welhäáſt, zag men, hiertegen, een werkje, door 5 *Roonhuyſiäanen*
„ uitgegeven, te voorſchyn komen; waarïn zy, door gemoedelykheid gedreven,
„ op eene zeer ſchersſende, ſtraffe, en zelfs al te verre getrokkene wyze, een ie-
„ gelyk wilde aantoonen dat RATLAUWS ontdekking, indien men, volgens zyne
„ opgave, om een geklemd hoofd te redden, te werke ging, niet alleen valſch:
„ maar, zelfs, voor het kind volſtrekt doodelyk, en voor de Moeder ten uiter-
„ ſte gevaarlyk was.

„ Kórt daaröp gaf RATLAUW een antwoord in 't licht, waarïn eenige ver-
„ änderingen ter verbeetering, en tot nader bewys der echtheid zyner ont-
„ dekking te vinden waren; benevens eene afbeelding, en de waare grootte,

„ des werktuigs, dat, toen, maar 11 duimen, en met ééne bogt minder wierd
„ bevonden: doch álles wat hy bybragt, als in 't vervolg zal blyken, kon niet
„ met allen baaten; derhalven moeſt zyne ontdekking onëcht zyn, en blyven.

„ Intuſſchen gaf de Heer J. D. SCHLICHTING M. D. te *Amſterdam*,
„ een werkje uit, genaamt *Embryulcia nova detecta.* Waarïn hy, grootelyks,
„ tegen de Artſenykundige geheimhouders ieverd, en ons wil doen gelooven,
„ dat het echte geheim van ROONHUYSEN door hém ontdekt is. Zyn werk-
„ tuig om het geklemde hoofd te redden, komt, in veele zaaken, met dat van
„ RATLAUW overëen; als uit deszelfs Afbeelding blykt: maar zyne bewerking
„ verſchild met den laatſtgenoemden heel veel; want hy begeert dat men zy-
„ ne geboogene *Veeren*, (die RATLAUW *Stangen* noemt,) één voor één in de
„ *Schede* en in de *Baarmoeder* zal brengen; ja, wél zó diep dat derzelver bog-
„ ten tot in de *holte* der *Baarmoeder* komen; zodanig dat zy, aan de zyde der
„ Moeder, tuſſchen des kinds hoofd en de *Baarmoeder*, met haare holle zyde
„ naar 't kind, en met haare bolle zyde naar de wanden der *Baarmoeder* gekeerd
„ zynde, het Kind omvatten, en hetzelve daar tuſſchen geplaatſt blyft; dat men,
„ vervolgens, de *Veeren* ſcharnieren, en, door een *Pen*, aan het buiten de *Sche-*
„ *de* blyvende einde veſtigen; verder, de hand tuſſchen de geſlootene Veeren
„ ſteeken, dáárdoor de *Baarmoeder*, den *Moedermond*, en de *Schede* verwyden,
„ het kind, gelyk een kurk, in de holligheid eener vleſſe beſlooten, omvan-
„ gen, en dán, als met een Tang, zal uithaalen. Maar zyne ontdekking was
„ zo min echt als de voorgaande.

„ In 't jaar 1750, bragt de Heer ABRAHAM TITSINGH een Boek voor den dag,
„ groot 802 pag., genaamt, DIANA; *ontdekkende het geheim der dwaazen die*
„ *zich Vroedmeeſters noemen enz.* Dit Boek is, om den Inhoud, of de daarïn
„ vervatte zaaken (gelyk men, gemeenlyk, in andre Boeken vind,) met één op-
„ ſlag te ontdekken, in 't geheel niet, tot gemak des leezers, geſchikt. Hy
„ pleit, in hetzelve, voor de Rechten van 't Chirurgyns Gilde, en, voorname-
„ lyk, tegen eene *wet*, door de *Overheid* gegeven, waarïn het *Collegium Medicum*
„ de magt van Vroedkundige Proevelingen te moeten onderzoeken, ter hand wierd
„ geſteld; hetwelk hy, met een' zonderlingen iever, geveſtigt, op de wetten des
„ Gilds, en op de kennis welke een Chirurgyn moet hebben, aantoond tot het
„ *Collegium Chirurgicum* te behooren. Om dit oogmerk te bereiken, loopt hy
„ de gronden der Heel en Vroedkunde, benevens alle de Gilde-wetten, tot dit zyn
„ oogmerk dienende, dóór. Hy toond (1) Wat een Heelmeeſter is. (2) Wat
„ een goede naam is, en hoe die verkregen word. (3) Een fout van J. DE
„ BRUIN. (4) Een Hiſtorie van J. BROUWER (5) De Natuurkunde, be-
„ trekkelyk tot den Menſch. (6) Hoe de konſten en wetenſchappen aange-
„ kweekt worden. (7) Hoe vreemd het formeren van 't Kind, aan 't verſtand
„ vóórkomt. (8) Het vermogen en aanzien der geſchaapenheid. (9) De Adem-
„ haaling. (10) De deelen des *Bekkens.* (11) De werktuigen ter verloſſing die-

„ nende.

„ nende. (12) *De Veſica urinaria*, en het *Inteſtinum Rectum.* (13) De Maand-
„ ſtonden. (14) Den Misdragt en het Misgewas. (15) Den Arbeid. (16) De
„ Verlosſing door de Natuur. (17) De Verlosſing door konſt. (18) De Nageboor-
„ te. (19) De *Gemini* van ROONHUISEN. (20) Hiſtoriën over de *Pathologia* des
„ vrouwelyken geſlachts. (21) De Keizerlyke ſneede. Alle deze opgetelde zaaken,
„ worden, breedvoerig, door hem verhandeld: maar, intusſchen, laſt hy de ge-
„ breken zyner tegenſtreevers, de *Roonhuyſiäanen* en ánderen, hier tusſchen;
„ ſtelt die in vollen dag, en beöordeelt dezelven ſcherp; hy toont, in dit werk,
„ zo wel als in alle zyn ánderen, dat hy een Man van groote ondervinding en
„ vol van invallende gedachten is, die hy, onbeſchroomt, ópteekend.

„ Aangaande het *Roonhuyſiäanſche* werktuig, zegt hy, pag. 113, dat het een
„ Lepel is; want hy tekend daarop án, (*zyn Lepel moet nu in een Metſelaars*
„ *ſtryk-yſer vervormd worden, zal het zyn verëiſte luiſter ontfangen.* Het blykt
„ dat deze lepel, te vooren, van Metaal is geweeſt: maar ondervonden is door MR.
„ CORNELIS, in de gedwongene verlosſing, pag. 204 en 205, dat hetzelve, van een
„ zagter ſtof gemaakt, zélfs ter verlosſing eens levenden kinds nuttiger bevonden is.
„ Want hy zegt daar, *'t Geen meer occaſie aan Chirurgie gav, om leevende kinderen*
„ *te haalen, was, dat één uit hen geroepen zynde in de oude Looijerſtraat, tegen*
„ *het Vroetwyf zyde het kind leefd. Dat is goed, zeide de Kraamheer, haald gy*
„ *het leevend:* MR. CORNELIS *repliceerde, dat is hier geen Coſtuum, ik weet van*
„ *geen Coſtuum ſprak de Man, en ſloot zyn deur op 't nagtſlot. Hy dwong*
„ MR. CORNELIS *om de Vrouw te verloſſen, 't geen hy verrigte door middel*
„ *van 't Balansjet. De vrouw en 't kind bleeven voorſpoedig in 't leven.* Dit
„ ſchynt van Balein te zyn geweeſt, en zal aanleiding gegeven hebben, om de
„ *Gemini* te laaten maaken; gelyk hy, op pag. 754 en 755 optekend; want, daar
„ zegt hy, na van 't gebruik der Moederſpiegels geſprooken te hebben; MR. RO-
„ GIER *gebruikte hier toe twee lepels, gemaakt uit Koeijehoorn, het lepel-einde*
„ *van het agterſte, en 't handvat van 't voorſte 't hardſte of punt van de hoorn.*
„ *Zy hebben het figuur van een Metzelaars panneſtryker, uitgezonderd dat, in*
„ *deszelfs midden, geen dwarsſtandertje is. Deze Lepels plaatſte hy, de één*
„ *aan de eene, en de andere aan de andere zyde van 't hoofd, waarmede hy het*
„ *kind zonder te kwetzen verloſte enz. Ook word een lepel gemaakt uit zilver of*
„ *ſtaal, en heeft een houten hantvatzel.* —— Met één, of beiden zulke lepels,
„ verrichten de *Roonhuyſiäanen*, als genoegzaam het geheele werk dóór blykt,
„ hunne konſtgreep. Maar hy-zelf pryſt, om een geklemd hoofd te redden,
„ pag. 749. de handen án, of daartoe een Balein te gebruiken.

„ In 't jaar 1751, gaf de Heer P. DE WIND, *M. D.* te MIDDELBURG in ZEE-
„ LAND, een werkje in 't licht, genaamt *Het geklemde hoofd gered;* waarin hy,
„ op eene verſtandige wyze aanteekent, *eerſtelyk*, álles wat hy, door omme-
„ gang en briefwisſeling met *zulken* die, wegens de redding eens geklemden
„ hoofds, iets wiſten, of waanden te weten, heeft kunnen ontdekken, *ten ande-*

„ *ren*, wat hy, daarvan, door *Vroedkundige Boeken*, is deelächtig geworden; en,
„ *ten derden*, wat hy, door eigene *Waarneemingen* en *Proeven*, ondervonden heeft.
„ Alle deze voornoemde zaaken worden, in 't algemeen genomen, op eene kor-
„ te en doordringende wyze, kläár en vátbaar voor oogen gelegt; zodanig dat
„ men, daaruit, ontdekken kan álles wat 'er, in 't openbaar, tot redding eens
„ geklemden hoofds bekent is, en, noodzaakelyk verëïſcht word; om, dus, een'
„ weg te baanen ter verbetering van de toen bekende Redding. Maar hoofd-
„ zaakelyk blinken, in 't voornoemde werk, uit, (1) Zyne *bepaaling van 't ge-*
„ *klemde hoofd.* (2) De *Oorzaaken der klemming.* en (3) Zyne twee *Gevallen*
„ *van geklemde hoofden* die hy *gered* heeft.

„ Zyne *redding* des geklemden hoofds wierd verricht door twee *ſtaale Blaa-*
„ *den* 9 en een kwart duim lang, ſchaars drie kwart duim breed: doch, in de mid-
„ den, een weinig ſmaller; 5 en drie achtſte once zwaar; van het ééne einde, tot,
„ byna, op een derde van den afſtand des anderen eindes, flaauwelyk geboogen;
„ zodanig, dat dezelven, leggende, met haare holle zyde tot elkanderen gekeerd,
„ eene langwerpige eironde opening vertoonen, wier middelſte gedeelte 1 en een
„ halve duim, wydte bevat; het overig deel dezer Blaaden is recht.

„ Deze *ſtaale Blaaden* wierden, in het *eerſte geval*, daar het hoofd natuur-
„ lyk, doch geklemt vóórkwam, te wederzyde, áchter des kinds hoofd gebragt;
„ en, na deze inbrenging, in ieder hand een blad, met den ſlip eens docks ge-
„ vat; dus verloſte hy, al drukkende en ná-zich haalende, in weinige *minuten*,
„ het geklemde hoofd. In het *tweede geval*, daar het kind eenigzins dwars,
„ en geklemt in 't *Bekken* lag, bragt hy de *Blaaden* áchter het hoofd: maar met
„ bepaaling; als, één aan de rechter zyde der Moeder, naar bóven, en, dus,
„ óver des kinds aangezigt: het andere aan de linker zyde, naar ónderen, en,
„ dus, aan des kinds nek; vattende, in ieder hand, eene der Bladen met het ſer-
„ vet, en, ſchuins nederwaards, naar de linker zyde drukkende, verloſte hy het-
„ zelve, zonder, in beiden deze gevallen, noch Moeder noch Kind te beſcha-
„ digen. Waarlyk, zeer ná aan 't *Roonhuyſiäanſch* geheim gedacht, zonder,
„ echter, iets van 't zelve te weten, gelyk in 't vervolg zal blyken.

„ Maar, hoe ſchoon deze vinding ook zy, ſchynt hy, echter, niet over
„ zyne redding te zyn voldaan geweeſt, of hy heeft zich, mogelyk, verbeeld,
„ om dat de *Roonhuyſiäanen* niet tegen hém, als tegen RATLAUW ópkwaamen,
„ dat zyne redding niets anders dan die der *Roonhuyſiäanen* kon zyn, en zulks
„ zélf willen ondervinden; want hy heeft zich in 't *Roonhuyſiäanſch* geheim laa-
„ ten onderwyzen.

„ En dewyl, tot heden, van veelen gedacht word dat de *Roonhuyſiäanen*,
„ ieder in 't byzonder, noch andere dan de in 't openbaar bekende kundighe-
„ den bezitten; waarvan, echter, volgens de opgave van VAN DIEDEN, het te-
„ gen-

„ gendeel blykt (*); is het, nochtans, te wenſchen dat iemand zich op doe,
„ die, openhartig, alle het geene hem, door zynen geheimöntdekker ter hand
„ is geſteld, aan den dag brenge, of dat de *ontdekkers des echten geheims*, hier
„ na te noemen, hunne *Gelofte* volbrengen (†) dan zoude een iegelyk, van 't
„ geene wegens deze zaake zy, overtuigt wezen.

„ In den jaare 1753, wierd de lang geheimgehoudene *Roonhuyſiäanſche*
„ *konſtgreep* door Dr. DE VISSCHER, en nóch een ander bekend Amſterdamſch Ge-
„ neesheer ontdekt, die het geheim van J. DE BRUINS *Erfgenaamen*, mede
„ een *Roonhuyſiäan* geweeſt zynde, gekogt hadden, en hetzelve, op eigen koſten,
„ *gulhartig*, tot nut des Menſchelyken geſlachts, aan de geleerde Waereld,
„ onder den naam van het *Roonhuyſiäanſch geheim ontdekt*, mededeelden. Kort
„ daaröp, te weten, in 't jaar 1753, wierd hetzelve nader *opgeheldert* en *be-*
„ *veſtigt*. In 't jaar 1754, wierd hetzelve *herdrukt*, met een *Tweeledige Ver-*
„ *handeling*, een *Plaat* waaröp de *Roonhuyſiäanſche* Hefboomen van ALB. TIT-
„ SINGH, en R. BOOM afgebeeld ſtonden, benevens de *Voorrede* van H. CHAM-
„ BERLAIN, met *Vroedkundige Aanmerkingen* door WILLOUGBY, en *Bylaagen*
„ vermeerderd.

„ Deze Heeren *Ontdekkers* toonen, in den laatſten druk, hoe J. DE BRUIN het
„ geheim heeft verkreegen, en hoe, zy-beiden, hetzelven van J. DE BRUINS *Erfgena-*
„ *men* verwierven; vervolgens bepaalen zy, naar een *Handſchrift* van J. DE BRUIN,
„ in welke gevallen 't geheim te ſtade komt; en, eindelyk, hoe men hetzelve,
„ wil men zyn oogmerk wegens een geklemt hoofd bereiken, moet gebruiken.

„ Hunne ontdekking beſtaat, voornamelyk, in 't volgende. Zy ſtellen ons
„ een werktuig vóór, 't welk een langwerpig vierkant, aan beiden de einden evenre-
„ dig omgebogen, ruuw, wel geſmeet en gehart ſtuk yſer is, 10 en een vierde
„ duim lang, 1 duim breed: onbekleed zynde, een achſte, en bekleed zynde drie
„ achſte duim dik; het recht middengedeelte 4 en een achſte duim; beide de ein-
„ den flauw geboogen ter lengte van 3 en een half duim, en, byna van de zelfde
„ grootte en een half duim diep zynde; de kanten, voornamelyk aan de vier hoeken,
„ wél afgevyld, en effen gemaakt; de einden met grove linnen Pleiſters, ter leng-
„ te eens duims, als ook het midden, bedekt; vervolgens het geheele werktuig
„ met dun, zagt Hondsleder, glad en effen bekleed, zodaanig, dat de naad op
„ het midden der verheevene zyde komt; in 't kort, het is een bekleede yzere
„ Hefboom van de eerſte ſoort.

„ Deze *Roonhuyſiäanſche Hefboom* moet, in het gebruik, door de réchter,
„ en

(*) Zie *het geklemde hoofd, gered* p. 16.
(†) *Het gebeim ontdekt* 1754. pag. 3.

„ en door de vingeren der linker hand, zodanig beſtierd worden dat dezelve, met
„ de holle zyde van eene zyner einden, op het bloote vóórhoofd des kinds komt:
„ maar men moet zorg dragen dat 'er niets tusſchen het vóórhoofd of het werk-
„ tuig in den weg blyve; vervolgens moet men het werktuig, links, of rechts,
„ naar eene der zyden des hoofds ſchuiven, en, alsdan, naar den nek voeren, zo-
„ danig dat de holte van 't einde des werktuigs tegen het achterhoofd des kinds
„ kome, en, dit, door het werktuig als omvangen word; dus geplaatſt zynde,
„ ligt men, met de rechterhand, al needertrekkende, het werktuig aan het bui-
„ ten de ſcheede blyvend gedeelte des Hefbooms ópwaards; intuſſchen, onder-
„ ſteunt men, met de linkerhand, den *Bilnaad*, en men doet, op deze wyze, een
„ geklemd hoofd gebooren worden. In 't kort, des Hefbooms *Laſtpunt* word
„ in den *Nek* (*) des kinds; het *Steunpunt* tegen het *Schaambeen*, en het
„ *Magtpunt* in de *Hand* des *Helpers* geplaatſt, dus moet, al *ligtende* en *needer-*
„ *trekkende*, een geklemd hoofd gered worden. In waarheid, eene eenvoudi-
„ ge: maar, teſſens, nuttige konſtgreep.

„ Welhádſt verzon men hier tegen, een werktuig, waarmede hetzelfde verricht
„ konde worden: welks gedaante een leggende Romeinſche ◠◡ vertoonde, alsme-
„ de een hetwelk een Metſelaars Panneſtryker geleek; ook wierd, in de Nieuwspa-
„ pieren, bekent gemaakt, dat, by zeekeren J. S. SMIT, het berugte geheim, door
„ den HR. RATLAUW en de voornoemde Heeren ontdekkers ontmaskerd, waarvan
„ het gebruik en gering onderſcheid by voornoemden J. S. SMIT te zien was,
„ verkogt wierd. Ook eene Bekentmaking van wegens de weduwe A. BOEKEL-
„ MAN *den jongen*, voornoemt; waarin deze Vrouw verklaarde dat het werk-
„ tuig, door den Heer RATLAUW en de Heeren *Ontdekkers*, als zynde het
„ *Roonhuyſiäanſche*, in 't licht gebragt, met dát, het welk haar Man, deszelfs
„ Grootvader en Zy-zelf gebruikte, geen de minſte overëenkomſt had.

„ Alle het voornoemde, dat, ten nadeele der echte ontdekking des ge-
„ heims, uitgedacht was, noopte de Heeren Ontdekkers ten ſtryde, om hunne
„ Tegenſtreevers te vellen. Ten dien einde vermeerderde zy hunne laatſte uit-
„ gave met een *Tweeledige Verhandeling*; waarin het werktuig, dat, als een leg-
„ gende ◠◡ gemaakt, voor een uit het *Roonhuyſiäanſche* verzonnen, en het án-
„ dere voor een Metſelaars Panneſtryker verklaard wierd; ook wierd, daarin,
„ aangetoont hoe zy J. S. SMIT van het tegendeel zyner voornoemde bekentmaa-
„ king overtuigt hebben, en wél, zodaanig, dat hy dezelve herriep. Verder
„ toonen zy den grond aan, waaröp de Weduwe A. BOEKELMAN haare bekent-
„ maaking deed ruſten; te weten, dat de Ontdekkers door den Heer AL. TIT-
„ SINGH,

(*) Dit is niet wel bepaald, gelyk, in de vierde Verhandeling door den *Hoogl.* P. CAMPER, p. 45-47. alwaar zyn Ed. bepaald dat men het Laſtpunt aan de zyde des onderkaaks moet plaatſen: als ook in PL. III*. AFB. 3. overtuigend te zien is.

„ SINGH, (die een Leerling haars Man is geweeſt,) en door ánderen, ondervon-
„ den hadde, dat het ontdekt geheim, in gedaante, verſchilde met dát, het welk
„ door A. BOEKELMAN gebruikt wierd, en, zelfs, ook, eenigzins, met dát van
„ R. BOOM; gelyk uit de 1ſte en 2de Plaat van der Ontdekkeren laatſte uitgave klaar
„ te zien is. Maar zy toonden, daarby, overtuigend áán, dat, ſchoon hun
„ werktuig, in uiterlyke gedaante, met de twee voornoemden van TITSINGH en
„ BOOM verſchilde, dit onderſcheid, echter, in de bewerking geene verände-
„ ring te wege bragt. Dus zagen wy, door deze hunne tweeledige Verhan-
„ deling, het *Roonhuyſiäanſch* geheim in vollen dag geſteld.

„ Maar de Heer RATLAUW die, in de tweeledige Verhandeling, als hun
„ grootſte tegenſtrever word aangemerkt, gaf een' Brief aan den Heer van ****
„ in 't licht; waarin eenige Aanmerkingen en Wederleggingen op de tweeledige
„ verhandelingen te vinden zyn, die álles ingericht waaren om de mishandelin-
„ gen, hem door de Heeren ontdekkers aangedaan, in 't daglicht te ſtellen, en,
„ intuſſchen, ons te doen gelooven dat ook zyne ontdekking een *Roonhuyſiäanſch*
„ geheim was. Maar het voornaamſte dat, in dezen Brief, uitblinkt, is te vin-
„ den op pag. 83 — 86. alwaar hy zich voor den bezitter eens ándren geheims
„ verklaard, hetwelk boven álles wat, tot nu toe, tot het geklemde hoofd
„ betrekkelyk, aan den dag wierd gebragt, onëindig verheven is: met één woord,
„ hy verklaard dat hetzelve een wáár geſchenk der Voorzienigheid is. Ik wenſch
„ hem het begeerde voor zyne ontdekking, of eene gulhartigheid, zo groot als
„ die der Heeren Ontdekkers, toen zy ons het lang verhoolen geheim bekend
„ maakten; op dat wy ook zynen verborgen ſchat, waardoor veele aanſtaande
„ baarende Moeders, of noodlydende Kinderen, beter dan tegenwoordig, ge-
„ holpen kunnen worden, verkrygen mogen.

„ Kort ná de ontdekking des *Roonhuyſiäaſchen* geheims, ſchreef de Heer
„ RIGAUDEAUX, te DOUAI in VLAANDEREN, dat hy reeds, zederd den jaare 1738,
„ met een ſpatel van acht en een' halven duim lengte, een duim breedte, krom
„ met een bogt van drie en negentienden duim gebogen, meêr dan 40 klemmingen
„ gered hadde.

„ De Heer MORAN, een vergelyking tuſſchen ROONHUISENS in RIGAUDEAUX
„ werktuigen gemaakt hebbende, keurt het éérſte voor 't beſte. ROEDERER
„ noemt den *Roonhuyſiäanſchen Hefboom* een uitmuntend werktuig.

„ In 't jaar 1759, kwam 'er een tweede druk van MAURICEAU, *over de*
„ *ziektens der zwangere Vrouwen*, in 't Hollandſch te voorſchyn; vermeerderd
„ met eenige verhandelingen door den *Hoogl.* P. CAMPER, in welke verhande-
„ lingen, op eene korte, verſtandige, klaare en vatbaare wyze gehandeld word,
„ (1) Over het *Bekken*, de *Kinderhoofden*, en verdere deelen, betrekking heb-
„ bende op de verloſſing. (2) Over de legging der *Baarmoeder* in 't *Bekken*,
„ en het *Kind* in de *Lyfmoeder*. (3) Over de *Natuurlyke Verloſſingen*, ver-

„ ſchil-

„ ſchillende ſoorten van *geklemde hoofden*, en tekens van *leven* of *dood* by de-
„ zelven. (4) Over ROONHUYSENS werktuig, of *Hefboom*, en de wyze van
„ een *geklemd hoofd* daarmede te redden. (5) Over de *Tang* van SMELLIE, en
„ het gebruik derzelve; en (6) Over de *Uitzakkingen* der *Lyfmoeder*, en een
„ *Peſſarium* tot derzelver herſtelling. In deze Verhandelingen munten, boven
„ veele andere nuttige zaaken, uit; *voorëerſt*, een Tafel der *Maate* des *vrouwen*
„ *Bekkens*, door zyn ED., SMELLIE, BURTON en DE WIND opgegeven; *ten tweeden*,
„ de *Maaten* van des *kinds hoofds*, door zyn ED., BURTON en DE WIND op-
„ gegeven; *ten derden*, de *Maaten* van alle verſchillende *Roonhuyſiäanſche Hef-*
„ *boomen*; als, die van de BRUIN, BOOM en TITSINGH; *ten vierden* een *Lyſt* der
„ *Maaten* van werktuigen die hunnen oorſprong uit den Lepel hebben; als, die
„ van DE BRUIN, BOOM, TITSINGH, RIGAUDEAUX, DE WIND, PALFYN, DE
„ BRUAS, MAURICEAU, ALEX. BUTTER en SMELLIE; *ten vyfden*, eene klaarder
„ bepaaling dan die welke de Heeren *Ontdekkers* des *Roonhuyſiäanſchen geheims*,
„ wegens deszelfs plaatſing, om het geklemd hoofd te redden, medegedeeld heb-
„ ben; want zyn ED. ſtelt het *Laſtpunt* des *Hefbooms* aan de zyde, ónder den
„ *Onderkaak*, het *Steunpunt* tegen het *Schaambeen*, en het *Magtpunt* in de *Hand*
„ des *Helpers*; gelyk hetzelve, inderdaad, moet geplaatſt worden; *ten zesden*, 't
„ nut dat de Tang van SMELLIE boven het *Roonhuyſiäanſch* geheim heeft; want hy
„ ſtelt, (1) dat de Tang kan dienen daar de Hefboomen en lepels te pas komen;
„ en het ééne Blad der Tang daar de *Roonhuyſiäanſche Hefboom* te pas komt.
„ (2) wanneer het hoofd geheel dwars legt, met het oor naar het *Schaambeen*.
„ (3) wanneer het Aangezigt vóórkomt. (4) wanneer het Aangezigt ónder, en
„ het Achterhoofd bóven 't *Schaambeen* ſtaat: in welke laaſtgenoemde gevallen
„ den *Roonhuyſiäanſchen Hefboom* van geenen dienſt is. *Eyndelyk*, de eerſte
„ Tab. waarop afgebeeld is. (1) Een Vrouwe *Bekken*, van boven in te zien. (2)
„ Een doorſneede *Bekken*. (3) Een kinderen hoofd van boven te zien. (4) Een
„ kinderen hoofd opzyde te zien; (5) De *Schaambeenderen* van vooren te zien.
„ (6) Een doorſneede Rif, waarin de holte der borſt, de lyn van zwaarte, de As
„ van 't *Bekken*, het kind in de natuurlyke legging enz. te zien is. (7) Een geklemd
„ hoofd, benevens de wyze van *Roonhuyſens Hefboom* aan te leggen. (8) Den
„ krommen weg dien het hoofd, onder de verloſing, door 't *Bekken* neemt. In
„ 't kort, alle deze verhandelingen bevatten Schatten welken, overäl, in den Océaan
„ der Vroedkunde verſpreid lagen, en, nu, in een klein bundeltje, welgepolyſt,
„ byëenverzaameld, en voor een werk, waarin 't nodig is, geplaatſt zyn."

Buiten de Schriften der Schryveren welken ik gemeld hebbe, zyn 'er veele ſchoone en buitengewoone Waarneemingen, tot de bewerking kunnende dienen, in SCHENCKIUS, HILDANUS, BONETUS, de *Philoſophicale Transactiën*, de Schriften der *Akademie* van *Wetenſchappen* en *Heelkonſt*, en de *Medicynſche proeven van* EDENBURG te vinden: buiten dezen, zyn de beſte nieuwe Schryvers over de ziektens der Vrouwen en Kinderen, SYDENHAM, HARRIS, BOERHAAVE, FREIND HAMILTON, HOFMAN en SCHAW.

Over

Over het geheel genomen, zal het noodzaakelyk zyn, op dat jonge Vroedmeesters niet door nutteloozе Beſpiegelingen, noch onzekere gisſingen, zo van oude als nieuwe Schryvers misleid worden, in 't algemeen aan te merken dat álle de grondſtellingen, tot noch toe aangenomen, aan veele weezendlyke tegenwerpingen onderworpen zyn, en, byna ieder opſtel, door het daaráan volgende, omverre word geworpen.

Dit zal, waarſchynelyker wyze, áltyd zo zyn, en, om dat de Beſpiegeling, tot vaſtſtelling der tegenwoordige Teekens, en tot geneezing der Ziektens, of tot verbeetering der werkende Vroedkunde ſlechts weinig dienſt toebrengt, zyn diergelyke onderzoekingen, inderdaad, van minder waardyë. Het geen HIPPOCRATES, wegens de geſtalte der Baarmoeder, van derzelver beweeging, over de ontvangenis, de vorming des kinds, en de geboorte in de 7de en 8ſte maand geſchreven heeft, wierd, tot in de laatſte Eeuw, als onfeilbaar gehouden; wanneer zyne onderwyzingen over de ontvangenis en de voeding der vrugt omverre geworpen, en veele nieuwe, onzeekere beſpiegelingen over deze zaak wierden ingevoerd.

Eenigen der nieuwe Schryveren zyn van meening dat de Ouden de Kinderen nooit keerden, noch by de voeten verloſten; dewyl ons HIPPOCRATES, in alle gevallen, de onderwyzing geeft dat wy het hoofd in de natuurlyke legging brengen zullen, en, als de verlosſing by de voeten geſchied, beiden, Moeder en Kind in naakend gevaar zyn. CELSUS, en alle Schryvers, tot PARÆUS tyden toe, hebben deze bewerking van het hoofd vóór te brengen aangenomen: maar ten zelven tyde bemerkten veelen dat men, als dit niet te volvoeren waare, de voeten zoeken, en de vrugt op die wyze verlosſen moeſt. CELSUS zegt, dat, zo de voeten voor de hand leggen, ſhet kind ligt by dezelven verloſt kan worden. PHILUMENUS gaat noch verder, zeggende, ſchoon zich ook het hoofd al vóórdeede, en het kind, in deze legging niet verloſt konde worden, moet men hetzelve keeren, en by de voeten verlosſen.

Wat de Banden en Tangen belangt, wy zien dat dezelven voor nieuwe vindingen gehouden worden: maar wy onderkennen, tegelyk dat, by, AVICENNA het gebruik van beiden word aangeprezen. [En of wy, uit de door ALBUROSIS gegevene afbeeldingen der Tang, die hy, als lang en ſcherp van tanden vertoond, ons willen inbeelden dat dit werktuig, ter verbreeking der beenderen, en ter uithaaling des kinds, zonder de geringſte oplettendheid voor de behoudenis des leevens bepaald was, is toch] de Tang, door AVICENNA aangepreezen, met inzicht om de vrugt te behouden voorgeſtelt; want hy zegt, zo zy met dit werktuig niet uitgehaald kan worden, dat het hoofd moet geöpend, en de Tang, op gelyke wyze als hy in zyn Hoofddeel over de verlosſing van doode kinderen beſchryft, gebruikt moet worden (*)

Ten

(*) Wat men in deze § tuſſchen [ ] geplaatſt vind, zal men in de *Franſche* en

Ten beſluite wil ik noch zeggen, dat men, by de Ouden veele onſchatbaare juweelen onder de puinhoopen van onweetenheid en bygelove vind leggen; wyl, voor zo verre de Vroedkunſt belangt, de Ouden zelden dan in den uiterſten nood om hulp geroepen wierden. En wanneer men dit gebrek by gelegendheid overweegt, moet men toeſtemmen dat, niet tegenſtaande dit, echter zeer veele voortreffelyke waarneemingen in hunne bewerking te vinden zyn, en wy ons moeten ſchaamen, in zó veele Eeuwen, ongeächt de geleegendheden, ons ontmoet, en de voordeelen uit hunne ondervinding getrokken, zo weinig verbeeteringen voor den dag te hebben gebragt.

Het is waar, wy kennen eene betere Werkwyze om, in zwaare en tegennatuurlyke gevallen, te verlosſen, waar door zeer veele kinderen, die naar der Ouden wyze te gronde gingen, zyn gered geworden. Maar, zyn niet verſcheiden nieuwe Vroedmeeſters, wegens hunne ſchandelyke en onmenſchelyke geheimhouding, zedert de grondbeginſelen der kunſtſtukken, zo wel in de Geneeskunde als in de werkwyze van verloſſen, billyk in verächting geraakt? Zo verre zelfs, dat ik een' aanzienlyk' Heer, in eene der Takken van Geneeskunde ervaaren, heb hooren verzeekeren dat hy nóóit iemand van onze konſt gekend hadde, die niet het één of het ánder geheim vóórgaf te bezitten; waarüit hy beſloot dat wy-állen een hoop Kwakzalvers uitmaakten. Zulke opmerkingen moeſten, voorál by ieder rechtſchaapen Menſch, eenen behoorlyken indruk op den geeſt verwekken, en dezelven aanſpooren, om diergelyke verächtelyke en baatzugtige handelwyze ter zyde te ſtellen, en, in het toekomende, openhartig, en oprecht te leeren handelen. Alle het welk niet misſen kan, of het zoude tot eere der Konſt, tot welzyn der tezaamenleeving, en tot leders eigen voordeel verſtrekken. (*)

Hoogduitſche Vertaalingen vinden: maar niet in de derde druk: dus, oordeelende dat het, tot beeter volmaaking des zins, daar tuſſchen behoord, ben ik tot deze vryheid van plaatſing overgegaan.

(*) Deze Afdeeling verſchild met de *Hoogduitſche Vertaaling*.

EERSTE BOEK.

EERSTE HOOFDDEEL.

Over de tezamenſtelling en gedaante des BEKKENS, *voor zo verre deze kennis, in de Bewerking der Vroedkunde, noodzaakelyk is.*

EERSTE AFDEELING.

OVER DE BEENDEREN.

§. 1.

HEt *Bekken* beſtaat uit drie *Beenderen;* het *Heiligbeen* met deszelfs *Aanhangzel*, onder den naam van *Staartbeen* bekend, en de twee *Ongenaamde Beenderen*. Het *Heiligbeen* is, by kleine Kinderen, in *vyf onderſcheiden Beenderen*, en het *Staartbeen* in vier *Kraakbeenderen* verdeeld: maar, by Volwasſenen, veränderen deze laatſten in zo veele *beweegelyke Beenderen*; (*) en de verdeelingen des *Heiligbeens* vergroeijen zódanig dat dezelven, door den tyd, maar één Been uitmaaken. *Zie*, PL. I. *Het* BEKKEN *van boven in te zien*; B, *Het* HEILIGBEEN, C, *Het* STAARTBEEN. DHEF, *Het* ONGENAAMT BEEN.

§. 2.

Ieder *Ongenaamt Been* beſtaat, by Kinderen, uit *drie verſcheiden Beenderen*, onder den naam van *Darm*, *Zit* en *Schaambeen* bekent: Deze voegen zich tezamen in de *Panne*, of *holte* welke het *ronde hoofd* des *Dybeens* omvangt. Deze tezaamenvoeging is, ten aanzien der gedaante, zo onregelmatig, dat, ſchoon deze drie Beenderen, by Volwasſenen, inëenvloeijen, hunne verſchillende naamen, evenwel, gebruikt worden om het één derzelven van het ánder te onderſcheiden. *Zie*, PL. I. D, *Het* DARMBEEN. HE, *Het* ZITBEEN. H, *De* DYBEENS PAN.

§. 3.

(*) Men vind, heel dikwils, niet meêr dan drie, en, zomwylen, maar twee dezer beenderen beweegelyk.

§. 3.

De *Ongenaamde Beenderen* zyn, te wederzyde, vóór aan de *Schaambeenderen*, door middel eens dikken *Kraakbeens* en ſterke *Banden* tezaamengevoegt. Het achterſte deel van ieder *Darmbeen* is, met de bóvenzydedeelen des *Heiligbeens*, mede, door middel van *Kraakbeenderen* en *Banden* aanëen verbonden. *Zie*, PL. I. NF, *De* VERBINDING *der* SCHAAMBEENDEREN. bb, *De* VERBINDING *der* DARMBEENDEREN *aan de* HEILIGBEENDEREN.

§. 4.

Verſcheiden Schryvers en Bewerkers in deze konſt ſtellen, dat, tegen het einde der *Dragt*, wanneer alle de Deelen des *Buiks*, door de uitgezettene *Lyfmoeder* ſterk gedrukt worden, eene buitengewoone meenigte *Slym*, niet alleen door de klieren des *Moedermonds* en der *Scheede:* maar ook door die welken zich in de *Kraakbeenderen* en *Banden* bevinden, waardoor de *Bekkenbeenderen* met malkander verbonden zyn, afgeſcheiden word; waar door de *Banden* en *Kraakbeenderen* week en ſlap gemaakt, en de *Beenderen*, ten tyde der *Baaring*, van malkander kunnen gedreven worden. Maar ik vertrouw, uit ondervinding en waarneeming, te kunnen verzeekeren dat deze vanëenwyking, in geenen deele, gewoonlyk voorvalt; hoewel zy zich, zomtyds, openbaaren kan. In welke gevallen de Lydereſſen groote ſmerte dragen, en in deze deelen, een' geruimen tyd ná de verloſſing, verlamd blyven.

§. 5.

By eenige Vrouwen kan, inderdaad, een ſoort van onduidelyke beweeging beſpeurt worden, wanneer des kinds hooſd, door ſterke *Weeden*, in het *Bekken* gedrongen word. De tezaamevoegingen des *Heiligbeens* met de *Darmbeenderen*, als ook met de *Schaambeenderen*, ſchynen iets méde te geven, en zich naar de gedaante des hooſds te ſchikken, als hetzelve nedergeperſt word en dóór het *Bekken* gaat: maar de *Beenderen* worden niet door eene merkwaardige vanëenwyking geſcheiden. *Zie*, *DEEL* 2. *VERZAM.* 1. N°. 1.

§. 6.

Het *Staartbeen* is beweegelyk ter plaatſe daar hetzelve met het *Heiligbeen* verbonden is, gelyk ook de vier Beenderen, waaruit hetzelve beſtaat, in hunne geleeding zyn; en deze beweegelykheid blyft aanhouden, zo wel in Kinderen als in Volwaſſenen. Wy vinden, by ouden, en ook wel by jonge lieden, welken eene kwetzing, die met groote pyn en ontſteeking verzeld ging, aan deze Deelen gehad hebben, inderdaad, dikwils, dat verſcheiden dier Beenderen aan malkanderen

deren gegroeid zyn: maar deze aanëengroeijing geſchied des te zeldzaamer om dat zy, by ieder ſtoelgang, eene zagte beweeging ondergaan welke hen de beweeglykheid helpt behouden. *Zie het TWEEDE DEEL, VERZAM.* 1. N°. 2.

TWEEDE AFDEELING.

OVER DEN RAND DES BEKKENS.

§. 7.

De *Rand*, of het bovenſte deel eens welgeſchaapen *Bekkens*, vertoond ons een ſoort van onvolmaakt *Eyrond*, of iets dat een *Driehoek* zeer naby komt. Beſchouwen wy denzelven als een *Eyrond*, dan loopt de langſte *As* van de ééne tot de ándere zyde: maar zien wy denzelven aan, als een *Driehoek*, dan maakt het *achterſte deel* eene der zyden, en de *Schaambeenderen* den *tegenöverſtaanden Hoek* uit; zo dat dezelve, van achteren, gevormt word door het breede deel des *Heiligbeens*, alwaar het met den *laagſten Wervel* der *Lenden* verbonden is, en, te wederzyde, door de *onderſte deelen der Darmbeenderen*; als mede, van vooren, door *de bovendeelen der Schaambeenderen*. *Zie* PL. 1. IKOLMN, *De* RAND, IM, *De langſte* As, LOK, *De achterzyde*, N, *De vóórhoek des* BEKKENS.

§. 8.

De onderſte omtrek des *Bekkens* word, van achteren, door de onderſte deeen des *Heiligbeens*, benevens deszelfs *Aanhangzel* gevormd, en, aan beiden de zyden, door de *onderdeelen* van ieder *Zitbeen* en een' *breeden Band*, uit een' *ſcherpen Doorn* van dit been beginnende, als ook, door de *Staartbeenſpier*, die aan de zyde des *Staartbeens* en het onderſte deel des *Heiligbeens* ingeplant word, uitgemaakt. Van vooren word dezelve tezaamengeſteld door de *onderdeelen* der *Schaambeenderen*, en de twee *Uitſteekzels*, welken, aan ieder zyde, uit deze Beenderen ontſtaande, naar beneden ſchieten en zich met die, welken uit de *Heupbeenderen* ópwaardsloopen, verëenigen. Door deze verëeniging word het groote *Heupbeensgat* gevormd. *Zie* PL. 1*. dfaeaf. *Den onderſte omtrek des* BEKKENS. GG, *De* HEUPBEENSGAATEN. PL. 11. klk, *De* HEILIG *en* ZITBEENSBAND *en* STAARTBEENSPIER.

§. 9.

Wanneer het lighaam eener Vrouw achteröver is hellende, of half zit, en half legt, dan is de *Rand* des *Bekkens* vlak; (*) en wanneer men zich vóórſteld

(*) De Vrouw moet genoegzaam op haar' rug leggen eêr den Rand vlak gereekend kan worden. De geſtipte Lyn PL. 11. bm. toond hoe veel 'er noch aan ontbreekt eêr dezelve vlak legt.

ſteld of 'er een loodlyn loodrecht van den Navel afging, dan zoude dezelve dóór het midden der *Holte* des *Bekkens* heene gaan: maar, in de laatſte Maand der Bezwangering, moet men zulk een lyn, van het middenſte gedeelte, tuſſchen den *Navel* en het *Maagkuiltje*, laaten vallen indien dezelve lyn dóór één en het zelfde punt des *Bekkens* zoude moeten gaan. *Zie* Pl. I. P, *Het* Middenpunt *van des* Bekkens opening. Pl. II. en XII. g d, *De* Loodlyn *die door het midden des* Doorgangs *van het* Bekken *gaat.*

DERDE AFDEELING.

OVER DE WYDTE, DIEPTE EN DEN DOORGANG EENS BEKKENS.

§. 10.

By de beſchouwing des *Bekkens* heeft men, hoofdzaakelyk, drie omſtandigheden te overwegen, en in zyn gedachten te prenten; namelyk, de *wydte*, de *diepte* en de *inwendige geſtalte* des *Doorgangs.*

1. De *wydte* des *Rands*, van den rug tot de voorſte deelen, bedraagt, gemeenlyk, vier en een vierde duim; en, van de eene tot de andere zyde, is de *afſtand* vyf en een vierde duim (*). Het verſchil der beiden *Aſſen* bedraagt éénen duim; en dit moet, onder de bewerking der vroedkonſt, zorgvuldig in acht genomen worden, (*Zie* Pl. I. O N, *De* Lyn *die de* wydte van *vóóren tot achteren uitmaakt.* M I, *Die de* wydte *van zyde tot zyde aantoond.*) Maar by de wydte van het onderſte deel des *Bekkens*, wanneer het *Staartbeen* door het hoofd des kinds achterwaards gedrukt word, is het omgekeerd; wyl de *afſtand*, tuſſchen het *Staartbeen* en den onderkant der veréeniging van beiden de *Schaambeenderen*, in dit geval, omtrent vyf duimen bedraagt. (†) Daar tegen, ſtaan de onderſte en achterſte deelen des eenen *Heupbeens* niet verder dan vier en een vierde duim van de gelyke deelen des anderen áf. In natuurlyke geſtaltens is de wydte van 't onderſte deel des Bekkens, inderdaad, éénerlei; zo dat dit verſchil uit de médegeving des *Staartsbeens* onder de Baaring ontſtaat (**). Schoon nu de achteruitwyking des *Staartbeens* al weinig tot de zaak toebragt, bevind men,

(*) In de *Hoogduitſche vertaaling* ſtaat 5½ duim.

(†) De *hoogduitſche en Franſche vertaalingen* ſtellen vyf en één vierde duim; en in den Tafel over de Maaten des Bekkens, door verſcheiden Schryvers opgegeven, en door den *Hoogl.* P. Camper, in zyne verhandelingen voor 't werk van Mauriceau geplaatſt, ſtaat 5½ duim.

(**) In de *Hoogd. vertaaling* houd hier deze § op: maar het geen in deze § volgt verſchild met de *Franſche vertaaling.*

men, nochtans, de diepte des *Bekkens* meetende, dat het *Heiligbeen*, aan de achterzyde, driemaal dieper dan aan de vóórzyde by de *Schaambeenderen* is; hetwelk dezelfde uitwerking doet als of het wyder van áchteren na vóóren, dan van zyde tot zyde was; om dat, in den tyd als het hoofd des kinds naar beneden tot in het onderſte deel des *Bekkens* gezakt, en het Vóórhoofd, naar achteren, in de holte, door het *Heilig* en *Staartbeen* gemaakt, gedraaid is, een gedeelte van het *áchterhoofd*, van ónder het *Schaambeen* uitkomt. *Zie* PL. I*. *Het* BEKKEN *van ónder in te zien is.* ed, *De wydte van vooren tot achteren.* ff, *Van zyde tot zyde: die even wyd zyn.* PL. II. d, *Het* STAARTBEEN *natuurlyk geplaatſt*, e, *door des kinds Vóórhoofd achterüitgezet: als* PL. XIV. XVII. *duidelyker te zien is.*

§. II.

2. De diepte des *Bekkens*, van 't bovenſte deel des *Heiligbeens*, alwaar hetzelve met den laagſten *wervel* der *Lenden* verbonden is, tot aan het onderſte deel des *Staartbeens*, in een rechte lyn gereekend, is omtrent 5 duimen: maar dit Been, uit en achterwaards gezet zynde, doet den afſtand grooter zyn. (*) *Zie* PL. II. bd, *De natuurlyke diepte van 't achterſte gedeelte des* BEKKENS. be, *Deszelfs diepte, als het* STAARTBEEN *door des kinds hoofd achterüitgezet word.*

§. 12.

De diepte der zyde des *Rands*, van deszelfs bovenſte deelen tot aan de onderſte deelen der *Heupbeenderen* bedraagd 4 Duimen; en, van de bovenſte deelen tot aan de onderſte der *Schaambeenderen*, daar dezelven tezamengevoegt zyn, bedraagd dezelve niet meêr dan twee duimen; zo dat men, in de afmeeting des *Bekkens*, aan de zyde, tweemaalen, en, aan de achterſte deelen, driemaalen de diepte van 't voorſte heeft. *Zie* PL. II. IE, *De diepte des* BEKKENS *aan de zyde.* cf, *Deszelfs diepte van vooren.*

§. 13.

3. Moet ook de vorm en geſtalte der binnenzyde des *Bekkens*, by hén die de Vroedkunde bewerken, niet onbekend zyn.

Het *Heilig* en *Staartbeen*, aan de buitenzyde *bol* zynde, maaken, aan de binnenzyde, eene *holte* uit; en de *kromming* neemt, aan het onderſte einde, zodaanig toe, dat, van het onderſte gedeelte des *Staartbeens* tot aan de midden des *Heiligbeens*, de boog omtrent 'een' halven ronden kring voorſtelt, en, vandáár, wyken die beenderen óp en vóórwaards. *Zie* PL. II. o, *De Bolle zyde* n, *De holle zyde.* no, *De diepte der holte des* HEILIG *en* STAARTBEENS.

§. 14.

(*) De *Hoogduitſche en Franſche vertaalingen* reekenen deze uitzetting, op één Duim.

§. 14.

Van de bovenſtedeelen des *Rands*, aan ieder zyde, (doch nader vóór dan áchterwaards,) tot aan de onderſte deelen des *Heupbeens* daald het *Bekken* loodrecht naar beneden; en de opening aan ieder zyde, tusſchen de onderſte deelen des *Heiligbeens*, en de achterſte deelen van ieder *Heupbeen* is omtrent 3 duimen in de diepte, en 2½ duim in de wydte. Het bovenſte deel dezer opening, aan ieder zyde, geeft doorgang en verblyf aan een Spier, aan Vaten, Zenuwen enz. En aan het onderſte deel dezer opening loopt de *Staartbeenſpier*, benevens voornoemden band, overdwárs, van 't ééne Been tot het ánder; en deze Band word, aan de uitwendige zyde, door eene ſterke *trekkerächtige uitbreiding*, welke van het bultächtige des *Heupbeens* ontſtaat, en aan de kanten des *Heilig* en *Staartbeens* ingeplant word, verſterkt. Alle deze deelen vormen, als zy uitgezet worden en zich médegeven, eene holte die gelyk komt te ſtaan met de holte des *Heiligbeens*, als het vóór, of achterhoofd des kinds, aan de zyde en, achterwaards, naar beneden gedrukt word. *Zie* PL. II. I E, *De loodrechte nederdaaling des* BEKKENS. E G i k d, *De diepte en wydte des openings, tusſchen het* ZIT, HEILIG *en* STAARTBEEN. I k k, *Des* HEILIG *en* STAARTBEENS BAND. E, *Het* BULTACHTIGE *des* ZITBEENS.

§. 15.

Van de bóven tot de ónderdeelen der *Schaambeenderen*, welken den vóórhoek van het *Bekken* vormen, daald hetzelve omtrent loodrecht, (als de vrouw op haar' rug legt,) of, liever, een weinig ſchuins achterwaards naar beneden; zo dat de inwendige zyde des *Bekkens*, van áchteren uitgehold is, en van vóóren, loodrecht naar beneeden daald; waar tegen de *Heupbeenderen*, by hunnen oorſpronk uitwaards gaan, de *lendewervelen* achteröver hellen, en een' ſtompen hoek met het *Heiligbeen* uitmaken. *Zie* PL. II. c f, *De byna loodrechte nederdaaling der* SCHAAMBEENDEREN. b, *De ſtompe hoek die het laatſte* WERVELBEEN *der lenden met het opperſte gedeelte des* HEILIGBEENS *maakt.*

§. 16.

Over het geheel genomen, is het van de grootſte aangeleegendheid dat men weete hoe de *Rand* des *Bekkens*, van de eene tot de andere zyde, wyder dan van vóóren tot áchteren is: maar dat aan de ónderzyde des *Bekkens* deze Maate omgekeerd word, en het áchterſte gedeelte, ten aanzien der diepte, tot de vóórdeelen, als van drie tot één, en de zydeelen als van drie tot twee ſtaat.

§. 17.

Schoon deze afmeetingen by een welgevormd Bekken plaats vinden, zyn de-

zel-

zelven echter, zomwylen, by verſcheidene vrouwen ook onderſcheiden. De rede waaröm ik deze aanmerking gemaakt hebbe zal uitvoeriger verklaard worden, als wy over de wyze van Verlosſing in verſcheiden ſoorten van Arbeiden zullen handelen. *Zie* PLAAT I. I*. II.

VIERDE AFDEELING.

OVER HET MISMAAKT BEKKEN.

§. 18.

Het *Bekken* is, by Vrouwen die door den tyd krom geworden zyn, niet altoos mismaakt, wyl zich de verdraaijing der *Ruggegraat*, by veelen, niet eerder dan in den ouderdom van 8, 10, 12, of 14 jaaren openbaard; wanneer, in dien tyd, haare geſtalte, lang en ſmal zynde, door eene onächtzame miskleding, door te veel op ééne zyde te leggen, of door andere diergelyke omſtandigheden veröorzaakt kan worden, zonder dat het den minſten invloed op het *Bekken* heeft, hetwelk, ten dien tyde, in zynen vorm reeds beveſtigt is.

§. 19.

Maar de meeſten welken, in haare kindſche jaaren, de *Engelſche Ziekte* gehad hebben, blyven, of klein en mismaakt, of worden, evenwel, ſchoon zy de ziekte overwinnen, ja, in de hoogte opgeſchoten zyn, gemeenlyk eng en mismaakt van *Bekken*; gevolglyk zyn zy, daar na, aan langwylige en zwaare Arbeiden onderworpen; want naar maate het Bekken meêr of min mismaakt is, word het Baaren min of meêr gevaarlyk en zwaar.

§. 20.

By Kinderen die de *Engelſche Ziekte* hebben, zyn de Beenderen zagt en buigzaam, en, om dat zy niet wel van de hand loopen, noch zulk eene lighaamsöeffening als die welken ſterk van lighaamsdeelen zyn kunnen verrichten, word het *Bekken*, wanneer zy op den ſtoel, of op den ſchoot der Voedſters zitten, döor de zwaarte des Hoofds en des Lighaams, dikwils, op de volgende wyze gebogen, of mismaakt.

§. 21.

Het *Staartbeen* word, binnenwaards, naar de midden der holte des Bekkens gedrukt; het dáäräanleggende onderſte deel des *Heiligbeens* word uitwaards gezet: daar tegen word het bóvendeel van het voornoemde Been, en de laagſte *Wervelbeenen* der *Lenden* vóórwaards gedrukt, en naderen de bóvendeelen

der *Schaambeenderen* al te naby; zo dat, by eenige Vrouwen, de afſtand van den *Rug* tot vóór aan den *Rand*, niet boven drie duimen, by ánderen, niet meêr dan 2 en, zomtyds, hoewel zelden, niet boven 1½ duim bedraagt. *Zie* Pl. III, C, *De binnenwaardſche buiging des* Staartbeens. O, *Het vóórwaards gedrukte laatſte* Wervelbeen *der* Lenden, *en het bovendeel des* Heiligbeens. ON, *De Naauwte des* Bekkens. Pl. xxvii. xxviii. *En, verder, VERZAAM.* I. No. 3.

§. 22.

By ánderen loopt het onderſte *Lendenwervelbeen*, benevens het bóvenſte gedeelte des *Heiligbeens* inwaards en naar de ééne zyde. De *Schaambeenderen* zyn, in de plaats van binnenwaards hol, zomwylen, bolächtig, en de ónderdeelen der *Heupbeenderen* te ná tot malkanderen; het welk den afſtand, in de plaats van 4½ duim, niet meêr dan drie, en, in eenige gevallen, noch minder doet uitmaaken. *Zie VERZAAM.* I. N. 4.

§. 23.

Zomwylen zyn de *Wervelbeenderen*, waaruit het *Heiligbeen* beſtaat, over malkander geſchoven, en geven een groote *bolligheid* aan de deelen die *hol* behoorde te zyn: maar de meeſt vóórkomende mismaaktheid beſtaat dáárin, dat het laagſte *Wervelbeen* der *Lenden*, met het bovenſte gedeelte des *Heiligbeens* vóórwaards loopt, en een' ſcherpen hoek met den Ruggegraat maakt. In dit gedeelte des doorgangs blyft het hoofd des Kinds meeſt ſteeken. *Zie VERZAAM.* I. N. 5.

VYFDE AFDEELING.

OVER HET BEKKEN, EN OVER DES KINDS HOOFD.

§. 24.

By de Vrouwen is het *Bekken* wyder dan by de Mannen; de *Darmbeenderen* ſpreiden zich meêr uitwaards, om grooter ruimte aan de uitzetting der *Baarmoeder* te geven; het *Heiligbeen* is meerder uitgehold, en de *Uitſteekzels* der *Schaambeenderen* ſtaan, by de verbinding, met de *Zitbeenderen* zo digt niet aan malkanderen. *Zie* Pl. I. DD, *Den Afſtand der* Darmbeenderen.

§. 25.

Om te bewyzen wat voordeel uit het kennen der diepte, wydte en gedaante van de inwendige zyde eens welgeſchaapen *Bekkens* te haalen zy, zal het nodig wezen de maat van des kinds hoofd, benevens den aart en de wyze op welke hetzelve, by eene natuurlyke geboorte, door den *Dóórgang* gaat, te bepaalen.

§. 26.

§. 26.

De *Hoofden* van zulke kinderen die, door een ruim *Bekken* gaande, als ook zulken welken, in de geboorte, door ongewoone omſtandigheden eenige veränderingen, ten aanzien der *Herſenpan* geleden hebbende, gemakkelyk, by de voeten verloſt worden, zulke Hoofden, zeg ik, zyn, gemeenlyk, van 't één tot het ánder oor, omtrent een duim ſmaller dan van het vóór tot het áchterhoofd. *Zie* Pl. III*. *Een* KINDS HOOFD, *van boven te zien.* FE, *De breedte van* OOR *tot* OOR. AB, *De lengte van 't* VÓÓR *tot het* ACHTERHOOFD.

§. 27.

Dát gedeelte des kinds hoofd, het welk zich gemeenlyk vóórdoet, is niet, gelyk men voor dézen geſteld heeft, de *Fontanella:* maar de ruimte, tuſſchen de *Fontanella* en de plaats daar het einde der *Pylnaad* de *Winkelnaad* aanraakt, en het *hoofdhair* naar alle zyden uitſchiet: want als, in de moeijelykſte gevallen, het Hoofd met groot geweld tezamengedrukt word, vind men dat hetzelve in een langwerpige gedaante gewrongen word, welks langſte *As* zich van 't *Aangezicht* tot aan de *Kruin* uitſtrekt. Waarüit blykt dat de *Kruin* het eerſte deel is 't welk nedergedrukt word; wyl, in de algemeene drukking, de *Beenderen* van dit gedeelte der *Herſenpan* de minſte tegenſtand bieden, en het *Aangezicht* áltyd naar boven gekeerd is. (*Zie* PL. XXVII. XXVIII.) Zomtyds word, inderdaad, deze verlenging, of uitzetting, op een weinig afſtands van de *Kruin*, áchter, of vóórwaards gevonden; en, zomtyds, komt ook de *Fontanella*, of het *Vóórhoofd* (hoewel zeer zelden) vóórüit; in welk geval zy eenige uitzetting maken, waar tegen de *Kruin* nedergedrukt en geheel plat blyft: maar deze twee omſtandigheden komen, in moeijelyke gevallen, niet meerder dan ééns in de vyftig, of wél, in de honderdmaalen vóór. *Zie* PL. III*. C, *De* FONTANELLA. H, *De* KRUIN.

§. 28.

Vooröndersſtellende dat de *Kruin* het gedeelte des hoofds zy 't welk zich, als men het *Hoofd*, by deszelfs nederdaaling, onderſlaat, zich het éérſt ópdoet, dan vind men, gemeenlyk, de *Fontanella* een weinig ópwaards aan de zyde des *Bekkens;* en is dáárán te kennen, dat de *Kroonnaad*, digt by de *Fontanella*, de *Pylnaad* dóórſnyd; hebbende de *Vóórhoofdsbeenderen*, aan die plaats, ſcherper hoeken dan de *Achterhoofdsbeenderen;* en, als het *Achterhoofd* tot aan het *Zitbeen* der overſtaande zyde nederdaald, kan men de *Winkelnaad*, ter plaatſe daar dezelve het einde der *Pylnaad* doorſnyd, gewaar worden: Zo de *Bekleedzelen* der *Herſenpan* niet al te veel gezwollen zyn, kan men het *Achterhoofd*, aan den hoek dien hetzelve met de *Wandbeenderen* uitmaakt erkennen; welke hoek ſtomper is dan de andere deelen die aan dat gedeelte der *Herſenpan* gevonden,

worden. Bovendien, kan, in deze legging, het oor des kinds by 't *Schaambeen* ontdekt worden. Als nu het *Hoofd* verder naar beneeden geperſt word, ryſt het *Achterhoofd*, by graaden, in de opene ruimten beneden het *Schaambeen*; het welk twee duimen hooger is dan het *Zitbeen*; terwyl het *Vóórhoofd*, ten zelven tyde, zich draaid in de holte des *Heiligbeens*. *Zie* Pl. III*. ab, *De* HOEKEN *der* VÓÓRHOOFDSBEENDEREN. dl, *De* HOEKEN *der* ACHTERHOOFDSBEENDEREN.

§. 29.

Dit is dan deszelfs wyze van voortgang. Wanneer het *Hoofd* zich éérſt by den *Rand* des *Bekkens* aanbied, legt het *Vóórhoofd*, aan de ééne, en het *Achterhoofd* aan de ándere zyde: maar, zomtyds, legt het dwars in de *Holte*; dus legt het breedſte deel des hoofds, in het wydſte, en het ſmalſte deel des hoofds, van het eene tot het ander *Oor*, in het ſmalſte deel des *Bekkens*, tuſſchen het *Schaam* en *Heiligbeen* in. (*Zie* PL. XIII. XVI.) Wanneer het Hoofd, dus, nedergeperſt word, zakt de *Kruin* tot het onderſte deel des *Zitbeens*, alwaar het *Bekken* aan de zyden nauwer word; zo dat het breede deel des hoofds, in deze rechte lyn, niet verder daalen kan. Maar om dat het *Zitbeen* veel laager dan het *Schaambeen* legt, word het *Achterhoofd* onder dit laatſte Been gedrongen, alwaar de minſte tegenſtand gevonden word; als dan, keert zich het *Vóórhoofd*, tenzelven tyde in de holte, naar het onderſte deel des *Heiligbeens*, en het ſmalſte deel des *Hoofds* word weder naar het naauwſte deel des *Bekkens* gekeerd (*Zie* PL. XIV. XVII.). Om dat het *Schaambeen* maar twee duimen diep is, ryſt de *Kruin* en het *Achterhoofd*, van ónder hetzelve, ópwaards; het *Vóórhoofd* drukt het *Staartbeen* áchterwaards; en het Hoofd, by graaden ryzende, komt, met een' halven ronden draai, van ónder het *Schaambeen* uit, (*Zie* Pl. II. *De* LYN Kh, *Die den weg, welken het hoofd by de verlosſing houd, aantoond.*) Het breedſte des Hoofds, is nu tuſſchen het *Schaam* en *Staartbeen*, het welk, om dat het achteruit gedrukt word, ónderwaards, de wydſte opening maakt, waar door het *Vóórhoofd* ook gelegendheid verkrygt om, met een' halven ronden draai, uit de onderdeelen des *Scheedenmonds* te komen. *Zie* PL. XVIII. XIX.

§. 30.

Uit alle deze omſtandigheden, kan een ieder, met voordeel, begrypen wat groot nut het is, zich wél in 't geheugen te prenten dat de *Rand* des *Bekkens*, van zyde tot zyde, wyder dan van vóóren tot áchteren is; terwyl het, benedewaards, andersöm is. Dat het *Bekken*, aan 't *Schaambeen*, veel ondieper dan aan de zyde, of van achteren is. Dat het *Heilig* en *Staartbeen*, naar beneden daalende, een groote holte maaken; waar tegen het *Schaambeen* loodrecht nedergaat: ook is het niet minder noodzaakelyk op de gedaante des hoofds wel acht te geven; want de kennis dezer hiervóór beſchreevene dingen zal ons klaar doen bevatten op welke wyze, in moeijelyke Baaringen, het *Hoofd* uit

te

te haalen zy; by wat geleegendheid de *Tang* gebruikt moet worden, en in hoe verre men de handelwyze veränderen zal, wanneer het zich toedraagd dat de gedaante des *Hoofds*, of des *Bekkens* ánders gevormd is dan wy beſchreeven hebben.

§. 31.

Schoon de legging des Hoofds, by natuurlyke en moeijelyke Baaringen, gemeenelyk, dus is als wy waargenomen hebben, blyft zy, echter, niet altyd dezelfde: maar verſchild, zomtyds, naar het de *gedaante* des *Bekkens*, des *Hoofds* en der *legging* des *Kinds*, in de *Baarmoeder*, met zich brengen. Te weten, wanneer de *Wateren* te min, of de *Vliezen* gebrooken zyn, waardoor des *Kinds lighaam*, in de *Baarmoeder*, zeer naauw bekneld zit; of indien de vóórſte deelen des *Kinds* naar den *Buik* der *Moeder* gekeerd zyn; want dan kan deze legging verhinderen dat het *Hoofd*, als het naar beneden geperſt word, de behoorlyke draaijing niet doet: maar het *Vóórhoofd*, naar de *Lieſch*, of naar het *Schaambeen* gedreeven word. (*Zie* Pl. xx. xxi.) Zomtyds zal, zelfs in een wélgevormd *Bekken*, zo zich de *Fontanella* vóórdoet, het *Vóórhoofd* zich aan de eene, het *Achterhoofd* zich aan de andere zyde des *Rands* bevind, en het *Hoofd*, door de aanwaſſende Weden, naar beneden geperſt word, aan de *Kruin* de minſte tegenſtand zyn; gevolglyk zal de Middenlyn van 't *Vóór* tot het *Achterhoofd* verminderen, en, terwyl het laatſte zich naar de omſtandigheid der drukking ſchikt, het eerſte naar beneden geperſt worden, en ten laatſten, navóóren in den Natuurlyken weg draaijen en uitkomen: of zo de *Ooren* voorkomen, zal, op gelyke wyze, de *Kruin* het éérſt naar beneden gedreven worden. Maar is het *Vóórhoofd*, in het midden van den *Rand* des *Bekkens*, nader dan de *Kruin*, zo zal het, by ieder Wede, verder naar beneeden gedrukt worden; en by de verloſſing, als een ſtompe *Kegel*, of als een Suikerbood uitkomen, en de *Kruin* des Hoofds geheel plat zyn. Maar indien de *Fontanella*, in de plaats van de *Kruin*, of het *Vóórhoofd*, éérſt vóórkomt, zal de ruimte, tuſſchen het *Vóórhoofd* en de *Kruin*, in de gedaante eens varkensrug uitkomen. In alle deze gevallen word het *Hoofd* moeijelyker dan in die alwaar de *Kruin* het eerſt vóórkomt, uitgebragt. In alle moeijelyke Baaringen, is de *Kruin*, zo zy naar beneden komt, in de gedaante eens Suikerbroods verlengt; dit zal men, van de vyftig, negen en veertig maalen ondervinden. Wanneer het *Vóórhoofd* vóórkomt, word het *Aangezigt*, zomtyds vóórwaards geperſt (*Zie* Pl. xxii.). Is het *Bekken*, van achter tot vóór, zo wyd als van de ééne tot de ándere zyde, (hoewel dit zelden gebeurd,) dan kan de *Kruin*, langs de *Schaambeenderen* en het *Vóórhoofd*, tot in de *holte* des *Heiligbeens*, zonder de voornoemde draaijing (§. 28.) te ondergaan, geperſt worden. Wanneer zich de *Vóórdeelen* des *Kinds*, tegen de *Vóórdeelen* der *Moeder* bevinden, kan de *Kruin*, tegen het *Heiligbeen*, en het *Vóórhoofd*, tegen de *Schaambeenderen*, of *Lieſch* ſtaan; zo dat alle deze ongewoone ſtanden het Baaren moeijelyk maaken.

TWEEDE HOOFDDEEL.

OVER DE UIT EN INWENDIGE VROUWELYKE TEELDEELEN.

EERSTE AFDEELING.

OVER DE UITWENDIGE DEELEN, EN OVER DE SCHEEDE.

§. 32.

De *Venusberg* legt aan het boven deel der *Schamelheid*, van waar ook de *Labiæ pudendi* beginnen, die zich, nederwaards, tot aan den *ónderhoek*, alwaardoor dezelven het *Frænum labiorum*, of de *Fourchette* gemaakt word, uitſtrekken. *Zie* PL. IV. A, *De* VENUSBERG. BB, *De* LABIÆ PUDENDI. G, *Het* FRÆNUM LABIORUM, *of De* FOURCHETTE.

§. 33.

De *Clitoris*, met zyn *Voorhuid*, vind men tuſſchen de *labiæ pudendi*, op het middenſte en voorſte gedeelte der *Schamelheid*; want aan het óndergedeelte der *Clitoris* beginnen de *Nymphæ*, loopende, vandáár, uit malkanderen, en aan de zyde des *Schedenmonds*, nederwaards; alwaar zy een ſoort van *Sulcus* of *Groef* maaken, die *Foſſa magna*, of *Navicularis* genaamt word; om dat zy, onder den *Byſlaap*, de mannelyke *Roede*, of, by het *onderſlaan*, den vinger in de *Scheede* leiden. *Zie VERZAM.* 2. N. 1. 2. PL. IV. *De* CLITORIS *met zyn* VOORHUID DD, *De* NYMPHÆ. E, *De* FOSSA MAGNA *of* NAVICULARIS G, *De* SCHEEDEMOND.

§. 34.

De *Pisbuis* legt, onmiddelyk, onder den ónderrand der kraakbeenige tezaamenvoeging van beiden de *Schaambeenderen*, aan het bovenſte gedeelte des *Scheedenmonds*, welke de opening der *Scheede* is, die, onmiddelyk, onder de voornoemde *Schaambeenderen* legt; de onderhoek dezer voornoemde Beenderen, ſtaat, met den onderhoek van het *Frænum*, of de *Fourchette* gelyk; waaraan het ondergedeelte van 't *Frænum* en de *Schedenmond*, welken daardoor met een dwarsband vaſt gehouden worden, bepaald is. *Zie* PL. IV F, *De* PISBUIS. *PL.* I. F, *De Kraakbeenige* TEZAAMENVOEGING *der* SCHAAMBEENDEREN.

§. 35.

§. 35.

De *Bilnaad* ſtrekt zich, van dezen rand, tot den *Anus* uit, en is omtrent een' of een', en een' halven duim lang; het gerimpeld gedeelte des *Anus* is, in de dóórſneede, omtrent drie vierde duim. Van dáár, tot aan het *Staartbeen*, is de afſtand omtrent twee duimen; zo dat de geheele tusſchenruimte, van het *Fræ-num* tot deze Beenderen, omtrent vier, of vier en een vierde duim, bedraagd. *Zie* Pl. IV. H, *De* Bilnaad. I, *De* Anus.

§. 36.

Wat van het onderſte deel des *Bekkens* noch overblyft, is, met deszelfs *Bekleedzelen*, *Vetrok*, *Vliezen* en *Spieren*, (*Levatoris Ani* genaamt,) overdekt en vervuld; en in déze laatſten leggen noch de *Spieren* der *Clitoris*, des *Mond* der *Blaas*, des *Schedenmonds* en des *Anus*. *Zie* Pl. IV.

§. 37.

By jonge kinderen is een dun vlies, het *Maagdenvlies* genaamt, over het onderdeel des *Schedenmonds* in de gedaante eener halve Maan geſpannen: de holle en opene zyde is naar de *Pisbuis* gekeerd. By eenigen is de midden dezer holle zyde met het ónderdeel der *Pisbuis* aangegroeid, en maakt twee kleine openingen, ja, by eenigen heeft, in 't aankomen der vrouwelyke jaaren, dit vlies de opening der *Scheede* geheel overdekt; zo dat dezelven ondoorboord zyn: maar zo dra het breekt, krimpt het achterüit, en maakt de *Carunculæ Myrtiformis*. (*) *Zie HALLERS* 1. *Bundel*, 3. *Plaat*, 4 *en* 6 *Afbeeld.* E. *Het* Maagdenvlies. *MAURICEAUS*, V. Figur. II, *De* Carunculæ Myrtiformis. *en verder VERZAM.* 2. N. 3, 4, 5.

§. 38.

Aan ieder zyde der *Pisbuis* zyn twee kleine *Lacunæ*, of openingen, welker buisjes in een ſoort van zakje eindigen, en van de *Glandulæ proſtatæ* ontſtaan: door deze word, in de Bylegging, een dun vocht uitgeworpen, en wél, van eenige vrouwen, met een aanmerkelyk geweld, ja, zomtyds, hoewel zelden, tot de meenigte van verſcheidene drachmaas. *Zie HALLERS eerſte Bundel*, 3 *Plaat*, 1. *Afb.* b b, *De* Lacunæ.

§. 39.

De *Pisbuis* is, in Vrouwen, omtrent anderhalf duim lang. De *Scheede* beſtaat uit een ſterk vlies van ſponsächtig weefzel: in Maagden meêr dan ingetrouwden gerimpeld; en is, wanneer zy geheel uitgerekt word, vyf, zes, of zeeven

(*) Deze § verſchild met de *Hoogduitſche*,

ven duimen lang, en twee duimen wyd, naar de groote des lighaams by onderscheidene vrouwen medebrengt. Maar, wanneer de *Baarmoeder* in de *Schede* naar beneden hangt, zal de lengte niet meêr dan twee, of drie duimen, bedragen, en zy kan, met de vingeren, tot op drie, of vier duimen uitgezet worden. De binnenzyde derzelven is, by jonge vrouwen, vol rimpels en *plooijen*, welken, by zulken die kinderen gebaard hebben, ten deele verdwynen: het bóvenëinde der *Scheede* is, by den omtrek der *Moedermondslippen*, die den bek eens jongen honds, of eener Zeelt gelykt, vaſtgehecht: en een dunne uitbreiding van dit Huidje, het welk zich naar binnen begeeft, bedekt de inwendige zyde dezes Monds, welke, by Maagden, glad en eyrond van gedaante is. Het gaat ook verder voort, en maakt de binneſte *Rok* des *Hals* en *Bodems* uit; welke, van gelyken, voornamelyk by jonge vrouwen, vol plooijen is. *Zie* PL. XVI. *De* PISBUIS; *doch dáár een weinig uitgerekt.* PL. V. *Afb.* 2. a a, *Het* VASTHECHTZEL *der* SCHEEDE *rondöm den* MOEDERMOND. *Afb.* 3. b, *De* PLOOIJEN *des* HALS *der* BAARMOEDER. *En verder* PL. IV.

§. 40.

Wegens de verſcheidene benaamingen dezer deelen, kan men SCHURIGIUS *Boek*, in 't jaar 1729, te DRESDEN uitgekomen, názien. De *Ingang* der *Scheede* word, gemeenlyk, *Sluiter* der *Scheede* (*ſphincter vaginæ*) en de *Moedermond*, dikwils, den *Zeeltenbek* (*os tincæ*), genaamt: maar om dat, in 't gevolg dezer verhandeling, die deelen, dikwils, vóórkomen, zal ik, om verwarring en dwaaling te meiden, het eerſte *Schedemond*, en het tweede *Moedermond* noemen (*).

TWEEDE AFDEELING.

OVER DE BAARMOEDER.

§. 41.

De *Baarmoeder* is, van den *Moedermond* tot aan het bovenſte deel des *Bodems*, omtrent drie duimen lang, en van de vóór tot de áchterdeelen, één' duim dik; zy word in *Hals* en *Bodem* verdeeld; de lengte des *Hals*, bedraagt omtrent één en drie vierde duimen, en, hier tegen de *Bodem* één en een vierde duim. De breedte der *Baarmoeder* is, aan den *Hals*, omtrent één duim: maar, aan den *Bodem*, tweemaal zo groot. By jonge vrouwen is de *Baarmoeder* veel kleiner. *Zie* PL. V. *Afb.* 1. k, *De* BAARMOEDER *in haar natuurlyke plaats.* *Afb.* 2. M N, *De* BAARMOEDER *in de lengte doorſneeden.* *Afb.* 3. *De*

(*) Deze benoeming der deelen heb ik in den beginnen van dit werk al gedaan.

De BAARMOEDER, *óók in de lengte doorſneeden; waarin een* VRUGTJE *van een Maand bevat word. Afb.* 1. a. *Den* MOEDERMOND. b. *Den* BODEM. I. *Den* HALS.

§. 42.

De uiterlyke gedaante der *Baarmoeder* gelykt, eenigermaten, een platte glaze Kolf, (*Cucurbit*) of dát ſoort van Peeren die eenen langen hals hebben. *Zie* PL. V. *Afb.* 1, *De uitwendige*, *Afb.* 2 *en* 3, *De Inwendige gedaante der* BAARMOEDER.

§. 43.

Door de opening, of ingang des *Moedermonds*, tot in de *holte*, of in den *Bodem* der *Baarmoeder* kan een gewoone *Director* gaan; zy heeft, in haar midden, wat meerder wydte, en is, aan haar bovenëinde, iets meerder tezaamengetrokken. *Zie* PL. V, *Afb.* 3. b, *De* OPENING, *of den* INGANG *der* BAARMOEDER.

§. 44.

De gedaante van 's *Bodems holte* is, eenigzins, tuſſchen het Eyrond en den Drieluoek in; één der hoeken begind aan het bovenëinde der voornoemde opening; en de andere aan de zyde des *Bodems*, ter plaatſe daar de openingen der *Fallopiäanſche Trompetten* te vinden zyn. Deze Trompetten zyn omtrent drie duimen lang, en haare ingangen tot de *Baarmoeder* zyn zó eng, dat 'er geen verkensborſtel door kan: maar beider holte word, by graaden, wyder, en eindigt in een' ópenmond, of *ſphincter*, van welks rand zich de *Fimbriæ*, of *morſus diaboli* uitſpreiden, die gemeenlyk een getand blad gelyken, of, eenigermaten, een hand met vliezige vingeren, die het *Ey* als omvatten zoude indien het ryp ware en van den *Eyerſtok* wilde áfvallen. *Zie* PL. V, *Afb.* 1. L L, *De* FALLOPIAANSCHE TROMPETTEN, P, *Den* MOND, *of* SPHINCTER *van een der* TROMPETTEN, *om welken de* FIMBRIÆ, *als een* GETAND BLAD *te zien zyn.* L, *De rechter* TROMPET, *afgebeeld in zyn werking om het* EY *van den* EYERSTOK, M, *te grypen.*

§. 45.

De *Baarmoeder* beſtaat, eerſtelyk, uit een inwendig *Bekleedzel*, oorſprongkelyk van de *Schede*, welk bekleedzel alle de inwendige deelen der *Baarmoeder* bedekt; onmiddelyk, onder dit Bekleedzel, volgt de dikke *zelfſtandigheid* der *Baarmoeder*, die uit een *weefzel* van *Slagäderen*, *Watervaten*, *Aderen* en *Zenuwen* beſtaat; de *Vaten* van haare oppervlakte ſchynen, indien zy opgeſpoten worden, in kromme *lynen* te loopen. Deze zelfſtandigheid ſchynt het zelfde klierächtg weefzel als dát der Borſten te zyn: (hoewel zo digt niet in één,) en zonder ſpiervezelen; uitgezonderd die, waarüit de *Rokken* der *Vaten*

beſtaan. Hier bevind zich ook zulk een Spier niet (als RUISCH ontdekt wil hebben,) om den *Moederkoek* te helpen uitdryven; wyl deze *Moederkoek* zo dikwils aan andere deelen der *Baarmoeder*, als aan den *Bodem* derzelve zit.

§. 46.

De *zelfſtandigheid* der *Baarmoeder* ſchynt digter en bleeker dan die der *Spieren* te zyn, en, indien zy al ſpierachtig is, zyn ten minſten haare vezelen dichter tezamen, en, meêr dan by andere Spierachtige deelen, in malkander geweeven. De *Bloedvaten* der *Baarmoeder* zyn, by Maagden, of buiten de bezwangering, zeer klein; uitgezondert ter plaatſe daar zy de zyde der *Baarmoeder*, by den oorſprong der *breede Banden* naderen: maar zo haaſt zy tot derzelver zelfſtandigheid ingaan, verdeelen zy zich dóórdezelve in zulk een meenigte kleine takken, dat men, haar doorſnydende, deze Vaten en de zeer kleine openingen derzelven, heel weinig, ja, noch veel minder zulke holtens, die den naam van *Sinuſen* verdienen, waarneemen kan. Dit deel ſchynt, inderdaad, als het word opgeſpooten, niets anders dan een *Bundel* van *Vaten* te zyn; eene omſtandigheid die de *Baarmoeder*, met andere deelen des lighaams gemeen heeft. Ook komen de Ontleeders dáárin overëen, dat, onder de Vaten die, by zulk een fyne inſpuiting, zigtbaar worden, zulken, waardoor het *Wei*, of *Waterachtige* des *Bloeds* in een leevendig lighaam vloeid, het grootſte getal uitmaken; daarom word, door de fyne inſpuiting eener geverwde ſtoffe, in de Slagäderen eens dooden lighaams, de *Error loci* in eene ontſteeking der oogen nagemaakt. *Zie* PL. V. *Afb.* 2 *en* 3. *Waaröp de* ZELFSTANDIGHEID *der* BAARMOEDER *Afgebeeld word.*

§. 47.

Wanneêr de *Baarmoeder* zich, ten tyde der bevrugting, uitzet, worden ook de Vaten, door den aanwas der daarin bevatwordende vloeiſtoffe, naar mate verwyderd; zodanig, dat, ten tyde der Baaring, eenige derzelven zó wyd zyn dat men daarin de punt des kleinen vingers kan brengen. Nochtans behoud de zelfſtandigheid der *Baarmoeder*, in plaats van dunner, gelyk MAURICEAU, of dikker, als VAN DEVENTER wil, te worden, den geheelen tyd der bezwangering haare natuurlyke dikte; en deze gelykheid word, door een trapsgewyze uitzetting der vaten, waaruit zy beſtaat, onderhouden. Ten tyde der Baaring, wanneer de Wateren vlieten, trekt zich de *Baarmoeder*, inderdaad, tezamen, en word dikker; doch als, ná de verloſsing des Kinds en der Nageboorte, de tegenſtand ophoud, word zy, by aanhoudenheid, kleiner en kleiner, tot zy, ten naaſtenby, haare natuurlyke maate heeft wedergekregen. *Zie VERZAAM.* 3. N. 1, 2, en PL. IX. XII.

§. 48.

§. 48.

Want wanneer de *Baarmoeder*, na de Baaring, weder tezaamenkrimpt, kan het flagâderlyke bloed niet meêr in zulk een meenigte door dezelve, dan toen zy uitgezet was, voorvlieten. De *Vaten* ontlaften zich, trapsgewyze, in de *opklimmende Holâder:* maar, voornamelyk, door de monden dier *Vaten* welken zich in de *holte* der *Baarmoeder* openen; de *Vaten*-zélf, die uitgezet, verlengt waaren, en van malkander fcheenen aftewyken, worden, by graaden, tezamengetrokken, en wél in zulk een beftiering dat de *Baarmoeder*, dáárdoor, weder in haare voorige gedaante en legging, die zy voor de *Bezwangering* hadde, hervormd word: ja, de *Vaten* komen weder zó digt aan malkander, dat men dezelven niet van de *Vezelen* onderfcheiden kan.

§. 49.

De *Schede* is, aan haare buitenzyde, met eenen dikken *Vetrok* omkleed; door middel van dézen word dezelve met de vóór en ónderdeelen der *Blaas*, en met de áchter en ónderdeelen des *Rechtendarms*, en des *Anus* verknocht; dus blyven alle deze deelen met het *Buikvlies*, of met de inwendige oppervlakte des *Bekkens*, verbonden.

§. 50.

De *Baarmoeder* legt in de verdubbeling des *Buiksvlies*, waardoor zy, overäl, bedekt en, aan haare zelfftandigheid, door een heel celáchtig vliesje verknocht is. Wat het *Buikvlies* voor zich-zelf belangt, het is een gladde vleezige uitbreiding, die den geheelen inwendigen omtrek des *Buiks* overdekt, en aan alle de Ingewanden, in deze holligheid leggende, het buitenfte bekleedzel geeft. By de vóórdeelen bekleed hetzelve, in 't algemeen, de Spieren des *Buiks* en des *Middelrifs*, en, áchterwaards, de *Ingewanden* des *Buiks*; te weeten, de *Nieren*, de *Pisleiders*, de *Zaadvaten*, de uit en inwendige *vafa Iliaca*, de *Lendenfpier*, en de *Spieren* welken de inwendige zyde der *Darmbeenderen* bedekken: hier word het verdubbeld en vormd de *breede Banden*, waarmeê de *Eyerftokken* en de *Moedertrompetten* omvangen zyn. Deze verdubbeling fluit, op de voorgenoemde wyze, ter plaatfe daar dezelve in de midden tezamen komt, de geheele *Baarmoeder*, en bekleed de *ronde Banden* die van ieder zyde des *Bodems* der *Baarmoeder* beginnen, en zich, óm de bovenfte en uitwendige deelen der *Schaamelheid*, in de *Lieyfchen* inplanten, of verliezen. Het *Buikvlies* keerd ook van de voorfte deelen der *Baarmoeder*, over het bovendeel der *Blaas* te rug; en óver het áchterdeel der *Baarmoeder* daald hetzelve, óver de *Schede*, naar beneeden; vanwáár het zich wederom ópwaards, óver den *Rechtendarm* begeeft. Door deze verbinding: maar, voornamelyk, door de *breede* en

ronde Banden, word de *Baarmoeder*, tusſchen de *Pisblaas* en den *Rechtendarm*, gehouden, hangende twee of drie duimen van den *Schedenmond*, los, in de *Scheede*. Het *Net*, en de *Darmen* beſlaan het óppeſte en vóórſte deel des *Bekkens*; waardoor de *Baarmoeder* naar beneden en achterwaards gedrukt word, tot in het beneeden en holle deel des *Heiligbeens*. (*Zie* PL. v. *Afb.* 2.) Als de *Pisblaas* vol, en door de *Pis* uitgezet is, ryzen de *Ingewanden:* maar, de *Blaas* geleedigt zynde, keeren zy weder in haare plaats; en dit is de rede waaröm de *Moedermond*, gemeenlyk, achterwaards, naar het *Staartbeen* gevoeld word. Zomtyds vind men denzelven naar de ééne zyde gekeerd, op ándere tyden, vóórwaards, tegen het *Schaambeen* en den *Bodem*, en, aan de áchterzyde, laag, naar beneeden gedrukt. De *Moedermond* is ook hooger, of laager, naar de Banden meêr of min ſlap, of geſpannen zyn. In den Byſlaap laat zich de *Baarmoeder*, drie of vier duimen, door de *Mannelyke Roede* van haar plaats dryven, om dat zy een vryë óp en néderwaardſche beweeging heeft: zo dat, door de beurtverwisſelende óp en néderbeweeging, die, in dat geval, geſchied, de onderlinge kitteling en luſt vermeerderd word. (*) *Zie* PL. v. *Afb.* 1. NN, *De* BREEDE BANDEN. MM, *De* EYERSTOKKEN. dd, *De* RONDE BANDEN. *Afb.* 2. L, *De* PISBLAAS. III, *De* RECHTENDARM *en* ANUS.

§. 51.

De *Banden* ondergaan, in den tyd der bevrugting, geene buitengewoone uitrekking, wyl zy, buiten den ſtaat van bevrugting, twee duimen met de *Baarmoeder* naar beneeden daalen; en, wanneer zich de *Bodem* verheft, zullen zy, tegelyk, niet ſlechts deze twee duimen: maar noch ééns zo veel, zonder in 't minſt uitgerekt te worden, naar de hoogte kunnen ryzen. Om dat, bovendien, áltoos de *Baarmoeder* ópwaards ryſt, naderen de zyden derzelve de *Darmbeenderen*, waar van de *breede Banden* haaren oorſprong nemen; en, door deze omſtandigheid kunnen zy wel drie duimen hooger ryzen. Zo dat, over het geheel genomen, deze *Banden*, zelfs in de laatſte Maand der Bevrugting, zeer weinig uitgerekt ſchynen te wezen.

(*) Deze § verſchild merkelyk met de *Hoogduitſche* en *Franſche Vertaaling*.

DERDE AFDEELING.

OVER DE EYERSTOKKEN, VATEN, BANDEN, EN DE TROMPETTEN VAN FALLOPIUS.

§. 52.

De *Eyerſtokken* zyn twee *Eyronde* lighaamen, waarvan 'er één áchter ieder *Fallopiäanſche Trompet* legt: die men, tegenwoordig, voor niets anders dan een *bos Eyeren* houd; waarvan zy hunnen tegenwoordigen naam verkregen hebben; want by de Oude Schryvers wierd hen den naam van *vrouwelyke Ballen* gegeven. Ieder *Eyerſtok* is omtrent één duim lang, half zo breed, en een vierdendeel duims dik; bolder aan de vóór dan aan de áchterkant; hebbende eene gladde oppervlakte, en zynde met het *Buikvlies* overdekt. *Zie* Pl. v. MM, *De* Eyerstokken. LL, *De* Trompetten.

§. 53.

De *Bloedvaten* zyn, eerſtelyk, de *Zaadſlagäderen* en *Aderen;* die byna dezelfde oorſprong als by het Mannelyk geſlacht hebben; zy verdeelen zich in de *Eyerſtokken* en in de *Trompetten;* zy loopen, aan het bóvendeel der *Baarmoeder*, met des *Onderbuiks Vaten* tezamen, van welkers takken het lighaam der *Baarmoeder* voorzien word. Alle deze *Slagäderen* loopen tezaamen, en werpen, naar men meent, kleine takjes uit, die in de holte der *Baarmoeder* zouden loopen: De *Aderen* zyn wyd, hebben, zo wel onder malkander, als met de *Speenvaten* en de *Poortäder* gemeenſchap: maar zyn zonder *Klapvliezen.*

§. 54.

De *ronde Banden* zyn twee in getal, beiden van *Vaten* tezamengeſteld; zy beſtaan uit *Slagäderen* en *Aderen*, welken tuſſchen de verdubbeling der *breede Banden* zyn ingeſlooten, en ontſtaan, naar 't oogenſchyn, uit de *Dybeensſlagäderen* en *Aderen;* vanwáár zy zich, aan de zyden des *Bodems* der *Baarmoeder*, uitbreiden. *Zie* Pl. v. *Afb.* 1, d d. *De* Ronde Banden. NN, *De* Breede Banden.

§. 55.

De *Zenuwen* komen uit die der *tuſſchenribbige*, *Lenden* en *Heiligbeenszenuwen*, gelyk in Boerhaavens *Inſtitut.* en in Winslouws *Ondleedkunde* beſchreven word.

DERDE HOOFDDEEL.

EERSTE AFDEELING.

OVER DE MAANDSTONDEN, EN DEN WITTEN VLOED DES BEVRUGTEN STAATS.

§. 56.

De *Baarmoeder*, en alle de deelen ter *Voortteeling* dienſtig, bereiken, naar eenigen willen, haare grootte, byna, met de 15 jaaren. De *Vaten* zyn, in dien tyd, genoegzaam verwyd, en, zulken, die in de holte der *Baarmoeder* eindigen, worden dáár zódanig door 't Bloed uitgezet, dat haare Monden met geweld geöpend worden, en zy, zich by graaden leedigende, op dien tyd, het overtollige bloed uit de *Baarmoeder* en de nabygeleegene deelen ontlaſten.

§. 57.

Daar zyn, tot opheldering der *Maandſtonden*, verſcheidene zinryke *Beſpiegelingen* verzonnen; voornamelyk, door Dr. Freind, Simson en Astruc; welke twee laatſten, benevens veele anderen, beweeren dat 'er *Sinuſen* in de *Baarmoeder* zyn, die met zyvaten welken zich in de holte derzelven openen, voorzien worden; deze *Sinuſen* worden, door het bloed hetwelk haar door de *Slagáders* toegediend word, by graaden uitgezet, tot zy, in de vierde, of in 't begin der vyfde weeke, met geweld geöpend worden, en het opgehoopte bloed in de holte der *Baarmoeder* ontlaſten. Maar, indien zich de zaaken dus toedroegen, moeſt diergelyke werking in ándere deelen des lighaams plaats vinden, waar door zodaanig eene gereegelde ontlaſting geſchied, wanneer de *Baarmoeder* verſtopt is; als, door den *Neus*, het *Pericranium*, de *Longe*, de *Maag*, het *Darmſcheil*, en de *Speenvaten*; ja, zelfs, wel uit den *Huid* der *Beenen*, en andere deelen des lighaams. Daar en boven, zoude zulk eene ophooping in wyde *Sinuſen*, ſchoon het bloed niet geheel verſtikt wierde, een *ſlymigheid* als by de *Rhumatismen* en andere ontſteekene Ziektens voortbrengen.

§. 58.

Zulken, die in heete Geweſten woonen, verkrygen, dikwils, de *Maandſtonden* in eenen ouderdom van twaalf jaaren; en Vrouwen, die warm gehouden

houden worden, en *welluſtig* leeven, verkrygen deze ontlaſting vroeger dan die, welken een tegengeſtelde leevenswyze houden. Wanneer de *Maandſtonden* niet ten gezetten tyde vloeijen, verkrygt de Lyderesſe, zeer ſchielyk daaröp, de *Bleekzugt;* ten zy 'er eenige andere ontlaſting in de plaatſe der *Stonden* kome.

§. 59.

In het vyfenveertigſte jaar, of dáárömtrent, houden zy gemeenlyk van ontlaſten op; uitgezonderd zulken die daarmede in haar twaalfde jaar begonnen hebben; of, by zulken, die heel veel Kinderen gebaard hebben: want, in dit geval, houd zulks omtrent de tweeënveertig jaaren, of noch veel eerder, op.

§. 60.

By jonge Lieden is de aandrang der *omloopende vogten* grooter dan de tegenſtandbiedende kragt der *Vaſte deelen*, zo dat de *Vaten*, by graaden, meerder uitgezet worden, tot derzelver kragt, door haar getal, wydte en lengte, zo verre gebragt word dat zy niet grooter dan de tegenſtand is. Omtrent dien tyd begind den overvloed des Bloeds weg te gaan, en het evenwigt word, op zulk eene wyze, tot in het vyfenveertigſte jaar behouden. Maar wanneer de *Vezelen* ſtyf worden, neemt de aanwas áf, de ontlaſting is niet verder nodig, en het Bloed heeft ook geen kragt genoeg om den gewoonlyken doorgang in de holligheid der *Baarmoeder* te maken. Op dezelfde wyze] ontſtaan ook de toevallen des ouderdoms.

§. 61.

De *Maandſtonden* zyn, om die rede, niets anders dan eene geregelde ontlaſting des overtolligen Bloeds, dat zich in eene Maand opzameld, en waarby zich, tegen den tyd des *Oordeels*, ſmerten in de *Lenden*, *Borſt* en in 't *Hoofd* laaten vinden, die meêr of min ſcherp zyn, naar de omſtandigheid der volbloedigheid ſterker, of geringer is; en, állen, als de *Maandſtonden* beginnen te vloeijen, by trappen verdwynen.

§. 62.

Deze *Ontlaſting* duurd, gemeenlyk, tot den vyfden dag: maar by eenigen ſlechts tot den derden, en, by anderen, tot den zeevenden dag. De meenigte des ontlaſten Bloeds is, volgens HIPPOCRATES rekening, twee *Heminæ*, die, naar eeniger giſſing, zo veel als achtien, of twintig, en, naar de mening van ánderen, vier en twintig Oncen bedraagen maar dit moet, zeekerlyk: een misrekening zyn; wyl die zelden meêr dan vier Oncen wégen; uitgezonderd, indien hét Bloed in al te groote menigte wegvliet.

§. 63.

§. 63.

De vrouwelyke Kunne, die teder opgebragt word, en overvloedig voedzel gebruikt, heeft deze ontlaſting menigvuldigermalen, en ſterker dan die, welke groote lighaamsbeweegingen onderhevig is, of overvloedig uitwaasſemt: nochtans kunnen deze lighaamsgeſteltenisſen, beiden, gezond zyn, en men behoeft dezelven, derhalven, door middelen die den tyd, of de meenigte dezer ontlaſting veränderen, niet in order te brengen. Maar wanneer de *Vloed* te dikwils komt, en zó onmatig is, dat, dáárdoor, de kragten der Lyderesſe verſpild worden, zal het noodzaakelyk zyn, eêr de tyd wederkomt, eene *Aderlating* voor te ſchryven; haar, verder, *ruſt*, *verkoelende* en *tezametrekkende middelen*, niet alleen, inwendig, maar ook, uitwendig, toe te dienen, en in de *Schede* te ſpuiten. *Zie VERZAAM.* 4. No. 1, 2.

§. 64.

Wanneer, daar tegen, de *Maandſtonden* al te zelden, te min, of in 't geheel niet ontlaſt worden, zodanig, dat daardoor eene gevaarlyke *volbloedigheid* ontſtaat, moet dezelve door groote *Aderlaatingen* en *Stoelgang* verminderd, en de ontlaſting door *warme Baden*, *Rokingen* en *Lighaamsbeweegingen* bevorderd worden. Wanneer de Lyderesſe door een taaije, verſlymde en vertraagde beweeging der *Vochten* in de *Baarmoeder*, en de daarby leggende deelen, lang verſtopt is geweeſt, moet de volbloedigheid, van gelyken, door de voornoemde ontlaſtingen weggenomen worden: wanneer de geſteldheid des lighaams bereids verzwakt is, moeten alle dingen die de *Vogten* trapsgewyze verdunnen en ter omloop aandryven, voorgeſchreven worden. Diergelyken zyn, byvoorbeeld, *Staal*, *Kwik*, benevens *warme*, *bittere* en *Maagverſterkende* middelen; waarby, noch eene matige *leevensregel* en *beweeging*, volgens de voorſchriften in HOFMAN en FREINDS *Emmenologia* en SHAWS Bewerking, vóórgeſchreeven moeten worden. *Zie VERZAMELING* 4. No. 3, 4.

OVER DEN WITTEN VLOED.

§. 65.

De inwendige *Rok* der *Baarmoeder*, is, volgens ASTRUC, dik, en met kleine *Klieren*, welken hy *Colatura lactea* noemt, bezet. Dezen ſcheiden, by eene onbezwangerde *Baarmoeder*, een *ſlym* áf, die de holte en de opening des Hals ſmeulig maakt; waardoor de *Wanden* belet worden aan malkander te groeijen. De *witte Vloed* is niets anders dan deze *ſlym*, die in eene al te groote meenigte uit de *Baarmoeder* en de *Schede* ontlaſt word; en, als deze overmatige afſcheiding, door eene volbloedigheid, by zulke perzoonen ontſtaat, die, zonder genoeg-

noegzame *lighaamsbeweeging*, overvloedig voedzel gebruiken, word dezelve, dikwils, door algemeene ontlaſtingen, als *Aderlaaten*, *Braaken*, *Afgang verwekkende middelen*, en eene *ſpaarzaamer leevensregel*, benevens meerder *lighaamsbeweeging* gered. Maar de genezing is moeijelyker als deze ziekte door eene langduurige verſtopping en kwaade geſteldheid des lighaams ontſtaat. Is de geſteldheid, door buitengewoone ontlaſting verzwakt; dan zal het nodig zyn, herhaalde *Braakmiddelen*, *zagte beweegingen* en zulke *Medicynen* te gebruiken welken, tot *verſterking* eens verſlapten lighaams, iets toebrengen; of zo de ziekte *kankerachtig* geworden is, moet zy met *ſtreelende middelen* tegengegaan worden. Wegens de vóórſchriften in alle deze gevallen, kan met HOFMAN raadgepleegt worden. *Zie VERZAM.* 4. No. 5, 6.

TWEEDE AFDEELING.

OVER DE BEVRUGTING.

§. 66.

Om dat de eerſte grond, of het beginſel der dierlyke lighaamen het bereik onzes begrips te boven gaat, weten wy daarvan niets meerder dan het geene wy, door de waarnemingen over deszelfs werking ontdekt hebben. De *aart* en *wyze* hoe de *ontvanging* geſchied, is in 't geheel onzeeker; voornamelyk, by het Menſchelyk geſlacht, om dat de gelegendheden van zwangere Vrouwen te openen zelden voorkomen.

§. 67.

Alhoewel de kennis dezer zaaken, tot de werking der Vroedkunde niet volſtrekt nodig is, kan, echter, eene navorſching derzelven niet ſlechts de nieuwsgierigheid ſtillen: maar ook tot verdere naſpooring behulpzaam zyn; door welke voortgang veele weezendlyke ontdekkingen gedaan kunnen worden: gelyk, op dezelfde wyze, veele uitneemende t'zaamenmengingen in de *Scheikunde* uitgevonden zyn, door zulken die den *Steen* der *Wyzen*, geduurende de voorgaande Eeuw, gezogt hebben.

§. 68.

Van HIPPOCRATES tyd, tot aan de zeſtiende Eeuw, wierd, in 't gemeen, gelooft dat een onvolwaſſen *Vrugt* en *Nageboorte*, door de vermenging des Mannelyken en Vrouwelyken Zaads in de *Baarmoeder* gevormd wierd: maar in de laatſte Eeuw heeft de Ontleedkunde, door het dikwils ontleeden van Menſche-

lyke lighaamen, een grooten aanwas verkregen; want, by eenige vrouwelyke lighaamen, wierd de Vrugt in de eene *Trompet* der *Baarmoeder* gevonden, en, by ánderen, wierd zy in den *Onderbuik* ontdekt, hangende met den *Moederkoek* tegen de oppervlakte der *Ingewanden*. *Zie de* 5de *VERZAMELING.*

§. 69.

MALPHIGHIUS en ánderen hebben, tusschen de jaaren 1650. en 1690, uitdrukkelyk, over het uitbroeijen der Eyeren, hunne gedaante, en den trapsgewyzen aanwas der Dieren die uit Eyeren ter Waereld komen, geschreeven. De groote HARVEY spoorde de voortteeling van zulke Dieren na, welken hunne jonge wérpen; waartoe hy, door een groot getal derzelven te openen, gelegendheid had. DE GRAAF Ontleedde byna honderd Konynen, en is, in de waarneemingen welken hy daaröver gemaakt heeft, zeer byzonder en klaar. RUISCH, ALDIS, NEEDHAM, STENO, KERKRINGIUS, SWAMMERDAM, BARTHOLIN *de zoon* en DRELINCOURT, hebben zich óók op deze onderzoeking toegelegt; en, uithoofde hunner verschillende opmerkingen, veelerlei Bespiegelingen voortgebragt. Maar, tegen die-állen, zyn veelen tegenwerpingen uitgekomen, en, zelfs, is de vo'gende, schoon zy de waarschynelykste is, nóch onzeker.

§. 70.

Wanneer de vrouwelyke, ter voorteeling dienende deelen, haaren *Acme*, of *vollen wasdom* bereiken, komen één, of meerder *Eyeren* tot rypheid; het deel des *Buikvlies*, het welk den *Eyerstok* bedekt, begint zich uit te zetten; de *Zenuwvezelen* worden, wegens hunne hoedaanigheid, dáárdoor aangedaan, en trekken zich zodanig tezamen dat de *Fimbriæ* der *Fallopiäansche Trompetten*, digt aan het rype *Ey* gebragt worden; hierdoor word het rype Ey, uit zyn *Nest*, of *Zakje*, in de holte dezer *Trompet* geperst; uit welke het, door eene *wormsgewyze*, of *peristaltische* beweeging, in de *Baarmoeder* gebragt word; en wanneer het niet onmiddelyk door een *Diertje* (*Animalcula*) uit het *mannelyke zaad*, bevrugt word, moet het zich oplossen en verlooren gaan, wyl het van de *Vaten* des *Eyërstoks* is afgescheurt, en de *Levenskragt* niet in zich bevat.

§. 71.

De *Buitenrok* des *Eys*, is het *Chorion;* wiens vierde deel den *Moederkoek* uitmaakt, dien men denkt den wortel te zyn door welken het *Ey*, te vooren, met de vaten des *Eyërstoks* verëenigt waaren; en de *Navelstreng* is niets anders dan een vervolg der tot dezen *Moederkoek* behoorende Vaten.

§. 72.

§. 72.

Het *Chorion* is, aan de binnenzyde, met een ander vlies bekleed, genaamt *Amnion;* en dézen worden, beiden, door eene klaare en weiächtige vogtigheid, of dunne *Lympha*, in eene Kegelächtige gedaante uitgezet. *Zie* PL. XI. k, HA, *Het Chorion.* L, *Het* AMNION.

§. 73.

Wat het *Mannelyke zaad* betreft, dit, is, naar de waarneemingen des beroemden LEEUWENHOEKS, vol *Diertjes*, die, als kleine *Kikvorſchen*, in hetzelve omzwemmen; en dézen zyn, hoe langer zich het *Zaad* in de *Zaadblaasjes* opgehouden heeft, ook hoe grooter, hoe ſterker.

§. 74.

Wanneer nu de *Mannelyke* en *Vrouwelyke deelen*, dus, tot rypheid gekomen zyn, ſtelt men dat, hoofdzaakelyk, de volgende omſtandigheden, onder den *Byſlaap*, aanſtonds na de *Maandelyke ontlaſting* voorgevallen, gewoonelyk gebeuren. Door het wryven der *Mannelyke Roede* in de naauwe *Scheede*, door de herhaalde drukking en ſtooting aan de uitwendige deelen, door de beurtswyze óp en néderwaardsgaande beweeging der *Baarmoeder*, benevens de dáártoe behoorende deelen, als, de *Eyërſtokken*, de *Fallopiäanſche Trompetten* en de *ronde Banden*, word eene generaale aangenaame aandoening en opzwelling der vrouwelyke deelen veröorzaakt; hieröp trekken zich de *zenuwvezelen* ſtuipächtig tezamen, en dáárdoor word eene vogtigheid uit de *Proſtratæ*, of diergelyke *Klieren*, als ook uit de *Klieren* der *Baarmoeder* en de *Fallopiäanſche* buizen uitgeſpoten. Hieröp omvangt de ééne *Fimbria* der *Trompet* het rype *Ey*, en dit word, in 't zelfde ogenblik, met het *Mannelyke zaad*, dat, in de hitte des *Byſlaaps*, in de *Baarmoeder* geſpoten, en, vandáár, door eene zeekere opſlurping, of ſtuiptrekkende kragt, in de holte der *Fallopiäanſche buis* gevoerd word, bezwangerd. Wanneer deze twee rype grondbeginzelen, indiervoegen, met malkander verëenigt worden, dringt één der *Diertjes*-zelf in 't *Ey*, en word, met zyn' Buik, aan het afgeſcheurde deel deszelven, vanwáár de *Navelſtreng* uitgaat, verëenigt; of, het word, doordien het in een der *Vaten* gaat, aan het einde der *Navelſtreng* gedreven; waardoor een' *omloop* der *Sappen*, uit de *Vrugt*, in den *Moederkoek* en in de vliezen ontſtaat. Het *Ey* word, wanneer het bezwangerd is, uit zyn *Neſt*, of *Zakje*, in de *Fallopiäanſche buis* gedreeven, dóórdien zich de *Fimbriæ* tezamenkrimpen; en, als het, op deze wyze, van de plaats des *Eyërſtoks*, daar het aan vaſt gegroeid was, losgemaakt is, word het van 't *Diertje*, 't welk een *Leevenskragt* in-zich heeft, met eene rondloopende magt begaaft. Mitsdien de *Vaten* aan de oppervlakte des *Eys*, door deszelfs afzondering van den *Eyer-*

ſtok, geöpend worden, zuigen zy de omleggende vloeiſtoffen in, welken in de *holte* der *Trompetten* en *Baarmoeder* door de *Klieren* afgeſcheiden worden, of zy worden, door de beweeging, hitte en verdunning, in-dezelven gedrongen, ja, tot in de *Naveläder* gebragt om den bezwangerden klomp te voeden, en deszelfs wasdom te bevorderen. *Zie* PL. V, AFB. I, MM, *De* EYERSTOKKEN. LL, *De* TROMPETTEN, *waar van de rechter in werking is, om een* EY *te ontvangen.* P, *De* FIMBRIÆ, *en de opening der* TROMPET.

§. 75.

Van het *Zaad*, dat in de *Baarmoeder* geſpoten, of dáárdoor ingeſlurpt, vermengt zich een gedeelte met de vloeiſtof die de *Klieren*, welken zich in derzelver *Hals* bevinden, afſcheiden; dit *Zaad* word, door een kleverige ſtof, die door de vermenging ontſtaat, tegengehouden; zodanig dat dáárdóór word vóórgekomen dat het *Ey* niet te laag naar beneden zinkt, noch 'er geheel uitvalt.

§. 76.

Deze *Beſpiegeling* over de *Bevrugting*, ſchoon zy zeer geeſtig is, en, onder alle ánderen, op de beſte gronden en waarneemingen ſteund; als, by voorbeeld, dat men voldragene en onvoldragene Vrugten, werkelyk, in de holte der *Fallopiäanſche Trompetten*, en in den *Onderbuik*, zonder het minſte ſpoor van uit de *Baarmoeder* gedreven te zyn, gevonden heeft; en, ſchoon dezelve andere vermoedens ten haaren voordeele baart, waaräan ik gedenken wil, als ik over de voeding der Vrugt handel, deze Beſpiegeling, zeg ik, is, ongeächt de waarſchynelykheid der ſtellinge, noch aan omſtandigheden verknocht, welken, tot dit uur, niet verklaard kunnen worden; namelyk, de Aart en wyze hoe het *Zaaddiertje* in 't *Ey* gelaten word, het mag aan den *Eyërſtok* zitten, of zich in de *Trompetten* ophouden, of in den *Bodem* der *Baarmoeder* gebragt worden; van gelyken de *Aart* en wyze hoe de *Vaten* der *Navelſtreng* met de *Vaten* des *Zaaddiertje* tezamengevoegt worden. Deze punten zyn, inderdaad, zeer zwaar in te zien, zo dat ieder verſchillend Beſpiegelaar ook verſchillende meeningen daaröver beweerd heeft; waarvan, zommigen, eerder tot verluſtiging dan tot onderrichting dienen.

DERDE AFDEELING.

OVER DEN AANWAS DER BAARMOEDER, NA DE BEVRUGTING, EN OVER DE WEDEN.

§. 77.

Men gelooft dat het *Ey* in een vloeiſtoffe zwemt, die hetzelve inſlurpt, waardoor het, by graaden, in grootheid toeneemt; dat het de geheele inwendige oppervlakte des *Bodems* der *Baarmoeder* aanraakt; en déze word, alsdan, naar maate het *Ey* toeneemt, uitgezet; gelyk ook het bovenſte gedeelte des *Hals*.

§. 78.

Omtrent de derde maand der *Bezwangering* is het *Ey* zo groot als een *Ganzen Ey;* en dán word, byna, het vierde deel des *Hals*, aan deszelfs bovendeel en den *Bodem* der *Baarmoeder*, evenredig, uitgezet. In de vyfde maand is de *Bodem* der *Baarmoeder* veel grooter geworden, en begeeft zich, ópwaards, naar de middenruimte, tuſſchen het bóvendeel der *Schaamelheid* en den *Navel*; ten dien tyde is de helft des *Hals* uitgezet. In de zeevende maand ryſt de *Bodem* der *Baarmoeder* tot áán den *Navel*. In de achtſte maand is hy tot by den midden weg, tuſſchen den *Navel* en het *Maagkuiltje*, gekomen. In de neegende maand heeft hy het laatſtgenoemde deel geheel bereikt, en de *Hals* der *Baarmoeder*, is dán geheel uitgezet. *Zie* PL. V, AFB. 3. *Een Bevrugte* BAARMOEDER, *in 't begin der érſte Maand.* PL. VI, AFB. 1. *Een in de tweede en derde Maand.* AFB. 2. *Een in de vierde, of vyfde Maand.* PL. VII. *Een in de vyfde, of zesde Maand.* PL. VIII. *Een in de zesde, of zeevende Maand.* PL. IX. *Een in de achtſte Maand.* En PL. X. *Een bevrugte* BAARMOEDER, *op het einde der* DRAGT.

§. 79.

Wanneer nu de geheele zelfſtandigheid der *Baarmoeder* uitgezet is, worden de *Hals* en de *inwendige Mond*, die tevooren het ſterkſt waren, de zwakſte deelen der *Baarmoeder;* en doordien derzelver uitzettingen, wegens den aanwas der *Vrugt*, *Nageboorte*, en de in-zich bevatte wateren, een ronde gedaante verkrygt, ja, daarin, by aanhoudendheid, vérder en vérder voortgaat, begind de *Moedermond* zich, by graaden, te openen en eenen weg te baanen. In den beginne van deszelfs verwyding worden de zich aan deze plaats bevindende *Zeenuwvezelen*, welken dáár gevoeliger dan aan andere deelen der *Baarmoeder* zyn, geſpannen;

en, hierdoor, eene bezwaarlyke gewaarwording veröorzaakt; om déze te verligten, perſt de Vrouw haare *Baarmoeder* neder; en doordien zy de *Spieren* des *Onderbuiks* tezamentrekt, de *Long*, ten gelyken tyde, met lugt vervuld, en dáárdoor het *Middelrif* nederdrukt, word de ſmert, welke door deze ſpanning veelmeêr toe dan afneemt, áán álle de omleggende deelen, waaráan de *Banden* en *Vaten* verbonden zyn, te weten, die des *Rugs*, der *Lenden* en der binnenzyde der *Deijen* medegedeeld; door deze tezamenperſsing der *Baarmoeder*, worden de *Wateren* en *Vliezen* naar den *Moedermond* geperſt, welke dáárdoor een weinig meerder geöpend word. *Zie* P. 9, 10, 11, 12.

§. 80.

Wanneer nu de Vrouw deeze pooging, door de lengte van tyd, en de geweldige ſmerte welke dezelve haar veröorzaakt, buitenſtaat gekomen is om die verder voort te zetten, en de kragt der Spieren dáárdóór een weinig uitgeput en afgenomen is, dan houd de t'zamentrekkende kragt óp, en de ſpanning des *Moedermonds* neemt áf; hy word zagter en trekt zich een weinig tezamen, zodanig, dat de *Zenuwvezelen* ſlap worden. Na deze nalating der *Weden* geniet de Lyderesſe een weinig tyds ruſt, tot, van gelyken, deze zelfde kragt weder aanwaſt, en de uitzettende *Weden* de ſpanning, die eenigzins naar den *Stoeldwang* gelykt, aan den *Moedermond* hernieuwt. De tezamenperſsing der *Baarmoeder* begind weder van vooren af aan, en de *Moedermond* word een weinig meêr geöpend, zo dat nu, of door het perſsen der Wateren, of om dat de vloeiſtoffe in een geringe meenigte voorhanden is, of door des kinds hoofd, of door de t'zamenkrimping der *Baarmoeder*, welke, in dit geval, het lighaam der Vrugt aanraakt, het Kind naar beneden geperſt word. *Zie* PL. X. *De geſtalte des* MOEDERMONDS *in 't begin des* ARBEIDS, *en, als een Schelling, geöpend.* PL. XI. *De öpening des* MOEDERMONDS, *als den* ARBEID *wat gevorderd is.* PL. XIII. *Den* MOEDERMOND, *volkomen door den* ARBEID *geöpend.*

§. 81.

Op deze wyze beginnen de Baarens *Weden*, en worden door een aanhoudende wederkeering voortgezet; zy worden ſterker, en komen menigvuldiger, tot de *Moedermond* volkomen open is, de *vliezen* zodanig nedergeperſt en verſcheurd worden dat de *wateren* vlieten, de *Baarmoeder* zich tezamentrekt, en, met behulp der *Spieren*, het *Kind* voortgedreven en verloſt word.

§. 82.

Schoon, tegen het geene ik gezegt heb, veele tegenwerpingen kunnen gemaakt worden; byzonder, als het kind, eêr het voldragen is, gebooren word, blyft het, echter, boven dát, in alles waarſchynelyker dan de vooröndersſtelling

ling naar welken de *Weden*, door de beweeging des Kinds, het welk in de *Baarmoeder* trapt, afgeleid word: want het gebeurt, dikwils, geduurende den geheelen tyd der Baaring, dat de Vrouw in het geheel niet gevoeld of zich het Kind beweegt; ja, doode Kinderen worden zo ligt als levenden gebooren, uitgezonderd, als de geboorte, door de zwelling des lighaams, die buitengewoon groot is, vertraagt word.

VIERDE AFDEELING.

OVER DE GROOTTE, ZWAARTTE EN VERSCHILLENDE BENAMINGEN WELKEN AAN HET EY, EN AAN HET KIND GEGEVEN WORDEN.

§. 83.

Wanneer het *Ey* in de *Baarmoeder* valt, ſteld men deszelfs grootte omtrent met een *Maanzaadje* gelyk te zyn (*), en, in de derde Maand, is het tot de grootte eens *Ganzen Eys* gegroeid. Tien dagen na de ontvanging bedraagt de *Vrugt*, (volgens eenige Schryvers,) een half gryn gewigts, en, in dertig dagen, is het tot twee en twintig grynen zwaarte toegenomen; in drie Maanden is het gewigt deszelven tuſſchen de twee en drie Oncen; en, in de negende Maand, weegt het Kind twaalf, ja, zomwylen, zeſtien Ponden. Uit deze bereekening ſchynt te blyken dat den aanwas der *Vrugt*, in den beginne, het ſneldſt is; want, van den tienden tot den dertienden dag, word dezelve, (volgens het geen aangenomen is,) drie en veertig maal zwaarder. Maar alle deze bereekeningen zyn onzeeker.

§. 84.

De *Bevrugting* word zó lang een onvolwaſſen *Vrugt* genaamt, tot alle haare deelen, duidelyk, gevormd zyn; het welk, gemeenlyk, in de derde Maand geſchied is; en, van dezen tyd áf, tot de verloſſing toe, word dezelve *Vrugt* genaamt.

(*) In de *Hoogduitſche vertaaling* ſtaat, het zeſtiende deel eens *Maanzaads*.

VYFDE AFDEELING.

OVER DE TWEELINGEN.

§. 85.

Wanneer 'er *twee*, of *meêr Vrugten*, te gelyk, in de *Baarmoeder* bevat worden, heeft ieder *Vrugt* eenen byzonderen *Moederkoek*, een byzondere *Navelſtreng*, en byzondere *Vaten*. Zomwylen zyn deze *Moederkoeken* van malkander geſcheiden, en, dikwils, maaken zy, wederom, één' enklen *Koek* uit.

§. 86.

Het blykt ook, uit een nieuw, onder myne waarneemingen voorgekomen *voorbeeld*, dat, zomwylen, *Tweelingen* ſlechts één' enklen *Moederkoek* in gemeenſchap bezitten. Of 'er twee byzondere vliezen geweeſt zyn, of niet, heb ik niet kunnen ontdekken; vermits dezelven, door den Heer die deze Vrouw verloſt hadde, verſcheurt waaren. Maar, wanneer de *Slagäderen* der eene *Navelſtreng* opgeſpoten wierden, vloog de ſtof, door eene der *Vaten* welken tot de andere behoorden, weder uit; en hunne gemeenſchap is zelfs zichtbaar, ſchoon zy drie of vier duimen van malkander zyn.

§. 87.

Wanneer twee *Vrugten* ordentelyk van malkander onderſcheiden blyven, worden zy *Tweelingen* genaamt; en, wanneer zy tezamengegroeid zyn, een *wanſchepzel:* de eerſten worden (volgens (§. 66-77.)) voortgebragt, als verſcheiden *Zaaddiertjes*, onderſcheiden *Eyëren* bezwangeren; en, het laatſte, wanneer zich twee, of meêr *Diertjes* in één *Ey* begeven, en in het zelven worden opgeſlooten. *Zie* PL. X.

ZESDE AFDEELING.

OVER DE OVERBEVRUGTING.

§. 88.

Men was, voor dezen, van gedachten dat een Vrouw, ſtaande haare bevrugting, ten tweedemaal ontvanger; en, eenige Weeken, of Maanden, vóór dat het laatſte kind in ſtaat was van geboóren te worden, het eerſte ter Waereld kon brengen. Maar deze gedachten worden, tegenwoordig, doorgaans verworpen,

pen; wyl het *Ey* den gantſchen *Bodem* der *Baarmoeder* vervuld, de bereids genoemde ſtof (§. 75.) den *Hals* en den *Moedermond* ſluit, ja, dus, verhinderd word dat het *Zaad*, door een' volgenden *Byſlaap*, in de *Baarmoeder* komen, en een tweede *Ey* bevrugten kan. Daaröm kan men, in alle zulke gevallen, die tot deze mening aanleiding gegeven hebben, *vooreerſt*, ſtellen dat de Vrouwen, werkelyk, met *Tweelingen* zwanger gaan waarvan de eene, die by den *Moedermond* gelegen heeft, het éérſt geſtorven is, en die doode *Vrucht*, alsdán de *Vliezen* geöpend hebbende, geboren word; dat, daar tegen, de andere, in de *Baarmoeder* gebleeven is, en eerſt met den vollen tyd ter Waereld komt: *ten anderen*, kan ook, by toeval, de eerſte en grootſte *Vrugt* eenige dagen, of weeken vóór den vollen tyd gebooren worden, en de *Moedermond* zich, daarná, zodanig ſluiten dat de verloſſing der andere tot aan het behoorlyk tydpunt verhinderd word. Zomwylen is het naadſt aan den *Bodem* der *Baarmoeder* leggend Kind het kleinſte, en volgt, meenigmaal, dood en verrot; ja, zomwylen, uitgedroogd, ná de geboorte van 't eerſte. *Zie* VERZAMEL. 6.

ZEVENDE AFDEELING.

OVER DE MISKRAAMEN IN 'T ALGEMEEN.

§. 89.

Een *Miskraam* die zich voor den tienden dag openbaard, wierd, voor dezen, eene *Uitvloeijing* genaamt; wyl het *Vrugtje* en de *Nageboorte*, op dien tyd noch niet gevormd zynde, door de Vrouw niets dan de vloeibaare ontvangenis, of de *Genitura* ontlaſt werd. Van den tienden dag tot aan de derde Maand, was zulk eene omſtandigheid onder den naam van *Uitdryving* bekent; wyl, ten dien tyde, het *Vrugtje* en de *Nageboorte* noch zó klein zyn, dat de Vrouw geen groot gevaar van geweldige *Bloedſtortingen* uit de *Baarmoeder* ondergaat.

§. 90.

Indien eene Vrouw haare *Dragt*, tuſſchen dezen tyd en de zevende Maand ontlaſt; zegt men, zy heeft *Gemiskraamt*. In dat geval is zy grootter gevaar onderworpen, en het Baaren vald zwaarder dan te vooren; wyl de *Baarmoeder* en de *Vaten*, meerder uitgezet zynde, daardoor, in korten tyd, eene groote meenigte bloeds verlooren gaat, de Vrugt bereids matig aangegroeid, en de *Hals* der *Baarmoeder* noch niet volkomen uitgerekt, is. Bovendien, word zulk een Kind, indien het leevend ter Waereld komt, zo klein en teder dat het niet zogen, en, bezwaarlyk, eenig voedzel na-zich kan neemen.

§. 91.

Wanneer zich de *Verlosſing*, tuſſchen de zeevende Maand, en den vollen tyd openbaard; zegt men, de Vrouw *Baard*. Maar in de plaats van deze verdeeling, zeggen wy, in 't algemeen genomen, zo de Vrouw, ná den tyd der ontvangenis, binnen de zevende, of achtſte, ja, zelfs, binnen de neegende Maand van haare *Dragt* ontlaſt word, zy heeft *gemiskraamt*.

§. 92.

Hippocrates beweerd dat een Kind, in de zevende Maand gebooren wordende, zomtyds, in 't leeven blyft: daar het, zegt hy, in de achtſte Maand komende, waarſchynelyker wyze, moet ſneuvelen; wyl alle gezonde Kinderen, in de zevende Maand pogen gebooren te worden: en zo zy dán niet ter Waereld komen, word deze poging, in de achtſte Maand hervat, en het Kind word gebooren: Maar dán is het, door de eerſte vergeefſche poging, zodanig verzwakt, dat het, waarſchynelyker wyze, niet in 't leven kan blyven. Doch blyft deze tweede poging, tot aan de negende Maand uitgeſteld, dan zal zich het Kind, tuſſchen dien tyd, weder van de in de zevende Maand ondernomene poging genoegzaam herſtellen. Echter, word deze ſtelling door de ondervinding tegengeſprooken; want wy vinden, altoos, indien álle de overige deelen eenerlei zyn, dat het Kind, hoe ouder, hoe ſterker, en, gevolglyk, duurzamer, alsmede ligter te voeden is. Men heeft ook geenen genoegzaamen grond om de meeningen aante nemen welken Pythagoras, wegens deze zake, ópgeeft; namelyk, dat het achttal niet zo gelukkig als het zeven en negental is.

§. 93.

De gewoonlyke *Draagtyd* word op negen Zonnemaanden geſteld, van de laatſte ontlaſting der *Maandſtonden* áfgereekend: intuſſchen, word, by eenigen, hoewel zeer zelden, deze tyd der *Bezwangering* overtreden; en om dat zulks een mogelyk geval is, willen wy, altoos, ten beſten over de zaake oordeelen, ja, daarby, overtuigt zyn dat het beter is, dus eenige ſchuldige perzoonen vry te ſpreeken, dan ééne enkele onſchuldige Vrouw aan haare *Eere* te doen lyden. *Zie VERZAMEL.* 7.

ACHTSTE AFDEELING.

OVER DE VALSCHE BEVRUGTING EN OVER DE MOLA.

§. 94.

Men geloofde, voor dezen, dat de deelen der *Vrugt* en *Nageboorte*, zo zy niet van malkander geſcheiden, en, door de vermenging des Mannelyken en Vrouwelyken Zaads, duidelyk geprent wierden, een' *Klomp* vormde: welke *Klomp*, indien dezelve, vóór de vierde Maand, de Vrouw ontſlipte, een *valſche Bevrugting* genaamt wierd: doch, zo dezelve langer in de *Baarmoeder* bleef, en tot zekere grootte aanwieſch, den naam van *Mola* verkreeg. Maar alle deze dingen worden, tegenwoordig, op eene waarſchynelyker en wiſſer wyze verklaard. Zo de *Vrugt* eenige dagen, ſtel in de éérſte, of tweede Maand, voor dat de Vrouw dezelve ontlaſt, komt te ſterven, zal zy, zomwylen, geheel verſmolten worden; en, als de *Nageboorte* verloſt is, doet zich niets verder óp. In de éérſte Maand is de *Vrugt* klein en teder, zo dat deze verſmelting binnen twaalf uuren geſchieden kan; in de tweede Maand worden, hiertoe, twee, drie, ja, vier dagen vereïſcht; zelfs zal dit, in de derde Maand, binnen veertien, of vyftien dagen geſchieden; bovendien vormd het Bloed, dikwils, dikke *Plaaten* rondöm het *Ey;* aan welks oppervlakte dezelven zó ſterk zyn vaſtgegroeid dat men, bezwaarlyk, den *Moederkoek* van de *Vliezen* kan onderſcheiden. Ook gebeurd het, dikwils, als de *Vrugt* en de *Moederkoek*, in de tweede, of derde Maand ontlaſt word; ja, de *Hals* en *Mond* der *Baarmoeder*, zó ſterk tezamen getrokken worden, dat het *vezelächtige* deel des *Bloeds*, zomwylen, tot den vyfden, of zevenden dag in de *Baarmoeder* opgehouden word; en, te voorſchyn komende, de gedaante eens *Eys* heeft; wyl de uitwendige oppervlakte, door de ſterke drukking der *Baarmoeder*, een bekleedzel verkrygt, hetwelk gelyk is aan een *Huidje:* maar, te onrecht, word dit voor een *Valſche Bevrugting* gehouden.

§. 95.

Deze zelfſtandigheid heeft, gemeenlyk, de grootte eens Duiven, of Hoenderen *Eys;* maar overtreft het deze grootte, en word het langer terug gehouden, dan verkrygt het den naam van *Mola:* doch dit laatſte openbaard zich, gemeenlyk, by Vrouwen die tuſſchen de vyfenveertig en vyftig jaaren oud zyn, of, veeleêr, by zulken welker *Maandſtonden* beginnen op te houden; hetwelk ook, zomwylen, door uit, of inwendige oorzaaken ontſtaat, die een aanhoudende *Bloedvloed* uit de *Baarmoeder* kunnen voortbrengen. Wanneer de *Maandſtonden*, ſchoon de Vrouwen bejaard zyn, eenigen tyd van ontlaſten ophouden, en zich

met ſmerten weder openbaarden, ſtrekt zulk een toeval, dikwils, ten vóórbode eens *Kankers*. Vóór, of ná den tyd waarin zich dit öpenbaard, gaat haar, zomwylen, met groote pynen, aan die des *Arbeids* gelykende, een groote *vleeſchachtige klomp* áf: én, zó deze *klomp* onderzogt word, blykt ons dat zulks niets anders dan het *vezelachtige* deel des *Bloeds* is, hetwelk, door de aanhoudende drukking, dezen vorm in de *Baarmoeder*, of *Schede* heeft aangenomen. *Zie* *VERZAMEL.* 8.

§. 96.

Hier moet ik aanmerken dat de *Klieren* der *Baarmoeder* en *Schede*, zomtyds, heel dik worden, en de daaromtrent leggende deelen, zich tot een verwonderlyke grootte uitzetten. Indien, by voorbeeld, één dier *Klieren* der *Baarmoeder* zodanig verſtopt word dat de *terugvoerende Bloedvaten* en *Afſcheibuizen* gedrukt blyven, zal het *Slagäderlyke bloed* de kleine *Vaten*, by graden, uitzetten, en, bygevolg, de *Klier* in dikte toeneemen; ook, by aanhoudendheid, grootter en grooter worden, zo lang de *uitzettende kragt* der *vleeiſpf* grooter is dan de *tegenſtandbiedende kragt* die zy bezit. Op zulk eene wyze kan eene heel kleine *Klier* tot een' grooten *klomp* aanwaſſen, en de *Baarmoeder*, by graaden, als in de Bezwangering, uitzetten; hoewel dit zo langzaam geſchied dat, dáartoe, zo veele jaaren als, by de Bezwangering, Maanden verëiſcht worden. In dit geval kan de *Moedermond* verwyden, en de *Klier*, (wanneer zy niet te groot is,) in de *Schede* geperſt worden: maar ook met een dunne *Hals* aan de *Baarmoeder* blyven hangen; ja, zy zal zich, by aanhoudendheid, zo verlengen, dat dezelve zich tot aan den *Schedenmond* vertoond: in welk geval zy, ligtelyk, door afbinding weggenomen kan worden. Hoe lager de oorſprong dezer *Klier* inde *Baarmoeder* is, hoe eerder die ontdekt, en hoe eerder dezelve kan geheeld worden. Maar indien het een *Klier* is die, in de *Schede*, naby den *Moedermond* zit, zal dezelve zich te eerder openbaaren, en indien het gezwel zo groot niet is dat hetzelve de holte vervuld, noch belet dat deszelfs *Hals*, bekwamelyk, te voelen is, ligter kunnen afgebonden worden. Doch de grootſte zwaarigheid ontſtaat, als de *Klier*, om dat dezelve te groot is, in de *Baarmoeder* opgeſlooten blyft, en niet door den *Moedermond* heen kan.

§. 97.

Zomwylen zyn, of alle, of, wél, de meeſte *Klieren* der *Baarmoeder*, zodanig aangegrepen, en zy vergrooten dezelve tot zulk een' graad, dat zy veele *Ponden* zwaar word, en de Vrouw, wegens derzelver drukking tegens de omleggende deelen, moet omkomen. Maar indien de gevoellooze toeſtand van dit *Gezwel*, door het één of het ander toeval, 't welk een prikkeling, of *Ontſteeking* verwekt, veränderd word, zullen de deelen *verharden*, en, dáárop, de *Kanker* volgen.

§. 98.

§. 98.

Dit ongeval wedervaart, meeſt, zulke Vrouwen welker *Maandſtonden* ophouden; en, zomwylen, hoewel zelden, zulken die, na zy een' zwaaren Arbeid hebben uitgeſtaan, noch vruchtbaar zyn.

§. 99.

Zommigen hebben verzeekerd dat de *Moederkoek*, zo dezelve, na de verloſſing des Kinds, in de *Baarmoeder* blyft, by graaden grooter word. Maar het tegendeel dezer mening word, door de algemene ondervinding, duidelyk beweezen. Waarüit blykt dat de *Moederkoek*, werkelyk, in een kleine ruimte, en, zomwylen, in een *vaſte kraakbeenige zelfſtandigheid* tezamengeperſt word; want, na den dood, of na de verloſſing des kinds, behoud de *Nageboorte* geenen verderen wasdom. Men neemt ook áán, dat 'er een *Waterzugt* en *Waterblaasjes* in de *Baarmoeder* ontſtaan, die *Lugt* en *Wind* ontlaſten. De *Eyerſtokken* worden, zomwylen, op gelyke wyze aangegrepen; zy *ontſteeken*, *zweeren*, worden *knoeſtāchtig*, *kankerāchtig*, en de Lydereſſe word, door de ontlaſting derzelven, die, by trappen, de *holte* des *Onderbuiks* met *Etter* en *bloedige ſtoffen* vervuld, te gronde gebragt: maar alle deze gebreken, moeten, indien men dezelven kend, in den beginne tegengegaan worden. *Zie VERZAMEL.* 9.

NEGENDE AFDEELING.

OVER DE NAGEBOORTE.

§. 100.

Ik heb reeds aangemerkt dat het *Ey*, door de *Moederkoek*, benevens het *Chorion* en *Amnion*, welken, door de ingeſlootene *Wateren* die het *Kind* omvangen, en kogelswyze worden uitgezet, gevormd word. De *Moederkoek* heeft, gemeenlyk, eene ronde gedaante, en gelykt, eniger mate, eenen *Bolder* (*out-cake*); hy heeft omtrent zes duimen *Middenlyns*, hy is, in zyn middengedeelte, één' duim dik, en loopt, naar den Rand, een weinig dunner toe. Hy beſtaat uit *Slagāderen* en *Aderen*, welken zich in eene onëindige meenigte kleiner takken verdeelen, wier *Aderāchtig deel* in een wyde *Buis* gaat, die de *Naveläder* genaamt word, en het *Bloed* terug brengt; men is van gedachten dat dezelve de *voedende vloeiſtof*, uit de *Vaten* des *Chorions* en des *Moederkoeks*, naar het Kind voert, welks Buik, by den *Navel*, doorboord is. Vandáár gaat zy in de *Lever*, alwaar zy gemeenſchap met de *Poort* en *Holäder* verkrygt. Zy word met

Slagäderen voorzien, die, van de *inwendige Darmäderen* des Kinds ontſtaan, en, aan ieder zyde der *Blaas*, öpwaards klimmen, en, terplaatſe daar de *Navelädér* ingaat, door den *Buik* dringen; dán loopen zy, in eene *krullyn*, om de *Navelädér* heen, met welke zy zich veréénigen, en, dus, den *Navelſtreng* uitmaken, die, gemeenelyk, vier, of vyf, dikwils, maar twee of drie, en, zomtyds, wel acht, of tien dwarſche handen lang is, tot in den *Moederkoek*. De twee *Slagädéren* worden, zodra zy, aan de binnenſte oppervlakte des *Moederkoeks* gekomen zyn, by aanhoudendheid, in kleiner en kleiner takken verdeeld, tot dezelven, op het laatſt, zo klein als *Haarbuisjes* worden, die zich met de *Aderen* van dezelve order, *inmonden*. Van deze *Slagäderen*, gelooft men, dat zy, benevens de *Aderen*, het zelfde in de *Moederkoek* verrichten, wat daarná, in de *Longe*, door de *Longſlagäderen* en *Aderen* gebeurd, tot dat het kind verloſt is, en *adem* begind te haalen: deze mening ſchynt op de volgende waarneemingen te ſteunen. Wanneer het *Kind* en de *Moederkoek*, tegelyk, verloſt worden, of, de laatſte onmiddelyk na het eerſte volgt, en het *Kind*, ſchoon *leevend*, noch geen *Adem* gehaald heeft, kan men voelen dat zich het rondloopend *Bloed*, zomwylen, langzaam, en, zomwylen, met groote kragt, door de *Slagäderen* der *Navelſtreng*, in den *Moederkoek*, en, vandáár, wederom, dóór de *Navelädér*, naar het *kind* begeeft. Als de *Streng* gedrukt word zwellen de *Slagäderen*, tuſchen deze drukking, en tuſchen het kind óp; daar tegen, zwellen de *Aderen*, tuſchen déze drukking en den *koek*, van welks oppervlakte men niet beſpeurt dat *Bloed* vloeid, ſchoon dezelve in een *Bekken* met warm water gelegt word. Wanneer het *Kind* begind *adem* te haalen word den *Omloop* des *Bloeds*, die te vooren zwak was, onmiddelyk, en, by aanhoudendheid, ſterker en ſterker: alsdán word, in weinig Minuten, het kloppen binnen de *Navelſtreng* langzamer, en, ten laatſten, houd dezelve volkomen óp. Wanneer het *Kind* verloſt, de *Navelſtreng* afgeſneden word, en de *Moederkoek* váſt aan de *Baarmoeder* zit, die, dáárdoor, word opgeſpannen; of, als de *Baarmoeder* noch, door een ander *Kind*, opgeſpannen blyft, vloeit 'er geen' *Bloed* meêr uit de *Navelvaten* dan dát geene 't welk, by de afſnyding, zich in dezelven ſcheen te onthouden, en dit bedraagd, in gewoone gevallen, niet boven de twee, of drie *Oncen*. Eindelyk, zo de Moeder, ten tyde der verloſſing, of kort ná dezelve, wegens geweldige *Kraamzuivering* ſterft, word, ondanks dit alles, het Kind, zomwylen, noch leevend en ſterk bevonden; voornamelyk, als de *Moederkoek* onbeſchaadigt blyft: máár, zo die geſcheurt is, zal het Kind zo wel bloed verliezen als de Moeder (*).

§. 101.

De uitwendige oppervlakte des *Moederkoeks* is in verſcheidene *kwabben* verdeeld, door welken dezelven zich bekwamer tegen de inwendige oppervlakte der *Baar-*

(*) Deze § verſchild met de *Hoogduitſche Vertaal.*

Baarmoeder, waaräan hy vaſtgegroeid zit, kan hechten; op dat hy, dáárdoor, in geval van een' niet te geweldigen ſlag, of ſtoot op den Buik, niet afgeſcheiden worde.

§. 102.

Deze *Bundel* van *Slagäderen* en *Aderen*, waarüit de *Moederkoek* beſtaat, verkrygt zyne uitwendige bekleding van het *Chorion*, dat het opperſte *Vlies* des *Eys* is; dit *Vlies* word dik en ſterk; het maakt drie vierden uit der buitenzyde des *Bols*, die het Water en het Kind in-zich beſloten houd; maar het overige deel word door de *Moederkoek* bedekt; zo dat deze twee deelen, tezaamengenomen, de geheele uitwendige oppervlakte des *Eys* uitmaken. Eenige beweeren, werkelyk, dat dezelve met een *Zeef*, of *Celächtige zelfſtandigheid* omgeven is; waarmeê hy alleen máár door áánraking tegen de *Baarmoeder* ſchynt te hangen, en dat het *inwendige bekleedzel* der *Baarmoeder* vol kleine *Klieren* is, wier afſcheibuiſen zich in den *Bodem* en *Hals* derzelven openen; deze *Klieren* ſcheiden een zagte en dunne ſlym áf (als §. 74. aangemerkt is) dienende, om de geheele holte der *Baarmoeder* ſlibberig te maken: want wyl zich dezelve, ten tyde der Bezwangering, uitzet, worden de *Vaten*, waarüit deze *Klieren* beſtaan, tegelyk met háár uitgezet; gevolglyk word 'er eene groote menigte van deze ſlym in deze aangenomene *zeef*, en *Celächtige zelfſtandigheid* afgeſcheiden, en opgezameld: welke, daarna, door *opſlurpende Vaten* derzelven, verzwelgt en in de *Aderen* ter voeding des kinds toegevoerd worden. Om die rede beſluit men, verder, dat de *Baarmoeder*, naar mate het Kind aangroeid, uitgezet word; gevolglyk, worden deze *Klieren* ook langzamerhand vergroot en zouden, hierdoor, een grooter menigte vogt afſcheiden; wyl de voeding des Kinds, naar mate het zelve in grootte toeneemt, vermeerderd moet worden; en dit uitzygzel ondergaat, zo wel ten aanzien zyner hoedanigheid, als van zyne meenigte, eenige verändering; wyl het, van eene klaare, dunne vochtigheid, in een veel kleeveriger, die de dikte eens Melks heeft, hervormt word. In zommige voorvallen, word deze ſlym, ten tyde der bezwangering, uit de *Baarmoeder* ontlaſt; Moeder en kind zyn, door deze ontlaſting, die veröorzaakt kan worden door dien het *Chorion* niet recht aankleeft, of dat hetzelve, voor een gedeelte, reeds, werkelyk, van de *Baarmoeder* afgeſcheiden is, verzwakt geworden.

§. 103.

Voor dezen, geloofden veelen, als een zeekere zaak, dat de *Moederkoek*, altoos, bóven tegen den *Bodem* der *Baarmoeder* zat: maar deze mening is, door getrouwe waarneemingen, wederlegt; ingevolge van dien, vinden wy denzelven, dikwils, aan de zyde, áchter en vóórwaards, ja, zomwylen, verre naar beneden, tot aan de zyde des *Moedermonds* vaſtgehecht. *Zie* PL. V. VI. VIII. IX. X. XI. XIII.

§. 104.

§. 104.

Wanneer de *Moederkoek* verloſt is, en wy geen ánder deel der *Vliezen*, dan die waardoor het *kind* verloſt is, verbrooken zien, is de öpening, gemeenlyk, by den *Rand*, of de zyde des *Moederkoeks*, en, zelden, in de midden der *Vliezen*. Wanneer men een Varkensblaas, door deze öpening, binnen brengt, en dezelve, ná men de *Vliezen* in water gelegt heeft, öpblaaſt, zal de gedaante en grootte der inwendige oppervlakte der *Baarmoeder* gezien worden, en zich het gedeelte, waaräan den *Moederkoek* vaſtgezeten heeft, volkomen ontdekken.

§. 105.

Het *Chorion* is, aan de binnenzyde, met het *Amnion* bekleed; zynde een dun en dóórzigtig *Vlies*, hetwelk geen genoegzaame groote *Vaten* heeft om *roode Bloedbolletjes* in-zich te bevatten: het hangt aan 't *Chorion*, door aankleeving, vaſt, en ſchynt het uitwendig bekleedzel der *Navelſtreng* voort te brengen.

§. 106.

Dit *Vlies* omvat de *wei* waarin het Kind zwemd, welke, naar men aanneemt, uit de *Watervaten* die zich in de binneſte oppervlakte des *Amnions* öpenen vóórtkomt. Indien deze vloeiſtof noch van het *lighaam* der Vrugt ingezogen, noch door den *Mond* in de *Maag* gebragt word, moeten 'er *opſlurpende Vaten* in dit *Vlies* zyn, op dezelve wyze als in den *Onderbuik* en andere holtens des lighaams, daar een aanhoudende vernieuwing van vogten, plaats vind.

§. 107.

De menigte dezer *vloeiſtof* is, volgens de *zwaarte* der *Vrugt*, in het begin der bezwangering, veel grooter dan in de laatſte Maand; want, in 't eerſte geval, overtreft dezelve de *Vrugt tienmaal* in gewigte; daar tegen ſtaat, gemeenlyk, in 't andere geval, dit gewigte tot de *Vrugt*, als van *één* tot *twee*: want *zes pond Water* dat een *Vrugt* van *twaalf ponden* omvangt, rekend men veel te zyn; wyl de meenigte, dikwils, veel minder is, ja, dikwils, heel weinig, of in 't geheel niets bedraagt.

§. 108.

By het meeſte geſlacht der Dieren is 'er noch een *derde Vlies*, dat het *Pisvlies* genaamt word, en eenen langen, wyden, *blinden Darm* gelykt: dit bevat de *Pis* der *Vrugt*

Vrugt. Het legt tuſſchen het *Chorion* en het *Amnion*, 't heeft gemeenſchap met den *Blaasband*, die uit den *Bodem* der *Blaas* ontſtaat, langs de *Navelvaten* heen loopt, en de *Pis* in deze *vergaderbak*, aan welken 't zelve met het ander einde gevoegt is, uitlooſt. Maar deze *zak* is, by een Menſchelyke *Vrugt*, ſchoon dezelve by de Dieren volkomen waar te neemen is, tot noch toe, ongeöpend bevonden en, noch niet inderdaad, ontdekt.

§. 109.

Uit de voorgaande waarneeming (§. 100.), over de voeding der *Vrugt*, is het waarſchynelyker dat dezelve, meêr door de *opſlurping* der voedende *vloeiſtoffe* in de *Vaten* des *Moederkoeks* en des *Chorions* geſchied, dan door het *roode Bloed*, hetwelk, in vollen ſtroom, uit de *Slagäderen* der *Baarmoeder* in de *Aderen* des *Moederkoeks*, en, vandáár, weder, terug, door de *Slagäderen* des laatſten, in de *Aderen* der eerſten rondloopt, dáár hernieuwt, tot meerder ſynheid gebragt, en, in de *Longe* der Moeder, tot *Slagäderlyk Bloed* zoude gemaakt worden.

§. 110.

Echter is deze leere van opſlurping eene tegenwerping onderworpen, die nooit ten vollen beändwoord is; namelyk, dat, wanneer de *Moederkoek* aan de onderdeelen der *Baarmoeder* vaſt zit, en de *Moedermond* zich begind te verwyden, aanſtonds, een *Bloedſtorting* volgt: en dit toeval openbaard zich, als de *Moederkoek* in 't geheel, of ten deele afgeſcheiden word; waar tegen, diergelyke, na eene afſcheiding des *Chorions* niet volgt.

§. 111.

De *Nieuwe Beſpiegelaars* merken, inderdaad, dáán, dat het *roode Bloed* uit de Moeder niet noodwendig verëiſcht word, wyl deszelfs *rondloopende kragt* in de *Vaten* der *Vrugt*, genoeg *hitte* en *beweging* voortbrengt om de vloeiſtoffe een *Bloedverw* te geven; dat 'er ook geene gelegendheid voor handen is waardoor dit *Bloed* weder terugkeeren, en in de *Longe* der Moeder tot ſynheid gebragt kan worden, wyl deze verrichting in den *Moederkoek* genoegzaam geſchied tot de *Vrugt* verloſt is, vermits, alsdan, haare eigene *Longe* in ſtaat geſteld word deze verrichting te doen, en, eindelyk, het *Bloed* der Moeder eene al te grove vloeiſtof voor de *Vrugt* word. Dit is zeker, dat het *Kuiken* in 't *Ey*, door het *wit*, in deszelfs *Vaten* gedreven, gevoed word, en dat de meenigte des *roden Bloeds*, naar mate de daarin bevatte *Vrugt*, zonder dat de *Hen* daar iets aan toebrengt, vermeerdert word.

§. 112.

Om in 't algemeen hierover te redeneren zyn de meeningen, aangaande de *voeding* des *Eys*, of der *Vrugt*, zo wel als die welken wegens den *Aart* en *wyze* hoe de *ontvangenis* geschied aangenoomen zyn, zeer verschillend geweest.

EINDE DES EERSTEN BOEKS.

TWEEDE BOEK.

EERSTE HOOFDDEEL.

Over de ZIEKTENS *die* ZWANGERE VROUWEN *overvallen kunnen; het zy dezelven, onmiddelyk, dóór de* BEVRUGTING *ontſtaan, of zich op andere tyden openbaaren; en, indien zy niet zorgvuldig verhoed, of uit den weg geruimt worden, van gevaarlyke gevolgen voor* MOEDER *en* KIND *kunnen zyn.*

EERSTE AFDEELING.

OVER DE WALGING, EN OVER DE BRAAKING.

§. 113.

Het éérſte ongemak der zwangere Vrouwen is, *Walging* en *Braaking*; die zich, by eenige Vrouwen, kort na de *Ontvangenis* öpenbaaren, en, dikwils, tot op het einde der vierde Maand duuren. De meeſte Vrouwen worden met deze toevallen meêr of min aangetaſt; voornamelyk, *Braaken* zy des morgens; zommigen, die, in de eene Bezwangering, dit ongemak niet gehad hebben, worden, by eene andere, geweldig dáárdóór aangetaſt, en, by weinigen, duurd hetzelve de geheele bezwangering dóór.

§. 114.

Het *Braaken* is, als het niet al te geweldig vóórvald, zelden van gevaarlyke gevolgen; het word, veeleêr, voor de Vrouw dienſtig bevonden; wyl dáárdóór de Maag het overmatig voedzel ontlaſt, ja, de al te groote opzwelling der *Vaten*, zo van de *Ingewanden* als van de *Baarmoeder* vóórkomt, en uit den weg ruimt; verder een ſoort van uitzettende kragt, of poging in de deelen doet ontſtaan, die, tot uitzetting des *Baarmoederbodems* en des Hals, behulpzaam zyn. Niettemin, heeft men, wanneer de uitzettende kragt al te gróót is, een *Miskraam* te vreezen.

§. 115.

Misschien word dit ongemak, voornamelyk, te wege gebragt door de *volheid* der *Baarmoederlyke Vaten*, en door de *verstopte Maandstonden*, wier geheele meenigte van vogten niet tot voeding der *Vrugt* kan besteed worden. Boven deze oorzaaken, heeft men ook noch aangenomen dat, als de *Baarmoeder* door het aanwassende *Ey* uitgezet word, een *spanning* der deelen volgt, waardoor de *Zenuwen* van dit *Ingewand* aangegrepen worden; voornamelyk die *Zenuwen* welken uit de *Medelydende* ontstaan, en met de *Zenuwvlecht* des *Monds* en der *Maag* gemeenschap hebben. Maar de oorzaak mag wezen wat men wil, dezelve word, naar de volbloedigheid en kragten der Lydersse 't vorderen, meêr of min door *Aderlatingen*, en, zo zy geen' *Stoelgang* heeft, door verweekende *Inspuitzelen* en *openende Artsenyën*, die de verharde vuiligheid des *Kronkel* en *Rechtendarms* uitdryven, zodaanig dat het *Ingewand* ligter, en de uitzettende volheid der vaten geweerd word, op het best geholpen. Eene ligt voedende en spaarzaame *Leevensregel*, nevens eene matige lighaamsbeweeging, en een vrije open lugt, zal, ter afschaffing dezer Ziekte, voordeelig wezen. *Zie VERZAM.* 10. No. 1.

TWEEDE AFDEELING.

OVER DE MOEIJELYKHEID IN 'T WATEREN, DE OPSTOPPING DES STOELGANGS, DE OPZWELLING DER SPEENVATEN, DER DEYEN EN DER SCHAAMLIPPEN; VAN GELYKEN OVER DE MOEIJELYKE ADEMHAALING, EN DE BRAAKING OP HET EINDE DER BEZWANGERING.

§. 116.

Tegen het einde der vierde, of met het begin der vyfde Maand, is de *Baarmoeder* zodanig uitgezet, dat zy het geheele bóvendeel des *Bekkens* opvuld, en, alsdan, ópwaards in den *Onderbuik* klimt. Omtrent dien tyd is ook de *Moedermond* verhoogt, en, achterwaards, naar het *Heiligbeen* gekeerd; wyl zich de *Bodem*, by zyn ópryzing, vóórwaards neigt. De *Baarmoeder* brengt, door de verscheidene richtingen, naar welken zy uitgezet word, of door haare zwaarte en persing op de dáaraan leggende deelen in 't *Bekken*, of, hóger in den *Onderbuik*, veellerlei Ziektens te wege. In de *vierde*, of *vyfde* Maand drukt zy tegen de *Sluitspier* der *Blaas* in het *Bekken*, en ver-

oor-

oorzaakt een moeijelyk Wateren; ja, zomwylen, hoewel zelden, een geheele opstopping deszelven. Deze moeijelykheid zal zich openbaaren, wanneer de *Baarmoeder* in de *Schede* nedergezonken is, of wanneer het *Ey*, in plaats van aan den *Bodem* vast te hangen, onderwaards in het midde des *wyde deels*, na by den *Hals*, welken, alsdan, het éérst uitgezet word, naar beneden daald. Deze legging des *Eys* is, dikmaals, de oorzaak eener *Miskraam;* wyl de *Mond* en *Hals* der *Baarmoeder*, in dit geval, wegens haare uitzetting, de zwakste deelen zynde, en zich de *Moedermond* te vroegtydig beginnende te openen, zomtyds, sterk gesloten blyven: en, ná zich éérst den *Hals* uitgezet heeft zal de *Bodem* het laatst tot aan het einde der *Dragt* uitgezet, en de Vrouw gelukkig verlost worden (*).

§. 117.

Maar om dat de *uitzetting*, in dit geval, meerder benedenwaards dan gewoonlyk begind, moet volgen, dat de *Baarmoeder* alle de deelen des *Bekkens drukt*, eêr zy boven den *Rand* komt; en deze drukking veroorzaakt, zomwylen, eene opstopping van Water, en eenen bezwaarlyken Stoelgang. Maar de algemeene drukking aller Deelen zal met een zeker soort van *Ontsteeking* in de zelfstandigheid der *Baarmoeder*, der *Schede*, des *Monds* der *Blaas*, en des *Rechtendarms* vergezeld gaan; hieröp zullen geweldige *pynen* en *Koortsen* volgen. Maar om nu deze *Toevallen* te *genezen*, of te *verligten*, moet men toevlugt tot *Aderlatingen* en *Inspuitzelen* neemen; de *Pis* moet met een *Catheter* afgetapt worden, men moet *Stovingen* en *warme Baden* laaten gebruiken: deze handelwyze moet, tot de ongemakken verdreven zyn, by geleegendheid, herhaald worden: gemeenlyk verdwynen dezelven na de *Baarmoeder* zó hoog gerezen is dat dezelve door den *Rand* des *Bekkens* ondersteund word. *Zie VERZAM.* 10. No. 2 en PL. VI, AFB. 2.

§. 118.

Door deze *Drukking* der *Baarmoeder* op het *bovendeel* des *Rechten*, en op de *onderdeelen* des *Kronkeldarms*, daar dezelve een halve kringwyze buiging naar de rechter en linker zyden maakt, word de onreinigheid verhinderd zich te laten ontlasten, en, door het lang verblyf in de *Darmen*, hard, terwyl de vloeibaare *opgeslurpt* word. Hier uit ontstaat een geweldige *Stoeldwang* en *persing* der *Baarmoeder*, welken een *Miskraam* voorspellen. Zo de Lydersse, derhalven, dit toeval verscheiden dagen gehad heeft, moet men dezelve *verwee-*

(*) Dit is een waarschynelyke *Grond*, om te verklaaren, hoe het toegaat wanneer, zomwylen, de *Moederkoek* over de *binnenzyde* des *Moedermonds* vast zit; en deze *Grond* helpt ook de *Bespiegeling* ondersteunen, om te weten waaröm de *Hals*, by aanhoudendheid, korter en korter word, tot de vollen tyd naderd.

weekende, *zagtuitdryvende middelen*, en *zagtprikkelende Inſpuitzelen* toedienen. Maâr is de *Rechtedarm* zó verſtopt dat 'er niets ingeſpoten kan worden, dan moeten, vóóráf, *Zetpillen* gebruikt worden; want, dikwils, word, als de *Baarmoeder* den *Kronkel* en *Rechtendarm* drukt, de wormwyze beweeging verzwakt en verhinderd, zodaanig, dat de *Darmen* haare *onreinigheid* niet ontlaſten kunnen. In dit geval verwekken de *Zetpillen*, door haar prikkelend vermogen, een meerder beweging in de *Darmen*; en, wanneer zy geſmolten zyn, maken zy de deelen ſmeulig; waardoor de ontlaſting der verharde vuiligheid verweekt word. Wanneer deze voorzorgen gebruikt zyn, moet 'er een *Inſpuitzel* bygebragt worden, om de in de *Kronkeldarm* verharde ſtoffen op te losſen; als ook om de binnenzyde dezes *Darms* ſmeulig te maken en te prikkelen; zodanig dat eene algemeene ontlaſting bevorderd word: en, tot dit oogmerk, moet een *Spuit*, in de plaats van een *Blaas* genomen worden, waarmede de *Inſpuiting* met grooter kragt en geweld geſchieden kan.

§. 119.

Deze *Inſpuitzelen* moeten herhaald worden tot alle verharde vuiligheeden ontlaſt zyn, en zich niet meêr hard vertoonen. Men moet zich ook, by de voorſchryving derzelven, niet op de vertellingen der Lyderesſe, of der Kraambewaardſter: maar op zyn eigen verſtand, en de onderzoeking der werkingen dezer *Inſpuitzelen* verlaaten: want als dit ongemak veele dagen geduurd heeft, moet 'er een groote meenigte verharde Stoffen ontlaſt worden. Maar, om dezen toeſtand in 't vervolg te verhoeden, zal 'er, om den anderen avond, een verweekend *Inſpuitzel* toegedient worden; of, indien de Lyderesſe iets tegen deze handelwyze mogt hebben, (die zeekerlyk de gemakkelykſte en de beſte is,) moet men zich bedienen van *zagte uitdryvende middelen*, die men op het einde dezer *Afdeeling* gemeld zal vinden. Want als de *Stoelgang* opgehouden word, zal de lucht verdunnen, en den *Kronkeldarm* uitzetten, waardoor geweldige *Kolykpynen* ontſtaan. Dit is de Handelwyze die de Natuur volgt; wyl zich de Vrouw den *Stoelgang* zelfs verwekken kan, zo zy op zulk eene wyze daarmede belemmerd is. (*) *Zie* VERZAM. No. 2. en PL. V, AFB. 2.

§. 120.

De *drukking* der *Baarmoeder* op de *Speenvaten*, en de *venæ iliacæ interna*, veröorzaakt eene opblaazing en zwelling aller onderdeelen; als, van het *Schaamdeel*, de *Schede* den *Anus*, ja, zelfs, van den *Moedermond* en den *Hals* der *Baarmoeder*. Deze opzwelling der *Speenvaten* vertoond zich door die gezwellen welken zich aan de in en uitwendige zyde des *Anus* openbaaren, welken onder den naam van uit en inwendige *Aambeijen* bekent zyn. Dit is een ongemak, waaräan de Vrouwelyke

(*) Deze § verſchild met de *Hoogduitſche* en *Franſche* Vertaaling.

lyke Kunne meêr dan de Mannelyke onderworpen: maar ook, ten tyde der Bezwangering, altoos het geweldigſt is. Men kan, in dien tyd, dezelfde Heelwyze ondernemen die, op andere tyden, daartoe gebruikt word: hoewel, by de aanlegging der *Bloedzuigers* aan deze deelen, moet men grooter voorzichtigheid gebruiken: wyl, in deze gevallen, een groote meenigte Bloeds verlooren kan gaan, eêr zich de ontlaſting ſtillen laat. *Zie VERZAM.* 10. No. 1.

§. 121.

Op het einde der vyfde, of, in het begin der zesde Maand is de *Baarmoeder*, die tot den *Rand* des *Bekkens* uitgezet is, en den *Bodem* die tot aan het middengedeelte, tuſſchen de *Schaambeenderen* en den *Navel* reikt, merkelyk in gewigte toegenomen; dan legt zy zich-zelf, (hoewel veelmeêr tegen den vollen tyd,) zwaar op het bovendeel des *Rands* neder, drukt de *Wervelbeenderen* der *Lenden* en de *Darmbeenderen*, zet, door dien zy met vermeerderde kragt. by aanhoudendheid, hooger en hooger klimt, ook, by graaden, de *Wanden* des *Onderbuiks* uit, en dryft de *Darmen*, opwaards, naar ieder zyde.

§. 122.

De *laſt* en *drukking* op de uitwendige *Darmāderen* word door eene ophoping, of volheid in deze deelen en in de *terugvoerende Vaten*, welken van de *Voeten*, *Beenen* en *Deijen* komen verzeld: deze opgehooping veröorzaakt *zugtige* en *ontſtookene gezwellen* als ook *Adergezwellen* die, zomtyds, tot verettering overgaan.

§. 123.

Van gelyken veröorzaakt deze *laſt* en *drukking*, *ſmerte* in den *Rug*, in den *Buik* en in de *Lenden*; voornamelyk op het einde der achtſte Maand, of ook in de negende. Wanneer de *Baarmoeder* al te verre, of al te min in de hoogte ryſt, volgt eene bezwaarde *Ademhaling*, en dikwils, *Braaking:* het eerſte ontſtaat, om dat de *Longe* en het *Middenrift*, by de *Ademhaaling*, geen ruimte genoeg hebben, doordien de *Lever* en de *Ingewanden* des *Onderbuiks*, met geweld, opwaards, naar de *holte* der *Borſt* gedreven worden; en het láátſte word door de buitengewoone drukking op de *Maag* veröorzaakt. *Zie VERZAM.* 10. No. 4.

§. 124.

Alle de voorſchreevene ongemakken, namelyk, *öpzwellingen* der *Beenen*, *Deijen* en *Labia Pudendi*, *Pynen* in den *Rug*, in de *Lenden* en in den *Buik;* als ook moeijelyke *Ademhaling* en *Braaking*, worden door de volgende handelwyze herſteld, of geſtild. De Lyderesſe word gemeenlyk daarvan bevryd, zo men haar op den *Arm*, of op den *Voet*, acht, of tien oncen *Bloeds* ontlaſt: (indien zy diergelyke ontlaſtingen kan uitſtaan,) echter moet men zich, wegens de menigte,

naar

naar het voorkomende ongemak richten. De Buik moet met *verweekende Inſpuitzelen* en *uitdryvende Artſenyën*, als, byvoorbeeld, met één, of twéé lepels Mengzel van gelyke deelen *zoeten Amandelólie* en *Violenſtroop*, alle avonden in te geven, open gehouden en verligt worden; men kan ook van twee *Dragm.* tot een *half once Manna*, of gelyke menigte eener *uitdryvende ſlik Artſeny;* vangelyken een kleine gift *Rhabarber*, of *vyf grynen Openende Pillen* laaten inneemen. Maar is de Lyderesſe met *Aambeijen* gekweld, dan moeten alle *Aloë Artſenyën* vermeid worden. De Lyderesſe moet niet veel gaan, of zwaare lighaamsöeffeningen doen: maar, dikwills, te bedde ruſten, en, 's morgens, langer dan gewoonlyk, blyven leggen. Indien de zwelling der *Beenen* matig is, en maar des nagts komt, zullen *Windzels*, *of geregen Kouſſen* dienſtig zyn; doch zo zy zich tot aan de *Deijen*, de *Labia Pudendi*, en de onderdeelen des Buiks, by eene Vrouw van volle geſteldheid, uitſtrekt; is het nodig een *Ader te openen:* wyl deze zugtige zwelling door eene drukking der terugvoerende *Aderen:* maar niet uit een *verſlapping*, als by *Water-* en *Slymzugtige lighamensgeſtellen* ontſlaat. In dit laatſte geval zyn eene matige *lighaamsbeweeging*, en, dikwils, op een Bed, of Ruſtbank te leggen, (als ik reeds aangemerkt heb,) dienſtig. Maar is de *Huid* der *Beenen* en der *Schamelheid* boven mate gezwollen, zodanig, dat zy geweldige pynen veröorzaken, dan zal de Lyderesſe groote verligting verwerven, indien men, naar gelegentheid, de deelen inſnyd: maar dit ongemak kan niet eerder geheel overwonnen worden, dan na de Verlosſing, na welke het, gemeenlyk, van zich-zelven overgaat.

§. 125.

By zulken welken loom zyn, en ongewoon eenige lighaamsbeweeging te hebben, moet de Buik matig tezamengedrukt worden; zodanig dat de *Baarmoeder* niet te hoog öpryſt, en, in de laatſte Maand, zwaare *Ademhaaling* veröorzaakt. Maar dezelve moet niet te ſterk tezamengezwagteld worden, opdat de *Baarmoeder*, by haare uitzetting, zich niet over de *Schaambeenderen* begeeve, en een' overhangenden Buik verwekke, die, dikwils, de oorzaak eener zwaare Baaring is. Men moet, om die rede, ten aanzien der t'zamepersſing, eene middelmaat houden; der Vrouwen Ryglyven en Rokken niet te vaſt laaten ſluiten, om haar geen ongemak toe te brengen. Daarby moeten ook de levensregel, lugt en beweging, naar de geſteldheid des lighaams, der gewoonheid en der Ziektens ingerigt worden.

TWEEDE

TWEEDE HOOFDDEEL.

OVER DE ZIEKTENS WAARAAN BEVRUGTE VROUWEN ONDERHEEVIG ZYN.

EERSTE AFDEELING.

OVER DEN STEEN IN DE NIEREN EN IN DE BLAAS.

§. 126.

De Vrouwen zyn, dikwils, met kleine *Steenen* en *Graveel* in de *Nieren* aangedaan: maar, minder dan de Mannen, aan dit ongemak in de *Blaas* onderworpen; wyl haare *Pisbuis* kort en wyd is, en de ſteenächtige tezamegroeijing, zich ligter, met de Pis laat doordryven.

§. 127.

By de Bezwangering zyn, dikwils, de *Graveelpynen* moeijelyk te onderſcheiden van die, welken, onder de *Ribben*, in de *Lenden* gevoeld worden; en, aan deze deelen door de drukking der *Baarmoeder* ontſtaan. In beiden deze gevallen heeft de *Pis*, indien de pynen geweldig zyn, een *hooge verwe*, en het onderſcheid is, dat, by de *Graveelpynen*, in 't gemeen, een menigte zands op den Bodem zinkt: hoewel het zinkzel, 't welk de hooggeverwde *Pis* laat zakken, dikwils, te onrecht, voor *Graveel* gehouden word: maar deze miſtaſting is, echter, van geringe zwarigheid; wyl beiden de ongemakken op eenerlei wyze, namelyk, door *Aderlaaten*, *verweekende Inſpuitzelen*, *Melkdranken* met *Arabiſche Gom*, *Afkookzels* van *Althæa*, *Lynzaat* en *Opiaten*; van gelyken, door een verſterkende Plyſter op den *Rug* te leggen, worden tegengegaan.

§. 128.

De *Pyn* in de *Lenden* en in den *Buik*, die zich tot aan de *korten Ribben* uitſtrekt, en door de uitzetting der *Baarmoeder* veroörzaakt word, laat zich ligt verzagten, zo men de deelen, alle avonden, met *verzagtende Zalven*, die men warm maakt, als *Althæa* enz. beſtrykt en beſmeerd. *Zie VERZAM.* 10. No. 1.

§. 129.

By zwangere Vrouwen worden de ongemakken van *Steen* in de *Blaas*, (die,

zomwylen: hoewel, zelden, voorkomen,) op gelyke wyze als in andere tyden behandeld; uitgezonderd dat het niet zo raadzaam is, indien de Verlosſing der Lydereſſe naderd, deszelfs uithaaling te onderneemen; wyl die bewerking met een *Ontſteeking* der *Pisbuis* en der *Schede* vergezeld kan gaan. Want als de *Steen ruig*, *hoekkig*, of met *ſcherpe punten* omgeven is, ſtaat de Vrouw, door het drukken der *Baarmoeder* op de *Blaas*, véél daaräan uit; hoofdzakelyk, ten tyden der Baring, wanneer de *Vliezen* breken, het *Hoofd* des *Kinds* in het bóvendeel des *Bekkens* gedreven, en dán de *Steen* vóór op den *Hals* der *Blaas* word gedrukt; hetwelk groote pyn verwekt, en de Verlosſing vertraagt. Indien zich de *Steen* in de *Pisbuis*, benedewaards, begeven heeft, kan hy, ligt, en met weinig moeiten uitgehaald worden: maar wanneer dezelve zich noch in de *Blaas* bevind, is het eenigſte middel, om de Lydereſſe verzachting toe te brengen, dat men een *Catheter*, ook één, of twéé vingeren in de *Schede* brenge, en den *Steen*, óver en áchter des Kinds hoofd, in de hoogte voere; of, als dit niet kan geſchieden, het Kind, eer het Hoofd zo laag in 't *Bekken* naar beneeden geperſt word, by de Voeten verloſſe.

TWEEDE AFDEELING.

OVER DE BREUKEN, OF SCHEURSELS.

§. 130.

De Vrouwen verkrygen ook *Breuken* in verſcheidene deelen; als, aan den *Navel*, aan de *Lieſſchen* en aan de *Bilnaad:* maâr, om dat zich de *Baarmoeder*, ten tyde der *Dragt*, by aanhoudendheid, hooger en hooger uitzet, worden het *Net* en de *Darmen* meêr en meêr, ópwaards, naar ieder zyde gedrukt; en, omtrent de vyfde, of zesde Maand, ryſt de *Baarmoeder* zó hoog, dat de *Darmen* niet in de *Lieſſchen* naar beneden kunnen daalen; op dezen tyd, verdwynd de *Lieſchbreuk*.. Omtrent de achſte Maand is de *Baarmoeder* zó hoog geklommen, dat de *Darmen*, of het *Net* niet meêr by den *Navel* kunnen uitzakken, en, gevolglyk, word de *Navelbreuk*, van gelyken, tot ná de Verlosſing ingehouden: maar dát zal zich, in ieder geval, niet áltoos, dus, toedragen, ten zy de *Breuk*, door het *Net* en dé *Darmen* gemaakt, van dien aart zy dat dezelve, ligt, weder in te brengen is.

§. 131.

De *Vrouwen* zyn, meerder dan de *Mannen*, aan *Navelbreuken*, en de Mannen, meerder dan de Vrouwen, aan *Lieſchbreuken* onderworpen: doch men ontmoet een derde ſoort, die aan de Vrouwen eigen zyn; hoewel dezelven, zelden, by haar

ont-

ontſtaan: deze worden veröorzaakt, als de *Darm*, tuſſchen het áchterſte deel der *Baarmoeder* en der *Schede*, en, tuſſchen de vóórſte deelen des *Rechtendarms*, uitzakt. Het *Buikvlies* daald véél lager aan déze plaats, dan aan de vóórzyde des *Bekkens*, alwaar hetzelve de *Blaas* overdekt, of, aan de zyde des *Bekkens*, alwaar het de *breede Banden* vormd; want het ſtaat maar één, of twéé duimen van de *Bilnaad* af; en de *Darmen* die hetzelve vérder naar beneden perſſen, of, in dezen omtrek, van malkander ſcheuren, zetten de zyden der *Bilnaad*, tuſſchen de onderſte deelen des *Heilig* en *Staartbeens*, in de gedaante eens *Gezwels* uit. Wanneer nu de *Darm*, ten tyde der *Baaring*, zulk een legging heeft, en des *Kinds hoofd* in 't *Bekken* word gedreven, kan 'er, wanneer de geboorte langwylig en zwaar word, en de drukking een wyl aanhoud, een *verſtropping* ontſtaan. Om nu dit toeval te verhoeden, of te herſtellen, moet men den *Schedenmond*, by graaden, met de hand openen, waardoor men, na dezelve in de *Schede* gebragt is, des Kinds hoofd in de hoogte heft, zodanig dat de *Darm*, door behulp der andere hand, waarmeê men tegen de uitwendige zyde drukt, óver hetzelve heen geſchoven kan worden. Op zulk eene wyze kunnen beiden de handen, beurtelings, gebruikt worden, tot men zyn oogmerk heeft bereikt. Maar konde deze handelwyze, om den *Darm* intebrengen en te rug te houden, niet gelukken, dan moet het Kind, met behulp der *Tang*, verloſt, of gekeerd, en, by de *Voeten*, uitgehaald worden, gelyk wy, by den *Steen* der *Blaas* (§. 129.) geleerd hebben. De *Navel* en *Lieſchbreuken* kan men, door dienſtige drukking, terug houden; maar het is heel moeijelyk een *verband* uit te denken 't welk dienſt by een *Bilnaadsbreuk* doet. *Zie VERZAM.* II. No. 2.

DERDE AFDEELING.

OVER DE WATERZUGTEN.

§. 132.

Een *moeijelyke ademhaaling* kan, by zwangere Vrouwen, door verzameling eener *ſtof* in de *Borſt* en in den *Onderbuik*, van gelyken, door *Ettergezwellen* in de *Ingewanden* veröorzaakt worden, waarby noch de drukking der *Baarmoeder* tegen de *werktuigen* des *Ademhaaling* komt. Deze ongemakken, (welken, gemeenlyk, doodelyk zyn,) moeten, onder de Baaring, naar eene op andere tyden gebruikelyke wyze, behandeld worden. Ook is de *holte* des *Buiks* aan een *Waterzugt* (*Acites*,) mét, of zónder *Waterblaasjes*, onderworpen: waardoor, indien hier de uitzetting der *Baarmoeder* noch by komt, de Buik tot eene ongehoorde dikte kan uitgezet worden; welke uitzetting eene drukking op de *Borſt*, en *Benaudheid* veröorzaakt. Hiertoe moeten de gewoone middelen, welken de *Waterzugt* herſtellen, of haaren voortgang beletten, aangewend

worden: maar, met dit onderſcheid, dat men de *Afgangverwekkende Middelen* met meêr vóórzorge dient voor te ſchryven. *Zie VERZAM.* II. No. 3.

§. 133.

Dit ongemak komt de zwangere Vrouwen niet zo dikwils over als de *Waterzugt* (*Anaſarca*), welke een *waterächtige opzwelling* des *Vetroks* is, die zich over de geheele oppervlakte des *lighaams* uitbreid, en alle *Spieren*, *Vaten* en *Vezelen* omvangt. Deze Ziekte is eene uitwerking van algemeene verſlapping en verzwakking. Zo men dezelve niet by tyds tégengaat, kan zy het leeven der Lydereſſe in gevaar brengen, om dat zy met een doodelyke verſcheuring der *Baarmoeder* kan vergezeld gaan. Om nu deze treurige uitkomſt te ontvlieden, moet men, zo veel mogelyk is, ten aanzien der *leevensregel*, *Artſenyën* en *lighaamsöefſeningen* voorſchryven die de väſte deelen verſterken, en den omloop der vloeiſtoffen aanzetten. Men laat haar, by voorbeeld, herhaalde giften *Confect. Cardiac.* innemen, en *verſterkende Wynen*, die op *verwarmende Kruiden* geſtaan hebben, matiglyk drinken: men laat haar zulke ſpyſen eeten die ſterk *geroofterd* en *geſouſt* zyn, en, geheellyk, van *verſlappende* en *verdunnende Dranken*, als, dun *Bier* en *Water*, áfzien.

VIERDE AFDEELING.

OVER DEN TEGENWILLIGEN AFLOOP DER PIS, ALS OOK OVER HET MOEIJELYK WATEREN OP HET EINDE DER DRAGT EN TEN TYDE DER BARING.

§. 134.

De *Pisblaas* word, by *zwangere Vrouwen*, wanneer de tyd der *Baring* naderd, dikwils, door de *Baarmoeder* gedrukt, zodanig dat dezelve ſlechts een geringe meenigte *Pis* kan inhouden; eene omſtandigheid die wel niet gevaarlyk: maar, toch, bovenmaten bezwaarlyk is; hoofdzaakelyk, wanneer zy met *Hoeſten* en *Braaken* vergezeld gaat: in welke omſtandigheid de *Pis*, tegen wil, met groot geweld voortgedreven word. Het *Hoeſten* kan wel door dienſtige middelen: maar het *Braaken*, zelden, herſteld worden. Zomtyds doet een, om den *Onderbuik* gelegt, en om den Schouder geveſtigt windzel byzonderen dienſt: voornamelyk, als de *Baarmoeder* over de *Schaambeenderen* hangt, waardoor de *Pisblaas* tezamengedrukt word.

§. 135.

§. 135.

Maar dit ongemak is van zo gevaarlyke gevolgen niet als het *moeijelyk Wateren*, of een geheele *opſtopping* der *Pis*, (gelyk wy (§. 116 — 125.) hebben aangemerkt,) welke: hoewel, heel zelden, zich eerſt in de vierde, of in 't begin der vyfde Maand van bezwangering openbaard: maar, het allermeeſt, onder de Baring, of ná de verlosſing ontſtaat. In den beginne der Baring, eêr de *Vliezen* gebroken zyn, en het *Hoofd* des *Kinds* in den *Doorgang* gezonken is, kan de Vrouw, gemeenlyk, wegens de drukking op de *Blaas*, de *Pis* niet inhouden: maar, zyn de *Vliezen* gebrooken, en de *Wateren* ontlaſt, dan trekt zich de *Baarmoeder* tezamen, en het *Hoofd* des *Kinds* word, in 't *Bekken*, naar beneeden gedrukt; doch als het zich dáár langen tyd ophoud, kunnen de *Pisbuis* en de *Sluitſpier* der *Blaas* zodanig tezaamgedrukt worden, dat aan de *Pis* geen' dóórgang verleend word. Hier houd, (ten gelyken tyde,) de drukking tegen den *Bodem* der *Blaas* óp, door dien de grootte der *Baarmoeder* verminderd word, en de *Wanden* des *Buiks* verſlappen; gevolglyk, word de *Blaas*, door de aanwasſende meenigte van *Pis*, ligter, en in zulk een graad uitgezet, dat de vezelen verlammen. Wanneer nu, na de verlosſing, de *Sluitſpier* der *Blaas* en de *Pisbuis* niet meer gedrukt worden, kan zich de *Blaas* niet genoeg tezamenkrimpen, om de in-zich bevatte *Pis* uit te dryven; voornamelyk als, door de drukking, de *Hals* der *Blaas* en de *Pisbuis* geleden hebben, en een *Gezwel* of *Ontſteeking* náblyft: in welke gevallen de Lyderesſe met geweldige ſpannende *Pynen* in de *Lenden*, in den *Rug*, in de *Lieſcben*, en, voornamelyk, óm de *Schaambeenderen* aangetaſt word.

§. 136.

Dit ongemak word, onmiddelyk, door de *Aftapping* der *Pis*, met behulp der *Catheter* herſteld; en dit hulpmiddel moet ook, inderdaad, vóór de verlosſing ter hand genomen worden, doordien hetzelve de Baring, op het onfeilbaarſt, bevorderd: wyl, ánders, de ééne pyn op de andere volgt. Indien de *Ontſteeking* aanhoud, zich vermeerderd, en de *opſtopping* der *Pis*, ná de Verlosſing, weêrkomt, moeten de uitwendige deelen met warme *Stovingen* bedekt worden; als, door *Blaazen* met *warm Water*, half gevuld, of met *verweekende Afkookzels*, die, zó heet als de Lyderesſe zulks lyden kan, op den *Onderbuik* gelegt worden; de *Catheter* moet men, tweemaal daags, of zó dikwils als nodig is gebruiken, tot de *Blaas* haar behoorlyke ſpanning heeft wedergekreegen, en haare werking zonder onze hulp verricht.

VYFDE AFDEELING.

OVER DEN WITTEN VLOED DER ZWANGERE VROUWEN.

§. 137.

Deze ontlaſting die de Vrouwen meêr op andere tyden, dan ſtaande de Bevrugting onderworpen zyn, kan, zo dezelve ſterk is, de ontvangenis verhinderen. By zulken die, gewoonlyk, daarmede bezwaart worden, houd deze Ziekte, geduurende den tyd der *Dragt*, gemeenlyk, óp: en, by eenigen, echter, duurd dezelve tot het laatſte toe. Indien de zitplaats van dit ongemak in de *Schede* is, word de ontlaſting, zomwylen, zó gróót dat, beiden, Moeder en Kind, daardoor verzwakken, en, dus, wel eens een Miskraam word veröorzaakt. Hier zyn nu alle dingen dienſtig die het lighaam *verſterken* en *voeden*. Het is ook te gelooven dat zich dit openbaard als een deel des *Chorions* van de *Baarmoeder* afgeſcheiden is, en een vogt, van de *Colatura lactea*, tot voeding der Vrugt, afgeſcheiden, met geweld, door den *Moedermond*, uitgedrevenword; hoe grooter deze afſcheiding is, en hoe nader aan den vollen tyd hoe men overvloediger ontlaſting ontmoet.

ZESDE AFDEELING.

OVER DE GONORRHEA, EN VENUS ZIEKTE.

§. 138.

Schoon de Vrouwen niet zo ſpoedig als de Mannen van deeze ongemakken beſmet worden, zyn ze, toch, wegens haare veelvochtig en ſlapheid in de aangedaane deelen, gemeenlyk, met meêr moeiten, daarvan te herſtellen; voornamelyk, bezwangerde Vrouwen, die, echter, op dezelfde wyze, als in andere tyden, moeten behandeld worden; uitgezonderd, dat men, in dit geval, de *Mercuriale* en *ſterke afgangverwekkende Middelen* heel omzichtig gebruikt. Want zo de *Druipper* verwaarlooſt, of onkundig behandeld word, zal het *beſmette wezen* toeneemen, en, werkelyk, in de *Venuspokken* veränderen. Het valt, dikwils, zwaar, een *Druipper* van den *Wittenvloed* te onderſcheiden, wyl de verwe en meenigte der uitvlietende ſtoffe, in beiden, byna eenerlei zyn. Echter vinden wy, by de laatſte Ziekte, zelden eene ontſteeking,

of

of zweeren binnen aan de *Schaamlippen*, of aan den ingang der *Schede*; waar tegen, by de eerſte, deze omſtandigheden, gemeenlyk, kort na de Beſmetting, aan de *Pisbuis* en de *Myrtvormige kronkels* verſchynen, die, inwendig, aan de *Schaamlippen* te voorſchyn komen, en een groote ſmert onder het wateren veröorzaaken. De *Druiper* onderſcheid zich ook van den *Wittenvloed* door zyne aanhoudendheid, geduurende den geheelen tyd der Maandelykſche ontlaſting; in welke omſtandigheid de andere gemeenlyk ophoud: doch dit kénteken is, op zyn beſt genomen, onzeker, en kan, by bezwangerden, geen plaats vinden; wyl, ten dien tyde, de *Maandſtonden* ophouden. De *Genezing* word het beſt ondernomen, als men de Lyderesſe een Ader opend, en herhaalde Giften van *zagte* met *kwikvermengde afgangverwekkende middelen*, een *ſpaarzaame levensregel*, *Melkdranken* met *Salpeter* vermengt, en, eindelyk, *Balſemächtige*, *verſterkende* en *tezaametrekkende middelen* voorſchryft.

§. 139.

Wanneer de Ziekte voortgegaan en tot den tweeden graad van beſmetting is ingeworteld, verzeld met *kankerächtige zweeren* aan de *Schaamdeelen*, *Venusbuilen* in de *Lieſchen*, *zweeren* in den *Neus* en in de *Keel*, zodanig dat zich het leeven der Lyderesſe, of de geſteldheid der Deelen in gevaar bevinden; moeten *kwikmiddelen* gegeven worden, om dáárdoor een *ligte kweiling* te verwekken, die, aanſtonds, door zagte *afgangverwekkende middelen* tegengegaan, ja, zelfs, geheel verdreven en, aanſtonds, naar de kragten der Vrouwe zulks toelaaten, weder, tot de *Beſmetting* verjaagt is, *hernieuwd* moet worden. Echter komt het hier op het *oordeel*, en de *vóórzigtigheid* van den Vóórſchryver aan: Want die vóórzigtig is, zal, liever, door *ſtreelende Middelen* verligting zoeken te weege te brengen, en de kwaal, ná de Verloſsing tegengaan, dan *Middelen* vóór ſchryven die geleegendheid tot *Miskraamen* geven. *Zie VERZAM.* II. No. 4.

DERDE HOOFDDEEL.

EERSTE AFDEELING.

OVER DE MISKRAAMEN IN 'T BYZONDER.

§. 140.

De meeſte *vóórſchreevene Ziektens* kunnen, zo zy *geweldig* en *verwaarlooſt* zyn, een *Miskraam* veröorzaaken; en het zoude, zeeker, een eindeloos werk worden, indien men alle de hinderpaalen, die dit ongemak kunnen verwekken, wilden óptellen. Derhalven zal ik my ſlechts vergenoegen met het beſchryven der *oorzaaken* waarop *Miskraamen* ontſtaan: als, *Eerſtelyk*, indien het *Kind dood* is; *ten anderen*, wanneer zich de *Moederkoek* van de *Baarmoeder Afgeſcheiden* heeft; *ten derden*, wat een al te groote *uitzetting* des *Hals* en des *Monds* der *Baarmoeder* verwekken kan; en, *eindelyk*, wat door een ongewoone *Beluſtheid* kan veröorzaakt worden.

TWEEDE AFDEELING.

OVER DE DOOD DES KINDS, EN OVER DE MISKRAAMEN DAARDOOR ONTSTAAN.

§. 141.

De *dood* des *Kinds* kan veröorzaakt worden door de Ziektens die hetzelven byzonder eigen zyn, en, dáárvan, kan men geen rede geven: maar wél van verſcheiden toevallen die het kind, in de *Baarmoeder*, aantaſten. *Byvoorbeeld*, wanneer de *Navelſtreng*, láng, en de menigte des Waters, waarïn de Vrugt zwemt, gróót, de Vrugt jong, onder de zwemming, eenen ſtrik van dezelve maken, wáárdóór, als déze over deszelfs Hoofd ſchiet, de *Hals* en het *Lighaam* verſtropt worden: maar zo de Vrugt daar geheel dóórgaat zal 'er een Knoop in de *Navelſtreng* ontſtaan, die, zo hy ſterk toegetrokken word, den Omloop des Bloeds in dezelve verſtopt. Dit kan ook geſchieden, zo de wateren in heel kleine menigte voorhanden zyn, en de *Navelſtreng*

ſtreng, eêr dan het Hoofd des Kinds, uitzakt. In 't kort, de *Dood* der *Vrugt* word veröorzaakt door alle *Omſlingeringen*, *Knoopingen* en alle *drukkingen* op de *Navelſtreng* die den *Omloop* des Bloeds, tusſchen den *Moederkoek* en 't Kind, kunnen wederhouden.

§. 141.

Ook kan de *Vrugt*, door *Ziektens* en *toevallen* welken de *Moeder* overkomen, *gedood* worden; te weten; door overheerende *gemoedsbeweegingen* als, *Vreugde*, *Vrees*, of *Toorne*, wanneer dezelven, ſchielyk, tot eenen te hoogen graad ryzen, en *ſiddering* in de *Leeden*, *Flaauwtens*, of *Zeenuwtrekking* verwekken; dezelve kan ook uit *volbloedigheid*, of door alle *ſcherpe Ziektens*, die den *Omloop* der *Vogten* te ſterk aanzetten, gebooren worden.

§. 142.

Wanneer nu het *Kind dood* is, en, gevolglyk, de *Omloop* der *Sappen* in de *Nageboorte* ophoud, word de *Baarmoeder* niet verder uitgezet; de Vrouw beſpeurt niet meêr dat het Kind, (daartoe groot genoeg zynde,) zich langer beweegt, of verroerd; alle haare in-zich houdende deelen gaan, by trappen, tot verrotting over; de tegenſtand der *Vliezen* word zwakker; de tezamentrekkende kragt der *Baarmoeder*, gevoegd by de drukking der *Ingewanden* des *Onderbuiks* en van deszelfs *Wanden*; moet, bygevolg, de *Vliezen* door derzelver afgeſtorven inhoud doen breeken, en de *Baarmoeder*, by graaden, rondöm de in-zich houdende deelen te zamenkrimpen; die ook, daarom, by aanhoudendheid, verder en verder, naar beneden word gedrongen; de *Hals* en de *Baarmoedermond* worden, by graden, uitgezet, zy doen de *Weden* ontſtaan, en, daaröp, een *Miskraam* volgen.

§. 143.

Op ándere tyden krygt de Vrouw *Krimpingen* in de *Darmen*, *Buikloopen* en *Weden*, zelfs, eêr de *Vliezen gebrooken* zyn; deze omſtandigheden worden door de *verſtopping*, of door den *tegenſtand* der *Baarmoederlyke Vaten* verwekt. In deze gevallen is de Vrouw, indien 'er een *Bloedſtorting* uit de *Baarmoeder* ontſtaat, zélden in gevaar; en, ſchoon het *Kind* voor *dood* word gehouden, moet men, echter, met *geduld*, afwachten wat de *Natuur*, verder, zal willen verrichten. Zo de Vrouw *zwak*, *afgemat*, of *bevreeſt* is, moet zy door een' *voedenden leevensregel* opgebeurd worden; is *zy volbloedig*, dan moet haar een *Aderopenen* en, door *Afgangverwekkende Middelen*, ontlaſting bezorgen: indien de *Baring* begint, zal men haar, volgens de hierná beſchreeven *Regelen*, te hulp komen. *Zie VERZAM.* 12. No. 1.

DERDE AFDEELING.

OVER DE AFSCHEIDING DES MOEDERKOEKS, EN DE DAAR UIT ONTSTAANDE MISKRAAMEN.

§. 144.

Deze afscheiding kan door alle voornoemde Ziektens en toevallen ontstaan; als ook, door geweldige *stootingen*, *drukkingen* en *kwetsingen* op den *Buik;* vérder, door geweldig *Hoesten*, *Braaken*, door het *persen* ter *afgang* by *hardlyvigheid.* De afscheiding des *Moederkoeks* is, altoos, met eenen uit de *Baarmoederlyke Vaten* ontstaanden *Bloedvliet*, vergezeld, die, naar de tyd der *Dragt* gevorderd is, en de *Moederkoek* meêr of min losgelaaten heeft, groot, of gering is.

§. 145.

Deze *Bloedvliet* word, van de *Maandstonden*, door den buitengewoonen tyd, en door de groote meenigte des ontvlietenden Bloeds, die, na weinig ophoudens, dóór de geringste beweeging der Lyderesse wederkomt, het best onderscheiden.

§. 146.

Hoe jonger de *Dragt* is, hoe minder gevaar: vermits het *Bloed*, schoon eene aanmerkelyke menigte deszelven verlooren gaat, niet zo geweldig uitvliet dat de Vrouw, terstond, van alle kragten ontblood word; daaröm kan zy ook meerder uitstaan, en haare *leevensgeesten* kunnen, door dienstige *Hartsterkingen* en *voedende leevensregelen*, opgebeurd worden. Maar indien 'er zulk een *Bloedvliet* in de drie, of in de vier laatste Maanden ontstaat, is dezelve veel gevaarlyker, hoofdzaakelyk, tegen den *vollen tyd;* wyl, dán, de *Vaten* der *Baarmoeder* wyder zyn uitgezet, en, in korten tyd, veel grooter menigte *Bloeds* verlooren gaat. Intusschen zal, in beiden deze gevallen, de *Bloeding* grooter, of kleiner zyn, naar maate grooter, of kleiner gedeelte des *Moederkoeks* van de *Baarmoeder* is afgescheiden; wanneer het, slechts, een klein gedeelte is, kan de *Bloedstorting*, zo dezelve wél behandeld word, zomwylen, gestopt worden, en, dán zal álles, in order, tot den *vollen tyd*, voortgaan. Maar zo zulks, by eene kortelings bevrugte Vrouw, niêt kan verrigt worden, moet het voornaamste inzicht zyn, den *Bloedvliet* te doen verzagten, en het vérdere van den tyd, met geduld, af te wagten; dewyl een *Miskraam*, vóór de vyf éérste Maanden,

den, zelden, met groot gevaar vergezeld gaat. Niets kan, daartegen, gevaarlyker zyn dan eene Bloedvergieting die in de vier laatſte Maanden ontſtaat, en niet, áánſtonds, geſtild kan worden; in deze gevallen vinden wy ons, door eene korte ophouding, welke, door het geronnen en op den *Moedermond* leggend *Bloed* veröorzaakt word, dikwils, bedroogen: want, als dit uitgedreven word, begind de *Bloedſtorting* weder van vooren af aan: en, evenwel, ſchryven wy deze wederkomſt, in 't gemeen, aan eenige *beweeging*, eenen aanval van *Hoeſten*, een *perſing* onder den *Stoelgang*, of aan ánder geweld toe.

§. 147.

In dit geval is 't een geluk voor de Vrouw, zo haar *Dragt* kórt op het einde loopt. Dit laatſte word, indien zich het Hoofd áánbied, door eene gemakkelyke *verwyding* des *Moedermonds* bevorderd; en, indien dezelve genoegzaam verwyd is, moeten de *Vliezen verbrooken* worden: zodanig, dat, als de wateren ontlaſt zyn, de *Baarmoeder* zich tezamenkrimpt, den *Bloedvloed* geſtopt, en de Lyderesſe, zéker, verloſt word. Maar zo de *Bloedſtorting* met groot geweld wederkomt, is 'er, gemeenlyk, geen ander middel dan de Verloſſing, volgens de in het 3de Boek, 4de Hoofddeel, 3de Afd., en, 4de Boek, 1ſte Hoofddeel, 3de Afd. beſchreevene wyze, zo ſpoedig als mogelyk is, te onderneemen.

§. 148.

Schoon nu de *Bloedvloed* uit de *Baarmoeder*, tegen het einde der *Dragt*, zeer gevaarlyk is, zal, toch, indien de Vrouw tot Arbeid gebragt kan worden, de *Moedermond*, door de *Weden*, of door de *Hand*, ligtelyk, verwyd worden: maar, in de zesde, of in de zevende Maand vereiſcht zulks langer tyd, en de *Moedermond* laat zich, als dán, bezwaarlyk verwyden: dat ook, omtrent dien tyd, zomwylen, de oorzaak des gevaars is.

§. 149.

De *Rand*, of het midden des *Moederkoeks* is, zomwylen, dwárs over de inwendige zyde des *Moedermonds*, welke zich, dikwils, eenige weeken voor het einde der *Dragt*, begind te öpenen, áángehecht; in dit geval begint ook de *Bloedſtorting* op dien zelfden tyd, en houd, zélden, óp voor de Vrouw verloſt is. De *Bloedſtorting* kan, het is waar, door geſtold Bloed, hetwelk de öpening verſtopt, weder ophouden: maar, dit wordende weggedreeven, dan vloeid het met het zelfde geweld weder uit, en vereiſcht dezelfde behandeling als (§. 147.) aangeraaden is.

§. 150.

Men moet, in alle gevallen, en, ten allen tyde der *Dragt*, als de Vrouw

eenen buitengewoonen ſchok, het zy op haar' *Geeſt*, of op haar Lighaam geleeden heeft; ja, met een geweldige heete Koorts, of eene ándere uit volbloedigheid ontſtaande Ziekte word aangetaſt, eene Aderlaating voorſchryven. In alle deze gevallen, zeg ik, moet men, áltoos, ter verhoeding, of voorkoming, eene Aderlaating voorſchryven: ten zy eene zwakke, ſlappe en teedere lighaamsgeſteltenis zulke ontlaſtingen ondienſtig maaken: maar diergelyke Lyderesſen zyn zo ligtlyk, aan Koortſen die uit volbloedigheid ontſtaan, niet onderworpen.

§. 151.

Men moet, zo ras men beſpeurt dat zich een *Bloedvloed* openbaaren wil, de Lyderesſe, onmiddelyk, van *acht*, *tien*, of twaalf oncen *Bloeds* ontlaſten, en het *Aderöpenen*, zo de Vrouw ſterk van lighaam is, en 't geval zulks vereiſcht, naar gelegendheid, herhaalen; zy moet ook te Bedde blyven, en, liever, koel dan warm gehouden worden. Heeft zy geen' *Stoelgang* dan moet men haar een *ontbindend Inſpuitzel* toebrengen, waardoor de verharde ſtof opgeloſt en, gemakkelyk, zonder geweld uitgedreeven word. *Inwendig* moeten 'er *Melkdranken*, met *Salpeter* vermengt, en *Mengzels* van *roode Roosuittrekzels*, die met *Geeſt* van *Vitrioolzuur* gemaakt worden, naar de *verkoeling* en *zametrekking* zulks vereiſchen, gebruikt worden: maar, voor alle dingen, moet men *Opiaten* vóórſchryven, om de Vrouw, daardoor, tot *Ruſt* te brengen, en haar gemoed van onaangenaame en vreesächtige voorſtellingen te ontheffen. Wat den *leevensregel* belangt, men laat haar, *Brood*, *ſlap Vlees* en *Ryſtnat*, als *Soepe* toegemaakt, gebruiken; men laat haar *Water* drinken, waarin een *gloeijend yſer*, verſcheiden malen uitgebluſt, en waaronder een weinig *gekookte roode Wyn* (*red burnd wine*) vermengt is; zy moet zich van alle *kragtige voedzels* onthouden, en, in 't geheel, geen *Vlees*, of *kragtig Vleesnat* gebruiken; 't welk al te veel *Bloed* verwekt, hetzelve áánzet, en deszelfs *Omloop* verhaaſt. Maar zo, niet tegenſtaande deze behandeling, de *Bloedvloed* aanhoud en toeneemt, zodanig, dat de Lyderesſe, door dat verlies, *zwak*, *magteloos* en *uitgeteerd* word, moet men haar, zonder tyd verzuim, als in het 3de Boek, 9de Hoofddeel, 3de Afd. zien te verloſſen: hoewel dit, zelden, mogelyk is; uitgezonderd, in de laatſte Maand der *Dragt*, en, hoe nader de Vrouw aan haar *vollen tyd* is, hoe ligter zulks, alsdan, kan verricht worden; ten zy de *Weden* de verwyding des *Moedermonds* bevorderen, of, dáártoe, een begin gemaakt hebben. *Zie VERZAM.* 12. No. 2.

VIER-

VIERDE AFDEELING.

OVER DE AL TE STERKE UITZETTING DES HALS EN DES MONDS DER BAARMOEDER, TEN TYDE DER DRAGT, EN OVER DE DAAR UIT ONTSTAANDE MISKRAAMEN.

§. 152.

Het *Miskraamen* kan door alle geweldige vermogens, die den *Hals* en den *Mond* der *Baarmoeder* uitzetten, als, *Hoeſten*, *Braaken*, *opſpanningen* door *verſtopten Stoelgang*, ſterke *Afgang verwekkende middelen*, welken bovenmatigen *Stoelgang*, *Stoeldrang* en geweldige *Stuiptrekkingen* te wege brengen, ontſtaan. Alle deze toevallen moeten, naar de gewoone wyze, geſtild worden: het *Hoeſten* en *Braaken* kan men, voornamelyk, door *Aderlaaten* en *Opiaten* ſtillen; de verſtopping des *Stoelgangs* door *Inſpuitzels*, en zagte *Afgangverwekkende Middelen* verdryven; den *bovenmatigen Stoelgang* door *Opiaten*, ſtuiten; den *Stoeldrang* ook door *Opiaten* en *Olieächtige Inſpuitzelen*, redden; de *Stuiptrekkingen* door *Aderlaaten* en *Bladder trekkende middelen*, verwinnen. En om dat zich de geweldige *Stuiptrekkingen*, gemeenlyk opdoen als de vollen tyd naby is, moet men de Vrouw, wanneer dezelven niet ſpoedig geſtild kunnen worden: maar, in de plaats van afteneemen, zich verheffen, zodanig, dat haar leeven, zigbaarlyk, dáárdoor, ingevaar word geſteld, aanſtonds, op gelyke wyze, als by de *Bloedſtorting* in de laatſte Maand geleerd is, zoeken te verloſſen. *Zie VERZAM.* 12. No. 2.

VYFDE AFDEELING.

OVER DE BELUSTHEID, EN DE DAAR UIT ONTSTAANDE MISKRAAMEN.

§. 153.

Een *Miskraam* kan, van gelyken, ontſtaan door ongewoone *beluſtheid* naar dingen die niet ſpoedig, of niet ligt kunnen verkregen worden, of naar zulke zaaken die de Vrouwen zich ſchaamen te vorderen; hoofdzaakelyk, zo zy van haar eerſte Kind zwanger gaan; ik meen verſcheidene ſoorten

van *Spyzen* en *Dranken* die daar toe, aanleiding geven. Deze *Beluſtheid*, brengt, zo dezelve niet geſtild word, zomwylen, een *Miskraam* voort, en men ſteld, inderdaad, dat het Kind, dáárdoor, op zulk eene wyze word aangegrepen, dat deszelfs lighaam 't zelfde Merkteken der geſtalte, of de verwe der zaake die de Moeder hadde begeert, word ingeprent. Deze *Beluſtheid* moet, daaröm, ſchoon dezelve onverſtandig, en ondienſtig ſchynt, geſtild worden, en de Moeder alle dingen vermeiden die haare zinnen onäangenaam vallen; wyl ook *Miskraamen* kunnen voortgebragt worden, zo de Vrouw iets buitengewoons, en iets verſchrikkelyks voor 't gezigt komt. *Zie VERZAM.* 12. No. 3.

EINDE DES TWEEDEN BOEKS.

DER-

DERDE BOEK.

EERSTE HOOFDDEEL.

Over des KINDS LEGGING *in de* BAARMOEDER; *over de* ONDERSLAANING, *de* TEKENEN *van* BEVRUGTING, *de* WAARE *en* VALSCHE BAARING, *en over derzelver* VERDEELINGEN.

EERSTE AFDEELING.

OVER DES KINDS LEGGING IN DE BAARMOEDER.

§. 154.

De Vrugt heeft, wanneer dezelve in de *Baarmoeder* legt, byna, een *kogelvormige*, of, veeleêr, eene *Eyronde* gedaante, die, gelyk men door de bereekening ondervind, de kleinſt mogelyke plaats beſlaat: de *Kin* ruſt op de *Borſt*, de *Deijen* worden langs den *Buik* gedrukt, de *Hielen* ſtaan tegen de *Billen* geplaatſt, het *Aangezigt* tuſſchen de *Kniën*, de *Armen* om de *Beenen* heen en over malkander gekruiſt. Het *Hoofd* word gemeenlyk in het onderſte deel der *Baarmoeder* gevonden, en de *Eyvormige geſtalte* des *kinds* heeft de grootſte lengte, van 't *Hoofd* tot aan den *Anus:* maar de afſtand, tuſſchen de eene en de andere *zyde*, is veel minder dan van vóóren tot áchteren; wyl de *Deijen* en *Beenen*, dubbel, tegen den *Buik* en de *Maag* leggen, en het *Hoofd*, vóórwaards, naar de *Borſt* gekeerd is. Om dat de *Baarmoeder*, van áchteren, door de *Lendenwervelen* bepaald word, moet derzelver afſtand, tuſſchen de áchter en vóórdeelen, kleiner dan van de eene tot de andere zyde zyn; zodanig, dat, naar alle waarſcheinelykheid, de ééne *zyde* der *Vrugt* naar den *Rug*, en de ándere zyde naar de vóórdeelen des *Buiks* der *Moeder* gekeerd is: maar omdat de áchterdeelen der *Baarmoeder*, aan ieder zyde der *wervelbeenderen*, een kleine langwerpige holte vormd, kunnen, om die rede, de vóórdeelen der *Vrugt*, meeſtendeel, meêr áchterwaards dan voorwaards gekeerd zyn.

§. 155.

§. 155.

Men heeft, doorgaans, geloofd dat het *Hoofd*, ópwaards, naar den *Bodem* der *Baarmoeder*, de *Billen* naar den *Moedermond*, en de *vóórdeelen* naar den *Buik* der *Moeder* gekeerd waren; dat het Kind, tot op het einde der achſte, of tot in het begin der negende Maand, door deszelfs eigene zwaarte, die, dán, meerder dan het overige des lighaams is, naar beneeden word gekeerd. Anderen, wederom, bekragtigen, dewyl het Kind in grootte toeneemt, voornaamelyk, geduurende de twee laatſte Maanden, dat de meenigte des omgevenen Waters moet afneemen; zo dat, dáárdoor, de Vrugt, in haare beweging, belemmerd word, haare legging wil veränderen, en het *Hoofd* naar den *Moedermond* keeren, alwaar het, tot den tyd der Verlosſing, dus, blyft. De omſtandigheden dézer en ándere Beſpiegelingen kan men in MAURICEAU, LA MOTTE, SIMPSON en OLD vinden. Maar uit de volgende waarneemingen is het waarſchynelyker, dat het Hooſd des Kinds, van de *Ontvanging* tot de *Verlosſing*, meeſtentyd, naar het onderſte deel der *Baarmoeder* is gekeerd.

§. 156.

In de éérſte Maand heeft de Vrugt, volgens eenige Schryvers, de geſtalte eens jongen *Kikvorſch*, met een groot *Hoofd* en lang *lighaam* als een *ſtaart*, by graaden, in grootte toeneemende, tot de *Armen* en *Beenen*, als kleine *tepels*, uit de *Schouderen* en *Billen* beginnen te wasſen: van ieder zyde des *Hoofds* komen twéé *zwarte ſtippen*, benevens een kleine *holte*, of *öpening*, tusſchen ieder derzelven, te voorſchyn; waaráan men, in de tweede Maand, ligtelyk, kan onderſcheiden dat dezelven de *Oogen* en den *Mond* zyn. (*Zie* PL. V. AFB. 3. a, *het Vrugtje.*) De *Armen* en *Beenen* worden, by graaden, gevormd, terwyl het lighaam grooter word; maar de *vingeren* zyn, niet eerder dan op het einde der tweede, of in het begin der derde Maand van malkander gezonderd, en onderſcheiden (*Zie* PL. VI. AFB. I.) dus pleeg de *ontzwagteling*, gemeenlyk, toe te gaan; maar, zomwylen, is, by verſcheide *Vrugten* van eenerlei ouderdom, merkbaar onderſcheid, zo ten aanzien der grootte, als in de uiterlyke geſtalte. Hoe jonger de *Vrugt* is, hoe grooter en zwaarder het *Hoofd*, naar maate des overigen lighaams, bevonden word; dus draagt het zich, by alle de verſcheidene trappen van wasdom, in de *Vrugt* toe; zo dat, als dezelve by haare *Navelſtreng* in 't Water word gehangen, het *Hoofd*, natuurlykerwyze, nederwaards zinkt. Verder, als de Vrouw in de vierde, vyfde, zesde, of zevende Maand een *Miskraam* krygt, bied zich het *Hoofd*, meeſtentyds, áán, en word het éérſt verloſt (*Zie* PL. VIII. IX.) Wanneer men *Onderſlaat*, word het *Hoofd*, veeltyds, in de zevende, zomwylen, in de zesde: maar, dikwils, in de achſte Maand gevoeld; en, als men die zelfde Vrouw, van tyd tot tyd, op zulk eene wyze, tot de Baaring toe, onderzoekt,

zoekt, zal het *Hoofd*, altoos, gelyk een ronde vaſte zelfſtandigheid, aan de vóórdeelen van den *Rand* des *Bekkens*, tuſſchen den *Moedermond* en de *Schaambeenderen*, door de zelfſtandigheid der *Schede* en der *Baarmoeder* heen, gevoeld worden. (*Zie* Pl. 9. 11.). Maar alle deze meeningen zyn aan verſcheidene tegenwerpingen onderworpen. Indien het nederzinken des Hoofds door deszelfs eigene meerder zwaarte ontſtond, zouden wy hetzelve, altoos, aan den *Moedermond* vinden, wyl deze oorzaak dan ook, altyd, zoude ſtand houden. Wil men 't aan de vermindering des Waters toeſchryven? Waaröm zouden wy dan, dikwils, bevinden dat de *Billen* vóórkomen? ja, zelfs, wanneer een meenigte Water voorhanden is, groot genoeg, om het Hoofd vryheid te geven van weder, öpwaards, naar den *Bodem* te ryzen, of om (naar de meening van anderen,) door des Hoofds eigene zwaarte, naar den *Moedermond* te zinken? Zommigen gelooven, inderdaad, dat het Hoofd, altoos, uit zich-zelf, vóórkomt; behalven, wanneer het, door den *Navelſtreng*, die om den *Hals*, of om het Lighaam geſlingerd is, opgehouden, en in deszelfs natuurlyke voortgang verhinderd word. Doch, waaren deze vooronderſtellingen zeeker, dan moeſten wy, die kinderen, welken op een tegennatuurlyke wyze vóórkomen, altoos keeren, en by de Voeten verloſſen: ja, zelfs bevinden dat de *Navelſtreng*, altyd meêr, of min óm dezelven geſlingerd was: daar ik, in tegendeel, dikwils, heb waargenomen, dat de *Navelſtreng* óm den *Hals*, en óm het *lighaam* geſlingerd zat zo zich het Hoofd, als in andere gevallen, vóórdeed; en, daartegen, heb ik ook, zo zich andere deelen voordeeden, veeltyds, het Kind verloſt, zonder dat de *Navelſtreng*, zich óm hetzelve geſlingerd had. Dat zich het Hoofd, de geheele *Dragt* dóór, ónderwaards bevind, ſchynt, naar alle het geen ik gezegt heb, het waarſchynelykſte te zyn, ſchoon de reeds genoemde *tegenwerpingen*, of de *waarneemingen* van eenige *Schryvers*, welken, daar tegen, bewyzen inbrengen dat zy, (Vrouwen geöpend hebbende die in de vyfde, zesde, of zevende Maand der *Dragt* geſtorven waren,) des kinds Hoofd, öpwaards, naar den *Bodem*, gevonden hebben. Maar om dat het Kind, in 't eene geval, tot de geboorte toe, zo bekwaam, als in 't andere legt, is deze ſtryd, in de bewerking der Vroedkunde, van minder belang. Het kan van nut weezen dat men zich in de gedachten prente, hoe de verkeerde ſtand des Kinds, binnen de *Baarmoeder*, door de omſlingeringen der *Navelſtreng* ontſtaan kan. (*Zie* Pl. xxix.) of, als 'er weinig, of géén Water is, dat het Kind, door deszelfs beweeging, in eenen verkeerden ſtand kan geraaken, en, in den zelven, door de naauwte der *Baarmoeder* beſlooten blyven. (*Zie* Pl. xxx. xxxi. xxxii. xxxiii.) of, eindelyk, dat dit de uitwerking eens overhangenden *Buiks*, of eens engen *Bekkens* kan wezen, indien het Hoofd, vóórwaards, over de *Schaambeenderen* legt. *Zie VERZAM.* 13. *en* Pl. xii. xxviii. xxxiv. (*)

(*) Deze § verſchild, merkelyk, met de *Hoogduitſche* en *Franſche* Vertaaling.

TWEEDE AFDEELING.

OVER DE ONDERSLAANING.

§. 158.

De *onderſlaaning* geſchied door den *voorſten* met *Pomade* beſmeerden *Vinger* in de *Schede* tebrengen, om den *Moedermond*, aan deszelfs *Hals*, te onderzoeken: en, ook, zomwylen, in den *Rechtendarm* te voeren, om de *Uitzetting* des *Baarmoederbodems* te ontdekken; eenigen raaden áán, zich van den langſten *vinger* te bedienen; ánderen zeggen, men zal dézen, en den vóórſten tezamen gebruiken: maar de langſte is, door de twee, welken, te weder zyde, naaſt denzelven zyn, te veel belemmert; zo dat men dien niet, volkomen, kan gebruiken; en, indien men beiden de vóórſte vingeren gebruikt, zal zulks de Vrouw, altoos, pynelyk vallen. Het inzigt der *onderſlaaning* ſtrekt, om te weten of de Vrouw Zwanger is, of niet, en om te ontdekken hoe verre zy in haare bezwangering gevorderd is, of zy in gevaar van te *Miskraamen*, dan of de *Moedermond* geöpend is; alsmede om, ten tyde der Baaring, een recht oordeel over haaren toeſtand te vellen, de *Moedermond* te openen, de *Vliezen*, met haare Wateren, nederwaards te drukken, en, eindelyk, te onderſcheiden wát gedeelte des kinds vóórkomt.

§. 159.

Men kan, in 't algemeen genoomen, door de *onderſlaaning* in de *Schede*, niet eerder dan ná de vierde Maand, ontdekken of de *Baarmoeder Bevrugt* is, of niet: de beſte tyd van onderzoeking ſtel ik, des morgens als de Vrouw nuchteren is, na zy gewaterd heeft, en ter ſtoel is geweeſt: zy moet, als het mogelyk is, zich, ſtaande, laaten onderſlaan; wyl, in dien ſtand, de *Baarmoeder*, laager, in de *Schede* zinkt, en dus, den *Laſt* derzelve, by de *onderſlaaning*, aanmerkelyker, is, dan wanneer zy op haaren Rug legt.

§. 160.

Een Hoofdöorzaak onzer onzekerheid is, dat, zo wy den *Hals* onderzoeken willen, de *Baarmoeder*, door onze drukking op de *Schede*, aan de zyde des *Moedermonds*, in de hoogte ryſt (*Zie* PL. 6. AFB. 1.); en, by veelen, bevind men den *Moedermond* heel geſpannen. Maar als de *Bodem* der *Baarmoeder*, náby den *Navel*, ópgereezen is, word de drukking, van boven naar beneeden, op den *Moedermond* zó ſterk, dat men, gemeenlyk, niet ſlechts den *Hals*: maár ook, bovendien, de uitzetting des onderſten deels der *Baarmoeder*, tegelyk, ontdekken kan. *Zie* PL. VI. VIII.

§. 161.

§. 161.

Aan de gedaante des *Moedermonds* ontdekt men geen aanmerkelyk onderſcheid: uitgezonderd, op het einde der *Dragt*, wanneer dezelve, zomwylen, grooter en weeker word (*Zie* Pl. 9. H); ook ſchynen de *Lippen* des *Moedermonds*, by eene zwangere Vrouw, niet meerder tezaamgetrokken te zyn dan by eene onbevrugte. Voornamelyk, in 't begin der *Dragt:* maar, in beiden deze omſtandigheden, doet zich de *Moedermond*, by de *onderſlaaning*, als den *Bek* eenes *jongen Honds*, of eener *Zeelt* óp. By eenigen, zyn de *Lippen* zeer klein, by anderen, groot, en, zomwylen, hoewel, zelden, over malkander geſchoven, of puntig. By veele Vrouwen die, welëêr, kinderen gehad, en zwaar gebaard hebben, zyn de *Lippen* des *Moedermonds* groot, en ſtaan zó wyd van malkander dat men, daar tusſchen, de punt eens vingers kan brengen: maar, een weinig hooger, ſchynt den *Hals* geheel geſlooten te zyn.

§. 162.

In de vier eerſte Maanden kan men, aan den *Hals* der *Baarmoeder*, als men den vinger, naar de zyde des *Moedermonds*, ópwaards brengt, gevoelen dat dezelve, in de *Schede*, neederhangt: maar de uitzetting der *Baarmoeder* en des bovenſten deels des *Hals* kan, niet eerder dan in de vyfde, en, zomwylen, in de zesde Maand, ontdekt worden; alsdan moet ook de *Baarmoeder* noch, door een ſterke drukking op den Buik, naar beneeden geperſt worden.

§. 163.

De uitzetting des *Bodems* der *Baarmoeder*, kan, eêr dezelve zich in de *Schede* ontdekken laat, zomwylen, gevoeld worden, als men den vinger in den *Rechtendarm* brengt; want, op de éérſte wyze, wykt de *Baarmoeder*, by de *onderſlaaning*, weg, en begeeft zich al te verre in de hoogte; zo dat men niets onderkennen kan. Waar tegen de vinger, als men dezelve in den *Rechtendarm* brengt, áchter, tegen de *Baarmoeder*, tot digt aan het bovendeel des *Bodems*, ópwaards gaat; welke, buiten den ſtaat van Bevrugting, aan het achterdeel plat word bevonden, en, naar de zyde, uitwykt: maar, by eene Bevrugte *Baarmoeder*, laat dezelve zich, als een groot, rond gezwel voelen.

§. 164.

Omtrent de vyfde, of zesde Maand is het bovendeel der *Baarmoeder* zó veel uitgezet, dat hetzelve tot drie, of vier duimen, boven de *Schaambeenderen*, of in den midden, tusſchen dézen, en tuſſchen den *Navel* gekomen is; zo dat

wanneer men met de *Hand* op den *Buik* drukt, byzonder, by magere Vrouwen, dezelve dikwils, ontdekt word. (*Zie* PL. VII.) Als, ten gelyken tyde, de vóórſte *vinger* der andere *Hand* in de *Schede* gebragt is, zal de *Hals*, voornaamelyk, aan de voorſte deelen, en aan de zyden verkort ſchynen, en de *Laſt*, gelyk ik (§. 159.) heb aangemerkt, merkelyk, ontdekt worden. Maar zo de *Wanden* des *Buiks*, na den Eeten, uitgezet zyn, kan men door de drukking der Maag bedrogen worden; wyl derzelver drukkende magt, alsdan, aan de drukking en den *Laſt* eener bevrugte *Baarmoeder* gelyk is. Maar alle deze tekenen zyn aanmerkelyker tegen het einde der *Dragt*: by andere Vrouwen, vind men den *Moedermond*, eenige weeken vóór den vollen tyd, ontſlooten, ſchoon dezelve, gemeenlyk, niet eerder dan weinig dagen vóór het begin der *Baaring* geöpend is.

§. 165.

Van de vyfde, tot de negende Maand, word de *Hals* der *Baarmoeder*, allengs, korter en korter, en de uitzetting der *Baarmoeder*-zelf neemt, by aanhoudenheid, merkelyk toe. In de zevende Maand, ryſt derzelver *Bodem* tot aan den *Navel;* in de achſte Maand, tot aan het middengedeelte, tuſſchen den *Navel* en het *Maagkuiltje;* en, in de negende Maand, tot aan het *Maagkuiltje*-zelf: uitgezonderd, by Vrouwen die een' *overhangenden Buik* hebben. (*Zie* PL. VII. VIII. IX) Maar alle deze merktekenen kunnen, by verſcheidene Vrouwen, ook verſchillende zyn; want, by een Vrouw welke een' *overhangenden Buik* heeft, worden de deelen, onder den *Navel*, veel meêr dan bóven denzelven uitgezet, en hangen óver de *Schaamelheid* heen. Dan ſtaat den *Bodem* der *Baarmoeder* met den *Navel* gelyk, of een weinig hooger. Meenigmaal, zal ook de *Baarmoeder*, op het einde der zevende, of achſte Maand, tot aan het *Maagkuiltje*, en, by eenigen, derzelver *Hals*, in de achſte Maand, zó lang bevonden worden, als, by anderen, in de zesde, of zevende Maand. Deze verſchillendheid maakt, zomwylen, dat het onderzoek op den *Buik*, zeekerder gaat dan de *onderſlaaning*, en, dus, omgekeerd; zomwylen, moet men ook uit beiden de omſtandigheden oordeel vellen. *Zie VERZAM.* 13 en PL. XII.

DERDE

DERDE AFDEELING.

OVER DE WAARE EN TWYFELACHTIGE TEKENEN VAN BEVRUGTING, WELKEN, ZO WEL BY EENE ZWANGERE VROUW, ALS BY EENE WIER MAANDSTONDEN VERSTOPT ZYN, KUNNEN PLAATS VINDEN.

§. 166.

De *Tekenen* van Bevrugting zyn, van die der opgeſtopte *Maandſtonden*, door het *onderſlaan* in de *Schede*, en door de beweging des Kinds, in de vyfde, of zesde Maand, het beſt te onderſcheiden: zomwylen, door het *onderſlaan* in den *Rechtendarm*, vóór, of ná de vyfde Maand, wanneer de zwelling des *onderbuiks* volkomen beſpeurd word.

§. 167.

De meeſte Vrouwen hebben, één, of twéé dagen eêr haare *Maandſtonden* dóórbreeken, ongemakken welken uit *volbloedigheid* ontſtaan; als, *Spannende Pynen* in den *Rug*, in de *Lenden*, aan de binnenzyde der *Deijen*, der *Borſt*, en in het *Hoofd*; als ook, een ongemak en drukking omtrent de *Maag*, waar door het ſchynt of alle haare *Ingewanden* vól waaren. Maar deze toevallen laaten áf, en houden, by graaden, op, zodra de ontlatting begind, en voortvlied. Maar zo de Vrouw, door het één of ánder toeval, of wanörde der *Nietnatuurlyke dingen* verſtopt is, houden deze ongemakken ään, en neemen toe; men kan dezelven, van die der *Bezwangering*, tot op het einde der vierde Maand niet onderſcheiden; op welken tyd de zwangere Vrouwen beter worden, en alle de uit volbloedigheid ontſtaande ongemakken, by graaden, afneemen: daar tegen word het, met zulken welken alleenlyk verſtopt zyn, wegens de aanneemende taaiheid der ſappen, welke, door den tyd, veelderlei gevaárlyke krankheden voortbrengt, by aanhoudenheid, erger en erger. De *Bodem* der *Baarmoeder* is, by een verſtopte Lyderesſe, niet uitgezet; de wanörde der Maag is niet zo geweldig als by eene zwangere Vrouw, en, zelden, met *walging* verzeld. Waar tegen, eene zwangere Vrouw, des morgens, met misſelykheid word aangetaſt, en, daar boven, aan beluſtheid is onderworpen. De eerſten hebben een volbloedigheid van *Vaten:* de laatſten lyden, buiten deze ongemakken, een ánder, 't welk door de uitzetting der *Baarmoeder* en van het *Bezwangerde Ey* ontſtaat. *Verſtopping* en *Bezwangering* worden, beiden, door een *ſpannende volheid* in de *Borſt* vergezeld; maar, by de laatſten, kan men de *Areola*, of den *bruinen Ring* om den *Tepel*, uit welken, in de

laatſte Maanden der *Dragt*, een dunne *Vei* ontlaſt word, waarneemen: maar deze *Ring* is niet, altoos, zo duidelyk, als by de eerſte Bevrugting, en, zelfs, in 't geheel, ten dien tyde, zulk een zeeker *Merkteeken* niet, als in de anderen.

§. 168.

Omtrent de vyfde, of zesde Maand, word de voorſchreevene *Zwelling*, of *Uitzetting* der *Baarmoeder*, boven de *Schaambeenderen* ontdekt; en, door deze omſchryving en derzelver hardigheid is zy, ligt, van de *Waterzugt* in den *Buik* te onderſcheiden: Zy is ook *ronder* en *vaſter* als de *zwelling* welke de *verſlopte Maandſtonden* vergezeld, en, uit eene algemeene *volbloedigheid* der *Vaten* in de *Banden* en in de naby gelegene *Ingewanden* ontſtaat.

§. 169.

Over het geheel genomen, kan men zien dat het, in de eerſte Maand, zeer moeijelyk is de *Bezwangering* van de verſtopte *Maandſtonden* te onderſcheiden; zo dat wy, in 't *oordeelen*, moeten voorzigtig zyn; ja, nooit, zulke *Artſenyën* vóórſchryven die, voor de *Vrugt* in de *Baarmoeder*, gevaarlyk kunnen wezen: maar dat wy, veel eêr, de ongemakken moeten zoeken te verzagten, tot de tyd, en de Natuur de zaake ontdekt; en, áltoos, *Menſchlievend* oordeelen, indien *leeven* en *Eer* daardoor zouden kunnen lyden.

§. 170.

In de vyfde, of zesde Maand der *Bezwangering* erkennen wy, door het *onderſlaan* in de *Schede*, dat de *Hals* der *Baarmoeder*, merkelyk, verkort is, en dán laat zich de *Uitzetting* der *Baarmoederlyke onderdeelen*, tuſſchen den *Moedermond* en de *Schaambeenderen*, als ook, aan ieder zyde des *Hals*, merkelyk voelen. *Zie* PL. VI. VIII.

§. 171.

In de zevende Maand der *Bezwangering*, voeld men het *Hoofd* des kinds, dikwils, tegen het onderſte gedeelte der *Baarmoeder*, tuſſchen het *Schaambeen* en den *Moedermond* ruſten; wanneer hetzelve, naar den *Bodem*, ópwaards gedreven word, zinkt het, door deszelfs eigene zwaarte, weder nederwaards. Alle deze vóórzeggingstekenen worden, hoe meêr de Vrouw den verlostyd naderd, ook klaarder en zekerder.

§. 172.

Zomwylen voeld men het *Hoofd* des kinds, niet eêr dan in de achtſte, of negende

gende Maand, en, in weinig gevallen, niet eêr dan na de *Vliezen* gebroken zyn, wanneer het, door de *t'zamentrekking* der *Baarmoeder*, en door de ſterke *Weden*, met geweld, naar beneden geperſt word. Deze omſtandigheid kan ontſtaan, om dat des *kinds Hoofd*, bóven, in het *Bekken* blyft zitten: voornaamelyk, als hetzelve eng, of de Buik des Kinds, na den dood, met *Lugt* is uitgezet; waardoor de eigene zwaarte der *Vrugt*, ligter dan de omgevene Wateren, word, en het lighaam, wanneer 'er een groote meenigte Waters in de *Vliezen* omvat word, bóven, aan den *Bodem* der *Baarmoeder* zwemt. Het Lighaam word ook, als het Kind dwars in de *Baarmoeder* legt, niet altoos gevoeld. *Zie VERZAM.* 13.

VIERDE AFDEELING.

HOE DE VALSCHE ARBEID VAN DE WAARE TE ONDERSCHEIDEN IS, EN WAT MIDDELEN, BY DEZE GELEGENHEID, MOETEN GEBRUIKT WORDEN.

§. 173.

Indien de *Moedermond* naauw geſlooten blyft, kan men, zeeker, beſluiten dat de Vrouw hoewel zy *Weden* gewaar word, noch niet in Arbeid is: men kan, ten dezen aanzien, eene nauwkeurige onderzoeking doen, en, zo haar ongemak uit eene al te groote uitzettende *volheid* der *Baarmoederlyke* en de dááromſtreeks leggende *Vaten* ontſtaat, moet men *Arm* en *Voetbaden*, of, van zes, tot acht *oncen* Bloed aftappen, ja, zulks, naar gelegenheid, herhaalen. Zo de *Weden*, door een' *Buikloop*, of *Diarrhæa* veröorzaakt worden, moet deze, op ſtaanden voet, door *Opiaten*, als in 't 2de Boek, 3de Hoofddeel, 4de Afd. gezegt word, geſtild worden. *Kolykpynen* worden, voornaamelyk, dáárdoor van den *Arbeid* onderſcheiden, dat de éérſten in den omtrek des *Buiks* bepaald blyven, en, zonder ophouden, of onderſcheibaare tuſſchenpoozing wederkomen: zy worden, meeſtentyd, veröorzaakt door de te lang opgehoudene onreinigheid, of door zulke *voedende middelen* die een *verdunning* van *vogten* en *uitzetting* van *Lugt* in de *Darmen* voortbrengen; waardoor zy geweldig *uitgezet* en *geprikkeld* worden. Dit ongemak moet, door *openende Inſpuitzelen*, welken de *Darmen* van hunne ſchaadelyke ſtoffe ontlaſten, herſteld worden; en, als deze ontlaſting geſchied is, kan men, tot ſtilling der *Pynen*, *Opiaten* vóórſchryven: Men mag die door den *Anus inſpuiten*, of door den mond laaten *inneemen*, of, *uitwendig*, door *ſlooving* aanleggen, of men mag die, eindelyk, *inwryven*.

§. 174.

Zomwylen kan de *Moedermond* een weinig verwyderd zyn; echter, laat het zich

zich, evenwel, noch bezwaarlyk beöordeelen, of de Lydereſſe in Arbeid is, of niet: nochtans, kan men, na eenige opmerkendheid, indien men het volgende overweegt, verzeekeren dat de Vrouw haaren *vollen tyd* noch niet bereikt heeft (1), als 'er noch geen *dunne*, of *heldere ſlym* uit de *Schede* gevloeid is; (2) als de *Pynen* binnen den ſtreek des Buiks bepaald blyven, zonder den *Rug*, of de *binnenzyde* der *Deijen* aan te doen; (3) als dezelve, ſlechts, *ligt* zyn, en zonder *tuſſchenpozing*, voort duuren; of, ook, geene lange *tuſſchenpozing* hebben, en met geen genoegzaame *kragt* wederkomen, om de *Wateren*, *Vliezen*, of des *kinds Hoofd* neder te perſſen en den *Moedermond* te öpenen; (4) als deze deelen zich niet *week* noch *medegevend* maar *dik* en *hard* opdoen; dan, zeg ik, kan men verzekeren, dat de Arbeid noch niet begonnen is: Deze ongemakken, zyn te herſtellen, gelyk wy, by de valſche *Weden* en in de *Kolykpynen* geleerd hebben. Verder, als de *Pols ſnel* en *ſterk* ſlaat, de Lydereſſe *ſteeken* in de *zyde*, en in den *Rug*, of *pyn* in 't *Hoofd* heeft, dan zal het Aderlaten, van gelyken, nodig zyn. *Zie VERZAM.* 13 *en* PL. VIII. IX. X.

VYFDE AFDEELING.

OVER DE VERDEELING DES ARBEIDS.

§. 175.

HIPPOCRATES, en meeſt alle Schryveren over deze ſtoffe, van zynen tyd af, tot de vyftiende Eeuw toe, hebben de Baring in twee deelen, namelyk, in een *Natuurlyke* en in een *Tegennatuurlyke* verdeeld, het *eerſte* deel bevat die gevallen, in welken het *Hoofd* vóórkomt; (andere zeggen het *Hoofd* en de *Billen;*) hoewel het vóórkomen des *Hoofds*, altoos, voor het natuurlykſt gehouden wierd; het *tweede* bevat die gevallen, waarin zich eenig ánder deel des kinds vóórdoed. En ſchoon zy niet, gelyk wy, een *derde* onderſcheid gemaakt hebben, ſchynen zy, echter, hetzelfde, in hunne bewerking, verſtaan te hebben: wyl wy, onder hunne *Heelkundige Operatiën*, altoos, een *Hoofddeel* over de wyze van *doode kinderen*, door des *kinds Hoofd* te *öpenen*, te verloſſen, en met *Haaken* uit te haalen, beſchreven vinden. Tegenwoordig worden de *Baringen*, als by de *Ouden*, in Natuurlyken verdeeld, als het *Hoofd* en de *Billen* voorkomen; in moeijelyken, als, ongeächt deze legging des Kinds, de Verloſſing zo traag voortgaat dat de Vrouw in levensgevaar is, ſchoon haar, door des Vroedmeeſters *Hand*, *Slinger*, *Tang* of *Haaken* hulp geboden word; en, in *Tegennatuurlyken*, als zich, noch *Hoofd*, noch *Billen* vóórdoen, en, waarby men, meeſtentyds, genoodzaakt is het Kind te keeren, en by de Voeten te haalen. Maar die verdeeling der Arbeiden is, door de meningen van veele Volkeren, óók onderſcheiden gemaakt: *eenigen* geloofden dat alle gevallen, waarin een deel des lighaams, (het Hoofd-zelf niet uitgezonderd,) op eene gewoone wyze voorkwam, moesten

ten, als *Tegennatuurlyk*, aangemerkt worden: *anderen* beweerden, daartegen, wát deel des Kinds ook vóórkomt, of wát legging hetzelve mag hebben, dat, byaldien het, zonder eenige andere hulp dan die der *Weden*, verloft word, de geboorte *Natuurlyk* behoord genaamt te worden. *Moeijelyk*, indien men het Kind, in deze gevallen, met moeiten haald; en, *tegennatuurlyk*, als het *dwárs* in de *Baarmoeder* legt, zodaanig, dat hetzelve gekeerd, en by de Voeten verloft word.

§. 176.

Wat my aangaat, toen ik deze dingen onderwees, heb ik bevonden dat, alle deze verdeelingen, haare tegenwerpingen onderhevig waaren; dies heb ik eene wyze gevolgt welke eenvoudiger dan de anderen is, en veel overvloedige herhaalingen uitwinnen zal.

§. 177.

Ik noem het een' *Natuurlyken Arbeid*, als het *Hoofd* vóórkomt, en de Vrouw, door haare *Weden*, en door den gewoonen byftand verloft word: maar, indien het *Baaren* zó langwylig en moeijelyk word, dat wy, om de deelen uit te zetten, buiten gewoon geweld moeten gebruiken, het kind met de *Tang* uithaalen, of (om flechts de Moeder te behouden,) het *Hoofd öpenen* en met de Haaken verlosfen, dan noem ik dezen een' *moeijelyken Arbeid*: en, onder de *Tegennatuurlyke gevallen*, begryp ik alle zulken waarin het Kind by de *Voeten* uitgehaald, of het *Lighaam*, eêr dan het *Hoofd*, verloft word. Ik trek ook hier zo zeer niet in befchouwing hoe het Kind vóórkomt, als wel, hoe het verloft word; want men ontmoet gevallen waarin het *Hoofd* vóórkomt, en waarin wy verfcheidene uuren wachten of het Kind, door den natuurlyken weg, verloft zal worden. Maar heeft de Vrouw geen kragt genoeg om des kinds *Hoofd*, in 't *Bekken*, naar beneeden te persfen, of heeft zy een *Bloedflorting* uit de *Baarmoeder*, dan worden wy, ten laatften, genoodzaakt het kind te *keeren*, en by de *Voeten* te haalen. Wanneer het zó hoog legt dat men de *Tang* niet gebruiken kan, of indien het Kind niet groot, en het *Bekken* niet eng is, word het een *onbarmhartigheid*, der *Ouderen Hoop* te vernietigen door de *Hersfenpan* te öpenen, en hetzelve met den *Haak* uit te haalen. In deze gevallen, zyn wy dan, fchoon zich het Kind langs den natuurlyken weg áánbied, genoodzaakt hetzelve te *keeren* en, op dezelfde wyze als of de *Schouder*, de *Borft* of den *Rug* vóórkwam af te haalen; deze bewerking valt, in 't gemeen, zwaarder dan een der voorige gevallen; wyl het, als álle de *Wateren* ontlaft zyn, de *Baarmoeder* zich tezaamgetrokken en naauw om de *Vrugt* beflooten heeft, meerder moeiten koft, het *Hoofd*, naar den *Bodem*, ópwaards te brengen. Zo de *Billen* vóórgekomen zyn, worden wy, dikwils, genoodzaakt dezelven naar boven te brengen, en de *Voeten* te zoeken; waaröp wy, die gevonden hebbende, het Lighaam, en, eindelyk, het *Hoofd* verlosfen. Indien het *Hoofd* groot, het *Bekken* naauw en de Wateren niet ontlaft zyn, behoorden wy, als het mogelyk was, het Kind in een' natuurlyken ftand te wenden (*).

§. 178.

(*) Deze § verfchild met de *Franfche* en *Hoogduitfche Vertaalingen*.

§. 178.

Stel, tot verdere opheldering voor jonge Meesters, welken zulke zwaare zaaken noch niet dikwils vóórgekomen zyn, dat, in een *Stad*, of *Dorp*, van *drie duizend* Vrouwen, *duizend*, binnen 't jaar, zullen Baaren: dan zal, in *neegen honderd en neegentig* dezer geboortens, het Kind, zonder eenige andere dan gewoone hulp, ter waereld komen; verder zullen zich, van dit getal, *vyftig* Kinderen aan de onderdeelen des *Bekkens* vertoonen, met het *vóórhoofd* naar de eene zyde gekeerd en, zelfs, daar eenigen tyd worden opgehouden; *tien* zullen met het *vóórhoofd* naar de *Lieschen*, of naar den *midden* der *Schaamelheid* gekeert, *vyf* met de *Billen*, *twee*, of *drie* met het *Aangezigt*, en *één*, of *twée* met de *Ooren* te voorschyn komen: Nochtans, kunnen alle deze Kinderen, zonder gevaar, verlost worden; en de Baaring zal, naar de grootte des *Bekkens* en des Kinds, of naar de kragt der Vrouw zulks veröorzaaken, meêr of min, langwylig en moeijelyk worden. Van de *tien* overigen, welken het *Duizendtal* volmaken, zullen zich *zes*, met het *Hoofd* naar verscheidene zyden gekeerd, en *twee* met de *Billen* voorüit opdoen; deezen kunnen niet, zonder de deelen uit te zetten, noch zonder de *Tang*, of *Haken* te gebruiken, of het Kind ópwaards te brengen en by de *Voeten* te haalen, verlost worden: welke noodwendigheid, of van de *zwakheid* der *Moeder*, de *stryfheid* der *deelen*, een te *eng Bekken*, of van een *groot Kind*; enz. ontstaat. De andere *twee* zullen dwars leggen, en, niet met het *Hoofd*, noch met de *Billen*: maar met het één, of ánder deel des *Lighaams* vóórkomen, zodanig dat het Kind *gekeerd* en by de *Voeten* verlost moet worden. Laat ons stellen dat, in het volgend *jaar*, ter zelver plaatse weder *Duizend* Vrouwen verlost worden, dan zullen 'er boven de *drie*, *zes*, of *acht*, geen buitengewoone hulp van noden hebben; ja, zomwylen, of wél, zelden, word het *Kind*, wanneer het ontydig komt, of ongemeen klein is, of ook een verkeerde legging, de Moeder sterke *Weden*, en een wyd *Bekken* heeft, zonder andere hulp dan die der *Weden* gebooren.

§. 179.

Wanneer dan, in *duizend geboortens*, digt by de negenhonderd en twintig kinderen met het *Hoofd* voorüit komen, kunnen dezen, állen, natuurlyk genaamt worden, *zeeventig* derzelven, welken bystand verëischen, kan men *moeijelyken*, en de overige *tien zwaaren*, of *tegennatuurlyken* noemen, naar de Kinderen by het *Hoofd*, of by de *Voeten* verlost worden.

§. 180.

Om dan deze verhandeling, zo duidelyk als mogelyk is, te maaken, en de *geduchten* des Lezers te hulp te komen, als ook om de verscheidene geboortens, en wat daartoe behoord, in een behoorlyk verband met malkander vóór te stellen,

len, willen wy dezelven, op de volgende wyze, verdeelen. Wy noemen *natuurlyke Geboorte*, als het *Hoofd* vóórkomt, en de Vrouw, zonder buitengewoone bystand verloft word. *Moeijelyken*, als het *Hoofd* vóórkomt, en wy de *deelen* met de *Hand* ontfluiten, de Lydereffe, met den *flinger*, of met de *Tang* te hulp moeten komen, of, waarin wy, zo 't de *nood verëischt*, het *Hoofd* öpenen en met *Haken* moeten uithalen. *Tegennatuurlyken*, als het Kind by de *Billen*, of by de *Voeten* uitgehaald word, wyl de Verlosfing dán tegen de gewoonlyke wyze aanloop.

TWEEDE HOOFDDEEL.

OVER DE NATUURLYKE BAARINGEN.

EERSTE AFDEELING.

OVER DE VERSCHEIDENE LEGGINGEN DER VROUW, BY DE BAARING.

§. 181.

In de meeste *Landen* pleeg de Vrouw of te *zitten*, *rond te wandelen*, of te *Bedde* te leggen, tot de *Moedermond*, door de drukking der *Wateren*, of (indien dat in kleine meenigte voorhanden was,) door des *kinds Hoofd*, merkelyk, verwyd en, zodanig gefteld ftond dat men de Verlosfing fpoedig verwachten kon, wierd zy, in zulk eene geftalte, als men voor de *zagtfte*, *ligtfte* en tot de Verlosfing *dienftigfte* oordeelde, gebragt. Maar de Vrouw kan ook *al te vroeg* tot de Baaring geschikt worden, uit welke *dwaaling droeve* gevolgen te wachten zyn. *Zie VERZAM.* 13, 14.

§. 182.

Onder de EGYPTENAAREN, GRIEKEN en ROMEINEN wierd de Vrouw op een' hoogen *Stoel* geplaatft, in DUITSCHLAND en HOLLAND, bediend men zich van den *Stoel* dien VAN DEVENTER en HEISTER befchryven (*): in HEETE GEWESTEN kan de *Stoel* volftaan: maar in NOORDELYKE LANDEN, en by koud weer moet zulk een plaatfing de *gezondheid* der *Baarende* in *gevaar* brengen.

§. 183.

(*) Zulk een *Stoel* als de Schryver vóórfteld is in HOLLAND, ten minften in AMSTERDAM niet meêr gebruiklyk.

§. 183.

In de WESTINDIËN en eenige Deelen van BRITTANNIËN, worden de Vrouwen op een' *half boogs gewyzen Stoel* geplaatſt; en, in andere *plaatſen*, op een Vrouwen *ſchoot*, of, veeltyds, knielende op een groot kusſen, van áchteren verloſt.

§. 184.

In VRANKRYK beſtaat de plaatſing, voornaamelyk, hierïn, dat de *Baarende* aan de zyde, of aan het einde eens Beds, half *zit* en half *legt;* of, op een bloot *Bedde leggende*, met kusſens, of met een *Bedſtoel* overëinde gehouden word.

§. 185.

De LONDENSCHE wyze is de Natuurlykſte, en verligt de geboorte: De *Baarende* legt, op haare eene *zyde*, te *Bedde*, trekt de *knieën*, ópwaards, naar den *Buik*, tusſchen de *knieën* word een *kusſen* gelegt, om dezelven van malkander te houden. Maar de bekwaamſte wyze is, een *Bed* of *Ruſtbank* in dezelfde kamer klaar te maaken, een ſtuk *geölytdoek*, of een bereid *Schaapen vagt*, dwars over den midden des *Beds* te leggen, dáárövér, verſcheidene tezaamgevouwene *doeken*, als ook een *Bedlaaken:* doch, alles, aan het *Bedde* vaſtgemaakt. De *Doeken* dienen om de vogten, welken, ten tyde der Baaring, en ná de Verlosſing afvlieten, op te neemen; het daaronder leggende *geölytdoek*, of het *Schaapen vagt* bewaard het *Bedde*, op dat hetzelve niet nat worde. Eenige lieden leggen ook verſcheidene *Bedlaakens*, óp malkander, in het *Bedde*, zodaanig dat men, ieder dag, het bovenſt weg kan haalen, en zorgen dat het *Bedde* droog en bekwaam gehouden word.

§. 186.

De *Ruſtbank* moet niet meêr dan drie voeten wyd, en met *zeelen* voorzien zyn; de Vrouw moet, niets anders dan een kort, of half hembd, een *Linnen Rok*, (met een' breeden *Band*), van vooren öpen, en een *Beddejak* aan hebben, te *Bedde* leggen, en met *dekzels*, volgens het *jaargety*, bedekt zyn. Zy word, gemeenlyk, op de *linker zyde* gelegt: maar, by die omſtandigheid, moet zy-zelve zien wat haar 't gemakkelykſt valt; men moet haar het eene einde eens grooten vierdubbelen toegevouwen *Bedlaakens* onder de *Billen* leggen, en het ánder einde over de zyde des *Ruſtbanks* laaten hangen, hetwelk de *Vroedmeeſter*, of *Vroedvrouw*, die, vóór haar, op eenen *laagen ſtoel* zit, over de *kniën* kan ſpreiden. Zó ſpoedig, als de Vrouw verloſt is, moet dit *Bedlaaken* en kusſen, van tusſchen de *kniën* weggenomen, en een zagte, warme doek over haare *Schamelheid* gelegt worden. Dáárná moet men haar van kleederen veränderen, en haar, een *ſchoon warm Hemd*, een *linnen Onderrok* en een *Nagtjak* aantrekken, de Buik moet met een' *breeden Band* van den *Onderrok*, welks einde over malkander geſpeld is, váſt omſloo-

ſlooten worden. (*) Wanneer dit alles geſchied is, moet de *Ruſtbank* naby de zyde des *Beds* gebragt, en de Kraamvrouw, van 't eene *Bed*, op het ander gelegt worden: maar heeft men geen *Ruſtbank*, dan moet het *Bedde*-zelf met de vóórnoemde beſchermmiddelen voorzien worden. Eenigen worden ook *dwars* over het *Voetenëinde* des *Beds* gelegt, op welks *Hoofdenëinde* de *Dekzelen*, vóóráf, tot na de Verlosſing, opgerold geplaatſt worden; de Vrouw, verloſt zynde, word, in order, te Bedde gelegt, en, door de voornoemde opgerolde *Dekzelen* bedekt en warm gehouden. Op zulk eene wyze heeft men geen *Ruſtbank* nodig, en het overige deel des *Beds* blyft zagt en ſchoon. Daar tegen vallen die, welken op de *Dekzelen* gelegt worden, dikwils, terwyl men haar verſchoond en het *Bedde* opmaakt, in *onmagt;* en, voor zulken welken, onder de verlosſing, veel geleden hebben, word dit toeval, zomtyds, doodelyk.

§. 187.

De Vrouwen worden, zo zy op haare eene *zyde* leggen, het gemakkelykſt behandeld, het minſt afgemat en het warmſt gehouden: maar word de *Verlosſing moeijelyk*, dan ſchynt de PARYSCHE wyze de beſte te zyn; wyl, indien de *Baarende* half zit, en half legt, den *Rand* des *Beks vlak* is, en als dan een *Lootlyn*, van het middengedeelte, tuſſchen het *Maagkuiltje* en den *Navel* genomen, recht door het midden des *Bekkens* zoude gaan. (*Zie* PL. II. XII. *De Lyn* g d.) als, in het 1ſte BOEK, 1ſte HOOFDDEEL, aangemerkt is. In deze *Plaatſing* zal de *Laſt* des *Waters*, en, (na de *Vliezen* gebroken zyn,) de *Laſt* van 't *Hoofd* des *kinds*, zich nederwaards drukken, en het openen der deelen bevorderen, wyl, dus, de tezaamentrekkende kragt der *Buikſpieren*, vryër, ſterker en gelykvormiger, dan in een andere *plaatſing* is. Daaröm moet men, in alle *Natuurlyke gevallen*, als het *Baaren langwylig* en *ſukkelende* is, deze *ſtaande*, of, wel, eene *knielende Plaatſing* beproeven; welke, als 'er noch een toegevoegde kragt bykomt, het Hoofd voorthelpen en deszelfs richting, zo die verkeerd gaat, veränderen kan. Maar, voor alle dingen, moet een Baarende, op geenerlei wyze, te veel afgemat worden.

§. 188.

Wanneer de Vrouw op haare *linker zyde* legt, en op een *Ruſtbank*, met het *Hoofdenëinde* naar des Helpers *linker hand* geplaatſt, moet zyne *rechter hand* tot de *Onderſtaaning* gebruikt worden, en dus, omgekeerd; ten zy de Vrouw, op haar' *Rug*,

(*) Het verſchoonen 't welk onzen Schryver hier vóórſtelt, behoorde in de Noordelyken Landen, voornamelyk, by zwakke Vrouwen met de uiterſte omzigtigheid gedaan te worden; maar word, naar my vóórkomt, beſt na gelaaten, en liever gezorgt haare ſchoon aanhebbende kleederen ſchoon te houden om de zwaare onheilen, dikwils door de verſchooning veroorzaakt, te ontgaan.

Rug, dwars in het *Bedde* legt: in welk geval, men een der beiden handen, naar goedvinding, kan gebruiken: doch legt zy dwars, op haar linker zyde, dan is het dienſtig met de *linker*, en legt zy op de *rechter zyde* dan is het dienſtig met de *rechter hand* haar te *Onderſtaan*. Hier moet men niet vergeten op te merken, dat, by deze beſchryving van alle *moeijelyke* en *tegennatuurlyke Baaringen*, de *Lezer*, vóóraf, moet weten, dat de *Vrouw* op haar *Rug* legt, gelyk, in het 3de HOOFDDEEL, 3de AFDEELING, en, in het 4de HOOFDDEEL, 4de AFDEELING, geleerd word; uitgezonderd, indien haar eene andere legging vóórgeſchreven is: van gelyken, dat zy, in *Natuurlyke* en *Moeijelyke Baaringen*, noch op haare *zyde*, noch op den *Rug* legt; maar dat het *Hoofd* en de *Schouders* een weinig in de hoogte gericht worden, zodaanig dat zy, ligt, kan *Adem* haalen en de *Weden* te hulp komen.

§. 189.

Maar in *Tegennatuurlyke Baaringen*, waarin men, by de *keering* des kinds, gróot geweld van nooden heeft, moeten het *Hoofd* en de *Schouders*, laager dan de *Billen*, welken digt aan de zyde, of aan het *Voetenëinde* des *Beds* leggen, geplaatſt worden: wyl, zo zich het *Bekken* in die *plaatſing* bevind, de *Handen* en *Armen*, ligter, in een *rechte Lyn*, langs de *achterdeelen* der *Baarmoeder*, ja, tot aan den *Bodem* gebragt kunnen worden. Zo, bovendien, de *Voeten* des *kinds*, naar den *Buik* der *Moeder* leggen, kunnen zy ligter ontdekt en beeter behandeld worden, indien de Vrouw op haar *zyde* geplaatſt is. Op andere tyden, zal de Verloſſing, indien de *Vrouw*, naar VAN DEVENTERS wyze, op een' laagen *Ruſtbank*, op haare *knieën* en *Ellcboogen* legt, beter gelukken; wyl de ſterke *tegenſtand* der *Perſſing*, en des *Laſts* der *Baarmoeder*, en des *kinds*, daardoor, verminderd word; en, dus, de *Voeten*, eerder, gevonden en verloſt worden: maar, dán valt het, voor het *Kind*, beeter, en, voor den *Vroedmeeſter* en de *Moeder* ligter, dat men haar, eer men het Lighaam en 't *Hoofd* des *Kinds* verloſt, op den *Rug* legt.

TWEEDE AFDEELING.

HOE MEN DE VROUW, BY EEN NATUURLYKE BAARING, HULP ZAL BIEDEN.

§. 190.

Wanneer de Vrouw den vollen tyd der dragt bereikt heeft, gaat het *Baaren*, gemeenlyk, op de volgende wyze. De *Moedermond* word *week* en een *weinig geöpend;* den omtrek is, zomwylen, *dik:* maar, meeſtentyds, *dun;* uit deze öpening ontlaſt, zich een *dikke ſlym*, welke de

Dee-

Deelen glad, en tót de *Uitzetting* bekwaam maakt. Deze Ontlaſting openbaard zich, gemeenlyk, eenige dagen te vooren, en word den *voorlooper* der waare *Baaring* genaamt. Ten gelyken tyde word de Vrouw, beurtelings, door ligte *Weden* aangedaan, die den *Moedermond*, by graaden, uitzetten, en denzelven tot een grooter verwyding bekwaam maken; als het *Baaren*, werkelyk, begind, komen de *Weden* meenigvuldiger, ſterker en worden aanhoudener.

§. 191.

By ieder *Wede*, word de *Baarmoeder*, door dezelfde magt welke de onreinigheid des *Rechtendarms* uitdryft, namelyk, door de inädeming der *Longe* en door de tezamentrekking der *Buikſpieren*, ſterk geperſt.

§. 192.

Wanneer het *kind*, door een groote meenigte *Waters* omvangen is, (*Zie* PL. IX. X. XI.), kan de *Baarmoeder* deszelfs *lighaam* niet aanraaken; maar, by ieder *Wede*, worden de *Vliezen*, door de inhoudende *Vloeiſtof*, naar beneden gedreven, en, zo de *Moedermond*, door de aanhoudende en herhaalde uitzetting, genoegzaam geöpend is, worden zy, in den midden, der *Schede* geperſt. Hierop trekt zich de *Baarmoeder* tezaamen, zodaanig dat dezelve het lighaam des kinds aanraakt; het *Hoofd*, klein zynde, word met de *Wateren*, uitgedreven. Alsdan breeken, gemeenlyk, de *Vliezen*: maar, gebeurd dit niet, dan worden zy naar den *Schedenmond* gedreven, welken zy ook, by aanhoudendheid, openen, en zich, uiterlyk, in de gedaante eener groote ronde *Blaas* vertoonen. Staande dien tyd gaat het *Hoofd* vóórwaards, en word, doordien de *Schedenmond*, ten dien tyde, volkomen geöpend is, óók uitgedreven. Wanneer de *Vliezen* niet in 't midden van haar voorkomend deel open barſten: maar, rondöm den *Moedermond*, affcheuren, blyft des kinds *Hoofd* met een deel derzelven bedekt, hetwelk onder den naam van *Huif*, of *Koningskap*, en, in HOLLAND, onder den naam van *Helm* bekend is. Wanneer de *Moederkoek*, ten gelyken tyde, van de *Baarmoeder* afgeſcheiden is, en de *Vliezen* geheel zyn, zullen de *Nageboorte*, het *kind* en de *Wateren*, met malkander, verlott worden; maar blyft de *Moederkoek* hangen, dan moeten zy zich, natuurlyker wyze, medegeven en breeken: zo de *Vliezen* rondöm den *Moederkoek* affcheuren, zal het grootſte deel des lighaams, als ook het *Hoofd* des kinds, met dezelven omvangen zyn, en, dezen, moet men, aanſtonds, wegneemen, om de Lugt een' vryën ingang, door de *Longe* des kinds, te bezorgen.

§. 193.

Wanneer het *Hoofd* groot is, en zich niet, aanſtonds, in 't *Bekken*, naar beneden

neden begeeft, worden de *Vliezen*, alleen dáárdoor, naar beneden gedwongen, en moeten, om dat zy, by aanhoudendheid, dunner en dunner worden, eindelyk breeken. Wanneer alle het, vóór 't *Hoofd*, na beneden gedreeven *Water* ontlaſt is, word, wyl de *Baarmoeder* dán het lighaam des kinds kan bereiken, het *Hoofd* in den *Moedermond*, naar beneden geperſt, en deze, dáárdoor, zó verſtopt, dat het overige deel des *Waters* terug blyft. *Zie* PL. XII. XIII.

§. 194.

Zomwylen word, wanneer de menigte des *Waters* heel klein is, en de *Baarmoeder* digt om het kind legt, het *Hoofd*, met de *Vliezen* bedekt, naar beneden geperſt; en dézen öpenen, by graaden, den *Moedermond:* maar komt het in de midden des *Bekkens* en der *Schede*, dan zal een gedeelte des *Waters*, zomwylen, in groote, en, zomwylen, in kleine menigte, naar het achterdeel des *Bekkens* gedreven worden. Op andere tyden, als de *Wateren* in kleine menigte voorhanden zyn, is 'er, vóór het *Hoofd*, geen *Water* te ontdekken, en hetzelve daald, by graaden, dieper en dieper naar beneden, tot de dungemaakte *Vliezen*, tegen het *Hoofd*, verbreken: Ten zelven tyde, word de *Moedermond* en het leevendeel der *Schede*, door des kinds *Hoofd*, zodanig gévuld, dat 'er, byna, niets van het geringe deel des *Waters*, 't welk in de *Baarmoeder* is, ontlaſt kan worden, dan dát geene 't welk, by ieder *Wede*, langs ieder zyde des *Hoofds* zypeld; waardoor de deelen zó ſlibberig gemaakt worden, dat 'er het Kind ligter kan doorglyden. *Zie* PL. XIII.

§. 195.

De *Baarmoeder* trekt zich tezaamen, de *Weden* worden ſneller en ſterker, de *Kruin* des *Hoofds*, word, in het onderdeel des *Bekkens*, naar het onderëinde des eenen *Zitbeens* vóórtgeperſt; het *Vóórhoofd*, dat aan het tegenöverſtaande *Zitbeen* legt, word in de holte van het onderdeel des *Heiligbeens*, en, ten zelven tyde, de *Kruin*, en het *Achterhoofd*, onder de *Schaambeenderen* heen gedrongen. (*Zie* PL. XIV.) van waar het *Hoofd*, in het vierde deel eens ronden krings, opwaards ryſt, en, by graaden, den *Schedenmond* opend. Het *Frænum Labiorum*, of de *Fourchette*, den *Bilnaad*, den *Anus*, en, de tuſſchen dezen en tuſſchen het *Heiligbeen* leggende deelen, worden, in de gedaante eens grooten *Gezwels*, buitenwaards, uitgezet. De *Bilnaad* die, van den *Schedenmond*, tot aan den *Anus*, ſlechts, *één* duim afſtands maakt, word, op dien tyd, op *drie*, den *Anus* op *twee*, en den afſtand, tuſſchen den *Anus* en het *Punt* des *Staartbeens*, van *twee* tot omtrent op *drie* duimen, of meêr, uitgezet. De *breede Heilig* en *Zitbeens Banden*, welken zich, aan ieder zyde van het onderdeel des *Heiligbeens*, tot aan het onderdeel des *Zitbeens* uitſtrekken, worden, ook, buitenwaards uitgezet, en het *Staartbeen* word, achterwaards, gedreven: geduurende dien tyd word de *Kruin* des *Hoofds*, ter plaatſe daar de *Winkelnaad*

naad aan het einde der *Pylnaad* raakt, by aanhoudendheid, verder voortgedreven, en zet den *Schedenmond*, by graaden, meerder uit. *Zie* PL. XV. D, *De* KRUIN. E, Het FRÆNUM LABIORUM. H, *De* BILNAAD. F, *Den* ANUS. GG, *De plaatzen der onderdeelen van de* ZITBEENDEREN. EGHG, *den* OMTREK *der* DEELEN, *als een* GEZWEL *uitgezet.* PL. II, kl, *de* HEILIG *en* ZITBEENS BANDEN, *en verder in* PL. XVIII. *het overige.*

§. 196.

Wanneer het *Hoofd* zo verre gevorderd is dat het onderdeel des *Achterhoofds* beneden de onderdeelen der *Schaambeenderen* gekomen is, worden, het *Staartbeen*, den *Anus* en de *Bilnaad*, door het *Voorhoofd* achterüit en nederwaards gezet, en het *Achterhoofd* ryft *twee*, of *drie duimen* in de *hoogte*, beſchryvende, by de opryzing, een' halven *ronden kring*, zo dat het *Voorhoofd*, op gelyke wyze, de deelen welken hetzelve geperſt heeft verlaat, in de hoogte ryſt, en de *Bilnaad* zich, zonder te breeken, of te ſcheuren, over het *Voorhoofd* ſtroopt. (*Zie*, PL. XIX. a, *Het onderdeel des* ACHTERHOOFDS. D, *Het* SCHAAMBEEN. MN, *De* BILNAAD, *zich over het Voorhoofd ſtroopende.*) Ten gelyken tyde glyden de *Schouderen* in de zyde des *Bekkens*, aan deszelfs *Rand*, daar hetzelve 't wydſte is, en worden, benevens het *Lighaam*, naar beneden gedreven en verloſt; ſtaande dien tyd worden de *Moederkoek* en het *Chorion*, door de t'zaamentrekking der *Baarmoeder*, van derzelver inwendige oppervlakte, waaräan zy vaſtzitten, afgeſcheiden, en uit de *Schede* en den *Schedenmond* geperſt. *Zie*, *voorn.* PL. b, *den* SCHOUDER, *in de zyde des* BEKKENS.

§. 197.

Wanneer het *Hoofd*, in den beginne, boven den *Rand* des *Bekkens* blyft ſtaan, en niet verder voortgeperſt word, kan de *Fontanella*, gemeenlyk, aan de zyde des *Bekkens*, met den vinger volkomen ontdekt worden: dit is de plaats daar de *Kroon* en *Pylnaaden* tezaamenloopen, en de *Beenderen* een weinig van malkander ſtaan; deze Plaats is, by 't gevoel, week, en men kan vier *Naaden*, of, liever, de tegen malkander kruiſing der twee voornoemde naden, onderſcheiden. Deeze kan men, zelfs, eêr de *Vliezen* breken, duidelyk ontdekken. Doch deze onderzoeking moet niet, onder de *Weden*, wanneer de *Vliezen* uitgezet en met *Water* vervuld zyn, geſchieden: maar wél als de *Weden* beginnen op te houden, en weder ſlap willen worden; ánders kunnen de *Vliezen* te ſpoedig, eêr de *Moedermond* noch genoegzaam verwyd, en het Hoofd behoorlyk voortgerukt is, verbroken worden.

§. 198.

Wanneer de *Kruin* vérder naar beneden gezakt is, laat zich de *Pylnaad* alleen ontdekken: om dat, als het *Achterhoofd* des kinds, in het *Bekken*, naar bene-

den daald, de *Fontanella*, meêr, achterwaards, naar de zyde, of naar de holte des *Heiligbeens* gekeerd word. Maar zo de *Kruin* beneden het onderdeel der *Schaambeenderen* gekomen is, kan men de plaats gevoelen, daar de *Winkel* en *Pylnaaden* elkanderen raaken, en het *Achterhoofdsbeen*, aan de plaats daar deze drie *Beenderen* tezamengevoegt worden, een' *ſtomper Hoek* dan de *Wandbeenderen* maakt. Maar dit álles, laat zich beter ontdekken, als de *Vliezen* gebroken zyn, of het Hoofd tezamengedrukt word, zodaanig, dat de *Beenderen* over malkander ſchuiven, als de Bekleedzels des Hoofds niet te veel gezwollen zyn. *Zie hoe de* SCHRYVER *de* NATUURLYKE BAARING, *door* AFBEELDINGEN, *voorgeſteld heeft;* als PL. X. XI. *Het* HOOFD *eens* KINDS *wanneer de Baaring begind.* PL. XII. *als de* BAARING *eenigzins gevorderd is.* PL. XIII. *Een* HOOFD *gereed om, met het* ACHTERHOOFD, *onder de* SCHAAMBEENDEREN *te draaijen.* PL. XIV. *Een* HOOFD *waarvan het* ACHTERHOOFD, *onder de* SCHAAMBEENDEREN, *gedraaid ſtaat: maar, op zyde, te zien.* PL. XV. *Het voorgaande: maar, van* VOOREN, *te zien.* PL. XVIII. *Een* HOOFD, *verder dan de voorgaanden gevorderd. En* PL. XIX. *De* OVERSTROOPING *des* SCHEDENMONDS, *onder de* VERLOSSING *des* HOOFDS. NB. Schoon, op deze drie laatſte PLAATEN *afgebeeld ſtaat, hoe men het* HOOFD, *door behulp der* TANG, *moet* VERLOSSEN, *diend men teweten dat de* NATUURLYKE BAARING denzelfden REGEL *houd welke op de* PLAATEN *afgebeeld ſtaat. Zie, verder,* PL. III*. AFB. 1 en 2. C, *De* FONTANELLA. M, *De* PYLNAAD. N N, *De* WINKELNAAD. H, *Den* HOEK *des* ACHTERHOOFDBEENS.

DERDE AFDEELING. (*)

No. 1.

HOE, EN WANNEER MEN DE VLIEZEN BREKEN MOET.

§. 199.

Ik heb (§. 193.) aangemerkt dat, de *Baarmoeder*, als het *Kind* met een groote menigte *Water* omvangen is, niet aan des kinds lighaam raaken, en het Hoofd naar beneden kan perſſen, eêr de *Vliezen*, aanmerkelyk, en, tot vóór in de *Schede*, naar beneden gedrongen zyn; ja, zelfs niet, voor dezelven gebroken worden, en het ingehouden *Water* zó veel verminderd is, dat zich

(*) Deeze Afdeeling is de vierde in de *Franſche* en *Hoogduitſche Vertaalingen;* ook zyn de zaaken, verder in deze Afdeeling beſchreven, in beide de Vertalingen niet door No. onderſcheiden, gelyk ik in de derde *Engelſche Druk* vinde.

zich de *Baarmoeder* tezaamen begint te krimpen, en, met behulp der *Weden*, het *Kind* voortdryven kan. Indien dan de *Vliezen* zó ſterk, en noch niet voorwaards gevorderd zyn, ja, zo lang geheel blyven dat de Verloſſing, daardoor, vertraagt word, moet men dezelven, als de *Moedermond* genoegzaam geöpend is, zonder verdere beproeving, verbreken; hoofdzaakelyk, als de Vrouw, door den *Arbeid*, al te geweldig aangetaſt en verzwakt, of met een *geweldige Bloedſtorting* uit de *Baarmoeder* overvallen word: in welk geval het *verbreken* der *Vliezen* de geboorte verhaaſt, en de *Bloedſtorting*, door de t'zamenkrimping der *Baarmoeder*, die de *Monden* der *Vaten*, welken, bovendien, door het ligchaam des Kinds tezamengedrukt worden, verminderd.

§. 200.

De gewoone wyze, van de *Vliezen* te *breken*, beſtaat hierin, dat men den *vinger* tegen dezelven bepaald, zo dra zy, ſtaande eene *Wede*, met de *Wateren* voorüitgeperſt worden; of dat men dezelven met den *vinger* en den *Duim* openknypt. Maar worden zy al te hoog terug gedreven, als men ééne der voornoemde wyzen beproefd, dan kan de Hand in de *Schede* gebragt worden, zo de *Schedenmond* ſlap genoeg is om zulks, gemakkelyk, te ondernemen: indien dit niet zonder veel ſmerte kan geſchieden, moet men den *voorſten* en *Middenſten vinger* der *linker hand*, in de *Schede* voeren, en een *onderzoekyzer*, of een' *puntigen Schaar* tuſſchen dezelven brengen, en de *Vliezen*, zo dra zy, met de *Wateren* vóór het Hoofd, naar beneden geperſt worden, doorbooren. Deze Bewerking moet men voorzigtig beſtieren, op dat, daardoor, het *Hoofd* niet beſchaadigt worde. Wat de *Vliezen* belangt, hoe weinig dezelven ook geöpend worden, vliegen 'er de *Wateren* met een genoegzaame kragt uit, om van malkander te ſcheuren.

No. 2.

WAT VERRICHT MOET WORDEN ALS 'ER WEINIG, OF GEEN WATER, BY DE BAARING, ONTLAST WORD.

§. 201.

Indien de *Kruin*, in plaats van ter zyde des *Bekken-Rands*, of aan de *Schaambeenderen* te blyven, vérder naar beneden geperſt word, en de *Wateren*, in geringe menigte, voorhanden zyn, word het Hoofd nederwaards gedreven, en de *Moedermond*, by graaden, geöpend, zonder dat 'er eene merkelyke menigte *Waters*, vóór het Hoofd, in de *Vliezen* is; maar dán zakt

het Hoofd, by graaden, vérder in de *Schede*, en als de *Vliezen* breeken, ontlaſt zich weinig, of geen *Water*, voor het lighaam des kinds verloſt is. In dit geval, zyn des kinds *Hoofdhairen*, welken zich, duidelyk, laten voelen, een voldoenend teeken dat de *Vliezen* gebroken zyn. Als men geen *Hairen* ontdekt, maar een glad lighaam beſpeurt, en de Vrouw, vooráf, ſterke *Weden* gehad heeft, ja, zelfs, na de *Moedermond* heel verwyd, en het Hoofd in 't midden des *Bekkens* gedreven is, kan men beſluiten, dat de Verlosſing, of door de *ſlyfheid* der *Vliezen*, of door *te weinig Water* in de *Baarmoeder*, vertraagd word, en dat, zo de *Vliezen* gebroken waaren, het Hoofd, zonder verdere tegenſtand, zoude verloſt worden.

§. 202.

Zomwylen kan men geen *Water* ontdekken, zo lang het Hoofd niet laager dan het bovendeel des *Bekkens* gevorderd is; wyl hetzelve den *doorgang* verſtopt en het hoofd te rug houd, zodanig dat het zich niet benedenwaards kan begeven: maar als het Hoofd neder daald, trekt zich de *Baarmoeder* tezamen en de *Wateren* worden, in geringe menigte, naar de achterdeelen, nederwaards geperſt; vandáár worden zy, als het Hoofd neder daald, of, in dezen ſtand, ſtaan blyft, vérder naar beneden gedreven, waardoor de *Vliezen*, ligtelyk, breeken. Maar zwaarder, is het als 'er géén *Water* benedenwaards komt, en de *Vliezen* tegen 't Hoofd leggen. In dit geval, moet men, ſtaande ieder *Wede*, met den *Nagel* van eene der *vingeren*, de *Vliezen* een weinig *krabben*; waardoor zy, ſchoon de *Nagel* kort en glad is, by graaden, dunner en dunner worden; tot zy, op het Hoofd, door de kragt der *Weden* baiſten. Intuſſchen, moet dit Hulpmiddel nooit gebruikt worden voor men verzeekerd is, dat de *Verloſſing*, door de *taaiheid* der *Vliezen*, vertraagt word: want, zo dit de hinderpaal niet is, moet de *zwarigheid* door eene *zwakheid* der *Vrouw*, door een *groot Hoofd*, of door een *eng Bekken* ontſtaan; in welke gevallen, de Verlosſing tyd verëiſcht, en door de vroegtydige ontlooping des *Waters*, 't welk, geſtaadig, langs des kinds Hoofd, om de deelen vogtig en ſlibberig te maken, vlieten, en de geboorte verligten moet, kan geſtremd worden. Want, zo de *Vliezen* niet breken, voor het *Hoofd* in 't *midden* des *Bekkens* geperſt is, word hetzelve, doordien deszelfs *breedſte deel*, beneden het *bovendeel* des *Heiligbeens* gezakt is, gemeenlyk, naar beneden geperſt. Waaröp het den *Schedenmond* opend, en eêr alle het *Water* uit de *Baarmoeder* geloopen is, verloſt word: zodanig, dat, met behulp des overigen *Waters*, 't welk de deelen vogtig en ſlibberig maakt, de *Schouderen* en het *Lighaam*, ligter kunnen doorgaan. Wanneer de *Vliezen te vroeg* gebroken worden, trekt zich, zomwylen, het onderdeel der *Baarmoeder* zó ſterk voor de Schouderen des kinds tezaamen, dat, dáárdoor, de tegenſtand noch vergroot word. *Zie VERZAM.* 15.

No. 3.

No. 3.

WAT MEN VERRICHTEN MOET ALS HET HOOFD, MET HET VOORHOOFD, ZYDEWAERDS NAAR BENEDEN, TOT IN HET BEKKEN GEZAKT IS.

§. 203.

By de meeſte natuurlyke *Baaringen*, openbaard zich de plaats die, tuſſchen de *Fontanella* en 't Achterhoofd, gevonden word; namelyk, de *Kruin*, vlak vóór den *Moedermond*, en het vóórhooſd is naar de zyde des *Bekkens* gekeerd; wyl het *Bekken*, aan deszelfs *Rand*, van zyde tot zyde, het wydſt is; men ontdekt, dikwils, eêr het Hoofd in 't *Bekken* gezakt is, en vaſt, tuſſchen de *Beenderen* geklemt word, dat, (ná eene *Wede*,) het Kind zich beweegd en zich naar de zyde draaid, en indien het niet, vóóraf, in deze klemming is geweeſt, het minſt gedrukt en beſchadigt word. Maar de *ſtand* des *Hoofds* kan ook, by zulken welken het *Bekken*, van de áchter tot de vóórdeelen des *Rands*, zo wyd, of wyder dan van de eene tot de andere zyde hebben, indien het vóórhoofd na áchter, of na vóóren gekeerd is, anders wezen. Doch het *Bekken* heeft, zelden, zulk een geſtalte.

§. 204.

De voornoemde *ſtand* en *klemming* worden, by een eng *Bekken*, waarvan het *Bovendeel* des *Heiligbeens* te veel vóórwaards, naar de *Schaambeenderen* gebogen ſtaat, waargenomen: maar als het Kind vérder naar beneden geperſt word, *draaid* zich het *Vóórhoofd* in de holte van des *Heiligbeens* onderdeelen; wyl de *Kruin* en het *Achterhoofd*, by de onderdeelen der *Schaambeenderen*, minder tegenſtand vinden dan by de *Zitbeenderen*, naar welken zy, tevooren, gekeerd waaren, om dat het *Bekken* aan de *Schaambeenderen*, als in 't 1ſte Boek, 1ſte Hoofddeel, 5 Afdeeling beſchreven word, niet meêr dan *twee duimen*, en, daar tegen, aan de *Zitbeenderen vier duimen* diep is. Wanneer zich dan het *vóórhoofd* in de voornoemde legging bevind, zonder zich in de *Holte* des *Heiligbeens* te draaijen, kan men hetzelve te hulp komen, als men eenige *vingeren*, of de geheele *Hand*, geduurende eene *Wede*, in de *Schede* brengt, en hetzelve in zyne rechte legging draaid. *Zie* Hoofd. 4, Afdeel. 4, No. 5.

§. 205.

Wanneer het Hoofd der Vrugt in eenen dezer ſtanden is vóórgekomen, word de Baaring natuurlyk genaamt; en dan is 'er weinig anders te doen, dan

de Vrouw aan te moedigen, op dat zy, by ieder *Wede*, alle haare kragten aanſpanne, en, in de tuſſchen tyden, ruſte. Zo de deelen *ſtyf*, *droog*, of *ontſlooken* zyn, moeten dezelven met *Pomade*, *Varkens-Reuzel*, *ongezoute* Boter, of *Althea-zalf*, ſlibberig gemaakt worden; de twee eerſte *middelen* zyn het bekwaamſt voor de uitwendige, en de laatſten, (wyl dezelven hard zyn, en niet zo ligt ſmelten) voor de *Schede*, om dezelve, en ook den *Moedermond*, ſlibberig te maken.

No. 4.

HOE MEN, BY EENEN LANGWYLIGEN ARBEID, ALS DE DEELEN TE STYF ZYN, DE BARENDE BYSTAND ZAL BIEDEN.

§. 206.

De *Moeder*-en *Schedenmond* öpenen zich, gemeenlyk, by de *éérſte Baring*, met meerder moeiten dan by de volgende: voornamelyk, als de Vrouw boven de *dertig jaaren* oud is. In deze gevallen moet de *Schedenmond*, onder ieder *Wede*, door de *vingeren*, in de gedaante eens *Kegels*, binnen tebrengen, en denzelven zodanig rond te draaijen dat de deelen zeer gemakkelyk en, by graden, uitzetten, verwyd worden; zo de geheele Hand in de *Schede* gebragt word, vind men, zomwylen, dienſtig, de *vingeren*, benevens de *vlakke Hand*, tuſſchen het *Hoofd* en den *Moedermond* te ſteken: want zo men deze voorzigtigheid niet, intyds, gebruikt, word, dikwils, het Hoofd eêr dan de *Moedermond*, nedergedreven: (voornamelyk dát gedeelte, 't welk het digtſt by de *Schaambeenderen* is;) ja, zelfs, wel door den *Schedenmond* heen; of het Hoofd zal, als het door den *Moedermond* heen gaat, de deelen, by den *Schedenmond*, uitzetten, en de *Bilnaad* in gevaar van te ſcheuren brengen. Deeze verwyding moet, echter, voorzigtig gedaan, en nóóit anders ondernomen worden: ten zy het *zeer noodzaakelyk zy;* ook moet hetzelve, als dan, noch *langzaam*, en onder de *Wede* gedaan worden; om dat dan de Vrouw de uitzetting het minſt gevoeld.

§. 207.

Indien de *Baaring*, ſchoon alles Natuurlyk ſtaat, langwylig is, de omſtanders in *Angſt* zyn, en de Vrouw dezelve, met grooten *Angſt*, met ongeduld en geklag afwacht, zal den verëiſchten tyd der verloſſing, werkelyk, door haar *ongeruſtheid* vertraagd worden; maar wy moeten haar deze *ongeruſtheid*, door goede voorſtellingen en lieffelyke toeſpraaken, trachten uit de zinnen te bannen: doch laat zy zich, dus, niet bevreedigen, en is zy, door de inbeelding zo ſterk ingenomen dat zy

zy zich verbeeld, door zeekere *Artſenyën*, de Verloſſing te moeten verzagt worden, kan het niet ondienſtig zyn, haar eenige *onſchadelyke* middelen vóór te ſchryven, welken zy, ondertusſchen, kan inneemen; waardoor de tyd verkort, en de *inbeeldingskragt* bevreedigt word. Maar zo zy, werkelyk, *zwak* en *afgemat* is, zal het nodig zyn, haar iets toe te dienen; 't welk den *Omloop* der *Sappen* áánzet; byvoorbeeld, *Toebereidingen* van *Amber*, *Bevergeil*, *Myrrhen*, *Vlugge geeſten*, het *Pulv. Myrrh.* volgens de *Londonſche*, of het *Pulv. ad partum*, volgens de *Edimburgſche Apotheek*; en, ten opzigte haarer *ſpyze* en *drank*, kan men haar zulken vóórſchryven die haar Voeden en *kragt* geven. Is de Lyderesſe van een *volbloedige geſteldheid*, en heeft zy een *ſnelle ſterke Pols*, dan moet men, volgens de tegengeſtelde handelwyze, te werk gaan; als, met *Aderlaaten*, *verkoelende Middelen*, en haar, van gelyken, *Dranken*, die *ſlap* en dun zyn, *voorſchryven*. *Zie VERZAM.* 17. 18.

No. 5.

WAT MEN VERRICHTEN MOET ALS DE BAARING, DOOR DE NAVELSTRENG, OF DOOR DE SCHOUDEREN DES KINDS WORD TEGENGEHOUDEN.

Zie, hier over, het 2de BOEK, 2de HOOFDDEEL, 3de AFDEELING.

§. 208.

Schoon het *Hoofd*, nederwaards, in het *Bekken* geperſt word, de *Kruin* in arbeid is om den *Schedenmond* te openen, en het vóórhoofd zich in de *holte* des *Heilig* en *Staartbeens* bevind, gebeurd het, echter, nog dikwils, dat, na de *Weden* ophouden, het Hoofd weder, door de *Navelſtreng*, die zich om den *Hals* geſlingerd heeft, teruggetrokken word; of, dat de *Schouderen*, in plaats van verder neder te daalen, tegen den *Rand* des *Bekkens* opgehouden worden, dat de één op de *Schaambeenderen* blyft ruſten, en, de ánder tegen het *Heiligbeen* valtzit; of, zo zich, (na de *Wateren* een geruimen tyd geleden, zyn weggevloeit,) het *onderdeel* der *Baarmoeder* om den *Hals* en *voor* de *Schouderen* des Kinds tezaamen krimpt, en, dáárdoor, het Lighaam ophoud.

§. 209.

Als nu het *Hoofd*, door één dezer *Hinderpaalen* teruggetrokken word, en de *Verloſſing*, na verſcheidene *Weden*, vertraagd is, moet men, eer eene der *Weden* ophoud, één of twee *vingeren* in den *Rechtendarm* brengen, en het *vóórhoofd* des *kinds*, by den *wortel* des *Neus drukken:* waarby men heel *zorgvuldig* acht moet geven dat dezelven niet in de *oogen gedrukt* worden.

Door

Door deze *opdrukking* houd men het Hoofd terug, tot 'er eene andere *Wede* komt die hetzelve vérder naar beneeden zal persſen: hierby moet men, tegelyk, het *vóórhoofd* met den *vinger*, zagtelyk, en, by graaden, blyven opdrukken, tot het *Hoofd*, met een' *halven ronden draai*, *óp* en *vóórwaards* ryſt. Door dezen byſtand, en door middel van *ſterke Weden*, word het Kind naar beneden geperſt, ſchoon de *Navelſtreng* om den *Hals* is geſlingerd: want indien het Kind nederdaald, trekt zich de *Baarmoeder* tezaamen, en, gevolglyk, word de *Moederkoek* dieper naar beneden gebragt; de *Navelſtreng* word ook een weinig uitgerekt, zonder dat zulks den *Omloop* des *Bloeds* verhinderd.

§. 210.

Zo nu het *Hoofd*, op zulk eene wyze, beſtierd is, worden ook de *Schouderen*, by ieder volgende *Wede*, zodanig geperſt dat zy in 't *Bekken* nederdaalen: waaröp alle het overige, zondere verdere zwaarigheid, volgt. Dit *Hulpmiddel* is, bovendien, ook aan te wenden, als de onderdeelen der *Baarmoeder*, of den *Moedermond*, om den *Hals* des *kinds* en vóór de *Schouderen* tezaamgetrokken zyn; van gelyken, als het *Hoofd* heel laag gezakt is, en met eenen *vinger*, van buiten, op beiden de zyde des *Staartbeens* gedrukt word; men kan ook, in *draalende gevallen*, als de Vrouw *zwak*, het Hoofd *groot*, of het *Bekken eng* is, de Verloſſing, door den *Scheden* en *Moedermond*, met den *vingeren*, geduurende ieder *Wede*, zagjes uit te zetten, te hulp komen; dat zo wel zal dienen om de *Weden* áan te zetten, als om de *Monden* der *Schede* en *Baarmoeder* wyder te maaken; maar dit moet, alleenlyk, gedaan worden als het *volſtrekt hoodzaakelyk* is, en dán noch niet dan met *voorzorg* en *tuſſchenpoozing*, uit *vreeze* van *ontſteeking*, of *ſcheuring* der deelen te verwekken. (*)

§. 211.

Buiten deze Hinderpaalen, kan het *Hoofd*, werkelyk, verloſt zyn, het *Lighaam*, door de *t'zaamekrimping* des *Schedenmonds*, rondóm den *Hals*, ja, zelfs, indien het *Aangezigt* reeds buiten is, noch tegengehouden worden. De oorzaak van dit geval, ſteld men, gemeenlyk, tezyn, dat de *Hals* naauw, door den *Moedermond* omvat word. Maar dit komt zelden vóór als het Hoofd verloſt is; wyl dán de *Moedermond*, aan de achter en zydedeelen, door de *Borſt*, en door de *Armen* der *Vrugt* verwyd gehouden, als mede *mét*, of, *eér* dan het *Hoofd*, laag naar beneeden geperſt word.

§. 212.

Als het *Hoofd* verloſt is, en het overige deel des *kinds*, weegens de *al te*

(*) Deze § verſchild, merkelyk, met de *Hoogduitſche* en *Franſche* Vertaalingen.

al te groote breedte, of wegens de *verkeerde vóórkoming* der *Schouderen*, of doordien de *Navelſtreng* om den *Hals*, of om 't *Lighaam* geſlingerd is, word tegen gehouden, dan moet het *Hoofd* aan ieder zyde gevat, de *Duimen* op het *Achterhoofd* gelegt, de *voorſte* en *middenſte vinger*, aan ieder *zyde* des *Hals*, óp-waards gebragt, en de *derde* en *vierde vinger* van ieder *Hand*, aan den *Oorkaak* gelegt worden. Wanneer nu het *Hoofd*, op zulk eene wyze, gevat is, moet men hetzelve récht voorwaards, *of naar den weg beſtieren dien de Lyn g d*, PL II. *zoude beſchryven*, *zo dezelve*, *buiten het Bekken voortliep*; maar indien het zich niet *ligt* laat bewegen, moet men *meerder kragts* gebruiken, en hetzelve, van de *eene* tot de *andere zyde*, of, veeleêr, van *Schouder* tot *Schouder* uithaalen: niet met *ſterke rukkingen*, maar *zagt*, *geſtadig* en *gelykvormig* wrikkende. Indien het Hoofd, op die wyze, niet bewogen kan worden, ſchoon men alles wat *moogelyk* is, zonder den *Hals* des Kinds te verrekken heeft beproeft, moet men de *Navelſtreng* trachten over het *Hoofd* te brengen: maar, zo dit niet mogelyk is, raaden eenigen áán, zonder tydverzuim, de *Navelſtreng*, op twee plaatſen, te binden, en dezelve, tuſſchen deze *Bindzels*, door te ſnyden. Maar zulk een Bewerking zou te veel tyds doen verliezen; bovendien, is ook het Kind niet in gevaar van, door de wurging der *Navelſtreng*, te verſtikken, wyl het, zelden, of nooit adem haald, voor deszelfs Borſt is verloſt.

§. 213.

Men handeld beter als men, aanſtonds, *één* of *twee vingeren*, *óver*, of *ónder* den *Oxel* ſteekt, en, dáárdoor, het Lighaam tracht naar beneden te brengen: terwyl men, tegelyk, met de *andere Hand* aan den *Hals* trekt. Blyft het nóch onbeweeglyk ſtaan, dan verwiſſeld men van *Handen*, en men beproeft derzelver kragt aan den anderen *Oxel*. Maar wil dit óók niet gelukken, dan *doorſnyd* men éérſt de *Navelſtreng* en, daarna, *bind* men dezelve áf. Indien de *Schouderen* zó hoog leggen dat men, met de *vingeren*, de *Navelſtreng* niet bereiken en doorſnyden, of genoegzaam vatten kan, ſteekt men de vlakke *Hand*, onder den *Rug* des *kinds*; of indien zich de *Schedenmond ſterk*, om den *Hals*, tezaamengetrokken heeft, brengt men zyn *Hand*, tot aan de Borſt, binnen, en men trekt, als vooren. Maar zoude deze wyze mede *miſſen*, dan moet men zyn toevlugt tot den *ſtompen Haak* nemen, dien men onder den *Oxel* brengt en vaſthaakt: maar dit *Middel* moet voorzichtig in 't werk geſteld worden, op dat men het *Kind* niet *beſchaadige*, of de deelen *verrekke*.

§. 214.

Als het Kind verloſt is, moet de *Navelſtreng* doorgeſneeden, en de *Moederkoek* naar de wyze, in 't vervolg op te geven, worden verloſt. *Zie VERZAM.* 19, 20, 21, 22.

VIERDE AFDEELING.

No. 1.

HOE HET KIND, NA DE VERLOSSING, MOET BEHANDELD WORDEN.

§. 215.

Zo dra het Kind verloft is, moet het, onder de *Deekens*, warm gehouden, of, onmiddelyk, met een' warmen *Flenellen*, of *Linnen doek* bedekt worden: indien het *weend*, of *Ademhaald*, mag de *Navelftreng afgebonden*, *doorgefneden* en het Kind, zonder tydverzuim, aan de *Kraambewaardfter* worden overgegeven. Maar indien de *Lugt* niet, aanftonds, in de *Longe* gaat, en den *Omloop*, tufchen het Kind en den *Moederkoek*, blyft aanhouden, moet het *afbinden* en *doorfnyden uitgefteld*, en álles *beproeft* worden wat het Kind *prikkelen* en, zomwylen, eenige *pyn* kan verwekken. Indien de *Omloop* des *Bloeds* langzaam is, het *Ademhaalen moeijelyk* begind, en veel tyds tufchen de *In-* en *Uitädeming* verloopt, ja, de *Omloop* in de *Navelftreng* geheel ophoud, dan komt het Kind, fchoon het noch leeft, niet ligt weder te recht. Zomwylen gaan zeer veele *Minuten* voorby, eêr het Kind begind adem te haalen. Alles wat den *Omloop* der *Sappen aanzet*, *bevorderd* de *Ademhaaling*; en déze word fterker, zo dra de *omloop* fterker word; zo dat het eene het andere, beurtelings, behulpzaam is. Ter bevordering van het een en het ander, moet het Kind *warm* gehouden, *bewoogen*, en *heen* en *weder gefchud* worden; het *Hoofd*, de *Slaap* des *Hoofds*, en de *Borft* moeten, of met *Geeften*, *Knoflook*, of *Uijen*, gewreven, of, aan den *Neus* en den *Mond*, *Moftaart* gebragt worden: ook wierd het Kind, zomwylen, terecht gebragt, als men hetzelve een *Zilvere Pyp* in den *Mond* ftak, en door denzelven de *Long opblies*.

§. 216.

Indien de *Moederkoek*, door de aanhoudende *Weden*, onmiddellyk, of, kort op het Kind, van zich-zelven volgt, of door den *Vroedmeefter* uitgehaald word, op dat zich de *Baarmoeder* tezaamen kan krimpen, om groote *Bloedftorting* vóór te komen; indien, in deze gevallen, zeg ik, het Kind noch geen *Adem* heeft gehaald, en men noch eenige klopping in de *flagäderen* ontdekt, fchryven eenigen, op goede gronden, vóór, den *Moederkoek*, en de *Streng*, zo veel als moogelyk is, in een *Bekken* met *warm water*, of *warmen wyn* te leggen, om den *Omloop* der *Sappen*, tufchen deze *Deelen* en het *Kind*, op te wekken. Anderen raaden den *Moederkoek* op den *Buik* des *Kinds* te leggen, en

den

denzelven met eenen *warmen doek* te bedekken; nóch anderen willen dat men dien over *heete Asſche* zal leggen: maar, onder deze *Hulpmiddelen*, ſchynt het *warm water* wel 't onſchadelykſt en werkzaamſt te zyn. Echter, kan de *Moederkoek*, zo dezelve noch in de *Baarmoeder* is, en geene *gevaarlyke Bloedſtorting* volgt, aan geene betere plaats, en in geene gelykvormiger warmte dan deze gehouden worden, terwyl de Vroedmeeſter het Kind op de voorſchreevene wyze tragt te behouden. *Zie VERZAM.* 23.

No. 2.

HOE MEN DE TOEVALLEN, DOOR EEN DRUKKING VAN DES KINDS HERSENEN ONTSTAAN, ZAL HERSTELLEN, enz.

§. 217.

Indien, door langwylige Baaringen, het *Hoofd* des *Kinds* láng in het *Bekken* heeft geſtaan, zodanig dat de *Beenderen* zyn *over malkanderen* geſchoven, en deszelfs *gedaante*, tegennatuurlyk, verlengt is, worden de *Herſenen*, dikwils, zo geweldig gedrukt, dat, vóór, of ná de Verlosſing, geweldige *Stuipen* ontſtaan, wáárdoor het Kind *in gevaar* is, ja, dikwils, het *leeven* verlieſt. Dit ongemak word, veeltyds, tegengegaan, en deszelfs gevaa lyke gevolgen weder herſteld, als men de *Navelſtreng* doorſ yd, eêr men de afbinding doet, of dezelve zó los bind, dat 'er *twée*, *drie*, of *vier* groote *leepels* vol *Bloed* uit kunnen ontlaſt worden.

§. 218.

Als het Kind, *één*, of *twée* dagen, vóór de Verlosſing, is *dood* geweeſt, zien 'er de *Lippen*, het *Teellid* en, (voornamelyk het *Balzakje*, by jongens) *misverwig* uit. Heeft het Kind *twée*, of *drie* dagen langer, in de *Baarmoeder* dood geweeſt, dan kan de *Huid*, met weinig moeiten, van ieder deel des *Lighaams* afgeſtroopt worden, en de *Navelſtreng* heeft dezelve *verwe* als de *Lippen* en de *Teeldeelen*. In *tien*, of *veertien* dagen is het Lighaam nóch *misverwiger*, en tot *verrotting* overgegaan; de *Hoofd-Hairen* kunnen, met weinig moeiten, afgeſcheiden worden: ook zal het één, of ánder deel des *Kinds*, 't welk ſterk in 't *Bekken* geklemt, en langen tyt in dien ſtand gezeten heeft, zich, inderdaad, zódanig vertoonen als of het verſtorven ware.

No. 3.

HOE MEN DE NAVELSTRENG MOET AFBINDEN.

§. 219.

Verſcheiden *Meeſters* hebben zich ook van verſcheidene wyzen van *afbinding* bediend: eenigen raaden ons de *Navelſtreng* af te binden en door te ſnyden, eêr de *Moederkoek* verloſt is; de eene *afbinding* zal digt aan den *Buik* des Kinds gedaan worden, om, dus, eene *Navelbreuk* te verhoeden, de andere *afbinding* zal twéé duimen van de éérſte gelegt worden, en de *Navelſtreng*, tusſchen deze *afbindingen*, dóórgeſneeden worden. Door deze tweede *afbinding*, gelooven zy eene *gevaarlyke Bloedſtorting* uit de Vrouw te verhoeden, zo de *Moederkoek* noch aan de *Baarmoeder* vaſt zit. Maar alle deze voorzichtigheden ſteunen op *dwaalende begrippen*, en het volgende ſchynt wel het ligtſt en het beſt te zyn. Wanneer de *Moederkoek* niet, aanſtonds, door de *Weden* verloſt word, en wy door geene *Bloedſtorting* verpligt zyn deszelfs uithaaling te moeten verhaaſten, kan men de Vrouw een weinig laaten ruſten, en het Kind, intusſchen, trachten te recht te brengen. Indien het geen *Adem* haald, of den *Adem* zwak is, beproeft men het geen (§. 215.) is opgeteekend, om den *Omloop* des *Bloeds* te verwekken. Maar als het Kind levend is, en met volle kragt weend, kan de *Navelſtreng* op de volgende wyze afgebonden worden. Na men zich met één of twéé, uit verſcheidene tezaamgenomene gewaſchte draaden gemaakte koorde, zo dik als *Bindgaaren*, en omtrent zeven duimen lang, aan ieder einde met een knoop voorzien, bezorgt heeft, bind men de *Navelſtreng*, omtrent *twee dwarsſche vingeren breed* van den *Buik* des *Kinds*, áf. Men legt éérſt den *Draad*, ſlechts, éénmaal om de *Navelſtreng* heen, indien dezelve dun is, en men bezorgt dien met twee knoopen; maar is de *Streng* dik, dan légt men de koorde tweemaal om, en weder een dubbelde knoop daaröp. Hierna ſnyd men de *Navelſtreng*, *een vinger breed* vérre van de *afbinding*, naar des *Moederkoeks zyde*, met een *Schaar* dóór; onder het ſnyden brengt men de *Streng* zo verre als moogelyk is, áchterwaards naar de *Schaar* toe, op dat zy niet vóórüitglyde, en wy genoodzaakt zyn, verſcheidene maalen te knippen, eêr dezelve volkomen van malkander is afgeſcheiden: men moet, ten gelyken tyde, de *punten* der *Schaar*, met de andere hand, doen ſtand houden. Als het Kind gewaſſen is, moet men een *linnedoekje* om de afgebondene *Navelſtreng* winden, waaröp men, als dezelve tegen den Buik des Kinds geboogen is, een vierkant *drukdoekje* legt, hetwelk met een *Navelbandje* beveſtigt, of middelmatig vaſt word tezaamgedrukt.

§. 220.

Dit gedeelte der *Navelſtreng* krimpt, ſchielyk, tezaamen: 't word éérſt *blaauw*, daarna *zwart:* maar omtrent den vyfden dag, valt hetzelve, naby den Buik des Kinds, áf; men mag de *Streng* aan dát gedeelte, of wel, op wat afſtand van den Buik men verkiezen mag, afbinden; dezelve zal, altoos, op dezelfde plaatze afvallen: en nooit, of zelden, zullen 'er *Navelbreuken* door de áfbinding ontſtaan. Maar indien het *drukdoekje* en *Navelbandje* niet vaſt genoeg zyn toegehaald, en, eenigen tyd na de afſcheiding des tezaamengekrompen gedeeltes, voornamelyk, by Kinderen die veel Schryën, blyven leggen, kunnen daardoor *Navelbreuken* voortkomen. Intuſſchen moet de ſluiting des *Navelbands*, altoos, zó lugtig aangehaald worden, dat, daardoor, de *Ademhaaling* des Kinds niet verhinderd word.

§. 221.

De *Afbinding* der *Navelſtreng*, moet, altyd, zo vaſt toegehaald worden dat dezelve de *Monden* der *Vaten* ſluit, en zo zy de in-zich houdende ſtoffen blyven ontlaſten, moet eene tweede *afbinding*, ónder de voorige worden gedaan; want, zo dit verónachtzaamt word, kan het Kind *dood bloeden.* Indien intuſſchen, de *Navelſtreng*, twee of drie handen breed van den Buik, doorſneden, of van malkander geſcheurd is, ja, zonder verdere *afbinding*, aan de koude word overgegeven, trekken, de *Slagáderen* van zich-zelven tezamen, zodanig, dat weinig, of geen *Bloed* verlooren gaat: ja, zomwylen, zal, indien de *Navelſtreng* afgebonden, drie *vingeren* breed van des Kinds Buik afgeſneden, en voor het *Bloeden* één of twee uuren bewaard word, ſchoon de *afbinding* losgemaakt, de *Navelſtreng* en 't *Lighaam* verwarmt, en in water gedompeld word, geen *Bloed* meêr uitvlieten. *Zie VERZAM.* 25.

VYFDE AFDEELING.

OVER DE VERLOSSING DES MOEDERKOEKS.

§. 222.

Wanneer de *Navelſtreng* is afgeſneden, en het Kind aan de *Kraambewaardſter* overgegeven, word het verlosſen der *Nageboorte*, zo dezelve niet, bereids, door de *Weden* is uitgedreven, de naadſte zorge. Wy hebben (§. 219.) reeds aangemerkt dat, indien 'er geen gevaar van *Bloedſtorting* voorhanden is, de Vrouw een weinig mag in ruſt gelaten worden, om zich van haaren uitge-

ſtaanen zwaaren Arbeid, een weinig te herſtellen, en de *Baarmoeder*, zo dezelve zich tezamenkrimpt, tyd te geven den *Moederkoek* te persſen, en van haare inwendige oppervlakte af te ſcheiden. geduurende dezen tyd, vlieten ook één, twée, of drie Theekopjes vol *Bloed*, door de *Navelſtreng*, uit de *Vaten* des *Moederkoeks*; waar door derzelver omtrek afneemt, op dat zich de *Baarmoeder* des te meêr kan tezamenkrimpen: dit is oorzaak dat men de *Navelſtreng*, maar ééns *áf bind*. Als men den *Moederkoek* wil verlosſen, moet men de *Navelſtreng* met de linker hand vatten, haar om den voorſten en middenſten *vinger*, of in een doek winden, op dat zy ons niet ontglippe; dan moet men lediglyk, van zyde tot zyde, trekken, en de Vrouw, aanmaanen, door drukking, als of zy ter ſtoel wilde gaan, door ſterk blaazen in haare Handen, of, door den *vinger* in de Keel te ſteeken, als of zy eenig Braaken wilde verwekken, de zaaken behulpzaam te zyn. Indien, door deze handelwyze, de *Moederkoek* niet uitgebragt kan worden, moet men de Hand, langzaam, in de *Schede* en *Baarmoeder* brengen, en den *Rand* des *Koeks* zoeken, waarby men, denzelven gevonden hebbende, dien, by graaden, naar beneden, haald; zo dra dezelve tot aan den *Schedenmond* gekomen is, moet men hem, met beiden de Handen vatten en verlosſen: ook, ten gelyken tyde, de *Vliezen*, zo dezelven aanhangen, langzamelyk, en voorzigtig aftrekken, en, mede, uithaalen.

§. 223.

Wanneer de *Navelſtreng* by den *Rand* des *Moederkoeks* haaren oorſprong neemt, alwaar men denzelven, dikwils, vind, gaat de *Moederkoek*, zo dezelve in het midden is ingeplant, door ligter aan de *Streng* te trekken, los, ten zy dezelve op eene ongewoone wyze, door haar *vaſthanging* aan de *Baarmoeder*, of door het ſterk *tezamenkrimpen* des *Moedermonds*, terug gehouden word. Als de *Navelſtreng* in het *midden* des *Moederkoeks* is ingeplant, en dit deel zich aan den *Moeder*- of *Schedenmond* vertoond, zal den *Hoop* te groot wezen, om in deze voorkoming, uit te ſchieten: In dit geval moet men *twee vingeren* in den *Schedenmond* brengen, en denzelven, by zynen *Rand*, het éérſt uithaalen.

§. 224.

Word de *Moederkoek* door de *tezamenkrimping* der *Baarmoeder* afgezondert, dan word dezelve, om zynen laſt en zyne zwaarte, dóór de *Vliezen* heen gedreven, en dézen worden, beiden, ómgekeerd, na buiten gebragt.

§. 225.

Is een *deel* des *Moederkoeks* dóór den *Moedermond* gekomen, en kan het overige, door ligt trekken, niet buiten gebragt worden, om dat zich de *Moeder-*

mond

mond naauw om het midden deszelven tezamengetrokken heeft, of noch eenigzins aan de *Baarmoeder* hangt, brengt men de *vlakke Hand*, door den *Moedermond*, onder den *Moederkoek*, en, als men de *Baarmoeder* verwyd heeft, vat men den *Rand* des *Koeks* met de Hand, en haald denzelven uit: maar zit hy noch aan de *Baarmoeder* vaſt, dan brengt men de Hand vérder in, *Scheid* denzelven *voorzigtig*, áf, en verloſt hem, als, hier voor, gezegt is.

§. 226.

Wanneer men, in plaats van den *Rand*, het *Midden* des *Moederkoeks*, aan den *Moeder*, of *Schedenmond* vind, en gevoeld dat zich de *Moedermond* naauw tezaamengetrokken heeft, moet men de *Navelſtreng*, volgens (§. 221.) vatten, de andere *Hand*, langs dezelve, in de *Schede* brengen, en de *vingeren*, benevens den *duim*, *Kegelvormig* tezaamengevoegt, *zagtelyk*, door den *Moedermond*, langs de *Navelſtreng*, tot aan de *Plaats* brengen daar dezelve, in den *Moederkoek*, is ingeplant. Van hier moet men met de *vingeren* voelen, aan wat *deel* der *Baarmoeder* de *Moederkoek* vaſtzit. Is hy aan den *Onderrand* los, dan moet men beproeven of men denzelven kan uithaalen; maar zit hy vaſt, dan begind men hem, met de Hand, wier *Rug* naar den *Wand* der *Baarmoeder*, en wier *voorſte deelen* der *vingeren* naar den *Rand* des *Koeks* gekeerd zyn, langzamelyk, af te ſcheiden. Men moet, tot deze bewerking, de *Nagels kort* en *glad afgeſneden* hebben. Onder de Affcheiding drukt men de einden der *vingeren*, meêr tegen den *Moederkoek*, dan tegen de *Baarmoeder*, en als men gene van dezen onderſcheiden kan, wyl zy, beiden, week zyn; (hoewel de *Baarmoeder* vaſter dan de *Moederkoek*, en deze vaſter dan het *geronnen Bloed* is,) moet men, met zyne *vingeren*, langs deszelfs *Rand*, naar beneden daalen, en dezelve tot het afgeſcheiden *deel* voeren, dit, mede, zagtelyk van de *Baarmoeder* afdrukken, tot de geheele *Koek* los is. Zomwylen zal, indien een *deel* deszelven is afgeſcheiden, het overige, aanſtonds, indien men, ligtlyk, aan het afgeſcheiden deel trekt, loslaaten en naar beneden daalen: maar kan dit niet gemakkelyk in 't werk geſteld worden, dan ſcheid men denzelven, met de grootſte voorzigtigheid áf. Meenigmaal zal ook, als men de binnenzyde des *Moederkoeks* met de Hand gevat heeft, de geheele *Koek*, zonder verdere moeiten losgaan. Wanneer de *Moederkoek* los is, haald men de Hand terug, en men vat den onderſten *Rand*, by welken men denzelven moet uithaalen, wyl hy te groot is om, in eenen klomp, uit gehaald te worden. Men moet hem, zo volkomen als moogelyk is, verlosſen, en men zet, ten dien einde, den *Duim*, of den *Vinger* op de *Navelſtreng* váſt, waardoor het ſcheuren, dikwils, verhoed word.

§. 227.

Als de Vrouw op haar' *Rug* legt, en de *Moederkoek* aan de linker zy-

de

de der *Baarmoeder* vaſt zit, zal het beſt zyn den *Koek* met de *rechterhand* af te ſcheiden; daar tegen is de *linkerhand* beter te gebruiken, als de *Moederkoek* aan de rechter zyde zit: maar zit hy aan de *vóór*, of *achterdeelen*, of aan den *Bodem* vaſt, dan kan de eene Hand, zo goed als de andere, gebruikt worden.

§. 228.

Dit *deel* der *Baarmoeder*, aan welken de *Moederkoek* vaſt zit, blyft noch uitgezet, als het overige *deel* zich tezaamenkrimpt.

§. 229.

Hoe nader de vaſtzitting aan den *Moedermond* is, hoe ligter de *Moederkoek* afgeſcheiden word; hoe verder dáárvan áf hoe bezwaarlyker: wyl het, weegens de tezaametrekking des *Moedermonds*, en des *Baarmoeders Onderdeel*, welken zich niet, zonder groot geweld, na zy eenen geruimen tyd zyn tezaamgekrompen geweeſt, weder laten uitzetten, bezwaarlyk valt, tot aan den *Bodem* der *Baarmoeder*, opwaards te reiken.

§. 230.

Als, om die rede, de *Moederkoek* aan den *Bodem* vaſt zit, en alle de onderdeelen der *Baarmoeder* ſterk tezaamengetrokken zyn, moet de Hand, in de gedaante eens *Kegels*, binnen de *Schede* gedrongen, en de onderdeelen der *Baarmoeder*, by trappen, verwyd worden. Indien 'er groot geweld verëiſcht word, moet het langzaam geſchieden, en, zomwylen, eens geruſt worden, op dat men de *Kramp* niet in de *Hand* kryge, noch de *Schede* in gevaar ſtelle dat zy van de *Baarmoeder* worde afgeſcheurd; wyl, in deze gevallen, de *Schede* merkelyk in de hoogte verlengt word.

§. 231.

By deze onderneming laat men een Helper, met beiden de *Handen*, op den *Buik* der Vrouw drukken, of men drukt, als men de ééne Hand inbrengt, met de andere tegen de *Baarmoeder*; anders doende, zal zy zich in de hoogte begeven, en, gelyk een groote *Bal*, onder de ſlappe *Wanden* des *Onderbuiks*, heen en weder rollen, waardoor men verhinderd word de behoorlyke verwyding te doen.

§. 232.

Als deze tezaamekrimping overwonnen, en de Hand aan den *Bodem* der *Baarmoeder* gebragt is, ſcheid men den *Moederkoek* áf, en brengt denzelven, als (§. 222.) geleerd word, buitenwaards; en zo zich de *Baarmoeder* in de midden tezaamen-

mentrekt, zodanig, dat zy de gedaante eens *Zandloopers* verkrygt, hetwelk eene omſtandigheid is die zich, zomtyds, hoewel, zelden, openbaard, moet men op dezelfde wyze voortvaaren.

§. 233.

Men moet, in deze gevallen, en, hoofdzaakelyk, als de *Moederkoek* moeijelyk verloſt is, de Hand, na dezelve, met den *Moederkoek*, is uitgehaald, weder inbrengen, om te onderzoeken of ook een deel der *Baarmoeder* naar beneden gehaald en omgekeerd is; zo dit gebeurd, dryft men die weder in de hoogte, en brengt haar, zonder tydverlies, te recht: alsdan ontlaſt men haar van 't geronnen *Bloed*, dat, anders, geweldige *Naweden* kan veröorzaaken.

§. 234.

De *Moederkoek* zal, meeſtentyds, binnen *tien*, *vyftien*, ja, *twintig Minuten*, of iets meêr, of iets minder, van zich-zelf uitkomen, en, ſchoon een gedeelte van denzelven, of een gedeelte der *Vliezen* in de *Baarmoeder* terug blyft, zal de Vrouw, gemeenlyk, het overige, indien 'er geen groote *Bloedſtorting* volgt, onbeſchadigt, in één, of twéé dagen uitdryven. Maar, niet tegenſtaande dit, moet, indien het moogelyk is, de geheele *Nageboorte*, eêr men van de Vrouw gaat, uitgehaald worden, op dat men geen gelegenheid tot argewaan geve.

§. 235.

Ik vind, zo wel onder de *Ouden*, als onder de *Nieuwe Schryveren*, verſcheiden *meningen* en *voorſchriften* wegens de verlosſing des *Moederkoeks*. *Eenigen* beweeren dat dezelve, langzamelyk, verloſt, of overgelaten moet worden tot hy van zich-zelf uitkomt; *anderen* willen dat men de Hand, aanſtonds, in de *Baarmoeder* zal brengen, en den *Moederkoek* afſcheiden en uithaalen. Eer men tot een van beiden deze uiterſtens overgaat, moet men beſchouwen hoe de *Natuur*, in deze gevallen, op zich-zelve werkt. Wy vinden, by de gewoone *Baringen*, dat men, onder de *vyftig*, of *honderd* malen, naauwelyks ééns, iets meerder dan het Kind behoeft te ontvangen. Zommigen der Ouden hebben geſteld dat, in dit geval, onder de *duizend* maalen, naauwelyks ééns, gevaar voorhanden is; en dat, hierin, de werking der Natuur, meeſtentyds, alleen genoeg is; ja, dus, heel zeldzaam, en, misſchien, in *twintig*, of *dertig* malen, de gelegendheid niet ééns voorkomt dat men den *Moederkoek* dienſt af te ſcheiden, wyl dezelve, gemeenlyk, door gewoonen byſtand, en door zagtelyk aan den *Navelſtreng* te trekken, of door de magt der Vrouw, ontlaſt word. Ik vind ook, dat de *Moedermond*, eenige uuren na de Verloſsing, ruim zo ligt als op andere tyden, verwyd kan worden. Gevolglyk moeten wy, naar myn gedachten, den middenweg houden, en nóóit anders, dan in gevallen waarby zulks de *nood* vereiſcht, hulpe bieden; op andere tyden,

moeten wy de Natuur, wanneer zy voor zich-zelf genoeg is, niet verhinderen, en, wederom, op andere tyden, niet te lang vertoeven; wyl het mogelyk is dat de *Moederkoek*, zomwylen, hoewel zelden, veele dagen kan ná blyven: want zo de *Baarmoeder*, intusschen, door het één, of het ander toeval ontstoken wierd, en de Vrouw, dáárdoor, omkwam, zou zulks, den Meester te last gelegt worden; wyl hy de *Nageboorte* terug had gelaaten. *Zie VERZAM.* 23.

DERDE HOOFDDEEL.

OVER DE MOEIJELYKE BAARINGEN.

EERSTE AFDEELING.

OVER DE OORZAAKEN DER MOEIJELYKE BAARINGEN.

§. 236.

In de vóórgaande Blaaderen, die over de *natuurlyke Baaringen* handelen, heb ik de ligtste en eenvoudigste wyze tot hulp der *Baarende*, het *Kind* te verlossen en de *Moederkoek* uit te haalen, beschreven: maar vermits het, zomtyds, gebeurd dat wy, ter behoudenis der *Moeder*, of des *Kind*, of van *beiden*tegelyk, buitengewoone hulp moeten bieden, dien ik ook over te gaan, tot zulke *Regelen* mede te deelen, waarna men zich, in *moeijelyke Baaringen*, die, dikwils, als tegennatuurlyken vóórkomen, zal hebben te schikken.

§. 237.

Men heeft de *Heeren Vroedmeesters*, doorgaans, beschuldigt dat zy, in het gebruiken van *Werktuigen*, en geweldige behandelingen te *ligtvaardig* waaren: maar deze *beschuldiging* is voortgekomen uit de *onkunde* van zulken die niet weten dat 'er volstrekt werktuigen nodig zyn; of, wél, uit *eigenbaat* van zommige *schandelyke*, *schraapzugtige*, *onkundige Vroedmeesters* en *Vroedvrouwen*, die voordeel zoeken in den Arbeid van anderen verächtelyk te maken. Het is niet te ontkennen dat 'er, door de Werktuigen en Handen van *onbekwaamen* en *onvoorzichtigen*, veel *onheil* ontstaan is: maar ik ben overtuigt dat ieder *Verstandig Vroedmeester*, tot redding zyner *Lydersessen*, alle de ligtste behandelingen in 't werk zal stellen, eêr hy, zo wel met de Hand als met Werktuigen, zyne toevlugt tot geweldiger neemt; hoewel 'er gevallen vóórkomen waarin men, *volstrekt*, met zagte *Handelwyzen*, niets goeds kan verrichten. Het zal, om die rede, nodig zyn te vertoonen wat hulp men, by *gevaarlyke Baaringen*, moet

moet bieden, ſchoon men dezelven, op geenerlei wyzen, mag aanwenden, dan wanneer het *leven* der *Vrouw*, des *Kinds*, of van *beiden* in zitbaar *gevaar is:* in dit geval moet men zelfs noch, dáár beneven, de grootſte vóórzorge in 't oog houden. Wat my aangaat, ik heb derzelver gebruik tot zó verre vermeid, als my dacht, voor myner *Lydereſſe* en des *Kinds* behoudenis, beſtaanbaar te wezen, en deze *grondregelen* den genen die myne onderrichtingen hebben aangenomen ook ſterk *ingeboezemd.*

§. 338.

Alle gevallen waarin des Kinds Hoofd vóórkomt, en welken, volgens de natuurlyke wegen, in het 2de HOOFDDEEL, 2de AFDEELING dezes BOEKS beſchreeven, niet gered kunnen worden, moet men, naar de verſchillende omſtandigheden waarüit de zwaarigheid ontſtaat, voor meêr, of min moeijelyk houden, en deze omſtandigheden zyn, gemeenlyk,

EERSTELYK, *groote zwakheid*, ontſtaande uit *verlooren eetluſt* en *kwaade verteering*, *dikwils Braaken*, *Spys-* en *-Roodeloop*, *Bloedſtortingen* uit de *Baarmoeder*, of, anders, uit eene Ziekte, waardoor de Lyderesſe van kragten beroofd is; insgelyks, door afmatting, die de Vrouw, by de begonne Baaring, door onbekwaame hulpbieding geleden heeft.

TEN TWEEDEN, door *bovenmatige droefheid* en *gemoedsvreeze*, welken, door *onaangenaame berichten* van *ſchielyke ongelukken*, ten tyde der *Baaring* veröorzaakt worden, waardoor zy, dikwils, zodanig word aangegrepen, dat de *Weden* terug blyven, en de Lyderesſe in leevensgevaar word geſteld.

TEN DERDEN, door *onbuigzaamheid* des *Moeder* en *Schedenmonds*, en der *uitwendige deelen*, 't welk, gemeenlyk, word gevonden by Vrouwen die voor de *eerſtemaal Baaren;* en, inzonderheid, by zulken die naar de *veertig Jaaren* loopen: hoewel zulks door *ſterke veréeltheid*, *verſcheuring*, of *verzweering* der *deelen*, *klier*, of *knoetsgezwellen* in de *Schede* kan ontſtaan.

TEN VIERDEN, doordien het onder gedeelte der *Baarmoeder* óm de Schouderen des Kinds is toegekrompen, of om dat het lighaam in de *Navelſtreng* verward zit.

TEN VYFDEN, door het *verkeerd vóórkomen* des *Hoofds;* te weten, als het *Vóórhoofd* naar de *Lieſch*, of naar het *midden* der *Schaambeenderen* gekeerd ſtaat; doordien het *Aangezigt* met de *Kin* naar de *Schaambeenderen*, *Zitbeenderen*, of naar het *Heiligbeen* is gekeerd; of als de *Kruin* des *Hoofds* op de *Schaambeenderen* blyft zitten, en het *Vóórhoofd*, of *Aangezigt* in de *Holte* des *Heiligbeens* geperſt word; of, eindelyk, als eene der *Ooren* voorkomt.

TEN ZESDEN, door een *buitengewoone verbeening* des *Hoofds*, waardoor de *Beenderen* der *Herſenpan* worden verhinderd *mede te geven*, wanneer dezelven in 't *Bekken* geperſt worden; van gelyken door een *Waterhoofd*, of *Waterzugt* die het *Hoofd* zó ſterk heeft uitgezet, dat hetzelve, eêr het *Water* ontlaft is niet kan uitglyden.

TEN ZEVENDEN, door een *al te klein*, of *mismaakt Bekken*, 't welk, dikwils, in zeer kleine Vrouwen, of in zulken voorvald die, geduurende haar kindſche jaaren, de *Engelſche Ziekten* hebben gehad. *Zie VERZAM.* 24 —— 30. *en* PL. XXVIII.

§. 239.

In alle deze gevallen, als het *Hoofd* boven den *Rand* des *Bekkens* legt, (ja, zelfs, daarin gedrukt zit,) is de beſte wyze, indien hetzelve, gemakkelyk, in de *Baarmoeder* terug gedreven kan worden, het Kind te *keeren*, en, volgens de *Regelen* die wy, hier na, zullen onderwyzen, te verloſſen: uitgezondert als het *Bekken* te *klein*, en het *Hoofd* te groot is. Maar als het Hoofd in het *midden*, of in het onderdeel des *Bekkens* geperſt is, en de *Baarmoeder* ſterk óm het Kind heen gekrompen zit, moet de Verloſſing door de *Tang* geſchieden; maar in alle deze *zeven gevallen*, als de *Vrouw* in *gevaar* is, en het *Kind* noch *gekeerd*, noch met de *Tang* gehaald kan worden, moet men het Hoofd openen, en door middel der Haak verloſſen. Diergelyke *moeijelyke Baaringen*, uit de ééne, of de ándere dezer *opgetelde oorzaaken* ontſtaande, openbaaren zich *menigvuldiger* dan zulken die wy *tegennatuurlyke* noemen: maar de hinderpaalen uit een *naauw Bekken*, of een *te groot Hoofd* ontſtaande, zyn van *zwaarder* gevolgen. Deze gevallen verëiſchen *grooter oordeel* dan zulken waarin zich het Hoofd niet ontdekt; wyl wy, aangaande deze laatſten, weten dat de beſte en zeekerſte wyze is, het *Kind* by de *Voeten* te haalen. Daar tegen moet men, by *moeijelyke geboortens*, de oorzaaken die het Hoofd verhinderen naar beneden te komen, en, daar beneven, alles wat tot nodigen *byſtand* verëiſcht word, *rypelyk* overweegen; men moet een *goed beſluit* neemen, als de werking der *Natuur* met geduld diend afgewacht te worden, en, zelfs, of, en wanneer het volſtrekt noodig is de *Baarende hulp te bieden;* want zo wy de *hulpbieding* te ſpoedig onderneemen, en veel geweld onder de Bewerking gebruiken, zodanig, dat het Kind en de Moeder, of één van beiden omkomen, zullen wy ons-zelf beſchuldigen de handen te vroeg aan 't werk te hebben geſlagen; daar, zo wy een weinig getoeft hadden, het Kind, mogelyk, door de *Weden*, langzaamerhand, had kunnen verloſt worden, of, ten minſten, het *Hoofd* zó verre na beneden kunnen geperſt worden, dat wy hetzelve, met meerder zekerheid, door behulp der *Tang*, hadden kunnen uithaalen. Aan de andere zyde, kan, wegens de ſterke drukking op het Hoofd, en op de Herſenen, zo wy het geval aan de *Natuur* overlaten, heel ligt, het Kind, als het verloſt is, *dood*, en de *Vrouw* zodanig door den *moeijelyken Arbeid* afgemat wezen, dat haar leven in groot gevaar is: in dit geval kunnen wy ons beſchuldigen, te lang met onzen byſtand getoeft te hebben, zo wy, ſlechts, overwegen dat, ten minſten, de *Baarende*, (zonder ons ten *hoogſten* over het leeven des Kinds te bekommeren,) eerder verloſt geweeſt zynde, had kunnen gered worden, zonder haar in 't uiterſte gevaar te ſtellen. Buiten twyffel is het onze *ſchuldigen pligt*, indien het moogelyk is, zo wel de *Moeder* als het *Kind* te *behouden;* maar dit niet *moo-*

gelyk

gelyk zynde, moet ons voornaamſte oogmerk wezen, de *Vrouw* te *redden*, en, in alle *twyfelachtige gevallen*, *behoedzaam* en *vóórzichtig*, naar ons beſte oordeel, en onze ervaarendheid te handelen.

§. 240.

Als het *Hoofd* in 't *Bekken* gezonken is, en de *Baarmoeder* ſterk om 't Kind tezaamenkrimpt, word 'er *groot geweld* verëiſcht om hetzelve weder in de *Baarmoeder* opwaards te brengen; wyl 'er *kragt* genoeg moet zyn om de *Baarmoeder* uit te zetten, op dat zy het Hoofd weder ontvange; waartoe men *Hand* en *Arm* tegelyk moet gebruiken, en dan kan ook het Kind niet, zonder groote zwaarigheid, gekeerd worden.

§. 241.

Wil men het *keeren*, dan kan men, als het Hoofd te groot is, het Lighaam wel naar beneden brengen: maar het *Hoofd* zal, zeekerlyk, *boven* in 't *Bekken* blyven ſteeken; ja, niet zonder behulp der *Tange*, of der *Haken* kunnen uitgehaald worden. (*Zie* Pl. xxxv. xxxvi.). Intuſſchen is het, by een *eng Bekken*, noch ſlimmer, ſchoon het *Hoofd*, ſlechts, een gewoonlyke groote heeft. Zo de zaaken, dus, ſtaan, moet men de *keering* niet ondernemen; wyl men, anders, de Vrouw meêr ſmerten, en zich-zelf veelen onnutten arbeid verwekt. Men moet, om die rede, een *proef* met de *Tang* nemen: doch indien het, daardoor, niet gelukt, moet men de *grootte* des *Hoofds* verminderen, en het Kind uithaalen, gelyk hierna geleerd zal worden.

TWEEDE AFDEELING.

OVER DE SLINGERS EN TANGEN.

§. 242.

Wy hebben reeds aangemerkt, dat de meeſte moeijelyke en draalende *Baaringen* ontſtaan, om dat het Hoofd in 't *Bekken* geklemt blyft; welke toeſtand door één der *zeven voornoemde* oorzaaken verwekt word. Voor dezen ging het Kind, in *deze gevallen*, als het niet *gekeerd* en by de *Voeten* uitgehaald kon worden, gemeenlyk, *verlooren*; en, ſchoon het al levend konde uitgehaald worden, ſtierf het kort na de Verloſſing, of herſtelde zich, wegens de lange en geweldige tezamenperſſing die het Hoofd geleden had, zeer bezwaarlyk: hierby was ook het *leven* der *Moeder*, wegens de evengenoemde oorzaaken, in gevaar; wyl, door de daarüit ontſtaande wederzydſche drukking, de *Vezelen* en *Vaten* van de *zagte* in het *Bekken* leggende *Deelen*, door het *Hoofd* des *Kinds* eene beſchadiging leden, en den *Omloop* der *Sappen* geſtremd wierd, waarüit

een geweldige *Ontſteeking* en, zomwylen, eene ſpoedige verſterving volgden. Zo het Kind niet *gekeerd* kon worden, was de Handelwyze, die men in deze gevallen oeffende, het *Hoofd* te *openen*, en het *Kind* met *Haken* uit te haalen. Dit *Hulpmiddel* veröorzaakte eene algemeene klagte onder de Vrouwen, die, wanneer men zyn toevlugt tot een' *Vroedmeeſter* nam, altyd oordeelden dat de *Moeder*, het *Kind*, of beiden tegelyk *verlooren* waaren. Deze *veröordeeling*, welke niet anders dan tot nadeel der *Vroedmeeſters* konde ſtrekken, wekte den geeſt van verſcheidene Oeffenaaren dezer Konſt óp, om eene zagter Handelwyze, in 't verloſſen des Hoofds, uit te denken, waardoor het Kind, zonder nadeel voor de Moeder, konde gered worden.

§. 243.

Hunne *ondernemingen* zyn niet zonder goede gevolgen gebleven: men heeft beter en zekerder *Hulpmiddel*, ten dezen opzigte, uitgevonden, en, niet lang geleeden, hetzelve, in dit KONINGRYK, tot zulk een volkomenheid, als in eenig LAND, gebragt; zodanig dat, tegenwoordig, als wy, eêr het Kind dood is, of de deelen der Vrouw aan het Koude vuur zyn blood geſteld, de Moeder en 't Kind, dikwils, gelukkig redden. Deze *gelukkige uitvinding* is niets anders dan de *Tang*, het éérſt, gelyk gezegt is, door de CHAMBERLAINS gebruikt: maar voor een geheim gehouden, en, naar hunnen dood, zó onvolkomen bevonden, dat men dezelve, zelden, met goede gevolgen inbrengen konde: om die rede namen verſcheidene *Vroedmeeſters* hunne toevlugt tot onderſcheidene ſoorten van *Slingers*, of *Banden*; en men toond ook in ENGELAND, VRANKRYK en andere Plaatzen, ſtompe Haken van verſchillende maakzels. De *Tang* heeft, zederd DR. CHAMBERLAINS dood, verſcheidene veränderingen ondergaan; voornamelyk, in derzelver tezamenſluiting, Handvatzels, gedaante en maakzel.

§. 244.

De gewoone wyze van dezelve te gebruiken, beſtond, voornamelyk, in ieder Blad, op *goed geluk*, binnen te brengen, het Hoofd mogt leggen gelyk het wilde, men vatte hetzelve, en trok, rechtüit, naar zich toe, om het Kind, met alle magt en geweld, af te haalen; wáárdoor, dikwils, de *Moeder* en *Schedenmonden* verſcheurden en, het Kind beſchaadigt wierd. Ten aanzien dezer gevaarlyke gevolgen, is dezelve, by veele *Vroedmeeſters*, geheel buiten gebruik geraakt, en eenigen hebben, in plaats van dit werktuig, verſcheidene ſoorte van *Slingers* over des Kinds *Hoofd* trachten te brengen: maar geene konden zo ligt gebruikt worden, noch zo veel voordeel als de *Tang* behaalen, zo dezelve récht, volgens de *Regelen*, die hier na zullen volgen, konde ingebragt en aangelegt worden.

§. 245.

De Heer CHAPMAN was, gelyk, volgens de *Inleiding* (Pag. 28.) gemeld word de

de éérſte die de *Tang*, benevens de wyze van dien te gebruiken, heeft beſchreven; en, in de *waarneemingen* van GIFFARD, vinden wy verſcheidene *gevallen*, waarin hy het *Kind*, met behulp der *Tang*, verloſte en in 't leven behield. Ook wierd in PARYS een *Tang* uitgedacht, waarvan de *Beſchryving* en *Afbeelding*, door den Heer *Heelmeeſter* BUTTER medegedeeld, in de EDENBURGSCHE *Proeven* kan nagezien worden. Maar ná den Heer CHAPMAN eene *Afbeelding* zyner *Tang* in 't licht gaf, welke volkomen dezelfde was als die waarvan zich de CHAMBERLAINS hadden bediend, kwam 'er in VRANKRYK een diergelyke in gebruik, en wierd zélfs, dáár ter plaatſe, de CHAPMANS *Tang* genaamt. Wat my-zelven aanbelangt, nadien ik, onder de Bewerking, bevond dat ik, volgens CHAPMANS, GIFFARDS en GREGOIRES *tot* PARYS, onderrigting, het Hoofd, dikwils, niet heb kunnen bewegen, zonder hetzelven te *beſchaadigen*, en de *deelen* der *Vrouw* te *verſcheuren*, (want zy leeren ons, dáár ter *plaatze*, de *Bladen* der *Tang*, naar zy het ligſte willen inglyden, binnen te brengen, en het *Hoofd* by het één, of by het ander deel te *vatten*, hetzelve, met meêr, of met min geweld, naar den tegenſtand zulks verëiſcht, uit te haalen,) ondernam ik, álles, op eene *Werktuigkundige* wyze te beſchouwen, en het *uithaalen* des *Kinds*, volgens *Regelen* te ſchikken, naar welken de *bewoogene Ligbaamen* in verſcheiden *richtingen* voortgaan: volgens dit voornemen overwoog ik de *afmetingen* en de *geſtalte* des *Bekkens*, benevens de *gedaante* van des Kinds Hoofd: insgelyks den *Aart* en *wyze*, *hoe* het Hoofd, in *natuurlyke geboortens*, uit het *Bekken* gaat: en, door de *ontdekking* dezer dingen, leerde ik niet alleen met meerder *gemak* en *zeekerheid* dan vóórheen te *Verloſſen*: maar ik had, bovendien, het genoegen van, by de *onderwyzing*, door dit *werktuig* klaarder verlichting, en veel beter *begrip*, dan op eenige andere wyze, te kunnen mededeelen; ook wierd ik, daardoor, voornamelyk, in ſtaat geſteld veel *zekerder* en *vaſter gronden* wegens het *gebruiken* der *Tang* te geven; zelfs ter overtuiging van veele *Oude Meeſters*, wanneer dezelven overwogen hoe *onzeeker de handelwyze* der *ouden* in 't gebruiken der *Tang* was. Deze *kennis*, gevoegt by de *ondervinding* en verſcheidene *Invallende gedachten*, zo wel van *my-zelf*, als van *anderen*, my, geduurende den *loop* myner *Onderwyzingen* en *Bewerkingen* medegedeeld, deden my beſluiten, zo wel in de *gedaante*, als in de *Maat* der *Tang*, eenige verändering te maken, om, dáárdoor, de ongemakken wááraan men, onder het gebruik der vóórigen, onderhevig was, uit den weg te ruimen. *Zie* PL. XXXVII.

§. 246.

De *Regelen* der *Werktuigkunde*, op de *Vroedkunde* toegepaſt, zyn, van gelyken, in geene *gevallen nuttiger* dan wanneer het Kind *gekeerd*, en by de *Voeten* verloſt moet worden: wyl wy, hoofdzaakelyk, de *tezaamenkrimping* der *Baarmoeder*, de *legging des Kinds*, en de wyze van 't *ingeſlooten Ligbaam* te beweegen, in beſchouwing moeten nemen. Maar ik heb, ten dezen opzichte, niets bygebragt, dan het geene ik, in de Bewerking, nuttig oordeelde, en, wegens verſcheidene voor-

voorkómende zwaarigheden, aan hen die ik *onderwys*, en voor welken ik, voornamelyk, deze *Verhandeling* geſchreven heb, een *klaarder begrip* mede te deelen.

§. 247.

De *Banden*, of *Slingers* zyn van verſchillende ſoorten; maar de eenvoudigſte *Slinger*, of *zagte Kouſeband*, is die welke, aan 't eene einde, een' loopenden knoop heeft: maar deze kan, ſlechts, aangelegt worden, eêr het *Hoofd* des *Kinds* vaſt in 't *Bekken* geklemd zit, of als het, boven den *Rand*, in de hoogte gevoerd, en de *Schede* en de *Moedermond*, by graaden, kunnen geöpend worden; dán word deze *Slinger* op de punten der vingeren ingebragt, en óver het Vóór- en Achterhoofd geſchoven. Men heeft ook andere ſoorten, welken, op verſchillende wyzen, en op verſcheidene *ſtompe Werktuigen* worden aangelegt; maâr dezen allen te beſchryven zoude langweilig en verdrietig vallen: doch de nuttigſte dezer uitvindingen is, eene naar den *Vorm* eener *Schede gemaakte Slinger*, die over een *ſtuk ronde* en *ſlappe Balein*, omtrent *twee Voeten* lang, word getrokken, welke, ligter dan eenig ander *Hulpmiddel* van dezen Aart, aangelegt word. *Zie* PL. XXXVIII.

§. 248.

Als het *Hoofd hóóg* in 't *Bekken* is, de *Vrouw langen tyd* in *Baarensnood* gezeten heeft, en de *Wateren* een' *geruimen tyd* geleden, *uitgeborſten* zyn, de *Baarmoeder* zó ſterk *tezaamgetrokken* is, dat het *Hoofd* en de *Schouderen* niet in de *hoogte* zyn te brengen, noch het *Kind gekeerd* en by de *Voeten* gehaald kan worden, als de *Weden* ook zo *zwak* zyn, dat de *Vrouw*, zonder *Hulpbieding*, in *leevensgevaar* is; verder, als de *Moedermond*, de *Schede* en de *Schaamlippen ontſtooken*, en *opgezwollen* zyn; of, als 'er een *geweldige Bloedſtorting* uit de *Baarmoeder* ontſtaat, en het *Bekken*, ſlechts, niet te *naauw*, noch des *Kinds Hoofd* te *groot* is; dan kan de *Slinger* met goede gevolgen gebruikt worden. Zo nu, in deze *gevallen*, de *Schede*- en *Moedermond* niet genoegzaam open zyn, moet men die, by graaden, zo veel mogelyk is, met de Hand ontſluiten, die, ten gelyken tyde, aan de *zyde* des *Hoofds* ingeſchoven word, om zich, dáárdoor, wegens de legging des *Hoofds* te *verzekeren*. Indien ons dit bekent is, brengt men, met de andere *Hand*, de met eene *Schede overtrokkene Balein*, *dubbel tezaamengebogen*, over het Aangezigt, en den Kin, ter plaatze daar men dezelve beſt veſtigen, en daar zy het minſt afglyden kan; wanneer dit bezorgt is, haald men de *Hand* weder terug, en trekt de *Balein* uit de *Schede* der *Slinger*, waaraân men (na derzelver einde te hebben tezamengeknoopt,) geduurende ieder *Wede*, naar zich toe trekt, en, ten gelyken tyde, met de andere Hand, op de tegenöverſtaande zyde des *Hoofds* drukt, en, dus, een trekkende magt oeffend, naar men meêr, of min, tegenſtand gewaar word.

§. 249.

§. 249.

Het ongemak hetwelk alle *Slingers* opleveren is, dat zy heel moeijelyk zyn in te brengen en vaſt te hechten; ſchoon deze laatſten veel ligter dan de anderen zyn aan te leggen: indien, echter, de *Kruin* vóórkomt, en des *Kinds Kin* zodanig tegen de *Borſt* word gedrukt dat men de *Slinger* onmogelyk kan binnen brengen, en dezelve, als dan, tegen het *Achterhoofd*, of tegen het *Aangezigt* word beveſtigt, glyd zy, dikwils, zo dra men aan dezelve trekt, heel ligtelyk áf. Maar, *ſtel* dat de *Slinger* op eene *bekwaame plaats* konde geveſtigt worden, dan zoude dezelve, evenwel, als het *Hoofd* zó *groot*, of het *Bekken* zó *eng* is dat men met *groote Kragt* moet trekken, de Huid afſcheuren, ja, zelfs, de zagte deelen, tot op het *Been*, *doorſnyden*; en indien het Kind, door het ſnel trekken, uitkwame, zouden de uitwendige zagte deelen der Vrouw in *groot gevaar* van ſchadelyke en ſchielyke ſcheuring geſteld worden. Maar is het Hoofd klein, en komt het, door een matige kragt, naar beneden, dan kan men het *Kind*, zonder eenige kwade gevolgen, door dit *Werktuig* verloſſen: hoewel wy, in dit geval, door de *ondervinding* ontdekken dat, zo de *Vrouw* geene *gevaarlyke toevallen* heeft, het Hoofd zich, echter, door den tyd, by graaden, naar beneden in 't *Bekken* begeeft, zelfs, als het *zó groot* is, dat men hetzelve met geen *Slingers*, of *Tangen* kan uithaalen, ja, dat het Kind, door de *Weden*, ſchoon het langzaam en draalend voortgaat, en de Moeder zwak en afgemat ſchynt, indien men haar, ſlechts met voedende hartſterkende Artſenyën ondersteund, zeeker verloſt word.

§. 250.

De *Lezer* moet zich, uit het geene ik gezegt heb, niet verbeelden, dat ik met de eene uitvinding meerder dán met de andere ben ingenomen; neen, myn voornaamſte *oogmerk* is alleen op de verdere *verbetering* der *Vroedkunde* gerigt; dus heb ik heel veele verſchillende behandelingen, ten dien opzigte, in overweeging genomen, om zulken te verkiezen die, in de *Bewerking*, het beſt zouden kunnen dienen; ik heb verſcheiden ſoorten van *Slingers*, my van tyd tot tyd aangeprezen, beproeft: byzonder, die, daar ik, hier voor, aan gedacht heb; welke my, in 't jaar 1743, door den *Geleerden* Dr. Mead, is medegedeeld, om dat deze, naar allen ſchyn, ligter dan de anderen kan worden ingebragt; dus droeg ik dezelve, als ik in *moeijelyke gevallen* wierd geroepen, verſcheidene jaaren by my, en bediende my van dezelve zo dikwils als het de geleegendheid vorderde: maar ik vond, in 't algemeen, zo wel van deze, als van andere *Slingers*, dat dezelve onzeker te veſtigen was, en dat ik genoodzaakt wierd myne toevlugt tot de *Tang* te nemen, waarmede 't my, wyl dezelve met meerder gemak ingebragt, en met meerder zekerheid geveſtigt kan worden, zelden mislukte, en my álles beeter dan met eenige der tot hier toe uitgevondene Handelwyzen van de hand ging. Maar laat deze *verzekering* Menſchen van *Geeſt* niet afſtekken, om hunne *gaaven*, tot het *verbeeteren* van de eene of de andere *be-*

handelinge, welke *Heilzaam* en *nuttig* kan zyn, in 't werk te ſtellen; want de dagelykſche ondervinding leerd, dat wy noch onvolkomen, en heel verre van het NON PLUS ULTRA, wegens het ontdekken van Konſten en Weetenſchappen zyn: hoewel ik hoop dat ieder *rechtſchaapen Menſch* de *waardigheid* eens *Mans* die een *Geheim* voor zyn eigen nut bewaart, *verachten*, en deszelfs perſoon zal *vermeiden*.

§. 251.

Als het *Hoofd*, in 't *zesde*, of *zevende geval*, (§. 238. opgegeven,) dóór het *Bekken* heen word geperſt, worden de *Beenderen* der *Herſenpan* zodanig te-tezamengedrukt dat zy over malkander ſchuiven; waardoor de gantſche omtrek verminderd, en het Hoofd, door het nederdryven, van eene ronde, in eene langwerpige gedaante veränderd. Wanneer het dusdaanig in het *Bekken* gedrukt is, en, daarin, eenen geruimen tyd blyft ſteken, ja, door de *Weden* niet kan verloſt worden, dan brengt men de *Tang*, als of dezelve een *paar* door *konſt* gewrochte *Handen* ware, met groot gemak en zekerheid binnen, wáárdoor het *Hoofd* een gering teken verkrygt: dat, echter, van weinig belang is, en de Vrouw, heel zelden, geſcheurd word. Maar indien het *Hoofd*, bóven den *Rand* des *Bekkens*, opgehouden, of, ſlechts, een gedeelte van hetzelve in den *Rand* gedrukt word, en het *Bekken* te *eng*, of het *Hoofd* te *groot* is, dan kan de Vrouw, door de ſterkſte *Weden* niet verlosſen. In dit geval, kan men het Kind, indien hetzelve *gekeerd* en by de *Voeten* word uithaald, noch redden, noch door *vaſthegting* der *Slingers*, noch door *Tangen* verlosſen: maar de *Vroedmeeſter* moet, onvermydelyk, de *onäangename Handelwyze*, van het *Kind* met *Haken* uithaalen, in 't werk ſtellen. Intusſchen, moet men, in alle deze *gevallen*, *eerſtelyk*, de *Tangen* beproeven, het zal met dezelven, zomwylen, tegen verwachting, gelukken, zo, ſlechts, de *Baaring*, door zwakte der Vrouw, of door de *tweede*, *derde*, *vierde*, of *vyfde verhindering*, (§. 238.) vertraagt word. Doch alle deze oorzaaken kunnen geen plaats hebben indien de *Kruin* vóórüitgekomen, en het *Vóórhoofd* naar de zyde, of naar het áchterdeel des *Bekkens* gekeert is; want het Hoofd word niet in 't *Bekken* naar beneden geperſt, dan, op zyn hoogſt, met een klein gedeelte, hetwelk den *Punt* eens *Zuikerbroods* gelykt, en dat, wél, na de Vrouw, veele *uuren* na het breken der *Vliezen*, ſterke *Weden* heeft gehad. Uit deze omſtandigheden kan men beſluiten dat het grootſte gedeelte des Hoofds noch bóven den *Rand* des *Bekkens* legt, en dat, of het Hoofd te groot, of het *Bekken* te eng moet wezen. 't Is waar, men kan ook, in deze gevallen, het Hoofd met de laatſtgenoemde *Slinger*, of met eene lange *Tang* zó vaſt houden dat hetzelve, met groot geweld, en met heel ſterk wrikken verloſt word: maar diergelyk geweld is, gemenelyk, voor de Vrouw, doodelyk; wyl hetzelve eene *Ontſteeking*, of, heel ligt, eene *verſcheuring* der deelen, waaröp het Koudevuur volgt, veröorzaaken kan. Om nu *jonge Meeſters* in ſtaat te ſtellen van diergelyk gevaar niet te belopen, en my-zelf, voor de beproeving

van

van al te veel geweld te gebruiken, te beveiligen, heb ik, altoos, de *Tang*, met zulke korte grepen gebruikt en aangeprezen, dat men, met dezelve, zo veel geweld, waardoor de Vrouw in leevensgevaar zou vervallen, niet oeffenen kan: intusschen heeft men genoegzaame kragt om des Kinds Hoofd, indien de helft, of twee derden van 't zelve, met het bóven, of enge deel des *Bekkens* gelyk, of dáárover heen gekomen is, uit te haalen.

§. 252.

Wanneer zich het *Hoofd*, heel hoog, ópwaards in 't *Bekken* bevind, kan men de *Tang* in 't midden des *Bekkens* sluiten: maar, dit doende, moet men, met de grootste zorgvuldigheid, rondóm voelen, of 'er niets van de *Schede* tusschen beiden geklemt zit. Zomwylen kan men het Hoofd, indien het terug blyft, of te veel bóven tegen den *Rand*, of meerder benedenwaards, naar de vóór en zyde deelen des *Bekkens* geperst word, door het eene Blad der *Tang* in te brengen, verder naar beneden voeren, indien men, zo de *Weden* sterk zyn, den *Vinger* der andere *Hand*, welke aan de tegenöverzyde des *Hoofds* geplaatst word, te hulp neemt. Maar, kan de *Vinger* niet hoog genoeg opryken, dan is de beste wyze, dat men het ééne Blad naar des Kinds Oor en het ándere daartegenöver inbrengt.

§. 253.

By een eng *Bekken* heb ik, zomwylen, bevonden dat het Hoofd des Kinds, wyl het *Heiligbeen* en den onderSten *Lenden wervel* binnenwaards gebogen waaren, zó verre over de *Schaambeenderen* was heen gedreven, dat ik de *Greepen* der *Tang* niet genoeg achterwaards konde brengen, om het dikste deel des *Hoofds*, hetwelk bóven de *Schaambeenderen* lag, te vatten. Om dit gebrek te hulp te komen, heb ik een *paar langer Blaaden* uitgedacht, waarvan de ééne *zyde in-* en de ándere *zyde* is *uitgeboogen*. Maar dezen moeten niet anders dan by een klein Hoofd gebruikt worden: want indien het Hoofd te groot is, (gelyk §. 251. word aangemerkt,) en deszelfs grootste deel bóven den *Rand* des *Bekkens* blyft, kunnen, indien men het Kind met al te groot geweld uithaald, de *deelen* der *Vrouw ontstoken* en *beschaadigt* worden. Nochtans kan men dit soort van *Tang* met voordeel gebruiken, indien zich het *Aangezicht* aanbied en laag in 't *Bekken* legt: alsmede indien de *Kin* naar het *Heiligbeen* is gekeerd; wyl, in dit geval, het *Achterhoofd* zodanig naar de *Schaambeenderen* gekeerd is, dat men, met de einden der *Bladen*, het *Hoofd* des *Kinds* vaster kan houden: maar, alsdan, kan de *Kin* niet zo ligt met déze als met de andere soort van *Tang*, onder de *Schaambeenderen* gedraaid, noch het *Achterhoofd* onder deze laatste *Beenderen* gebragt worden. *Zie* PL. XXVI.

DERDE AFDEELING.

OVER DE ALGEMEENE REGELEN IN HET GEBRUIKEN DER TANG.

§. 254.

Hoe laager het Hoofd in 't *Bekken* zakt, hoe ligter hetzelve met de *Tang* kan verloſt worden; wyl het, (gelyk in het zesde, of zevende geval, §. 238.) door de *Weden*, naar beneden geperſt word, en deszelfs ronde gedaante in eene langwerpige is verändert: daar tegen zal de *Tang*, indien het Hoofd hooger ópwaards en bóven den *Rand* des *Bekkens* blyft zitten, met meerder moeite en minder zekerheid gebruikt worden.

§. 255.

De *Schedenmond* moet, by graaden, door dien men den eenen na den anderen met Pomade beſmeerden vinger invoert, en kegelvormig tezaamen voegt, geöpend worden. Indien het Hoofd zo laag naar beneden gekomen is, dat men de *Hand* in deze geſtalte kan inbrengen, verwyd men de deelen zodanig met de vingeren, dat men dézen naar het *Staartbeen*, en de oppervlakte der Hand, opwaards, tegen des Kinds Hoofd keerd: zodra de uitwendige deelen genoegzaam geöpend zyn, voerd men den rug der Hand, naar den *Bilnaad*, en wringt den *vinger* en den *duim*, vlak tuſſchen het *Hoofd* en het *Heiligbeen*, in. Word de *Rechterhand* gebruikt, dan keerd men dezelve een weinig naar de linker zyde des *Bekkens*, wyl de *breede Band* en de *Vliezen*, die de ruimte, tuſſchen het *Heilig*-en *Zitbeen*, opvullen, zullen medegeven, en ruimer plaats, ter inkoming der *vingeren*, verleenen: om dezelfde rede, moet men de *linkerhand*, wanneer dezelve word ingebragt, een weinig naar de rechterzyde keeren; zo dra men zyn oogmerk, dus verre, bereikt heeft, gaat men, by aanhoudendheid, verder en verder opwaards, tot de *vingeren* door den *Moedermond* dringen; ten gelyken tyde, ſchuifd men het Hoofd met de *Palm* der *Hand* in de hoogte, waar door men meerder vryheid verkrygt om, verder, opwaards te reiken, deinwendige deelen te verwyden, en de *legging*, alsmede de *grootte* van des *Kinds Hoofd*, benevens de *wydte* des *Bekkens* te onderſcheiden. Door deze onderzoeking word men in ſtaat geſteld om te oordeelen of het Kind *gekeerd* en by de Voeten gehaald, dan met de *Tang verloſt* moet worden; of, men zal, zo de *Weden* ſterk zyn, en het Hoofd zich redelyk wel opdoet, zonder in 't *Bekken geklemt* te blyven, kunnen beſluiten, eene wyle tyds te vertoeven, in verwachting dat het Kind, door de *Weden*, verloſt word: voornamelyk, als de

Vrouw

Vrouw in geen gevreeſt gevaar is, en de voornaamſte hinderpaal door de onbuigzaamheid der deelen ontſtaat.

§. 256.

De *legging* des *Hoofds* word men gewaar, als men het *Oor* gevoeld, en, aan deszelfs voorſte, of gelyke deel ontdekt naar welke zyde des Kinds Aangezicht gekeerd is: maar kan men zulks met geen zekerheid door dit Merkteeken, weten, dan moet men de Hand en *Vingeren* hooger opwaards brengen, om dit, aan het Aangezicht, of aan den Nek te ontdekken: Doch indien men het Hoofd niet wel kan onderſcheiden, moet men de *Merkteekenen* aan de *Fontanella*, of aan die deelen der *Herſenpan* zoeken alwaar de *Winkelnaad* het einde der *Pylnaad* raakt. Zo de *Ooren* des *Kinds* naar de *zyde* des *Bekkens*, of overdwars leggen, en het *Voorhoofd* naar het *Heiligbeen*, of naar de *Schaambeenderen* ſtaat, moet de *Baarende* zich op den Rug, en haar' *Stuit* een weinig over het *bedde* begeven, alsmede haare *Voeten* en *Deijen*, als, in het 2de HOOFDDEEL, 1ſte AFDEELING, en 4de HOOFDDEEL, 4de AFDEELING, geleerd word, laten houden. Indien het ééne *Oor* naar het *Heiligbeen*, en het ánder naar het *Schaambeen* gekeerd ſtaat, moet de Vrouw, op haare *zyde*, met den *Stuit*, gelyk hier voor, over het *bedde* leggen, haare *knieën* naar den *Buik* haalen, en een *Hoofdkuſſen* tuſſchen dezelven laten leggen: uitgezonderd, als het bovendeel des *Heiligbeens* al te veel vóórwaards ſtaat; in welk geval zy, volgens de vóórbeſchreevene wyze, op haaren *Rug* moet leggen.

§. 257.

De *Bladen* der *Tang* moeten, altyd, indien het moogelyk is, *over* de *Ooren* gebragt worden, waardoor men dezelven nader tezamen brengen, vaſter houden, en het Hoofd, minder dan by eenige andere richting, beſchaadigen zal: dikwils kan men, inderdaad, geen het geringſte *Merkteken* vinden waar dezelven zyn aangelegt; daar tegen ſtaan de *Bladen*, zo zy tegen het *Voor*, of *Achterhoofd* worden aangelegt, wyder van malkander, verëïſchen meerder plaats, en drukken, dikwils, met haare punten, in de *Herſenpanbeenderen*, terwyl de *Schedenmond*, daardoor, in gevaar is van *verſcheurt* te worden. *Zie* PL. XVI.

§. 258.

Zodra de *Vrouw*, tot het inbrengen der *Tang*, in eene bekwaame legging gebragt is, moeten de *Bladen*, heimelyk, tuſſchen het *Bed* en de *Dekzelen:* maar niet verre van malkanderen, of, anders, aan ieder zyde der Lyderesſe geplaatſt worden. Doch op dat dit ligter geſchiede, moet de *Vroedmeeſter* dezelven in zyne zy-zakken ſteeken. Zodra hy neder zit, moet hy het over het Bedde hangend Laken, over zynen *ſchoot* ſpreiden, onder dit *dekzel*, de *Bladen* uit zyn *zak* haalen, en aan ieder *zyde* der *Baarende* leggen: op deze wyze zal

hy, dikwils, zonder dat zulks de *Vrouw*, noch een der *Omſtanderen* gewaar word, zyn werk met de *Tang* verrichten. Zommigen *Spelden* het einde des Bedlaakens om hunnen *Hals*, en *ſpreiden* het ander einde, voor een gedeelte, over de *Vrouw* en over het Bedde heen, om de *Omſtanders* minder te laaten zien wat 'er gedaan word: maar op deze wyze kan de *Vroedmeeſter* meerder benaauwd en in de verrichting zyns werks verhinderd worden. *Met een woord*, het is raadzaam, om dat de *Vrouwen*, gemeenlyk, op den enklen *Naam* eens *Werktuigs verſchrikken*, hetzelve, zo veel moogelyk is; voor haar te verbergen, tot de *Vroedmeeſter* zich éérſt in vollen aanzien gebragt heeft.

VIERDE AFDEELING. (*)

OVER HET GEBRUIKEN DER TANG, OP VERSCHEIDENE WYZEN.

No. 1.

OVER HET GEBRUIKEN DER TANG, WANNEER HET HOOFD TOT BENEDEN AAN DEN SCHEDENMOND IS GEZAKT.

§. 259.

Als het Hoofd wél voorkomt, met het *Vóórhoofd* naar het *Heiligbeen*, met het *Achterhoofd* naar de *Schaambeenderen* en met de *Ooren* naar de zyde des *Bekkens* gekeerd, of een weinig dwars legt; is hetzelve, redelyk wél, in 't *Bekken*, naar beneden gezakt, en het uithalen zal den *Meeſter*, zelden, met de *Tang* miſſen. Zo nu de zaaken dus ſtaan, laat men de *Baarende* op haaren *Rug*, met het *Hoofd* en de *Schouderen* een weinig hoog en met den *Stuit* een weinig over de *zyde*, of over het *Voetenëinde* des *Beds* leggen; hier by, moeten zich de *Helpers* aan ieder zyde plaatſen, de Voeten der Vrouw ondersteunen, en, te gelyk, haare *knieën*, behoorlyk van malkander, naar den *Buik* houden, en haare *Schamelheid* bedekken, op dat zy geen *koude* vatte. Om dit voor te komen, indien het *Bed* te verre van 't *vuur*, het *weder koud*, en de Vrouw van eene *tedere geſteldheid* is, moet 'er een *Confoor* met *brandende Houtskoolen*, of een vat met *heet Water*, by, of onder het *Bedde* gezet worden. Zodra deze voorzorgen zyn genomen, zet zich de *Vroedmeeſter* op een' lagen *Stoel*, en brengt, na de *Bladen* der *Tang*, zyn Rechterhand en zyne *vingeren*, vooráf, met *Pomade* te

(*) Deze Afdeeling verſchild, merkelyk, met de *Franſche* en *Hoogduitſche Vertaalingen*.

te hebben beſmeert, eerſt de *Hand*, zagtelyk, in de *Schede*, wringt dezelve, vlak tusſchen déze en des Kinds Hoofd in, tot de *Vingeren* in den *Moedermond* zyn gekomen; dan neemt hy, met de *andere hand*, het *ééne Blad* der *Tang* van de verborgene plaats en brengt hetzelve, tusſchen zyne *rechter Hand* en 't *Hoofd*, binnen; zo dra deszelfs *punt*, of einde, aan het *Oor ſluit*, daald hy, daarmede, een weinig achterwaards, en brengt denzelven, met eene heel zagte en gelyke beweeging, opwaards. Wanneer het Blad binnen den *Moedermond* is gekomen, gaat hy, met hetzelve, nóch verder opwaards, tot het deel, waardoor zich de *Bladen* tezaamen ſluiten, aan het onderſte deel des Hoofds komt, of, ten hoogſten, éénen *Duim* daarvan áſſtaat.

§. 260.

Zo dra men het *eene Blad* der *Tang*, op zulk eene wyze, heeft ingebragt, haald men de *rechter hand* uit, en men brengt de *linker*, op dezelfde wyze, aan de andere *zyde* van des *Kinds Hoofd* in, tot ook de *vingeren* in den *Moedermond* zyn gekomen; dan vat men het andere *Blad*, van de verborgene plaats, met de Hand die men heeft uitgehaald, en brengt hetzelve, op dezelfde wyze als het éérſte, aan de andere *zyde* des *Hoofds*, naar binnen: hieröp moet de *linker hand*, zo dra het Hoofd tusſchen de *Bladen* beſlooten legt, uitgehaald, en de *Handvatzels* met een *Slinger*, of *Laatband* ſterk tezamen gebonden worden. Wanneer dit alles geſchied is, moet men de *Handvatzels* met beiden de Handen wél váſt omvatten, en, als 'er een *Wede* komt, van zyde tot zyde, al wrikkende, beginnen te trekken, en dezen Arbeid, ſtaande ieder *Wede*, voortzetten, tot de *kruin* door den *Schedenmond* heen komt, en de *Hals* des *Kinds* met den Vinger kan gevoeld worden, op welken tyd de *Bilnaad*, door het *Vóórhoofd*, gelyk een groot gezwel word uitgezet. Dan moet men *opſtaan*, de *Handvatzels* in de *hoogte* richten, en het *Hoofd* zodanig *ópwaards* haalen dat het *Vóórhoofd*, met een halve ronde *Boog*, ópwaards gebragt word, en de *Bilnaad*, als ook de onderdeelen der *Schedenmond* niet geſcheurd worden.

§. 261.

By de uitzetting der *Schede* en des *Moedermonds*, moet men de *Natuur* volgen: want wy vinden, in de *Bewerking*, indien dezelve *langzaam* en by *tusſchenpoozen*, door de *Vliezen* en *Waters*, of door des *Kinds Hoofd* geöpend worden, dat die deelen zelden *ontſteecken*, of *ſcheuren*: maar, by alle *natuurlyke Baaringen*, daar deze deelen ſchielyk geöpend worden, en het *Kind*, door ſnelle en geweldige *Weden*, zonder veel tusſchenpoozing, verloſt word, öpenbaard zich dit ongemak in het gemeen, en de Vrouw heeft, dáárna, groote ſmerten, en is, zelfs, in groot gevaar.

§. 262.

Wanneer wy genoodzaakt worden deze *deelen* te verwyden, moeten wy ook op eene langzaame en ongedwongene wyze te werk gaan; en ſchoon, by de eerſte *beproeving*, zich dezelven zó ſtrak vertoonen, dat men zoude gelooven, nooit eenige medegeving, of uitzetting in dezelven te moeten verwachten, kunnen wy, evenwel, door de *verwyding* met de Hand, indien wy tuſſchen beiden een weinig ruſten, den grootſten tegenſtand overwinnen. Wy moeten ook, in diergelyke gevallen, zeer voorzigtig zyn, langzaam trekken, en, als gezegt is, tuſſchen beiden, rusten; wáárdoor zulk een *ſcheuring* vermeid word. Ten dien einde, moeten wy ook, ſtaande de korte ruſting, de *Bilnaad*, met *Pomade*, ſlibberig maken, de *vlakke Hand* daar tegen leggen, en dezelve, benevens en de daaröm leggende deelen drukken; hierby moet men, met de andere *Hand*, aan de einden der *Handvatzels* trekken. Op zulk een wyze bewaren wy de deelen, en ontdekken wy hoe verre wy durven wagen, op *éénmaal*, te trekken. Wanneer het *Hoofd*, voor 't grootſte gedeelte, verloſt is, en de deelen ook uitgezet zyn, moet de *Meester* zyn *Hand* óver het *Vóórhoofd* en het *Aangezicht* des *Kinds* ſchuiven, en, dáár by, met de andere *Hand*, opwaards trekken, terwyl men de *Handvatzels* der *Tang* naar den *Buik* der *Moeder* brengt. Door deze wyze van ópwaards trekken, ryſt des Kinds Hoofd, uit de *Bilnaad*, in de hoogte, en, door den voornoemden halven ronden draai, naar den *Buik* der *Moeder*; dus worden het *Vóórhoofd* en *Aangezicht* van onderen uitgehaald: want als de deelen des *Achterhoofds*, welken met den *Hals* verbonden zyn, aan de onderdeelen der *Schaambeenderen* blyven, draaid zich het Hoofd, ómdezelven, als om een *As* heen; zelfs moet, in *tegennatuurlyke* gevallen, het *lighaam*, als het verloſt word, opgelyke wyze, óver den *Buik* der *Moeder*, uitgehaald worden; waarby men, ten gelyken tyde, de *Bilnaad* óver het *Aangezicht* en óver het *Vóórhoofd* ſtroopt.

§. 263.

Onder de inbrenging der *Tang*, moet ieder *Blad*, in ééne *Lyn*, die men zich, van den *Schedenmond* tot aan het middenpunt, tuſſchen den *Navel* en het *Maagkuiltje* der Vrouw voorſtelt. (*Zie* PL. II. *en* XII. *de* LYN *g d*,) opwaards geſtoken worden; of, om anders te zeggen, men moet de *Handvatzels* der *Tang* zo veel achterwaards houden, als de *Bilnaad* gedogen wil. Zo dra de andere Hand aan de tegenöverſtaandezyde word ingebragt, zal het eerſte ingebragte *Blad*, door dien des Kinds Hoofd tegen hetzelve gedrukt word, in zyn' behoorlyken ſtand blyven, of, zo deze drukking niet genoegzaam ſchynt te zyn, kan de *Meeſter* dezelve met zyne *knie* onderſteunen.

§. 264.

§. 264.

Als het *Hoofd* laag in 't *Bekken* gezakt is, en niet verder naar beneden gebragt kan worden, om dat de eene *Schouder*, op de *Schaambeenderen*, en de andere, op het *bovendeel* des *Heiligbeens* ruſt, moet het *Hoofd* ſtérk met de *Tang* gevat, en, zo verre als mogelyk is, ópwaards gebragt worden: waar by men, tegelyk, het *Hoofd* met de *Tang*, van zyde tot zyde beweegt, en een vierden deel eens krings rond draaid, zodanig dat het *Aangezicht* tegen eene der *zyden* des *Bekkens* gekeerd word; wáárdoor de *Schouderen*, ligtelyk, naar de *zyde* des *Bekkens* gedraaid kunnen worden. Daarna moet het *Voorhoofd* weder in de *holte* des *Heiligbeens* gedraaid, en noch een beproeving, om het Kind te verlosſen, gedaan worden: maar indien de zwaarigheid noch blyſt aanhouden, moet het Hoofd weder naar de andere zyde, gelyk hier voor geleerd is, gedraaid worden; wyl men niet weet welke *Schouder* op de *Schaambeenderen* en op het *Heiligbeen* ruſt. Stel, *byvoorbeeld*, dat de *rechter Schouder* des *Kinds* op de *Schaambeenderen* ruſt, en het *Vóórhoofd* in de *holte* des *Heiligbeens* legt, dan zou men, als het *Vóórhoofd* naar de *rechter zyde* der *Vrouw* gedraaid wierd, de *Schouder* niet kunnen bewegen: dáártegen zoude, indien het naar de *linker zyde* gedraaid, en het Hoofd, ten gelyken tyde, een weinig opwaards gebragt wierd, zodanig dat de vaſtzittende deelen in de hoogte kwamen, en, los gemaakt zynde, indien men het *Vóórhoofd*, weder in de *holte* des *Heiligbeens* draaide, de *rechter Schouder* naar de *rechter zyde*, en de andere naar de *linker zyde* des *Bekkenrands* gekeerd ſtaan; die *hinderpaal* uit den weg geruimt zynde, zal men het Hoofd ligter kunnen verlosſen. Wanneer dit gedaan is, moet men de *Tang* uit malkander nemen, en derzelver *Bladen zorgvuldig* onder de *Deekens* verbergen, op dat die door niemand gezien worden (*): dan moet men met het verlosſen des Kinds verder voortvaaren, en hetzelve, als de *Navelſtreng afgebonden* en doorgeſneden is, aan de *Baker* overgeven. Het eerſte 't welk men, hier na, verrichten moet, is, dat men de *Bladen* der *Tang*, ieder byzonder, onder de *Dekens*, afveegt, bedektelyk in den *zak* ſteekt, en, eindelyk, den *Moederkoek* verloſt.

§. 265.

Schoon de *Tang* met *leder* is overtrokken, en, dus, gantſch eenvoudig, als

(*) Zulk een onderrichting als hier onze Schryver aan jonge *Vroedmeeſters* geeft, ſchynt, onderdaags, (volgens het verhaal eener *Stads Vroedvrouwe*) door een jong *Vroedmeeſter* hier ter *Stede*, die ik vooronderſtel dat onzes Schryvers werk, ten minſten in 't *Franſch*, welke *Taal* hy magtig is, diend geleezen te hebben, niet te zyn opgevolgt: want, by een Vrouw gehaald zynde, om een nagebleevene *Moederkoek* te verlosſen, lag hy, voor het te werk gaan 3 of 4 Werktuigen, voor het gezigt der Ouſtanders, op een Tafel bloot.

als mede onſchadelyk ſchynt te wezen, hebbe ik, echter, geleerd, hoe men dezelve moet verbergen, op dat *jonge Meeſters*, die het *vollen aanzien* noch niet hebben, de *kwaadſpreekenheid*, en 't verkeerd uitleggen van zulke Menſchen leeren vermeiden, die, onweetende, onnoſele Kraamvrouwen een kwaad *vóóröordeel* tegen het gebruik van *Werktuigen*, hoe noodzaakelyk in deze konſt, weten in te boezemen, en, dáárna, als de *Lydereſſe* een onvoorzien *Toeval* ontmoet, alle het *ongeluk* op des *onſchuldigen Vroedmeeſters* halze ſchuiven. *Zie VERZAM.* 27. *en* PL. XIV. XVII. XVIII. XIX.

No. 2.

OVER HET GEBRUIK DER TANG, ALS HET VOORHOOFD NAAR DE SCHAAMBEENDEREN GEKEERD STAAT.

§. 266.

Als het *Vóórhoofd*, in plaats van naar het *Heiligbeen* te ſtaan, vóórwaards, naar de *Schaambeenderen* gekeerd is, moet de Vrouw in dezelfde legging, als in het voorgaande geval, geplaatſt worden, wyl hier de *Ooren* des Kinds naar de zyde des *Bekkens*, of een weinig overdwárs leggen; waardoor het *Vóórhoofd* naar de eene *Lieſch* word gekeerd. Als men de *Bladen* der *Tang*, naar den *voorigen Regel*, óver de *Ooren*, of zó naby dezelven als mogelyk is, gebragt heeft, moet het *Hoofd* een weinig *ópwaards* gevoerd, het *Vóórhoofd* naar de eene *zyde* des *Bekkens* gedraaid, en verder naar beneden gebragt worden, tot het *Achterhoofd* aan de *ónderdeelen* des *Zitbeens* is gekomen; daarna moet het *Vóórhoofd*, áchterwaards, in de *holte* des *Heiligbeens*, *en ook wel een vierden deel, of meerder, naar de andere zyde worden omgedraaid*, om te *verhoeden*, dat de *Schouderen* niet aan de *bóvendeelen* der *Schaambeenderen*, of des *Heiligbeens* komen te ſtaan: maar naar de zyde des *Bekkens* gekeerd blyven; alsdan moet men het weder een vierden deel terug draaijen, en, dáárna, het *Hoofd*, als het *Vóórhoofd* weder in de *holte* des *Heiligbeens* is gebragt, volgens No. 1., verloſt worden. Als men deeze verſcheidene draaijingen doet, moet het Hoofd, dáárdoor, naar gelegentheid, opwaards gebragt, en nederwaards gehaald worden, tot men geen den minſten tegenſtand ontmoet. Wanneer het Hoofd klein is, word het, in dit geval, uitgehaald, gelyk het is vóórgekomen: maar is het groot, dan zal de *Kin* zodanig tegen de *Borſt* gedrukt worden, dat men het met de *halve draaijing* niet kan uithaalen, en de Vrouw zal, als het uitkomt, *geſcheurd* worden. *Zie VERZAM.* 28. *en* PL. XX. XXI.

No. 3.

OVER HET GEBRUIK DER TANG, ALS HET HOOFD WEL AAN DEN RAND DES BEKKENS VOORKOMT.

§. 267.

Als het *Vóórhoofd* en het *Aangezicht* des *Kinds* naar de *zyde* des *Bekkens* gekeerd zyn, (in welk geval het hooger dan in het eerſte legt,) zal het, indien men de *Vrouw* op haaren *Rug* legt, moeijelyk zyn de *Tang* zodanig in te brengen dat men, met derzelver *Bladen*, het Hoofd over ieder *Oor* kan vatten; wyl hetzelve, dikwils, in deze legging, zó *geweldig* tegen de *Beenderen* gedrukt word dat men geene ruimte heeft om de *vingeren*, tuſſchen het *Oor* en de *Schaambeenderen*, te wringen, en de *Bladen*, met zekerheid, aan de *binnen zyde* des *Moedermonds* in te ſteeken, of, één derzelven, tuſſchen den *vinger* en het *Hoofd* des *Kinds*, opwaards te brengen. Wanneer de zaaken dus geſchapen ſtaan, is de beſte legging der Vrouw, dat zy zich, als boven geleerd word, op haar zyde begeeft: wyl de *Beenderen* dán een weinig kunnen medegeven, en de *Tang*, gevoeglyker, ja, ligter kan worden ingebragt.

§. 268.

Wy willen ſtellen dat de Vrouw op haare *linker zyde* legt, en het *Voorhoofd* des *Kinds* naar de *zelfde zyde* des *Bekkens* gekeerd is: dies moeten de *Vingeren* van des *Meeſters rechter hand*, langs het *Oor*, tuſſchen het *Hoofd* en de *Schaambeenderen*, tot dezelven in den *Moedermond* gekomen zyn, worden ingebragt. Als het *Hoofd* zó *onbeweeglyk* in 't *Bekken* vaſt zit dat men, tuſſchen hetzelve, niet kan inkomen, moet men zyn *linker hand*, tuſſchen het *Heiligbeen* en des *Kinds Hoofd*, inſchuiven, waardoor men, als hetzelve zó hoog, als mogelyk is, *boven* den *Rand* des *Bekkens* ópwaards gebragt word, genoegzaame ruimte voor zyn *vingeren*, en voor de *Tang* verkrygt. Daarna moet men één der *Bladen* met de *rechter hand* binnen brengen, en, dáárby, in acht neemen dat men de *Handvatzels*, *achterwaards*, naar den *Bilnaad* houd, op dat zich de punt naar de uitholing des *Heiligbeens* en van des Kinds Hooſd kan ſchikken. Wanneer dit geſchied is, moet men zyn *linker hand* weder uithaalen, wáármede het Handvatzel des bereids ingebragten *Blads* kan gehouden worden; hierop brengt men de *vingeren* der *rechter hand*, als hier vóór geleerd word, aan de *Schaambeenderen*, en ſteekt het ándere *Blad*, zagtelyk, en langzaam, ópwaards in, op dat men geen *gevaar* loope van den *Moedermond*, of de

Blaas te *beſchadigen*, waar by men het *Handvatzel* ook, van gelyke, zo verre achterwaards houd als de *Bilnaad* wil toelaten. Zo dra de *punt* door den *Moedermond* gekomen is, moet men denzelven noch verder ópwaards brengen, de *Bladen* tezaamenſluiten, en dezelven, altoos, met de midden *Lyn*, tuſſchen den *Navêl* en het *Maagkuiltje*, (volgens §. 263.) gelyk houden. Als men de *Handvatzels*, volgens (§. 260) tezaamengebonden heeft, moet men het *Hoofd* tot zich trekken, en, van het eene tot het andere *Oor* des Kinds, of van Blad tot Blad *wrikken;* indien het verre genoeg is voortgerukt, moet men, door het Hoofd de helft eens halven krings rond, en een vierde krings terug te draaijen, het *Vóórhoofd* in de holte des *Heiligbeens* brengen. Maar wil het Hoofd niet gemakkelyk voortgaan, dan moet zich, ná men de *Tang* gefloten, en de *Handvatzels* door een *Laatband*, of *Slinger* geveſtigt heeft, de Vrouw op haar' *Rug* wenden; daarna het *Achterhoofd* met een' halven ronden draai, van onder de *Schaambeenderen*, buitenwaards gehaald, en, met het werktuig, als ook met het Kind volgens (§. 260.) gehandeld worden.

§. 269.

Men moet, in alle *gevallen* waar by de *Tang* verëiſcht word, indien het *Hoofd* niet boven den *Rand* des *Bekkens* kan komen, of de *Vingeren* niet binnen den *Moedermond* kunnen gebragt worden, om de *Punten* der *Tang*, langs de *Ooren*, hoofdzaakelyk, by de *Schaam-* en *Zitbeenderen*, of by het *Heiligbeen* in te brengen, de *Vingeren* en *Hand*, zo verre als men kan, opwaards voeren, en in de tuſſchenruimte des *Heilig* en *Zitbeens* brengen. Hier op kan het ééne *Blad*, naar de *Ooren*, wier legging bekend is, in gebragt, over dezelven beveſtigt, daarna de andere *Hand*, benevens het andere *Blad*, mede, op gelyke wyze, aan de tegenöverſtaande zyde des *Bekkens* worden ingebragt. Maar eêr men de *Bladen* in malkander ſluit, moet men onderzoeken, of dezelven volkomen tegen malkander overſtaan, en, beiden, verre genoeg zyn ingebragt. Als de *Meeſter*, in dit geval, het bovendeel des *Heiligbeens* zodanig binnenwaards gebogen vind dat 'er de *Tang* niet voorby kan ſchieten, moet hy, met zyn *Hand*, het *Vóórhoofd* een weinig *achterwaards* zoeken te keeren, zodanig dat het eene *Oor* naar de *Lieſch*, en het andere naar de *zyde* dezer *voorüitſteeking* te ſtaan komt: op zulk eene wyze zal 'er meêr plaats voor de *Bladen* zyn om over de *Ooren* te kunnen gebragt worden. Maar indien het *Vóórhoofd* niet beweegbaar is, of, ſchoon het zich al beweegen liet: maar weder in zyn voorige plaats draaide, moet het ééne *Blad* áchter het ééne *Oor*, en het andere vóór het ándere *Oor* aangelegt worden: in welk geval de *Tang* zich ligter laat inbrengen, zo de Vrouw op den *Rug*, dan dat zy op haare *zyde* legt. *Zie VERZAM.* 29 *en* PL. XIII. XVI.

No. 4.

OVER HET GEBRUIK DER TANG, ALS HET AANGEZICHT VOORKOMT.

§. 270.

Wanneer het *Aangezicht* is vóórgekomen, en aan het *bovendeel* des *Bekkens* zitten blyft, moet het *Hoofd*, naar den *Bodem* der *Baarmoeder*, opwaards gebragt, en het *Kind*, volgens de *Regelen* welken wy zullen opgeven wanneer wy over de *Tegennatuurlyke Verlosſing* handelen, *gekeerd*, en by de Voeten gehaald worden; wyl dán het *Achterhoofd* tegen de *Schouderen* is gedrukt, en het Hoofd, ſchoon hetzelve klein is, niet met de *Tang* kan uitgehaald worden. Maar indien het tamelyk laag in 't *Bekken* zakt, zal het Kind, zomwylen, zonder hulp, levendig verloſt worden. Doch begeeft het zich, langzaam, naar beneden, en blyft hetzelve, na 't benedewaards gekomen is, eenen aanmerkelyken tyd ſteken, dan zal het Kind, als het niet door de *keering*, of door het uithaalen met de *Tang*, in tyds verloſt word, door de lange drukking op de *Herſenen*, te gronde gaan.

§. 271.

Indien het *Hoofd* heel opwaards blyft ſteken, en in 't geheel geen hoop geeft van zich naar beneden te zullen begeven, ja, de *Meeſter* de deelen, met inzigt van het *Kind* te *keeren*, heeft uitgezet, en ontdekt dat het *Bekken* te *eng* en het *Hoofd* te *groot is*, dan moet hy niet verder met de *keering* voortgaan, vermits het Hoofd, na hy zulks met groote zwaarigheid heeft verricht, niet ligtlyk, zonder hulp der *Haken*, verlosſen kan. Het zal, zonder twyfel, een groot *voordeel* in dit geval zyn, als het *Aangezicht*, of het *Vóórhoofd* is vóóruitgekomen, en wy het Hoofd zo verre ópwaards kunnen brengen, dat de kwade legging veränderd word, en hetzelve, door onze Hand, zó kunnen beweegen, dat het met de *Kruin* vóóruitkomt. Men moet dit, inderdaad, altoos eerſt beproeven; voornamelyk als het *Bekken* te *eng*, of des *Kinds* Hoofd te *groot* is, en wy in twyfel ſtaan of het *Kind*, door de *keering*, te redden is: maar, dikwils, laat zich dit, als de *wateren* ontvloden zyn, de *Baarmoeder* ſterk om het Kind tezamengetrokken, en het *ópper deel* des *Hoofds* zo *glad* is, dat wy hetzelve niet kunnen houden, onmogelyk beredden. In dit geval gelukt het ons zelden, ja, zelfs niet, als de klemming gering is: het Hoofd moet dan klein zyn, om hetzelve, door de *keering*, te kunnen redden: mag het ons gelukken, dat wy de *Kruin* kunnen vóórbrengen, en de Vrouw ſterk genoeg is, dan moet men handelen als in een natuur-

lyke Baring; zo niet, dan zal het raadzaam zyn, met *geduld* de nederdaling des Hoofds af te wachten, tot men hetzelve met de *Tang* verlosſen, en, gevolglyk, het *Kind* redden kan. Maar blyft het, op de voornoemde wyze, by aanhoudendheid, zo hoog ſtaan, en is de Vrouw zwak, of kragteloos, dan kan men een proeve met de *Tang* nemen; en wil dit mede niet gelukken, dan moet men zyn toevlugt in de *Haken* zoeken: wyl het *leven* der *Moeder*, altoos, meerder dan de *behoudenis* des *Kinds* is in acht te nemen.

§. 272.

Als het *Aangezicht* naar beneden komt, en aan den *Schedenmond* blyft ſteeken, zal het *breedſte* deel des *Hoofds* in het *Bekken* geplaatſt zyn; en indien het niet ſpoedig verloſt word, gaat het Kind, dikwils, wegens de geweldige drukking der *Herſenen*, verloren. Bovendien kan hetzelve, als het zo laag gezakt is, wegens de groote tezamenkrimping der *Baarmoeder*, zelden gekeerd worden. In dit geval moet men, als de *Kin* tegen het onderdeel der *Schaambeenderen* ſtaat, de Vrouw op haaren *Rug* leggen, en de *Tang*, als voorheen, in 't eerſte geval geleerd word, inbrengen; zodra de *Kin* van onder de *Schaambeenderen* gebragt is, moet het *Hoofd*, in een *halven ronden draai*, opwaards gevoerd worden: wáárdoor zich het *Vóór*- en *Achterhoofd*, van de *Bilnaad*, opwaards begeeft, en de onderdeelen des *Schedenmonds* voor *ſcheuren* bewaard worden.

§. 273.

Indien de *Kin* tegen eene der *zyden* des *Bekkens* gekeerd is, moet de *Vrouw* op haar *zyde* leggen, de *Bladen* der *Tang*, over de *Ooren*, het eene tegen de *Schaambeenderen*, en het andere tegen het *Heiligbeen* binnen gevoerd, en de *Kin* als dezelve om laag gebragt is, naar de *Schaambeenderen* gedraaid en verloſt worden; want, om dat het *Bekken*, op deze Plaats, ſlechts *twéé duimen diep* is, kan de *Kin*, ligtelyk, van onder dezelven heen gebragt worden; en dán is het *Hoofd* vry, om, met een' *halven ronden draai*, te kunnen opwaards keeren. Wyl nu de *Kin* van onder het *Schaambeen* weg is, en, aan de buiten zyde, over dezelven kan opwaards gebragt worden, wint men, ten minſten, door dit middel, *twee duimen plaats*, om zo veel te ligter het *Vóór*- en *Achterhoofd*, welken, in dit geval, tegens den *Bilnaad* drukken, te kunnen verlosſen. (*) Als de *Kin* naar het *Heiligbeen* gekeerd is, en het *Achterhoofd* zodanig tusſchen de *Schouderen* blyft ingedrukt, dat het *Aangezicht* belet word van onder het *Schaambeen* te kunnen opwaards ryzen, dan moet het *Hoofd*, door de *Hand*, tot aan het

öpper-

(*) Wat in deze § vóór dit (*) teeken ſtaat, is het laatſte, en wat ná dit teken volgt, is het éerſte in de *Hoogduitſche* en *Franſche* Vertaalingen.

óppergedeelte des *Bekkens* gevoerd, en de *Tang* ingebragt, ja, over de *Ooren*, geveſtigt worden; het *Achterhoofd* moet naar de eene *zyde* des *Bekkens* gedraaid, de *Kin* naar de ander, en, indien het mogelyk is, naar het ónderdeel des *Zitbeens* bewogen worden; hierna moet het *Achterhoofd* in de *holte* des *Heiligbeens:* maar de *Kin* onder de *Schaambeenderen* gebragt, en, als hier voor geleerd is, verloſt worden; wanneer dit niet kan geſchieden, moet de *Meeſter* beproeven, met de *Tang* het *Achterhoofd*, naar beneden, onder de *Schaambeenderen* te haalen, en, ten gelyken tyde, met de Vingeren der andere Hand, het *Aangezicht* en *Vóórhoofd*, áchter en ópwaards, in de *holte* des *Heiligbeens* trachten te voeren.

§. 274.

Doch als de *Kin* naar het áchterdeel des *Bekkens* gekeerd ſtaat, zal het *Vóórhoofd* tegen de *Schaambeenderen*, en het *Achterhoofd* op den *Rug*, tuſſchen de *Schouderen* gedrukt worden zodanig dat men het Hoofd niet verlosſen kan, ten zy het *Achterhoofd*, op de voorſchreevene wyze, van onder de *Schaambeenderen* kan worden, weggehaald. *Zie* Pl. xxiii. xxv. xxvi.

No. 5.

KORTE REGELEN OM DE TANG TE GEBRUIKEN.

§. 275.

De geheele Inhoud van 't geen, over dit onderwerp, gezegt is, kan, onder de volgende korte Regelen, begrepen worden.

Jonge Meeſters weten, dikwils, niet wat zy voelen, wanneer zy, door de Onderſlaaning, de deelen onderſcheiden, en oordeelen zullen, of het *Hoofd* laag genoeg, om de *Tang* te gebruiken, is in 't *Bekken* gezakt. Wanneer wy, uit onze *Waarnemingen*, willen opmaken wat deel des *Hoofds* wy aan de *Schaambeenderen* ontdekken, zullen wy, dikwils, *dwalen;* wyl, aan deze *plaats*, het *Bekken*, ſlechts, *twée duimen diep* is, en het *Hoofd lager ſchynt* dan het wezendlyk is. Maar wanneer wy hetzelven *achteraards* onderzoeken, en *weinig*, of in 't geheel *niets* daarvan tegen het *Heiligbeen* vinden, dan kunnen wy *verzeekerd* zyn dat zich het *geheele Hoofd* noch *bóven* den *Rand* onthoud. Vinden wy hetzelve, *onder* aan het *midden* des *Heiligbeens*, dan is een *derde deel* des zelven naar beneden gekomen; ontmoeten wy het aan de *onderdeelen*, dan bevind zich deszelfs *helft benedewaards*, en, in dit *geval*, is het *breedſte* deel des *Hoofds* tuſſchen den *Rand* in; wanneer het in dezen *Stand* is, kunnen wy, meeſtentyds, verzeekerd wezen dat het met de *Tang* heel goed van de hand zal gaan; en, indien het zo laag is gezakt dat het de *uitwendige deelen* uitzet, (als in Pl. xv.

xv. verbeeld word,) dan zullen wy nóóit mistaſten. Maar alle deze dingen zyn, naar de onderſcheidene omſtandigheden, welken een langwylig *Baren* kunnen voortbrengen, ook verſchillend.

§. 276.

De *Vroedmeeſter* moet zich eene *naauwkeurige kennisſe* des *Vorms*, der *geſtalte*, en der *Maten* des *Bekkens*, benevens de *geſtalte*, *grootte* en *legging* van des *Kinds* Hoofd zoeken eigen te maaken.

§. 277.

De *Vrouw* moet, *altoos*, met den *Stuit vóórwaards*, en een weinig over het *Bedde* heen leggen, als ook de *Deijen* tegen haaren *Buik óp-waards* haalen: zy moet op de eene, of op de andere *zyde* leggen, op dat men *plaats* verkryge om de *Tang* in te brengen, en dezelve óp en neder, of van de ééne naar de ándere zyde te kunnen bewegen.

§. 278.

De *Deelen* moeten *geöpend*, en de *vingeren* in den *Schedenmond* gebragt worden; om die rede moet men ook, wanneer het niet anders is uit te voeren, het *Hoofd twéé*, of *drie Duimen* in de *hoogte* voeren, wáárdoor de *vingeren* meer *plaats* verwerven. Als het *Hoofd* tot boven den *Rand* des *Bekkens* te brengen is, word de *Hand* niet door de *Beenderen* des *Bekkens* verhinderd; want het *Bekken* is, als hïer voor geleerd word, aan den *Rand*, van *zyde* tot *zyde*, wyder dan aan de *onderdeelen*. Wanneer de *Vingeren* niet door den *Moedermond* gebragt zyn, is denzelven in gevaar van tusſchen de *Tang* en des *Kinds Hoofd* geklemt te worden.

§. 279.

De *Tang* zal, als het mogelyk is, over de *Ooren* worden ingebragt; wyl zy, in dit geval, zelden, of nooit het *Hoofd beſchaadigt*, of aan hetzelve eenig *teken* verwekt.

§. 280.

Dezelve moet, volgens den *Lyn* welke naar het middenpunt, tusſchen den *Navel* en het *Maagkuiltje*, opwaards gaat, worden ingebragt, anders zal men met derzelver einden tegen het *Heiligbeen* ſtuiten.

§. 281.

Het *Vóórhoofd* moet, altoos, in de *holte* des *Heiligbeens* gedraaid worden, indien het niet bereids in dezelve legt.

§. 282.

§. 282.

Wanneer zich het *Aangezicht* vóórdoet, moet de *Kin* onder de *Schaambeenderen*, en het *Achterhoofd* in de *holte* des *Heiligbeens* gedraaid worden.

§. 283.

Wanneer de *Schouderen* op de *Schaambeenderen* blyven zitten, en, aldáár, als tegengehouden worden, moet men het *Hoofd*, ruim het *vierdendeel* eens *ronden krings*, naar de andere zyde omdraaijen, zodaanig dat de ſchouwderen naar de *zyde* des *Bekkens* komen te leggen.

§. 284.

Het *Hoofd* moet men, altoos, met een *halve ronde draaijing*, over de uitwendige *zyde* der *Schaambeenderen* uithaalen, op dat men de *Bilnaad* niet beſchadige die, ten gelyken tyde, met de andere *vlakke hand* onderſteund en, langzamelyk, achterwaards, over het Hoofd moet geſtroopt worden.

§. 285.

Wanneer het *Hoofd* zó verre naar beneden is dat de *deelen*, als een groot gezwel, uitwaards gezet, en de *Kruin* den *Schedenmond* heeft beginnen te openen, maar in plaats van verder uit te komen, wegens ééne der voorverhaalde oorzaaken eens *moeijelyken Arbeids*, láng, in dezen *Stand*, blyft ſtaan, en de *Meeſter* de legging des Hoofds niet naauwkeurig kan onderſcheiden, moet hy den éénen Vinger tuſſchen de *Schaambeenderen* en het *Hoofd* voeren; dan zal hy, dikwils, den *Nek*, of het *Oor* naar de *vóórdeelen*, of naar de *zyde* des *Bekkens* gekeerd vinden. Wanneer de legging bekend is, heeft men niet nodig den *Schedenmond* te verwyden, en het Hoofd in de hoogte te brengen, als (§. 266.) geleerd word: maar men kan de *Tang* inbrengen; en, daarmede, na dezelve behoorlyk is tezamengevoegt, en de *Handvatzels* gebónden zyn, geduurende ieder *Wede*, zagtelyk trekken; of zo de *Weden* verdwenen zyn, of om de *vier*, of *vyf Minuten* wederkomen, de *deelen*, *langzamelyk*, als in eene *natuurlyke Baaring* geſchied, verwyden. Maar kan men de *legging* niet *ontdekken*, dan moet men het *Hoofd* in de *hoogte* brengen. Deze *zelfde wyze* kan ook gevolgt worden, als zich het *Aangezicht vóórdoet*, en *láág* in 't *Bekken* zit; uit gezonderd als de *Kin* naar achteren is gekeerd: in dit *geval* moet het Hoofd, van gelyken, ópwaards worden gebragt.

§. 286.

Meeſt alle deze voorſchriften moeten gevolgt worden, uitgezonderd, als het Hoofd klein is; in welk geval hetzelve door de *Magt* van *trekking* kan worden uitgehaald. Maar dit geſchied, enkel, als de *Vrouw kragteloos* is, en

de *Weden* niet genoegzaam zyn om het *Kind* te kunnen verlosſen, wyl het *onderdeel* der *Baarmoeder* zo ſterk *vóór* de *Schouderen* tezaamgetrokken, en zó *eng* om den *Hals* des *Kinds* kan geſloten zyn, dat deze niet verder kan voortrukken; ja, zelfs, niet eens als het *Hoofd* zó *los* in 't *Bekken* legt dat men, zomwylen, rondöm hetzelve met den *vinger* kan komen: dit is, meeſtentyds, de rede waaröm het Hoofd, wanneer het zich zo láág in 't *Bekken* bevind, niet kan verloſt worden. Deze zwaarigheid ontſtaat dááruit dat zich het Hoofd noch hóóg bóven den *Rand* des *Bekkens* bevind; en, als het daar voorby zakt, word hetzelve, zelden, indien de Vrouw niet zwak is, in de onderdeelen opgehouden. In deze gevallen behoeven wy niet te wachten, wyl wy, gemeenlyk, verzeekerd zyn door de *Tang* de Vrouw te kunnen verlosſen; wáárdoor men 't *gevaar* verhoed waarin de *Moeder*, als ook het *Kind*, indien het Hoofd al te lang blyft zitten, kunnen geſteld worden. Dit geval behoorde als een waarſchouwing tegens het te *vroeg breken* der *Vliezen* te dienen; wyl de *Baarmoeder* al te ſterk, en al te lang vóór de *Schouderen* kan tezamen krimpen. Indien het *Hoofd*, in dit geval, tot op een *derde*, of tot op de *helft* buiten den *Moedermond* is gekomen, en de *Weden ſterk* blyven, word deze laatſte *hinderpaal*, dikwils, herſteld, zo dra men, als hier voor geleerd word, twéé Vingeren in den *Rechtendarm* brengt. Naar deze *Regelen* laat zich de Verlosſing, meeſtentyds, ligt, en zeker ter uitvoer brengen: evenwel, word het Hoofd, zomwylen, zodanig in 't *Bekken* geperſt en geklemt, ja, de *Bekleedzelen* des Hoofd zwellen zodanig óp, dat men, onmogelyk, het Hoofd verre genoeg in de hoogte kan brengen om tot aan de *Ooren*, of tot aan den *Moedermond* te komen, of de *Naaden* der *Herſenpan* te kunnen onderſcheiden, en aan dezelven te weten op welke wyze het Hoofd is vóórgekomen. In dit *geval* moet de *Tang*, op *goed geluk*, worden ingebragt; en men kan in 't gemeen hier de onzeekerheid der legging eenigermaten te hulp komen, als men zich erïnnerd dat, in de gevallen waarïn het Hoofd zeer moeijelyk naar beneden word geperſt, de *Ooren*, meeſtentyds, naar de *Schaambeenderen* en het *Heiligbeen* leggen, en dat zich het *Vóórhoofd*, zelden, in de *holte* des *Heiligbeens* begeeft, eêr het *Achterhoofd* aan het onderdeel des *Zitbeens* is naar beneden gekomen: want alsdan *ryſt* het, by graaden, naar de onderdeelen der *Schaambeenderen;* en de *Bilnaad* en *Anus* worden, in de gedaante eens groot gezwels, vóór hetzelve heen, en naar beneden uitgezet.

§. 287.

By zulke gelegendheden, waarïn het ééne *Oor* naar het *Heiligbeen*, en het ándere naar de *Schaambeenderen* ſtaat, moet men de Vrouw op haare zyde leggen, en, daarna, de *Bladen* der *Tang* ingebrengen: zo men aan de *Punten* eenigen *tegenſtand* vind, moeten dezelven, geenszins, met geweld worden opwaards geſtooten, op dat zy niet aan de *uitwendige zyde* des *Moedermond* komen, en de *Schede ſcheuren*, welke, benevens de *Baarmoeder*, met het *Werktuig* zouden gevat, en, met het Hoofd, tegelyk, worden uitgehaald. Wanneer, om die

rede,

rede, het *blad* niet makkelyk doorgleid, moet men het zelve weder een weinig nederwaards te rug haalen, als (§. 260.) geleerd word, en, daarna, wederom opwaards brengen, zodanig dat deszelfs punt digt aan 't Hoofd blyft. Wanneer het *Oor* de inbrenging des Blads belet, moet men deszelfs *Punt* een weinig doen uitwaards gaan: door deze voorzigtige beproevingen zal de Punt des Blads, eindelyk, zonder tegenſtand, doorſchieten: ook moet men hetzelve zo tamelyk verre inbrengen, dat men zeeker is dat het zich niet aan de uitwendige zyde des *Moedermonds* bevind.

§. 288.

Wanneer de *Tang* beveſtigt, en de *Meeſter* onzeker is naar *welken weg* het *Vóórhoofd* legt, moet hy, langzamelyk, trekken, en het Hoofd door het *vierden deel eener ronddraaijng*, eerſtelyk, naar de *ééne*, dáárna, naar de *andere zyde* keeren, tot hy de richting gevonden heeft naar welke hetzelve, op de ligtſte wyze, wil uitkomen.

§. 289.

Indien men beſpeurd dat de *Tang* begind *af te glyden*, moet men ophouden, en dezelve weder, zagtelyk, opwaard ſchuiven: maar als het ons vóórkwam als of dezelve op de eene zyde begon af te glippen, moeten wy de banden des *Handvatzels* losmaken, en de *Tang* in zulk een' *ſtand* brengen dat dezelve vaſter houd, haar, als hier voor, veſtigen, en de Verloſſing ondernemen. Wanneer men genoodzaakt is de *Tang* met beiden de Handen te houden, kunnen wy de deelen, door eens *byſtanders* Hand, welke dezelve *váſt* tegen de Bilnaad drukt, laaten ondersteunen: want zonder diergelyke voorzorge zal de *Baarende* in gevaar zyn van *geſcheurt* te worden; een ongeluk dat zich zélden öpenbaard, indien de *Bilnaad* behoorlyk terug gedrukt, en het Hoofd, by graaden, verloſt word. Zomwylen kan men, als het Hoofd *láág* naar beneden gehaald is, de *Tang* weg nemen, en met de *Vingeren*, aan beiden de zyden des *Staartbeens*, of, in den *Rechtendarm*, als by de natuurlyke Baaring geleerd word, het Hoofd voorthelpen.

§. 290.

Als het *Hoofd láág* naar beneden gezakt is, ſtaan de *Ooren*, gemeenlyk, *ſchuins*, of naar de *zyde;* en wanneer het Hoofd op een *derde*, of *vierde gedeelte*, buiten den *Schedemond* ſtaat, kan de *Meeſter* weten of het *Vóórhoofd* naar het *Staartbeen* gekeerd is, of niet, als hy, met zyn' *Vinger*, onder het *Schaambeen*, den *Nek*, of het Oor voeld; en, dus, verder, als hier voor geleerd word, het Hoofd behandelen.

§. 291.

Men moet álle *verkeerde Standen* des Hoofds met de *Hand* zien te veränderen, en, indien hetzelve, wegens *zwakheid* der *Vrouw*, *ſtyfheid* der *deelen*,

omſlingering, of *kortheid* der *Navelſtreng*, of wegens *tezamenkrimping* der *Baarmoeder*, vóór de *Schouderen* des *Kinds*, *hóóg* in het *Bekken* blyft ſtaan, en het *Kind* niet *gekeerd* kan worden, zal, dikwils, de Verlosſing met de *Tang* gelukken: maar is het *Hoofd groot*, of het *Bekken* eng, dan zal het *Kind*, men mag het *keeren*, of zich van de *Tang* bedienen, *zelden*, vóór het Hoofd verder is voortgerukt, verloſt worden. Hier komt het niet te onpas, te zeggen, dat de *Bladen* der *Tang*, ná dezelven gebruikt zyn, weder, op *nieuw*, met nieuwe *ſtrooken gewaſcht leder* moeten *bekleed* worden, *voornamelyk*, *als men een Vrouw verloſt heeft die wegens eene beſmette Ziekte verdagt is.* *Zie VERZAM.* 30.

VYFDE AFDEELING.

OP WAT TYD, EN WANNEER DE HAAK MOET GEBRUIKT WORDEN, EN, VOORNAMELYK,

No. 1.

OVER DE TEKENEN EENS DOODEN KINDS.

§. 292.

Indien het *Hoofd* is vóórgekomen, en door de *Weden* niet kan verloſt worden; indien alle *gewoone handelwyzen*, zonder voordeel beproeft zyn; indien de Vrouw *afgemat* en *kragteloos* is, alle haare *pogingen* onnut zyn, en het Kind niet, dan met zo veel geweld dat daardoor het *leeven* der *Moeder* in *gevaar* komt, kan verloſt worden, wyl het *Bekken* te *eng*, en des *Kinds Hoofd* te *groot* is, zal het volſtrekt nodig zyn het Hoofd te openen, en hetzelve met de *Hand*, de *Tang*, of met de *Haken* uit te haalen. Deze laatſte wyze was, *oudstyds*, inderdaad, het *gewoonlyk middel*, als het Kind niet ligt konde gekeerd worden; en dezelve is nóch, by zulken die niet weten hoe het *Kind*, door het verlosſen met de *Tang*, kan gered worden, in groot gebruik. Daaröm was het de voornaamſte zorg en bemoeijing, te erkennen, of de *Vrugt dood*, dan noch *levend* was; en, om dat die *tekenen* onzeker waren, bleef de Bewerking, dikwils, uitgeſteld tot de Vrouw in het *uiterſte levensgevaar* verviel; of, mogelyk, zo dezelve eerder geſchiede, wierd de *Meeſter*, dikwils, beticht van zich *overylt* te hebben, en de zaak daar voor gehouden, dat het *Kind*, door den *tyd*, en door de *Weden* levendig had kunnen verloſt worden: mogelyk was het hem, zomwylen, bewuſt dat hy niet te onrecht wierd beſchuldigd, hoewel het geene hy gedaan had op redelyke inzigten gegrond was.

§. 293.

§. 293.

De *tekenen* eener *doode Vrugt* waren, *eerſtelyk*; als het Kind zich in de *Baarmoeder* niet meerder beweegde en roerde. *Ten tweeden*, als de *Opium-gelykende Afgang*, ſchoon de *Anus* niet in 't *Bekken* geperſt wierd, zich ontlaſtte. *Ten derden*, als 'er geen *Slagäderklopping* aan de *Fontanella* en *Slaapſlagäderen* te voelen was. *Ten vierden*, als de *Bekleedzelen* des *Hoofds ſterk gezwollen* waren. *Ten vyfden*, als de *Herſenpanbeenderen ongewoon los* waren. *Ten zesden*, als zich een *ſtinkende weivogt* uit de *Schede* ontlaſte, welke *uitdamping* de Vrouw *omving*, en waarby men konde denken dat haar *Adem* een *verrotte lugt* met zich voerde. *Ten zevende*, als 'er *gebrek* van *beweeging* aan de *Tong* was, als het *Aangezicht* vóórkwam. *Ten Achtſten*, als 'er geen klopping in den *Slagäder* der *Navelſtreng* gevonden wierd, als dezelve vóór het *Hoofd* uithing; of aan de *Pols*, als de *Arm* voorkwam; en als men geen *beweeging* aan de *vingeren* beſpeurde. *Ten negenden*, als de *Vrouw bleek* en *misverwig* was. *Ten tienden*, als de *Borſten nedergeſlagen* en *ſlap* waren. *Ten elfden*, als de Vrouw een *koude* en eene *zwaarte* aan den *Onderbuik* gevoelde, en het *Kind*, gelyk een' *zwaaren klomp*, rolde naar de *zyde* waarop zy lag. *Ten twaalfden*, als zich de *Huid* van des *Kinds Hoofd*, indien men dezelve ſlechts ligt aanraakte, liet afſcheiden, en de bloote Beenderen zich duidelyk vertoonden.

§. 294.

Maar alle, of de meeſten dezer tekenen, zyn *twyfelächtig* en *onzeeker*; uitgezonderd het *laatſte*, dat zich niet opdoet, voor het Kind eenige dagen is *dood* geweeſt. Men kan het Kind zeeker voor *dood* houden, zo men, binnen de *twintig*, of *dertig Minuten*, geen *Polsſlag* in de *Navelſtreng* beſpeurd: maar de Arm geeft ons deze verzeekering niet, ſchoon zich de Huid heel ligt laat afſtroopen.

No. 2.

BEPAALING WANNEER MEN DEN HAAK MOET GEBRUIKEN.

§. 295.

De Vroedkonſt is, tegenwoordig, zo veel verbeterd dat men niet zo dikwils, als voor dezen, genoodzaakt word het Kind te gronde te brengen: dit moet, inderdaad, niet *eerder* geſchieden dan na men hetzelve niet *keeren*, noch met de *Tang* kan uithaalen: en dit is, *zelden*, het *geval*, ten zy het *Bekken* te *eng*, of het

Hoofd te *groot* is, zo dat hetzelve niet kan doorglyden, en, dáárom, boven den *Rand* blyft zitten. Om deze *rede* is het ook zo nodig niet dat een *Meester* zich over de *onzekere tekenen* bekommert: wyl 'er, in deze twee gevallen, geen *tyd* van *wachten* is. Want zo de *Vrouw*, *onmogelyk*, door eenen *anderen weg* kan verloft worden, en in *zigbaar leevensgevaar* vervalt, is, *zonder twyfel*, het *beft* wat men doen kan, tot de *handelwyze* die alleen tot behoud der *Moeder* gebruikt word zyn *toevlucht* te nemen; namelyk, dat men de groote der Hoofds verminderd.

§. 296.

In dit geval word 'er, wezendlyk, één der beiden *leevens gered*, in plaats van *verbrooken;* want, zo deze *Bewerking uitgefteld* word, gaan *Moeder* en *Kind* beiden verlooren. (*)

ZESDE AFDEELING.

OVER DE OUDE HANDELWYZE OM HET HOOFD UIT TE HAALEN.

§. 297.

Hier toe zyn veele uitvindingen bedagt. Eenige *Meefters* bragten, indien het *Hoofd* niet in het *Bekken* nederdaalde, den *Moederfpiegel* binnen, om de *Beenderen* van malkander te winden, en, dáárdoor, de *Holte* des *Bekkens* te vergrooten. Zo de *Vrouw*, na deze *Bewerking*, niet door de *Weden* verloft kon worden, veftigden zy een' grooten *Schroef* in het *Hoofd*, en trokken het Kind, dáár by, met groot geweld uit. Anderen openden het Hoofd met een groot *Snymes*, of met een kort Mes, hetwelk een breed Lemmet had, en, als een *Myrteblad*, gevormd was; of, ook, met een *krom Snymes*, hetwelk een lang Hecht had. Dan bragten zy een *kleine Tang* met *Tanden* binnen; en, als het eene *Blad* in de öpening geftooken was, vatte zy daarmede de *Herfenpan*, en trokken het *Hoofd* uit. Zy bedienden zich ook van verfcheidene foorten van *Haken*, zo wel *Scherpen* als *Stompen;* en, als het Hoofd láger gezakt was, gebruikten zy diergelyke Hulpmiddelen.

§. 298.

(*) Deze § is in de *Hoogduitfche* en *Franfche* Vertaalingen niet te vinden.

§. 298.

ALBUCASIS heeft ook een korte Beſchryving gegeven van een Werktuig dat zo wel tot het *openen* des *Hoofds*, als om hetzelve uit te haalen kan dienen; deszelfs *punten* en *Vleugels* worden met kragt in de Herſenpan gedrongen, en als hetzelve op de ééne zyde gedraaid word, komen de twee *Vleugels* of *Haken* aan de binne zyde van de *Herſenpan* te ſtaan.

§. 299.

Men heeft ook noch andere nieuwe uitvindingen, welken door verſcheidene Konſtbroederen worden aangeprezen. Gelyk MAURICEAUS *Hoofdtrekker*, SIMPSONS *Herſenpansring*, en OLDS *Verborgen Boor*, nevens deszelfs verbeetering door BURTON te YORK gemaakt: alle deze Werktuigen kunnen met goede gevolgen gebruikt worden, indien men daarmede voorzigtig omgaat, en de Vrouw niet beſchaadigt; uitgezonderd de *Moederſpiegel*, die het gewenſchte oogmerk, namelyk, de *Bekkenbeenderen* uit te zetten, op verre na niet bereikt, en tot niets anders dienen kan, dan om de deelen der Vrouw te beſchaadigen en te ontſteken.

§. 300.

De volgende *handelwyze* ſchynt, indien dezelve naar de omſtandigheden des voorkomenden gevals, naauwkeurig gevolgt word, onder alle anderen tot hiertoe uitgevondene Werktuigen, de *ligtſte zeekerſte*, en *minſt ſchaadelykſte* voor de *Vrouw* te zyn: hoofdzaakelyk, als 'er, tot uithaaling des Hoofds, groot geweld word verëiſcht.

ZEVENDE AFDEELING.

OVER DE WYZE OM DE SCHAAR, DEN STOMPEN, EN SCHERPEN HAAK TE GEBRUIKEN.

§. 301.

Als het Hoofd vóórgekomen, en het geval zodanig is dat het Kind, noch door de *Weden*, noch door hulp der *Tang* kan gered worden; en het *volſtrekt noodig* is de *Vrouw* te *verloſen*, om haar in 't *leeven* te *houden*, moet de *Meeſter* op de volgende wyze te werk gaan.

§. 302.

§. 302.

De *Meester* moet, met een *paar kromme Haken*, die naar MESNARDS verbeteringen gemaakt zyn, als ook met een *Schaar*, *negen*, of *tien duimen* lang, welker *Bladen*, in 't midden, *Stuitpunten* hebben, en met een' *Stompen Haak* voorzien wezen. *Zie* PL. XXXIX. a, *De* GESLOOTEN HAAKEN b, *De* STOMPE ZYDE *des eenen* HAAKS c, *De* SCHERPE ZYDE d, *De* SCHAAR e e, *De* STUITPUNTEN *van derzelver* BLADEN. *En* PL. XXXVII. c d, *Den* STOMPEN HAAK.

No. 1.

OVER DE LEGGING DER VROUW, ONDER HET GEBRUIK DER VOORNOEMDE WERKTUIGEN.

§. 303.

De Baarende moet op haar' Rug, of op haare Zyde, in dezelfde legging als in (§. 259. 267.) over het gebruik der *Tang* is voorgeschreeven, geplaatst worden; de *Meester* moet zich op een' laagen stoel zetten, en de *Werktuigen* op dezelfde wyze verborgen houden als wegens de *Tang* gezegt is. De deelen der *Vrouw* zyn, naar alle gedachten, genoeg *geöpend*, wyl men beproeft zal hebben of het Kind te *Keeren*, of door de *Tang* te verlossen was; of, zo men dáár toe geen moeite gedaan heeft, om dat men by de *Onderstaaning* ontdekt heeft dat het niet gelukken zoude; als, *byvoorbeeld:* om dat het Kind een groot *Waterhoofd* heeft, hetwelk men ontdekt, doordien de *Herssenpansbeenderen verre* van *malkander staan;* of doordien men *verzeekerd* blyft, dat het *Bekken bovenmaten eng* is. Wanneer men, na alles overwogen te hebben, geen moeiten gedaan heeft om de deelen te openen, moet men de *Schede* en den *Moedermond*, als hier vóór geleerd word, by graaden, ontsluiten.

No. 2.

OVER DE WYZE VAN DES KINDS HOOFD MET DE SCHAAR TE OPENEN.

§. 304.

Het Hoofd word, gemeenlyk, door het *sterk tezamenkrimpen* der *Baarmoeder* óm het *Kind*, tamelyk vast naar beneden gehouden. Maar, wil het naar *eene der zyden uitwyken*, dan moet een *Helper* hetzelve met zyn *Hand* tegenhouden,

den, waarmede hy, teffens, op den *Buik* der Vrouw drukt; de *Vroedmeeſter* moet zyn *Hand* binnen brengen, en, met *twee Vingeren*, tegen *één* der *Naden* des *Herſenpans* drukken: alsdan de *Schaar*, van de plaats alwaar hy dezelve verborgen had, opvatten, haar, met behulp der Hand en der Vingeren, binnenleiden, tot zy den *Huid* des *Hoofds* bereikt heeft, en, daarná, by graaden, in het *Hoofd* ſteken, tot zy, door de *Stuitpunten*, (ee, PL. XXXIX. *te zien*,) word tegengehouden.

§. 305.

Wanneer het *Hoofd* zodanig naar de zyde wykt dat de *Schaar* niet in deszelfs *Naad* kan geſtoken worden, zal dezelve, echter, door de *Beenderen* heengaan, indien men, *al boorende*, voortvaard tot men bevind dat haare *punten* in het *Hoofd* vaſtzitten: want wanneer dit niet in acht word genomen, glyden de *punten*, langs de *Beenderen*, naar beneden.

§. 306.

De *Schaar* moet zó *ſcherp* aan haare *punten* zyn dat dezelve, indien zy met een matige kragt word gedrukt, dóór de *Bekleedzelen* en *Beenderen* kan heen ſchieten; maar niet zó *ſcherp* dat zy des *Meeſters Vinger*, of de *Schede*, onder de inbrenging, beſchadigt.

§. 307.

Wanneer de *Schaar*, op zulk eene wyze, zo verre als derzelver *Stuitpunten* willen toelaten, in de *Herſenen* gedreven word, moet men haar, in dien ſtand, váſthouden en, als men de in de *Schede* zynde *Hand* weder heeft uitgehaald, de *Oogen* der *Schaar openen*, waardoor de *Bladen* van malkander gaan, en, dus, eene *wyde opening* in de *Herſenpan* kunnen maken; alsdan moeten zy weder geſloten, een' *halven ſlag rond gedraaid*, en weder van malkander getrokken worden, zodanig dat 'er een *Kruisſnede* in de *Herſenpan* gemaakt word, waardoor de *opening* zich verwyd, en genoegzaame plaats verleent om den *vinger* binnen te brengen. Hier ná *ſluit* men de *Schaar*, en men brengt dezelve, tot *áchter* de *Stuitpunten*, binnen; waaröp zy weder *geöpend*, en, van de eene tot de andere zyde, *half rond* gedraaid moet worden, tot de *Herſenen* zodanig uit malkander gaan dat men dezelven, met weinig moeiten, kan ontlaſten. Wanneer deze *Bewerking* geſchied is, *ſluit* men de *Schaar* weder tezamen, en men haald dezelve terug. Maar zo de *Schaar*, tot dit laatſte *oogmerk*, niet genoeg is, blyft, álles wat men doen kan, dat men den *Haak* in de *opening* der *Herſenpan* brengt. Als de *Herſenen*, op zulk eene wyze, verſtrooid, en het *Werktuig* uitgehaald is, moet de *Meeſter* zyne *Rechterhand* in de *Schede*, en *twee Vingeren* in de gemaakte opening ſteken, om, indien eenige *ſcherpe Beenſplinters* terug blyven, de-

zelven te verbreken, en uit den weg te ruimen, op dat zy de *Schede* der *Vrouw*, of des *Meesters Hand* niet beschaadige.

No. 3.

OVER DE WYZE HOE MEN ZICH MOET GEDRAGEN ALS HET GEOPEND HOOFD EEN WATERHOOFD IS.

§. 308.

By een *Waterhoofd* moet men zynen *Vinger* aan de *inwendige*, en den *Duim* aan de *uitwendige zyde* der *Beenderen*, by de *opening*, vestigen, om de *Herſenpan*, ten tyde eener *Wede*, te trachten uit te halen: maar is den *Arbeid zwak*, dan moet men de *Vrouw* aanmaanen onze poging, door *drukking*, behulpzaam te zyn. Op zulk eene wyze zal men het *Kind*, dikwils, verlosſen, wyl, na de ontlasting des *Waters*, het Hoofd, natuurlyker wyze, tezaamenvalt.

No. 4.

OVER DE WYZE HOE MEN ZICH MOET GEDRAAGEN BY EEN GEOPEND HOOFD, ALS HET BEKKEN TE ENG IS.

§. 309.

Maar is het *Bekken* te *eng*, dan moet het Hoofd met *grooter geweld* worden uitgehaald; ten zy de *Weden* sterk genoeg waren om hetzelve naar beneden te persſen, en, door de uitpersſing der *Herſenen*, kleiner te maaken. In deze gevallen moet men zyne *Vingeren* weder uit de *opening* haalen, en, langs de *buitenzyde* des *Hoofds*, opwaards brengen; wanneer dezelven door den *Moedermond* gekomen zyn, moet men, met de *linker hand*, éénen der *Haaken*, van de plaats alwaar men denzelven verborgen had, opvatten, dien, langs de *rechter hand*, met den *punt* naar des *Kinds Hoofd* gekeerd, inbrengen, en hem, over den *Kin*, in den *Mond*, aan het *achtergedeelte* des *Hals*, of over de *Ooren*, of op eene andere plaats, waar dezelve wil vasthouden, *inhaaken*. Heeft men het *Werktuig* gevestigt, dan haald men zyne *rechter hand* weder uit, en, met dezelve, het einde, of Handvatzel vattende, brengt men zyn *linker hand* binnen, om de *Beenderen*, aan de *opening* der *Herſenpan*, als in No. 3. geleerd word, te vatten, het *Hoofd* vast te houden, en, met beiden de *Handen*, uit te haalen.

§. 310.

§. 310.

Als het Hoofd, wegens een *buitengewoon eng Bekken*, nóch terug gehouden word, moet de Vroedmeester zyne *linker hand* tegen de tegenövergestelde zyde inbrengen, om den anderen *Haak* binnen te leiden: als dezelve, in die gestalte, is aangebragt, en beiden de Haaken, op dezelfde wyze als de *Tang*, tezamengesloten, of aanëengevoegt zyn, moet men met genoegzame magt trekken, van zyde tot zyde wrikken, en, als het Hoofd niet wél is vóórgekomen, het *Vóórhoofd* in de *holte* des *Heiligbeens* draaijen, en het Hoofd, op dezelfde wyze als met de *Tang*, uithaalen: hetwelk met groot overleg en voorzigtigheid moet worden uitgevoerd, en waarby men zich, naar de *gestalte* des *Hoofds*, en des *Bekkens* richt. Hieruit blykt dat het ten uiterste nodig is te weten, hoe het Hoofd is voorgekomen, om te kunnen oordeelen hoe men de *Haaken* moet vestigen, en hoe het *Hoofd* op zyn voordeeligst is uit te haalen.

§. 311.

Als ik, zomwylen, in deze gevallen, bevind dat de zaak, door aan de *Beenderen* by de opening met myne vingeren te trekken, niet gaan wil, en de Vrouw geen sterke *Weden* heeft gehad; breng ik het *kleine einde*, (e, Pl. xxxvii.) des *stompen Haaks* in de *opening*, leg myne *Vingeren* tegen den *punt*, aan de uitwendige zyde der *Hersenpan*, en trek, by aanhoudendheid, met grooter en grooter kragt naar my toe. Maar om dat men, op deze wyze, den *Haak*, zelden, kan vásthechten, breng ik, als ik niet spoedig kan voortvaaren, myne *Vingeren*, als vóórheen, verder over het Hooft, en voere den *Haak*, aan de uitwendige zyde, ópwaards, over den *Onderkaak*. De uithaaling is my, met dit *Werktuig*, dikwils, *gelukt:* uitgezonderd, als het *Bekken* zo *eng* was dat 'er een groot geweld verëischt wierd; want dán moest ik de anderen gebruiken. Het is, zonder twyfel, beter, *éérst* de zaak met den *stompen Haak* te beproeven, wyl men beter met deszelfs *punt* omgaan, en dien ligter aan de eene zyde kan inbrengen. Wanneer het *Werktuig* verre genoeg is gekomen kan deze *punt* naar het Hoofd worden gewendt; en, om dat ons een heel *eng Bekken* zelden voorkomt, zal het, in 't gemeen, met den *stompen Haak* gelukken. Kort na de *tweede Druk* van dit *Deel* was uitgegeven, dacht ik eene *Schede* uit, om den *scherpen punt* des *krommen Haaks* te bedekken, die dan, op dezelfde wyze als de *stompe Haak* kan ingebragt en gebruikt worden; de *Schede* kan men 'er afneemen; of aanlaaten, naar de gelegendheid verëischt.

§. 312.

Als het Hoofd, op deze wyze, verlost is, en het Lighaam niet kan uitgehaald worden, om dat hetzelve al te *sterk gezwollen*, of van een *buitengewoone groote*, of, (dat gewoonlykst voorkomt,) om dat het *Bekken eng* is, moet men ophouden te trekken, op dat men het Hoofd niet van den *Romp scheure*; en, liever, de eene *Hand* zó verre inbrengen dat men, met de *Vingeren*,

de *Schouderblaaden*, of de *Borſt* kan bereiken; hierop moet men den eenen *Haak*, met deszelfs *punt*, naar het Kind, langs de *Vingeren* invoeren, en denzelven vaſthechten; dán moet men zyn Hand weder uit haalen, dezelve tot het *trekken* aan den *Haak* beſteeden, en, de andere, op gelyke wyze, óver het Hoofd, en óm den Hals des Kinds veſtigen. Wanneer het Werktuig begind los te laten, moet men hetzelve vérder opwaards ſteken, en wederóm veſtigen, den Arbeid herhaalen, en den *Haak*, by aanhoudenheid, hooger en hooger aanleggen, tot het Lighaam is uitgehaald.

§. 313.

Eenige *Schryveren* leeren ons den *Haak* in de *Herſenpan* te ſteken, met de eene Hand, aan de uitwendige zyde, tegen derzelver *punten* te drukken, en het Hoofd, in die geſtalte, uit te haalen. Maar dit is een *ſlecht hulpmiddel*; want als 'er veel *geweld* gebruikt word, *verſcheurt* het *Werktuig* de *dunne Beendéren*, en *beſchadigt* des *Meeſters Hand*, of de *Schede* der *Vrouw*, en ook wel *beiden*. Daartegen is de andere *wyze* zekerder, en men kan, met meêr geweld, aan het *Hoofd* trekken, dat tezaamenvalt, en kleiner word om dat 'er de *Herſenen* uit zyn, en, nooit, in een *breede* en *vlakke gedaante* uitkomt, gelyk *veelen* voorgeven die deze dingen in een' *onvolkomen* en *onreehten Aart* voorſtellen. Want zo dit waar was, zoude, als het *Hoofd*, door de *Weden*, van *achteren* naar *beneden*, in een *eng Bekken* geperſt wierd, hetzelfde gebeuren; wyl de *perſſing*, in beiden deze *gevallen*, naar *eenerlei richting* geſchied. Daártegen, vinden wy, in *beiden* deze *gevallen*, dat de *Kruin* in een' *dunnen punt* tezaamgedreven, en het geheele *Hoofd* in een *langwerpige gedaante* gedrukt word.

§. 314.

Schoon veelen, uit *onweetenheid*, uit *gebrek* van *ondervinding*, of uit *kwaade grondregelen*, gelyk wy, hier voor, hebben aangemerkt, de *Haaken* voor *gevaarlyke Werktuigen* hebben uitgekreten, kan ik, echter, den *Lezer* verzekeren, dat ik, met dit Werktuig, nooit de *deelen* der *Vrouw*, noch *verſcheurt*, noch *beſchadigt* hebbe. Ik heb, het is waar, verſcheidene maalen de binnenzyde myner Hand, met de *rechte Haaken*, als dezelven *afglipten*, beſchaadigt; tot ik, eindelyk, myne toevlugt tot de krommen hebbe genomen, welken, in veele zaaken, veel voorrecht boven de rechten hebben; en ik ben overtuigt, dat, zo men dezelven, gelyk boven geleerd word, gebruikt, de Vrouw, nooit, zal beſchadigt worden.

§. 315.

Jonge Meeſters kunnen inderdaad, tot zy door de *gewoonte* en *oeffening*, beter onderrigt zyn, na het Hoofd geöpend is, beproeven, hetzelve, met de *kleine*, of met de *groote Tang* uit te haalen; en is het *Hoofd* zo *heel groot*, en 't *Bekken* zo *heel klein*, dat zulks niet kan geſchieden, dan moeten zy hetzelve tezaamenperſſen, kleiner maaken, en, dus, verloſſen. Ik heb, ſtaande myne

Be-

Bewerkingen, in veele gevallen, waarin het *Bekken* zo *mismaakt*, en zo *eng* was, my niet weten te redden; zodanig dat ik, zelfs, na het Hoofd wyd genoeg geöpend te hebben, aan de *Beenderen*, fchoon eenigen derzelven uitkwamen, geheel vergeefs heb getrokken; ja, na den eenen *Haak*, vaft over den *Kin*, of in den *grond* der *Herfenpan* gevefligt, en groot geweld gebruikt te hebben, evenwel, niet in ftaat was het Hoofd verder naar beneden te brengen: tot ik, eindelyk, genoodzaakt was den anderen mede in te brengen, en, by tusfchenpozing, de trekkende magt met alle myne kragten te vermeerderen. Eêr wy den krommen Haak hadden, heb ik my van den rechten bediend, die, wyl hy geene vafthouding heeft, zo dikwils afglipte, en zó vermoeijend was, dat ik, veele uuren daarna, niet in ftaat was myne *Vingeren*, of *Armen* te bewegen: en, indien ik zo veel geweld niet gebruikt hadde, zoude zó wel de *Moeder*, als het Kind zyn *verloren* gegaan.

OVERWEGING.

OF DE WERKTUIGEN DIE ONZE SCHRYVER, TER REDDING EENS KINDEREN HOOFDS DAT IN 'T VROUWEN BEKKEN WORD OPGEHOUDEN, HEEFT VOORGESTELT, GENOEG ZYN.

§. 316.

„ Onze Schryver, die een *Man* van *Oordeel* was, gelyk uit zyne
„ *Schriften* blykt, mag wel voor één' der *ervaarendften* worden gehouden
„ die, over de *Vroedkunde*, hebben gefchreven. Zulk een *Man* ftelt dat
„ de meefte *moeijelyke* en *draalende Baaringen* worden veröorzaakt doordien
„ het *Hoofd*, op *verfchillendene wyzen*, in het *Bekken geklemt*, of *opgehouden*
„ word: in welke *klemming*, of *ophouding*, voorheen, meeftentyds, het *Kind*,
„ en, dikwils, de *Moeder* daarby, plagten om te komen.

§. 317.

„ Om dit *ongelukkig Lot* van het *Menfchdom* áf te *weeren*, heeft hy álle de *Hulp-*
„ *middelen* van *laater tyden*, tegen deze ongemakken door *Mannen* van *Oordeel*
„ opgegeven, onderzogt; en bevonden dat dezelven, tot *redding* dezer *hinder-*
„ *paalen*, al te *onbeftaanbaar* waren. Om die *rede*, en om het *welzyn* van
„ zynen *Evenmenfch*, is hy ter neder gaan zitten, en heeft overwogen of 'er
„ moogelykheid waare, eenige *betere Hulpmiddelen* uit te denken, om, op eene
„ *voldoenender wyze*, daardoor, het *waare oogmerk* te kunnen bereiken.

§. 318.

„ Hy nam, ten dien einde, de reeds bekende *Hulpmiddelen*, welken eeni-
„ ge aanmerking verdienden, in overweging, als ook de *Regelen* die de *Natuur*,
„ onder het *Baaren*, in 't oog houd.

§. 319.

„ Hy vond, na lange overdenking, als het *Hoofd*, in het *Bekken*, op ver-
„ ſchillende wyzen *geklemd*, of *opgehouden* wierd, en het *Kind* niet *gekeerd*, noch
„ by de *Voeten* kon, of mogt worden uitgehaald, dat men,

„ Voorëerst, indien het *Hoofd* niet te *groot*, noch het *Bekken* niet te *eng* was,
„ des Kinds Hoofd konde redden, (1) door de *Hand*, of door den *Vinger*; (2)
„ door een' *Slinger*, als het *Bekken* ongemeen *wyd*, het Hoofd *klein*, boven
„ den *Rand* des *Bekkens*, enz. was; (3) door zyne *rechte*, of *kleine Tang*, in
„ wat ſtand zich het Hoofd ook mogt bevinden, als het maar niet al te *hoog*
„ zat; (4) door zyn *kromme*, of *groote Tang*, indien het *Hoofd* heel *hoog*
„ lag; en dat, zelfs, zonder noch *Kind* noch *Moeder* eenig *gevaar*, of *letzel* toe
„ te brengen, indien men deze hulpmiddelen, naar zyn opgegeven regelen, en,
„ in die gevallen waarin hy dezelven aanpryſt, ſlechts gebruikte.

„ Ten Tweeden, dat men, indien het Hoofd *volſtrekt* te *groot*, en het *Bek-*
„ *ken volſtrekt* te *klein* is, door des *Kinds Hoofd* met de *Schaar* te *openen*,
„ en van deszelfs *Herſenen* te ontleedigen, hetzelve met de *Hand*, de *Tang*,
„ één, of twee *ſcherpe Haaken*, of met den *ſlompen Haak* konde uithaalen, zon-
„ der de *Moeder* eenig *gevaar*, of *letzel* toe te brengen.

„ Ten Derden, dat, indien des *Kinds Hoofd*, by een *tegennatuurlyk*
„ geval, in 't *Bekken* word opgehouden, hetzelve zonder letzel aan de Moeder
„ toe te brengen, met behulp der *Handen*, met zyn *groote Tang*, of, met be-
„ ſchadiging van 't Kind, door één, of twee *Haken*, was uit te haalen.

„ Ten Vierden, dat, indien des Kinds Hoofd, zonder *Romp*, lós in de
„ *Baarmoeder* lag, hetzelve, door de Hand, met behulp des éénen Haaks; en,
„ als hetzelve vaſt in de *Schede* zat, door de *Tang*, zonder veel letzel aan de
„ Moeder te doen, was te redden.

§. 320.

„ Hy ſtelt, in 't eerſte geval, zyne Leerlingen deze zyne daar toe bekwaam-
„ gemaakte *Werktuigen*, of *hulpmiddelen*, *gulhartig*, *klaar*, *duidelyk* en *vatbaar*,
„ ja, genoegzaam met een volle verzekering, als de *beſten*, voor oogen. Zo dat
„ men, álle anderen, zelfs den *Roonhuyſiaanſchen Hefboom* niet uitgezonderd,

„ zou-

„ zoude kunnen ontbeeren: want hy zegt, in zyne Voorrede des *Tweeden* DEELS, „ *Hy*, (*te weten de* Heer PREVILLE *te* PARYS,) *heeft mede, door de* Bekentma„ king *eens* Werktuigs, *de* Waereld *aan zich verpligt gemaakt; van welk* Werk„ tuig zich ROONHUISEN, *om het* Hoofd, *in* moeijelyke Baaringen, *naar behe„ den te brengen, op dezelfde wyze bediend heeft, als* wy *van het eene* Blad *der* „ Tang *doen; welks* Aart *en* wyze, *als ook* hoe *hetzelve gebruikt kan wor„ den, in 't* Derde BOEK, Derde HOOFDDEEL *myns* Eerſten DEELS *beſchreven*, „ *en in de* 27ſte *en* 28ſte VERZAMELING des Tweeden DEELS, opgehelderd „ word. Hierby, laat hy 't *Werktuig* beruſten.

§. 321.

„ Aanmerkelyk is het dat hy niet, tot meerder *bekragtiging* der *zaak*, aan „ zyne *Leerlingen* het 23ſte *geval* van CHAPMAN heeft voorgedragen; als mede „ die van GIFFARD, welken, als *onze Schryver*, met het *ééne Blad* der *Tang*, het „ *Hoofd* eens *Kinds*, hetwelk in 't *Bekken geklemd*, of *opgehouden* wierd, gered „ hebben, gelyk de *Roonhuiſiäanen* met hunnen *Hefboom* doen.

§. 322.

„ Indien wy *Nederlanderen*, by het voorgaande, noch voegden de goede „ Berigten welken wy, van *alöm*, door *Mannen* van oordeel, aangaande onzes „ *Schryvers Tang* hebben ontvangen, dunkt het my, (om *een Werktuig minder „ in de Vroedkunſt te hebben*,) de moeiten waardig te wezen dat wy onderzoeken „ of den *Roonhuiſiäanſchen Hefboom* te miſſen zy, of niet; om rede dat dit Werk„ tuig, boven alle anderen, in aanmerking komt.

§. 323.

„ Om deze *onderzoeking* te d en, zal ik
(1) „ Den *Roonhuiſiäanſchen Hefboom* bepaalen.
(2) „ Gelyk ook het *ééne Blad* der *Tang*, als een' *Hefboom* zynde.
(3) „ Verder, de *Bewerking* des *Hefbooms* van ROONHUYSEN.
(4) „ De *Bewerking* des *éénen Blads* der *Tang;* benevens het *beſluit* of het *waar„ heid* is dat het eene *Blad* der *Tang* zodanig in 't geval werkt als ge„ ſteld word dat de *Hefboom* doet.
(5) „ Als ook, de *uitkomſt* van des *Hefbooms* bewerking.
(6) „ En, teſſens, *onderzoeken* óf de *Tang* van onzen SCHRYVER niet in het zelfde „ *geval*, en, zelfs, in meêr andere *gevallen*, waarin de *Hefboom* van ROON„ HUISEN, of het eene *Blad* der *Tang* van geen het minſte nut is, kan „ te ſtade komen; en, eindelyk, beſluiten of men den *Hefboom* zoude kun„ nen miſſen.

§. 324.

§. 324.

„ Men heeft *drie ſoorten* van *Roonhuiſiäanſche Hefbomen*; (*Zie* PL. XXXVII*.)
„ als, één van DE BRUIN, één van BOOM, en één van ALB. TITSINGH: maar
„ dezelven worden, álle, ſchoon van verſchillende *lengte*, *breedte*, *bogten* en
„ *gedaante*: tot één en hetzelfde oogmerk, (in 't *Roonhuiſiäanſch geheim ont-*
„ *dekt*,) dienſtig geöordeeld; dus is het evenveel wat *Werktuig*, van deze drie,
„ in overweeging word genomen; dierhalven zal ik dát van den Heer ALB. TIT-
„ SINGH verkiezen: te meêr om dat deze Heer, indien ik de Waereld mogte
„ misleiden, de eere des *Werktuigs*, hetwelk zynen *Naam* draagt, dient op te
„ houden, en, als vóórheen, voor noodlydende Baarende Vrouwen te waaken.

§. 325.

(1) „ De *Roonhuyſiäanſche Hefboom* des Heeren ALB. TITSINGH is, van *ge-*
„ *daante* als beſt in de *tweeledige verhandeling*, of op PL. XXXVII*. op de
„ helft der grootte, kan gevonden worden; *lang elf*, *breed één'* en *een' vier-*
„ *den*, de *Bogt vyf* en *een' halven* Rynlandſche *Duimen*, en met *leder*, of
„ *Baay* bekleed.

§. 326.

(2) „ Het eene *Blad* der *Tang* van *onzen* SCHRYVER is van gedaante als PL.
XXXVII. vertoond word, *lang elf* en *drie vierden*, *breed* één en *een' hal-*
„ *ven*, van *Bogt*, *zes* en *drie vierden* Rynlandſche *Duimen*, en met
„ *leder* bekleed.

„ Hier openbaard zich een *verſchil*, zo wel in de *gedaante*, in de
„ *lengte*, in de *breedte*, in den *Bogt*, als in de *Bekleeding*. Maar dit
„ onderſcheid kan, in PL. III*. en in PL. XIV. *overtuigend* gezien wor-
„ den, dat geen *verſchil* in 't begeerde oogmerk zoude maken. *Dus ſtel*
„ *ik beiden deze Werktuigen elkanderen gelyk te zyn.*

§. 327.

(3) „ Met den *Roonhuiſiäanſchen Hefboom*, word, in 't geval van 't *geklemde*
„ *Hoofd*, (het welk door den Heer P. DE WIND, in zyn *verhande-*
„ *ling*, 't *geklemde Hoofd gered*, het beſt bepaald word,) op de volgende
„ wyze gewerkt.

§. 328.

„ Men brengt, na de *Vrouw* wel geplaatſt te hebben, met de *rechter hand*,
„ (als men het Werktuig aan de *rechter zyde* des Kinds wil binnen voeren,)
„ of, anders, met de *linker*, (als men hetzelfde aan de *linker zyde* ver-
„ richt,) alsmede, door de beſtiering van de *Vingeren* der *linker hand*,

et

„ het *lepelëinde* des *Werktuigs*, met deszelfs *holle zyde* naar des Kinds
„ Hoofd gekeerd, over de *zyde* van des Kinds Hoofd binnen; zodanig, dat
„ men verzeekerd is, hetzelve, tusſchen den *Moedermond* en des *Kinds*
„ *Hoofd*, te hebben geplaatſt; vervolgens, ſchuift men het ingebragte ge-
„ deelte des Werktuigs lángs des *Kinds Hoofd*, tot hetzelve, met zyn
„ *holle lepelëinde*, ónder de *zyde* des *Onderkaaks*, en wél zodanig als PL.
„ III*. AFB. 3 LO, komt te ſtaan: maar vooräl niet gelyk hetzelve
„ L*. (*. in deze *Afbeelding* geplaatſt is, hetwelk ons in 't *Roonhuiſiäanſch*
„ *geheim ontdekt*, onderwezen word; vermits, op deze *wyze*, geen *geklemd*
„ *hoofd* zal gered: maar, veel eêr, deszelfs *Achterhoofd* ingedrukt worden.

§. 329.

„ Dus het *Werktuig* geplaatſt hebbende, ſtel dan deszelfs gedeelte LN,
„ het *laſtpunt;* N, het *Steunpunt;* en het gedeelte NO, het *Magtpunt* te
„ zyn; alsmede het *Laſtpunt* des *Werktuigs* onder den *Onderkaak*, die
„ den *Laſt* is welke moet voortgedreven worden; het *Steunpunt* tegen
„ den *onderkant* der verëeniging van de *Schaambeenderen*, waar tegen den
„ *laſt* moet worden voortgedreven; het *Magtpunt* in des *Meeſters rech-*
„ *ter hand*, waardoor de *Laſt*, met behulp des *Steunpunts*, moet wor-
„ den voortgedreven; een *weg* die byna een' *halven kring* voorſtelt.
„ (*Zie* PL. III*. AFB. 3. Lp, het Werktuig geplaatſt:) dán ſtelt men
„ de *linker hand* tegen de *Bilnaad*. Dus ons gewapend hebbende, ver-
„ loſt men, door het *lepelëinde* des *Hefbooms* nederwaards te drukken, en
„ deszelfs ſteel, al trekkende, opwaards te ligten, (tot het Werktuig in
„ den *ſtand* als het *geſtipte*, PL. III*. Op, ons aantoont, te ſtaan komt,
„ en deszelfs einde L de *halve Boog* Lp, gemaakt heeft,) de *Bilnaad*
„ onderſteunende, binnen den tyd van 3 *Minuten*, een *geklemd Hoofd*.

§. 330.

(4) „ Die nu, álles wat hier *vóór* van den *Roonhuiſiäanſchen Hefboom* gezegt,
„ en op PL. III*. AFB. 3. afgebeeld word, *naauwkeurig* overweegt, en,
„ tegen het eene *Blad* der *Tang*, in de Bewerking op PL. XIV. afgebeeld,
„ vergelykt, zal, klaarlyk, bevinden, dat, met het eene *Blad* der *Tang*,
„ hetzelfde kan worden gedaan wat met den *Roonhuiſiäanſchen Hefboom*,
„ by een *geklemd Hoofd*, is uit te voeren.

„ Dus is het geene *onze Schryver*, in zyne *Voorrede*, wegens het eene
„ *Blad* der *Tang* heeft *gezegt*, volkomen de waarheid.

§. 331.

(5) „ De *uitkomſt* der Bewerking met den *Hefboom*, by een *geklemd Hoofd*, „ is gemakkelyk na te gaan dat geene andere ſchaade aan het Kind „ kan toebrengen dan, alleen, eene enkele ſchaaving, of kneuzing aan „ de *zagte deelen* welken op den *onderkaak* leggen, zonder, of met *beſcha-* „ *diging* derzelven. Maar dat, aan de zyde der Moeder, meeſtentyds, „ de *Pisbuis gekneuſt*, en, dikwils, de *Bilnaad*, voor een gedeelte, en, „ zomtyds, geheel *geſcheurd* moet worden. Dat alle zulke ongemak- „ ken door deze Konſtbewerking ontſtaan kunnen, zal een iegelyk, klaar, „ uit de *Afbeeldingen* der voornoemde Platen, opmaaken, zo men, ſlechts „ overweegt dat het *Laſtpunt* des *yzeren Werktuigs*, op den *tederen On-* „ *derkaak* des *Kinds*, en tegen de *Pisbuis* der *Vrouw*, tuſſchen het *Steun-* „ *punt* des *Werktuigs*, en tuſſchen den *onderkant* der *Schaambeenderen* „ en des Kinds Hoofd, tegen den *Bilnaad* ſtaat. Zo nu het Hoofd, door „ de *klemming*, tuſſchen de *Beenderen* des *Bekkens*, of, door de *ſtyfheid* „ der *zagte deelen*, grooten tegenſtand bied, en, met groote magt, „ ſchielyk, door den *Schedenmond* ſchiet, kunnen alle deze ongemak- „ ken, (ſchoon door een kundige Hand verricht,) uit deze *bewerking* „ gebooren worden. Dat, mogelyk, klaarder zoude bewezen zyn, „ indien men álle de uitkomſten der *gevallen*, die de *Roonhuiſiäanen* „ met hunnen *Hefboom* bered hebben, (*welken duizenden worden ge-* „ *naamt*,) *naar waarheid*, by malkander in 't dagligt zage.

§. 332.

„ Zo wy nu overwegen dat 'er 24 *Standen*, waarin het *Hoofd* eens *Kinds*, „ binnen het *Bekken* geklemd, of opgehouden kan worden, door den Heer LE- „ VRET zyn opgeteld, en dat de *Hefboom*, ſlechts, in 8 derzelven kan te ſtade „ komen; ja, genoegzaam, in de overige 16 niet kan dienen, dan zouden wy ver- „ leegen ſtaan, en genoodzaakt zyn, in deze 16 *Standen*, het *Hoofd* te *ope-* „ *nen*, of, op hoope dat de *Natuur* het geval zal willen herſchikken, te „ wachten tot de *Hefboom* te paſſe komt, of den *tegenſtand* overmeeſterd; zo „ niet, de *Vrouw* en het *Kind* in hun beider lyden te laaten *Martelen* tot de *dood* „ een *einde* maakt; of ons, met *gebrekkelyke Werktuigen* te moeten behelpen. „ Neen: hier vóór heeft *onze Schryver*, op het voetſpoor van anderen, gewaakt, „ en ons *Middelen* gelaten, wáárdoor wy niet alleen, (als het *Hoofd* niet *volſtrek-* „ *telyk* te *groot*, noch het *Bekken volſtrektelyk* te *eng*, noch het *Hoofd*, van den *Romp*, „ in de *Baarmoeder* nagebleeven is, noch door een *tegennatuurlyk geval* word „ opgehouden,) de 24 *Standen*, en het Hoofd, daarin opgehouden, beredden: „ maar, te gelyk, ook de *beſchadiging* des *Onderkaaks*, de *drukking* der *Pisbuis*,

„ en

„ en de *verſcheuring* der *Bilnaad* beletten; *in 't kort*, *Moeder* en *Kind*, genoeg-
„ zaam in navolging der *natuurlyke Baaring*, behoeden.

§. 333.

„ Deeze *middelen* beruſten in de *Vroedkundige Werken* van *onzen* SCHRY-
„ VER; en worden, voornamelyk, in zyn 3de BOEK, 3de HOOFDDEEL van dit
„ EERSTE DEEL, en in de 27ſte en 28ſte *Verzameling* zyns TWEEDEN DEELS,
„ met woorden uitgedrukt; en op PL. XIV. en elf daaröp volgende Plaaten afge-
„ beeld. De Werktuigen die hy daar toe genoegzaam acht, zyn, voorname-
„ lyk, zyn *rechte*, of kleine *Tang*; want zyn *kromme*, of *groote Tang* komt in
„ deze 24 *Standen* zelden te pas. De *kleine Tang* word, op PL. XXXVII, de
„ groote op PL. XVII. XXVI. XXXV. in haare bewerking afgebeeld.

§. 334.

„ Hy noemt zyn *Tang*, twee door *konſtgevormde Handen*, (*Zie* PL.
„ XXXVII. a) die *gemakkelyk* zyn in te brengen, om daarmede het *Hoofd*, in
„ wat *ſtand* hetzelve leggen moge, te kunnen *vatten*, (*Zie* PL. XVI. XVII.
„ XXIV. en XXIV. en XXVI.) en, uit de *zwaarſte klemming*, in de *ligtſte* te bren-
„ gen. (*Zie* PL. XXVI.) de *deelen*, met *behulp* des *Hoofds*, als in een *na-*
„ *tuurlyke Baaring*, uit te zetten, (*Zie* PL. XVII. XVIII. en XIX.) en, ein-
„ delyk, om het *Hoofd*, met zyn *Tang*, in navolging eener natuurlyke Ver-
„ losſing, uit te haalen. Zie daar, álles wat men, tot *redding* van zulke *hin-*
„ *derpaalen* als hier voor worden bepaald, van een *Werktuig* vorderen kan.

§. 335.

(6) „ Uit alle het voorgaande meene ik te hebben aangetoont en bewezen, dat
„ wy geene andere *Werktuigen* dan die welken *onze* SCHRYVER, tot red-
„ ding eens Kinderen Hoofds, bepaald, hetwelk in 't *Bekken* geklemd, of
„ opgehouden word, benoodigt hebben; zo dat wy den *Roonhuiſiaan-*
„ *ſchen Hefboom*, benevens alle andere daar toe opgegevene Werktuigen,
„ kunnen misſen.

§. 336.

„ Indien wy zyne *bewerking* door *Werktuigen*, in het 2de, 3de en 4de *geval*
„ voorgeſteld, op gelyke wyze als het éérſte, onderzogten, zouden wy bevin-
„ den dat 'er geene beetere *bewerking* met *Werktuigen*, ter *Verloſſing*, vóór
„ zynen tyd is geweeſt; en dat het geene, ná zynen tyd, tot *verbeetering* der
„ *Vroedkunde* is uitgedagt, en eenige aanmerking verdiend, in de twee *Opſpal-*

„ *kers*, in een *Hoofdſchaar*, in een *Buikſchaar*, in een *Handſchoen*, en in een
„ *Voetſlinger* beruſt: alle *Werktuigen*, door den Heer J. J. WALBAUM uitge-
„ dagt, en te vinden achter zyn in 't *Hoogduitſch vertaalde Werk* van LEVRET,
„ 1ſte DEEL, p. 409.

§. 337.

„ Uit alle het voorgaande ziet men, klaar, dat men den *koſtbaaren Hoofd-*
„ *trekker* van LEVRET, PUGS, *Kroon*, of *Hoofdtrekker*, de *Sluyer van* MAURI-
„ CEAU, *de Hoofdſlinger* van MEADS, de *Sluijer* van BURTON, PLEVIERS *Slin-*
„ *ger*, het *Netje* van AMAND, PUGHS, *Voet* en *gemeene Slinger*, WALBAUMS
„ *Slinger*. PUGHS *groote kromme* en *kleine Tang*, zyn *Lugtpyp*, GREGOIRES
„ *Haken*, de *Haken* van PEUS, PUISSEAUS *Tang*, FRIEDS *Tang*, SCHURERS *Tang*,
„ het *Crochet tranchant*, het *kleine Mes* van PARÉ, PETERMANS *kromme Mes*,
„ FRIEDS *Zaag*, *Herſenlepel*, *Trocar*, en BINGS *Hoofdſchaar*, MESNARDS *Her-*
„ *ſenpansboor*, *kromme getande Tang*, *kromme Haaktang*, *Lepelvormige Tang*,
„ en *Reepoots Tang*, OULDS *verborgene Boor*, BURTONS *Hoofdtrekker*, zyn
„ *Grypvoets*, *Haak* en *Gladde Tangen*, FREKES *Tang*, GIFFARDS *Tang*, CHAP-
„ MANS *Tang*, LEVRETS *Haak*, met de *beweeglyke Schede*, zyn *kromme Tang*,
„ RATLAUWS *Werktuig*, SLIGTINGS *Werktuig*, BINGS *Tang*, na de wyze van
„ JANCKE, de *Blaaden* van DE WIND, de *Balyn* van ABR. TITSINGH, de *Roon-*
„ *huiſiaanſche Hefboomen*, en, verder, alle de *Werktuigen* van ouder dag-
„ tekening zouden kunnen misſen. Welke voornoemde Werktuigen, genoeg-
„ zaam allen, door den Heer WALBAUM, in zyn voornoemde Vertaaling, by
„ een verzaameld zyn, en door Plaaten, op deze orde worden afgebeeld."

VIER.

VIERDE HOOFDDEEL.

OVER DE TEGENNATUURLYKE BARINGEN.

EERSTE AFDEELING.

OVER DE TEGENNATUURLYKE BARINGEN, IN 'T ALGEMEEN.

§. 338.

Een *tegennatuurlyke Baring* openbaard zich, naar de in 't 1ste HOOFDDEEL, 5de AFDEELING gemaakte verdeeling, wanneer zich, in de plaatſe van des *Hoofds*, een ánder deel des *Lighaams* aan den *Moedermond* opdoet. *Eenigen* zyn van mening geweeſt dat men álle *geboortens*, by welken *Tangen*, of *Haaken* gebruikt worden, onder deze verdeling moeſt rekenen; wyl het Hoofd, zeekerlyk, door *tegennatuurlyke middelen* verloſt wierd: daar tegen, moeſt men, ſchoon de *Voeten*, of de *Billen* waaren voorgekomen en de Vrouw, zonder eenige ándere *hulpe*, dan die der *Weden* verloſt wierd, in dit geval, dézen, tot de *natuurlyken* rekenen. Intuſſchen zoude deze verdeeling, meer dan de anderen die ik verkozen heb; namelyk, waarin ik den *Aart* en de *wyze* van verloſſing in beſchouwing trek, en alle zulke *geboortens tegennatuurlyk* noem, by welken het *lighaam*, éérder dan het Hoofd verloſt word, *dwaaling* en *verwarring* onder den *Leerling* verwekken. De *tegennatuurlyke Baringen* zyn, naar het Kind voorkomt, en naar zich de *Baarmoeder* óm deszelfs *Lighaam tezamenkrimpt*, meêr, of min moeijelyk. Hoe nader het Hoofd en de *Schouderen* by den *Moedermond*, of by het ónderdeel der *Baarmoeder* zyn, hoe moeijelyker het geval is: dáártegen, laat zich, indien hetzelve naar den *Bodem* legt, en de *Voeten* of de *Billen* zich naby den *Moedermond* bevinden, het Kind ligter keeren en verloſſen.

§. 339.

Om de *gemakkelykſten* de *eerſte* plaats te verleenen, zal het dienſtig zyn de *tegennatuurlyke Baringen* in *drie* verdeelingen te ſchikken, en te toonen,

§. 340.

EERSTELYK, wat men verrichten moet, wanneer de *Voeten*, de *Stuit*, of de *Schaamdeelen* vóórkomen.

TEN TWEEDEN, hoe men zich, by geweldige *Bloedſtortingen*, als het *Kind tegennatuurlyk* vóórkomt, en de *Vliezen* gebroken zyn, moet gedragen; hoe de *wateren* in de *Baarmoeder* te houden zyn, op dat de *Vrugt* ligter *gekeerd* worde; en wát *zyde* men volgen moet, na de *Vliezen*, gebroken, en alle de *Wateren* noch niet ontlaſt zyn.

TEN DERDEN, hoe de *Verloſſing* te ondememen is, zo zich de *Baarmoeder* ſtérk heeft *tezamengetrokken*, het *Kind* zich, met de *Vóór*, of met de *achterdeelen* opdoet, in een *ronde gedaante* legt, of als het met de *Schouderen*, de *Borſt*, den *Hals*, het *Aangezicht*, het *Oor*, of met de *Kruin* vóórkomt, en, in de *lengte*, met de *Voeten*, en de *Billen* naar den *Bodem* der *Baarmoeder* legt, die zich, als een *lange Schede*, naauw, om het Lighaam der *Vrugt* tezamenkrimpt; en als de *vóórdeelen* des *Kinds* naar de *zyde*, naar den *Bodem*, of naar de *vóór*, en *achterdeelen* der *Baarmoeder* leggen.

§. 341.

VAN DEVENTER, die te DORDRECHT de Konſt oeffende, beweerde dat, zo wel *tegennatuurlyke* als *moeijelyke* gevallen, uit de *ſcheeflegging* des *Monds*, en *Bodems* der *Baarmoeder* ontſtond; dat, als den *Bodem*, vóórwaards, over de *Schaambeenderen* hing, de *Moedermond* áchterwaards tegen het *Heiligbeen* gekeerd was, en dat, naar wat zyde zich den *Bodem* mogt wenden, de *Moedermond*, altyd, naar de *tegenöverſtaande zyde* gekeerd was. *Deze* mening *grond* zich op de *vóóronderſtelling* dat de *Moederkoek*, *altoos*, aan den *Bodem* vaſtzit. Maar de *ondervinding* toont, dat hy aan álle *plaatſen* der *inwendige zyde* van de *Baarmoeder*, ja, zelfs, menigmaal, aan de *inwendige zyde* des *Moedermonds*, en, zomtyds, *over* denzelven *heen* kan vaſtzitten. De *Moedermond*, is, inderdaad, meeſtentyds, naar het *Staartbeen* gekeerd, en legt in eene *rechte lyn*, welke door den *Bodem* der *Baarmoeder*, en door de *middenruimte*, *tuſſchen* den *Navel*, en het *Maagkuiltje* gaat. (*Zie* PL. XII. LYN gd.)

§. 342.

VAN DEVENTER was ook van mening, dat men, als de *Moedermond* niet in het *midden* wierd gevoelt, de Vrouw, door het *openen* der deelen, te hulp moeſt komen; en als het, dáárdoor, niet wilde gelukken, dat men, zonder tydverzuim, het *Kind keeren*, en by de *Voeten* moeſt haalen: Wy vinden, inderdaad, zomwylen, *overhangende Buiken*, by welken de *Moedermond*, verder dan men gewoon is, ach-

achterwaards ſtaat: maar in deze gevallen, zal ook de *Barende*, als het *Hoofd* niet heel *groot*, en het *Bekken* niet heel *klein*, de Vrouw kragtig is, en ſterken *Weden* heeft, met een weinig *geduld*, meeſtentyds, zonder anderen dan gewoonen *Byſtand*, gelukkig verlosſen. Maar zoude het *Baren langwylig* worden, dan kan men de *Vrouw*, door ten *tyde* eener *Wede*, één of twéé *Vingeren* in den *Moedermond* te voeren, en denzelven, daardoor, by graaden, voorwaards te brengen, behulpzaam zyn. Wanneer de *Buik veel overhangd*, is het dienſtig, van tyd tot tyd, deszelfs legging te doen veränderen; hoofdzaakelyk, als zich de Vrouw op haaren *Rug*, met de *Schouderen* láág, en met den *Stuit* hóóg bevind.

§. 343.

By *Mismaakte Vrouwen*, wier ééne *Zitbeen* veel lager dan het ander is, zal den *Bodem* der *Baarmoeder*, altoos, naar de laagſte zyde gekeerd zyn: maar, in dit geval, zal de voornaamſte zwaarigheid uit een *eng Bekken* ontſtaan.

TWEEDE AFDEELING.

EERSTE VERDEELING.

OVER DE TEGENNATUURLYKE BARINGEN, ALS DE VOETEN, DE STUIT, OF DE SCHAAMDEELEN DER VRUGT VOORKOMEN, EN HET HOOFD, DE SCHOUDEREN, OF DE BOVENDEELEN NAAR DEN BODEM DER BAARMOEDER GEKEERD ZYN.

§. 344.

Deze ſoorten van *tegennatuurlyke Baringen* worden, meeſt állen, voor de *ligtſte* gehouden, ſchoon ook de *Baarmoeder* ſterk om het *Lighaam* des *Kinds* is tezamengetrokken, en de *Wateren* állen zyn ontvloden.

§. 345.

Wanneer zich de *Knieën*, of de *Voeten* des *Kinds* aan den *Moedermond* vertoonen, en deze noch niet genoegzaam is geöpend, om dezelven dóór te laaten, op dat des Kinds Lighaam vérder naar beneden kan komen; of zo de Vrouw *zwak*, door den *langwyligen Arbeid kragteloos*, of, wegens eene *Bloedſtorting* in

gevaar

gevaar is, moet de *Meeſter* zyne Hand in de *Schede* brengen, dezelve opſchuiven, den *Moedermond* uitzetten, en de *Voeten* buiten brengen; om welken hy, als dezelven zyn uitgehaald, een' linnen doek ſlaat, om dezen daarmede zo verre uit haalen dat zich de *Billen* buiten den *Schedenmond* bevinden. Als het *Aangezicht*, of de *vóórdeelen* der *Vrugt*, bereids, naar de *áchterdeelen* der *Baarmoeder*, gekeert zyn, moet hy, by aanhoudendheid, naar eenerlei richting voortvaaren: maar zyn deze deelen naar de *Schaambeenderen*, of naar de *zyde* gekeert, dan moeten zy naar de *áchterdeelen* der *Baarmoeder* gewend worden; en, om dat zich het Hoofd niet gelykvormig met het Lighaam rond draaid, moet de *Meeſter* dit verſchil in de *wending* te hulp komen, door het *Lighaam drie vierden* eens *Krings* rond te draaijen; zodanig, dat het *Aangezicht*, of het *Vóórhoofd*, hetwelk naar ééne der *zyde* gekeerd lag, naar de *zyde* des *Heiligbeens*, ter plaatſe daar hetzelve zich met de *Zitbeenderen* verëenigt, word gebragt. Het *Lighaam* moet dán, wederom, het *vierden deel* eens *Krings* terug gedraaid worden, zonder, dáárdoor, de legging des *Hoofds* te veränderen; en, op dat men het Kind *vaster* kan houden, moet men een' *doek* om deszelfs *Billen* ſlaan; dán moet men, aan ieder *zyde* des *Ruggengraats*, éénen *Duim* plaatſen, met zyne *Vingeren* het Lighaam *omvatten*, en hetzelve, met meêr, of min geweld, naar 't de tegenſtand verëiſcht, van *zyde* tot *zyde*, trekken. Als het Kind tot aan de *Schouderen* verloſt is, moet men zyn vlakke *Hand*, (men begrype hier de rechter en, als de Vrouw op haar *Rug* legt,) tuſſchen de *Borſt* des *Kinds*, en tuſſchen de *Bilnaad*, het *Staart*-en *Heiligbeen*, opwaards ſchuiven, en den *vóórſten*, of *middenſten Vinger*, (of beiden, als het nodig is,) in den *Mond* der *Vrugt* ſteken, waardoor de *Kin*, naar de *Borſt*, en het *Vóórhoofd* in de *holte* des *Heiligbeens* getrokken word; het *Achterhoofd*, dat aan de *Schaambeenderen* zit, zal ook dáárdoor ópwaarts gebragt worden.

§. 346.

Als het *Vóórhoofd* zó verre naar beneden is gekomen, dat de *Bilnaad* is uitgezet, en de *Vrouw* op haar' *Rug* legt, moet de *Meeſter opſtaan*, en het *Lighaam*, benevens het *Hoofd* des *Kinds*, ópwaards haalen; waardoor hy het *Vóórhoofd*, met eenen *halven ronden draai*, van de *ónderdeelen* des *Schedenmonds*, die, op deze wyze, tegen het *ſcheuren* verzeekerd worden, ópwaards brengt. Door deeze plaatzing van den *Vinger* in des *Kinds Mond*, zal men het *Hoofd*, te eerder, buiten brengen; men zal ook *verhoeden* dat de *Kin* niet aan den *Moedermond* blyft hangen; men zal het *Hoofd* voorthelpen, en den *Hals* voor *verrekken* bewaaren; een *ongeluk* dat zich, *onfeilbaar*, zoude openbaaren, indien het *Vóórhoofd* aan het bovendeel des *Heiligbeens* wierd tegengehouden. Daar word ook geen *groot geweld* verëiſcht om dit *onheil* te verhoeden, en daar is ook *geen* het de *minſte gevaar* van den *Mond* te *beſchadigen*, indien het *Hoofd* niet groot is, want als het *Hoofd* niet met een *matige magt* kan worden uitgehaald, en

de

de *Meeſter bevreeſt* is, den *Onderkaak* te beſchadigen, of te *ontleden*, dan kan hy zynen *Vingeren* vérder ópwaards brengen, en, tegen de *zyde* des *Neus*, of tegen den onderrand der Oogholen drukken. Zo de *Voeten* verloſt, en de *Billen* in de *Schede* gehaald zyn, kan men dezelven nóóit *weder* in de *hoogte brengen:* (*) maar men moet hen uithaalen, en voortvaaren, als in (§. 345. 346.) geleerd word: hier by moet men ook niet vergeten het *Vóórhoofd*, by graaden, van de *Bilnaad*, in de hoogte te brengen, en déze kan, door de *Vingeren* der andere Hand, achterwaards geſchoven worden.

§. 347.

By een *eng Bekken*, of een *groot Hoofd*, hetwelk niet, zonder gevaar van den *Hals* te *verrekken*, kan uitgehaald worden, moet de *Meeſter* zyne *Vingeren* en *Hand*, ópwaards, in de *Schede* ſteken, éénen van des *Kinds Armen* naar beneden brengen, en, ten gelyken tyde, het *Lighaam* naar de tegenöverſtaande zyde haalen; waardoor de *Schouder* dieper naar beneden gebragt word; hy moet met zyn *Vingeren*, *langs* den *Arm* heen gaan, tot hy, dáármede, den *Elleboog* bereikt, die, nederwaards, met een *halve ronde draaijing*, naar de andere *zyde*, ónder de *Borſt* moet getrokken worden. Dit moet niet met een' *ruk:* maar, *langzamelyk*, en met *voorzigtigheid* geſchieden, op dat des *Kinds Arm* niet *ontleed*, of *gebroken* worde.

§. 348.

Men moet, *ándermaal*, de *Vingeren* in des *Kinds Mond* brengen, en beproeven of hetzelve dus wil uitkomen. Wil het daarmede niet van de hand gaan, dan moet het *Lighaam* naar de andere *zyde* gehaald, en de andere *Schouder* naar beneden gebragt worden; daarná brengt men zyne *linker hand* ópwaards, en men tracht, door de uithaaling des anderen *Arms*, het Hoofd te verloſen. Wanneer één *Vinger* der *rechter hand* in den *Mond* des *Kinds* is geveſtigt, moet het *Lighaam* op dezen *Arm* ruſten, men moet de *linker hand* óver de *Schouderen* brengen, en, aan ieder *zyde* des *Hals*, eenen *Vinger* plaatſen. Is het *Vóórhoofd*, naar de eene *zyde*, tegen het bovendeel des *Bekkens* gekeerd, dan moet men hetzelve dieper naar beneden haalen, en, by graaden, in de *holte* des *Heiligbeens* draaijen. Hier na ſtaat men óp, en men heft, al trekkende, het *Lighaam* in de hoogte, zodanig, dat het *Hoofd*, als hier voor geleerd word, met een' *halven ronden draai* word uitgehaald.

§. 349.

(*) Veel minder zal het Hoofd, als het reeds is verloſt, weder kunnen worden ingebragt, gelyk zeekere Proeveling, die, (de *Vroedkonſt* naar hy zegt, in Parys geleert hebbende,) op de Vraag, wat hy zoude doen, indien het Hoofd was geboren, en het Kind niet verder wilde volgen, ten antwoorde gaf.

§. 349.

VAN DEVENTER en anderen hebben, uit *dwaalende* begrippen, geleerd dat de *voornaamſte tegenſtand* aan het *Staartbeen*, en aan het *ónderdeel* des *Bekkens* is, dat men de *Schouderen* des *Kinds*, nederwaards moet drukken, zodanig dat éérſt het *Achterhoofd* onder de *Schaambeenderen* uitkomt. Maar zy hebben niet overwogen dat de tegenſtand uit het *breedſte* deel des *Hoofds* alwaar aan de *bovendeelen* des *Bekkens*, alwaar de onderſte *Lendenwervelen*, en het *bovendeel* des *Heiligbeens* inwaards ſtaan, en dat zulks, op deze wyze, niet kan gelukken, eêr het *Vóórhoofd* in de *holte* des *Heiligbeens* gekomen is. De zaak welke verricht moet worden, is deze; men haald de *áchterdeelen* des *Hals*, die aan de *ónderdeelen* der *Schaambeenderen* blyft zitten, opwaards; wáárdoor het *Vóórhoofd*, dat zich heel hoog bevind, met een' *halven ronden draai*, naar beneden zal gebragt worden; waarna het Hoofd, zelden, blyft zitten; en deze zelfde *kringwyze* beweging is ook, tegenwoordig, de bekwaamſte, ſchoon wy het Hoofd noch naar eenen anderen weg kunnen uithaalen, die men te vooren niet heeft begrepen. Zomwylen heb ik, inderdaad, bevonden dat het, op VAN DEVENTERS wyze, beter dan volgens de andere gelukte, indien het Hooſd láág naar beneden, en den hoofdzaakelyken *tegenſtand* aan de *ónderdeelen* was: maar dit geval komt zelden vóór. Intuſſchen moeten wy, als het *Vóórhoofd*, wegens eene *ongewoone gedaante* des *Hoofds*, of des *Bekkens*, in het *ónderdeel* des *Heiligbeens* verhinderd word naar beneden te komen, en wy het Hoofd niet met eene halve *ronde draaijing* tegen de *Schaambeenderen* kunnen buiten brengen, deze wending op VAN DEVENTERS wyze zoeken te verrichten. Laat, in de plaats van de *Vingeren* in des *Kinds Mond* te ſteeken, deszelfs *Borſt* op de vlakte der *linker hand* ruſten, (mits de Vrouw op haaren *Rug* leggende,) breng uwe *rechter hand* op deszelfs *Schouder*, de *Vingeren* aan ieder zyde des Hals, en druk het, dus, nederwaards naar de *Bilnaad*: door deze drukking zal het *Aangezicht*, en de *Kin*, die binnen tegen de *Bilnaad* leggen, zich meêr opwaards begeven, en het Hooſd met een *halve ronde draaijing*, van onder de *Schaambeenderen* uitkomen; want het *middenpunt* van *beweging* is nu, daar het vóórſte deel des *Hals* op den *Bilnaad* drukt; daartegen legt, by de andere wyze, het áchterdeel des *Hals* tegen de ónderdeelen der *Schaambeenderen*, en het Hoofd draait zich tegen dezelven óm.

§. 350.

Als het *Vóórhoofd* niet naar de eene zyde gekeerd is: maar aan het bovendeel des *Heiligbeens* blyft zitten, (gelyk men in PL. XXXV. b kan zien,) voornamelyk, als het *Bekken* klein is: dan moet men de *Vingeren* in den *Mond* des *Kinds* ſteken, om het *Vóórhoofd*, van den inwaards geboogenen *hoek* des *Heiligbeens*, naar de

de eene zyde te draaijen, wyl het *Bekken*, aan de zyde des *Rands*, wyder dan van vóóren tot áchteren is; en, hierôp, brengt men het Hoofd, als voorheen, naar buiten.

§. 351.

Als 'er één *Arm* des *Kinds*, in plaats van aan de *zyde* des *Hoofds* te leggen, tusſchen het *Aangezicht* en het *Heiligbeen*, of tusſchen het *Achterhoofd* en de *Schaambeenderen* gekomen is, blyft het even zwaar de uithaaling te bevorderen, als by een eng *Bekken*, of groot *Hoofd*; en dit gebeurd, dikwils, als de vóórdeelen des *Kinderen* Lighaam van de *Schaambeenderen* naar het *Heiligbeen* gedraaid worden: als men deze deelen naar de *linker zyde* der Vrouw draaid, zullen, de *linker hand* en *Arm*, gemeenlyk, vóór het *Aangezickt* komen, en, dus, ook het tegendeel gebeuren als men anderôm weikt. Maar in dit geval, kan men den *Elleboog*, gemeenlyk, gemakkelyk vatten en uithaalen, wyl hy láág ónder in de *Schede* is; alsdan verëiſcht de noodwendigheid éénen, of beiden de *Armen* naar beneden te brengen, eêr het Hoofd verloſt kan worden. Hier uit kunnen wy beſluiten dat de *Schryvers* welken ons uitdrukkelyk *verbieden* de *Armen* naar beneden te haalen, zomwylen, ónrecht hebben. Als het *Bekken* niet *eng*, het Hoofd ook niet heel *groot*, en de *Armen* aan de *zyde* des *Hoofds* leggen, heeft men, zekerlyk, zelden nodig dezelven naar beneden te brengen; wyl het *Bekken*, aan deszelfs *zyde*, het *wydſte* is: ook zullen de *Vliezen* en *Banden* die de *tuſſchenruimte* des *Heiligbeens* en der *Zitbeenderen* inſluiten, in de drukking medegeven, en plaats voor den doorgang des Hoofds verleenen. Maar zyn zy, tusſchen het *Hoofd* en het *Heiligbeen*, en tusſchen de *Zit*-en *Schaambeenderen* ingedrukt, en *klemt* het Hoofd in 't *Bekken*, dan moeten zy, zekerlyk, naar beneden gehaald worden; als ook, indien het Hoofd moeijelyk naar beneden komt. Het tezamenkrimpen des *Moedermonds* óm den *Hals* des Kinds, komt ook niet zo dikwils vóór als men zich verbeeld heeft, wyl hetzelve meeſt om het Hoofd: maar niet om den *Hals* geſchied. Maar als den *Hals* alleen beklemt word, kan deze *hinderpaal* herſteld worden, zo men de *Hand* in de *Schede*, en één, of twéé *Vingeren* in den *Mond* des *Kinds* ſteekt: hierdoor zal men ook eene genoegzame verwyding in den *Schedenmond* behouden, die zich, dikwils, om den Hals tezamentrekt, zo ſpoedig als de *Arm* uitgehaald is.

§. 352.

Om dat de *Middenlyn* van 't *Gezicht*, of van 't *Vóórhoofd*, tot aan de *Kruin*, (*Zie* Pl. III*. Afb. 2. AR.) grooter dan van het *Vóórhoofd* tot aan het áchterdeel des *Achterhoofds*, of des Hals is, (*Zie* Pl. III*. Afb. 2. NA.) kan, als het *Achterhoofd* aan de *Schaambeenderen*, en het *Vóórhoofd* aan het bovendeel des *Heiligbeens* blyft zitten, het Hoofd, zelden, naar beneden gebragt worden eêr de *Meeſter* een' *Vinger* in den *Mond* ſteekt, het *Hoofd* naar de zyde draaid, en ook de *Kin* aan de *Borſt*, en het *Vóórhoofd*

in de *holte* des *Heiligbeens* brengt; dáárdoor zal zich het *Achterhoofd* in de hoogte begeven, en ons in ſtaat ſtellen, dat wy het Hoofd, ligtelyk, kunnen uithaalen; by de trekking zal ſlechts de *halve kragt* aan den *Hals*, en de ándere *helft*, door de in den *Mond* gebragte *Vinger*, aan 't Hoofd beſteed worden; zodanig, dat het *Vóórhoofd* ligter buitewaards gebragt word als men hetzelve, met den *halven ronden draai*, van de *Bilnaad*, ópwaards haald. Als de *Meeſter* met zyne *Vingeren*, die hy in des Kinds *Mond* heeft, het *Vóórhoofd* niet in de *holte* des *Heiligbeens* naar beneden kan haalen, zal hy den *voorſten Vinger* zyner *linker hand*, tuſſchen den *Hals* en de *Schaambeenderen* ſteeken, om het *Achterhoofd* ópwaards te brengen: wanneer dit geſchied is, zal het *Vóórhoofd* niet zo moeijelyk naar beneden gaan: voornamelyk, als hy het, ten zelfden tyde, beurtelings, ópwaards ſteekt en nederwaards haald.

§. 353.

Als men, door de *Onderſtaaning*, ontdekt heeft dat de *Billen* vóórkomen, dat de *Vliezen* noch niet *geſcheurd* zyn, de *Vrouw* in geen gevaar, de *Moedermond* ook noch niet genoegzaam *geöpend* is, en de *Weden* ſterk zyn; dan moet men, als by een' natuurlyken *Arbeid*, wachten tot de *Vliezen* met de *wateren* naar beneden worden gedreeven; want zo zy door den *Moedermond* in de *Schede* naar beneden komen, dan zetten zy de in het *Bekken* zynde deelen uit malkander, en, om dat den *omtrek* binnen in de *Baarmoeder* verminderd word, trekt deze zich zódanig tezamen, dat zy het Lighaam des Kinds onmiddelyk aanraakt; zo dat, daar na, de *Billen*, door de *Werktuigelyke* kragt der op de *Baarmoeder* werkende Buikſpieren naar beneden gedreeven word.

§. 354.

Dit zelfde zal ook volgen, ſchoon de *Vliezen* gebroken zyn: wyl de *Wateren* de deelen, in het doorvlieten, *ſlibberig* maken, en de *Billen*, zo dezelven niet *groot* zyn, noch het *Bekken* niet *eng* is, naar beneden dryven. Wanneer, in dit geval, de *Stuit* glad en effen, vóór den *Moedermond* gekomen is, (als zynde, gelyk men hier voor beweerde, daar wy, in het 3de BOEK, 1ſte AFDEELING, over de legging des Kinds handelde, de grootſte waarſchynelykheid dat de eene zyde der *Vrugt*, naar de vóórdeelen, en de andere naar de áchterdeelen der *Baarmoeder* gekeerd zyn,) kan men ook, zeg ik, verſtandigerwyze beſluiten dat de *Billen* zyn vóórgekomen, en het Kind op dezelfde wyze legt: maar dat deszelfs voordeelen meêr áchterwaards naar de eene zyde der *Lendenwervelen* gekeerd zyn; in deze legging zal de eene *Heup* vóórkomen, en de andere tegen de *Schaambeenderen* blyven: maar als het Kind, door de *Weden*, naar beneden geperſt word, zal zich de laatſte, by graden, meêr en meêr naar den *Liefsbs* dezer zyde begeven, en, van dáár, aan de zyde des *Bekkens*, naar beneden gly-

glyden; de onderſte zal, ten gelyken tyde, naar de andere zyde gedreven worden, en de *holtens* onder de *Knieën* zullen op den binnenwaardſchen *hoek* des *Heiligbeens* komen te ſtaan: de *Deijen* zullen zich tegen de *zyde* en tegen den *Rug*, ook zal het *ronde* deel des *Stuits* zich onder de Boog der *Schaambeenderen* begeven, dat de beſte legging is. Maar indien de *Rug* des *Kinds* áchterwaards gekeerd is, zal hetzelve, volgens eene tegengeſtelde richting, naar beneden geperſt worden, en, met meêrder zwaarigheid, ónderwaards komen: namelyk de *Deijen* zullen naar de *Schaambeenderen*, en de *Rug* naar het *Heiligbeen* gekeert zyn. Als het aan den midden des onderdeels van het *Bekken* gekomen is, moet men den *vóórſten Vinger* van ieder hand, aan de uitwendige zyde der *Lieſchen* inbrengen, dezelven *haaksgewyze* vatten, en, ſtaande een ſterke *Wede*, het Kind langzaamelyk, ná-zich trekken.

§. 355.

Zo zich de *Scheaenmond* zodanig heeft tezamengetrokken dat men gene genoegzame vaſthouding heeft, moet men dezelve, langzamelyk, openen, tot men de Hand gemakkelyker ópwaards kan brengen. Als men één, of twéé Vingeren in ieder *Lieſch* gebragt heeft, moet men zyne *Duimen* langs de *Deyën* des Kinds plaatſen, (zo die naar de *Schaambeenderen* leggen,) zodanig dat men dezelven kan vaſt houden: dán haald men, van zyde tot zyde, naar zich toe; en als de *Rug* des Kinds naar de *Schaambeenderen* legt, gaat men, op dezelfde wyze van hulpbieding voort, tot het Lighaam en 't Hoofd verloſt zyn. Om dat de *Beenen* des Kinds, gemeenlyk, langs den *Buik* en de *Borſt* uitgeſtrekt leggen, komen zy van zich-zelven uit, of worden, heel gemakkelyk, als het Kind tot aan de *Schouderen* gebooren is, verloſt. Maar is het Kind met den *Buik* naar de *zyde*, of naar de *Schaambeenderen* gekeerd, dan moet men, als de *Billen* gebooren zyn, den *Buik* naar het *Heiligbeen* draaijen, en den *Rug* naar de *Schaambeenderen* wenden; en, op dat het *Aangezicht* naar den *Rug* der *Moeder* zoude gekeerd worden, moet men op het *vierdendeel eens draais* méérder denken; alsmede dat het Lighaam weder *een vierde* moet terug gebragt worden; dán kan men hetzelve uithaalen, en verloſſen.

§. 356.

Als het *Lighaam*, wegens deszelfs grootte, niet gedraaid kan worden tot de *Deyën* en *Beenen* buitenwaards gebragt zyn, of om dat men geene genoegzame vaſthouding aan de *Billen* heeft, moet men met trekken voortvaaren, tot de *Knieholtens* zich buiten den *Moedermond* vertoonen; dán moet men een der *Knieën* met den *Duim* en den *Vinger* vatten, dit *Been* uithaalen, en het ander, opgelyke wyze, naar beneden brengen. Wanneer men onderneemt de *Beenen* uit te haalen, eêr de *Knieholtens* aan deze plaatſe gekomen zyn, blyven de *Deyën*, altyd, in gevaar van *ontleed*, of *gebroken* te worden. Zo de *Bee-*

nen verloſt zyn, moet men een' *Doek* om de *Billen* des Kinds ſlaan; en, om dat het Lighaam voor 't grootſte gedeelte tot aan de *Borſt* is uitgehaald, eer de *Beenen* verloſt kunnen worden, moet hetzelve weder tot naar den *Navel*, of bóven denzelven opwaards gebragt worden: wyl, zonder deze voorzorge, de *Schouderen* zodanig in het *Bekken* zullen bedwongen zyn, dat het onmogelyk is de voornoemde *draaijing* te doen, en het *Aangezicht* naar den *Rug* der *Moeder* te keeren: daar, in tegendeel, als het *Lighaam* ópwaards gebragt is, deze *draaijing* met grooter gemak kan uitgevoerd worden, wyl zich het *Lighaam*, als het in het *Bekken* is, ligter naar de deszelfs geſtalte ſchikt. Wanneer het *Aangezicht* behoorlyk, als hier boven, gekeerd is, moet men met de Verloſsing vérder voortvaaren.

§. 357.

Zo de *Billen*, door dien dezelven te *groot*, of door dien het *Bekken* te *eng* is, boven het *Bekken* worden opgehouden, of, indien éene der *Billen* word voortgeperſt, en de andere over de *Schaambeenderen*, over het *Heiligbeen*, of aan de éene, of ándere *zyde* blyft zitten; als de Vrouw *zwak* en *magteloos* is, de *Weden* langwylig en kragteloos, om het Kind uit te dryven zyn; of zo zy, wegens een geweldige *Bloedſtorting*, in gevaar is, moet men, in eene dezer gevallen, (ten tyde eener *Wede*,) *éérſt* den *Schedenmond*, en, *daarna*, den *Moedermond* met de *Vingeren* en de *Hand*, by graaden, openen. Wanneer men in denzelven gekomen is, moet men de *Billen* naar de vóór- of áchterdeelen, of naar de eene zyde der *Baarmoeder* ópwaards brengen, tot men plaats verkrygt om, met de *Hand* en den *Arm*, aan de vóórdeelen, of aan den *Buik* des Kinds te komen; zodanig, dat men de *Deyen* voelt, die ons naar de *Beenen* en *Voeten* geleiden, welken men met de *Vingeren* benedenwaards moet haalen: waarby men, ten gelyken tyde, de *Knieholtens* met den *Duim* ópwaards brengt, waar mede zy, ingevalle de *Beenen* recht opwaards leggen, door het *buigen* des *Knies* ligter kunnen uitgehaald worden, en wy minder in gevaar zyn van dezelven te *verdraaijen*, te *breeken*, of te *ontleeden*; want zo zy onderwaards gebogen worden, kunnen zy gemakkelyker uitgehaald worden.

§. 358.

Als de *Billen* ſterk in het bovendeel des *Bekkens* gedrukt worden, moet men dezelven ook opwaards, en naar de eene zyde brengen, op dat de *Hand* en de *Arm* vryër doorgang verkrygen: want, hoe hooger de *Billen* uit den weg geruimt worden, hoe vryër de *Beenen* zyn uit te haalen.

§. 359.

Zo beiden de *Beenen* niet gemakkelyk naar beneden kunnen gebragt worden, kan

kan men, zonder bedenken, by het ééne *Been* verlosſen, om hetwelk men een' *linnen doek* ſlaat, en wáárby men hetzelve aanvat; dáárna ſteekt men zyne geboogene *Hand* in de *Schede*, en men brengt *één*, of *twéé Vingeren*, aan de *buitenzyde*, in de *Lieſch*. Hier door zullen de *Heupen* te ligter naar beneden komen, en het *Been*, dat bereids uitgehaald is, niet verrekt worden; wyl de kragt der trekking op het geheele Lighaam beſteed word.

§. 360.

Als de *Beenen* naar de *linker zyde* der *Vrouw* leggen, moet men de *rechter hand* in de *Baarmoeder* brengen; leggen zy naar de *rechter zyde* der *Vrouw*, dan zal de *linker hand* zich het beſt dáártoe ſchikken: maar leggen zy naar den *Rug*, of naar den *Buik*, dan kan *ieder Hand*, zonder onderſcheid, gebruikt worden.

§. 361.

In alle gevallen waarin de *Billen* vóórkomen, is het, altoos, de zeekerſte beproeving, dat men dezelven ópwaards, en de *Beenen* benedenwaards brengt, indien de *Moedermond* ſlechts genoegzaam *geöpend* is, en de *Wateren* niet álleen ontvloden zyn. Zyn de *wateren ontvloden*, heeft de *Baarmoeder* zich ſterk om het Kind tezamengetrokken, en leggen de *Billen* láág, zodanig dat dezelven niet kunnen *gedraaid* worden, of zyn zy zó *klein* dat zy, gemakkelyk, voortgaan, dan moeten wy haar op deze wyze, verlosſen. Maar indien dezelven zo groot zyn, dat zy, met behulp der *Vingeren*. noch ópwaards gebragt, noch uitgehaald kunnen worden, dan moet men het einde des *Stompen Haaks*, (*Zie* PL. XXXVII. d.) in de eene *Lieſch*, zyne *Vingeren* in de andere *haaken*, en zeer voorzichtig trekken, op dat 'er niet iets verrekt, ontleed, of gebroken worde: dat, ánders, door het gebruik van dit Werktuig, welks *ſtompe punt* wél in de *Lieſch* geplaatſt moet zyn, zoude kunnen voorvallen. Men kan ook, ten zelfden einde, een' *Band* gebruiken.

§. 362.

Ik heb, in de vóórgaande gevallen dezer *Afdeeling*, vooröndersteld dat de Vrouw zou op haar' *Rug* met de *Stuit* over de zyde des *Beds* gelegt, en by de *Voeten* gehouden worden, wyl dit, in 't gemeen, den beſten ſtand, tot verlosſing des Lighaams en des Hoofds is. Maar als het Kind klein is, kan zy ook op haare zyde leggen, en, naar dezelfde wyze, met de Verlosſing voortgevaaren worden; als men maar indachtig is dat, in deze legging, het *Darmbeen* óp, en het *Zitbeen* ónderwaards legt. Daar benevens als de *Billen*, ópwaards gedreeven zyn, om de *Voeten* naar beneden te brengen, kan men, als die, vóórwaards, naar de *vóórdeelen* der *Baarmoeder* leggen, en de Vrouw een' *overhangenden*

genden Buik heeft, dezelven, met het grootſte gemak, als de Vrouw op haare zyde legt, bereiken; of, indien de *tegenſtand* zeer *groot* zy, moet men haar, volgens de *Handelwyze* van VAN DEVENTER, op de *Knieën* en *Elleboogen* doen leggen: maar, na de *Beenen* verloſt zyn, behoord zy, als het *Kind groot*, of het *Bekken eng* is, weder op haar' *Rug* gekeerd te worden, om dat het *Lighaam* en het *Hoofd*, beter en zekerder, zo men hetzelve nu eens opwaards brengt, en dan eens nederwaards trekt, kunnen verloſt worden: ook legt zy in deze geſtalte vaſter, en de *Deyën* zyn den *Meeſter* ook minder in den weg, dan wanneer zy op de zyde legt. *Zie VERZAM.* 32. en PL. XXIX. XXX. XXXV. (*)

DERDE AFDEELING.

TWEEDE VERDEELING.

OVER DE TEGENNATUURLYKE BARINGEN, WAARIN DE VLIEZEN GEBROKEN ZYN: DOCH WEINIG WATER ONTLAST IS; EN, DIE, WAARIN DE VLIEZEN NOCH NIET GEBROKEN ZYN: VERDER, OVER ZULKEN, WELKEN WY, OM GEWELDIGE BLOEDSTORTING, MOETEN VEROORZAAKEN.

§. 363.

Als de *Vliezen* gebroken zyn, en het *Aangezicht*, de *Schouder*, of eenig ander deel des *Kinds* in 't *Bekken* gedrukt wordende, de *Moedermond* ópſtoppen; zodanig, dat zich ſlechts een kleine menigte Waters ontlaſt, kan zich de *Baarmoeder* niet ſterk om het Kind tezamenkrimpen; en hetzelve laat zich, dáárom, ligter keeren dan wanneer de *Wateren* állen ontvloden zyn.

§. 364.

Als men, dóór de *Vliezen* heen, eêr zy gebroken zyn, gevoelt dat het Kind verkeert legt, en, ten gelyken tyde de *Weden* hetzelve zodanig naar beneden dryven dat het den *Moedermond* meêr, of minder opend,

§. 265.

(*) Deze § verſchild, merkelyk, met de *Hoogduitſche* en *Franſche* Vertaalingen.

§. 365.

Als de *Vrouw* op den éénen, of op den ánderen tyd, gedurende de *vier laatſte Maanden*, met *geweldige Bloedſtorting*, die niet te *ſtillen* is, word overvallen, en dáárdoor, indien zy niet *ſpoedig* verloſt word, moet omkomen; zo, door de *uitzetting* der deelen geene *Weden* kunnen verwekt worden, moet men de verlosſing dwingen; maar is de *Vrouw* in *Baarensnood*, en zyn de *Vliezen* met de *Wateren* naar beneden gedreven, dan kunnen zy gebroken worden, wáárdoor de *Bloedſtorting*, dikwils, verminderd, en het *Kind*, door de *Weden*, verloſt word.

§. 366.

In deze drie onderſcheidene gevallen kunnen wy de *ſterke tezamekrimping* der *Baarmoeder* verhoeden, als wy de *Wateren opſtoppen;* wy kunnen ook, dikwils, het Kind, zelfs in eene heel *kwaade legging*, ligtelyk keeren.

No. 1.

WAT VERRICHT MOET WORDEN ALS DE VLIEZEN GEBROKEN ZYN, HET AANGEZICHT, DE SCHOUDER, OF EENIG ANDER DEEL DES KINDS VOORKOMT, WAARDOOR DE WATEREN WORDEN OPGESTOPT.

§. 367.

In dit geval moet men zyne Hand, langzamelyk, in de *Schede*, en de *Vingeren*, tusſchen het nedergeperſte deel des Kinds, en den *Moedermond*, brengen. Wanneer men, hierdoor, beſpeurt dat de *Wateren* uitvlieten, moet men zyne Hand, zo ſpoedig als mogelyk is, in de *Baarmoeder*, tusſchen de binnen zyde der *Vliezen* en des Kinds Lighaam brengen; alsdan zal het ónderdeel des *Arms* den *Schedenmond*, gelyk een *ſtop*, vullen; zodanig, dat 'er niets meêr van de *Wateren* dóór kan. Men moet, verder, het Kind, met deszelfs Hoofd en *Schouderen*, naar den *Bodem:* maar de *Billen* naar den *Hals* der *Baarmoeder*, en de vóórdeelen naar den *Rug* der *Moeder* draaijen; men moet de *Hand*, niet verder dan tot aan het *midden* van des *Kinds Lighaam*, opwaards brengen, vermits men dezelve, zo zy tot aan den *Bodem* word opwaards gebragt, weder moet uithaalen eêr het *Kind* kan gekeerd worden: hier door zullen de *Wateren wegvlieten*, en zich de *Baarmoeder*, bygevolg, tezamenkrimpen, hetwelk de *Keering* zal moeijelyker maken.

No. 2.

WAT VERRICHT MOET WORDEN ALS DE VLIEZEN ONGEBROKEN ZYN, EN WY HET KIND, DOOR DEZELVEN HEEN, IN EENEN VERKEERDEN STAND VOELEN LEGGEN.

§. 368.

Als men, in dit geval, zeker weet dat de *Vliezen* niet gebroken, en het Kind niet wel is voorgekomen; zo, verder, de *Moedermond* niet genoegzaam geöpend, en de Vrouw in geen gevaar is, kan men den *Arbeid* zynen gang laaten gaan tot de deelen meerder geöpend zyn; en, dáárby, dezelven, ſtaande ieder *Wede*, *ſlibberig* maken: ja, by graaden, ontſluiten: dan moet men de ééne Hand, in een vlakke gedaante, binnen de *Schede*, en binnen den *Moedermond* brengen; dezelve, ook, tuſschen de *Vliezen* en de *Baarmoeder*, ópwaards voeren. Indien men zo verre heeft kunnen komen, verſcheurt men de *Vliezen* door *knypen* en *drukken* met de *Vingeren*, en men gaat met de *Hand* binnen, zonder den *Arm* terug te haalen; als dan keerd men het Kind, gelyk hier vóór word geleerd.

No. 3.

WAT VERRICHT MOET WORDEN ALS DE VROUW, IN DE VIER LAATSTE MAANDEN, EEN BLOEDSTORTING ONDERGAAT.

§. 369.

Als de Vrouw, in de *vier laatſte Maanden*, dóór een *geweldige Bloedſtorting* word overvallen, welke door eene *affcheiding* der geheele *Moederkoek*, of een gedeelte van de *Baarmoeder* ontſtaat, en alle *handelwyzen*, in 't 2de Boek, 3de Hoofddeel, 3de Afdeeling opgegeven, om dezelve te doen verminderen en op houden, vergeefs beproeft zyn; moet men te kennen geven dat de *omſtandigheden* *gevaarlyk* worden; ja, *voorzigtig* en en *verſtandig* aan de *Vrinden* verklaaren hoe het met de *Lydereſſe* ſtaat; dat zy, indien ze niet ſpoedig verloſt word, zo wel als 't Kind, moet omkomen, en dat, daar tegen, zo de *Verloſſing* aanſtonds geſchied, beiden kunnen gered wor-

worden. Men moet ook iemand, in deze Konſt ervaaren zynde, tot byſtand roepen, en daarmede raadpleegen; dan zullen de Vrinden der Vrouwe *genoegen* gegeven, en onze eigene *Eere* beſchut worden. (*) Als 'er geene *Weden* voorhanden zyn, en zich de *Moedermond* niet opend, is zomwylen, de Verlosſing heel moeijelyk: voornamelyk, als de deelen zich niet een weinig *ſlap:* maar *onrekbaar* laaten gevoelen.

§. 370.

Als de *Moedermond* zodanig is tezamengetrokken dat de *Vingeren* niet kunnen ingebragt worden, raden éénige SCHRYVERS een verwydend Werktuig áán, wáárdoor dezelve by graaden kan geöpend worden; zodanig dat zich één, of twéé *Vingeren* laten inbrengen. Het is, *ontwyfelbaar*, dat 'er gevallen zyn waarby zulks nodig is: hoewel ik, in alle die gevallen, waar by ik *geroepen* ben, en een *gedwongen Verlosſing* nodig was, de *Moedermond* genoeg heb geöpend gevonden om 'er de *toppen* myner *Vingeren* in te brengen, en, by graaden, eene genoegzaame opening te kunnen maken. Het is, klaarblyklyk, een *zeekerder* wyze, de verwyding met de *Vingeren* en de *Hand*, dan met *Werktuigen* te maken. (†) Indien 'er, door de *uitzetting* des *Moedermonds*, *Weden* verwekt worden, moet men, langzamelyk, te werk gaan, en dezelven zoeken op te wekken. Als de *Moedermond* is geöpend, het Hoofd zich vóórdoet, en de *Weden* ſterk zyn, zal de *Bloedſtorting*, zo men de *Vliezen* verbreekt, verminderd worden; maar is de *Bloedſtorting* zó ſterk dat de Vrouw, dáárdoor, in *leevensgevaar* is, en dat men haar, door de verwyding, tot geen' *Arbeid* kan brengen, ten minſten tot geenen voor deze omſtandigheid genoegzaam dienſtig, dan moet de Vrouw, aanſtonds, op de volgende wyze verloſt worden. *Voor eerſt* moeten wy haare *Vrinden* het gevaar te kennen geven, en ons *wachten* te *beloven* dat wy *Moeder* en *Kind*, *zeker* zullen redden: want ik heb bevonden, dat eene Vrouw, weinig *Minuten* na de Verlosſing, kan *ſterven*, ofſchoon zy, naar allen aanzien, de bewerking ſchynt te zullen kunnen uitſtaan; en dat ook het Kind, wyl

(*) Of ons, zomtyds, van onze *Kroon* en *Broodwinning* zien beroven; door dien 'er *zommigen* zyn die, door hunne *Gezicht* en *Geduld Spieren*, achter onzen *Rug*, de Vrinden achterdocht geven, en met ons ééne Raadpleeging oeffenen die toeſtemmende ſchynt: maar, dáárna, in ons afzyn, zekere beſchuldigingen te kennen geven; ja, hunne kunſtenary oeffenen, om ons de *Gunſt*, welke wy hebben *verworven*, te *ontrekken*; waarvan my verſcheidene voorbeelden bekent zyn. Dus moeten wy *wél* toezien met *wie* wy in *Raadpleeging* treden.

(†) De *Werktuigen* die ter *verwyding* des *Moedermonds*, door andere SCHRYVERS worden opgegeven, en *opmerking verdienen*, zyn de *Extenſor oris uteri* van BURTON, en de twéé *Opſpalkers*, van DR. J. J. WALBAUM. Van het eerſte is één Afteekening, en van het laatſte eene nette beſchryving achter het éérſte *Deel* van LEVRET, *Hoogduitſche Vertaling* door WALBAUM P. 407. te vinden. Wenſchelyk was het dat zyn ED. daar ook *Afbeeldingen* van hadde medegedeeld.

wyl deszelfs Hoofd in het *Bekken* blyft ſteken, verlooren gaat: dat anderen, daar tegen, welken, naar allen aanzien, veel zwakker en kragtelozer waaren, weder wierden herſteld, en het Kind behouden.

§. 371.

Zo nu de *Meeſter* zyne pligt volbragt, en de *Vrienden* onderricht heeft hoe de zaken ſtaan, moet hy zyne *Vingeren*, by graaden, half rond draaijende, in den *Schedenmond*, opwaards brengen en, dáárdoor, denzelven, langzamelyk, openen; dán moet hy haar, benevens den *Duim*, *Kegelvormig* houden, en, by aanhoudendheid, vérder, met verwydende tusſchenpozingen, voortvaaren, tot hy zyne *Hand* heeft in de *Schede* kunnen brengen. Is hy nu zo verre gekomen, dan moet hy, op eene langzaame en voorzigtige wyze, eerſtelyk, één', en, daarna twéé *Vingeren*, in den *Moedermond* brengen, die zodanig kan verwyd worden dat hy de andere twee *Vingeren*, in dezelfde *Kegelvormige* gedaante, binnen laat; wáárdoor, by graden, zo veel ruimte gemaakt word, dat men de *Hand*, tusſchen de buiten zyde der *Vliezen* en de binnenzyde der *Baarmoeder*, kan inbrengen: dan moet hy vérder voortvaaren, gelyk in No. 2. geleert word. Indien hy, zo hy zyne *Hand* aan de uitwendige zyde der *Vliezen* opwaards brengt, gevoelt dat de *Moederkoek* aan deze zyde der *Baarmoeder* vaſtzit, moet hy zyn *Hand* weder uithaalen, en de andere, aan de tegenöverſtaande zyde, binnen brengen, of, aan den *Onderrand* des *Moederkoeks*, de *Vliezen* doorbooren.

§. 372.

Het grootſte gevaar, in dit geval, ontſtaat, dikwils, door het ſchielyk ontledigen der *Baarmoeder* en des *Buiks:* want, als de *Arbeid* van zich-zelf komt, of op een ordentlyke wyze verwekt word, en de *Vliezen* gebroken worden, zal de *Bloedſtorting*, langzamelyk, verminderen, en éérſt het *Kind*, daar na de *Moederkoek* door de *Weden* verloſt worden; de drukking, of den tegenſtand zal den Buik en de *Baarmoeder* der Vrouw niet op éénmaal onttrokken worden: maar dezelve neemt tyd om zich, by graaden, tezaam te krimpen; gevolglyk zullen de aanvallen van *onmagt* en *ſluiptrekking*, welken, dikwils, door een ſpoedige wegneming der drukking ontſtaan, onder welken den *Omloop* geſchied, verhoed worden.

§. 373.

Om deze *doodelyke toevallen* vóór te komen heb ik, (zomwylen met goede gevolgen,) eenen byſtander, geduurende den tyd waarin de *Baarmoeder* geledigt wierd, op den *Buik* der Vrouw laten drukken; of ik heb, na de *Vliezen* gebroken te hebben, het *Hoofd* naar den *Bodem* der *Baarmoeder* gekeerd, en de *Voeten*, benevens de *Billen*, naar beneden gebragt, en mynen *Arm* een weinig uitgehaald om het Water te ontlaſten: hoewel ik myne *Hand* eenige weinige *Minuten*

nuten in de *Baarmoeder* hield, en de *Voeten* niet eerder uit trok voor ik ontdekte dat zich de *Baarmoeder* náauw om het Kind had tezaamgetrokken. Ja, ik laat, als de *Bloedſtorting* ophoud, of ſlechts verminderd is, het Kind wel *tien*, of *vyftien Minuten* langer in de *Baarmoeder* blyven: dan verlos ik hetzelve; en als de *Bloedſtorting* geſtild is, laat ik den *Moederkoek* door de *Natuur* uitdryven. Intuſſchen moeten wy, by alle deze voorvallen, als den *Bloedvloed* geweldig is, zonder tydverzuim, verlosſen, en, daarby, het *drukken* op den *Buik* niet vergeten: want de Vrouw is, dikwils, zo verzwakt, dat zy, ſchoon den *Arbeid* verwekt konde worden, geene kragten genoeg zoude hebben, om denzelven uit te houden.

§. 374.

Hoe jonger Dragts de Vrouw is, hoe bezwaarlyker zich de *Moedermond* laat openen; en nóch bezwaarlyker, als een Vrouw van het éérſte Kind zwanger gaat: voornamelyk zo zy boven de vyf en dertig jaaren oud is.

§. 375.

Wy moeten, in deze gevaarlyke gevallen, ſchoon de Lyderesſe met de dood ſchynt te worſtelen, de Verlosſing nooit afſlaan: want onmiddellyk naar de Verlosſing trekt zich de *Baarmoeder* tezamen, de Vaten worden geſloten, de *Bloedvloeijing* houdöp, en de Vrouw kan herſtellen, zo zy vyf, of zes uuren, naar de bewerking, leeft, en indien men haar, dikwils, een mondvol *Vleeſchnat*, een weinig *Lil*, *ſlappe Kandeel* (*), *ſlappe Hartſterkende* en *Pynſtillende middelen* laat gebruiken, waardoor den *Omloop* der *Sappen* behouden blyft, en de ledige Vaten, by graaden, vervuld worden.

§. 376.

Als de Vrouw, ten tyde der *Bloedvloeijing*, met *Weden* word overvallen, of zo men, doordien men, by ieder *Wede*, nu en dan den *Moedermond* met de *Vingeren* verwyd, den *Arbeid* verwekt, waardoor, of de *Vliezen*, of het *Hoofd* des *Kinds* naar beneden dringen, en de *Moedermond* geöpend word, moeten de *Vliezen* verbroken worden, op dat, als 'er eenig *Water* ontlaſt is, de *Baarmoeder* zich tezamenkrimpen, en de *Vrugt* naar beneden kan persſen. By die Vrouwen welken meerder Kinderen hebben gehad, kan dit eerder geſchiede dan by zulken die te vooren noch niet in *Arbeid* zyn geweeſt. Indien, niettegenſtaande dit *Hulpmiddel*, de *Bloedvloeijing* noch, by aanhoudendheid, voort gaat, en het *Kind* niet inſtaat is om ſpoedig verloſt te worden, moet men het, aanſtonds, *keeren*; of, zo zich het *Hoofd* in 't *Bekken* bevind, moet men hetzelve met de *Tang* verlosſen. Maar indien geene dezer twee *Handelwyzen* gelukte,

(*) Onzen Schryver bepaald, in 't 4de Boek, 1ſte Hoofd, 2 Afd. tweederlei ſoorten van *Kandeel*; als witte en bruine, die hy, naar verëiſch van zaken, voorſchryft.

lukte, doordien het *Bekken* al te *eng*, of het *Hoofd* te *groot* is, moet het Hoofd *geöpend*, en met de *Haaken* verloft worden. In alle deze gevallen moeten de deelen, *langzamelyk*, en *beurtelings* geöpend worden, om de *verfcheuring* der *deelen* te verhoeden. *Zie VERZAM.* 33 en PL. IX. X. XI. XII. XXXIV.

VIERDE AFDEELING. (*)

OVER DE DERDE VERDEELING DER TEGENNATUURLYKE BARINGEN, ALS DE VOOR EN-ACHTERDEELEN, DE BUIK, DE RUG, DE ZYDE, DE BORST, DE SCHOUDEREN, DE HALS, DE OOREN, HET AANGEZIGT EN HET HOOFD, BENEVENS DEN NAVELSTRENG VOORKOMEN, ENZ.

§. 377.

Wy hebben bereids aangemerkt dat de *grootfte zwaarigheid*, om het *Kind* te *keeren* en by de *Voeten* uit te haalen, uit de tezamenkrimping der *Baarmoeder* en de kwaade legging der Vrugt ontftaat. Als het Kind in een *ronde gedaante* legt, zyn de *vóórdeelen* tegen den *Moedermond*, of ópwaards naar den *Bodem* der *Baarmoeder* gekeerd, en wy kunnen hetzelve, meeftentyds, met de Hand zodanig bewegen, dat het *Hoófd* en de *Schouderen* naar het *lovendeel*, en de *Billen* en *Voeten* nederwaards gekeerd worden. Maar legt het Kind in de *lengte*, dan valt zulks, wyl zich de *Baarmoeder* als een *lange Schede* om hetzelve tezamenkrimpt, zwaarder; hoofdzaakelyk, indien het *Hoofd* en de *Schouderen* des *Kinds*, naar de *ónderdeelen* der *Baarmoeder:* maar de *Billen* en *Voeten* naar den *Bodem* gekeerd zyn.

§. 378.

Eêr ik verder voortvaare om de wyze van verlosfen, in de volgende gevallen, te befchryven, zal het niet ondienftig zyn, vóóráf te zeggen dat de Vrouw op haaren *Rug*, met haare *Billen* aan de *zyde*, of aan het *Voetenëinde* des *Beds* moet leggen, en dat men een *Peul*, of *Hoofdkuffen* onder het *Bedde*, of onder de *Matras* moet voegen, wáárdoor zy, met haare *Billen*, hooger dan met haare *Schouderen* komt te leggen; dat 'er, aan ieder zyde, een Helper moet geplaatft worden, die de *Voeten* en *Deyën*, als in 't 2de HOOFDDEEL, 1fte AFDEELING, en 3de HOOFDDEEL, 3de AFDEELING geleerd word, van malkanderen houd; en dat 'er nóch één, of twee andere *helpers áchter* de *Vrouw*, of aan ieder *zyde* van haare *Schouderen*

(*) In deze Afdeeling zyn, in de *Franfche* en *Hoogduitfche* Vertaalingen, maar één No. te vinden.

ren moeten zitten, om haar, in deze legging, vaſt te houden. De *Meeſter* moet alle gewoonlyke kleeding, als mede met *Mouwen*, en een *Vóórſchort* over de *Kamer te wandelen*, vermeiden: want, ſchoon diergelyke *kleding* in *Hoſpitalen* noodzaakelyk is, verwekt dezelve, echter, in de *byzondere bewerking* by de *Barende* en by de *Vrouwelyk omſtanders* eene *vreesächtige* voorſtelling. De *zindelykſte* en *bekwaamſte kleeding* is een *Japon* van *ſtof*, die men, ligtelyk, weder kan *reinigen* en, altoos, *by de Hand* moet hebben, om denzelven, wanneer men om te verloſſen gehaald word, aan te trekken; het *Kamizool* moet zonder *Mouwen* zyn, wáárdoor men de *Armen* te vryër onder de Dekzelen beweegen kan; de *Mouwen* des *Hemds* kunnen opgerold, en, vóór aan het *Kamizool*, vaſtgeſpeld worden. By een *Natuurlyke Baring* is het over de *zyde* des *Beds hangende laaken* genoeg om ons rein en droog te houden, indien wy hetzelve over onzen ſchoot ſpreiden: maar in die gevallen, waarin men genoodzaakt is zyne ſtelling te veränderen, moet de *Meeſter* een *laaken;* of *ſchort* omgedaan worden. Maar, *vóóral*, niet *voor* hy zynen *Arbeid* verrichten wil. Zo de *Barende* op een *laag Bed* word gelegt, en hy voorneemt zyne *rechter hand* in te brengen, dan is zyn beſte en vaſtſte ſtand, dat hy, met zyn *linker Knie*, op een *kuſſen knield*, en de *rechter opgerigt* houd, om zyn *Arm* daarop te laaten ruſten. Zo de *linker hand* moet ingebragt worden, zal hy zynen ſtand omkeeren. Indien het *Bedde*, of de *Ruſtbank* hoog is, moet hy ſtaan: maar hier ook niet vergeten zyne *Elleboog* door de *Knie* te onderſteunen. Schoon deze *Regelen voor oude Meeſters al te bekent* en *beuſelächtig* ſchynen, kunnen dezelven, echter, by *jonge Meeſters dienſtig* wezen.

§. 379.

Wanneer de *Meeſter* zyne *Hand* in de *Baarmoeder* gebragt heeft, en bevind dat de *Billen* laager dan het *Hoofd* leggen, moet hy de *Voeten* zoeken, en dezelven naar beneden brengen: maar leggen de *Billen* hooger dan de bovendeelen des Kinds, of met dezelven gelyk, dan moet hy het Hoofd en de *Schouderen* naar den *Bodem*, en de *Billen* nederwaards trachten te keeren, door de eerſten in de hoogte te dryven, en de laatſten benedenwaards te haalen: dán gaat hy met de Verloſſing voort, gelyk hier voor word geleerd. Dit laat zich, gemeenlyk, ligt uitvoeren, indien 'er noch een deel Waters in de *Baarmoeder* is. Maar heeft de Vrouw reeds lang in *Arbeid* gezeten, en alle haare *Wateren* ontlaſt, dan is de *tezamenkrimping* der *Baarmoeder* zó ſterk, dat het Kind niet, zonder groot, en dikwils herhaald geweld, kan verloſt worden. In dit geval is de *ligtſte Handelwyze*, zo wel voor de *Lydereſſe* als voor den *Meeſter*, dat hy zyne Hand, aan die zyde naar welken de *Voeten* en de *Deyën* gekeerd zyn, by graden, opwaards brengt, ja, zelfs, na hy die bereikt heeft; en, by aldien dezelven niet heel hoog opwaards leggen, moet hy zyne Hand, evenwel, tot aan den *Bodem* der *Baarmoeder* opwaards brengen: op deze wyze zal hy de grootſte verhindering uit den weg ruimen, doordien hy de *holte* der *Baarmoeder* zodanig verwyd, dat de *Voeten*

ligter

ligter te voelen, en naar beneden te brengen zyn; dán kan hy ópwaards dryven, en nederwaards haalen, gelyk hier boven geleerd word. Maar zoude het *Hoofd* en de *Schouderen* noch verhinderen dat de *Billen* en het Lighaam kunnen uitkomen, en de *Voeten* niet buiten den *Moedermond* gebragt worden, dan kan hy, wyl dezelven noch in de *Schede* ſteken, een' Band met een' loopenden knoop, om één', of om beiden leggen. Want, ſchoon het Kind zó klein is dat hy hetzelve, doordien hy het *Lighaam* áánvat, kan omwenden, na het *Hoofd* en de *Schouderen* zyn ópwaards gedreeven, en beproeft is of men de andere deelen naar beneden kan brengen, zullen zich die deelen, echter weder naar de voorige plaats keeren, en de Verlosſing vertraagen. Maar zo men, daar tegen, in ſtaat is de *Voeten*, buiten den *Moedermond*, of in de *Schede*, door middel der over den *Enkel* geveſtigden Band vaſt te houden kan men, met de andere Hand, het Hoofd en de *Schouderen* ópwaards dryven, en, op deze wyze, de *Billen* naar beneden brengen. Met deze wyze van ópwaards dryven, en nederwaards haalen, moet men aanhouden tot het Hoofd en de *Schouderen*, aan den *Bodem* der *Baarmoeder* zyn gekomen; want zo men te ſpoedig ophoud, en zyn Hand uithaald, zal, ſchoon het Kind tot aan de *Billen* is uitgehaald, het Hoofd, zomwylen, naar beneden geperſt, en, nevens het Lighaam, in den Doorgang, zodanig gedrongen worden, dat het Kind, daarna, niet is uit te haalen, zonder hetzelve met de *Haken* te verſcheuren; wyl één der *Billen* en een gedeelte des Lighaams den Doorgang zodanig kunnen verſtoppen, dat men 'er met de Hand niet kan binnen komen, en het Hoofd niet in de hoogte kan brengen.

§. 380.

De *Meeſter* moet, in alle die gevallen, waarin hy voorüit ziet, dat *groot geweld* zal verëiſcht worden, zyne *kragten*, zo veel als mogelyk is, trachten te behouden; hy moet langzamelyk beginnen, en zyne *Hand*, ſtaande de Bewerking, wanneer hy het Kind in de *Baarmoeder* tracht opwaards te brengen en te keeren, zomwylen, laaten uitruſten: want indien hy het werk te overylend begind, en zyn grootſte magt aanſtonds beſteed, zullen zyne Handen zó *krampächtig* en *kragteloos* worden dat hy genoodzaakt zal zyn uit te ſcheiden om dezelven te laaten ruſten; en een geruimen tyd te laaten verloopen eêr hy dezelven weder kan gebruiken; en dán, zullen zy noch zo zwak zyn, dat hy zich niet in ſtaat zal bevinden de Verlosſing te volvoeren, die, op zulk eene wyze, verhinderd en vertraagt word.

§. 381.

Deze gevallen, waarby de vóórdeelen vóórkomen, en, het Kind, in een *ronde*, of *Eyvormige* gedaante, *ſchuins*, of *dwars* in de *Baarmoeder* legt, zyn, gemeenlyk, de ligtſten; ook als het Hoofd, of de *Billen*, boven, of over de *Schaambeenderen* leggen; en als zich de *Voeten*, *Armen*, en *Navelſtreng*, of een van deze deelen, of alle tezamen,

aan de boven, of aan de onderdeelen der *Schede*, of buiten den *Schedenmond* bevinden. Maar zwaarder zyn die gevallen waarin het Kind, in dezelfde ronde, of tezaamgetrokkene geſtalte legt, en de *Rug*, de *Schouderen*, de *Buik*, of de *Borſt* zich over den *Moedermond* bevinden: wyl, byäldien men het Kind niet zodanig kan omdraaijen dat het Hoofd naar den *Bodem* komt te ſtaan, de *Voeten* veel moeijelyker dan in de andere gevallen kunnen naar beneden gebragt worden. Maar zyn de *Schouderen*, de *Borſt*, de *Hals*, het *Oor*, het *Aangezicht*, of de *Kruin* des Hoofds vóórgekomen, en ſtaan de *Voeten* en *Billen* naar den *Bodem* der *Baarmoeder* ópwaards, dan is het geval nóch moeijelyker: wyl, in de andere twee gevallen, de *Baarmoeder* in eene ronde gedaante is tezaamgetrokken, en dan kan de verkeerde legging des Kinds ligter, dan in die gevallen, waarby de *Baarmoeder* in eene lange geſtalte is tezaamgetrokken veränderd worden, om dat dezelve met een verſchrikkelyke kragt, om het Hoofd naar den *Bodem* ópwaards, en de *Voeten*, benevens de *Billen* benedewaards te brengen, moet uitgezet worden. *Zie* Pl. xxxi. *Een* Kind *met* Handen *en* Voeten, Pl. xxxii. *Een met een* Arm, Pl. xxxiii. *Een met de* Navelstreng, Pl. xxxiv. *Een met den* Schouder, *met den* Hals *en met de* Borst *voorkomende.*

§. 382.

De *Kruin* des *Hoofds* is het *ergſte deel* dat voorkomen kan; wyl, in dit geval, de *Billen* en *Voeten* hooger zyn, en de *Baarmoeder* eene langer geſtalte dan in eene der andere gevallen heeft. Naaſt deze is, als het *Aangezicht* vóórkomt, de grootſte zwarigheid verbonden: maar wanneer de *Hals*, de *Schouderen*, de *Rug*, of de *Borſt* zyn voorgekomen, is het Hoofd ópwaards gekeerd en houd het onderdeel der *Baarmoeder* uitgezet; zo dat, als het bovendeel word uitgezet, des Kinds Hoofd ligter naar den *Bodem* kan ópwaards gebragt worden.

No. 1.

WAT MEN VERRICHTEN MOET ALS DE VOORDEELEN DES KINDS VOORKOMEN.

§. 383.

Wanneer de voordeelen des Kinds zyn voorgekomen, en de *Voeten*, *Handen* en *Navelſtreng* niet boven den *Moedermond* worden te ruggehouden, begeven zich, of eenigen, of alle deze deelen beneden in den *Moedermond*, of vertoonen zich buiten den *Schedenmond*. Als één, of meêr van dezelven naar beneden komen, en het *Kind*, daárby, ten gelyken tyde, in eene

 ron-

ronde gedaante, dwars in de *Baarmoeder* legt, moet de *Meester* zyne *Hand*, tusschen dezelven en het *Heiligbeen*, binnenbrengen, gelyk in de 3de AFDEELING, geleerd word. Wanneer dezelve dóór den *Moedermond* gekomen is, moet men een weinig ophouden, en, met de *Vingeren*, de legging des Kinds onderzoeken. Als het *Hoofd* en de *Schouderen* hooger dan de *Billen* leggen, moet men de *Voeten* vatten, en dezelven buiten den *Moedermond* brengen: worden de *Billen* óver den *Rand* des *Bekkens* tegengehouden, dan moet men de *vlakke Hand* langs de *Billen* schuiven, en de *Voeten* met de andere *Hand* naar beneden haalen, waardoor de *Billen* losgemaakt, en in het midden des *Bekkens* gebragt worden. *Zie* PL XXXI.

§. 384.

In de meesten dezer gevallen, waarin het Kind in een *Eyvormige gedaante* gedrukt word, en, noch het *Hoofd*, noch de *Billen* zyn vóórgekomen, legt het *Hoofd* tegen de ééne, en de *Billen* naar de ándere zyde der *Baarmoeder;* wyl zy, gelyk aangemerkt is, van *zyde* tot *zyde*, *wyder* dan van *vóóren* tot *achteren* is; en wanneer zich het Hoofd, of de *Billen* over de *Schaambeenderen* bevinden, is een van beiden naar de *zyde* gekeerd. Als men, dáárom, het Hoofd, of de *Schouderen* naar den *Bodem* ópwaards brengt, laaten zy zich, om deze rede, aan de *zyde* ligter, dan aan den *Rug*, of, aan de voordeelen in de hoogte brengen.

§. 385.

Zo het *Hoofd* en de *Schouderen* laager leggen, en verhinderen dat de *Billen* naar beneden kunnen komen, noch de *Voeten* kunnen uitgehaald worden, moet men het *Hoofd* en de *Schouderen*, naar den *Bodem*, ópwaards brengen, en de *Voeten* trachten uit te haalen; dán moet men, op de bovengeleerde wyze, de *Billen* zoeken in 't *Bekken* te brengen: en zo die noch boven den *Rand* blyven zitten, wyl het *Hoofd* en de *Schouderen*, door de tezamenkrimping der *Baarmoeder*, verder naar beneden worden gedreven, moet men, met de ééne *Hand*, de *Voeten* vatten, die zich nu buiten den *Schedenmond* bevinden, en de ándere in de *Baarmoeder* schuiven, het *Hoofd* en de *Schouderen*, wederóm naar den *Bodem* ópwaards dryven, en, ten gelyken tyde, de *Dyën* en de *Billen*, by de *Voeten* uithaalen. Als de *Dyën* niet verder in de *Schede* naar beneden kunnen gebragt worden, wyl de *Billen* noch hoog ópwaards zyn, moet, als hier voor geleerd word, een *Band* om de *Voeten*, boven den *Enkel*, gelegt worden; op zulk een wyze kan men de ónderdeelen met de ééne *Hand* uithaalen, en de andere gebruiken, om de bovendeelen ópwaards te dryven. Op zulk eene wyze, kan het Kind, schoon in de *zwaarste gevallen*, *gekeerd* worden: maar de *Meester* moet, in het trekken, zorg dragen de *Banden* der *gewrichten* niet te verrekken.

§. 386.

§. 386.

Als de *Beenen* buiten den *Schedenmond* kunnen gehaald worden, moet men een' *warmen doek* omdezelven winden, waardoor men hen vaſter kan houden; maar zo zy niet verder dan in den *Hals* der *Baarmoeder*, of in de *Schede* gebragt kunnen worden, kan men zich van één der volgende *ſtrikken* bedienen.

§. 387.

Men neemt een *ſterk buigzaam Lint*, of een' half verſleeten *Laatband*, die middelmatig dik, en omtrent één en een half *El* lang is. Als dezelve dik is, kan men, indien men hem omtrent *twéé duimen* lengte dubbel neemt en *vaſt* tezamen naait, aan één der *einden*, een *lus* maaken; hierna ſteekt men het ónderëinde dóór deze *verdubbeling*, om den *ſtrik* te leggen, dien men op den *Duim* en den *Vinger* der éene *hand* plaatſt, binnen brengt, en, langzamelyk, over de *Toonen*, en over de *Voeten* des *Kinds* ſchuift, zodanig dat dezelve over de *Enkelen* komt te leggen: als men dezen *ſtrik*, op zulk eene wyze, heeft aangelegt, moet men hem, met de ándere *Hand*, digt áánhaalen.

§. 388.

Als de éene *Voet*, of beiden de *Voeten* zó *ſlibberig* zyn dat men hen niet met de *Vingeren* kan houden, en dezelven, ten gelyken tyde, door den *ſtrik* glyden, moet men dien weder uithaalen, en om zyn *Hand*, of om den *Pols* leggen; dáárna kan men, met deze *Hand*, na dezelve is ingebragt, beiden de *Voeten* vaſt houden, tot zy in de *Schede* zyn gekomen; dán moet men, met de *Vingeren* der ándere *Hand*, den *ſtrik* over de *Hand* en *Vingeren* ſtropen wáármeê men de *Voeten* houd, en hem boven de *Enkelen* veſtigen. Maar blyft 'er een *Been* in de *Baarmoeder* terug, dan kan men, met de *Vingeren* der ándere *Hand*, den *ſtrik* niet verre genoeg ópwaards brengen om hem óver de *Enkelen* te *ſchuiven*; en dáárom moet men eenen Wegwyzer, (als die, waarvan men zich by de *veelvoetige Uitwaſen* bediend,) en waaröp men de *ſtrik* ſteekt, te hulp nemen; die men, langs de *Hand* en de *Vingeren*, waarmeê men den *Voet* houd, binnenbrengt. Als men den *ſtrik*, op zulk eene wyze, over de *Vingeren*, en om den *Enkel* gebragt heeft, moet men, by het einde des *Bands*, dat, door den aan het boven einde des *Wegwyzers* te vindenen *Ring* geſtooken is, trekken; en, als de *ſtrik* digt is toegehaald, trekt men het *Werktuig* weder terug.

§. 389.

Eenigen gebruiken een kleine dunne *Tang*, om, daarmede, de *Enkelen* te vat-

ten, en den *ſtrik* over dezelven te ſchuiven; ánderen bedienen zich van een' *Band*, die aan deszelfs eene einde een *lus* heeft, en aan een *holle buis* is geveſtigt, waardoor men denzelven ópwaards brengt, en over de *Enkelen* ſchuift: als dit geſchied is, word hy vaſt aangehaald, met aan het ánder einde des *Bands*, dat door de *holte* der *Buis* loopt, naar beneden te trekken. Maar wy hebben, zelden, één dezer Werktuigen nodig; wyl wy de *Voeten*, meeſtentyds, in de *Schede* kunnen brengen.

§. 390.

Wanneer de *Slinger*, of den *Band* te ſmal, of te dun is, neemt men dien dubbel tezamen, en men maakt den *ſtrik* dóór de twee einden, die men dóór de verdubbeling ſteekt.

No. 2.

WAT MEN VERRICHTEN MOET ALS DE BUIK, DE RUG, EN DE ZYDE ZYN VOORGEKOMEN.

§. 391.

Zoo de *Buik* vóórkomt, en het *Hoofd*, de *Schouderen*, de *Billen*, de *Dyën* en *Beenen*, langs den *Rug*, naar den *Bodem* gekeerd zyn; zo de *Rug* voorkomt, en alle deze deelen naar boven zyn gekeerd. (*Zie* PL. XXXII.); zo de zyde vóórkomt, en het *Hoofd*, de *Schouderen*, de *Billen*, de *Deyën* en *Voeten* ter zyde, naar de áchter, of vóórdeelen der *Baarmoeder* gekeerd zyn: kan men, in alle deze gevallen, het *Kind*, als het in eene ronde, of, (dat beter is,) in eene *Eyronde* gedaante gedrukt word, meeſtentyds, *keeren*, indien men de ééne *Hand* in de *Baarmoeder* brengt, het *Hoofd* en de *Schouderen* naar den *Bodem*, de *Voeten* en de *Billen* naar den *Moedermond* wend; na dit uitgevoerd is, kan men de *Beenen*, ligtelyk, naar beneden brengen. Maar deze gevallen zyn meêr, of min moeijelyk, naar maten de *Voeten* verder ópwaards, of laager nederwaards leggen, wyl, alles wat men doen kan, beſtaat in dezelven naar beneden te brengen.

No. 3.

WAT MEN VERRICHTEN MOET ALS DE BORST, DE SCHOUDEREN, DE HALS, DE OOREN, OF HET AANGEZICHT ZICH VOORDOEN.

§. 392.

Als de *Borſt*, de *Schouderen*, de *Hals*, de *Ooren*, of het *Aangezicht* zich aan den *Moedermond* vóórdoen, en de *Billen*, de *Deyën* en *Beenen* naar den *Bodem* gekeerd zyn; alsmede, zo de vóórdeelen der *Vrugt*, naar de *zyde*, naar den *Rug*, of naar de *vóórdeelen* des *Buiks* der *Vrouw* gekeerd zyn; zo, vérder, het geheele *Kind* in de *lengte* legt, en de *Baarmoeder* zich *naauw* om het *Lighaam* des *Kinds*, gelyk eene *Schede*, heeft tezamen getrokken, (*Zie* Pl. xxxiv.) moet de *Meeſter* zyne *Hand* in de *Schede* brengen, en den *Moedermond* openen, dóór zyne *Vingeren* ópwaards, en de *vlakke Hand*, tuſschen de deelen die zich aan de inwendige zyde der *Vliezen* vertoonen, binnen te ſchuiven; hy moet, met zyn *Hand*, in deze geſtalte blyven tot hy onderſcheiden kan hoe het Kind legt, en in ſtaat is *recht* te kunnen *oordeelen* hoe hy hetzelve wenden en verloſſen moet: want, wanneer deze omſtandigheden niet *rypelyk overwogen* worden, zal hy, met *onzekerheid*, te werk gaan, zich-*zelf*, en de *Baarende aſmatten*, ja, by de *keering* en *uithaaling* des Kinds, *groote zwaarigheid* ontmoeten.

§. 393.

Als de *Voeten* en *Beenen* der *Vrugt*, naar de *achterdeelen* der *zyden*, of naar den *Bodem* der *Baarmoeder* leggen, moet de *Vrouw* op haaren *Rug*, met de *Billen hoog*, en een weinig over het *Bedde* gelegt worden, gelyk hier voor gezegt is; wyl de *Meeſter*, in deze legging, ligter dan in eene andere, de *Voeten* kan bereiken.

§. 394.

Zo zy naar de vóórdeelen der *Baarmoeder* gekeerd zyn, moet de *Vrouw*, hoofdzakelyk als zy een' *overhangenden Buik* heeft, op haare *zyde* leggen; wyl het, by eene andere legging, dikwils moeijelyk is de *Hand* naar de vóórdeelen der *Baarmoeder*, óp en vóó waards te buigen: daartegen kan, zo zy op haare *linker zyde* legt, de *rechter hand* aan het bovendeel, en aan de *linker zyde* des *Bekkenrands*, alwaar hetzelve op zyn wydſt is, aan de vóórdeelen der *Baarmoeder* gebragt worden, wáárdoor de *Voeten* ligter naar beneden

zyn te brengen. Als het den *Meeſter* bekwaamer valt, de *linker hand* te gebruiken, kan zich de *Baarende* op de *rechter zyde* leggen. Het eenigſte ongemak by deze legging, is, dat de *Vrouw* niet zo vaſt en ſteevig kan gehouden worden; want de *Meeſter* zal haar heen en weder trekken; en, om die reden, kan het gebeuren dat zy, na het Lighaam des Kinds verloſt is, op haaren *Rug* moet gekeerd worden, eêr hy het *Hoofd* kan uithaalen: voornamelyk, als hetzelven *groot*, of het *Bekken eng* is.

§. 395.

De *legging* des *Kinds* bekend, en die der Vrouw in behoorlyken ſtaat gebragt zynde, moet de *Meeſter* de *Hand* die hem het bekwaamſt is, binnenbrengen, en zyn eerſte zorg altoos wezen, dat hy het vóórgekomen Deel, aan de *zyde*, aan de *achter*, of aan de *vóórdeelen* der *Baarmoeder*, daar zulks bekwaamſt is, naar den *Bodem*, ópwaards brengt. Als deze onderneming gelukt, en de *Billen*, de *Deyën*, of de *Beenen* naar beneden komen, kan het Lighaam met ligter *Arbeid* verloſt worden. Maar zo het Hoofd, de *Schouder*, de *Borſt*, of den *Hals* vóórkomt, en de andere deelen des *Lighaams* naar de lengte zyn uitgeſtrekt; als ook, indien de *Baarmoeder* zich *ſterk* om het *Kind* heeft te*zaamgetrokken*, zodanig dat de vóórgekomene deelen, of niet in de hoogte gebragt, of niet wel ópwaards kunnen gedreven worden: maar zich, aanſtonds, weder omwenden, eêr de *Beenen* behoorlyk gevat, of naar beneden kunnen gebragt worden, moet de *Meeſter*, in deze gevallen, zyne *Hand*, langzamelyk, en, by graaden, tuſſchen de *Baarmoeder* en het *Kind* dringen. Wanneer de *tegenſtand* groot is, moet hy, als boven geleerd word, zomwylen, een weinig *ruſten*, wáárdoor hy de *kragten* in zyn *Hand* en *Arm* behoud; en dán moet hy weder met den *Arbeid* voortvaaren, tot hy, met zyn *Hand*, aan de *Voeten* is gekomen: hoe *hooger* hy zyn *Hand* brengt, hoe meêr de *Baarmoeder* zal uitgezet worden, en hoe meêr *plaats* dezelve zal bekomen om de *Beenen* naar beneden te brengen; zo, door dien hy zyne *Hand* opwaards brengt, de *Vingeren* in de *Navelſtreng verward* raaken, of tuſſchen den éénen *Arm* mogten komen, moet hy de *Hand* wederöm een weinig nederwaards haalen, en dezelve, daar na, weder, aan de uitwendige zyde dezer hinderende deelen, ópwaardsbrengen.

§. 396.

Als de *Meeſter* met de *Hand* tot aan den *Bodem* der *Baarmoeder* ópwaards is gekomen, moet hy, na hy een weinig geruſt heeft, voelen waar de *Billen* leggen, zyne *Vingeren*, langs de *Deyën*, ópwaards voeren, en de *Beenen* en *Voeten* zoeken; als hy dezelven, met zyn geheele *Hand*, indien het mogelyk is, gevat heeft, moet hy haar in een *rechte lyn*, of met een *halve ronde*

ronde draaijing naar beneden brengen: maar, indien de tezamenkrimping der *Baarmoeder* zó *ſterk* is dat hy de *Beenen*, op deze wyze, niet kan aanvatten, moet hy den éénen, of beiden de *Enkelen*, tusſchen zyne *Vingeren* vatten, en hen nederwaards haalen. Maar kan hy hen niet tot het onderdeel der *Baarmoeder*, om den *ſtrik* aan te leggen, naar beneden brengen, dan moet hy het *Lighaam* weder zoeken ópwaards te brengen, wáárdoor de *Baarmoeder* noch meêr word uitgezet, en de Meeſter, dáárna, meêr plaats verkrygt, om dezelven dieper naar beneden te brengen. Alsdan kan hy den *ſtrik* aanleggen, en het *Kind*, op de voorſchreevene wyze, *keeren*, tot het *Hooofd* en de *Schouderen*, naar den *Bodem*, opwaards gebragt, en de *Voeten* en *Billen* verloſt zyn.

§. 397.

Als 'er maar één *Been* naar beneden gehaald kan worden, moet men, als het *Kind* gekeerd, en het *Been* door den *Schedenmond* is uitgehaald, de *Hand* ópwaards brengen, en het ándere naar beneden haalen. Maar kan dit niet geſchieden, dan moet men éénen *Vinger* aan de uitwendige zyde der *Lieſch* des éénen *Deys*, welke, langs den *Buik*, opwaards legt, veſtigen, en, deze *Bil*, als of, den *Anus* voorgekomen was, naar beneden brengen; waar by men, ten gelyken tyde, met de andere *Hand*, by het andere *Been* moet trekken; en, als het Lighaam, in die geſtalte, is voortgerukt, kan men, als hier voor geleerd word, verloſſen.

§. 398.

Zo de *Schouder* is vóórgekomen, en de *Arm* dubbel in de *Schede* legt, moet men die, beiden, ópwaards brengen; maar kan dit niet geſchieden, en kan men 'er met de *Hand* niet binnen komen, dan moet men den *Arm* naar beneden brengen, denzelven, met de ééne *Hand*, vaſthouden, en de ándere inbrengen; dus dryft men den *Schouder* ópwaards: als het *Kind* gekeerd word, en de *Voeten* naar beneden gebragt zyn, word den *Arm*, meeſtentyds, in de *Baarmoeder* terug gebragt. Maar zo de benedengekomen *Arm* zodanig *gezwollen* is dat men *onmogelyk* de *Hand* kan inbrengen om het *Kind* te *keeren* en te *Verloſſen*, moet men denzelven indien hy laag genoeg naar beneden is, in het *Lid* des *Schouders*, of zo men den *Schouder* niet kan bereiken in den *Elleboog* áfzetten. Als dit *Lit* heel *verſtuurven* is, kan het *Afgedraaid* worden: maar ánders kan men 't met de *Schaar* afknippen. *Zie* PL. XXXII. *Een* KIND *met den* ARM *voorkomende.*

§. 399.

Als de *Schouder*, door *onvoorzigtigheid* van *onërvarenen*, in de *Schede*, naar beneden getrokken is, om de *Verloſſing*, op deze wyze, te hoopen; en zich een

deel

deel van denzelven buiten den *Moedermond* vertoond, zal het een *verſchrikkelyke maar verëiſchen* hem weder in de *Baarmoeder* terug te brengen. Wyl, in dit *geval*, de *Schouder*, een gedeelte der *Ribben*, de *Borſt*, en de *zyde* reeds uit de *Baarmoeder* gehaald zyn; en, deze laatſte, zodanig moet uitgezet worden, dat ze niet ſlechts deze deelen weder in-zich neemt: maar ook des *Meeſters Hand* en *Arm* binnen laat. Als deze uitzetting *onmogelyk* kan uitgevoerd worden, moet men een' *Haak* boven de *Borſt* vaſthechten, en het *Kind* keeren, door de *Schouderen* opwaards te dryven, en, met den Haak, naar beneden te haalen; of zyne *Vingeren* aan den *Hals* des Kinds brengen, en het Hoofd, met een *Schaar*, van 't *Lighaam* ſcheiden; dán moet men, éérſt, het *afgeſcheiden Hoofd* verlosſen, of het Lighaam by den *Arm* uithaalen, en, als het de nood verëiſcht, zich, daarby, van den *Haak* bedienen. Ná het *Lighaam* verloſt is, moet het *Hoofd*, naar de *Regelen* die men, vérder, in de *vyfde* AFDEELING zal vinden, verloſt worden (*).

§. 400.

Als het *Vóórhoofd*, het *Aangezicht*, of één *Oor* voorkomt, en deezen niet met de *Hand* in de *natuurlyke legging* kunnen gebragt worden; of indien zy niet zo verre aan den *Schedenmond* zyn gekomen dat wy hen met de *Tang* te hulp kunnen komen, moet het *Hoofd* opwaards gebragt, het Kind *gekeerd*, en by de *Voeten* gehaald worden. Maar kan dit niet geſchieden, en is de *Vrouw* in het *uiterſt gevaar*, dan moet men zyn *toevlugt* tot den *Haak* nemen.

No. 4.

WAT MEN VERRICHTEN MOET ALS DE NAVELSTRENG VOOR HET HOOFD DES KINDS UITKOMT.

§. 401.

Als de *Navelſtreng* vóór het Hoofd des Kinds naar beneden komt, en men de *klopping* in de *Slagäderen* gewaar word, verëiſcht de noodzaakelykheid, *zonder tyd verlies*, de *keering* te ondernemen; want, als het Hoofd niet *ſpoedig* genoeg *voortrukt*, en de *Verloſſing* niet *ſchielyk geſchied*, zal de *Omloop* in de *Vaten geheel ophouden*, en, gevolglyk, het Kind moeten ſterven. Als het *Hoofd* laag in 't *Bekken* is, kan de *Tang*, met *goede gevolgen*, gebruikt worden.

§. 402.

(*) Deze § verſchild, merkelyk, met de *Franſche* en *Hoogduitſche* Vertaalingen.

§. 402.

Het is ontwyfelbaar, als het *Bekken* heel *eng*, of het *Hoofd* te *groot* is, dat het *Kind* moeijelyk zal zyn te keeren. In deze gevallen moeten wy, in dien het mogelyk is, het *Hoofd* in de hoogte zoeken te voeren, tot wy de *Navelſtreng* weder over hetzelve kunnen heen brengen; na dit bezorgt te hebben, laat men de *Baaring* verder voortgaan. Maar indien alle de *Wateren* ontvloden zyn, en een *groot* gedeelte der *Navelſtreng* naar beneden is gekomen, laat zich dit gedeelte, onmogelyk, weder zó verre opwaards brengen dat het boven, blyft; zelfs niet als het *Hoofd*, gemaklyk, is in de hoogte te voeren; wyl, indien men het ééne gedeelte der *Navelſtreng* met de *Vingeren* ópwaards brengt, het ándere weder benedewaarts daald, en, dus, de inbrenging onnut maakt: dezelve aan de zyde, en niet boven het Hoofd ópwaards te brengen, zal vergeefs zyn: maar indien 'er ſlechts een klein gedeelte aan de zyde des Hoofds is uitgezakt, zal onze onderneming, meeſtentyds, gelukken.

No. 5.

OVERWEGING

OF MEN, IN ALLE GEVALLEN WAARIN DE BOVENDEELEN DES KIND VOORKOMEN, DEN STAND DES HOOFDS, ALS IN EENE NATUURLYKE BAARING, BEHOORD TE BRENGEN.

§. 403.

De *Ouden*, als ook eenigen der *Nieuwen*, raden ons, in alle gevallen waarin de *Bovendeelen*, de *Schouderen*, de *Borſt*, de *Hals*, het *Aangezicht*, of het *Oor* des *Kinds* zyn voorgekomen, dezelven ópwaards te dryven, en het Hoofd, als in eene *natuurlyke Baaring*, binnen te brengen; hier by merken zy án dat de *Vrugt nooit* by de *Voeten* behoorde verloſt te worden: uitgezonderd, als de *Onderdeelen*, de *Lenden*, de *Buik*, de *zyde*, de *Billen*, of de *Beenen* zyn voorgekomen. Indien het *Hoofd*, altoos, in de *natuurlyke legging* konde gebragt worden, zoude de *Meeſter* zich veel *moeiten* ſpaaren, en de *Vrouw* minder *ſmerten* lyden, ja, het *Kind* een *groot gevaar* te boven komen. Men moet, om die rede, deze *handelwyze* beproeven, en dezelve zal, *muſchien*, ook *gelukken*, zó men *geroepen* word *eêr* de *Vliezen* gebroken zyn, en, door de *onderſlaaning* bevind dat het *Aangezicht*, het *Oor*, of

een der *Bovendeelen* is vóórgekomen. In deze gevallen moet men den *Schedenmond*, ſtaande ieder *Wede*, langzamelyk, openen, en, als de *Moedermond*, door de nederzakking der *Wateren* en *Vliezen*, genoegzaam is geöpend, moet men zyn *Hand*, als in de 3de AFDEELING geleerd word, tusſchen deze en de *Vliezen*, die dán moeten verbroken worden, in de *Baarmoeder* brengen. Zodra men nu ontdekt dat het *Hoofd* zó *groot*, of het *Bekken* zó *eng* is, dat de *Redding* des Kinds moeijelyk zoude kunnen aflopen, kan men, indien de Vrouw ſlechts kragten en ſterke *Weden* heeft, met weinig zwaarigheid de *Kruin* des Hoofds vóórbrengen, de *Hand* weder uithaalen, en, als de *Weden* wederkomen en aanhouden, het Kind, op eene *gelukkige* wyze, *levendig verloſen*. (*Zie* HOOFDDEEL 2. AFDEELING 3. No. 3.) Indien de *Vliezen* verbroken zyn, en ſlechts het vóórgekomene deel den *Moedermond* zodanig heeft verſtopt dat 'er noch een gedeelte *Waters* terug word gehouden, (een omſtandigheid, die ligt is te ontdekken, indien men het vóórgekomen Deel *ópwaards* brengt,) kan men zyne Hand, ſpoedig, ópwaards ſteeken, waardoor de *Wateren* terug worden gehouden, en dán, op gelyke wyze, voortvaaren: indien het *Kind* niet *groot*, en ook het *Bekken* niet *eng* is, zoude het *jammer* zyn dat men het Kind, wanneer de *Hand* in de *Baarmoeder* is, niet zoude *keeren* en by de *Voeten Verloſen*, wyl men hetzelve, in dit geval, tamelyk zeeker zoude kunnen redden; om dat men, als het Hoofd in de rechte legging wierd gebragt, en de *Weden* geheel ophielden, (gelyk dikwils gebeurd,) en 'er eene geweldige *Bloedſtorting*, als het *gevolg* des gedaanen gewelds ontſtond, groote *zwaarigheid* by de *keering*, na de ontlaſting der *Wateren* zoude vinden: want het is zwaarder te *keeren*, wanneer de *Kruin* is voorgekomen, dan wanneer het Kind eene andere legging heeft. Daar tegen kan het Kind, by een *groot Hoofd*, of een *eng Bekken*, als het *Hoofd* door de *Weden* naar beneden word gedreeven, en niet verder wil voortgaan, met behulp der *Tange* gered worden. Maar zo de *Weden* niet werkzaam genoeg zyn, en het Kind met de *Tang*, of door den *natuurlyken weg* verloſt kan worden, zal het *Hoofd* geöpend, en met *Haken* moeten uitgehaald worden, die de laatſte hulp middelen zyn.

§. 404.

Maar deze *noodwendigheid* komt zelden vóór; wyl, in de gevallen, waarby wy meeſtentyds geroepen worden, de *Vliezen* láng te vooren gebroken, en de Wateren *ontlopen* zyn; ja, de *Baarmoeder* ſtérk om het *Lighaam* des *Kinds* is tezamengetrokken, en hetzelve zodanig inſluit dat het, daarmede, als *omgooten* ſchynt: en ik heb, dikwils, vergeefs getracht het *Hoofd* in de *natuurlyke legging* te brengen; want dit kan niet uitgevoerd worden, zonder, éérſt, het vóórkomende deel ópwaards te brengen; ten welken einde groote kragt word vereiſcht; en, om dat 'er maar één' *Hand* kan ingebragt worden, heeft de *nederdrukkende* magt, des *Meeſters* Hand, terwyl hy het Hoofd tracht ópwaards te voeren, zodanig vermoeit, dat hy hetzelve niet tot zich kan haalen; en dán

wor-

worden de deelen welken het Hoofd verhinderen vóór te komen, weder naar beneden gedrukt, behalven dat het *Hoofd* zó *groot* en *ſtibberig* is dat men hetzelve niet kan vatten. Men kon, het is waar, als men één *Vinger* in den *Mond* des *Kinds* bragt, het *Hoofd*, indien de *Schouder* was voorgekomen, by de *Onderkaak* vatten, en het *Aangezicht* vóórbrengen: doch men zoude, hier door, het *geval* niet *verbeeteren:* maar wel *verſtimmeren;* ten zy het Kind *heel klein* ware. *Vooröndersſtel* dat het *Hoofd* in de *natuurlyke legging* konde gebragt worden, dan zoude het hiertoe vereïſchte geweld eene *Bloedvloeijing* veröorzaaken wáárdoor, gemeenlyk, de *Vrouw verzwakt*, en de *Weden opbouden.* Na dit álles zou men de *keering* met *minder voordeel* moeten ondernemen. Als dit, na men het *Hoofd* heeft vóórgebragt, niet kan geſchieden moet men zyn *toevlucht* tot het *laatſte* en *verdrietelyk Middel* nemen: daar tegen kan men, als 'er een ander deel is vóórgekomen, altyd het Kind *keeren*, en by de *Voeten* verloſſen. Dit kunnen wy niet *beloven* indien het *Hoofd* is vóórgebragt. Wanneer de Hand ééns in de *Baarmoeder* gevoert is, behoeft men iets diergelyks niet te waagen.

§. 405.

Toen ik éérſt begon te werken, zogt ik, dikwils, het *Hoofd* in deze legging te brengen: maar toen ik de onöverwinnelyke zwaarigheid, welke ik genoemt heb, ontdekt had, hield ik my aan de *handelwyze* die ik altoos zeekerder en veiliger bevond. Ik heb my ook van ALBUCASIS *Impellens* bediend, om de *Schouderen*, of het *Lighaam*, tot ik het Hoofd konde vóórbrengen, naar boven te houden; maar de *tezamenkrimping* was altyd zó groot, dat het *Werktuig* afglipte, en men, dáárby, in *gevaar* was van de *Baarmoeder* te *beſchadigen.* Ik heb, als het *Oor*, het *Voorhoofd*, of de *Fontanella* was vóórgekomen, en als ik die ópwaards bragt, inderdaad bevonden, dat het *Hoofd* in de *rechte legging* was gekomen: ik heb, van gelyken, als het *Vóórhoofd* naar de *Lieſch*, of naar de *zyde* des *Bekkens* lag, hetzelve meêr áchterwaards gebragt; wáárdoor ik de *Tang* ligter konde veſtigen: maar dán heb ik noch veel meêr *gemiſt;* wyl zich het *Hoofd* weder in deszelfs voorige legging keerde.

§. 406.

Het *Kind* is, dikwils, in *gevaar*, en raakt, zomtyds, *om het leeven* als de *Billen* vóórkomen en láág in 't *Bekken* gezakt zyn, doordien de *Dyën* zó ſterk tegen de *Navelſtreng* en den *Buik* worden gedrukt, dat zy daarin den *Omloop* des *Bloeds ſtremmen;* als ook, wanneer het *Kind*, door het Hoofd word tegengehouden, om dat het *Lighaam* verloſt is. In beiden deze gevallen, moet het *gevaar*, door *ſpoedige Verloſſing*, verhoed worden; en, als het *Lighaam* in de

Navelſtreng verward zit, moet hetzelve, zo goed als mogelyk is, te recht gebragt worden: voornamelyk, als de *Streng* tuſſchen de *Dyën* is gekomen. Veelen van deze *kleinigheden*, die, by *moeijelyke* en *tegennatuurlyke Baringen*, in acht zyn te neemen, zullen, als ik boven gezegt heb, van zulke *Meeſters* voor onnut en beuzelachtig worden aangezien, die, zonder zich naar eenige *vaſtgeſtelde Regelen* te richten, de *Tang* binnenbrengen, het *Hoofd*, op *goed geluk*, aanvatten, en de Verlosſing met alle *Magt* en geweld uitvoeren; ja, zelfs by *tegennatuurlyke Verlosſingen*; hunne *Hand* in de *Baarmoeder* voeren, en, zonder de *legging* te *overwegen*, de *Voeten* zoeken, dezelven naar beneden haalen, en het *Kind*, op eene *onbezonne* en *overylende wyze* verlosſen. Zulk eene *handelwyze* kan, *zomwylen*, gelukken; maar, *dikwils*, zal het *Kind* dáárdoor verlooren gaan, en de *Deelen* der *Moeder* gekwetſt, of beſchaadigt, ja, de *Vrouw* in *leevensgevaar* gebragt worden. *Zie VERZAM.* 34.

VYFDE AFDEELING.

OVER DE VOORNAAMSTE HINDERPAALEN DIE MEN, BY DE UITHAALING EENS GEKEERDEN KINDS, ONTMOET.

No. 1.

WAT MEN VERRICHTEN MOET ALS DE GEZWOLLE BUIK EENS GEKEERDEN KINDS, DESZELFS BILLEN GEBOOREN ZYNDE, DE VERDERE UITHAALING BELET.

§. 407.

Als de *Beenen* en *Billen* des *Kinds* naar beneden gebragt, en het *Lighaam* met de vóórdeelen naar den *Rug* der *Moeder* behoorlyk gekeerd zyn, moet men het *Kind* verder zoeken uit te haalen: maar, word hetzelve, door de grootte van des *Kinds Buik*, als dezelve met *Lugt*, of *Water* is uitgezet, terug gehouden, (een geval dat zich dikwils openbaard, indien het *Kind* verſcheiden dagen is *dood* geweeſt,) dan kan de *Buik*, door de *punten* der *Schaar* in denzelven te ſteken, geöpend, of met den *ſcherpen Haak*, opengeſcheurt worden, en dán verder verloſt worden.

No. 2.

No. 2.

WAT MEN VERRICHTEN MOET ALS HET KIND TOT AAN DE SCHOUDEREN GEBOOREN IS, EN, DOOR EEN TE GROOT HOOFD, OF DOOR EEN ENG BEKKEN WORD OPGEHOUDEN.

§. 408.

Als het *Lighaam* des *Kinds* verloſt is, de *Armen* zelfs naar beneden gebragt en alle de tot hiertoe geleerde *handelwyzen* om het *Hoofd*, dat terug word gehouden, nederwaards te haalen, *vruchteloos* beproeft zyn, doordien het, van *Natuure*, te *groot*, of de *Beenderen* te veel *verbeend* zyn, of doordien het een Waterhoofd heeft, het *Bekken* te *eng* is, of *verdraaid* ſtaat, dan moet men, (als de *Buik* niet geöpend is, zo men uit de *Beweging* des *Harts*, of uit de *klopping* der *Slagāderen* in de *Navelſtreng* bevind, dat het *Kind* noch leevend is,) een proeve met de *Tang* nemen. (*Zie* PL. xxxv.) Maar vind men, dat zich het *Hoofd* onmogelyk laat Verlosſen, en het *leven* des *Kinds* niet behouden kan worden, dan moet men, naar eenigen willen, de *punten* der *Schaar*, dóór de ónderdeelen des *Achterhoofdbeens*, of door het *groote gat* ſteeken, en deszelfs *Bladen* zodanig van malkander haalen dat de opening vergroot word, en een *ſtompe*, of *ſcherpe Haak* in dezelve kan gebragt worden. Deze bewerking gelukt zelden, indien het Hoofd *verbeend* is; maar zy kan gelukken als de *Beenderen week* en *buigzaam* zyn, of als het *Kind* een *Waterhoofd* heeft: wyl, in 't *éérſte geval*, de opening vergroot word, in 't *ánder*, het *Water* ontlaſt, en, daardoor, de *grootte* des *Hoofds* kan verminderd worden; gevolglyk kan, om die rede, het laatſte ligter uitgaan.

§. 409.

Eenigen *pryzen*, tot *doorbooring* der *Herſenpan*, een *Werktuig* met *twee gebogen* en *tezaamgevouwen punten* áán: deze *punten* worden, wanneer zy in het *groote gat* zyn gebragt, van malkander gehaald, en komen tegen deszelfs binnen zyde te ſtaan. Maar dat is even zó goed als of de *opening* met de *Schaar* wierd gemaakt, en de *ſtompe Haak*, als hier voor, wierd ingebragt; dus is het *nutteloos* het *getal* der *Werktuigen* te *vermeerderen* (*) *voornamelyk*, om dat deze *handelwyze* niet zo zeeker als de volgende is.

§. 410.

(*) Op dezen grond beruſt myne overweging der Werktuigen, die ik in dit Werk gelaſt heb.

§. 410.

Indien, niet *tegenſtaande* alle deze aangewende moeiten, het Hoofd niet kan uitgehaald worden, moet de *Meeſter* zyne *Hand*, langs het *Hoofd*, en de *Vingeren*, *door* den *Moedermond* brengen; dán één der *kromme Haken*, langs de *Ooren*, ópwaards, tuſschen zyne *Hand* en des Kinds *Hoofd* brengen, aan welks bovendeel hy geveſtigt word: als dit gedaan is, moet hy zyne *Hand* uithaalen, het *Werktuig* met de ééne *Hand* vatten, deszelfs *kromte* over het *Voorhoofd* draaijen, met de ándere den *Hals* en de *Schouderen* vatten, en, hierop, de uithaaling in 't werk ſtellen. Om dat de *Haak*, als dezelve op deze wyze in het bovendeel, alwaar de *Beenderen dun* en *medegevend* zyn, word vaſtgehaakt, een groote *opening* maakt, waardoor de in de *Herſenpan* bevatte deelen ontlaſt worden, zal het *Hoofd*, dat tezamenvalt, te zeekerder uitgehaald worden: want het *Werktuig* heeft, aan het *Voorhoofd*, aan het *Steenbeen*, en aan den grond der *Herſenpan* eene hechte vaſthouding. *Zie* PL. XXXVI.

§. 411.

By de inbrenging des *Haaks* moet zich de *Meeſter*, de in 't 3de HOOFDDEEL, 5de AFDEELING opgegevene voorzichtigheid erinneren; hy moet niet eerder beginnen te trekken, voor hy zeeker weet dat de *punten* des *Werktuigs*, behoorlyk, by de *Kruin* geveſtigt zyn; en hy moet de *Handvatzels*, achter, naar den *Bilnaad* houden.

§. 412.

De *voortreffelykheid* der MESNARDSCHE *uitvinding* openbaard zich hier meêr dan wanneer het *Hoofd* is vóórgekomen: wyl de *kromming* des *Haaks* toelaat dat de *punt*, op de bovengenoemde deelen der *Herſenpan*, *die opengeſcheurt* moet worden, kan geveſtigt worden; want, als men trekt, zullen de daarin bevatte deelen ontlaſt, en het *Hoofd* kleiner worden; hierdoor word de grootſte zwaarigheid uit den weg geruimt. De *rechte Haaken* vatten, daar tegen, zó *bezwaarlyk*, en *glyden* zó dikwils *áf*, dat ik my, dikwils, heel afgemat hebbe, eêr ik de *Verloſſing* konde uitvoeren; maar toen ik tot de ándéren ben overgegaan, is het my, áltoos, wel gelukt. *Zie VERZAM.* 35. en PL. XXXIX.

§. 413.

Als men beſpeurt dat één *Haak* niet genoeg is, moet men de ándere, op gelyke wyze, aan de tegenöverſtaande zyde binnen brengen, dezelve te-

zaamen

zaamen ſluiten, en in malkanderen voegen, dán trekken, en het Hoofd zodanig beweegen en draaijen, als beſt, naar de *geſtalte* des *Bekkens*, voegt. Deze Handelwyze zal zelden misſchen: maar zy verëiſcht, zomtyds, *groote kragt*; in welk geval men langzamelyk en voorzichtig moet trekken.

No. 3.

WAT MEN VERRICHTEN MOET, INDIEN ALLE DE MIDDELEN VAN No. *TWEE KWAAMEN TE MISSEN; ALS OOK, HOE MEN MOET HANDELEN ALS HET HOOFD, VAN DEN ROMP, IN DE BAARMOEDER NABLYFT.*

§. 414.

Maar indien ons alle deze *Middelen* misſen; om dat het *Hoofd* ongewoon *verbeent*, of buitengewoon *groot*, of het *Bekken eng* en *mismaakt* is; moet de *Meeſter*, na hy de *Haaken*, vergeefs, heeft gebruikt, het *Lighaam*, met een *Snymes*, of met een *Schaar* van 't *Hoofd* ſcheiden; het *Hoofd*, in de *Baarmoeder*, opwaards brengen, het *Aangezicht* naar den *Bodem*, en de *Kruin* nederwaards naar den *Moedermond* en naar den *Rand* des *Bekkens* keeren; vérder moet hy een' *Byſtander* met beiden de *Handen* op den *Buik* der *Vrouw* laten drukken, waardoor de *Baarmoeder* en het Hoofd in deze legging word vaſtgehouden, de *Herſenpan* met een *Schaar* openen, de *Herſenen* verſtrooijen, en het Hoofd, als in 't 3de HOOFDDEEL, 5de AFDEELING geleerd word, met den *Haak* uithaalen.

§. 415.

Het Hoofd word, dikwils, van zulke *Meeſters* in de *Baarmoeder* gelaten, die niet weten hoe de *vóórdeelen*, en het *Aangezicht* des *Kinds* naar de *Achterdeelen* der *Baarmoeder* zyn te wenden; of hoe dezelven daar uit zyn te brengen; ſchoon één derzelven zich in dezen ſtand vóórdoet; zy trekken, met alle hunne kragt, zodanig, op goed geluk, dat de *Hals* word uitgerekt, *afſcheurt*, en, daarna, het *Hoofd* achter blyft. Dit kan zelfs een *geöeffend Meeſter* wedervaaren, indien het Kind eenige *dagen dood* geweeſt, en het *Lighaam* zeer *ontáárt* is. Ja, zelfs, als hy alle noodige *voorzichtigheid* gebruikt heeft.

§. 416.

Als, in diergelyk geval, het *Hoofd* niet heel *groot*, noch het *Bekken* niet *eng*, en het *Vóórhoofd* naar het *Heiligbeen* gekeerd is, moet hy zyn *Hand*, langs de áchterdeelen des *Bekkens*, ópwaards, twéé *Vingeren* in den *Mond*, den *Duim*, onder den *Kin*, en het *Vóórhoofd* in de *holte* des *Heiligbeens* trachten te brengen. Als het tegen den *inwaardſtaanden bogt* des *Heiligbeens*, blyft zitten, moet hy hetzelve éérſt naar de ééne, en dán naar de ándere zyde zoeken te beweegen. Als het *Hoofd* klein is, zal het naar beneden gaan; en als 'er een afgeſcheurd *ſtuk* des *Hals*, of een *deel* des losgemaakten *Huids* terug blyft, kan hy dat met zyne andere Hand vatten en uithaalen. Als het *Hoofd* laag naar beneden is, kan hy hetzelve met de *Tang*, verlosſen.

§. 417.

Zo het, door alle deze *handelwyzen*, niet wilde gelukken, moet men zyn *Hand*, langs de *zyde* des *Hoofds*, ópwaards ſchuiven, tot men binnen den *Moedermond* is gekomen; met de andere Hand moet men één der *kromme Haaken* binnenbrengen, en denzelven op het bovendeel des *Hoofds* veſtigen; dán, trekt men de Hand, die ingebragt is, weder uit, men vat het *Werktuig*, en ſteekt de *Vingeren* der andere *Hand* in des *Kinds Mond*, men trekt, op de voorgeleerde wyze, (of als Pl. xxxvi. word aangewezen,) met beiden de Handen. Als het *Hoofd* niet verbeent is, kan men de *Herſenpan* met den *Haak openſcheuren*, en, om dat, dáárdoor, het Hoofd verkleind word, het geheele Hoofd, zelfs in een *eng Bekken* uithaalen. Maar kan het ook door dit *hulpmiddel* niet bewogen worden, dan moet men den ánderen *Haak*, langs de tegenöverſtaande *zyde* des Hoofds, binnen brengen, denzelven in de *Herſenpan* veſtigen, en, met den anderen, tezamen ſluiten; dán moet men, onder de trekking, het *Vóórhoofd* in de *holte* des *Heiligbeens*, naar beneden keeren, en, met een *halve ronde draaijing*, buitenwaards uithaalen, als of men met de *Tang* verloſte.

§. 418.

Als het *Vóórhoofd* naar de *Schaambeenderen* gekeerd is, en niet in de rechte legging gebragt kan worden, moet men het Hoofd met de Hand in de *Baarmoeder* ópwaards brengen, het *Vóórhoofd* van de *Schaambeenderen* naar derzelver *zyde*, of naar de áchterdeelen keeren, en de uithaaling, als hier vóór, zoeken te verrichten. Als het Kind eenigen tyd *dood* geweeſt, en heel *verrot* is, moet men, met vóórzichtigheid, aan den *Onderkaak* trekken: want indien ons die begaf, zou men geene andere houding ter trekking hebben, of het hoofd niet

niet *ſteevig* genoeg kunnen vatten, wanneer men onderneemt hetzelve met den Haak uit te haalen.

§. 419.

Indien het *Hoofd* zó *groot*, of het *Bekken* zó *eng* is dat geene van deze *handelwyzen* gelukten, moet men hetzelve ópwaards brengen, en de bovendeelen ónderwaards keeren; als ook, door een' *byſtander*, den *Buik* der *Vrouw* met beiden de *Handen* laten drukken; deze moet de *Handen* van de ééne *zyde* tot de ándere bewegen, en naar zulk eene *richting* drukken dat het Hoofd tegen den *Moedermond* gedreven, en, ſtevig, in deze legging, gehouden word: hierna moet hetzelve, naar de in 't 3de HOOFDDEEL, 7de AFDEELING, No. 2. gegevene Regelen, geöpend en uitgehaald worden.

§. 420.

Schoon my dit middel, in gevallen van dezen Aart, my, geduurende myne *Konſtöefſening*, voorgekomen, weinig gelukt is, zal het echter, om dat 'er uit de *Ontſteeking* der *uitwendige Teeldeelen*, de *tezaamenkrimping* der *Baarmoeder*, de *ſlibberigheid*, of de *grootte* des *Hoofds*, en uit de *engheid* des *Bekkens*, groote zwaarigheid kan ontſtaan, niet *ondienſtig* zyn, den *Lezer* van ánderen, my nuttig ſchynende *handelwyzen* te onderhouden: voornamelyk als de *Deelen* heel *tezamen getrokken* en *gezwollen* zyn. Men brengt de Hánd in de *Schede*, en als men dezelve niet in de *Baarmoeder* kan voeren, beweegt men, met de *Vingeren*, na zy zyn ingebragt, het *Hoofd* op zulk eene wyze dat het *Aangezicht* ópwaards, de *Kin* naar den *Bodem:* maar de *Kruin* naar den *Moedermond*, en het *Vóórhoofd* naar de zyde des *Heiligbeens* komen te ſtaan. Dit verricht zynde, ſteekt men het ééne Blad der lange *Tang*, dat naar de *zyde* gebogen is, langs het ééne *Oor*, ópwaards; (*Zie* PL. XVII. XXXV.) vervolgens verwisſeld men van Hand, en men brengt het andere Blad, langs het andere *Oor*, ópwaards: als de Bladen tezaamgeſloten, en de *handvatzelen* met een' Band zyn tezaamgebonden, moet men het Hoofd, zo verre als het gaan wil, nederwaards haalen; en dán, geeft men dezelven eenen *Byſtander* in de Hand, die haar, in dezen ſtand, vaſt houd: hieröp moet men een *wyde opening* met de *Schaar* in 't Hoofd maaken, hetzelve met grooter geweld tezamen drukken, en, eindelyk, de uithaaling, langzamelyk, en by graaden verrichten.

§. 421.

Daar was *Oudtyds* een Werktuig, voorzien met twee *Bladen*, die zich om éénen *Spil* draaiden; hetzelve wierd, in dit geval, aangeprezen, en is, in vervolg van tyd, met noch één *Blad*, door den *Heer* LEVRET verbeterd, die het den *Hoofd-*

trekker noemt. Maar om dat ik deze uitvinding, al te zamengeſteld, en de *Bladen* aan eene al te ronddraaijende beweeging onderworpen vond, heb ik derzelven gedaante op zulk eene wyze veränderd, dat het eenvoudiger, min koſtbaar en bekwaamer is geworden (*). Als men de *Kruin*, op de voornoemde wyze, naar beneden heeft gebragt, brengt men dit *Werktuig*, met deszelfs *drie Blaaden* op elkander gevoegt, langs de Hand, naar het bovendeel des Hoofds: dán opend men de *Bladen* zodanig met de andere Hand, dat, door dezelven, het Hoofd word omvangen: te weten, men draait de *Bladen*, op eene zagte en gemaklyke wyze, naar de rondte en lengte der *Baarmoeder* van malkanderen áf, op dat zy, lángs, en óver de ongelykheden der *Herſenpan* en des *Aangezichts* heen ſchuiven, tot zy, als een driehoekig rond, ván en óver malkanderen ſtaan; waardoor de tegenſtand des *Hoofds* in de *Baarmoeder* word overwonnen. Wanneer zy nu, digt, en in een' gelyken Afſtand van malkanderen om het Hoofd zyn gebragt, haald men de *Hand* uit, men voegt de *handvatzels* tezamen, en men *bind* dezelven met een' *Band* aan malkander; hierná vaart men met het neederwaards haalen, openen, en uithalen, als voorheen geleerd is, voort, en men vergeet niet, dat, hoe verder de *Hand* in de *Baarmoeder* gebragt kan worden, hoe lichter zich ook de zaak, door dit *Werktuig*, laat behandelen.

§. 422.

Als het *Bekken wyd*, of het *Hoofd klein* is, (in welke gevallen deze ongemakken zelden vóórkomen,) kon het ons, zonder twyfel, ook met MAURICEAUS *Slinger* gelukken, indien dezelve behoorlyk kón aangelegt worden: maar toen ik een proef daarvan nam, wierd ik, wegens de *tezamenkrimping* der *Baarmoeder*, de *verdoving* in myne handen, en de *ſlibberigheid* des *Hoofds*, hetwelk ik niet genoegzaam met de *Hand* konde vatten noch houden, zodanig verhinderd, dat ik, naar veelen *vruchteloozen Arbeid*, myne toevlugt, als hier voor, tot de *Schaar* en *Haaken* moeſt nemen.

§. 423.

Het *Net* van AMAND is aan diergelyke zwarigheid verbonden; ja, zelfs, overtreft dezelve de anderen, doordien het al te *zaamgeſteld* is: want als men dit op zyne Hand heeft, is het byna onmogelyk den *ſmallen ſtrik*, waar by men het naar beneden moet trekken, over het Hoofd te brengen; wyl het, gemeenlyk, naar de ééne, of naar de ándere zyde áfglipt.

§. 424.

Als de *Moederkoek* aan de *Baarmoeder* vaſtzit, moet men het *Hoofd* éérſt uit-

(*) Hierüit ontdek ik, klaarlyk, dat myne mening, aangaande dit Werktuig, op pag. 29 bewaarheid word.

uithalen: maar als de eerſte afgeſcheiden, en op weg is, moet dezelve éérſt, en eêr men het Hoofd begint uit te haalen, verloſt worden.

§. 425.

Als het *Hoofd klein*, of het *Bekken wyd* is, moet men het *groote gat*, met de *Schaar* verwyden, en den *ſtompen Haak* inbrengen, om met denzelven het Hoofd neder te trekken, of zó lang naar beneden houden dat men de *Tang*, den *krommen Haak*, of LEVRETS *Hoofdtrekker* veſtigen kan. *Zie VERZAM.* 36.

VYFDE HOOFDDEEL.

OVER DE TWEELINGEN, DE WANSCHEPZELEN EN DE KEIZERLYKE SNEDE.

EERSTE AFDEELING.

No. 1.

OVER DE TWEELINGEN.

§. 426.

Men is van gedachten, dat de *Tweelingen* uitwerkzelen ééner *dubbele ontvangenis* onder één' en den zelfden *Byſlaap* zouden zyn; dat twéé, of meêr *Eyeren*, met even zó veel *Zaaddiertjes*, *bezwangerd* worden; dat deze *Eyeren* zich, dáárna, van den *Eyerſtok*, door de FALLOPIAANSCHE *Trompetten*, tot de *holte* der *Baarmoeder*, naar beneden begeven; waarin zy groot worden, tegen de wanden der *Baarmoeder*, en tegen *malkanderen* drukken, ja, zodanig zelven gedrukt worden, dat zy tezamen eene enkele *kogelvormige* geſtalte aanneemen, en de *Baarmoeder*, zich, van gelyken, in zulk een geſtalte uitzet, als of zy door één enkel *Ey* bevrugt was. Het is ook, geduurende den geheelen tyd der *Bezwangering*, onmogelyk, *Tweelingen*, uit de *geſtalte* en *grootte* der *Baarmoeder*, of uit de *beweging* van meêrder *Vrugten* te kunnen onderkennen: want één enkel *Kind* kan, indien het groot, en met een menigte *Waters* omvangen is, zomwylen, zulk een groote, of wél noch grooter uitzetting aan den *Buik* der *Vrouw* veröorzaaken, als men gemeenlyk waarneemt, wanneer zy van *Tweelingen* zwan-

ger gaat. Een *enkel Kind* kan ook, als het zyn *Voeten*, *Armen* en andere deelen des *Lighaams*, tegen verſcheidene deelen der *Baarmoeder*, of, ten gelyken tyde, of beurtelings beweegt, by de *Moeder* eeven diergelyke gewaarwordingen voortbrengen, als, anders, by *twéé*, of *meér Kinderen* beſpeurd worden; wyl, by *Tweelingen*, een deel hunner *Beweging*, zo wél tegen *malkander*, als tegen de *Baarmoeder* kan aangewend worden.

§. 427.

Om die rede zyn 'er, in deze gevallen, geen vaſte *onderſcheidstekenen*, vóór het éérſte *Kind* verloſt is, en de *Meeſter* onderzogt heeft of de *Moederkoek* benedenwaards komt. Komt deze van zich-zelf, en ontdekt men, dat, na derzelver uithaaling, de *Baarmoeder* is tezamengekrompen, en blyft de *Meeſter* van voornemen de Vrouw, door zyn *Hand* in de *Baarmoeder* te brengen, geene onnodige ſmerten aan te doen, dan kan hy dezelve op den *Buik* der Vrouw leggen, en, indien 'er niets in de *Baarmoeder* is nagebleven, zal hy, gemeenelyk, ontdekken dat dezelve, even boven de *Schaambeenderen*, als een *vaſte* ronde *Bal*, ter grootte eens Kinderen Hoofds, of kleiner, is tezaamgetrokken; daar tegen, zal men haar, indien 'er nóch een Kind is, veel grooter bevinden. Zo de *Moederkoek* niet, vóór het tweede Kind, naar beneden komt, hetwelk zich, dikwils, openbaard, zal men, by de onderzoeking, gemeenlyk voelen dat de *Vliezen*, met de *Wateren*, door den *Moedermond*, naar beneden zyn gedreven; of men zal, zo zy gebroken zyn, het Hoofd, of, anders, een deel des Lighaams gewaarworden. Zo, daarom, de Vrouw ſterke *Weden* heeft, en in geen *gevaar*, wegens eene *Bloedſtorting*, of *verzwakking* is, zal zy, als het Hoofd naar beneden ſchynt te komen, van dit *Kind* ook, volgens den *Natuurlyken* weg, verloſt worden.

§. 428.

Zo de *Vliezen* niet gebroken zyn, en het *Hoofd* niet ándſtonds volgt, of het *Kind* verkeerd is voorgekomen, moet men hetzelve *keeren*, en, onmiddelyk, by de *Voeten* trachten uit te haalen; waardoor men de Vrouw de *ſmerte* eens tweeden *Arbeids*, die, zo zy te veel verzwakt word, *langwylig* en, zelfs, *gevaarlyk* kan worden, doet ontgaan. Bovendien kan men, om dat de deelen, door de éérſte Verloſing, volkomen geöpend worden, zyne *Hand*, met ligter moeiten, binnen brengen; en, om dat de *Vliezen*, meeſtentyds, geheel zyn, kunnen de *Wateren* opgehouden, en de *Vrugt*, ligtelyk, gekeerd worden; gelyk in 't 4de HOOFDDEEL, 2de AFDEELING, geleerd word: maar is het *Bekken eng*, de Vrouw ſterk, en het Hoofd vóórgekomen, dan moet men den *Arbeid* aan de Natuur overlaaten.

§. 429.

§. 429.

Als het éérſte Kind *verkeerd* is voorgekomen, en als men voeld, wanneer men 't keerd, dat 'er noch één is, moet men in acht nemen dat men de *Vliezen* van 't ándere, terwyl men met het éérſte beezig is, niet verbreekt. Maar zo 't gebeurde dat ze geſcheurd' wierden, en de *Voeten* van beiden dej Kinderen in malkander geſlingerd waaren, (doch dit openbaard zich zelden, wyl zy, gemeenelyk, door twee eigene *Vliezen* van malkander zyn geſcheiden,) dan moet de *Meeſter*, zo hy twee *Beenen* gevat heeft, met zyne *Vingeren*, langs de *Deyën*, ópwaards gaan, en voelen of zy tot eenerlei *Lighaam* behooren; wanneer het ééne Kind verloſt is, moet het ándere gekeerd, en, op gelyke wyze, uitgehaald worden. Indien 'er meêr dan *twee Kinderen* voorhanden zyn, vind dezelfde *handel-wyze* plaats, en men haald het ééne, na het ándere, uit.

§. 430.

By *Tweelingen* komt de *Moederkoek* des éérſten *Kinds*, zelden, naar beneden, voor het *ándere* verloſt is: maar om dat dit niet altoos gebeurd, moet men zich, als de *Koek* van zich-zelf komt, op de *vóórgeleerde wyze*, verzekeren dat 'er niets in de *Baarmoeder* terug is gebleven. Na beiden de *kinderen* verloſt zyn, moet men beiden de *Moederkoeken*, indien zy niet van zich-zelven komen, uithaalen: maar zyn zy aan malkanderen verbonden, en maken zy maar eenen klomp uit, dan kunnen zy, op éénmaal, als in 't 2de HOOFDDEEL, 7de AFDEELING geleerd word, uitgehaald worden.

§. 431.

Als 'er *drie*, of *vier Kinderen* tezamen zyn, (een geval dat zelden gebeurt,) dan zyn de *Moederkoeken*, zomwylen, van malkanderen onderſcheiden, en, menigmalen, vormen zy alle tezamen, ſlechts éénen enkelen *Koek*: maar deze tezaamgevoegde *Koeken*, éénige dagen in *Water* geweekt wordende, kan ieder derzelven, met deszelfs verſcheidene *Vliezen*, ligtelyk van malkander geſcheiden worden; want zy kleven enkel, wegens de lange tezamepersſing in de *Baarmoeder*, tezamen, en hebben, ten aanzien hunner *Vaten*, zelden gemeenſchap met malkander; hoewel ik, niet lang geleeden, zulk een gemeenſchap ontdekt heb. Men zie hier over, het 1ſte BOEK, 3de HOOFDDEEL, 7de AFDEELING.

§. 432.

De *Tweeling*-Kinderen leggen, meeſtentyds, overdwars, het ééne ónder en 't ánder bóven in de *Baarmoeder*; zodanig, dat, zelden, het ééne het ándere den doortogt tot den *Moedermond* betwiſt. *Zie VERZAM.* 37. PL. x.

TWEEDE AFDEELING.

OVER DE WANSCHEPZELEN.

§. 433.

Twee Kinderen die, met hunne *Buiken*, (dat men by *Wanſchepzelen* het meeſt ontdekt,) of met hunne *zyden* aan malkander gegroeid zyn: of, waarvan de *Buik* des éénen, tegen den *Rug* des ánderen hangt, en die, gemeenlyk, maar ééne *Navelſtreng* hebben, worden onder de *Verdeeling* van *Wanſchepzelen* geteld. Men vooronderſteld dat dezelven ontſtaan doordien *twéé Zaaddiertjes* één enkel *Ey* bezwangeren, daarin tezamengroeijen, en, door ééne enkele *Navelſtreng*, die oorſpronkelyk tot de *Nageboorte* behoord, gevoed worden; wyl zy tot de *Ader* en *Slagáder Rokken* der *Navelſtreng* behoorende, niet met de *Vaten* der Vrugt *inmonden*.

§. 434.

Men heeft, in diergelyke gevallen, waarin de *Kinderen* klein waren, bevonden dat zich de tezamengroeijing laat uittrekken, wanneer men aan de Voeten des eenen *Kinds*, zodanig dat het verloſt wierd, trok; en 't andere is, dikmaals, op gelyke wyze, uitgehaald, zonder dat men hen beiden behoefden van malkander te ſcheiden.

§. 435.

Als een *Meeſter* by zulk een geval word geroepen, de *Kinderen* groot zyn, en de *Vrouw* haar' *vollen tyd* bereikt heeft, dan moet hy, éérſt, volgens deze wyze trachten te verloſen: maar wanneer, de *Voeten*, en een deel des *Lighaams* naar beneden zyn gebragt, en het overig niet wil volgen, dan moet hy, met zyne Hand, ópwaards gaan, en, met zyne *Vingeren*, de *tezamengroeijing* onderzoeken; dáárna moet hy de *Schaar*, tuſchen zyne *Hand*, en de *Lighaamen* der *Vrugten*, binnen brengen, en dezelven dáár mede trachten van malkander te ſcheiden. Maar, konde dit niet gelukken, dan moet hy derzelver grootte zo goed trachten te verminderen als hy beſtaanbaar meent te zyn, en het Lighaam, door trekken, of door vanëenſcheiding, in verſcheiden ſtukken, die hy met behulp des *Haaks* uithaald, buiten brengen.

§. 436.

Men kan, in deze gevallen, geene *zeekere Regelen* ópgeven; zy komen, zelden, vóór:

vóór: maar het komt, meeſtentyds, op het *goed oordeel* des *Meeſter* aan, die zynen *Arbeid*, naar de voorkomende omſtandigheden, en naar de *Regelen* moet richten, wegens het Verlosſen, wanneer het *Bekken* te *eng*, en het *Kind* buitengewoon *groot* is, hier vóór opgegeven.

§. 437.

Vóórdezen bedienden zich de *Meeſters* van *rechte* en *kromme Meſſen* met *lange Handvatzelen*, die, langs de *Hand*, in de *Baarmoeder*, opwaards gebragt wierden, om de *Ligbaamen* der *Kinderen dóór* te *ſnyden* en te *verdeelen*, op dat dezelven *ſtuksgewyze* konde worden uitgehaald: deze *Affchuwelyke* bewerking vond ook, zomwylen, plaats, in gevallen waarin wy, tegenwoordig, ligt, en zeeker het *Kind*, zo wy het *keeren* en by de *Voeten* Verlosſen, kunnen behouden. Maar het is *ontwyfelbaar*, dat 'er gevallen kunnen vóórkomen, waarin het *onmogelyk* is de *Kinderen* te kunnen *behouden*, of, zonder *Werktuigen* te Verlosſen; by zulke omſtandigheden zyn de *Schaaren* veel zeekerder dan de *Meſſen*; met welke laatſten de *Meeſter* gevaar loopt de *Baarmoeder*, of zich-zelf te beſchaadigen: daar tegen is, by de éérſten, die ſlechts tusſchen de Punten ſnyden, diergelyk gevaar niet te vreezen. *Zie VERZAM.* 38.

DERDE AFDEELING.

OVER DE KEIZERLYKE SNEDE.

§. 438.

Indien een Vrouw, volgens eene der tot hier toe beſchreevene in *moeijelyke* en *tegennatuurlyke Baringen* aangepreezene *Handelwyze*, niet kan verloſt worden; indien het *Bekken* te *eng*, of *mismaakt* is, waardoor zich, zomwylen, de *Hand* onmogelyk laat binnenbrengen; indien *groote Uitwaſſen* en *Kliergezwellen*, de *Schede* opvullen, en niet kunnen uit den weg genomen worden; of indien zich groote *Lidtekenen* en *tezamengroeijingen* in deze deelen, en aan den *Moedermond* bevinden, waardoor dezelve niet kan verwyderd worden, is het raadzaam, zo de Vrouw genoeg *kragten* heeft, en van een *gezonde Ligbaamsgeſteldheid* is, de *Keizerlyke Snede*, voor álle dingen, uit te voeren: wyl de *Moeder* en het *Kind*, op geene andere wyze kunnen gered worden, en het beter is toevlugt tot dat geene te nemen hetwelk, zomwylen, gelukt is, dan, beiden, aan eene onvermydelyke ondergang op te offeren. Zo, midlerwyl, de Vrouw zwak, en, door vruchtelozen Arbeid, van kragten berooft is; zo zy geweldige *Bloedſtortingen* uit de *Baarmoeder*, of, ſlechts, eene andere ontlaſting geleden heeft, waardoor men

men aan haare opkomſt twyffelt, ja, zelfs, als zy, door den natuurlyken weg, Verloſt zoude worden: in deze omſtandigheden, zeg ik, zou men zich in verdenking brengen, en 't een roekelooze onderneeming zyn, indien men eene *Handelwyze* van deze natuur wilde ondernemen, die men, in zulke gevallen, tot de *Vrouw* dood is, behoorde uit te ſtellen, en dáárna, met inzicht om het Kind te redden, verrichten moet.

§. 439.

Deze *Konſtbewerking* is, zo wel in deze, als in de vóórgaande *Eeuw*, zomwylen, met zulke gevolgen verricht, dat beiden, *Moeder* en *Kind* behouden bleven. De *vóórbereidingen* die men by de *Vrouw* maken moet, beſtaan dáárin, dat men haar, zo zy zwak is, *voedende Vleesſappen* en *Hartſterkingen* vóórſchryft; den *verharden Afgang*, door herhaalde *Inſpuitzelen* ontlaſt, en de *Pis*, als de *Blaas* door dezelve is uitgezet, met een *Catheter* áftapt: wanneer deze voorzorge gebruikt is, moet zy op haaren *Rug*, op een' *Ruſtbank*, of *Bedde* gelegt worden, en haare *zyde*, waarin de *Snede* gemaakt zal worden, moet, door *Kuſens*, die men onder de tegenöverſtaande zyde ligt, naar de *hoogte* gericht worden. De *Sneede* kan, in ieder zyde, gemaakt worden: maar de *linker* word, gemeenelyk, vóór de *rechter* verkooren; wyl zich, by de laatſte, de *Lever* verder onderwaards uitſtrekt. De Werktuigen beſtaan in een *Snymes*, een *Stilet Schaar*, *groote Naalden* met *draaden*, *Sponſen*, *Warmwater*, *Plukzel*, een *groote Wiek*, *Drukdoeken* en eenen tot den *Buik* behoorenden *Band*.

§. 440.

Als het koud weder is, moet de *Lydereſſe* warm gehouden, en geen deel des *Buiks*, buiten dát waarin de *Sneede* zal gemaakt worden, ontblood blyven. Als de *Meeſter* een' eerſt beginnenden is, kan hy de plaats, door eenen *Lyn*, die hy op de midden ruimte, tuſſchen den *Navel* en de *Darmbeenderen*, omtrent zes, of zeeven duimen in de lengte, ſchuin vóórwaards, naar den *linker Lieſch*, áfteekenen, beginnende van de hoogte des *Navels*.

§. 441.

Volgens deze onderrichting moet hy den *Huid* des *Buiks*, tuſſchen den *Vinger* en den *Duim* der ééne hand, geſpannen houden, en, met het in de ándere Hand hebbend *Mes*, eene *Sneede*, naar de *lengte*, door het *Vel* en den *Vetrok* maken, die, nevens de *Spieren*, langzamelyk, doorſneeden, en van malkander moeten geſcheiden worden, tot hy op het *Buikvlies* komt, dat heel voorzichtig moet doorſneeden worden, op dat hy de *Darmen* niet doorwond, die, dikwils, aan de zyde,

ópwaards

ópwaards dringen: hoofdzaakelyk als de *Vliezen* gebroken, de *Wateren* ontlaft zyn, en de *Baarmoeder* zich heeft tezaamen getrokken.

§. 442.

Zo het *Buikvlies* ontbloot is, kan hetzelve met de *Vingeren* opgevat, of, langzamelyk, met het *Mes* opengefneeden worden, tot 'er eene opening gemaakt is, waardoor men den voorften *Vinger* kan binnenbrengen, die, als een *wegwyzer*, voor het *Mes*, of voor de *Schaar*, om eene genoegzaame verwyding te maaken, moet gebruikt worden. Als 'er de *Darmen* uitkomen, moeten zy nederwaards gedrukt worden, zodanig, dat de *Baarmoeder*, blóót, voor de gemaakte opening komt. Als de *Baarmoeder* noch door de *Wateren* is uitgezet, en niet heel digt aan 't Kind legt, kan de *Meefter* dezelve, in éene *Snede*, doorfnyden: maar, is zy náauw om het Kind tezaamengetrokken, dan moet hy haar ópwaards vatten, en de verwyding, met dezelfde vóórzichtigheid als by het openen van 't *Buikvlies*, verrichten, ook moet hy in acht neemen, de *Falloppiäanfche Trompet*, de Banden, noch de *Blaas* niet te befchaadigen; daarna brengt hy zyne Hand binnen, en neemt het *Kind*, met de *Nageboorte*, uit de *Baarmoeder*. Als de Vrouw krachtig is, trekt zich de *Baarmoeder*, aanftonds, tezamen, en de opening, die, in den beginne, omtrent *zes*, of *zeven Duimen* was, word; tot op *twee Duimen*, of *weiniger*, verminderd; door deze tezamenkrimping worden de *Vaten* vernaauwt, en een groote uitftorting van *Bloed* verhoed.

§. 443.

Als het *geronnen Bloed* weggenomen, en het noch *Vloeibaare*, door de *Spons* ópgedoopt is, moet de *Wonde* des *Buiks* met een *afgebroken Naad* gehecht, en, tusfchen den laatften *fteek* en het ónderëinde der *opening*, genoegzame ruimte gelaten worden, om de *vochtigheid* en het uitgeftorte *Bloed* te kunnen ontlaften. De *wonde* kan men, met *droog Plukzel*, of *Wieken*, in den éénen, of den ánderen *vloeibaaren warmen Balzem* gedoopt, verbinden, met *Drukdoeken*, die met *Wyn* doordrongen zyn, bedekken, en het geheele *verband*, als ook den *Buik*, met een *Windzel* beveftigen. Eenige SCHRYVERS merken án, dat men, alleenlyk den *Huid* en de *Spieren* tezamen moet *hechten*, om de kwaade gevolgen, welken door het *hechten* des *Buikvlies* kunnen ontftaan, te vermyden.

§. 444.

De *Vrouw* moet, zo ftil als 't mogelyk is, in 't *Bedde* gehouden worden,

en, alles wat *Kraamzuivering*, *uitwaasseming*, en *Slaap* bevorderd, vóórgeschreven worden; waardoor men de *Koorts*, en andere *gevaarlyke toevallen* verhoed. Als de *Vrouw*, door de Wonde, in de *Baarmoeder* en in den *Buik*, eene groote menigte *Bloeds* verloren heeft, en, weegens eene *ontleediging* der *Vaten*, in gevaar is, moet men haar *krachtig Vleesnat*, *Kandeel* en *Wyn*: maar weinig te gelyk, en dikwils herhaald, laten gebruiken: verder zal ook de *Cort. Peruvian.*, in poeijer, als een *Afkookzel*, of als een *uittrekzel*, in dit geval, groote dienst doen. Wie hiervan meerder onderrichting begeert, kan by Rousset, in de *Verhandeling* der *Parysche heelkunstige Akademie*, en in de *Heelkonst* van Heister *onderrichting vinden*. *Zie VERZAM.* 39.

EINDE DES DERDEN BOEKS.

VIER-

VIERDE BOEK.

EERSTE HOOFDDEEL.

Over de BEZORGING *der* VROUWEN, *van den tyd haarer* VERLOSSING, *tot zy een Maand* OUD KRAAMS *zyn: van gelyken over de verſcheiden* GEBREEKEN *aan welken zy, geduurende dien tyd,* ONDERWORPEN *blyven.*

EERSTE AFDEELING.

OVER DE UITWENDIGE BEZORGING DER KRAAMVROUWEN.

§. 445.

Als de *Vrouw* van het Kind, en van den *Moederkoek* verloſt is, moet men een' *gewarmden zagten linnen doek*, op haare *uitwendige deelen* leggen; en wanneer zy klaagd dat haar deze deelen *ſmerten*, kan men dezelven met wat *Pomade* beſmeeren. De *linnen Doek*, die onder haar is gelegt, om de uitvlietende *Vochtigheden* op te vangen, moet weggenomen, en een andere, droge, ſchoone en warme in deszelfs plaats gelegt worden. Zy moet ook op haaren *Rug* leggen, met de *Beenen uitgeſtrekt*, en aan malkander gevoegt; zy kan ook op haare *zyde* leggen, indien zy geloofd dat haar deze legging, tot zy weder van haare *Afmatting* bekomen is, bekwamer zal vallen. Zo zy *afgemat* is, en haare *krachten uitgeput* zyn, laat men haar een weinig *Wyn*, of *Candeel*, of, naar het gewoonlyk gebruik, wat geraſpte *Notemuscade* en *Suiker*, te zamen in een lepel gedaan, innemen. Het voornaamſte oogmerk waaröm men de Lyderesſe deze *Poeijer*, (die de *lieve Vrouwtjes* zelden vergeten,) laat gebruiken, geſchied om het *gebrek* eens *Hartſterkenden Dranks* te vergoeden. Zo de *Lyderesſe zwak* is, en zich niet in de *hoogte* kan richten, of zo men gelooft dat zy *gevaar* loopt van, wegens *overlaading* der *Maage*, te zullen moeten *Braaken*; zo zy eenigermaten haare *Kragten* en *Geeſten* heeft weder gekregen, moet men de *Doeken* van de gewonde *deelen* wegnemen, en ánderen in hunne plaats leggen; als 'er veel *vogtigheid* uit de *Baarmoeder* vliet, moet de onder haar leggende natte *Doek*, dikwils, veränderd worden, op dat hy niet aankleeve.

§. 446.

Als de *Lydereſſe* zwak is, of in *Onmagt* vervalt, moet zy niet eerder van het *Bedde* genomen, zelfs niet eens in de hoogte gericht worden, om, dáárdoor, de legging haars *Hoofds*, of haars *Ligbaams* te veränderen, voor zy een weinig by zich zelve is gekomen; anders zal zy in gevaar zyn van weder, dikwils, in *Onmagt* te vallen, en, daarby, *Stuipen* te krygen, die, zomwylen, met de *Dood* eindigen. Om nu deze droeve gevolgen te verhoeden, moet haar *Rok*, (op §. 186. bepaald) losgemaakt, langs de *Voeten* uitgehaald, en een andere welgewarmde, mede met een' *breeden bovenband* voorzien, langs de *Beenen*, *Deyën* en *Heupen*, in deszelfs plaats, ópwaards gebragt worden: op haaren *Buik* een *dubbele gewarmde Doek* gelegt, en met den *breeden Rokband*, die *middelmatig vaſt* om den *Doek* geſpeld word, omvangen worden, om, dus, de *Ingewanden*, en de *ſlappe wanden* des *Buiks*, meêr, of min, naar de *Vrouw* zulks verdraagen kan, tezamen te drukken; wáárdoor de *Baarmoeder* in den *Onderbuik* word vaſtgehouden, en, dus, verhoed word dat zy niet van de ééne náar de ánderen zyde kan vallen, indien zich de Lydereſſe keerd, of wendt. Maar het voornaamſte oogmerk dezer tezamendrukking ſtrekt om te verhoeden dat niet een al te groote menigte *Bloeds* in de nu losſer leggende *Ingewanden* des *Buiks* vliet: hoofdzakelyk als de *Baarmoeder*, door eere ſpoedige Verlosſing, in éénmaal ontleedigt is. Want om dat de drukking, op zulk eene wyze, plotzelyk ophoud, word ook het Hoofd, op éénmaal, van deszelfs *Bloed* berooft; en deze plotzelyke afleiding, ſtort de Lydereſſe in een gevaarlyke *Lypothymia*.

§. 447.

Om deze rede moet een *Byſtander* den *Buik* met de *Handen* ſterk tezamen drukken, tot de *Band* des *Onderroks* is omgelegt; of, in deszelfs plaats, door eenen langen *Handdoek*, een *Bedlaaken*, of een *Windzel*, bekwaame drukking gemaakt word: Maar, tot dit oogmerk, worden verſcheidene wyzen, in verſcheiden Landen, of naar de verſcheidene omſtandighede des *Lydereſſen*, in 't werk geſteld. Zy moet ook van *Kapzel* en *Hembd* veränderen; wyl dezen, door het *zweten*, ten tyde der *Baring*, *nat* en *ondienſtig* worden. Men heeft ook noch verſcheidene andere uitwendige dingen noodig, indien de uit en inwendige Deelen geſcheurd, of ontſtoken zyn; een ongeluk dat zich, zomwylen, by *moeijelyke* en *Tegennatuurlyke Baringen* openbaard.

§. 448.

Een jong *Meeſter* moet *volſtrekt* weten hoe het *Bedde*, ten tyde der *Baring*, opgemaakt is, en wat, uitwendig, aan de Vrouw toegediend zal worden; wyl alle deze vóórzorgen, tot *gemak* en *zekerheid* der *Lydereſſe* kunnen dienen, zo zy van een onbekwaame *Kraambewaardſter* voorzien is.

No. 1.

No. 1.

WAT MEN VERRICHTEN MOET, ALS 'ER EENE ONTSTEEKING AAN DE SCHAAMLIPPEN, AAN DEN RECHTENDARM, AAN DE PISBUIS, EN AAN DE BAARMOEDER IS.

§. 449.

Ontſteeking aan de *Schaamlippen*, aan den *Rechtendarm*, aan de *Pisbuis* en aan de *Baarmoeder*, ontſtaat, voornamelyk, als het *Hoofd*, de *Schouderen*, de *Anus*, of een ander deel der *Vrugt* in het *Bekken* geprangt word, en, lang, in deze legging, word opgehouden; zo de Verlosſing, door veele en geweldige Weden verricht, of daarby, groote kragt en geweld geöeffend is, om het Kind te kunnen keeren en uithaalen. Deze *Ontſteeking* word, indien dezelve ligt is, gemenelyk, door eene genoegzaame *Kraamzuivering*, *Ruſt* en *ſterk Zweeten* uit den weg geruimt, of volkomen *verdeeld*: maar, is dezelve geweldig, dan zullen *Aderlatingen*, *warme Stovingen*, *Pappen* en *ontbindende Inſpuitzelen* nodig zyn; hoewel de *derſten*, en de *laatſten* met *omzichtigheid* gebruikt moeten worden.

§. 450.

Byäldien de *Drukking* zó groot is geweeſt dat zy de *omlopende Sappen* in deze Deelen geheel verſtopt heeft, volgt 'er wel een volkomene, of gedeeltelyke *Verſterving*, waardoor de *Vrouw* heel ſpoedig *omkomt*. Zo de verſtorven Deelen *ſcheiden*, en in dikke *verrotte ſtukken* afvallen, worden dezelven, indien ſlechts de Lyderesſe van een *gezond Lighaamsgeſtel* is, als *gewoone Zweeren* geheeld. Maar zo de tegenöverleggende Deelen, op gelyke wyze, zyn aangegrepen, en beiden de *zyden* tegen malkander gedrukt worden; *by voorbeeld*, zo de *Baarmoeder*, de *Moedermond*, de *Schede*, de *Schedenmond*, of, indien de inwendige *Rok* der geheele binnenöppervlakte zich affcheid, is 'er een tezamengroeijing te vreezen, waaruit eene *celdächtigheid* ontſtaat. Zo dit nu in den *Moedermond*, in de *Schede*, of in den *Schedenmond* ontſtaat, zal zulks de daar op volgende *Baaring* moeijelyk en gevaarlyk maken; en gebeurd dit in de *Baarmoeder*, dan zal de *Ontvangenis* geheel verhinderd worden: hoewel zich, deswegen, de uit de *Baarmoeder* beſtendig ontlaſtende vogtigheid, zelden zal openbaaren. Om dit ongemak te verhoeden, moeten, dikwils, *inſpuitingen* binnen de *Baarmoeder* geſchieden, en *groote Wieken*, die men in *Wondbalzems* doopt, binnen de *Schede* en binnen den *Schedenmond* gebragt worden.

No. 2.

WAT VERRICHT MOET WORDEN, ALS DE VROUW LEK IS.

§. 451.

Na eene lange drukking van des Kind Hoofds op deze Deelen der *Schede*, alwaar derzelver uitwendige oppervlakte met de áchter en ónderdeelen der *Blaas* verëenigt is, *verſterven* de *Rokken* der *Blaas* zo wél als die der *Schede*. Als nu het verſtorven afvalt zal de *Pis* dezen weg nemen, en verhinderen dat zich de *opening*, zo zy groot is, weder ſluit: dit ſtrekt voor de *arme Vrouw*, zo wél wegens de aanhoudende natheid, die door haare Klederen dringt, als door den *Reuk*, een hinderpaal, of Noodlot, dat men naauwlyks uit kan ſpreeken. De *Schede* en *Blaas* kunnen ook door de *Tang* en *Haaken*, of door een ander *Werktuig*, dat men onvoorzichtig indringt, verſcheurd worden: maar, in dit geval, loopt de *Pis*, kort daar na, uit de *Wonde;* daartegen gaat de *Pis* by een *Verſterving*, zo lang, den *natuurlyken weg* uit, tot het verſtorven zich affcheid, en begind af te vallen.

§. 452.

Zo ſpoedig als dit ongeluk bekend is, moet deszelfs *Heeling* ondernomen worden: deze beſtaat, (naar eenigen willen,) in een *buigzame Catheter*, by aanhoudendheid, binnen de *Blaas* te houden, om de *Pis* te noodzaaken meêrder door de *Pisbuis*, dan door de *Schede* te lopen: maar is deze *voorzorge* verwaarlooſt, en de *Rand* der *Zweer Eeldächtig* geworden, dan leerd men ons dezelve, met een *Krom-mes* dat een *Knop* aan deszelfs *Punt* heeft, uit te ſnyden, of haar met *bytend Zilver* (*Lunar Cauſtiek*) weg te byten. Als de opening groot is, zal men dezelve door eene *Naade* met een' *dubbelden ſteek* toehalen, en de *buigzame Catheter* in de *Blaas* houden, tot dezelve volkomen geſloten is: ik hoop niet dat deze *Bewerking* onuitvoerbaar zal bevonden worden.

No. 3.

WAT MEN VERRICHTEN MOET, ALS DE BILNAAD, VOOR EEN GEDEELTE, OF GEHEEL GESCHEURD IS.

§. 453.

De *Schedenmond* is, dikwils, geſcheurd: inzonderheid aan de *Bilnaad*, en, zomwylen, bereikt de ſcheuring zelfs den *Anus*. Op andere tyden, (doch zeldzamer,) gebeurd het dat, beiden, de *Schede* en den *Rechtendarm*, *twéé*, of *drie Duimen* lang, worden opengeſcheurd, en, beiden aan het ónderdeel, ſlechts ééne opening vormen. Deze verſcheuring word, dikwils, door de bovematige grootte van des *Kinds Hoofd* veröorzaakt; van gelyken door de *onbuigzaamheid* der *Vezelen*, by *Vrouwen* die naar de *veertig jaaren* lopen, en, voor de éérſtemaal, *Baaren;* ook door den *Meeſter*, als hy verzuimt de *Bilnaad* over het *Hoofd* te *ſchuiven* wanneer hetzelve, met geweld, door de *Weden*, word uitgedreven; of als hy vergeten heeft het *Hoofd*, met de *vlakte Hand*, ópwaards te houden, op dat het niet te ſpoedig uitkome: verder, door het oeffenen eener al te *groote magt*, in *moeijelyke* en *tegennatuurlyke Baaringen*, en door de onvoorzichtige wyze van des *Meeſters* Hand in te brengen. Als de *verſcheuring* klein is, heeld dezelve ſpoedig, en het eenig ongemak, by deze wonde, is dat de Vrouw ſmerte lyd wanneer zy gewaterd heeft; indien de *verſcheuring* zo groot is, dat zy zich, tot aan de *ſluitſpier* des *Anus*, of nóch verder uitſtrekt, is de *ſmert* noch zwaarder, en word, door de geringſte beweeging, of wryving der Wondlippen vermeêrderd. Deeze ſmertelyke wryving word, (volgens eenige SCHRYVERS,) verhoed, door, met twee *diepe ſteeken*, de Wanden der Wonde aan malkander te hechten. Maar, in dit geval, kunnen wy, in 't eerſt, zelden aan de herſtelling geraken; wyl 'er een geſtadige *vogtigheid*, door dezen weg, heenvliet; namelyk de *Kraamzuivering* en de *Pis*, welken in de Wonde dringen. Bovendien zyn de *kanten* der *lippen* zodanig geſcheurd en *verſlenſt*, dat wy geen hechting kunnen doen.

§. 454.

In het derde geval is men van mening dat het vollſtrekt nodig is, zo ſpoedig als men kan, twéé, drie, of, zomwylen, vier diepe *Hechtingen* door de verſcheurde *Schede* en den *Rechtendarm* te doen, waar van de *knoopen* in de *Schede* gelegt worden, en nóch twee *Hechtingen* in de *Bilnaad* te maken, om, daardoor, de veréeniging der deelen te bevorderen: want als de *Sluitſpier* des *Anus* geheel is door-

doorgeſcheurd, en in die geſteldheid blyft, kan de *Lydereſe*, zelden, haaren *Stoelgang* lang ophouden. Als dit ongemak onbekent is gebleven, of zo men, wegens de zwakheid der Vrouw, met de voornoemde werking niet heeft kunnen voortvaaren eêr de *Lippen* der *Wonde Eeldächtig* waaren geworden, moet men deze *Eeldächtige randen* met een *Schaar uitſnyden*, of zo men bevinden mogt dat dit niet konde gelukken, moet men, met den *punt* eens *Lancets*, of *Snymes*, kervingen doen, en, daarna, eene hechting leggen, gelyk, hierboven, geleerd word. De *Hechting* moet heel *diep* gevat worden, anders zal dezelve niet houden, wyl 'er maar heel weinig *Spierdeelen* in de *Schede* en in den *Rechtendarm* zyn. Maar de *Kronkeldarm* moet, vooräf, door *Inſpuitzelen* ontledigt worden, en de *Lydereſe* in 't geheel geene, of heel weinig *vaſte ſpyſe* gebruiken, op dat de *Hechting*, wanneer zy ter *ſtoel* gaat niet uitſcheure. Indien de *ſcheuring* zo hoog is dat de Vrouw in gevaar geraakt van 't vermogen om den *Stoelgang* op te houden daardoor te verliezen, dan moet deze *handelwyze*, voor alle dingen, beproeft worden: maar anders niet, wyl deze Bewerking zelden gelukt. (*)

§. 455.

Zo de *Moedermond*, door diergelyke oorzaak, geſcheurd is, blyft, álles wat men kan verrichten, dat men de *Lydereſe* de regelen die wy de Vrouwen, na de Verlosſing, voorſchryven, *ſtrengelyk* doet nakomen, en zorge draagt dat zy zich, geduurende de eerſte *drie weeken*, zo min als mogelyk is beweegt.

§. 456.

De *Scheuringen* die aan de *Baarmoeder* ontſtaan zyn van gevaarlyker gevolgen, en worden ook, gemeenlyk, voor inderdaad *doodelyk* gehouden; zy verëiſchen, daaröm, in alle verſchillende gevallen, de *grootſte zorgvuldigheid* en *oplettendheid*. Als de Lydereſe *volbloedig* is, moet men haar *Aderlaten*, om de Koorts te verhoeden; zy moet een aanmerkelyke ontlaſting uit de *Baarmoeder* ondergaan hebben; zy moet ook zeer *geruſt* en *ſtil* genouden worden, en niets, dan zulke *Spyzen* die men *lepelsgewyze* kan geven, en dan noch heel *weinig*, op éénmaal, gebruiken; zy moet *verdunnende Dranken*, als *Garſtewater*, en heel *ſlap Vleesnat* drinken.

(*) De SCHEURINGEN der *Bilnaad*, volgens het zeggen der ROONHUYSIAANEN ontſtaan niet onder maar eenige dagen ná de Verlosſing, door een vooräfgaande *Ontſteeking*, *verzweering*, eene geduurige *onderſlaaning*, en door de drukking van des *Kinds Hoofd*, (van zulke eene ROONHUYSIAANSCHE opgeving, als oorzaak eener verſcheuring der *Bilnaad* zynde, is, in onzen SCHRYVER, geen ſpoor te vinden.) Indien zulk een ongemak voorvalt, zeggen die *Heeren*, is 't wel weder door het dikwils reinigen, en dikwils met een vergulders penſeel te ſmeeren, of met het *unguent. Altb.* of het *unguent. Ceruſſ.* met *Balſ. Arcæc.* vermengt, te heelen; zy nemen ook, indien zy wat *weelige uitwaſſen* van *vleeſch*, ter vulling der opening nodig hebben, in plaats van dit laatſte, wat rykelyk *Baſilicum*. *Zie het* GEKLEMDE HOOFD GERED p. 17.

TWEEDE

TWEEDE AFDEELING.

OVER DE SCHIKKING VAN LUGT, LEVENSREGEL, SLAAPEN EN WAKEN, BEWEGING EN RUST, OPSTOPPING EN AFSCHEIDING; ALS OOK OVER DE SCHIKKING DER GEMOEDSBEWEGINGEN.

§. 457.

Schoon wy de *Lydereſe*, aanſtonds na de Verloſſing, niet in eene andere *Luchtſtreek* kunnen verplaatſen, moeten wy, echter, de *Lugt* zodanig veranderen dat dezelve in eene *bedaarde* en *heilzame matiging* word gehouden, (door dezelve, naar eiſch van zaken, *warm*, of *koud*, *vogtig*, of *droog*, temaken. Wat den *levensregel* aanbelangt, wy moeten de Vrouw, van den tyd des *Arbeids*, tot den *negende Dag* na de Verloſſing, weinig, en de *vyf éérſte* dagen in 't geheel geen vaſte ſpyze laten gebruiken; zy moet veele *warme verdunnende vogten*, als *Garſtewater*, *Haver Gruwel*, *jong Hoendernat* en *Thee* gebruiken: ook ſchryft men haar, gemeenlyk, *Kandeelen* vóór, die, door dunne *Haver Gruwel*, waarin men, *Foely*, of *Kaneel* heeft laten afkoken, en wáártoe men, na dezelve doorzeegen is, een *derden*, of *vierden* deel *witten Wyn* voegt, of ook minder, na de *Lydereſe* veel *drinkt*, en, die men, volgens haaren ſmaak, verzoet: dit tezamemengzel word, de *witte Kandeel* genaamt: maar neemt men, in de plaats van *Wyn*, *Ale*, (een ſoort van *Engels bier*,) dan word dit de *bruine Kandeel* genaamt. In zommige Landen worden ook, tot beiden deze ſoorten, *Eyeren* gedaan; doch, in dit geval, mag de Vrouw geen *vlees*, noch *vleesnat*, tot na den *vyfden*, of *zevenden* dag genieten. Maar, in onze *Landen*, daar men geen *Eyeren* in dezelven doet, worden de *Lydereſen*, éérder, *ſlap vleesnat* toegeſtaan, en, zomtyds, vergunt men haar een weinig van een jong *gekookt Hoen* te mogen nuttigen. Maar alle deze verſchillende toebereidingen worden, ten aanzien der *Speceryën*, en des *Wyns*, of *Ale*, naar verëiſch der verſchillende *Lighaamsgeſtellen* en *omſtandigheden* der *onderſcheidene Lydereſen*, ſterker, of zwakker vóórgeſchreven; *byvoorbeeld*; als de Vrouw, door eene *buitengewoone ontlaſting*, van déze, of géne ſoorte, die zy vóór, of ná de Verloſſing heeft ondergaan, is *uitgeteerd*, of *verzwakt*, en zo het *koud weder* is, kunnen de *Kandeelen* en *Vleesſappen ſterker* gemaakt worden: maar heeft zy haare volkomen kragten, heeft zy het geringſte *ſpoor* van *Koorts*, is het *jaargety uitnemend heet*, dan moeten deze *Dranken* heel *ſlap* zyn; of de *Lydereſe* moet, by de *Haver Gruwel*, *Thee*, *Garſtewater*, of *jong Hoendernat* blyven: doch deze moet, naar de omſtandigheden, veränderd worden.

§. 458.

Haar *Voedzel* moet *ligt* om te *verteeren* zyn; *by voorbeeld*, *Broodſap*, *Tweebak*, en *Sago*. Omtrent den *vyfden*, of *zevenden dag* kan zy een weinig van een *gekookt jong Hoen*, of van het *ligtſte ſoort* van *jong Vlees* eeten: maar dit laatſte kan haar, naar de omſtandigheden haares *Eetluſt*, vroeger, of later gegeven worden. Wy zullen, in onze *Vóórſchriften*, wat het *Eeten* en *Drinken* belangt, liever zó verre dwaalen dat wy de Vrouw wat te naauw bepaalen, dan dat wy haar *Vleeſch* en *ſterk giftende Dranken* laten genieten, al waare het zelfs dat deze laatſten haare *Tong* op het aangenaamſt aandeden: want wy ontdekken, door de ondervinding, dat zy eene *Koorts* doen vermeerderen, of in ſtaat zyn dezelve te verwekken, en dat de hier voor beſchreven *Levensregel* de voedzaamſte en heilzaamſte is. Alle zaaken die zwaar te verteeren zyn, en den *Omloop* der *Sappen* verwekken, moeten, noodwendig, een *Koorts* te wege brengen, waardoor de nodige ontlaſtingen verſtopt worden, en het leven der *Kraamvrouw* in gevaar geraakt.

§. 459.

Wat het *Slaapen* en *Waaken* betreft, daarin moet de *Kraamvrouw*, zo veel mogelyk is, voor alle geraas bevryd worden. *Bedek*, ten dien einde, de *Vloer* en *Trappen* met *Carpetten* en *Laken*, *ſmeer* de *Hengſelen* der *Deuren*, *neem* den *Klepel* uit de *Schel*, *bind* de *Klopper* vaſt, en *beſtrooi* de *Straaten*, waaröp veel *geraas* is, met *Zant*. Als de *Kraamvrouw*, niet tegenſtaande alle deze voorzorgen, noch ontruſt word, *ſtopt* men haar de *Ooren* met *Boomwol*, en men ſchryft haar *Opiaten* vóór, om *Slaap* te verwekken: wyl, door het *waaken*, en door den daaräan verbonden *onruſt*, de *uitdamping* verhinderd, en de *Koorts* verwekt word.

§. 460.

De *Beweging* en *Ruſt* zyn, mede, een gedeelte der *Nietnatuurlyke dingen*, en, dus, onze byzondere *opmerkingen* waardig. Door te veel *beweging*, uit het *Bedde* óp te ſtaan, te *lang* óp te zitten, word de *Uitwaaſeming* verminderd, of afgebroken; en by het te *lang* zitten hangt de *Baarmoeder*, zo zy noch niet volkomen is tezaamgetrokken, onderwaards; haare *Banden* zetten uit, zy veröorzaakt *Pyn*, *Huivering* en *Koorts*. Om deze *kwaade toevallen* te verhoeden, moet de *Lydereſſe*, tot na den *vierden*, of *vyfden dag*, ſtil, in het *Bedde* gehouden, en, in een *Bedlaaken* leggende, opgenomen worden, op dat men het *Bedde* maake, waarin men haar, aanſtonds, weder moet nederleggen, en, genoegzaam tot den *negenden dag*, laten verblyven, na welken tyd de *Kraamvrouwen*,

vrouwen, niet zo ligt als kort na de Verlosſing, de *Koortſe* krygen. Veele Vrouwen worden, wegens de *natuurlyke geſteldheid* haars *Lighaams*, of om andere *toevallen*, langzaam herſteld, en dézen moeten, ná den *negenden dag*, even als vóór denzelven, naar de omſtandigheden, bezorgt worden. Anderen, wederöm, *ſtaan óp*, *gaan* en *ſtaan*, en *herſtellen* in veel korter tyd: maar dézen kunnen, zomwylen, zo zich, daardoor, gevaarlyke *Koortſen* openbaaren, haare *roekeloose ſtoutheid* duur betaalen: derhalven is het beter aan de zeekerſte zyde te dwaalen, dan, in 't één, of 't ánder gevaar te lopen.

§. 461.

Het naadſtvolgend, dat in overweging genomen moet worden, is de *opſtopping* en *ontlaſting*. Wy hebben, hiervóór, aangemerkt dat, zo de *Vrouw*, ten tyde der *Baaring*, eêr het *Hoofd* in 't *Bekken* vaſtzit, op dien dag geen *openlyf* heeft gehad, de *Rechte* en *Kronkeldarm*, door eene *Inſpuiting*, geledigt moeten worden; hier door zal het *Baaren* bevorderd, de verdrietelyke ontlaſting des *Afgangs* verhoed, en de *Lyderesſe* in ſtaat geſteld worden van, binnen twee, of drie dagen niet weder te behoeven áf te gaan. Zo deze *voorzorge*, intusſchen, verzuimt is, en de *Kraamvrouw*, na de Verlosſing, verſtopt blyft, moeten wy ons wachten haar *Prikkelende Inſpuitzelen* toe te dienen, of ſterke *Afgangverwekkende middelen* voor te ſchryven, op dat zy geen' al te hevigen *Afgang* verkryge, die, zo dezelve niet kan geſtopt worden, zomwylen, *doodelyke* gevolgen na zich ſleept, doordien, daardoor, de *Uitwaaſeming* en de *Kraamzuivering* verſtopt, ja, de Vrouw zodanig verzwakt word dat zy, plotzelyk, ſterft; een *droevig lot*, dat, door deze wyze van behandelen, dikwils, veröorzaakt word. Daaröm moet men, is het nodig dat de *Darmen* ontledigt worden, ſlechts *ontbindende Inſpuitzelen*, of heel zagte Afgangverwekkende middelen, gelyk de *Manna*, of *Elect. Lenitivum* voorſchryven. Tegen de Verſtopping der *Pis*, die zich, zomwylen, na de Verlosſing openbaard, hebben wy, bereids, in het 2de Boek, 2de Hoofd., 3de Afdeeling een Middel voorgeſteld. Maar geene *Ontlaſting* is, ter *Herſtelling* der *Kraamvrouwen*, van *meêrder nut* dan de *vryë uitwaaſeming*, die zó *volſtrekt noodzaakelyk* is, dat de Vrouw, zo zy niet, eenige dagen na de Verlosſing, op de oppervlakte des Lighaams beſtendig vogtig blyft, heel zelden weder herſteld: haare *gezondheid hangt*, om die *rede*, voor 't-grootſte gedeelte, van eene *beſtendige ruſt* en *matig zweeten* áf, waardoor de *Koorts* verhoed word, om dat, dus, de *ſpanning* verhinderd, en de *Kraamzuivering* gelykvormig gehouden word: want zo dezelve verſtopt is, en een *Koorts*, met *Ruſt* en *Slaaploosheid*, volgt, blyft 'er niets beter voor de *Lyderesſe* over, dan *Ruſt* en *overvloedig Zweeten*, dat, in den beginne der Ziekte; door *Opiaten* en *Zweetverwekkende middelen* veröorzaakt word: maar deze laatſten moeten, by *groote hitte*, voorzichtiger dan by *koud weder* worden voorgeſchreven.

§. 462

Het laatſte der *Nietnatuurlyke Dingen*, dat in overweging komt, is de *gemoedsbeweging*, die, van gelyken, byzondere opmerkzaamheid verdient. De *Inbeeldingskragt* der *Lydereſſe* moet niet, door *nieuwigheden* en *buitengewoone Toevallen*, welken haare Vrienden en goede Bekenden ontmoet zyn, ontruſt worden: want men heeft ondervonden dat, door diergelyke berichten, de *Weden*, na zy reeds begonnen waaren, geheel ophielden, en de Vrouw in *mismoedigheid* gedompeld wierd: ook hebben deze *Berichten*, na de Verlosſing, zulk een' *angſt* te wege gebragt, dat alle *nodige ontlaſtingen* ophielden, en een geweldige *Koorts*, ja, *Stuiptrekkingen* verwekt wierden, die met de *dood* eindigden.

DERDE AFDEELING.

OVER DE GEWELDIGE BLOEDSTORTINGEN, NA HET VERLOSSEN DES MOEDERKOEKS.

§. 463.

Alle Vrouwen ondergaan, als de *Moederkoek* word afgeſcheiden, en, na dezelve verloſt is, meêr, of min *Storting*, waarin zy een *half*, *één heel*, of, ook wél, *twée Ponden Bloeds* verliezen; maar zo deze menigte grooter word, en haar, by aanhoudendheid, ontvliet, dan is de *Lydereſſe* in *groot gevaar*. Deze gevaarlyke *Storting* word aan de geweldige ontlaſting van *Bloed* ontdekt, waardoor de *ſchoone Doeken*, zo ras men die aanlegt, weder vol worden; alsook, wanneer de *Pols* klein en *zwak*, en het *Aangezicht bleek* word; want dán beginnen de *leden koud* te worden, en de *Vrouw* krygt *Flauwtens*. Zo deze *Bloedſtorting* niet ſpoedig geſtild, of verminderd word, volgen *Stuiptrekkingen*, die, dikwils, met de *dood* een einde nemen.

§. 464.

Deze *gevaarlyke Bloedvloed* word, door álles wat de tezamenkrimping der ledig gewordene *Baarmoeder* verhinderen kan, veróorzaakt; *by voorbeeld*, door groote *zwakte* en *vermoeidheid* die, uit *herhaalde Bloedſtortingen*, vóór de Verloſsing, ontſtaan; door plotzelyke *ontleediging* der *Baarmoeder*; zomwylen, hoewel zelden, om dat een gedeelte des *Moederkoeks* in de *Baarmoeder* is nagebleeven; dezelve kan zich ook openbaaren als 'er nóch één Kind overblyft, of indien 'er noch meerder verloſt moeten worden; als mede, zo de *Baarmoeder*, door een groote menigte *Bloeds* blyft uitgezet, of zo men dezelve, doordien men al te ſterk aan den *Moederkoek* trek, ómkeerd. *Zie* 2de BOEK, 3de HOOFD 3de AFDEELING.

§. 465.

§. 465.

Om dat men, in deze gevallen, geen tyd mag verzuimen, en de *Inwendige Artſenyën* niet zo gezwind, naar ons oogmerk, als nodig is, kunnen werken, moeten wy, aanſtonds, onze toevlucht tot uitwendige Middelen nemen. Zo dit ongemak aan *zwakheid* is toe te ſchryven, waardoor de *Baarmoeder* buiten ſtaat is van zich tezamen te krimpen, en de *Monden* der *Vaten* open blyven; of zo zy zich reeds eenigzins: maar niet genoeg tezamen ſluiten, om de ontlaſting des *Bloeds* te ſtremmen; of zo, by de afſcheiding des *Moederkoeks*, de *Meeſter* de binnenſte óppervlakte, of den *inwendigen Rok* der *Baarmoeder* heeft *geſchaafd*, of *afgeſcheurd*, moeten, in deze gevallen, alle zulke dingen gebruikt worden, die de tezamentrekkende kragt der *Baarmoeder* ópbeuren, en het *Bloed* verhinderen, al te ſrel, in dit *Ingewand*, en in de dáár om ſtreeks leggende *Vaten* te vlieten. Men kan, ten dien einde, *Doeken* met de eene, of de andere *koude* en *tezamentrekkende vogtigheid*, als een *Oxicratum*, (dat is, *Azyn* en *Water*,) of met *rooden wrangen Wyn* doordrongen, op den *Buik* en den *Rug* der Kraamvrouw leggen. Eenigen ſchryven eene *Aderlating*, tot *vyf*, of *zes* Oncen, op den *Arm* vóór, met oogmerk van het *Bloed* af te leiden. Zo de *Pols* ſterk is, kan dit laatſte dienſtig zyn, ánders zal het meêr kwaad dan goed doen. Anderen ſchryven bindingen aan de *Knieën* en *Armen*, en om den *Hals* vóór, om zo veel *Bloeds* als mogelyk is, in 't *Hoofd*, in de *Armen* en in de *Beenen* terug te houden. Benevens deze uitwendige middelen kan men de *Schede* met *Werk*, of met *linnen Lappen* ópvullen, die van de voornoemde Vogten, waarin een weinig *Aluin*, of *Lootſuiker* gedaan word, doordrongen zyn; ja, eenige *Meeſters*, *ſpuiten* 'er *warmen Proefhoudenden Geeſt* (*Proof Spirits*) in, of laten een' *Lap*, of een *ſtuk Zwam* met denzelven vóltrekken, en brengen en drukken deze dingen in de *Baarmoeder*, wáárdoor de *Vaten* tezamenkrimpen.

§. 466.

Als de *Bloedvloed* noch, door een ander *Kind*, door de nablyving des *Moederkoeks*, of door *geronnen Bloed* ontſtaat, moet, dit alles, uitgehaald worden; en, zo 'er een *omkeering* der *Baarmoeder* is, moet dezelve ſpoedig herſteld worden. Zo de *Bloedſtorting*, door deze *Middelen*, wél een weinig bedaard: maar, echter, by aanhoudendheid, voortvliet: doch niet in zulk een menigte dat 'er een *ſpoedige dood* te vreezen is, kan men de *Lyderesſe* een weinig *rooden Wyn* en *Lil* vóórſchryven, waarvan zy, dikwils: maar weinig tegelyk, moet gebruiken. *Voor alle dingen* moeten *Sap* van *jonge Hoenders*, of van *Schaapenvlees*, op gelyke wyze, vóórgeſchreeven worden, op dat de *zwakke Maag* niet overladen, en een *Braaking* verwekt word: als dit de Vrouw, dikwils, en

weinig tegelyk, gebruikt, worden de *geleegde Vaten*, by graaden, gevuld, en de *Omloop* der *Sappen* word onderhouden. Als de *Pols ſterk* en *ſnel* is, zal het dienſtig zyn, dikwils, een *Mondvol Garſtewater* met *Elix. Vitrioot* gezuurd, vóór te ſchryven; maar zo de *Omloop* zwak en langzaam is, zal *Extract* van *Kina*, in *ſlap Kaneelwater* opgeloſt, met kleine *ſlokken*, of op eene andere wyze ingegeven, dienſtig zyn; hier by moet men de *Lydereſe*, ten gelyken tyde, met *Opiaten* in den *ſlaap* zoeken te brengen. Deezen zyn, inderdaad, als het éérſte *geweld* der *Bloedvliet* geſteld is, en dezelven *voorzichtig* worden toegediend, in 't gemeen, krachtiger dan eenige andere *Artſeny*.

VIERDE AFDEELING.

OVER DE NAWEDEN.

§. 467.

Naweden openbaaren zich, gemeenlyk, als het *geronnen Bloed*, in de *Baarmoeder*, of in de *Schede* gebleven is, en groote *klompen* in dezelve vormt, die, door de ſpoedige tezamentrekking des *Moedermonds*, na de *Moederkoek* verloſt is, worden terug gehouden: ſchoon dezen uitgehaald zyn, worden, zomwylen, anderen gevormd: hoewel dezelven niet zo groot als de éérſte zyn, wyl de *holte* der *Baarmoeder*, na het *Baaren*, meêr en meêr verminderd. De *Baarmoeder* drukt, by haare tezamenkrimping, deze tezamenronning, naar den *Moedermond*, onderwaards, en, als de *Baarmoeder* weder, by graaden, word uitgezet, ontſtaat 'er een graad van *Weden* die door de *prikkeling* der *Baarmoederzeenuwen* ontſtaan. Door deze *onlydelyke gewaarwording* perſt de Vrouw haare *Baarmoeder*, als by eene *waare Baaring*, neder; de kragt neemt toe, en de *klonten geronnen Bloed* worden uitgedreven: na dezelven verloſt zyn, word de Vrouw gemakkelyker. Hoe grooter nu derzelver menigte is, hoe ſterker de *Weden* zyn, en hoe langer die aanhouden.

§. 468.

De Vrouwen hebben, zelden, *Naweden* van haar *éérſte Kind*, wyl zich, by de eerſte *Baring*, de *Baarmoeder*, na de Verlosſing, met grooter kragt dan by eenen volgenden *Arbeid* tezamenkrimpt, en, dus, de *Bloedklonten* uitdryft. De *Naweden* kunnen ook door *Verſtopping* in de *Vaten*, en *prikkelingen* in den *Moedermond* ontſtaan. Om deze *Weden* te voorhoeden, of te verdryven, kan men de *Baarmoeder*, zo ſpoedig als de *Moederkoek* is afgeſcheiden en verloſt, door de Hand in te brengen, of door de reeds daarin zynde Hand van all''t *ge-*

ronnen

ronnen Bloed ontlaſten. Als men de *Baarmoeder*, dóór de *Wanden* des *Buiks* heen, grooter dan naar gewoonte bevind, kan men beſluiten dat 'er, of nóch een *Kind*, of een groote menigte *geronnen Bloeds* voorhanden is; en het mag, van beiden, wezen wat het wil, het moet 'er uitgehaald worden. Als de *Moederkoek* van zich-zelven uitkomt, en de *Náweden* geweldig zyn, kunnen zy, door een *Opiaat*, verminderd, of uit den weg geruimd worden: want als de Vrouw *ſlaapt*, en *overvloedig zweet*, houd de *prikkeling* der *zeenuwen* óp, de ontlaſting word ſterker, de *Moedermond* word onbeſpeurbaar ſlap, en het *geronnen Bloed* ontlaſt zich gemakkelyk. Als de *Ontlaſting* der *Kraamzuivering* gering is, moeten de *Náweden*, zo zy matig zyn, niet tegengegaan worden, wyl, door de drukking die zy verwekken, de andere afſcheiding, ter herſtelling der *Lydereſſe* nodig, bevorderd word. Ook kunnen, door *Verſtopping* in eenige *Vaten*, waardoor een kleine *ontſteeking* des *Moedermonds*, en der *Banden* veröorzaakt word, *Náweden* ontſtaan, en, dáárdoor, bewerkt worden dat de veröorzaakte drukking niet ſlechts de verſtopte vogtigheid helpt voortdryven: maar ook de *natuurlyke ontlaſting*, (zo die niet te geweldig is,) doet bevorderen.

VYFDE AFDEELING.

OVER DE KRAAMZUIVERING.

§. 469.

Wy hebben, bereids, gezegt dat, na de *Verlosſing* des *Kinds* en der *Nageboorte* eene ſterke, of geringe vlieting van Bloed uit de *Baarmoeder* volgt; en deze laatſte, word, door de onmiddelyke ontlaſting, in ſtaat geſteld van zich, te vryer, tezamen te trekken, zonder dat 'er, wegens eene ontſteeking, gevaar voorhanden is; dat, by de zamenkrimping, naar allen aanzien, zoude ontſtaan, zo de *groote Vaten* niet, ten gelyken tyde, geledigt wierden. Maar, om dat de *Vloeiſtoffe* uit de *kleiner Vaten* niet zo ſpoedig ontlaſt worden, of in de *Holáder* terug kunnen keeren, is het nodig dat 'er, als de groote ontlaſting ophoud, eene geſtadige en zagte ontlediging aanhoud, tot de *Baarmoeder* op byna dezelfde grootte als vóór de Bezwangering, is tezaamgetrokken; hier toe geraakt zy omtrent den achtienden, of den twintigſten dag na de Verlosſing: hoewel deze tyd, by verſcheidene Vrouwen, ook onderſcheiden is.

§. 470.

Als de *groote Vaten*, áánſtonds na de Verlosſing, geledigt worden, houd de *Vloeijing*, dikwils, verſcheiden uuren óp, tot de *Vogten*, uit de *kleiner Vaten*, in

in de *grooter* worden gedreven, en dán beginnen zy, met *bleker verwe*, weder aan te vlieten.

§. 471.

De *roode verwe* der *Kraamzuivering* duurd, gemeenlyk, tot den *vyfden dag:* hoewel zy, van den beginne af áán, by trappen, *wyächtiger* word: omtrent den *zevenden dag* ontlaſt zy *klaar* en *helder* vogt: want om dat de *Monden* der *Vaten*, door het tezamenkrimpen der *Baarmoeder*, by graaden, enger worden, laten zy, eindelyk, ſlechts een *weiächtig* deel dóór. Wat de *groenächtige verwe* belangt, men acht dat dezelve door de oplosſing des *Celächtigen*, of *Zeefächtigen Vlies* ontſtaat, of van den *Slym* die de *Oppervlakte* des *Moederkoeks* en het *Chorion* omvangt: indien een deel daarvan, in de *Baarmoeder* blyft, gaat hetzelve tot bederving over, het word misverwig, loſt zich óp, vermengt zich met de uitvlietende vogtigheden, en beverwt die.

§. 472.

Schoon de reeds aangemerkte *Kraamzuivering*, gemeenlyk, tot den achtienden, of twintigſten dag duurd, neemt dezelve, echter, áf, en houd, by die Vrouwen welken haare Kinderen zogen, of in den beginnen, een *buitegewoone ontlaſting* gehad hebben, eerder óp: de *Verwe*, de *menigte* en *aanhouding* is, by verſcheidene *Vrouwen*, ook onderſcheiden. By éénigen verdwynd de *rode verwe* den *éérſten*, of *twééden dag:* by ánderen, hoewel zelden, duurd zy meêr, of minder, tot aan het *einde* der *Maand;* maar by éénigen is de ontlaſting heel gering: by ánderen bovenmaten veel: by de ééne Vrouw houd zy ſchielyk óp: by de ánderé duurd zy dé geheele *Maand* dóór; en, nochtans, zullen zich alle deze Vrouwen wel bevinden.

§. 473.

Zommigen beweeren dat deze ontlaſting uit de *Baarmoeder*, even als die by *Wonden* met eene groote oppervlakte, is: maar men gelooft, met meerder grond, dat de verändering der *verwe*, en de vermindering der menigte, uit de langzame tezamenkrimping der *Vaten* ontſtaat; wyl, vóór het verſchynen des *Etters*, *verſcheuringen*, of *Zweeren* zoude moeten geweeſt zyn, en ook ziet men, by Vrouwen die, plotzelyk, ná de Verlosſing, zyn geſturven, geene Wonde, of afſchaaving des Huids, aan de binnenſte óppervlakte der *Baarmoeder:* maar dezelve is, zomwylen, glad en effen, en ook, menigmaal, aan die deelen, waaräan de *Moederkoek* heeft vaſtgezeten, ruuw en ongelyk bevonden. De ruimte die deze deelen, vóór de Verlosſing, inneemen, en welke *zes Duimen* in de *Middenlyn*, of *achtien* in den *omtrek* bedraagt, word, kort na de Verlosſing, tot op een *derden*, of *vierden deel* dezer afmeting, tezaamgetrokken.

ZES-

ZESDE AFDEELING.

OVER DE ZOG, OF MELKKOORTS.

§. 474.

Omtrent den *vierden dag* beginnen, in 't gemeen, de *Borſten* óp te zwellen en pynlyk te worden. Wy hebben, hiervóór, aangemerkt dat, ſtaande den tyd der *Bezwangering*, de *Borſten* der meeſte Vrouwen, by graaden, tot de Verlosſing, toenemen; en om dat zy, door de *Vaten*, waarin meêr en meêr *vogten* vlieten, in grootte toeneemen, worden zy weeker: maar door deze trapsgewyze uitzetting worden zy bekwamer om de *Melk*, van 't *Bloed*, na de Verlosſing, áf te ſcheiden. Geduurende de *éérſte twéé*, of *drie dagen*, na de Verlosſing, voornamelyk als de Vrouw een ſterke ontlaſting heeft gehad, is, zomwylen, waargenomen dat de *Borſten neederſlaan* en *ſlap* worden; doch omtrent den *derden*, of den *vierden dag*, als de *Kraamzuivering* begint af te nemen, zwellen de *Borſten* weder tot haare voorgaande grootte, en zetten zich meêr en meêr uit, tot de *Melk*, als dezelve word afgeſcheiden, of door het Kind uitgezogen, dikwils, van zich-zelf, uit de *Tepels* vloeit.

§. 475.

De meeſte ongemakken die de Vrouwen, na de Verlosſing, overvallen, ontſtaan door de *verſtopping* der *Kraamzuivering*, of der *Melk* in de *Borſten*, dat, door álles wat *Koorts* voortbrengt, veróórzaakt word: als *verkouding*, *láng* en *moeijelyk Baaren*, hét *nuttigen* van *zwaar te verteerene Spyze* en *Drank*, die den *omloop* des *Bloeds* in de *groote Vaten* aanzetten, wáárdoor de *kleiner*, nevens alle *afſcheidende* en *uitwerpende Buizen*, verſtópt worden.

§. 476.

Om dat de ontlaſting der *Kraamzuivering*, by Vrouwen van verſchillende geſteldheid, zo onderſcheiden is, en, bovendien, éénigermaten, van de *handelwyze* der bezorging, en van de eigene *leevenswyze* der *Lydereſſe* afhangt, kunnen wy, uit derzelver verwe, menigte, en aanhouding, van den toeſtand der Vrouw niet oordeelen: maar wy moeten zulks uit ándere *toevallen*, die de ontlaſting betreffen, waarnemen. Als de Vrouw ſterk is, en de zaaken zich wél ſchikken moet 'er niets in 't werk geſteld worden om de ontlaſting te vermeerderen, of te verminderen. Zo de *ontlaſting* grooter is dan de Vrouw kan uitſtaan, zullen zich alle *toevallen* van ledigheid der *Vaten* vertoonen:

maar om dat de *Kraamzuivering* zelden zo geweldig vliet dat dezelve de Vrouw *plotzelyk* van 't *leven berooft*, kan déze, door een' *dienſtig voedenden Levensregel*, wáárby men, te gelyk, *Hartſterkende* en *Kragtvermeêrderende Artſenyën* vóórſchryft, by haare kragten gehouden worden; men laat haar, by vóórbeeld, *kragtig vleesnat*, *Lil* en *Ezelinne Melk* gebruiken. Als de *Pols langzaam* en *diep* is, kan de *Lydereſe* herhaalde *giften* van *Confect. Cardiac.* gebruiken, benevens *Mengzelen* uit *hartſterkende Wateren* en *vlugge Geeſten* tezaamgeſteld; ook worden *tezametrekkende middelen* en *Opiaten*, benevens *Koortsbaſt*, op verſcheidene wyzen voorgeſchreven: van gelyken zullen ook *wrange Wynen* van grooten dienſt zyn. Daar tegen, als de *Kraamzuivering* te gering is, of geheel óphoud, zyn de toevallen gevaarlyker, en verëiſchen eene tegengeſtelde geneeswyze; want hier moet men eene al te groote volheid der ïn, en óm de *Baarmoeder* leggende *Vaten* uit den weg ruimen, wyl dezelve ſpanning, ſmert, en een' *moeijelyken Omloop* der *Sappen* veröorzaakt, wáárdoor, dáárna, groote hitte in de Deelen, ongeruſtheid, Koorts, een volle, harde, ſnelle Pols, Pynen in 't Hoofd en in den Rug, Angſt en benaauwden Adem ontſtaan. Deze *Ziektens* moet men, zo dezelven niet in den beginne verhoed, of, door ruſt en overvloedig zweeten, herſteld worden, door *Aderlatingen*, en door *verkoelende hulpmiddelen* herſtellen.

§. 477.

Als de *Verſtopping* niet lang geduurd heeft, laat men de *Lydereſe* ſtil leggen, en men tracht haar een *overvloedig zweet* te verwekken, door het dikwils drinken van *warme*, *ſlappe* en *verdunnende vogten*, als *Haver Gruwel*, *Garſtewater*, *Thee*, of *ſlap jong Hoendernat;* men kan haar ook *Opiaten* en *Zweetmiddelen* van onderſcheidene ſoorten, die voor haar *Maag* dienſtig zyn, laten gebruiken. *Byvoorbeeld*, *Theriac. Androm.* van ʒß. tot ʒi. *Laud. Liquid.* van *gtt.* x. tot *gtt.* xx. *Pilul. Saponac.* van *gr.* v. tot *gr.* x., of *Syr. de Meconio*, van ʒß. tot ʒi. Dezen kunnen, benevens noch andere voorſchriften van *Opiaten*, naar gelegendheid, herhaald worden; en, als dezen geen *Ruſt* noch *zweet* verwekken, moeten *zweetdryvende Middelen*, zonder *Opium* voorgeſchreven worden.

℞. *Pulv. Contrayerv. Com.* ʒß. *Pulv. Caſtor. Ruſ. Sal. Succin.* ā ā *gr.* v. *Syr. Croci q. ſ. f. Bolus ſtatim ſumendus cum hauſt. ſequent. & repetat. quarta vel ſexta quaque hora ad tres vices vel ut opus fuerit.*

℞. *Aq. Cinnamom. ten.* ʒiß. *cum Spirit. Syrup. Croci āā* ʒij. *adde Sal, vol. c. c. gr.* iv. *m.*

§. 478.

Zo deze Middelen, zonder goeden uitſlag, gebruikt worden, en de *Lydereſe*, in plaats van door *Ruſt*, *overvloedig zweeten*, of genoegzaame ontlaſting

laſting der verſtopte *Kraamzuivering*, van haare ongemakken bevryd te worden, *hitte*, *droogheid* des *Huids*, *Angſt*, een *Snelle*, *harde* en *volle Pols* verkrygt, moeten de *warme Zweetmiddelen* ter zyde gezet worden, wyl dezelven, zo zy de begeerde werking niet verrichten, de *Koorts* en de *Verſtopping* noodwendig vermeerderen: men moet dan toevlugt tot *Aderlaten* op den *Arm*, of op den *Voet* nemen, en, naar de graad der *Koorts* en *Verſtopping*, meêr, of minder *Bloed* áftappen; deze ontlaſting moet, naar de gelegendheid veréiſcht, herhaald worden. Als 'er geene geheele *Verſtopping* voorhanden is, acht men het dienſtiger een Ader op den *Voet*, dan op den *Arm* te openen: en, op dezen laatſten, is zulks nutter, indien de *Kraamzuivering* volkomen verſtopt is. De *gewoone Drank* der Vrouw moet met *Salpeter* vermengt worden, en men moet den volgenden *Drank*, of diergelyken, vóórſchryven.

℞. *Sal. Abſynth.* ℈i. *Succ. Limon.* ℥ß. *Aq. cinnamom. ſimp.* ℥iß. *Pulv. Contrayerv. Comp.* ℈i. *Saccbar. Alb. q. ſ. f. Hauſtus ſtatim ſumendus, & quarta vel ſexta quaque hora repetendus.*

§. 479.

Indien zy *hardlyvig* is moeten haar, naar gelegendheid, *verweekende* en *zagte openende Inſpuitzels* toegediend worden; haare *Borſten* moeten *geſtoofd*, of met den *Mond*, of met *zuigglaſen* uitgezogen worden. Indien, door deze Middelen, de *Koorts* geſtild word, en de nodige ontlaſtingen weder beginnen, is de Lyderesſe, gemeenlyk, weder herſteld: maar, houden de toevallen áán, dan moeten de *verkoelende middelen*, by aanhoudenheid, voortgezet worden. Word, in weêrwil van het aangewende, de *Koorts* door eene overvloedige ontlaſting der *Kraamzuivering* uit de *Baarmoeder*, of van *Melk* uit de *Borſten*, of door *Zweeten*, *Piſſen*, of *Stoelgang* niet verminderd, of uit den weg geruimt, en word de Vrouw, by aanhoudendheid, nu en dan, met *Huiveringen* overvallen, dan kan men vermoeden dat 'er één, of meêr *verzweeringen* in de *Baarmoeder*, of in de dáár om ſtreeks leggende deelen, of in de *Borſten* zullen ontſtaan: zomwylen word de *ſtof* naar eene andere plaats vervoerd, en de zitplaats derzelve laat zich, uit de geweldige ſmerten waardoor de Deelen worden aangegrepen, vooráf bepaalen. Deze *Ettergezwellen* zyn, naar de plaatſe daar zy ontſtaan, naar de grootte der *verèttering*, en naár de goede, of kwaade lighaamsgeſteldheid der Lyderesſe, meêr, of minder gevaarlyk.

§. 480.

Als de *ſmerten* in het bovendeel des *Buiks* geweldig zyn, de *Koorts* tot eene heel hooge graad gerezen is, en de *Lyderesſe*, op éénmaal, van de *Pynen* bevryd word, zonder dat 'er eene *ontlaſting*, of een beſlisſende *doorbraak* is voor-

afgegaan, mag de *Geneesheer* een beginnende *Verſterving* aankondigen: voornamelyk als, ten gelyken tyde, de *Pols klein*, *ſnel*, *ongelyk*, en *tuſſchenpozende* word; als de Vrouw, na een levende verwe gehad te hebben, *doods* en *bleek* word, waarby zy-zelve, en alle de omſtanderen zich verbeelden dat zy begint te beteren: in dit geval zal zy beginnen te *ylen*, en, in heel korten tyd, ſterven.

§. 481.

Alle het geene wy, wegens dit onderwerp, gezegt hebben, moet van de *Koorts* verſtaan worden, die door eene *verſtopte Kraamzuivering* ontſtaat, en by welke de *Borſten*, van gelyken, kunnen worden aangegrepen: maar de *Melkkoorts* is, eigentlyk, dát gene 't welk, ſlechts, de *Borſten* aangaat, en, ſchoon de *Kraamzuivering* in genoegzame menigte vliet, kan voorvallen: nochtans zetten zy malkanderen beurdtelings áán, en beiden zyn zy, naar de bereids verklaarde wyze, namelyk, door *Opiaten*, *verdunnende* en *zweetmakende Middelen*, in den beginne, te herſtellen: doch zo deze voorſchrevene middelen mogten komen te misſen, moeten de *Verſtoppingen*, door de voorſchreven verkoelende middelen, uit den weg geruimd worden. De *Melkkoorts*-alleen, daar de *Baarmoeder* niet mede te doen heeft, is dat gevaar niet onderworpen, en laat zich veel lichter herſtellen. Vrouwen van eene gezonde geſteldheid, die haar Kinderen zelven *zogen*, en goede *Tepelen* hebben, wier *Melk* gemakkelyk toevalt, zyn deze ziekte, zelden, of nooit onderworpen: dit is meerendeels een toeval van zulken die niet *zogen*, en verzuimen de affcheiding der Melk tegen te gaan, of, als de Melk is afgeſcheiden, haare *Borſten* niet behoorlyk leedigen. Deze *Koorts* overvalt ook Vrouwen die het *zogen* te vroeg ondernemen, en haare beproevingen, te lang achteréen, voortzetten; wáárdoor de *Tepelen*, en, tegelyk, de *Borſten*, dikmaals, *ontſteeken*, *zwellen* en *verſtopt* worden.

§. 482.

Om te verhoeden dat de *opzwelling* der *Vaten*, in de *Borſten*, en de affcheiding der *Melk* niet al te ſterk word, zal het, by *Vrouwen* die niet willen *zogen*, dienſtig zyn, uitwendig, zulke dingen öp te leggen, die, door haare *drukkende* en *terugdryvende kragt*, verhinderen dat het *Bloed* niet in al te groote menigte naar de deelen vliet, welken, nu, meêr dan op andere tyden, medegeven. Ten dien einde is het dienſtig dat men de *Borſten* met *Emp. de Menio Diapalm*, of *Emp. Simp.*, die op *Lynwaat* geſtreken word, bedekt; of doeken, met *gecamferden Brandewyn* doordrongen, zo wel op deze *Deelen* als onder den *Oxel*, vlytig áánlegt: hier by moet de *Lydereſſe* de ligtſte *ſpys* en *drank*, en weinig tegelyk gebruiken. Ongeácht deze voorzichtigheid komt 'er, gemeenlyk, den derden dag eene opzwelling: maar door ruſt en matig zweeten, en door het gebruik der uitwendige Middelen zullen de ſpanning en ſmert omtrent den vyfden, of zesden dag, hoofdzaakelyk als de Melk uit den Tepel vliet, bedaaren.

ren. Maar verkoud zich de Vrouw, of is zy van een *volle geſteldheid*, en leeft zy niet heel *gematigt*, dan zullen de *ſpanning* en *ſmerte* toenemen; zy zal *koude huiveringen* bekomen, en, hierop, zal een *Koorts* volgen waardoor de ontlaſting der *Borſten*, zo wel als de andere *Affcheidingen*, verſtopt kunnen worden.

§. 483.

In dit geval moeten de hiervóór aangepreezene *Zweetmiddelen* worden vóórgeſchreven, en, als 'er een overvloedig *Zweet* volgt, word de *Lydereſe* van de ziekte bevryd; men moet ook, ten gelyken tyde, de *Melk*, met den *Mond*, of door *Zuigglazen* uit de *Borſten* laten haalen. Zo deze handelwyze niet gelukte, en de *Koorts* ſterker wierd, moet men de Vrouw een *Ader* op den *Arm openen*, en, in plaats der tot hiertoe gebruikte *uitwendige Middelen*, *verzagtende ſmeerſels* en *Pappen*, om de deelen te *verzagten* en te *verſlappen*, gebruikt worden, Als, ongeächt dit álles, de *Koorts* noch eenige dagen aanhoud, zal de *Lydereſe*, dikwils, door *ſterk Zweeten*, of door een *groote ontlaſting* uit de *Baarmoeder*, een' *algemeenen Uitſlag*, een' *doorvlietenden Stoelgang*, die met *Melk* vermengt is welke in de *Darmen* ſtremt, herſteld worden. Maar zo geene dezer ontlaſtingen gebeuren, en de *ontſteeking* der *Borſten* met een aanwasſend geweld aanhoud, is 'er een *Verzweering* te vreezen, die tot *rypheid* gebragt, en, als ándere *ontſtokene Gezwellen*, behandeld moet worden; men moet hier geene *terugdryvende Middelen* gebruiken, op dat 'er geen *Knoeſtgezwellen* in de *Klieren* ontſtaan.

§. 484.

De *ſcheiding* dezer *Koorts*, als ook het laatſt beſchreevene, beſtaat, dikwils, in eenen *uitſlag* over de geheele *oppervlakte* des *Ligbaams*: maar, byzonder, aan den *Hals* en de *Borſten;* waardoor de *Koorts* uit den weg geruimt word: men moet hier niets laten gebruiken 't welk den *Omloop* der *Sappen* ſterk vermeerderen, of verminderen kan: maar enkel zulke dingen, waardoor den *uitſlag* buitenwaards word gehouden. Maar als, ongeächt dezen *uitſlag*, de *Koorts*, in de plaats van áf te nemen, toeneemt, is het nodig derzelver kragt, door de voorbeſchreevene ontlaſtingen, te verminderen, en haren wasdom te verhoeden. Zo, daar tegen, de *Pols* zwak word, de *uitſlag* begint *in te ſlaan*, en te vreezen ſtaat dat de *ſtoffe* der *ziekte* op de *Ingewanden* zoude vallen, moeten wy dezelve, door zulke *Opiaten* en *Zweetdryvende Artſenyën* als wy, by de *verſtopping* der *Kraamzuivering*, bereids hebben voorgeſchreven, naar buiten zoeken te houden: hier kan men ook *Bladdertrekkende Middelen*, met goede gevolgen, aanleggen. Men kan, hierover, met de Schriften der HEEREN DAVID HAMILTON, en HOFMAN raadpleegen.

ZEVENDE AFDEELING.

OVER DE UITZAKKING DER SCHEDE, DES RECHTEN DARMS EN DER BAARMOEDER.

§. 485.

Als het *Hoofd* des *Kinds* láng in het midden der *Scheede* blyft ſteeken, zwelt, zomtyds, derzelver onderdeel, en, als het Hoofd láger naar beneden komt, word dit gedeelte door den *Schedenmond* heen gedreven, en veröorzaakt éene heel *zwaáre Baring*: zomwylen word ook het ónderdeel des *Rechtendárms*, door de *Sluitſpier*, uitwaards gedreven; hoofdzaakelyk als de *Lyderesſe* met *inwendige Aambeijen* gekweld is. De herſtelling van beiden deze ongemakken beſtaat in het uitgezakte gedeelte weder binnen te brengen. Zo dit, by de laatſte omſtandigheid, wegens zwelling van 't uitgezakte, niet aanſtonds geſchieden kan, moeten *verweekende ſlovingen*, en *ſmeulige Pappen* (*Pultices*) gebruikt worden, om de *ontſteking* te herſtellen. Als de uitzakking binnen gebragt is, moet zich de Vrouw, meêr dan gewoonlyk, te Bedde houden, en indien het deel weder uitzakt als de Vrouw ter *Stoel gaat*, of haar *Water* ontlaſt, moet hetzelve, naar gelegendheid, weder ingebragt worden; zo de Vrouw weder by kragten komt, zal dit ongemak, naar alle gedachten, herſtellen: ánders moeten 'er *tezamentrekkende Rookingen* en *Stovingen* gebruikt worden. Als dit ongemak lang aanhoud, moeten 'er *Stopzel*, die tot het Deel, 't zy *Schede*, of *Rechtendarm* bekwaam gemaakt zyn, ingebragt worden.

§. 486.

Uit deze zelfde oorzaaken, als óok door álles wat de *Banden* en het *Buikvlies*, waaráan de *Baarmoeder* verbonden zit, al te ſlap maakt, alsmede een veröuderde *Witte-Vloed*, deszelfs láng aanhouden en ſterke ontlaſting, wáárdoor de Vrouw in deze deele verzwakt word, kan mede een *uitzakking* der *Baarmoeder* ontſtaan.

§. 487.

Als dit ongemak door het *Baaren* ontſtaat, openbaard zich hetzelve niet eerder dan ná de *Verloſing*, wanneer zich de *Baarmoeder* weder tot haar natuurlyke grootte heeft tezamengetrokken, ja, zelfs, eerſt éénige *Weeken*, of *Maanden* daarna, en

en dat niet anders dan door het eigen gewigt der *Baarmoeder*, en de dáárop drukkende *Ingewanden*, die den *Schedenmond* zodanig, by graaden, doen verwyden, dat dezelve kan *uitzakken:* in dit geval begeeft zy zich, met de *Schede* overdekt, die, te gelyk met háár, voorüit komt, naar beneden, en hangt tusſchen de *Deyën;* maar, ongeácht deze bedekking, kan men den *Moedermond* altoos voelen, en, dus, de *geſtalte* en *zelfſtandigheid* der *Baarmoeder* ligtelyk onderſcheiden.

§. 488.

Om dat deze *uitzakking* by graaden ontſtaat, kunnen de *Vrouwen* die, meestentyds, indien zy te *Bedde* blyven, zelve inbrengen en terug houden: maar ſtaan zy óp, om te gaan en te ſtaan, dan zal dezelve weder te voorſchyn komen. Wanneer dit ongemak niet al oud is, en de *Baarmoeder* niet geheel door den *Schedenmond* uitkomt, zal de *Lydereſſe*, door *tezamentrekkende Inſpuitzelen*, herſteld worden, en, by de daaróp volgende *Bezwangering*, het bovendeel der *Baarmoeder* zodanig uitgezet worden dat het *Bekken*, daardoor, word opgevuld, dezelve boven den *Rand* ópklimd, en de *Moedermond* in de hoogte ryſt. Als nu de *Vrouw*, na de Verloſing, *twintig*, of *dertig dagen* in haar *Bedde* gehouden word, trekken zich de *Banden*, gemeenlyk zó tezamen, dat de *Baarmoeder* opwaards gehouden, en eene aanſtaande uitzakking verhoed word. Maar zo dit ongemak van langen duur is, zo de *Baarmoeder* en de *Schede* geheel door den *Schedenmond* uitzakken, en, onder het gaan, door de wryving der *Schede* tegen de *Deyën*, en van den *Moedermond* tegen de *Doeken*, die ter ophouding gebruikt worden, een *ontſteeking*, *ontvelling* en *zweeren* ontſtaan, wyl 'er een groote *toevloed* van *vogten* naar deze deelen gelokt word, vernietigen deze toevallen, (als 'er een *Wittevloed* uit de *Baarmoeder* by is,) alle hoop van aanſtaande *Bevruchting*, of Heeling door *Inſpuitzelen;* en wy kunnen, verder, niets belooven dan dit ongemak door de inbrenging der *Baarmoeder* te beſtryden, en de ingebragte *Baarmoeder*, door een Moederſtopzel, terug te houden; wáárdoor, als dit langen tyd gebruikt word, de Deelen heel ligt haare behoorlyke ſpanning weder verkrygen, en dit ongemak in den grond kan geheeld worden.

§. 489.

Als de *Baarmoeder* zodanig ontſtoken is dat zy niet terug kan gebragt worden, moeten 'er, *in 't gemeen*, *ontlaſtingen* vóórgeſchreeven, van gelyken *Stovingen* en *ſmeulige Pappen* omgeſlagen worden, waar door derzelver *omtrek* zodanig verminderd word dat zy terug gebragt kan worden. Daar zyn, tot dit ongemak, verſcheiden ſoorten van *Moederſtopzelen* uitgedacht, éénigen hebben een *Kogelvormige* geſtalte, ánderen openen zich door een *Veer*, als in de *Edenburgſche Proeven* beſchreeven word. Maar de gebruikelykſte zyn vlak, hebben, in het midden, een kleine opening, en zyn van *Kurk*, met *Waſch* over-

overtrokken, van *Elpenbeen*, *Palmhout*, *Ebbenhout*, *Lignum vitæ*; en van een driehoekkige, vierhoekkige, Eyronde, of kringronde gedaante. De *kringvormige* ſchynen de beſten te zyn, wyl wy grooter van deze, dan van éene ándere geſtalte kunnen binnenbringen. Zy leggen *bekwamer* in de *Schede*, en, om dat zy zich altoos een weinig óp en néderwaards begeven, *ſtoppen* zy nooit de *Pis*, noch den *Stoelgang* óp: intuſſchen moeten deze *Werktuigen*, naar de *Moedermond ſlap*, of *geſpannen* is, grooter, of kleiner zyn.

§. 490.

Daar is, onlangs, een *Moederſtopzel* te PARYS (*) uitgevonden, dat den vóórrang voor alle ándere heeft, om dat de *Vrouw* hetzelve des *'s morgens* inbrengen, en des *avonds* weder uitneemen kan: het word, door middel eens *kleinen Steels*, wiens onderëinde tot een klein Bolletje gevormt is, dat zich in een Bakje beweegt, in de *Schede* gehouden; dit Bakje is met Banden voorzien, die aan een' *Buikband*, welken de *Lydereſſe* om haar lyf heeft, verbonden is. Dit *Moederſtopzel* is, voor de genen die aan eene ſtille levenswyze gewoon zyn, boven maten wél verzonnen: maar de andere ſoort ſchikt zich beter voor zulke *Vrouwen* die *zwaaren Arbeid* verrichten, en geen gelegendheid of tyd hebben om deze binding te veſtigen, of weder te recht te brengen, wanneer dezelve onklaar is. (†)

(*) Naar ik meen, door den vermaarden SURET.

(†) Onze Schryver ſtelt hier het *Moederſtopzel* van SURET boven alle anderen vóór: maar getuigt ook, daar by, dat hetzelve alleen goed is voor *Vrouwen* die zich weinig behoeven te beweegen: en dat de platten, van verſchillende gedaante, de gebruikelykſten: maar, onder dezen, de ronden de beſten zyn. Aanmerkelyk is het dat hy hier niets van het gebrek meld, hetwelk aan SURETS werktuig verbonden is: namelyk, dat de *Baarmoeder* binnen in den *Ring* kan *zakken*, dat hetzelve te dikwiis *onklaar* en *vervuild* is: als ook niets van de *Beſchaaving* des *Moederſtopzels* van ROONHUYZEN, waarüit, en uit dát van SURET, Hy en den *Hoogleeraar* P. CAMPER, een *Nieuw Moederſtopzel* hebben voortgebragt, (*Zie Verband. van den* Hoogl. P. CAMPER p. 66. 67.) dat beeter is dan deze twee voorgaande, en, het welk hy, op de achtendertigſte Plaat B B. heeft afgebeeld, welks bovenëinde genoegzaam de gedaante van 't ROONHUYZENS heeft, en welks onderëinde met dát van het *Moederſtopzel*, hetwelk op de 2de PLAAT, van den Heer CAMPER, *Fig.* III. V. in de *Verband.* te vinden is, volkomen overëenkomt.

ACHT-

ACHTSTE AFDEELING.

OVER DE NODIGE ONTLASTINGEN OP HET EINDE DER MAAND, NA DE VERLOSSING.

§. 491.

De *Vrouwen* die genoegzame *Kraamzuivering* en rykelyk *Melk* hebben, als mede haare Kinderen zelve zogen, herſtellen zich ligt weder; en om dat de *overvloedige Sappen* des *Ligbaams* zich door de *Tepelen* ontlaſten, worden 'er, zelden, ontlaſtingen op het einde der *Maand* verëiſcht: maar, wanneer zich, na den *twintigſten dag*, toevallen van *volbloedigheid* openbaaren, te weten *ſmerten* en *ſteeken* in de zyde, dan moet 'er eenig *Bloed* uit den *Arm* getapt, en de *Buik*, door herhaalde *Inſpuitzelen*, of herhaalde *giften* van *afgang verwekkende Middelen*, langzamelyk, geöpend worden.

§. 492.

Zo zich de *Lydereſſe* tamelyk wél herſteld bevind; zo de *Melk*, in den beginne, uitgezogen, of door de *Tepelen* ontlaſt is, en, daarna, weder terug word gedreven, is 'er, voor de *derde*, of *vierde weeke*, geene ontlaſting nodig, en, zomwylen, niet éérder dan na de *maandelykſche Reiniging* weder gevloeit heeft, dat, gemeenlyk, omtrent de *vyfde weeke* geſchied. Zo zich de *Stonden* binnen dezen tyd niet openbaaren, moeten haar *zagte ontlaſtingen* bezorgt worden, die de *volbloedigheid* verminderen, en de *Stonden* verwekken.

TWEEDE HOOFDDEEL.

OVER DE BEZORGING DER EERSTGEBOOREN KINDEREN, ALS OOK OVER DE ZIEKTENS WAARAAN DEZELVEN ONDERWORPEN ZYN.

EERSTE AFDEELING.

OVER HET WASSEN EN KLEEDEN DES KINDS, EN 'T GEEN VERDER NODIG IS.

§. 493.

Als het *Kind* verloft, de *Navelſtreng* afgebonden en afgeſneden, als ook een *warme Doek*, of *Flenelle Kapzel* op deszelfs *Hoofd* gezet, en het *Lighaam* in een' *warmen doek* gewonden is, kan men 't aan de *Kraambewaarſter*, of aan eene byzynde *Vrouw* overgeven, op dat het *gewaſen* en van de *onreinigheid* die, zomwylen, deszelfs geheele uitwendige oppervlakte bedekt, en men, voornamelyk, op het *Hairige gedeelte* des *Hoofds*, onder de *Oxelen*, en in de *Lieſchen* vind, gezuiverd word. Deze *afwaſing*, of *Bading* geſchied, gemeenlyk, door *warm Water*, met een weinig *Ongariſch water*, met *Wyn*, of met *Bier* vermengt, waarin men een weinig *Pomade*, of *verſche Boter* laat ſmelten. Dit *Mengzel* reinigt de geheele *óppervlakte*; en de zich dáárónder bevindende *oliedeelen* verdunnen den *ſlym*, zo dat men alles, daarna, met eenen *linnen Doek* volkomen kan afdroogen en afwiſchen: intuſſchen is *Melk* en *Water*, of *Zeep* en *Water*, vóór dit *Mengſel*, te verkiezen.

§. 494.

Zo men, in 't haalen des *Kinds*, by *moeijelyke*, of *tegennatuurlyke Baringen*, veel *kragt* heeft gebruikt, moet het geheele *Lighaam* onderzogt worden; en indien 'er eene *blaauwe vlek*, of *kneuzing* aan het *Hoofd* is, zal dezelve verdwynen, zo men de plaats met *Pomade* beſmeert, en, zagtelyk, met de *Hand wryft*, of *verwarmd*. Indien 'er een *Lid ontleed*, of *gebroken* is, moet zulks, aanſtonds, herſteld worden: maar ſchoon de *ontleding* zelden voorvald, zyn, nochtans, de *Schouderen*, meêrder dan de ándere *Leden*, aan dit *Toeval* onderhevig: doch *ontleeden* de *Schouderen* gemakkelyk, zy worden ook weder gemakkelyk herſteld.

ſteld. De *Beenderen* der *Armen* en *Deyën* zyn meêrder aan *Breuken* onderhevig dan éénig ander *Lid*; de éérſten, worden ligt *herſteld*, wyl het *Lid* zonder beweeging kan gehouden worden. Maar een *Breuk* aan de *Deybeenderen* is veel *bezwaarlyker*, wyl, buiten de *zwaarigheid* van de *Beenderen* in behoorlyke *legging* te houden, dit deel, by de *reiniging* des *Kinds*, dikwils, en onvermydelyk bewogen moet worden. In dit geval is het beſte middel, dat men het *Kind*, na de *Deybeenbreuk* door een behoorlyk *Verband* bezorgt is, op deszelfs zyde legt: zodanig dat de *Kraambewaarſter* de ondergelegde *Doeken*, zonder het *Been* te bewegen, kan veränderen, en dat men hetzelve op een *Peul*, of *Kuſen* legt, op dat de *Min*, of *Moeder*, het *Kind* gemakkelyk de *Borſt* kan geven: als het een, of ander *Been* gebroken is, kan het, door een zagte en gelyke uitrekking, in zyn behoorlyke plaats gebragt en gehouden worden.

§. 495.

De *Navelſtreng* moet in een zagt *linne doekje* gewonden, en op den *Buik* gelegt worden, waaröp men een dik *drukdoekje* plaatſt dat met een' *Band*, dien men, gemeenlyk, een *Navelband* noemt, middelmatig vaſt aangedrukt word. Deze drukking moet eenigen tyd worden aangehouden om een *Navelbreuk* te verhoeden; zy moet, by Kinderen die veel *weenen*, digter aangehaald, en langer gebruikt worden dan by Kinderen die *ſtil* en *geruſt* zyn: maar deze Band moet, evenwel, niet te vaſt geſloten worden, op dat dezelve voor het Kind niet onlydelyk zy; de Band moet ook, om den *anderen dag*, losgemaakt, en het Deel beſchouwd worden. De *Navelſtreng* krimpt tezamen, verſterft, en valt, gemeenlyk, den *zesden*, of *zevenden Dag*, van den *Buik* áf: maar niet ter plaatſe der afbinding, gelyk eenigen gelooft hebben. Zo dra de *Navelſtreng* is afgevallen, moet men een *Wiek* van *droog Plukſel* op den *Navel*, en, óver dezen, een *drukdoekje*, en, óver beiden, een' *Navelband* leggen, waarmeê men, om de voornoemde rede, eenige weeken aanhoud.

§. 496.

Geduurende den tyd waarin het Kind gewaſſen en opgebakerd word, moet men, voornamelyk, het *Hoofd* en de *Borſt* middelmatig warm houden, op dat de *koude* de uitwaasſeming niet belette; het *Hoofd* en het *Lighaam* moeten tamelyk vaſt geſloten worden, op dat men gemakkelyker met het Kind omgaan, en hetzelve voor de *koude* bewaaren kan; voornamelyk als het *zwak* is: maar is het *ſterk*, en heeft het zyn' vollen *wasdom*, dan kan het niet te los gekleed worden, wyl, door een al te groote tezamenperſſing, de *Herſenen*, de *Borſt*, en den *Buik* moeten lyden. Men moet zich, met het *Baakeren* van éérſtgebooren Kinderen, naar het Jaargety, en naar de geſteldheid des weders richten; de bovenmatige *koude*, en bovenmatige *Hitte*, die beiden ſchadelyk en gevaarlyk zyn, moe-

ten vermyd worden. Maar in plaats van veele overvloedige *uitvindingen* der *Kraambewaarſters*, en der geenen die *Kinderengoed maaken*, (dat 'er gemeenlyk, koſtelyk en prachtig diend uit te zien,) moet men, integendeel, de *kleeding* der Kinderen zo *eenvoudig* en gemakkelyk maken, als immer mogelyk was.

§. 497.

Na het *Kind* gewasſen, de *Navelſtreng* bezorgt, en het *Hoofd* met een' *linne*, of *wolle Muts*, (gelyk wy hier voor gezegt hebben,) gedekt is, kan men hetzelve een *Hembd* en *Borſtrokje*, en, dáárôver, een *flenelle Schort*, of *Rokje*, van vooren open, met een' breeden bovenband voorzien, gelyk gemeenlyk geſchied, aantrekken; of, liever, aan het *Rokje*, een *Borſtrokje* vaſthechten, om dezen, beiden tegelyk, te kunnen aantrekken: het is beter dit *Rokje* van vooren met lintjes, dan met ſpelden toe te maaken; in de plaats van *één*, of *twéé Luuren* kan men hetzelve met een *flenelle* of *Bomezyne Japonnetje* kleeden; en dán, op het Hoofd, noch een andere *Muts*, zo *fraai* en *koſtelyk* als de *palleerſter* goedvind, bezorgen (*).

§. 498.

In 't kort, het voornaamſte oogmerk is, dat des Kinds *Hoofd* en *Lighaam* niet te *vaſt*, te *los*, te *koud* noch te *warm* gehouden word, dat het *warm*, maar niet *heet*, *gemakkelyk* maar niet al te *los gekleed*, noch *bedekt* legt, dat de *Herſenen* geen tezamendrukking lyden, en dat als het Kind wakker word, de *Voetjes* vry mag hebben; op dat de *Ademhaling* volkomen en ruim geſchieden kan; om die rede zyn alle overtollige *zwagtels*, *Luuren*, *Halsdoekjes*, *Dekens*, en álles wat het Kind ongemak aandoet, te verwerpen; men moet zo weinig *ſpelden* als mogelyk is, en die welken volſtrekt nodig zyn, met de grootſte omzichtigheid gebruiken.

TWEEDE AFDEELING.

WAT MEN VERRICHTEN MOET ALS EEN DER GEWOONE UITGANGEN VERSTOPT IS, EN DE TONG VASTZIT.

§. 499.

Als het Kind deszelfs *Pis* niet kan ontlaſten, om dat de *Pisbuis* vol ſlym zit, moet men, na, vruchteloos, volgens de gemeene wyze, den *Buik* voor 't vuur gehouden, en de Deelen met *Ol. Ruta* enz. beſtreken te hebben, eene *Sonde*, of een

(*) Deze § is in de *Hoogduitſche* en *Franſche* Vertaalingen niet te vinden.

een heel kleine *Katheter*, door de *Pisbuis*, in de *Blaas* brengen, die, by 't Vrouwelyk geslacht, veel ligter dan by 't Mannelyk geslacht is te gebruiken.

§. 500.

By *Jongens* is, menigmalen, alleen de *voorhuid* gesloten, in welk geval gemaklyk eene opening is te maken: maar indien 'er geen doorgang in de *Pisbuis*, ja, zelfs, niet eens in de *Glans* is, blyft, álles wat men doen kan, met een *Lancet*, of *Mes*, by den *Mond*, of de *Sluitspier* der *Blaas* in het onderdeel der *Pisbuis*, alwaar de *Pis*, zo dezelve word opgestopt, de Deelen in de gedaante eens *Gezwels* uitzet, een opening te maaken; of, indien 'er zulk eene opzwelling niet is, de *Blaas*, boven het *Schaambeen*, met een *Troisquart* door te booren. Echter is dit laatste een *ongelukkig* en *kragteloos Hulpmiddel*, en het éérste, kan, op zyn hoogst, een *elendig* leeven verlengen.

§. 501.

Zo de *Anus* geen opening heeft, en de onreinigheid de deelen uitzet, of zo dezelve, door een dun *Vlies* is overtrokken, en zich een *blaauwächtige*, of *misverwige Vlek* vertoont, zyn de *steek* en de *doorsnyding* van goede gevolgen: maar zo de *Rechtedarm* geheel en al ontbreekt; of op eene aanmerkelyke lengte geene opening heeft, dan is de uitkomst der *Bewerking* heel onzeker. Echter moeten wy, door konst, een uitgang met het *Mes* maaken, en, daarby, in beider Geslagt de legging des *Rechtendarms*, en den ingang van onderen, in overweeging nemen. Tot verdere onderrichting in deze zaake, dienen MAURICEAUS en SAVIARD's waarnemingen, insgelyks de *Verhandelingen der Heelkonstige Hooge Schoole*.

§. 502.

Een dun, *halve Maansgelykend Vlies*, hetwelk het *Maagdenvlies* word genaamt, overdekt, by *Meisjes*, het onderste deel des *Schedenmonds*: dit word, onder den *byslaap*, verbroken: deszelfs midden, is, zomwylen, aan het onderste deel der *Pisbuis* vast, en aan ieder zyde van dezé vasthechting blyft eene kleine opening, die slechts eene *Sonde* kan dóórlaten: hoewel zy groot genoeg voor de ontlasting der *Maandstonden* is. Deze Verstopping blyft, in 't gemeen, tot dien tyd verhoolen, en is, dikwils, voor de ongelukkige Vrouwen, van droeve gevolgen geweest, die zy, uit eene bovenmaate *Schaamächtigheid*, hebben verzwegen, waardoor zy, daarná, in eene diepe *zwaarmoedigheid* gedompeld wierden, zo dat zy liever haar leeven wilden verliezen, dan eenige onderzoeking toe te laten. De gemakkelykste herstelling bestaat hierin, dat men de vasthechting doorsnyd. SAVIARD raad in zyne Waarnemingen, ons, om die rede, alle *Vroedmeesters* áán, dit deel, by ieder Vrouwelyk Kind dat zy verlossen, te onderzoeken; en, indien 'er zulk een gebrek

is, hetzelve, ſtraks, te herſtellen: of indien de *Schedemond* geheel door een *Vliesje* geſloten is, eene genoegzaame opening te maken, waardoor groote ſmert en ſpanning in haare ryper jaaren verhoed worden; daar, anders, in 't vervolg, de *Maandelykſche* reiniging niet kan doorbreken: maar, alle Maanden, óphoopt, en, eindelyk, deze en de daar om ſtreeks leggende deelen, als een groot *Gezwel* uitzet, welks oorzaak, gemeenlyk, zo lang onbekend blyft tot hetzelve geöpend word.

§. 503.

Zomtyds ryſt een dun *Vliesje* van het onderſte gedeelte des *Monds* óp-waards, en ſtrekt zich tot aan den *Punt* der *Tong* uit, trekt dezelve, onderwaards, zodanig neder, dat het Kind de *Tepel* niet vatten noch zuigen kan. Dit gebrek, dat, in 't gemeen, den *Tongriem* genaamt word, laat zich ligt herſtellen, als men den *vóórſten Vinger* in des Kinds *Mond* brengt, de *Tong* in de hoogte heft, en dit *Vliesje* met een *Schaar* dóórſnyd.

§. 504.

Als, in de plaats van een dun *Vliesje*, de *Tong* door een dikke *Vlieſige zelfſtandigheid* in deszelfs beweeging belet word, is de zeekerſte wyze dat men de *Baaker* beveeld, de *Tong*, met haaren *Vinger*, dikwils, en langzamelyk óp te ligten: of zo zich hetzelve als een uitwas vertoont, beſtrykt men 't, dikwils, en voorzichtig met *bytend Zilver*, of met *Roomſche Vitriool*. Maar wy moeten in acht nemen, ons door geene ontſteking te laten bedriegen, die zich, zomwylen, by de geboorte openbaard, doordien de *Meeſter* zynen *Vinger* in den *Mond* des *Kinds* heeft moeten ſteken, om het *Hoofd* naar beneden te haalen.

DERDE AFDEELING.

NOPENS DE OVER ELKANDERSCHUIVING DER HERSENPANBEENDEREN, MITSGADERS DE BESCHADIGING EN AFSCHAAVING DES HUIDS.

§. 505.

By moeijelyke en langwylige *Baaringen* blyft het Hoofd des Kinds, dikwils, láng in 't *Bekken* geprangt, en word in hetzelve zodanig geperſt, dat het bovendeel der *Herſenpanbeenderen* tezamen en, naar het Hoofd vóórkomt, op verſcheidene wyzen over malkander ſchuiven. Zo de *Wandbeenderen* over de *Voor-*

hoofds-

hoofdsbeenderen geſchoven zyn, noemt men zulks in 't Engelſch, (*the Mould-Shot*), wanneer zy over het *Achterhoofsbeen* zyn geſchoven (*the Horſe-Shoe-Mould.*) Zo de *Fontanella* zich vóórdoet, en naar beneden geperſt word, (hoewel dit zelden gebeurd,) word het *Hoofd* in de gedaante eens *Varkensrug* naar de hoogte gedreven; daar tegen zal, als de *Kruin* vóórkomt, het geheele *Hoofd*, van eene *ronde*, in eene heel langächtige gedaante veränderd worden. Als het *Hoofd* lang in 't *Bekken* blyft, en het *Kind* niet vóór, of kort ná de Verlosſing, door de geledene tezamenperſsing der *Herſenen*, te gronde word gebragt, behoud hetzelve gemenelyk, meêr, of min van de gedaante die het in dezen ſtand verkregen heeft, na dat het Kind ſterk, of zwak is. Zo zich de *Beenderen*, op deze wyze, beginnen over malkander te ſchuiven, voeld men dat het *Hairige deel* ſlap en *rimpelig* word: maar door de lange drukking en opſtopping der rondloopende *Sappen*, zet het óp, en maakt een groot *Gezwel*.

§. 506.

In deze gevallen moet men, als het Kind verloſt en de *Navelſtreng* afgeſneden is, één, twéé, of drie *Lepelen Bloeds* uit dezelve laten vlieten: voornamelyk, als het ſterk en voldragen is: men kan het ook heen en weder ſchuêden, en prikkelen; want hoe meer het weend, hoe eer en beter de *Beenderen* der *Herſenpan* uit malkanderen, en in hunne natuurlyke legging gedreven worden; of wy kunnen ook het Hoofd, als het niet te lang is tezamengeperſt geweeſt, en niet ſterk *ontſloken* is, zomwylen, met onze *Handen* in behoorlyke geſtalte brengen. De *Opium gelykende onreinigheid* der *dikke Darmen* moet ook, zo ſpoedig als mogelyk is, uitgedreven worden; waardoor de *Sappen* in den *Buik* rondloopen, en van de overladen en tezaamgedrukte *Herſenen* te rug kunnen komen. Dit kan door een *Zetpillen*, *Inſpuitingen*, herhaalde *giften* van *verſche zoete amandel Oly*, die met *Rhabarber*, *Althæ Poeijer*, of *Syr. de Cichorco cum Rheo* vermengt is, uitgevoerd worden.

§. 507.

Als het Kind, wegens dezer te zamendrukking, kort na de Verlosſing, *Stuiptrekkingen* krygt, en wy geen *Bloed* uit den *Navelſtreng* ontlaſt hebben, dan moet, aanſtonds, de *Keelâder* geöpend en *één*, of *twee oncen Bloeds* ontlaſt worden: dat zich by *éérſtgeboorene Kinderen* ligt laat doen. De *Pis*, de *Opium gelykende Afgang* moet uitgedreven, en een *kleine Bladdertrekkende Pleiſter* tuſſchen de *Schouderbladen* gelegt worden. Als de *Huid* des *Hoofds beſchadigt*, *ontſloken*, of *gezwollen* is, kan men dien, met een *mengzel* van *Kamille Olie*, *Azyn* en *Kamfer Geeſt*, beſtryken, of inwryven, en ook *Pleiſters* en *Pappen* op die deelen leggen.

§. 508.

Als het *Gezwel* groot is, en een aanmerkelyke *golving* van buitenvatig *Bloed*, gevoeld word, dat, door de *terugvoerende Vaten*, niet opgenomen kan worden, dan moet men, benevens deze uitwendige Middelen, het *Gezwel* openen: echter behoeft men, in 't gemeen, hier geene groote insnyding te maken, wyl, als de *Stof* ééns ontlast is, de *holle Huid* des *Hoofds* door eene ligte drukking, ligter by Kinderen dan by volwasfenen, aanplakt.

§. 509.

Als het *Hoofd misvormd* is, moet hetzelve niet *gebonden*, of *gedrukt*: maar *los* en *vry* gelaten worden, om dat 'er, als de *Herfenen* gedrukt worden, ligtelyk, *Stuiptrekkingen* volgen.

§. 510.

Het Lighaam der Kinderen is, zomtyds, overäl, met *kleine roode Vlekken* bedekt, die men *Roodhond* noemt, en, gemeenlyk, door de *Verftopping* des Kinds ontftaat, als deszelfs onreinigheid, in den beginne, niet genoegzaam is uitgedreven. Hier by ftaat aan te merken, dat het Kind, als de geheele *Kronkeldarm* met *taaije onreinigheid* vervuld is, die zich in eenen aanmerkelyken tyd by graaden opgehoopt heeft, en dat, als de *dunne Darmen*, de *Maag* en den *Slokdarm*, met een *kleeverige Stof*, of *Slym* overtrokken zyn, het Kind geene andere voeding dan *Pap*, die zo dun als *Melk* is, genieten moet, op dat de *Vogten*, geduurende de twee éérfte dagen, genoegzaam verdund worden: maar, inderdaad, ftrekt de *Melk* der *Moeder*, die omtrent den *derden dag* begind afte fcheiden, in den beginne, voor het Kind, een genoegzaam *Afgangverwekkend middel*, ter uitroeijing der fchadelyke Stoffe, en is hier toe bekwaamer dan een door konft gemaakt *Afgangverwekkend middel.*

§. 511.

Indien men van de *Moeder* geen *Melk* te wachten heeft, moet men een *Min* die eerft kort gebaard heeft zoeken; en zo de *Afgangverwekkende eigenfchap* haarer *Melk* voorby is, moet men haar herhaalde kleine *giften* van *Manna*, of eene *Afgangverwekkende Concerf* laaten gebruiken, wáárdoor zy haar voorige eigenfchap weder verkrygt, en aan het Kind *Stoelgang* verwekt.

§. 512.

§. 512.

Als het Kind met den *Pappot* word opgebragt moet deszelfs voedzel, zo veel als mogelyk is, de *Moedermelk* gelyk zyn; hetzelve kan uit *Brood*, of *Tweebak* en *Water* beſtaan, met malkander opgekookt tot het als een *Pap* word, en met gelyke menigte *Koeijenmelk* vermengt worden: zomtyds mag het *Sap* van *Hoenderen*, of *Schaapenvlees* wezen. Als het Kind geen *openlyf* heeft kan men hetzelve twee *dragmen Manna*, of *twee*, of *drie grynen Rhabarber* ingeven; indien de *Afgang groen* en *gekarteld* is, zal het dienſtig zyn dit *heerſchend Zuur* door *Zuurtemperende Poeijers*, als *Kreeftſchaal*, en *Oeſterſchelp Poeijers*, die, van *tien Gryn*, tot een *Scrupel* worden voorgeſchreven, te verdryven. Men raad ook, ten dien einde, de *witte Magneſia*, van één tot twee *dragmen* 's daags te gebruiken, wyl dezelve zo wel *opend* als het *zuur tempert*. De *Roodhond* kan ook uit de bereidwilligheid der *Voedſter* ontſtaan, die den *Huid*, door het *wryven*, of *ſchuuren* beſchaadigt heeft; in welk geval men het Kind, in *warme Melk* moet *Baden*, en de Deelen met *Pomade ſmeerig* maaken: dit *Bad* kan men ook, in 't ander geval, dagelyks gebruiken, en het *Lighaam* met de voornoemde *Artſenyën* openhouden; men kan, onder deze *Artſenyën*, wat *ſtroop*, *Afſtrekzel*, of *Poeijer* van *Rhabarber* mengen, of deze dingen op zich-zelf geven als de *Afgang* van een *groenächtige verwe* is.

§. 513.

Ontvellingen achter de *Ooren*, aan den *Hals*, in de *Lieſchen* en in de *Vouwen* der *dikke* en *vette Kinderen* zyn, inderdaad, onvermydelyk: maar, gemeenlyk, ontſtaan deze ongemakken door de nalatigheid der *Voedſters*, die de deelen verzuimen te *waſſen* en te *reinigen*: zy kunnen, echter, gemakkelyk, door *Ung. Alb. e Ceruſſa* opgedroogt en geheeld worden. Nochtans moeten wy, by het gebruik der *opdroogende Artſenyën*, *achter* de *Ooren*, voorzichtig zyn, wyl, door eene ontlaſting achter de *Ooren*, dikwils, *erger Ziektens* verhoed worden.

VIERDE AFDEELING.

OVER DE SPRU.

§. 514.

De *Spru* is een ongemak dat *eerſtgebooren Kinderen*, dikwils, overkomt, en, dikwils, gevaarlyk word, als dezelve, in den beginne, verwaarlooſt word. Deze Ziekte ontſtaat door eene *zwakheid* in de *tezametrekkende kragt* der *Maage* en

der *Darmen*, en door de *ſlapheid* dezer *Ingewanden*; by welke omſtandigheden, de *zuurwordende Spyze* niet verteerd: insgelyks ontſtaat dezelve door gebrek van nodige afſcheiding der *Gal*, waarmede de *Spyze* vermengt moet worden. Dit al te ſcherp *zuur* in de *eerſte wegen*, veröorzaakt *Buikpynen* en *groenen Loop*, waardoor de Kinderen, by aanhoudenheid, zwakker en zwakker, en van haare behoorlyke voeding beroofd worden, ja, wegens *ledigheid* en *pynen*, eene *Koorts* krygen; de *kleinſte afſcheivaten* worden, wegens de zwakte, de *zuure opriſping*, *Braaking*, en *afgangen* des *Kinds*, in den *Mond*, den *ſlokdarm*, de *Maag* en de *Darmen* verſtopt, met kleine *puistjes* bezet, en gaan, eindelyk, tot *vuile zweeren* over.

§. 515.

Dezen vertoonen zich, in den beginne, als kleine *witte vlekken* aan de *Lippen*, den *Mond*, de *Tong* en den *Anus*; zy worden, by graaden, dikker en breeder, nemen eene *geele verwe* áán, die, by den *voortgang* der *Ziekte*, *bruiner* word, en den *waterigen Afgang*, dien men *Spysloop* noemt, word meenigvuldiger. Als nu de geheele *binnen oppervlakte* der *Darmen*, op zulk eene wyze, *verzworen* en *verſtopt* is, komt 'er geen *voedſel* in de *Melkvaten*, de *zwakheid* en *Ziekte* nemen toe, de *Melk* en de *Pap*, die in des *Kinds Mond* gebragt worden, gaan, *overteerd*, en *groen*, weder áf; het Kind word, by aanhoudenheid, *zwakker*, en de *bruine verwe* der *Spru*, verkondigt eene *verſterving*, en een aanſtaande *Dood* aan. Echter is 'er, zomwylen, by de *Spru*, geen *Spysloop*, en, zomwylen, word deze laatſte zonder *Spru* gevonden.

§. 516.

Om dezen *doodelyken uitgang*, by de eerſte ontdekking der *Ziekte*, voor te komen, moet men *herhaalde giften* van *Schaalpoeijers* voorſchryven, wáárdoor de *heerſchende Zuuren*, in de *Maag* geſtompt en verzoet worden; men geeft de Kinderen twee, of driemaal daags, van *tien* tot *twintig grynen* dezer *Poeijer*, met de *Pap* in, en, altoos, op den *derden Avond*, van *drie* tot *vyf grynen Pulv. Rhei*, *julap. e Creta*; men kan hen ook *olieächtige* en *Pynſtillende Aarſpuitzelen*, nevens *Stoovingen* op de *Maag* vóórſchryven: wanneer deze en andere *voorſchriften* misſen, word het Kind, zomwylen, als het niet heel *zwak* is, door een *zagt Braakmiddel* herſteld, dat uit één *gryn Pulv. Ipecacuan.* beſtaat, hetwelk men onder een *Lepel* vol *Garſtewater* mengt, en *twee*, of *drie maalen*, om 't *half uur*, herhaald. Als het Kind heel zwak is, word het *Oleo-Saccharum Cinnamomi*, of *Aniſi* met *Pap* vermengt, zomwylen, dienſtig. Als de *Melk* al te ſterk doet *Afgaan*, of te veel *verſtopt*, zal men van *Zoogſter* veränderen, of dezelve *dienſtige Artſenyën*, die de eigenſchap der *Melk* veränderen, doen inneemen; of als een

een *Kind* niet *gezoogt:* maar met den *Pappot* gevoed word, kan men hetzelve, by deze gelegendheid, *Moedermelk*, en *ſlap Vleesnat* geven: maar kan het Kind niet *zuigen*, dan kan men, in de plaats van dezen, *Merry*, *Koetje*, of *Ezelinne Melk* nemen, die met *Garſtewater* verdund is.

VYFDE AFDEELING.

OVER HET KRYGEN DER TANDEN.

§. 517.

De Kinderen beginnen, gemeenlyk, omtrent de zevende, en, zomwylen, niet éérder dan met de negende Maand, ja, zommigen, noch laater, *Tanden* te krygen. Zulken die gezond en ſlap van Lighaam zyn, krygen dezelven ligter dan zulken die een tegengeſtelde *Lighaamsgeſteldheid* bezitten. Als de Tanden uit de kasſen doorbreken, en hunne *ſcherpe punten* door het *Beenvlies* en *Tandvlees* beginnen te booren, verwekken zy, dikwils, groote ſmert en ontſteeking, waaruit, zo zulks met hevigheid aanhoud, *Koortsächtige Toevallen* en *Stuiptrekkingen* volgen, die dikwils doodelyk worden. Om deze ongelukkige omſtandigheden te ontwyken, kan het *gezwollen Tandvlees*, in den beginne, met een *Mes*, of *Lancet*, tot op de *Tanden*, doorſneden worden, waardoor het Kind, onmiddellyk, verzagting verkrygt. Maar indien het Kind ſterk, deszelfs Pols ſnel, de Huid heet en droog is, moet men de *Keeläder* openen, en het Lighaam moet, met herhaalde *Inſpuitingen*, opengehouden worden. Is, daar tegen, het Kind *zwak* en *uitgeteerd*, dan kunnen herhaalde *giften* van *Sp. C. C. Tinct. Fuligin.* en diergelyken, als ook *Bladdertrekkende middelen*, op den *Rug*, of achter de *Ooren* gelegt worden.

DERDE HOOFDDEEL.

OVER DE VEREISCHTE BEKWAAMHEDEN DER VROEDMEESTERS, VROEDVROUWEN, KRAAMBEWAARSTERS, NATTE EN DROOGE MINNEN.

EERSTE AFDEELING.

OVER DE VROEDMEESTERS.

§. 518.

Die van voornemen is de *Vroedkunde* te oeffenen, moet, voor alle andere *Wetenſchappen*, in de *Ontleedkunde* ervaaren, en geen *Vreemdeling* in de *Genees* en *Heelkunde* zyn, wyl deze *Wetenſchappen*, zo niet altoos, ten minſte in veele gevallen tot de *Vroedkunde* vereïſcht worden; hy moet zich van de beſte gelegendheden die hy kan vinden bedienen, om bekwaam, en in alles onderricht te worden: maar éérſt de Kunſt onder eenen *Meeſter* oeffenen, eer hy voor zyn eigen rekening eene *Verloſſing* onderneemt.

§. 519.

Om nu *vaardig* in de *Konſt* te worden, moet hy zich in de dáártoe bereide *Werktuigen* oeffenen; welke oeffening zodanig moet ingericht wezen, dat men een recht begrip van alle *zwaarigheden* verkrygt die, by ieder ſoort van *Baaring*, kan vóórvallen (*). Hier door zal hy leeren, hoe de *Tangen* en *Haa-*

(*) De *werktuigen*, daartoe, zyn een *Vrouwen Bekken*, waaräan de *Wervelen*, *Ribben* en het *Borſtbeen* verbonden zyn; waarïn een *Zeemleere Baarmoeder* is; een *Kinderhoofd*, waaräan een *Ligbaam*, *Armen* en *Beenen*, een *Navelſtreng*, *Moederkoek* en *Vliezen* zyn, álles zó ná aan de *Natuur* gebragt als de Konſt vermag: of, dat beter is, de Ingewanden des *Buiks* en *Bekkens* uit eene *doode Vrouw* weg te nemen, en, met een *dood Kind*, de natuurlyke, moeijelyke en tegennatuurlyke Verloſſing, zo verre als de Konſt vermag, na te gaan, gelyk den *Hoogl.* P. CAMPER zyne Leerlingen loffelyk onderwyſt.

Haaken met meerder zekerheid te gebruiken zyn; hy zal zich leeren gewennen het Kind te keeren, en, gevolglyk, vaardiger worden om zich, in duiſtere gevallen, die hem voor kunnen komen, wanneer hy de waare Verlosſing onderneemt, te redden; hy zal ook begrypen dat hy, by ieder gelegendheid van werkelyke *Baaringen*, tegenwoordig moet zyn, en, inderdaad, álles wat hem, in 't toekomende, by de uitvoering zyner Konſt noodig, of dienſtig is, moet zoeken te verwerven. Maar boven en behalven de voordeelen eener goede opvoeding, moet hy de zaak *verſtandig weten vóór te ſtellen*, te *beöordeelen*, en te *beſluiten*; ja, zyne *beſluiten* wel weten uit te voeren; hier by moet hy *vriendelyk* en *zagtmoedig* zyn, een *Cieraad* voor den geenen die dat bezitten, en hetwelk nooit nalaat aan de *bedroefde Lydereſſen* ter vertroofting te ſtrekken (*). Bezit hy deze *Deugden*, dan zal hy den *Armen* zo wel als den *Ryken* byſtaan, wyl hy het, altoos, uit *Menſchlievenheid* en *Medelyden* doet. Het moet hem van aangelegenheid wezen, by zyne *Handelingen* en *Rede*, den *Welſtand* op het *tederſt*, *ordentelykſt* en *betamelykſt* in acht te nemen, en nooit het vertrouwen hetwelk in hem geſteld word *te misbruiken:* hy moet, dáárom, nooit het geringſte ſpoor van *onzedige gedachten* in zynen *Boezem* voeden: maar zich, in allen opzichte, naar de *waardigheid* zyner *Konſt* gedragen.

TWEEDE AFDEELING.

OVER DE VROEDVROUWEN.

§. 520.

Een *Vroedvrouw* moet, (ſchoon 't niet te denken is dat zy alle deze hoedanigheden zal bezitten,) eene *Eerbaare Vrouwe* zyn, van *gezond verſtand*, middelmatigen ouderdom, en die veel kan uitſtaan, zy moet, wat de *Bekkenbeenderen*, nevens alle de daarin bevatte deelen belangt, waaronder die welken tot de *Voortteeling* dienen begreepen zyn, heel grondig kennen, zy moet in de *handelwyze* van *Vrouwen* te *onderſtaan* wel ervaaren wezen, en weten op wat wyze de *Baarmoeder* zich *uitzet*, en wat legging alle de *Ingewanden* des *Buik* hebben. Zy behoord ook de *Konſt* van *Vrouwen*, ten tyde des *Arbeids*, te onderzoeken, in den *grond te verſtaan*, als ook *grondige kennis* van alle *verſchillende ſoorten* van *Verloſſingen*, zó *natuurlyke* als *tegennatuurlyke*, hebben, en de *handelwyze* van den *Moederkoek* te verloſſen *volkomen* ken-

(*) Dus moet men, om *gewin*, wanneer de *Lydereſſen* geen Geld voor de hulpbieding kunnen geven, haar niet weigeren uit den nood te helpen, eer men den geloofden Prys in handen heeft, waardoor de bedroefde *Mannen*, zomtyds, hun Goed moeten verpanden, de *Penningen* gaan leenen, of, om dezelven, hunne goede Bekenden gaan ſmeeken.

kennen en bezitten. Zy moet, met ándere Vrouwen haarer Konſt, in Vriendſchap leeven, en zich niet dan door *kundigheid*, *matigheid*, *vlyt* en *geduld*, zoeken *pryſelyk* te maken; zy zal, verder, alle *onrechtvaardige Oordeelen* van *Vroedmeeſters* vermyden (*), en, in oprechtheid, om eenen *Meeſter* zenden, als zy geen hulp weet. Aan de andere zyde behoort een *Vroedmeeſter* dit *vertrouwen* aan te kweeken, en, als hy geroepen word, in de plaats van haare behandeling, (zelfs indien zy al eenen misſlag mogt hebben begaan,) openlyk te mispryzen, voor de zwakheid der *Kunne* inſchikkelykheid te gebruiken, en 't geen kwalyk gedaan is te recht te brengen, zonder haaren *misſlag* ten *toon* te ſtellen. Dit gedrag zal, werkelyk, ten beſte der *Lydereſſe* verſtrekken, en de *Vroedvrouw*, ſtilzwygend, overtuigen: want zo zy bevind dat men, dus, beſcheiden met haar omgaat, zal zy, in 't vervolg, te eerder den noodigen byſtand vorderen, en den *Meeſter*, als een' *pryſenswaardig*' *Man*, en voor een' waaren *Vriend* achten. Deeze *zagzinnige behandelingen* zullen de wederzydſche *eerroveryën*, wa arvan men, al te dikwils, onder de *Vroedmeeſters* en *Vroedvrouwen* hoord, verhoeden, en, zulks beiden, ten voordeele ſtrekken; want geen *Vroedmeeſter* is zo volmaakt dat hy niet, zomwylen, *dwaalen* zoude; en, by zulke gelegenheden, moet hy, van zulke *Vroedvrouwen*, die hy te *hard* heeft behandeld, het *recht* van *vergelding* verwachten.

(*) Dus mag geen *Vroedvrouw* eenig *Jong Vroedmeeſter*, die door eene in nood zynde *Baarende Vrouw*, om haar byſtand te bieden verkoren word, zelfs zonder hem eenigzins te kennen veräehten, en eenen, met welken zy in verbond is om den buit tezamen te deelen, in deszelfs plaats verkiezen, om, dus, haare Beurs te maaken en een' *jong*' *Vroedmeeſter* in den voortgang zyner leering hinderlyk te zyn; ja, hem te beletten, in bekwaamheid op te wasſen, om, ten tyden, wanneer de reeds bekwaam zynde het Menſchdom komen te ontvallen in ſtaat te zyn van derzelver plaats te vervullen; voornamelyk in deze Stad, waarin geen *Leerling*, onder het opzigt eens *Meeſters*, de Bewerking der *Vroedkunde* reehtmatig kan oeffenen, gelyk in Parys, Londen en andere Plaatſen, loffelyk verricht word. Zo dat onze Stedelingen welken de *Vroedkunde* in den grond willen leeren, zich naar Londen, Parys, of elders moeten begeven, dat niet nodig zoude zyn indien 'er in ons Gasthuis, waarin ook *nooddruftige Zwangere Vrouwen* verloſt worden, gelyk in 't Hotel Dieu, een *Onderwyzer* geſteld wierd, die niet alleen de *Vroedkunde* in den grond verſtond: maar de bekwaamheid bezat om *Leerlingen*, niet alleen in haar Beſpiegelend: maar ook in haar Bewerkend deel te onderwyzen, gelyk onze Schryver gedaan heeft; want deze zegt, in zyn Voorrede van dit Deel, meêr dan *twee honderd en tachtentig* maalen de *Vroedkunde* voor meêr dan *negenhonderd* Leerlingen, buiten de Vroedvrouwen, voorgelezen, en, onder deze Voorleezingen, meêr dan *elfhonderd* en *vyftig* Arme Vrouwen, in de tegenwoordigheid zyner Leerlingen, verloſt te hebben.

DER-

DERDE AFDEELING.

OVER DE BAAKERS, NATTE EN DROOGE MINNEN, IN 'T ALGEMEEN.

§. 521.

Baakers en *Minnen* moeten, zo wel a's de *Vroedvrouwen*, van *middelbaaren ouderdom*, *matig*, *geduldig*, *kundig* en *Menſchlievende* zyn; ook veel kunnen *uitſtaan* en wel kunnen *waaken*; zy moeten van alle uitwendige *mismaaktheid*, van alle *uitwerpzelen* des *Huids*, en innerlyke *Ziektens*, die *ſchadelyk*, of *beſmettelyk* kunnen wezen, bevryd zyn.

No. 1.

OVER DE BAAKERS, IN 'T BYZONDER.

§. 522.

De *Baakers* moeten, by de *Kraamvrouwen*, alles wat voor de *Vrouw*, den *Meester*, de *Vroedvrouw* en het *Kind* nodig is, by de hand en in order hebben; byvoorbeeld, *Linnen* en andere *doeken*, die recht *droog* en *warm* zyn, en voor de *Vrouw* in 't Bed verëiſcht worden: welke laatſten zy, als het de gelegendheid vergt, behoorlyk moet weten óp te maken; hier by moet zy ook *Nootemuſcade*, *Suiker*, *geeſt* van *Hartshoorn*, *Ongers water*, *witte* en *bruine Kandeel*, ook een *Aarſpuit* by de Hand hebben; voor de *Meeſter* moet zy een *dubbel Bedlaaken* over de *zyde* des *Beds* hangen; *warme Doeken*, *Pomade*, *Draaden*, *warm* en *koud Water*, als ook *twéé Handbekkens* hebben; en voor het *Kind* het *Luijermandsgoed* in order houden; na de Verlosſing is 't haar pligt dat zy de *Vrouw* en het *Kind* met de *grootſte zorge* oppaſt, en den *gegevenen Regel*, die voor beiden geſchikt is, volgt.

No. 2.

OVER DE NATTE MINNEN, IN 'T ALGEMEEN.

§. 523.

Als de *Moeder* het *Kind* zelve zoogt, is dit, zekerlyk, voor haar eigen *genezing*, zo wél als voor des *Kinds gezondheid*, het beſt: Maar zo haar zulks, wegens *zwakheid*, of *lighaamsömſtandigheden*, niet goed, of niet mogelyk is, moet 'er eene *Minne* gehuurd worden, die de voornoemde eigenſchappen, zo wél als de volgende, moet bezitten.

§. 524.

Hoe nieuwer haar *Melk* is, hoe beter dezelve met den ouderdom des Kinds overëenkomt. Een *Min* die haar twééde Kind heeft is beter dan eene die haar éérſte heeft; wyl zy beter weet, en meerder ondervonden heeft hoe men met *Kinderen* omgaat Zy moet goede *Tepelen*, en eene genoegzame meenigte *Melk* hebben; de *overvloed* en het *gebrek* van *Melk*, kunnen, beiden, beſt aan haar eigen *Kind* ontdekt worden; en van derzelver hoedaanigheid kan men zich verzekeren, als men die onderzoekt, en dezelve omtrent *één*, *twee*, of *drie uuren* na zy gegeten, gedronken, en haar eigen *Kind gezoogt* heeft, in een *Wyn Glas* laat druppen. Indien men een' enkelen *drup* op den *Nagel* laat vallen, en denzelven, aanſtonds, daar weder van áfloopt, is de *Melk* te dun; blyft dezelve, als een *rond bolletje*, op den *Nagel* ſtaan, dan is de *Melk* te *dik*: maar blyft de *druppel vlak* leggen, dan oordeelt men de *Melk* van bekwaame *dikte* te zyn. Dezelve kan ook uit de dóór- en ondóórzichtigheid, wanneer men haar tegen de *Wanden* der *Glazen* ſpuit, even goed gekent worden: bovendien moet de *Melk* van een' *zoeten ſmaak* zyn, en, ten aanzien der *Verwe*, eerder naar het *blaauw*, dan naar het *geel* hellen. *Roodhairige Minnen*, of zulken die heel *ſchoon* en *teder* opgebragt zyn, heeft men, in 't gemeen, veel tegen (*): maar deze

(*) Den tegenzin dien men, in 't algemeen, tegen de *roodhairigen* heeft opgevat, ruſt op den Haat, tegen den voor de *roodhaairigen ongelukkigen* JUDAS, opgevat; dus vooronderſtellen veelen, heel dwaaslyk, dat alle *roodhaairigen* niet moeten deugen; ook om dat dezelven eenen gantſch *onäangenamen reuk* van zich geven; dus achten veelen het Zog der *roodhaairige Minnen* onbekwaam: den tegenzin voor *ſchoone* en *tederöpgebragte Minnen*, is niet ongegrond, alzo deze laatſten den Laſt, aan eenen *Minnedienſt* verbonden, zelden volbrengen kunnen; en om dat 'er, dikwils, by *ſchoone Minnen*

deze Regel is niet zonder uitzondering, en men kan, hieröver, met BOERHAAVENS *Inleiding* en HALLERS opheldering raadpleegen.

No. 3.

OVER DE DROOGE MINNEN, IN 'T BYZONDER.

§. 525.

Schoon 't, inderdaad, *Natuurlykſt* is dat *Kinderen gezoogt* worden, kan het, echter, zomwylen, noodzaakelyk zyn dat men hen met den *Pappot* moet voeden: wyl men niet altoos dierlyke *Minnen* kan bekomen, en ondervonden heeft dat veele *Kinderen*, door het *zuigen* aan *ongezonde Minnen*, ongemakken hebben gekregen. Zommigen kunnen nooit aan 't *zuigen* gebragt worden, ſchoon men zelfs geene ſchynbaare hindernisſen aan de Kinderen beſpeurt; en ánderen worden door *Gezwellen*, of andere hinderpaalen in den *Mond*, of in de *Keel*, daarin belet.

§. 526.

By zulke gelegenheden moeten wy eene *bedaarde Vrouw*, die tot deze zaaken bekwaamheid heeft, en de plichten eener *drooge Minne* wel weet waar te neemen, verkiezen. De *voeding* moet, als hier voor gezegt is, ligt en eenvoudig zyn, en, ten aanzien van derzelver *eigenſchappen*, zó veel als mogelyk is, met die der *Moedermelk* overëenkomen; gelyk de dunne *Broodpap* doet, die met *Koeije Melk* vermengt, en met *Suiker* zoet gemaakt is: maar indien het *Kind* geen' *Afgang* heeft, kan men, in de plaats van *Suiker*, *Hoonig*, of *Manna* gebruiken. Indien men rede heeft te gelooven dat het *Tarwe Brood*, of de *Twebak* van *Meel* is bereid, waaronder men, om de witheids wille, *Aluin* vermengt heeft, moet men de *Broodpap*, in dit geval, verwerpen, en, voor dezelve, een dikke *Havere Gruwel*, met *Melk* vermengt, en, als boven, gezoet, gebruiken.

§. 527.

Minnen een *Venus Angel* in 't gras kan leggen verborgen, alzoo de *ſchoonheid*, door de *Venus Jonkeren*, van alle zyden beſtormt word, en dezelve, zelden, vermogend is deze *ſtormen* te kunnen wederſtaan: maar overwonnen en, veeltyds, beſmet word, dat niet dan tot nadeel der *Zuigelingen* kan verſtrekken.

§. 527.

Veele *Kinderen* groeijen, onder dezen *Levensregel*, heel wél: maar zo hen dezelve tegenſtaat, en hen geen *voedzel* verleent, moet 'er, eêr het Kind te veel uitgeteerd en verzwakt is, eene *Natte Minne* verſchaft worden; en, indien het *Kind zuigen* kan, zal zich de goede uitwerking der *Melk* ſpoedig openbaaren. Wie meêr onderrichting hieröver begeerd, kan den *Brief* van D. CADAGAN, over de *Voeding* der *Kinderen* nazien.

EINDE DES EERSTEN DEELS.

VERZAMELING

VAN

ONTLEEDKUNDIGE AFBEELDINGEN,

MET

DERZELVER UITLEGGINGEN;

BENEVENS EEN KORT BEGRIP

DER

VROEDKUNDE.

VERZAMELING
VAN
ONTLEEDKUNDIGE AFBEELDINGEN,
MET
DERZELVER UITLEGGINGEN;
BENEVENS EEN KORT BEGRIP
DER
VROEDKUNDE;
DIENENDE

Tot opheldering eener Verhandeling over derzelver Beſpiegelend en Bewerkend Deel; als ook van eenige Gevallen en Waarneemingen, deze Konſt betreffende.

DOOR

WILLIAM SMELLIE,
MEDICINÆ DOCTOR,

IN 'T ENGELS GESCHREVEN:

In 't Hollands gebragt, en met Plaaten vermeerderd

DOOR

MATTHYS VAN DER HAAGE,
HEEL EN VROEDMEESTER TE AMSTERDAM.

TE AMSTERDAM,
By JAN MORTERRE, Boekhandelaar.
MDCCLXV.

VOORREDE.

Om dat de Vroedkunde zo lang door my geleerd en geöeffend is, hoop ik, zonder ydelen roem, te mogen zeggen dat ik iets tot dezelve hebbe toegebragt waardoor deze Konſt eenvoudiger en meer Werktuiglyker is geworden dan dezelve, tot hier toe, geweeſt is: en, dus, heb ik ondernomen, haar, door myne *Beſpiegelende* en *Bewerkende Verhandelingen*, en door myne *Verzamelingen* van verſcheidene *Vroedkundige Gevallen* en *Waarnemingen* op te helderen. Maar om dat ik vond dat de meeſte *Afbeeldingen* van de tot hiertoe in 't Licht gekomene *Deelen*, tot de *Bezwangering* en *Voortteeling* dienende, om verſcheidene reden, gebrekkelyk waren, ben ik te rade geworden, de volgende *Plaaten* in 't licht te brengen: met voornemen om, zo wel het gebrek, door anderen begaan, te vergoeden, als om myne eigene, deze zaaken betreffende gedachten en Schriften, op te helderen. In hoe verre ik, hierin, myn Oogmerk bereikt hebbe laat ik anderen beöordeelen: maar ik verzoek, alleenlyk, verlof om, by wyze van *Voorrede*, te mogen zeggen dat het grootſte gedeelte der *Afbeeldingen* naar zulke Lighaamen vervaardigt zyn die men, met voordacht, dáártoe bereid heeft, om álles wat tot onderrichting eens jongen Meeſters dienſtig mogt zyn, aan te toonen: echter met vermyding der overvloedige kleinigheden, en zulke dingen die tot dit oogmerk niet behooren: hebbende meer acht geſlagen op de legging en Maate der Deelen, dan op eene naauwkeurige Ontleedkundige naſpooring hunner tezameſtelling.

Alzo deze *Plaaten* ook, waarſchynelyk, zulken in handen zullen komen die myn bereids uitgegeven Werk nimmer zagen, heb ik, by dezelven, een' korten Inhoud der Bewerking gevoegt, die, verre van volſtandig te zyn, echter, dienen kan om verſcheidene dingen welken, op het enkel gezicht, onverſtaanbaar zouden zyn, op te helderen.

Als ik den Lezer naar het *éérſte*, *tweede*, en *derde Deel* wyze,

begryp ik, door het *eerſte Deel*, dat *Deel* hetwelk over het *Beſpiegelend* en *Bewerkend Deel* der *Vroedkunde* handeld, door my in den Jaare 1752 uitgegeven; door het *tweéde Deel*, eene *Verzameling* van *Vroedkundige Gevallen* en *Waarneemingen*, nu eerſt in 't licht gekomen; en, door het *derde Deel*, een vervolg derzelven, dat reeds verre gevorderd is. (*)

In den beginne was ik van voorneemen ſlechts twee en twintig *Plaaten*, welken den *Heer* RYMSDYKE bereids twee Jaaren had afgeärbeid, in 't licht te geven: maar ik ontdekte, wel haaſt, dat 'er eene meerdere opheldering, gevolglyk, meerder *Plaaten* benodigt waaren. Tot elf der hier achter volgende *Plaaten* heeft my den *Heer Doctor* CAMPER, Profeſſor in de *Medicynen* te FRANEKER, in VRIESLAND, de behulpzame hand geboden, en dezen zyn de XII. XVI. XVII. XVIII. XIX. XXIV. XXVI. XXVII. XXVIII. XXXIV. en XXXVI. De overigen heeft de *Heer* RYMSDYKE geteekend, uitgezonderd de zeven en negen en dertigſte welken van eene andere Hand zyn. Alle de Teekeningen zyn door den *Heer* GRINGION, naauwkeurig, in 't koper gebragt: doch men heeft zo veel niet op de fyn en fraaiheid gezien als wel om dezelven ſterk en duidelyk te doen uitkomen, met inzigt van het Werk, dáárdoor, goedkoper, en tot meerder gebruik te maaken.

(*) Het *derde Deel* is in 't jaar 1764. in 't licht gekomen.

EERSTE

EERSTE PLAAT.

VERBEELD EEN VROUWEN BEKKEN, VAN BOVEN IN TE ZIEN.

A. De vyf *Lendenwervelen.*

B. Het *Heiligbeen.*

C. Het *Staartbeen.*

DD. De *Darmbeenderen.*

EE. De *Zitbeenderen.*

F. De *Schaambeenderen.*

GG. De *groote Gaten.*

HH. De *Pannen* der *Dybeenderen.*

MLOKIN. De *Rand* des *Bekkens*, of de omtrek van deszelfs holte, welke, aan de zyde, door de onderdeelen der *Darmbeenderen* IM; áchter, door het bovendeel des *Heiligbeens* L O K: vóór door de bovendeelen der *Schaambeenderen* c c, gevormd word.

a a. De veréeniging der *Schaambeenderen* aan de *Darm* en *Heupbeenderen*, NF. de veréeniging der *Schaambeenderen* aan malkanderen.

b. De Vier Beenderen des *Staartbeens.*

Ml. De *Lyn* die de wydte der opening des *Bekkens*, van zyde tot zyde, en

NO. Die de wydte, van vooren tot achteren, aantoond.

P. Het middenpunt der opening.

In deze Plaat is, buiten het byzonder gebouw en de geſtalte der verſcheiden Beenderen, op de Maate des *Bekkenrands*, en op den Afſtand van beiden de onderdeelen der *Zitbeenderen*, voornamelyk, acht te geven; waarüit blykt dat de omtrek der Holte, aan den Rand, gemeenlyk, van zyde tot zyde, wyder is dan van vóóren tot áchteren: maar dat deze Maate, onder aan de Holte, omgekeerd moet worden.

De Lezer moet, hierüit, niet beſluiten dat alle Bekkens in Gedaante en Maate met malkanderen overéenkomen; nademaal, zelfs, welgeſchapen Bekkens in 't één, of 't ánder, onderſcheiden zyn. In 't algemeen genomen, is de Maate des *Bekkenrands*, van zyde tot zyde, omtrent vyf en één vierde, en,

van vooren tot achteren, slechts vier en een' vierde Duim; zynde deze afstand gelyk aan den afstand van het onderste gedeelte der Zitbeenderen: doch alles wat hier van de Maate verstaan word, moet van een *Geraamte begrepen* worden; want by een' levendig' Mensch zal de Holte des *Bekkens* door de bekleedzelen en inhoudende deelen merkelyk minder zyn. Met deze verminderde Holte, komt nu de Maate des Hoofds eener voldraagene *Vrugt* overëen; want den afstand, van Oor tot Oor, is, gemeenelyk, drie en een' half, en, van het Vóór tot Achterhoofd, vier en een' vierde Duim.

Zie Plaat I.* III.* XVI. XVII. XVIII. als ook het *eerste Deel*, *eerste Hoofdstuk*, 1ste 2de en 3de *Afdeeling*. Alwaar over de gedaante en de Maate des *Bekkens*, zo wel als over het Hoofd des *Kinds*, wanneer hetzelve, in de Verlosfing, door de Holte des *Bekkens* word heengeperst, omstandig gehandeld word. Zie ook het *Tweede Deel*, de 1ste *Verzam.* No. 1. 2. waarin gevallen van gebreken aan het *Bekken* voorkomen die door zwaare Verlosfingen ontstaan zyn.

EER-

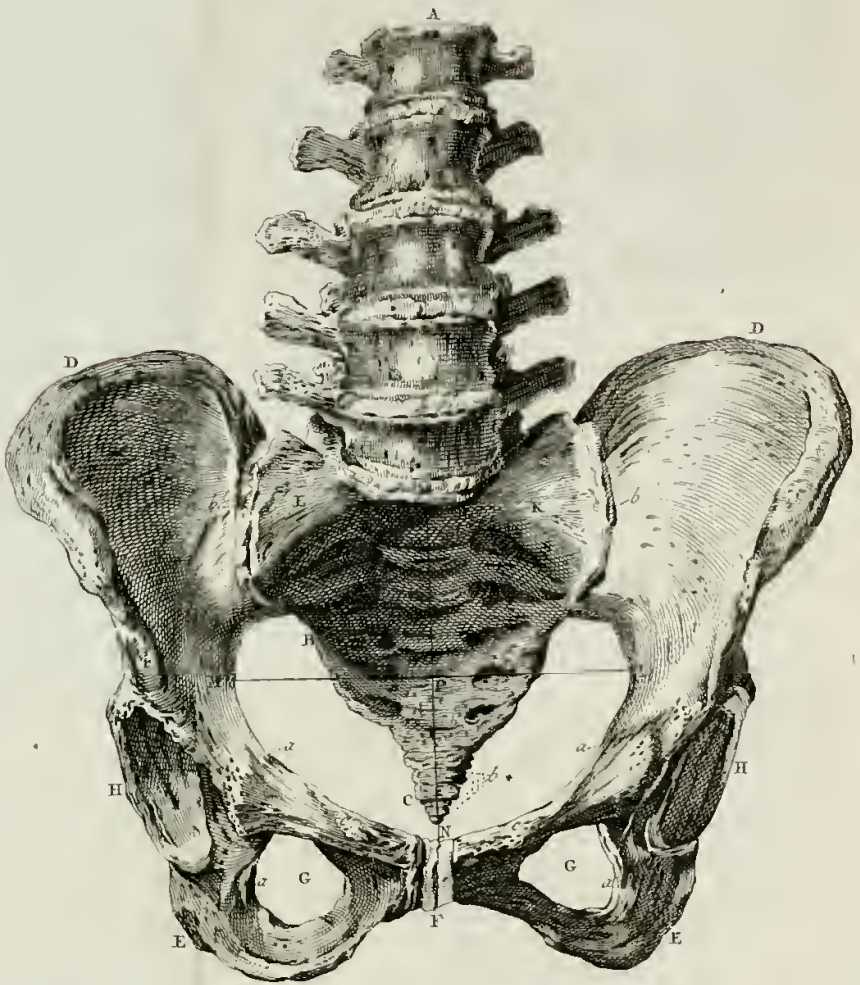

F. de Bakker fec.

EERSTE PLAAT.*

VERBEELD EEN BEKKEN, VAN ONDEREN IN TE ZIEN.

A A. De *Darmbeenderen.*

B. Het *Heiligbeen.*

e. Het *Staartbeen.*

C C. De *Schaambeenderen.*

D D. De onderſte, of knobbelächtige gedeeltens der *Zitbeenderen.*

H H. De *Pannen* der *Dybeenderen.*

G G. De *groote Gaten.*

h. De verëeniging der *Schaambeenderen* aan malkanderen.

b b. De verëeniging der *Zitbeenderen* met de *Schaambeenderen.*

D d D. De Hoek welke de *Schaam* en *Zitbeenderen* uitmaken.

g. De voorüitſchietende Bogt des *Heiligbeens.*

d f a e a f. De onderſte omtrek der opening van des *Bekkens* holte.

d e. De Lyn die den Afſtand des onderrands der *Schaambeenderen* tot aan het *Staartbeen* aantoond.

f f. De Lyn die den afſtand der *Zitbeenderen*, als ook de ſcherpe uitſteekzelen der *Zitbeenderen* aantoond.

Deze Plaat is tot het Werk toegevoegt, met oogmerk, om den Leerling een recht denkbeeld van den onderſten omtrek des *Bekkens* te geven, en hem de onregelmatige opening van het onderſte gedeelte des Doorgangs aan te toonen: als ook van deszelfs wydte, van vooren tot achteren, en van zyde tot zyde, die, in den natuurlyken ſtaat, gelyk is: maar, van vóóren tot áchteren, door het achterüitwyken des *Staartbeens*, onder de Verlosſing, wyder word dan zy van zyde tot zyde is: ook om hen te doen begrypen dat men, wanneer men den Doorgang verwyden wil, geene andere plaats moet verkiezen dan aan 't *Staartbeen*, dat zich eenigzins achterüit laat zetten; want op andere plaatſen zal onze pooging, om de onüitzetbaarheid der deelen, vergeefs zyn, en aan

de

de Lydersse smerte verwekken; verder om hem te doen begrypen dat, zo de zagte deelen moeten uitgezet worden, onze pooging aan de onderhelft dezer opening besteed moet worden: alsmede om den rechten weg te leeren kennen, hoe men een Hoofd, of een geheel Kind, op het gemakkelyst Verlossen zal: mitsgaders, dat, aan de zyde, (als het vóór-, of áchterhoofd naar het *Schaambeen* gekeerd is,) de meeste ruimte tot doorlating der Hand, of der Werktuigen is; en, eindelyk, om een beter denkbeeld van 't geen, in den Text, aangaande deze Stoffe, word opgegeven, te verkrygen.

Zie, voornamelyk, het *eerste Deel*, 1ste *Hoofddeel*, derde en vyfde Afdeeling.

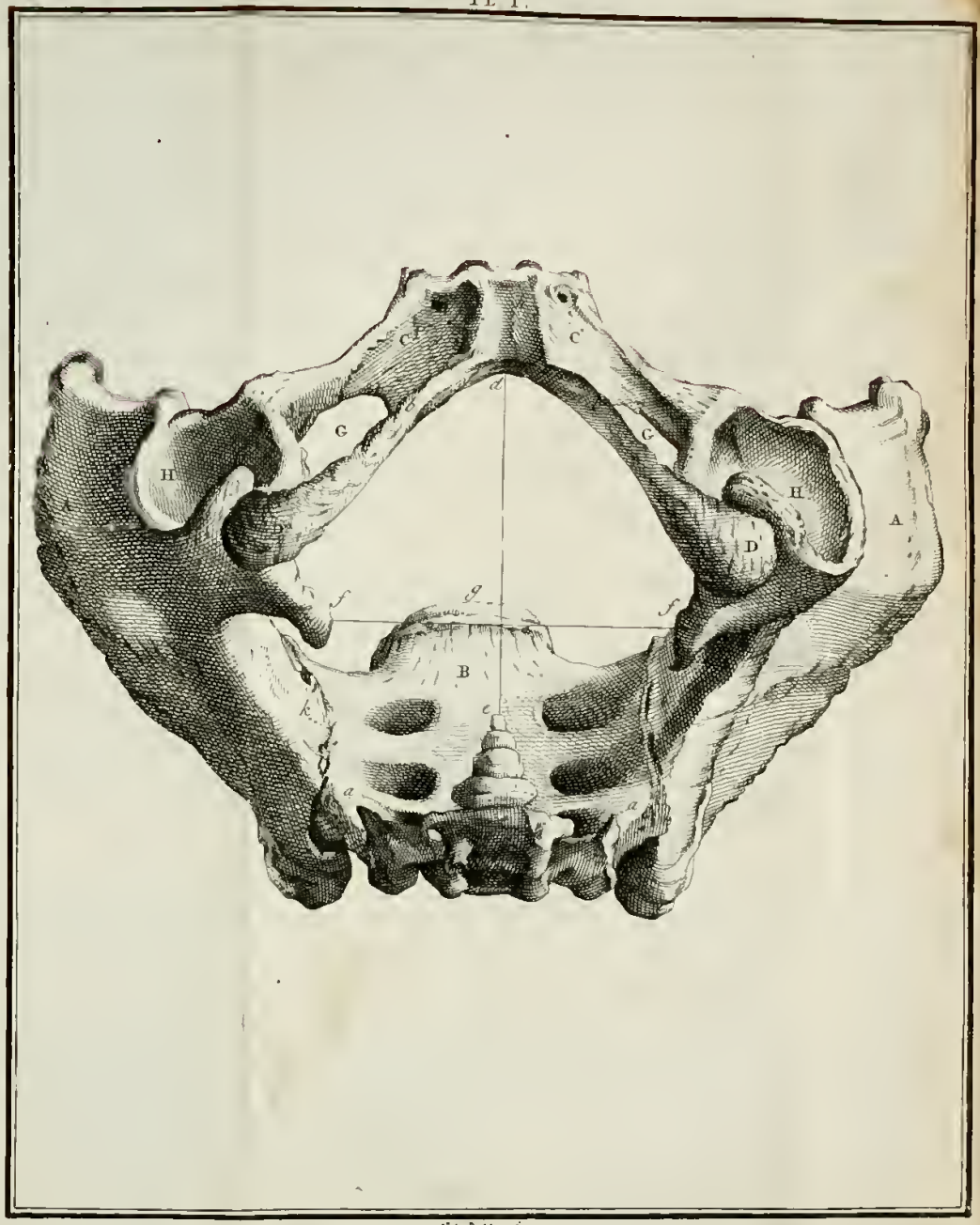

P. de Bakker fecit

TWEEDE PLAAT.

VERBEELD EEN IN DE LENGTE DOORSNEDEN BEKKEN, AAN DE BINNEN ZYDE TE ZIEN.

A. De drie onderſte *Wervelbeenderen* der *Lenden.*

B. Het *Heiligbeen.*

C. Het *Staartbeen.*

D. Het linker *Darmbeen.*

E. Het linker *Zitbeen.*

F. Het linker *Schaambeen.*

G. Het puntig uitſteekſel des *Zitbeens.*

H. Het groote *Gat.*

I K L. De halve Rand des *Bekkens.*

A a. De *Lyn* van *zwaarte.*

g d. De *As* des *Bekkens.*

i. Het *Punt* van zwaarte.

K h. De kromme lyn welke den weg beſchryft dien het Hoofd, onder de Verloſſing, moet volgen.

c b. De *Lyn* welke den afſtand, van het *Schaambeen* tot aan het bovenſte deel des *Heiligbeens*, aantoont,

b d. Die welke den afſtand, van 't bovenſte deel des *Heiligbeens* tot aan het onderſte deel des *Staartbeens*, in den natuurlyken ſtaat, aantoond.

b e. Die, als het *Staartbeen* door des *Kinds* Hoofd achterüitgezet is,

d f. De *Lyn* welke, in den natuurlyken ſtaat, den Afſtand des *Staartbeens*, van het onderſte deel des *Schaambeens*, aantoond.

e f. Die, als het *Staartbeen*, gelyk boven, achterüitgezet is,

c f. De *Lyn* welke de diepte van 't voorſte deel des *Bekkens* aantoond,

I E. De diepte der zyde, en

n o. De Lyn welke de holte des *Heiligbeens* aantoond.

E G i k d. De opening, tuſchen het *Heilig*, *Staart* en *Zitbeen.*

l. Des *Heilig* en *Zitbeens* binneſte Band,

k k. Des *Heilig* en *Zitbeens* buitenſte Band.

CM. Een vlakke Lyn, om de vlakte des Rands na te kunnen gaan, wanneer de Vrouw in een' half zittenden en half leggenden ſtand is.

Deze Plaat vertoond den Afſtand van 't bovenſte deel des *Heilgbeens* tot het *Schaambeen*: als ook den Afſtand van dit laatſte *Been* tot het *Staartbeen*, welke, in beiden gevallen, omtrent vier en een vierde Duim bedraagt. De diepte van het áchterſte, voórſte en zydelingſche gedeelte des *Bekkens*, vertoond zich hier niet in de *Lyn* van *zwaarte:* maar in de *As* des *Bekkens*, volgens deszelfs omtrek naar beneden, die, gemeenlyk, van áchteren, driemaal: doch, aan de zyde, twéémaal de diepte van het vóórſte gedeelte beſlaat.

Ook ziet men, in dit gezigt, hoe de Hoek door het laatſte *Wervelbeen* met het bovenſte gedeelte des *Heiligbeens* gemaakt word: als ook hoe de holte, achter aan de binnenzyde des *Bekkens*, uit de kromte des *Heilig* en *Staartbeens* ontſtaat, en, eindelyk, hoe verre deze deelen van het áchtergedeelte des *Heupbeens* afſtaan. *Zie* de XVI. XVII. XVIII. XIX. Plaat. Als ook het *éérſte* en *twééde Deel*, gelyk in de voorige *Plaat* is aangewezen.

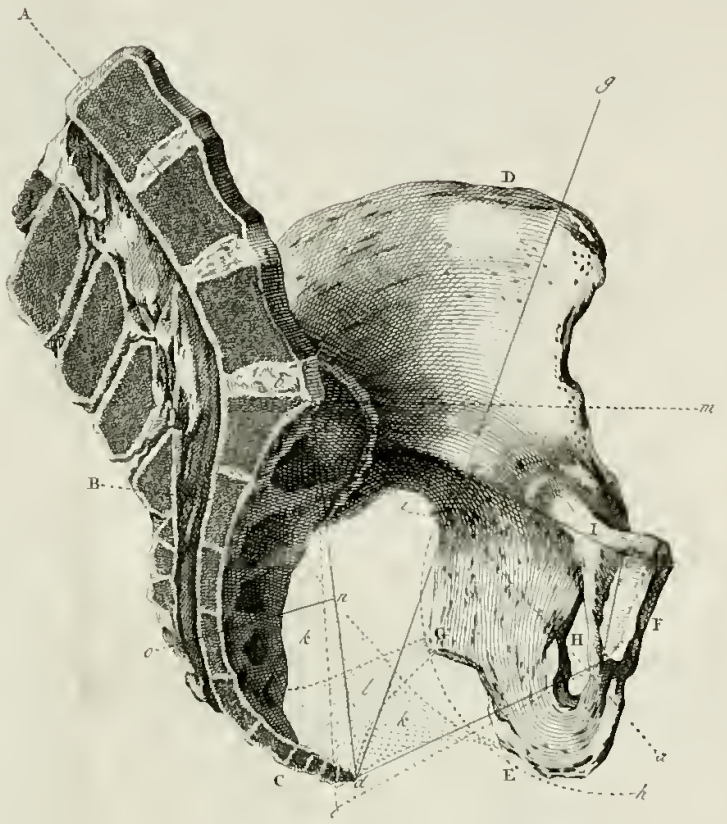

L. de Rekker fecit

DERDE PLAAT.

VERBEELD EEN MISMAAKT BEKKEN, VAN VOOREN TE ZIEN.

A. De vyf *Lendenwervelen.*

B. Het *Heiligbeen.*

C. Het *Staartbeen.*

D D. De *Darmbeenderen.*

E E. De *Zitbeenderen.*

F. De *Schaambeenderen.*

G G. De *groote Zitbeensgaten.*

H H. De *Pannen* der *Dybeenderen.*

N O. De Lyn welke de wydte des *Bekkens*, van vóóren tot áchteren, en

M I. De Lyn welke de wydte, van zyde tot zyde, aantoond.

Uit deze Plaat is op te maken wat groot gevaar de Moeder, zo wel als het Kind, beſtryd, indien het *Bekken* zulk eene misforming heeft, om dat hetzelve, aan den Rand, van vooren tot achteren, ſlechts twee en een' halven duim wyd is, en de Afſtand der onderſte deelen des *Heupbeens* mede niet wyder van malkanderen ſtaan. Zie de XXVII. *Plaat*; alwaar men een *Bekken* vind hetwelk een vierde Duims naauwer dan dit, en, echter, van onderen, wydgenoeg is. De gedaantens van Mismaakte *Bekkens* zyn heel verſchillende: doch het éérſt voorgeſtelde valt gemeenlykſt vóór. Intuſſchen is 't, in de Bewerking, een groot geluk dat zulke mismaakte *Bekkens* zelden zo eng zyn, ſchoon men 'er eenigen voorbeelden van vind. In alle deze Gevallen moet het gevaar grooter, of kleiner wezen, naar de meerder, of minder mismaaktheid, en de grootte van des Kinds Hoofd.

Zie het *eerſte Deel*, *eerſte Boek*, *eerſte Hoofddeel*, in de 4de en 5de *Afdeeling*. Als ook het *tweede Deel*, 1ſte *Verzam.* No. 3, 4, 5. Verder de 21, 27 en 29 *Verzameling.*

DERDE PLAAT.*

DE EERSTE AFBEELDING VERTOOND EEN EERST GEBOOREN KINDEREN HOOFD, VAN BOVEN TE ZIEN.

G G. De *Vóórhoofdsbeenderen.*
B. Het *Achterhoofdsbeen.*
k k. De *Wandbeenderen.*
O. De *Fontanella.*
L L. De *Kroonnaad.*
M. De *Pylnaad.*
N N. De *Winkelnaad.*
H. De *Kruin.*
a b. De Hoeken der *Voorhoofdsbeenderen.*
d e. De Hoeken der *Wandbeenderen.*
A B. De Afstand van het *Vóór* tot het *Achterhoofd.*
E F. Van *Oor tot Oor.*
D C. Van *Wandbeen* tot *Wandbeen.*

DE TWEEDE AFBEELDING VERTOOND EEN KINDEREN HOOFD, OP ZYDE TE ZIEN.

G. Het *Voorhoofdsbeen.*
B. Het *Achterhoofdsbeen.*
k. Het *Wandbeen.*
O. De *Fontanella.*
R. De *Kruin.*
A B. De Afstand, van 't *Vóór* tot het *Achterhoofd.*
O N. De Afstand, van de *Fontanella* tot aan het onderdeel des *Achterhoofdsbeen.*

DE DERDE AFBEELDING VERTOOND EEN GEKLEMT HOOFD, MET DE WERKING DES ROONHUYSIAANSCHEN HEFBOOMS.

A. De *Lendenwervelen.*

B. Het *Heiligbeen.*

C. Het *Staartbeen.*

DN. Het *Schaambeen.*

F. Het tusſchenſchot van den *Anus* en het onderëinde des *Staartbeens.*

G. De *Anus.*

H. De *Bilnaad.*

I. De *Schedemond.*

K. De *Pisblaas.*

x. De *Mond* der *Pisbuis.*

aa. De *Baarmoeder.*

b. Het uitëinde der *Baarmoeder*, daar dezelve zich met de *Schede* verëenigt.

d. De *Schede.*

M. De *Kruin.*

L. De *Kin.*

gd. De *As* des *Bekkens* en der *Baarmoeder.*

Kh. De *Kromme lyn*, welke den weg aantoond dien het hoofd volgt om, verder, gebooren te worden.

OKL. De ROONHUYSIAANSCHE *Hefboom* van den Heer ALB. TITSINGH, geplaatſt om een Hoofd, met denzelven, in dezen ſtand, te verlosſen.

LP. De weg dien de Punt des *Hefbooms* moet gaan, als het Hoofd verloſt word.

OPx. Het zelfde Werktuig, na deze Konſtgreep.

O*L*. Een gedeelte des *Hefbooms*, geplaatst volgens der *Ontdekkeren* opgave, om de onmogelykheid der Verlosfing eens Kinderen Hoofds, volgens deze wyze, aan te toonen.

L*o. De weg dien hetzelfde punt zoude nemen indien, volgens de opgave der ontdekkers des ROONHUYSIAANSCHEN geheims, gewerkt wierd.

Deze Plaat is by dit Werk gevoegt, voor éérst, om de zaaken, aangaande het Hoofd, in den Text vermeld, klaarder te kunnen bevatten; ten ánderen, om een recht denkbeeld van het ROONHUYSIAANSCH Geheim te verkrygen.

Zie het *eerste Deel*, 1ste *Hoofddeel*, 5de *Afdeeling*, en de *overweeging* der *Werktuigen*, Pag. 173. als ook PLAAT XIV.

VIER.

Pl. III.

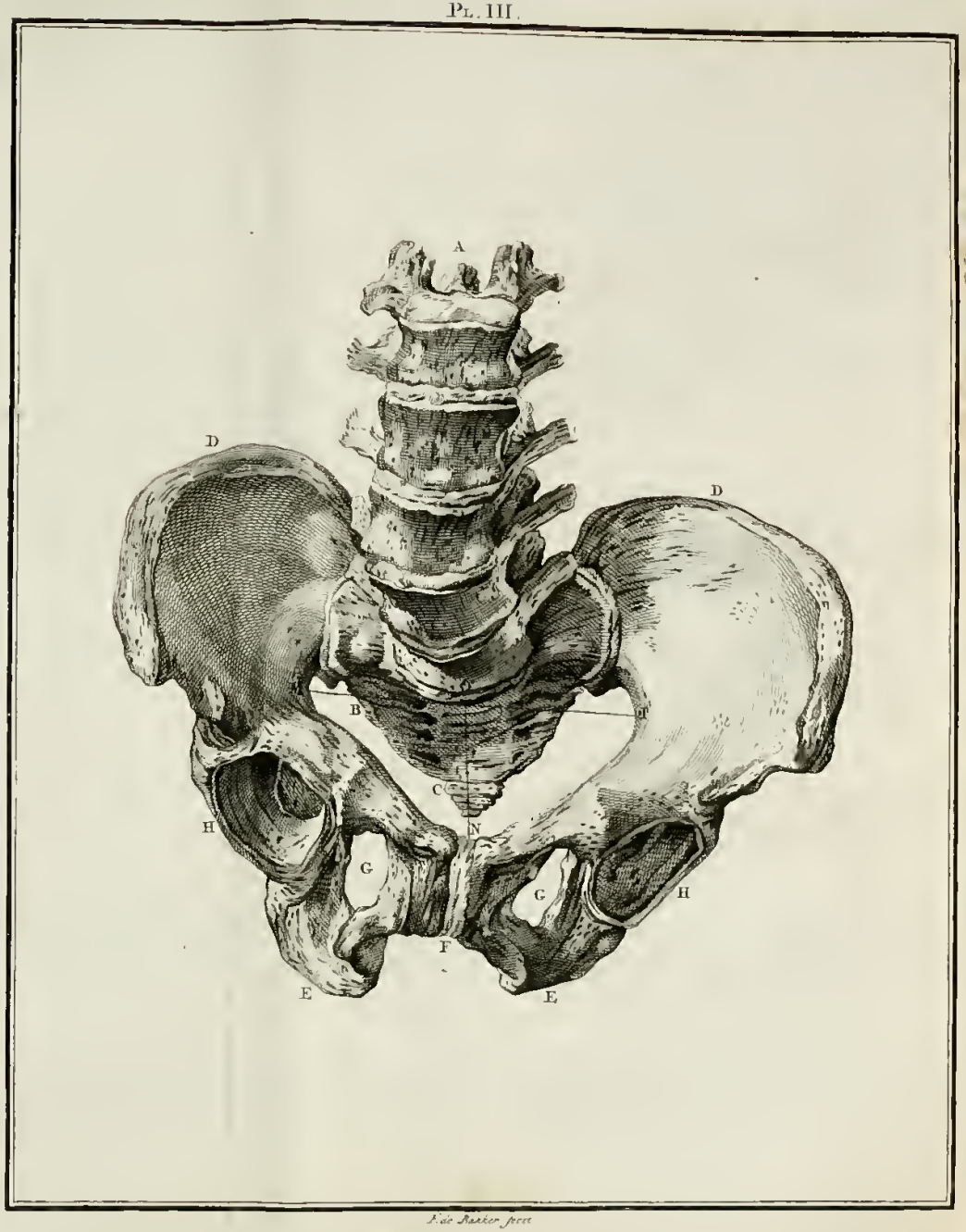

F. de Bakker fecit

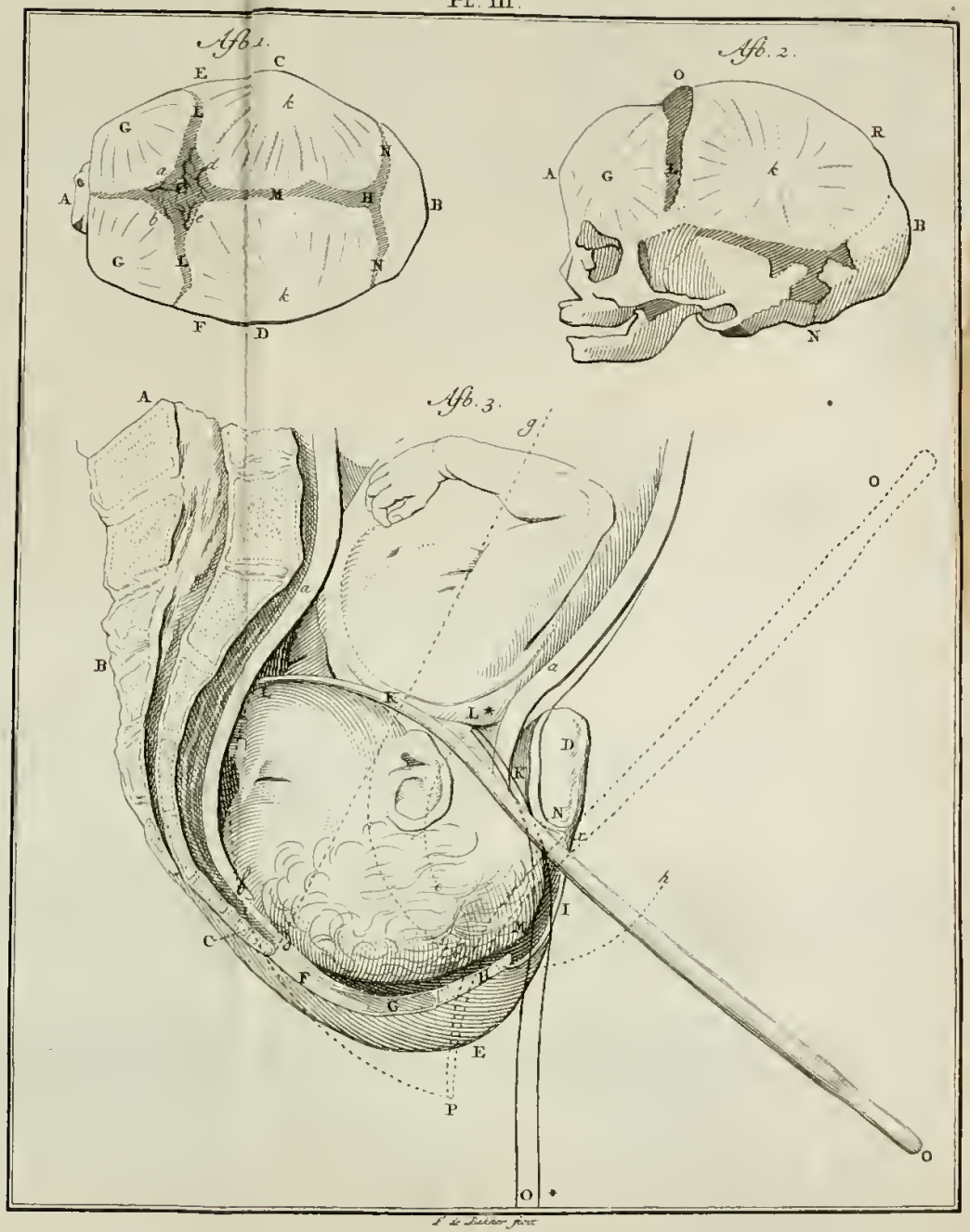
Afs 1.
Afs. 2.
Afs. 3.

VIERDE PLAAT.

VERTOOND DE UITWENDIGE VROUWELYKE TEELDEELEN.

A. Het onderdeel des *Buiks.*
BB. De *Schaamlippen.*
C. De *Clitoris* en *Vóórhuid.*
DD. De *Nymphæ.*
E. De *Foſſa Magna*, of *Schedemond.*
F. De *Mond* der *Pisbuis.*
G. De *Band* der *Schaamlippen.*
H. De *Bilnaad.*
I. De *Anus.*
K. De ruimte, tuſschen den *Anus* en het *Staartbeen.*
LL. De Deelen welken het Knobbelächtige der *Zitbeenderen* bedekken.

Vermits het, voor een iegelyk die de *Vroedkunde* wil oeffenen, ten hoogſten noodzaakelyk is dat hy de legging der *Teeldeelen*, welken, ten dezen opzichte, door de voorige Ontleeders, met recht, beſchreven zyn, op het naauwkeurigſt kend, heb ik derzelver Afbeeldingen willen mededeelen: welken Afbeeldingen naar eene myner wel bewaarde voorwerpen, om dezelven, in den loop myner voorleezingen, te vertoonen, gemaakt zyn. Beſchoud men nu de legging der Deelen, zo zal men bevinden dat de *Schedemond*, niet in het midden van des *Bekkens* ónderdeel te zoeken zy: maar aan het vóór en ónderdeel der *Schaambeenderen*: als mede dat de *lippen*, van gelyken, het voorſte deel dezer *Beenderen* bedekken.

Ten tweeden, is aan te merken dat de *Band* der *Lippen*, welke digt aan het onderdeel der *Schaambeenderen* zit, ſlechts een' duim van den *Anus*, en dézedrie Duimen van het *Staartbeen* afſtaat; zo dat, gevolglyk, de *Anus* nader by de *Schaambeenderen* dan by het *Staartbeen* is.

Ten derden, blykt, uit de beſchouwing dezer deelen, en die der volgende Plaat, hoe men, ten aanzien der *onderſlaaning* en onderzoeking des *Moedermonds*, te handelen hebbe, op dat de deelen niet beſchaadigt noch ontſtoken worden; vermits men ziet dat de *Schedenmond*, vóórwaards, naar de *Schaambeenderen*,

deren, en de *Moedermond*, áchterwaards, naar den *Rechtendarm* en het *Staartbeen* gekeert zyn. Door deze wyze ſchikking der Natuur worden, dikwils, veele ongemakken voorgekomen, welken ontſtaan zouden indien deeze deelen tegen elkanderenöver ſtonden, en in het midden van des *Bekkens* onderdeel, haare legging hadden. Byzonder zou, daardoor, eene *uitzakking* der *Schede*, of der *Baarmoeder* voortkomen, die, by eene niet zwangere Vrouw, of ook by eene zwangere in de vier éérſte Maanden ontſtaan kunnen; als ook eene te vroegtydige Verlosſing, in de laatſte Maanden.

Ten vierden, toond de beſchouwing der legging dezer Deelen dat, geduurende den Arbeid, de *Moedermond*, als dezelve, om des Kinds Hoofd door te laaten, genoeg geöpend is, naar het onderdeel der *Schede* gedreven word; waardoor dan de uitwendige Deelen, gelyk een Gezwel uitzetten, als in de XV. *Plaat* te zien is.

Eindelyk is noch aan te merken, als het nodig is den *Schedenmond* te verwyden, dat men, byzonderlyk, naar beneden, en tegen den *Rechtendarm* geweld gebruiken kan, op dat de *Pisbuis* en *Blaas* geene ſchaade lyden, of zich niet ontſteken.

Zie het *eerſte Deel*, 1ſte *Hoofdeel*, 2de *Afdeeling*, en het *tweede Deel*, *Verzamel.* 2.

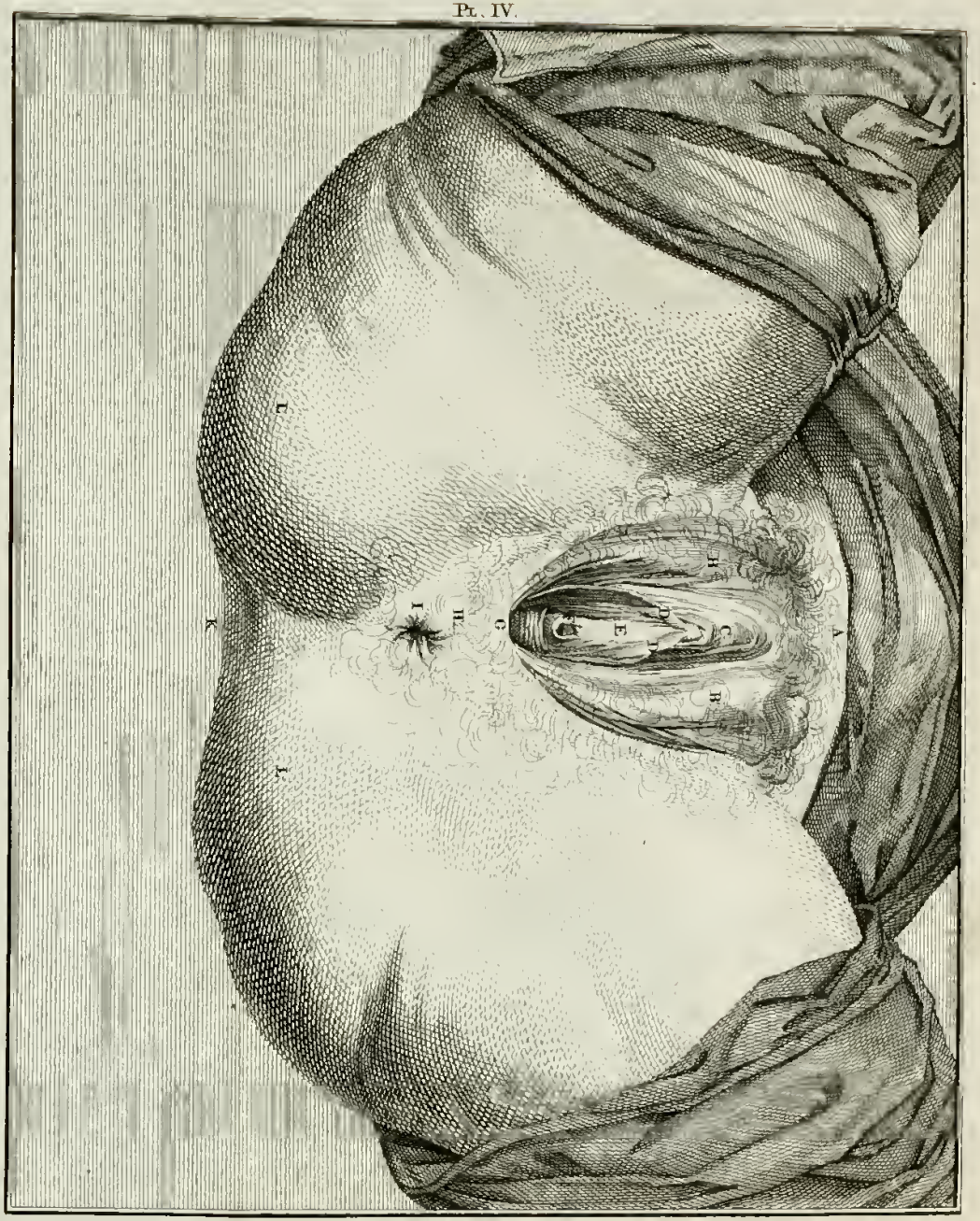
A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
L

VYFDE PLAAT.

DE EERSTE AFBEELDING, VERTOOND DE BAARMOEDER, NAAR HAARE LEGGING, GELYK DEZELVE IN DE SCHEDE HANGT, VAN VOOREN TE ZIEN; ZYNDE DE VOORSTE DEELEN DER ZITBEENDEREN, BENEVENS DE SCHAAMBEENDEREN, DE SCHAMELHEID, DE BILNAAD EN DE ANUS WEGGENOMEN.

A. Het laatſte *Lendenwervelbeen.*

BB. De *Darmbeenderen.*

CC. De *Dybeens Pannen.*

DD. De ónderſte en áchterſte deelen der *Zitbeenderen.* *Zie* de XXIX. *Plaat*, alwaar de *Schaambeenderen*, en vóórſte deelen der *Zitbeenderen* met ſtiplynen zyn aangetoond.

E. Dát gedeelte 't welk het einde des *Staartbeens* bedekt.

F. Het ónderſte Deel des *Rechtendarms.*

GG. De *Schede* die naar de lengte geöpend, en aan de zyde des *Baarmoeder Hals* is gebragt, om te toonen hoe de *Baarmoeder* in dezelve hangt.

HH. Een gedeelte der *Pisblaas* dat naar de zyde der *Schede*, en naar het ónderſte deel des *Bodems* der *Baarmoeder* geſchooven is.

a. De *Moedermond.*

I. De *Hals* der *Baarmoeder.*

K. De *Bodem* der *Baarmoeder.*

b. Het ópperſte gedeelte der *Baarmoeder.*

LL. De *Trompetten* van FALLOPIUS, met haare *getande vingeren.*

MM. De *Eyerſtokken.*

NN. De *breede Banden.*

dd. De *ronde Banden.*

OO. Het bovendeel des *Rechtendarms.*

P. De opening der *Trompet.*

DE TWEEDE AFBEELDING, VERTOOND DE INWENDIGE DEELEN, GELYK DEZELVEN VAN DE RECHTER LIESCH, IN HET NA DE LENGTE DOORSNEDEN BEKKEN, TE ZIEN ZYN.

A. Het ónderſte *Lendenwervelbeen.*
B C. Het *Heilig* en *Staartbeen.*
D. Het Linker *Darmbeen.*
E. Het ónderſte deel des linker *Zitbeens.*
F. Het *Schaambeen* van dezelfde zyde.
G. Het *groote Gat.*
H. De *Dybeenspan.*
I I I. Het ónderſte deel des *Rechtendarms*, en de *Anus.*
K. De *Schedemond* en *Schede*, benevens a de *Moedermond* vry leggende in de *Schede.*
L. De *Pisblaas.*
M N b. De *Hals* en de *Bodem* der *Baarmoeder*, met een gezigt van beider holligheid; ook ziet men hier hoe, by a a, de *Schede* aan de buiten zyde der *Lippen* des *Moedermonds* vaſt zit, en de legging der *Baarmoeder*, wanneer dezelve door de *Darmen* en de *Blaas*, in het Holle en onder gedeelte des *Heiligbeens*, onder en achterwaarts gedrukt word.
O. De *breede* en *ronde Band* der linker zyde.
P P. De *Trompet* van FALLOPIUS met haar getande *vingeren*, en
Q. De *Eyerſtok* van dezelfde zyde.
R R. Het bovenſte gedeelte des *Rechten*, en onderſte gedeelte des *Kronkeldarms.*

DE DERDE AFBEEELDING, VERTOOND HOE DE BAARMOEDER, IN HET BEGIN DER EERSTE MAAND VAN BEZWANGERING ZICH VERTOOND, VAN VOOREN TE ZIEN; HET VOORSTE GEDEELTE IS WEGGENOMEN, OP DAT MEN DOOR HET AMNION HEEN, WAARVAN HET CHORION IS WEGGENOMEN, HET EY, OF DE VRUGT KAN ZIEN.

A. De *Grond* der *Baarmoeder.*
b. De *Hals* der *Baarmoeder*, benevens den gerimpelden doorgang.
c. De *Moedermond.*
a. Het *Vruchtje.*
o. De *Moederkoek.*
c d. De lengte,
A e. De breedte der *Baarmoeder.*

Zie het *eerſte Deel*, *eerſte Boek*, 2de *Hoofddeel*, 2 en 3de *Afdeeling*, en het *tweede Deel*, derde *Verzameling.*

Pl. V.

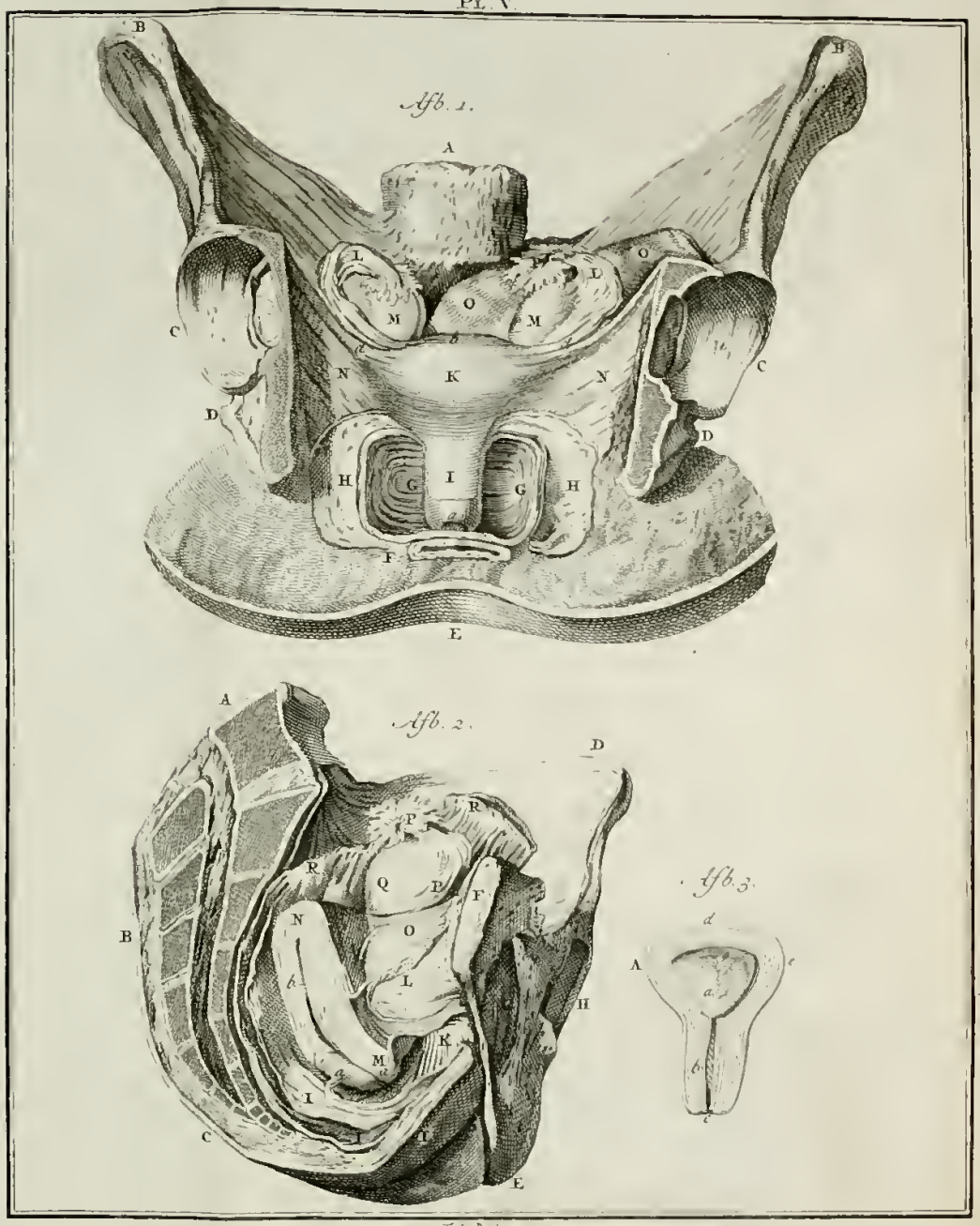

T. de Bakker fecit

ZESDE PLAAT.

DE EERSTE AFBEELDING, VERTOOND HETZELLFDE GEZICHT EN DEZELFDE DOORSNYDING DER DEELEN, GELYK IN DE EERSTE AFBEELDING DER EERSTE PLAAT, WAARIN DE BAARMOEDER VERTOOND WORD, ZODANIG ALS DEZELVE IN DE TWEEDE OF DERDE MAAND GESTELD IS, MAAR DE VOORSTE DEELEN ZYN HIER WEGGENOMEN.

F. De *Anus.*

G. De *Scheede*, met haare rimpels.

HH. De áchter en ónderdeelen der *Pisblaas*, naar de zyde uitgeſtrekt: het vóórſte en bovenſte deel derzelven is weggenomen.

II. De *Mond* en *Hals* der *Báarmoeder*, gelyk dezelvé door den in de *Schede* gebragten *vinger*, ópwaards ryſt.

KK. De in de tweede, of derde Maand uitgezette *Baarmoeder*, in welke de de *Vrugt*, met den aan den *Bodem* vaſtzittenden *Moederkoek* bevat word.

Uit deze en de voorige Plaat blykt, dat men te dezer tyde, ten aanzien der bezwangering door Middel der *onderſlaaning*, in de *Schede*, niet met zekerheid weten kan, of de *Baarmoeder* bevrugt zy; wyl dezelve, op dien tyd, zo weinig tegenſtand bied dat zy, aanſtonds, voor den *vinger* opryſt; en zo zy al niet oprees, zoude de lengte haars Hals, haare uitzetting beletten te ontdekken. En dewyl de *Baarmoeder* zich ook, op dien tyd noch niet boven het *Bekken* heeft uitgezet, word men ook geene andere verändering in de gedaante des *Buiks* gewaar, dan dat de *Darmen* een weinig in de hoogte zyn gereezen; waarüit mogelyk de oude waarneemingen geſproten zyn; namelyk dat de Buik, omtrent dezen tyd, wat vlakker dan naar gewoonte is, doordien de *Darmen* meêrder naar de zyden gedreven worden. Op dezen tyd vallen, gemeenlyk, de *Miskraamen* meêr dan op ándere tyden vóór; het is, echter, in de Bewerking, een groot geluk dat, ſchoon de Vrouwen, door zwaare *Bloedſtortingen*, dikwils, heel verzwakt worden, zy evenwel zelden daárdoor omkomen, want zy worden door de daarby komende *Weden*, vroeger, of laater daarvan bevryd; wanneer zy door de nederperſſing der met water vervulde

Vliezen, den *Hals* en *Mond* der *Baarmoeder*, by graaden, uitzetten, en openen, en als de *Moederkoek* van de inwendige oppervlakte afgeſcheiden is word alles, wat in dezelve is, uitgedreven. Maar zo de *Moederkoek* blyft vaſt zitten, breeken de *Vliezen*, de *Wateren* worden, benevens de *Vrugt*, buitenwaards gedreven, en de *Bloedſtorting* houd óp, wyl zich de *Baarmoeder*, om de *nageboorte*, tezamenkrimpt, waar na deze zich vroeger, of laater ontlaſt.

Eindelyk ontdekt men ook, uit het zameſtel, der in deze en in de voorige afgebeelde deelen, dat het veel zeekerder zy, den Bloedvliet te ſtuiten, de Lydereſſe te verſterken, en de Werking der Natuur met gedult af te wachten, dan den *Moedermond* te openen, en de Verlosſing, of met de Hand, of door middel van Werktuigen te bevorderen, wyl, daardoor, de deelen verſcheurd of ontſtooken kunnen worden.

Zie C, op *Plaat* XXXVII. als ook het *éérſte Deel*, 3de *Boek*, 2de *Hoofddeel*, 2, 3, 4de *Afdeeling*, en het *twéede Deel*, 12de *Verzam.* No. 2.

DE TWEEDE AFBEELDING, VERTOOND EEN BAARMOEDER IN DE VIERDE, OF VYFDE MAAND VAN BEZWANGERING, IN 'T ZELFDE GEZICHT EN DEZELFDE DOORSNYDING VAN DEELEN ALS DE VOORGAANDE AFBEELDING; DOCH HIER IS HET VOORSTE GEDEELTE DES HALS DER BAARMOEDER NIET WEGGENOMEN.

In een' natuurlyken ſtand, is de *Mond* en de *Lippen* der *Baarmoeder* door de *Schede* bedekt, en deze deelen zyn aan elkander verbonden: maar hier is de *Schede* G iets van den *Hals* en van de *Lippen* afgetrokken, op dat men de deelen des te duidelyker zien mogte. I is de *Hals* der *Baarmoeder*, die in deze Afbeelding zich dikker, korter en weeker dan in de vóórige vertoond. K. het onderſte gedeelte des gronds der *Baarmoeder*, wiens uitzetting, dikwils, door de *Schede* heen, kan gevoeld worden, wanneer men een' vinger vóór en aan deszelfs zyde ópwaarts brengt.

Nu is de *Baarmoeder* zo verre uitgezet, dat dezelve het geheele óppergedeelte des *Bekkens* vervuld, vervolgens begint zy zodanig aan te groeijen, dat zy langs den Rand deszelven, ópwaarts klimt, en door denzelven gedragen word, zó dat zich haarer *Bodem*, merkelyk boven den Rand verheft. Doordien de Buik nu meêr-

der

der uitgezet word, zo bemerkt de Vrouw ook dat zy dikker word, en de *Baarmoeder* word door de in den Buik bevatte deelen, en door deszelfs Wanden vaſt gehouden en verhinderd, dat zich de *Moedermond* als hy door den vinger bevoeld word, niet, als hier vóór, in de hoogte begeven kan. By Maagere Vrouwen kan men de uitzetting der *Baarmoeder*, dikwils, ten deezen tyde, zo wel in de *Schede* als boven de *Schamelheid* ontdekken; maar door middel des tegenſtands, of der bevoeling des *Moedermonds*, of deszelfs *Lippen*, laat zich niets zeekers ontdekken; wyl zy gemeenlyk in de éérſte Maanden des Dragts, even als voor denzelven geſchapen zyn.

Eindelyk is hier noch de grootte der *Vrucht* te beſchouwen, die met haaren *Moederkoek*, aan 't áchterdeel der *Baarmoeder* vaſtzit.

Zie de vóórige *Plaat*, en de uit het *éérſte* en *twééde Deel* aangehaalde plaatſen.

ZEEVENDE PLAAT.

VERBEELD EEN' GEOPENDEN BUIK EENER VROUW, DIE IN DE ZESDE, OF ZEEVENDE MAAND BEZWANGERD IS.

AAAA. De geöpende en omgeſlaagen *Wanden* des *Buiks.*

B. De *Baarmoeder.*

CCC. De in de hoogte gedreven *Darmen.*

DD. De *Schaamlippen*, welken, meenigmaal, onder de Bezwangering, door een *Waterzugt* opzwellen, en door de drukking der *Baarmoeder* op de terugvoerende *Bloed* en *Watervaten* ontſtaat. Als de *Lippen* zo ſterk gezwollen zyn, dat zy de Lyderesſe, in 't gaan, hinderen, kan men dit ongemak wegnemen, indien men de Lydende deelen door kleine inſchervingen opend. Hierdoor word de waterächtige vochtigheid een uitgang verleent; maar dezelve komt ſchielyk weder; deze voornoemde handelwyze moet, eer de Vrouw verloſt is, verſcheiden maalen herhaald worden; want, na de Verlosſing, houd deze zwelling geheel op.

Hierby ſtaat aan te merken, dat dit ongemak, de Verlosſing zelden of nooit hinderlyk kan zyn; wyl de *Lippen* op het vóórſte deel der *Schaambeenderen* leggen, en de zwelling, de uitzetting des *Bands* der *Lippen*, de ruimte tusſchen de *Schamelheid* en den *Anus*, de *Schede* en des *Rechtendarms* niet vermogend zyn te hinderen. Uit deze Afbeelding blykt ook verder, dat men de uitzetting der *Baarmoeder* ten dezen tyde, by Maagere Vrouwen, door de *Wanden* des *Buiks* heen ligtelyk kan voelen; byzonder als de *Darmen* niet vóór dezelve leggen. In 't algemeen ryſt de *Baarmoeder*, naar mate dezelve zich uitzet, benevens de *Darmen* opwaards, en dáárdoor worden de laatſten in de hoogte en naar de zyde gedreven: hoe nader de Vrouw aan haaren vollen tyd komt; hoe ligter deze uitzetting ontdekt word.

Zie het *eerſte Deel*, 1ſte *Boek*, 3de *Hoofddeel*, 3de *Afdeeling*, 3de *Boek*, 1ſte *Hoofddeel*, 2de *Afdeeling*, en het *tweede Deel*, de 12de en 13de *Verzam.*

Pl. VI.

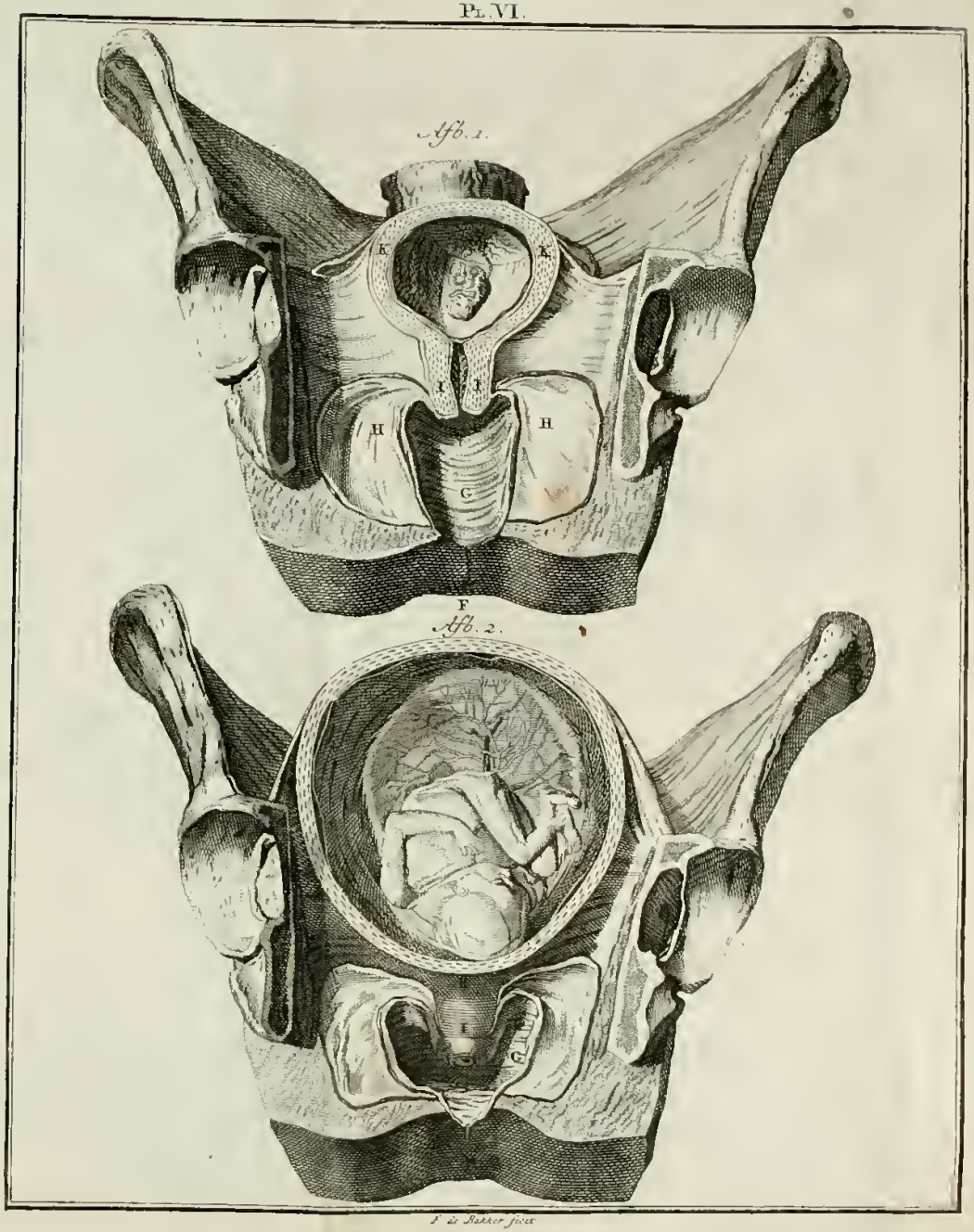

F. de Bakker fecit

Pl. VII.

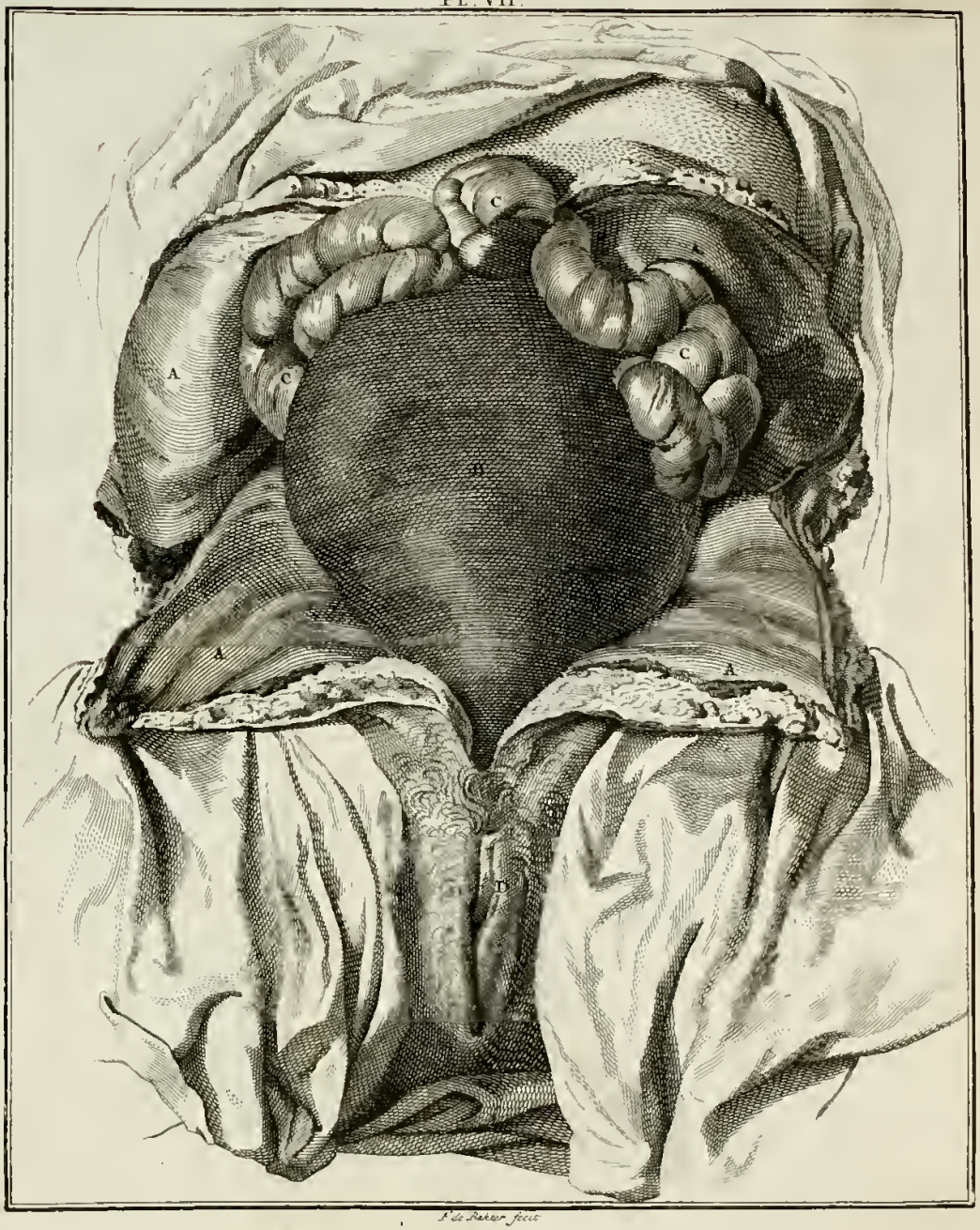

F. de Rakter fecit

ACHSTE PLAAT.

VERBEELD DEZELFDE DOORSNEEDING DER DEELEN, ALS IN DE ZESDE PLAAT, EN DE BAARMOEDER GELYK DEZELVE IN DE VOORGAANDE PLAAT VERBEELD WORD, OP DAT MEN ALLES WAT DEZELVE IN ZICH BEVAT, BENEVENS HAARE INWENDIGE DEELEN, EN HOE DEZELVE IN DE ZESDE, OF ZEEVENDE MAAND DER BEZWANGERING GESTELD ZYN, ZOUDE KUNNEN ZIEN.

A. De tot aan den *Navel* opgerezene *Baarmoeder*.

BB. De bovendeelen der *Darmbeenderen*.

CC. De *Dybeens Pannen*.

DD. De overige áchterdeelen der *Zitbeenderen*.

E. De *Anus*.

F. De *Schede*.

G. De *Pisblaas*.

H. De *Hals* der *Baarmoeder*, die korter, dan in de zesde *Plaat* is, en zich hooger bevind, wyl zich de *Baarmoeder* boven den *Rand* des *Bekkens* verheeven heeft.

I. De Vaten der *Baarmoeder*, die wyder dan buiten de Bezwangering zyn.

KK. De aan het ónder en áchtergedeelte der *Baarmoeder* vaſtzittende *Moederkoek*.

LL. Des *Kinds* omvangende *Vliezen*, welks hoofd hier, als in de zesde *Plaat*, zodanig is voorgeſteld, dat hetzelve ónderwaards, en aan het óndergedeelte der *Baarmoeder* legt, welk, naar ik denk, de gewoone legging des Kinds is, wanneer hetzelve ruſt, en door een groote meenigte *Waters* omvangen word, om dat het Hoofd zwaarder dan de overige deelen is. Wat de legging van het Lighaam des Kinds betreft, deszelfs vóórdeelen zyn heel dikwils naar de zyde en naar de ónderdeelen der *Baarmoeder* gekeerd; maar hier vertoonen zy zich mede, als in de voorgaande *Plaat*, naar vóóren leggende, om zulks duidelyker en ſchilderáchtiger aan te toonen.

Zie het *eerſte Deel* 1ſte *Boek*, 3de *Hoofddeel*, 3de en 4de *Afdeeling*, *tweede Deel*, 13de *Verzameling*. No. 1.

Uit

Uit deze *Plaat* blykt, hoe moeijelyk het zy, op dezen tyd, by eene *Bloedſtorting*, den *Moedermond*, wegens de lengte en dikte des *Baarmoeder Hals*, inzonderheid by die genen welken voor 't éérſt bevrugt zyn, te openen: intuſſchen kan men even zó handelen als in de zesde *Plaat* word aangeweezen, tot 'er *Weeden* komen die den *Moedermond* openen. Zo de *Bloedſtorting* geweldig is, moeten de *Vliezen* gebroken worden, op dat zich de de *Baarmoeder* tezamen kan krimpen, en de *Baaring* bevorderd word. Als het nodig is, kan zulks ook door verwyding des *Moedermonds*, geduurende de *Weden*, bevorderd worden. En indien de Lyderesſe in gevaar is, en de *Wede* ophouden, kan men dezelven op deeze wyze verwekken. Is het gevaar zó groot dat de Dood der Vrouw ſchynt te naderen, dan is, als onze *Plaat* verbeeld, de *Baarmoeder* ten dezen tyde, wyd genoeg uitgezet, opdat de Meeſter zyne Hand inbrengen, en het Kind keeren kan, indien ſlechts de *Moedermond*, zonder gevaar, geöpend kan worden.

Eindelyk ſtaat noch aan te merken dat de Vrouwen, om dezen tyd en ook wat laater in grooter gevaar zyn als in de voorige Maanden.

Zie het eerſte Deel, 3de *Boek*, 4de *Hoofddeel*, 3de *Afdeeling*, No. 1, 2, 3. *en het derde Deel*, 33 *Verzamel.* No. 2. Zie, verder, in de *Edenb. Proeven* enz. het XVII. Art. de *ontleeding* eener *Zwangere Vrouw*, door DONALD MONRO, M. D. tot LONDEN.

NEE-

Pl. VIII.

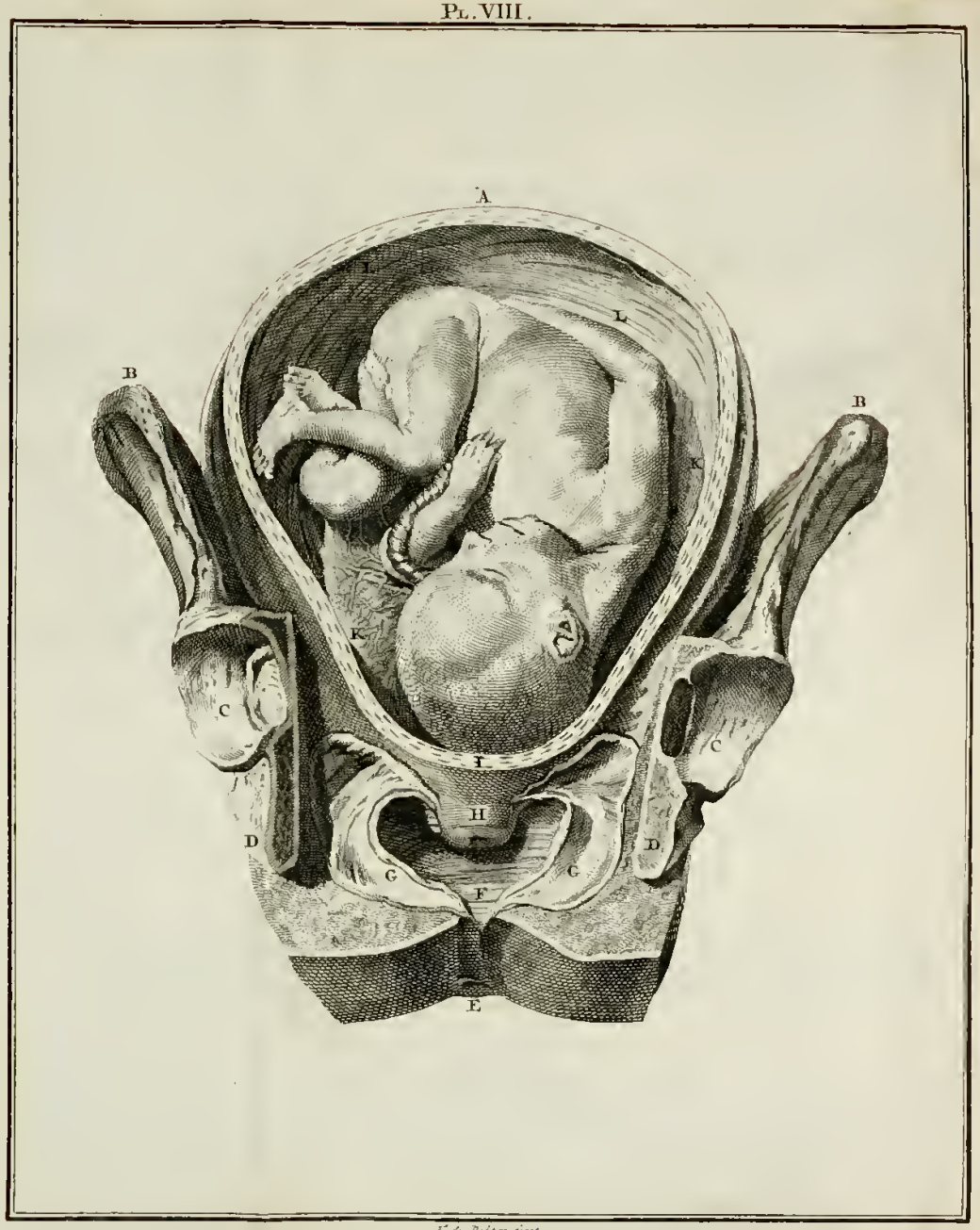

F. de Bakker fecit

NEEGENDE PLAAT.

VERTOOND WEDER VAN VOOREN, EN IN DEZELFDE DOORSNEDE VAN DEELEN, ALS IN DE VOORGAANDE PLAAT, EEN BAARMOEDER, IN DE ACHSTE OF NEEGENDE MAAND DER BEZWANGERING.

A. De *Baarmoeder* in haar volle uitzetting, met de Wateren, en met een in den *Navelſtreng* verwarde Kind, wiens Hoofd aan 't bovendeel des *Bekkens* ſtaat.

BB. Het bovendeel der *Darmbeenderen.*

CC. De *Dybeens Pannen.*

DD. De noch overige áchterdeelen der *Zitbeenderen.*

E. Het *Staartbeen.*

F. Het ónderdeel des *Rechtendarms.*

GGG. De *Schede* aan beide de zyde uitgeſtrekt.

H. De *Moedermond*, wiens Lippen grooter en weeker, als in de voorgaande Plaatſen zyn, ook is den *Hals* der *Baarmoeder* nu volkomen uitgezet, zodaanig, dat hy zich geheel ſchynt verdweenen te hebben.

II. Een gedeelte des *Pisblaas.*

KK. De *Moederkoek* vaſtzittende, aan het bóvenſte en áchterſte gedeelte der *Baarmoeder.*

LL. De *Vliezen.*

M. De *Navelſtreng.*

Dézen en de voorgaande *Plaat* toonen, hoe zich de *Baarmoeder* uitzet, en hoe haar *Hals*, ten tyden der Bezwangering, by graaden korter word: ook is de grootte des Kinds hier aan te merken, tot beter opheldering van 't geen in 't *érſte Deel*, 1ſte *Boek*, 3de *Hoofddeel*, de *vierde* en *vyfde Afdeeling*, als ook in 't *derde Boek*, 1ſte *Hoofddeel*, de *tweede* en *derde Afdeeling*, en in 't *twéède Deel*, de 13de *Verzameling*, No. 1. voorkomt.

Niet tegenſtaande het van den beginnen dezer konſt, tot op onzen tyden toe, áls een' zeekere waarheid geleerd word, dat, als het Kind met het Hoofd vóórkomt, het Aangezicht deszelven naar het áchterdeel des *Bekkens* gekeerd is; zo zullen my doch, zo wél de *Waarnemingen* van den *Heer* OULD, als ook de in 't kort aangeſtelde onderzoekingen by bevruchte *Baarmoederen* van Vrouwen, benevens het geene ik in myn Bewerking waargenomen heb, op die gedachten brengen, dat het Hoofd den meeſten tyd zó voorkomt, zo als het hier afgebeeld word, dat is, met het ééne Oor naar het *Schaambeen*, maar met het ánder naar het *Heiligbeen* gekeert; echter kan, zo wél de vorm des Hoofds, als des *Bekkens*, hierin, veelmaalen een verandering te weege brengen.

Hier over kunnen ook de ſchoone *Plaaten* van den Heer HUNTER, waarin de Bezwangerde *Baarmoeder* vertoond word, in overweging genomen worden.

TIEN-

Pl. IX.

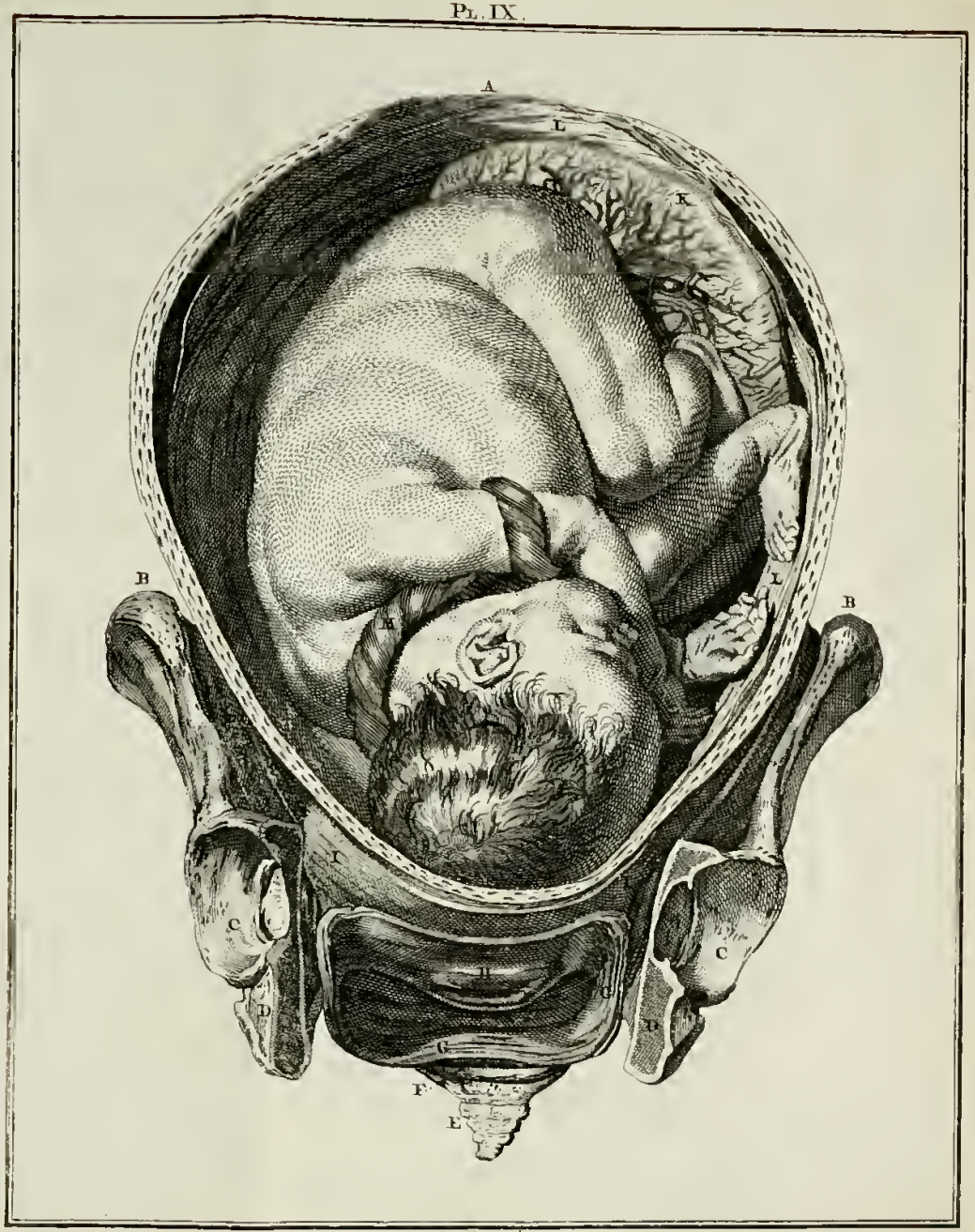

F. de Rubber fecit.

TIENDE PLAAT.

VERTOOND EEN BAARMOEDER BY DEN AANVANG DER WEDEN, WAARIN TWEELINGEN ZYN. DE VOORSTE DEELEN ZYN, ALS IN DE VOORGAANDE PLAAT, WEGGENOMEN.

A. De uitgezette *Baarmoeder* met de *Vliezen* en de *Wateren*.
BB. Het bóvendeel der *Darmbeenderen*.
CC. De *Dybeens Pannen*.
DD. De *Zitbeenderen*.
E. Het *Staartbeen*.
F. Het ónderſte gedeelte des *Rechtendarms*.
GG. De *Schede*.
H. Den *Moedermond* door de Wateren een' vinger breed geöpend, welken vóór het Hoofd, waarmede het Kind komt, te vinden zyn.
II. Het ondergedeelte der *Baarmoeder*, door de Wateren uitgezet, welken vóór het Hoofd, waarmede het komt, te vinden zyn.
KK. De twee *Moederkoeken*, welken aan het áchterdeel der *Baarmoeder* vaſt zitten, en vóór welken de beide Kinderen leggen. Een' deszelven heeft de natuurlyke legging, en ſtaat met het Hoofd aan het ónderdeel der *Baarmoeder*, het ándere in een tegennatuurlyken ſtand, en heeft het Hoofd naar den *Bodem* der *Baarmoeder* gekeerd. Eens ieder Lighaam is met zyn eigen *Navelſtreng* omwonden of verward, welk dikwils, zo wel in natuurlyke als tegennatuurlyke leggingen voorvald.
LLL. De tot ieder *Moederkoek* behoorende *Vliezen*.

Na de orde, die ik in myn verhandeling der Vroedkunde waargenomen heb, zoude deze verbeelding van Tweelingen, tot de laatſte Plaaten beter behooren. Maar zo hier aan niets verbeurd word, heb ik die hier geplaatſt, om den *Moedermond* te toonen, die nu veel dunner, als op de voorige *Plaat*, iets geöpend, en door de *Wateren* en *Vliezen* uitgezet is, welken, ten tyden der *Weden*, door het Hoofd van één der Kinderen, uitwaards gedreeven worden. Wat de legging der Tweelingen aanbelangt, zo is zulks in verſcheide gevallen ook dikwils verſcheiden; maar zo als ze hier voorgeſteld worden: waaren zy geleegen, toen onlangs den Heer MACKENZIE de *Baarmoeder* eener Zwangere Vrouw opende.

Zie het *eerſte Deel*, 3de *Boek*, 1ſte *Hoofddeel*, 4de *Afdeeling*, en het 5de *Hoofddeel*, 1ſte *Afdeeling*. Als ook het *tweede Deel*, de 14de *Verzameling* en het *derde Deel* de 37ſte *Verzameling*.

ELFDE PLAAT.

VERTOOND DE BAARMOEDER EENER ZWANGERE VROUW, VAN VOOREN TE ZIEN, ALS ZY DEN ARBEID BEGINT TE KRYGEN; DE VOORSTE DEELEN ZYN, ALS IN DE VOORGAANDE PLAAT, WEGGENOMEN; MAAR WYL DE VLIEZEN NOCH GEHEEL ZYN, STELLEN DEZELVE EEN GROOTE ZAK VOOR, WAARIN HET KIND MET DE WATEREN BEVAT WORDEN.

A. De Zelfſtandigheid der *Baarmoeder.*

B B C C D D. De *Beenderen* des *Bekkens.*

E. Het *Staartbeen.*

F. Het ónderdeel des *Rechtendarms.*

G G G G. De *Schede.*

H H. De door de *Weden* ſterk uitgezetten *Moedermond* met de *Vliezen* I en de *Wateren.* Deze omſtandigheid geeft in 't gemeen met zeekerheid te kennen, dat den Arbeid zyn begin genomen heeft, daar men, daar tegen, uit de Afbeelding der voorgaande afgebeelde verwyding, niets met zeekerheid beſluiten kan, tot zich de *Weden* ordentelyk en ſterk openbaaren; om dat men den *Moedermond* dikwils eenige dagen, ja wel eenige weeken, eêr het *Baaren* begint, noch meêrder geöpend vind.

K. Het bóvenſte des Kinds omvangende *Vlies* (*Chorion*).

L. Het zelfde *Vlies* aan het ónderdeel der *Baarmoeder* weggenomen, om het Hoofd des Kinds, door het onderſte *Vlies* (*Amnios*) te zien. NB. Deze Afbeelding is uit een der *Ontleedkundige Plaaten*, van den *Heer* ALBINUS, over een *bevrugte Baarmoeder*, ontleend.

M. Den *Moederkoek*, wiens buitenſte oppervlakte in veele kwabgedeelde vlaktens hier vertoond is; maar het binnenſte, bedekt het bovenſte des Kinds omvangende *Vliezen.*

Men heeft den *Moederkoek*, aan alle verſcheidenen Deelen der inwendige oppervlakte der *Baarmoeder*, ja menigmalen over de inwendige zyde des *Moedermonds* vaſt gevonden, daardoor dan, in 't laatſte geval, zo ſchielyk denzelven zich begint te openen, een *Bloedſtorting* ontſtaat.

De

De VI. VIII. IX. en X. *Plaat*, toonen de inwendige, naar het Kind gekeerde vlakte des *Moederkoeks*, met de Vaten die zynen zelfſtandigheid uimaken, en van den *Navelſtreng* ontſtaan, welken, in verſcheidene kleinere *Moederkoekjes*, en in alle de verſcheidene deelen deszelven, zo wél, als in de Midden, ingeplant worden.

In de dertigſte en driëendertigſte *Plaat*, is te zien hoe den *Navelſtreng* in den Buik des Kinds ingaat.

Wat de uitdryving des *Moederkoeks* aanbelangt, zo trekt zich de *Baarmoeder*, als de *Vliezen* breeken en de *Wateren* ontvlooden zyn, in zo verre tezamen, dat dezelve het Lighaam des Kinds onmiddelyk aanraakt; is hetzelven ook ter Waereld gebragt, dan word de *Baarmoeder* veel dikker, en trekt zich digt om den *Moederkoek* en de *Vliezen* tezamen, waardoor hy dan, by graaden loslaat, en in de *Schede* gedreven word. Hierin nu zullen wy den weg volgen, die ons de Natuur aanwyſt, en met gedult afwachten, tot denzelven by graaden los laat hetwelk by een zwakke Kraamvrouw, het zeekerſte is, nademaal, als dan, geene zo ſterke en ſnelle ontlediging op eenmaal voorvald, als gebeurd, wanneer men, naar de al te gewoonlyke wyze met de uithaaling der *Nageboorte*, te ſpoedig voortvaart. Doch wy moeten ook in tegendeel, niet te lang vertoeven, maar de natuur, als zy niet in vermogen is, om dezelven uit te dryven, te hulp komen.

Zie het *eerſte Deel*, 3de *Boek*, 1ſte *Hoofddeel*, 4de *Afdeeling*, en het 2de *Hoofdeel*, de 2de en 5de *Afdeeling*, als ook het *tweede Deel*, de 14de en 23ſte *Verzameling*.

TWAALFDE PLAAT.

VERTOOND EEN BEZWANGERDE BAARMOEDER, NAAR DE LENGTE DOORSNEDE VAN TER ZYDE TE ZIEN, TEN TYDE ALS DEN ARBEID AL VRY WAT GEVORDERD IS.

A. Het ónderſte *Werveelbeen* des *Rugs*.

B. Het *Maagkuiltje*, wiens afſtand van het laatſt genoemde *Wervelbeen*, hier met een geſtipte Lyn aangetoont word, als ook een gedeelte van de ruimte beneden het *Middelrif*.

CC. De gewoonlyke dikte en gedaante der *Baarmoeder*, zo als zy, tegen het einde der Dragt, door de *Wateren* uitgezet is.

D. Dezelfde, hoe zy tezaamgetrokken, en na de ontlaſting der *Wateren*, dikker geworden is.

EE. De gedaante eener overhangende *Baarmoeder*. Als in dit geval de *Vliezen* breeken, de *Wateren* ontlaſten, en de *Baarende* recht overënd ſtaat, dan loopt het Kinds Hoofd gevaar, over de *Schaambeenderen* heen te glyden, waardoor de *Schouderen* in 't *Bekken* zullen geperſt worden.

FF. De gedaante der *Baarmoeder*, als zy by haare uitzetting, meêr als gewoonlyk in de hoogte geheeven is, waar door in 't gemeen Braakingen en benaauwde Ademhaaling ontſtaan. Hier over kan men nazien het Werk van de Heer LEVRET *ſur le Mechanisme differentes Groſeſes*.

G. Het *Schaambeen* der linker zyde.

HH. Den *Moedermond*.

I. De *Schede*.

K. De linker *Nymphæ*.

L. De *Schaamlip* derzelve zyde.

M. De helft der *Blaas*.

N. De *Anus*.

OP. De linker *Bil* benevens de *Dey*.

Als het zó ver met den Arbeid gevorderd is, dan word den *Moedermond*, door de in zich dringende *Vliezen*, by graaden geöpend. Om dat nu ook de *Schede* zich begint te verwyden, zo word, van gelyke, eene tamelyke menigte

te Water toegevoerd, 't welk, als de *Vliezen* barſten, wegvliet. Waar na zich de *Baarmoeder*, meêrder om het Lighaam des Kinds tezamenkrimpt, welken hier in een natuurlyke legging verbeeld is, ruſtende, met den *Kruin*, op het bovendeel des *Schaambeens*, en met het *Vóórhoofd* naar het rechter *Heupbeen*, gekeert. Zo ſpoedig de *Baarmoeder*, het Lighaam des Kinds aanraakt, dan word het Hoofd deszelven ónderwaard naar het *Heiligbeen* toe, van de Lyn des *Buiks* B G, in de As des *Bekkens* g d gedreeven, namelyk van het bóvenſte deel g tot het einde des *Staartbeens* d, en zodanig dringt het by aanhoudendheid laager nederwaarts, gelyk in de volgende *Plaat* te zien is.

Indien de *Vliezen* niet aanſtonds berſten, na dat dezelve in de *Scheden* gedreven zyn, dan moet men ze altoos voort laaten gaan, op dat zy ook den *Schedenmond* verwyden.

Zie het *éérſte Deel*, 1ſte *Boek*, 2de *Hoofddeel*, 2de *Afdeeling*; het 3de *Hoofddeel*, 3de *Afdeeling*; het 3de *Boek*, 1ſte *Hoofddeel*, 1, 2, 4de *Afdeeling*; het 2de *Hoofddeel*, 3de *Afdeeling*; het 3de *Hoofddeel*, 4de *Afdeeling*, No. 5: het *twééde Deel*, de 10de *Verzameling*, No. 4. de 3de en 4de *Waarneming*; en de 14de *Verzameling*. 24ſte *Verzameling*. No. 2. de *vierde Waarneming*.

DERTIENDE PLAAT.

VERTOOND IN DEZELVE BESCHOUWING EN DOORSNYDING VAN DEELEN, ALS IN DE ZESDE PLAAT, DE NATUURLYKEN STAND EENS KINDS HOOFD, ALS HET, NA EEN VOLKOMEN VERWYDING DES MOEDERMONDS, IN DE MIDDEN DES BEKKENS GEDREEVEN IS; ZYNDE EEN GROOT GEDEELTE DER WATEREN MET DE VLIEZEN, BUITEN DEN MOEDERMOND GEPERST, MAAR WELKE DOCH, WYL HET KINDS HOOFD DE SCHEDE VULD, NIET ALLE UITVLIETEN KAN.

A. De iets tezaamgetrokkene en dikker gewordene *Baarmoeder*; wyl een gedeelte der Wateren vóór het Kinds Hoofd, of bereids weggevloeid zyn.
B. De bóvendeelen der *Darmbeenderen.*
C. Het ónderdeel des *Rechtendarms.*
D D. De van het Hoofd des Kinds ver uitgezette *Schede.*
E E. Den volkomen geöpende *Moedermond.*
F. Een gedeelte des *Moederkoeks.*
G G. De *Vliezen.*
H H. De *breede Banden.*
I I. De *ronde Banden*, welken met de *Baarmoeder* naar boven toe uitgerekt zyn.

Om dat nu in dezen Stand, den *Kruin* des Kinds, benedenwaards, aan het ónderdeel des rechten *Heupbeens*, en het breede deel des Hoofds, in het ſmalſte deel des *Bekkens*, ſtaat: zo word het *Vóórhoofd*, door het geweld der *Weden*, by graaden áchterwaards gedreeven, en als het verder naar beneden zakt, dan komt den *Kruin*, benevens het *Achterhoofd*, ónder de *Schaambeenderen* vóórwaards, als in de volgende *Plaat*. Hier uit kunnen wy leeren, hoe veel 'er aan gelegen legt, dat men weeten, dat den *Rand* des *Bekkens*, van zyde tot zyde wyder, als van vóóren tot áchteren is, en dat het *Vóórhoofd* verder, van het *Achterhoofd* af ſtaat, als het ééne Oor van 't ándere.

Zie het *érſte Deel*, 1ſte *Boek*, 1ſte *Hoofddeel*, 3de en 4de *Afdeeling*. Als ook het 3de *Boek*, 3de *Hoofddeel*, 3de en 4de *Afdeeling*, No. 3: en het *twéede Deel*, de 14de *Verzameling*.

VEER-

Pl. X.

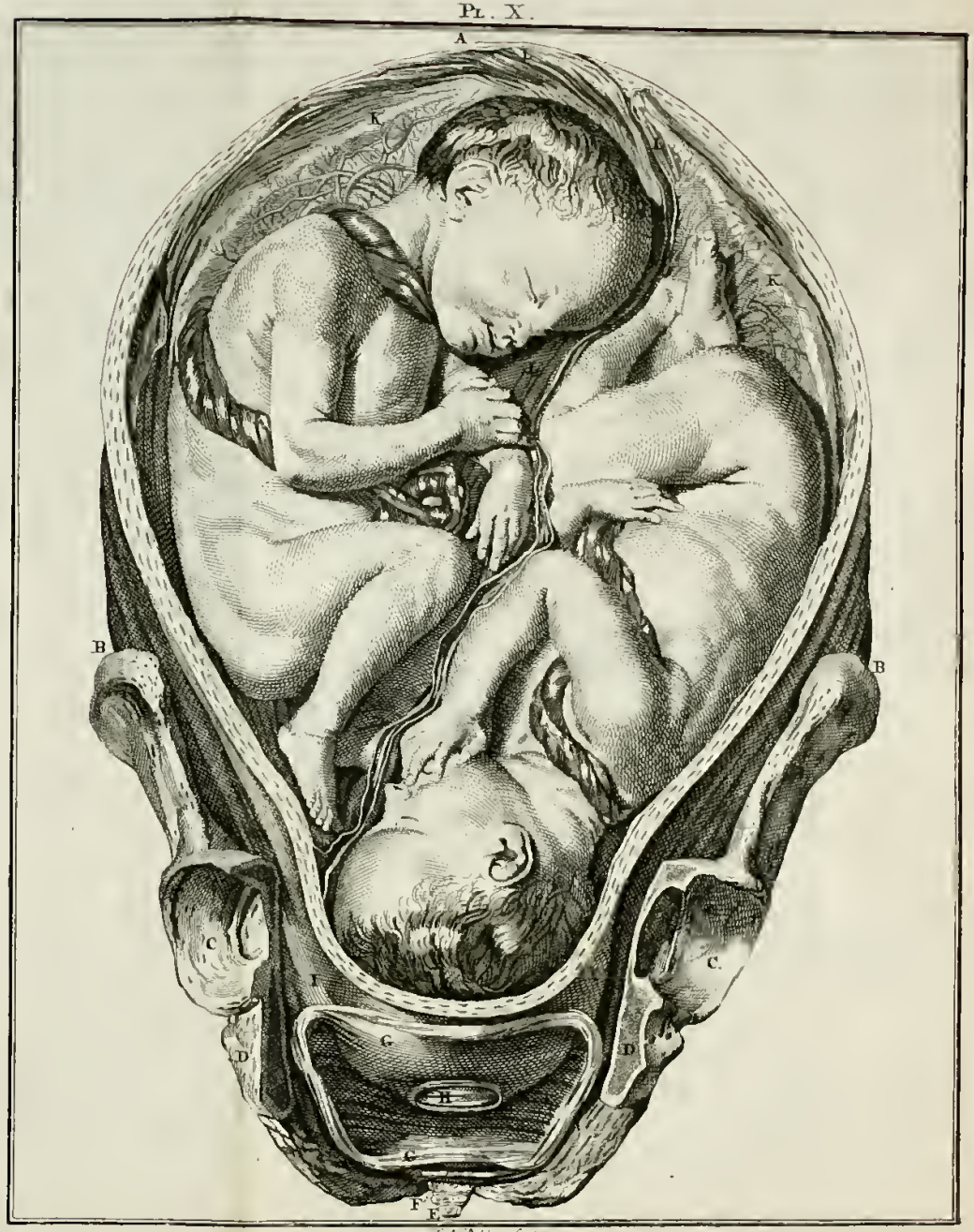

F. de Bakker fecit.

Pl. XI.

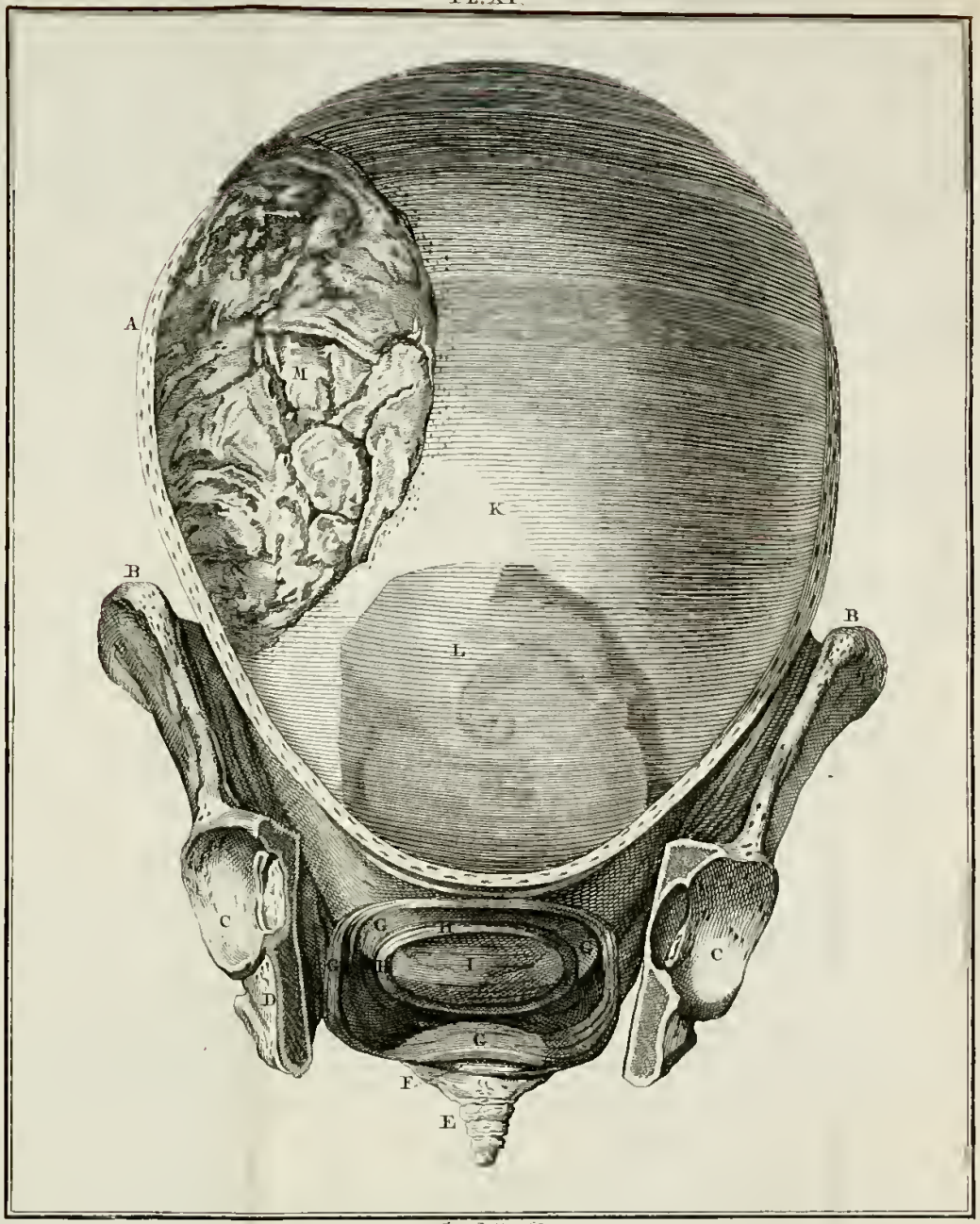

F. de Bakker fecit

Pl. XII.

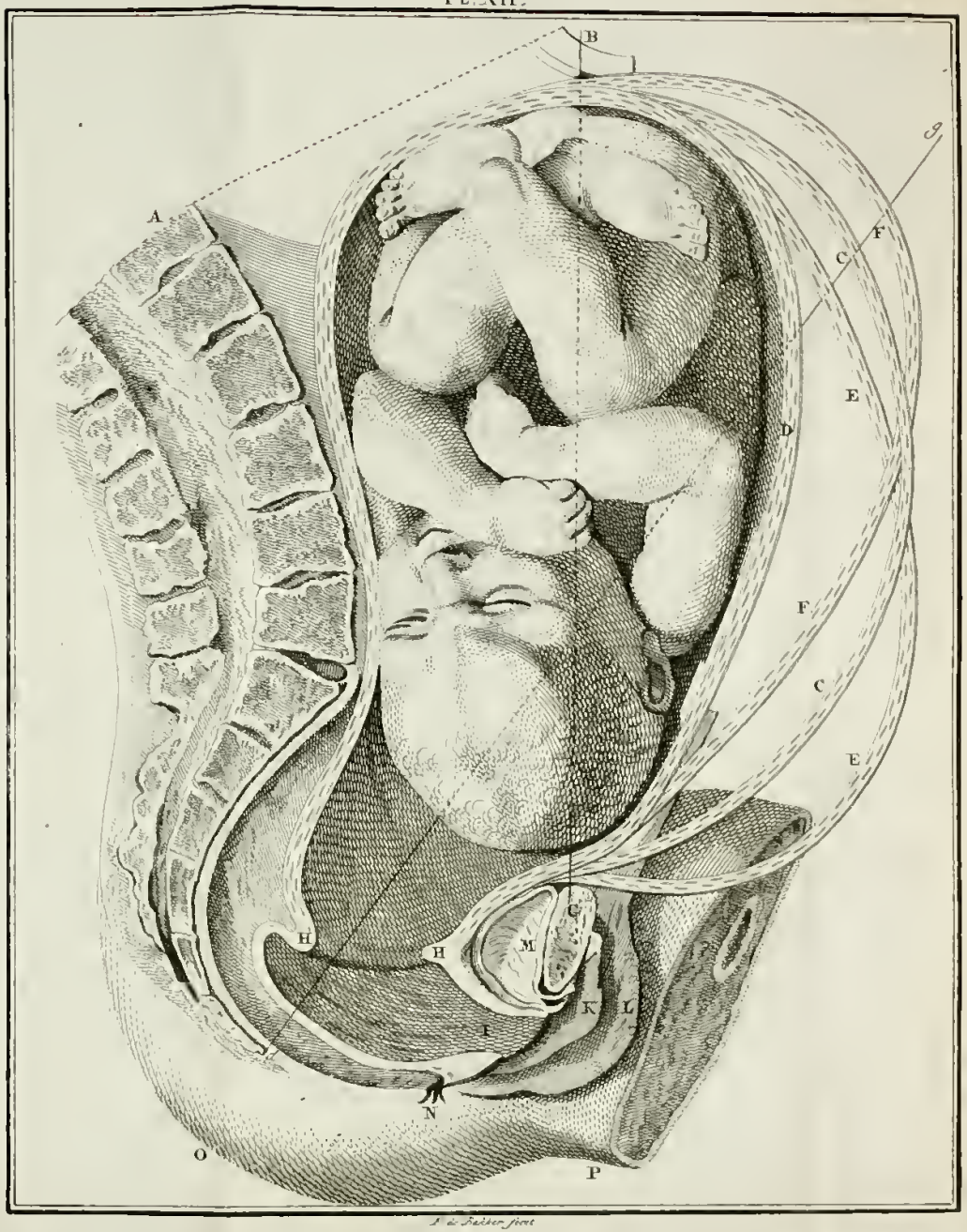

F. de Bakker fecit

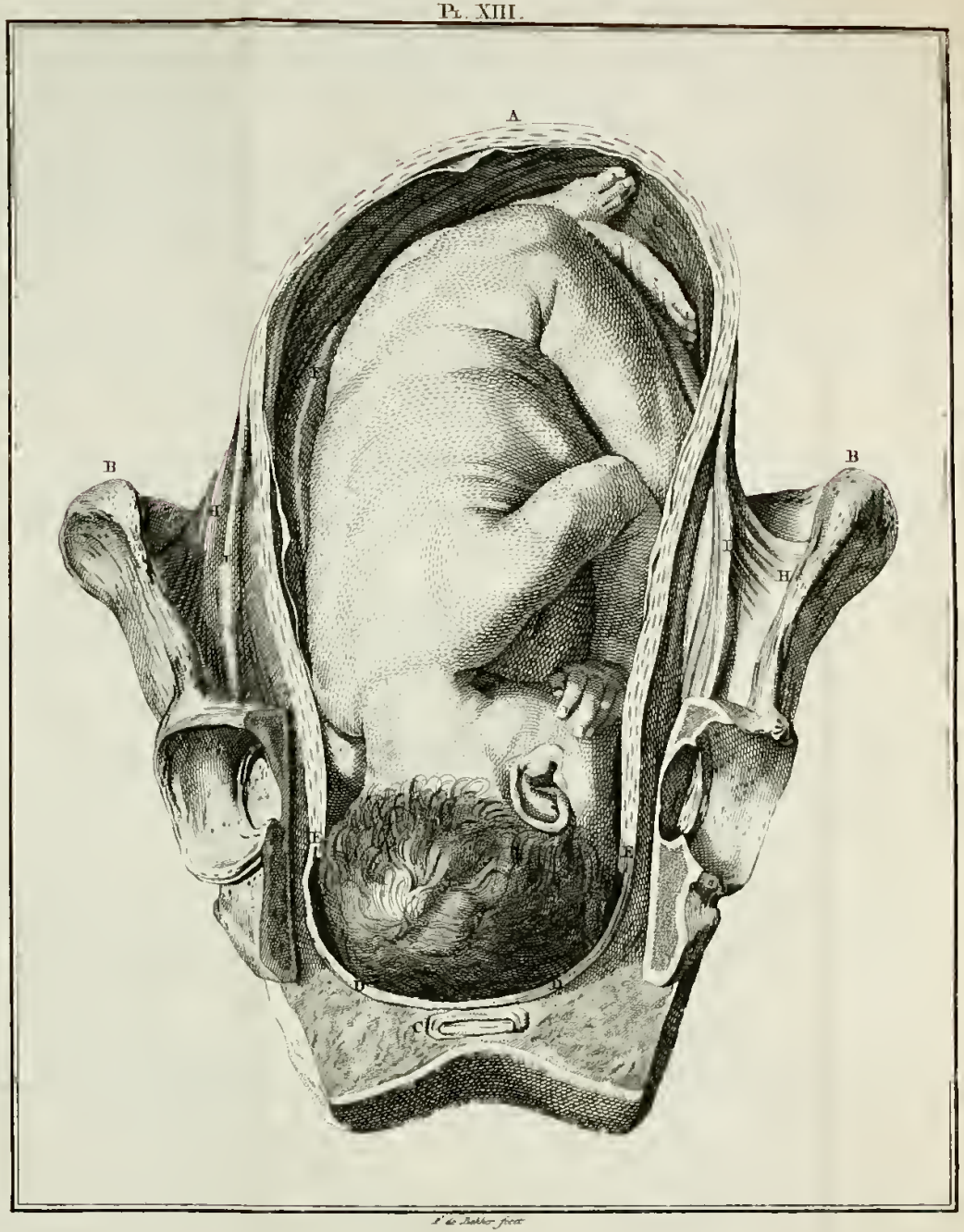

J. de Bakker fecit

VEERTIENDE PLAAT.

VERTOOND IN DEZELVE BESCHOUWING EN DOORSNYDING VAN DEELEN, GELYK IN DE TWAALFDE PLAAT, dat het Vóórhoofd des Kinds, als het naar beneden zakt, van ſtand, zó als het dien in de voorige *Plaat* gehad heeft, veränderd, en zich naar áchteren tegen het *Heiligbeen* keerd, en het Achterhoofd onder de *Schaambeenderen* te ſtaan komt, zodanig, dat zich het ſmalle deel des Hoofds, in het enge deel des *Bekkens*, dat is, tuſschen de ónderdeelen der *Heupbeenderen* bevind. Daarby ſtaat noch aan te merken, dat of ſchoon de afſtand van de éérſtgemelde *Beenderen* van malkanderen, en die van het *Staart*, tot het *Schaambeen*, genoegzaam dezelfde is, het *Achterhoofd* des Kinds, als het aan de onderſte Deelen der *Heupbeenderen* komt, om dat de holte des *Bekkens* zich vóórwaards veel ondieper dan aan de zyde bevind, zich ónder de *Schaambeenderen* buitenwaarts begeeft; naardien dan hetzelfde geſchied, dat geſchieden zoude, wanneer het *Bekken* van áchteren tot vóóren wyder, dan van de ééne tot de ándere zyde was, om dat het Hoofd, als hy het *Staartbeen* áchteruit, en de uitwendige Deelen, gelyk een Gezwel, buitenwaarts uitgezet heeft, den afſtand van het *Staartbeen* tot de *Schaambeenderen* grooter maakt, gelyk in de volgende *Plaat* omſtandig getoond word.

Zie het geen by de voorgaande *Plaat* des *éérſten* en *twééden Deels* aangewezen word.

Om dat het Hoofd, in dezen ſtand, of in dien van *Plaat* XV. XVII. en XVIII, zonder verder te vorderen, kan blyven ſtaan; of op de ROONHUYSIÄANSCHE wyze, zodanig geklemt worden, dat alle de poogingen der Natuur, om het Hoofd gebooren te doen worden, te vergeefs zyn, waar door Moeder en Kind, indien zy beide niet worden bygeſtaan, zeeker omkomen moeten, waarom men oudtyds, om de Moeder te behouden, het Kind verbrak, en wyl hier tegen een Middel, by de ROONHUYSIÄANEN in gebruik, door onzen SCHRYVER in 't *jaar* 1754 bekend is geworden, zo verklaard hy zich, over dat ROONHUYSIÄANSCH *Hulpmiddel*, aldus; *dat men met het ééne Blad der Tang, dat geene verrichten kan, wat met het Werktuig, waar van* ROONHUYSEN *zich bedient heeft, gedaan word:* om deze Rede dan, is hier het ééne Blad der kleine Tang, van onzen SCHRYVER, in werking geſteld gelyk de *Hefboom* van den *Heer* ALB. TITSINGH, op *Plaat* III* in werking geſteld is, om overtuigend te kunnen zien wat van zyn verklaaring is.

A. De *Baarmoeder* naauw om 't Kind tezaamgekrompen, na dat de Wateren ontlaft zyn.

βCD. De *Wervelbeenderen* der *Lenden*, het *Heilig* en *Staartbeen*.

E. De *Anus*.

F. Het linker *Zitbeen*.

G. De *Bilnaad*.

H. De *Schedenmond* die zich begind te openen.

I. Het linker *Schaambeen*.

K. Een gedeelte der *Blaas*.

L. Het achterſte gedeelte des *Moedermonds*.

x. De *Pisbuis*.

gd. De *As* van 't *Bekken*.

okL. Het eene *Blad* der *Tang* geplaatſt, om een Kinds Hoofd geboóren te doen worden.

L. Het *Laſtpunt* van 't Werktuig.

N. Het *Steunpunt*.

O. Het *Machtpunt*.

OP. Het Werktuig door *Stiplynen* aangetoond, wanneer het *Machtpunt* tot het uiterſte opgeligt is, om te zien hoe de *Schedenmond* uitgezet word.

Lp. De weg dien het *Laſtpunt* loopt onder de bewerking.

Kh. De krommelyn, die aantoond den weg, dien het Hoofd onder deze bewerking loopen moet.

Zie Plaat 111* en de overweeging in 't 1ſte *Deel*, pag. 173.

Pl. XIV.

J. de Bakker fecit.

VYFTIENDE PLAAT.

VERTOOND VOORNAMELYK, HOE DE RUIMTE TUSSCHEN DE SCHEDENMOND EN DEN ANUS, ALS OOK HOE DE BILNAAD BENEVENS DE UITWENDIGE DEELEN, BY EENER VROUW DIE DE EERSTEMAAL BAARD, WANNEER HET MET DE VERLOSSING OP HET EINDE LOOPT, DOOR HET KINDS HOOFD WORDEN UITGEZET.

A. De *Buik.*

B. De *Schaamlippen.*

C. De *Clitoris* benevens haare *Voorhuid.*

D. Het Kinds haairige gedeelte des Hoofds, zo als het by een moeijelyken Arbeid opzweld, en door de *Schedenmond* heen, buitenwaarts gedreven word.

EF. De *Bilnaad* benevens den *Anus*, zodanig uitgezet, dat zy een groot gezwel voorſtellen.

GG. De Deelen die het knobbelächtige der *Zitbeenderen* bedekken.

H. De Deelen die het *Staartbeen* bedekt.

De *Bilnaad* is tot twee duimen, of noch ééns zo veel, als in de Natuurlyken ſtaat, in deze Afbeelding uitgezet; maar wanneer de *Schedemond* door het Kinds Hoofd zo veel uitgezet is, dat hetzelven gebooren kan worden, dan zal de Middeldam gemeenlyk drie, ja zomwylen wél vier duimen, uitgezet zyn. Van gelyken is de *Anus* omtrent een' Duim verlengd, en zo zyn ook de deelen, die zich tuſschen denzelven en het *Staartbeen* bevinden, ſterk uitgezet. Al het vóórnoemde zal een jong Vroedmeeſter voorzichtig doen zyn, dat hy zich, te dezer tyd, in de bevordering der Verloſſing niet overëild, maar wacht, en de Deelen by graaden laat uitzetten; om dat, door het ſterk geweld, als men het Hoofd van het Kind bevorderen wil, de Dee-

len verſcheurd kunnen worden. Daaröm zal de Meeſter, de *Bilnaad* met zyn vlakke Hand terug houden, op dat het Hoofd niet verder voortrukt, vóór en al eêr de *Moedermond* genoegzaam geöpend is, en hetzelve, zonder verſcheuring des *Lippenbands*, en de tuſſchen denzelven en den *Anus* bevindelyke Deelen, welke te dezer tyd heel dun zyn, gebooren worden.

Zie het *eérſte Deel*, 3de *Boek*, 2de *Hoofddeel*, 2de *Afdeeling*; het 3de *Hoofddeel*, 4de *Afdeeling*, No. 1.; en het 4de *Boek*, 1ſte *Hoofddeel*, de 1ſte *Afdeeling*; als ook het *twéede Deel*, de 14de en 24ſte *Verzameling*; en het *derde Deel* de 40ſte *Verzameling*.

Pl. XV.

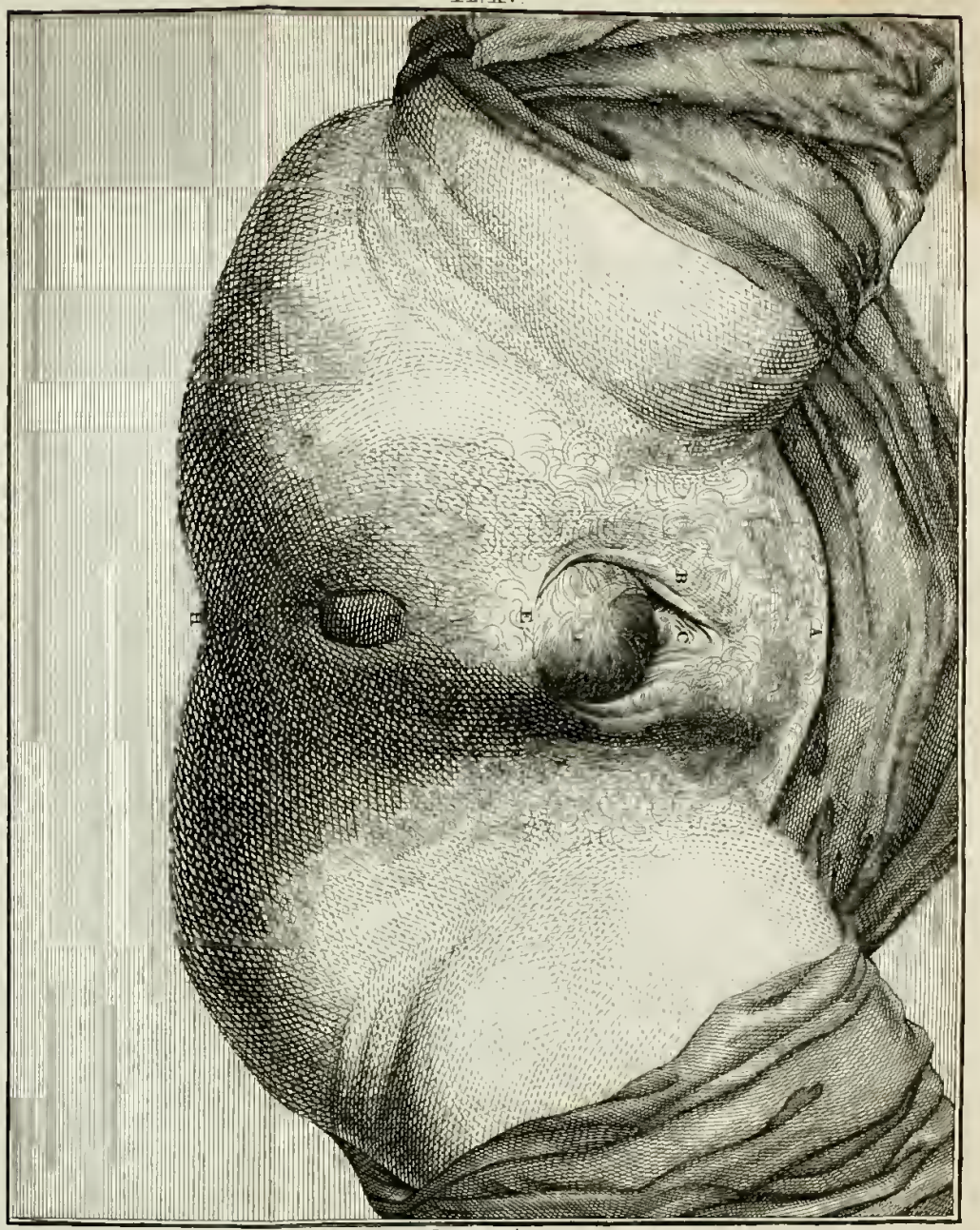

B. de Bakker fecit

ZESTIENDE PLAAT.

VERTOOND, BENEVENS DE DRIE VOLGENDE, HOE MEN HET HOOFD DES KINDS MET DE TANGEN, GELYK MET KONST HANDEN, TE HULP KOMEN ZAL, ALS HET ZO WEL TOT BEHOUD DER MOEDER ALS DES KINDS NODIG IS, ZICH VAN DEZELVE TE BEDIENEN.

In deze *Plaat* is het Hoofd zodanig afgebeeld, als of het de in de voorige 12de *Plaat* gehad hebbende ligging veranderd hadde, en in het *Bekken* door de *Weden* gedreeven was.

A A B C. De *Wervelbeenderen* der *Lenden*, het *Heilig* en *Staartbeen*.
D. Het *Schaambeen* aan de linker zyde.
E. Een gedeelte der *Blaas*.
F F. De *Rechtendarm*.
G G G. De *Baarmoeder*.
H. De *Venusberg*.
I. De *Clitoris* met de linker *Nymphæ*.
X. Het ſponsächtig Lighaam der *Clitoris*.
V. De *Pisbuis*.
K. De linker *Schaamlip*.
L. De *Anus*.
N. De *Middeldam* of de *Bilnaad*.
P Q. De linker *Bil* en *Deij*.
R. De *Huid* benevens het ſpierächtige deel der *Lenden*.

De Baarende kan, in dit geval, gelyk de *Plaat* vertoond, op de zyde liggen, zodanig, dat haar *Stuit* over de zyde of Voetenëinde van het Bed komt te liggen, en haare *Knieën* moeten naar den *Buik* toe opgeheeven, en een Bedkusſen tusſchen dezelve geplaatſt worden, maar men moet tegelyk

ook zorg draagen, dat de Deelen, door behoorlyke dekking, voor de buiten Lugt bewaard worden. Wanneer de Haairigen Huid des Hoofds van 't Kind, zó gezwollen is, dat de legging des Hoofds, door behulp der *Naaden*, niet kan ontdekt worden, gelyk in de *XXI Plaat* te zien is, of als men door één *Vinger* onder de *Schaambeenderen* of *Liesſchen* in te brengen, het *Oor* of het áchterdeel des *Hals* niet kan ontdekken; dan moet de *Schedemond*, geduurende één *Wede*, door de met *Verkensreuzel* beſmeerde *Vingeren* des Meeſters, verwyd worden, tot dat de geheele Hand in de *Schede* gebragt, en vlak ópwaards, tuſſchen het áchterdeel des *Bekkens*, en het *Hoofd* van 't *Kind* geſchooven kan worden. Eindelyk, moet men het *Hoofd*, zo veel mogelyk is, in de hoogte brengen, om ruimte te verkrygen, dat men met de *Vingeren*, één *Oor*, of het áchterdeel des *Hals*, bereiken kan. Heeft men nu op deze wyze, de legging des *Hoofds* ontdekt, dan moet de *Meeſter* zyn *Hand* uithaalen, om te zien, of door deze verwyding der Deelen, de *Weden* vernieuwt, of vermeerderd worden, en het *Hoofd*, daardoor, meer ruimte verkrygt, om in 't *Bekken* te daalen. Maar gebeurd dit niet, dan moeten de *vingeren*, als vóórheen, ingebragt worden, en daarna, ſchuift men één van de Blaaden der *Tang*, die met Reuzel beſtreeken is, langs de binnen zyde der *Hand*, of der *vingeren*, aan het linker *Oor* des *Kinds* binnenwaards, als in de *Plaat* vertoond word. Maar is het *Bekken* mismaakt, en ſtaat het bovendeel des *Heiligbeens* te veel vóórwaards, zodanig, dat daardoor het *Vóórhoofd* des *Kinds* niet een weinig terug geſchooven kan worden, om het Oor, van die deelen des *Bekkens* te verplaatſen, welke verhinderd dat het einde der *Tang*, daaröver heen gebragt kan worden, dan moet, in dit geval, het Blad, langs het áchterſte gedeelte des *Oors*, aan de zyde van het vooruitſteekend deel des *Heiligbeens*, geſchooven worden. Hier na moet men de ingebragte *Hand* uithaalen, en het Handvatzel van het ingebragte *Blad*, zó veel áchterwaarts houden, als de *Bilnaad* wil toelaaten; maar intusſchen, brengt men de *vingeren* van de ándere *Hand*, tot aan den *Moedermond*, aan de rechter zyde der *Schaamelheid*, en plaatſt dit *Blad*, recht tegen over het eerſt ingebragte. Als dit geſchied is, en de *Blaaden*, welke men vaſt houd, met malkander vereenigd zyn, moet men het *Hoofd*, onder ieder *Weden*, by aanhoudendheid verder en verder voorthaalen tot de *Kruin*, gelyk de *Plaat* vertoond, aan het ónderſte gedeelte des *Zitbeens* of onder hetzelven gebragt is. Om dat nu alzo, het breede deel van 't *Hoofd* in 't ſmalle deel des *Bekkens*, tuſſchen het knobbelachtige gedeelte der *Zitbeenderen* gedaald is, zo moet het breedſte deel des *Hoofds*, van ſtand veränderd worden, zodanig, dat het *Vóórhoofd* áchterwaards tegen de holle zyde van het *Heilig-* en *Staartbeen*, en het *Achterhoofd* onder de *Schaambeenderen*

als

als in de zeeventiende *Plaat* te ſtaan komen, daarna haald, men het *Hoofd* gelyk in de achttiende en negentiende *Plaat* vertoond word uit. Maar ontdekt men, dat hiertoe, te veel geweld vereïſcht word, wyl het *Hoofd* te groot of het *Bekken* te eng is, dan moeten de *Handvatzelen* der *Tang*, met een' *Band*, als de *Plaat* vertoond, tezaam gebonden worden, om niet van plaats te kunnen veränderen; maar de Vrouw laat men op haar Rug, gelyk in de vier en twintigſte *Plaat* gemeld word, leggen, om dat het *Hoofd* bekwaamer uitgehaald zal kunnen worden, dan dat zy op haar Rug ligt.

Deze *Plaat* vertoond ook, dat de *Handvatzelen* der *Tang*, zo ver achterwaarts gehouden moeten worden, als de *Schedenmond* toelaaten wil, om dat de Blaaden in eene Lyn te ſtaan komen, die gelyk is, aan de Lyn g d van *Plaat* twaalf. Als men de *Tang* langs de *Ooren*, en aan de zyde des *Hoofds* aanlegt, dan zyn de *Blaaden* derzelven, nader by malkander; ook houden zy beeter vaſt, en maken gene zo ſterke *indrukzelen*, als wanneer zy op het *Achter-* en *Vóórhoofd* aangelegt worden.

Zie het *éérſte Deel*, 3de *Boek*, 3de *Hoofddeel*, van de 1ſte *Afdeeling*, tot de 6de; en het *twééde Deel*, de 25ſte 26ſte, 27ſte en 29ſte *Verzameling*.

ZEEVENTIENDE PLAAT.

VERTOOND DOOR OMTREK-LYNEN HET GEEN WY OP DE VOORGAANDE PLAAT ZIEN; MAAR HET HOOFD DES KINDS, IS DOOR MIDDEL DER TANG, VERDER NEDERWAARTS GEHAALD, EN UIT DE LEGGING, WELKE HET IN DE VOORIGE PLAAT HADDE, IN DEZE GEBRAGT, IN WELKE HET DIKWILS, OP EEN NATUURLYKE WYZE, DOOR DE WEDEN UITGEDREEVEN WORD: DAT MEN VERONDERSTELLEN KAN, DAT GESCHIED ZOUDE ZYN, INDIEN HET NIET NOODZAAKELYK WAS GEWEEST, OM VERSCHEIDEN REDENEN IN HET EERSTE DEEL VERMELD, DE TANG TE GEBRUIKEN.

In deze Afbeelding is de vatting der *Tang*, langs de *Ooren*, en het ſmaltſte deel des *Hoofds* veel duidelyker vóórgeſteld. Men ziet ook, dat als de *Kruin* van 't linker *Zitbeen*, waartegen dezelve digt aanſtaat, afgewend is, dan vryer zy, en onder de *Schaambeenderen* uitkomt; maar het *Vóórhoofd*, dat aan het midden des rechter *Heupbeens* aangedrukt zat, is nu naar de *holte* des *Heilig*-en *Staartbeens* gekeerd. Op deze wyze ſtaat nu het ſmaltſte deel des *Hoofds*, tuſſchen de *Zitbeenderen*, of in het ſmaltſte deel van het *Bekken*; om dat nu, in dit geval, het *Achterhoofd* onder de *Schaambeenderen* uitkomt, zo ſchiet het *Hoofd* altyd ligter vóórwaards. Maar is het *Hoofd* zó laag in 't *Bekken* gezakt, dat men de legging van hetzelven, door behulp der *Naden*, niet erkennen kan; dan laat zich zulks, in 't gemeen, daardoor ontdekken, als men, tuſſchen het *Achterhoofd* en de *Schaambeenderen*, of naar één der *Lieſchen* toe, één *Vinger* inbrengt, en naar de ónderdeelen des *Hals* van 't *Kind* voeld. Is het *Hoofd* zodanig tezaamgedrukt, dat hetzelve, een langächtige gedaante heeft, gelyk in de *een en twintigſte Plaat*; en is het ook eenige uuren in deze ligging gebleeven, zonder dat de *Weden* vermogend genoeg geweeſt zyn, om de geboorte ten einde te brengen; dan moet men, om het *Kind* te behouden, tot de *Tang* zyn toe-

vlugt

vlugt nemen, om de *Vrouw* niet in gevaar te brengen. Maar ſtaat het *Hoofd* noch hoog in 't *Bekken*, als in de vóórige *Plaat*, moet de *Tang* niet, als in de hoogſte noodzaakelykheid gebruikt worden.

Deze *Plaat* vertoond noch verder, dat de *Handvatzelen* der *Tang*, beſtendig áchterwaards, naar den *Bilnaad*, gehouden moeten worden, zodanig, dat zy in deze legging met het bovendeel des *Heiligbeens*, in eener rechten Lyn ſtaat, en als men dezelve, wyl het *Hoofd* noch hoog daarboven is, noch meer áchterwaarts houd, zal de *Tang*, met het *Maagkuiltje*, in eene rechte Lyn zyn. Wil men de *Tang* gebruiken, als het *Hoofd* deze legging heeft, dan kan men dezelve ligter binnen brengen, wanneer de *Baarende*, gelyk in de *vierentwintigſte Plaat*, op haar *Rug* ligt. Ook is het niet noodig, de *Handvatzelen* te binden, om dat zulks maar ten dien einde geſchied, dat dezelve zich niet verplaatſe kunnen, wanneer men de *Vrouw*, van de *zyde* op de *Rug* draaid.

Om dat ik in verſcheiden gevallen, een langer ſoort van *Tang*, die uitwaards gebogen is, om het *Hoofd* uit te haalen, en heel dienſtig gevonden heb, wanneer het Lighaam, gelyk in de *vyfendertigſte Plaat*, het éérſt vóórkomt, daaröm is dezelve hier met Stiplynen afgebeeld. Men kan zich van dezelve by moeijelyke Baaringen, zo wel, als van de ánderen bedienen, maar dezelve is zo gemakkelyk niet te regeeren.

Om dat de meeſte Deelen van deze *Plaat*, met dezelfde Letteren als op de voorige *Plaat* aangeweezen zyn, zo kan de beſchryving ook hier dienen, doch het volgende noch hierby te voegen is:

L M. De *Anus*.
M N. De *Bilnaad*.
O. De algemeene beklèedzelen des *Buiks*.
R. De *korte Tang*.
S. De *lange kromme Tang*. De éérſte is elf, maar de láatſte twaalf en één half duim lang; deze heb ik, na veele veränderingen, voldoenende bevonden, doch hierna heeft zich niemand te richten, want een ieder kan deeze lengte naar zyn believen veränderen. *Zie* PLAAT XXXVII.

ACHTTIENDE PLAAT.

VERTOOND IN EEN GELYK GEZIGT, EN DOORSNYDING VAN DEELEN, HET HOOFD EENS KINDS IN DE VOORGAANDE LEGGING, maar welke door behulp der *Tang*, meêrder neederwaarts gehaald is, dan in de voorgaande *Plaat:* want hier is de *Schedemond* meêrder geöpend, het *Achterhoofd* is verder onder het *Schaambeen* voortgerukt, en het *Vóórhoofd* ſtaat onder het *Staartbeen*, waardoor dan de *Anus* zó wél als de *Bilnaad*, zodanig uitgezet worden, dat zy beide, als in de *vyftiende Plaat*, een groot *Gezwel* voorſtellen.

Als het *Hoofd* zó ver voortgerukt is, dan moet de *Meeſter*, met veel voorzichtigheid, te werk gaan, uit vrees van de Deelen niet te ſcheuren: zyn de *Weden* ſterk genoeg, dan kan men het *Vóórhoofd* met den *vinger* helpen, indien men, tegen de uitwendige deelen, onder het *Saartbeen*, zagtelyk drukt; ten gelyke tyd, neemt men de *Tang* weg, en men laat den *Schedemond*, by graaden meêr en meêr door het *Hoofd* uitzetten, waartoe, zo wel de kragt der *Weden*, als ook de *vinger*, het nodige by moeten brengen. Maar zyn de *Weden* te zwak, dan moet men voortvaaren, om zich van de *Tang* te bedienen. De beſchryving der Deelen kan in de beſchryvinge der *zeeventiende Plaat* gevonden worden. Maar in deze *Plaát* word door S T de linker zyde des *Moedermonds* aangeweezen. De Stiplynen toonen de legging der *Beenderen*, van de rechte zyde des *Bekkens* aan, en kunnen tot alle zydelingſche *afbeeldingen*, tot een voorbeeld dienen.

Zie het *éérſte Deel*, 3de *Boek*, het 3de *Hoofddeel*.

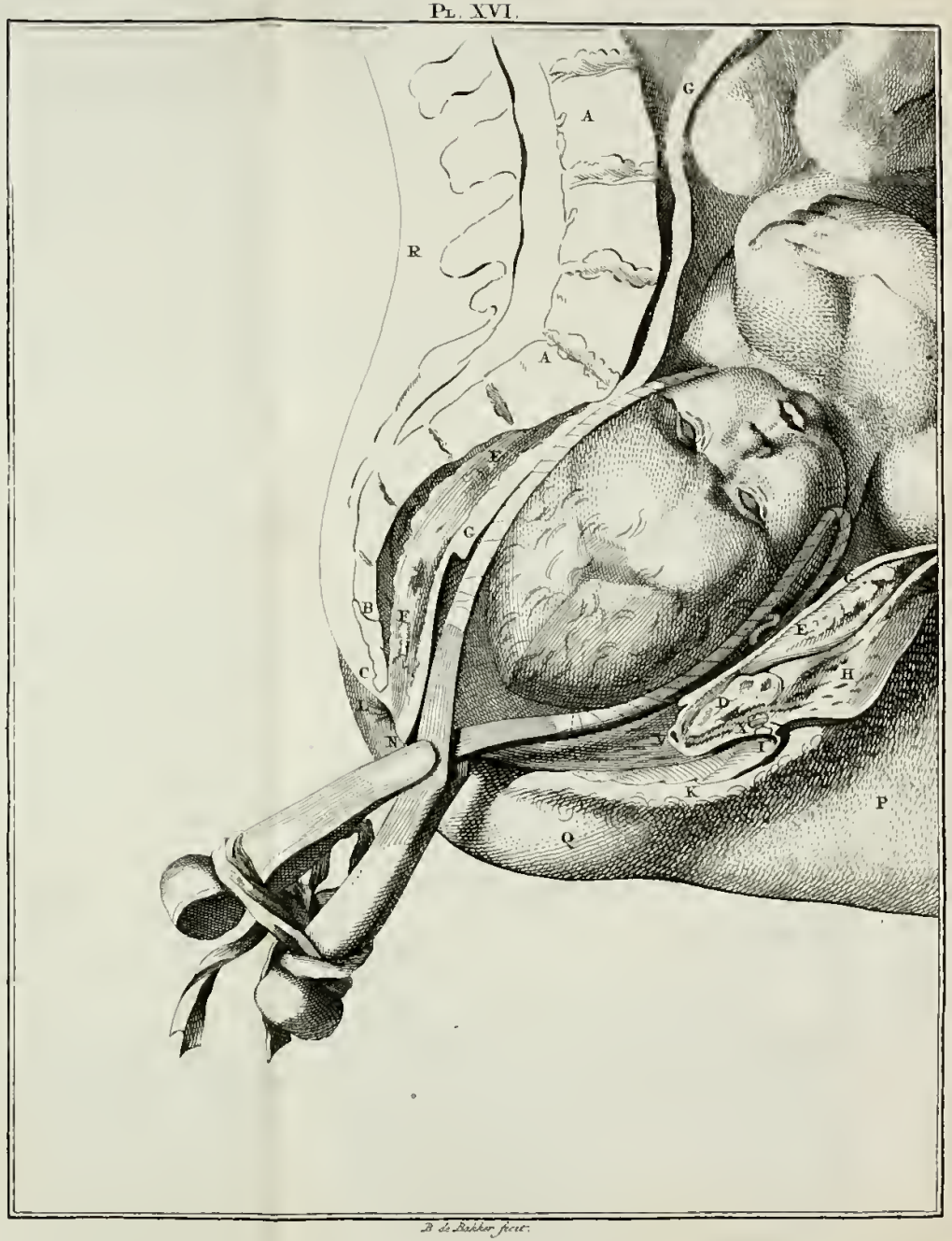

A de Bakker fecit.

Pl. XVII.

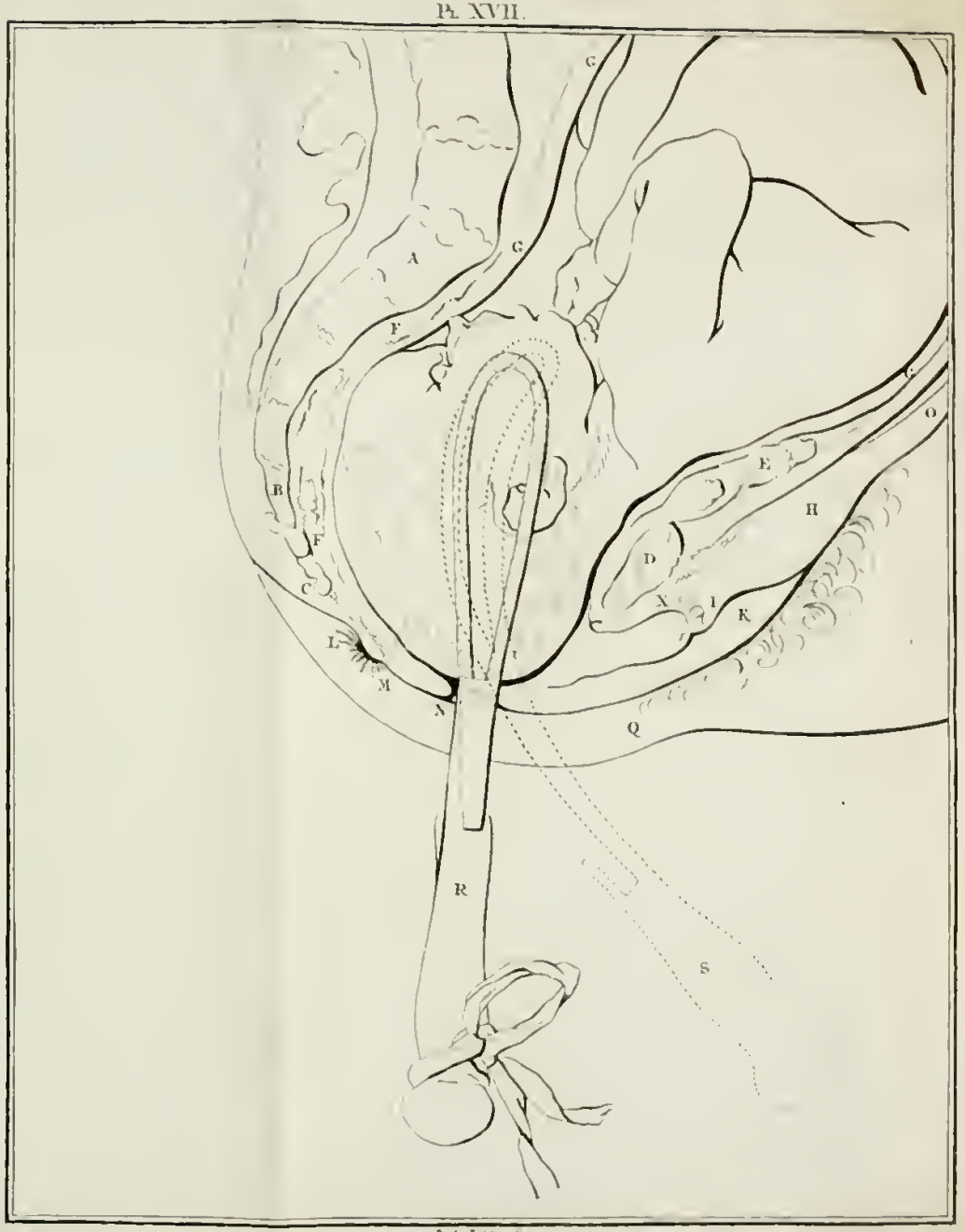

B. de Bakker fecit

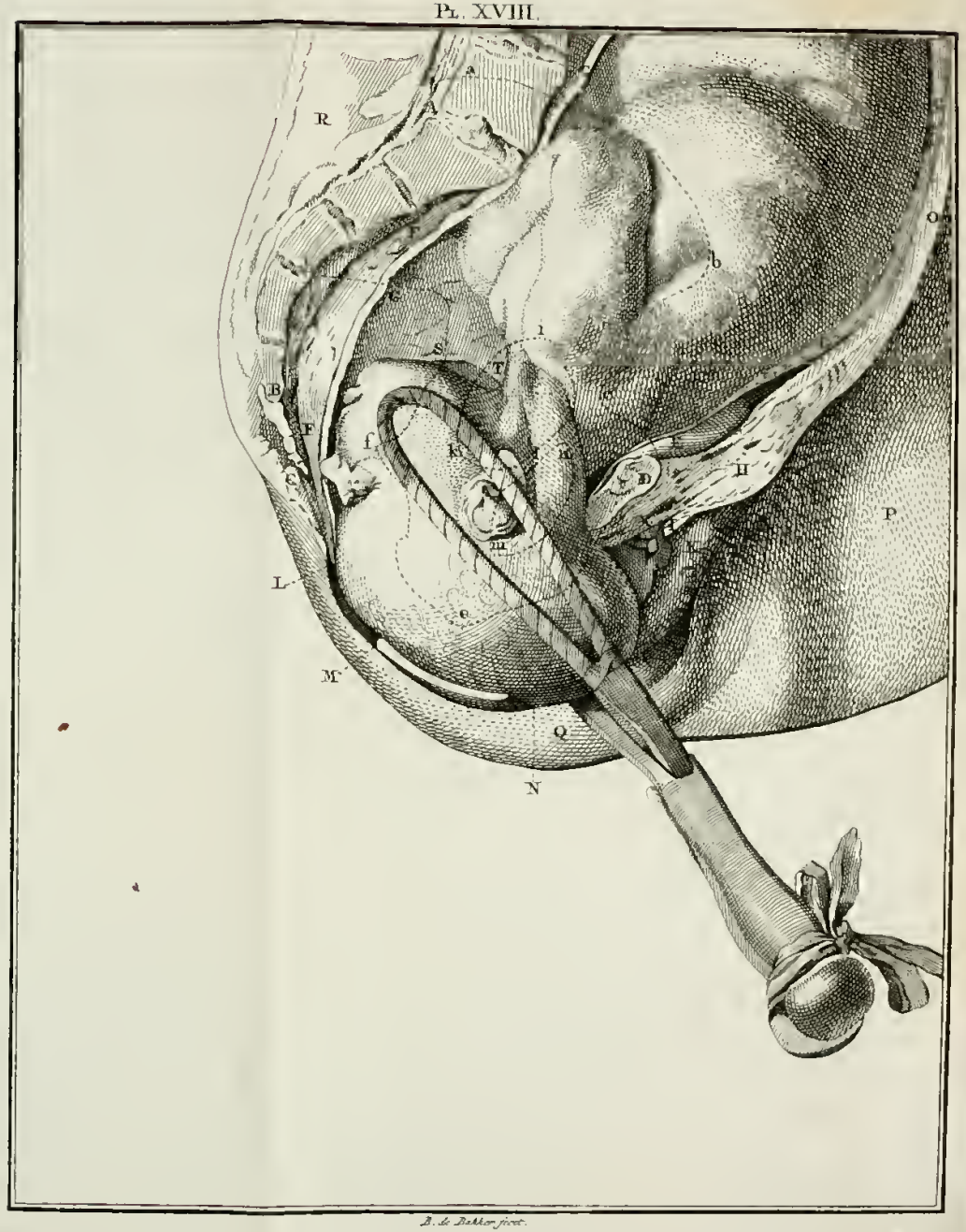

B. de Bakker fecit.

ONDERRICHTING

AAN DEN

BOEKBINDER.

DE PLAATEN MOETEN OP DE VOLGENDE WYZE GEPLAATST WORDEN:

Plaat	1	tegenover Pag.	6.
——	1*	—— ——	8.
——	2	—— ——	10.
——	3	—— ——	14.
——	3*		
——	4	—— ——	16.
——	5	—— ——	18.
——	6	—— ——	22.
——	7		
——	8	—— ——	24.
——	9	—— ——	26.
——	10	—— ——	32.
——	11		
——	12		
——	13		
——	14	—— ——	34.
——	15	—— ——	36.
——	16	—— ——	42.
——	17		
——	18		

NB. De Plaaten noch het eerſte Deel moeten niet Ingebonden worden, voor dat geheele Werk af is.

NEEGENTIENDE PLAAT.

IS EEN GELYK GEZIGT EN DOORSNYDING VAN DEELEN DES BEKKENS GELYK IN DE VOORGAANDE PLAAT, om door Omtreklynen te toonen, dat als de uitwendige Deelen uitgezet zyn, en de *Schedemond* volkomen geöpend is, dat zich dan het Achterhoofd des Kinds van ónder de *Schaambeenderen* vóórwaards begeeft, en om dezelven gelyk om een As, een halven ronden kring beſchryft, doordien het áchterſte gedeelte des *Hals* 'er zig rondöm beweegt; wanneer dan tegelyker tyd het Vóórhoofd en het Aangezigt zich ópwaards begeeven, en de Deelen, welke zich tuſſchen de *Schaambeenderen*, en den *Schedemond* bevinden, ſterk uitzetten. Terwyl nu de Natuur de Deelen onder de *Baaring* aldus uitzetten, en wy dezelve altoos navolgen zullen, dan moeten wy, van gelyke zó handelen, wanneer wy verpligt zyn, om het Hoofd met de Tang te verloſſen.

Ten aanzien der Beſchryving, en de aangehaalde plaatzen, kunnen hier over de drie vóórgaande Plaaten nagezien worden.

TWINTIGSTE PLAAT.

TOOND IN DEZELFDE DOORSNEEDE VAN DEELEN EEN GEZIGT NA DE RECHTERZYDE, maar waarin het Kinds Hoofd in eene geheele andere legging is, als in de drie vóórgaande Afbeeldingen, om dat hierin de Kruin in de holte des *Heiligbeens*, en het Vóórhoofd tegen de *Schaambeenderen* ſtaat.

AB. De *Wervelbeenderen* der *Lenden Heilig*- en *Staartbeen*.
C. Het *Schaambeen* der rechter zyde.
D. De *Anus*.
E. De noch niet uitgezette *Schedemond*.
F. De *Nymphæ*.
G. De rechter *Schaamlip*.
H. De *Heup* en een gedeelte van de *Dey*.
II. De tezaamgekrompene *Baarmoeder*, na dat ál het Water ontlaſt is.

Wanneer nu in dit Geval het Hoofd klein, en het *Bekken* wyd is, dan zullen de *Wandbeenderen* en het *Vóórhoofdbeen*, wanneer dezelve door de *Weden* na beneeden komen, den *Schedemond* by graaden openen en de Deelen tuſschen denzelven en het *Staartbeen*, in de gedaante van een groot Gezwel uitzetten, gelyk in Plaat xv. tot dat het Aangezigt van ónder de *Schaambeenderen* vandaan komt, wanneer als dan het Hoofd gemakkelyk volgt. Maar is het Hoofd groot, of het *Bekken* eng, dan gaat het moeijelyk toe, en het Kind is niet buiten gevaar, gelyk de volgende Plaat toond.

Zie het *éérſte Deel*, 3de *Boek*, 3de *Hoofddeel*, 4de *Afdeeling*, No. 3. en Het *tweede Deel*, de 16de *Verzameling*. No. 2.

EEN-

Pl. XIX.

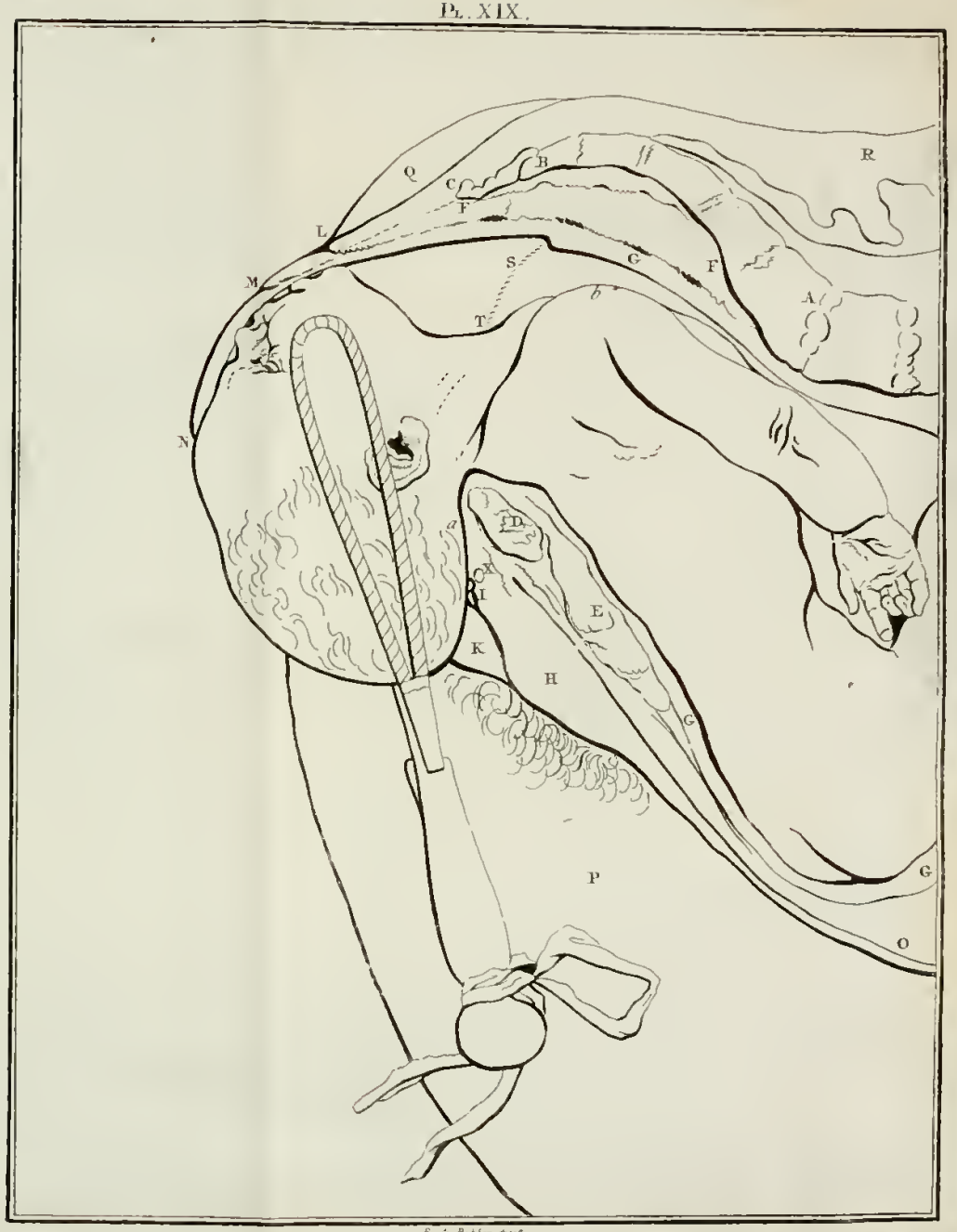

B. de Bakker fecit

Pl. XX.

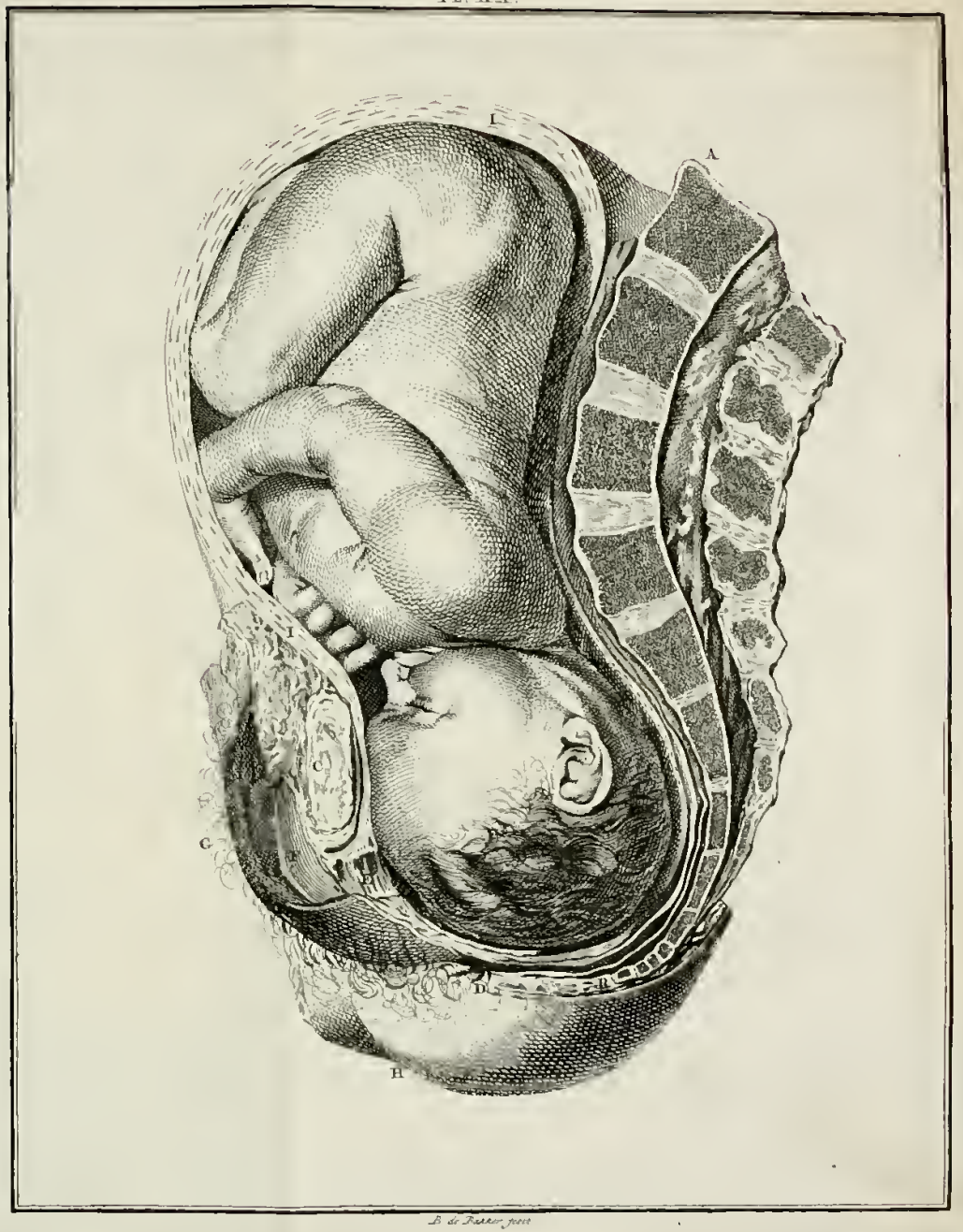

B. de Bakker fecit

EEN-EN-TWINTIGSTE PLAAT.

TOOND EEN KINDS HOOFD IN DEZELFDE LEGGING ALS IN DE VOORGAANDE PLAAT; maar om dat het grooter is, zo hebben het de *Weden* tezaam gedrukt, dat hetzelve een langächtige gedaante, en aan de *Kruin* een Gezwel heeft, om dat het lang in 't *Bekken* gedrukt geweeſt is. Wanneer nu zulk een Hoofd, niet door de *Wede* 'er uitgeperſt, of het Kind gekeerd, en by de Voeten gehaald kan worden, dan moet men het Hoofd op die wyze, gelyk in de Plaat afgebeeld word, met de Tang vatten, en hetzelve zó uithaalen, als het vóórkomt; maar kan dit, zonder dat men den *Bilnaad*, *Schede* en den *Rechtendarm* verſcheurd, niet geſchieden, dan moet men het Vóórhoofd naar het *Heiligbeen* draaijen. Om dit nu des te beeter in 't Werk te ſtellen, zal de *Vroedmeeſter* met beide zyne Handen de Handvatzelen der Tang vaſt houden, maar tegelyk het Hoofd, zo hoog hy kan, ópwaards brengen en hetzelve naar ééne zyde rechts of lings omdraaijen, tot dat het zyn natuurlyken ſtand heeft; hieröp kan men het Hoofd, gelyk Plaat XVI. 'er uithaalen enz.

Zie het *éérſte Deel*, 3de *Boek*, 3de *Hoofddeel*, 4de *Afdeeling*, No. 2. en in 't 2de *Deel*, de 28ſte *Verzameling*, als ook ten aanzien der beſchryving van de Deelen, der voorgaande Plaat; doch het volgende is hier noch by te voegen.

K. Het Gezwel aan de *Kruin*. Dezelfde zamedrukking en verlenging van het Hoofd, zó wel als het Gezwel aan de *Kruin*, kan men vooröndérſtellen, dat in meêr of minder Graad, in de Gevallen van Plaat XVI. XVII. XVIII. en XIX. zo wel als in dit Geval kan voorvallen, om dat de zwaarigheid ontſtaat, door dien het Hoofd te groot en het Bekken te eng is. Zie Plaat XXVII en XXVIII.

L. De Tang. Menigmaal kan het Vóórhoofd, met behulp der Tang of het ééne Blad van dezelve, in zyne natuurlyke legging gebragt worden. Men kan zich zo wél van de kromme, als van de rechte Tang bedienen, wanneer men zó wél het ééne, of beide de Blaaden derzelven gebruiken moet.

M. De *Pisblaar*. Welke, om dat het Kinds Hoofd zo lang op de *Pisbuis* gedrukt heeft, door een groote meenigte Pis, zeer kan uitgezet worden; maar dit leerd ons, dat wy in ſoortgelyke buitengewoone Gevallen, vóór het Gebruik der Tang, of in tegennatuurlyke Gevallen, wanneer men het Kind by de Voeten haald, de Pis door behulp van een *Catheter* aftappen moet.

N. Het ónderſte gedeelte der *Baarmoeder*.

O O. De *Moedermond*.

TWEE-EN-TWINTIGSTE PLAAT.

TOOND IN EEN GEZIGT VAN VOOREN, HOE HET VOORHOOFD VAN EEN KIND, TEGEN DEN RAND DES BEKKENS STAAT, zodanig, dat zyn Aangezigt naar de ééne, en de *Fontanella* naar de ándere zyde gekeerd is, maar de Voeten, benevens den *Anus*, aan den *Bodem* der *Baarmoeder* leggen.

A A. Het bovenſte gedeelte der *Darmbeenderen*.

B. De *Anus*.

C. De *Bilnaad*.

D. De *Schedemond*, en de dikte van het achterſte deel, eêr het door het Hoofd van 't Kind uitgezet is.

E E E. De *Schede*.

F. De noch niet ten vollen uitgezette *Moedermond*.

G G G. De *Baarmoeder*.

H. De *Vetrok*.

Wanneer het Aangezigt niet vóórwaards geperſt word, dan komt hetzelve meenigmaalen als hier verbeeld word na beneeden, om dat in dit Geval, de *Kruin* plat gedrukt word, en het Vóórhoofd een lang ronde gedaante verkrygt; komt daarna het Hoofd inhet ónderſte gedeelte des *Bekkens* te zakken, dan draaid zich het Aangezigt en het Achterhoofd van de zyde vandaan, en komt ónder de *Schaambeenderen* te voorſchyn. Maar is het Hoofd zó groot, dat het door de *Weden* 'er niet uitgedreeven kan worden, of laat zich deze verkeerde legging niet veränderen, dan moet men het Kind, als het mogelyk is, by de Voeten, of met de Tang verlosſen.

Zie het *éérſte Deel*, 3de *Boek*, 2de *Hoofddeel*, 3de *Afdeeling*. Het 3de *Hoofddeel*, 4de *Afdeeling*, No. 3. En het *tweede Deel*, de 16de *Verzameling*, No. 4. benevens de 28ſte *Verzameling*.

DRIE-EN-TWINTIGSTE PLAAT.

TOOND ONS IN EEN GEZIGT VAN TERZYDE EEN KIND MET HET AANGEZIGT VOORKOMENDE, 't welk reets tot in het ónderſte gedeelte des *Bekkens* gezakt is, waarin de *Kin* onder de *Schaambeenderen*, maar de *Kruin* in de holte des *Heiligbeens* ſtaat; en om dat de Wateren reeds ontlaſt zyn, zo is de *Baarmoeder*, digt om het Kind tezaamgetrokken, en de *Navelſtreng* is éens om den *Hals* geſlingerd.

A B. De *Wervelbeenderen* der *Lenden* het *Heilig*- en *Staartbeen*.
C. Het *Schaambeen* der linker zyde.
D. Het ónderſte gedeelte des *Rechtendarms*.
E. De *Blinnaad*.
F. De linker *Schaamlip*.
G G G. De *Baarmoeder*.

Is het *Bekken* groot en het Hoofd klein, dan kan het in deze legging verloſt worden, en het Kind in 't leeven blyven: want dan zakt het Hoofd neederwaards, en het Aangezigt benevens het Vóórhoofd, zetten de Deelen, die tuſſchen het *Lippenband* en de *Schaambeenderen* leggen zodanig uitwaards, dat zy een Gezwel vertoonen. Wanneer nu desgelyks de *Schedemond* verwyd word, zo dringt 'er het Aangezigt door, het ónderſte gedeelte des Kins begeeft zich langs het ónderſte gedeelte der *Schaambeenderen* ópwaards; maar het Vóórhoofd, de Kruin en het Achterhoofd glyden langs de onder hen liggende Deelen heen. Maar was het Hoofd groot, dan bleef hetzelve ſteeken, het zy het nu hooger ópwaards zit, of de tegenwoordige ligging heeft. Maar kan in dit Geval de legging niet veränderd, en natuurlyk gemaakt worden, dan moet men het Kind keeren, en by de Voeten haalen. Doch wanneer het *Bekken* eng is, en de Wateren niet ontlaſt zyn, dan zal men, als het mogelyk is, den Kruin tragten vóórwaards te brengen; maar is de *Baarmoeder* zodanig te zaamgetrokken, dat men zulks niet verrichten kan, om dat zy hetzelve te ſterk drukt, en het Hoofd te ſlibberig is, dan is noch de handelwyze, die in de volgende Plaat, aangetoond word, te beproeven.

VIER-EN-TWINTIGSTE PLAAT.

TOOND EEN KINDS HOOFD OP ZYDE EN IN DEZELFDE LIGGING, ALS IN DE VOORGAANDE PLAAT; maar hier in word vóórönderfteld, dat het wegens de grootte des Hoofds, of wegens de engheid des *Bekkens* 't moeijelyk met den Arbeid toegaat.

Wanneer in dit Geval het Hoofd niet los, noch in de *Baarmoeder* terug gebragt kan worden, dan moet zulks, om het Kind te behouden, met de Tang verloft worden. Heeft de Kin, ten aanzien der *Schaambeenderen* eene legging gelyk hier, als het met zyn Aangezigt vóórkomt, dan is zulks één van de minft gevaarlyke, om dat men het 'er ligt met de Tang uithaalen kan, en in de Plaat is de Aart en Wyze, hoe die over de *Ooren* aan te leggen is, getoond. De *Baarende* moet op den Rug, en met den *Stuit* iets verheeven over de zyde des Beds leggen, waarby aan ieder zyde iemand zitten moet, die de *Beenen* en *Voeten* houden zal. Wanneer nu de Deelen, door den *Vroedmeefters* Hand, allengskens verwyd, en dat hy de Tang ingebragt, en behoorlyk langs des Kinds *Ooren* aangelegt heeft, dan haald men het Hoofd allengskens neederwaards naar de Deelen, die onder de *Schedemond* te vinden zyn, op dat die leedigaan, komen uit te zetten; daarna moet men de Kin vóór en ópwaards zoeken te brengen; waarby men tegelyk het Vóórhoofd met de *Fontanella*, en het Achterhoofd van den *Bilnaad* en den *Anus* voorzigtig opwaards haald, zonder deze Deelen te befchaadigen en te verfcheuren. Maar kan het Kind noch gekeerd, noch met de Tang verloft worden, dan moet de voltinding der verlosfing, zó lang de *Baarende* niet in gevaar is, aan de *Weden* over gelaaten worden; maar is 'er Gevaar te dugten, dan moet men het Hoofd met de kromme Haaken uithaalen. Zie Plaat XXXIX.

Wanneer het Kind met het Aangezigt voorkomt, en met de Kin naar de zyde des *Bekkens* gekeerd, dan moet de *Baarende*, op de zyde leggen, en als de Tang langs de *Ooren* aangelegt is, dan moet men de Kin aan het onderfte gedeelte des *Zitbeens* neederwaards haalen, onder de *Schaambeenderen* uitwaards draaijen, en, gelyk hier vóór geleerd is, uithaalen.

Zie het *tweede Deel*, de 16de *Verzameling*, No. 6. als ook ten aanzien der Befchryving de XVI. XVII. XVIII. en de XIX. Plaat.

Pl. XXI.

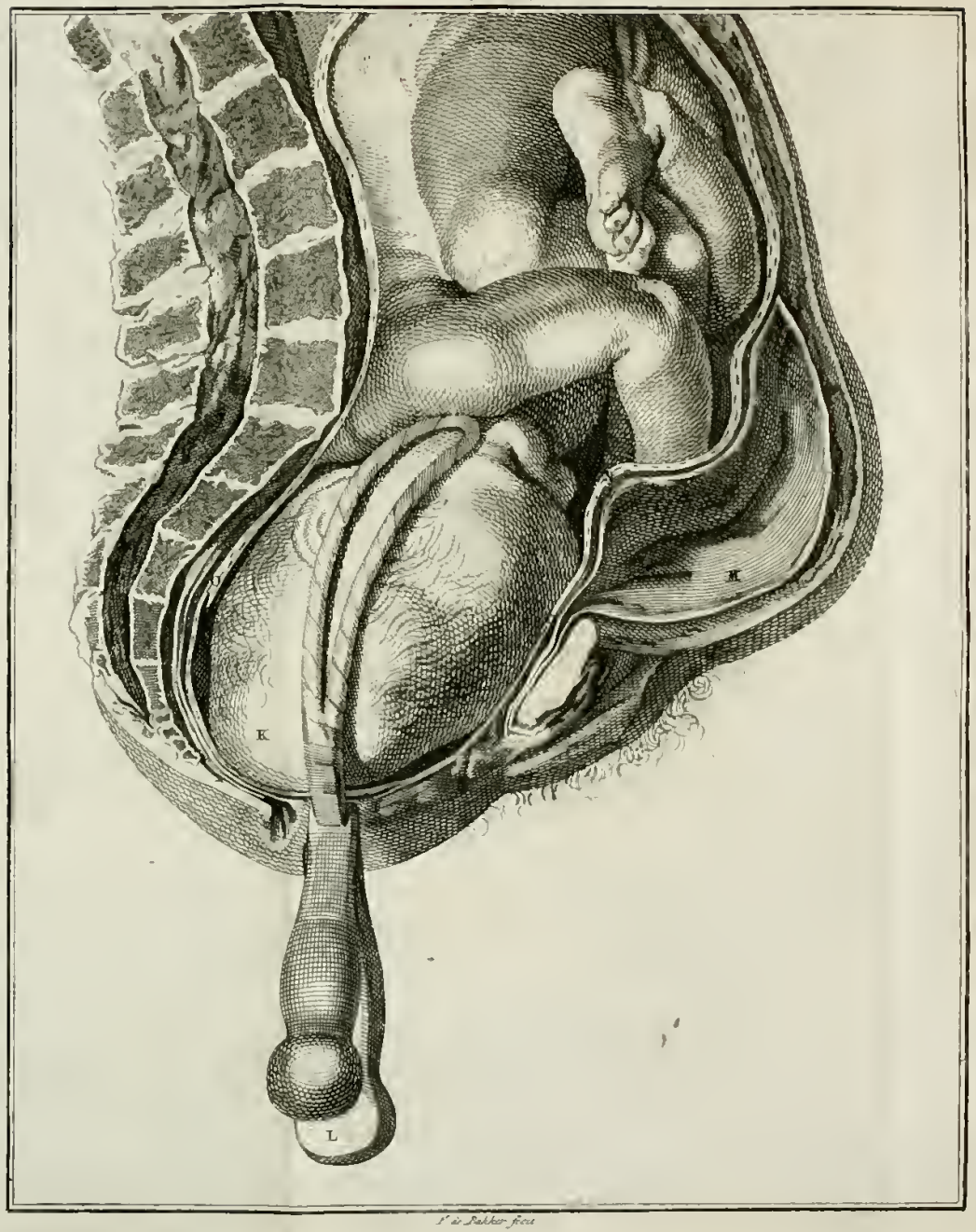

J. de Bakker fecit

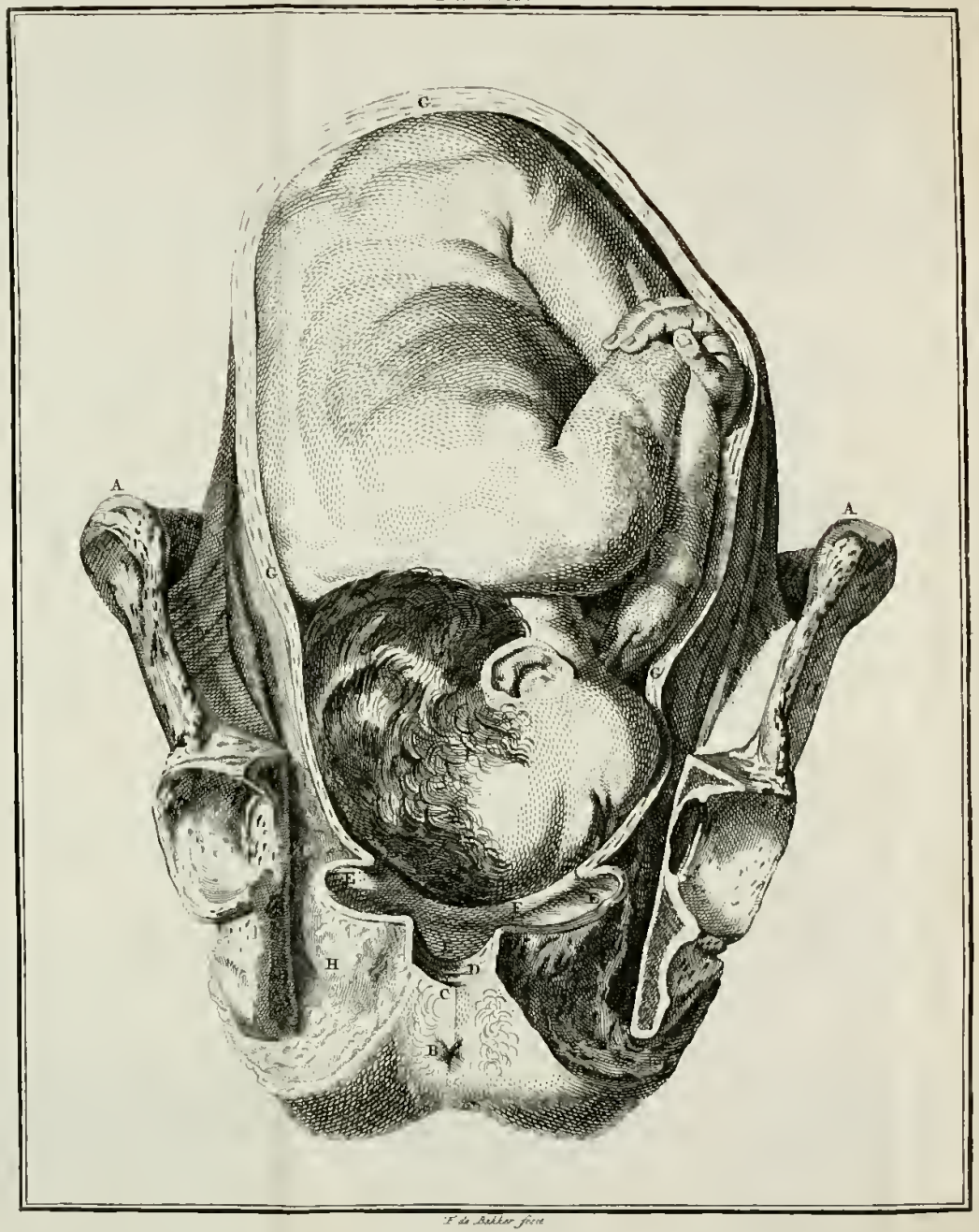

F. de Bakker fecit

Pl. XXIII.

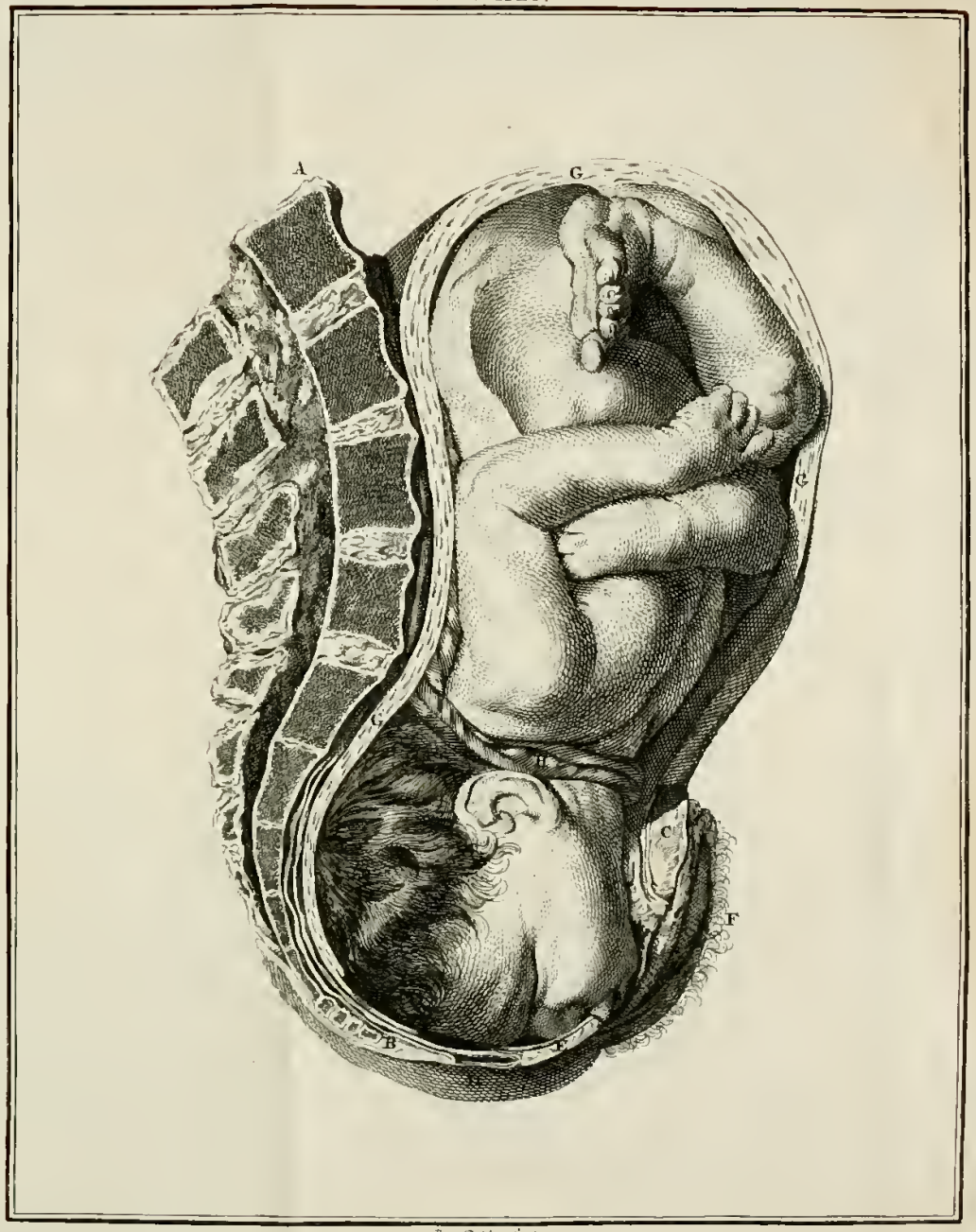

B de Bakker fecit.

D. de Bakker fecit

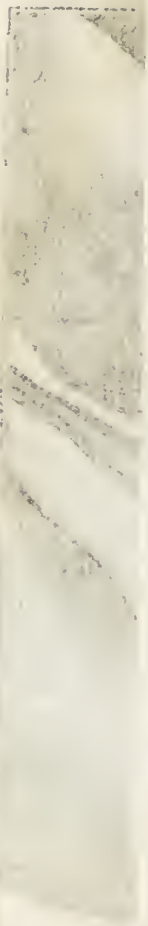

VYF-EN-TWINTIGSTE PLAAT.

TOOND EEN AFBEELDING VAN DE RECHTERZYDE, HET KIND MET HET AANGEZICHT VOORKOMENDE GELYK IN PLAAT XXIII. Maar het in een omgekeerde legging: want de Kin ſtaat naar het *Heiligbeen*, en de Kruin naar de *Schaambeenderen* gekeerd; de Wateren zyn ontlaſt, en de *Baarmoeder* is tezaam gekrompen.

A. De *Schedemond* die zich noch niet begind te openen.

B. De *Anus*. De verdere beſchryving der Deelen kan in Plaat XX. nagezien worden.

Wanneer het Kind klein is, dan zal het Hoofd in dit Geval zó wél, als in het geen, 't welk in de voorgaande Plaat voorgeſteld word, door de *Weden* naar beneeden gedreeven worden, en aldus zullen de onderſte deelen der *Schede*, benevens de uitwendige Deelen uitgezet worden; maar om die zelfde rede word ook de *Schedemond* meêr en meêr verwyd, tot dat de Kruin van onder de *Schaambeenderen* uitkomt, en zich naar buiten in de hoogte begeeft, in welk geval de Verloſing dezelfde is, gelyk in een Natuurlyken Arbeid. Maar is het Hoofd groot, dan heeft het met zyn voortgang veel zwaarigheid, en om die rede worden de Herſenen, en de Vaten in den Hals, zó gedrukt en verſtopt, dat het Kind verlooren gaat. Om deze hinderpaal uit den weg te ruimen, dan moet het Kind, wanneer men ter rechter tyd geroepen word, eêr noch het Hoofd ver in 't *Bekken* neederwaards gezakt is, gekeerd, en by de Voeten uitgehaald worden. Maar is het Hoofd reeds laag naar beneeden gezakt, en kan hetzelve niet terug gebragt worden, dan moet men het door middel van de Tang, de Verloſing bevorderen, of het Hoofd zó, als het vóórkomt, of zó, gelyk in de volgende Plaat, 'er uithaalen. Hier over kunnen de zaaken, die in de vóórgaande Plaat, aangehaald worden, nagelezen worden.

ZES-EN-TWINTIGSTE PLAAT.

TOOND AAN DE LINKER ZYDE DER VROUW, DOOR OMTREKLYNEN, HET KIND IN DEZELFDE LEGGING, GELYK IN DE VOORGAANDE PLAAT.

Het Hoofd is hier in de lengte gedrukt, maar tegelyk zo ver nederwaards geperſt, dat daardoor de *Schedemond* verwyd word; maar intuſſchen, kan de Kruin en het Achterhoofd, niet zo ver nederwaards gebragt worden, dat zy gelyk in 't vóórige Geval van ónder de *Schaambeenderen* vóórwaards komen kunnen, zonder dat daardoor de *Bilnaad* en de *Anus*, zó wél als de *Schede*, benevens den *Rechtendarm*, geen gevaar loopen om verſcheurd te worden.

In dit Geval is 't, het beſte, dat het Hoofd, na dat men het hetzelve of met de korte of lange kromme Tang langs de *Ooren* gevat heeft, zó hoog als mogelyk is, in het *Bekken*, terug gebragt word, daarna moet de Kin van het *Heiligbeen* vandaan, naar één van de *Zitbeenderen* gedraaid, en verder aan het het ónderſte gedeelte des éérſte *Beens* gebragt worden. Is nu dit geſchied, dan moet de *Vroedmeeſter*, met zyn ééne Hand aan de Tang trekken: maar twee Vingeren van de ándere Hand aan de Kin of den *Onderkaak* veſtigen, om het Aangezigt in het midden te behouden, en te verhoeden, dat dezelve niet aan het *Zitbeen* ſteeken blyft, wanneer hy naar beneeden komt; en op deze wyze draaid hy de Kin, door middel der Tang, en de Vingeren om, tot dat hy dezelve beneeden de *Schaambeenderen* gebragt heeft, waaröp het Hoofd ligtelyk gelyk in de XXIV. Plaat 'er uitgehaald kan worden.

Wanneer nu het Hoofd, eêr men hulp beproeft heeft, reeds in het *Bekken*, zodanig geperſt zit, dat het onmogelyk is, om de Kin van het *Heiligbeen* af, naar één van de *Zitbeenderen* toe te brengen, en door middel der Tang, de Verloſſing des Kinds te bevorderen; dan moet de *Meeſter* zo lang geduld neemen, als de Vrouw niet in gevaar is, of men van de dood des Kinds niets zeekers weet; maar is 'er ten aanzien der *Baarende*, het uiterſte Gevaar, dan moet men het Hoofd met den Haak 'er uitgehaald worden.

Ten aanzien der Legging der Vrouw, heeft men by de aanlegging der Tang in

in 't algemeen waar te neemen, dat, wanneer de *Ooren* aan de zyde des *Rekkens* zyn, de Tang op het gemakkelykſt in te brengen is, byaldien de *Baarende* op den Rug, en met den *Stuit* over de zyde des *Bedde* heen gelegt word, gelyk in de XXIVſte Plaat aangemerkt word; maar is het één *Oor* aan de zyde des *Schaambeens* of de Lieſch, dan is het Beeter, dat de *Baarende* op haar zyde ligt, gelyk wy ten aanzien van die Gevallen, waarin het Hoofd met den Kruin vóórkomt, reeds gemeld hebbe.

De Beſchryving der Deelen en de Plaatſen die hier aangehaald dienden te worden, kan men in de XXIVſte Plaat nazien; en hoe men zich van de Haak bediend, toond de XXXIXſte Plaat.

ZEEVEN-EN-TWINTIGS. PLAAT.

TOOND EEN MISMAAKT BEKKEN, 'T WELK IN DE LENGTE DOORSNEEDEN IS, VAN TERZYDE TE ZIEN; en hoe het Hoofd van een Kind van zeven Maanden, door zulk een Bekken heen gaat. Hierover kan ook de verklaaring van de IIIde Plaat nagezien worden.

A B C. Het *Heilig-* en *Staartbeen.*

D. Het *Schaambeen* van de linker zyde.

E. Een Buldachtigheid van het *Zitbeen* aan dezelfde zyde.

Het hier zeer kleine Hoofd des Kinds, is niet zonder veel Arbeid in het Bekken geperſt, en zyn ronde gedaante in een langächtige veränderd geworden, eêr het 'er doorheen heeft kunnen komen; om dat tuſchen het voortſt ſtaande bovenſte gedeelte des *Heiligbeens*, en de *Schaambeenderen*, ſlechts eene ruimte van twee en een' vierde Duim is. Gaat het Hoofd ſpoedig voort, dan kan het Kind leevendig gebooren worden; maar blyft het eenige Uuren vaſt in deze Stand zitten, dan loopt hetzelve Gevaar om het leeven te verliezen, wyl de Hersſenen te lang gedrukt worden. Is 'er nu gebrek van genoegzaame *Wede*, dan kan men het Hoofd, door middel der Tang, 'er uithaalen, gelyk in XVI. afgebeeld word.

Deze Afbeelding kan tot een voorbeeld dienen, hoe 'er een Bekken uitziet dat ten hoogſte Mismaakt is, echter kan de Mismaaktheid tuſchen een wél en niet wélgevormd Bekken, veele tuſchen graaden hebben, volgens welke het ook met de *Baring* zwaarder of ligter kan afloopen, zo wel als van de onöverëenkomſt tuſchen het Bekken en 't Kinds Hoofd; en alle deze Gevallen eiſchen de grootſte omzigtigheid, zó ten opzigte van de behandeling, als tot het welzyn van Moeder en Kind.

Zie het *éérſte Deel*, 3de *Boek*, 2de *Hoofddeel*, 3de *Afdeeling*, No. 3. en het 3de *Hoofddeel*, 4de *Afdeeling*, No. 3. En het *tweede Deel*, de 21ſte *Verzameling* No. 1., gelyk ook de 29ſte *Verzameling*.

ACHT-

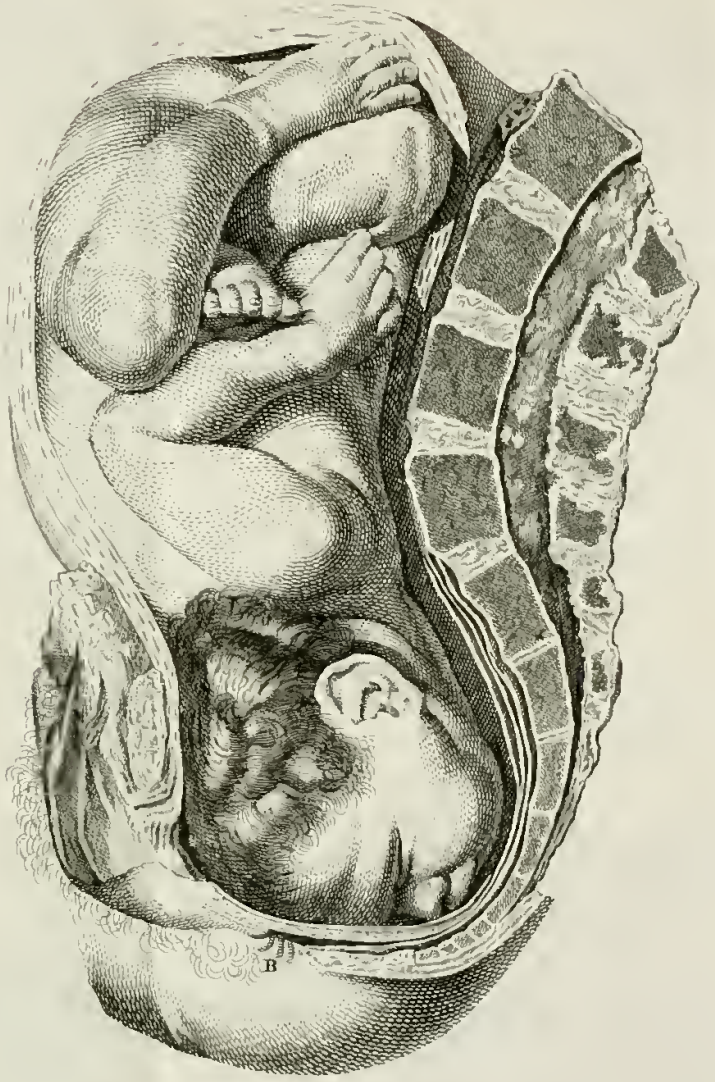

P. de Bakker fecit

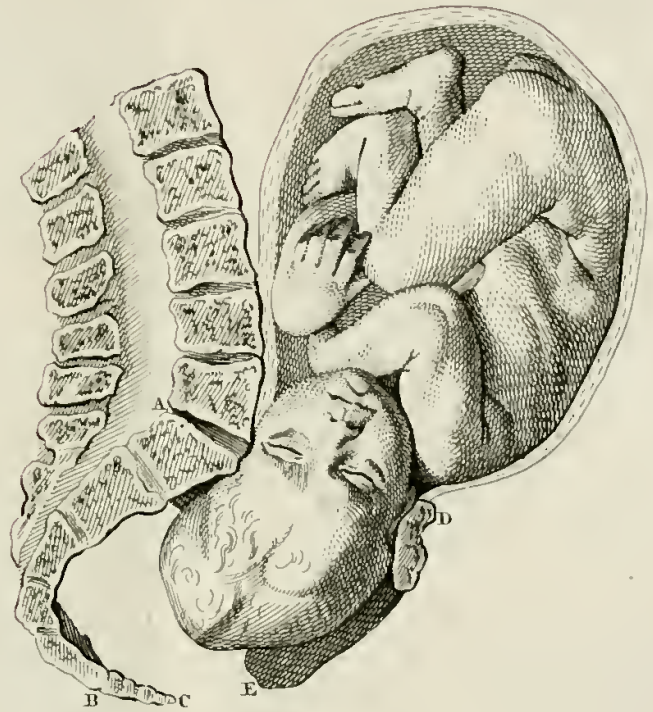

J. de Bakker fecit

ACHT-EN-TWINTIGSTE PLAAT.

TOOND GELYK IN DE VOORIGE PLAAT EEN MISMAAKT BEKKEN VAN TER ZYDE TE ZIEN, EN EEN IN DEN RAND DES BEKKENS GEPERST HOOFD, van een volwasschen Kind; aan 't welk de *Wandbeenderen* over malkanderen geschooven en in Kegelvormig gedaante tezaamen gedrukt zyn.

A B C. Het *Heilig-* en *Staartbeen.*

D. Het *Schaambeen* van de linker zyde.

E. Het Uitsteekende gedeelte van 't *Zitbeen.*

F. Het doornachtige Uitsteekzel, van 't voornoemde *Been.*

G. Het groote Gat.

In deze Plaat word de onmogelykheid aangetoond, dat een Kind in dit geval te behouden is, dan enkel door de Keizerlyke Sneede, maar welke men nooit onderneemen moet, dan wanneer 'er geene andere Hulpmiddelen voorhanden zyn. Wanneer men ook in dit Geval het Hoofd verminderd, en de *Beenderen* 'er uitgehaald worden, dan moet men doch het grootste Geweld aanwenden, om 'er de *Beenen* des Aangezigts en het *Wigbeen* des Hoofds, gelyk ook het lighaam des Kinds, uit te haalen.

Zie het *eérste Deel*, 3de *Boek*, 3de *Hoofddeel*, 7de *Afdeeling*. Het 5de *Hoofddeel*, 3de *Afdeeling*, en het *derde Deel*, de 31 en 39ste *Verzameling*.

NEGEN-EN-TWINTIGS. PLAAT.

TOOND HET BEKKEN VAN VOOREN, GELYK IN PLAAT XXII. Het Kind komt hier met de Billen vóór, en verwyderd met dezelve, wyl de Vliezen te vroeg gebrooken zyn, den *Schedemond*; de vóórſte Deelen des Kinds zyn naar de áchter Deelen der Moeder gekeerd; en de *Navelſtreng*, waaráan een Knoop, die is om den Hals, Arm en 't Lighaam geſlingerd.

NB. Wanneer in dit Geval het Lighaam niet al te groot, of het *Bekken* niet al te eng is, dan kan het dikwils door behulp der *Weden* leevendig gebooren worden; maar blyft het lang in 't ónderſte gedeelte des *Bekkens* ſteeken, dan kan 'er door de langáanhoudende drukking der *Navelſtreng*, eenſtremming van de rondlooping des Bloeds ontſtaan. In de meeſte Gevallen, daar het Kind met de Billen vóórkomt, moet men de werking der *Weden* afwachten, ten minſten zó lang, tot dat het eindelyk, door dezelve, den *Moedermond* en de *Schede* volkomen geópend heeft, wanneer zulks niet te vóóren reeds door de Wateren en de Vliezen geſchied is. Geduurende den Tyd dat de Billen neederzakken, kan men, onder ieder *Wede*, den *Schedemond* zagtelyk verwyden, op dat men plaats verkrygen mag, om van ieder Hand één of twée Vingeren, van buiten in de Lieſſchen des Kinds te brengen, om daar door, wanneer de Billen in het ónderſte gedeelte der *Schede* komen, de Verlosſing te bevorderen. Maar is het Kind buitengewoon groot, of het *Bekken* eng, en de Billen worden na een langen tyd, en na veele *Weden*, niet laager in het *Bekken* geperſt, en dat de kragten der *Baarende* tegelyk af neemen; dan moet de *Meeſter* de Deelen allengskens openen, en wanneer hy zyn Hand in de *Schede* gebragt heeft, de Billen des Kinds in de hoogte brengen, en de Voeten en Deyën 'er uit zoeken te haalen. Is de *Baarmoeder* zó ſterk tezaamgetrokken, dat men de Voeten niet vatten kan, dan moet men het groote einde der Stompe Haak, gelyk in de XXXVII. Plaat geleerd word, zoeken in te brengen. Zo ſpoedig als er de Billen en Beenen uitgehaald zyn, kan het lighaam en het Hooſd, gelyk in de volgende Plaat getoond word, 'er ook uitgehaald worden; doch in dit Geval, behoeft men de ligging des Kinds Lighaam niet te veränderen.

Zie het *éérſte Deel*, 3de *Boek*, 4de *Hoofddeel*, en deszelfs *eerſte* en *tweede Afdeeling*. En het *derde Deels* 32ſte *Verzameling*.

De

De Beſchryving der Deelen, die op deze en de volgende Plaat voorgeſteld worden, komt met de Beſchryving van de XXII. Plaat overëen. Doch ſtaat hier aantemerken, dat de geſtipte Lynen in deze Plaat, de plaatzing der *Schaambeenderen*, en het voorſte gedeelte der *Zitbeenderen* aantoonen, welke hier weggenomen zyn; ook kunnen zy, ten aanzien der overige Afbeeldingen, van vooren te zien, waar zy zonder naadeel aan de Plaat zelfs te doen, 'er niet zó wél bygevoegt konden worden, tot een Vóórbeeld dienen.

DERTIGSTE PLAAT.

TOOND ONDER DEZELVE AFBEELDING, OVERWYZING EN BESCHRYVING DER DEELEN GELYK IN DE VOORIGE, EEN KIND MET DE BILLEN VOORKOMENDE; echter met dat onderſcheid dat de vóórſte Deelen des Kinds, naar de vóórſte Deelen der Moeder gekeerd zyn. Wanneer nu in dit Geval, het Kind, 't welk hier afgebeeld word, met het onderlyf en aldus dubbeld vóórkomt, en tot aan de Knieholtens uitgehaald is, dan moet men 'er de *Beenen* tragten uit te haalen, om dezelve een Doek winden, en het Kind, door middel van dezelven, omdraaijen, dat deszelfs vóórſte Deelen naar de áchter Deelen van de Vrouw gekeerd ſtaan. Zo 'er te gelyker tyd ééne *Wede*, het Kinds Lighaam deed neederwaards daale, dan moet men hetzelve éérſt weder in de hoogte brengen, om dat het zich dan ligter wenden laat, als de Buik in 't Bekken is, dan wanneer de Borſt en de Schouderen in 't zelve ſteeken; en om dat ſomtyds het Aangezigt benevens het Vóórhoofd, naar een van de Liesſchen gekeerd ſtaan, dan kunnen deze Deelen, van de zyde des Bekkens, naar achteren toe gebragt worden, wanneer men de wending een vierde vermeerdert, en dan deze vierde weder terug draaid, waarna men het Kind 'er kan uithaalen. Is het Kind niet groot, dan is het niet noodig de Armen neederwaards te haalen; maar het Hoofd kan men verkrygen, wanneer men de Schouderen, benevens het Lighaam des Kinds áchterwaards naar den *Bilnaad* toe drukt, en om dat de Kin benevens het Aangezigt in de *Schede* is, moet men het Achterhoofd onder de *Schaambeenderen*, op VAN DEVENTERS wyze, tragten te verloſſen. De *Meeſter* kan ook één of twee Vingeren van de linker Hand, in den Mond des Kinds brengen, of aan de zyde van den Neus leggen, en het Lighaam, daarby, op den voornoemde Arm ondersteunen, en twee Vingeren van de ándere Hand by de Schouderen aan de zyde des Hals van 't Kind plaatzen; en na dit álles aldus gedaan te hebben, moet het Lighaam om de *Schaambeenderen* ópwaards gebragt, en het Aangezigt benevens het Vóórhoofd, door middel van een halve ronde draaijing, van het onderſte gedeelte des *Schedemonds*, 'er uitgehaald worden. Dit álles is ligtelyk in 't werk te ſtellen, wanneer de Vrouw op haar zyde ligt; maar is het Kind groot en het Bekken eng, dan is het beeter dat de Vrouw op haar Rug ligt, gelyk in de XXIV. Plaat gemeld word, en wanneer men de *Beenen*, benevens het Lighaam, tot aan de Schouderen 'er uitgehaald heeft, moet men de Armen, voorzigtig, tragten

ten uit te brengen, en het Hoofd 'er uithaalen. Kan het Kind 'er niet dubbeld uitgehaald worden, dan moet men de Billen in de hoogte brengen; maar als de tegenſtand der *Baarmoeder* zó groot is, dat 'er de *Beenen* niet uitgehaald kunnen worden, dan moet zich de Vrouw op de Knieën en Elleboogen begeven. Heeft men nu op deze wyze de *Beenen* 'er uitgehaald, dan laat men de Vrouw weder op den Rug leggen, op dat het Lighaam benevens het Hoofd, na de boven beſchreevene wyze, met meêrder vryheid uitgehaald kan worden. Maar kan men 't Hoofd na herhaalde beproevingen niet meeſter worden, zonder het Kind daardoor te beſchaadigen, door deszelfs Hals te verrekken, dan moet men zich, gelyk in de XXXV. Plaat van de lange kromme Tang bedienen. Is 'er met dezelve ook niets uittevoeren, dan kan men een tyd lang wagten, of de *Weden* niets vermoogen, en als die ook niets bevorderen, dan moet men zich van de Haak bedienen, gelyk in de XXXIX. Plaat geleerd word.

EEN-EN-DERTIGSTE PLAAT.

TOOND IN EEN VAN VOOREN AFGEBEELDE BEKKEN, EEN KIND DAT DOOR DE ZAAMGETROKKE BAARMOEDER, ROND TEZAAMEN GEPERST WORD, zynde de vóórſte Deelen van hetzelve, naar de ónderſte deelen der *Baarmoeder* gekeerd, en één Hand en één Voet in de *Schede* geperſt. In deze Afbeelding is het vóórſte gedeelte des Bekkens, naar de lengte, midden door het groote Gat geſneeden, weggenomen.

A A. De bovenſte Deelen der *Darmbeenen.*
B B. De *Baarmoeder.*
C. De uitgezette *Moedermond* welke zich
O O O O. In de *Schede* vertoond.
D. Het ónderſte en áchterſte gedeelte des *Schedemonds.*
E E E E. Het overige van de *Schaam*- en *Zitbeenderen.*
F F F F. De *Vetrok.*

Deze Plaat en de drie volgende, toonen vier verſchillende Tegennatuurlyke Leggingen des Kinds in de *Baarmoeder* aan, en kunnen, tot onderrichting dienen, hoe dat, zo wel in dezen, als in álle anderen Tegennatuurlyke Gevallen, het Kind ter Waereld te brengen is.

In alle Tegennatuurlyke Gevallen, kan het Kind ligtelyk gekeerd, en by de Voeten uitgehaald worden, wanneer men zulks ontdekt, eêr noch de Vliezen gebrooken en de Wateren ontlaſt zyn: of wanneer het Bekken eng, en de Vrouw by kragten is, dan kan men het Hoofd, wanneer het groot is, in eene zulke ligging brengen, gelyk als het zich in een natuurlyke *Baaring* aanbied. Maar zyn de Wateren álle verloopen, en heeft zich de *Baarmoeder* ſterk om het Lighaam des Kinds getrokken, dan kan het laatſt vóórgeſtelde zelden geſchieden; wyl de *Baarmoeder* het Kind te ſterk drukt, en het Kinds Hoofd te ſlibberig is.

In het tegenwoordige Geval, kan de Vrouw, of op den Rug, of op de zyde gelegt worden, gelyk in de XVI en XXIV. Plaat geleerd word, en wanneer den *Meeſter* de *Schedemond* allengskens met zyn Vingeren geöpend heeft, moet hy die in de *Schede* brengen, en de Deelen des Kinds, welke voorgekomen zyn, in de *Baarmoeder* terug brengen; of wanneer 'er zo veel ruimte is, kan hy de Hand

Hand inbrengen, om den *Moedermond* te verwyden, wanneer dezelve niet reeds tevooren, door de Vliezen en de Wateren genoegzaam uitgezet is. Is dit gedaan, dan moet hy noch verder, met zyn Hand, tot in de *Baarmoeder* dringen, om van de legging des Kinds verzeekerd te zyn, en wanneer de Billen laager, dan het Hoofd zyn, de ándere Voet zoeken, en dan beide de Voeten buiten den *Schedemond* haalen. Hierna moet, om dezelve een Doek gewonden worden, en wanneer hy die met de ééne Hand omvat om daar aan te trekken, zal hy met de ándere in de *Baarmoeder* dringen, om daarmede het Hoofd des Kinds in de hoogte te heffen, en aldus door trekken en opwaards brengen, trachten het Kind te keeren. Is nu het Hoofd ópwaards gebragt, en valt het niet weder neederwaards, dan kan de *Meester* zyn Hand uithaalen, en gelyk in de beide vóórige Gevallen geleerd word, de Verlosíng ten einde brengen. Wanneer men, na de ílegte gewoonte, één of beide de Voeten vaſthoud, en daaräan trekt, dan kan het wel gebeuren, dat de Billen volgen, en dat zich het Hoofd in de hoogte begeeft; maar indien dit niet geſcheid, dan is het te duchten, dat het Kind een verrekking ondergaan zal, welke na de voorige Handelwyze vermeid word. Zyn de Vliezen gebrooken, eêr zich de *Moedermond* wyd genoeg geöpend heeft, en kan de *Meester* zyne Hand niet inbrengen, 't welk meenigmaalen by zulke Vrouwen voorvald, die voor de éérſtemaal *Baaren*, dan laat men de Deelen des Kinds by aanhoudendheid verder voortrukken, want hierdoor zal zich de *Schedemond* allengskens openen.

TWEE-EN-DERTIGSTE PLAAT.

TOOND ONDER DEZELFDE AFBEELDING GELYK IN DE VOORGAANDE PLAAT, het Kind in eene geheel andere legging, om dat de *Anus* benevens de vóórſte Deelen, naar den *Bodem* der *Baarmoeder* gekeerd zyn; de Linker Arm ſteekt in de *Schede*, de vóórarm buiten den *Schedemond*, en ook is de Schouder mede in den *Moedermond* geperſt.

In dit Geval, moet de *Meeſter* zyne Vingeren tuſſchen het áchterſte gedeelte der *Schede*, en de Arm des Kinds inbrengen, om de Schouder in de hoogte te heffen, en plaats te winnen, dat hy met de Hand in de *Baarmoeder* komen, en het Kinds legging onderzoeken kan. Is hem die bekend, dan zal hy de Schouder naar dat gedeelte der *Baarmoeder* brengen, in welke het Lighaam ligt, om dezen na den Bodem derzelven te brengen. Maar kan het Hoofd des Kinds niet bewoogen, en in eene bekwaame legging gebragt worden, om de Voeten vaſt te houden, dan moet de *Meeſter* zyne Hand hooger ópwaards tragtten te brengen, om de Voeten te zoeken, die gevonden hebbende, dezelve vaſt houden, en zo veel mogelyk is, nederwaards haalen. Word hier door de legging noch niet veränderd, dan moet men de Schouder ópwaards brengen, en aan de Voeten beurdwisſelend trekken, tot dat men dezelve in de *Schede*, of buiten den *Schedemond* uitgehaald heeft; zodanig kan de Verlosſing, gelyk in 't vóórige geval ten einde gebragt worden.

Maar kunnen de Voeten niet verder, als tot in de *Schede*, nederwaards gehaald worden, dan moet men, bove beide de Enkelen een ſtrik leggen, waardoor men, met de ééne Hand de *Beenen*, en met de ándere, die reeds vooráf in de *Baarmoeder* gebragt is, het Hoofd benevens de Schouder in de hoogte brengt. Door deze dubbele Magt, kan de ligging des Kinds veränderd, en de Verlosſing verricht worden. Wanneer in ſoortgelykende Gevallen de Schouders naar den Bodem toe gebragt worden, dan gaat de Arm in 't gemeen in de *Baarmoeder* terug; maar is dezelve zo gezwollen, dat de *Meeſter* zyne Hand

'er

er niet inbrengen kan, en zich den Arm niet buigen, of in de *Baarmoeder* terug brengen laat, dan moet denzelven, om de Vrouw te Verlosſen en te behouden, in de Schouder of Elleboog afgezet worden. Komen beide de Armen zich aanbieden, en dat de Borſt zich vóórdoed, dan handeld men ook, op de vóórſchreevene wyze.

Wat de uitlegging van deze en de volgende Plaat aanbelangt, zo kunnen de voorgaande Plaaten benevens de daar aangeweezene plaatzen nagezien worden.

DRIE-EN-DERTIGSTE PLAAT.

TOOND IN EEN GELYK GEZIGT DES BEKKENS, ALS DE VOORGAANDE PLAAT, een derde ſoort van legging, eens rond tezaamgedrukten Kind aan, 't welk, met den Buik of *Navelgedeelte*, vóór den *Moedermond* legt, wiens *Navelſtreng*, in de *Schede*, tot buiten den *Schedemond* gezakt is.

In dit Geval word de Verlosſing, gelyk dat in de voorige Plaat, daardoor bevorderd, dat men de Borſt in de hoogte heft, en de Voeten nederwaards tragt te haalen. Wanneer het Kind met den Buik vóórkomt, is het gemakkelyker, om de Voeten te bereiken, dan wanneer zich de Borſt voordoed; omdat in 't éérſte Geval, het Hoofd naader by den *Bodem* is, maar de Deyën en Voeten, laager naar beneeden zyn. Wanneer de Buik of de Borſt, in het ónderſte gedeelte des *Bekkens* geperſt word, dan is het te duchte, dat de *Wervelbeenderen* des Kinds verboogen, en het Rugge Merg gedrukt is; ook word 'er dan grooter geweld vereiſcht, om deze Deele in de *Baarmoeder*, terug te dryven, om de Voeten te bereiken; daaröm is het dan meenigmaalen nodig, dat zich de Vrouw omkeere en op de Knieën en Elleboogen begeeft, om den tegenſtand van de Spieren des Buiks te verminderen. Wanneer de *Navelſtreng* tot buiten de *Schedemond* uitgezakt is, en men ontdekt, dat de Slagäderen noch kloppen, dan moet men het uithangende gedeelte deszelven, aanſtonds weder te rug brengen, en in de *Schede* warm houden, om de rondlooping des Bloeds te bewaaren, of de Koudelugt te beletten, dat zy geene ſtremming veroorzaakt. Komt de *Navelſtreng* benevens het Hoofd, dan is het Kind in gevaar, als het niet ſpoedig door de *Weden*, of door de uithaaling by de Voeten, ter Waereld gebragt word.

Hier over kunnen, ten aanzien der Plaaten en de uitleggingen, de beide vóórige nagezien worden.

VIER-EN-DERTIGSTE PLAAT.

STELD HET BEKKEN VAN TER ZYDE EN TE GELYK EEN VAN DE MOEIJELYKSTE TEGENNATUURLYKSTE GEVALLEN VOOR. Het Kind is met den linker Schouder, en met de Borſt en den Hals vóórgekomen, maar het Hoofd ligt over de *Schaambeenderen*, naar zyn rechter Schouder en Rug, toe geboogen; maar de Voeten en de Billen zyn naar den *Bodem* der *Baarmoeder* gekeerd, welke om het Lighaam des Kinds, gelyk een lange *Schede*, tezaamgetrokken is.

ABC. Het *Heilig-* en *Staartbeen.*
D. Het *Schaambeen* aan de linker zyde.
E. Een gedeelte van de *Pisblaas.*
F. Den *Rechtendarm.*
I. De Mond van de *Pisbuis.*
K. De linker *Schaamlip.*
M. De *Anus.*
MN. De *Bilnaad.*
V. De *Pisbuis.*
O. De noch ongeöpende *Moedermond*, welke naar áchteren naar het *Heiligbeen* en *Staartbeen* toegekeerd ſtaat.
RS. Dezelven door Stiplynen afgebeeld, hoe hy door de *Weden*, die nu meenigvuldiger beginnen, geöpend word.
TU. —— wyder geöpend, doch meerder naar de áchter, dan vóórdeelen des *Bekkens* toe.
WP. —— van vóóren noch niet volkomen, maar van áchteren zo wyd uitgezet, dat men daarvan niets meer ziet, zo dat de *Baarmoeder* en de *Schede* ſlechts ééne vlakke met malkander uit maken.

Hieruit is te beſchouwen, waarom de vóórſte Deele des *Moedermondi*, veeltyds vóór het Hoofd des Kinds, tegen de *Schaambeenderen* gedrukt word; maar wanneer nu, daardoor, de Verlosſing opgehouden word, kan men zulks verhinderen, wanneer men één of twéé Vingeren tusſchen het Hoofd, en deze Deele inbrengt, en dan dezelven over het Hoofd ſtroopt. Zie Plaat IX, X, XI, XII, XIII.

De wyze op welke men een Kind, in een Stand, die op deze Plaat afgebeeld word, verlosse zal, is; dat men moet trachten, de Deelen, waarmede het voorkomt, met de Hand terug te dryven, om het Hoofd opwaards na den *Bodem* der *Baarmoeder* te doen ryzen. Is zulks, wegens de sterke te zamenkrimping der *Baarmoeder*, niet mogelyk, dan moet den *Meester* zyn Hand zagtelyk en voorzigtig, langs de Borst en den Buik des Kinds, opwaards brengen om tot de Deyën en Voeten te komen, deze moet hy vatten, en zo ver nederwaards haalen, als het de ligging des Kinds toelaaten wil. Indien dit niet mogelyk is, dan moet men het Lighaam deszelven, door de opwaards brenging der onderliggende deelen, het nederwaards haalen, van de na boven toe leggende deelen, gekeerd worden, en verder de Verlossing ten einde brengen, gelyk in de XXXI. Plaat. Maar kan men de Voeten niet zo ver brengen, dat men ze buiten de *Moedermond* brengen kan, dan moet men, bove de Enkelen een Band leggen, gelyk in Plaat XXXII. geleerd word.

Zie het 1ste en 3de *Deel*, als ook het geen in Plaat XXXI. aangeweezen word.

Pl. XXVIII.

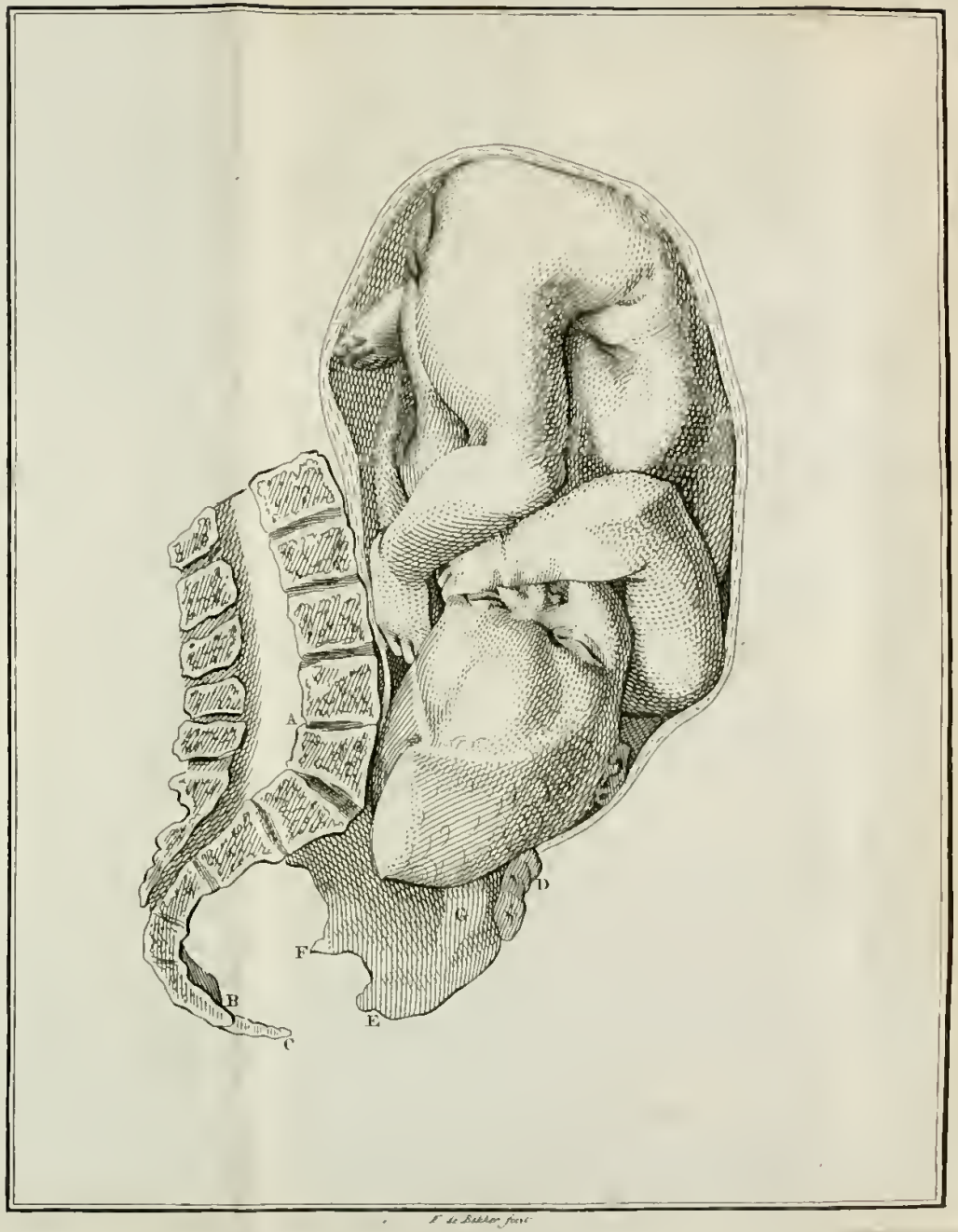

F. de Bakker fecit

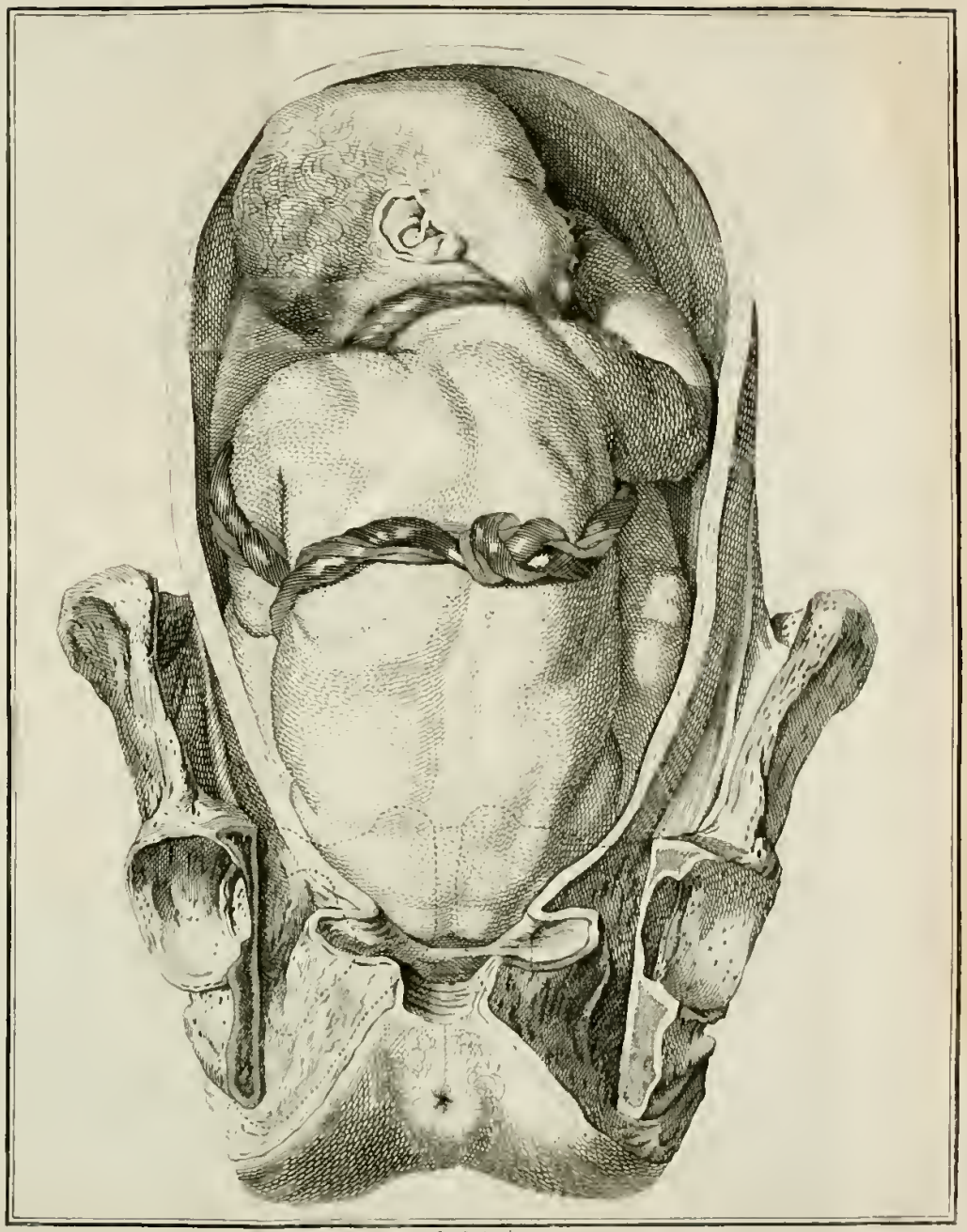

F. de Bakker fecit

F. de Dekker fecit

Pl. XXXI.

F. de Bekker fecit.

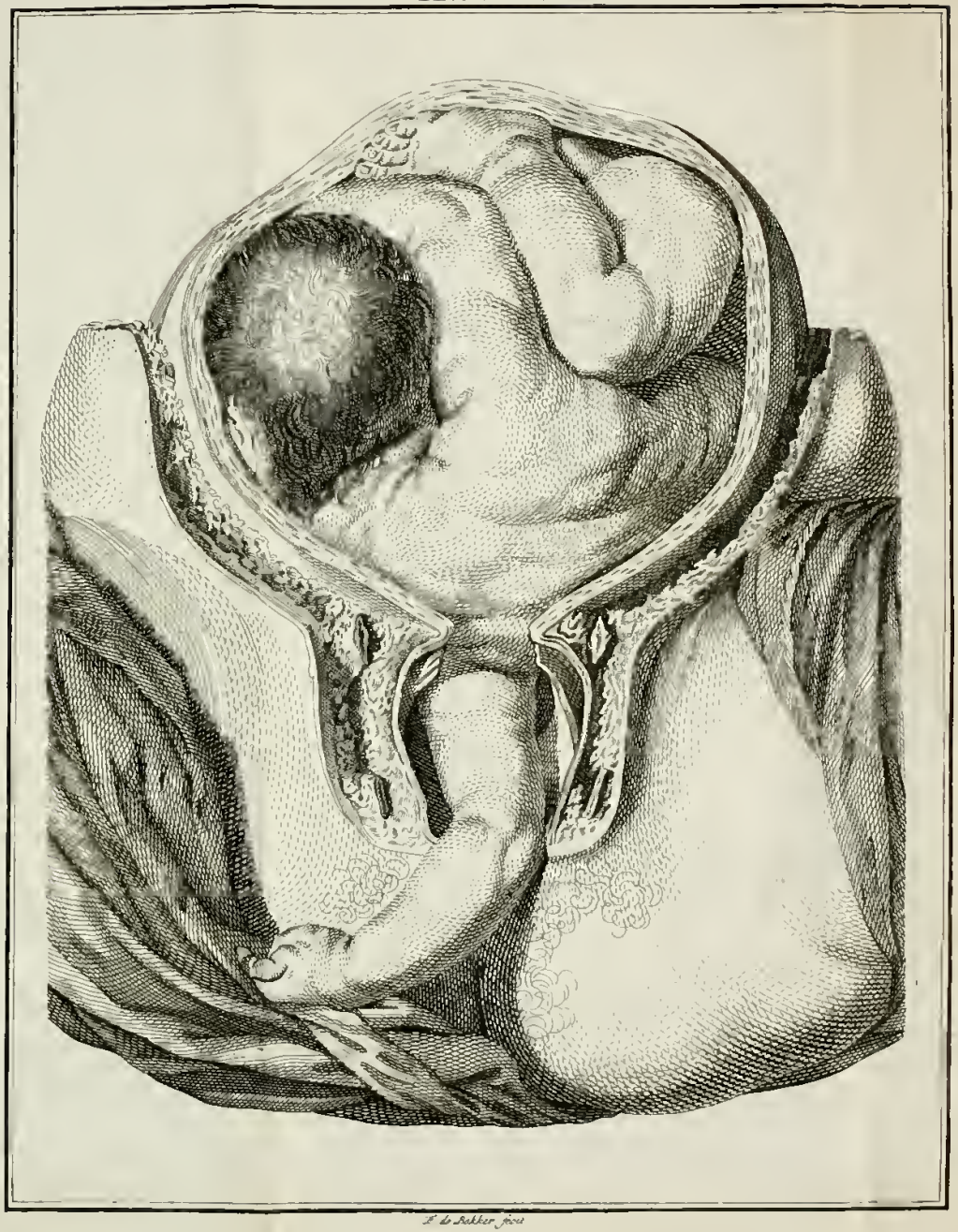

E. de Bakker fecit

F. de Bakker fecit

Pl. XXXIV.

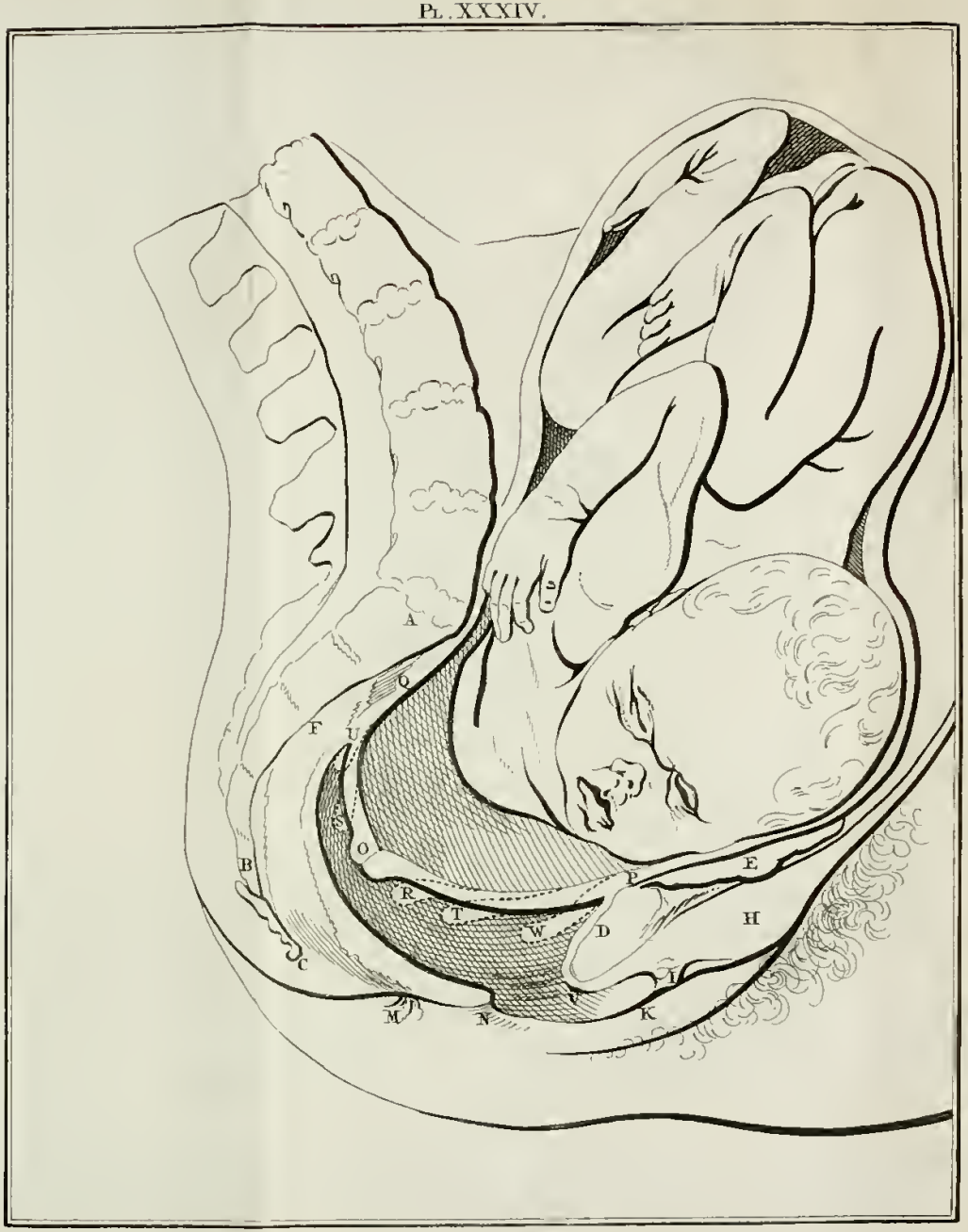

VYF-EN-DERTIGSTE PLAAT.

TOOND HET BEKKEN VAN TER ZYDE TE ZIEN, en hoe door middel van de *lange kromme Tang*, in *tegennatuurlyke Gevallen*, des Kinds Hoofd uit te haalen is, wanneer zulks, naar die wyze die met de Handen te verrichten is, welke in de uitlegging van Plaat XXIX en XXX opgegeven word, niet geſchieden kan.

A. De drie laatſte *Wervelbeenderen* der *Lendenen* benevens het *Heilig*-en *Staartbeen*.

B. Het linker *Schaambeen*.

b. De vóórüitſtaande bogt van het bovenſte gedeelte des *Heiligbeens*, en laatſte *Wervelbeen* der *Lendenen*.

C C. De *Bilnaad* met den *Anus*, welke met de *Tang* te rug gedrukt worden.

D. De *Darmen*.

E E. De Bekleedſelen des Buiks.

F F F. De *Baarmoeder*.

G. Het áchterſte gedeelte des *Moedermonds*.

H. De *Rechtendarm*.

I. De *Schede*.

Als het Lighaam en de Armen van 't Kind Verloſt, en de verſchillende handelwyzen geöeffend zyn, om het Hoofd met behulp der Handen nederwaards te brengen, gelyk in de vóórnoemde Plaaten te zien, en ten vollen in het *érſte* en *derde Deel*, beſchreeven is, dan is de volgende handelwyze noch te beproeven, om het Kind te behouden, hetwelk, anders handelende, omkomen zoude, door de verrekking van den *Hals* en het *Ruggemerg*.

Wanneer de Vrouw, gelyk in de XXIV. Plaat, in een half zittende half leggende ſtand ligt, moet één van de omſtanders, het Lighaam en de *Armen* des Kinds, ópwaards naar den Buik der *Baarende* toe houden, op dat de *Meeſter* meer Plaats verkrygt, de welke, wanneer hy één Hand aan het Kinds Aangezigt gebragt, en hetzelven van de zyde iets áchterwaards gedraaid heeft, om de Tang bekwaamer aan de zyde des Hoofds aan te leggen, dan moet hy zyn Hand, naar het ééne Oor draaijen, en één der *Blaaden* van de *Tang*, met de ándere Hand, tuſſchen de ingebragte Hand en het Hoofd inbrengen, zodanig, dat de kromme zyde, gelyk deze Plaat vertoond, naar de *Schaambeenderen* gekeerd zy. Is dit geſchied, dan haald hy 'er zyn Hand üit, om met dezelve het *Blad* der

Tang te houden, tot dat hy de ándere Hand aan de ándere zyde des Hoofds ingebragt heeft; door welke het Hoofd tegen het ingebragte *Blad* gedrukt word, dat het 'er niet uitvallen kan, wanneer hy met de ándere Hand, aan de tegenöverſtaande zyde, het ándere *Blad* inbrengt. Zyn nu alzo de beide *Bladen* ingebragt, dan heeft hy zich in acht te neemen, wanneer hy die tezaamen ſluit, dat 'er niets van de *Schede* tuſſchen geklemt word. Wanneer nu de *Tang* aan de zyde des Hoofds vaſt aangelegt is, moet het Aangezigt benevens het Vóórhoofd, weder naar de zyde des *Rands* van het *Bekken* gedraaid worden; waardoor het breede Deel des Hoofds in het wydſte Deel van den *Rand* des *Bekkens* komt. Hierna moet het Hoofd verder naar beneden gebragt, en, na dat het de tegenſtand van de grootte des Hoofds of de engheid des *Bekkens* zulks verëiſcht, meer of minder Magt gebruiken. Wanneer nu het Vóórhoofd ver genoeg neederwaards gehaald is, dan moet het zodanig gedraaid worden, dat het in de holte des *Heiligbeens*, en des *Staartbeens* te ſtaan komt, waar ná de Handvatzelen der *Tang*, in de hoogte gebragt moeten worden, en men moet met dezelve vóórzigtigheid handelen, gelyk als in de XIX en XXXſte Plaat geleerd word, om het Hoofd buiten den *Schedemond* te haalen. Op deze wyze kan 'er het Hoofd uitgehaald, en het Kind dikwils behouden worden, zonder dat men genoodzaakt is, om de *Haak* te gebruiken. Uitgezonderd by zulke *Bekkens*, welke zo eng zyn, dat het onmogelyk is, het Hoofd, zonder de grootte te verminderen, 'er uit te haalen.

Zie de XXXIXſte *Plaat*, als ook het *éérſte Deel*, 3de *Boek*, 4de *Hoofddeel*, 5de *Afdeeling*, en het *derde Deel*, de 34 en 35ſte *Verzameling*.

Pl. XXXV.

F. de Bakker fecit

ZES-EN-DERTIGSTE PLAAT.

TOOND HET BEKKEN VAN TER ZYDE TE ZIEN, en hoe men door middel van een *krommen Haak*, het Hoofd eens Kinds 'er uithaalen kan, wanneer hetzelve, om dat het of te groot, of het *Bekken* te eng is, na het verloſte en afgeſcheide Lighaam, in de *Baarmoeder* terug blyft.

A B C. Het *Heilig*- en *Staartbeen.*

D. Het linker *Schaambeen.*

E E. De *Baarmoeder.*

F. Het ſluitende gedeelte des *Haaks.*

g h i. De Punt des *Haaks* binnen de *Herſenpan.*

k i. De gemaakte opening in de *Herſenpan.*

Wanneer dit Geval gebeurdt, om dat het Vóórhoofd op de *Schaambeenderen* word tegengehouden, of om dat het Kind lang Dood, en zo vergaan is, dat beide het Lighaam en de *Onderkaak* onverwagts afgeſcheiden zyn, dan is de lange ópwaards geboogene *Tang* toereikend genoeg om het Hoofd uit te haalen; maar is hetzelve groot en het *Bekken* eng, en kan de Verlosſing na de aangetoonde wyze niet volbragt worden, dan moet men het Hoofd openen, op dat het zich onder de uithaaling verminderen kan in zyn grootte. Wanneer dan nu de *Baarende*, of op den Rug of op de zyde ligt, gelyk in de Verklaaring van de XVI en XVII. Plaat aangeraaden word; dan moet den *Meester* zyne Linkerhand in de *Baarmoeder* brengen, en het Vóórhoofd des Kinds, na de rechter zyde des *Rands*, van het *Bekken*, een weinig áchterwaards draaijen, de Kin naar ónderen gekeerd zynde. Hieröp ſchuift hy de Palm der Hand, en de Vingeren ter hoogte der *Fontanella* ópwaards, en houd het Hoofd met den Duim, en den kleinen Vinger aan de zyde zó vaſt, als 't maar mogelyk is, waarby tegelyk, één omſtander den Buik, aan ieder zyde, met beide de Handen drukken moet, om de *Baarmoeder* in het midden en ónderſte gedeelte deszelven vaſt te houden. Wanneer dit geſchied is, en de *Meeſter* met zyn Rechterhand den *Haak*

in en langs den Arm tot aan het Hoofd gebragt heeft, zodanig, dat de Punt deszelven naar het Vóórhoofd, maar het ronde gedeelte naar het *Heiligbeen* gekeerd ſtaat, dan ſchuift hy denzelven langs de binnen zyde der Linkerhand, tot aan de *Fontanella* ópwaards, en hegt, daar ter plaatze, of daar na by, de Punt des *Haaks* vaſt. Waarby hy de Linkerhand beſtendig in de vóórige ligging houd, tot dat hy met de ándere, de *Herſenpan* met de Punt des Werktuigs doorboord heeft, en maakt daarmede zulk eene lange opening als van k tot i; hieröp houd hy den *Haak* met de Rechterhand vaſt, en trekt de Linkerhand met álle vóórzichtigheid uit, op dat de vóórnoemde ligging niet veränderd worde, en het Hoofd word, door behulp der byſtander, die op den Buik drukt, neederwaards geperſt. Hieröp ſteekt hy de Vingeren der Linkerhand, in den Mond des Kinds, maar den Duim brengt hy onder de Kin, zodanig, dat de Hand over den *Haak* zy: wanneer nu de *Meeſter* álles aldus vaſt heeft, dan kan hy beginnen met beide de Handen te trekken, en perſt op deze wyze de *Herſenen* door de gemaakte opening uit, dan word het Hoofd kleiner, en moet aldus ook volgen. Maar kan dit, wegens de ſlibberigheid des Hoofds, of om die reden niet geſchieden, wyl het bereids te ſterk verbeend is, dat men de opening niet groot genoeg kan maken, dan moet de *Kruin* naar den *Rand* des *Bekken* gedraaid worden, zodanig, dat de *Fontanella* áchterwaards is; daarna veſtigd men de beide *Bladen* der *kromme lange Tang*, aan de zyde des Hoofds, zodanig dat de kromte derzelven naar de *Schaambeenderen* gekeerd ſtaat. Wanneer nu dezelve in malkander gevoegd zyn, dan bind men de Handvatzelen met een' Band tezamen, op dat zy vaſt om het Hoofd zouden liggen blyven, maar een Omſtander, houd dezelve áchterwaards, tot dat de *Herſenpan*, door middel, van de groote *Schaar*, die in de XXXIX^ſte Plaat afgebeeld word, wydgenoeg geöpend is. Hieröp trekt men 't Hoofd zagtelyk uit, maar men draaid vóóráf hetzelve naar de zyde des *Rands*, en wanneer 'er de *Herſenen* uit dringen, en het Hoofd verder neederwaards gebragt is, dan draaid men 't zó, dat het Vóórhoofd in de holte des *Heiligbeens* komt. Waaröp de Verloſſing, gelyk in Plaat XVI. voleind word.

Deze Plaat kan ook daartoe dienen, dat men ziet, hoe de *Haak* aan 't Hoofd aan te leggen is, wanneer zulks, alſchoon het Lighaam daarvan niet afgeſcheiden is, door den *Meeſter*, met de Handen, of de lange *Tang*, gelyk in de XXIX en XXXV^ſte Plaat 'er niet uitgehaald kan worden.

Zie het *éérſte Deel*, 3de *Boek*, 3de *Hoofddeel*, 7de *Afdeeling*, het 4de *Hoofddeel*, 5de *Afdeeling*. En het 3de *Deel*, de 31^ſte en 32^ſte *Verzameling*.

NB.

NB. Onze Schryver geeft in 't *eérſte Deel*, 3de *Boek*, 5de *Afdeeling*, No. 3. *Pag.* 217 en 218. noch een duidelyke onderrichting, hoe men een Hoofd dat van den *Romp* in de *Baarmoeder* nablyft, kan redden; in deze zegt hy *Pag.* 217. §. 421. „Daar was *oudtyds* een Werktuig, voorzien met twee *Bladen*, „ dat zich om één *Spil* draaide; hetzelven wierd, in dit Geval, aangepreezen, „ en is, in vervolg van tyd met noch één *Blad*, door den *Heer* LEVRET ver„ beterd, die het den *Hoofdtrekker* noemt. Maar om dat ik deze uitvinding, al „ te zaamengeſteld, en de *Bladen* aan een al te ronddraaijende beweeging onder„ worpen vond, heb ik derzelver gedaante op zulk eene wyze veränderd, dat „ het eenvoudiger, min koſtbaarder en bekwaamer is geworden. Als men de „ *Kruin*, op de vóórnoemde wyze, naar beneeden heeft gebragt, brengt men „ dit Werktuig, met deszelfs *drie Blaaden* op elkander gevoegd, langs de Hand, „ naar het bovendeel des Hoofds: dán opend men de *Blaaden* zodanig met de „ ándere Hand, dat, door dezelven, het Hoofd word omvangen: teweeten, men „ draaid de *Blaaden*, op een zagte en gemakkelyke wyze, naar de rondte en „ lengte der *Baarmoeder* van malkander áf, op dat zy, lángs, en over de „ ongelykheden der *Herſenpan* en des *Aangezichts* heen ſchuiven, tot zy, „ als een driehoekig rond, vân en óver malkander ſtaan; waardoor de tegen„ ſtand des Hoofds in de *Baarmoeder* word overwonnen. Wanneer zy nu, digt, „ en in een' gelyken afſtand van malkander, om het Hoofd zyn gebragt, haald „ men de Hand uit, men voegt de *Handvatzelen* tezaamen, en men *bind* de„ zelve met een' *Band* aan malkander; hierná vaart men met het neederwaards „ haalen, openen, en uithaalen, als voorheen geleerd is, voort, en men vergeet „ niet, dat, hoe verder de Hand in de *Baarmoeder* gebragt kan worden, hoe „ ligter zich ook de zaak, door dit Werktuig laat behandelen."

En §. 425. „Als het Hoofd *klein*, of het *Bekken* wyd is, moet men het *groot*„ *te Gat* met de *Schaar* verwyden, en den *Stompen Haak* inbrengen, om met „ denzelven het Hoofd neder te trekken, of zo lang naar beneden houden, „ dat men de *Tang*, den *krommen Haak*, of LEVRETS *Hoofdtrekker* veſtigen „ kan."

Het vóórnoemde, de Onkoſten en het nut dat ik zoude kunnen doen, overwoogen, en de Plaat van onzen SCHRYVER beſchouwd hebbende; en 'er noch geen afbeelding van 't Werktuig noch van hetzelve om het Hoofd gevat, (voor zo veel my bekend is,) in de Schriften te vinden is, zo heb ik de vryheid genomen, om het Werktuig op de helft der groote en breedte in een byſondere Plaat achter deze van onzen SCHRYVER te laaten volgen, en op deze zonder het

waare oogmerk van onzen Autheur te benadeelen, het Werktuig, door omtrek-lynen, om het Hoofd gevat, (volgens myn gering begrip, dat ik beſluit uit het vóórgaande, als hy hebben wil, dat het geplaatſt moet zyn, eêr men onderneemt om de uithaaling van 't Hoofd te doen,) laaten afbeelden; welke afbeelding gemakkelyk op de Plaat geſchied is, maar of het zo gemakkelyk om het Hoofd te plaatzen is, twyffele ik aan; echter zo als het my vóórkomt, vry wat gemakkelyker dan met den Koſtbaaren zeer zaamgeſtelde, en byna onnavolgbaare *Hoofdtrekker* van LEVRET. Zie verder de Beſchryving van 't Werktuig, op Plaat XXXVI.*

Pl. XXXVI.

F. de Bakker fecit

Pl. XXXVI.*

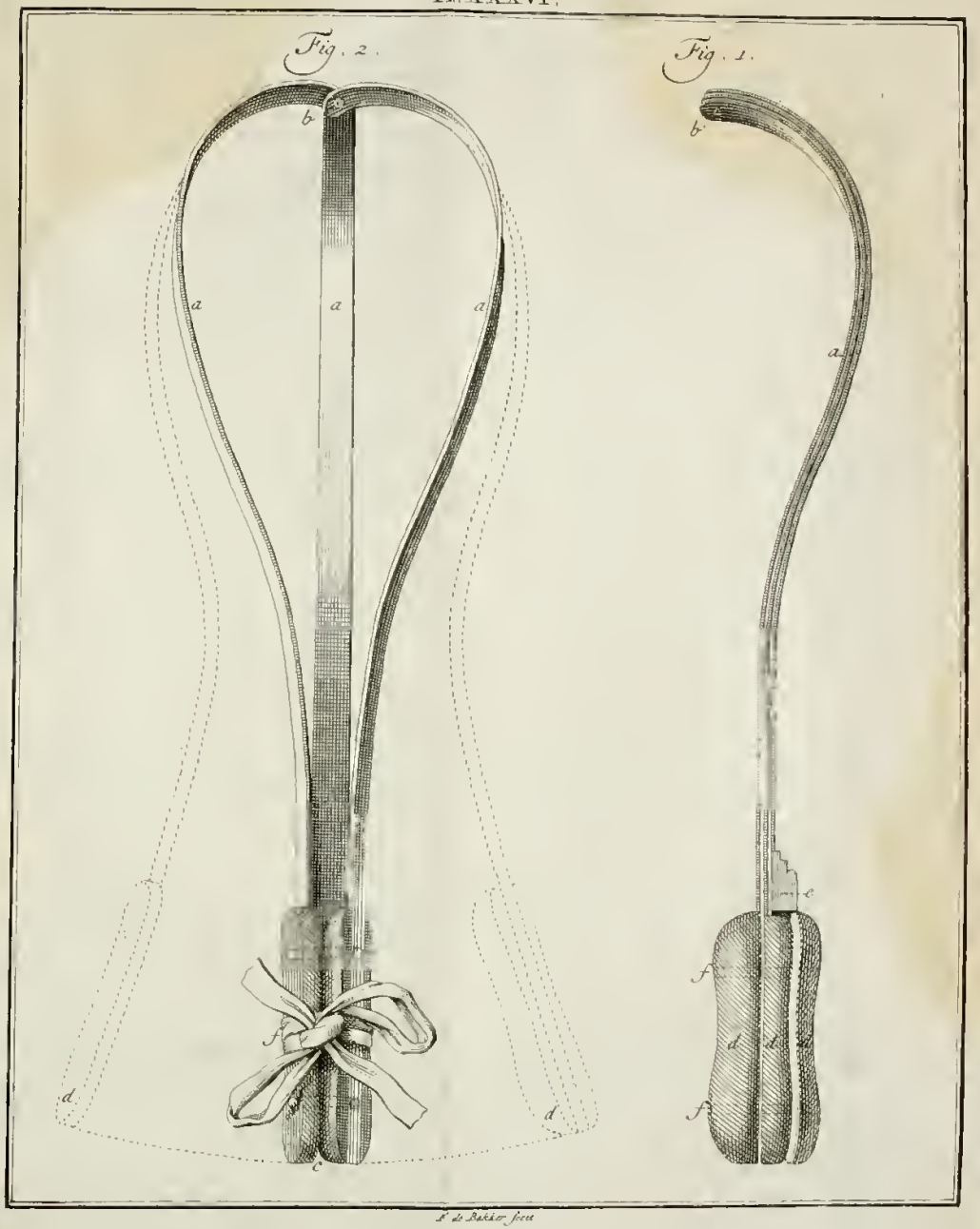

F. de Bakker fecit

ZES-EN-DERTIGSTE PLAAT.*

VERTOOND DEN DOOR SMELLIE *VERBEETERDE HOOFDTREKKER VAN* LEVRET, waar van

De éérſte *Figuur* het Werktuig vóórſteld, zo als het in elkander gevoegd moet zyn, wanneer men 'er, gelyk als in de Uitlegging van Plaat XXXVI. geleerd word, mede werken wil.

a. Zyn de drie op elkander liggende veerächtige *Bladen.*

b. De As om welke de *Bladen*, een iegelyk op zich-zelfs, rond kunnen draaijen.

d d d. Granadilje ſtukjes hout, die wanneer dezelve te zaam gevoegd zyn, één Handvatzel uitmaaken, ieder is, aan één van de einden der *Bladen* door twee eiſeren boudjes vaſt geklonken, gelyk te zien is by f f.

e. Is een eiſeren Blokje dat tot teeken diend, om te weeten waar het bolle ofholle gedeelte van 't Werktuig is, wanneer de *Bladen* ingebragt zyn.

De tweede *Figuur* het geöpende Werktuig, zo als het weezen moet, wanneer het Hoofd tuſſchen hetzelve gevat is.

a a a. De drie *Bladen.*

b. De As, om welke de *Bladen* kunnen draaijen.

f. Een Band waar door de uitſpringing der einde belet worden.

c d. De afſtand dien de einde, van 't Werktuig, door hunne veerkragt zouden neemen, wanneer de Band die hun verëenigen, weggenomen word. Zie de bewerking, die men 'er mede doen kan in de uitlegging van Plaat XXXVI.

ZEVEN-EN-DERTIGSTE PLAAT.

TOOND BENEVENS DE TWEE VOLGENDE VERSCHEIDEN SOORTEN VAN NUTTIGE WERKTUIGEN, DIE IN MOEIJELYKE VERLOSSINGEN GEBRUIKT WORDEN.

A. Is de *rechte korte Tang*, waar by de Evenredigheid, aangaande den Afstand der *Bladen* van elkanderen, en de lengte van de einden derzelven, tot ter plaatze, waar zy zaamgevoegd zyn, naauwkeurig waargenomen worden, zynde het éérste, twee Duimen Afstands, en het laatste, zes Duimen lengte, zo dat dan de *Bladen*, met de Handvatzelen, die vyf en een half Duim lang zyn, een lengte van elf en een half Duim hebben. De lengte der Handvatzelen kan na begeeren veränderd worden. Echter heeft my de ondervinding geleerd dat dit de beste Maat, en zulk een *Tang* bekwaamer in 't gebruik is als een langer, om dat zy, in de meeste moeijelyke Gevallen, waarin men dezelve noodig acht, die te gebruiken, ter Verlossing sterk genoeg is. De *Handvatzelen* en het onderste gedeelte der *Blaaden* kunnen, gelyk hier, met dik leeder overtrokken worden; maar de *Blaaden* zelfs kan men met dunner overtrekken, zo, dat men het ligt vernieuwen kan, wanneer men uit een vóórgaande Verlossing, een besmetting van *Venusziekte* te duchten heeft. Wanneer de *Tang* zodanig overtrokken is, dan houd zy vaster, en drukt ook het Hoofd des Kinds niet zo sterk. En om dat men ook de *Bladen* gemakkelyker inbrengen kan, moeten zy met *Varkensreuzel* bestreeken worden.

b. Toond het áchterste gedeelte van een enkel *Blad*, om de wydte en lengte van de opening, gelyk ook om de gedaante, en de geheele Maat deszelven aan te toonen; doch het Handvatzel is hier iets te groot afgebeeld.

Wat de Vorm en de Maat van de *lange Tang* aanbelangt, die uitwaards geboogen staat, en op dezelve wyze bekleed moet worden, zo kan daaröver de XXIste Plaat nagezien worden; als ook de NB. op deze Plaat.

Men bediendt zich vóórnamelyk van de *Tang* om het Kind te behouden, en het gebruik van Scherpe Werktuigen te vermeiden; echter moet men zich van dezelve slechts in zulke Gevallen bedienen, waarin de uithaalende Magt, voor het leeven der Moeder, geen kwaade gevolgen hebben kan. Want door het onbezonnen gebruik der *Tang*, kan men veel meêr schaade dan vóórdeel toebrengen.

Men kan hier over de Verklaaring van de XVIde Plaat, de Vóórrede des *tweeden Deels*, de *Gevallen*, en de *Verzamelingen* hier toe dienende, nazien.

C. Den *Stompen Haak*, welken men in driërly opzigt gebruikt.

Voor-

Pl. XXXVII.

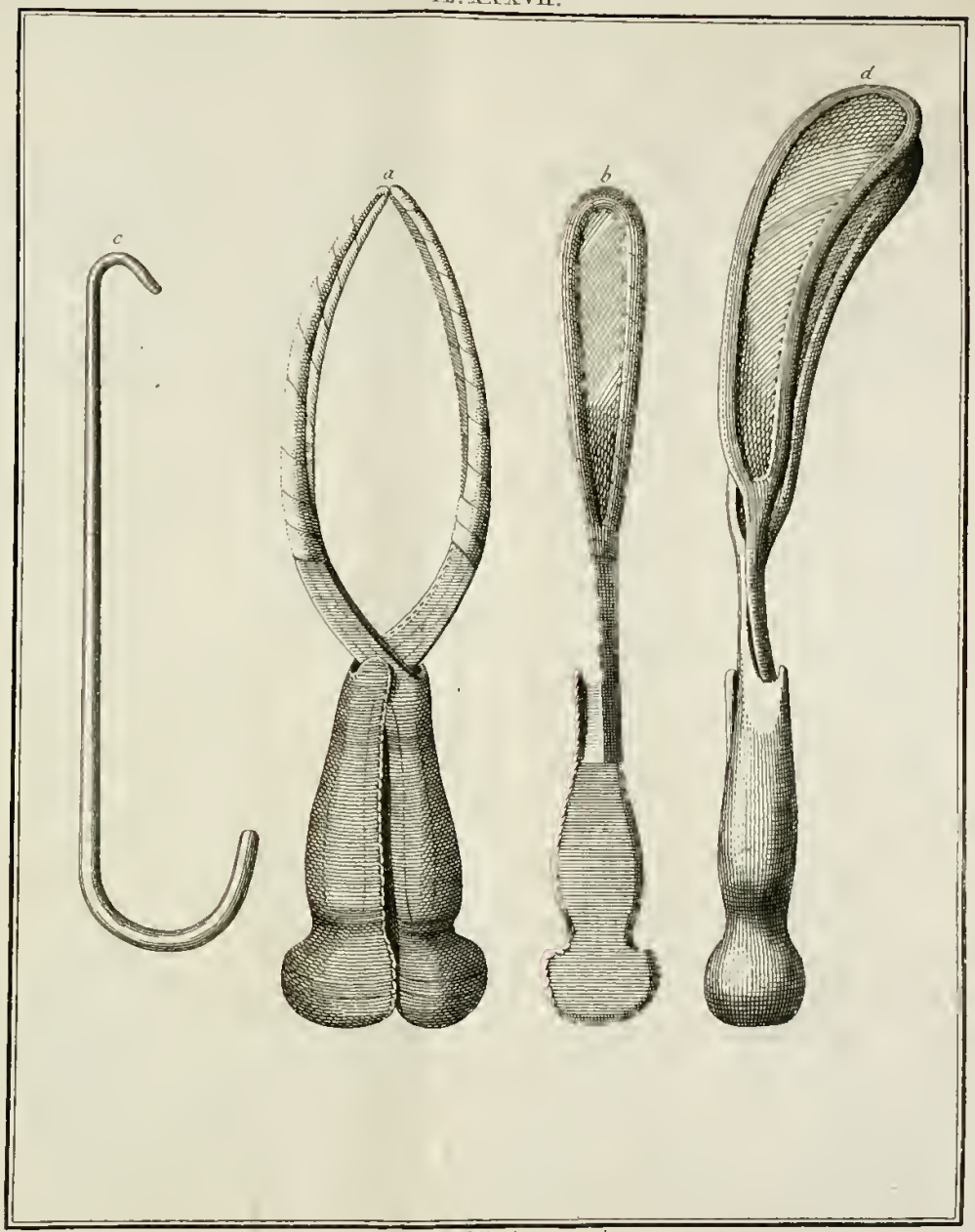

P. de Bakker fecit

Vooreerſt, om het uithaalen des Hoofds te bevorderen, na dat de *Herſſenpan* met de *Schaar* geöpend is, door het kleine einde van den zelven, opwaards, langs het Oor, aan de buiten zyde des Hoofds boven den *Onderkaak* te brengen, waaräan men de klaauw moet vaſt hechten; waarná men dan het ándere einde des *Haaks* met een der Handen vaſthoud, en intuſſchen twee Vingeren der ándere Hand in de gemaakte opening brengt, door welke vaſt houdingen en trekkende magt het Hoofd allengskens uitgehaald word.

Ten tweeden, is het kleine einde zeer dienſtig, wanneer 'er in de éérſte vier of vyf Maanden een Kind gebooren word, om daarmede den in de *Baarmoeder* los liggenden *Moederkoek* uit te haalen, wanneer de Lyderes door de lange terug blyving deszelven, uitgebloed, zwak word, de *Weden* niet vermoogend zyn denzelven uit te dryven, en niet door behulp der Vingeren uitgehaald kan worden. Maar wanneer de *Moederkoek* noch vaſt zit, dan is het gevaarlyk, zo wél dit als een ánder Werktuig, daar toe te gebruiken, om denzelven 'er uit te haalen, dan moet men hem liever, daarin, zo lang zitten laaten, tot hy zich van zelfs losmaakt. Wanneer 'er een klein gedeelte van de *Nageboorte* buiten den *Moedermond* gedreeven, en van het noch in de *Baarmoeder* vaſtzittende gedeelte afgeſcheurd word, dan trekt zich de *Moedermond* te zaamen, en dan houd de prikkeling op, welke veröorzaaken moet dat de *Naweden*, aanhouden, en dat de geheele *Nageboorte* afgeſcheiden en uitgeworpen werd.

Ten derden, dient het groote einde des *Haaks*, om het Lighaam daarmede uit te haalen, wanneer het Kind met de Billen vóórkomt; doch men moet hem met veel vóórzichtigheid gebruiken, op dat men de *Deijen* niet verrekt of breekt. Zie de XXIXſte Plaat, als ook het *éérſte Deel*, 2de *Boek*, 3de *Hoofddeel*, en het 3de *Boek*, 3de *Hoofddeel*, de 7de *Afdeeling*, en het 4de *Hoofddeel*, de 2de *Afdeeling*: het 2de *Deel*, 12de *Verzameling*: het 3de *Deel*, de 31 en 32ſte *Verzameling*.

NB. Ik heb hier, omtrend de Bekleeding van het *Blad* der *Tang* b, eenige veränderíng laaten maaken, om de kanten derzelven gladder, en om de indeuking in de bekleedzelen van het Kinds Hoofd, wanneer men het daarmede gevat heeft, minder te doen zyn; als ook, wanneer men het eene *Blad* der *Tang*, om een geklemd Hoofd te redden, gebruiken wil, nader aan den *Roonhuiſiaanſchen Hefboom* te zyn; maar doch heb ik met een geſtipte Slingerlyn om het *Blad* heen aan laten toonen de bekleeding, zo als het Originelen is.

Ook heb ik de groote *Tang* d, die aan de zyde geboogen is, op de helft der lengte en breedte laaten afbeelden, om het verſchil der lengte, en de gedaante, die dezelven met de kleine heeft, aan te toonen. Zie verder Plaat XVII. XXVI. en vóórnamelyk Plaat XXXV. Als ook het 1ſte *Deel*, 3d *Boek*, 4de *Hoofddeel*, de 5de *Afdeeling*, en het 3de *Deel*, de 34 en 35ſte *Verzameling*.

ZEVEN-EN-DERTIGSTE PLAAT.*

TOOND ALLE DE ROONHUISIAANSCHE HEFBOOMEN AAN.

a a. De Hefboom op zyn Plat en kant van R. Boom.

b b. —— —— —— —— —— J. de Bruin.

c. Een touwtje met een Knoop om het Werktuig gebonden, dienende na gedachten, om de lange van de korte Bogt op het gevoel te kunnen onderscheiden.

d d. De Hefboom van Alb. Titsingh, mede op zyn plat en kant te zien.

Zie verder de overweeging aangaande Werktuigen enz. in het 1ste *Deel*, *pag.* 173, als ook het *Ontdekt geheim*, de laatste uitgaf.

Pl. XXXVII*.

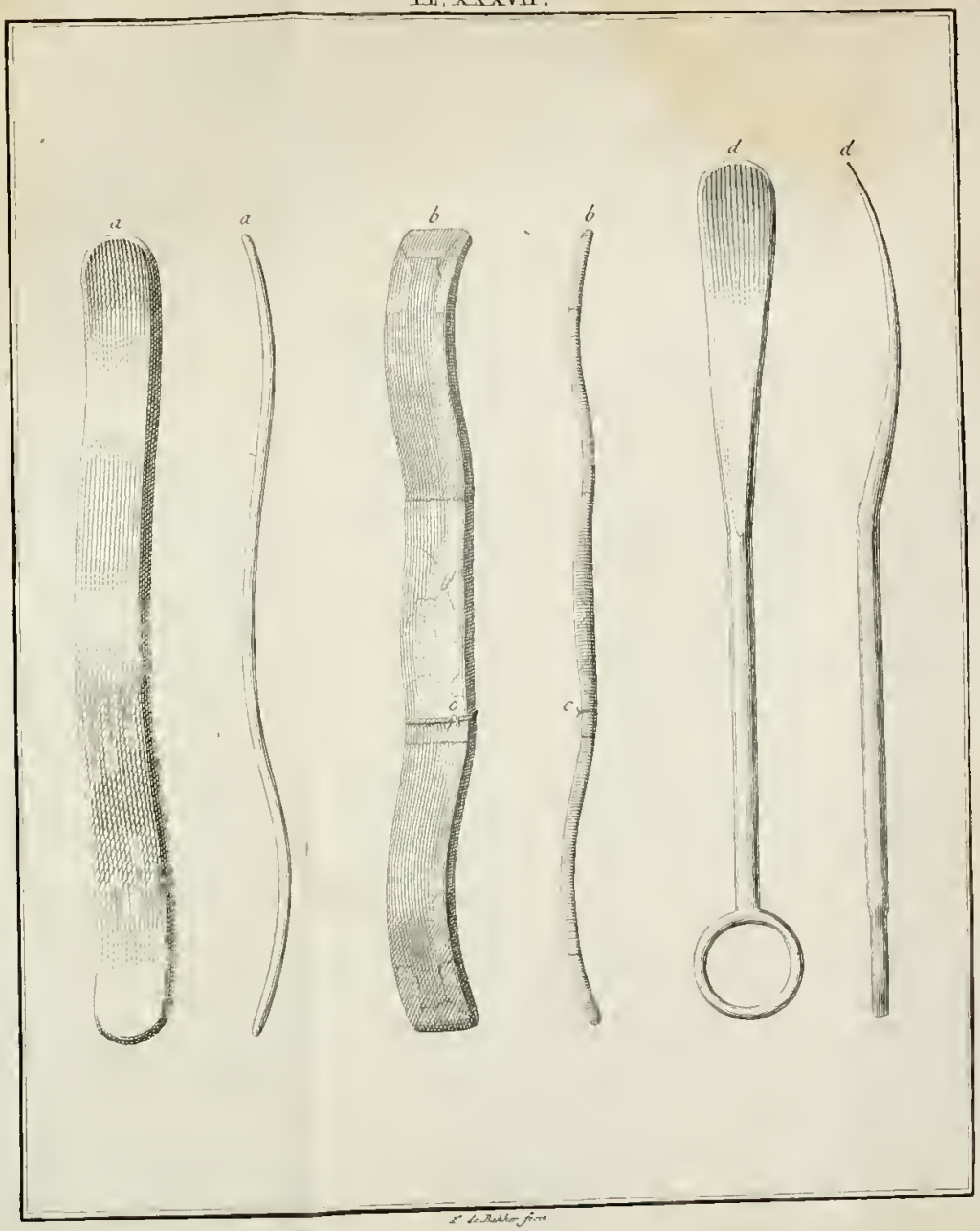

F. de Bakker fecit

ACHT-EN-DERTIGSTE PLAAT.

A. *VERTOOND DE SLINGER MET DE BALYN*, daarvan men zich menigmalen in *moeijelyke Gevallen* kan bedienen, wanneer de *Meester* in kas van Nood de *Tang* niet by de Hand heeft.

Wanneer het Kind met de *Kruin* vóórkomt, en het Hoofd in het ónderste gedeelte des *Bekkens* gezakt, en de Vrouw af is en de *Weden* om het Kind uit te dryven te zwak zyn, dan moet men de zaamgeboogen *Slinger*, langs het vóórste gedeelte der *Wandbeenderen*, naar het Aangezigt toe, inbrengen, en als het mogelyk is, onder den *Onderkaak* tragten te brengen. Wanneer nu dit geschied is, dan kan men de Balyn, of daar inlaaten, of uit het Lint, die als een *Schede* gemaakt is, uithaalen, en onder ieder zwakke *Wede*, zagtelyk trekken. Kan men het Hoofd in het bovenste gedeelte des *Bekkens* te rug brengen, dan is het noch gemakkelyker de *Slinger* over de Kin te brengen, daar zy dan ook zekerder en beeter, dan aan het Aangezigt vast houd. Maar komt het Kind met het Aangezigt of Vóórhoofd vóór, dan brengt men de *Slinger* over het Achterhoofd. Zie het *éérste Deel*, 3de *Boek*, 3de *Hoofddeel*, 2de *Afdeeling*, en het *twecde Deel*, de 24ste *Verzameling*.

In dergelyke Gevallen, kan men zich in plaats van *Balyn* ook van *Bindrotting* of een taay Takje van een Boom bedienen, die men met een Lint, gelyk eene *Schede* tezaam genaaid, kan overtrekken.

BB. Zyn twee Afbeeldzels van een nieuwe soort van *Moederstopzels*, voor de uitzinking der *Baarmoeder*, die na de FRANSCHE en HOLLANDSCHE soort gemaakt zyn. Wanneer de *Baarmoeder* te rug gebragt is, dan brengt men het dikke einde des *Moederstopzels* in de *Schede*, zodanig, dat de *Moedermond* in 't holle gedeelte komt te rusten, in welke drie gaaten zyn, op dat 'er geen vochtigheid in 't zelven zou blyven staan. Aan het dunne einde, dat buiten den *Schedemond* blyft, zyn twee gaaten, door welke twee Banden gehaald worden, aan welke vier ánderen Banden gebonden worden, welke van een Buikband, die de Vrouw omheeft, afhangen, en aldus het *Moederstopzel* inhouden. Wanneer de Vrouw te Bedde gaat, kan zy 'er het *Moederstopzel* uithaalen en des Morgens weder inbrengen; maar om dat de *Schedemond* menigmalen daar door geschaaft word, en dus het gebruik daarvan ongemakkelyk is, zo word de ronde met C. Geteekende meerder gebruikt. Men maakt dezelven uit Hout, Ivoor of Kurk, en deze word

met

met Lywaat bekleed en in waſch gedoopt. Men beſmeert den *Moederring* met *Pomade*, en men ſteekt hem met den *Rand*, in de *Schede*, en men brengt hem, daarná, door middel van één der Vingeren die men in de opening ſteekt, in een dwarsſe ligging in de *Schede*, zodanig, dat de *Moedermond* in het holle gedeelte des Rings komt te ſtaan. Zy moeten, naar maate de Weg enger of wyder is, grooter of kleinder gemaakt worden, op dat de Ring onder een buitengewoone Persſing, 'er niet uit zoude vallen. Zie het *éerſte Deel*, 4de *Boek*, 1ſte *Hoofddeel*, 7de *Afdeeling*; en het *derde Deel* de 24ſte *Verzameling*.

DD. Zyn twee Afbeeldingen van eene Vrouwe *Catheter*, om zyne bogt en zyn verſcheiden Deelen aan te toonen. Ten gemeene gebruik kan hy veel korter gemaakt worden, om hem bekwaamer in de zak te kunnen draagen. Maar wanneer het Hoofd en het Lighaam menigmalen de Blaas drukt, dan moet de *Catheter* de hier afgebeelde lengte hebben; en by eenige buitengewoone Gevallen, ben ik genoodzaakt geweeſt, my wél van een Mannen *Catheter* te bedienen.

Zie het *éérſte Deel*, 2de *Boek*, 1ſte *Hoofddeel*, 2de *Afdeeling*; en het *tweede Deel*, de 10de *Verzameling* No. 2.

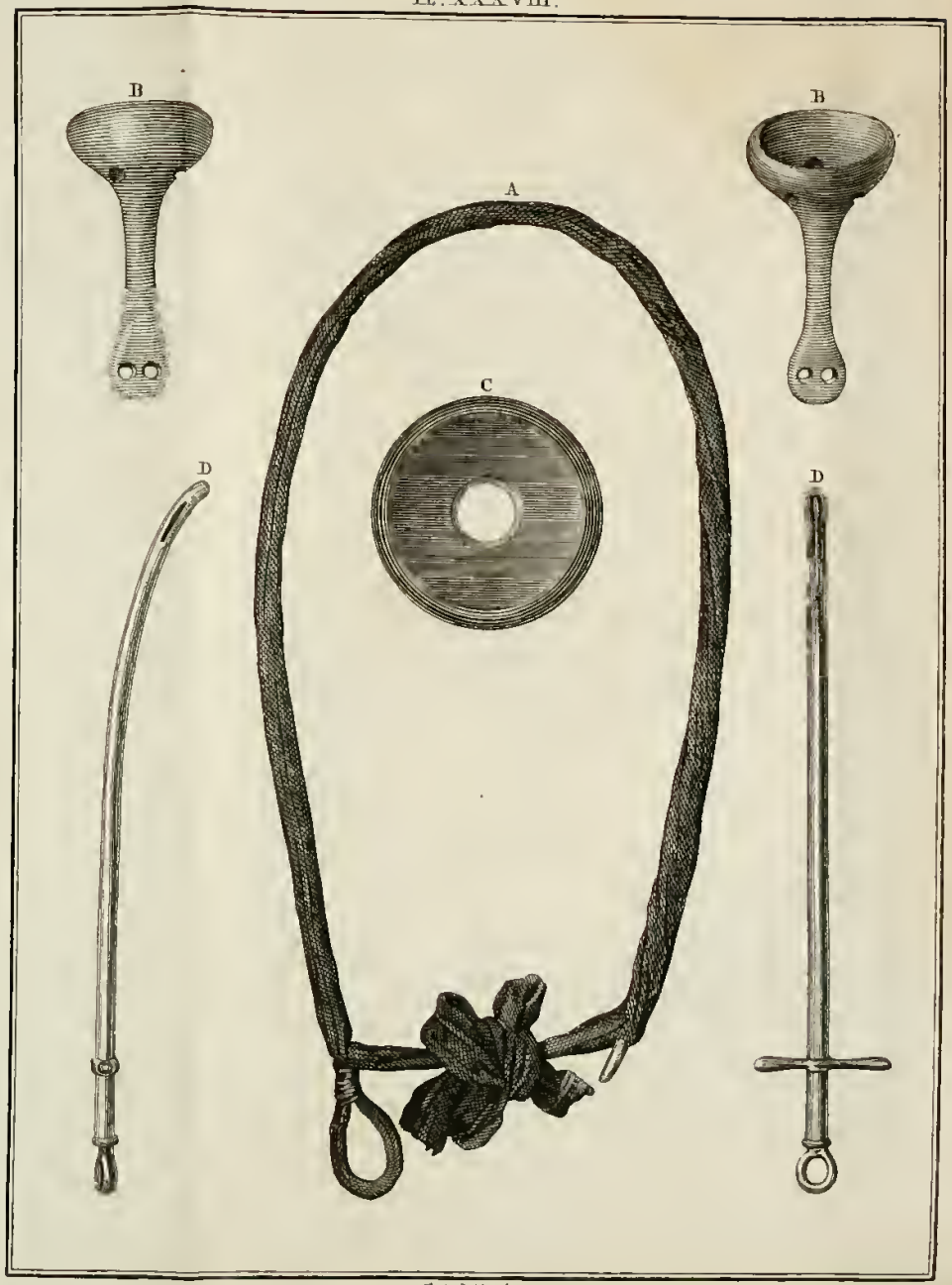

F. de Bakker fecit

NEGEN-EN-DERTIGSTE PLAAT.

a. *VERTOOND EEN PAAR KROMME HAAKEN*, welke, gelyk de *Tangen* tezaam gevoegd zyn. Zeer zelden heeft men beiden noodig, uitgezonderd als het Kind met het *Aangezigt* vóórkomt, zodanig, dat de Kin naar het *Heiligbeen* gekeerd is, en wanneer men het Hoofd onmogelyk beweegen kan, om het Kind by de Voeten, of met de *Tang* te haalen. Wanneer in dit Geval één *Haak* niet genoegzaam is, dan brengt men ook den ánderen in, en als zy beiden tezaam gevoegd zyn, dan maken zy gelyk *Haaken* doen, een opening in de *Hersfenpan;* maar als het Hoofd voortgaat, dienen zy als eene *Tang*, om het Hoofd bekwaamer te kunnen keeren, en te wenden, om het 'er uit te haalen. Zy zyn ook zeer dienstig om het Hoofd 'er uit te haalen, wanneer het van den *Romp* in de *Baarmoeder* nablyft, en met het eene *Blad* 'er niet uitgehaald kan worden. Hoewel men de *Scherpe Haaken* zelden noodig heeft, als het Hoofd vóórkomt, om dat de *Stompe Haak*, die in de XXXVIIste Plaat afgebeeld word, in 't gemeen gebruikt kan worden, of zich hetzelven, wanneer het door middel der *Schaar* geöpend is, met de *Tang* laat uithaalen.

Men moet zich wel in acht neemen, wanneer men den *Scherpen Haak* in brengt, dat men deszelfs Punt naar het Kind toekeerd, byfonder in zulke Gevallen, waar men met de Vingeren niet by kan, om denzelven te leiden. De geftipte lyn, die langs de ééne zyde des *Blads* loopt, ftelt een *Schede* vóór, waarmede de *Scherpe Punt* bedekt word, tot dat de *Haak* vergenoeg ópwaards gebragt is; dan maakt men den *Band*, die aan het Handvatzel, door twee geftipte Lynen verbeeld word, los, men haald 'er de *Schede* uit, en de bloote Punt haakt men in 't Hoofd, gelyk in de XXXVIste Plaat getoond word.

Wanneer de Punt met de *Schede* bedekt is, kan men zich van denzelven in plaats van een *Stompen Haak* bedienen.

b. Vertoond een *Haak* van 12 Duimen lank, van áchteren te zien.

c. Vertoond de Punt van den *Haak* van vóóren, op dat men de lengte en de breedte deszelven zien kan, welke iets langer en fmaller behoord te zyn dan hier verbeeld word.

d. Is een *Schaar*, waarmede men, het *Bekken* zeer eng of mismaakt zynde, de

Hersſenpan van 't Kind doorboord. Zy moet recht ſterk gemaakt, en negen Duimen lang zyn, ook in het midden van ieder *Blad* een *Stuitpunt* hebben, welk veel toebrengt, dat men met dezelven een veel beeter opening maken kan.

De vóórnoemde Werktuigen behoorden nooit, dan in buitengewoone Gevallen, waar men de Vrouw niet zonder hunne behulp behouden kan, gebruikt te worden.

Zie het *éérſte Deel*, 3de *Boek*, 3de *Hoofddeel*, 5de *Afdeeling*, het 5de *Hoofddeel*, No. 1. *derde Deel*, de 31 en 35ſte *Verzameling*.

NB. De *Stuitpunten*, die aan de buiten zyde der *Blaaden* van de *Schaar* vertoond worden, zyn niet gelyk onzen *Schryver* die in zyn Plaat heeft afgebeeld. Deze verandering heb ik laaten doen, om rede, wanneer de *Stuitpunten* binnen de gemaakte opening, dus in de *Hersſenpan* mogte komen te glippen, dezelven, gemakkelyker dan die aan de *Schaar* van onzen *Schryver*, terug en met meerder vyligheid uit de *Schede* gehaald zoude kunnen worden: en ook, om dat men op het enkel beſchouwen der *Schaar* niet begrypen zoude, dat men met *Schaar* de *Hersſenpan* doorboord en de *Stuitpunten* binnen de gemaakte opening brengt, de *Schaar* dan öpend, en aldus, met dezelve, gelyk met een trekkend Werktuig, het Hoofd uithaald, (gelyk een zeeker *Heer* zich verbeeld heeft,) hetwelk een ſchaadelyke behandeling voor de Lyderes zoude kunnen zyn.

A. Is een *Schaar* op de helft der lengte en breedte verbeeld, waarmede men het Hoofd in ſommige Gevallen beeter dan met de *rechte Schaar*, van onzen *Schryver*, kan openen, vóórnamelyk, wanneer het vóórgekomen *Been* des Hoofds te hard is, en 'er een Naad van 't Hoofd zydelings ligt: want met de éérſte kan meerder zydelings in 't Hoofd geboord worden dan met de laatſten.

B. Zyn de *Blaaden* van een *Schaar*, die kleinder dan de vóórgaande zyn, waarmede men met meerder gemak, den Buik van een Dood Kind, welk opgezwollen is, kan doorſteeken en knippen, dan dat men denzelven met den *Haak* kan open haalen. Zie WALBAUM vóórnoemt.

E I N D E.

Pl. XXXIX.

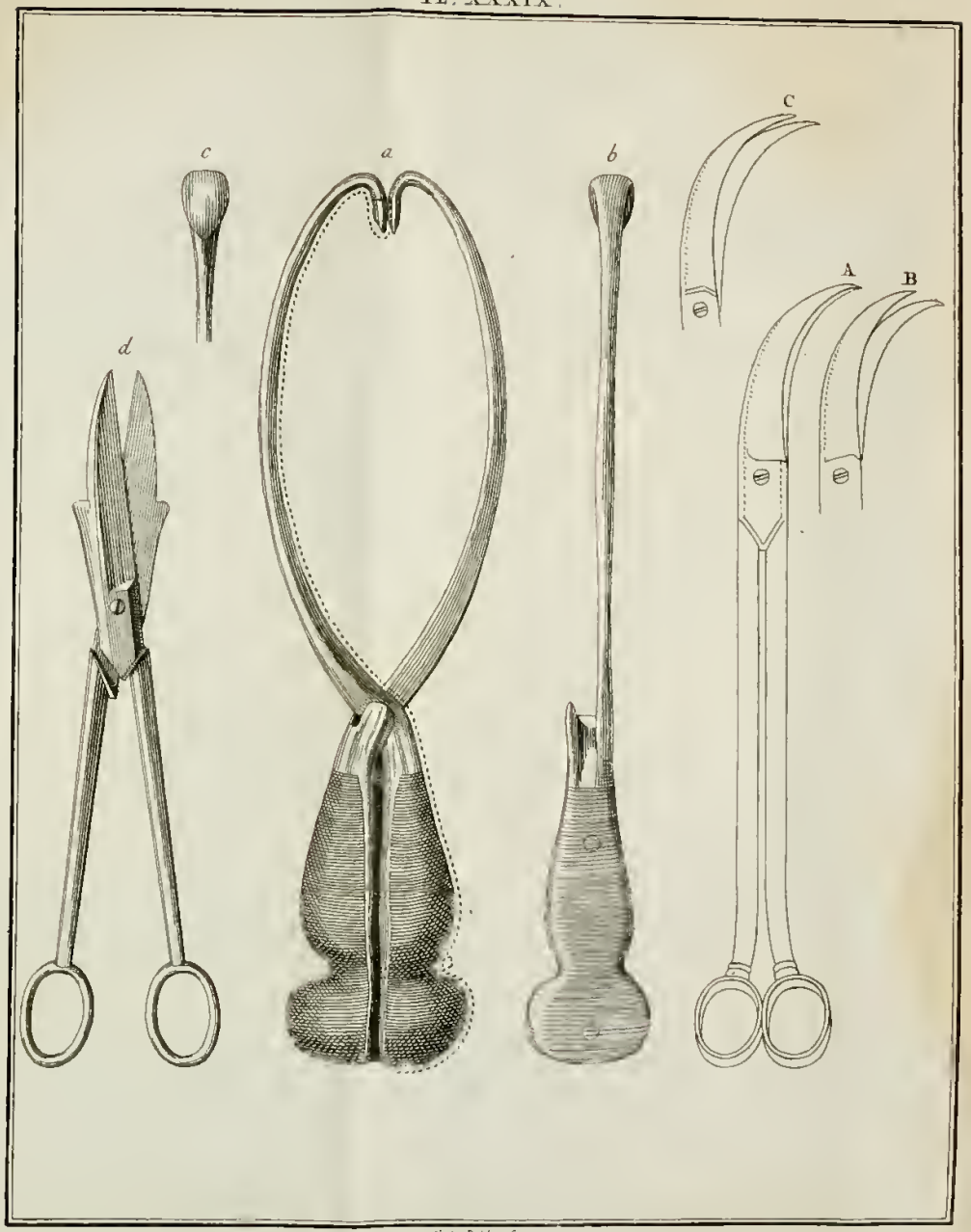

F. de Rakker fecit

VERZAMELING

VAN

VROEDKUNDIGE

GEVALLEN EN WAARNEEMINGEN.

VERZAMELING

VAN

VROEDKUNDIGE

GEVALLEN EN WAARNEEMINGEN

DOOR

WILLIAM SMELLIE,

MEDICINÆ DOCTOR,

OM

Het BESPIEGELEND *en* BEWERKEND DEEL *van deze Konſt, of zyn* EERSTE DEEL *op te helderen.*

Na het TWEEDE DEEL in 't Hollandſch gebragt

DOOR

MATTHYS VAN DER HAAGE,

HEEL- EN VROEDMEESTER TE AMSTERDAM.

TE AMSTERDAM,

By JAN MORTERRE, Boekhandelaar.

MDCCLXVI.

VOORREDE.

De volgende *Verzamelingen* zyn vervaardigt, om de Bewerking der *Vroedkunde* in myn voorgaande verhandeling of éérſte Deel aangepreezen, te beveſtigen en optehelderen; en ik heb haar ook na die zelfde orde geſchikt, die in dat werk waargenoomen word, waaröp zy zó wél, als op de 39 ondleedkundige Plaaten betrekking hebben, (nu klaar om uit te geeven,) die ik om die rede heb vervaardigd, om dat geene te bewyzen en op te helderen, wat buitendien niet zo duidelyk mogt verſtaan worden. Zy zullen, ten deele het gebrek van behoorlyke overwyzingen, in 't eerſte Deel begaan, verbeeteren; hoewel dat gebrek in de volgende Druk zal verbeeterd worden.

Tuſſchen de *jaaren* 1722 en 1739, toen ik op het *Land* de *Vroedkunde* oeffende, teekende ik álle merkwaardige Gevallen, welke my in dezelve voorkwaamen, op; maar zederd het jaar 1740, dat ik in de Stad LONDEN de Bewerking gedaan heb, tot op den tegenwoordige tyd, heb ik zorgvuldiger en omſtandiger in 't vervaardigen van eene *Verzameling* geweeſt, met oogmerk, om die in licht te doen verſchynen.

Ik heb uit een *groot Getal* van *Gevallen*, enkel die uitgekoozen, welke 't meeſt ter ſtof dienden, en die ik het bekwaamſt tot uitvoering van myn *Plan* achtede. Want ik wilde den Leezer niet verveelen, met een reeks van gelykſoortige Geſchiedenisſen, die niets weezelyks van malkander verſchilden. Om dit Werk noch volſtandiger te maaken, zo heb ik uit de voornaamſte Schryveren, eenige buitengewoone Gevallen, welke zelde vóórkomen, en tegelyk uit de nieuweren van de meeſt beroemdſte *Artſen*, eenige *Medicynſche Waarneemingen* ontleend.

Uit de *aangehaalde Gevallen*, der *Natuurlyke* en *Moeijelyke Verlosſingen*, zullen de jonge *Meeſters* leeren, hoe men zich in

ſoortgelykende Gevallen te gedraagen heeft, en hoe zy zich voor alle dingen hoeden moeten, niet te ſpoedig hulp te bieden, zo lang noch de Natuur in ſtaat is, om de Verlosſing ten einde te brengen.

By de *Moeijelyke Baaringen*, zal hy verſcheiden Gevallen vinden, waaruit hy leeren zal, wanneer het onvermydelyk is, zich van de *Tang* te moeten bedienen. Ik heb onder de Bewerking der *Vroedkunde*, zeer zelden geleegendheid gehad, om de Tang, of een ander Werktuig te gebruiken. Maar, ik ben wel dikwils door andere *Vroedmeeſters* geroepen geworden, waarin ik geleegendheid vond, dezelve met voordeel te gebruiken.

De *Tangen* en *Slingers* zyn desweegen uitgedagt, om het Kind te redden, om dat men daarmede het Hoofd ter Waereld brengt, wanneer by buitengewoone Gevallen, de Natuur te kort ſchiet, en om zo veel mogelyk is de ſcherpe Werktuigen te myden, wanneer het Moeders leeven in gevaar is; maar wanneer deze Hulpmiddelen te vroeg aangewend worden, als de natuur der zaaken, eenen zulken byſtand, niet noodzaakelyk vereiſcht, dan zal de daaruit ontſtaande onheilen, dikwils het Nut, overſchreeden waartoe zy gebruikt worden, en deze Aanmerking is één van myn Hoofdoorzaaken, om dit tweede Deel uit te geeven.

In myn éérſte Deel, heb ik onder de verbeeteringen en veranderingen, die ik met de Tang voorgenomen heb, ééne *lange ſoort* uitgedagt, die aan één zyde geboogen was, en waarmede ik zeederd verſcheiden jaaren ondervonden heb, om het Hoofd in 't *Bekken* des te vaſter te vatten, en boven het *Schaambeen* te houden Maar ik prees het gebruik van dezelve niet aan, wyl ik vreesde, ik mogt de jonge *Vroedmeeſters* daardoor aanmoedigen, om zich van een al te groot geweld te bedienen, en te vroeg

vroeg haar byſtand bieden. Doch onlangs heb ik evenwel deze zeer dienſtig gevonden, in een tegennatuurlyk Geval, om het Kinds Hoofd daarmede te haalen, daarin het Lighaam en de Armen der Vrugt reets gebooren waren, en verdere de Verlosſing zonder des Kinds ondergang niet geſchieden konde, wanneer men aan den *Hals* en de *Onderkaak* te veel getrokken had.

By zulke voorvallen is zy beeter, dan de korte en rechte Tang, om dat zy vaſter houd, gelyk blyken zal als men Plaat XXXV. en ook de 34ſte *Verzameling* van het derde Deel naziet. Men kan zich ook van dezelve by moeijelyke Gevallen bedienen, waarin het Kind met het Hoofd vóórkomt, hoewel ik de ándere ter aanlegging bekwaamer vind. Zie Plaat XVI enz. En om dat ik myn toevlugt zelden tot de Tang nam, ten zy het Hoofd laag in 't *Bekken* gekomen was, of zo als het de FRANSCHEN noemen *la Tête enclavé*, of als de ROONHUYSIAANEN het noemen het *Geklemde Hoofd*, dan gebruik ik gemeenelyk de korte.

Om dat myne *Verzamelingen* groot genoeg waren, om twee Deelen in *Octavo* uit te maaken, zo beſloot ik om aanſtonds het ééne daarvan uit te geven, hetwelk verſcheiden Handelwyze, die men in *draalende* en *moeijelyke* Gevallen verricht heeft, in zich bevat, en die eerſtbeginnende ligt verwarren en verleiden kunnen. Ik heb dezen ſtap wel eêrder gedaan dan myn voorneemen was, om dat ik bemerkte, dat zulk een kort Begrip, zeer dienſtig zoude zyn, om het Geheugen te hulp te komen, en die geene tot een Rigtſnoer te dienen, welke myne Voorleezingen bygewoond hadden.

Die ongelukkige afgeloopenen Gevallen, welke my myne Bekenden toegezonden, en daarby begeerd hebben, dat ik hunne Naamen mogt verzwygen, zyn als zo veel Vuurbaaken opgerigt,

gerigt, om ánderen te waarſchouwen, op dat zy onder hunne Bewerking van deze Konſt, niet op dezelve Klippen zoude komen te Stranden, en wat de zeekerheid der omſtandigheid aanbetreft, dic ik in myn eigen gebeurteniſſen verhaald hebbe, zo gelieft het den Lezer op myn waarheid aankomen te laaten. Want ik oordeel dat het zo ongereimd, als onnoodig zoude zyn, wanneer ik de Naamen der *Baarende*, haare wooningen of de nette tyd haarer bevalling aantoonen wilde. Dit Deel dat hierop volgen moet is byna volſtandig, en zo ik het niet mogt beleeven, hetzelven gedrukt te zien, zo zal het doch zeekerlyk verſchynen, om myn Grondſlag en myne Beloften die ik in 't openbaar gedaan heb, te volbrengen.

NB. Zeederd dat de volgende Gevallen afgedrukt waren, heb ik een FRANSCHEN Vertaaling van myn éérſte Deel gezien, die de *Heer* PREVILLE te PARYS in 't ligt gebragt heeft, welke dit Werk volkomen recht gedaan heeft, en ik wenſch dat die Schryver het Caracter mag verdienen, dat hy van zich-zelfs in zyne Vóórrede opgeeft, met een Politeſſe die zyn Natie, zo byzonder eigen is. Hy heeft de Waereld ook verpligt, door een Afteekening, van een Werktuig, waarvan zich ROONHUYSEN, op zulk eene wyze, bediende, gelyk wy ons met het eene Blad der Tang bedienen, om het Hoofd in moeijelyke Gevallen neederwaards te brengen, volgens de onderrigting in het 3de *Boek*, het 3dé *Hoofddeel*, van myn *éérſte Deel* gegeven, die in de 27ſte en 28ſte *Verzameling*, van het *tweede Deel* opgehelderd word. Hy teekend aan, dat men het daarvoor houd, dat het een Geheim van de CHAMBERLAINS van LONDEN is, die het op het einde van de voorgaande Eeuw aan RUISCH, ROONHUYSEN en BOEKELMAN te AMSTERDAM, zouden geöpenbaard hebben, en onlangs van de VISSCHER, *en een ander bekend Geneesheer*, van deze Stad, ten Nutte van 't Menſchelyk geſlagt, bekent gemaakt is.

Het beſtaat uit een enkel ſtuk yzer, dat byna elf Duimen lang, één breet, één achſte Duim dik, en met Leeder overtrokken is, in het midden is het vier Duimen recht, en aan beide einden, drie achte Duim diep ingeboogen.

INHOUD.

INHOUD WYZER.

1. VERZAMELING.

Van de *Afwyking*, *Styfheid* en *Mismaaktheid* der *Bekkenbeenderen*.

No. 1. Over de *Afwyking* der *Bekkenbeenderen*. *Pag.* 1

No. 2. ——— *verbeening* en *inwaards buigen* des *Staartbeens*. 3

No. 3. Over een eng- en *Mismaakt Bekken*. 4

2. VERZAMELING.

Van de *Handkonſten*, welke aan de uitwendige *Teeldeelen* zyn verricht geworden. 6

3. VERZAMELING.

Van de *Dikte* der *Baarmoeder* ten tyde der *Bezwangering*. 11

4. VERZAMELING.

Van de *Verſtopping* der *Maandelykſche Reiniging*, de ál te ſterke *Vloeijing* der *Stonden* en de *Witte Vloed*.

No. 1. Van de *Verſtopte Maandſtonden*. 12

No. 2. Van de al te geweldige *ontlaſting* der *Maandelykſche Reiniging*. 17

No. 3. Van de *Witte Vloed*. 23

5. VERZAMELING.

Van de *Baaringen* zonder voorafgaande merkbaare *beweeging* des *Kinds*, en van de *Bevrugting buiten* de *Baarmoeder*.

No. 1. Van een *Baaring* zonder *beweeging* des *Kinds*. 29

No. 2. Van de *buiten* de *Baarmoeder leggende Vrugten*. 30

6. VERZAMELING.

Van de *Overbevrugting* of wat men daarvoor gemeenlyk houd. 42

7. VERZAMELING.

Van *Vrouwen* welke over de *gewoonlyke tyd* der *Bezwangering* geloopen zyn. 46

8. VERZAMELING.

Van 't geen men gemeenlyk *Valſche Bevrugting*, *Mola* en *Waterblaazen* noemt.

No. 1. Van de *Valſche Bevrugting*. 48

No. 2. Van *Mola's*. 49

9. VERZAMELING.

Van *Veelvoeten* of *Polypus*, *Knots-* en *Kreeft Gezwellen* in de *Baarmoeder* en de *Schede*.

No. 1. Van de *Veelvoeten*. 54

No. 2. Van de *Knotsgezwellen* en *Kankers* in de *Baarmoeder*, en in de *Schede*. 59

10. VERZAMELING.

Van *ongemakken* die door de *Bezwangering* ontſtaan.

No. 1. Van de *Walging Braaking* en de *Beluſtheid*. 61

No. 2. Van de *Verſtopping* der *Pis* en *Hartlyvigheid*. 63

No. 3. Van de *Opzwelling* der *Speenvaten*, *Beenen*, *Deyen* en de *Teeldeelen*. 65

No. 4. Van de *Pynen* in de *Rug*, den *Buik* en in de *zyde*, benevens *Braakingen* en *moeijelyke Ademhaaling*, op het *einde* der *Dragt*. 68

11. VERZAMELING.

Van de *Ziekten* die zo wél op andere *tyden*, als onder de *bezwangering* voorvallen.

No. 1. Van de *Steenen* of *Graveel* in de *Nieren* of in de Blaas. 71
No. 2. Van de *Breuken*. 73
No. 3. Van eener *Waterzugt* geduurende de *Bezwangering*. 76
No. 4. Van de *Venus Ziekte*. 79

12. VERZAMELING.

Van de *Miskraam* of *Verlosſingen* vóór den *vollen* tyd.

No. 1. Wat de *dood* van een *Vrugt* in de *Baarmoeder* veröorzaaken kan. 81
No. 2. Van *Miskraamen*, welke door de *afſcheiding* des *Moederkoeks* en eener *uitzetting* des *Hals* en *Mond* der *Baarmoeder* ontſtaan. 89
No. 3. *Moedervlakken* en *Verminkingen*. 105

13. VERZAMELING.

Van de *legging* des *Kinds*, geduurende *Bezwangering*, de *Kenteekens* van *bevrugting* en van de *ontydige Arbeid*.

No. 1. Van de *legging* des *Kinds* in de *Baarmoeder*. 108
No. 2. Van de *Kenteekens* eener *ontfanging*. 110
No. 3. Van de *al te vroege Verlosſingen*. 113

14. VERZAMELING.

Van de *Natuurlyke Arbeid*.

No. 1. Van den *Moedermond*, door de *Wateren* en de *Vliezen* geöpend. 116
No. 2. Van den *Schedemond* geöpend door de *Vliezen*. 119
No. 3. Van het *openen* des *Moeder-* en *Schedemonds* door het *Kinds Hoofd* en de *Vliezen*. 121
No. 4. Waar het *Kind klein* en het *Bekken groot* was. 123

15. VERZAMELING.

Van *draalende* of *langwylige Arbeiden*.

No. 1. Van de *taaiheid* der *Vliezen* wanneer die met de *Wateren* naar beneeden geperſt worden. 125
No. 2. Van de *ſterkte* der *Vliezen*, wanneer zy door de *Wateren* niet uitwaards gedreeven worden. 128
No. 3. Wanneer de *Vliezen* te *vroeg breeken*. 129

16. VERZAMELING.

Van de *draalende* en *moeijelyke Arbeiden*.

No. 1. Daarin zich het *Vóórhoofd* niet *achterwaards* in het onderſte en holle deel des *Heiligbeens* begeeven wilde. 134
No. 2. Van de *Kruin* welke maar zeer weinig in 't *Bekken* gezakt is, doordien zich het *Vóórhoofd* by de *Schaambeenderen* bevind. 137
No. 3. Wanneer de *Fontanella* vóórkomt. 138

No. 4.

No. 4. Wanneer het *Vóórhoofd* vóórkomt. *Pag.* 139
No. 5. —— zich het *Kind* met het *Oor* vóórdoed. 140
No. 6. —— zich het *Aangezigt*, de *Schouder* of de *Borst* opdoed. 141

17. VERZAMELING.

Van *moeijelyke Verlosſingen*, welke door de *onrekbaarheid* des *Moedermonds* der *Schede* en *Schedemond* en door de *ſcheefligging* des *Moedermonds* veroorzaakt worden.

No. 1. Van de *onrekbaarheid* des *Moedermonds*. 147

18. VERZAMELING.

Van de *draalende* of *gevaarlyke Verlosſingen* die door *zwakte*, *Angſt*, *Schrik*, *Bloedſtortingen*, *Afgang*, *Stuipen*, *Koorts* enz. ontſtaan.

No. 1. Van de *Verzwakking*. 152
No. 2. —— *Angſt* en *Droefheid*. 154
No. 3. —— *Bloedſtorting*. 155
No. 4. —— *Afgangen*. 162
No. 5. —— *Stuiptrekkingen*. 164
No. 6. —— *Koorts*. 166
No. 7. —— de *Kinderpokjes*. 167

19. VERZAMELING.

Van de *omſlingeringen* en *knoopen* der *Navelſtreng*, van de *tezamenkrimping* der *Baarmoeder* voor de *Schouderen* enz.

No. 1. Van de *omſlingeringe* der *Navelſtreng*. 169
No. 2. —— *knoopen* in de *Navelſtreng*. 172
No. 3. Waar zich de *Baarmoeder* vóór de *Schouderen* te *zaamgetrokken*, en de laatſte boven de *Schaambeenderen* of *Heiligbeen* vaſt zitten. 173

20. VERZAMELING.

Van *langwylige Gevallen*, die van een *al te groot Kind* en een *Waterhoofd* veroorzaakt worden.

No. 1. Van den *groote omtrek* des *Kinds*. 175
No. 2. —— een *Waterhoofd*. 182

21. VERZAMELING.

Van *langwylige geboortens*, welke door een *klein*, *eng* of *miemaakt Bekken* veroorzaakt worden.

No. 1. 184
No. 2. Van de *ontſteekingen* en *Waterzugtige opzwellingen* der *Schaamlippen*, *Hardegezwellen*, *Veelvoeten*, of *Verhardingen* in de *Schede* en *Moedermond*. 190
No. 3. —— *tegenhoudingen* der *Schouderen* en het *Lighaam* des *Kinds*, na het *Heofd* reets verloſt is. 193

22. VERZAMELING.

Van *Kinderen* die men voor *dood* hield, van de in verſcheide *gedaante gedrukt Hoofd*, en van de niet genoegzaam *toegebonden* te *kort* of op een *onrechte plaats* afgeſcheiden *Navelſtreng*.

No. 1. Van *Kinderen* die *dood* gebooren ſcheenen. Pag. 197
No. 2. Van des *Kinds Hoofd* dat in verſcheide gedaante gedrukt is. 198
No. 3. —— *Navelſtreng* die niet *behoorlyk afgebonden*, te *kort afgeſcheurd* of op een *verkeerde plaats afgeſcheiden* was. 199

23. VERZAMELING.

Van *Gevallen* waarin de *Nageboorte* moeijelyk ter Waerele kwam. 201

24. VERZAMELING.

Van *moeijelyke Gevallen*, wanneer het *Hoofd* met den *Kruin* vóórkomt en het *Hoofd* in 't ónderſte gedeelte des *Bekkens* gedrongen is. 208

25. VERZAMELING.

Van *moeijelyke Gevallen*, wanneer het *Hoofd* des *Kinds* in het ónderſte gedeelte van het *Bekken* gedrongen is, en met de *Tang* verloſt wierd.
No. 1. Van *zwakte* en *ontſteltenis*. 210
No. 2. —— *gemoeds bewegingen*. 216

26. VERZAMELING.

Van *moeijelyke Gevallen* die door de *onrekbaarheid* der *Teeldeelen*, *omſlingeringen* der *Navelſtreng* en de te *zamenkrimping* der *Baarmoeder* zyn veröorzaakt en waarin men de *Tang* gebruikt heeft.
No. 1. Van de *onrekbaarheid* der *Deelen*. 222
No. 2. —— *omſlingeringen* der *Navelſtreng*, of *tezaamgetrokkene Baarmoeder*. 224

27. VERZAMELING.

Van *moeijelyke Gevallen* wegens den *grooten omtrek* des *Kinds Hoofds* en de *eng-* of *mismaaktheid* des *Bekkens*, wanneer het *Hoofd* laag needergezakt was, en door de *Tang* verloſt wierd.
No. 1. Van de *groote* eens *Kinds*. 229
No. 2. —— een *Klyn* of *mismaakt Bekken* in het welken het *Hoofd* laag geperſt was. 234

28. VERZAMELING.

Van *moeijelyke Verloſſingen*, waarin de *Kruin* vóórkwam het *Vóórhoofd* naar de *Schaambeenderen* of *Lieſch* gekeerd lag, en de *Baarende* met de *Tang* verloſt wierden. 243

29. VERZAMELING.

Van *moeijelyke Gevallen* waarin de *Vrouwen* met de *Tang* zyn verloſt geworden, wanneer zich den *Kruin* vóórdeed het *Oor* by de *Schaambeenderen* en het *Hoofd* hoog in 't *Bekken* was. 249

30. VERZAMELING.

Van *moeijelyke Gevallen*, waarin het *Kind* met het *Vóórhoofd* of *Aangezigt* vóórkwam en de *Vrouwen* met de *Tang* verloſt wierden. 258

VERZAMELING VAN VROEDKUNDIGE GEVALLEN EN WAARNEMINGEN.

EERSTE VERZAMELING.

Van de afwyking, ſtyfheid en Mismaaktheid der Bekkenbeenderen.

Zie het éérſte Deel., 1ſte *Boek.*, 1ſte *Hoofddeel.*

No. 1.

Over de afwyking der Bekkenbeenderen.

EERSTE GEVAL.

Toen in 't jaar 1736 een Vrouw, van 35 Jaaren oud, van haar éérſte Kind, in Baarensnood was, zo klaagde zy over een groote pyn aan haar *Darmbeen* ter plaatſe daar het met het *Heiligbeen* aan de rechter zyde tezamen gevoegd is, en onder de geweldigſte Weden, beelde zy haar in, dat het was, als of deze Deelen met geweld van malkander weeken. Deze toeſtand wierd, te dier tyd, door de Vroedvrouw niet in acht genomen, die haar, na een langzamen, maar echter natuurlyken Arbeid verloſte; doch de Pyn overtrof, zelfs na de Verlosſing, op deze plaats, alle haare ándere ongemakken. Ik wierd, den vyfden dag na de Verlosſing, geroepen, en vond de Pols ſnel, vol en hard, de Huid heet en droog, de Kraamzuivering opgeſtopt, de Ademhaaling moeijelyk, en de eene Borſt pynelyk en hard; ook had zy, wegens de Pynen, in dit gedeelte des Bekkens, niet de minſte ruſt. Ik tapte aanſtonds twaalf oncen Bloed uit den Arm af, en liet haar een *ontbindend Aarſpuitſel* zetten, die veel verharde ſtoffen ontlaſte. Na deze ontlaſting, beterde zich de Rug, het Hoofd en de Ademhaaling. Maar de Pyn in de Heup hield noch aan, en ik liet daaröp Stoovingen, en aan de Voeten, vlesſen met heet water gevuld leggen, ook beval ik haar, veel warm Gars-

tewater te drinken. Door deze Middelen, geraakte zy overvloedig aan 't zweeten, ſliep dien Nagt wel, en had des 's morgens minder koortshitte, om dat uit de *Baarmoeder* veele ſtoffen vloeiden; de Pyn, en de hardigheid der Borſt waren meeſt verdweenen, en de Melk begon uit de Teepelen te loopen, zodanig, dat het Kind, hetwelk te vooren te vergeefs gezogen had, toen veel ligter zuigen konde. Slechts één omſtandigheid hinderde haar noch om ſtil te liggen en te zweeten, en die was de noch aanhoudende Pynen in 't Bekken; maar om ook deze te verzachten, voorſchreef ik een *pynſtillende Balſem*, om de Heup daarmede te ſtryken, en de volgende Bolus.

℞. *Pillul. Matth. gr.* viii. *Sperm. Cet. ſcrup. unum*,
Syrup. de Miconio q. ſ. f. Bolus h. ſ. ſumundus.

Zy moeſt die álle Avonden, en zomwylen meêrmaalen, om haar Ruſt te verwekken, en de nodige uitdamping te onderhouden, inneemen; ook wierd haar, om den derden Dag, een *Aarsſpuitſel* gezet. Tien Dagen verliepen 'er, eêr men haar uit het Bed tillen, en tweemaal zo lang duurde het, eêr zy in een ſtoel zitten konde. Als men haar rechter Dey beweegde, dan had zy zulk eene gewaarwording, als of het *Darm* en *Heiligbeen*, aan deze zyde, uit malkander geſcheurd wierden; en als ik myne Hand daarop leide, dan kon ik eene merkbaare beweeging in deze Beenderen ontdekken. Na verloop van een Maand was zy noch niet in ſtaat om te gaan of te zitten, als zy niet onder den rechter Arm, door iemand of met een Kruk onderſteund wierde; en in deze omſtandigheid bleef zy vyfof zes Maanden lang. Na dien tyd, bekwam haar het koude Bad zó wél, dat zy met behulp van een Stok gaan konde. Zy Baarde daarna noch verſcheiden Kinderen, en haare Baaringen gingen ligt van de hand, ſchoon dit Deel gemeenlyk daarby iets leed, en welk nooit deszelfs voorige ſterkte en vaſtigheid weder verkreeg.

TWEEDE GEVAL.

Medegedeeld door DR. SMOLLETT.

In 't jaar 1748 wierd een Vrouw van ſtaat, die 27 Jaaren oud, rank van lighaam, teder van geſtel, en ſlap van vezels was, in de 8ſte Maand haarer eerſte Bezwangering onder het gaan, door een Pyn en kraaking in de Schamelheid belemmerd. Als ik dit deel onderzogt, zo voelde ik eene wonderbaare verſlapping der Banden, welke de *Schaambeenderen* met malkanderen verbinden, zodanig, dat als zy in 't Bed op de éene zyde lag, dan konde ik dezelve zo beweegen, dat zy over malkanderen ſcheenen geſchooven te worden. Dit ongeacht zo gevoelde zy van deze tegennatuurlyke uitzetting, geen groot ongemak, welke het *Bekken* zeeker geheel verwyde, waardoor het Kind des te bekwaamer door het-

hetzelve gaan konde. En dezen Banden kreegen, door den tyd, hunne kragt weder, zodanig, dat twee Maanden na haare Verlosſing, de *Schaambeenderen* zó vaſt, als voorheen, verëenigd waren.

Schoon ik zelfs, nooit zulk een uitëlkanderwyking van deze *Beenderen*, in een Leevendig Menſch ontmoet heb: zo heeft my doch ééns Dr. Lauwrence het *Bekken* eener Vrouw getoond, welke kort na de Verlosſing geſtorven was, en waar, alle deze *Beenderen*, byna een' Duim ver van malkander afgezonderd waren. Ik heb ook iets diergelyks aan een *Bekken* gezien, dat den *Heer* Hunter toebehoorde. Spiegel zegt in 't 2de *Boek*, in 't 24ſte *Hoofddeel* zyner Ontleedkunde, dat Hy zulk eene verſlapping ook gezien heeft; hoewel hy daarby aanmerkt, dat zy zelden vóórkomen. De *Heer* Monro, welke in zyn *Beenkunde* dezen Schryver, en eenige ándere aanhaaldt, getuigt, dat hy deze ſoort van afwyking, noch in de oeffening der Artſenykunde, noch by de Ontleedkunde aangetroffen heeft; doch hy heeft rede gehad, om eene verſlapping der Banden, welke de *Ongenaamdebeenderen* en het *Heiligbeen* te zamen binden, by eenige Vrouwen van een teedere Lighaamsgeſteldheid te vermoeden, die, na een zwaare Verlosſing over Pyn, zwakte, en eene ſoort van kraakende beweeging aan deze plaatſen geklaagt hebben. En of ſchoon niets buitengewoons te voelen was, zo hadden zy echter verſcheiden Maanden hier door, zonder Pyn, noch zitten noch ſtaan kunnen; ja wier zwakte noch langen tyd daarna duurde, waar by zy haar altyd verbeeldeen, dat zy tusſchen de *Heupbeenderen* nederzonken.

No. 2.

EERSTE GEVAL.

Over de verbeening, en inwaardsbuiging des Staartbeens.

Ik heb zederd eenigen tyd het *Staartbeen*, op eene byzondere wyze, voornamelyk by moeijelyk Baarende en andere Vrouwen, onderzogt, die 30 Jaaren oud waren, eêr zy de éérſtemaal gebaard hadden; en ik heb het by twee Baarende werkelyk verbeend gevonden; de ééne was 40 en de ándere omtrent 33 Jaaren oud: doch ik heb in geene van beide deze gevallen, bemerken kunnen, dat deze ſteifheid de Baaring vertraagt hadde. Want toen in beide het Hoofd des Kinds tot in de *Schedemond* naar beneden gezakt was, zo ging de Verlosſing goed van de Hand, en de Vrouwen wierden zo ligt ontbonden, als die geenen, by welke het *Staartbeen* beweeglyk is, of ſchoon beide Kinderen van eene ordentlyke grootte waren. Om dat het *Staartbeen* en de *Zitbeenderen*, veel laager dan de *Schaambeenderen* ſtaan, zo is het áchterſte deel des Hoofds gemeenlyk ónder de laatſt genoemde Beenderen, vóórwaards gedreeven, daar intus-

ſchen, het Voorhoofd, tegen het *Staartbeen* aangedrukt word: want als men van den Rand des *Bekkens* afmeet, zo vind men, dat de *Schaambeenderen* veel ondieper zyn, dan de andere *Beenderen*, waar door dan het breedſte deel des Hoofds een gemakkelyker doorgang verkrygt, als het tuſſchen het *Heilig* en *Schaambeen* ſtaat. *Zie* I. II. *en* III. Plaat.

No. 3.

Over een Eng en Mismaakt Bekken.

Alhoewel de opmerkingen van deze ſoort van Gevallen tot de Handkonſt der Vroedkunde behooren, zo zal ik hier echter iets daarover zeggen, om de orde van myn Plan te behouden.

De gewoonlyke Mismaaktheid des *Bekkens* ontſtaat daar uit, wanneer het laatſte *Wervelbeen* der Lenden, benevens het bovendeel des *Heiligbeens*, en zomwylen twéé of drie van de onderſte *Wervelbeenderen* te ver inwaarts ſtaan; (daar zyn my eenige Gevallen van dit ſoort voorgekomen;) en byzonder ben ik by drie Vrouwen geroepen geworden, by welke het *Bekken* zo eng was, dat de afſtand, tuſſchen het onderſte *Wervelbeen* en de *Schaambeenderen*, niet boven drie en een' half Duim bedroeg. Ik heb de éérſte viermaal verloſt, maar konde maar één van de Kinderen in 't leeven behouden, het welk zeer klyn was, en echter met een ontleede Schouder. *Zie Verzam.* 34. en de III. Plaat van myne Ontleedkundige Afbeeldingen.

De tweede wierd tweemaal door een ander *Heer*, en driemaal door my verloſt, en maar één Kind gered; dat in de achtſte Maand ter Waereld kwam en buitengewoon klyn was. Deze beide Vrouwen waren zeer gebochelt. De derde was een lange Vrouw, maar had in haar Kindſche Jaaren, twee of drie Jaaren lang de Engelſche Ziekte gehad. Ik verloſte haar driemaal, met groote moeite, maar kon geen van de Kinderen levendig ter Waereld brengen, om dat zy zeer groot waaren; eindelyk bragt zy evenwel een Kind van 7 Maanden ter Waereld. *Zie de 25 Verzam.* als ook de XXVI. en XXVII. Plaat. Ik ben noch by verſcheiden andere Vrouwen gehaald geworden, waar het *Bekken*, aan deze Plaats, niet boven drie, of drie en een' half duim wydte had: waren de Kinderen groot, dan was het niet mogelyk dezelven met de Tang, noch door de Keering te redden. Maar wierd ik bytyds geroepen, en ik vond dat zy klyn, of van een middelbaare groote waren; dan wierd de Vrouw, als de Weden niet genoegzaam waren gemeenlyk door één van deze beide wegen verloſt.

Ik ben verſcheiden maalen van de Vrienden van Vrouwen, die een mismaakten Rug hadden, verzocht geworden, dezulken by haare Verloſſing by te ſtaan,

ſtaan, wyl zy bezorgt waren, dat het daarmede niet wel mogt afloopen. Ik verloſte in 't Jaar 1748. acht Vrouwen, welke zich in deze omſtandigheden bevonden; en by zes ging het heel ligt en natuurlyk toe, maar met de beide ándere ging het iets zwaarder; doch deze zwaarigheid ontſtond, door de groote der Kinderen, en de kleine geſtalte der Moeders. Ik heb by eenige weinige gevallen gevonden, dat één of twéé *Beenderen* van het *Heiligbeen* zó ver inwaarts ſtonden, dat het Hoofd des Kinds, met de grootſte zwaarigheid, door het *Bekken* ging. By twéé van deze bediende ik my van de Tang; en één's was ik genoodzaakt, de *Beenderen* der Herſenpan te openen, wyl het onderſte einde der *Zitbeenderen*, geen drie duimen van malkander ſtonden.

TWEEDE VERZAMELING.

Van de Handkonſten, welke aan de uitwendige Teel-Deelen zyn verricht geworden.

Zie het 1ſte *Deel*, het 1ſte *Boek*, het 2de *Hoofdd.* de 1ſte *Afdeel.*

TEGENNATUURLYKE GROOTE NYMPHÆ.

EERSTE GEVAL.

In 't Jaar 1733 wierd ik by een Meisje geroepen, die door een val van een Hooizolder, nederwaards op een Paal, de *Schaamlippen* gekweſt hadde. Ik vond, buiten de ontſteeking aan deze Deelen, de ééne van de *Nymphen* zó tegennatuurlyk groot, dat zy drie Duimen lang buiten de *Lippen* uithong. Haare Moeder verwonderde zich over deze buitengewoone uitwasſing, waar van haar de Dochter niets gezegt hadde, en begeerde van my, dat ik dit ongemak, na de herſtelling van de Ontſteeking, wegneemen zoude als het mogelyk was, wyl het Meisje in 't kort ſtond te trouwen. Het wegſnyden ging heel gemakkelyk, om dat dit deel by de *Lippen* heel dun was. De Lyderesſe konde geen oorzaaken opgeeven, waardoor dit ongemak ontſtaan was. Zy zeide ſlechts, dat zy zulks het éérſt, toen zy 16 Jaaren oud was, gemerkt hadde en dat het ongemak, allengskens grooter geworden was, en haar veel ongemak, door het jeuken, en ſchrynen, verwekt hadde. De buitenrand en het onderſte einde was een' Duim dik, en de breette beſloeg van het boven tot aan het onder einde, twéé Duimen. De oorzaak ſcheen niet Venereus, maar enkel een gezwel van klieren te zyn.

TWEEDE GEVAL.

In 't Jaar 1722 woonde ik de Afzetting der *Nymphen* mede by, welke by eene Vrouw buitengewoon groot uithongen. Zy gaf tot oorzaak van dit ongemak op, de *Venusziekten*, waar van zy te vooren herſteld was geworden.

Mauriceau gewaagt in de 313de *Waarneeming*, dat Hy eene verlangde *Caruncula Myrtiformis* door een' Band weggenomen heeft.

DER-

DERDE GEVAL.

Van een aangegroeide Hymen of Maagdevlies.

In 't Jaar 1727 bragt een Vrouw van 't Land haar Dochter tot my, om over dezelve met my raad te pleegen. Zy was een Jaar getrouwd geweeſt, en, na haare meening, in de 8ſte Maand bezwangerd, ongeächt zy haare Maandelykſche Ryniging hadde. Zy beweerde, dat zy het Kind dikwils gevoeld had, en was veel dikker, dan natuurlyk. Ik onderzogt den Buik, maar konde geen opzwelling der *Baarmoeder* ontdekken; dikker was zy werkelyk, zodanig, dat haar Buik een grooten omtrek hadde, maar hy was week. Ik liet haar toen vóórwaards over den Rug van een Stoel leggen, en zette my áchter haar, om de *Baarmoeder*, door de Scheede heen te onderzoeken, maar ik vond dat de Ingang verſtopt was.

Op aanraaden der Moeder, ſtond zy my toe, de beſchouwing der Teeldeelen; ik lag haar op den Rug te Bed, deed de *Lippen* van malkander, en vond, dat het *Maagdevlies* de gedaante van een halve Maan had, en dat uit deszelfs midden een ſoort van een' Band opwaarts ging, en aan beide zyden eene opening overliet, die zo groot was, dat men een' Snyſtaf in de *Schede* ſteeken, en de Maandelykſche Reiniging ontlaſten konde; maar het Mannelyke Lid was niet in ſtaat, in de *Schede* te komen. Toen ik dezen Band doorſneeden hadde, zo bragt ik myn vinger in de *Schede*, en voelde dat de *Baarmoeder* zodanig in de hoogte getrokken was, dat zy niet bezwangerd ſcheen, zonder een merkbaare zwaarte of uitzetting te ontdekken. Uit deze omſtandigheid beſloot ik, en verzeekerde haar, dat zy niet bezwangerd was. Ik ſtak hierna een groote dikke Wiek, welke met roode Wyn nat gemaakt, en met een' Band beveſtigd wierd, binnenwaards. Na deze Handkonſt, wierd zy kort daarna zwanger, en heeft zedert dien tyd verſcheiden Kinderen gehad.

VIERDE GEVAL.

In Jannuary 1754. bragt een Vrouw een Meisje van vyf of zes Jaaren tot my, wier *Schedemond* door een *Maagdevlies* igeſlooten was, ongeacht dezelve van een Wondärts, tot twee maal toe, geöpend was; maar de *Lippen* der Wonde waren weder vereenigd.

Ik maakte op dezelve Plaats eene opening met een Mes, die ik eerſt met myn kleine vinger, en daarna met den vóórſten vinger, allengskens verwyderde,

tot

tot dat ik de *Moedermond* bereiken konde. Waarna ik met een Schaar een ſtukje van het *Maagdevlies* ſneed, dat digt aan de Mik geheel gebleeven was, en ſtak 'er een dikke Wiek binnen, die door drukdoeken, en een behoorlyk verband in dit deel gehouden wierd.

HILDANUS geeft, in zyn derde Honderdtal de 60ſte *Waarneeming*, drie voorbeelden op, by welken de *Schedemond* door een vlies geſlooten was.

Het éérſte was een Meisje van 16 Jaaren, welke alle Maanden, met geweldige Pynen in de Buik, ſlaauwtens, Hoofdpyn en zomwylen met valziekelyke Toevallen overvallen wierd, en na een groote Neusbloeding verdweenen, en de daar op volgende Maand weder kwaamen.

Zy had verſcheiden voordeelige Huuwelyken geweigerd, uit hoofde van dit ongemak; als dit aan onzen SCHRYVER bekend wierd, bezag hy haar *Schaamelheid*, en bevond, dat de *Schede* met een ſterk vlies geſlooten was, deswegen hy een doorbooring aanraadde; maar dit jong Meisje verſchrikte zodanig voor het Mes, dat zy haar niet aan de Handkonſt wilde onderwerpen.

Het ándere was een jonge Vrouw te PARYS, welke, na het voltrokken Huwelyk de Omärming van haaren Man niet lyden kon; en hy dagt om die reden op een Echtſcheiding. Maar om dat zy zich bezwangerd oordeelde te zyn, zo onderzochten verſcheiden beroemde Wondärtſen de *Schaamdeelen*, en vonden dat de *Moedermond* met een dik ſterk vlies geſlooten was, door het welk geen opening ging, die de Natuurlyke Ryniging doorgang verleende.

Na dat nu dit vlies geöpend, en behoorlyke Wieken en verbanden gebruikt wierden, om dezen weg open te houden, zo was haar Man te vreede, en de Vrouw wierd zes Maanden daarna, van een voldraagen Kind gelukkig verloſt.

MAURICEAU heeft van gelyken, in zyn 489 *Waarneming*, een verhaal van een Vrouw gedaan, die een Kind ontfangen, en ter Waereld gebragt had, ſchoon het *Maagdevlies* door den Byſlaap niet verſcheurd was.

Het derde Geval van HILDANUS is byna het volgende gelyk, het welk my DR. D. MONRO medegedeeld heeft.

VYFDE GEVAL.

Een Meisje van 15 Jaaren, had alle Toevallen, welke zich by de ontlaſting van de Maandelykſche Ryniging te openbaaren pleegen, en die zich gereegeld álle Maanden openbaarden, alhoewel niets uit de *Baarmoeder* ontlaſte. Toen zy een Ouder-

dom

dom van 19 Jaaren bereikt hadde, zo was haar Lighaam geheel opgezwollen, en daar ontdekte zich een groot Gezwel in haare *Schaamdeelen*. Zy zogt hulp by haar Vader, welke heel ſchielyk, inzag, dat zulks van een geſlooten *Schede* ontſtond. Hy opende die aanſtonds met een Lancet, waar na heel ſpoedig omtrent drie en een half Pint Bloed zig ontlaſte, dat zo dik als gekarnde Melk was, en eene verwe gelyk geronnen Bloed hadde, zonder de minſte reuk of ſtank. Omtrent een' half Pint van gelyke ſtof ging, tegen den Morgen, af, en het Meisje bevond zich zeer wel.

ZESDE GEVAL.

Medegedeeld door DR. GEORGE MACAULAY, *Medicus in Lying-in-Hoſpital in Brownlow-Strat.*

Voor omtrent zeeven Jaaren, wierd ik verzogt om een Meisje te onderzoeken, die 19 Jaaren oud, lang van geſtalte en volborſtig was, wyl zy buitengewoone ſmerten hadde, en geen Water konde ontlaſten: haar Buik was zeer gezwollen, haar Pols koortsächtig, en haare Pynen waren, die der Weden volkomen gelyk. Ik ſchreef haar een *Aderlaating*, een *Aarsſpuitzel*, en eenige andere Artſenyën voor. Den anderen Morgen ontdekte ik van haar Moeder, een omſtandiger bericht van haare Ziekte, welke verhaalde, dat zy eenige Maanden geklaagd hadde, doch by tuſſchenpoſen, eenigen tyd redelyk wel was geweeſt; maar tegenwoordig wilde iets met geweld de *Schede* uit. In gevolge van deze onderrichting, onderzogt ik haar terloops, om dat ik onderweegs by een anderen Kranken geroepen wierd, welke in groote haaſt naar my verlangde. Ik vond het Lighaam heel uitgezet; en toen ik een' Vinger in de *Schede* wilde brengen, zo voelde ik iets dat ik toen ter tyd voor de Vliezen eens Kinds hield, die met de Wateren heel laag nederwaarts gedreeven waren.

Uit deze omſtandigheid, beſloot ik, dat zy in Arbeid was, en verliet haar voor deze reis, na dat ik de Moeder gezegt had, dat, naar alle waarſchynelykheid, de Ziekte haarer Dochter, zig door de natuur ſpoedig ontdekken zoude. By myne terugkomſt, wierd ik wedergeroepen, en vond het Meisje zieltoogende liggen; maar dat, wat ik tevooren gevoeld had, was niet verder nedergezakt, ongeächt 'er drie uuren tyds, zedert myn afweezendheid, verloopen waren. Daarna vraagde ik, of zy haar maandelykſche Reiniging gehad hadde, en als my van neen geäntwoord wierd, zo ſtelde ik een naauwkeuriger onderzoek in 't Werk, en bevond, dat het geene, wat ik voor de Vliezen gehouden had, niet anders dan het *Maagdevlies* was, hetwelk door een vochtigheid, tot aan het uitterſte der *Lippen* nederwaarts geperſt wierd.

Als ik na deze ontdekking, het éénigſte en zekerſte Middel, tot herſtelling des Ongemaks, aan haare Moeder geöpenbaard had, en zy de Handkunſt toeſtond, zo doorſneed ik het dikke ſterke Vlies met een Mes, en daar liep naar myn Rekening, één en een half Mingelen dik zwart Bloed uit. Als het 'er uit vloeide en de drukking op den Hals der Blaas ophield, zo ontlaſte zig ook de Pis, en het arme Meisje zeide dat zy haar in den Hemel bevond.

Zy wierd hierna door Huiveringen en Flaauwtens overvallen, waartegen ik *verſterkende Middelen*, en de *Koortsbaſt* vóórſchreef, om dat ik vermoede, dat de *Schaamdeelen* zich, weegens de aanhoudende drukking, tot verſterving mogten overgeven. Zy herſtelde heel ſpoedig, en wierd, zes Maanden naar de gemaakte Opening, getrouwd.

Ruysch zegt, in 't *éérſte Deel*, de 22 *Waarneeming*, dat hy by een Baarende Vrouw geroepen wierd, welker *Maagdevlies* noch geheel was, en de Verlosſing des Kinds tegen hield, door wiens Hoofd het uitgezet was. Als hy 'er met alle voorzorge een Snede in gemaakt hadde, zo ontdekte hy noch een ander dik Vlies verder áchterwaarts in de *Schede*, welk hy ook opende, zodanig dat het Kind daarna ter Waereld kwam.

Saviard verhaald, in de 4de *Waarneeming*, een Geval van een jong Vrouwsperzoon welker *Schede* door een Vlies geſlooten was, als hetzelve doorſneden wierd, zo liepen 'er twee Pinten ſtinkende Stoffe uit, die zo dik als Wynmoer was.

Hy brengt desgelyks een Geval van den Ingang eener *Schede* by, die door het misbruik van *zamentrekkende Middelen*, zodanig tezaamen was getrokken, dat 'er ter naauwernood een Snyſtaf door kon. Maar deze Opening wierd zodanig verwyd, dat 'er een Wiek, van één en een' half Duim lang, ingeſtooken konde worden.

DERDE VERZAMELING.

Van de dikte der Baarmoeder, *ten tyde der Bezwangering.*

In 't Jaar 1747. en 1748. (*Zie* het 3de *Deel*, de 39ſte *Verzameling*, *éérſte* en *twééde Geval*,) had ik geleegendheid twee Vrouwen te openen, die op haar Reekening, en aan één geweldige Bloedſtorting geſtorven waren, eêr men haar met de Verlosſing te hulp konde komen. De Vliezen waren, noch niet gebrooken, en beide *Baarmoederen* door een groote menigte Water, noch volkomen uitgezet. Toen ik die opende, met oogmerk om de Kinderen te behouden, bevond ik ieder een' vierde Duim dikte te hebben. Zo dik is ook een *Baarmoeder*, daarvan ik tegenwoordig bezitter ben, en die van een Vrouw is, welke in de 8ſte Maand haarer Bezwangering ſtierf, en zelfs eêr de Vliezen gebrooken waren.

Ik heb de Ontleeding van veele Vrouwen, die na de Verlosſing, door al te groote verzwakking, en geweldige Bloedſtortingen omkwamen, bygewoond. Wanneer zich de *Baarmoeder* niet veel tezaamengetrokken had, dan was dezelve, niet veel dikker, dan ik haar reeds bepaald heb. Maar by die geene, welke eenige Daagen na de Verlosſing, aan opgehoudene Kraamzuivering, en aan een Koorts omkwamen, dan was de *Baarmoeder* geheel klein tezaamengekrompen, en gemeenlyk van één tot twéé Duimen dik.

Ik moet echter één Geval van een Vrouw, in 't Jaar 1752. uitzonderen, die 7 of 8 Maanden zwanger was, en wier *Baarmoeder* zich geheel klein tezaamen gekrompen had; en als zy uitgezet was, dan was zy aan den Bodem, niet boven een achtſte, of tiende deel van een' Duim dik. *Zie* Dr. Garrow's Brief, in de 13de *Verzameling* No. 1.

VIERDE VERZAMELING.

Van de verſtopping der maandelykſche Reiniging, de al te ſterke Vloeijing der Stonden, *en de* Witte Vloed.

No. 1.

Van de Verſtopte Maandſtonden.

EERSTE GEVAL.

In 't Jaar 1724 viel een voornaame Dame, welke in haar 20ſte Jaar ging, die altoos gezond geweeſt was, en haare *Stonden* op haar tyd had, onder deze ontlaſting, in een Rivier by koud Weer, en was verpligt een volkomen Myl. te ryden, eêr zy haar wooning kon bereiken. Door dit Toeval bleef de maandelykſche Reiniging volkomen weg, en ik wierd geroepen, om raad en daad te geven. Als ik by haar kwam, zo had zy eenige Uuren te Bedgelegen, en klaagde over een geweldige Hoofd- en Rugpyn; de Pols was ſnel, de Ademhaling moeijelyk, en zy ſcheen Ylhoofdig te zyn. Daar wierd my niet aanſtonds gezegt, dat zy haar *Stonden* gehad hadde, toen zy in 't Water viel, gevolglyk wiſt ik niet dat zy daar door weggebleeven waren. Ik ontlaſtte haar aanſtonds 12 oncen Bloed, maar om dat ik vond, dat zy daarna niet beeter wierd, zo ontlaſtte ik haar noch 8 oncen, en zy viel in Onmacht: de Pyn echter, en de moeijelyke Ademhaaling verliet haar, en daar volgde een overvloedig Zweet. De Zweet hield ik gaande door het dikwils drinken van *Hui*, met een weinig *Wyn;* de Pols wierd bedaarder en geregelder, de Ylhoofdigheid verdween by graaden, zy verkreeg een geruſte Slaap, en ſcheen den volgenden Morgen, volkomen gezond te zyn.

Ik wierd toen van de verſtopping der *Stonden* onderricht; en om dat ik hoorde, dat zy geen Stoelgang had, ſchreef ik haar een *Aarsſpuitzel* vóór, het welk van een goede uitwerking was. Dien Avond raadde ik haar een Voetbad, en begeerde daarby, dat zy over de Waaszem zitten zoude, op dat die de ónderdeelen des Buiks ſtooven konden.

Den volgenden Dag, wierd haar door een *Drankje* van *Zeenuwblaaden* en *Manna*, zachtelyk Stoelgang verwekt. Maar de *Maandſtonden* kwamen niet weder te voorſchyn, ſchoon zy haar volkomen wel bevond, en over niets klaagde, maar was wat Geeſteloos door de ontlaſting, die zy gehad had. Ik beval

haar

haar warmte, zachte bewegingen, en ligt voedzel, op hoop dat de Natuur, by haar gezond Lighaamsgeſtel, de *Stonden* weder te regt zoude brengen. Ik wierd ook in myne meening niet bedroogen. Zy verkreeg na verloop der vierde Week, de *Maandſtonden* als gewoonlyk weder; zy is kort daarna getrouwt, en heeft niet weder daaröver geklaagd.

Het zoude zo wel verdrietelyk als onnodig zyn, wanneer ik veele zulke Gevallen aanhaalen wilde, die my onder de bewerking der Artſenykunde voorgekomen zyn. Ik wil maar alleen aanmerken, dat zachte ontlaſtingen, beweeging, en een goede Levensregel in 't algemeen, deze verſtopping der *Stonden*, in de éérſte vier of vyf Maanden, herſtellen; wanneer maar de Vochten geen verkeerden weg genomen hebben, en op een ander plaats doorbreeken, *by voorbeeld*, als het Bloed door de *Speenvaten*, uit de *Maag*, de *Long*, de *Neus*, en zomwylen, hoewel zelden, uit de haarachtige *Huid* des *Hoofds*, de *Deyën* en uit andere Deelen zig ontlaſt; voor zo ver zeg ik, als de *Stonden* niet door zulke tegennatuurlyke Bloedingen, van de rechte ontlaſtplaats afgeleid worden, dan komen de *Stonden* of *Merſes* gemeenlyk wederom, of de Lyderesſe is met die geene ongemakken geplaagt, welke door een zwakken en langzamen omloop des Bloeds ontſtaan. In dit geval moeten de hier boven aangepreeſene handelwyzen veránderd, en de verſtopping, door zulke Artſenyën herſteld worden, die den omloop des Bloeds te hulp komen; dergelyke zyn *zachte Braakmiddelen*, *bittere* en *ſpeceryachtige Afkookzelen*, *Staalmiddelen*, *Staalwater*, *Ryden* en *voedzaame Spyzen*. Met één Woord, als de verſtopping, door de volbloedigheid, ſtyfheid en op opſpanningen ontſtaat, dan zyn de ontlaſtingen dienſtig; maar als zy van een zwakke en ſlappe geſteldheid des Lighaams oorſpronkelyk is, dan zyn die dingen dienſtig, die *voedende* en *verſterkende* zyn. Men moet dan op deze verſcheiden omſtandigheden wél achtgeven, en daar is een ondervinding noodig, om te oordeelen, wat men gebruiken moet, byzonder om dat meeſt alle ongemakken der ongetrouwde Vrouwsperzoonen, door eene ongeregelde ontlaſting ontſtaan.

Zo lang ik de Artſenykunde op 't Land oeffende, en door het Vrouwelyk Geſlagt om raad gevraagt wierd, wanneer zy of een verſtopping, of eene te groote ontlasting, of een ongereegelde maandelykſche Reiniging hadden, byzonder als de Ziektens te hartnekkig waren, dán ſlaagde ik door de volgende handelwyze, welke door wylen den geleerden Dr. Freind aangeprieezen word, het beſte. Ik zal daaröm een kort uittrekzel van zyne Gevallen, hier ter plaats dienende, mede deelen, en daarby te gelyk de Toevallen, en gebruikte Middelen aantoonen. Maar wat de Beſpiegeling van deze ongemakken aanbelangt, dan wyze ik den Lezer naar zyn *Emmenologia*.

EERSTE GEVAL.

Den 26 October 1700, klaagde een jonge Dochter van 18 Jaaren

welke haar maandelykſche Ryniging noch nooit gehad hadde, over een geweldige Pyn omtrent haar Lenden, de Knieën, en Enkelen. Zy had ook een korten Ademhaaling, walging, en Maagpyn: by de geringſte beweeging kreeg zy Hartklopping. Haar Aangezicht, was gezond en leevendig, haar Pols zwak en langzaam. Deze Toevallen hadden byna zes Maanden zeer geweldig aangehouden ik ſchreef haar vooréérſt het volgende *Afgangverwekkend Middel* voor.

℞. *Calomelan. Scrup.* i. *Reſina Jalap. gr.* v. *Tart. vitriolat. gr.* iv. *m. f. Pulv. Cap. mane in Conſerv. Roſar.*

Na de geëinde werking van het voornoemde Middel, wierd haar de volgen *Electuary* vóórgeſchreeven.

℞. *Conſerv. Abſynt. Roman. Unc.* iij. *Aethiop. Min. Unc.* i. *Chalyb. cum ſulphur p. p. Unciam* ℈. *Rad. Gentian. Curcum. pulſ. ää Drachm.* ij. *Syrup. Caryoph. q. ſ. m. f. Elect. cap. q. n. m. ter in die, hor. med. ſuperbib. Cochl.* v. *infuſ. ſeq.*

℞. *Limat. Chalyb. Unc.* i. *Infunde in Cereviſiæ tenuis* ℔. iij. *per triduum, deinde adde Rad. Gentian. inciſ. Unc.* ℈. *Rub. Tinctor. Curcum ää Drachm.* ij. *ſumitat. Abſynth. vulgar. Centaur. minor. ää. m.* ℈. *Bac. junip. Unc.* ℈. *Sem. Cardamom. Min. Cubeb. ää Drachm.* i. *mem. fiat infuſ. per diem. In colaturæ quolibet Hauſtu cap. gut.* xx. *Mixtur. ſeq.*

℞. *Sp. Sal. Armon. Elix. p. p. ää Drachm.* ij. *m.*

Hy liet het Aderlaaten met voordacht na, wyl de Lyderesſe heel zwak was.

Den 28 van Wynmaand, klaagde zy niet meêr zo veel over de Maag: de Pols ſloeg ſterker, en de kragten waren toegenomen.

Den 30 October, kwamen de *Maandſtonden* weder, rood van verwe, te voorſchyn: de Pyn in de Lenden, en aan de Voeten, hielde aanſtonds op. De ontlaſting duurde 8 Dagen, en zy nam in dien tusſchentyd, niets in, maar zette de Artſenyën, de volgende Week, daarna noch voort, en de maandelykſche Reiniging, ging de daar op volgende Maand wel af, en de Lyderesſe wierd volkomen herſteld.

TWEEDE GEVAL.

Den 31 October 1700 had een Vrouw van omtrent 30 Jaaren, twee Jaaren lang haar Maandelykſchen tyd niet gehad. Na de wegblyving deszelven,

zelven, wierd zy door een drooge Hoeſt, geweldige Engborſtigheid, Hartkloppíng, Hoofdpyn, Duizelingen, verlooren Eetluſt, verlies van Spysverteering, opblaaſing der Maag, zomwylen met Braaken, en met eene Matheid, Nachtzweet, Afwisſelende koude en hitte, en een beeving overvallen, en bloede zomwylen uit de Neus. De Pols was heel zwak.

Hy zegt, men heeft, by de Genezing, op drie zaaken te letten.

1. Om een goede verteering der Spyzen in de Maag te bezorgen.
2. Om den aandráng van 't Bloed te vermeerderen.
3. Om de Vaten der *Baarmoeder* te verſlappen.

Om de Pyn en Mattigheid te verminderen ſchreef hy de volgende *hartſterkende Middelen* vóór.

℞. *Sp. Sal. Armon. Tinct. Croci. Laud. Liq. ää Drachm.* j. *m. cap. gut.* XXX. *Sæpius in quovos vehiculo.*

Onder het gebruik van deze dingen, lieten de Pynen veel na, en haare kragten vermeerderden zich.

Den 2 November nam zy dat in het voorige Geval voorgeſchreeven *afgangverwekkend Middel* in, 't welk haar zes Stoelgangen verwekte, en de Engborſtigheid verminderde.

Den 3 November gebruikte zy het *Electuary*, en *Afkookzel*, die in 't voorige Geval beſchreeven zyn, en zy liet niet na, intuſſchen deze *hartſterkende Mixtur* te gebruiken. De volgende verweekende *Stoving* wierd omtrent de *Baarmoeder* gelegt, om de Vaten te verſlappen.

℞. *Rad. Althæ. Lil. Alb. ää. Uncias* ij. *Sem. Lini. Fœnugræc. ää. Drachm.* iij. *Flo. Chamæmili, Aneth. ää. p.* i. *Majoran. m.* i. *Bulliant ex vin & aq. part. æqual. Liquor ſit pro formentatione bis in die applicand.*

Den 8 November was de Pols ſterker, anders was 'er niets veránderd.

Den 15 had zich niets nieuws geöpenbaard, als dat de Eetluſt ſcheen weder te komen, en de Nachtzweet verdweenen was.

Den 22 vloeide 'er een witte vochtigheid uit de *Baarmoeder*, welke na, vyf Daagen, weder ophield. Hy merkt aan, dat 'er dikwils onder de SCHRYVERS, van een bleeke *Stonde* gewag gemaakt word.

Den 1 December, of ſchoon de Toevallen verminderd waren, zo waren zy toch niet geheel verdweenen. Het volgend *Stoelgangverwekkend middel* wierd vóórgeſchreeven.

℞.

℞. *Pil. Ruf. Drachm.* ß. *Reſin. Jallap. gr.* iij. *Ol. Saſſafr. gut.* 1. *Balſ. Peruv. q. ſ. m. f. Pil. mediocr.*

Zy gebruikte hierna weder haar *Electuary*, *Afkookzel* en *Mixtur;* en na dat zy dit alles behoorlyk gebruikte, ſloeg de Pols ſterker, en de kragten wierden weder herſteld.

Den 19 December kwam de maandelykſche Reiniging, heel rood geverft, weder te voorſchyn, welke drie dagen aanhield. Na de doorbreeking van dezelve, waren de Toevallen zo veel afgenomen, dat zy maar alleen noch over een weinig Engborſtigheid, en Hoofdpyn klaagde. Maar het *Afkookzel* wederöm gebruikende, zo verkreeg zy haar gezondheid, op het einde der Maand, met de Maandelykſche Reiniging wederöm.

DERDE GEVAL.

Den 2 October van 't Jaar 1702, kreeg een Waſchmeid, die volbloedig, en 24 Jaaren oud was, eene verkoudheid; en toen zy haare Voeten in koud Water wieſch de *Stonden* hebbende, zo bleeven die een geheel Jaar weg, doch zonder dat haar dit, ten aanzien haarer Gezondheid, merkelyk hinder toebragt, 't welk vermoedelyk aan haaren zwaaren Arbeid toe te ſchryven was. Maar op 't einde van 't Jaar, wierd zy van meeſt alle de Toevallen aangegreepen, die in 't voorige Geval opgegeven zyn, uitgezonderd dat 'er een hard Gezwel zich op het *Scheenbeen*, openbaarde, deswegen hy beval een Ader op den Arm te openen. Toen het Gezwel daar niet na luiſterde, zo ſchreef hy een *Afgangverwekkend middel*, en *bittere-Staal-Afkookzels*, en een *verweekende Stooving* vóór.

Den 28 October, wierd het *Afgangverwekkend middel* herhaald, en het Gezwel wierd weeker.

Den 6 November wierd de Pols ſterker, en haare kragten namen toe; en om de *Maandſtonden* te bevorderen, wierd een Ader op de Voet geöpend.

Den 11 November ontlaſteden de *Stonden* zig in een geringe meenigte. Zy verkreeg haar roode verwe weder, en het Gezwel benevens de ándere Toevallen verdweenen.

Hy haald noch drie ándere Gevallen aan, waar by de éérſte twee, over een ongeregelde, en te geringe ontlaſting klaagden; en de derde was een getrouwde Vrouw van 25 Jaaren, die haare *Stonden* byna een Jaar lang ſpaarzaam, en de drie laatſte maalen in 't geheel niet gehad had. Alle deze ongemakken behandelde

de hy, na haare verſcheiden omſtandigheden, en bragt de maandelykſche Reiniging, byzonder door het gebruik van *Staalmiddelen*, te recht.

Ik heb veele Lyderesſen gehad, by welke de maandelykſche Reiniging weg gebleeven was, en ondervonden, dat by dezulke, om die te herſtellen, en de onvrugtbaarheid te verhoeden, alle Beproevingen te vergeefs waren, wanneer zy tegelyk, met eene ontlaſting uit een of ander Deel des Lighaams, van verſcheiden ſoorten, het zy die tusſchenpooſend of aanhoudend was, behebt waren. Was de ontlaſting uit de Longe, de Maag, of uit een ánder Ingewand, dan herſtelden de meeſte Lyderesſen: kwam de ontlaſting uit de uitwendige Deelen, als ontlaſting van Bloed uit de Neus, uit het haairige Deel des Hooſds, uit de *Beenen*, of uit de openingen in andere Deelen, dan wierd de Herſtelling der maandelykſche Reiniging daar door wel ten deele geſtremd, maar dan bleeven de Lyderesſen onder een lydelyken toeſtand van Gezondheid. SCHENK haald in zyn *Medicynſche Waarneemingen* in 't 4de *Boek*, van de Ontfanging, op pag. 613. verſcheiden *Waarneemingen* uit verſcheiden SCHRYVERS aan, dat éénige Vrouwen ontfangen hebben, eêr zy noch haar Reiniging gehad, en wederom ánderen, die verſcheiden Kinderen ter Waereld bragten, zonder dat zy zulk eene ontlaſting gehad hebben.

De *Heer* PEARCE verhaald in de *Bath. Memorien*, in 't 19 *Hoofd.* van pag. 187 tot 190. vier Gevallen van Meisjes, die de Bleekzugt hadden, en na het te vergeefs gebruiken van veele Artſenyën, door het Drinken der Batwateren, en 't dikwils Baden in 't zelve, zyn geneezen geworden. *Zie* verder HILDANUS het 5de *Honderdtal* de 41ſte *Waarneeming*.

No. 2.

EERSTE GEVAL.

Van de al te geweldige ontlaſting der Maandelykſche Reiniging.

In 't Jaar 1732, wierd ik by een jonge Vrouw van omtrent 18 Jaaren geroepen, welke zich, wegens een al te geweldige ontlaſting der maandelykſche Reiniging, zeer zwak bevond. Zy was van een gezonde Geſteldheid, en één Jaar lang geregeld in haar maandelykſche Reiniging geweeſt. Maar zes Maanden voor myn éérſte bezoek, had zy zich op een tyd, haare *Stonden* hebbende, door het Danzen verhit, zodanig, dat daar door de Reiniging van haar zo ſterk begon te vlieten, dat zy in flaauwte viel, en men verpligt was, haar naar Huis te bezorgen, en te Bedde te leggen, alwaar zy met voedzaame Spyzen en Dranken ondersteund wierd, en na tien Dagen hield de ontlaſting op. Zy wierd echter alle drie Weeken na die ontlas-

ting, op gelyke wyze, daar van overvallen', doch niet zo geweldig, maar duurde byna even zo lang. Door deze al te geweldige ontlaſtingen, wierd zy zeer zwakkelyk en bleek, daar zy te vooren heel gezond en friſ was, en 'er bloeſend uitzag; toen ik gehaald wierd, zo lag zy werkelyk in Flaauwte, welke door de al te groote ontlaſting was veroorzaakt, en ik kon haar Pols, die toen ter tyd zwak was, byna niet voelen. Zó ſpoedig als zy ſlikken kon, nam zy een Mond vol Wyn en Water, in welke 15 Droppels *Laudamine Liq.* gedaan waren, in, zy wierd hierna te Bedde gebragt, en binnen een half uur, was het geweld der vloeijing veel verminderd; en toen bragt ik een ſtuk ſpons, 't welk in Wyn en Water, waarin Aluin opgeloſt, gedoopt was in de *Schede.* Toen ik dit Toeval geduurende dezen tyd overwoogen hadde, zo ſchreef ik twee Lepels vol van het volgende Middel voor, om zó dikwils als de geweldige ontlaſting mogt weder komen te gebruiken.

℞. *Infuſion. Roſ. Rub.* ℥vi. *Elix. Vitriol. Laud. Liquid. ää. gut.* xv. *m.*

Ik verordineerde van gelyken dat de ſpons zou voortgebruikt, en dikwils met dit volgende *Afkookzel* bevochtigd worden.

℞. *Cort. Granat. Querc. Flor. Balauſt. Roſa rubr. ää. Drachm.* ij. *coquantur in aq. Fontan. ad* ℥vi. *in Colatura ſolve Alum.* ʒ℈. *& adde Vin. rub.* ℥ij.

Den volgenden Dag bevond zy zich veel beeter, zynde de ontlaſting verminderd en veel bleeker. Ik ſchreef haar *Hoendernat* voor waarin *Ryſt* gekookt was, des morgens en des avonds *Eezelinne Melk*, voor de verandering *Garſtewater* in hetwelke *Arabiſche Gom* opgeloſt was, en *Havere Gruwel* met *Eyeren*, op de wyze van een *Eyer kandeel*, te drinken, en *Kalfsvlees*, *Hoenders*, *Pudding* van *Brood*, met *Eyerwit* bereid, te eeten. Ongeacht zy door deze Handelwyze weder by krachten kwam, zo kreeg zy echter de Maandelykſche Reiniging na verloop van drie Weeken weder, maar niet in zulk eene meenigte, en hield ook zó lang niet aan. Ik raadde haar, by dit gebruik te blyven, en zich daar onder zachtelyk te beweegen; en na twee of drie Maandelykſche ontlaſtingen, als hier voorens gehad te hebben, verkreeg zy haar volkomen gezondheid en kleur weder.

Ik heb my, met goeden uitſlag, van deze handelwyze by een groot getal Lyderesſen bediend, daar van éénige getrouwd en ándere ongetrouwd waren, en heb enkel de Artſenyën en de Leevensregel, na de grootte der Ziekte en Lighaamsgeſteltenis veränderd; ja ik heb, naar gelegendheid, de *Peruviaanſche Baſt*, de *Gom Pillen*, de *Wateren* te Spa, Bath en Bristol, byzonder by de Bronnen te drinken, vóórgeſchreeven.

Die geenen, welke door Bloedvloeijingen, Miskraamen, ja zelfs door de Ver-

Verlosſing zyn verzwakt geworden, hebben zomwylen twee of driemaalen daarna haare Maandelykſche Reiniging heel ſterk, en worden, op gelyke wyze, als hier voor vermeld word, herſteld.

Wat hier volgt, wegens de onmaatige ontlaſtingen der *Maandſtonden*, is ontleend uit Dr. Dale's Vertaaling van Friend.

EERSTE GEVAL.

Den 1 February 1702, wierd eene zeekere Vrouw, na de Kraam, door een bovenmatige ontlaſting der Maandelykſche Reiniging overvallen, welke 6 Jaaren aanhield; in de twee laatſte Jaaren vloeide het Bloed, byna daagelyks af, en zomtyds ontlaſten 'er zich ſtukken zó groot als een Ey: zy klaagde over een groote kragteloosheid en droogheid des Monds, en had ook zomwylen aanvallen van koorts. Zy gevoelde eenen geweldigen, en aanhoudende Pyn in de Buik, ter plaatſe der *Baarmoeder*. Zy wierd door een Hartsangſt, en zomwylen door Flaauwtens overvallen. De Pols was niet te voelen. Het ſcheen, dat men by de Geneezing hier op letten moeſt, vooreerſt, om de Bloedvloeijing te ſtillen, en daarna de krachten weder te herſtellen, welke ten uiterſten uitgeput waren. Tot ſtuiting der Bloedvloeijing, achte ik het dienſtig om van de *Afleidende Middelen* af te zien, wyl haar gebruik, de buitengewoone kragteloosheid ſcheen te verbieden, en ik bleef alleenig by de *Zaamentrekkende Middelen*, die ik zo wel in- als uitwendig liet gebruiken.

℞. *Cort. Granat. Unc.* ß. *Rad. Tormentill. Unc.* j. *Flo. Roſa. rubr. Balaust. tior. ää. M.* i. *Coq. in aq. Ferrar. Lib.* iij. *ad conſumt. Lib.* i. *Colatura ſit pro fomentatione, bis in die parti affectæ tipide applicand.*

Tot haar gewoonlyke Drank bediende zy zich van de witte *Dicoct.* waarin de 2 ℔, 2 *Drachm. Caneel* afgekookt was.

Inwendig gebruikte zy de *Tinct. Antiphthiſica*, welke Etmuller zo hoog aanpryſt, en van *Sacchar. Satur.* & *Vitriolum Martis* met *Spir. Vini* gemaakt word. Van deze *Tinctuur* gebruikte zy des daags verſcheidemaalen 20 *Droppelen* in *aq. Plantag.* Als haar de Pyn en Slaapeloosheid bezwaarlyk vielen, dan nam zy 20 *Droppelen* van het *Laud. Liq.* Den 3de *February* hield de Bloedvloeijing op, en om dat zy niet op nieuws zou beginnen, zo wierd de Stooving noch dagelyks tot den 6de *Feb.* aangehouden. De vloeijing aldus geſtopt zynde, zo ſcheen het, dat men nu maar op de Pyn, en de zwakheid acht moeſt geeven. Ik ſchreef haar dan voor, als een leevensregelendmiddel, *Vleesnat*, en goede voedzaame Spyzen, en uit de Apotheek de volgende *Mixtur.*

℞. *Tinct. Croc. Laudan. Liq.* SYDENH. *ää.* ʒij. *Champhor. in Sp. Vini* ℥ß. *Disfolut.* ʒj. *m. Cap. gut.* XXX. *Sixies in die in aq. Cinnamom. fort. & Hord. ää. p. æ.*

Hier door wierden haare kragten veel geſterkt, en de Pyn verzacht. Den 8ſte *Feb.* hing 'er een ſoort van een vliezig Zakje buiten de *Schaamlippen;* maar welke, naar de *Baarmoeder* toe, zó vaſt hing, dat het uit de *Schede* niet gehaald konde worden. Het gaf ook een onaangenaame reuk van zich, en het ſcheen werkelyk, in den eerſten opſlag, als of zich de inwendige Rok der *Schede* naar beneden begeven had. Want ik vermoedde des te minder, dat het een ſtuk Nageboorte was, wyl de Vrouw ons gezegt had, dat zy zederd 6 Jaaren niet gekraamt had. Maar om dat ik by de overweeging des ſtanks, en de Pyn eenige verdenkingen kreeg, dat het een Nageboorte konde zyn, zo achte ik het noodzaakelyk, de zaaken een weinig naauwkeuriger te onderzoeken, en vraagde daarom aan de Vrouw, of zy niet zedert haar laatſte Kraam, een Miskraam gehad had. Zy getuigde, dat zy vóór twee Jaaren Zwanger geweeſt was, maar dat zy, op een zeekere Nacht, naar huis gaande, geweldig geſchrikt, en onderweegs een Miskraam gekreegen had. Doch t' huis gekomen zynde, om geene Vroedvrouw gezonden had, om te onderzoeken, of 'er noch niet iets in de *Baarmoeder* gebleeven was, of niet. Van dien tyd af aan, had ook de Pyn zyn oorſpronk genomen. Als ik nu de oorzaak der Ziekte op die wyze nageſpoord hadde, zo was de geneezing zodaanig interichten, dat daardoor de kragt der *Baarmoeder*, en de Spieren des Buiks herſteld wierden, op dat die álles, wat van de Nageboorte mocht nagebleeven zyn, uitdryven konde. En wyl de hier voorgeſchreeven *Mixtur*, heel veel tot dit oogmerk bybragt, zo nam zy des Daags, daarvan verſcheidenmaalen 40 *Droppelen* in; door dit Middel wierden haare Leevensgeeſten of kragten, zó verſterkt, dat den 10de *Feb.* een gedeelte der Nageboorte zich ontlaste, 't welk niet ſlechts heel leelyk ſtonk, maar ook volkomen verrot was. Den 11 *Feb.* ontlaſte zich weder een gedeelte, het welk gelyk het voorgaande ſtonk. Van dien tyd af aan, openbaarden zich verder geene Teekenen, dat 'er een vliezige zelfſtandigheid in de *Schede* was. Van gelyken wierd ook de geheele Pyn aanſtonds verzagt. Den 13de *Feb.* waren haare kragten in zo verre weder herſteld, dat zy toen in ſtaat was om één uur op te zitten, na dat zy één Maand lang het Bedde had moeten houden. Zy klaagde over niets anders dan, over Madheid, en verlooren Eetluſt. Zy nam haar *Mixtur* alle dagen in, waar door zy groote verlichting beſpeurde. Den 17de *Feb.* kwam de Bloedvloeijing wederom; en om dat dezelve heel maatig en zonder kwaade Toevallen was, zo achte ik het niet noodig, die te ſtuiten: want het ſcheen, dat zy de natuurlyke en de ordentlyke maandelykſche Reiniging was, welke daaröm ook den 4de Dag ophield. Den 23ſte *Feb.* ſchreef ik, om haar kragten des te meêr te bevorderen, het volgende Middel voor.

℞. *Tinct.*

℞. *Tinct. Cort. Peruvin.* (*vin. Alb.* ℥. i ℈.) *Tinct. Croci, Spec. Diamb. ää. Unc.* ℈, *m. cap. Cochl.* 6. *ter in die.*

Den 25ste *Feb.* ſpysde zy weder met volkomen ſmaak. Daar mankeerde haar, om volkomen gezond te zyn, niets meerder, dan de kragten, die zy echter gelukkig weder verkreeg, na dat zy het *Decoctum* noch tweemaal gebruikt hadde.

TWEEDE GEVAL.

Den 10de September, kreeg een volbloedige Vrouw, welke haar Maandelykſche Tyd heel ſterk hadde, een zeer bovenmatige ontlaſting derzelver, door een geweldige beweeging, zodanig, dat zy in een groote meenigte te voorſchyn kwam, en wel eerſt zes, en daarna twaalf Dagen lang.

Na dat zy den geheelen Zoomer door, met dit ongemak, toegebragt hadde, zo waren haare Kragten veel verminderd geworden. Zy wierd dikwils, door Flaauwtens, en een Kramp overvallen; haare *Beenen* waren gezwollen, zy was van Aangezigt, een doode gelyk; haar Bloed was zeer dun, en vloeyde niet dropsgewyze, maar om zo te ſpreeken, in een onafgebrooken ſtroom. Toen ik haar de eerſtemaal bezogt, had de Bloedvloeijing vier Dagen geduurd. Haar kwaal vereiſchte dan, dat de Bloedvloeijing geſtopt moeſt worden; en om die te bevorderen, zo wierden dezelve Stoovingen gebruikt, die in 't éérſte Geval opgegeven worden.

Des Avonds nam zy het volgende *Slaapmiddel* in

℞. *Froibiſc. Gordon. Drachm.* ℈. *Laudan. Lond. gr.* ij. *Mucilag. Gum Arab. q. ſ. m. Pill. exiguæ Cap.* 3.

Onder het gebruik van deze Pillen, ſliep zy zeer geruſt. Den 11 September vloeide de maandelykſche Reiniging noch, en de volgende *Electuary* wierd voorgeſchreeven.

℞. *Concerv. Roſa. rub. Unc.* i. *Bol. Arm. Croc. Mart. adſtring. ää. Drachm.* i. *Mattich. Ter. Japa. ää. Scrup.* ij. *Spec. Diatr. Santal. Scrup.* iv. *Syrup. e Symphyt. q. ſ. m. f. Electua. cap. q. N. M.* 4ta *quaque hora ſuperb. Cochl.* 5, *Jalap. ſeq.*

℞. *Aq. Sperm. Ranar. Plantag. Cinnamom. Hord. ää.* ℥℈. *Syrup. e Coral. q. ſ. m. f. Julap. cap. etiam ter in Die Spirt. Vitriol. gut.* 40. *in quavis vehiculo.*

Repet. Foment. & Pillul. præſcript.

Den 13 Sept. hield de Bloedvloeijing noch aan, doch maar dropsgewyze, maar die door het aanhoudend gebruik der Artſenyën, den 15 Sept. volkomen ophield.

Voor het tegenwoordige ſcheen het, dat men by de Geneezing het daar heen wenden moeſt, om de Vaten te verſterken, en de verdunning van 't Bloed te beletten. Om het éérſte oogmerk te bereiken, wierden de Stoovingen álle Dagen herhaald; het gebruik van *Slym*-en *Balſemachtige Middelen* ſcheenen tot het ándere oogmerk toereikende te zyn, en om die Rede, wierde de *Zaamentrekkende* ter zyde gezet, en men liet haar het volgende gebruiken.

℞. *Decoct. Alb.* ℔. ij. *Aq. Cinnammo. Hord. Unc.* iij. *Sacch. Alb. q. ſ. m. cap. Unc.* iv. *quater in die.*

℞. *Balſ. Copaiv. Polychreſt. ää. Drachm.* ij. *cap. gt.* xxv. *hora decubitus in Conſerv. Roſa. Rub.*

Zy gebruikte deze Middelen, geduurende een tyd van byna drie Weeken, en verkreeg de maandelykſche Reiniging, den 5de *October*, en hield 5 Dagen aan. Maar om dat de voorige Artſenyën noch gebruikt wierden, zo eindigde zich de ontlaſting, by een volgende Reiniging, met den vierden Dag; en hield daarna altoos op dien tyd op, en dus was de Vrouw volkomen herſteld.

DERDE GEVAL.

Den 21 Mey 1703, had een Vrouw van omtrent 36 Jaaren oud, na een Miskraam, haare maandelykſche Reiniging, by ieder Termein, veertien Dagen achteréen, maar daar na, hield, die byna drie Maanden agter een, aan. Zy wierd door deze Bloedvloeijing zodanig verzwakt, dat zy niet gaan ofſtaan konde, zy haalde zo moeijelyk Adem, dat zy in gevaar was, van te ſtikken. Zy wierd zomtyds door *Flaauwtens* en *Opſteigingen* overvallen, zodanig, dat zy één of twéé Uuren voor Dood lag. Zy zag 'er bleek en mager uit, gelyk Menſchen, die uitgeteerd zyn. De Pols ſloeg zwak en tusſchenpoofend.

Het eerſte aanzien der Geneezing ſcheen de ſtilling van de Bloedvloeijing, daarna de herſtelling der kragten te zyn. Men bediende zich dus van de ſtooving, welke in het éérſte Geval beſchreeven is, welke ik in 't algemeen zeer werkzaam bevonden heb. Inwendig nam zy 20 *Droppelen Sp. Sal. Dulc. in Decoct. Tormentil.* des Daags viermaal in. Den 25 Mey was de Bloedvloeijing een weinig verminderd, of hy zich ſchoon dagelyks vertoonde. De volgende Drank wierd in plaats van haar gewoone voorgeſchreeven.

℞. *Amygd. Dulc. excortic. Unc.* i. *Sem.* iv. *frig. Maj. ää. Drachm.* ij.

quibus

quibus in Mortarario Contuſis affund. aq. Hordei ℥ij. *Colatura add. Sal. Prunell. Drachm.* ij. *Syrup. Althæ. q. ſ. m.*

Den 30 May hield de Bloedvloeijing op, of ſchoon hy, den volgenden Dag, des Avonds weder kwam. Maar door het aanhoudend gebruik van de voorſchreeven Middelen, wierd de Bloedvloeijing zo ordentlyk, dat zy van den 3de, tot den 9de Juny, volkomen ophield, en vervolgens als de Maand om was te zyner tyd weder kwam. Om dat aldus de Bloedvliet geſtild, en de Aderen behoorlyk geſlooten waren, zo wierd om haare kragten te verſterken, het volgende voorgeſchreeven.

℞. *Cort. Peruv. Unc.* i. *Rad. Zedoar. Unc.* ß. *Cochinell. Drachm.* ij. *Digerantur cum. vin. alb.* ℥ij. *tipide per triduum. Liquoris filtrati cap. ter indie Unc.* ij. *in quolibet hauſtu inſtillentur Tinct. Serpent. virg. gt.* 20.

Des Avonds nam zy, wyl zy dikwils niet ſlaapen kon, en zomwylen opſteigingen kreeg, de volgende ſlaapverwekkende Pillen.

℞. *Galb. col. Drachm.* i. *Spec. Diambr. Caſtor. Camphor. ää. Scrup.* ß. *Laudan. Lond. Scrup.* i. *m. f. Pill.* 20. *cap.* 2. *ante decubitum Superb. Tinct. præſcript. Coch.* 4.

Haar Leevensregel beſtond, in zeer voedzaame ſpyze.

Den 19 July. Wierd de Maag, die zedert dien tyd niet wel geſteld was, veel beeter, en zelfs waren haare kragten ook iets verſterkt. In het begin van Auguſtus was de Vrouw, door de voornoemde Middelen, volkomen herſteld.

FORESTUS heeft in 't 28ſte *Hoofd.* over de Ziektens der Vrouwen, nieuwe *Waarneemingen* van de al te groote ontlaſting der maandelykſche Reiniging opgegeeven.

Zie ZACUT. LUSITAN. *Tom.* I. *Lib.* III. *p.* 479. *en Tom.* II. *Lib.* III. *p.* 487.

Zie de *Heer* STEAD's Geval in de volgen Nommer.

No. 3.

Van de Wittevloed.

Om dat HOFFMAN over de Wittevloed uitgebreid gehandeld heeft, zo heb ik een uittrekzel der volgende Gevallen, uit dat Deel van zyn Werk ontleend, waar Hy over De *Cachexia uterina, ſeu Fluore albo*, handeldt.

TWEEDE GEVAL.

Een Vrouw van 30 Jaaren oud, van een teeder Lighaamsgeſtel, welke aan den

den Zeekant woonde, weinig beweeging hadde, en zwaarverteerende Spyzen gebruikte, *byvoorbeeld*, Zeevifch en byzonder Oeſters; zy had haar maandelykſche Reiniging een rond Jaar, en onordentlyk gehad. Zy wierd zeer door de Wittevloed geplaagt; zy verkreeg een bleeke kleur met een traagheid van Lighaam en Gemoet. Hy ſchreef haar éérſt een *Braakmiddel* voor, hetwelk uit *Rad. Ipocacuabæ Drachm.* ß. *Tartari Vitroli Scrup.* ß. beſtond, alle Weeken een Gift *openende Pillen*, welke uit eenige *Bittere Extracten*, *Gommen* en *Rhabarber* beſtond, en om den tweeden Dag, alle Morgens, 3 of 4 Oncen van de volgende *Maag Wyn.*

℞. *Rad. Zedoar. Calami Aromat. Enulæ ää. Onc.* ß. *Herb. Abſynth. Roris-marini, Marub. alb. Menthæ. Salviæ Cent. minor. ää. M.* i. *Baccar. Junip. Unc.* i. *infundantur in vini canarienſis menſura una & dimidia. Colietur uſus tempore, & per menſem hæc cura continuetur.*

Hy gaf haar ook te raad, haar vlytig en zagtelyk te beweegen, ligt verteerend Voedzel te gebruiken, en het onverteerlyke te meiden. Door deze wyze had hy 'er veelen, als de Ziekten van een kwaade kooking der *Maag* ontſtonden, of noch niet met een kwaade geſteldheid van 't Lighaam vergezeld waren, geholpen.

DERDE GEVAL.

Een Vrouw, welke over de 30 Jaaren oud was, en van een teeder Lighaams Geſtel was, wierd voor één Jaar, na dat zy driemaal Gemiskraamt had, door een bezwaarlyke Wittevloed overvallen; de Maandelykſche Reinigiug was onordentlyk en zomwylen ſterk. Hy ſchreef haar eenige van zyn *openende Pillen* voor, om die drie Avonden achtereen, en alle Morgen drie Oncen van een *openende Wyn*, te gebruiken. Hy ſchreef haar ook, die zelfde Dagen, een Bading in ſtroom Water voor, waarin *verſterkende Kruiden* gedaan waren, en een Zak vol diergelyke Kruiden op den ſtreek der *Sckaamdeelen* te leggen. Na eene tuſſchenpooſing van drie Dagen, zo werden deze dingen, drie Dagen achter malkander, gebruikt en daarna op gelyke wyze, ten derde maal, en telkens verſſe Kruiden, herhaald. Daarna beval hy de *Baarmoeder* met *Wierook Maſtich* en *Barnſteen* te rooken, en dat de Lyderesſe een goede Leevensregel houden zou. Op deze wyze wierden niet ſlechts de Darmen, maar ook de *Baarmoeder* van een meenigte Vochten gereinigt.

Door gelyke Behandelingen herſtelde hy veele ánderen, die als de voorgaande Lyderesſe, over zulke ongemakken klaagden. Hy merkt verder aan, dat het niet ſlechts noodig zy, het Lighaam van de bedorvene Waaterachtige Vochten te reinigen, maar ook, de verſlapte *Baarmoeder*, welke met zeer veele taai-

je

je Vochten vervuld is, door het gebruik van de voornoemde Baden, die door *Zeenuwverſterkende* en *Speeryächtige Kruiden*, noch werkzaamer gemaakt wierden, te verſterken. En, wyl deze Ziekte gemeenlyk een Onvrugtbaarheid na zich ſleept, zo is van gelyke deze ook, door de voornoemde Handelwyze, op het beſt te herſtellen.

Vol. III. p. 356. Obſ. v. Een jonge Vrouw 20 Jaaren oud, van een teeder Lighaams-Geſtel, en die zich zeer weinig beweegde, wierd om een zwaare Verlosſing, by welke de Nageboorte, met een zeer groot geweld losgearbeid was, met een geweldige Pyn overvallen. De Kraamzuivering ging daarna niet behoorlyk genoeg af. Van dien tyd afaan, had zy de Wittevloed gehad, welke zo geweldig wierd, dat hy haar de kragten zeer veel benam. Zy nam van Dag tot Dag meêr en meêr af, en de *Beenen* begonnen te zwellen. Hy merkt aan, hoe hy onder de uitvoering der Artſenykunde gevonden heeft, dat zulke geweldige aanvallen, zeer dikwils de gelegendheid, tot zulke ongemakken gegeven hebben.

Hy ſchreef haar eenige *Balſem-* en *Salpeterächtige Middelen* vóór, en by deeze een *Decoctum* van *Maſtix* en *Kaneel*, met een weinig *Wyn* vermengd, te drinken. De Teeldeelen wierden van gelyken met *Sandrac*, *Maſtix*, *Benzoin* en *Cinober* berookt, en Badingen van *Zeenuw verſterkende Middelen*, in *Wyn* gekookt, dikwils op de ſtreek der *Schaamdeelen* gelegd. Deze Geneeswyze, en het ſtipt nakomen eener goede Leevensregel, deed de gewenſchte uitwerking.

Uit de Bath Memorien van den Heer PEARCES *pag.* 219.

Een getrouwde Vrouw 37 Jaaren oud, had een langen tyd, den Wittevloed gehad, dezelve was in den beginne Wit, daarna Geel, toen Groen, verder Zwartachtig, en eindelyk met roode ſtreepen vermengt. Zy wierd door eenige Baaden in de Wateren te Bath, en het drinken van hetzelven, tegelyk daarby *Balſemächtige* en *zaamentrekkende Middelen* te gebruiken, en terzelver tyd deze Wateren met een weinig *Rozenhoning* in de *Baarmoeder* teſpuiten, gelukkig herſteld. In deze Afdeeling worden noch drie Gevallen van Vrouwen aangehaald, welke door het Drinken en Baaden dezer Wateren, zyn herſteld geworden.

Zie verder FORESTUM, *de Mulierum Morbis Lib.* XXVIII. Waarin Hy vyf Gevallen van Wittevloeden aanhaald.

Zie BONETUI *Sepulchretum de fluore Muliebri Lib.* III. *Sect.* 36.

EEN GEVAL.

Van den Heere STEAD *in 't Guy's-Hoſpital.*

Een Meisje van een gezond Lighaamsgeſtel, en elf Jaaren oud, had, voor omtrent vierdehalf Jaar, haare maandelykſche Reiniging, in een geringe maate, en van eene behoorlyke roode kleur gekreegen, en hield verſcheiden Weeken achter elkander aan, en ſcheide hier na met vloeijen uit, en naderhand verkreeg zy die op een geregelde wyze, éénS 's Maands weder, uitgezonderd de 3 laatſte Weeken, toen had zy dezelve den geheelen tyd door, en twee of drie Daagen heel ſterk gehad. Toen haar maandelykſche Reiniging de éérſte rys ophield, zo merkte zy, dat de wittevloed daaröp volgde, en had denzelven ook zedert dien tyd beſtendig gehad. De kleur was Wit, en de laatſte maal dun, en zó ſcherp geweeſt, dat de inwendige Deelen der *Schaamlippen* ontvelden. Men had vermoeden, dat zy een *Gonorrhæa* had. Maar zo wél zy, als haar Moeder, verzeekerden Heilig, dat zy noch geen Man bekend hadde; en dit wierd ook door de buitegewoone engheid der *Schedemond*, bekragtigt. Men kon geen oorzaak van deze voornoemde verſchyning, der maandelykſche Reiniging uitdenken, ten zy men het daar áán wilde toeſchryven, dat zy te dier tyd geweldige aanvallen van ſchreeuwen had gehad, en mogelyk verzwakt is geweeſt door een verdraaijing in haar Lenden, uithoofden om dat zy gedwongen was geweeſt, groote zwaare Kinderen op den Arm te torſen. Eenigen tyd te vóóren, en ook daarná, toen zy zich in 't Hoſpital bevond, had zy, zulk een aanhoudend ongemak, pynelyke ſmerten, en een neederdrukkende gewaarwording naar de *Schede*, en de *Schaamdeelen*, dat zy niet gaan of in 't Bed leggen konde, dan met kruiswyze tezaamgeſlaagen *Beenen*, by welke legging der Deelen, zy zich tamelyk lydelyk bevond. Zy klaagde over een zwakte, dwars over de Lenden heen; had eene by na onlesſelyken Dorſt, en ordentlyk openlyf. In deze omſtandigheid ſchreef de *Medicus* haar het volgende vóór.

℞. *Gum. Oliban. Drachm.* ß. *Millis q. ſ. ſolut. adde aq. Lact. Alex. Unc.* ß. *Mirabil. Syrup. Balſ. ää. Drachm.* ij. *f. Hauſt. omni nocte & mane ſumend. et.* ℞. *Decoct. e Cort. Peruvin. Unc.* ij. *Elix. Vitriol. gut.* xx. *f. Hauſt. quotidie hora xima Matutina, &* vta *Veſpertina. capiend.*

Toen zy na het gebruik van deze *Middelen*, welke zy twee of drie Weeken gebruikt heeft, verſtopt raakten, zo wierd een zagt *afgangverwekkend Middel* voor dienſtig geoordeeld.

℞. *Infuſ.*

℞. *Infuſ. Senn. Unc.* iß. *Mannæ Drachm.* vi. *aq. Mirab. Drachm.* ij. *f. Hauſt. pro re nata aſſumendus.*

Dit bekwam haar heel wel; de al te overvloedige ontlaſting der maandelykſche Reiniging, wierd door *zamentrekkende Middelen* ſchielyk geſtuit, en de uitwendige Pyn, daardoor geſtild, dat de Pynelyke Deelen des Avonds, en des Morgens, met warme Melk geſtooft, en daarna met een weinig van de volgende Zalve, zachtelyk beſtreeken wierden.

℞. *Ol. Amygdal. dulc. Unc.* i. *Sperm. Ceti Drachm.* iß. *Ceræ alb. Unc.* ß. *m. f. Linimentum.*

Echter verminderde zich de Wittevloed, na een tweemaandelyks gebruik, der *inwendige Middelen*, weinig of in 't geheel niets, en men liet haar om die rede, de volgende Pillen gebruiken.

℞. *Pil. ex duobus gr.* XII. *Calomel. ppt. gr.* iv. *f. Pill.* ij. *bis in ſeptimana cum levi regimine capiend.*

℞. *Therebinth. venet. Drachm.* ij. *Pulv. Glycyrrh. q. f. f. Pil. mediocr. quarum capiantur ter de die in quovis vehiculo.*

De *Afgangverwelkende Pillen*, werkten maatig; en om dat zy tegelyk, met de anderen omtrent 8 Weeken voortgebruikt wierden, zo verminderde zich de ontlaſting, daardoor by graaden, uitgezonderd de drie laatſte Weeken, toen ſcheen dezelve, niet meer te verminderen, en, om dat dit zo lang in dien zelven ſtaat bleef, wierd de Doctor te raade, zyn beſt te doen, om den Wittevloed geheel te ſtoppen, het welk hy met de voorſchreeven *Wierook Drank*, beproefde te doen, en in vyf Weeken dit bevorderde, en zy ging daarna gezond uit het Hoſpital.

Het zoude onnodig zyn, meêrder Gevallen van deze Ongemakken aan te haalen, echter zoude het nut kunnen wezen, om een algemeene Aanmerking te maken, in hoe ver ik de wyze, om dezelven te herſtellen, in de Bewerking bewaarheid gevonden heb.

Ik heb aangemerkt, dat deze ontlaſting, die genen Heilzaam is geweeſt, welke haar maandelykſche Reiniging, of in 't geheel, of buitengewoon hadden. Maar het nut, was meêr of min, naar maate 'er meêrder of minder ontlaſte: en de Wittevloed is door alle die *Middelen* verminderd geworden, waarvan men zich bediende, om de verſtopping der maandelykſche Reiniging te herſtellen.

Ik heb werkelyk ondervonden, dat deze Ziekte, als zy door een zwak, en verſlapt Lighaamsgeſtel, ontſtond, op gelyke wyze, te herſtellen was, welke by de onmaatige ontlaſting der maandelykſche Reiniging, aangepreezen is; en ſchoon het my, in beide Gevallen gelukt is, zo heb ik doch eenige Lyderesſen aangetroffen, welke, wegens de lange aanhouding der Ziekte, niet volkomen herſteld konden worden.

Ik heb verſcheiden Lyderesſen gehad, waarby zich deze ontlaſting verminderde, naby de ophouding der maandelykſche Reiniging, die gemeenlyk, met de 45 of 50 Jaaren voorvald, en in ſommige, kort daarna, van zich-zelfs ophield. Eenige van dezen, welke in tien, vyftien, of twintig Jaaren, wegens Gezwellen, Ontvellingen en Pynen aan de Teeldeelen, niet in ſtaat waren, de omarming van haare Mannen toe te laaten, konden zulks, na de voornoemde wegblyving, heel gevoeglyk lyden. *Zie* het 1ſte *Deel*, 1ſte *Boek*, 3de *Hoofddeel*, de 1ſte *Afdeeling*.

VYFDE

VYFDE VERZAMELING.

Van de Baaringen zonder voorafgaande merkbaare beweeging des Kinds, en van de Bevrugtinge buiten de Baarmoeder.

Zie het 1ſte *Decl*, 1ſte *Boek*, 3de *Hoofd.* de 2 en 3de *Afdeeling.*

No. 1.

Een Baaring zonder beweeging des Kinds.

In 't Jaar 1728, verloor een Vrouw van 30 Jaaren, die drie Kinderen gehad hadde, en zwaarlyvig begon te worden, haar maandelykſche Reiniging; maar zy ſchreef dit aan een onechte oorzaak toe, om dat zy haar inbeelde, dat zulks daarüit ontſtond, om dat zy dikker geworden was, byzonder, om dat zy geen de minſte beweeging van een Kind gevoeld had. Daar verliepen, op deze wyze, zeeven Maanden, wanneer ik eerſt om raad gevraagt wierd, om haar de maandelykſche Reiniging te bezorgen; doch zy weigerde my om haar te onderſlaan. Om dat ik haar gezond, en in volkomen verbeelding bevond, dat haare dikte, door de vetwording, of van de Waterzugt ontſtond, zo ſtond zy 'er ſterk op, dat ik de verſtopping der maandelykſche Reiniging herſtellen zoude: dus ſchreef ik haar, om die Rede, eenige *zachte openende Middelen* vóór, wyl zy van natuure Hardlyvig was. Ik wierd in de 8ſte of 9de Maand weder om raad gevraagt, wanneer zy my verzeekerde, dat zy noch geen Leeven droeg, en bleef hartnekkig by haar voorige meening. Ten laatſten echter wierd ik gehaald, om haar van een gewaand Colyk te bevryden, en ik bereikte, noch juiſt ter rechter tyd, de Plaats van haar verblyf, om het Kind van haar te ontfangen, alhoewel zy haar van de zaak niet wilde laten overtuigen, vóór dat zy het Kind hoorde weenen, wyl zy, zó wél vóór, als ónder de Verlosſing, geen de minſte beweeging van 't zelve ondekt hadde. Ik heb veele Vrouwen van ſterke en leevendige Kinderen verloſt, die vaſt in verbeelding ſtonden, dat de Kinderen dood waren, wyl zy dezelven onder de Baaring niet gevoeld hadden.

In ſommige Gevallen heb ik my ingebeeld, dat de Weden, door de beweeging der Kinderen, verwekt wierden; maar ik heb in 't algemeen bevonden, dat de Weden op zulke beweegingen niet volgden; en ik heb een groot getal van Vrouwen, daar men zich vaſt vóórſtelde, dat de Kinderen Dood waren, even zo ligt, als of zy Leevendig waren, verloſt. De éénigſte hindernis, die ik onder

het verlosſen van doode Kinderen waargenomen heb, was, de opzwelling des Buiks, door de uitgezette Lugt, welke de Verlosſing moeijelyk maakte, en door een te groot Hoofd, of een te eng Bekken. Hoewel deze laatſte omſtandigheden, een gelyke moeijelykheid na zich ſleepen zouden, al waren de Kinderen Leevendig, of de Buik niet opgezwollen geweeſt.

No. 2.

Van de buiten de Baarmoeder *leggende Vrugten.*

In de *Philoſophiſche Transactien* No. 323, *pag.* 426, worden van den *Heer* J. YOUNGE, eenige *Waarneemingen* van Vrugten, die buiten de *Baarmoeder* gevonden zyn, zo wel by Menſchen als Dieren, beſchreeven. Ten aanzien der Menſchelyke, zegt hy, heeft men zomwylen Vrugten, buiten de *Baarmoeder*, in Vrouwen gevonden, maar niet eêrder in 't openbaar aangetoond dan in 't begin van de voorige Eeuw. RIOLANUS *de jonge* zegt, daar hy, van de Trompette van FALLOPIUS ſpreekt, zy ſchynen van dezelve Natuur en geſteldheid te zyn, als de *Baarmoeder*, *quia carnoſa eſt*, *in qua*, *quod eſt mirabile*, *fœtum humanum concipi*, *fuit obſervatum.* Daarna geeft hy een Naricht van vier zulke buitengewoone Bevrugtingen die hem zyn bekent geweeſt.

Hy merkt van gelyken aan, dat 'er zeedert dien Tyd, meêr diergelyke buitengewoone Bevrugtingen in dat Land zyn voorgevallen. Een zoude te PARYS in Jannuary 1669. door den *Heer* VESALIUS in de Trompet gevonden zyn. Zy was vier Maanden Oud en zó groot, en de Trompet daar van zó uitgezet, dat hy ze voor een tweede *Baarmoeder* aanzag, en uit dien hoofde, noemde hy ook het verhaal, dat hy 'er van uitgaf, *Demonſtration d'une double matrice.* De *Heer* OLDENBURGH heeft daar van een Uittrekzel in de *Philoſophiſche Transactien* No. 48. medegedeelt; en de *Duitſche Academie* heeft in *Volum.* I. *Obſervat.* 110, hetzelfde gedaan. Maar geen van beiden verſtonden het geheim; tot dat DE GRAAF dit recht inzag, en van deze gewichtige *Waarneeming* gebruik maakte, om KERKRINGIUS onderſtelling op te helderen, en te beveſtigen. Omtrent 10 Jaaren daar na, viel 'er een noch wonderlyker, en ongelooflyker Geval vóór. Het word door DR. BAYLE genoegzaam beveſtigt, welke daarvan, het éérſt in de *Journal des Sçavans A. D.* Narigt gaf, en daarna gaf de *Heer* OLDENBURGH een uittrekzel daarvan in de *Philoſophiſche Transact.* No. 139. *pag.* 979. Dit volgende Geval, is uit de *Philoſoph. Transact.* en niet van den *Heer* YOUNGE ontleend.

MARGARETHA MATHEW, de Vrouw van JEAN PUGET, een Droogſcheerder, die te, of naby TOULOUSE woonde, wierd in 't Jaar 1652. bevrugt, en voel-

voelde op het einde der negende Maand, haarer Bevrugting, zulke Weden, als de Vrouwen gemeenlyk hebben, wanneer de Baaring begint. De Vliezen borſten, en de Wateren ontlaſten, maar daar volgde geen Kind. Geduurende den tyd van 20 Jaaren, voelde zy de Beweeging des Kinds, met verſcheiden zware Toevallen verzeld; maar de laatſte 6 Jaaren, voelde zy het niet meer beweegen. Zy ſtierf den 18 January 1678, en toen zy den volgenden Dag geöpend wierd, zo vond men in haar Buik, buiten de *Baarmoeder*, een dood Kind, dat met dezelve geen de minſte gemeenſchap, of verband had. Het Hoofd lag neederwaards, en de Billen naar de linker zyde. Het geheele áchterſte gedeelte des Kinds was met het Net bedekt, dat, omtrent twee vingeren dik was, en op verſcheiden plaatſen des Lighaams, zó vaſt zat, dat het daarvan zonder Mes niet af te ſcheiden was; en na dat zulks geſchied was, liep 'er een weinig Bloed uit. Dit Kind woog 8 ponden zwaar gewigt. De Herſenpan was in verſcheiden ſtukken gebrooken. De Herſenen geleeken van kleur en beſtaanelykheid, als Roozenzalf. Het vleeſch zag 'er, waar het aan 't Net vaſt zat, rood, de overige Deelen witachtig, geel en doods uit, uitgezonderd de Tong, welke de Natuurlyke weekte en kleur hadde. Alle de Inwendige Deelen waren zwartáchtig van kleur, uitgezonderd het Hart, 't welk rood en leeg van Bloed was. Het vóórhoofd, de Oren, Oogen en de Neus waren, met een harde zelfſtandigheid bedekt, van een vinger dik. Na dat men het Tandvlees doorſneeden had, zag men de Tanden, in grootte, gelyk by Volwaſchen Menſchen, te voorſchyn komen. Het Lighaam had geen kwaade Reuk, ſchoon het drie Dagen buiten het Lighaam van de Moeder geweeſt was. De lengte des Lighaams beſloeg van de Billen af, tot de Kruin des Hoofds toe omtrent 11 Duimen. De Moeder ſtierf in het 64 Jaar van haar ouderdom.

De *Heer* YOUNG vaart voort, en zegt, dat in HOLLAND den *Heer* H. ROONHUYSEN, een diergelyk Geval, gelyk deze twee in VRANKRYK, voorgekomen is. Een zwangere Vrouw, welke op haar Rekening was, lag vier Daagen in Arbeid, en konde niet verloſt worden, ſchoon zy veele Vroedvrouwen om haar hadde. Onze SCHRYVER, wierd in December 1658, daarby gehaald, en vond den *Moedermond* volkomen geſlooten; daar waren ook geen vliezen gebrooken, en geen Water ontlaſt, noch andere vóórteekenen der Verloſſing te beſpeuren. Om dat hy den gewoonelyken weg, digt geſlooten, en een zeer Pynelyk Gezwel boven den Navel vond, zo ſloeg hy de Keizerlyke Snede vóór. Deze Vrouw had deze Snede te PARYS zien doen, drong hem ernſtelyk aan, dat hy die aan haar verrichten zoude. Maar hy talmde, om zulks te doen, door onnodige zaaken waar te nemen, zo lang, tot dat de Vrouw dood was, daar hy, na zyne Meening, het Kind had redden kunnen, indien hy de Handkonſt aanſtonds, toen hy die vóórſtelde, verricht had. Toen hy de Buik opende, zo vond hy een Kind tuſſchen de Darmen, en de Nageboorte, aan de *Kronkeldarm*, en ten deelen aan de *Bodem* der *Baarmoeder* vaſtgehecht, in welke zich eene genoegzaame opening bevond, dóór welke het Kind in de Buik komen konde. THOMAS BARTHOLINUS

trof,

trof, een Jaar na ROONHUYSENS Geval, een diergelyk buiten de *Baarmoeder* leggend Kind aan, die in een *Mola* geslooten, en in de Buik van de Moeder gevonden was. Hy zegt: *Non possum aliud divinare, quam fœtus hic primo fuerit in tubis uteri conceptus.* Hy heeft deze gebeurtenis het éérst aan G. HORSTIUS in zyn 4de *Deel*, de 58ste *Brief*, daarna ook in de 92ste *Waarneeming* van zyn *zeshonderdtal*, mede gedeelt.

In 't Jaar 1662, vonden D. BALDWIN en de *Heer* DE LA FOREST, in de Stad ORLEANS, een volkomen wel geschaapen Jongetje, buiten de *Baarmoeder*. Het verhaal van deze ontdekking is, in het 1ste *Deel*, de 110de *Waarneeming* der *Miscell. Natur. Curios.* te vinden; en hy besluit zulks, met één noch wonderlyker Geval, dan álle ánderen, die ik bygebragt heb, en, die hy uit een SILEESISCHE *Cronyk* ontleent, en door N. POLINUS beschreeven is, en aldus luid.

Een Vrouw, die 15 Jaaren getrouwt, en tien Kinderen ter Waereld gebragt had, wierd weder Zwanger, en toen zy op haar Rekening was, zo wierd zy door een verzweering in de linker zyde verloft; *waaruit het Kind gezond gehaald wierd, dat ook gedoopt is, en noch anderhalf Jaar geleeft heeft; doch de Moeder verviel in zwaare Pynen, en stierf op den derden Dag.* Hy geeft ons ook, in 't begin van 't berigt, een verhaal van een Edelman's Knegt, die een Ooi slachten zoude, dat men dacht vet te zyn, en als de Ingewanden 'er uitgenomen wierden, zo vond hy een heel ongewoone en ongeschikte klomp vet, welke als een Wen uit het midden des Nets uitgegroeid was, en als men hem opende, zo wierd 'er een Lam in denzelven gevonden. Hy verhaald ook, hoe hy voor 30 Jaaren gezien heeft, dat van gelyken dit in een Teef gevonden wierd. Ook was hem van een Edelmans Jaager verhaald, dat hy onlangs in de Pens van een Haas, tonder de Ingewanden, twee volkome jonge Haasen, maar die geheel verrot waren, en drie onvoldraagen Jongen in de *Baarmoeder* aangetroffen heeft.

Daar is ook in de *Philosophische Transactien*, noch een *Waarneeming*, die van twee onderscheiden Perzoonen, byna van een datum te PARYS opgeteekend zyn. De ééne is van den Heer SAVIARD, No. 222. p. 314. Maar de ándere van D. FERN. No. 551. p. 121. Ik heb deze laatste, als, zynde het volleedigste, verkoosen.

Een Goudsmits Vrouw, die omtrent 9 Maanden van haar vyfde Kind zwanger ging, wierd den 20ste September 1696. in 't *Hotel-Dieu* ingenomen. Zy was toen ter tyd byna 34 Jaaren oud, van een zwakkelyk Lighaamsgestel, en had te vooren reets vier Kinderen gehad, by welke alle, het heel goed afgeloopen was. Maar toen zy van het vyfde zwanger ging, bevond zy zich heel ongemakkelyk, en had zeer veel daar by geleeden. De Vroedvrouw welke haar Buik onderzocht, vond

vond aan de rechter zyde by den Navel, een taamelyke uitzetting, die het Hoofd, van een Kind, zeer gelykende was. Haar Buik had onder deze uitzetting, geen overeenkomſt met de bovendeelen, noch met den Tyd haarer Bezwangering; en aan de linker zyde was niets byzonders te ontdekken. De Vroedvrouw geloofde, dat door de *Scheede*, een dik met water opgevuld en uitgezet vlies te voelen, en in hetzelven, de voet van een Kind, dat naar de Deijen toegekeerd, te vinden was; maar zy konde niet voor waarheid zeggen, of die in, of buiten de *Baarmoeder* was, wyl de *Moedermond* zó ver onder het *Schaambeen* ópwaards zat, dat zy dien niet zonder zwaarigheid, met de uiteinden der vingeren bereiken konde. Toen zy een tyd lang daar na het werk onderzogt, kon zy niet ontdekken, dat het naar een vrugt geleek, die zy te vooren gevoeld hadde. De Lyderes verhaalde haar, dat zy de éérſte zes Weeken van haare bezwangering, groote en aanhoudende pynen gehad hadde, welke tot aan den Navel, doch niet verder, opgeklommen waren, en deze hadden tot de derde Maand geduurd: van deze, tot de vyfde, had zy veele *Convulſien Apoplectiſche* Toevallen, en verſchrikkelyke *Flauwtens* gehad, zodanig dat zy haar einde te gemoet zag; van de zesde tot de achtſte Maand, had zy eene beetere Gezondheid genooten, welk haar en haar Kind, eenigermaten verſterkt had; de Pynen, die zy, den geheelen tyd door, gevoelde, zyn vermoedelyk zo veele beurtwisſelende ſtootingen geweeſt, die waarſchynelyker wyze, door de herhaalde beweegingen des Hoofds van 't Kind, op deze Plaats veroorzaakt wierden, waardoor de Bekleedzelen, wegens hunne groote uitzetting, zo dun waren, dat de hartte der Herſenpan volkomen daar door heen, konde onderſcheiden worden. In zulk eene omſtandigheid, bevond zich deze Elendige Vrouw, toen zy in 't Hoſpitaal ingenomen wierd, maar haar elende vermeêrderde zich noch, zodanig, dat zy noch op de zyde, noch op den Rug leggen konde, en dus gedwongen was, op een ſtoel te zitten, of op 't Bed te knielen, wanneer haar Hoofd op de Borſt ruſte. Deze ongewoonlyke en zeldzame toevallen, nootzaakten de Vroedvrouw, dat zy met den Geneesheer en den Heelmeeſter van dit Hoſpital, raad ging pleegen, welke, voor het beſte verkooſen, dit Geval aan de Natuur over te laaten, en de Vrouw, tot den Arbeid, door een Aderlaating op den voet, voor te bereiden. Daar wierd belaſt niet veel Bloed af te tappen, wyl de Lyderesſe weinig kragten, en een zwakkelyke natuur hadde. Het Kind oeffende daarna geen geweld meêr, en het Gezwel ſloeg neder, en daar bleef een waterächtig weezen na, 't welk, door de Golving ontdekt konde worden; ja daar ontlaſte een meenigte Water, in verſcheiden Dagen uit de opening eener Ader, zodanig, dat zy met een dikke Buik, en zeer gezwollen Deijen, doch zeer uitgeteerd, ſtierf.

Na haar Dood, wierd haar Lighaam door den *Heer* JOVEY geöpend, en daar liep, na de éérſte Snede, door de Bekleedzelen, twee of drie Pinten, *Paryſchen* Maat, Water en Bloed uit, en daar kwam een Hoofd eens onbedekten Kinds te voorſchyn; en toen de Deelen alle ontbloot waren, zo vond men, daar zelfs, een volkomen Vrouwelyke Vrugt, die in een Bekleedzel of zak lag, en

die tegelyk, zo wel voor een *Baarmoeder*, als voor vliezen, verſtrekte. De *Heer* Jovey nam het Kind, en de *Navelſtreng*, uit den Buik der Moeder, en zogt, door middel van de *Navelſtreng*, de *Moederkoek* op, waar die vaſt mogt zyn. De *Moederkoek* geleek na een grooten klomp Vlees, en zat zó vaſt aan het *Darmſcheil* en *Kronkeldarm*, in de linker zyde, dat hy denzelven niet zonder groote moeite daarvan los konde krygen. Aan de zyde van dezen klomp, was 'er een kleinder, hebbende omtrent de grootte van een Nier; en dit Deel, hing, voornamelyk aan het *Darmſcheil* vaſt, en daar liepen verſcheiden Takken van de *Navelſtreng* in dezelven. De groote klomp was rond, en voor het grootſte gedeelte, met de Zak of Beurs, waarin het Kind lag, verëenigd; deze Beurs of zak was ten deele omäard en verſtorven, het welk, vermoedelyk, door het menigvuldig ſtooten van het Kinds Hoofd veroorzaakt was. Deze Zak nam zyn oorſpronk van den Rand der *Trompet*, of *getakte vingeren* des rechter Eyërſtoks, die gezonder dan de linkere was: hy ſtrekte zich ſchuins naar de linker zyde heen, en eindigde zich in den grond des *Bekkens*. Tuſchen weegs, gaf hy een klein gedeelte, tuſchen de *Baarmoeder* en den *Rechtendarm* af. Deze Beurs of Zak, had zich door de tezaamenperſſing der omleggende Deelen, eene tamelyke ruimte in de vóórnoemde Holte gemaakt, in diervoegen, dat een groot gedeelte van 't Lighaam des Kinds, in den grond deszelven, in eene hangende geſtalte lag, en met het Aangezigt voorwaarts gekeerd was, als waardoor, de uitzetting by den *Navel* was veröorzaakt geworden. Deze Zak, ſcheen niets anders, dan een verlenging en uitzetting der Trompet, en een vergrooting of verlenging, des breden Bands, aan de rechter zyde, te zyn. Het bleek daarüit, wyl het met deze Deelen tezaamenhing, en uit de verbreeding der Zaadvaten, die grooter waren, als zy anders pleegen te zyn, en zich van het einde der Trompet, tot den grooten klomp uitſtrekten. De *Baarmoeder* was onbeſchadigt, en in een Natuurlyken ſtaat, uitgezonderd dat zy iets grootter, dan gewoonlyk was, door dat zy omtrent de grootte eener *Baarmoeder* hadde, welke tien of twaalf Dagen te vooren verloſt, en waarin ook niet het minſte ſpoor te vinden was, dat daarin een Kind geweeſt was.

Toen de *Heer* Jovey dit álles bemerkt hadde, zo achte hy het raadzaam, niet verder voort te vaaren, tot dat 'er verſcheiden beroemde Geneesheeren en Heelmeeſters byëen geroepen waren; en na dat de *Baarmoeder* zorgvuldig ontleed was, zo waren zy állen van gedachten, dat het Kind daarin niet geleegen had, om dat zy, zo als reets aangemerkt is, in dezelve omſtandigheid was, die zy by Vrouwen pleeg te zyn, die niet zwanger zyn, uitgezonderd die geringe vergrootende omtrek, hetwelk door de tezaamgedrukte Vaten, en de ſtremming des terugvlietenden Bloeds, weegens de tegennatuurlyke legging des Kinds, kan ontſtaan zyn. Men ſtak een langen en dunnen Snyſtaf door de rechter Hoorn der *Baarmoeder*, zy ging drie vingerbreed lang, in de zelve van de voornoemde zyde: maar verder konde zy, weegens de tezaamengetrokkene Trompet, aan deze Plaats, niet ingebragt worden. De wydte der Trompet, konde men niet onderſcheiden; de Wanden derzelven maakten, door haare tezaamengroeijing met het *Chorion* en *Amnion* des Kinds, de Zak uit, in welken het Kind lag, en

die

die zich, van de Trompet der rechter zyde, tot die der linker zyde, uitſtrekte, en aan de Ingewanden des Buiks den *Rechtendarms*, en de achter deelen der *Baarmoeder*, aangehegt was, welke uit eenige ſtukjes bleek, die, na de affcheiding, aan deze Deelen waren blyven hangen.

Een Vrugt in de rechter Trompet der Baarmoeder.

Van D. FEENE, No. 251. p. 125.

By de Ontleeding des Lighaams eener Vrouwe, welke zich drie Maanden voor bezwangerd gehouden hadde, vond ik de *Baarmoeder* zeer klein en niet grooter dan in Maagden, en een harde zelfſtandigheid in de rechter Trompet. En als deze geöpend wierd, zo was 'er een Geraamte van een Kind, met de *Navelſtreng* in, dat rondöm met een witte ſtof, byna als Gips, beſtreeken was.

In de *Phil. Tranſ.* No. 378. p. 387. Word ons een Geval van een Vrugt buiten de *Baarmoeder* opgegeven, welke vyf en een half Jaar in den Buik geweeſt was, medegedeeld door ROBBERT HOULSTON M. D.

In de Maand Auguſtus 1717, wierd ik by eene Vrouw op de *Newportmarket* gehaald, welke 18 Jaaren met een gebooren Indiäan getrouwt was geweeſt, en met hem 8 Kinderen had geteeld, behalven twee Miskraamen. By myn aankomſt, bevond zy zich in een tweede Huuwlyk bezwangerd, door een gezond en ſterk Man, zy was byna op haar Rekening, en verſcheiden Dagen *Weden* gehad; en om dat dezelve tuſſchenpooſend waren, zo meende zy, daar door, als gewoonlyk, weder verloſt te zullen worden. Haar Moeder en de Vroedvrouw vonden geen zwaarigheid, en verzeekerden haar dan, dat enkel de tyd genoegzaam was. Maar toen ik haar onderſloeg, zo vond ik, dat haar *Baarmoeder*, niet van die groote was, om een voldraagen Kind in zich te bevatten, en den Hals der *Baarmoeder*, die een ongewoone harte bezat, was ook zo naauw geſlooten, dat 'er geen Sonde of Braaynaald door kon. Ik verzeekerde, om die rede, dat zy niet konde verloſt worden, wyl het Kind niet in de *Baarmoeder*, maar tuſſchen de *Baarmoeder* en de *Darmen* lag. Maar men konde het mogelyk ter Waereld brengen, wanneer men deswegens een opening maakte, die zonder groote Pyn en leevensgevaar van de Moeder, konde volvoerd worden. Ik bood my aan, om het te onderneemen, en verzeekerde haar te gelyk, dat dit de eenigſte hulp was, en wanneer zy die verzuimde, dat men haar daarna niet verder byſtaan konde, maar dat zy een kweinend leeven zoude lyden, tot dat zy ſtierf, of zy moeſt door een onverwagts en buitengewoon toeval gered worden. Met hoe veel verzeekering, ik myn gezegde mogt komen te beveſtigen, zo hoorde zy my aan, met vermenging van wantrouwing, en verwondering, en verwierp myn Hulp. Zy had, na alle waarſcheinlykheid, noch

te dier tyd, kunnen behouden worden, want zy was een dunne welgeſchaapen Vrouw, van een goed Lighaamsgeſtel, en van een leevend natuurel.

Na verloop van één Jaar, wierd ik wederom verzocht, om by haar te komen. Ik vond haar, door eene in haar Buik de overhand neemende verzweering, zeer veranderd. Ik ſchreef haar een *verſterkend Maagmiddel*, *Caſſia* en diergelyke zagte afvoerende *Middelen* vóór en die deeden meerder goede uitwerking, dan ik verwachten konde, zodanig, dat zy door behulp van een ordentlyke Leevensregel, en een zorgvuldige oppaſſing eener teedere Moeder, (een Kraambewaarſter in deze Stad, die een 30 Jaarige ondervinding van haar Amt bezat,) weder tot zulke kragten geraakte, dat zy fris en gezond, en haare verrichtingen waarneemen konde.

Vyftien Maanden na myn éérſte bezoek, kwam haar Moeder weeder tot my, om my tot Hulp te verzoeken. Zy klaagde te dier tyd over een groote Pyn in het onderſte gedeelte van haar Buik, en ik vond een puntig toeloopend Gezwel, hetwelk omtrent een' Duim breed onder de *Navel* zat. De Ontſteeking, Spanning en een Koortsächtigheid toonden eene verzweering zo duidelyk aan, dat het my niet verwonderen zoude, dat ik binnen weinig Dagen hoorde, dat het doorgebrooken was. Ik ſloeg haar vóór het Gezwel ruim te openen, om daar door, zó wél een vrye ontlaſting te bezorgen, als ook om te verhoeden, dat 'er geen *Pypzweer* na blyven zoude; maar zy was bekommert, dat ik haar, zo als zy het noemde, den Buik opſnyden zoude. Om dat ik nu haar toeſtemming niet verkrygen konde, zo ſchreef ik haar een Pot zalf, en eenige Plyſters vóór. De verzweering brak door, wierd ſchielyk Pypächtig, en bleef zodanig tot dat zy ſtierf, hetwelk, den 23 April 1723, in het 41ſte Jaar van haar ouderdom voorviel.

Omtrent 5 Maanden vóór haar Dood, loosde zy de *Excrementen* door deze opening, en tegelyk alle de zachte Deelen eener Vrugt, met eenige kleine *Beenderen* van de vingeren. Maar het overige van 't Geraamte bleef heel, en ik nam het tegelyk met de *Schede* de *Baarmoeder* den *Rechtendarm* enz. waarmede het zich verbonden had, by de ontleeding, uit haar Buik.

Van een Vrugt, welke in den Eyërſtok *gevormd was.*

Van den *Heer de* S. MAURICE.

Een Vrouw, welke gelukkig van 8 Kinderen verloſt was, en in den tyd van 5 Jaaren 'er geen gehad had, vermoede, drie Maanden vóór haar Dood, dat zy weder zwanger was, om dat haar maandelykſche Reiniging, die zy altoos op haar tyd had, nu langer als één Maand weggebleeven was. Hierna vertoonde dezelve zich een weinig, en hield ook de beide Maanden van haar leeven, die

zy

zy echter met groot ongemak doorbragt, niet op, zo dat zy zich, zeeker bezwangerd geloofde te zyn. Toen zy den 22 April 1682, des morgens gezond en wel was opgeſtaan, zo viel zy in Onmacht, en kreeg des avonds, na 8 Uuren, in de rechter Lieſch, naar de Nieren toe, een geweldige Pyn, als een Colyk: zy voelde, álle de vóórteekens van een aanſtaanden Arbeid, zy liet haar Geneesheer haalen, en ſtierf in zyn Armen, onder het uitroepen van deze woorden: *Ik ben verloſt! ik ben verloſt!* Uitwendig zag men geene vochtigheden of Kraamzuivering, of eenige andere Teekenen van dien Aard.

Toen de Bekleedzelen des Buiks geöpend waren, zach men alle de Ingewanden van de midde-bovenbuik in 't Bloed zwemmen, hetwelk met een Lepel opgeſchept wierd, en twee Pond bedroeg. Om de Legging der Deelen niet te verſchuiven, bleef 'er eene groote menigte geronnen Bloed, in de linker zyde leggen; en toen men hetzelve met de Hand 'er uit wilde neemen, zo wierd 'er een Vrugtje, in den éérſten Bloedklomp, een' Duim dik, en twee derde van denzelven lang, gevonden. Het was zeer duidelyk gevormd, en men kon het Geſlagt eens Jonkskens duidelyk aan hetzelven ontdekken, maar naakend of zonder bedekzel. De rechter Trompet wierd hier aangetroffen; de Eyërſtok was in de lengte, en aan de zyde midden door geſcheurd, en ver van de Trompet af, zodanig dat hy dezelve niet bereiken konde. Deze Eyërſtok, was byna zo groot, als een Hoenderëy, en men zag de Plaats, waar dit Vrugtje gezeeten had, en door gebrooken was; daar integendeel de linker Eyërſtok niet grooter dan eene kleine Kaſtanie was. De Trompet was niet verwyderd, noch daar was geen ſcheuring in de *Baarmoeder* te vinden, welke in een natuurlyken toeſtand ſcheen te zyn, en wél zó als Harvy die beſchryft, in de eerſte Maand der Bevrugting te zyn. Toen zy geöpend wierd, zo vond men 'er geen de minſte Spoor eener ontfanging in. De Vaten van den inwendigen Rok, waren vol Bloed en uitgezet, welke de oorzaak van de geringe ontlaſting des Bloeds was, waarvan wy hier vóór geſprooken hebben. Hy merkt aan, dat verſcheiden Schryveren wel opgeeven, dat 'er Vrugten in de Trompetten gevonden zyn; maar hy weet 'er genen, die opgeeven, 'er een in de Eyërſtok gevonden te hebben, gelyk deze ſchynt geweeſt te zyn.

In de *Phil. Transact.* No. 367. *pag.* 126, word een Vrugt beſchreeven, welke 46 Jaar in den Buik van de Moeder geleegen heeft, medegedeeld door Dr. Steigertahl.

Anna Mulleen, uit het Dorp Leinzelle, niet ver van Gemund in Swaben, van een dor en mager Lighaamsgeſtel, na dat zy 40 Jaaren Weduwe geweeſt was, verklaarde haar, 46 Jaaren voor haar Dood, zwanger te zyn, en had alle Teekens van Bezwangering gehad. Toen zy op haar Rekening was, braaken de Vliezen, en zy verkreeg *Weden*, welke 7 Weeken duurden, en die, na het gebruik van eenige Artſenyën, welke haar een Heelmeeſter ingaf, verdweenen. Eenige tyd

daarna, verkreeg zy haar volkomen gezondheid weder, uitgezonderd dat haar Buik dik bleef, en zy, nu en dan, onder eenige Beweegingen, een geringe ſmert in den Onderbuik gevoelde. Zy kwam daarna noch twee maal in de Kraam, en wél de éérſte maal van een Zoon, die tegenwoordig een Jager in BISSCHOPSHEIN is, en daarna van een Dochter, welke met een Soldaat getrouwt is. Maar dit alles niet tegenſtaande, bleef zy vaſt in dat vertrouwen, dat zy noch niet van het eerſte Kind verloſt was, en begeerde, dat DR. WOHNLIXE Stads Doctor te GEMUND, en de Heelmeeſter KNAUSSEN te HEUBACH, haar na haar Dood openen zouden. Zy wierd ook in gevolge hier van, toen zy den 11 Maart 1720, na eene vierdaagſche Ziekte ſtierf, door den Heelmeeſter, wyl de vóórnoemde Geneesheer reets geſtorven was, geöpend. Hy vond in haar lyf een harden klomp, van de geſtalte en grootte eener Kegelkloot, maar hy nam daar by niet waar, of dezelve in of buiten de *Baarmoeder* geleegen had, ook hieuw hy denzelven, uit gebrek van een bekwaamer Werktuig, om het te openen, met een Byl in twee. Deze Kloot, en wat hy in zich bevatte, zyn in de *Transactiën* met Plaaten opgehelderd; en volgens de Beſchryving en Afbeeldingen, ſchynen de Deelen in dier-voegen geweeſt te zyn, dat zy te zamen gegroeid zyn, en de Bekleedzelen zich eenigermaten verbeend hadden. De Neus was geſpleeten en plat, en de oogen geſlooten. Maar de Oren, de Armen, waaronder de rechter de grootſte was, en de beide leeden des Duims enz. Waren duidelyk te onderſcheiden.

Een Geval van een Kind, 't welk uit den Onderbuik gehaald is, na dat het meer dan 16 Jaaren daarin geleegen had, en de Vrouw intuſſchen, vier leevendige Kinderen ter Waereld bragt, medegedeeld door STARKY MIDDLETON, M. D.

MYNE HEEREN,

De Schriften uwer Genoodſchap, geven ons verſcheiden Gevallen van Vrugten die buiten de *Baarmoeder* gevonden zyn, aan de Hand; en ik heb reets een diergelyk geval, den 28 May 1745. medegedeeld. Echter vly ik my niet de Hoop, dat ook de ontdekking van dit Geval, voor het tegenwoordige niet onwaardig zal zyn. In April 1731 gevoelde Juffr. BALL, die buiten BISHOPSGATE woonde, de gewoonlyke Toevallen van Bezwangering, en in October, zynde toen de zesde Maand van haar Bezwangering, ſtierf haar een Kind op de ſchoot aan de ſtuipen. De ontſteltenis over dit Toeval, veroorzaakte een groote trilling in haar Buik, en daarby een merkelyke beweeging des Kinds. Deze beweeging hield omtrent 6 of 7 Dagen aan, maar wierd alle Dagen by aanhoudendheid zwakker, zo, dat zy daarna geen beweeging meer gevoelde; maar zy had van dien tyd af aan, een beſtendige Pyn welke *Weden* ſcheenen te zyn. Haar Vroedvrouw verwachte verſcheiden Dagen een Miskraam; maar om dat zy zag, dat zy haar bedroogen vond, zo gaf zy de Lyderes te raad, dat zy zich tot den D. BAMBER wenden zoude, wiens bekende bekwaamheid in verſcheiden Takken der Art-

Artſenykunde, gevoegt by een groote ondervinding, en een goed Oordeelkundige over de Vroedkunde, ſcheen, zonder twyfel, de bekwaamſte perzoon te zyn, dien by een Geval dat met zulke ongewoonlyken omſtandigheden verzeld ging, om raad gevraagt konde worden, ja die daar en boven de Menſchlievendheid bezat, de Armen in haar nood by te ſtaan, en den vryen toegang te verleenen. Deze Arts vond, na de behoorlyke onderzoeking, de genoegzame Teekens van een Doot Kind, en ſchreef haar eenige *Afdryvende Middelen* vóór. Als zy deze driemaal gebruikt hadde, zo ontlaſte zy iets, hetwelk de Vrouwen voor een gedeelte van de Nageboorte hielden, en daarby tegelyk een weinig Water. Na deze ontlaſting hielde haare *Weden* op, maar zonder eenige verdunning van haar Buik. Na verloop van eenigen tyd, vervoegde zy haar weder by D. BAMBER, welke haar te raad gaf, de Artſenyën niet verder te gebruiken, maar de geheele zaak aan de Natuur over te laaten. In dezen ſtaat bleef zy omtrent 20 Maanden achteréen, te weeten tot July 1733; het geen twee Jaaren en twee Maanden van haar Rekening af was: toen vervoegde zy zich weder by D. BAMBER, hem bekend makende, dat zy noch niet verloſt was, van 't Kind waaröver zy, zó lang geleeden, met hem raad gepleegt had, en dat haar *Weden* kort te vooren weeröm gekomen waren. Toen de Doctor haar onderzocht had, vond hy goed, haar naar Huis te zenden, zeggende, dat zy haar *Weden* ten eerſten moeſt trachten op te wakkeren, door dikwils warme Kandeel te drinken enz. Waardoor dezelve gereegelder wierden; en den volgenden Dag kwam de Doctor haar bezoeken, en vernam dat 'er tweemaal een weinig Water ontlaſt was, doch niets anders: daarna onderzocht hy weêr naauwkeurig, en ontdekte een Kind door de Bekleedzelen van den Onderbuik heen; maar kon haar geen de minſte hulp toebrengen.

Het was omtrent op dezen Tyd, dat D. BAMBER, my voor 't éérſt het Geval bekend maakte, my verzoekende, dat ik haar, zo dikwils wilde byſtaan, als het de geleegendheid zoude vereiſchen, en zo 'er iets, gelykende na Arbeid of eenige andere aanmerkelyke veränderingen mochten voorvallen, hem daar van kennis te geeven. Daaröp ging ik haar bezoeken, en na een behoorlyk onderzoek, wierd ik overtuigd van de zeekerheid van des Doctors gezegde. Haar *Weden* begonnen weder af te neemen, en zy gevoelde haar redelyk gemakkelyk; maar op het einde van January 1733-4. wierd zy weder zwanger, en wierd den 28 van *October* van D. BAMBER verloſt, die om my zond, om hem in zynen Arbeid by te ſtaan. De Doctor verloſte haar zeer ſpoedig van een ſchoonen Zoon, en toen hy de *Nageboorte* uitgehaald hadde, zo zocht hy ook het Kind, hetwelk hy te vooren door de Bekleedzelen des Buiks heen gevoeld hadde; maar hy vond, dat het in de holte des Buiks lag, waar de Menſchelyke bekwaamheid niet vermogend is, het te verloſſen. Van de zeekerheid der Zaak wierd ieder een, dien toen tegenwoordig was, overtuigd.

Den

Den 22 *October* 1735, wierd ik by haaren Arbeid, weder tot haar gehaald; maar zy was voor myn aankomſt van een Zoon verloſt; doch ik verloſten noch de *Nageboorte*, welke my geleegenheid verleende, om kennis van 't andere Kind te verkrygen, en ik vond het in dezelfde legging als te vooren.

Den 9 October 1738 wierd ik weder gehaald, toen zy in Arbeid lag; maar zy was reets van een Zoon verloſt, eêr ik aankwam. Toen ik de *Baarmoeder*, en de geſteldheid des Buiks onderzogt, zo ſcheen het Kind, noch zo als te vooren zonder eenige verandering te zyn.

Den 17 Juny 1741, wierd ik weder, toen zy in Baarensnood was, gehaald; maar zy wierd aanſtonds by myn aankomſt, van een Dochter verloſt, en by de onderzoeking der Deelen, ſcheen alles zo, gelyk te vooren te zyn.

Den 14 October 1747, om dat zy door aanhoudende Pynen enz. zeer uitgeteerd was, zo wierd zy, als eene Kranke in het *Guy's-Hoſpital* ingenomen, waarin zy den 7de November daarna ſtierf, na dat zy 16 Jaaren de Kwellingen en ongemakken uitgeſtaan hadde, welke haar een Doode Vrugt veröorzaakte, die zy niet vaſt aangegroeid in haar Buik gedraagen hadde. Des Daags na haar Overlyden, opende ik haar, in het byzyn der Geneesheeren NESBIT, NICHOLLS, en LAURENCE, wanneer wy bevonden, dat de *Baarmoeder*, en de overige Ingewanden des Buiks, byna hunnen Natuurlyken ſtand ſcheenen te hebben. Maar op de rechterzyde, vertoonde zich binnen de *Darmbeenderen* een Kind, welke aan het *Darmbeen* en aangrenſende Vliezen, door middel van een gedeelte des Buikvlies, in welk de *Fimbria* en een gedeelte der rechter Trompet zich ſcheenen te verliezen, aangegroeid was. Het Kind ſcheen in 't geheel niet verrot te zyn, echter waren de Bekleedzelen zó hard, of *Kraakbeenig* geworden, en hadden hunne Natuurlyke geſteldheid zo veränderd, dat het geheele Kind een *Kraakbeenige* klomp ſcheen te zyn, die noch geſtalte of onderſcheid vertoonde; maar de *Beenen* waren te onderkennen, ſchoon zy zeer verteerd en verboogen waren. Als ik de verharde Bekleedzelen des Hoofds en Aangezigts van het Kind geöpend had, zo ſcheenen de *Beenderen* volkomen gevormd te zyn, en men ontdekte daar aan, dat 'er zich een ſteenächtige verhooginge aangezet hadde. Dit geval kan ook tot overtuiging dienen voor die geenen, welke van meening zyn, dat de Jongens in de rechter zyde, en de Meisjes in de linker zyde ontfangen worden, om dat deze Vrouw drie Jongens en een Meisje gehad heeft, na dat de Fallopiäanſche Trompet, in de rechter zyde, haare werking verlooren hadde.

Ulieders

S. MIDDELON.

In

In de *Memorien* van de *Akademie der Weetenſchappen* te PARYS, 1702 op *pag.* 234. enz. leezen wy dat 'er een Vrugt door den *Anus* is uitgehaald. En, in de Memorien van 't Jaar 1722. *pag.* 20. dat men een Vrugt in de Trompet van FALLOPIUS gevonden heeft. In de *Ephemerides* der DUITSCHE *Akademie* van 't *eérſte Jaar*, het *Derde Boek*, de 110de *Waarneeming*, word gemeld, van een Vrugt, die tuſſchen de *Baarmoeder* en den *Rechtendarm* inlag, en in het *derde Jaar*, de 11de *Waarneeming*, word van een andere Vrugt geſchreeven, welken men in den Buik van eene Vrouwe gevonden heeft, waarin zy meêr dan 16 Jaaren geleegen had.

In de *Medicynſche Proeven* van het *Edenburgſche Genootſchap* in 't 5de *Deel*, Art. 38. ſtaat een geſchiedenis van een Kind, dat door een opening in den Buik is uitgehaald; en een gedeelte daarvan is met den Stoelgang ontlaſt. Deze geſchiedenis, is van D. GABRIEL KING Arts te ARMAGH in IRLAND, beſchreeven.

ZESDE VERZAMELING.

Van de Overbevrugting, *of wat men daarvoor gemeenelyk houd.*

Zie het 1ſte *Deel*, 1ſte *Boek*, 3de *Hoofd.* de 6de *Afdeeling.*

EERSTE GEVAL.

In 't Jaar 1728, wierd ik by een Vrouw op het Land gehaald, welke in de vierde Maand haarer Bezwangering, door een geweldige ontlaſting van Water ter verlosſing was overvallen, en voor myn aankomſt, ten haaren huize, welk omtrent 4 Meilen van de Plaats myner wooning af lag, een klein Vrugtje, benevens de *Nageboorte*, ter Waereld gebragt hadde. De ontlasting hield op, maar, om dat zy reets te vooren driemaalen Tweelingen gehad hadde, zo onderzogt ik de *Schede*, en vond den *Moedermond*, zodanig tezamen getrokken, dat ik het Punt myns vingers 'er niet inbrengen konde. De Hals der *Baarmoeder* ſcheen omtrent anderhalf Duim lang te zyn, en ik voelden aan de zyde en het vóórſte gedeelte, een zeer groote uitzetting der *Baarmoeder.* Om dat zy den voorgaande Nagt, weinig geruſt had, zo ſchreef ik haar een *Slaapverwekkend Mixtuur*, met 30 *Droppelen Laudan. Liq.* vóór, waar van zy álle Uuren twee Leepelen vol inneemen zoude, tot dat de noch aanhoudende geringe *Weden* verdweenen waren, en zy in ſlaap viel. Na twee Dagen, vond zy zig volkomen wél, en omtrent drie Maanden, na deze ontlaſting, bragt haar Man haar aan myn Huis, wanneer zy my verhaalde, dat zy haar maandelykſche Reiniging niet op haar tyd, ſeedert haar Miskraam kreeg, en dat zy heel dik geworden was. Zy ſchreef deze omſtandigheid, aan een Waterzugt, of veel meêr aan een Windzugt toe; want zy voelde zeer dikwils beweeging van Winden. Na dat ik den Buik onderzogt, en haar onderſlaagen had, zo begreep ik duidelyk, dat zy zich in de achtſte Maand haarer Bezwangering bevond, en verzeekerde haar, dat die Winden, welke zy voelde, niets anders, dan de beweegingen van het Kind waren. Ik zeide haar, dat zy na gedachten, twee Kinderen, als te vooren ontfangen hadde, en of haar ſchoon één Kind door de Miskraam ontlaſt, het ándere doch gebleeven was, en dat het ook tot de volkomen tyd by haar blyven zoude Myn vóórzegging wierd ook na 9 Weeken bewaarheid, want zy bragt een gezont Meisje ter Waereld.

TWEEDE GEVAL.

Twee Jaaren na deze gebeurtenis, wierd myn byſtand, by een Vrouw begeerd, welke in de 6de Maand haarer Bezwangering was, en by welke van gelyken de Wateren zig ontlaſteden. Offchoon 'er zig weinig ontlaſte, zo hadden zy doch reets 10 Dagen aangehouden, eer ik gehaald wierde. Daar was ook eenigzins Water zonder Weden ontlaſt, en dit had ook een vervuilde lugt van zich gegeven. Ik vernam, dat zy Daags te vóóren, eêr ik om raad gevraagt wierd, eenige zagte Weden gehad had, en dat ook uit de *Schede* eenige kleine *Beendjes* ontlaſt waren; en als ik deze beſchouwde, zo bleek het klaar, dat het de *Beenderen* van *Armen* en *Beenen* waren. Ik kon het punt van myn vinger, niet in de *Moedermond* brengen, offchoon de Hals grooter dan anders, en in 't algemeen de *Baarmoeder* zeer groot was. De Doeken waren, door een wyächtig vocht nat geworden, dat bruin van kleur en ſtinkend was, de Vrouw was zeer Ongeduldig, en Mat, had een tyd lang weinig, of in 't geheel niets geſlaapen, en was hartlyvig. Ik ſchreef haar, een *openende Aarſpuitzel* vóór, dat aanſtonds moeſt ingebragt worden; en na de begeerde werking, moeſt zy 10 Grynen van de Pillen des *Matthei*, en den volgenden Dag, álle zes Uuren vier Lepelen vol, van de volgende *Mixtur* gebruiken.

℞. *Aq. Puleg. Unc.* VI. *Bryon. Comp. Unc.* I. *Tinct. Caſtor. gutt. c. Sp. C. C. gutt.* LX. *Syrup. Caryophyll. Unc.* i. m.

Ik gebood ook, dat het *Aarſpuitzel* álle Namiddagen zoude gezet, en de vóórnoemde *Pillen* alle Avonden, als zulks noodig was, gebruikt worden, en ik vond haar volkomen wél, en van alle Weden bevryd. Zy verhaalde my, dat den voorgaanden Nagt de overige *Beenderen* van een Kind, en de *Nageboorte*, door haar ontlaſt waren. Ik ſcherpte haar in, dat zy eenige Dagen haar Bed en Kamer moeſt houden; en ſchreef haar een *verſterkend Mixtuur*, benevens eenige Giften *Sperm. Ceti*, en dit wél op 't verzoek haarer Vrienden vóór.

Omtrent twee Maanden, na dit Toeval, moeſt ik weder tot haar komen, en zy verhaalde my, hoe dat haar Maag, door Winden, opgeblaazen was, hoe zy een geweldige Colyk, en in drie Dagen, geen *Stoelgang* gehad hadde. Toen ik haar Buik onderzogt, zo konde ik, om dat zy een magere Vrouw was, de uitgezette *Baarmoeder* geheel duidelyk voelen, die zich tot boven den *Navel* uitſtrekte; en toen ik behoorlyke onderſlaaning deed, zo voelde ik, dat de *Moedermond*, zeer ver geöpend was; dat de Vliezen met de Wateren naar beneden en door dezen, de *Armen*, *Schouderen*, en *Navelſtreng* der Vrugt geperſt waren. Zy verwonderde zich ongemeen, toen ik haar verhaalde, dat zy van een Kind in de Kraam zoude komen, hoewel maar van 7 of 8 Maanden; wanneer zy hierna te Bedde gebragt was,

en de noodige Vrouwen zich verzaameld hadden, zo wierd zy, tot haar groote vreugde, van een leevendigen Zoon verloſt. Of ſchoon hy klein was, zo wierd hy echter opgebragt, welke éérſt door een Min, en daarná door de Moeder gevoed wierd, die te vooren twee Kinderen afgeſtorven waren.

DERDE GEVAL.

Medegedeeld door den Heer CAMPBELL *in een Brief, welke geſchreeven is, in* POOLEN, *den* 25 April 1750.

MYN HEER,

Om dat de volgende geſchiedenis zeer buitengewoon is, zo heb ik noodig geächt dezelve UEd. mede te deelen.

Een Vrouw, in onze Nabuurſchap, wierd van haar éérſte Kind verloſt, en daar volgden, na de Verlosſing, geweldige na-Weden, en 5 Dagen daarna, bragt zy een ontydige Vrugt ter Waereld, welke niet ouder dan vier of vyf Maanden kon zyn. Men vond aan dezelve geen teekens eener verrotting, of zy ſchoon dood ter Waereld kwam. Zy had geen Hair, noch ergens eenig teeken, dat zy eêrder was ontfangen geworden. Hoe men dit Geval, met de tegenwoordige ervaaring der Ontvanging, tezamen kan voegen, zal, na myn gedachten, bezwaarlyk uit te denken zyn. Het zal myn zeer vergenoegen, wanneer gy te gelyker tyd, de goedheid hebben wilde, my te onderrichten, welk een onderſcheid 'er tuſſchen eene verſtopping, en een geheele wegblyving der maandelykſche Reiniging der Vrouwen zy?

Myn Antwoord luide aldus:

MYN HEER,

Uw Narigt, ſchynt de Overbevrugting boven álles te bekragtigen, wat ik door myne *Artſenykundige* ondervinding waargenomen hebbe. Maar men heeft echter Gevallen van Vrugten, die zich buiten de *Baarmoeder* bevinden, en zich veele Jaaren in den Buik opgehouden hebben, zonder te verrotten. Intuſſchen ziet men, dat 'er zich, van tyd tot tyd, dingen openbaaren, die men niet verklaaren kan; en die alle onze ſcherpzinnige Beſpiegelingen om verre werpen.

De maandelykſche Reiniging houd in Vrouwen gemeenlyk met de 45 en 50 Jaaren haarer ouderdom, op: zomwylen eêrder, als zy dik en vet worden, en als zy dezelven vroegtydig verkrygen, of veele Kinderen gebaard hebben. Het

mag

mag nu, van deze onorde van verſtopping, of eene geheele ophouding der maandelykſche Reiniging ontſtaan, zo beſtaat doch de Geneezing in beide Gevallen, in herhaalde *Aderlaatingen*, en *zagte Afgangverwekkende Middelen.*

SCHENCKIUS heeft in 't 4de *Boek*, *de Superfœtatione pag.* 617. verſcheiden *Waarneemingen* van Overbevrugtingen verzaameld.

Anderen hebben nu onlangs, om de Moogelykheid van deze Dingen te bewyzen, eene met Getuigen beveſtigde Geſchiedenis, uit AMERICA, van een Moorin bygebragt, die éérſt met haar Man, eenen Moor zynde, en kort daaröp, met een Blanken Opziender, te doen heeft gehad, en die van Tweelingen in de Kraam kwam, daarvan het ééne Kind een Miſties, en het ándere een Moor was. En bovendien noch een ánder Geval van een Vrouw, te CHARLES-TOWN, in ZUIDCAROLINA, dat in 't Jaar 1741 voorgevallen is, en door DR. PARSONS, in een Geſchrift aangehaald word, dat hy de Koninglyke Maatſchappy te LONDEN voorgelezen heeft in *October* 1745. Deze Vrouw kwam van een Tweeling in de Kraam, daarvan de ééne, een Miſties, en de ándere, een Blank Kind was. Zy had bekend, dat kort daaröp dat haar Man van haar afging, een Moorenſlaaf tot haar gekomen was, en haar gedwongen had, zyn wil, toe te moeten laaten, wyl hy haar het leeven beneemen wilde, als zy het hem affloeg.

In de *Memorien* van de *Academie* der *Weetenſchappen* te PARYS, A. 1702. *pag.* 30. enz. lezen wy van een Verlosſing van een Zoontje in wiens *Nageboorte* een zeekere Blaas gevonden wierd, welke een Vrouwelyke Vrugt in zich bevatte, die men voor 4 of 5 Maanden oud ſchatten konden, en A. 1729. *pag.* 12. word van een Verlosſing van twee Kinderen geſchreeven, die in twee Dagen geſchiede, daar van het één op 40 Dagen, en het ándere voor voldraagen geſchat wierd.

RUISCH, geeft in 't *éérſte Deel*, in de 14de *Waarneeming*, Narigt, van een Heelmeeſters-Vrouw te AMSTERDAM, welke in 't Jaar 1686, van een ſterk leevendig Kind, en 6 Uuren daarna, van een klein Vrugtje verloſt wierde, wiens *Navelſtreng*, vol *Waterblaasjes*, en wiens *Moederkoek*, zó groot en dik, als van een Maandelykſche Vrugt was. Hy beeld alles door Plaaten af.

MAURICEAU, gewaagt in de éérſte zyner bygevoegde *Waarneemingen*, op het einde des Boeks, dat hy een jonge Vrouw gezien heeft, die op den gewoonlyken tyd, van een Tweeling in de Kraam kwam, daarvan het ééne Kind leevendig, en van een gewoonlyke grootte was, en het ándere dood, en ſlechts van drie, of vier Maanden ſcheen te zyn: Hy verklaard deze omſtandigheid dus te zyn, dat hy vooronderſteld, dat het Kind in de vierde Maand geſtorven was, maar dat de Wateren het voor 't bederf bewaard hadden, wyl de lugt daar door tot hetzelven niet had kunnen komen.

ZEEVENDE VERZAMELING.

Van Vrouwen, welke over den gewoonlyken tyd der Bezwangering *geloopen zyn.*

Zie het 1ste *Deel*, 1ste *Boek*, *derde Hoofd. de* 7de *Afdeeling.*

EERSTE GEVAL.

Ik wierd in 't Jaar 1743, verzocht, om een jonge Vrouw by haar eerſte Kinderbaring by te ſtaan. Zy was heel lang, en van der Jeugt af aan gezond geweeſt. Zy had zich in *September* in den Echt verbonden, omtrent een Week daarna, toen zy haar maandelykſche Reiniging gehad hadde dien op de gewoonlyke tyd weg bleef. Zy werd, door de gewoonlyke ongemakken, van Misſelykheid en Braakingen aangetaſt, 't welk haar Moeder voor zeekere Teekenen van Bezwangering hield; en of ſchoon zy maar tot in het begin van Juny reekende, zo wierd zy echter niet eêrder, dan in 't begin van *Auguſtus* verloſt. Vóór haar Trouwen, had zy haare maandelykſche Reiniging álle vier Weeken richtig gehad; en ongeächt zy heelligt in de eerſte Nacht niet Bevrugt is geraakt, zo kan men doch op goede Gronden aanneemen, dat zy werkelyk vier of vyf Weeken, over den gewoonelyken tyd van Bezwangering, geloopen heeft. Met haar eerſte *Baaring*, ging het zeer zwaar toe, ongeächt het *Bekken* zeer wyd was, maar het Kind was zeer groot en het Hoofd in een langachtige gedaante gedrukt. Twee Jaaren daarna, verloſte ik haar van een ánder Kind, 't welk van gelyken zeer groot was; maar ging ſpoedig van de hand, en kwam ook ter geſtelder tyd der uitreekening; ook was het Hoofd van dit laatſte, in een langachtige geſtalte gedrukt, gelyk het éérſte, 't welk inderdaad het grootſte Kind was, dat ik ooit ter Waereld gebragt hebbe.

TWEEDE GEVAL.

In 't Jaar 1735, wierd ik door een Vroedvrouw, by een *Baarende* Vrouw gehaald, en vond, dat de Billen tegen den *Rand* des *Bekkens* aanſtonden, alwaar zy een tyd lang ſtaan bleeven, zonder verder te vorderen, ſchoon dat de Moeder langen tyd gearbeid hadde, en de Vliezen 18 Uuren te vóóren gebrooken waren. Ik bragt met groote moeite de Billen te rug, en de Voeten benedewaards, en verloſte haar met veel moeiten, van een leevendig Kind. Na de Rekening van deze Vrouw, was zy 8 Weeken over den gewoonelyken Tyd der

der Bezwangering geloopen; want zy bewees, en de Moeder bekragtigde zulks ook, dat zy maar eens haare maandelykſche Reiniging, ſedert dat zy getrouwt was geweeſt, gehad hadde; en in het midden der Maand, was zy met de gewoonlyke Toevallen van de bevrugting overvallen, hier uit beſlooten zy, dat zy kort na de ontlaſting, bevrugt was geworden.

Ik heb deze twee Gevallen, uit een groot getal anderen, die minder Zeeker waren, uitgekooſen, om te toonen, dat de Vrouwen waarſchynelyker wyze over de 9 Maanden zwanger gaan kunnen of ſchoon dit een omſtandigheid is, die zelden voorvald. Ik ken inderdaad veele Vrouwen die dezen tyd, na haare Rekening, overloopen hebben; maar ik heb in 't algemeen vooronderſteld, aangaande haare Reekening, een dwaaling begaan te hebben.

Men zie hier over LA MOTTE in 't *éérſte Boek*, het 27 en 28ſte *Hoofddeel*, na, waarin wy veele Gevallen van Vrouwen vinden, welke een tamelyken tyd vóór en ná de gewoone Rekening zyn verloſt geworden. Ik ontdek zeer dikwils dat myne Lyderesſe die twee of drie Weeken van de laatſte ontlaſting der maandelykſche Reiniging afgereekend hebben, over de neegen Maanden geloopen zyn.

ACHTSTE VERZAMELING.

Van 't geen men gemeenlyk Valſche Bevrugting, Mola *en* Waterblaazen *noemt.*

No. 1.

EERSTE GEVAL.

Van een Valſche Bevrugting.

Toen ik in 't Jaar 1722, by eene Adelyke Dame geroepen wierd, zo verhaalden my de byzynde Vrouwen, dat zy in de derde Maand, van een valſche bevrugting ontlaſt was, en dat haar diergelyke reeds te vóóren verſcheiden maalen ontmoet was. De Vroedvrouw, was van meening, dat deze valſche Bevrugting, uit een vervuilde *Baarmoeder* ontſtond, en had haar verſcheiden maalen een *Afkookzel* van *Sabine*, *Artimiſia*, en andere *Kruiden*, zo wel drinken, als door de *Schede* in ſpuiten laaten.

Toen my dit Geval (het eerſte zynde) voorkwam, zo onderzogt ik deze zelfſtandigheid naauwkeurig, welke iets grooter, dan een Ganzen Ey was, en vond, dat het niet anders dan geronnen Bloed was, diergelyken 'er zeer veele ontlaſt worden, 't welk zich om de *Nageboorte*, door de drukking der *Schede* gevormd, en daarin eenige Dagen geleegen had. Ik ontdekte de holte zeer duidelyk, welke de Vrugt in zich bevat hadde, en verzeekerde haar, dat het werkelyk een ontfanging geweeſt was, maar dat de Vrugt, door de Vliezen heen gedrukt, en verlooren was gegaan.

Sedert dien tyd, zyn myn een groot getal van ſoort gelykende Gevallen voorgekomen. Zomwylen heb ik de Vrugt opgeloſt, zomwylen geheel, gemeenlyk van de groote en geſtalte eener kleine Paardeboon, als de Miskraam in de 9de of 10de Week vóórviel, gevonden. Maar wanneer 'er geen Vrugt ontmoet wierd, zo noemden het de goede Vrouwtjes, altyd een valſche Bevrugting. Als de Vliezen breeken, eêr de *Nageboorte* ontlaſt, zo weet ik, dat de Vrugt, zonder dat het bemerkt word, met het geronnen Bloed, ontlaſt, en onder het Linnen verlooren gaat; en in 't ánder Geval, als de Vliezen gebrooken zyn, dan heb ik ondervonden dat het in de Wateren opgeloſt was.

In

In een ander geval, waarby ik was, daar brak het *Chorion*, en het *Amnion* noch geheel zynde, wierd de Vrugt verloſt, zwemmende in tienmaal zo veel Water als hetzelve groot was; en dit Water was zo klaar als Kriſtal. Schoon de Vrugt niet grooter dan een Boon was, zo konde ik nochtans de *Armen* en *Beenen*, welgevormd, onderſcheiden. Maar om dat ik geen tyd had, dit alles in Spiritus te zetten, zo lag het twaalf Uuren in een Kom, en na verloop van dien tyd, vond ik het Water troebel. En na dat ik het *Amnion* geöpend had, om de bedorven vocht 'er uit te laaten loopen, en derzelver plaats met Water te verwisſelen, om de Vrugt te bewaaren, zo ontdekte ik, dat de *Beenen*, *Armen*, en het Lighaam voor het grootſte gedeelte volkomen opgeloſt waren.

TWEEDE GEVAL.

In 't Jaar 1723, bekwam ik een Lyderes, welke in de vyfde Maand, een Miskraam kreeg, en die de Vrugt en de Vliezen tezaamen kwyt geraaktwas. Omtrent vyf Dagen na haar Miskraam, wierd ik gehaald, om eenen zekeren klomp te onderzoeken, welken door tamelyke *Weden* ontlaſt, en door de Vroedvrouw, voor een weezendlyk valſche Bevrugting aangezien was. Hy was omtrent zó groot als een Hoender Ey, had iets rouds aan zich, dat de *Navelſtreng* ſcheen te zyn, en een dikke Huid, die, na denzelven geöpend te hebben, te kennen gaf, dat zy niets dan geronnen Bloed ſcheen te zyn 't welk in de *Baarmoeder* of *Scbede* ſterk tezaamen geperſt was, zodanig, dat de waterächtige Deelen 'er uitgeperſt, en gevolglyk, de Oppervlakte, door deze drukking, de geſtalte en het aanzien eener Huid aan zich genomen hadde. Ik heb zeer veel zulke klompen gezien, welke de *Vroedvrouwen*, *Kraambewaarſters*, ja zelfs *Artſen*, voor valſche Bevrugtingen gehouden hebben. Ik had waarlyk in den beginne zelfs, een verward begrip van deze dingen gehad, tot dat ik ontdekte, dat geronnen Bloed, door de drukking in eene Holte, zulk eene gedaante aanneemt. Ik heb ook gezien, dat zulke ſtukken Bloeds, zo wel vóór, als ná de Miskraam, en de Verlosſing, ja ten allen tyde der Bezwangering, zig ontlaſten, of ſchoon zulks in 't algemeen, in de eerſte vyf Maanden, en dikwils in de derde, meêrder, dán in eene ouder Bevrugting vóór vald.

No. 2.

EERSTE GEVAL.

Van de Mola's.

In de Maand December 1742, wierd een voornaame Weduwe van 50 Jaaren oud, plotzelyk met geweldige Pynen overvallen, die de *Weden* gelyk waren, en

waarby veel Bloed uit de *Baarmoeder* zich ontlaſtte. Daar waren twee Jaaren verſtreeken, zeedert zy haar maandelykſche Reiniging verlooren had; en, door dien zy van eene Trap gevallen was, zo had zy, van dien tyd af aan, Pynen in het onderſte gedeelte des Buiks en Rugs gehad, en een geringe ontlaſting van Bloed, uit de *Baarmoeder* beſpeurd. Deze Ongemakken hielden zes Maanden aan, eêr zy door de geweldige Pynen overvallen, en ik deswegen om hulp geroepen wierd. Ik voelde dat de *Moedermond* een weinig geöpend, en iets daar vóór was, dat na den *Rand* eenes *Moederkoeks*, of na eene ronde vliezige Zelfſtandigheid geleek; zy bevond zich verſcheiden Dagen lydelyk, na dat zy *vyf* of *tien Gryn* van de *Pillen* van MATTHAI of *Dranken*, met het *Liq. Laudan.* van 15 tot 20 *Droppelen* gebruikte, welke iederreis herhaald wierden, als de Pyn zich weder openbaarde. *Afgangverwekkende*, en *onthindende Aarſſpuitzels*, wierden vlytig aangehouden, om daardoor, zó wél de *Darmen* te verwarmen, als ook om dezelve te reinigen. De *Moedermond* opende zich by trappen; de ontlaſting en de *Weden* kwamen plotzelyk weder; eene groote langächtige ronde vleeſige Zelfſtandigheid wierd in de *Schede* neederwaards geperſt, en eindelyk door een zachte verwyding des *Schedemonds* uitgehaald, waar na de Pyn, en de ontlaſting ophield. Na dat ik deze zelfſtandigheid onderzogt had, zo ſcheen die niet anders, dan het vezelächtige Deel des Bloeds te zyn, die zeer te zaamen geperſt was; byna zó groot als een Kinderhoofd, van zes of zeeven Maanden Dragts. Eèn bloedige Wei vloeide noch eenige dagen uit de *Schede*, waar na de roode kleur verdween, en een ſtinkende Reuk begon te krygen. Zy wierd met geweldige ſteekende Pynen in de zyde overvallen; de Lippen des *Moedermonds* zwollen op, en wierden ongelyk en hard; de Pynen en de ontlaſting vermeêrderden zich, benevens álle de doodelykſte Toevallen eenes volkomen Kankers, in de *Baarmoeder*. Echter ontlaſteden zig geene ándere vliezige klompen meêr, of zy ſchoon nu en dan met geweldige ſtortingen overvallen wierd. Eindelyk teerde zy uit, en ſtierf binnen drie Maanden. *Zie verder de* 13de *Verzam.* No. 2. *het* 3de *Geval.*

No. 2.

EERSTE GEVAL.

De Heer WATKINS, *Heelmeeſter te* COLISHILL *in* WARWIKSHIRE, *drukt zich in een* Brief *van den* 24 *Auguſtus* 1746. *op de volgende wyze uit.*

Sta my toe, dat ik UEd. met de overzending eener *Waarneeming* van een Geval laſtig valle, tot beveſtiging van uwe ſtelling, dat de *Mola* den meeſten tyd, niets anders, dan eene tezamenpersſing van geronnen Bloed, en geenzins een valſche Bevrugting is.

Ik

Ik wierd by een getrouwde Vrouw gehaald, die 60 Jaaren oud was, en door een uitzakking van de *Baarmoeder*, een ſterke Bloedſtorting hadde, zo als my de *Vroedvrouwen* onderrichtten; want daar waren 'er twee by haar, welke getragt hadden de uitgezakte *Baarmoeder* weder in te brengen. Ik dan vindende, eene ondoorboorde zelfſtandigheid, beſloot daarüit, dat het de *Baarmoeder* niet was: daarop plaatſte ik haar in een behoorlyken ſtand; bragt myn Hand binnen, en haalde eene Vliesächtige, of liever Trekkerächtige zelfſtandigheid, van haar af, die zó groot en dik was, gelyk een Kalfshart met de Ooren en een Kegelachtige punt voorzien. Deze zelfſtandigheid, had zich geduurende 7 Jaaren, verſcheidenmalen, met groote Bloedſtortingen en geweldige Pynen, voor de opening der *Baarmoeder* vertoond. Het verlies van Bloed, na deze Handkunſt was groot, maar wierd door behulp van *verdikkende* en *zuure Middelen* gelukkig herſteld, en zy gezond en fris.

Zie verder BONETUS *Sipulcret.* 3de *Boek*, de 17de *Afdeeling*, RUYSCH 1ſte *Deel*, de 28ſte en 29ſte *Waarneeming*. FOREST. *de morbus mulierum* het 28ſte *Boek*. HILDANUS 2de *Hondertal* de 52ſte *Waarneeming*.

EERSTE GEVAL.

Van de Waterblaasjes *die uit de* Baarmoeder *ontlaſt zyn.*

In 't Jaar 1752, wierd een van myne Leerlingen by eene arme Vrouw gehaald, welke in de vierde Maand haarer Bezwangering, door een geweldige Bloedſtorting overvallen wierd, welke zich door Artſenyën met *Opium* liet ſtillen. Maar, binnen drie Dagen, kwam dezelve noch geweldiger weder, die met ſterke *Weden*, en dikwils perſen gelyk by een *Stoeldrang*, vergezeld gingen. Eindelyk ontlaſte zy een Pot vol geronnen Bloed, en *Waterblaasjes*, die aan een vliezige zelfſtandigheid, of aan een ándere, als een *Druiventros* en wél van de groote eener *Notemuscaat*, tot de groote van een *Hennepzaat* aan malkander hingen. De Lyderesſe was dermaten verzwakt, dat wy geloofden, dat het niet mogelyk was, haar in 't leeven te behouden; maar zy herſtelde echter allengskens, zodanig, dat het onze verwachting te boven ging.

TWEEDE GEVAL.

Medegedeeld door den Heer CRAWFORD *te* LONDEN, in 't Jaar 1753.

Ik wierd by een Vrouw, die 27 Jaaren oud was, geroepen, welke haar 7 Maanden Zwanger reekende te zyn. Toen ik in haar Kamer trad, zo ſtond zy aan de Rug van een Stoel te leunen, en had een Aarde Pot tuſſchen de *Beenen*. Zy had omtrent anderhalf Pint, of Mengelen Bloed in deze Pot ont-

laſt, eêr ik kwam; en zy had, binnen den tyd van drie Maanden, verſcheiden maalen zo veel ontlaſt. Haar vloeijing, was te dier tyd, veel verminderd, maar zy was zwak, kragteloos, en zonder de minſte Pyn. Toen ik de *Baarmoeder* onderzogt, zo vond ik den *Moedermond*, geen halve Kroon breet geöpend, en geen ſpoor, van een Kind voorhanden. Schoon het Bloed zig toen maar zeer weinig ontlaſtte, zo wierd zy doch, op myn raad te Bedde gelegt, wyl zy drie Nagten te vooren, weinig geſlaapen hadde, en nam een *Slaapdrank* in, waarna zy twee Uuren ſliep, en ontwaakende, ſcheen zy meerder Pyn te hebben. Ik Onderſloeg haar ándermaal, en bragt myn vóórſten-en middelſten Vinger in de *Schede*, en ontdekte iets, dat ik geronnen Bloed achte te zyn, haalde het 'er uit, en vulde myne beide Handen op, en was een groote Bundel *Waterblaasjes*, die met een ontelbaar getal, van veele kleine dunne draatjes, aan malkander hingen. Deze *Blaasjes* bevatteden een helder Water in zich, en waren van verſchillende grootte, éénige zo groot als myn Duim, ándere zo klein als een Speldekop. Haar *Weden* hielden aan, en daar ontlaſte zig 'er noch zo veel dat een *Bekken*, waarin anderhalf Mengelen ging, tweemaal, daarvan, gevuld wierd. Als deze ontlaſt waren, zo hield de *Wede* op; de Bloedſtorting liet na, en de *Baarmoeder* trok zich, tot een vuiſt groot, te zamen. Dit niet tegenſtaande, was zy noch van gedachten, dat 'er noch een Kind by haar was, en bad my heel ernſtig, dat ik het ter Waereld brengen zoude. Ik verzeekerde haar, dat zy van dat geene al bereids verloſt was, het geen zy voor een Kind gehouden had, en toen ik haar álles, wat noodig was, vóórgeſchreeven had, zo verliet ik haar, heel vergenoegt en geruſt. Den volgenden Dag, vond ik haar heel wél, en zy volharde, ook by deze beetering, en tegenwoordig, by het opteekenen van deze *Waarneeming*, is zy vyf of zes Maanden zwanger.

NB. Zy had reeds twee Kinderen gehad, eêr zy door deze ontlaſting van *Waterblaasjes* overvallen wierd.

De *Heer* LAMOTTE, geeft in zyn 16de *Waarneeming*, een Berigt van een Vrouw, die zich inbeelde, over de vyf Maanden zwanger te zyn, en van een *Mola*, of iets van dien Aart, verloſt wierd, die twee Vuiſten groot was, en uit een onnoemelyk Getal *Blaasjes* beſtond, die door velletjes aan malkander geveſtigd waren, en als Zaad van Kikvorſchen te zamen hongen: zy wierd 18 Dagen te vooren, door een aanhoudende ontlaſting van Bloed, zeer verzwakt, 't welk in den beginnen zeer gering, maar kort vóór de *Waterblaasjes*, zeer overvloedig ontlaſte, en kort daarná geheel ophield.

In de 17de *Waarneeming*, geeft hy ons narigt van een Vrouw, die zich inbeelde, zeeven of acht Maanden zwanger te zyn, en daar ontlaſte zig van haar een meenigte Water, het welk hy voor een werkelyke Waterzugt der *Baarmoeder* houd.

In

In de 18 *Waarneeming*, beſchryft hy een Geval, waarin de Buik zo groot wierd gelyk hy, in de achtſte of negende Maand, van de Bezwangering te zyn pleeg; en ſchoon de Vrouw haar maandelykſche Reiniging had, zo beelde zy haar doch in, dat zy zwanger was, om dat zy by den aanvang haarer Rekening, ééns weg gebleeven was. Maar, in plaats dat zy een Kind verkrygen zoude, zo ontlaſte zig 'er verſcheiden Dagen achter elkander, een groote menigte wind uit de *Baarmoeder*, welke een geluid maakte gelyk of die uit de *Anus* voortkwam, doch ontlaſtte onwillekeurig. Zie verder RUISCH 1ſte *Deel*, 28ſte *Waarneeming*.

In de *Philoſophiſche Transactien* No. 309. p. 2387, ſtaat een Verhandeling van de *Heer* J. YOUNG, welke narigt geeft van *Haarbundelen*, die, in de midden, *Beenderen* in hadden, daarvan éénige de Tanden, ándere de Kinnebakken met eenige Tandkaſſen, en Tanden in dezelve, geleeken, en in verſcheiden Deelen, als de *Baarmoeder*, de Eyerſtokken enz. bevat waren.

Men vind ook Narichten van dezen Aart in de 2de Nommer, op *pag.* 11. van D. EDWARD TYSON, en in de tweede Nommer, op *pag.* 49. van D. SAMPSON.

NEEGENDE VERZAMELING.

Van de Veelvoeten *of* Polypus, *Knots- en Kreeft* Gezwellen *in de* Baarmoeder *en de* Schede.

Zie het 1ste *Deel*, 1ste *Boek*, de 9de *Afdeeling*.

No. 1.

EERSTE GEVAL.

Van de Veelvoeten.

Een Vrouw van 30 Jaaren, die nooit Kinderen gehad hadde, vroeg my in 't Jaar 1726, wegens een buitengewoone Krankheid, om raad. Een van de *Glandula Sebaceis*, aan de rechter zyde, van de *Schedemond*, en niet ver van de *Caruncula Myrtiformis* was allengskens grooter geworden, en tot zulk een Gezwel aangegroeid, dat ik hetzelve zó groot als een middelmatige Peer vond, die aan deze Deelen, door een langen Hals hong, die zo dik als myn kleine vinger, en byna één en een half voet lang was, zo dat dit Gezwel, tot op de Knie toe, neder hong. Het onderſte gedeelte, dat het grootſte was, vond ik *ontveld*, en zag 'er gelyk een *Herpes* uit, ſchoon zy 'er geen ſmerte aan gevoelde. Ook ontlaſte 'er zig uit dit deel, by ieder maandelykſche Reiniging een weinig Bloed. Ik lag een' Band geheel om hoog, daar het Gezwel uitgegroeid was, en ſneed het weg, en de wonde heeldde zonder de minſte zwaarigheid.

TWEEDE GEVAL.

In 't Jaar 1742, wierd een *Vroedvrouw*, by een *Baarende* Vrouw van 26 Jaaren oud, gehaald, welke, niet alleen één Kinds Hoofd voelde, dat door den *Moedermond* in de *Schede* kwam, maar ook te gelyker tyd, noch een ánder, groot, vaſt, en rond Lighaam, welk terzyde het Hoofd lag, en opgelyke wyze neederzakte. Doordien 'er een onkundige Geneesheer by gehaald was, die de Natuur van dit Gezwel niet recht bevroeden konde; zo verliet hy de Lyderes, en zeide haar, dat een Heelmeeſter haar helpen moeſt. Des niet te min, wierd het Hoofd, met groote zwaarigheid over het Gezwel heen, uitgehaald, en het Kind verloſt, ongeacht de *Vroedvrouw*, te onrecht, door de omſtanders beſchuldigd wierd, dat zy de *Baarmoeder* naar beneeden gehaald hadde. Eenigen Maanden na haare Verloſsing, ontſtak zich het Gezwel, en om dat de gehee-

geheele onderſte oppervlakte, in Etter verſmolt, zo liep 'er zo veel ſtof uit, dat de Lyderesſe daardoor uitgeteerd en verzwakt wierd. Wanneer 'er nu een Beroemd Geneesheer tot hulp geroepen wierd, zo begeerde hy myn raad. Maar toen wy daar by kwaamen, zo konden wy geen recht oordeel vellen, wyl het Gezwel, de geheele *Schede* vervulde, zo dat wy den *Moedermond* niet voelen konden. Wy raadden haarvlytig Melk te gebruiken. Eenigen tyd na deze Beraadſlaaging, wierden wy wederom begeerd, en toen bevonden wy, dat het Gezwel buiten de *Schedenmond* gekomen was, en men konde de *Moedermond*, waar het Gezwel aan de zyde, door middel van een zeer korte Hals, ter dikte van een Duim, en onder van een kwaade kleur aangegroeid was, voelen. De *Moedermond* was zó laag naar beneden gedreeven, dat men de Lippen met het bovendeel des Gezwels, die noch van kleur niet veränderd was, zien konde. Het Gezwel wierd ſterk omwonden en afgeſneeden, en wy vonden het onderſte gedeelte des hals miskleurig te zyn. Voor deze uitroeijing, had de Lyderesſe, door het nederwaards haalen van de *Baarmoeder*, en uitrekking der *Baarmoeders* Banden, veel Pyn uitgeſtaan, en door de Handkonſt, had zy zeer veel Bloed verlooren, dus zy eenige Dagen na de uitroeijing overleed.

Toen haar Lighaam geöpend wierd, zo vond men, dat de linker onderſte zyde der *Baarmoeder*, verſturven, en de rechter, aan de daar om ſtreeks leggende Deelen, aangegroeid was, waar door de Eyerſtok, en de Trompet bedekt en verborgen lagen. Toen het Gezwel doorſneeden wierd, zo zag men, dat het uit eene dichte, vaſte, en klierächtige zelfſtandigheid beſtond.

DERDE GEVAL.

Medegedeeld in een Brief van den Heer HOLYOAKE, *geſchreeven den* 29 *January* 1750.

Het Kind kwam met den Rug vóór, en wierd by de Voeten uitgehaald, en na de Verlosſing, ontlaſte zig de *Moederkoek* met weinig of geen moeite. Maar, om dat de *Baarmoeder* noch buitengewoon dik bleef, zo vermoede de *Heer* HOLYOAKE, dat 'er noch een groote menigte geronnen Bloed, of noch een ánder Kind, daar binnen was. Hy bragt, om die rede, zyn Hand in de *Baarmoeder*, en ontdekte, een groote vliesächtige zelfſtandigheid, welke aan de linker zyde aan den Bodem vaſt zat, en kleine bygewaſen hadde, die als Speenen naar beneden hingen. In den beginne, was hy bevreesd, hetzelve 'er uit te neemen, wyl daaröp een doodelyke Bloeding volgen konde. Maar toen hy overwoog, dat 'er een gevaarlyke Bloedſtorting uit de *Baarmoeder* komen konde, als zy uitgezet bleef, zo beſloot hy, deze zelfſtandigheid af te ſcheiden, dat niet zonder een tamelyk geweld uit te voeren was, en byna twee Ponden woog, en een *Veelvoetige* hoedanigheid hadde.

Toen

Toen hy myne gedachten van deze zaaken begeerde te weeten, zo bemerkte ik aan in myn Antwoord, dat klierächtige Uitwasſen, of *Veelvoeten* gemeenlyk aan vaten vaſt hangen, en niet met de vingeren afgeſcheiden kunnen worden; dat de *Moederkoeken*, als die, in de *Baarmoeders* blyven, en lang daar in vertoeven, daar dan tezaamgedrukt, en verhard worden; dat het met de Natuur van de *Mola* noch niet uitgemaakt is, of ſchoon 'er zomwylen ongewoonlyke verſchynſelen vóórkomen, welke ſchynen te bewyzen, dat het een klomp geronnen Bloed is, welke door de drukking zulk eene hardheid verkrygt, en by eene Bloedſtorting tezamenloopen eêr zy zig ontlaſten.

Ik heb zelfs, zodanige klompen geronnen Bloed na de Verloſsing, ſchoon van een losſer hoedanigheid, uit gehaald. Maar de genen die in herhaalde Bloedſtortingen voor de Verloſsing gevormd worden, zyn dichter en ſchynen eener vleesächtige zelfſtandigheid, gelyk te zyn.

VIERDE GEVAL.

In 't Jaar 1753, wierd ik door den *Heer* PINKSTANE, by eene Vrouw geroepen, van welke hy my onderrichte, dat zy door groote ontlaſtingen uit de *Baarmoeder*, die in 't éérſt Bloedig en daarná van een bruine kleur waren, en ſtinkend rooken, zeer verzwakt was geworden. Onder de Onderſlaaning, voelde ik, dat de *Baarmoeder* zeer ſterk uitgezet was, en weinig, of geen Hals hadde; iets boven de *Schaambeenderen*, bevond zich de Buik, als by een Vrouw, die in de zesde Maand van haarer Bezwangering is. De *Moedermond* was dun, en zó wyd geöpend dat ik het Punt van myn vinger 'er in ſteeken konde. Ik vond in denzelven, een kleine zelfſtandigheid, die een Veelvoet gelyk was, en los daarin lag. Twee Dagen daarna, wierd ik weder gehaald, en de voornoemde *Heer*, verhaalde my, dat de Vrouw een ſoort van *Weden* hadde; dat de *Moedermond* zich wyder geöpend had, en dat hy voelen konde, hoe deze zelfſtandigheid aan de *Baarmoeder*, door middel van een kleinen Hals, vaſt gehecht was. Dit alles ondervond ik ook inderdaad zó; maar als hy op den Buik drukte, om de *Baarmoeder* needergeperſt te houden, dan voelde hy verder, bovenwaards, een tezamenkrimping, gelyk als of de Hals des *Veelvoets*, aan een ander rond en hart Lighaam, dat veel grooter en hooger in de *Baarmoeder* zat, vaſt hing. Twee of drie Dagen daarna, wierd ik weder geroepen, en my onderricht, dat hy den *Veelvoet*, met zyne vingeren in de *Schede* naar beneden getrokken had. Ik bemerkte te dier tyt duidelyker, dat de *Veelvoet* aan een noch grooter zelfſtandigheid vaſt gegroeid was, echter wierd ik nooit eenige vochtigheid, aan myne vingeren, gewaar. Zy was 28 Jaaren oud, en omtrent één Jaar getrouwt geweeſt; en ſchoon zy haar maandelykſche Reiniging na gewoonte hadde, zo gaf doch haare dikte, eenige verdenking dat zy zwanger konde zyn. Zy had dikwils walging en Braaking, welke zich omtrent zes Weeken te vóoren, eêr ik gehaald wierd, vermeerderd hadde, en zy wierd ook, nu en dan, door geweldige Pynen overvallen. Hierop volgde de groot-

groote Bloedſtorting, welke haar zodanig verzwakte, dat zy dikwils ingevaarlyke Onmachten verviel. Daar wierd álles, wat ten aanzien des Leevensregel en der Artſenyën noodig was, vóórgeſchreeven, om de kragten te verſterken, en te behouden; maar de ontlaſting der Vochten, was zo groot, dat zy ten laatſten onmachtig wierd, en ſtierf. Toen de Buik geópend wierd, zo vloog 'er eene groote menigte van bruine ſtinkende vochtigheid uit, en daar kwam, aan de ónderdeelen, een Gezwel te voorſchyn, dat grooter dan een Hoofd van een Kind was, welk wy in den beginne voor de *Baarmoeder* aanzagen, en van hetwelk wy met veel moeite het Buikvlies, het *Net* en de *Darmen* afſcheidden. Alle deze Deelen hingen zo vaſt aan malkander, dat wy ze niet onderſcheiden, en zonder te verſcheuren affcheiden konden. Om dat wy by onze onderzoeking in onzekerheid waren, zo lang de *Baarmoeder* noch in den Buik lag, zo ſcheiden wy álles zorgvuldig af; en toen wy het 'er uit genomen hadden, zo vonden wy, dat dit groot Gezwel, niet in de *Baarmoeder* was. Wy bemoeiden ons toen, om den Eyërſtok en de Trompetten te ontdekken, maar alle deze omleggende Deelen hingen zo vaſt aan malkander, dat 'er niets van te ontdekken was; wy openden de voorſte deelen der *Schede*, en wy zaagen den kleinen *Veelvoet* of *Polypus* daarin leggen. Hy was omtrent zo groot als een witte Boon, en had een Hals, die een Duim lang was. By de opening des *Moedermonds*, zagen wy een kleine holte in den Hals der *Baarmoeder*, die, door de daarin bevatte *Polypus* of *Veelvoet*, gemaakt was. Na dat wy verder voortgingen, zo vonden wy de Holte, in den *Bodem* der *Baarmoeder*, tot onze groote verwondering, niet grooter dan in den onbevrugten ſtaat, en dat de Hals van den *Veelvoet*, na onze gedachten, aan een rond en hard Gezwel, dat zich in de zelfſtandigheid der *Baarmoeder*, aan de linker zyde bevond, moeſt hangen. Toen dit 'er uitgeſneeden was, zo openbaarde zich een Klier, die ter grootte van een klein Hoenderëy aangegroeid, en met den inwendigen Rok der *Baarmoeder*, en des *Veelvoets* bedekt was, en dat de *Veelvoet* aan den inwendigen Rok, en niet aan de Klier vaſt zat. De Klier was ook aan de linker zyde, met het Buikvlies bedekt, en van een Witächtige en vaſte zelfſtandigheid, toen men ze opſneed. De *Veelvoet*, was toen men dien doorſneeden hadde, zacht, en van kleur en vaſtheid, gelyk een Nier. Hierna, onderzochten wy het groote Gezwel, dat wy in den beginne voor de *Baarmoeder* gehouden hadden, welk 'er zeer miskleurig uitzag, en met zulk eene ſtinkende en bruinächtige Vochtigheid vervuld was, gelyk wy in den Buik ontmoet hadden. Wy merkten aan 't áchterdeel, een kleine opening, waardoor zy allengskens in den Buik gevloeid was, en ook, noch een grooter, ónderwaards, die door den *Rechterdarm* heen ging, en haar natuurlyke kleur verlooren hadde. Deze omſtandigheden toonden, dat deze Vochtigheid, uit het Gezwel, in den Onderbuik, en uit dezen, in en door den *Rechtendarm* en den *Anus*, maar niet uit de *Baarmoeder*, door de *Schede* ontlaſt was, gelyk men zich vóórgeſteld hadde. Dit Gezwel, nam zyn oorſpronk uit den grond der *Baarmoeder;* en toen wy de zelfſtandigheid der *Baarmoeder*, welke wit, vaſt, en iets dikker was, dan zy gemeenlyk is, naauwer onderzochten, zó vonden wy, een ándere Klier, die byna zó groot, gelyk de eerſte, en iets meêrder naar de lin-

ker zyde des *Bodems* der *Baarmoeder*, en ook in de zelfſtandigheid der *Baarmoeder* te vinden was. Toen wy deze Klier openſneeden, zo vonden wy dezelve inwendig paarsachtig. Wy beſlooten dan hier uit, dat het meer als waarſchynlyk was, dat het grootte Gezwel, zyn oorſpronk uit een der Klieren genomen had, die by graaden grooter geworden was, gelyk de ándere: dat de inwendige zyde Kankerächtig geworden, en door een Kankerächtige Vocht, by aanhoudendheid uitgezet was geworden, tot dat zy eindelyk doorgebrooken, en het boven beſchreevene Vocht daardoor ontlaſt had. De inwendige zyde des Gezwels, was vol van Slym, harde knobbelen van grootte gelyk Hennepzaaden en de Rok van 't Gezwel, was een' achtſte Duim dik. De Pyn was van een brandende en ſteekende Aart, en van een uit-teerende Koorts, Onmachten, en een lange ſnelle tuſſchenpoozende Pols vergezeld geweeſt. Deze Toevallen brachten my, vóór het openen der *Baarmoeder*, op die gedachten, dat de *Baarmoeder* met de Kanker behebt was; maar om dat ik den *Moedermond*, week en niet verhard, noch met groote harde Builen bezet, als in diergelyke gevallen gebeurd, aantrof, zo wiſt ik niet, wat ik daar van denken zoude, hoewel het my waarſchynelyk voorkwam, dat 'er een Klier of een *Veelvoet*, tot eene tamelyke grootte, in de *Baarmoeder* aangegroeid, en Kankerachtig was geworden, en dat de kleine *Veelvoet* of *Polypus* een aanhangzel van denzelven was. En om dat zy zomwylen iets, naar *Wede* gelykende, voelde, zo hield ik het daarvoor, datdit aanhangzel eindelyk naar beneden konde gehaald en afgebonden worden, wyl het door middel van een dunnen Hals aan de *Baarmoeder* gehecht was.

Bonetus, in zyn *Sepulchretum Lib.* III. *Sect.* 32. *Obſerv.* 6. 8. enz. haald verſcheiden Gevallen van Vlies en Klierächtige uitwaſſen aan, welke voor de *Baarmoeder* aangezien wierden, tot dat de Ontleedkunde het tegendeel beweezen had.

Saviard meld, in zyn 31 *Waarneeming*, van een Vrouw, welke zich elf Maanden zwanger geloofde te zyn. Toen zich de *Moedermond* taamelyk geöpend hadde, zo beproefde men, om 'er een vreemd Lighaam, hoewel te vergeefs, uit te haalen. Zy had den geheelen tyd dóór, toen zy zich bezwangerd oordeelde, alle Maanden een zeer groote ontlaſting van Bloed, welke haar, indiervoegen verzwakte, dat zy ſtierf. By het openen van haar Buik, vond men, op den *Bodem* der *Baarmoeder* een ſtuk vleeſch, zo groot als een Oſſen Hart uitgegroeid, dat met een Vlies bedekt, en een verlenging des inwendigen Roks der *Baarmoeder* ſcheen te zyn, aan welken het met een Hals, die dunner dan het Gezwel zelfs was, hing. Men vond 'er eene aanmerkelyke holte in, die zich ook van de Grondvlakte, tot het Punt uitſtrekte en in hetzelve, zich de Aderen openden en ontlaſtten, waardoor het maandelykſche Bloed vloeide. De zelfſtandigheid derzelve was Klierachtig en verhard, en het Punt door de beproefde uithaalende Magt, gegangrineerd. Zie verder den *Heer* Levret's *Obſervations ſur la Cure radicale de pluſieurs Polypes de la Matrice & á Paris* 1749.

In de *Philoſophiſche Tranſactien* No. 481. p. 285. Staat een Brief van Peter

TER TEMPLEMAN M. D. aan WILLEM BATTIE M. D. Medelid des *Koninglyke Collegie* der *Artſen* en het *Koninglyk genoodſchap* te LONDEN, en F. R. S. van een *Veelvoet* in het Hart, en een verhard Gezwel in de *Baarmoeder.*

No. 2.

EERSTE GEVAL.

Van de Knoeftgezwellen *en* Kankers *in de* Baarmoeder *en in de* Schede.

In 't Jaar 1722. was ik by het openen van een Lighaam eener Vrouwe tegenwoordig, welke 70 Jaaren oud was, en die lang vóór haar Dood, een zeer dikken Buik gehad hadde, en dikwils walgingen en Buikpynen pleeg te hebben. Het éérſte ongemak was door de Waterzugt in den Buik, en het ándere door eéne kwaade geſteldheid der Milt, of der Nieren ontſtaan. De Vetrok, en het Net waren van een buitengewoone dikte: de *Baarmoeder* was byna zo groot, als een Kinds Hoofd, en zeer hart in 't aanraaken. Toen zy geöpend was, zo konden wy geen het minſte Spoor eener holte vinden, welke naar alle gedachten, door de vergrooting, en de drukking der Klieren opgevuld was. De Galblaas bevatte omtrent 20 Steenen, van verſchillende groote, in zich; de Eyërſtokken daaren tegen waren klyn en tezaamen gekrompen.

TWEEDE GEVAL.

Omtrent in 't Jaar 1734, ſtierf 'er een bejaarde Dienſtmaagd by een Dame op het Land, volkomen uitgeteerd, doch met een buitengewoonen uitgezetten Buik. De Buik was kort na de maandelykſche ontlaſting beginnen op te zwellen; en zo ſpoedig die een aanmerkelyke dikte verkreegen had, zo verviel zy in een kortádemigheid, en opſtopping des Pis, en des Stoelgangs. Deze ongemakken vermeerderden zich, zodanig, toen haar Buik dikker wierd, byzonder de korte Adem, dat zy daar door niet te Bedde liggen konde, zonder dat zy veele Kuſens onder het Hoofd had leggen. Maar op het beſte bevond zy zich, als zy op was, en vóórwaarts op haar Armen lag. Daar wierden haar een groote meenigte *openende* en *waterafdryvende Middelen* vóórgeſchreeven, wyl men haar Ziekte, voor een Waterzugt aanzag; maar alles was te vergeefs. Toen wy haar openden, zo verwonderden wy ons grootelyks, dat wy zagen, dat de zwelling alleen van de *Baarmoeder* haar oorſpronk nam, die omtrent 12 Ponden woog, toen wy 'er die uitgenomen hadden. Zy was in 't geheel digt zonder een merkbaare Holte zag 'er wit uit, en beſtond uit eene harde Klierächtige Klomp. Haar Ingewanden waren indiervoegen in de hoogte gedreeven, dat daar door omtrent 4 Duimen van het *Inteſtinum Ilium* verſtorven waren. Ook waren de Eyërſtokken uitgeteerd.

DERDE GEVAL.

Toen ik den Buik van de Vrouw in No. 2. 1ſte *Geval* de 8ſte *Verzameling*, opende, zo vond ik de *Baarmoeder* zó groot, gelyk die, welke ik in 't éérſte Geval van deze Nommer beſchreeven heb; doch de Oppervlakte, was niet zo glad, maar knobbelächtiger, wyl zy overal met grootte knobbelen bezet was, die een *Kraakbeenige* hardigheid hadden. De Eyërſtok was op gelyke wyze geſteld, en verſcheiden verhardingen lieten zich op het Net blyken. De holte der *Baarmoeder* was ongelyk, wegens de verharde verhoogingen, tusſchen welke, in de vlaktens, diepe zweeren waren. De *Moedermond* was groot, ongelyk en met knobbelen bezet, welke in grootte, Duivenëyeren gelyk waren, en de *Schede* was vol kleine zweeren, met verharde Randen voorzien.

VIERDE GEVAL.

Ik wierd onlangs, by eene Vrouw van 45 Jaaren oud, gehaald, welke nooit Kinderen ter Waereld gebragt, maar ſedert tien Jaaren haar maandelykſche Reiniging ongeregeld had, en veel Pyn leed, eêr die te voorſchyn kwamen; ook had zy de Wittevloed zeer ſterk gehad. Ik voelde een groot hart Gezwel, welke het achterſte gedeelte der *Schede* opvulde, aan welke het, met een groote grondvlakte vaſt hing, en men konde den *Moedermond*, die vóórwaards na de *Schaambeenderen* toe gekeerd was, niet voelen. Hy was met groote verharde uitzettingen bezet, desweegen zy verſcheiden Maanden achteréén, een geweldige Pyn leed, zodanig, dat zy zich alle Avonden een *Aarsſpuitzel* moeſt zetten laten, en na de gedaane werking van dezelve, een *Slaapmiddel* inneemen. Daar ontlaſte zig ook, van tyd tot tyd veel Bloed, en te gelyk ook de andere ontlaſting in groote menigte, die dikwils bruinächtig en ſterk ruikende waren.

Daar zyn my een groot getal van ſoortgelykende Gevallen bekend, die gemeenlyk op dien tyd beginnen, wanneer de maandelykſche Reinigingen ophouden, na welker wegblyving, verſcheiden toevallen en ongeregeldheden ontſtaan. Ik ſchreef de Lyderesſe in zulke gevallen, álle Maanden Ader te openen, en Weekelyks één of twéémaal ter Stoel te gaan, vóór, waardoor de *Baarmoeder*, of zy ſchoon knotsachtig was, in een lydelyken toeſtand bleef, en zich noch ontſtak, noch in een volkomen Kanker ontäarde.

NB. De vóórnoemde Vrouw ſtierf, toen dit Geval ter Pers bezorgt was.

TIEN.

TIENDE VERZAMELING.

Van ongemakken die door de Bezwangering *ontſtaan.*

No. 1.

EERSTE GEVAL.

Van de Walging, Braaking, *en de* Beluſtheid.

Zie het *érſte Deel* 2de *Boek*, 1ſte *Hoofddeel.*

In 't Jaar 1746, wierd ik by eene Vrouw gehaald, welke in de tweede Maand haarer eerſte Bezwangering, met geweldige Walgingen en Braakingen overvallen wierd, en zich van eenige haarer bekenden liet overreden, dat zy een *Braakmiddel* moeſt inneemen, dat, na haar lieder meening, het ongemak verdryven zoude. Zy had dan 25 Grynen *Ipecacuana* ingenomen, welke zo geweldig van ónder en van boven werkten, dat zy in Stuiptrekkingen en in Bloedſtortingen, verviel, en was by myn aankomſt, buitengewoon mat en zwak. Zy nam aanſtonds 15 *Droppelen Laud. Liquid.* in een Teekop *Kruis-en Munt-water* in, en ik ſchreef haar de volgende *Mixtuur* vóór, die zy, zo dikwils als het noodig was inneemen zoude.

℞. *Tinct. Roſar. rub. Unc.* vß. *Laud. Liquid. Gutt.* xv. *Conf. Fracaſt. Drachm.* ij. M.

en tuſſchen beide een weinig *Geeſteloóſe roode Wyn (burnt clarit)*. De ontlaſting hield ſpoedig op, en zy ruſte dien geheelen Nagt door tamelyk wél; maar den ánderen Morgen kwam de Bloedſtorting wederom, en door dat de *Weden* daar by kwaamen, kreeg zy noch dién zelfden Avond een Miskraam.

TWEEDE GEVAL.

Omtrent vier Maanden na dit Geval, wierd deze Vrouw weder Zwanger, en toen zy van gelyken, met Misſelykheid en Walgingen, in het begin der tweede Maand overvallen werd, zo wierd ik, om die te verzachten, gehaald. Toen ik vond, dat de gewoonlyke tyd der maandelykſche Reiniging omtrent een Week verſtreeken was, zo beval ik, dat men haar, 8 Oncen Bloeds uit den Arm zou laaten ontlaſten, en zy bevond haar aanſtonds daarna beter. Vier Wee-

ken daarna, kwam de Walging noch geweldiger weder, de Aderlaating wierd herhaald, en het ongemak verdween. Zy deed haar, daarna, noch tweemaal alle vier Weeken, Aderlaaten, en had dezelfde uitkomst daarvan, zodanig, dat zy gelukkig tot den vollen tyd zwanger bleef. Schoon de Aderlaatingen deze ongemakken voor een groot gedeelte verminderden, zo kwamen zy doch in het midden der vierde Maand álle Morgen, doch in een minder Graad, weder te voorschyn.

DERDE GEVAL.

Een Vrouw, welke aan *Zeenuwziektens* onderworpen was, wierd in de tweede Maand, haarer tweede Bevrugting, door geweldige Walgingen overvallen, daarteegen zy zachte *Stoelgangverwekkendemiddelen*, en met *Middel-zouten* vermengt, maar zonder beeterschap te bespeuren, gebruikte. Echter verdween dit ongemak, toen zy zich op het Land begaf, en zes Weeken lang *Ezelinne Melk* dronk. Toen zy in de Stad terug keerde, zo kwam het Braaken geweldiger weder, en zy kreeg, in de vierde Maand van haar Dracht, een Miskraam.

VIERDE GEVAL.

In 't Jaar 1730, wierd ik by eene Vrouw gehaald, welke plotzelyk, door een geweldige Colyk, en een sterken aandrang, gelyk een *Stoeldrang* overvallen wierd. Toen ik bevond dat zy hardlyvig was, zo schreef ik haar een *Aarsspuitzel* vóór, welke verscheiden maalen werkte; de *Stoeldrang* echter hield noch aan, en ik gaf haar 20 *Droppelen Laud. Liquid.* in een weinig *witte Wyn Hui* (*White-wine whey.*) Intusschen merkte haar Zuster, toen zy haar te Bedde bragte, dat by haar veel Bloed ontlast was, en begeerde van my, dat ik zulks onderzoeken zoude. Ik verwonderde my niet weinig, dat ik vond, dat het Hoofd van een Kind in de *Schede* gekomen was. Ik holp het dan verder ter Waereld, en de *Moederkoek* volgde daarna. Dit viel omtrent in de vyfde Maand haarer Bezwangering vóór. Ik vond haar den volgenden Dag tamelyk wél, en men onderrichte my, dat zy in 't geheim getrouwd was, en den voorgaanden Avond, om deze Stap niet te verraaden, hartelyk van een Spys gegeeten had, van welke bekend was, dat zy die tevooren zeer graag at, en tegenwoordig daarvoor een afkeer had, waardoor zy in zulk een geweldige Colyk, Weden, en Persingen verviel, dat zy een Miskraam kreeg.

VYFDE GEVAL,

Een Vrouw, die reeds al Kinderen ter Waereld gebragt, en zich geduurnde haare Bezwangering altyd zeer wel bevonden hadde, en gewoon was den spot te dryven, met haar mede Vrouwen, over haaren afkeer en Beluftheid; wierd zelve, in 't Jaar 1753, toen zy 4 Maanden zwaar was, op een' zekeren Avond,

na

na het hooren roepen van Artichokken buiten tyds op de ſtraat, met een beluſtheid, bevangen; maar om dat die, op dien tyd noch zeer duur waren, beſloot zy haar luſt als een dwaaze buitenſpoorigheid, tegen te gaan, en ging, zonder dezelve te boeten, te Bedde. Zy kon echter nie ſlaapen, maar was onruſtig en Angſtvallig, voelde een begeerlykheid, en onaangename gewaarwordingen in de Maag, en kon aan niets dan op het aangenaamſte en ſmaakelykſte denken, dat zy haar zelve onttrokken had. Tegen den Morgen, wierd zy door geweldige Kramptrekkingen in haar Ingewanden overvallen, en ik wierd juiſt, te rechter tyd, gehaald om een klein Vrugtje van haar te ontlaſten. Maar uit de *Baarmoeder* ontlaſte zig niets, waaruit ik opmaakte dat, de *Nageboorte* noch vaſt hing, en ik beſloot, geduldig te wachten, tot dat zy los liet, en 'er uitkomen zoude. Doordien zy Hardlyvig was, zo liet ik haar een *Aarſſpuitzel* zetten, en na de gedaane werking van dien, het volgende Drankjen inneemen, 't welke alle vier uuren drie of viermaalen herhaald moeſt worden.

℞. *Confect. Damocrat. Scrup.* ij. *Aq. Cinnamo. Simpl. Unc.* iß. *Spirit. Croci, Syrup. Croci ää. Drachm.* ij. M.

Door dit *Middel* verkreeg zy Ruſt en een ſterke zweeting, en den volgenden Avond, vertoonde zich eene ontlaſting uit de *Baarmoeder*, daaröp *Weden* volgden, welke de *Nageboorte* uitdreef. Zie verder LA MOTTE, de 43 en 44ſte *Waarneeming*.

No. 2.

EERSTE GEVAL.

Van de Verſtopping der Pis *en* Hardlyvigheid.

Ik wierd by eene Vrouw geroepen, welke onder het zwaargaan van haar eerſte Kind, eene volkomen opſtopping van Pis, op het einde der vierde Maand hadde, en ik bevond haar, weegens de uitzetting der Blaas, in een geweldige Pyn; want de verſtopping had 30 Uuren aangehouden, en ik bragt haar aanſtonds verligting toe, doordien ik de Pis, met de *Catheter* aftapte. Zy had eenige Dagen achteréen eenigzins moeijelyk, en ſlechts zeer weinig, ieder keer gelooſt, en toen ik haar onderſloeg, zo vond ik de *Baarmoeder* laager naar beneeden gezakt dan gewoonlyk. Na de gedaane ontleediging der Blaas, ſchreef ik haar een Aderlaating, en een *Aarſſpuitzel* vóór, wyl zy Hardlyvig was. Den volgenden Morgen, vond ik haar in dezelfde omſtandigheid als te vooren, en, daar was zeederd het gebruik des *Catheters*, geen Pis ontlaſt. Ik onderzocht de geſteldheid der *Baarmoeder*, ándermaal, en ontdekte, dat zy door de drukking

op

op de zeer opgevulde Blaas, noch verder naar beneeden gedreeven was. Zy was inderdaad, zó laag naar beneeden, dat zy den geheelen Hals, en den uitgezetten Grond of *Bodem* derzelve, welke het geheele *Bekken* ſcheen in te neemen, vullen konde. Ik onderzocht haar ook door den *Rechtendarm*, en vond, dat zy desgelyks zó ſterk tegen het *Heiligbeen*, als tegen het *Schaambeen* gedrukt was. En, om dat ik haar ongemeen heet vond, zo beſloot ik daarüit, dat zy volkomen ontſtooken was. Wanneer ik met myn vinger, den *Mocdermond* wat in de hoogte drukte, zo ontlaſte 'er zich een weinig Pis; maar, omdat zulks niet veel bedroeg, zo vond ik my genoodzaakt, ándermaal myn toevlugt tot den *Catheter* te neemen, waardoor zy wederom van de Pyn, boven het *Schaambeen*, bevryd wierd. Schoon zy echter noch over een' grooten Pyn, laager onder in 't *Bekken*, klaagde. Zy had een ſnelle Pols, en ándere Koortsächtige Toevallen, waarom haar twee maalen 10 Oncen Bloed afgetapt wierd. Toen het *Aarſpuitzel* niet naar behooren gewerkt hadde, zo ſchreef ik haar *twee loot Manna*, in *twee Drachm. Sal. Glauberi* in *Bronwater* opgeloſt, vóór, en beval, dat het *Aarſpuitzel* weder zoude gezet worden, in geval het *Afgang verwekkend Drankje*, in den tyd van twee Uuren niet werken wilde. Den volgende Dag wierd ik weder gehaald, om de Pis af te tappen, en ik vond, dat het voornoemde *Drankje* eenige maalen, gewerkt hadde. Maar de Pyn in de *Schede*, benevens de Koorts, hielden noch aan, echter niet zo ſterk als den vóórigen Dag. Ik gaf haar hierôp te raad, dat zy haar moeſt laaten Koppen, en de Baden gebruiken, waardoor zy van haar ongemak bevryd wierd. Dit niet tegenſtaande, moeſt ik noch 11 Dagen, álle 24 Uuren, de Pis aftappen, eêr zy die weder, op de natuurlyke wyze, loozen konde, en als toen bereikte zy den volkomen tyd haarer Bezwangering. In haar tweede Bezwangering, begon zy wederom met opſtopping van Pis geplaagt te worden, maar door het Aderlaaten, en de voorkoming van de Hardlyvigheid, wierd het zoo ver gebragt, dat het tot geen volkomen verſtopping geraakte. Ik heb noch twee Lyderesſen, welke met dezelfde Toevallen, op dezelfden tyd van Bezwangering, behebt waren, gehad, en veertien Dagen aan hielden, en op gelyke wyze, namelyk, door dikwils Aderlaaten, en de *Aarſpuitzelen*, benevens het behulp des *Catheters*, verdweenen. Ik heb op het einde van de vierde Maand, dikwils eene moeijelykheid in 't Watermaken bemerkt, die in de midden der vyfde Maand ophield.

TWEEDE GEVAL.

Ik moeſt onlangs by eene Vrouw komen, die 5 Maanden zwanger was, en ik ontdekte, dat de *Bodem* der *Baarmoeder* ónder en áchterwaards, tot in het ónderſte gedeelte der *Schede*, en de *Moedermond* vóórwaards, en boven de inwendige zyde der linker Lieſch, gedreeven was. De Hals en het ónderſte gedeelte der Blaas, was zodanig tezaamen gedrukt, dat de Lyderesſe in verſcheiden Dagen geen Pis loozen konde. De Blaas was tot aan het *Maagkuiltje* opwaards

waards uitgezet, en men voelde een Golving, gelyk by een Waterzugt. Men bediende zich van de Mannen *Catheter*, wyl die der Vrouwen te kort was, en ontlaſtte een groote menigte Water, zodanig, dat daardoor, de uitzetting des Buiks zich veel verminderde.

Den volgenden Dag, na die Handkonſt, kreeg zy een Miskraam, bygevolg wierd de verſtopping herſteld. Maar, om dat zy door gebrek van voedzel zeer uitgeteerd was, zo wierd zy binnen twee of drie Dagen, door een *Loop* weggerukt.

DERDE GEVAL.

In 't Jaar 1746, wierd ik by een Vrouw gehaald, welke in de derde Maand, door de *Weden* en een geringe ontlaſting van Bloed, overvallen was, veroorzaakt, door een geweldige *Stoeldrang*. Ik beval, haar zes Oncen Bloed uit den Arm te tappen, en ſchreef haar een *Pynſtillende Drank* vóór, waarna zy verſcheiden Uuren daarvan bevryd wierd. Maar, om dat de *Weden* weder kwamen, kreeg zy ſpoedig een Miskraam. Diergelyk Toeval was haar te vóóren, door dezelfde oorzaak tweemaalen overgekomen, want zy was van natuur zeer Hardlyvig. Naderhand vermoedde zy zodra niet dat zy zwanger was, of zond om my, en om dat zy volbloedig was, zo ſchreef ik haar een Aderlaating van 8 Oncen vóór, en liet haar aanſtonds een *ontbindende Aarſpuitzel* zetten. Daarna beval ik haar, dat zy, om den ánderen Avond, *drie Drachma Electu. Lenitiv.* moeſt inneemen, en voor voedzel, voornamelyk vleesnat, gekookt vlees, Wortelen en Groentens, en, om dat het Zomer was, rype Vrugten, te gebruiken. Door deze Levensregel, behield zy openlyf, en bereikte haar vollen Tyd der Bezwangering. Zie verder LA MOTTE in de 51ſte en de volgende *Waarneeming*.

No. 3.

EERSTE GEVAL.

Van de Opzwellingen der Speenvaten, Beenen, Deyën *en de* Teeldeelen.

In 't Jaar 1744, bezogt ik een Vrouw, in de vierde Maand haarer Bezwangering zynde, welke zeer over de Hardlyvigheid en de *Ambaeijen* klaagde, waarmede zy van natuure gekweld was; doch zy was te dier tyd, zó erg geworden, en de Pyn was zo geweldig, dat zy in verſcheiden Nagten weinig of geen ruſt genooten hadde. Ik beval, dat men haar 10 Oncen Bloed zou aftappen;

en, om dat zy een afkeer voor een *Aarſpuitzel* had, zo ſchreef ik haar een *Bolus* vóór, die uit de volgende dingen beſtond.

℞. *Flor. Sulphur. Scrup.* i. *Pulv. e chel. Cancror. Simpl. Scrup.* ß. *Elect. lenitiv. Unc.* i. *Syrp. Roſar. Solut. q. ſ.*

Des Avonds in een weinig *Watergruel* met verſche Boter klaar gemaakt, te gebruiken. Indien dit álles, den volgenden Morgen niet genoegzaam werken wilde, zo beval ik, dat de Werking deszelven, door *Sal. Glauber. Drachm.* ij. *Manna Unc.* i. in Water opgeloſt, zoude verſterkt worden. Zy nam dan beide de *Middelen* in, en verkreeg daarvan driemaal ontlaſting. De *Sluitſpier* van den *Anus* was zodanig gezwollen, ontſtooken en pynelyk, dat ik het noodig achte, deze Deelen met de Dampen van een *verweekende Afkookzel* te ſtooven, in welk een weinig *Sal. Ammoniac* opgeloſt en met *Spir. Vin.* en *Azyn* vermengd was. Niettegenſtaande deze Stoovingen, zó vermeerderde haar Pyn, het Gezwel, en de Koorts, en wyl ik my niet vertrouwde zulk eene Vrouw Bloedzuigers te zetten, of de deelen in te ſcherven, zonder verder met iemand raad te pleegen, zo verzocht ik, dat 'er een Geneesheer gehaald zoude worden, en hy ſchreef een herhaaling van de Aderlaating, en *openende Artſenyen* vóór, waar door de Koorts verminderde. Maar om dat zich de Zwelling der *Speenvaten* niet bedaarde, zo bedienden wy ons van de Bloedzuigers, welke omtrent 5 Oncen Bloed uitzoogen, en het Gezwel bedaarde aanſtonds, en zy bereikte gelukkig den vollen tyd haarer Bezwangering.

TWEEDE GEVAL.

In 't Jaar 1744, bediende ik een Vrouw, wier *Beenen* in de zeevende Maand van haar Dragt begonnen te zwellen, en deze Zwelling, welke Waterzugt was, hield, zonder veel hindernis, tot in het midden der negende Maand, aan, wanneer zy om een byzondere verrichting, eenen verren weg moeſt gaan, als zy van daar, naar Huis kwam, zo vond zy haar *Beenen* en *Deijen*, buitengewoon gezwollen en Pynelyk. Ik was in der daad, by myn aankomſt, bekommerd dat het Vuur daar by zoude komen, want de Huid had een ſlechte kleur. Doordien de Vrouw, voor het overige, van een ſterk en een gezond Lighaamsgeſtel was, zo beval ik, dat 'er aanſtonds 12 Oncen Bloed uit den Arm ontlaſt, zoude worden, en, om dat zy Hardlyvig was, zo ſchreef ik haar, een *Afgangverwekkend Aarſpuitzel* vóór, welke driemaal werkte. Haare *Beenen* en *Deijen*, wierden, met een diergelyke *Afkookzel*, gelyk in 't voorgaande Geval beſchreeven is, geſtoofd; en, om dat de Pyn aanhield, zo wierd 'er om álle deze lydende Deelen een *verzagtende Pap* gelegt. Zy had dien Nacht weinig ruſt gehad; en, om dat ik den volgenden Morgen zag, dat de Pyn, de Koorts, en de Slaaploosheid, als noch aanhiel-

hielden, zo wierd haar, noch 10 Oncen Bloed afgetapt. Verder beval ik haar dikwils een *Amandelmelk* met *Salpeter* te drinken, en met de Stooving en de *Pap* voort te vaaren. Den volgenden Dag, was de Spanning en de Pyn, iets verminderd; maar, om dat de Pols noch ſnel was, zo wierden haar noch acht Oncen Bloed afgetapt, en de *Uit*- en *Inwendige Middelen* voortgebruikt. Door deze *Middelen*, werd de Ontſteeking in weinig Dagen herſteld, en kort daarna, verkreeg zy *Weden* en wierd gelukkig verloſt.

DERDE GEVAL.

In 't Jaar 1750, dronk een Vrouw van een zwak Lighaamsgeſtel, in haar éérſte Bezwangering door een al te groote Soberheid, niets dan Water. In de vierde Maand, begonnen haar *Beenen* te zwellen; en toen zy my, in de zeevende Maad liet haalen, zo vond ik niet ſlechts, haar *Beenen* en *Deijen* Zugtächtig of Waterzugtig, maar ook de *Schaamdeelen* der maten gezwollen, dat zy niet gaan konde. Doch deze Zwelling verdween, na dat ik eenige ſteeken met de punt van een *Lancet*, daarin gemaakt hadde. Ik ſchreef haar toen vóór. dat zy dikwils, een Gift van de *Confectio Curdiaca* zoude gebruiken, en in plaats van dun Bier of Water, Sterk Bier of Wyn, drinken zoude. Door deze *Middelen*, wierd zy eenigzins van haare Machteloosheid herſteld, ſchoon de Zwelling der *Beenen* noch aanhield. En als de Zwelling der *Schaamlippen* weder kwam, dan wierd zy gelyk te vooren, door de *Lancetſteeken* weggemaakt, waarna zy iets beeter gaan konde.

Op de voornoemde wyze, ging zy in haar Bezwangering voort, tot op het einde van de achtſte Maand, wanneer zy, door den Arbeid overvallen wierd; en of ſchoon haare zwakheid, deze Verloſing moeijelyk maakte, zo wierd zy echter heel gelukkig van een zeer klein Kind verloſt, dat eenige Weeken leefde. Zy herſtelde zich in haar Kraam, met den 21ſte Dag, tamelyk, en de zuchtächtige Zwellingen begonnen te bedaaren. Maar om dat haar Natuur zodanig verzwakt en bedurven was, zo begon de geheele oppervlakte van haar Lighaam op te zwellen. Door dat deze Toevallen, buiten de Kring der Bewerking was, die ik ſlechts voorgenomen had, te behandelen, zo verzocht ik, dat men by ánderen raad zoude zoeken. Dit niet tegenſtaande, zo nam de Ziekte toe, en rukte haar, omtrent 6 Weeken na haare Verloſing, uit den tyd. Zie verder LA MOTTEN's 45, 46 en 47ſte *Waarneeming*.

No. 4.

EERSTE GEVAL.

Van de Pynen *in den* Rug, *den* Buik *en in de* Zyde, *benevens* Braakingen *en* moejelyk Ademhaalen, *op het einde der Dragt.*

In 't Jaar 1744, wierd ik by een tedere Vrouw, in de derde Maand haarer Bezwangering, welke door geweldige *Rugpyn*, en eene ontlasting van Bloed, uit de *Baarmoeder*, maar die kort voor myn komst, door een Miskraam overvallen was, gehaald. Ik vernam van haar, dat zy reets te vooren onder haar Tweede Bezwangering, verscheiden Weeken geweldige Bloedstortingen ondergaan hadde, waar door haar Gezondheid was bedorven en verzwakt geworden. Zedert dien tyd, had zy in de derde Maand, noch vier Miskraamen gehad, schoon zy uit vóórzorge adergelaaten was, 't welk inderdaad meêrder haar Miskraam bevorderde, wyl zy daardoor *Onmachten* en *Rugpyn* verkreeg, die altoos de Voorbode van Bloedstortingen waren. Ik gaf haar te raad, naar 't Bad te gaan, en de Wateren te drinken, om haar Natuur te versterken, eêr zy weder Zwanger wierd; en dit *Middel* deed de gewenste uitwerking. Want zy wierd kort na haar terugkomst Zwanger, en liep tot haar vollen tyd.

Ik heb verscheiden Gevallen, van zwakke Vrouwen gehad, welke noch Aderlaatingen, noch *Afgangverwekking* verdraagen konden, maar Miskraamden naderhand.

TWEEDE GEVAL.

Een Vrouw, van eene sterke en gezonde Natuur, wierd in de vierde Maand haarer tweede Bevrugting, door geweldige *Rugpynen* overvallen, daartegen ik haar tien Oncen Bloed uit den Arm ontlaste, en wyl zy Hardlyvig was, een *Afgangverwekkende Aarsspuitzel* vóórschreef; door deze *Middelen*, liet het geweld van haar ongemak na; maar om dat den volgenden Dag haar Pols noch vol en snel was, zo wierd andermaal acht Oncen Bloed ontlast, en een versterkende Plyster op den Rug gelegt. Door dat deze vóórzorge gebruikt wierde, zo liep zy in haar Dragt, tot de achtste Maand, lydelyk voort, wanneer zy door een drukkende Pyn in de Buik en de zyde overvallen wierd, om welke rede, ik wederöm een Aderlaating vóór schreef, en de pynelyke Deelen dikwils met Pomade liet vryven. Door deze *Middelen*, wierden haare ongemakken verligt, en zy bleef tot haar vollen tyd Zwanger.

Zy

Zy verkreeg, in de derde Maand haarer éérſte Bezwangering, een Miskraam, doordien zy het Aderlaaten, als een voorzorge, toen zy door de *Rugpyn*, en ándere Toevallen van de Volbloedigheid overvallen wierd verzuimd had. Ik ben, in veele zulke Gevallen, om Raad gevraagt geworden, en heb altoos gevonden, dat Vrouwen, van een vol Lighaamsgeſtel, op wat tyd van de Dragt, door het Aderlaaten verligting gehad hebben.

DERDE GEVAL.

In 't Jaar 1747, verkreeg een Vrouw, op het einde van de achtſte Maand haarer Dragt, een Braaking en een Kortädemigheid, welke zo ſnel toenam, dat zy niet in 't Bed leggen konde, maar door opgeſtopte Kusſens in zulk eene plaatſing moeſt gehouden worden, dat zy noch zat noch lag; ook bleeven 'er noch vloeibaare noch vaſte Spyſen in haar Maag. Ik wierd omtrent in het midden van de negende Maand gehaald, wanneer ik de *Baarmoeder* en den Buik meêrder uitgezet vond, als gewoonlyk. Men verhaalde my, dat zy, by de voorgaande Bezwangeringen, dezelfde ongemakken, maar niet in een zo hoogen Graad, gehad hadde; dat zy zelden uitging, zich weinig, of in 't geheel niet bewoog, dat zy dikwils te Bedde lag, en zich nooit reigde. Uit dit verhaal en *Waarneeming* beſloot ik, dat haare ongemakken door dé drukking der *Baarmoeder* ontſtonden, en beval haar zes Oncen Bloed uit den Arm te ontlaſten. Ik ſchreef haar een *Drank* met *Middelzouten* vóór; maar om dat zy de zulke weder uitbraakte, zo liet ik haar omtrend een half Pint ſterk vleesnat, gelyk een *Aarsſpuitzel* inbrengen, om daardoor het gebrek van voeding, door den Mond, te vergoeden, en dit deed de gewenſte uitwerking. Ik vermengde ook werkelyk *vier* of *vyf Grynen Opium*, in de beide éérſte *Aarsſpuitzels*, die gezet wierden, om daardoor te verhoeden, dat zy niet weder ontlaſten zouden. Maar om dat de *Darmen* ontleedigt waren, zo bleeven zy 'er zonder *Opium* in, en wierden door de *Opſlurpendevaten* opgenomen.

Zy wierd, door deze *Aarsſpuitzels*, werkelyk gevoed, en de Kortädemigheid, zodanig daardoor verligt, dat zy dikwils in een Koets ryden konde, tot dat zy op haar Rekening was, wanneer zy van een klein zwak Kind, en een menigte Water verloſt wierd.

By een volgende Bezwangering, reeg zy haar in den beginne vaſt te zaamen, en by graaden losſer en losſer, naar maten zy in dikte toenam, en onderhield een tamelyke beweeging, en door deze Vóórzorgen verhinderde zy, dat haar eerſte ongemakken niet weder kwamen.

VIERDE GEVAL.

In 't Jaar 1746, ſtond ik een Vrouw onder haar eerſte Verloſſing by, welke zeer uitgezet was, en dezelfde ongemakken hadde, welke in 't voorgaande Geval opgeteekend zyn, doch niet in een zo hoogen Graad. Ik wierd niet eêrder geroepen, dan voor dat zy in *Baarensnood* begreepen was, met welken het zeer moeijelyk toeging, wyl zy zeer zwak was; en ik gaf haar te raad, dat zy haar meêr beweegen zoude; als zy weder zwanger wierd. Omtrend twee Jaaren daarna, wierd ik weder tot haar geroepen. Maar zy was reeds een Uur te vooren, eêr ik de Plaats haarer wooning bereiken konde, verloſt. Zy had myn Raad in 't geheel niet opgevolgt, maar juiſt het tegendeel gedaan, haar los en haveloos gekleed, zelfs niet eens in haar Kamer rond gegaan, maar veel meêr tegen het einde haarer Dragt, beſtendig in 't Bed, met Kuſſens onderſteund, geleegen. De Kortädemigheid en het Braaken, had zich eêrder dan by de éérſte Bezwangering geöpenbaard, en zy ſcheen in een zeer zwakkelyke en gevaarlyke omſtandigheid te zyn; want de ongemakken hielden na de Verloſſing, niet op. Ik gaf aan de omſtanders te Raad, aanſtonds om haar Geneesheer te zenden, en liet haar aan zyn zorg over. Wat het Kind aanging, dat was reets eenige Dagen dood geweeſt, vóór dat het Verloſt wierd. Maar haar *Leevens-Kragt* was zodanig verzwakt, dat zy binnen twee Dagen, na de Verloſſing, overleed. Zie verder LA MOTTE de 50ſte *Waarneeming*.

ELF.

ELFDE VERZAMELING.

Van de Ziekten *die zó wél op andere tyden, als onder de* Bezwangering *voorvallen.*

Zie het 1ste *Deel*, 2de *Bock*, het 2de *Hoofddeel.*

No. 1.

EERSTE GEVAL.

Van de Steenen *of* Graveel *in de* Nieren, *of in de* Blaas.

In 't Jaar 1747, wierd ik by een Vrouw, in de zevende Maand haarer Bezwangering, gehaald, welke verſcheiden Jaaren geweldige *Graveelpynen* in de *Nieren* gehad hadde, en uit welken verſcheiden kleine Steentjes in de Blaas gekomen, en met de Pis ontlaſt waren. Toen ik by haar kwam, had zy groote Pyn, van een Steen, die zich na haar verbeelding, in de rechter Pisleider geplaatſt hadde. Zy was met geweldige Braakingen en Persſingen overvallen, en haar Pis had een hoogroode kleur, zodanig, dat ik voor een Miskraam vreesde. Uithoofde van deze vrees, beval ik haar tien Oncen Bloed uit den Arm te laaten tappen, een *Aarſpuitzel* te zetten, en ſchreef haar vóór, ná de werking van hetzelve 10 *Grynen* van de *Pillen* van *Matthei* in te neemen. Door deze *Middelen* verminderde het geweld der Pyn, en de Steen ging kort daarna nederwaards in de Blaas. Zy had, daarna, van tyd tot tyd, Pynen, wegens de ontlaſting van 't *Graveel*, maar niet in zulk een geweldigen Graad, ongeächt hetzelven, onder de Dragt, zig ſterker en overvloediger ontlaſte, dan op andere tyden.

TWEEDE GEVAL.

Medegedeeld door den Heer ARCHIDIACON, Heelmeeſter *te* St. NIOTS, *in een Brief, geſchreven den* 19 September 1747.

Eene GIBBS, de Vrouw van een Koolendraager, op deze Plaats, had langen tyd over een geweldige Pyn in de Blaas, en over andere Toevallen van de Steen geklaagt; maar wierd met weinig medelyden aangehoord, wyl men het meêr voor Luiheid, dan voor een werkelyke Ziekten aan merkte. Zy wierd daarna zwanger, en ſtond groote Pynen, de geheele Dragt dóór, uit, tot dat de *Baaring* begon;

gon; en toen de Vroedvrouw kwam, zo verwonderde zy zich zeer, dat zy vóór het Hoofd van 't Kind een hard lighaam geplaatst vond. Zy wist niet, wat zy by deze omstandigheid, verrichten zoude; doordien de omstandigheid der Lydersse niet toeliet, voor haar een Vroedmeester te laaten haalen, derhalven was Geduld het éénigste *Middel*, dat zy by een langwylige en Pynelyke *Baaring* gebruiken konde. Eindelyk, voelde de Vroedvrouw, dat het iets voortging, en als zy zulks onderzocht, zo was het een Steen, van de groote en gedaante eener Ganzen Maag, die vyf of zes Oncen woog, en, die zy daarna, aan D. WALLER van CAMBRIDGE gaf. Het Kind volgde aanstonds na den Steen, en het was een Jongen, welke tegenwoordig een Yzer-smit in LONDEN, en omtrent 28 of 30 Jaaren oud is. De Vrouw herstelde tamelyk weder, maar kon haar Pis niet ophouden. Zy *Baarde* daarna noch een Dochter, en leefde verscheiden Jaaren, tot dat zy van een Huis in deze Stad Dood viel.

In de *Philosophische Transactien*, No. 202. pag. 817, vind men een Verhandeling, van D. THOMAS MOLINEUX, welke drie Gevallen van jonge Meisjes van 6, 10 en 11 Jaaren aanhaald, by welken men de Pis-Buis, zonder die te snyden, verwyderde en de Steenen uithaalde, schoon de Steen, by het laatste, zeer groot was. En in een ándere Verhandeling op pag. 818. word verhaald, dat een Vrouw een Steen ontlasten, welke twee en een vierde Once gewoogen heeft. Een Steen van gelyke groote wierd van eene ándere Vrouw van 63 Jaaren ontlast, gelyk D. RICHARD BEARD No. 178. vol. v. getuigt.

Daar is ook een Verhandeling van D. BEALE in de No. 18. pag. 320. welke een Steen beschryft, die uit de *Baarmoeder* van een Vrouw door de *Sneede* uitgehaald is, en byna 4 Oncen gewoogen heeft.

DERDE GEVAL.

BONETUS verhaald in zyn 3de *Boek*, de 38ste *Afdeel.* de 1ste *Waarneeming* een geschiedenis van een Vrouw, welke veele Jaaren achter één, door een zeer geweldige Pyn, in de linker Nier was gekweld, en alschoon zy veertien malen zwanger geweest was, zo was zy altoos, voor den Tyd, in de achtste, of in het begin van de negende Maand, bevallen. Toen zy dood was, zo opende hy ze, en vond de linker Nier verteerd, maar de rechter, was zeer groot, en bevatte een zeer groote Steen in zich.

De 13de *Waarneeming*, betreft eene Vrouw, welke verscheiden Jaaren achteréén tot *Stuipachtige* Ziektens van een Opstygende Aart, geneigt geweest was, die zy onder de Bezwangering, geweldig gehad hadde. Zy kreeg gemeenlyk op het einde der derde Maand, een Miskraam, en stierf eindelyk aan een Beroerte. Toen zy geöpend wierd, zo was de *Baarmoeder* tegen alle verwachting volkomen

men gezond, en hy kon aan deze Deelen niets vinden, dat deze Ziekten veroorzaaken konde. Maar toen hy het Hoofd geöpend had, zo ontmoete hy een groote meenigte Water in de holten der Herſenen, welk hy, voor de oorzaaken van deze Stuipächtige Pynen en Ziekten, en de daar op volgende Miskraam houd en toeſchryft.

Hy heeft noch meêr ándere Gevallen van Miskraamen opgeteekend, die door verſcheiden ándere oorzaaken ontſtaan zyn. Zie de 12de *Verzaameling* van dit *Deel.*

No. 2.

EERSTE GEVAL.

Van de Breuken.

In 't Jaar 1746, wierd ik verzocht om een *Baarende* Vrouw by teſtaan, welke van haar Kindsheid af aan, door een kleine Breuk in de linker Lieſch was belemmerd geweeſt, maar die in de vyfde Maand haarer Bezwangering verdween. Maar om dat dezelve noch niet weder te voorſchyn was gekomen, toen de *Baaring* begon, zo beval ik, dat iemand, met de vingeren, op deze plaats zoude drukken, zo lang als de *Wede* duurde, op dat deze plaats niet te veel zoude uitgezet worden; en dus wierd zy gelukkig Verloſt. Ik was van meening dat de Breuk aanſtonds zoude weder komen, zo dra zy herſteld en op de been was, wyl zich dit by eene Vrouw, die in gelyke omſtandigheid geweeſt was, toegedraagen had, hoewel de Breuk grooter, en aan de linker zyde was. Maar ik wierd echter, op een aangenaame wyze bedrooge, om dat zy tot deezen tyd toe, noch niet is wedergekomen, ſchoon ik haar zedert dien Tyd, tweemaal verloſt heb.

TWEEDE GEVAL.

In 't Jaar 1727, verloſte ik een Vrouw, die den geheelen tyd der Dragt door, met een Breuk in de linker Lieſch gekweld was geweeſt. Of ſchoon de Breuk zich in liet brengen, zo wierd zy doch by ieder *Wede*, weder uit geperſt, en verwekte haar veel ongemak. Nademaal de Arbeid redelyk ver gevorderd was, toen ik by haar kwam, zo bragt ik, den tyd waarneemende als de *Wede* over was, de Breuk in; drukte met den vinger op de plaats, liet haar op de zyde leggen, en de Dey, tegen den Buik aantrekken, zynde dit een ſtand, die niet alleen het inhouden van de Breuk begunſtigt, maar ook de Angſt verhoeden zal, welke de *Baaring* verhinderd. Zy wierd op deze wyze gelukkig verloſt; en toen zy uit de Kraam kwam, zo deed ik haar een Band om, waardoor deze Lyderesſe, in een lydelyke omſtandigheid, onderhouden wierd.

DERDE GEVAL.

Ik ſtond een Lyderesſe by, welke in de voorige Verlosſing door een Navelbreuk was overvallen, die in de achtſte Maand der Dragt verdween, en na de Verlosſing weder kwam.

VIERDE GEVAL.

In 't Jaar 1731, wierd ik by een Vrouw geroepen, welke aan haar linker zyde van den *Anus* een aanwasſend en grooter wordend Gezwel beſpeurde. Dit Gezwel verdween, als zy te Bedde lag, maar kwam alle Dagen weder te voorſchyn, als zy op was. Deze Breuk bleef beſtendig by de eerſte *Baaring* uit, waarna een Ontſteeking en verwurging des *Darms* volgden, zo dat dezelve niet, na gewoonte, konde ingebragt worden. Maar doordien het Bloed na de Verlosſing zeer veel ontlaſt was, en men deze Deelen met *verdeelende Stoovingen* met *warme* en *vermurvende Pappen* verſterkt, en de verwurging verdreeven hadde, zo kon men de Breuk inbrengen. By de volgende *Baaring*, wierd de *Darm*, door de *Weden*, uitgedreeven, en ook had deze de Vliezen met de Wateren naar beneeden geperſt, en den *Moedermond* zeer verre geöpend. Dit niet tegenſtaande, wierd de Breuk, door de opening des *Schedemonds*, ingebragt, vermits ik myn Hand in de *Schede* bragt, en den *Darm* boven het *Heiligbeen* opwaards ſchoof. Onder deze verrichting, waren de Vliezen gebrooken, de Wateren ontlaſt en de *Darm* wierd, door de in het *Bekken* geperſte Kinds Hoofd, in de hoogte gehouden. Zy wierd hierna gelukkig verloſt, zonder weder in 't zelfde gevaar te geraaken, waarin zy te vóóren geweeſt was.

VYFDE GEVAL.

In 't Jaar 1746, had ik gelegendheid, om een Breuk van gelyken Aart, by een Vrouw, te onderzoeken, welke 2 Jaaren te vóóren, eêr ik haar zag, en vier Weeken, na haar Verlosſing, een Gezwel aan de linker zyde des *Bilnaads* by den *Anus* beſpeurd hadde, 't welk zy aan een geweld toeſchreef, dat haar de Vroedvrouw onder de Verlosſing toegebragt hadde. Het Gezwel was tamelyk groot, hing den geheelen Dag door neederwaards, des Nachts daarentegen, in 't Bedde leggende, kon zy hetzelve allengskens in het *Bekken*, tusſchen den *Rechtendarm* en de *Schede*, inbrengen, vermits zy twee vingeren in de *Schede* ſtak, en zo lang opwaards drukte, tot dat zy voelde, dat het in den Buik terug was, maar als zy opſtond dan kwam het weder uit. Omtrend drievierde Jaar, na dat dit Gezwel ontſtaan was, wierd zy Zwanger, en door ſterk Hoeſten overvallen,

len, hetwelk den *Darm* dermaaten verder uitwaards dreef, dat het Gezwel ter grootte van een Mans vuiſt aanwies. Dewyl zy dikker wierd, zo merkte zy een grooter zwaarigheid, om de Breuk in te brengen, ongeacht de inbrenging, wegens de Pynen, welke de drukking der *Baarmoeder* veroorzaakte, noodiger wierd, zelfs zodanig, dat zy dikwils moeſt gaan nederleggen om die in te brengen. Omtrent vyf Weeken vóór haar Miskraam wierd het Gezwel zó groot, dat het in 't geheel niet weder in te brengen was, en zy ſtond, daardoor, eenige dagen, groote Pynen uit. Terwyl zy nu tot de Zieken van 't *Georgis-Hoſpital* behoorde, zo zond D. Ross, haar Man, tot my, en liet my verzoeken, of ik één van myne Leerlingen by haar tot hulp wilde zende. Het was reeds laat, toen ik dit verzoek ontfong, en wyl haar wooning ver van myn Huis afwas, zo verzocht ik den *Heer* TOMKINS, om haar te onderzoeken; doch zy wilde hem, het Gezwel niet laaten onderzoeken. Den volgenden Morgen, ging ik met hem, en vond haar in Doodsnood. Het Lydende deel zag 'er miskleurig, en de rand van 't Gezwel, rond om hoogrood uit. Zy lag op de Zyde; en toen ik haar op den Rug wende, om het Gezwel beter te kunnen bezichtigen, zo brak het in de Midden, waar de Huid dun en een klyne Golving was, dóór; uit de Opening, welke klyn was, ontlaſte zig een Lepel vol Bloed, vermengd met Etter en zó dra was 'er dit niet uit geloopen, of 'er kwam een dunne, grauwachtige vochtigheid, die een half Pint bedroeg. Deze doorbraak was zo ſpoedig niet geſchied, of de Lyderesſe riep, dat de *Darm* ingegaan en de Pyn volkomen verdweenen was! die een oogenblik tevóóren zó geweldig was geweeſt. Dit Toeval, verwonderde ons niet weinig, wyl deze Vochtigheid zig by aanhoudendheid, in een geringe meenigte, uit den *Inteſtinum Ilium* ſcheen te ontlaſten; en dat dus, een gedeelte daarvan, verſtorven en verrot moeſt zyn; doordien zy geen *Stoelgang* had, zo wierd de *Kronkeldarm*, door een *Aarſpuitzel*, ontleedigt, en op de Opening een Wick, gelegt, en haar aanbevoolen, dat zy geen ándere voedzelen, als dunne Zop van *Schaapen-* en *Runderen Vleeſch*, gebruiken zoude, waarna zy weeder herſtelde, buiten onze verwachting, ging ook tot haar volkomen tyd Zwanger, wierd door den *Heer* TOMKINS verloſt, en liet my eenige Maanden na haare Verlosſing tot haar roepen; toen vond ik, dat de Breuk ingebleeven en het deel geſlooten ſcheen, ſchoon 'er noch een weinig Wei uit de kleine opening ſipperde, zodanig, dat ik van mening was, dat de Ontſtooken *Darm*, aan de byleggende Ingewanden was vaſt gegroeid, en het verſtorven gedeelte zich afgeſcheiden hadde. Zy had dikwils geweldige Pynen en kragteloosheid aan die zyde des Buiks, gelyk als of de *Darm* enger en tezaamen gekrompen was, zodanig, dat de daarin bevatte ſtoffen, wegens de engheid des wegs, niet recht voortkonden ſchieten. Omtrend 5 Maanden na deze herſtelling, kwam de Breuk weder te voorſchyn, na dat zy haar by de Waſch-tobbe te veel verrekt hadde; en om dat zy weder Zwanger was, zo wierd de Breuk, verſcheiden maalen, door een van myne Leerlingen, ingebragt, die haar ook gelukkig verloſte Deze Lyderes kreeg hieröp de Kinderpokjes en ſtierf daaraan.

ZESDE GEVAL.

Meedegedeeld in een Brief *door den* Heer STUBBS *van* BEDFORDSSHIRE, *geſchreeven den* 2de February 1752.

Ik wierd by eene Vrouw, die omtrend 40 Jaaren oud was, gehaald, die in Arbeid van haar éérſte Kind was, en verſtond, dat de Vroedvrouw reets tien Uuren lang by haar was geweeſt, en de Vliezen gebrooken waren. De *Schede* en het *Bekken* waren, door een Gezwel vervuld, 't welk hy, by de éérſte onderſlaaning, voor het Hoofd of Stuit eenes Kinds oordeelde; want hy vond geen Plaats om 'er één of twéé vingeren tuſſchen hetzelve en de *Schaambeenderen* in te brengen. Maar na dat hy de *Schedemond* geöpend, en het Gezwel opwaarts gedrukt hadde, zo voelde hy de *Moedermond* zeer wyd geöpend, en dat het Kinds Hoofd, tegen de *Schaambeenen* aanzat. Hy haalde zyn Hand, waarin hy de Kramp had, door de ſterke drukking verkreegen, weder uit, en na hy een weinig uitgeruſt had, en de natuur van 't Gezwel, overwoogen hadde, 't welk waarſchynelyker wyze, van de *Darmen* ontſtond, die zich in 't achterſte gedeelte der *Schede* naar beneeden begeeven hadden, zo bragt hy zyn Hand weder in, en toen hy ſterk op het Gezwel drukte, zo wierd het terug gebragt, en het Hoofd des Kinds zakten aantſonds in het *Bekken:* en toen wierd het met de Tang gehaald: wyl dat de Vrouw zwak was, en beide Moeder en Kind waren zeer welvaarende.

No. 3.

EERSTE GEVAL.

Van eener Waterzugt *geduurende de* Bezwangering.

In 't Jaar 1747, wierd ik by eene Vrouw, kort na haar Verlosſing, geroepen, welke in een ſterke verbeelding ſtond uit hoofde van haar dikte, dat 'er noch een Kind in de *Baarmoeder* nagebleeven was. By de onderzoeking, konde ik niets in de *Baarmoeder* ontdekken, dat deze meening bekragtigde; maar in den Buik, die zeer dik was, voelde ik duidelyk een Golving van Water. Deze dikte nam na de Kraam merkelyk toe, en ik gaf haar te raad, dat zy by haaren Geneesheer en Heelmeeſter hulp moeſt zoeke; en deze tapte haar, eêr zy dood was, verſcheiden maalen het Water af, om haar de benaauwdheid te verminderen, welke door de uitzetting der Deelen ontſtond.

TWEE-

TWEEDE GEVAL.

Het zoude onnoodig zyn, byzondere Gevallen van Waterzugtigen te beſchryven, maar ik zal daaröm, eens vooral aanmerken, dat ik by verſcheiden Lyderesſen van een teedere en verſlapte lighaamsgeſteltenis, ben gehaald geweeſt, daar ik het *Celachtig Vlies*, rondom het geheele Lighaam opgezwollen ontmoet hebbe, die door de voorſchreevene Geneeswyze, die in de 10de *Verzameling* No. 3. het 3de Geval word voorgeſchreeven, állen, voor het eindigen haarer Kraam herſtelden, uitgezonderd één die door een buitengewoone kragteloosheid, en een waare Waterzugt, weggerukt wierd. Zie de 81ſte *Waarneeming* van MAURICEAU, en het 5de *Deel*, *pag.* 642. van de *Edenburgſche Proeven*.

Een Berigt van een Waterzugt *eens* Eyërſtoks,

Van D. J. DOUGLAS; *Zie de* Philoſophiſche Tranſactien, No. 308. *op pag.* 2317.

Een Vrouw, verkreeg kort na de bevalling van haare éérſte Kind, een geweldige ſtoot op de linker Zyde van haar Buik; de Pyn ging in twee of drie Dagen over, maar kwam na twee Maanden wederom, wanneer zy merkte, dat deze zyde allengskens hooger dan de andere wierd, en dat de Pyn toenam. Drie Maanden na de eerſte Aanval, ging die geheel over, op welken tyd zy Zwanger wierd, en zy had daarby geen andere Toevallen, dan die, welke in deze omſtandigheden gewoonlyk zyn, alleenlyk was zy dikker dan gewoonlyk. Na de Verloſſing, verminderde het Gezwel een weinig. Omtrend een Jaar daarna, wierd zy weeder Zwanger, ging tot haar vollen tyd, en bragt een leevendig Kind ter Waereld, maar wierd daardoor zó verzwakt, dat zy den derden Dag daarna ſtierf. Toen de Geneesheer den Buik opende, zo liep 'er een groote meenigte ſlymächtig en taai Water uit, welke in kleur en dikte, na eene bruine dikke en taaije ſtroop geleek, en over de 16 of 17 *Gallonen* bedroeg (*). Hy beelde zich in, dat dit Water zich in de verdubbeling van 't Buikvlies opgehouden had, om dat de *Darmen* noch niet te voorſchyn kwaamen. Maar toen hy het Geval naauwkeuriger onderzogt, zo vond hy, dat de dikke Huid, welke dit Water in zich bevat hadde, van de Ingewanden en het Buikvlies, konde afgeſcheiden worden. Deze Zak, ſtrekte zich van de *Schaamelheid*, tot aan het *Middelrift*, en van de linker ſtreek der Nier, tot die van de rechter, vulde de holte des Buiks op, en zette den Buik, zodanig uit, dat 'er een Bort, als zy ſtond, op ſtaan kon-

(*) Een Gallon is volgens SEWEL, 3 Amſterdamſche Mengelen; dus moet 'er omtrend 48 of 50 Mengelen Water uit den Buik ontlaſt zyn.

konde. Toen hy álle de rondom leggende Deelen afgeſcheiden had, zo bevond hy, dat deze Zak aan de linker Trompet onafſcheidelyk vaſt hong, en niets anders was, dan de verdikte Rok des Eyërſtoks, welke door de ophooping van 't voornoemde Water, uitgezet was. Alle de ándere Ingewanden des Buiks waren gezond, en van een natuurlyke geſteldheid.

Men vind in de *Philoſophiſche Tranſactien*, noch verſcheiden andere *Verhandelingen*, welke ſoortgelykende Gevallen beſchryven. Te weeten in No. 140. pag. 1000. Waar de linker Eyërſtok van een Vrouw, welke D. HENRZ SAMPSON opende, zo groot geworden was, dat dezelve, met het daarin houdende Water, en de *Baarmoeder*, die haar gewoonlyke groote hadde, 137 Ponden woog. Zie verder No. 348. pag. 452. daar D. HOLLINGS een diergelyken beſchryft. En noch een ánder Geval, in No. 381. pag. 8. van eene Waterzugt in de linker Eyërſtok eener Vrouwe van 58 Jaaren oud, welke door een groote Sneede in de linker zyde des Buiks door D. ROBBERT HOUSTOUN gedaan, herſtelden, en daarvan de volgende Omſtandigheden verhaald.

Eene Vrouw, welke niet verre van GLASGOW woonde, wierd onder haar laatſte Verlosſing, in het 45ſte Jaar haarer Ouderdoms, by het affcheiden en het uithaalen des *Moederkoeks* veel geweld aangedaan, en verkreeg daarvan zulk eene geweldige pyn in de linker Zyde, tusſchen de *Navel* en de *Lieſch*, die byna nooit ophield; maar haar 13 Jaaren achtereen, dan veel dan weinig pyn aandeed. Dit gedeelte des Buiks wierd hooger, en zette zich by trappen tot een groote Grondvlakte, en eindelyk tot een Punt uit; toen de Geneesheer allengskens een groote opening in 't Gezwel gemaakt hadde, zo liep 'er éérſt een Lilachtige Stof, en daarna ruim twee Mengelen, van zulke Stof, als men in de *Spek* en *Pap* Gezwellen vind, uit, als ook verſcheiden *Waterblaasjes* van verſchillende groottens, welke eene geelachtige Wei inzich bevatteden, en veele ſtukken van Vliezen, die gedeeltens van den uitgezetten Eyerſtok ſcheenen te zyn; daarna hegten hy de Wonde met Hegtingen vaſt, en de Vrouw wierd, door een zorgvuldige oppaſſing herſteld, en leefde noch verſcheiden Jaaren. De Geneesheer zegt, het bleek ook, dat de Pynen, die door het affcheiden des *Moederkoeks* ontſtaan waren, een Ontſteeking en Verſtopping in deze Deelen der *Baarmoeder*, en de omleggende Deelen veroorzaakt hebben, en verſcheiden Schryvers, als CIPRIANUS, FORESTUS, RUYSCH en anderen beveſtigen dit. Daar zyn van ánderen merkwaardige Gevallen van Waterzugten in de Eyërſtokken aangeteekend, byzonder word 'er één van DRELINCOURT beſchreeven, welke niets anders dan een groot getal kleine Bolletjes ſcheen te zyn, die als Druiven digt aan malkander waren, éénige daarvan, bevatteden een buitengewoon klaar Water, ánderen, een geelachtige Wei en noch ánderen, een taaije Stof in zich; éénige, waren zó groot als een Hoenderëy, ándere grooter dan een Mans vuiſt. Den geheelen Eyërſtok en wat hy in zich bevatte, woog 60 Ponden. Deze weinige, zegt hy, zyn uit veele andere Gevallen, uit Schryvers, waaröp men zich verlaaten kan, genoeg, om te bewyzen, dat zo wel de Eyërſtokken als de Trompetten, Banden in de *Baarmoeder*, zelfs

niet

niet bevryd van Waterzugten zyn, en verſtopt kunnen worden, wanneer de Vrouwen in moeijelyke *Baaringen* dikwils hart aangegreepen worden. In No. 423. *Pag.* 729. Staat één gelyk Geval door den Heer JOHN BELCHER, en in No. 466. *Pag.* 223. een ánder door D. SHORT opgegeeven.

No. 4.

EERSTE GEVAL.

Van de Venus-Ziekte.

In 't Jaar 1741, had één van de Arme Vrouwen, welke door myne Leerlingen verloſt wierd, die by na op haar Rekening was, een *Venus-Buil* in de *Lieſch*, en haar Keel begon door een veneriſche Ontſteeking aangetaſt te worden. Daar wierden *Pappen* op het Gezwel gelegt, om het tot *Etter* te brengen, en inwendig kleine Giften van *Calomela* gegeven, om de Smet te dempen, tot dat zy in de Kraam gekomen was. Deze Handelwyze had een gewenſchten uitſlag. Zy wierd gelukkig van een Zoon Verloſt, welke in de beginnen niet *Veneriſch* ſcheen te zyn; maar na acht Dagen, begon het *Balzakje* en het *Mannelyke Lidje* op te zwellen, zich te ontſteeken en in een kleine Verzweering op te breeken. Het geheele Lighaam wierd met *Veneriſche* Bladeren bedekt, en met een Hoeſt overvallen, 't welk hem, na drie Weeken om 't leeven bragt. Wat de Moeder aanbelangt, zo wierd de *Buil* in de *Lieſch*, tot *Verettering* gebragt, en de Stof ontlaſt. Ik was van voorneemen, haar in 't Hoſpital te zenden, om haar van de *Venusziekte* te herſtellen, zo ſpoedig zy in ſtaat was, daar na toe gebragt te kunnen worden; maar de Zweeren in de Keel wierden by aanhoudendheid erger en erger. Omtrend veertien Dagen na haare Verloſſing, ſtak de *Long* aan; en daar volgde een uitteering op, en eindelyk de Dood.

Het is in 't algemeen door die Heeren, dikwils geleegendheid gehad hebben, zwangere Vrouwen in de Hoſpitalen te doen kwylen, bevonden, dat zulks in de éérſte zes Weeken haarer bezwangering, met een beeter uitſlag te verrichten is, dan in de 2 of drie laatſte Maanden, om dat zy in gevaar zyn, van op dien tyd verloſt te worden, als het met de Kwylkuur, op het hoogſte gekomen is. In 't kort, de Vrouwen verkrygen, in de vyfde of zesde Maand niet zo ligt een Miskraam, als in de eerſte vier Maanden. Dus moeten zulke Vrouwen niet tot de Kwylkuur gebragt te worden, ten zy de *Venusziekte* door uitvreetende Zweeren in de Keel enz., de Vrouw van kant dreigden te helpen. Want, wanneer deze Ziekte, zo lang in haaren voortgang kan geſtremd worden, tot dat de Lyderes uit de Kraam gekomen is, dan kan de Kwylkuur onder het zoogen van 't Kind, haar, zo wel als 't Kind, met de grootſte verzeekering geneezen. Men moet altoos een volbloedige Vrouw doen Aderlaaten, weinig Voedzel

laaten

laaten gebruiken, en *Afgangverwekkende Middelen* vóórſchryven, eêr dat zy door de Kwylkuur aangetaſt word. Desgelyks moet men ook, wanneer de maandelykſche Reiniging verwacht word, wachten, tot dat deze ontlaſting voorby is, en dit moet, zó wél by den geenen, die niet Zwanger zyn, als by die, welke dezelve ſtaande haarer Bezwangering hebben.

Deze volgende *Waarneemingen* zyn uit MAURICEAU ontleend, en betreffen de Geneezing der Zwangere Vrouwen, welke door de *Venusziekte* beſmet zyn.

In de 23ſte *Waarneeming Pag.* 20, verhaald hy, dat hy by een jonge Vrouw, van 22 Jaaren oud, in de zeevende Maand van haare Bevrugting, verzogt wierd, welke te dier tyd, wegens de *Venusziekte*, de Kwylkuur onderging, en eenige Dagen omtrend een Mingelen Kwyl loosde, en echter wierd zy, na de bereiking des vollen Tyds, van een gezond Kind verloſt.

In de 71ſte *Waarneeming Pag.* 60, verhaald hy, hoe hy by een ſoortgelykend Geval, gelyk het voorgaande, gezien heeft, en ſlechts daarin verſchillend was, dat de Lyderes maar derdehalve Maand Zwanger was, toen haar een matige Kwyling een Maand lang verwekt wierd; maar zonder de warme Baden daarby te gebruiken, en de Vrouw wierd ten laatſten van een gezond Kind verloſt.

In de 100ſte *Waarneeming Pag.* 83, daar is een gelyk Geval als het éérſte, te vinden, met die Aanmerking, dat in álle Gevallen, waarin een Zwangere Vrouw door de *Venusziekte* aangetaſt is, zulks op het zekerſte en het beſte in de éérſte Maanden der Bevrugting, door de Kwyling, te herſtellen zy, wyl na deze ontlaſting zulks de Vrugt op 't minſt ſchaden kan.

NB. Van noch twee andere Gevallen, word 'er gemeld, maar in de éénedaarvan, had de Vrouw, alleenlyk een *Gonorrhæa* gehad, en offchoon die niet herſteld wierd, zo had die echter het Kind niet beſmet; en in 't andere Geval, wierd het enkel daarvoor gehouden, dat de Lyderes de *Venuspokken* hadde.

TWAALFDE VERZAMELING.

Van de Miskraam *of* Verlosſingen *voor den vollen tyd.*

No. 1.

EERSTE GEVAL.

Wat de Dood van een Vrugt in de Baarmoeder *veroorzaaken kan.*

In 't Jaar 1746, wierd ik by eene Vrouw gehaald, die byna de vollen tyd haarer eerſte Bevrugting bereikt hadde, en haar inbeelde den Arbeid op 't Lyf te hebben, Maar ik vond den *Moedermond* geſlooten, en toen ik de Natuur van haar ongemak naauwkeuriger onderzogt, zo hield ik het daarvoor, dat haar ongemak meêrder een Colyk als een Arbeid was; zy verhaalde my ook, dat zy het Kind ſeedert 8 of 10 Dagen, niet had voelen beweegen. Ik beval haar te doen Aderlaaten, en de *Darmen*, door middel van een *Aarſpuitzel*, te ontleedigen; en deze ontlaſtingen, benaamen, benevens een *Slaapmiddel*, de pynen. Den vyfde of zesden Dag, wierd ik weder geroepen, en toen vond ik den *Moedermond* tamelyk geöpend, de *Weden* veel en geweldig, en of ſchoon zy moeijelyk *Baarde*, zo wierd zy doch gelukkig verloſt.

Het geheele Lighaam van 't Kind, benevens de *Navelſtreng*, was paars, en deze laatſten, was tien Handen breed lang, en had in de midden een vaſt toegehaalde Knoop; dat gedeelte, 't welk onder de Knoop was, was dunner en het andere gedeelte zeer opgezwollen. Het Kind ſcheen omtrent 14 Dagen dood geweeſt te zyn, en was, zonder twyfel, door den vaſt toegetrokken Knoop geſtorven, welke de Rondlooping van 't Bloed geſtremd hadde.

Daar ontmoete my noch een ánder Geval, waarin van gelyken een Knoop in eene lange *Navelſtreng* gevonden werd, die niet zo vaſt toegehaald was, en het Kind leeft noch.

TWEEDE GEVAL.

Ik verloſte eens eene Vrouw van een dood Kind, om wiens Hals, de *Navelſtreng*, een ſoort van een Lus of Knoop gemaakt hadde. Doch deszelfs Dood ſcheen meêrder, door een andere oorzaak, onder de Verlosſing ontſtaan te zyn. Want

om dat den Arm éérſt voorkwam, en het Kind by de Voeten gehaald moeſt worden, zo vond ik onder het Verlosſen van 't Hoofd, meêrder zwaarigheden, als anders gewoonlyk is.

DERDE GEVAL.

In 't Jaar 1747, wierd ik by een *Baarende* Vrouw gehaald, en voelde den *Moedermond*, achterwaards by het *Heiligbeen*, ſlechts een weinig geöpend, maar konde geen Water ontdekken. Het Hoofd, drukte de *Baarmoeder*, tegen het onderdeel der *Schaambeenderen*, onderwaards, en ik voelde iets ongelyks, gelyk een lange vlakke zelſtandigheid, tusſchen de *Baarmoeder* en het ronde gedeelte des Hoofds. Na de Verlosſing, openbaarde het zich, dat zulks twee Duim lengte van de *Navelſtreng* was geweeſt, die plat gedrukt en verſtorven was. Het Kind, ſcheen eenige Dagen dood geweeſt te zyn.

VIERDE GEVAL.

Ik bragt een ánder Kind by de Voeten ter Waereld, wiens Arm 't éérſt vóórkwam, en vond de *Navelſtreng*, driemaal om den Hals geſlingerd, en by den Buik zeer dun en plat uitgerekt. Dit had zonder twyfel het Kind van 't leeven beroofd, hetwelk reets verſcheiden Dagen dood geweeſt was.

VYFDE GEVAL,

In 't Jaar 1749, Verloſte ik eene Vrouw, welke 14 Dagen te vóóren, door den tweeden Schok des Aardbodems, die te LONDEN voorviel, buitengewoon ontſteld was. Kort na deze ontſteltenis, voelde zy, dat het Kind, op eenen wonderbaare wyze, in de *Baarmoeder* opſprong, waarop een trillende beweeging volgde, en daarna voelde zy het Kind niet meêr beweegen. Zy wierd in de achtſte Maand, door een Braaking en een Afgang overvallen, waardoor *Weden* verwekt, en het Kind ter Waereld gebragt wierd, 't welk geheel ontäard was. De Opperhuid ging 'er ligt af, de Buik was gezwollen, en de Herſenpan met de *Beenderen* waren los en week.

Daar zyn my veele Gevallen voor gekomen, waarin de Vrouwen in de drie of vier laatſte Maanden der Dragt, ſoortgelykende Toevallen overgekomen zyn, maar de Kinderen waren gemeenlyk dood; echter gebeurde het ſomtyds wêl, dat zy behouden waren. De Vrouwen hebben dikwils op den 14de of 15de Dag na de gehad hebbende Toevallen, Koortſen en buitengewoone vermoeijingen enz. Mis-

kraa-

kraamen gehad, en den Arbeid wierd gemeenlyk door ſterke *Buikzuiveringen*, *Zieklens*, *Walgingen* en *Braakingen*, en zomtyds door het breeken der Vliezen, verwekt. Ik heb ook ondervonden, dat veele Vrouwen, Miskraamen gekreegen hebben, ſchoon haar niets buitengewoons, ontmoet was, en dat men geene oorzaaken opgeeven konde, waaröm de Kinderen geſtorven waren.

ZESDE GEVAL.

In 't Jaar 1743, wierd eene, in de yyfde Maand Zwanger gaande Vrouw, door geweldige Pynen, om den *Navel* en de *Maag*, en met een aanhoudende *Braking* overvallen. Zy was in *Maart* Zwanger geworden, en, verkreeg in de Maand *Auguſtus*, *Rugpynen*, om dat zy een zwaare Pot opgetild hadde. Omtrend een Maand na dit Toeval, toen haar ándere ongemakken begonnen, bemerkte zy eene aanhoudende ontlaſting van een bruinächtig Vocht met een ſtinkende Lugt uit de *Schede* verzeld, en verſcheidenmaalen ontlaſte 'er zig eenige *Beenderen*, van de Vingeren en de Toonen eenes Kinds. *Pynſtillende Dranken*, *Stovingen*, en *Aarsſpuitzelen* wierden gebruikt, om de Pyn te verzachten, en de *Braaking* te ſtillen; maar álles te vergeefs. Zy teerde allengskens uit, om dat de Pyn niet naliet, en de Ruſt en de Voeding miſte, want de *Maag* wilde, noch vloeibaare noch vaſte Spyzen, in zich houden. Om dit gebrek te vergoeden, nam men zyn toevlugt tot *Aarsſpuitzels* van Zop, welke des Daags, drie of viermaalen gezet wierden, en inderdaad tot onderhouding haarer Kragten en Lighaamsgeſtel iets toebragten. Toen de kleine *Beenderen* zig begonnen, te ontlaſten, en haare Toevallen op 't ſlimſte waren, zo wierd 'er een Mannen *Catheter* in den *Moedermond* gebragt, maar hy ging niet verder dan één Duim lengte in de *Baarmoeder*, en daar was niets als een weeke zelfſtándigheid te voelen. Daar wierd ook noch een vergeeffche beproeving gedaan, dezelve met een lange gebekte Tang te verwyden, en men ſpoot 'er, door een langen dunnen daartoe gemaakte Spuit, *Inſpuitzelen* binnen, welke echter, niet ver, in den *Hals* der *Baarmoeder*, komen konden. Eindelyk deeden de *Pynſtillende Artſenyen* haare Werkingen, en de *voedende Aarsſpuitzelen*, voldeeden onzen wenſch. De zachte deelen van 't Kind gingen voort, zich optelosſen, en kwaamen met een krengächtige Reuk te ontlaſten, tot in de Maand *December*, wanneer deze ontlaſting ophield. Maar zy had echter noch eenige kleine Aanvallen, tot de volgende Maand *Mey*, toen 'er, door den *Anus*, verſcheiden *Beenderen* van de Herſenpan, en ándere groote *Beenderen* des Lighaams, waarvan de *Kraakbeenderen* en Sponsächtige einden verteerd waren, ontlaſten, ſchoon zy duidelyk te kennen gaven, dat zy een Vrugt van 5 Maanden toebehoorden. Dezen geheelen tyd door, waren de *Lippen* des *Moedermonds*, week, en den *Hals* der *Baarmoeder* lang, en daar ontlaſte zig ook geene vochtigheid uit, als na drie Maanden toen de maandelykſche Reiniging wederkwam. Het was de

Vrouw haar éérſte Bezwangering, en zy heeft, zeederd dien tyd, niet weder ontfangen. En wat by dit Geval het aanmerkelykſte voorkwam, was, dat zy terplaatſe der *Baarmoeder*, nooit Pynen, maar wel by de *Navel* en het *Maagkuiltje* gehad had; en deze ontſtonden, zonder twyfel, van de *Beenderen*, die zich eenen weg door de *Baarmoeder* en den *Rechtendarm* maakten.

ZEEVENDE GEVAL.

Omtrend dezen zelfden tyd, wierd eene andere Vrouw, welke reets te vóóren een Kind ter Waereld gebragt hadde, en zich in de vyfde Maand haarer tweede Bevrugting bevond, door een Bloedſtorting overvallen, die 15 Dagen duurde; op het einde van dezelven, vloeide 'er eene ſtinkende Wei, in een groote meenigte, drie Weeken lang, af; maar zonder dat 'er de *Beenderen* daarmede ontlaſten. Eenigen tyd naar dit Toeval, kreeg zy haare Kragten weder, had haar *Stonden* goed, wierd weder Zwanger, ging tot haar vollen Tyd, en kwam gelukkig in de Kraam. Om dat 'er in 't vóórige Geval een gedeelte van de *Beenderen* ontlaſt wierden, zo is het waarſchynelyk, dat in dit Geval, een volkomen Oplosſing gebeurd is.

Daar bevinden zich in de *Philoſophiſchen Tranſactien* tamelyk ſoortgelykende Gevallen. De eerſte is in No. 229. *pag.* 580, van den *Heer* JAMES BRODIE. Een Negerin, kreeg, in de zeevende Maand haarer Bezwangering, een verzweering aan de *Navel* welke daarna van zich zelfs dóórbrak; daar ontlaſten een meenigte Bloedige *Etter* uit, waar na zy beeter wierd, en de ontlaſting hield op. Een Maand daarna ontſtond 'er een noch grooter Verzweering, als de voorgaande. Een Heelmeeſter maakte met een groot Lancet een opening, en na dat 'er een groote meenigte dun Bloedig Water ontlaſt was, zo haalde hy 'er de *Beenderen* van een Vrugt uit. De Vrouw wierd herſteld, en heeft daarna noch een Kind gehad.

Het andere Geval, vind men in No. 461. *pag.* 814. opgeteekend door DEAN. COPPING. Eene Vrouw die zeeven Jaaren Zwanger ging, ontfong alstoen ándermaal, en ging tot de neegende Maand, om welken Tyd, zich anderhalf Duim boven den *Navel* een Gezwel, van groote eenes Ganzen Eys, uitzette, dat van zelfs doorbrak, en waar uit, door een kleine opening, een Waterachtige Vochtigheid zich ontlaſte. Zy had eene Vroedvrouw en drie of vier *Artſen*, die over haar gingen, welke haar opgaaven. Zy liet om die Rede een Slaager haalen; toen hy kwam, zo vertoonde zich een Elleboog voor de Opening des Gezwels; en hy maakten op het verzoek der Vrouw en de Vrienden, om haar te helpen, een groote opening, zo wél boven, als ónder den *Navel*, welke hem in ſtaat ſtelden, met zynen vingeren, de Kaak des Kinds te vatten, en het onge-

hinderd

hinderd uit te haalen. Hy bemerkte, naderhand, eene zwarte zelfſtandigheid, bragt zyn Hand binnen de Opening, en haalde de *Beenderen* en verſcheiden ſtukken verrot vleeſch, van eener ándere Vrugt, ſtukswyze uit. Zy wierd herſteld, en kon haar Huisſelyke zaaken verrichten; maar behield een *Navelbreuk* voor altoos daarvan.

In No. 275. *pag.* 1000, Vind men een Berigt, daar het grootſte gedeelte eener Vrugt door den *Navel* ontlaſt is, daar veele Weeken te vóóren een Vroedvrouw de *Nageboorte* uitgehaald had, die zy voor een *Mola* aanzag, wyl zy geen Kind vond. Meedegedeeld door den *Heer* C. Birbeck. En in No. 302. *pag.* 2077. deeld de *Heer* Ph. Skipton, een gebeurtenis mede, waar een gedeelte van de *Beenderen* eener Vrugt, door een Verzweering in de *Lieſch* ontlaſt werden.

In No. 243. *pag.* 292. van de *Philoſophiſchen Tranſactien* lezen wy, dat een Vrouw van een Kind Verloſt wierd, en 2 of 3 Dagen zich geheel wel bevond, als toen kreeg zy op nieuws *Weden*, en daar ontlaſten zig 3 Weeken áchteréen, daagelyks, een meenigte ſtinkende Wei, ſtukken van Vleeſch, en van de Huid; zy bevond haar over de 8 Weeken gevaarlyk Krank, en wierd, daarna herſteld.

Na twee Jaaren, wierd zy weder Zwanger, en kreeg, in drie Jaaren achteréen, drie Kinderen, welke álle niet zonder geweld afgehaald wierden. Toen zy van het laatſte van deze drie Kinderen in de Kraam lag, zo ontlaſte 'er zig tegelyk eenige *Beenderen* van een Vrugt. Na deze kwaamen 'er noch verſcheiden ándere *Beenderen*, met haare maandelykſche Reiniging te vóórſchyn, en noch verſcheiden, onder welken zich eenige ſtukken der Herſenpan, en eenige van de grootte *Beenderen* eener Vrugt, bevonden, die zich allengskens eenen weg maakten boven de *Heupbeenderen* door het Vleeſch heen. De Vrouw leefde noch veele Jaaren daarna.

Dr. Ch. Morely, beſchryft, in de *Tranſactien*, in No. 227. *pag.* 486. de gebeurtenis eener Vrouw, welke reeds verſcheiden Kinderen gehad hadde, en weder Zwanger wierd, en op den behoorlyken tyd de *Weden* kreeg, die in eenige Dagen weder verdweenen; maar de dikte des Buiks bleef. Zy keerde tot haar gewoonelyken Arbeid weder terug, en zy hield langer dan een Jaar daarmede aan, zonder van haar Pak ontlaſt te worden. Eindelyk ontlaſte 'er zig een Been, en wel niet door de *Schedé*, maar door den *Anus*, en een tyd lang daarna, by tuſſchenpoſen, veele ándere *Beenderen*. Want deze Vrouw ontlaſte de geheelen tyd door, welke den behoorlyken tyd der Bezwangering te boven ſteeg, *Beenderen* door den *Anus*; die alle in een Doos bewaard wierden, en daar waren 'er zó veel en zo verſcheiden Herſenpannen, dat men op die gedachten kwam, dat 'er drie Kinderen in de *Baarmoeder* moeſten verrot zyn geweeſt. De

Vrouw bevond zich wel; maar twee Jaaren daarna reed zy te Paard, de wonde, door het geweldig ſchokken, brak open, en zy ſtierf aan deze verſcheuring.

De *Heer* BERNARD SHIEVER, ſchryft in de *Philoſophiſche Tranſactien*, in No. 385. *pag.* 172. dat eene Vrouw van 41 Jaaren oud, welke in de Maand July 1720. Zwanger wierd, en reets zeeven Maanden gedraagen had, ſchoon zy haar maandelykſche Reiniging een weinig hadde, bemerkte, dat haar Buik dunner wierd, en ſlechts een ſoort van een persſing in de rechter zyde overbleef. Een Maand daarna, wierd zy weder Zwanger, en in *December* 1721. van een Dood Meisje verloſt, die haare behoorlyke grootte hadde. Van dien tyd afaan, hield zy het Bedde, tot in *Juny* 1724. In *May*, voelden zy, toen zy ter Stoel ging, een Pyn in den *Anus*, als of 'er den *Rechtendarm* uit wilde, en toen zy haar met de vingeren holp, zo trok zy 'er een ſtuk Herſenpan, zo groot als een Zweedſche Kroon, uit; en te gelyker tyd wierden 'er twee Ribben in het Stilletje gevonden. Veertien Dagen daarna, ontlaſte zig de overige *Beenderen*, door denzelfden weg, en hadden de kleur gelyk de Afgang. De Vrouw bevond zich daarna wél, en bragt noch drie Kinderen ter Waereld, en had ook haar maandelykſche Reiniging natuurlyk.

In de *Phil. Tranſact.* No. 477. *pag.* 529. is een Brief van den *Heer* JAMES SIMON, aan den *Preſident*, over de *Beenderen* eener Vrugt, die door den *Anus* ontlaſt zyn.

Een Weetgierige en Eerwaarde Prediker, in de Provintie van ARMAGH, zond my voor eenigen Tyd eenige *Beenderen* met het volgende Berigt, namelyk:

ROSE, de Vrouw van MORTAUGH MAC. CORNWALL, uit de *Parochie* van TULLISH in de *Baronnie* van CLARE, wierd in 't Jaar 1741. op het einde van de Maand *Mey*, of in 't begin van *Juny*, in 't 37ſte Jaar van haar Ouderdom, en Moeder van verſcheiden Kinderen als naar gewoonte weder Zwanger. Zy voelde twee of drie Dagen daarna, een buitengewoone onnatuurlyke Soort van Pyn in de *Baarmoeder*, die dikwils met Onmachten, eenen verdorven Eetluſt, en buitengewoone groote Matheid, aanhield, tot dat haar Kind zich bewoog. Na dezen tyd ging zy zeer wél in haar Dragt, tot het einde der negende Maand voort. Het Kind was leevendig, en na de meening der Vroedvrouw alles in orde. De Arbeid begon, welke met behoorlyke *Weden* 24 Uuren aanhield, maar zy konde niet verloſt worden; en toen de Arbeid ophield, zo wierd de beweeging des Kinds niet meer gemerkt. Een Maand daar na, ſtelde zich de Arbeid weder in, en hield, met veele ordentlyke Aanvallen, over de 24 Uuren aan. Maar te vergeefs was ook dit, buiten dat 'er een meenigte zwart vervuild geronnen Bloed zig ontlaſte, dergelyk, zy ook door te Braaken over gaf. Hieröp verdweenen de *Weden* geheel, en kort daarna, bemerkte zy, dat het Vleeſch van haar Kind afnam, en met eenen zo ſtinkenden en kwaaden reuk, zo wel door de *Baarmoeder* als den *Anus* zig ontlaſte, die zo wel voor haar, als anderen, die by haar waren, buitengewoon afſchuwelyk

was.

was. Zodanig leefde zy omtrent twaalf Maanden, en geduurende dezen Tyd, vermeerderden zich haare ſmerten, op het hoogſte; zy begon, *Beenderen* te ontlaſten, welken tot 80 ſtuks toe opklommen, die zy alle door den *Anus* ontlaſte; en wel den eerſten Dag 14, en daarna binnen de twaalf Maanden nu en dan 2, 3 of vier daags. Zy leed by de ontlaſting van ieder *Been*, byzonder by de breede ſtukken der Herſenpan, byna onverdraagelyke Pynen, zodanig, dat van haar Zwanger gaan af, tot den Dag van haar Dood, welken den vierden *April* laaſtleeden was, en welke eenen Tyd van byna 4 Jaaren uitmaakt, den geheelen tyd door, niet ligt eene elendiger Schepſel geweeſt is, dan deze Vrouw was. Want in de drie Jaaren, is 'er byna geen Dag voorby gegaan, dat zy niet buitengewoone gewaldige Pynen uitſtond; daarby viel zy dikwils in Onmachten, had een beſtendig gebrek aan Eetluſt, en een doorgaande Loop, zodanig, dat het een Wonder was, dat zy leeven konde, om dat zy in zo een langen tyd niet zo veel voedzel genoot, als een zuigend Kind gebruikte. Ook bleeven de vloeibaare Voedzels op het laatſt geen Minuut in haar Maag. Zy teerde om die Rede volkomen uit. Zy was zeer verſchrikkelyk om te aanſchouwen, konde zich van de ééne plaats niet naar de ándere wenden, en kon ook niet zonder Plaauwtens verplaatſt worden. Dat dit álles, waar zy, kan ik ten deele door de arme Vrouw zelfs, die het my gezegt, ten deelen door myne Vrouw, die haar in haare Krankte, met groote vlyt, bezogt heeft getuigen.

In dezelfde *Tranſactien* No. 485. *pag.* 121, vind men een *Brief* van den *Heer* FRAN. DRAKE Heelmeeſter F. R. S. aan MARTIN. FOULKES, van de *Beenderen* eener Vrugt, welke door een verzweering by den Navel ontlaſt zyn.

YORKE 22 JUNY 1747.

MYN HEEREN,

Zynde niet lang geleeden, wierd ik van hier na LINCOLNSHIRE, by een Lyder gehaald, waar my de Kruidmenger, dien hem onder handen had, onder ánderen een buitengewoone gebeurtenis, welke zeederd weinige Jaaren in deze Nabuurſchap voorgevallen was, verhaalde. Ik heb zeederd dien tyd na gedaane onderzoeking ondervonden, dat zy het *Koninglyke Genoodſchap*, noch niet overhandigt is, en ik hoop om die Rede, dat Gylieden my die Eer bewyzen, en toeſtaan zult, dat ik UEd. eene Beſchryving van deze gebeurtenis mag voor oogen leggen.

Jannetje, de Vrouw van JAMES BURMAN, een Daglooner tot SCHAWBY by BRIG in LINCOLN-SHIRE, was omtrend 29 Jaaren oud, toen zy Trouwde. Omtrend twee Jaaren daarna, toen zy een Kind op haar tydgekreegen hadde, wierd zy weder Zwanger, en ging daarmede tot in de vierde Maand van de Bezwangering heel wél voort. Als toen deed zy een Val, en omtrend drie Weeken daarna voelde zy eene zwaarte in haar Buik, welken zy in de linker zyde twee of drie Jaaren lang beſpeur-

beſpeurde. De Vrouw wierd als toen weder zwanger van een ánder Kind, 't welk zodanig op de voornoemde zwaarte drukte, dat zy daardoor veel ongemak leed. Schoon zy met haare dubbelde Dragt, tot den vollen tyd liep, en na dat 'er drie en één vierde Jaar na die Val verſtreeken was, zo wierd zy evenwel van een levendig en volkomen Kind verloſt. Van dien tyd af aan, wierd zy by aanhoudenheid ſlimmer, verkreeg een geweldige Pyn, omtrend haar *Navel* en een ontſtooken Gezwel openbaarde zich aan deze Deelen. Na de vóórſchryving, van eenen in de buurt woonende Heelmeeſter, wierden ſtoovingen gebruikt, welke eene Etter, door een kleine opening, by den *Navel*, te weege bragten. De Heelmeeſter wiſt niet wat 'er van dit Gezwel worden zoude, en daarom verwyderde hy de opening niet. Daar ontlaſte zig drie of vier Maanden achteréén, een ſtinkende Etterachtige ſtof. Omtrend een Jaar, of iets daaröver, na haar laatſte verloſſing, wierd deze Vrouw op het onverwagts ſlimmer, en daar ontlaſte zig door de Oude opening van haar Buik, een hard ſtuk vleeſch, na gisſing, van acht Duimen lang. Dezen Klomp was dikker, als een ordentlyke Mans vuiſt, en toen hy geopend wierd, zo bevatten hy alle de *Beenderen* van een Vrugt van vier Maanden in zich. Te dier Tyd was deze Vrouw zeer uitgeteerd, 't welk, van de veelvuldige ontlaſting des Etters, uit de wonde, ontſtond, en wat noch het byzonderſte was, zo kwamen 'er álle de Spyzen, en Dranken, half verteerd, door de opening uit. Wittebroot en andere ligte Voedzelen die zy gebruikte kwaamen 'er op deze wyze uit, maar ſlechts Roggen brood of diergelyke Spyſen waren in 't geheel niet verteerd. Om welke rede de arme Vrouw onvermydelyk te gronde moeſt gaan, indien zy niet door eene Menſchlievende Familie, op die Plaats, met beeter Spyzen, in haar elendigen ſtaat, was onderſteund geworden.

Haare Uitwerpzelen, gingen zes Maanden lang, op deze wyze af, en als toen hielden deze Toevallen op. De verzweering wierd noch zes Maanden open gehouden, tot die van zelfs op droogden, en een zeer vaſt, maar een klein Lidteeken naliet. Ik was zo nieuwſchierig, en wenſchte deze Vrouw te zien, myn begeerte wierd volbragt, want de *Heer* CHARLEWORTH Heelmeeſter en Kruidmenger te BRIG liet haar haalen. Zy zag 'er gezond fris en ſterk uit. Ik heb het voornoemde Berigt uit haar eigen Mond, 't welk de Heelmeeſter, dien haar geheeld hadde, beveſtigde. Ik heb de *Beenderen* der Vrugt, by den *Heer* CHARLEWORTH, volkomen, wit, zonder dat 'er een miſcinten, gezien. De Vrouw, verhaalde my verder, dat zy negen Maanden daarna, toen de Zweer geheeld was, van een ánder levendig Kind, ter geſtelder Tyd, maar met groote moeijelykheid, verloſt was. Den geheelen tyd, zo lang als de *Beenderen* in den Buik der Vrouw konde geleegen hebben, bedraagt omtrend vier en een half jaar, aldus, *Myn Heeren*, heb ik deze Geſchiedenis, zo goed ik konde, hoewel zeer gebrekkelyk opgeteekend. Ik heb de Konſtwoorden, met voordagt 'er uitgelaaten, op da my die geenen beeter verſtaan zouden, welke geen Heelmeeſters, of Ontleeders zyn. Daar bevinden zich ook eenige omſtandigheden by deze Geſchiedeniſſe, die ik niet met eenige my bekende Wetten der Natuur, te zamen voegen kon-

konde. Intusſchen, om dat de Waarheid der geheele Geſchiedenis ontegenzeglyk is, zo toond zy zeer klaar, dat de Natuur, wonderlyke dingen kan verrichten, indien zy behoorlyk bygeſtaan word.

In No 486. *pag.* 131. word de gebeurtenis en de herſtelling eener Vrouw verhaald, uit welke een Vrugt is gehaald geworden, die in een der Trompette geleegen heeft, welke van RIGA door D. JAMES MOUNSEY is gezonden geworden.

No. 2.

Van Miskraamen, *welke door de Affcheiding des* Moederkoeks *en eener uitzetting des* Hals *en* Mond *der* Baarmoeder *ontſtaan.*

EERSTE GEVAL.

In 't Jaar 1757, vloog een Vrouw, in de tweede Maand haarer tweede Bevrugting, zeer verſchrikt in 't Bedde op, wyl zy zich inbeelde dat haar iets ontviel, en kreeg aanſtonds een *Miskraam*, met een ſterke ontlaſting van Bloed, die echter ſpoedig ophield.

TWEEDE GEVAL.

In 't Jaar 1750, wierd ik omtrent 9 Uuren des Avonds by een Vrouw gehaald, welke drie Maanden Zwanger was, en die ik te vooren reeds Verloſt hadde. Zy wierd, na dat zy des Morgens van de Trappen gevallen was, door een Bloedſtorting overvallen. Zy ging te Bedde leggen, liet haar Aderlaaten en nam een weinig *Tint. Roſa.* met *Syrp. de Meconio*, en de Bloedſtorting hield een weinig op. Maar om dat die des Avonds geweldiger wederkwam, zo ſchreef haar een voornaam Arts, welke in 't Huis woonde, een tweede Aderlaating en *zaamentrekkende Middelen*, als *Tint. Antiphthiſic. Alum.* en *Sang. Dracon.* vóór. Toen ik 'er kwam, was zy verzwakt en onmachtig en Bleek; de *Moedermond* noch geſlooten, ſchoon zy daarby eenige zachte *Weden* ſcheen te hebben, die zeer langzaam op elkander volgden. Om dat het Gevaar groot ſcheen te zyn, en alle de gewoone Geneeswyzen, te vergeefs beproeft waren, zo begreep ik HOFMANS *Raad*, en *ſlopte* de *Schede* vol met *fyn werk*, dat in *Oxycrat* gedoopt was, 't welk de ontlaſting onmiddelbaar ſtilde. Ik ſchreef haar toen een *Slaapverwekkende Drank*, met *vyf Droppelen* van de *Tinct. Thebaic.* en *twee Drachm.* van de *Syrp. de Meconio* vóór, en beval haar dikwils *Hoendervat* te drinken. Zy ſluimerde een weinig, en tusſchen haare ſluimeringen, had zy

nu en dan zagte *Weden*, offchoon de Bloedftorting niet weder kwam. Tegen den Morgen, wierden de *Weden* zo fterk, dat het voornoemde *Werk*, door de *Schedemond*, met de ontydige Vrugt, van de groote eeres Ganzenëy, benevens een weinig Geronnen Bloed 'er uitgeperft wierden. Ik heb my zederd dien Tyd, op deze wyze, in verfcheiden Gevallen, waar de Bloedftorting geweldig was, met voordeel bediend. Het fchynt inderdaad, dat de opvulling in de *Schede*, de fterke uitvloeijing van Bloed, opftopt, en dat zulks, door de uitzetting der *Baarmoeder*, *Weden* verwekken.

DERDE GEVAL.

Den 8 July 1744. wierd eene Vrouw, welke tien Maanden Zwanger was, des Avonds met zachte *Weden* en ontlafting van Bloed overvallen, in de *Moedermond* konde men met de toppen der vingeren nauwelyks komen, offchoon de ontlafting by ieder *Wede* zich vermeerderde. Toen de Lyderes, wegens de veele ontlaftingen van Bloed, zeer verzwakt was, zo fchreef men haar tien Grynen *Pil. Matth.* vóór, waar na de *Wede* en de vloeijing ophielden. Tegen den Morgen genoot zy een weinig Ruft, en viel in eene zachte Zweeting, en vond zich den volgenden Dag veel beeter, wanneer de Pols fterker floeg en de Ontlafting een bleeker kleur verkreegen hadde. Den tienden Dag was de ontlafte vochtigheid niet meer root gekleurd, en den volgenden, toen zy op den Waterpot zat, en haar Water ontlafte, zo ging de *Moederkoek* zonder *Weden* weg, de vliezen waren geborften, en het Kind of de Vrugt volkomen opgeloft.

Zy had te vooren, driemaalen, in de derde Maand, een *Miskraam* gehad, en hadde in de zesde Maand, na de laatfte *Miskraam* weder ontfangen. Wat de éérfte *Miskraamen* aanbelangt, zo zyn dezelve, vermoedelyk, door Hartlyvigheid en de fterke Persfing ter *Stoelgang* ontftaan. Zy deed haar zes Weeken na de Bevrugting Aderlaaten, en dezelve ontlafting tot de meenigte van 6 of 8 Oncen, by tusfchenpoofen van een Maand, tweemaal herhaald. Te gelyker Tyd, wierd haar vóórgefchreeven dikwils des Avonds twee *Drachm. Electu. linitiv.* of *twee Leepelen vol Ol Amygd. dul.* gemengt met gelyke meenigte *Syr. viola.* te gebruiken, waardoor zy alle Dagen gemakkelyk ter Stoel gaan konde. Door deze Middelen liep zy tot de zeevende Maand, wanneer zy van een Kind verlofte, dat noch leeft. In de vyfde Week haarer laatfte Bezwangering wierd haar acht Oncen Bloed afgetapt, maar om dat zy zulks na 't verloop eener Maand na liet, en zich geweldig beweegde, zo wierd zy door Rugpynen overvallen, daarvan zy den volgenden Morgen, door een Aderlaating op den Arm van 8 Oncen, bevryd wierd. Maar intusfchen droeg het zich zodanig toe, dat zy zich te zeer verrekte, en de Pyn met de Bloedftorting kwam weder, welke den voorfchreeven *Miskraam* veroorzaakten.

VIER-

VIERDE GEVAL.

In April 1749, wierd ik by een voornaame Dame geroepen, welke zich zeederd verſcheiden Jaaren, in een ziekelyke omſtandigheid bevonden had, die door eene groote ophooping eener ſtof hier of elders, aan de uitwendige zyde der *Baarmoeder*, ontſtaan was, en die zich van zelfs in de *Schede* uitſtorten, en daaruit een groote meenigte zig ontlaſte. Onder dit ongemak had zy drie Kinderen ter Waereld gebragt, en tegenwoordig wierd zy door Pynen boven de *Schaambeenderen*, met moeijelyke ontlaſting van Pis en de *Stoelgang* bezwaart, dat zy alleen aan haar oude Ziekten toeſchreef. Zy wierd eenige Toevallen van Bezwangering gewaar, als miſſelykheid en walgingen, maar om dat zy de maandelykſche Reiniging ordentlyk hadde, zo kon zy haar niet zwanger achten. Dit niettegenſtaande, zo vermeerderden zich de Pynen, en zy verkreeg in het begin van de vyfde Maand, op 't onverwagts, een Kind, dat, ſchoon het niet over de vyf Duimen lang was, eenigen Uuren leefde. De *Nageboorte* noch ook niet het geringſte Bloed ontlaſte 'er. Deze omſtandigheden beweezen duidelyk, dat de *Nageboorte*, noch vaſt aan de *Baarmoeder* zat; en om dat de Hand niet in te brengen was, zo vond ik het raadzaam, de uitdryving van dezelven, aan de Natuur over te laaten, byzonder, om dat de Lyderes geen *Weden* hadde. Daar wierd een *Aarsſpuitzel* gezet, en toen hetzelve gewerkt had, nam zy een *Slaapverwekkende Drank* van *aq. Cinnamo.* en *Syr. de Miconio*, en zy ſliep den geheelen Nagt wél. Maar om dat haar Pols noch zo zwak ſloeg, zo ſchreef ik haar het volgende *Drankje* des Daags driemaalen te gebruiken vóór, om de rondlooping des Bloeds te bevorderen.

℞. *Aq. Cinnamo. ten. Unc.* i ℈. *Contrayerv. Comp. ſcrup.* i. *Caſtor. Sal. Volat. Succin. ää gr.* v. *Syr. Croci q. ſ. f. Houſt.*

Door dit *Drankje*, wierd een zagte Koorts verwekt, den vyfden Dag begon 'er een ontlaſting van Bloed te komen, en de *Nageboorte*, welke zich afgeſcheiden had, wierd gemakkelyk uitgehaald. Toen de Bloedſtorting in 't begin zeer geweldig was, zo wierd die door 't herhaalde gebruik der *Pynſtillende Middelen* geſtremd, ook zette men haar, eêr de *Nageboorte* zig ontlaſte, álle Avonden een *Aarsſpuitzel*. Na deze *Miskraam* genoot zy eene beeter Gezondheid dan te vóóren.

VYFDE GEVAL.

In *December* 1744, kreeg een ongelukkige Vrouw in deze Stad, in de vyfde Maand een *Miskraam*, en de Vroedvrouw, welke uit een dwaalend begrip geloofde,

dat de Vrouw ſterven moeſt, wanneer de *Moederkoek* zig niet aanſtonds ontlaſte, trok denzelven met zulk een geweld van haar af, dat 'er zulk een geweldige Bloedſtorting opvolgde, dat zy daar aan ſtierf.

Soortgelykend Geval ontmoete ook een andere Vrouw, welke na haare Verlosſing, in de zeevende Maand, aanſtonds aan een Bloedſtorting ſtierf, die door eene geweldige afſcheiding der *Nageboorte* veroorzaakt wierde. *Deze vóórbeelden kunnen inderdaad, die geene voorzichtig doen worden, dien de Vroedkunſt oeffenen, dat zy geen geweld gebruiken, wanneer of de* Baarmoeder *te weinig geöpend, of wanneer de* Moederkoek *zó vaſt zit, dat hy niet door een maatig geweld, kan uitgehaald worden.*

ZESDE GEVAL.

In 't Jaar 1749, wierd ik by een Vrouw, die vier Maanden zwanger was, op den elfden Dag, na de uitberſting der *Kinderpokken* geroepen. Zy had, te dier tyd *Weden*, maar om dat zy Eylhoofdig was, zo wierd deze omſtandigheid niet eêrder gezien, dan tot dat de Kraambewaarſter merkte, dat 'er Bloed op het Bedlaken was. I vond den *Moedermond* wyd geöpend, en wyl de ontlaſting aanmerkelyk, en met veelvuldige Persſingen verzeld was, zo brak ik de vliezen aanſtukken, welke met de Wateren naar beneeden gedreeven waren. Dit *Hulpmiddel* ſtilde de groote ontlaſting van Bloed, het Kind volgde ſpoedig, en had geene Teekenen van *Kinderpokjes* aan zich, en de *Nageboorte* kwam twee Uuren daarna ter Waereld. Door de ontlaſting van 't Bloed waren de *Pokken*, die van een ſaamvloeijende ſoort waren, ingeſlaagen, en wilde zich niet weder in de hoogte begeven. Dus ſtierf zy in weinig Uuren na haare *Miskraam*.

In de *German Ephemerides*, in 't éérſte Jaar het *Derde Boek*, *pag.* 139. is een verhaal van een Vrouw, welke de *Kinderpokjes*, voor haar verlosſing gehad hadde, en het Kind bragt de Kenteekens van deze Ziekte ter Waereld.

In de *Philoſophiſche Tranſactien*, No. 493. *pag.* 233. is een verhaal van een Mevrouw, welke van een Kind verloſte, aan welk, den tweeden of derden Dag, na zyn Geboorte, de *Pokken* te voorſchyn kwamen. Het is door D. CROMWELL MORTIMER M. D. opgeteekend.

In dezelve *Tranſactien* No. 493. *pag.* 235. zyn eenige Narigten van Vrugten, welke in de *Baarmoeder* de *Kinderpokjes* gehad hebben. Door WILLIAM WATSON F. R. S. Ook vind men diergelyken, in No. 337. *pag.* 165. Zie verder de 129 *Waarneeming* van LA MOTTE.

ZEE-

ZEEVENDE GEVAL.

In 't Jaar 1741. kreeg ik een Vrouw onder myn behandeling, welke, door een aanhoudende ontlasting van Bloed, uit de *Baarmoeder*, over de vier Maanden lang zeer verzwakt was, en welken twee Maanden na haar ontfanging begonnen was. Ik vond haar Pols zwak, haar Aangezigt bleek, en de geheele Oppervlakte van haar Lighaam, met een geringen Graad van Waterzugt overvallen. Ik schreef haar *Lil* van *Hartshoorn* en *sterken rooden Wyn* te gebruiken, vóór; en toen zy daarop *Weden* kreeg, en de Bloedstorting erger wierd, zo schreef ik haar *vyf Grynen* van de *Pillul. Matsh.* vóór, en liet haar zulks alle Uuren gebruiken, tot de *Weden* en de heftigheid, der Bloedvloeijing bedaard was. Toen zich de *Moedermond* geopend hadde, en de vliezen met de Wateren naar beneeden geperst waren, zo wierden deze met een Schaar geopend; en toen de Wateren ontlast waren, zo trok zich de *Baarmoeder* zodanig te zamen, dat de Vaten niet langer haare vloeistoffen ontlasten konden, want zy wierden gedrukt tegen het Lighaam van 't Kind dat gebooren wierd, toen de *Weden* weder te voorschyn kwaamen. Het vierde gedeelte der *Moederkoek*, was uitgeteerd, en met geronnen Bloed bedekt, welk gelyk een dikke Huid 'er uitzag, en lag tusschen denzelven en de *Baarmoeder*, daar tegen was het overige der *Moederkoek*, bol, rood en met verschgeronnen Bloed bedekt. Het uitgeteerde gedeelte had zich by het begin der Bloedstorting, en het overige, by de Verlossing, afgescheiden. Het Kind was leevendig, maar zeer klein, doordien het in de zeevende Maand gebooren wierd.

ACHTSTE GEVAL.

Medegedeeld in een Brief *van den* Heer JORDAN *geschreeven te* FOLKSTONE *den* 26 April 1751.

De Vrouw was vier Maanden zwanger geweest, en had geduurende drie Weeken, van tyd tot tyd, ligte vloeijingen gehad, en wierd één Uur voor den aankomst van den *Heer* JORDAN, van eene ontydige Vrugt verlost; en daar wierd hem gezegt, dat de *Navelstreng*, zich van de *Moederkoek* afgescheiden, en met het Kind gebooren was. De Lyderesse was af, en kragteloos, omdat zy, wegens den Arbeid der Vroedvrouw, die den *Moederkoek* tragte uit te haalen, veel uitgestaan hadde, en zy had overvloedige, op elkander volgende *Weden*, met ligte vloeijingen, uitgestaan, die echter niet veel zeggen wilden. Hy beval haar dikwils een weinig *Kandeel* te drinken, en schreef haar een *Slaapmiddel* vóór; hier door wierden haare Kragten herstelt, en de *Naweden* voor het tegenwoordige gestild; maar die kwamen schielyk, na zy eenige Rust genooten hadde, weder,

By de onderzoeking, vond hy een gedeelte des *Moederkoeks* in de *Schede*, zodanig, dat de *Moedermond* open gehouden wierd, en dat gedeelte, 't welk noch in de *Baarmoeder* terug was, zat daar zó ſterk aaan vaſt, dat het niet anders dan met eenige moeite konde afgeſcheiden worden. Zo aanſtonds na deze Afſcheiding wierd de Vrouw van haare Pynen verligt, doch daar verliep noch eenigen tyd, eêr zy weder tot haar voorige kragten kwam.

Dit ſoort van ongemakken, zyn my onder de Bewerking der *Vroedkunde* veelmaalen voorgekomen.

Wanneer de ontlaſting van Bloed, na de verlosſing van 't Kind, volkomen ophield, of het zig maar zeer weinig ontlaſte, dan wierd de *Nageboorte* gemeenlyk door de *Naweden* uitgedreeven. Maar wanneer de kragten der Vrouwen in gevaar waren, om door de geweldige ontlaſting van Bloed verzwakt te worden, dan trachte ik altoos dezelven, met myne vingeren uit te haalen, en als dit niet gelukken wilde, dan bediende ik my van de *ſtompe Haak*, om zulks te verrichten; ja, wanneer deze beide *Hulpmiddelen* faalden, dan heb ik de Bloedſtorting daardoor geſtild, dat ik van tyd tot tyd, *Slaapmiddelen* vóórſchreef, en ik heb bevonden, dat daarna de *Nageboorte* ligter af te haalen was indien die niet van zelve uitkwamen. Als 'er maar een gedeelte van de *Moederkoek* in de *Schede* gekomen was, dan ſcheide ik zulks, uit vóórzorge, niet van het geene af, 't welk noch in de *Baarmoeder* terug bleef, wyl zich in dit Geval de *Moedermond*, na de afſcheiding, te zaamen krimpt, en zulks langer in zich behouden zoude. Op deze wyze blyft de *Moedermond* open, en word door het uitgedreeven gedeelte aangepord, zodanig, dat zomwylen daardoor, nu en dan, eene *Wede* ontſtaat, welke behulpzaam is, het ingebleeven gedeelte af te ſcheiden en uit te dryven.

Als de *Moederkoek* afgeſcheiden was, maar door de tezamenkrimping der *Moedermond* terug gehouden wierd, en zich geene *Weden* openbaarden, die dezelven uitdreef, dan opende ik den *Moedermond*, zo wyd, dat ik 'er met twee vingeren inkomen konde, en trok denzelven, met den *ſtompen Haak* uit; maar deze Handelwyze is my ook wel mislukt, en dat 'er een aanhoudende Ontlaſting van Bloed verſcheiden Dagen bleef aanhouden. Ik heb ook wel den *Schedemond* geopend en myn Hand in de *Schede*, en twee vingeren in de *Baarmoeder* gebragt, en den *Moederkoek*, waar die vaſt zat, afgeſcheiden. Als ik daarna de *Moederkoek* niet met de vingeren naar beneden kon haalen, dan heb ik den Haak tegelyk ingebragt, den Stompen punt, over den afgeſcheiden *Moederkoek* gebragt, en hem zonder verdere zwaarigheid uitgehaald, waarby ik den geheelen Tyd door bezorgt was, dat het Punt naar den *Moederkoek* toe gekeerd bleef, en geen deel van de *Baarmoeder* raaken konde. Ik heb ook beproeft hem met de *Veelvoetstang* uit te haalen, maar zulks ondervonden, dat zelden, zonder Zwaarigheid, uit te voeren was; wyl dit Werktuig, meer plaats inneemt, en niet zo gemakkelyk te beſtieren is.

Daar openbaarden zich zeer zelden, zulk eene geleegendheid, waar men eenen

eenen zulken Byftand noodig had, en men moet zich ook nooit van deze bedienen, dan als de *Baarende* in gevaar, van haar leeven, wegens de Bloedftorting, is.

NEEGENDE GEVAL.

Medegedeeld door den laatſt vóórnoemden Heer.

Eene Vrouw, welke in de vyfde Maand haarer Dragt was, wierd door een ligte Bloedftorting overvallen, en dezen wierd door eene Aderlaating van acht Oncen Bloed uit den Arm, door haar ſtil te Bedde te houden, en door het inneemen van eenige *Opiaten*, geſtild. Doch de Bloedſtorting kwam, na de geringſt beweeging, wederom, en in vyf of zes Dagen, wierd zy, door het bykomen der *Weden* van de Vrugt, en *Nageboorte* veilig verloſt, maar konde, in een langen tyd, niet weder by haar kragten komen.

TIENDE GEVAL.

In 't Jaar 1729, wierd ik by eene Vrouw gehaald, welke door eene zeer geweldige Bloedſtorting was overvallen, en die in de zeevende Maand een *Miskraam* kreeg. De *Navelſtreng* en de vliezen gingen aanſtonds van haer af, maar de *Moederkoek* bleef zitten. En of ſchoon de ontlaſting verminderde, zo hield echter de ontlaſting van Bloed aan, die haar zeer verzwakte. Want toen ik drie Maanden na haar *Miskraam* gehaald wierde, zo was haar Pols zwak, haar Aangezigt bleek, en haar Lighaam uitgeteerd.

Toen ik ontdekte, dat de *Moedermond* zeer geſpannen was, maar zo wyd geöpend, dat ik 'er twee vingeren in brengen konde, zo liet ik haar dwars over het Bedde op haar Rug leggen, en verwyderde den *Schedenmond* allengskens, zo verre, dat ik myn geheele Hand in de *Schede* brengen konde. Als toen beproefde ik, den *Moedermond* te openen, maar te vergeefs. Echter toen ik evenwel myn Hand in de *Schede* hadde, zo konde ik doch te dier tyd myne vingeren zo ver inbrengen, dat ik den *Moederkoek* voelde, welken, door de *Baarmoeder*, zo vaſt was tezaamen gedrukt, dat hy zo hard gelyk een *Knoeſtgezwel* was, en de groote van een Walnoot of Duivenëy hadde. Ik ſcheide hem rondom met myne vingeren af; maar om dat ik hem niet uithaalen konde, zo bragt ik myne *lang ſmalgebekte Tang* binnen: waarmede ik echter niets uitvoeren konde. Eindelyk, nam ik myn Toevlugt tot de *ſtompe Haak*, waarmede ik denzelven, in drie byzonderen ſtukken uithaalde. De ontlaſting van Bloed hield op, de Vrouw herſtelde, en zy *Baarden* daarna meêr Kinderen. De *Moederkoek* was in dit Geval niet aangegroeid, en was ook niet, tot een *Mola* geworden, na het Denkbeeld

beeld van eenige Oude Schryveren, maar in een kleine ronde digte zelfſtandigheid, die byna zo hard als *Kraakbeen* was, tezaamen gedrukt geworden.

ELFDE GEVAL.

Medegedeeld door den Heer HENGESTON *in een* Brief *die te* IPSWICH *den* 4 January 1753. *medegedeeld.*

Hy wierd by eene Vrouw, in de veertiende Week haarer Bezwangering geroepen, vond haar, door een Bloedſtorting zeer verzwakt, en men onderrichten hem, dat zy 24 Uuren lang, in diergelyke omſtandigheden geweeſt hadde. Toen hy haar onderſloeg, zo vond hy de geheele *Baarmoeder*, byna met den *Schedenmond*, in eenen lyn, de *Moedermond* vóórwaards boven de *Schaambeenderen*, en den *Bodem* der *Baarmoeder* áchterwaards, en aan het onderſte gedeelte des *Rechtendarms* by het *Staartbeen*, gezakt.

De Vrouw lag op haar zyde, hy verwyde den *Schedemond*, en bragt twee vingeren in den *Moedermond*, welken zich iets geöpend hadde, verbrak de vliezen, en geloofde, dat na de vermindering der in de *Baarmoeder* bevatte Deelen, het Bloeden bedaaren zoude. Maar toen hy vyftien *Minuten* byna te vergeefs daaröp gewagt hadde, zo bragt hy zyn Hand weder in de *Schede*, en den Duim in den *Moedermond*, en toen hy zyne vingeren áchterwaards tegen den *Bodem* der *Baarmoeder* gedrukt hadde, zo trok hy den *Moedermond* naar beneden, wanneer hy intuſſchen met de vingeren den *Bodem* der *Baarmoeder*, boven het *Heiligbeen* ópwaards ſchoof, waarop dat geenen, wat zich in de *Baarmoeder* bevond, in zyn Hand gleed.

De Lyderes herſtelde, maar zy had van eene vóórige zwaare Verlosſing, een *uitzakking* der *Schede* verkreegen. Zy is tegenwoordig weder zwanger, en, om dat zy merkte, dat de *Baarmoeder* in die zelfde legging was, gelyk hier voor gemeld is, zo vroeg zy my om Hulp, om een tweede *Miskraam*, waarvan de teegennatuurlyke nederzakking des *Bodems* der *Baarmoeder* de oorzaak was, te verhoeden, en welke na zyn gedachten, de uitzetting der *Baarmoeder* verhinderde.

Ik gaf hem te Raad, de *Baarmoeder* in de hoogte te brengen, en zulks, met een ronde, of liever met een *Moederſtopzel*, van dien Aart, ópwaarts te houden aan welken Banden vaſtgemaakt zyn, die aan een Buikband vaſtgebonden worden. Zie de XXXVIII. Plaat. Ik ried hem ook aan, haar te doen Aderlaaten, om een Bloedſtorting vóór te komen, indien dit haar Lighaamsgeſtel verdraagen konde, en ook openlyf te houden.

MAU-

MAURICEAU, beſchryft in zyn 385ſte *Waarneeming*, een *Miskraam*, welke ontſtond, om dat eene Vrouw zich te veel in een Rytuig had laaten heen en weer ſchudden.

Den 21ſte *April* 1685, wierd hy by eene Vrouw gehaald, welke een Uur te vóóren, een *Miskraam* van een Kind van vier Maanden gehad hadde, en 't welk, gelyk men uit zyn verrotting beſluiten konde, acht of tien Dagen in de *Baarmoeder* dood geweeſt was, eer het de Natuur uitdreef. Vermits nu het Lighaam van deze Vrugt zeer klein, en volkomen tezaamgekrompen was, en wyl de *Moedermond* zich niet zeer wyd geöpend had, zo vond hy op dien tyd, geen opening genoeg, om de *Nageboorte* uit te haalen, en liet het om die Rede aan de Natuur over, welke zulks ook in 12 Uuren daarna uitvoerde. Hy hield het beter dus te handelen, dan de *Baarmoeder* geweld aan te doen, gelyk geſchieden moet, wanneer hy denzelven, zó ver verwyden zoude, als 'er, tot de uithaaling der *Nageboorte*, noodig was. Dit Toeval ontſtond van de al te geweldige heen en weer ſchuddingen in een zeer onbekwaame Rytuig, daarin deze Vrouw eene lange Reiſe gedaan hadde.

In de 614de *Waarneeming*. Den 16 *Maart* 1691, verloſte hy eene Vrouw van de *Nageboorte*, welke twee Uuren voor dat hy kwam een *Miskraam* had gehad, van een Vrugt van drie Maanden, en die, zo als uit de verrotting te beſluiten ſtond, 8 of 10 Dagen dood geweeſt was. De *Vroedvrouw*, welke haar Konſt niet genoegzaam verſtond, konde de *Nageboorte* niet ter Waereld brengen, en deze nablyving, verwekte eene zo ſterke Bloedſtorting, dat de Vrouw in een groot gevaar zoude geraakt zyn, om haar Leeven te verliezen, byaldien hy de zelve niet ſpoedig uitgehaald, en door deze wyze de Bloedvloeijing geſtremd hadde, waarna de Vrouw zich zeer wel bevond.

Na de 694ſte *Waarneeming*, verloſte hy een Vrouw van de *Nageboorte* eener kleine Vrugt, van twee Maanden, van welke zy drie Uuren te vóóren *gemiskraamd* hadde, zonder daarvan eenige oorzaaken te kunnen opgeeven. Om dat de *Nageboorte* in de *Baarmoeder* te rug bleef, na dat het Kind verloſt was, zo veroorzaakte dit, zulk eene Bloedſtorting, dat de Vrouw verſcheiden Aanvallen van Onmachten kreeg, waar van zy herſtelde, toen hy haar van dit vreemd Lighaam verloſt hadde; want de Bloedvloeijing hield als toen op, en de Vrouw bevond zich zeer wél. Dit was het elfde Kind, waar van zy een *Miskraam* had.

Na de 477ſte *Waarneeming*, hielp hy den 4 *April* 1687, eene Vrouw, met welke het byna op het hoogſte gekomen was, omdat zy reets in den derden Dag ging, zedert dat zy een *Miskraam* van een Vrugt van vier Maanden gehad hadde, en wiens *Nageboorte* volkomen achtergebleeven was. Want de *Vroedvrouw* was, wegens de groote zwaarigheden, gelyk zy hem verhaalde,

niet inſtaat geweeſt, dezelve te haalen. Dewyl dan deze *Nageboorte*, de drie eerſte Dagen terug bleef, zo veroorzaakte zulks een grootte ontlaſting van Bloed. En om dat de Natuur dezelve te dier tyd noch niet uitgedreeven hadde, en 'er ook geen Hoop was, dat men ze, niet zonder geweld, van haar ontlaſten konde, wyl de *Moedermond* volkomen geſlooten was, toen hy by de Vrouw kwam, zo geraakte dezelve eindelyk in een kwaadäardige verrotting, welke by de Kraamvrouw een geweldige Koorts verwekte, waar van zy ieder Dag, twee of drie Aanvallen had, en door Onmachten, en ándere, by dezer geleegendheden, gewoonlyke Toevallen, verzeld was. Maar ongeächt álle deze Toevallen, en daarenboven noch een kwaadäardige Loop, verkreeg zy echter haar gezondheid weder, na dat zy vyf Weeken erbarmelyk Krank geleegen hadde. Hy was reets voor eenige Jaaren, by deze Vrouw geweeſt, toen zy zich opgelyke wyze, boven maaten ſlecht bevond, door een *Miskraam*, en de *Nageboorte* die by haar gebleeven was, en de *Vroedvrouw* moeſt laaten zitten, welke, zo als de laatſte, door verrotting van haar ontlaſt wierd.

Na de 550ſte *Waarneem.* verloſte hy, in *April* 1689 een Vrouw van een Zoontje dat vyf en een halve Maand oud was, en leevendig ter Waereld kwam, ſchoon de Moeder eene tamelyke Bloedſtorting gehad hadde, die twee Maanden byna geſtaadig aanhield, en op het laatſt zo erg wierd, dat dezelve een *Miskraam* aanduide. By deze Geſteldheid, gaf hy de Vrouw te Raad, zich te Bed, of ten minſten op haar Kamer te houden, op dat, was het mogelyk, zy het einde haarer Dragt bereiken mochte. Maar zy gaf aan dezen goeden Raad geen gehoor, en ondernam een Reis in een Rytuig, hetwelk de rechte wég was, om haar Kind te verwaarlooſen, dat ook maar een half Uur na de verloſſing leefde. Maar de Moeder bevond zich zó wél na haare verloſſing, als of zy ter behoorlyker tyd een Kind ter Waereld gebragt hadde.

In de 292ſte *Waarneeming*, zegt hy, dat hy den zeevenden *November* 1681, eene Vrouw byſtond, die in de zesde Maand een *Miskraam* van een Dood Kind kreeg, wyl zy zig in een Rytuig zeer had laaten ſchudden. Twaalf of 15 Dagen vóór dit Toeval, had zy onderweegs op eene Reize, in een zeer onbekwaame Wagen, die zeer geſtooten hadde, gereeden. Dit verwekte haar Pynen in den Buik, welke den geheelen tyd dóór aanhielden, tot dat eindelyk, de vliezen braaken, en de Wateren in een groote meenigte, zonder *Weden*, zig ontlaſteden. Vermits het Kind zich met den Arm het éérſt vertoonde, zo geloofde de *Vroedvrouw* in den beginne, dat het een Voet was, en nam zich, om die rede, niet in acht, en trok hem tot aan den Schouder buitenwaards, waardoor zy het Kind, in een veel tegennatuurlyker legging bragt, dan het te vóóren geweeſt was. In deze omſtandigheden, wierd hy by de Vrouw om Hulp gehaald, en bragt den Arm in de *Baarmoeder* terug. Het Water, was reets daags te vóóren volkomen ontlaſt, en de *Moedermond*, zó eng en zó droog, dat hy 'er zyn Hand, niet zonder geweld, konde inbrengen, om het Kind te keeren,

hy

hy hield het, om die rede, verſtandiger, de uitdryving des Kinds, aan de Natuur over te laaten, dan het met geweld uit te haalen, om dat hy klaarlyk voorüit zag, dat het wegens zyne kleinheid, in den teegennatuurlyke legging, waarïn het zich bevond gemakkelyk komen konde, als de *Moedermond* genoegzaam geöpend was, te meer, om dat zy reets een Moeder van een voldraagen Kind was. Het geſchiede ook zo als hy gezegt hadde, want de Natuur dreef, na verloop van 12 Uuren, van zich zelfs, door middel van de *Weden*, het Kind uit, welk, door een van hem vóórgeſchreeven *Aarſſpuitzel*, verwekt wierde, en welke den *Moedermond* genoegzaam geöpend hadde. Maar de *Vroedvrouw*, die by haar bleef, om op de Vrouw acht te geven, liet de gelegendheid voorbygaan, om de *Nageboorte*, voor het ſluiten der *Baarmoeder*, uit te haalen, welke noch zes Uuren by haar bleef, die allengskens door de Natuur, gelyk het Kind ook uitgedreeven wierd. Toen de Vrouw op zulk eene wyze gelukkig verloſt wierd, bevond zy zich naderhand zeer wél. Hy was in een vaſte verbeelding geweeſt, dat wanneer hy het Kind met geweld had willen haalen, gelyk van hem begeerd wierd, toen hy by de Vrouw kwam, dat dan zulk een Geweld, welk hy daartoe had moeten gebruiken, om den *Moedermond* te openen, en de Hand in te brengen, het leeven der Moeder zeer nadeelig zoude kunnen geweeſt zyn, die hy, daarom, voor dit Gevaar bevryden wilde, om dat hy de uitdryving van 't Kind op eene verſtandige wyze aan de Natuur over liet, en wél omrede, die ik reets bovengemeld heb.

In de 28ſte *Waarneeming*, verhaald hy, hoe hy in 't Jaar 1670. den 10 *November* by eene Vrouw gehaald wierd, die zes Maanden Zwanger was, en 8 Dagen te vooren, een maatige ontlaſting van Bloed, met eenige geronnen klonten kwyt raakte, die door de ſchudding eenes geweldigen Hoeſts, verwekt wierd en welke den *Moedermond* eenen vinger breet geöpend hadde. Hy voorſpelde haar, om die rede, dat zy binnen weinig Dagen een *Miskraam* krygen zoude; of ſchoon zy voor het tegenwoordige geene *Wede* gevoelde, wyl hy het uit de opening des *Moedermonds*, en de ontlaſting van 't Bloed, opmaaken konde, dat het onmogelyk was, dat zulk een geweldige Hoeſt, en de daar uit ontſtaande Schuddingen, de reets begonnen *Miskraam*, niet voleinden zoude. De uitkomſt bekragtigde zulks, want den volgenden Dag, *Baarde* de Vrouw een onvoldraagene Vrugt, maar welke ſlechts anderhalven Dag leefde.

In de 164ſte *Waarneeming*, vind men, dat hy den 21ſte *April* 1676, eene Vrouw byſtond, welken drie Uuren te vóóren een *Miskraam* van eene Vrugt van vier Maanden verkreeg. Zy was drie Weeken te vóóren in de Kerk, in een gedrang zynde, gedrukt geworden, en had zeedert dien Tyd, geſtaadig groote Pynen in den Buik gevoeld, ook begonnen, tegen den 9de Dag haarer ongeval iets Bloed zich te ontlaſten. Zy had zeederd dien tyd, haar Kind, niet meêr gevoeld, en zy verkreeg een *Miskraam*, zodanig, dat de *Nageboorte* terug bleef, en de *Vroedvrouw* was niet in ſtaat, die te haalen, wyl zich de *Baarmoeder* kort na de verloſſing des Kinds, toeſloot. Toen hy haar zelfs onderzogt hadde, of 'er eenige moge-

lykheid was, om de Vrouw van de nagebleevene *Nageboorte* te ontlaſten, en hy ondervond, dat de *Moedermond* niet eens zo wyd geöpend was, dat hy 'er een vinger in brengen konde, zo hield hy het toen ter tyd voor zeeker deze Bewerking aan de Natuur over te laaten, om haar, daardoor, geen geweld aan te doen, dat hy zich bemoeide, deze *Nageboorte*, door eenen zo weinig geopenden *Moedermond*, uit te haalen, wyl het *Middel* in dit Geval, erger, dan de Ziekte is. Hy ſtelde dan, de uithaaling, tot op den volgenden Dag uit, toen hy de *Baarmoeder* wyder geöpend vond, zo ontlaſte hy de Vrouw gelukkig van haar *Nageboorte*; en of ſchoon zy de koorts op dien tyd hadde, zo bevond zy zich naderhand zeer wél.

In de 508ſte *Waarneeming*, ſchryft hy, dat hy in 't Jaar 1687, den 24 *November*, een Vrouw bezogt hadde, die even te vooren in den beginne van de derde Maard haarer Dragt, van een Vrugt ter groote eener Hoonigby, een *Miskraam* verkreeg, welke de Natuur met eene grootte meenigte Bloed uitgedreeven hadde, na dat 'er te vóóren verſcheiden Dagen achteréen een roodächtig Water ontlaſt was. Men had hem ſlechts, om de *Nageboorte* te haalen, laaten komen, maar hy trof de *Moedermond* volkomen geſlooten aan, en hy kon dezelve, om die rede niet anders dan met geweld uithaalen, 't welk de Vrouw nadeeliger had kunnen zyn, dan het voordeel, dat hy haar door de geweldige verlosſing van deze kleine *Nageboorte*, verſchaffen konde. Hy hield dan voor nodig, de uitdryving derzelve, aan de Natuur over te laaten, maar welke, daarmede, tot den twaalfden Dag wagte; en om dat dit vreemde Lighaam, den geheelen tyd dóór, in de *Baarmoeder* bleef, zo ging het half verrot 'er uit, waarna zich de Vrouw wél bevond. Na zyne gedachten had de groote Hartlyvigheid, ſtaande haar Dragt, het meeſte tot deze *Miskraam* toegebragt, omdat zy dikwils, in vyftien Dagen, niet ter Stoel ging, en daarom moeſt zy door het ſterke drukken, dat zy aanwende, om de ten uiterſte verharde, en zo lang teruggebleevene uitwerpzelen uit te dryven, te gelyker tyt de *Baarmoeder* zeer ſterk te zamen drukken, en de eerſt ontfangene Vrugt los maken en uit dryven, zodanig was 't Geval van deze Vrouw, die te vooren eenige *Miskraamen* gehad hadde.

De volgende Gevallen *zyn uit* LA MOTTE *ontleend.*

De 129ſte *Waarneeming*, Zegt hy, dat in 't Jaar 1687, woedende *Kinderpokjes* te VALOGNES zeer geweldig en wél met zulke eenen kwaadäardigheid, dat van die geene, welke zulke verkreegen, weinig het Leeven behielden. Onder ánderen wierd ook een voornaame Dame, die zes Maanden, of daar omtrend zwanger was, daar van overvallen. Het liet zich in den beginne álles zeer wél aanzien, de koorts was maatig, de *Pokken* groot, verheeven en wit; maar plotzelyk verviel zy in ſtuipen. Binnen minder Tyd dan een half Uur, ſloegen de *Pokken* in, en haar geheele Lighaam wierd zwart, en verſturven. Hy by geval by haar zyn-

zynde, zo gaf hy haar eenige Leepels vol Wyn. Daar openbaarden zich eenige *Weden*, en hy verloſte haar van een leevendig Kind, 't welk kort daarna ſtierf. Zy verkreeg andermaal Stuipen, en ſtierf ook.

De 151ſte *Waarneeming.* Een jonge Vrouw, welke twee Mylen van hem af woonde; was in de vyfde Maand haarer Bezwangering getreeden, en geloofde, dat zy het Colyk hadde. Haar Moeder, liet hem in aller haaſt haalen, wyl zy deze Pynen, voor *Weden* aanzag, gelyk het zich ook inderdaad toedroeg, want hy trof haar reets van een Kind van 5 Maanden verloſt, aan, dat by zyn aankomſt noch leefde. Om dat ook de *Nageboorte* aanſtonds gevolgt was, zo liet hy haar aan de Zorg van haar Moeder over. Deze jonge Vrouw, wierd eenigen tyd daarna weder Zwanger, en kwam ook weder in de vyfde Maand in de Kraam, maar zo ſnel, dat zy geen tyd hadde, my zulks te laaten weeten. Zy kwam gelyk de éérſte maal gezont daaraf. Toen zy de derde maal Zwanger ging, zo nam zy zeer naauwkeurig acht op haar zelve, en vermeide alles, wat tot eene *Miskraam* aanleiding geeven konde. Hy liet haar, de eerſte zes Maanden, driemaal Ader, en ried haar, een reegelmaatige Leevenswyze, en het gebruik van veele vochtige dingen aan. Zy ging, toen ter tyd met haar Kind zeeven Maanden zwanger, maar het leefde noch ſlechts eenige Dagen. Hy ſchreef dit langer zwanger gaan, als de voorige keer, aan haar reegelmaatige levenswyze toe, en zy beſloot zig, in 't vervolg noch zorgvuldiger te hoeden; en hy liet haar ook om die rede, toen zy uit de Kraam was, tweemaal Ader, en verwekte haar ook dikwils Stoelgang. Hy herhaalde de Aderlaating zo ſpoedig zy Zwanger was, en ging, daarmede, álle Maanden vóórt. Hy riet haar een verkoelende en vochtige Leevensregel aan, en verbood haar, geen Gebraaden te Eeten en geen verhittende *Dranken* te drinken. Dit mag nu van zulk eene Handelwyze, of van een ander oorzaak zyn, zy kwam ditmaal niet voor de neegende Maand, en wel zeer gelukkig in de Kraam; en zulks wedervoer haar daarna noch tweemaalen; maar toen zy weder zwanger wierd, en in de vyfde Maand meêr ongemak leed, als zy in de drie vóórgaande Bezwangeringen, in de neegen Maanden uitgeſtaan had; zo verkreeg zy in de zesde Maand *Weden*, en de vliezen braaken. Zy liet hem aanſtonds haalen, en hy verloſte haar, in een korten Tyd, van twee kleine Jonkskens, die wel leevendig ter Waereld kwamen maar kort daaröp ſtierven. Hy bragt daaröp een groote, aan beide de Kinderen toebehoorende *Moederkoek*, ter Waereld, en zy wierd weder ſpoedig herſteld. Hy heeft haar zeederd dien tyd, noch verſcheiden maalen, maar van één Kind teffens, verloſt, met welken zy tot den vollen Tyd, zonder alle de byzondere ongemakken, zwanger gegaan is.

De volgende Waarneemingen *zyn van* GIFFARD *ontleend.*

Volgens de 118ſte *Waarneeming*, wierd hy den 1 *April* 1730. by een arme Vrouw in *Knaves-Acre*, die de Vrouw van een Smit was, gehaald. Zy was omtrend zes Maanden zwanger, en had eenige Dagen te vooren, eenen Bloedſtorting gehad, deswegen, zy reets, haar *Vroedvrouw*, om raad gevraagt hadde. Hy ſchreef haar een *zaamentrekkende Mixtur* vóór, daarvan zy zomwylen drie of vier Leepels vol nemen zoude, en eene *Ruſtverwekkende Drank*, dien zy alle Avonden neemen moeſt wanneer de Bloedſtorting niet ophield. Hy begeerde ook, dat zy hem den anderen Dag berigt van haar omſtandigheid geeven zoude. Hy zeide ook tegelyk aan de *Vroedvrouw*, dat, als de Bloedſtorting aanhield, dan was het *eenigſte Middel*, dat men haar verloſte. Toen dit gegeven vóórſchrift, eenigermaaten, voor het tegenwoordige, de begeerde werking deed; zo hoorde hy in twee of drie Dagen niets van haar; maar toen de Bloedſtorting weder kwam, zo kwam haar Man, en verzocht hem, tot haar te komen, dat hy ook deed; en hy vond, na de gedaane onderzoeking, dat de *Moedermond*, niet zo ver geöpend was, dat hy het uiteinde eenes Vingers, daarin brengen konde, ook het dezelve zich niet gemakkelyk verwyden. Hy gaf, om die rede, te Raad, de voorheen voorſchreevenen *Artſenyën*, nochmaals te gebruiken; en den volgenden Dag kwam haar Man weder tot hem, en zeide, dat de Bloedſtorting wel noch niet ophield, maar niet zo geweldig was. Hy vond, als toen, den *Moedermond*, gelyk den voorigen Dag; en toen hy dien met zyne vingeren niet verwyden konde, zo gaf hy te Raad, de voornoemde *Middelen* voort te gebruiken. Den derden Dag, liet hem de *Vroedvrouw* zeggen, dat de Bloedſtorting noch aanhield, maar dat de *Moedermond* iets meêrder geöpend was, dan den vóórigen Dag. Het bragt hem in deze Hoop, dat hy dien zo wyd zoude openen kunnen, om de Hand in te brengen, en de Vrugt uit te haalen. Toen hy de Vrouw onderſloeg, vond hy de opening zo wyd, dat hy 'er de toppunten van drie vingeren, inbrengen konde. Hy beproefde, om die rede, zulks met zynen vingeren te verwyden, en om dat hy de vingeren uit elkander zette, zo bragt hy éérſt zyn' Duim, en daarná zyn geheele Hand binnen. Wat hy het éérſt aantrof, dat was een ſtuk van de *Moederkoek*, dat zich van de *Baarmoeder* afgeſcheiden had, en door dat hy de zaak verder onderzogt, zo voelde hy het Kind, noch in de vliezen geſlooten, en in de Wateren dobberen. Hy opende aanſtonds de vliezen met zynen Vingeren, voerde zyn Hand daar binnen, en kreeg aanſtonds een *Been*, dat hy buiten haalde, en om dat hy het met een Doek vaſt hield, zo trok hy het langzaam na zich toe, en vermaande te gelyk de Vrouw, dat zy ſterk neederwaards perſſen zoude. Op deze wyze bragt hy het Kind volkomen, en geheel ter Waereld. Het was inderdaad te vreezen, dat het Kind zeer teeder zoude zyn, en dat het *Been* afſcheuren zoude. De *Nageboorte* volgde kort daaröp, die te vooren, maar voor een gedeelte, nu geheel, van de *Baarmoeder* afgeſcheiden was. De Bloedſtorting hield aanſtonds na de verloſſing op.

Den

Den *Heer* GIFFARD, verhaald een Gebeurtenis, in de 157ste *Waarneeming* van eene zes Maandelykſche Vrugt, die buiten de *Baarmoeder*, in eenen Zak ingeſloten was, en door den *Anus* ontlaſt is. Zie de beſchryving van de Vrugt die buiten de *Baarmoeder* zich bevonden heeft, in de 5de *Verzameling*.

De *Heer* CHAPMAN, beſchryft op de 206 *pag.* de Geſchiedenis eener Vrugt, die in eenen Ouderdom van zes of zeeven Maanden, door den *Anus* uitkwam.

Een dergelyke Narigt vind men ook van eene zulk ontlaſting eener Vrugt door MONRO in de *Medicynſchen Proeven* van *Edenburg* in het *tweede Deel*, *pag.* 235.

En in 't *vierde Deel*, *pag.* 38. leeſt men de Beſchryving van een Bloedvloeijing uit de *Baarmoeder*, die door het *Pulv. Stypt. Hilvetii* is geſtelt geworden.

Het zal hier niet te onpas komen, eenige voorbeelden *uit* HOFFMANS *werk te laten volgen.*

In het *derde Deel* zyner Werken lezen wy, op *pag.* 183, dat eene Vrouw van vyftig Jaaren oud, welke reets veele Kinderen gehad hadde, in de derde Maand haarer Dragt, door een geweldige ſchrik en verkouwing, een *Miskraam* kreeg. Daar openbaarden zich aanſtonds een groote ontlaſting van de *Kraamzuivering*, en naderhand, wierd zy door een Bloedſtorting uit de *Baarmoeder* overvallen, die ſomtyds een weinig ophield, maar ſpoedig weder uitbrak. De Buik zwol haar op, en zy had dikwils Hartkloppingen, welke haar ingedachten bragt, dat zy weeder Zwanger was, tot dat haar, na verloop van een Jaar, deze gedachten verdweenen, de zwelling van haar Buik, was dan geſpannen en hart, en dan weder week, de voeten des Avonds gezwollen en zy voelden eene zwaarte in de ſtreek van den Onderbuik.

Verſcheiden *windbreekende*, *afgangverwekkende middelen* en *Aarsſpuitzelen* wierden te vergeefs gebruikt, maar toen zy drie Dagen de *Caroline wateren* gebruikt hadde, zo hield de Bloedvloeijing op; en toen zy met het gebruik van dezelven voortging, zo gaf zy een groote meenigte taaije ſtoffe, zo wel door den *Stoelgang*, als door den Urin van zich, en de zwelling bedaarde. Zy ving, hier na, het Baden aan, en toen zy eens gebaad hadde, verkreeg zy geweldige Pynen en Kramptrekkingen, die de *Weden* eener *Baarende* volkomen gelyk waren, en daar ontlaſteden zig, uit de *Baarmoeder*, eenige vleesachtige en vliezige Lighaamen, die men gemeenlyk *Mola's* noemt, waarna zy volkomen gezond wierd.

In het *Derde Deel pag.* 183. de tweede *Waarneeming*, word een gebeurtenis van een jonge Vrouw van een teeder Lighaamsgeſtel voorgedraagen, welke vier maa-

maalen, in de derde of vierde Maand, *gemiskraamd* had. Toen zy ten vierden maale zwanger ging, zo deed men haar in de derde Maand Aderlaaten, en wél op dien tyd als zy anders een *Miskraam* zoude gekreegen hebben, want beſpeurde Krampen, Opblaaſingen, en een drukking in de Lenden en den Onderbuik, even zo, als haar te vooren ontmoet was, als zy een *Miskraam* verkreeg. Maar zulks wierd door een *Krampſtillend Middel*, door het beſtryken des Onderbuiks met zynen *Leevensbalſem*, en door het opleggen van *geroofterd-Brood*, op den ſtreek des *Navels*, herſteld. Zy kreeg daarna in de zeevende Maand weder eenige Krampen en *Weden*, doch dit niet tegenſtaande, droeg zy haar Kind, tot den negende Maand, en bragt het leevendig ter Waereld.

Zy wierd noch ééns Zwanger, deed haar in den derde en zeevende Maand Aderlaaten, en kwam van haar Kind op den vollen Tyd, in de *Kraam*.

Op *pag.* 185, word in de 5de *Waarneeming* verhaald, dat een ſterke Vrouw van 30 Jaaren oud, welke twee leevendige Kinderen ter Waereld gebragt hadde, en die naderhand zes *Miskraamen* gehad had, tweemaal in de zeevende, en viermaal in de vyfde Maand, en hieröp weder zwanger geworden was, en in de derde Maand een Bloedſtorting uit de *Baarmoeder*, kreeg, dat zy wederom een *Miskraam* te vreezen had. Maar om dat zy aanſtonds Adergelaaten wierd, zo heeft zich de Bloeding geſtild; en dewyl zy die dikwils deed herhaalen, niets als Waterdronk, *Schulppoeijers* gebruikte, en BARBETTIS *Zeeppleiſter* met een weinig *Olio Hyoſciami* onder elkander gekneed op de Lendenen liet leggen, zo bragt zy een leevendig Kind ter vollen Tyd ter Waereld.

HOFMAN hield het daarvoor, dat de vóórgaande *Miskraamen*, daardoor ontſtaan waren, wyl de Vrouw zeer volbloedig geweeſt was, en alle Dagen niets dan ſterke Wyn voor haar gewoonelyke *Drank* gedronken hadde.

In het *tweede Deel* de *eerſte Afdeeling*, en het 5de *Hoofddeel*, *de uteri Hæmorrhagia immoderata* verhaald hy, de Geſchiedenisſe eener zeer gezonde en volbloedige Vrouwe, die 28 Jaaren oud en 3 Maanden zwanger was, en door Bloedſtorting uit de *Sehede* overvallen wierd, die in een geringe meenigte 14 Dagen aanhield. En na een ſterke Beweeging, zo kwam de Bloeding zo geweldig te voorſchyn, dat zy daardoor in Onmacht verviel. Na dat 'er reets veele *Uit*-en *Inwendige Middelen*, te vergeefs beproeft waren, zo liet men hem eindelyk haalen, en hy beval, dat men in dit uiterſte Gevaar der Lyderes, de *Sehede* aanſtonds met werk moeſt opvullen, 't welk in *Solutie* van *Caput mortuum* van *Vitriol.* gedoopt was, waar door de ontlaſting van Bloed zich, in een korten Tyd ſtilde, en de kragten van de Vrouw, door een verſterkende Leevensregel en *Artſenyën*, zich herſtelden. Het werk wierd 'er den derden Dag met veel moeite uitgehaald, wyl het met geronnen Bloed vermengd en tezaam gebakken was, waar op een kleine vleesachtige zelfſtandigheid, en een weinig vloeibaar Bloed zig

ont-

ontlaſteden; zy gebruikten hieröp dienelyke *Artſenyën*, by eene voedende Leevensregel, en herſtelde zich indiervoegen, dat zy weder zwanger en gelukkig verloſt wierd. Hy geeft, in dat gedeelte van zyne Werken, alwaar hy van *de Convulſione Uteri* of *Abortu*, handelt, tien gebeurtenisſen van ontydige Geboortens op; en of ſchoon zyne *Artſenyën*, van de hier opgegevene, zeer verſchillende zyn, zo zyn doch zyne Oogmerken, ter herſtelling, eenerlei. Hy beveelt Aderlaaten, als het noodig is, en *zaamentrekkende*, *ſtoppende*, *verſterkende* en *Stoelgangverwekkende Middelen* na dat de Ziekten zulke vereiſchen.

Ik heb door de Ondervinding, dat de Bloedſtorting gemeenlyk verminderd, en dikwils geheel ophoud, als de vliezen gebrooken, en de Wateren ontlaſt zyn. Echter by éénige noch blyft aanhouden, ſchoon de *Moederkoek* verloſt was. Dit onderſcheid toond, dat de genen, die tot deze twee uiterſtens overgaan, dwaalen; welke, of de *Nageboorte* aanſtonds willen gehaald hebben, of zulks altoos door de Natuur willen laaten uitvoeren. Want een *Vroedmeeſter* of *Vroedvrouw*, moet zó wél in deezen, als in andere Gevallen, niet álles op eenerlei wyze verrichten, maar zo als 't beſt ſchynt vóór te komen, en handelen, zó als de voorgaande aangehaalde Gevallen van *Miskraamen*, van MAURICEAU ontleent, aantoonen.

No. 3.

EERSTE GEVAL.

Van de Moedervlakken *en* Verminkingen.

Toen ik de Vrouw in No. 2. het 7de Geval gemeld, verzogt dat zy haar Tong uit zou ſteeken om die te bezien, wyl zy klaagde dat dezelve droog en hart was, zó bemerkte ik op den punt derzelve, iets dat een Pruim gelyk was, 'er groen uitzag, en hart en pynelyk was. Zy verhaalde my, dat het grooter, weeker en pynelyk wierd, en eene blauwe, rootächtige of purpere kleur kreeg, wanneer de Pruimen begonnen ryp te worden. Zy voelde in de midden een harde *Kraakbeenige* zelfſtandigheid, gelyk als een Steen. In den Winter kromp het tezamen en wierd kleiner, en de volgende Lente verkreeg het zyn vóórige groote weder. Het ſcheen dat haar Moeder, toen die van haar zwanger ging, luſt gehad heeft naar Pruimen daar zy over gehandeld had, maar die wegens den hoogen Prys, niet kopen wilde, ongeächt zy reets met het Punt van haar Tong 'er een aangeraakt had, maar daarna weder in den Korf wierp; en door deze ligte aanraaking, verkreeg het Kind, op deze Plaats, het voorgemelde Toeval.

TWEEDE GEVAL.

Ik verloſte eene Vrouw, in de achtſte Maand, van een Kind, dat uitwendig aan den kleinen vinger der rechterhand, een bygewas, eener Nootemuſcaatgroot, zitten had, en één, dat zo wel in kleur en inputtingen, aan een *Aardappel* die men *Poot*, gelyk was; en eenige van de byzynde Vrouwen, verhaalden my, dat de Moeder, vóór haare verlosſing, luſt naar deze Spyſen gehad hadde. Deze bywasſen viele na verloop van eenige Dagen, om dat men dezelven afgebonden had, af. Maar dit Kind had ook aan de linker Hand een Pink, gelyk ook aan de Voet een klynen Toon, te veel.

Niettegenſtaande deze voorbeelden, heb ik veele Vrouwen van Kinderen Verloſt, welke geene Teekenen verkreegen hadden, of ſchoon de Moeders, door onaangenaame voorwerpen, zyn verſchrikt geworden, en uit dien hoofde voor diergelyke Gevolgen zeer bevreeſt waren. Byzonder wierd eene Vrouw in de derde Maand haarer Dragt, na het openen der Deur, door een Beedelaar verſchrikt, die haar met een naakende ſtomp eener afgezetten Arm in het Aangezigt ſtiet; eene omſtandigheid, welke haar in zulk een Angſt ſtelde, dat zó wél zy, als alle haare Vrienden, zeer bezorgt waren, wyl zy zich vaſt inbeelde, dat 'er een Kind met diergelyken ſtomp zoude gebooren worden; en zy kon werkelyk niet van het teegendeel overtuigt worden, toen zy des Kinds Arm voelde na dat zy verloſt was.

SCHENKIUS verhaald in 't *vierde Boek*, *de Graviäis* van *Pag.* 621. tot 625. verſcheiden Gevallen, van de Inbeeldingen der zwangere Vrouwen, die door verſcheiden Toevallen aangetaſt wierden, en in haare Denkbeeld bleeven, welke ongewoonlyke uitwerkingen gehad hebben.

In de *Philoſophiſche Transactien*, ſtaat in No. 493. *pag.* 205. een gedeelte van een Brief van den *Heer* BEN. COKE F. R. S. waarin van een Kind geſchreeven word, dat met de Geelzugt ter Waereld kwam, welke het van zyn Vader had, en dat de Moeder, door dezelve Ziekte, in een volgende Bezwangering, door haar Man aangeſtooken wierd.

Zie verder *Ephemerides Ann. octav. Obſervat.* 46 *and* 55. *Anni* 9 *and* 10. *Obſerv.* 23. *Decuriæ Secundæ Ephemeridarum Ann. prim. Obſerv.* 40.

MAURICEAU verhaald op *pag.* 288. in de 348ſte *Waarneeming* van een Vrouw, die hy van een Kind verloſte, 't welk een misvormt Hoofd hadde, dat uit een enkel Aangezigt beſtond, met groote uitpuilende Oogen. Op het áchterſte gedeelte des Hoofds zat, een vleesáchtige klomp, die 'er gelyk een *Moederkoek* uitzag, en uit de kleine Herſenen, en den Nek gegroeid ſcheen te zyn. De

Moe-

Moeder had, dit Kind, ſterker, dan haar andere Kinderen voelen beweegen. Het kwam dood ter Waereld, wyl het lang in de Geboorte had geſtaan, en naderhand noch moeſt gekeerd worden. De Moeder ſchreef deze tegennatuurlyke geſtalte, aan de al te opmerkzaame beſchouwing van een Aap toe.

Zie verder in de *Philoſophiſche Transactien* No. 456. *pag.* 341. en No. 461. *pag.* 764.

Ik heb veele Vrouwen verloſt, die vóór de Verlosſing van dingen, van diergelyke Natuur, voorïngenoomen waren, die ik echter nooit zo heb zien uitvallen, als zy verwacht hadden.

Ik bragt onlangs een Kind ter Waereld, welk álle de vingeren aan de eene Hand ontbraken. Deeze omſtandigheid, wierd voor de Moeder een tydlang verborgen; en als men haar daarna vraagden, eêr het haar gezegt wierd, zo antwoorde zy, dat haar den geheelen tyd der Dragt door, niets buitengewoons ontmoet was.

DERTIENDE VERZAMELING.

Van de Legging des Kinds *geduurende de* Bezwangering, *de Kenteekens van* Bevrugting *en van de ontydigen* Arbeid.

No. 1.

Van de Legging des Kinds *in de* Baarmoeder.

Zie het 1ſte *Deel*, 3de *Boek*, 1ſte en 2de *Hoofddeel*.

Ik ben veele Jaaren achter malkander by Vrouwen gehaald geworden, welke in de vierde of vyfde Maand een *Miskraam* kreegen, en in 't algemeen kwam het Kind met het Hoofd vóóruit. In de Jaaren 1727. en 1748, kwaamen my twee geleegenheeden vóór, waar de Armen het éérſt vóórkwaamen en dubbeld naar beneeden geperſt wierden. In 't Jaar 1746, verloſte ik eene Vrouw in de 2esde of zeevende Maand, waar de *Nageboorte* geheel bleef, en de vliezen niet braken, en het Kind zich 't éérſt met het Hoofd vertoonde. In 't Jaar 1752, vond ik in een Geval dat zich de *Moederkoek* voordeed; en toen hy in de *Schede* gezakt was, zo wierd het Hoofd uitgeperſt, na dat de vliezen geborſten waren. In 't Jaar 1747, kwam eene Vrouw in de zesde Maand van Tweelingen in de *Kraam*, en beide de Kinderen kwaamen met den Stuit vóóruit, en wierden ook beiden zodanig, na malkanderen door de *Weden* ter Waereld gebragt.

In 't Jaar 1751, opende de *Heer* HUNTER eene Vrouw, welke ſtierf, toen zy op haar Rekening was, en vond het Hoofd ter Geboorte gerigt. In 't volgende Jaar had hy geleegendheid, weder zulk eene hoog zwangere Vrouw te ontleeden, en vond het Kind byna in dezelfde legging. In beiden was, zo als de *Heer* OULD het beſchryft, het ééne Oor naar de *Schaambeenderen*, en het andere naar het *Heiligbeen* gekeerd.

Men zal van deze Vrouwen, eenige zeer nette, nuttelyke en zeldzaame Plaaten uitgeven.

D. CAMPER *Hoogleeraar* te FRANEKER in FRIESLAND, opende eene Vrouw, in welke het Kind dezelfde legging hadde; en ik zelfs vond meeſt by alle Natuurlyke Geboortens, het hoofd, op zulk eene wyze, vóór te komen.

DR.

DR. MONRO vertoonde my in *December* 1753, eene Afteekening van eene Vrouw, welke zyn Vader, den vóórgaanden Winter, op de openbaare Ontleedkundige Schouwplaats ontleed hadde, welke onlangs in 't koper gebragt, en te vinden is in de *Edinburgſchen Philoſophiſche Tranſactien*, alwaar geboekt ſtaat dat het eene Vrouw was, welke zich in de zesde Maand haarer Bezwangering bevond, en het Kind in haare *Baarmoeder* de volgende legging hadde; namelyk met de *Beenen* en *Billen* naar den *Bodem* gekeert, en het Hoofd lag op den *Rand* des *Bekkens*, en de vóórdeelen des Kinds tegen de áchter Deelen der *Baarmoeder*, maar iets naar de linker zyde toegekeert. Hy merkt aan, dat de Kinderen niet altoós zo liggen, of ſchoon dit en ook het ándere van den *Heer* HUNTERS onderzochten, met het Hoofd neederwaards gekeert, aangetroffen wierden. Want hy meld dat 'er Kinderen met hunne Hoofden opwaards, en met hunnen Aangezichten naar den Buik der Moeder gekeert gevonden worden, als 't blykt in eener Vrouw die in de achſte Maand haarer Dragt ſtierf, en in eener ánderen, welke op haar Rekening meende te zyn, en in eene derden, welke zich in de zeevende Maand haarer Dragt geloofde te zyn, en die hy zelfs en zyn Vader Ontleed hebben.

LA MOTTE haald in 't *éérſte Boek*, het 21ſte *Hoofddeel* drie gevallen van Vrouwen aan, die hy geöpend heeft.

In het *éérſten* Geval, daar de Vrouw zes Maanden zwanger was, en aan een *Apoplexi* ſtierf, daar namen het Hoofd, Hánd en Voet des Kinds, het onderſte gedeelte der *Baarmoeder* in, en de Rug des Kinds, ſtelde een zoort van een Boog vóór, welke, met de geſtalte der *Baarmoeder*, overëenkwam, en de *Moederkoek* was 'er tuſſchen beiden in.

In het *tweede* Geval, daar viel de Vrouw, in de vyfde Maand, in een Onmacht, en ſtierf. Het Kind lag in de *Baarmoeder* dwars, en de Voeten waren ópwaards gekeerd.

In het *derde* Geval, ſtierf de Vrouw, in de zesde Maand, aan een *Borſt Ziekte* en *aanhoudende Koortſen:* des Kinds Voeten en Billen waren, naar den *Bodem* der *Baarmoeder*, en het Hoofd neederwaards gekeerd, zo als het by natuurlyke verlosſingen pleeg te zyn. Zie verder de VI, VII, VIII en IX. Plaat.

D. GARROW *ſchryft van* BARNET, *den* 4de February 1754.

MYN HEER,

Ik heb onlang by het openen eener Jonge Vrouw, welke in het begin van de achtſte Maand haarer Dragt, aan een Bloedſtorting ſtierf; de volgende opmerkingen gemaakt.

1. De *Baarmoeder*, welke door het Water, den *Moederkoek*, en de Vrugt uitgezet was, ſcheen tamelyk Eyvormig te zyn; was in de Midden verheeven, en liep aan de zyde puntig af.

2. De *Boëm* was iets hooger, dan het midden tusſchen den *Navel* en 't *Maagkuiltje* te vinden, en drukte het *Net*, en de *Darmen*, zódanig in de hoogte dat men hier uit ligt zien kon, dat de *Navelbreuken*, in de laatſten Maanden der Dragt de Vrouwen niet zeer hinderlyk zyn.

3. De dikte der *Baarmoeder*, bedroeg, na myn oordeel zonder dezelven gemeeten te hebben, een' vierde Duim.

4. Het Kind lag op zyn linker zyde, en met het Hoofd vóórkomende. Bygevolg was het Aangezigt en de vóórdeelen, naar de Moeders rechter zyde gekeerd, echter lag het niet rechtuit, maar meêrder naar de *Schaambeenderen* toe gekeerd.

5. De *Moederkoek*, zat met het middel gedeelten, of ter plaatſe daar hy op het dikſt is, aan den *Moedermond*, vaſt, en ik ontdekte, daar ter plaatſe, eene opwaards gaande ſcheuring, die een' Duim lang was, en byna door de geheele zelfſtandigheid des *Moederkoeks* heen ging.

6. In de *Navelſtreng* ontdekte men niet het geringſte Bloed, uitgezonderd eenige weinige *Droppelen* by den Buik des Kinds. Ja ik hield het daar vóór, dat 'er niet veel meêr Bloed in de Moeder, en in 't Kind zoude te vinden zyn geweeſt; maar ik had verder gene Geleegendheid zulks nader te onderzoeken.

No. 2.

EERSTE GEVAL.

Van de Kenteekenen *eener* Ontſanging.

In het Jaar 1747, onderzogt ik eene Vrouw, welke in de derde Maand, van haar tweede Bevrugting door een geweldigen *Afgang* overvallen wierd, en eene *Miskraam* vreesde. Ik ſchreef haar *Pynſtillende Middelen* vóór, waardoor haar ongemak aanſtonds bedaarde; maar ik kon, door de Onderſlaaning, niet bepaalen, den netten tyd haarer Bezwangering, wyl zich de *Baarmoeder* zeer ligt óp en neder bewoog. Zy had by haar éérſte Bezwangering de maandelykſche Reiniging geregeld gehad, en onder deze, was zy tweemaalen te voorſchein gekomen. Zy beſloot uit haar Walgingen en Braakingen, dien zy geduurende den voorigen Dragt ook gehad had, dat zy zwanger was. Den *Afgang* ſtilde zich ſpoedig, en zes Weeken daarna, voelden zy de beweeging des Kinds, wanneer ook haare ándere ongemakken bedaarden. Zie Plaat VI.

TWEE-

TWEEDE GEVAL.

Ik wierd, in 't zelfde Jaar, door een andere Lyderes om Raad gevraagt, welke haare maandelykſche Reiniging geregeld, zonder walging hadde; zy vermoedde zelfs dat zy zwanger was, wyl zy tegen de derde Maand voelde, dat haar Buik dikker wierd, en de uitgezette *Baarmoeder* de *Darmen* in de hoogte dreef. Deze vermoeding wierd ook vyf of zes Weeken daarna, door de Beweeging des Kinds beveſtigd.

DERDE GEVAL.

In 't Jaar 1742, wierd ik door een *Vroedvrouw* om Raad gevraagd over een Vrouw, die zich in de achtſte Maand zwanger zoude bevinden. Zy verhaalde my, dat de Vrouw, in de vyfde Maand, door een Bloedſtorting overvallen was geweeſt, weshalven men een *Miskraam* vreesde. Daar wierd een *Vroedmeeſter* gehaald, en deze liet haar de gewoonlyke *Middelen* gebruiken, waarmede men diergelyke ontlaſting ſtild: dit gebeurden na dato noch tweemaalen, en de Aderlaatingen en *ſtoppende Middelen* wierden even zo dikwils gebruikt. De *Vroedvrouw* hadde bemerkt, dat de Lyderes niet zo dik was, als zy op dien tyd weezen moeſt, en verzogt my, dat ik zulks zelfs onderzoeken zoude. Ik begeerde, dat de voornoemden *Heer*, ook by deze onderzoeking tegenwoordig zoude zyn, maar daar wierd my opgeantwoord, dat men hem afgedankt hadde, en hy zoude in dat Huis niet weder gehaald worden. De *Moedermond* was glad, en ik konde, met mynen Vinger in de *Schede*, de *Baarmoeder* geheel ligt, óp en zydewaards beweegen, wyl het onderſte gedeelte des Buiks volkomen week was. Door deze ondervinding, gaf ik haar te kennen, dat, ſchoon zy al Zwanger was, zo kon zy niet boven de dric of vier Maanden zyn, doch zy daar en tegen verzeekerde my, dat als zy geen acht Maanden zwanger was, het dan in 't geheel niet en was. Ik beſloot om die rede, dat zy een vier maandſche verſtopping van de maandelykſche Reiniging gehad had; en dat men dit voor een Bloedſtorting gehouden heeft, toen zy die weder verkreeg. En dit was inderdaad ook zó, want zy verkreeg daarna haar maandelykſche Reiniging geregeld, zonder alle verdere Kentekenen eener Bevrugting. De *Heer*, die het eerſt haar bediende, had, voor eenige Maanden beweerd, dat hy altoos weeten konde, op wat tyd van de Dragt, eene Vrouw zwanger is of niet, en had haar gezegt, dat zy binnen acht Dagen volkomen op haar Rekening zoude zyn.

VIERDE GEVAL.

Voor eenige Jaaren, wierd ik van een der *Vroedvrouwen* van het *Mary le Bon's Werkhuis* verzogt, met haar na hetzelve te gaan, om een Meisje van 12 Jaaren te onderzoeken, welk men 8 Maanden zwanger geloofde te zyn, en van de Opzienders van dat Kerſpel daarin gebragt was, om in dit Huis in de *Kraam* te leggen. Zy verhaalde my, dat reets verſcheiden *Vroedmeeſters* en *Vroedvrouwen* na haare omſtandigheden gevraagt hadden, en dat zich één derzelven aangeboden had, haar voor niets te willen verloſſen, en eenige anderen begeerig waren, om daarby te mogen zyn. Ik ging aanſtonds met de *Vroedvrouw* tot het Meisje, en onderzogt, onder allen, éérſt de uitwendige Deelen; doch om dat ik de opening zo eng vond, dat ik met den top myns vingers 'er niet in konde komen, zo had ik geen vrees, ronduit te zeggen, dat zy ooit met een Man te doen had gehad. Tuſſchen het *Maagkuiltje* en den *Navel*, vond ik een groot Gezwel, welk naar allen ſchyn, de heel groot geworden Leever was. De *Baarmoeder* konde het niet zyn, want ik kon met de vingeren onder het Gezwel komen, en dezelven, in de zyde des Onderbuiks, byna tot aan de Wervelen der Lendenen drukken. Daar wierd van het Meisje veel geſprooken, en de *Huismoeder* trok veel Geld, van de groote meenigte Aanſchouwers, welken tot haar kwaamen, en deze Rol werd, niettegenſtaande, myn verklaaring nog voortgeſpeeld, tot men het bedrog bemerkte, toen zy in 't Hoſpitaal gezonden wierd, om haar Leever-Ziekten te laaten herſtellen.

VYFDE GEVAL.

Een voornaame Vrouw, liet my tot haar komen, om een Meisje, dat zy wel leiden mocht, *Middelen* vóór te ſchryven, om dat zy haar maandelykſche Reiniging niet hadde. Ik vermoede aanſtonds, uit haar fleurig aangezigt, dat 'er een Angel in 't Gras verborgen lag, wyl een Vrouwsperſoon, welke enkel de nablyving dezer Reiniging mankeerd, in de zesde Maand van deze Ziekte 'er gemeenlyk bleek en bol uitziet. Ter naauwernood verkreeg ik de toeſtemming, dat ik haare *Baarmoeder*, door de Onderſlaaning onderzoeken mogt. Toen ik de zo wel uitgezette *Baarmoeder* in de *Schede*, als ook eene ronde verheffing onder den *Navel* duidelyk ontdekte, zo kon ik met geruſtheid, uit deze omſtandigheden beſluiten, dat zy zes Maanden zwanger was.

In veele Gevállen, is het doch zeer dikwils by vette Vrouwen onmogelyk, van deze uitzetting recht te oordeelen, wanneer zy niet reets zeeven of acht Maanden zwanger zyn.

LA MOTTE, geeft in 't 11de *Hoofddeel* in 't 1ſte *Boek*, verſcheiden Gevallen op, van onfeilbaare Kenteekenen der Bezwangering, die in de laatſte vier of vyf Maanden voorgevallen zyn.

SCHENKIUS, heeft in 't *vierde Boek*, de *Conceptione* op *pag.* 617, uit verſcheiden Schryveren veele Gevallen van jonge Meisjens, by een verzaameld, die zó wél in het achtſte of neegende Jaar als ook van Vrouwen, die na de zestig Jaaren zwanger geweeſt, en Kinderen ter Waereld gebragt hebben.

HILDANUS, verhaald in zyn *tweede Honderdtal* de 60ſte *Waarneeming*, van een Meisje van elf Jaaren, welke haar maandelykſche Reiniging hadde, en in de 61ſte *Waarneeming* verzeekerd hy ons, dat deze ontlaſting, in eene Vrouw, tot in het 78ſte Jaar aangehouden heeft.

In de *Memorie* van de *Akademie* der *Weetenſchappen* te PARYS, in 't Jaar 1710. *pag.* 16, vind men een Berigt van eene Vrouw, die 83 Jaaren oud was, en eenen Man van 94 Jaaren oud getrouwt had, die op haar vollen tyd in de *Kraam* kwam.

No. 3.

EERSTE GEVAL.

Van de al te vroege Verlosſingen.

In 't Jaar 1728, beelde zich een Vrouw in, dat zy by haare éérſte Bevrugting, volkomen op haar Rekening was, en liet daarom de *Vroedvrouw* haalen, welk drie Dagen voor haar gezeeten had, wanneer haar Man by my kwam, en my verzogt, dat ik haar eenige *Artſenyën* voorſchryven zoude, om *Weden* te verwekken, of wanneer ik het noodzaaklyk oordeelde zelfs tot hem te komen, om zyn Vrouw te onderzoeken. Toen ik in zyn Huis kwam, zo vond ik de *Vroedvrouw* beezig met de *Schaamdeelen* uit te zetten, om na haar manier van ſpreeken, ruimte te maaken, dat 'er het Kind door konde komen. Ik zette my needer, om eene *Wede* af te wachten, en geduurende dezelve, myne onderzoekinge te doen; toen 'er zich geen openbaarde, zo bragt ik myn' vinger in de *Schede*, en voelde, dat de *Baarmoeder* zeer ligt, en in 't geheel niet uitgezet, noch ook de geringſte opſpanning in den Onderbuik te voelen was; zie Plaat v. Ik verklaarde hierop, tot groote verwondering van álle de byzynde Vrouwen, die 't niet gelooven wilden, dat de *Vroedvrouw*, ſchoon geen éérſtbeginnende, in deze zaaken gedwaald hadde, en dat de Vrouw, of in 't geheel niet zwanger was, of kortelings eerſt bevrugt moeſt zyn. Ik begeerde, tot haar overtuiging, dat men een ándere *Vroedvrouw* zoude laaten haalen, en deze bekragtigde myn

gezegde. Deze Vrouw had haare *Stonden* nog nooit recht gehad, maar dezelve hadden zich ſlechts nu en dan een weinig geopenbaard; en het weinige dat zy noch ontlaſte, kwam, naar alle waarſchynelykheid, daar van daan, dat zy zeer veel ſappen uit *Kropzweeren* verloor, en daardoor zeer verzwakt wierd. Echter na verloop van 8 Maanden, wierd zy van een voldraagen Kind verloſt, en haar toenmaals klaagende onpaſſelykheid, kwam naar alle ogenſchyn, van de geſchiede Bevrugting vandaan.

TWEEDE GEVAL.

In 't Jaar 1744, had een Jong *Vroedmeeſter* den geheelen Nagt by eene Vrouw gezeeten, en liet my des Morgens haalen, hy zeide my, dat de *Moedermond* zig iets geöpend hadde, dat de vliezen gebrooken waren, dat het Kinds Hoofd vóórkwam, dat de Vrouw ligte *Weden* gewaar wierd, en dat hy beproeft hadde de Teeldeelen te openen, maar te vergeefs. By een naauwkeurig onderzoek, vond ik den *Moedermond* eener halve Kroon breed geopend, maar dik en ſtyf, en toen ik eenigen tyd gewagt hadde, zo merkte ik, dat de *Weden* zeer gering waren, en by lange tuſſchenpooſen weder kwaamen. Zy was voor de éérſte maal bevrugt, en daar mankeerde, naar allen aanzien, noch drie Weeken, aan haar volkomen Rekening.

Ik gaf dien *Heer* te verſtaan, hoe ik de zaak bevond, en, zeide hem, dat het geen ware Arbeid was, maar dat de *Weden* van eenen *Afgang* ontſtonden, dien zy den voorigen Dag gehad hadde. Zy wierd op myn aanraaden Adergelaaten, (wyl de Pols ſnel ſloeg,) en nam een *Pynſtillend Middel* in, waarna de *Weden* ophielden, en drie Weeken hierna, openbaarde zich de rechte Arbeid eerſt.

DERDE GEVAL.

In 't Jaar 1749, ſtond ik eene Vrouwe by, die op haar vollen tyd van haar éérſte Kind was. Zy had drie Dagen te vooren geringe *Weden* gehad, die nu en dan weder kwamen. De *Moedermond* was iets geöpend, maar dik, en de vliezen waren te vroegtydig gebrooken, en ſchoon het Hoofd voorkwam, beſloot ik doch een tyd lang te wachten, om den *Moedermond* te openen. Ik ſchreef ten dien einde een *Aderlaating*, een *Aarsſpuitzel*, en *ruſtverwekkende Middelen* vóór, waaröp zy een goede Nagt hadde. Maar toen ik weg was, zo beelde men zich in, dat ik de zaak vertraagen wilde, en men liet een *Vroedvrouw* haalen, welke vaſt verzeekerde, dat de Vrouw reets al zoude verloſt zyn, indien men haar aanſtonds in den beginne had laaten haalen. De zwakke *Weden* kwaamen echter niet eêrder weder, als toen de werking des *Opiums* ophield, waarna de *Vroedvrouw*, de Teeldeelen begon uit te zetten, en de Vrouw zoda-

zodanig plaagde, dat zy het des Avonds beter achte, my te laaten haalen. Ik merkte dat de *Weden* noch gering waren, en dat de *Moedermond* noch even ſtyf was, of ſchoon een weinig meêrder geöpend, ik beval dat de *Opium* noch ééns zoude gebruikt worden. Den volgenden Dag, wierden de *Weden* ſterker, en zy wierd gelukkig verloſt.

VIERDE GEVAL.

In 't Jaar 1753, wierd ik des Morgens om 6 Uuren, by eene Vrouw geroepen, die voor de éérſtemaal zwanger was. De Vliezen waren gebrooken, de *Moedermond* was wyd geopend, en des Kinds Hoofd, dat zeer groot was, rustte op den *Rand* des *Bekkens*, (zie Plaat XII.) bovendien waren de *Schede* en den *Schedemond* zeer eng en ſtyf. De *Vroedvrouw* hadde de Vrouw, om dat zy zich dan zó, dan weder ánders leggen moeſt, zeer vermoeid. Haar Huid was droog en heet, en de Pols ſnel en vol, desweegen ik haar 10 Oncen Bloed aftapte, en een *Aarsſpuitzel* voorſchreef, en als deze gewerkt hadde, zo nam zy een Drank in, waaronder 20 *Droppelen Tinctur. Thebaica* en twee *Drachmen* van de *Syrup.* de *Meconio* waren, waarna zy ruſte een tamelyke Zweeting kreeg.

Des Avonds wierd ik weder geroepen, en ik vond, dat de *Vroedvrouw* haar geen ruſt verleend hadde. Het Hoofd was in het midden der *Schede* gezakt, maar de *Schaamdeelen*, door welke het noch pasſeeren moeſt, waren zeer onbuigzaam. Ik beval, dat het *Middel* uit de *Opium* andermaal zoude gebruikt worden. Waar na zy geheel bedaarde, de Deelen verwyderden zich allengskens, en zy wierd, den volgenden Morgen, gelukkig verloſt.

VEERTIENDE VERZAMELING.

Van den Natuurlyken Arbeid.

No. I.

EERSTE GEVAL.

Van den Moedermond, *door de* Wateren *en de* Vliezen *geopend.*

Zie PLAAT X en XI.

Ik wierd in 't Jaar 1748, aangenomen om eene Vrouw, in haar eerſte verlosſing, by te ſtaan, en omtrent in het midden der negende Maands geroepen, om dat zy over Hoofd- en Rugpynen klaagde; en ik vernam dat zy *hartlyvig* was, en den *Stoeldrang* hadden, hetwelk zy voor *Weden* hield. Ik onderzogt haar Pols, en om dat hy ſnel ſloeg, zo zette ik my eenigen tyd by haar needer, en deed eenige noodige vraagen aan de Kraambewaarſter. Hieröp liet ik de zwangere Vrouw, op de zyde van 't Bed neederleggen, een Deeken over haar dekken, en zette my voor haar om myn onderzoeking in 't werk te ſtellen. Ik vond den *Moedermond* zagt, en niet geöpend (zie Plaat IX.) deswegen ik verklaarde, dat zy niet in *Baarensnood* begreepen was. Ik ſchreef haar toen een Aderlaating van 8 Oncen, en een *Aarsſpuitzel* vóór, waarna zy over niets meer klaagde. Veertien Dagen na dit bezoek, wierd ik weder gehaald, en toen ging de Arbeid werkelyk aan; de *Moedermond* was zeer dun, en een halve Kroon wyd geöpend; de vliezen met de Wateren, zakten by ieder *Wede* by aanhoudendheid verder neederwaards, en het Kinds Hoofd ruste op het bovenſte gedeelte der *Schaambeenderen.* Zy had reets drie of vier Dagen eenige zagte *Weden* gehad, welke zeer groote tusſchenpooſen hadden, maar naderhand overvloediger wierden, en alle twee Uuren weder kwaamen, en toen ter tyd, toen ik geroepen wierd, waren zy noch gewelddiger geworden, en kwaamen ook ſneller wederöm: en om dat zy noch even *hartlyvig* was, zo ſchreef ik haar een *onbindend Aarsſpuitzel* vóór, waar door de verharde uitwerpzelen zig ontlaſteden. Het *Baaren* hield, op eene langzaame en maatige wyze, aan, en de vliezen openden den *Moedermond* allengskens. Ik wees haar geene byzondere legging aan, maar liet ze rond wandelen, en haare *Weden* of zittende, of in 't Bed liggende afwachten. Toen de vliezen met de Wateren, den *Moedermond* volkomen geöpend hadden, en in de gedaante eens Kogels, tot in het onderſte gedeelte der *Schede*, naar beneeden geperſt waren, zo braaken zy door eene

Wa-

Wede, en om dat zy op den Rug van een' Stoel geleund hadde, zo vloeiden 'er veel Water weg, en het Kind zonk in 't *Bekken*. Zy *Baarden* ditmaal haar éérſte Kind, was een ſterke Vrouw, en had zeer enge Teeldeelen, deswegen ik haar niet eêrder in het Bedde liet brengen, tot dat het Hoofd verder neederwaards geperſt was, en den *Schedemond* allengskens verwyd hadde. Maar toen zich deze Deelen wyd genoeg geöpend hadden, en álles zich tot eene aanſtaande verloſſing ſpoede, zo wierd zy in het van de *Kraambewaarſter* opgemaakte Bed, op de linker zyde gelegt. Het Hoofd ging by ieder *Wede*, byaanhoudendheid, al verder en verder neederwaards, en het noch terug gebleeven Water wierd 'er allengskens volkomen uitgeperſt, en maakte den weg ſlibberig. Ik voelde als toen het Oor des Kinds aan de *Schaambeenderen*, het áchterſte gedeelte des Hoofds by het onderſte gedeelte van het linker *Zitbeen*, en den *Kruin* en *Fontanella*, aan de andere zyde hoogeropwaards in 't *Bekken*. Naarmaate het Hoofd verder neederzakte naarmaate wierd ook het Achterhoofd onder de *Schaambeenderen* gedraaid. De uitwendige *Schaamdeelen* der Vtouw wierden in de gedaante van een groot Gezwel uitwaards gedrukt, de *Schedemond* verwyderde zich by aanhoudendheid, meêr en meêr, de *Bilnaad* zette zich drie, en de *Anus* twee vingeren breed lang uit. De *Kruin* van 't Hoofd des Kinds draaide zich allengskens ópwaards, naar het bovendeel der *Schaamlippen*, en het Voorhoofd áchterwaards naar het onderſte gedeelte des *Heilig*- en *Staartbeens* toe. Toen het verder neederzakte, wierd het áchterſte gedeelte des *Hals* van 't Kind, onder het onderſte gedeelte der *Schaambeenderen* gevoeld; de *Bilnaad* was als toen vier of vyf vingeren breet uitgezet, zeer geſpannen en dun. Ik drukte myn vlakke Hand, als 'er eene *Wede* kwam, ſterk 'er tegen, op dat dezelve niet ſcheuren konde, en het Hoofd kwam allengskens ter Waereld, door met een halve ronde draai van onder het *Schaambeen* opwaards te reizen. Die zelfde *Wede*, die het Hoofd ter Waereld bragt, dreef ook de *Schouderen* neederwaards, en ik bevorderde deze met myne vingeren, dien ik in de *Oxelen* bragt. Ik liet het Kind, dat verloſt was, onder de Dekzelen liggen, tot dat het aanving Adem te haalen, en te weenen; en toen bond ik den *Navel* af, en doorſnee denzelven, en deed het Kind een warme Doek om 't Hoofd, en wond het in de Luiren, en gaf het aan één van de byzynde Vrouwen over. De *Moederkoek*, wierd allengskens in de *Schede* geperſt, en door zachtelyk aan het onderſte einde van den *Navelſtreng* te trekken, verloſt. Het Kind was een ſterk gezond Jongske en de Moeder herſtelde naar wenſch.

Ik heb deze verloſſing, met voordacht, zeer omſtandig beſchreeven, op dat de Leerlingen daar uit zien kunnen, hoe zy zich by natuurlyke *Baaringen* te gedraagen hebben, om dat deze de gewoonlyke omſtandigheden zyn, die by eene gezonde Vrouw voorkomen, welke haar eerſte Kind ter Waereld brengt. Als 'er nu en dan eenige zagte *Weden*, eenige Dagen voor den rechten Arbeid komen, die hebben dat voordeel, dat zy den *Moedermond*, geheel langzaam, en ongemerkt, openen, zodanig, dat het met de verloſſing ſpoediger van de Hand

gaat, als de rechte *Weden* komen. De *Moedermond* is ten aanzien der dikte en onbuigzaamheid, zeer verſcheiden, en naar maate van denzelven, word ook meêrder of minder Kragt en tyt tot het openen vereiſcht. Onder de vyftig Gevallen, zyn de Vliezen negen en veertig maalen, als de *Moedermond* volkomen geopend is, zodanig dat zy in het middelſte of onderſte gedeelte der *Schede* gezakt zyn, gebroken. Als de Vliezen gebrooken zyn, zo houden de *Weden* dan langer dan korter óp; en als zy daarna ſterker wederkomen, dan wort het Kinds Hoofd verder neederwaards gedreeven, en het Vóórhoofd wend zich allengskens van het *Zitbeen* in de holte des *Heiligbeens*. Nu behoord 'er eenige tyd toe, dat de *Kruin* den *Schedemond* verwyderd, en deze wort op 't zeekerſte, door langzaame en by aanhoudendheid ſterker wordende *Weden* verricht. Want men heeft zelden noodig, *ſlibberigmakende*, of *andere Middelen* te gebruiken, waar door zich deze Deelen zouden uitzetten. Waarlyk by eene Natuurlyke Verloſing, beſtaat genoegzaam onze geheele verrichting, daarin, dat wy de *Baarende*, eene Moed in 't lyf ſpreeken, en verhoeden, dat de *Lippenband* of *Mik* niet ſcheurt, als het Hoofd door den *Schedemond* heen gaat. Want, of men wel eêr te zeggen pleeg, dat eene zwangere Vrouw, door ons verloſt word, zo geſchied doch de verloſing, in 't algemeen door de *Weden;* en de Natuur zal ook zelfs het haare toebrengen, wanneer men maar Geduld oeffenen wil. Men moet daaröm, de *Baarende* niet daardoor, de kragten beneemen, dat men haar te ſpoedig tot den Arbeid aanport, gelyk de gewoonlyke handelwyze is, maar de werking der *Weden* zorgvuldig afwachten; en wy zullen, in de meeſte Gevallen, niets meêrder te doen hebben, dan het Kind te ontfangen.

TWEEDE GEVAL.

In 't Jaar 1743, verloſte ik eene Vrouw in den beginne der zeevende Maand van haar derde Kind. Om dat haar Man 20 Dagen te vooren overleeden was, en by deze geleegenheid hadde zy ontdekt, dat zich het Kind zeer ſterk beweegde, waaröp een ſoort van een trillende beweeging volgde, waarna zy geen beweeging meêr van het Kind ontdekt heeft. Den negentienden Dag naar dit Toeval, overviel haar een Afgang, die haar *Weden* verwekte. De vliezen braaken, toen zich de *Moedermond* volkomen geöpend hadde, en zy wierd aanſtonds daaröp van een dood Kind verloſt, hetwelk zeer gemakkelyk ter Waereld kwam, ſchoon de Onderbuik zeer gezwollen was.

No. 2.

EERSTE GEVAL.

Van den Schedemond, *geöpend door de vliezen.*

In 't Jaar 1742, wierd ik by eene van de Arme Vrouwen geroepen, welke door myne Leerlingen bediend wierden, en toen ik haar ſtaande eener *Wede* onderſloeg, zo vond ik, dat de Wateren, de vliezen, door den *Schedemond* heen, in eene groote, ronde, Kogelvormige gedaante, uitgedreeven hadden. En toen de *Wede* ophield, en de vliezen ſlap wären, zo konde ik het Hoofd des Kinds geheel onder in de *Schede* met myne vingeren duidelyk voelen. Ik liet haar met de Billen naar de zyde der Bedſteede leggen, en met een Deeken bedekken. De *Weden* waren ſterk, kwaamen kort op malkander, en dreeven de Vliezen, en de Wateren benevens het Kinds Hoofd door den *Schedemond*, of door de Geboorte heen; ja zelfs wierden de *Schouderen*, en een gedeelte des Lighaams verloſt, eêr de Vliezen braaken; en toen dit volgde, zo ſcheurden zy rondöm den *Rand* des *Moederkoeks* af, en bleeven om het Hoofd, en het Lighaam des Kinds zitten, 't welk daaröm geen Ademhaalen konde, tot dat zy 'er afgeſtroopt waren. Deze Vrouw had reets vóór deze verlosſing, meer Kinderen gehad; het *Bekken* was wyd, het Kind was voldraagen, en van een gewoonlyke groote, maar de *Nageboorte* volgden niet zonder groote moeiten. Men verhaalde my, dat zy niet boven de zes *Weden* gehad hadde, voor dat ik gekomen was; en zy was reeds verloſt eêr myn Leerling, berigt kon kreigen, dat hy komen moeſt. Zy was bovenmaaten vergenoegd, toen zy vernam, dat haar Kind met een Helm gebooren was, die zy droogden en zorgvuldig bewaarden, in volle verzeekering, dat haar Kind noch ter Zee, noch te Lande ongelukkig konde zyn, zo lang hy denzelven in bezit hadde.

TWEEDE GEVAL.

Ik wierd in dit zelfde Jaar, by eene andere arme Vrouw gehaald, die ik zelfs verloſte. De Vliezen, de Wateren en het Hoofd wierden ter geboorte buitenwaards gedreeven, om dat de *Baarende*, op de leuning van een Stoel ſtaande leunde. Als toen braaken de Vliezen, en ſcheurden zich rondöm los eêr de *Schouderen* gebooren wierden, en bleeven aan het Hoofd hangen. Dezelfde *Wede* bragt het Lighaam, en de *Nageboorte* ter Waereld, en ik kwam juiſt te rechter tyd, om het Kind te ontfangen, dat het niet ter Aarde viel.

DER.

DERDE GEVAL.

In 't Jaar 1746, bediende ik eene Vrouw, welke op het einde der achtſte Maand, met den Arbeid, ter verlosſing, overvallen wierd. Zy was te vooren ſpoedig verloſt geworden, en had ook tegenwoordig ſterke en overvloedige *Weden*. De Vliezen en de Wateren, waren ter Geboorte buitenwaards geperſt, en het Hoofd des Kinds, was laag naar beneeden gezakt, ſchoon het niet zó ſterk als de Vliezen voortging, die eindelyk ter groote eenes Kinds Hoofd buiten den *Schedemond* gedreeven wierden. Om dat het Hoofd in dezen ſtand, een tyd lang verbleef, zo zette de zwaarte der Wateren, de Vliezen onderwaards, en verbeeldden een grooten Zak, die boven eng toeliep, en die ik uittrok, en in een *Bekken* wierp. Zy wierd hierop door drie *Weden* van het Kind verloſt, dat al acht of tien Dagen dood geweeſt was, en een opgeſwollen Buik hadde, waardoor de verlosſing was vertraagt geworden.

VIERDE GEVAL.

In 't Jaar 1748, wierd ik in álleréil by eene voornaame Dame gehaald, welke, van haar eerſte Kind, in het begin van de zeevende Maand, in *Baaring* begreepen was. Maar eer ik by haar konde weezen, wierden de Vliezen met de *Nageboorte*, de Wateren en het Kind, alles tezaamen verloſt, en door de *Vroedvrouw* in een *Bekken* gelegt, zodanig, dat ik de Vliezen geheel met het Kind in eene groote meenigte Wateren dobberende aantrof. Ik opende dezelven in álléreil, zonder dat my ingevallen was, na het Pisvlies (*Alantois*) om te zien, en zag uit alles dan duidelyk, dat het Kind, tien of veertien Dagen dood geweeſt was.

VYFDE GEVAL,

In het zelfde Jaar, wierd myn byſtand, ook noch van een ándere *Baarende* Vrouw begeert, welke, van haar éérſte Kind, op haar Rekening was. Met de *Baaring* ging het geheel langzaam toe, doch de Vliezen en het Water openden allengskens den *Moeder*-en *Schedemond*, zonder dat zy braaken; en de Vrouw wierd van een dood Kind, wiens Buik zeer opgezwollen was, gelukkig verloſt.

ZES-

ZESDE GEVAL.

Ik verloſte in 't Jaar 1751, eene Vrouw in de achtſte Maand, by welke de vliezen en de Wateren, den *Schedemond* geöpend hadden, en 'er tamelyk ver buitenwaards gedreeven waren. Het Kinds Hoofd was 'er van gelyken, ten deele uitgeperſt, en als men het aanraakte, liet zich het voelen, als of 'er noch iets ongemeens in was, namelyk, of 'er noch een ſtelzel van Vliezen en Wateren voorhanden waren, en ik geloofde ook, de losſe *Beenderen* eenes *Herſenpans* te ontdekken. Toen ik de Vliezen verbrooken hadde, zo voelde ik het Hairige gedeelte des Hoofds, en ontdekte dat het Kind een Waterhoofd had, welk ſpoedig ter Waereld kwam, en eenige Dagen leefde, en ſcheen door het aanhoudend kermen, in een groote doods Angſt te leggen. Zie de 43ſte *Verzameling* No. 13.

Ik heb ook, noch buiten deze, in veelen Gevallen, de behulpzaame Hand gebooden, alwaar ik de Vliezen buiten den *Schedemond* geopend hebbe, daarin het Hoofd reets gebooren was, eêr zy geborſten waren. Ik beſpaarde inderdaad, by alle Natuurlyke verlosſingen, deze Konſtbewerking, welke maakte, dat het Kind 'er veel gemakkelyker doorgaan konde, en verhaalde nooit aan de goede Vrouwen, dat de vliezen op het Kinds-Hoofd gebleeven waren, om haar alle geleegendheeden te beneemen, van haare ſchandelyke bygeloof te koesteren.

No. 3.

EERSTE GEVAL.

Van het openen des Moeder- *en* Schedemonds *door het* Kinds Hoofd *en de* Vliezen.

In 't Jaar 1747, wierd ik by eene Vrouw gehaald, welke van haar twee-de Kind in *Baaring* begreepen was, en voelde, dat de *Moedermond*, zeer wyd open ſtond, en de *Vroedvrouw* hadde verhaald, dat de Vliezen gebrooken waren. Dit verhaal had de Vrouwen in een zotte ongeruſtheid gebragt, welke zich inbeelden, dat de Vrouw in een ſlegte omſtandigheid geraaken zoude, indien zy niet aanſtonds verloſt wierd; en inderdaad deze vrees was de oorzaak, dat men my had laten haalen. Toen 'er twee of drie Weden geweeſt waren, zo vond

ik, dat het Hoofd, den *Moedermond*, allengskens geöpend hadde, dat de Wateren noch niet ontlaſt waren, en dat de *Vroedvrouw*, ontwyfelbaar een geringe ontlaſting van Pis, vóór deze Wateren aangezien hadde. Ik verzekerde hieröp, de *Baarende*, dat zy in geen Gevaar was, en dat, alſchoon de Vliezen gebrooken en de Wateren ontlaſt waren, de verlosſing dan noch aan de Natuur moeſt overgelaaten worden. Ingevolge hiervan, wierd het Hoofd ſpoedig in 't midden van 't *Bekken*, neederwaards geperſt; en toen de *Moedermond* volkomen geöpend was, zo voelden ik, dat de Vliezen zeer dun waren. Daar volgde weder een *Wede*, en deze dreef het Hoofd geheel in 't *Bekken* neederwaards; toen de Vliezen op het Hoofd borſten, konde ik de Hairen van 't Kinds Hoofd duidelyk voelen, en de *Baarende* wierd een korten Tyd, daarna door de *Vroedvrouw*, gelukkig verloſt. Ik konde, ſtaande de *Baaring*, geen Wateren ontdekken, en daar ontlaſte zig ook zeer weinig, toen het Lighaam ter Waereld kwam.

Ik heb zo wel vóór, als ſederd déze geleegendheid, veele Gevallen van die ſoort onder handen gehad, die in 't algemeen ligt en gelukkig van de hand gingen, en zy openbaarden zich, als het Kind met weinig Water omgeven was. Ik heb ſomwylen niet eêrder recht geweeten, of de vliezen gebrooken waren of niet, tot dat het Hoofd zo ver naar beneeden kwam, dat ik den vóórſten of middelſten vinger, ongehinderd inbrengen, en het hairächtige Deel des Hoofds voelen konde. Maar deze onzekerheid, is by zulke ligte Geboortens, van geene gevolgen. Ja, ik konde ook één en ándermaal, geen Vliezen eêrder ontdekken, vóór dat het Hoofd laag naar beneeden gezakt was, en alsdan, wierd ik het gewaar, dat dezelve in het áchterſte gedeelte des *Bekkens* geperſt wierden. *Zie Plaat* XIV en XV.

TWEEDE GEVAL.

In 't Jaar 1745, was ik by een *Baarende* Vrouw, by welke het Kinds Hoofd, op gelyke wyze naar beneeden kwam, als in het voorgaande Geval. Het Kind was klein, en geraakte gemakkelyk naar beneeden, maar de Wateren konde ik niet ontdekken, ook gaaven de Vliezen zich niet eêrder mede, voor dat het Hoofd reeds gebooren was. By ándere geleegenheden, daar weinig Water tegenwoordig was, braaken de Vliezen, in 't algemeen genomen, eêrder.

No. 4.

EERSTE GEVAL.

Waar het Kind *klein of het* Bekken *groot was.*

In 't Jaar 1749, wierd ik by eene voornaame Vrouw geroepen, welke my om byſtand aangenoomen hadde, wyl zy de voorige reis, wegens de grootte des Kinds, en engheid des *Bekkens*, lang in *Baarensnood* geleegen hadde; maar eêr ik aan haar Huis komen konde, was zy reets verloſt, en deze ongewoone ontmoeting ontſtond uithoofde, dat het Kind zeer klein was, en vier of vyf Weeken voor haar vollen Tyd kwam.

TWEEDE GEVAL.

In 't Jaar 1751, wierd ik aangenomen, om eene Vrouw by haar éérſte verloſſing by te ſtaan, wyl haare Vrinden bevreeſt waren, dat zy het zeer hart zoude hebben, om dat zy zeer Mismaakt en den geheelen Dragt door, zeer krank geweeſt was, en weinig of geen Spyzen gebruikt hadde. Zy was, twee of drie Dagen achteréén, door zachte *Weden* overvallen geweeſt, maar toen die ſterker kwaamen, zo zond men aanſtonds om my, maar eêr ik by haar konde komen, was zy reeds verloſt. Het Kind was zeer klein, en haar *Bekken* was van een middelbaare grootte, en de *Moedermond* tot aan den *Schedenmond* gedreeven. De ſpoedig verloſſinge veroorzaakte een ontſtookenen *Moedermond*, maar welke zich verdeelde, na dat zy overvloedig dun *Garſtewater* dronk. Evenwel klaagde zy na den negenden Dag, dat het haar, daar ter plaatze, noch ſmerte, wanneer zy haar oprichte; maar wanneer zy in 't Bedde lag, dan voelde zy geen zonderlingen Pyn. Ik beval haar, om die rede, langer in 't Bed te blyven, dan naar gewoonte, teſſens dat zy een in *roode Wyn gekookte Spons*, in de *Schede* opwaards zoude ſteeken, en dat zulks alle Dagen ettelyke reizen gedaan moeſt worden. Door dat middel verdween haar ongemak, na verloop van één Maand.

DERDE GEVAL.

Omtrend nu zes of zeven Jaaren geleeden, wierd ik den dertienden Dag na de verloſſing, by eene Lyderes geroepen, welke over een diergelyk ongemak klaagde, welk ik in 't voorgaande Geval beſchreeven hebbe, en vangelyken door een ſpoedige verloſſing ontſtond. Het *Bekken* was groot, en de

Moedermond gezwollen en Pynlyk, wanneer men denzelven aanraakte, en ik beval haar om die rede, dat zy haar te Bedde begeeven zoude. Haar Geneesheer, wierd om raad gevraagd, en wy waren beide van gedachten, dat zy vlytig ſlappe *Kandeel*, *Hoendernat*, en om de verändering *Garſtewater Drinken* moeſt, om een zweeting te bevorderen, en een gelyke hoeveelheid, van een *ontbindend Afkookzel*, en *roode Franſche Wyn* met *zacht Lywaat*, warm in de *Schede* ſteeken moeſt. Verſcheiden Dagen achteréen, voelde zy altoos de Pyn, als zy uit het Bed opſtond, tot dat zy eens des Nachts, als men haar zeide, dat het Kind zeer Krank was, in alleréil opvloog, en naar de Kinderkamer liep, en deze beweeging maakte van haar ongemak een einde.

Ik ben by veele Gevallen geweeſt, bywelke de Vrouwen over dit ongemak klaagden, hoewel niet zo erg, als het met de verlosſing ſpoedig voortging, en het Kind klein, of het *Bekken* wyd was.

Daar zyn veele Vrouwen, die myn aangenoomen hebben, maar zy zyn alle zonder myn hulp verloſt geworden, eêr ik haarer wooning bereiken konde; uitgezonderd ééne Vrouw, welke 5 Kinderen, zo ſpoedig *Baarde*, dat ik nooit tydig genoeg, om haar by te ſtaan, komen konde, het eerſte Kind uitgezonderd, of ik ſchoon niet verre van haar woonde, en altoos, wanneer zy my liet haalen te huis was.

VYFTIENDE VERZAMELING.

Van draalende *of* langwylige Arbeiden.

No. 1.

EERSTE GEVAL.

Van de taaiheid der Vliezen, *wanneer die met de* Wateren *naar beneeden geperſt worden.*

In 't Jaar 1743, wierd ik des Avonds om 7 Uuren, by eene *Baarende* Vrouw gehaald, welke zeer ſterke *Weden* hadde: de *Moedermond* was wyd geöpend; het Hoofd bevond zich geheel boven in 't *Bekken*, en ruſte, gelyk gewoonlyk, tegen de *Schaambeenderen*, by ieder *Wede*, perſten eene geringe meenigte van Water, in de Vliezen áchterwaards in 't *Bekken* naar beneeden. Ik wachte, om te zien, of het Kinds Hoofd wilde voortgaan; maar ongeácht de *Moedermond* zig volkomen geöpend hadde, zo wilde ik echter de Vliezen niet breeken, wyl in 't voorgaande Jaar, toen zy van haar éérſte Kind verloſt wierd, het *Baaren*, wegens de groote des Kinds Hoofd, langzaam en moeijelyk van de hand ging, ongeácht het veel verder gevorderd, en de Vliezen gebroken waren. Ik had dan geen begeerte de vliezen te doen breeken, vóór dat het Hoofd verder naar beneeden gezakt was, en zy bragt zonder Ruſt en Slaap, onder zeer geweldige *Weden*, die zich om het Minut 5 of 6 openbaarden, tot des Morgens ten 7 Uuren door. Zy begon, ongeácht al myn zorg en vlyt, die ik aanwende, om haar by kragten te behouden, en de trooſtelyke aanſpraak haarer Geneesheer, die tegenwoordig was, evenwel te verzwakken, en de Vrouw zeide, dat zy vóór haar verloſsing ſterven moeſt, zó dat haare Bloedverwanten, weegens haaren Toeſtand, angſtig en bevreesd wierden. Het Hoofd was in dien geheelen Tyd niet het geringſte gevorderd, noch ook de Vliezen met de Wateren, verder naar beneeden gedreeven geworden. Ik bragt myn' vingeren in de *Schede*, en beproefde driemaalen, maar te vergeefs, de Vliezen te breeken, maar eindelyk barſteden zy geduurende een ſterke *Wede*, waarop zeer veel Water zig ontlaſte, en het Hoofd midden in het *Bekken* kwam. Toen dit geſchied was, zo wierd zy kort daaröp van een ſchoon Kind verloſt, maar dat iets kleiner dan haar vóórgaande was.

TWEEDE GEVAL.

In 't Jaar 1745, wierd ik des Morgens om 3 Uuren, door een *Vroedvrouw*, by eene Vrouw gehaald, welke van haar éérſte Kind in *Baarensnood* zat. Zy,

berigte my dat de *Weden* ſterk en menigvuldig geweeſt waren, de Vrinden voor haar bezorgt waren, en myn Raad en byſtand begeerde. Ik ontdekten, onder eene *Wede*, dat de *Moedermond* zig, ter wydte van een halve Kroon geöpend hadde, ſchoon dezelve hart en ſtyf was. Zy was, door het gaan in haar Kamer, en haar *Wede* ſtaande, en met andere Standen af te wachten, en door twee Ruſteloose Nachten, zeer vermoeid, en bovendien Hartlyvig. Ik ſchreef haar een *ontbindend Aarsſpuitzel* vóór, en na dat hetzelve gewerkt hadde, toen ſtelde ik een tweede Onderſlaaning, onder eene *Wede*, in 't werk, en bevond den *Moedermond*, gelyk te vóóren, en de Vliezen wierden met de Wateren ſterk na beneeden geperſt; maar toen de *Weden* ophielden, zo wierden de Vliezen ſlap, en ik voelde het Kinds Hoofd, 't welk, wanneer ik het met den vinger aanraakte, op en neder dobberde, een omſtandigheid, welke duidelyk te kennen gaf, dat 'er veel Water in de Vliezen tegenwoordig was. Ik verzeekerde de *Baarende* en de Vrienden, dat het Kind wél ſtond, en 'er geen het minſte gevaar te vreezen was. Als toen gaf ik de *Vroedvrouw* te raad, dat zy de Vrouw te Bedde helpen, en niet verder afmatten, of haar hulp toebrengen zoude, vóór dat de *Weden* aandrongen. En wanneer zy niet van haar zelfs eenige ruſt genieten mogt, zo ſchreef ik, in geval van noot, het volgende *Drankje* vóór.

℞. *Aq. Alexit. Simp. Drachm.* xiv. *Tinct. Thebaic. Gt.* xv. *Syrup. e Miconio Drachm.* ij. m.

Ik beval haar ook, veel ſlappe warme *Kandeel* te *Drinken*, om een uitwaasſeming te bezorgen. Den volgenden Avond, wierd ik wederom geroepen, wanneer my de *Vroedvrouw* te verſtaan gaf, dat de Lyderes het *Drankje* gebruikt hadde, waaröp zy een verkwikkende Ruſt en een ſterke Zweeting gehad hadde, ſchoon zy dikwils door de *Weden* in haar Ruſt geſtoord wierde. En zy verhaalde my ook, dat de Vliezen noch niet gebrooken waren, of ſchoon de *Baarmoeder* reeds vier Uuren volkomen geöpend was geweeſt. Toen ik zulks onderzogt, zo vond ik de Vliezen met veel Water, tot geheel onder in de *Schede* gezakt, en als de *Wede* ophield, zo voelde ik het Hoofd, zeer laag na beneeden gezakt. Ook ging het ligt op- en neederwaards, waar uit ik beſloot, dat het of zeer klein, of dat het *Bekken* heel wyd moeſt zyn. Maar om dat het haar éérſte *Kraam* was, zo wachte ik noch twee Uuren, en hoopte, dat de Vliezen noch verder nederwaards zouden komen, om den *Schedemond* te verwyden. Maar zy bleeven waar zy waren, dus beſloot ik, dat haare ſterkte, de verloſſing vertraagde, en toen ik dezelven, op dezen grond, verbrak, zo kwam het Kind aanſtonds daaröp ter Waereld.

DERDE GEVAL.

In 't Jaar 1745, wierd ik vroeg in den Morgenſtond, door een *Vroedvrouw*, by

by een Vrouw gehaald, welke reeds 24 Uuren van haar éérſte Kind in *Baarensnood* geleegen hadde. Ik vond den *Moedermond* zeer wyd geöpend, de Wateren dreeven de Vliezen, in eene groote ronde gedaante, uitwaards, en als de *Wede* nalieten, dan voelde ik het Hoofd des Kinds, aan het bovenſte gedeelte der *Schaambeenderen* geklemd. De *Vroedvrouw* zeide my, dat zy de *Baarende* reeds eenige Uuren in deze omſtandigheid bevonden hadde; maar dat zy de Vliezen niet te vroeg had willen breeken, om dat de Vrouw een weinig Mismaakt, en het *Bekken* eng was. Maar om dat de Vrienden wegens deze draalende verlosſing, zeer bekommerd waren, en 'er ook een weinig Bloed zig begon te ontlaſten, zo achte zy het noodig, my om Raad te vraagen. Na dat ik haar tweemaal, onder een aanhoudende *Wede*, onderſlaagen, en alles rypelyk overwoogen hadde, zo beſloot ik, dat de verlosſing, door de ſterkte der Vliezen, opgehouden wierd, welke dikker dan gewoonlyk ſcheenen te zyn. Want, doordien het Hoofd des Kinds, als men 't aanraakte, opwaards ſteeg, en dan weder neederdaalde, zo bleek het, daardoor klaar, dat het niet geklemt zat, en dat 'er veel Water tegenwoordig was. Of zy ſchoon naar allen aanzien, noch niet meer dan 12 Oncen Bloed verlooren hadde, zo verbrak ik echter de Vliezen, onder de volgende *Wede*, en daar ontlaſte zig een meenigte Waters, en het Kinds Hoofd zakte verder áchterwaards naar het ópperſte gedeelte van het *Bekken* toe. Ook trof ik den *Moedermond* los en zagt aan; en om dat dezelve niet meêr door de Vliezen en Wateren uitgezet wierd, zo was de Vrouw een heele poos zeer wel en zonder *Weden*, en de ontlaſting van Bloed hield geheel op. Vóór dat de Vliezen gebrooken wierden, had zy een groote begeerte tot ſlaapen, maar welke, door de *Weden* verhinderd wierd. Ik beval haar, om die rede, dat zy ongekleed in 't Bedde leggen en ruſten zoude, op dat zy, zo het mogelyk was, een natuurlyke ſlaap verkrygen mogt, zy ſliep ook waarlyk en wierd daardoor verkwikt. Wat het Bloed aanging, dat zig van haar ontlaſte, dat verſtrekte haar meêr ten vóór- als ten nadeele; want zy had zeederd eenige Weeken, over een zwaarmoedigheid, over een aandrang van vochten naar haare Oogen, en over Pynen en Duizelingen in 't Hoofd geklaagd, welke toen veel beeter waren, zodanig, dat zy zeide, dat zy zich veel beeter en ligter bevond. Ik verbood de *Vroedvrouw*, haar niet in de ruſt te ſtooren, en als de *Weden* weder kwaamen, de Arbeid op eene langzaame en zagte wyze voort te laaten gaan, om het Hoofd tyd te vergunnen, om de *Schede* en de Uitwendige Deelen te kunnen verwyden. Ja, ik zeide haar ook, dat de *Baarende*, om dat zy noch by kragten, en gezond was, niets verder noodig hadde, als dikwils *ſlappe Kandeel, Brood-* of *Garſtewater* te *Drinken*, om een overvloedige zweeting te bevorderen, en te onderhouden. Ik verſtond naderhand, dat zy eenige Uuren geſlaapen hadde; en toen zich de *Weden* weder openbaarden, door de *Vroedvrouw* ligt en gelukkig verloſt wierd.

VIERDE GEVAL.

In 't Jaar 1750, was ik by de verlosſing eener Adelyke Dame tegenwoordig, welke wel niet van haar éérſte Kind in Arbeid zat, maar doch álle de in 't vóórige Geval opgeteekende ongemakken hadde, uitgezonderd de ontlaſting van Bloed. Ik gaf haar te Ráad, dat zy zig 8 Oncen Bloed, zou aftappen laaten en zy bevond zig, daar na, aanſtonds beeter. Maar, om dat het met de *Baaring*, wegens de ſterkte der Vliezen langzaam voortging, ſchoon het Kinds Hoofd zeer laag in 't *Bekken* gezakt was, zo wierden die echter gebrooken, en de Vrouw wierd daarna, door twee of drie *Weden* verloſt.

No. 2.

Van de ſterkte der Vliezen, *wanneer zy door de* Wateren *niet uitwaards gedreeven worden.*

EERSTE GEVAL.

In 't Jaar 1745, wierd ik des Morgens om 4 Uuren door een *Vroedvrouw*, by eene Vrouw gehaald, die haar te vóóren, zonder zwaarigheid, verloſt hadde, en nu, veele Uuren lang met eenen zwaaren Arbeid, toegebragt hadde. Zy zeide dat de Vliezen, drie Uuren eêr dat ik kwam, gebrooken waren, en zy had by ieder *Wede*, haare verlosſing verwagt, die vermoedelyk, ſlechts, daardoor opgehouden wierd, wyl het Kind een al te groot Hoofd hadde, en dood was. Ik vond, dat het Hoofd des Kinds, omtrent twee derdedeelen ver in 't *Bekken* gezakt was, en ik voelde by ieder *Wede* dat 'er een geringe meenigte van Water zig ontlaſte, van welke ik in den beginne, maar valſch, geloofde, dat het uit de *Baarmoeder* kwam. Maar toen de *Wede* ophield, en ik het Hoofd iets met myn' vinger op wilde heffen, zo merkte ik, dat 'er veel Water uit de Blaas drong, en toen ik naar de Hairen op het Hoofd voelde, zo vond ik, dat de Vliezen noch glad en niet gebrooken waren. Ik hefte het Hoofd noch eens in de hoogte, om dat de Vrouw noch meêr Pis ontlaſten zoude, en als toen verbrak ik de Vliezen. Doch, met de volgende *Wede*, zakte het Hoofd tot aan den *Schedenmond*, nederwaards, en het Kind kwam aanſtonds ter Waereld.

TWEE-

TWEEDE GEVAL.

In het zelfde Jaar, ſtond ik eene Vrouw, toen zy van haar eerſte Kind in *Baarensnood* zat, by, en konde geen Wateren voelen, ſchoon het Hoofd, en de Vliezen, den *Moedermond* allengskens geöpend hadden, en tot in het midden des *Bekkens* gezakt waren, alwaar zy byna twee Uuren ſtaan bleeven. Om dat ik met myn' vinger rondöm het Hoofd voelen konde, zo ontdekte ik het Oor aan de *Schaambeenderen*, en de Naaden geheel duidelyk, waarüit ik beſloot, dat het Hoofd niet groot, en het *Bekken* niet eng was, maar dat deze ophouding, door de ſterkte der Vliezen ontſtaan moeſt. Ik beproefde om die rede, als 'er eene *Wede* aanhield, dezelve, dunner te maken, door ze met myn Nagel, die kort en glad was, te wryven, zodanig, dat zy onder een volgende *Wede* op het Hoofd borſten, waarna het Hoofd tot den *Schedemond* nederwaards zakte, en deze allengskens opende, zo dat het Kind gelukkig verloſte.

Ik ben by veele Gevallen van gelyke ſoort tegenwoordig geweeſt, waar de verlosſing, door de ſterkte der Vliezen vertraagt wierden, maar om dat ik dikwils draalende en verdrietige Gevallen heb zien ontſtaan, naardien men te ſchielyk was in het Breeken der Vliezen, zo verkies ik liever, een weinig aan den anderen kant te dwaalen, als maar de Lyderes niet in gevaar is, uithoofde van zwakheid of vloeijing.

No. 3.

EERSTE GEVAL.

Wanneer de Vliezen *te vroeg breeken.*

In 't Jaar 1743, wierd ik by eene *Baarende* Vrouw verzogt, welke dik en zwaarlyvig was. Zy wierd door zagte *Weden* overvallen, waardoor de Vliezen braaken en zeer veel Water ontlaſteden. Toen ik hieröp in alleryl gehaald wierde, zo vond ik de *Baarmoeder* zó wyd als een *Engelſche Schellingh* geopend, echter dun en geſpannen. Zy had reets vyf Jaaren te vooren een Kind ter Waereld gebragt, het welk aanſtonds na het breeken der Vliezen gebooren wierd; en zy dagt het mogt ook, deze reis, zo afloopen. Ik zeide tegen haar, dat 'er tusſchen dezen en haar vóórigen Arbeid, een zeer groot onderſcheid was, om dat zy, in langen tyd niet gebaard hebbende, nu dikker was, en de Vliezen te vroegtydig gebrooken waren, om welke Rede, zy deze keer, niet zo ſpoedig verlosſen zoude. Maar om dat de *Wede* niet veel zeggen wilde, en het Kind wél ſtond,

zo ſprak ik haar een Moed in 't lyf, en dat zy geduld zou oeffenen, alle angſtvallige Gedachten vaaren laaten, en zich, op alle mogelyke wyze, ſtil houden. Vermits zy Hardlyvig was, zo ſchreef ik haar een *Aarſpuitzel* vóór, welk de begeerde werking deed; zy bragt daarna noch drie Dagen, en drie Nachten, met zeer ligte *Weden* door, eêr dezelve den *Moedermond* genoegzaam geöpend hadde, zó, dat ik genoodzaakt was, de Vrouw álle Avonden een *Middel* uit *Opium* te geven, en haar te beveelen, dat zy zich den meeſten tyd door, in 't Bed moeſt houden, om daardoor haare Kragten te behouden. Om dat de *Moedermond* zig volkomen geöpend hadde, zo werden de *Weden* ſterker en zy wierd zeer ſpoedig van een zeer klein Kind verloſt.

TWEEDE GEVAL.

In 't Jaar 1745, wierd ik by eene arme Vrouw gehaald, welke van haar derde Kind, twee Dagen in *Baarensnood* geleegen hadde; en ik vond den *Moedermond* ter groote van een Schelling geöpend, maar dik van Lippen. De Vliezen waren gebrooken, het Kinds Hoofd lag aan het bovenſte gedeelte van het *Bekken*, en de *Baarende* was aan den *Afgang*, welke, vermoedelyk, eenige zagte *Wede* verwekte, zy was van iemand bediend geworden, die zich in de *Vroedkunde* niet geoeffend hadde, en om dat zy gezien had, dat de Vliezen gebrooken waren, zo beelde zy zich in, dat zy de verlosſing op álle mogelyke wyze verhaaſten moeſt; en ten dien opzigte plaagde zy de *Baarende* buitengewoon, om dat zy haar beval, by ieder niets beduidende *Wede*, rond te gaan wandelen, en uit alle kragt te perſſen.

Vermits nu de Vrouw volkomen verzwakt was, zo liet ik haar te Bedde brengen, en beval haar ſtil te houden, en gaf haar aan een jong *Vroedmeeſter* en eene *Vroedvrouw*, die beide myne Leerlingen waren, over, die haar *vyf Grynen Pilulæ Saponacæ* gaven, en zulk eene Gift één of twéémaalen herhaalen zouden, als het nodig was. Door dit *Middel* bedaarde de *Wede;* zy geraakte in ſlaap, en bekwam weder. Zy bevond zich twee Dagen heel wél, uitgezonderd, als zy zomwylen eenige ligte *Wede* hadde, geduurende welke, een weinig Water uitgedreeven wierd. Maar den derden Nagt, wierden de *Weden* geweldiger, de *Moedermond* weeker, en door het Hoofd des Kinds, meêr en meêr geöpend, welke de Deelen, daarin het neederzakte, opvulden, zodanig, dat het uitzyperen der Wateren ophield, en de Vrouw in zeer korten tyd gelukkig verloſt wierd.

DER.

DERDE GEVAL.

Kort daarop, wierd ik by eene *Baarende* Vrouw, door een *Vroedmeester* gehaald, welke zich in de *Vroedkunde* noch zeer weinig geoefend hadde. My ter zyde trekkende, verhaalde hy my, dat hy voorneemens was, eene Vrouw te verlosſen, voor welke hy reets 24 Uuren gezeeten hadde; en wyl hy noch niet befaamt, was, zo vond hy het raadzaam, iemand van de Konſt 'er by te haalen. Inderdaad ik ſtond verwonderd over zyn Toeſtel, dat zeer buitengewoon was, want zyne Armen waren met Servetten omwonden, en om zyn Lighaam had hy een Tafellaaken gedaan, dat van de Borſt af needer hong. Hy was van voorneemen het Kind te keeren, en by de Voeten te haalen, en begeerde van my, dat ik de Vrouw zou onderſlaan, en de Vrienden van de noodzaaklykheid overtuigen, dezen ſtap aanſtonds te moeten doen, om Moeder en Kind te behouden. Ik voelde, dat de *Moedermond* eenen Kroon wydte geopend was, en het Hoofd vóórkwam; en na ik van álles ten vollen onderrecht was, zo beſloot ik, dat het met de verlosſing, om die rede, zich moeijelyk opdeed, om dat de Vliezen te vroeg gebroken waren. Ik gaf om die rede, dien *Heer* in 't geheim een vrindelyken Raad, en hy lag hier op zyn Toeſtel af; en om dat de Vrouw, die noch by Kragten was, en den vóórgaanden Nagt niet geſlaapen hadde, zo wierd haar een *Middel* uit *Opium* gegeven. Zy ſliep verſcheiden Uuren, en bevond zich daardoor verkwikt; tegen den Morgen kwaamen de *Weden* weder, en Kind en *Nageboorte* ter Waereld. Ik heb zeer veel zulke Gevallen gehad, in welken, door eene voorzichtige behandeling, de Deelen zich allengskens verwyden, en de Vrouwen zeeker verloſt wierden. Daar zyn my veele Vrouwen bekend, waar de Vliezen verſcheiden Dagen, Weeken, ja Maanden te vooren, eêr de *Baaring* begon, gebroken waren; en als zy niet zonderling verzwakt waren, dan wierden zy zeer ligt verloſt. Naar myne ondervinding, komt dit ongemak voornamelyk dikke en vette Vrouwen het meeſt over, en dit kan zeer ligt, aan eener verſlapping van Deelen, toegeſchreeven worden.

VIERDE GEVAL.

Meedegedeeld door DR. DURBAN *van* RICHEMOND *en* SURRY.

In 't Jaar 1750, wierd hy by eene *Baarende* Vrouw, omtrend NORWICH gehaald. De Vliezen, waren reeds twee Dagen te vooren gebroken, en zy had, dezen Tyd door, geene Ruſt genooten. Zy was zeer zwak en moedeloos, en had geweldige walgingen en den Hik; en toen hy ze onderſloeg, zo vond hy, dat het Kinds Hoofd vóórkwam. Hy beval haar, dat zy zich te Bedde zoude begeven, en ſchreef haar een *Ruſtverwekkend Drankje* vóór, waarop een *ver-*

kwikkende ſlaap van twee of drie Uuren, volgde; en de *Weden* wierden, die te vooren zwak geweeſt waren, ſterker en menigvuldiger, en de Vrouw verloſte gelukkig.

Hy zegt, hy had ze met de Tang kunnen verlosſen, maar hy volgde liever myn Raad, welke is, die *nooit te gebruiken, dan in een volſtrekte noodzaakelykheid.* Dezelfde Handelwyze heeft hy in verſcheiden Gevallen, met een goeden uitſlag geoeffend.

VYFDE GEVAL.

Ik wierd by eene Vrouw geroepen, die van haar éérſte Kind in Arbeid zat. De Vliezen braaken des Avonds, en zy had dien geheelen Nagt door menigvuldige *Weden*, maar zy wilde my niet eêrder, dan den volgenden Morgen omtrend 8 Uuren, de onderſlaaning toelaaten, wanneer ik vond, dat het Kinds Hoofd op de *Schaambeenderen* ruſte, en de *Moedermond* week, en ſlap hong, als of hy te vóóren zeer wyd geopend was geweeſt, eêr de Vliezen braaken. Maar de *Schede* en *Schedemond* waren zeer eng. Zy had den geheelen Nagt geen Ruſt genooten, de *Weden* wierden buitengewoon geweldig, en overvloedig, en het Hoofd des Kinds ging niet het minſte voort. Wyl zy nu geweldig over den Onderbuik klaagde, zo vreesde ik, dat de *Baarmoeder*, door de geweldige *Wede* mogt barſten, en ik ſchreef haar een *pynſtillend Drankje* vóór, om het Geweld der *Weden* te doen bedaaren, en ſlaap te verwekken. Omdat zy reeds gewoon was, *Middelen* uit *Opium* te gebruiken, zo ſchreef ik haar, tot 30 *Droppelen* toe, *Tinctura Thebaica* twee *Drachm. Syrup. de Meconio* en *Slap Kaneelwater* vóór. Deze *Middelen* deeden de begeerde werking. Zy ſliep eenige Uuren, en ſtond nu en dan eene geweldige *Wede* uit. Om 12 Uuren des Nagts, toen de werking van de *Opium* ophield, en haare *Wede* zich weder geweldig opdeede, zo ſtond zy my een tweede onderſlaaning toe, en ik vond het Hoofd noch in den zelfden ſtand, desweegens zy het voornoemde *Drankje* ten tweedemaal gebruikte. Zy bevond zich hierop tot des Morgens om 8 Uuren tamelyk lydelyk, wanneer de Pynen wederkwaamen, en zy het *Drankje* weder in nam. Om die zelfde Reden, wierd het ook weder des Avonds om 6 Uuren en des Morgens om 4 Uuren gebruikt. Omtrend 8 Uuren wierd my de derde onderſlaaning toegeſtaan, wanneer ik voelde, dat het Hoofd in een langächtige gedaante, tot in het midden des *Bekkens* nederwaards geperſt was. Maar het onderſte gedeelte der *Schede*, als ook de *Schedemond*, waren noch zeer eng, zodanig, dat 'er noch eenigen Tyd vereiſcht wierd, om beide te verwyden, en het Hoofd, welk wat groot was, nederwaards te persſen, en langwerpig te maaken. In het begin van den Arbeid, had zy eenigemaalen een dunnen *Stoelgang* gehad; maar om dat zy drie Nagten en twee Dagen achteréen, geen Pis gelooſt hadde,

de, zo vermeêrderde de uitzetting der Blaas, die haar zwaar Pynigde als de werking van de *Opium* ophield, en evenwel wilde zy niet toeſtaan, dat ik haar de Pis aftappen mogt, zo dat ik genoodzaakt was, haar wederöm *Opium* toe te dienen. Zy verbergde de geweldige *Weden*, die nu en dan zich openbaarden, om dat ik haar niet onderſlaan zoude, en wilde niemand by zich dulden, dan haar *Kraambewaarſter*. Eindelyk wierd ik des Avonds in alleryl uit een ander vertrek gehaald, en vond dat het Hoofd voor het grootſte gedeelte verloſt was, zó, dat het noch net tyd was de verſcheuring van de uitwendige Deelen te voorhoeden. Ik voelde een zagte klopping in de Vaten van de *Navelſtreng*, doch ik konde op alle de gewoonlyke wyze, het Kind niet tot de Ademhaaling brengen. Ik verloſte de *Nageboorte*, en vond de *Baarmoeder*, in eene ordentelyke geſteldheid, en tapte aanſtonds eene groote meenigte Pis, door de *Katheter* af. Ik was, dit ongeägt, genoodzaakt, het *Drankje* binnen de 24 Uuren, noch vier of vyf maalen te laaten gebruiken, om dat zy, zonder hetzelve, noch ſlaap noch zweet bekomen konde. Haar Pols ſloeg zwak, en de Kragten waren weg en geene *Hartverkwikkingen*, hadden de minſte uitwerking op haar. Na de verloſsing ontlaſte 'er geen Pis, en daarna, liep haar dezelve 8 Weeken lang tegen haar wil af, het geen echter, toen zy ſterker wierd, overging. Wat het Kind aanbelangde, dit ging vermoedelyk wegens haare *Schaamächtigheid* verloren, om dat zy op het laatſt van haar verloſsing, de behulpzaame hand doorgaans weigerde.

ZESTIENDE VERZAMELING.

Van de Draalende *en* Moejelyke Arbeiden.

No. 1.

EERSTE GEVAL.

Daarin zich het Vóórhoofd, *niet achterwaards in het onderſte en holle Deel des* Heiligbeens *begeeven wilde.*

Zie de XIII PLAAT ook het *eerſte Deel*, *derde Boek*, *derde Afdeeling*, No. 3.

In 't Jaar 1749, wierd ik by eene Vrouw geroepen, welke van haar éérſte Kind reets lang in *Baarensnood* geleegen hadde, en van Natuur zeer zwak en teeder was. De *Vroedvrouw* had haar, om die Rede, zo als zy my verhaalde, beſtendig te Bedde gehouden, en niets gedaan, wat haar verzwakken konde. Zy verhaalde, het was met den Arbeid zeer wel voortgegaan, of ſchoon de *Weden* zagt en niet dikwils geweeſt waren, en dat na het breeken der Vliezen, het Hoofd des Kinds allengskens, tot aan de uitwendige Deelen, neederwaards gezakt was, waar het eenigen Tyd was blyven ſtaan. Deze onderrichting, vond ik door de Onderſlaaning, waar te zyn. Daar wierd een *Aarsſpuitzel* met een goeden uitſlag gezet, en de *Baarende*, ſliep tuſſchen de *Weden*, een goeden tyd lang. Toen ik vond, dat haar Pols veel te zwak was, en mat ſloeg, zo ſchreef ik haar twee leepelen vol van het volgende *Drankje* voor, om alle half Uuren te gebruiken.

℞. *Aq. Cinnamom. ten. Unc.* iv℈. *Spirituoſ. Unc.* i. *Sal. vol. C. C. Scrup.* ℈. *Conf. Cardiac. Scrup.* i. *Syrup. Simpl. Unc.* ℈.

Ik wachte eenigen tyd, zonder te merken dat het Hoofd voortging. Ik voelde het ééne Oor aan de *Schaambeenderen*, den Winkelnaad, welke het einde van den Pylnaad aanraakt, geheel onder by het rechter *Zitbeen*, en de *Fontanella* aan de andere zyde aan het bovenſte gedeelte van het linker *Zitbeen*. Ik merkte, dat de *Weden* niet kragtig genoeg waren, om het Achterhoofd van het rechter *Zitbeen* af te voeren, zodanig, dat het zich onder de *Schaambeenderen*, en het Vóórhoofd van de tegenöverſtaande zyde in de holte des *Heiligbeens*, begeeven konde. Ik bragt

bragt om die Rede, by de éérſt volgende *Wede*, myn' Vinger tot aan het Kinds linker Slaap des Hoofds binnen, en ſchoof het Hoofd áchterwaards naar het *Heiligbeen* toe. Om dat nu het ſmalle gedeelte des Hoofds, zig aan de zyde en onderſte Deelen van het *Bekken* bevond, zo ging de *Kruin* aanſtonds vóórwaards, en opende by ieder *Wede* den *Schedemond* allengskens. De Vrouw wierd gelukkig verloſt, de *Moederkoek* ſcheide zich gemakkelyk af, en kwam desgelyks te Waereld.

TWEEDE GEVAL.

In 't Jaar 1744, wierd ik by eene Vrouw gehaald, die in Arbeid van haar éérſte Kind was, en vond eene *Vroedvrouw* en een *Vroedmeeſter* by haar, tot byſtand. De laatſte, gaf my te verſtaan, dat de *Baarende* by zyn aankomſt reeds langen Tyd met haaren Arbeid toegebragt hadde; dat de *Baarmoeder* noch niet genoegzaam geöpend; dat de Vliezen gebroken waren, en dat de *Weden* een tyd lang opgehouden hadden, hoewel zy met grooter kragt wederkwamen, en het Hoofd geheel in 't onderſte gedeelte van 't *Bekken* neederwaards geperſt hadde, en daar ter Plaatze een geheel Uur was blyven zitten, zonder verder voort te gaan; dat hy beproeft hadde, het zelven met de Slinger of Band te verloſſen, welke hem als een groot *Geheim* medegedeeld was, maar zulks, wegens de grootte des Hoofds, niet behoorlyk veſtigen konde; ook was hy niet in ſtaat geweeſt, het Kind by de Voeten te verloſſen, dat hy al eenigemaalen beproeft hadde. Hy beſloot hier uit, dat het onvermydelyk noodig was, het Hoofd te openen. By myne Onderſlaaning, vond ik het Hoofd, in de zelfde legging, die ik in 't voorgaande Geval beſchreeven hebbe, doch wat hooger opwaards in 't *Bekken*. De *Weden* waren kragtig genoeg, de Pols ſloeg ſneller, als wel anders by aanhoudende *Weden* pleeg gevonden te worden; zy klaagde over geweldige Hoofdpyn; hadde grooten Dorſt, en de Huid was zeer heet en droog. Deze ongemakken wierden door een *Aderlaating* op den Arm van tien Oncen, verminderd. Ik zeide tot dien *Heer* dat wy de Natuur moeſten laaten werken, om dat de *Baarende* noch Kragten hadde, en de *Weden* noch aanhielden, en dat wy de Tang noch den Slinger niet gebruiken moeſten, daar van ik my nooit anders bedien, als in die Gevallen waar ik de Natuur, wegens al te groote zwakheid, te hulp moet komen. Toen ik andermaal een Onderſlaaning deed, zo vond ik dat het Hoofd verder neederwaards gezakt, en dat het vóórhoofd zich áchterwaards naar het *Heiligbeen* hadde begeven, zodanig, dat de voortgaande *Kruin* des Hoofds, den *Schedemond* verwyderde, en de *Baarende* zeer ſpoedig van een bovenmaat groot Kind verloſt wierd. Maar de Slinger had een gedeelte van 't hairige gedeelte des Hoofd afgeſchaaft en verſcheurd, en dit veroorzaakte eene zo geweldige Ontſteeking, dat het Kind binnen weinig Dagen daaraan ſtierf, de Moeder herſtelde redelyk wél, en is zeederd dien Tyd altoos gemakkelyk verloſt.

DER-

DERDE GEVAL.

In 't Jaar 1750, wierd ik van een *Vroedvrouw* by eene zeer vette Vrouw gehaald, die byna 40 Jaaren oud was, en van haar éérſte Kind in Arbeid zat. De Vliezen waren lang vóór myn aankomſt gebroken, en ik hoorde, dat de Vrinden, door vrees voor de Vrouw, om een *Vroedmeeſter* gezonden hadden, welke voorgaf, onder den Arbeid zyn Werktuig gebroken te hebben, en naar Huis zoude gaan, om een ander te haalen. Maar in plaats van weder te komen, zo zond hy iemand, en liet zeggen, dat hy verpligt was een andere Vrouw te gaan helpen. Om dat haar *Weden* ſterk genoeg waren, zo verwyde zich de *Schedemond*, en de onderſte deelen der *Schede* allengskens; het Vóórhoofd begaf zich te gelyker tyd achterwaards, het Hoofd by aanhoudendheid laager, en de Vrouw wierd in een half Uur na myn aankomſt verloſt.

Aan het Hoofd des Kinds bevond ik een kleine opening, dewelke tot door het eene *Wandbeen* ging, doch daar drong van de Herſenen niets uit, maar het Bloede noch zeer ſterk, niet tegenſtaanden 'er behoorlyke Drukdoeken opgelegt wierden, en het arme Kind, ſtierf, binnen de vyf of zes Uuren, na de verloſſing onder een geſtaadig klaagen.

VIERDE GEVAL.

In 't zelfde Jaar, wierd ik van eenen anderen *Vroedmeeſter*, die eenen kleinen tyd lang myne onderwyſing genooten hadde, by eene Vrouw gehaald, die hy met de Tang te verloſſen beproeft hadde. Hy zeide, hy wiſt zeeker, dat hy ze regt aangelegt, dat hy met geweld getrokken hadde, zonder het Kinds Hoofd te kunnen beweegen, en dat zich de Vrouw in zo een klaarblykelyk Gevaar bevond, dat hy niet geloofde, dat zy noch zo lang leeven konde tot dat wy by haar konden zyn. Niet tegenſtaande deze verklaaring, vond ik haar Pols en *Weden* ſterk en goed, en daar was niet meêr als een derde Deel des Hoofds in 't *Bekken* gezakt. Daar wierd men ook by verhaald, dat het altoos met haar *Baaring* geweldig toe ging, en dit ontſtond naar alle waarſchynelykheid daardoor, om dat zy een *eng Bekken* hadde. Ik overtuigde den *Vroedmeeſter* in 't geheim van zyne Dwaaling, aanmerkende, dat men geen geweld gebruiken moet, als de *Weden* ſterk genoeg zyn, dat men met de Tang nooit iets uitvoeren zal, als het Kinds Hoofd niet laag genoeg gezakt is; en ook dat men zich als dan, van dezelve niet bedienen moet, ten zy de Vrouw wegens zwakheid en gebrek van *Weden*, in gevaar is. Wy ſchreeven de *Baarende* een *Mixtur* vóór, waarmede zy een tydverdryf hadde, en zy kwam, 5 Uuren daarna, gelukkig in 't Kinderbed.

No. 2.

EERSTE GEVAL.

Van de Kruin, *welke maar zeer weinig in 't* Bekken *gezakt is, doordien zich het* Vóórhoofd *by de* Schaambeenderen *bevind.*

Zie PLAAT XX, XXI.

In 't Jaar 1747, wierd ik door een *Vroedvrouw*, by eene Vrouw gehaald, voor welke zy reets twee Dagen gezeeten hadde, en die anders zeer ligt verloste. Zy beſloot uit deze omſtandigheden, dat het Kind deze reis zeer groot moeſt zyn. Ik vond de *Fontanella* aan de linker Lieſch, en den Hoek van den *Winkelnaad* aan de rechter zyde des *Staartbeens;* ik verwyderde den *Schedemond*, zo lang 'er eene *Wede* aanhield; en hefte het Hoofd, op eene zachte wyze, ook een weinig in de hoogte, als 'er een *Wede* een weinig begon na te laaten, en draaide het *Vóórhoofd* na de linker zyde des *Heiligbeens;* als de volgende *Wede* geweldiger wierd, toen haalde ik myne Hand weder uit, en hierop volgde het Kinds Hoofd, zodanig, dat de Vrouw in een korten Tyd verloſt wierd.

TWEEDE GEVAL.

In 't Jaar 1744, was ik by de verlosſing van eene voornaame Dame tegenwoordig, welke te vooren zeer ligt in het Kinderbedde gekomen was. Toen ik geroepen wierd, zo waren de Vliezen gebroken, en de *Moedermond* zeer wyd geöpend, ſchoon het Hoofd zeer langzaam vorderde. Toen ik eindelyk de *Kruin* geheel onder by de *Schaambeenderen* ontdekte, zo beproefde ik, maar te vergeeſs, het Hoofd in de hoogte te heſſen, en het Vóórhoofd, naar de rechter zyde des *Bekkens* te draaijen. Maar het Hoofd wierd echter doch, toen ik myn Hand uithaalde, door een geweldige *Wede* neederwaards geperſt: de *Kruin* dreef den *Bilnaad* en de achter Deelen, in de gedaante van een groot Gezwel, uitwaards: het Vóórhoofd, Aangezigt en Kin, kwaamen onmiddelbaar onder de *Schaambeenderen* van daan, en de *Kruin* wierd van den *Bilnaad* en de áchterſte Deelen met een halve ronde draaijing ópwaards gerigt. Het Kind was klein, en weende, zo ſchielyk, als maar het Hoofd gebooren, en het lighaam 'er noch binnen was.

No. 3.

Wanneer de Fontanella *vóórkomt.*

Deze Gevallen zyn my meenigvuldigemaalen ontmoet, dat het Kind met de *Fontanella* vóórgekomen is. Het is met zulke verlosſing, altoos moeijelyk en langwylig afgeloopen, ſchoon dezelve in 't algemeen door de *Weden* geſchieden, en het Kinds Hoofd vertoonde zich zomwylen in de gedaante eenes *Zwynsrug;* een omſtandigheid, die, naar alle waarſchynelykheid, noch van de drukking ontſtond, die het Hoofd in het *Bekken* ondergong, om dat het op een ongewoone wyze neederzakken moeſt. Zomwylen heb ik by deze draalende verlosſingen, als ik met myn' vingeren het Vóórhoofd in de hoogte hefte, de legging veränderd, zó, dat de *Kruin* verder neederwaards zakte, gelyk byzonder het volgende Geval aantoond.

EERSTE GEVAL.

In 't Jaar 1750, was ik by de verlosſing van eene voornaame Vrouw, die ik reeds te vóóren driemaal, na een ligten Arbeid verloſt hadde. Den *Moedermond*, was volkomen geöpend, en de Vliezen braaken kort na myn aankomſt. Echter zakten het Hoofd niet, gelyk het gewoonlyk doet, nederwaards, maar bleef in het bovenſte gedeelte des *Bekkens*, onbeweeglyk ſtaan. Toen zy zich, langen Tyd door geweldige *Weden* vrugteloos afgemat hadde, zo onderzogt ik de legging des Kinds zeer naauwkeurig, en zag geheel duidelyk in, dat zich de *Fontanella* in het midden van 't *Bekken* opdeed. Maar konde met geen zekerheid ontdekken, hoe het Vóórhoofd lag; tot dat ik ſtaande eene *Wede* den *Schedemond* allengskens verwyd hadde. Ik vond als toen, dat de *Kruin* aan de linker zyde, en het Vóórhoofd, met het Aangezigt, aan de rechter zyde was. Om dat zy in 't Bedde, op de linker zyde lag, zo konde ik haar, in deze legging, niet recht helpen, zy wierd, om die rede, op den Rug gewend, en het Hoofd, en de Schouderen, met Kuſſens een weinig in de hoogte gelegt, en haar Knieën tegen den Buik opgehaald gehouden, terwyl zy dwars op het Bedde lag. Haare *Weden* wierden veel ſterker, toen zy in dezen ſtand een poos verbleef. By den aanvang eener *Wede*, bragt ik myn rechter Hand geheel langzaam in de *Schede*, en hefte het Vóórhoofd en Aangezigt in de hoogte. Om dat de *Weden* ſterker wierden, trok ik myn Hand weder uit, en vond, dat de *Kruin*, na het onderſte gedeelte des linker *Zitbeens*, neederzonk. Eenige weinige *Weden* persten het Vóórhoofd achterwaards, het achterhoofd kwam onder de *Schaambeenderen* te voorſchyn, de *Schedemond* wierd allengskens geöpend, en het Kind gelukkig ter Waereld gebragt.

No. 4.

No. 4.

EERSTE GEVAL.

Wanneer het Vóórhoofd *vóórkomt.*

Zie PLAAT XXII.

In 't Jaar 1747, wierd ik, by eene *Baarende* Vrouw, door haare Vrinden gehaald, welke het bedenkelyk vóórkwam, dat het zo langzaam daarmede toeging, en zich inbeelde, dat de *Vroedvrouw* haar ophield, wyl zy te vóóren van een ándere *Vroedvrouw* verloft was, en altoos 'er wel van afkwam. Ik verftond dat de *Moedermond* volkomen geöpend, en de Vliezen eenige Uuren te vóóren gebroken waren. Het Kind ftond wél, de *Weden* waren fterk, en echter had het Hoofd weinig voortgang gehad, fchoon het Kind federd myn Aankomft, zeer laag in 't *Bekken* needergezakt was. Toen ik, geduurende eene *Wede*, haar Onderfloeg, zó beelde ik my werkelyk in, dat de *Kruin* vóórkwam, en ik geloofde te voelen, dat de *Fontanella* aan de zyde, gelyk in andere gevallen was. Maar toen het Hoofd, door de volgende *Wede*, neederwaards, gedreeven, en de *Bilnaad* en achterfte Deelen uitwaards geperft wierden, zo voelde ik de Oogen en de Neus, aan de ándere zyde, geheel onder by het *Zitbeen*, en toen in een volgende *Wede* of twee, de *Schedemond* genoegzaam geöpend was, zo ging het Aangezigt van onder de *Schaambeenderen* opwaards, over welke *Beenderen* de Kin draaide. De *Fontanella*, de *Kruin* en het Vóórhoofd reezen ook ópwaards, en kwaamen met een halve ronde draai, van onder den *Bilnaad* en de áchterfte Deelen uitwaards, en het Lighaam wierd, door dezelve *Wede* verloft.

Het Kind was klein en dood, het Vóórhoofd was puntig gelyk een Zuikerbrood, de *Kruin* plat gedrukt, en het Aangezigt en het hairige Deel des Hoofds zeer fterk gezwollen.

De Moeder klaagde verfcheiden Dagen achteréen, na haare Verlosfing, over een groote Pyn in den Rug, en aan de *Schaambeenderen*, en deze fcheen van eene al te groote uitzetting der Banden, welke de *Beenderen* te zaamen binden, te ontftaan. Maar, óm dat zy zich ftil in 't Bedde hield, en overvloedig *warme* en *dunne Dranken* dronk, zo zweette zy fterk, en wierd, van deze ongemakken, geheel fchielyk herfteld.

TWEEDE GEVAL.

In het volgende Jaar, moeſt ik by een gelyk Geval, de behulpzaame hand bieden, waarin het Hoofd hooger ópwaards ſtond, en langen tyd op den *Rand* des *Bekkens* vaſt gezeeten hadde. In den beginne, geloofde ik, dat het Kind wel voorkwam, maar, toen het in eenige Uuren niets vorderde, ongeächt de *Weden* ſterk waren, en my verhaald wierde, dat de *Baarende* haar tweede en derde Kind zo ſpoedig gebooren hadde, dat de *Vroedvrouw* niet eens het Huis bereiken konde, zó beſloot ik hieruit, dat het Hoofd niet wél vóórkwam, en bragt myn' Vinger geheel gemakkelyk in de *Schede*, om dat de *Baarende* op haar linker zyde lag. Ik merkte als toen, dat het Vóórhoofd met het Aangezigt naar het rechter *Darmbeen* gekeerd was, en ſchoof het ópwaards naar de zyde; en toen ik myn Hand een weinig terug haalde, zo drukte ik het noch met myne vingeren ópwaards, opdat het niet eêrder weder neederwaards komen mogt, tot dat de volgende *Wede* begon, welke den *Kruin*, aan de ándere zyde, neederwaards dreef, als toen ging het Hoofd allengskens neederwaards, en de Vrouw wierd, door weinig *Weden* verloſt.

No. 5.

Wanneer zich het Kind *met het* Oor *voordoed.*

Daar zyn my weinig Gevallen bekend, waarin zich het Kind met het Oor voorkomende vertoond heeft, en was het Kind niet groot, dan wierd de legging alleen door de *Weden* veränderd, door dien de *Kruin* neederwaards geperſt, en de Vrouw zeer gemakkelyk verloſt wierd. Dit geſchiede gemeenlyk, wanneer zich de *Fontanella* vertoonde. Maar wanneer het Hoofd groot was, dan ging het met de verloſsing moeijelyk en langzaam toe, en in deze Gevallen, ſchoof ik het Hoofd, gemeenlyk, zodanig ópwaards, dat de *Kruin* voortgaan konde, gelyk byzonder het volgende Geval aantoond.

EERSTE GEVAL.

In 't Jaar 1749, wierd ik by eene Vrouw, door een *Vroedvrouw*, geroepen, welke reeds langen tyd in Arbeid geleegen hadde. Ik bragt myn Hand in de *Schede*, en vond dat 'er een Oor vóórkwam, ook wierd ik gewaar, wanneer ik het Hoofd, den Hals en de Schouderen, naar het áchterſte gedeelte der *Baarmoeder* in de hoogte hefte, dat het bovenſte gedeelte van 't Hoofd boven de *Schaam-*

Schaambeenderen en het Aangezigt naar de linker zyde gekeerd lag. Om dat het Water volkomen ontlaſt was, zo zoude men groot geweld gebruiken moeten om het Kind te keeren, en by de Voeten te verloſſen. Daaröm bragt ik het Hoofd hooger ópwaards, en daarna ook het Voorhoofd, in welke plaats de *Kruin* kwam, na dat ik myn Hand uithaalde, en het Kind wierd daarna aanſtonds verloſt.

No. 6.

EERSTE GEVAL.

Wanneer zich het Aangezigt, *de* Schouder *of* Borſt *opdoet.*

Zie PLAAT XXIII.

In 't Jaar 1740, wierd ik by eene Vrouw gehaald, welke reeds zeer veele Uuren in *Baarensnood* geweeſt was. De *Moedermond* was volkomen geópend, en de Wateren ontlaſt, en ik vond het Hoofd laag onder in het *Bekken*. Het Aangezigt kwam vóór, de Kin geheel onder by de *Schaambeenderen*, en de Kaaken zodanig gezwollen, dat ik in den beginne geloofde, dat de *Billen* vóór kwaamen, tot dat ik het ándermaal met myn vingeren onderzogt, en den Mond, de Oogen en den Neus voelde. Toen de Vrinden vroegen, of de zaaken gevaarlyk waren, zo antwoorde ik, maar te voorbaarig, dat 'er geen zonderling gevaar voorhanden was, behalven dat het Kind konde verlooren gaan, 't welk ſlechts te redden was, indien de Vrouw, ſpoedig verloſt wierd. Zy verklaarde my hierop dat als de Moeder 'er maar afkwam, dan wilde het met het Kind niet veel zeggen, om dat zy reets meêr Kinderen hadde, als zy behoorlyk opvoeden konde. De *Baarende* verhaalde my, dat zy het Kind, noch nu en dan konde voelen beweegen, en ik ontdekte ook klaarlyk dat het zich bewoog, toen ik myn Hand op haar Buik lag. Echter, om dat álle die 'er tegenwoordig waren, zich verklaarden, dat zy 'er tegen hadden, dat ik de Vrouw eenige verdere hulp zoude toebrengen, omdat zy zich vergenoegden, met myn zeggen, dat 'er geen onmiddelyk Gevaar voor de Vrouw was, zo liet ik haar, aan de zorge der *Vroedvrouw* over, welke zich werkelyk daartegen geſteld had, dat ik gehaald zoude worden. Ik had de Vrouw gemakkelyk met de Tang kunnen verloſſen, en had in 't algemeen moeten zeggen, dat het gevaarlyk was. Ik wiſt dat het Kinds Hoofd klein was, en de verloſſing, of van de *Navelſtreng*, of van de zaamenkrimping van de onderſte Deelen der *Baarmoeder*, om den Hals of om de Schouderen, tegen gehouden wierd. Want het Hoofd trok zich weder terug, als de *Wede* ophield.

Ik lag dit bezoek des vóór de middags af, en het Kind kwam niet eêrder, dán des Avonds, toen ik in állereil gehaald wierd, om de *Nageboorte* te ontlaſten, hetwelk zeer ligt van de Hand ging. Ik bezigtigde het Kind, hetwelk dood was, en vond, dat het Hoofd in de lengte gedrukt, het Aangezigt en den Hals zeer gezwollen en met geronnen Bloed bezet was.

TWEEDE GEVAL.

In 't Jaar 1744, onderſloeg ik eene van de Arme Vrouwen, welke myne Leerlingen bediende, toen zy van haar éérſte Kind in Arbeid was, 't welk zeer hoog zat, en dat naar myn gedachten, met den Stuit vóórkomen wilde. De Vliezen waren gebroken, toen de *Moedermond* ter breedte van een halve Kroon geopend was; om dat de *Weden* ſlap waren, en de Vrouw by kragten was, zo beval ik myne Leerlingen, dat zy de *Billen* allengskens naar beneeden zakken, en den *Moedermond* langzaamelyk zouden openen laaten; en ik liet, te gelyker tyd, eene *Vroedvrouw* 'er by, welke ik bevool, dat zy ons kennis zoude geven, wanneer het met deze verwyding zyne volkomendheid hadde. Na verloop van drie Uuren, wierd ik ándermaal geroepen, en verſtond van de *Vroedvrouw*, dat nu de volkomen verwyding van den *Moedermond* tegenwoordig was, dat het Kind zeer ſpoedig nederzakte, en dat zich éérſt de Kaak vertoond had, maar dat zy nu duidelyk het Aangezigt kon onderſcheiden. Toen ik eene Onderſlaaning in 't werk ſtelde, zo vonde ik de Kin geheel onder by het linker *Zitbeen* ſtaan, en dezelve naar de *Schaambeenderen* ópwaards gerigt. En toen de *Schedemond* door eenige *Weden* genoegzaam geopend was, zo rechte zich het Vóórhoofd en de *Kruin* van den *Bilnaad* in de hoogte, en de Vrouw wierd aanſtonds van een klein Kind verloſt, eêr noch één van myne Leerlingen 'er tegenwoordig waren.

DERDE GEVAL.

Zie PLAAT XXV.

In 't Jaar 1748, wierd ik door eene *Vroedvrouw*, by eene *Baarende* geroepen, welke my verhaalde, dat zy de *Fontanella* onder de *Schaambeenderen* aangetroffen hadde, en zy beelde haar in, dat het Kind verkeerd, namelyk met het Vóórhoofd naar deze *Beenderen* vóórkwam. Toen ik haar onderſloeg, zo was ik in den beginne ook van die gedachten, maar onder de volgende *Wede*, die zeer ſterk was, vond ik, dat het Hoofd in 't *Bekken*, veel verder nedergezakt was, naar het achterſte gedeelte van 't *Bekken*, en toen ik met myn' Vingeren, daar ter plaatze, den *Winkelnaad* zogt, zo voelde ik het Aangezigt en de Kin, ónder by het *Staartbeen* geheel duidelyk. Het Aangezigt en 't Vóórhoofd, dreeven door middel van twee *Weden*, de áchter Deelen, gelyk een groot Gezwel, buitenwaards de *Bilnaad* en den *Anus* waren zeer verlengd, de *Kruin* en het Achterhoofd kwaamen, van onder de *Schaambeenderen* te vóórſchyn, als toen ging het Vóórhoofd en Aangezigt van de *Bilnaad* vóórwaards; en om dat deze zeer dun was, zo hield ik dezelve met mynen Hand tegen, en de

Vrouw

Vrouw wierd, van een klein Kind, verloſt. Haar *Bekken* was groot, en zy pleeg anders zeer ſpoedig te verlosſen.

VIERDE GEVAL.

In 't Jaar 1749, ſtond ik eene voornaame Dame in haar *Baaring* by, welke ik reeds te vóóren tweemaal verloſt hadde, om dat het, wegens de groote Kinderen en de kleinheid des *Bekkens* altoos moeijelyk toeging. Toen ik by dèze derde geleegendheid geroepen wierd, zo was de *Moedermond* ter groote van eene halve Kroon geöpend, en de Vliezen door de Wateren zeer geſpannen, zo lang 'er een *Wede* was, maar als deze nalieten, dan waren zy ſlap, en ik ontdekte een Deel van een Kind, echter iets ongelyker dan de *Kruin* des Hoofds. Ik wachte zó lang, tot dat de Vliezen, allengskens, de Deelen volkomen geöpend, en in de *Schede* neederwaards gedreeven waren; als toen onderzogt ik haar ándermaal, en voelde door de Vliezen heen, dat zich het Kind met het Aangezigt vóórdeed. Om dat ik haar vóórgaande moeijelyke verlosſingen, overdagt, en vóóruit zag, dat de Vrouw veel uitſtaan zoude, als ik het Hoofd in dezen ſtand neéderzakken liet, en dat het Kind moeſt omkomen, als ik het by de Voeten haalen wilde, zó liet ik haar op den Rug leggen, en met de *Billen* aan het Voeten einde des Beds, en een Kusſen onder haar ſteeken, zodanig, dat zy half lág en half zat, en dit alles, onder voorwendzel, dat de *Baaring* in zulk eene legging beeter van de hand zoude gaan. Ik liet een Vrouw áchter haar zitten, en hét Hoofdt, en de Knieën in de hoogte houden; als toen verwyden ik allengskens den *Schedemond*, als 'er een *Wede* aanhield, tot dat ik myn Hand in de *Schede* brengen konde. Toen ik hem verder ópwaards bragte, zo voelde ik, de Vliezen verbreeken, maar, doordien ik met de Hand, verder ópwaards ging, zo vulde het onderſte gedeelte van mynen Arm, den *Schedemond* volkomen, waarom de Wateren niet ontlaſten konden. Ik voelde den Kin aan de rechter en het Vóórhoofd aan de linker zyde. Ik hefte het laatſt genoemde, in de hoogte, door dat ik den *Kruin*, welke nu het laagſte was, met den vingeren en Duim omvatte kon. Ik haalde als toen myn Hand een weinig terug, om de Wateren uitgang te verleenen, op dat zich de *Baarmoeder* tezaamen zou krimpen, en het Kind dezen ſtand behouden kunnen. Om dat ik zag, dat dit gelukken zoude, zo haalde ik myn hand terug, en de Vrouw geloofde dat haar Kind geboóren was. Ik overtuigde haar, dat myn onderneeming onvermydelyk nódig geweest was, en dat zy nu ligter zoude verloſt worden, als zy maar die Moed en dat geduld oeffenen wilde, die zy in haar vóórige verlosſingen getoond hadde. En ik wierd in myn vóórzegging niet bedroogen, want het ging met deze verlosſing ſpoediger, dan met de voorgaande toe.

VYFDE GEVAL.

Ik wierd in 't Jaar 1751, by eene *Baarende* Vrouw, door eene *Vroedvrouw* gehaald, die voordezen myne Lesſen bygewoond hadde. Zy verhaalde my, dat de *Moedermond* zeer wyd open was, en of ſchoon de Vliezen noch niet gebroken waren, zó konde zy doch iets voelen, dat na een Hand of vinger geleek. Zy verhaalde my ook, dat de Vrouw zeer eng van *Bekken* was, dat zy haar te vóóren ééns verloſt had, als wanneer de Arbeid zeer langwylig, en het Hoofd van 't Kind, dat dood gebooren wierd, tot een groote lengte uitgezet was. Ik vond álles zo als zy my 't beſchreeven hadde, en ontdekte noch bovendien iets, gelyk aan een Schouder of Heup, door welke ik zeeker wiſt, dat zulks het Hoofd niet konde zyn. Om dat het met haar éérſte verlosſing zeer moeijelyk toegegaan was, en ik vreesde, dat het Kind mochte verlooren gaan, als ik het by de Voeten haalde, zo beſloot ik een beproeving te waagen, of 't met het Hoofd te haalen was; wyl de Vliezen noch niet gebrooken, of de Wateren niet ontlaſt waren. Ik gedroeg my, om die rede, byna zó, als in het vóórgaande Geval, maar vond grooter zwaarigheid het Hoofd vóór te brengen, welke ſlibberiger en grooter dan het vóórgaande geval was. Bovendien verloor zy ook veel Water, toen ik, na de terug gebragten Schouder, myn Hand een groot endweegs terug haalen moeſt, eêr ik die aan 't Hoofd brengen konde, die met het Hoofd neederwaards kwam. Toen de *Kruin* ónderwaards en het ééne Oor naar de *Wervelbeenderen* der Lenden gedreeven was, zo trok ik myn Hand weder uit, na het Vóórhoofd met de rechter Hand, ter rechter zyde des *Bekkens*, en het Achterhoofd ter linker zyde gebragt te hebben; en de *Weden* hielden, gelyk gewoonlyk is, een tyd lang óp, na dat de Vliezen gebrooken waren. Ik ſprak hierôp de Vrouw een Moet in 't lyf, en zeide haar, dat het Kind nu wél lag. Ik nam affcheid van haar, en drie Uuren daarna, wierd zy gelukkig verloſt, hoewel met zeer ſterke en geweldige *Weden*.

ZESDE GEVAL.

In 't Jaar 1752, wierd ik by eene Vrouw geroepen, welke ik reeds te vóóren van een Kind verloſt had, dat verkeerd geleegen hadde, hoewel ik het niet leevendig ter Waereld konde brengen, om dat het *Bekken* te eng was. Deze reis hadde zy reeds den Dag te vóóren, eêr ik tot haar kwam, veele, doch ſlappe *Weden* gehad. Tegen den Morgen, waren de Vliezen gebroken en ſlechts zeer weinig Water ontlaſt, en zy had, by myn aankomſt, in 't geheel geene *Weden*.

Toen

Toen ik haar onderſloeg, zo vond ik, dat zich een Deel vóórdeed, maar welk, noch het Hoofd, noch de Stuit konde zyn; en eindelyk wierd ik gewaar, dat het de Borſt was. Om dat de *Weden* ophielden, zo had ik hoop, dat 'er noch iets van de Wateren in de *Baarmoeder* gebleeven was, ſchoon dat de Vliezen gebroken waren. Ik ging hier, gelyk in de beide vóórige Gevallen, te werk, en bragt de *Kruin*, maar met veel moeite, in de geboorte, 't welk, wegens de ſlibberigheid van 't Lighaam en 't Hoofd ontſtond, hetwelk, naar veel moeite, en om dat zich weder ſterke *Weden* openbaarden, in een langächtige gedaante gedrukt, en de Vrouw gelukkig verloſt wierd.

By ſoortgelykende Gevallen, word men zelden door de *Vroedvrouwen* geroepen vóór dat de Vliezen gebrooken zyn, anders kan men by tegennatuurlyke leggingen, den *Kruin* veel beeter inbrengen, als het *Bekken* zó eng, of het Hoofd zó groot is, dat het Kind, als het by de Voeten verloſt word, niet leevendig kan gehaald worden.

ZEVENDE GEVAL.

Medegedeeld door den Heer HARGOOD, *in een* Brief, *welke in 't Jaar* 1751. *te* CHATAM *geſchreeven is.*

Toen hy geroepen wierd, zo zeide hem de *Vroedvrouw*, dat de Vliezen reets eenige Uuren te vooren gebroken waren, en hy vond, dat zich het Aangezigt, onder in 't *Bekken* openbaarde, en de Kin naar het rechter *Zitbeen* gekeerd was. Zy had verſcheiden, *Weden* die vrugteloos afliepen, gehad, en hy beſloot om die Rede, haar met de Tang te verloſſen. Maar toen hy dezelve inbrengen wilden, zo wierd zy door eene ſterke *Wede* overvallen, en hy hielp, zo lang die aanhield, de Kin, met den vinger, naar het *Schaambeen* te draaijen, zodanig, dat het Kind gelukkig verloſt wierde.

ACHTSTE GEVAL.

Medegedeeld door den Heer COOK, *den* 26 *September* 1751.

Ik wierd by eene *Baarende* Vrouw geroepen, en ontdekte, dat het Kind met het Aangezigt vóórkwam. Daar wierd my verhaald, dat zy reets te vóóren twee moeijelyke *Baaringen* gehad hadde, ongeächt die Kinderen zeer klein geweeſt waren. Ik beſloot hierüit, dat zy een eng *Bekken* moeſt hebben; en toen

ik myn' Hand in haare *Schede* bragt, zo vond ik, dat het waar was. Ik ſtond hieröp geheel van myn vóórneemen af, om het Kind te keeren, en by de Voeten te verloſſen, als ik zoude gedaan hebben, indien het *Bekken* groot geweeſt was. Om dat het Aangezigt noch hoog ópwaards ſtond, en de *Weden* zeer geweldig waren, zo vertoefde ik, om te zien, of dezelve het niet weder neederwaards zouden perſſen, en myn Hoop wierd binnen 6 Uuren vervuld, om dat de Kin by het linker *Zitbeen* ſtond. Ik bemoeide my, als toen, zó lang 'er eene *Wede* aanhield, zulks met myn' Vingeren naar het *Schaambeen* toe, in de hoogte te heffen, en het Kind wierd op zulk eene wyze verloſt. Het Hoofd was in een langächtige gedaante gedrukt, de *Wandbeenderen* over malkanderen geſchooven, en eerſtgemelde was aan de eene zyde zeer diep ingedrukt, welk door de vooruitſchietende Bogt van 't *Heiligbeen* veroorzaakt was, waaröp het geruſt hadde. Het Aangezigt was zeer gekneuſt en gezwollen, en het Kind dood. Ik ſchreef de Vrouw, die veel uitgeſtaan hadde, een *Opiaat* vóór, zy ſliep hieröp heel goed, en bevond zich zeer wél.

ZEVEN-

ZEVENTIENDE VERZAMELING.

Van moeijelyke Verlosſingen, *welke door de* onrekbaarheid *des* Moedermonds *der* Schede *en* Schedemond, *en door de* Scheeflegging *des* Moedermonds *veroorzaakt worden.*

No. 1.

EERSTE GEVAL.

Van de onrekbaarheid *des* Moedermonds.

In 't Jaar 1731, wierd ik by eene Vrouw gehaald, die in haar veertigſte Jaar ging, en van haar éérſte Kind in Arbeid zat. Ongeächt zy, zo wel na haar eigen, als van die der *Vroedvrouws* Rekening, noch drie of vier Weeken loopen moeſt, zo was zy doch twee Dagen achteréén, door zagte *Weden* overvallen geweeſt. Des Avonds om 6 Uuren braaken de Vliezen, en om dat zy een groot endweegs van my afwoonde, zo kon ik niet eêrder, dan den volgenden Morgen om 4 Uuren by haar zyn, wanneer my de *Vroedvrouw* verhaalde, dat zy zeederd dien tyd, dat de Vliezen gebroken waren, zomwylen ééne ſterke *Wede* gehad hadde, als anders diergelyke *Weden* te doen pleegen, om den *Moedermond* te openen, en zy was bevreesd, dat de *Baarmoeder*, en het daarin bevatte, door den *Schedemond* heen, buitenwaards gedreeven zoude worden. Toen ik haar, onder eene *Wede*, onderſloeg, zo vond ik den *Moedermond* een halve Kroon breed geöpend, maar dik en geſpannen, en een' half duim lengte in de *Schedemond* geperſt, welke zeer uitgezet was; en ik voelde, dat het Kind met het Hoofd vóórkwam. De *Moedermond* was buitengewoon heet, en zy klaagde over een groote pyn, daar ter plaatze, zelfs als zy geene *Wede* had. Zy was eene ſterke en gezonde Vrouw, ſchoon dat zy maager was; haar Pols ſloeg ſnel, vol en hart, de Huid, was heet en droog; zy had een geweldigen Dorſt, en daar wierd my gezegt, dat zy verſcheiden Geeſtryke zaaken gebruikt hadde, om den Arbeid te bevorderen, zulke als *witte Wyn* en *Koornbrandewyn.* Toen ik álle omſtandigheden van dit Geval naauwkeurig overwoog, zo beſloot ik, dat de verlosſing, door de ſtyfheid des *Moedermonds* vertraagt wierd, want zy hadde, den meeſten tyd door, te Bedde geleegen, en was niet afgemat geworden, om dat het Hoofd niet al te groot was, wyl hetzelve den *Moedermond*, zó laag neederwaards geperſt hadde, en dat de Koorts van een bovenmaatig gebruik van geeſtáchtige dingen ontſtond.

Deze overweeging, bragt my op die gedachten, om haar uit den Arm 12 Oncen Bloed af te tappen, haar overvloedig *Garſte-water* te laaten *Drinken*, beſtendig te Bedde doen blyven, en op de eene zyde laaten leggen zodanig, dat zy met den Stuit iets hooger, dan met het Lighaam lag, en zo lang als 'er eene *Wede* duurde, hield ik met myn' Vingeren de *Baarmoeder* en het Hoofd tegen, om het groote geweld der *Wede* tegen te gaan, en te verminderen. Op zulke eene wyze bevond zy zich veel beeter, geraakte ſomtyds in kleine ſluimeringen en in een ſterke zweeting, de *Moedermond* wierd weeker en rekbaarder; en toen hy genoegzaam geöpend was, zo ſtroopten ik hem met myn Vinger over het Hoofd, in de hoogte hetwelk eindelyk neederwaards gleed en verloſt wierd. Ik verloſte met gelyke voorzorg de Schouderen, en het Lighaam, en beval de *Vroedvrouw* dat zy de *Kraamvrouw* langer, als gewoonlyk is, in 't Bedde houden zoude, en gaf de Vrouw te Raad, zich van al te geweldige beweegingen eenen langen Tyd te myden, wanneer zy weêr op de Been was, om daardoor een uitzinking van de *Baarmoeder* te verhoeden. Ik wierd eenigen tyd daarna verzeekerd, dat zy zich zeer wel bevond, en geen zulk ongemak daarvan gekreegen heeft.

TWEEDE GEVAL.

In 't Jaar 1746, was ik by een *Baarende* Vrouw tegenwoordig, die byna 40 Jaaren oud was, en van haar derde Kind in Arbeid zat, en ſeederd haar vóórige Bezwangering, door een uitzakking van de *Baarmoeder* overvallen was geweeſt. Toen ik geroepen wierd, had zy eenige zagte *Weden*, de *Moedermond* was zeer wynig geöpend, dun en geſpannen, en bevond zich laager onderwaards in de *Schede*, dan in die gevallen gewoonlyk is. Het Hoofd des Kinds was laag neederwaards geperſt, en ſcheen klein te zyn, echter konde ik geene Wateren ontdekken. Om dat haar Pols ſnel ſloeg, zo wierd haar 8 Oncen Bloed afgetapt, en een *ontbindend Aarſſpuitzels* gezet, welke zeer veel onreinigheid uitdreef. En, om dat zy dezen Dag en den vóórgaanden Nagt niet geſlaapen had, zo ſchreef ik haar een *Slaapverwekkend Drankje* vóór, en beval haar overvloedig *Garſte-water* te *Drinken*. Deze *Middelen* deeden de gewenſchte uitwerking. Zy zweete en ſliep het grootſte gedeelte der Nagt door, en ik wierd des Morgens weder geroepen, toen de *Weden* ſterker aandrongen en menigvuldiger wierden. Ik vond den *Moedermond* als toen veel wyder geöpend, hoewel tot aan den *Schedemond* uitwaards gedreeven. Ook ontdekte ik met myn' Vingeren het Hair van 't Kinds Hoofd, ſchoon dat de *Baarende* niet was gewaar geworden, dat de Vliezen gebroken, en dat de Wateren ontlaſt waren. Zo lang als 'er eene *Wede* aanhield, drukte ik des Kinds Hoofd, en den *Moedermond* opwaards, dien ik allengskens met myn' vinger verwyde, tot hy volkomen geöpend was, en toen ging 'er het Hoofd volkomen door; en dat opende allengskens den *Schedemond*, zodanig, dat de volkomen verloſſing volgde.

DER-

DERDE GEVAL.

In 't zelfde Jaar, wierd ik verzogt eene Vrouw by te ſtaan, welke gewoon was langwylige verlosſingen te hebben. En toen ik geroepen wierd, zo vond ik het Kinds Hoofd, tot in het vóórſte en onderſte gedeelte der *Baarmoeder* neederwaards gedreeven, en wél zodanig na den vóórkant toe, dat ik een tyd lang den *Moedermond* niet voelen konde, die áchter en ópwaards, naar het bovenſte gedeelte des *Heiligbeens* gekeerd was. Door *Middel* van weinig *Weden*, dreef het Hoofd de *Baarmoeder* onder de *Schaambeenderen* neederwaards, tegen den *Schedemond*, wanneer ik den *Moedermond* zeer dun en zagt voelde; en de *Baarende* klaagde over deze vóórwaards dryving van het onderſte gedeelte der *Baarmoeder*, door het Hoofd, over een groote Pyn. Doch zy wierd grootelyks verligt, toen ik myn' vingeren tegen hetzelve drukte. Te gelyker tyd ſtak ik myn' Vinger van de andere Hand tot in den *Moedermond*, en bragt hem vóórwaards naar de *Schaambeenderen*, en hield hem, gedurende eenige *Wede*, in deze legging, welke hem allengskens opende, zodanig, dat het Hoofd by aanhoudendheid verder en verder nederwaards kwam, en ik allengskens den *Moedermond* tusſchen de *Schaambeenderen*, en het Hoofd opwaards bragt, het welk vervolgens zeer ſnel voortging en ſpoedig ter Waereld kwam.

VIERDE GEVAL.

In 't Jaar 1747, bediende ik eene Vrouw, die voor de éérſte maal *Baarde*, en een overhangende Buik hadde, die vóórwaards over de *Schaambeenderen* hing. (Zie Plaat XII.) toen ik by haar kwam, was zy zeer eng geregen, de *Weden* waren ſterk, de Vliezen met de Wateren onderwaards geperſt, de *Moedermond* was áchterwaards en hoog ópwaards, hy bevoelde zich dik en geſpannen, en was ter wydte van eene halve Kroon geöpend. Ik liet haar ontrygen, en bevool de *Kraambewaarſter* het Bed zó maaken, dat zy met haar *Billen* hooger, dan met de Schouderen lag, en haar zo lang 'er een *Wede* duurde, den Buik in de hoogte te heffen. De *Moedermond* opende zich allengskens, de Vliezen braaken, en des Kinds Hoofd ging in 't *Bekken* neederwaards; maar om dat de *Moedermond* noch achterwaards getrokken bleef, en het Hoofd het ónderſte en vóórſte Deel der *Baarmoeder*, neederwaards drukte, zo was ik genoodzaakt, gelyk in 't vóórige Geval, hulp te bieden, tot dat het Hoofd naar beneeden gebragt was, ongeácht hy den *Moedermond* met groote zwaarigheid opende, en ook den *Schedemond*, van tyd tot tyd, begon uit te zetten, eér het Kind konde geboóren worden.

VYFDE GEVAL.

Ik wierd by eene Vrouw geroepen, die niet boven de 15 Jaaren oud, en van haar éérſte Kind in *Baarensnood* was; en bevond, dat het Hoofd vóórgekomen was, en dat de Vliezen en de Wateren, na dat zy den *Moedermond* langzaamelyk verwydden, ſnellelyk naar den *Schedemond* voortgingen, die ik ook hoopte daardoor verwyd te worden, maar zy borſten kort na dat zy die Deelen aanraakten. Het Hoofd, ging hierop voort, en dreef de onderdeelen in de gedaante van een groot Gezwel, 't welk vyf Duimen in de grootè hadde, en de *Bilnaad* was zeer dun. De *Schedemond* wierd zeer weinig geöpend, en de *Weden* waren zo ſterk, dat ik my genoodzaakt vond, met de vlakke Hand op deze Deelen te drukken, op dat de *Bilnaad* niet verbreeken zoude, en om tyd te winnen, dat de *Schedemond*, zich allengskens zoude kunnen verwyden, vermits ik het Hoofd tegenhield, dat hetzelve niet met alle macht op dezelve perſen konde. Om dat de *Weden* één geheel Uur lang achteréen, alle 5 of 6 Minuten, zonder eenige verändering zich openbaarden, zo vond ik het noodzaakelyk, een *Opiat* vóór te ſchryven, om dezelven te ſtillen, om tyd te winnen, dat ik de deelen met *Pomade* kon ſtryken, en met de Vingeren verwyden. Op zulk eene wyze, wierd de *Moedermond* allengskens, zó wyd uitgezet, dat 'er het Hoofd doorkomen konde, zonder dat 'er eene verſcheuring der Teeldeelen vooraf ging.

ZESDE GEVAL.

Omtrend dien zelfden tyd, bevond ik my by eene andere Vrouw, die wel niet zó jong was, maar daar het met den Arbeid byna op gelyke wyze afliep. Zo lang als 'er eenige *Weden* aanhielden, deed ik álles, om de verſcheuring der Teeldeelen vóór te komen, daarna haalde ik 'er myn Hand uit, om een weinig *Pomade* te neemen, om de uitwendige Deelen daarmede ſlibberig te maaken. In dien tusſchen tyd, kwam 'er, tegen verwachting, eene zeer ſterke *Wede*, en eêr ik myn Hand weder tot haar brengen konde, zó was het Kinds Hoofd verloſt, en de *Bilnaad* tot aan den *Anus* volkomen verſcheurd. Dit ongemak ontſtond van myne gezwindheid, en overeyling, om dat ik met myn Hand in de Beddelaaken verwarde, en eêr ik dezelve ontward had, zo was dit ongemak reeds geſchied.

Zeederd dit ongeluk, heb ik altoos, wanneer ik by Vrouwen was, welke van haar éérſten Kind in *Baarensnood* zaaten, het Bovenlaaken omgeſlaagen

gen en vaſtgeſpeld, zo ſchielyk het Kinds Hoofd zich in het onderſte gedeelte van 't *Bekken* bevond.

ZEEVENDE GEVAL.

Medegedeeld door DR. AUSTIN *van* EDINBURGH *in een* Brief *geſchreeven in 't Jaar* 1749.

Hy wierd by een jonge Vrouw geroepen, die van haar éérſten Kind in Arbeid zat, en van *Dingsdags* tot *Zaterdags* Nagts, toen zy verloſt wierd, geweldige *Weden* hadde. Dien geheelen Tyd door, wierd het Kinds Hoofd in 't *Bekken* geklemt, en 24 Uuren achteréén waren de *Beenderen* van 't Hoofd in de *Schede* over malkander geſchooven. Omtrend 2 Uuren te vóóren, eêr zy verloſt wierd, beproefde hy de Tang in te brengen; maar om dat de *Weden* ſterker wierden, en hy het Kind voor dood achte, zo liet hy zulks te doen, na. Het wierd ook, naar het ſcheen, dood ter Waereld gebragt, maar hy zag binnen weinig Uuren, met groote verwondering en blydſchap, dat het noch leefde, en beide Moeder en Kind bevonden zich zeer wel, ſchoon hy twee Dagen na de verloſsing, van de Vrouw, *vyf Engelſche Pinten Pis*, door de *Katheter* aftapte.

ACHTTIENDE VERZAMELING.

Van de Draalende *of* gevaarlyke Verlosſingen, *die door* Zwakte, Angſt, Schrik, Bloedſtortingen, Afgang, Stuipen, Koorts *enz. ontſtaan.*

No. 1.

EERSTE GEVAL.

Van de Verzwakking.

In 't Jaar 1743, wierd ik by eene van de Arme Vrouwen gehaald, welke myne Leerlingen in haare verlosſingen byſtaan, en die van haar éérſte Kind in *Baarensnood* zat. Zy was jong en uit gebrek van voedzel, zo buitengewoon verzwakt, dat men by myn Aankomſt geloofde, dat zy aanſtonds ſterven zoude. Daar wierd my, door een andere Lyderes, welke zich in 't zelve Huis bevond, verhaald, dat deze jonge Vrouw, hier een vreemdeling zynde, daags te vóóren eerſt was ingenomen, en van Honger ſcheen te ſterven; ja deze arme Vrouw verklaarde eindelyk, dat zy drie Dagen achteréen niets als Water gebruikt hadde. Zy hadde den geheelen vóórigen Dag en Nagt door, eenige zagte *Weden* gehad. By de Onderſlaaning, vond ik den *Moedermond* wyd geöpend, de Vliezen gebrooken en het Hoofd voorkomende. Maar de *Weden* volgden zó ſpaarzaam op malkander, en haare verzwakking was zó groot, dat ik aanſtonds wat *Brood* en wat *Ale* haalen liet, 't welk met *zuiker Notemuſcaat* en *Genever* klaar gemaakt wierd. Ik vermoede dat zy dit laatſte gewoon was, en hield het daaröm, voor een beeter *Hartſterking*, als ál het geene wat ik uit de *Kruidmengwinkel*, had kunnen vóórſchryven. Ik beval haar, dat zy van dit voedzel, zeer weinig teffens, gebruiken zoude, en daardoor, wierden haar verſpilde kragten, allengskens dermaaten herſteld, dat, ongeácht het met de verlosſing moeijelyk en langzaam toeging, zy evenwel door de *Weden* gelukkig verloſt wierd.

TWEEDE GEVAL.

In 't Jaar 1724, wierd ik door eene *Vroedvrouw*, by eene Vrouw gehaald, welke door eene buitengewoone *Bloedſtorting* in de voorgaande verlosſing zeer verzwakt

zwakt en Droefgeeſtig geworden was. Zy was weder zwanger geworden, eêr zy weder herſteld was, kon zelden uit het Bedde zyn, en hadde eene zwakke Maag, die maar zeer weinig voedzel bevatte en verteeren konde. De *Vroedvrouw* verhaalde my, dat de Vrouw zulke zwakke *Weden* hadde, dat zy vreesde, dat zy zonder een *Vroedmeeſter* niet konde verloſt worden; dat zy binnen de 48 Uuren weinig of geen ſlaap, maar veele Onmachten gehad hadde, uit welke zy niet ligt weder by te brengen was, en eindelyk, dat den *Mond* der *Baarmoeder* week en een weinig geöpend was. De Pols was zeer moeijelyk te ontdekken, en toen ik haar, ſtaande eene *Wede*, welke de Vliezen en de Wateren geheel zwakkelyk uitdreeven, onderſloeg, zo voelde ik des Kinds Hoofd. Toen ik hierna den *Moedermond*, met myn' Vingeren vóórwaards naar de *Schaambeenderen* toebragt, zo vond ik denzelven veel wyder geopend, dan zich de *Vroedvrouw* ingebeeld hadde en voelde eene verharden *Afgang* in den *Rechtendarm*. Daar wierd my ook gezegt, dat, nadien zy een afkeer voor álle ſoorten van Spyzen hadde, zy zeer weinig at en was van natuure hartlyvig.

Ik beval haar dikwils een Teekop vol *Hoendernat*, en tusſchenbeiden een weinig *ſwak Kaneelwater* te gebruiken. Haar wierd een *Aarſſpuitzel* van *Vleesnat* gezet, en deze ontleedigde de *Darmen*. Als toen wierd hier op noch een *Aarſſpuitzel*, van een *half Pint Vleesnat* gezet, waarin twee *Grynen Opium* opgeloſt waren, en ik beval haar ook, dat zy zich ſtil te Bedde zou houde, om ſlaap te verkrygen, en álle vier Uuren een *Once ſterk Kaneelwater* te gebruiken. Door deze *Middelen* lieten de Onmachten na, zy ſliep dezen Nagt, als zy geen *Weden* hadde, reedelyk wél; en toen die allengskens ſterker wierden, zo wierd zy des Morgens gelukkig verloſt.

DERDE GEVAL.

In 't Jaar 1744, ſtond ik eene Adelyke Dame, in den Arbeid, van haar éérſte Kind by. Zy was van een Droefgeeſtig Temperament, ging tegen het einde haarer Dragt zelden uit, konde niet buiten het Bedde blyven, was in het begin der achtſte Maand, door menigvuldige Walgingen overvallen, zodanig, dat zy álles wat zy at of dronk, weder overgaf, en waardoor zy in eene groote verzwakking verviel, om dat 'er geen voedzel by haar bleef.

Ik ſchreef haar vóór, dat de *Kraambewaartſter* des Daags vyf of zes maalen een *Pint Runderen* of *Schaape Nat*, gelyk een *Aarſſpuitzel* zou zetten, en haar aanmoedigen, dat zy dikwils opſtaan, in de Kamer omwandelen, en zomtyds in een Koets zoude Ryden.

Op zulk eene wyze herſtelde zy eenigermaaten, en door behulp van een

Kruisenmunt- en *Moederwater*, konde zy een weinig Zop in haar Maag behouden. Ik gedroeg my, ſtaande haare *Baaring*, in veele zaaken, op die wyze gelyk in 't vóórige Geval beſchreeven is. Haare verlosſing ging, langzaam voort, doch eindigde gelukkig.

No. 2.

EERSTE GEVAL.

Van Angſt *en* Droefheid.

In 't Jaar 1747, ſtond ik eene voornaame Vrouw, in de verlosſing van haar éérſte Kind by, welke zich, weinig Dagen te vóóren, over het onverwagt ſterven van haaren Man, zodanig bedroeft hadde, dat zy dikwils in Onmachten en groote Droefgeeſtigheid verviel. Toen ik by haar kwam, zo waren haare *Weden* zeer zwak, en de Vliezen reeds geborſten, eêr zich noch de *Moedermond* veel geopend hadde. En, ongeacht het Kind, een klein Hooſd hadde; zo bragt zy noch drie Dagen met den Arbeid door. Om dat men haar by aanhoudendheid een Moed in 't lyf ſprak, en met *verſterkende* en *voedende dingen* te hulp kwam, en haar zo veel Ruſten liet, als maar mogelyk was, zo wierd zy gelukkig van een Kind verloſt, welk kort na de ongelukkige tyding van de dood haarer Man, moet ontſlaapen zyn.

TWEEDE GEVAL.

In 't Jaar 1749, wierd ik, by eene andere voornaame Vrouw geroepen, die zich in dezelfde omſtandigheid bevond, om dat zy zich over de Dood van haar Man bovenmaaten bedroeft hadde, die omtrent twee Maanden vóór haar Arbeid geſtorven was. Ik vond haar in haar omſtandigheid, zo onbedenkelyk zwak en 't Geval zo langwylig, dat ik vreesde, dat zy geen kragten genoeg zoude hebben, om een Kind ter Waereld te brengen. Echter wierd zy van een zwakkelyk Kind, gelukkig verloſt, om dat men op de vóórſchreevene wyze met haar handelde.

Ik heb noch veele Vrouwen in haaren Arbeid bygeſtaan, wier leeven, door groote verzwakking, in Gevaar geſteld was, maar die doch door zulke Handelwyze, zeker verloſt wierden. Angſt, Ongeluk en weederwaardigheid, brengt dikwils de *Baarende* Vrouwen om 't Leeven. De *Weden* ontſtaan dikwils door verſchrikking, die door verſcheiden Ongelukken ontſtaan, als Brand in de Buurd enz. De *Aardbeeving* van 't Jaar 1749, bragt veele zulke Gevallen te weeg, ja álles wat de Gemoederen te geweldig gaande maakt, zal dezelfde uit-

uitwerking hebben. De verlosſing is by deze Geleegendheden, dikwils eylend gevolgt; maar wanneer de *Baaring* reeds begonnen was, eêr de Vrouw door Gemoedsbeweegingen aangedaan wierd, zo verdween gemeenlyk dezelven, en de *Weden* kwaamen voor een langen tyd niet wederöm. Maar wanneer 'er op deze Aandoeningen enz. geene geweldige *Bloedſtortingen*, *Stuipen*, of *Koorts* volgden, zo herſtelden zich de Vrouwen in 't algemeen weder, maar de Kinderen waren ſomtyds dood. Ja, wanneer 'er álle deze kwaade Toevallen tegenwoordig waren, zo heb ik doch eevenwel, Moeder en Kind, ſomwylen gelukkig gered.

No. 3.

EERSTE GEVAL.

Van Bloedſtorting.

In 't Jaar 1735, wierd ik by eene Vrouw geroepen, die byna op haar Rekening was, en met een *Bloedſtorting* en *Weden* overvallen wierd, om dat zy niet ſlechts over den Brand verſchrikte, die in haar Huis was, maar zich ook door de redding des Huisraads, zeer vermoeid hadde. Toen ik by haar kwam, was de Brand gebluſt, en ik vond haar in een Schuur op het Hooi leggen, en de *Bloedſtorting* was geweldig. Om dat de *Moedermond* tamelyk wyd geöpend was, zo verbrak ik de Vliezen, welke met de Wateren door ieder *Wede*, nederwaards geperſt wierden, en de *Bloedſtorting* hield aanſtonds op. De Lyderes was, wegens de Strenge koude, en om dat zy dun gedekt was, zeer koud. Zo lang ik op het Land de Konſt bewerkt hebbe, zo had ik altoos een weinig *Geeſt van Hartshoorn*, *Tinctuur Caſtori* en *vloeibaare Opium*, een ieder in een byzonder Glaasje, by my. Van deze *Middelen* maakte ik, met een weinig *Water* en *Brandewyn*, een *hartſterkend* en *Ruſtend Mengzel*, waarvan zy dikwils *twee* of *drie Lepelen* vol innam; en om dat zy van de Buuren van meêr Dekzelen voorzien wierd, zo verkreeg zy haar natuurlyke warmte weder, en eindelyk een ſterke *Zweeting* en een *verkwikkende Ruſt*. De *Weden* namen langzaamerhand toe, met lange tusſchenpoozen; en naar maate dat haar Pols en Kragten weder kwamen, zo ging ook de *Baaring* aan, en ſchoon die langwylig voortging, zo wierd zy ten laatſten verloſt. Haar Slaap wierd naderhand, door verſchriklyke Droomen van Brand, geſtoord, en zy wierd ylhoofdig wakker, zo dat 'er 20 Dagen verliepen eêr zy buiten gevaar was. Zy had haar éérſte Kind zelfs gezoogt, maar na deze verlosſing, was 'er geen Melk tegenwoordig, en 'er ontlaſte ook zeer weinig *Kraamzuivering*, om dat deze Afſcheidingen, door de ontſteltenis der Zinnen, verhinderd wierden. Haar grootſte gevaar ſcheen door de Verzwakking te ontſtaan, die door het verlies van zo veel Bloed veroorzaakt was, en ik richte, om die Rede, myn Oogmerk, voornamelyk op den Omloop der

Sappen, die ik door *verſterkende* en *verkwikkende Middelen* zogt te behouden; en om dat zy nu en dan Huiveringen, en een zwakke Pols hadde, zo ſchreef ik haar de *Peruviaanſche Baſt* vóór, die zy dikwils innam en daarby, op een maatige wyze, *roode Franſche Wyn Drinken* moeſt, waarby zy veel baad vond.

Als de ontſteltenis eene Vrouw den Arbeid op 't lyf jaagt, en daardoor een *Bloedſtorting* ontſtaat, zodanig dat de Vrouw door het verlies van *Bloed*, verzwakt is, dan zal de ontlaſting of verminderd, of in 't geheel ophouden, wanneer men de Vliezen breekt. En het is my ſederd dien tyd, in *Bloedſtortingen*, die zich vóór de *Baaring* openbaaren, dikwils gelukt, wanneer ik den *Moedermond* met myn' Vingeren langzaamlyk opende, dat ik de *Weden* daardoor verwekte, gelyk het volgende Geval aantoond.

TWEEDE GEVAL.

In 't Jaar 1745, wierd ik door een *Vroedvrouw*, by eene Vrouw gehaald, welke in het midden van de negende Maand eene *Bloedſtorting* kreeg, ſchoon men geene rechte Oorzaaken opgeeven konde, waardoor dit Toeval ontſtond, en zy had te vóóren de Kinderen gemakkelyk ter Waereld gebragt. Om dat de Ontlaſting niet zó ſterk was, dat men haar aanſtonds helpen moeſt, en haar Pols ſterker, dan gewoonlyk, ſloeg, zo tapte ik haar 8 Oncen Bloed af, en ried haar aan, zig ſtil in 't Bed te houden. Vermits zy geen *Stoelgang* had, zo wierd haar een *Aarsſpuitzel* gezet, en zy nam dikwils *twee Leepelen vol* van een *Mixtuur* dat uit *Tint. Roſa. Unc.* vi. en omtrend 20 *Droppelen Lauda. Liquid.* beſtond in. De *Bloedſtorting* hield op, en zy Ruſte dien Nagt tamelyk wél. Toen zy opſtond, om voor haar het Bedde te laaten maaken, zo ontlaſten 'er zig eenige groote ſtukken geronne Bloed, onder eene zachte *Wede*, en het Bloed begon weder aan te vloeijen, hoewel het ſchielyk weder ophield, toen zy weder ging leggen. In deze omſtandigheden bragt zy eenige Dagen door, binnen welken, by de geringſte beweeging, eenige geronnen ſtukken Bloeds zig uit de *Schede* ontlaſteden, en waar op een verſche Bloeding volgde, welke, ongeacht wy ons alle moeite gaaven haare Kragten te behouden, en te onderſteunen, evenwel verzwakten. En toen de *Bloedſtorting*, zig op eenen Avond, met een groot geweld openbaarde, zo wierd ik in alleryl gehaald, wanneer ik haar, toen zwak en kragteloos, en haar Vrinden zeer angſtig en ter needer geſlaagen, aantrof. Ik had reeds, uit voorzorg, de *Vroedvrouw*, en de Vrinden te verſtaan gegeven, dat de Vrouw in groot Gevaar was, wanneer de *Bloedſtorting* niet naliet, of de *Weden* daarby kwaamen, en ik begeerde, dat 'er aan een ander *Vroedmeeſter* zo wél om de Vrouw als mynend weegen, mogt om Raad gevraagt worden; maar deze vóórſlag, wierd niet aangenoomen. Toen zy het dan alleen aan my over-

overlieten, en ik ontdekte, dat de *Moedermond* zeer zagt, echter niet zeer wyd geopend was, zo bragt ik 'er de toppen myner Vingeren langzaamlyk in, om hem te verwyden, en verzogt, dat de Vrouw myne poogingen door neederpersſing bevorderen zoude. Toen men dit langzaamlyk, nu en dan herhaalde, zo wierd de opening zo wyd als eene halve Kroon breed, en ik verwagte eenige geringe *Wede*, die daarna van zelfs weder kwamen. Of ik ſchoon verſcheiden maalen beproefde, de Vliezen te breeken, zo konde ik het echter niet uitvoeren, tot dat zich by ieder *Wede* de *Moedermond* allengskens verwyde, zodanig, dat ik myn Hand in de *Schede* brengen konde, waarop ik met myn' Vingeren hooger opwaards tragte te komen. Maar om dat my zulks niet gelukken wilde, zo bragt ik myn Vrouwe *Katheter* binnen, welke het *Chorion* en *Amnios* verbrak, zo, dat 'er de Wateren in een groote meenigte uitvloeiden, de *Bloedſtorting* zich aanſtonds ſtilde, en het Kinds Hoofd onderwaards op den *Moedermond* geperſt wierd. Zy lag hier op een goede poos ſtil, zonder dat 'er zich eene *Wede* openbaarde, binnen welken tyd, zy dikwils een weinig *Vleesnat* nam, en daardoor gevoed en verſterkt wierd. Maar ik vreesde dat de *Bloedſtorting* noch niet geſtild mogt zyn, en ſlechts door het Kinds Hoofd tegengehouden wierd, desweegen ik van haar begeerde, dat zy neederwaards zoude persſen, als ik het Hoofd, met myn' Vingeren opheſten, en daardoor ontlaſte zig ook werkelyk eenige geronnen ſtukken. Ik vond als toen noodzaakelyk, de *Weden* door de verwyding des *Moedermonds*, gelyk te vóóren, te verwekken en te verſterken; en de Teeldeelen wierden ook by aanhoudendheid verwyderd, de *Weden* ſterker, en eindelyk de Vrouw gelukkig verloſt. Staande de *Baaring* voelde ik dikwils haar Pols, welke in plaats van zwak te worden, veel eêr ſterker wierd.

DERDE GEVAL.

In 't Jaar 1750, wierd ik door een *Vroedvrouw*, by eene Vrouw gehaald, welke my verhaalde, dat de Lyderes, door eene geweldige *Bloedſtorting* overvallen was; maar toen de *Weden* begonnen, en de Vliezen gebrooken waren, zo hadde zich de *Bloedſtorting* geopenbaard. Maar zy had my gehaald, om dat zy den *Navelſtreng* in de *Schede* was gewaar geworden, dat de Vrouw zeer zwak was, en weinig of geene *Weden* hadde. Zy was waarlyk zo af, dat ik naauwlyks haar Pols voelen konde, de *Lippen* waren bleek, en de Handen en Voeten koud. Ik vond den *Navelſtreng* in de *Schede* maar kon geen Polsſlaagen daarin ontdekken. Het Hoofd des Kinds kwam vóór, maar wierd door de onderdeelen des *Moederkoeks*, welke naar het *Heiligbeen* toe lag, vóórwaards naar de *Schaambeenderen* gehouden, ongeacht de *Bloedſtorting* zich volkomen geſtild hadde. Ik beval haar kragtige *Vleeszoepen* te eeten, en heete in *Flenelle gewikkelde Steenen* onder de Handen, en tegen de Voeten te leggen. Na verloop van een Uur, ſloeg haar Pols ſterker, Handen en Voeten wierden weder warm, en de *Weden* kwaamen tegenwoordig. Toen ik ontdekten, dat het Hoofd, wegens den *Moederkoek*,

niet vorderen konde, zo haalde ik denzelven uit, en de Vrouw wierd allengskens van een dood Kind verloſt; doch zy bleef by aanhoudendheid zó zwak, dat zy veele Weeken na haare Verlosſing, naauwelyks in ſtaat was, in haar Kamer te wandelen.

VIERDE GEVAL.

In 't Jaar 1744, wierd ik door de Vrienden van eene voornaame Dame welke den voorgaanden Nagt eene *Bloedſtorting* gekreegen hadde, om hulp verzogt. De *Vroedvrouw* verhaalde my, dat zich de *Moedermond* ter wydte van een Kroon geöpend hadde; dat de *Moederkoek* voorkwam; dat de *Weden* zwak en zeer ſpaarzaam kwamen; en dat de *Bloedſtorting* iets geweldiger was, als toen zy gehaald wierd. Maar ik zelfs ontdekte, dat haar Pols niet zo zwak was, als men zich verbeelden zoude, indien men het verlooren Bloed in overweeging nam. Deze *Bloedſtorting* was by deze Vrouw, die meêr Kinderen ter Waereld gebragt hadde, in den beginne van de achtſte Maand begonnen, hield op, en kwam weder, wanneer zy het waagde om uit te gaan. Maar door behulp en Raad van één ánder *Vroedmeeſter*, die toen ter tyd by een ándere Kranke wezen moeſt, wierd het, tot op dit tydpunt, welk in het begin van de neegende Maand was, binnen de Paalen gehouden.

Om dat zy my niet toe wilde ſtaan, dat ik haar Onderſloeg, zo gaf ik de *Vroedvrouw* in 't geheim te Raad, haare Hand in de *Schede* te brengen, en rondom naar den *Rand* des *Moederkoeks* te voelen, en daar ter plaatze, de Vliezen te breeken; men bevond dien ook aan de linker zyde; en toen de Vliezen verbrooken waren en 'er een groote meenigte Water ontlaſt was, zo zakte het Kinds Hoofd nederwaards en drukte het onderſte gedeelte van de *Moederkoek* naar de rechter zyde. Hierop verhefte zich de *Weden*, het Hoofd opende den *Moedermond;* en om dat het Hoofd klein was, zo ging het by aanhoudendheid laager en laager neederwaards, zódanig, dat de Vrouw door eenige *Weden* verloſt wierd. De *Bloedſtorting* bedaarde, toen de Wateren ontlaſt waren en lieten geheelyk na, zó ſpoedig het Hoofd in den *Moedermond* ſtak. Ik voelde van tyd tot tyd haar Pols, welke byna eenerlei bleef of veel eêr ſterker wierd. Ik beſloot uit deze omſtandigheid, dat, zo 'er by haar noch Bloed rond liep, zulks niet veel bedraagen kon, en haare kragten wierden daardoor behouden, doordien zy dikwils een *Teekopje* vol *Vleesnat*, of Wyn en Water gebruikte.

VYFDE GEVAL.

In 't Jaar 1747, wierd ik door een *Vroedvrouw* by een Adelyke Dame gehaald,

haald, die zy te vóóren van verſcheiden Kinderen verloſt hadde. Deze Vrouw wierd in den beginne van de negende Maand, door een geringe ontlaſting van Bloed overvallen, die ik een *Aderlaating* en een *Aarsſpuitzel* vóórſchreef. Toen het gewerkt hadde, zo gebruikten zy een *Ruſtverwekkende Drank*. Echter hield doch de Ontlaſting eenige Dagen, aan; en toen ik haar Onderſloeg, zo vond ik den *Moedermond* zeer week, zeer hoog ópwaards, en zodanig áchterwaards getrokken, dat ik niet ontdekken konde, of de *Moederkoek* vóórgekomen was; echter beſpeurde ik door de *Schede* en de *Baarmoeder* heen, dat het Kinds Hoofd op de *Schaambeenderen* ruſte. Om dat de *Bloedſtorting* de Lyderes niet verzwakte, zo wierd 'er niets gedaan, doch ik verbood haar zeer ernſtig niet uit te gaan. Omtrend acht of tien Dagen daarna, verkreeg zy waare *Weden*, en de *Bloedſtorting* wierd erger, om welke rede ik ten tweedemaale gehaald wierd, en door de *Vroedvrouw* onderrigt, dat zich de *Moedermond* zeer wyd geöpend hadde, dat de Vliezen, kort voor myn komſt, gebrooken, en dat de *Moederkoek* verder neederwaards gezakt was, maar dat men noch niets van het Kind voelen konde. Daar kwam aanſtonds een ſterke *Wede*, ik Onderſloeg haar wederom, en vond, dat de *Moederkoek* door den *Schedemond* uitgedreeven was, en daar volgde op de verlosſing, van denzelven, aanſtonds het Kind, hetwelk leevendig was, ſchoon de *Moederkoek* het éérſt kwam. De *Vroedvrouw* verhaalde my, dat toen zich de *Moederkoek* opdeed, dat zy zich zeer inácht nam, dat zy denzelven niet met de Vingeren aanraakte, wyl zy zich erinnerde, dat zy in myne onderwyzingen gehoord hadde, hoe dat de dood des Kinds, door de affcheuringen des *Moederkoeks*, ontſtaan kan.

ZESDE GEVAL.

In 't Jaar 1750, wierd ik by eene Vrouw op het einde der achtſte Maand haarer tweede Bevrugting gehaald. De *Vroedvrouw* verhaalde my, dat de Vliezen, twee Uuren voor myn komſt, gebroken waren, en dat de *Bloedſtorting* zich bedaard hadde: zy had iets gelyk een vliesachtige zelfſtandigheid ontdekt, dat neederwaards gezakt was, en om dat zy geloofde, dat het een *Mola* was, zo had zy het willen uithaalen, maar de *Bloedſtorting* was weder ſterk begonnen. By de Onderſlaaning, vond ik, dat deze zelfſtandigheid, de *Moederkoek* was, welke tot den *Schedenmond* toe was neederwaards gezakt, en toen ik met den Vinger tusſchen hem en de *Schaambeenderen* indrong, zo voelde ik het Hoofd des Kinds. De volgende *Wede* bragt den *Moederkoek*, welke zeer geſcheurd was, met een dood Kind ter Waereld. Daar zyn my veele Gevállen vóórgekomen, waarin de *Bloedſtorting*, wanneer die niet geweldig was, ligt geſtild wierd, en de Vrouwen haaren vollen tyd bereikten.

ZEVENDE GEVAL.

Van den Heer *E. W. gegeven T. W.* 1747, *met myn Andwoord.*

Voor eenigen Tyd, wierd ik by een Vrouwe gehaald, daar de *Vroedvrouw* tevóóren al haar Konſt te vergeefs aangewend hadde. Alles navorſchende, zo wierd ik gewaar, dat zy noch niet op haar Rekening was, dat de Vliezen gebrooken, en 'er veel Bloed ontlaſt was, en ook noch voortvloeide. Toen ik haar met den vinger Onderſloeg, zo konde ik den *Moedermond* niet ontdekken; ik bragt als toen, met eenige moeite, myn Hand door den *Schedenmond*, maar konde den *Moedermond* niet recht aantreffen, wyl 'er een vleezige Zelfſtandigheid vóórlag, die ik voor den *Moederkoek* hield, en inderdaad ook was, gelyk ik daarna ondervond. Om dat het Kind zó hoog lag, en ik door den *Moederkoek* verhinderd wierd, zo konde ik met myn Hand, niet verder, dan tot aan den *Moedermond* komen, om het Kind te ontdekken, hetwelk my verleegen maakte. Toen ik myn Hand uitgehaald hadde, ik bedekte, zo veel ik konde, myne verleegendheid, en ried de Vrouw goeden Moed te houden. Eindelyk hield ik het, wegens de groote *Bloedſtorting*, en de vooráfgaande omſtandigheden, voor onvermydelyk noodzaakelyk, haare verlosſing door de verwyding der de tezaamgetrokkene Deelen, en de Keering van het Kind, te moeten verhaaſten. Maar ik had my zo draa niet voor haar nedergezet, of daar kwam ter goeder Uure één of twéé ſterke *Weden*, die het Kind tot myn groote verwondering, in de Vliezen beſlooten met den *Moederkoek* voorüit ter Waereld bragten. Dit overtuigde my duidelyk, van de Dwaaling der geenen die beweerd hebben, dat de *Moederkoek* altoos boven aan den *Bodem* vaſt zit, om dat men zag, dat hier juiſt het teegendeel was. Wat dit Geval hier aanbelangt, zo wenſchen ik wel van het volgende onderrecht te zyn. Geſteld, het Kind was niet ter Waereld gekomen, gelyk nu geſchied is, zo is de vraag of ik langs den *Moederkoek*, met myn Hand heen moeſt gaan om het Kind te verlosſen, dan of ik denzelven eêrder dan het Kind zou moeten verlosſen? En geſteld, dat een gedeelte van den *Moederkoek* den *Moedermond* bedekt hadde, hoe dan te handelen? *Zie de* 33ſte *Verzameling* No. 2. *het derde Geval.*

Andwoord op deze Vraagen.

Ik heb een byna gelyk Geval gehad. De *Moederkoek* zat aan het ónderſte gedeelte van den *Baarmoeder* vaſt, en toen de *Moedermond* zich begon te openen, zo ſcheide zich dit gedeelte van den *Moederkoek* af, en daar openbaarde zich een kleine *Bloedſtorting*. Toen ik geroepen wierd, zo hadde de Vrouw eenige waare *Weden*, en toen ik haar onderſloeg, zo vond ik den *Moedermond* ter wydte van een halve Kroon geöpend, en den *Moederkoek* een weinig in denzelven ge-

gepeiſt. Om dat de *Bloedſtorting* niet veel zeggen wilde, en de Vrouw ſterk was, zo ſtelde ik de verlosſing uit, tot dat de *Moedermond* zich verder geöpend hadde. Eenige Uuren daarna, wierd ik weder geroepen, de *Bloedſtorting* was zeer geweldig geworden, ik vond den *Moedermond* volkomen geöpend, en de *Moederkoek* vóórkomende. Ik lag, om die rede, de Vrouw op haar Rug, en met de Deijen in de hoogte; bragt hieröp myn Hand in de *Schede*, ging langs den *Moederkoek* heen ópwaards, in de *Baarmoeder*, verbrak de Vliezen, en haalde het Kind by de Voeten, waar door ik belette, dat de *Moederkoek* niet het éérſt komen konde. Het Kind was leevendig, wyl 'er noch een gedeelte van den *Moederkoek* aan het onderſte gedeelte der *Baarmoeder* vaſt zat. Ik heb gevallen gehad waarin de *Moederkoek* eêrder in de *Schede* neederzakte, dan het Kinds Hoofd, en ik vond my genoodzaakt, denzelven, éérſt te verlosſen; maar in zulken Gevallen, is het Kind gemeenlyk dood. Het ſchynt, als of in uw Geval, de *Moedermond* volkomen geöpend geweeſt is, dat de *Moederkoek* het geheele ópperſte gedeelte van 't *Bekken* opvulde, dat het Hoofd des Kinds klein en de *Moederkoek* afgeſcheiden geweeſt is, zodanig, dat álles gemakkelyk neêderwaards gleed en zo plotzelyk kon verloſt worden.

ACHTSTE GEVAL.

In 't Jaar 1733, wierd ik omtrend 5 Uuren des Namiddags, door den *Heer* BURNET by eene Vrouw gehaald, die byna acht volle Maanden Zwanger was, en den voorigen Nagt eene zwaare *Bloedſtorting*, en nu en dan eenige ligte *Weden* gehad hadde. Toen ik den *Moodermond* iets geöpend, en den *Moederkoek* vóórkomende vond, zo gaf ik hem te Raad, denzelven, onder ieder *Wede*, zagtelyk te verwyden, en de Vliezen te verbreeken, als hy den *Rand* van den *Moederkoek* bereiken konde. Hy volbragt myn Raad onder eenige *Weden*; de Wateren waren zo ſpoedig niet ontlaſt, of de *Bloedſtorting* hield op, de *Weden* wierden ſterker, en dreeven het Kinds Hoofd nederwaards, 't welk den *Schedenmond* allengskens opende, maar toen het Hoofd 'er door ging, zo wierd het afgeſcheiden gedeelte des *Moederkoeks*, 'er mede door geperſt, en werkelyk van het overige afgeſcheurd, zodanig, dat het 15 of 20 Minuten eêrder dan het Kinds Hoofd ter Waereld kwam. Wy geloofden dat het Kind wegens de ſcheuring zoude verlooren gegaan zyn, maar neen, het was buiten verwachting leevendig, en bevond zich zeer wél. De Moeder herſtelde ook, of ſchoon 'er veel Bloed van haar ontlaſt was, en zy voor myn Aankomſt Onmachten gehad hadde.

NEEGENDE GEVAL.

Medegedeeld door den Heer J. *geſchreeven te* F. *in 't Jaar* 1751.

Ik wierd by eene Vrouw geroepen, welke volkomen op haar Rekening was, en Sederd drie of vier Dagen door een *Bloedſtorting* overvallen, welke toen erger was. Ik liet haar aanſtonds tien Oncen Bloed uit den Arm ontlaſten, en ſchreef haar een *Ruſtmiddel* vóór, waarop zy drie Uuren ſliep, en geduurende welken tyd de *Bloedſtorting* verminderde. Maar om dat zy ontwaakte en zich begon te beweegen, zo begon ook het Bloed weder te vloeijen, maar niet zo geweldig als te vóóren.

Des Namiddags, wierd my toegeſtaan, dat ik haar onderſlaan mogt, en ik vond den *Moedermond* zeer dun, en ter groote van een *Engelſche Schelling*, geöpend. Maar om dat zich de *Bloedſtorting* tegen den Nagt ſcheen te vermeêrderen, zo beval ik, dat 'er Doeken in koude *Oxicrat* gedoopt, over den Buik zouden gelegt worden. Toen dit tweemaal gedaan was, zo hield de *Bloeding* volkomen op, de *Weden* openbaarden zich, en binnen één Uur tyds, wierd zy van een Meisje verloſt, dat zich benevens de Vrouw wél bevond.

No. 4.

EERSTE GEVAL.

Van Afgangen.

In Auguſtus 1734, toen de *Gal Colyken* met *Braaken* en *Afgangen* in zwang gingen, zo wierde ik by verſcheiden Vrouwen geroepen, die deze ongemakken op verſcheiden tyden haarer Dragt hadden, en zy wierden in 't algemeen daardoor herſteld, dat de *Maag* en de *Darmen* met *warm water* gereinigd, en daarna een *Ruſtmiddel* toegediend wierd. Maar één Geval kwam my vóór, dat hard nekkiger was. Ik wierd by eene Vrouw gehaald, welke vóór myn aankomſt, omtrent twaalf Uuren, door ontlaſtingen, zwak en af was. Daar wierd my door de *Vroedvrouw* verhaald, dat zy van haar éérſte Kind in *Baarensnood* zat, ſchoon 'er noch drie Weeken aan haare Rekening miſten. Daar wierd my niet toegeſtaan een onderſlaaning te doen: een omſtandigheid, welke te dier tyd van weinig gevolgen was: want het mogt nu *Baaring* zyn, of niet, zo had ik het voornamelyk daar heen te wenden, dat ik met allen moogelyken ſpoed, het *Braaken* en den *Afgang* ſtilde, en de verlooren kragt weder herſtelde. Ik beval haar aanſtonds

ſtonds veel *Schaape-Vleesnat*, dat voor de hand was, met *warm water* vermengd te *Drinken*; en toen zy dit verſcheiden reizen met eenig geweld weder overgaf, zo nam zy 50 *Droppelen Laud. Liquid.* in een *Glas Brandewyn* en *Water* in. Maar om dat zy dit ook aanſtonds overgaf, zo liet ik haar half zo veel *Laud. Liquid.* en een weinig Zop gebruiken, en op de *Maag* een *ſtuk graauw Papier*, van gelyken met het *Opiaat* doornat, leggen. De Pyn, het *Braaken* en de *Afgang* begonnen allengskens te bedaaren, en daar wierd my toegeſtaan, een Onderſlaaning te doen. De *Moedermond* was dik, zagt en een halve Kroon wydte geöpend. Ik ontdekte ook de Vliezen de Wateren en het Kinds Hoofd. Om dat de ongemakken van nieuws af aan begonnen, zo liet ik haar noch eens 15 *Droppelen* gebruiken, en een half Uur daarna, viel zy in een geruſten Slaap, welke eenige Uuren aanhield, en daarvan zy zeer verkwikt ontwaakte, wanneer haare ongemakken volkomen bedaarden. Zy ontdekte dezen geheelen Dag door, gene *Weden*, en, om dat zy zeer zwak was, zo beval ik haar dikwils een weinig van een ſterke *Hoenderzop* te gebruiken, waardoor zy allengskens bekwam. Zy ſliep, dezen Nagt, wél en des Morgens begon zy te *Baaren*, dat verdrietig en talmachtig was; echter wierd zy eindelyk van een groot, maar dood Kind verloſt, en binnen de zes Weeken was zy volkomen herſteld.

TWEEDE GEVAL.

In 't Jaar 1743, wierd ik by eene voornaame Dame geroepen, welke door eene zeer grooten *Afgang* overvallen was, veroorzaakt door een verkouding doordien zy in reegenächtig weer op een open Rytuig gezeeten hadde, toen zy van haar eerſte Kind acht Maanden zwanger was. Zy was den vóórgaanden Dag en Nagt, door den *Afgang* zeer verzwakt geworden, en had den geheelen tyd door, niet geſlaapen; en toen ik des Morgens geroepen wierd, zo vond ik haar Pols zwak en langzaam, en de Handen en Voeten Koud. Zy verhaalde my, dat, als zy ter Stoel ging, en geperſt hadde, iets gelyk ware *Weden* ontdekte, ik ſchreef haar aanſtonds de volgende *Bolus* en een *Drankje* vóór.

℞. *Theriac. Andromach. Scrup.* ij. *Sumend. cum hauſtu ſequenti.*

℞. *Aq. Cinammom. Simpl. Unc.* iß. *Nuc. Moſchat. Unc.* ß. *Liquid. Laudan. gt.* v. *Syrup. e Meconio Drachm.* ij.

Ik beval haar *witte Wyn* met *Hui*, overvloedig te *Drinken*, en *warme Steenen* in *Flenel* gewonden, aan Handen en Voeten te leggen, om de natuurlyke warmte weder te herſtellen, en eenen zweet en ſlaap te bevorderen. Intuſſchen onderſloeg ik haar, en vond den *Moedermond* wyd open, en het Hoofd vóórkomende, en om dat ik de Hairen op het Kinds Hoofd voelde, zo ontdekte ik hieruit, dat de Vliezen gebrooken waren. Door myn gegevenen *Middelen*

wierden Handen en Voeten warm, de Pols ſterker, zy viel in een zagte zweeting en ſliep drie Uuren achtereen. Maar om dat zy door eene *Wede*, en een nieuwen aandrang ter Stoel, ontwaakte, zo ſchreef ik haar de helft van de vóórgaande voorſchriften vóór, waardoor zy weder beeter wierd, en in ſlaap geraakte; en toen zy des Avonds ontwaakte, zo was zy van állen Pyn, Krimpingen en Perſingen volkomen bevreid, maar doch zeer af en zwak. Tegen deze Ongemakken, ſchreef ik haar, nu en dan een weinig *roode Brandewyn*, (*red burnd wine*) met *Notemuſcaat* en *geroofterd Brood*, en daar tuſſchen *Hoendernat* te gebruiken, vóór. Zy bevond haar den volgenden Nagt zeer wél. Toen zy my den volgenden Dag liet roepen, zo verhaalde zy my, dat zy eenige ligte *Weden* gehad hadde, en vond het Kinds Hoofd laager in 't *Bekken* gezakt. De *Weden* wakkerden aan, en twee Uuren naar myn aankomſt, kwam het Kind ter Waereld.

Ik heb dikwils gezien, dat de tevroegtydige *Weden* weder ophielden, tot dat de Vrouwen op haar Rekening waren.

No. 5.

EERSTE GEVAL.

Van Stuiptrekkingen.

In 't Jaar 1746, wierd ik door een *Vroedvrouw*, by eene Vrouw geroepen, welke my verhaalden, dat de *Baaring* heel goed van de hand gegaan was; dat de Vliezen niet eêrder gebrooken waren. dan toen de *Moedermond* volkomen geöpend was. Maar zo ſpoedig het Hoofd in 't bovenſte gedeelte des *Bekkens* was geperſt, zo had ook de Vrouw aanſtonds geweldige Stuipen gekreegen, die wel overgingen, maar by ieder *Wede* weder kwaamen. Zy was een jonge ſterke Vrouw, van een fleurige geſteltenis. Dit was haar éérſte Kind. Om dat haar Pols vol, hart en ſnel ſloeg, zo ontlaſte ik haar aanſtonds tien Oncen Bloed uit den Arm. De Stuipen wierden by ieder *Wede* minder, tot dat zy eindelyk volkomen ophielden, en omtrend één Uur na de ophouding wierd zy gelukkig verloſt.

TWEEDE GEVAL.

In 't Jaar 1747, wierd ik door een *Vroedvrouw* gehaald by eene Vrouw, die in haar derde Dragt, en byna op haar Rekening, en door een Duiſeling overvallen was, waarop aanſtonds *Stuipen* volgden. En toen ik de Vrouw

ſtaan-

ſtaande eene *Stuip* onderſloeg, zo vond ik den *Moedermond* geöpend, en de *Stuipen* perſten de Vliezen op gelyke wyze neederwaards, gelyk gewoonlyk, door de *Weden* gedaan word. Zy was gevoeleloos en de Aanvallen kwamen, om de de zes of acht Minuten weder. Om dat haar Pols zeer ſnel en vol was, zo liet ik een Aderlaating van tien Oncen doen, en een *Spaanſche Vlieg* op den Rug leggen. Door deze *Hulpmiddelen* verminderden de *Stuipen* en de Koorts verdween kort daarop geheel; maar zy bleef noch gevoelloos, en buiten ſtaat eenig vocht te kunnen doorzwelgen. Om dat de Vrinden niet hebben wilden, dat ik het Kind haalen zoude, zo verzogt ik, dat zy my aanſtonds zouden laaten haalen, als de *Stuipen* weder kwamen, om haar te verlosſen, wyl zy anders verlooren zoude gaan. Myn voorzegging viel naar den Letter uit; want toen ik een Uur weg was geweeſt, zo kwamen de *Stuipen* met zulk een geweld weder, dat zy ſtierf, eêr ik by haar konde zyn, en het Kind daar en tegen, was by den Aanval eener *Stuip* ter Waereld gekomen.

Ik heb in dit Jaar verſcheiden Vrouwen gehad, welke ten tyde, als zy byna uitgerekend hadden, door deze Toevallen zyn aangetaſt geworden; eenige daarvan, wierden door *Aderlaatingen* en *Spaanſchen Vliegen* herſteld en wachteden tot het gewoonlyke tydpunt: anderen daar en tegen, by welke deze Geneeswyze niet ſlaagen wilde, wierd Vrouw en Kind, om dat daardoor de verlosſing volgde, gered. Anderen *Vroedmeeſters*, hebben van gelyken zulke Gevallen, te dier tyd gehad, zo, dat dit ongemak aan een byzondere Lugtsgeſteltenis ſcheen af te hangen. *Zie* het 3de *Deel*, de 33ſte *Verzameling* No. 3.

DERDE GEVAL.

Medegedeeld in een Brief *door den* Heer MUDGE *geſchreeven, in* PLYMOUTH 1748.

Hy liet, des Morgens eene Vrouw, in de negende Maand haarer Bezwangering, Ader, welke, over een geweldige Hoofdpyn klaagde. Des Avonds, liet men hem weder haalen, om dat zy *Stuipen* hadde, daartegen hy een *Aarſſpuitzel*, *Spaanſchen Vlieg* een *Zeenuwverſterkende Mixtur* en *Droppelen* vóórſchreef. Om negen Uuren kwam de Aanval geweldiger en hield langer aan, en om dat 'er eene onmiddelbaare verlosſing noodzaakelyk was, om haar Leeven te behouden, zo onderſloeg hy haar met den Vinger. Hierop bragt hy de Vrouw in een behoorlyke legging, ſtak zyn Hand in de *Schede*, en tragte den *Moedermond* te verwyden, dien zeer hard, en niet zo wyd geöpend was, dat men 'er een Schaft inbrengen konde, zo, dat men hem, in den beginne, moeijelyk onderſcheiden konden.

Na verſcheiden vergeeffche beproevingen met zyne Vingeren, was hy ge-

noodzaakt daarvan af te zien, in die verwachting, dat hy heelligt, des Morgens vroeg, beeter in ſtaat zou zyn, zich te laaten openen. Maar hy wierd vóór dien tyd, in den Nagt, tweemaal gehaald, en vond haar by aanhoudendheid in *Stuipen* leggen, zonder dat 'er zich iets veränderd hadde. Om negen Uuren, den volgenden Dag, bezogt hy haar, en vond ze in onophoudelyke *Stuipen* leggen. Doch het Geweld der zelven had den *Moedermond* niet het geringſte geöpend, ook konde men haar Mond niet open krygen, om haar eenige *Artſenyën* in te geven. Om 7 Uuren des Avonds wierd hy in alleryl gehaald, wanneer hem de *Vroedvrouw* verhaalde, dat toen het Kinds Hoofd in de Geboorte gekomen was. Hy konde dit berigt niet gelooven, hetwelk hy echter, naar den letter, waar bevond, en zond om zyn Tang, om de Vrouw daarmede te verlosſen. Maar toen hy hem inbrengen wilde, wierd het Hoofd door de *Stuipen* 'er door geperſt. Hy bragt hier op het Lighaam ter Waereld, en daarna haalde hy 'er den *Moederkoek* uit, en de *Stuipen* hielden aanſtonds op.

No. 6.

EERSTE GEVAL.

Van Koorts.

In de Maand *Maart* van het Jaar 1729, (welk Jaar, op het Land waar ik my toen ter tyd ophield, aanmerkelyk was, wegens een zydeſteekende *Koorts*, die beſmettelyk was, en waaraan de Menſchen ſtirven, wanneer de Kranken niet by den éérſten Aanval een groote *Laating* gedaan wierden,) wierd ik by een Adelyke Dame in de zevende Maand haarer Dragt geroepen, welke reeds verſcheiden Kinderen gehad hadde. Zy was plotzelyk met geweldige ſteeken, in haare rechter zyde, en met een moeijelyken Adem overvallen geworden, deswegens men haar aanſtonds 10 Oncen Bloed had laaten aftappen. Van andere Kranken die van de zelfde Ziekte aangetaſt waren, had ik 20 Oncen afgetapt, en wanneer ik zulks eens of tweemaal herhaalde, zo liet de Ontſteeking gemeenlyk na, daar en tegen die genen, welke te ſpaarzaam of te laat, *Aderlaatingen* gedaan waren, moesten onder dezen Laſt bukken. Maar ik dorſt het niet onderneemen deze Dame wegens haare omſtandigheden te veel Bloed af te tappen. Intuſſchen om dat de Toevallen, na de éérſte *Aderlaating* wél verminderden, maar niet herſteld wierden, zo volgde ik ZYDENHAMS Raad, en beval *verdunnende Dranken* overvloedig te *Drinken*, en den volgenden Morgen, liet ik haar noch eens zo veel *Bloed* ontlaſten, gelyk de éérſtemaal. Aanſtonds by myn éérſte bezoek, had ik om een Beroemden Arts gezonden, die een endweegs van haar afwoonde, deze billikte niet ſlechts myne behandeling, want zeggende, dat het gevaarlyk zoude zyn, eene Vrouw van zulk eene geſteldheid zo veel *Bloed* op een rys af te tappen, maar haar dikwils te laaten het beſt was; en om dat deze

Raad

Raad gevolgt wierd, zo bedaarden in twee of drie Dagen, alle Ongemakken, om dat daardoor een verzweering en heelligt een verſterving van 't Borſtvlies is afgewend geworden. Of zy ſlechts door deze *Aderlaatingen* zeer verzwakt was, zo behield zy doch echter kragten genoeg, om in haar Bezwangering voor te gaan, en 14 Dagen na haare herſtelling, wierd zy gelukkig, ſchoon te vroeg, van een zwakkelyk Kind verloſt, 't welk kort daarna overleed.

TWEEDE GEVAL.

In 't Jaar 1746, wierd ik by eene Vrouw geroepen, die in de negende Maand haarer Bevrugting was, welke door eene Verkoudheid met een geweldige *Koorts* overvallen wierd. Zy klaagde over een geweldige Hoofdpyn, ſprak zomwylen verwarde taal, en verkreeg, op den vyfden Dag, de *Koorts*, en toen ik geroepen wierd, was zy in Arbeid. Ik voelde haar Pols die gezwind, mat en ongelyk ſloeg. Zy had *Zeenuwtrekkingen*, en wierd in een korten tyd van een zeer zwak Kind verloſt, dat ſpoedig ſtierf. Na haare Verlosſing volgde zeer weinig *Kraamzuivering*, en zy ſtierf noch dien zelfden Avond.

Ik heb zeer dikwils op verſcheiden tyden der Dragt, als in den beginne, aanwas, ſtaat en afneeming der *Koorts*, Zwangere Vrouwen verloſt, en de Lyderesſe herſtelde gemeenlyk daarvan, als 'er een *Miskraam* of eene verlosſing, in den aanwas of in de vermindering volgde, en niet al te veel *Bloed* ontlaſte. Maar wanneer de *Koorts* geweldig was, en de grootſten trap bereikt hadde, dan ſtierf de Lyderes gemeenlyk, en het Kind was dikwils dood, wanneer de verlosſing by de vermindering der *Koorts* voorviel.

No. 7.

EERSTE GEVAL.

Van de Kinderpokjens.

De opmerkingen welke ik van de *Koorts* gemaakt hebbe, gaan ook de *Kinderpokjens* aan.

In 't Jaar 1749, verloſte ik een Adelyke Dame, welke de *zamenvloeiende Kinderpokken*, in de vyfde Maand haarer Bezwangering hadde, die zy gelukkig doorſtond, en tot den vollen tyd in haar Dragt voortging. Aan het Kind zag men

men geen teekens van deze Ziekte, dat noch niet veel Dagen voor de verlosſing konde dood geweeſt zyn. Maar het had een Waterhoofd, en konde door de *Weden* niet voortgedreeven worden, tot dat men het Water door een doorbooring ontlaſte.

TWEEDE GEVAL.

De *Heer* COOK, myn Leerling zynde, heeft my in 't Jaar 1752, het volgende Geval meedegedeeld, waarvan hy een Beſchryving van 't Land gekreegen heeft. Eene Adelyke Dame van OSWESTRY in SHROPSIRE, 28 Jaaren oud, wierd in de zevende Maand haarer Dragt, op den 24ſte *February*, door de vóórteekens van de *Kinderpokken* aangetaſt, en den 28ſte kwamen dezelve menigvuldig, en zeer klein te voorſchyn. Daar wierd een Geneesheer van SHREWBURY gehaald, die zag dat dezelve van een zamenvloeijende ſoort en met bruinächtige vlakjes vergezeld waren. Hy ſchreef haar een *Decoct.* van *Cort. Peruv. cum Elex. Vitriol. & Tinct. Roſar. pro potio Communi* vóór; zy herſtelde van deze Ziekte, en den volgende 29ſte *April*, kwam zy van een Dood Kind in 't Kinderbed, op welks Lighaam de *Pokken*, van gelyken, in de Scheiding begreepen waren.

NEGENTIENDE VERZAMELING.

Van de Omſlingeringen *en* Knoopen *der* Navelſtreng, *van de tezamenkrimping der* Baarmoeder *voor de* Schouderen, *enz.*

No. 1.

EERSTE GEVAL.

Van Omſlingeringen *der* Navelſtreng.

Zie PLAAT IX.

In 't Jaar 1750, wierd ik door een *Vroedvrouw*, by eene voornaame Vrouw in de achtſten Maand haarer Dragt geroepen, welke my verhaalde, dat het met de *Baaring* zeer langzaam voortging, en dat het Hoofd reeds twee Uuren voor den *Moedermond* geſtaan had, maar door ieder *Wede* weder terug gehaald wierd.

Om dat de *Baarende* my geen Onderſlaaning toe wilde ſtaan, zo gaf ik de *Vroedvrouw* te raad, als het Hoofd laag naar beneeden was, onder eene ſterke *Wede*, één of twéé vingeren in den *Rechtendarm* te brengen, en by den wortel des Neus en het Vóórhoofd te drukken, en het Hoofd in deze legging eenige *Weden* lang te houden. Op zulk eene wyze wierd de *Baarende* zeer ſpoedig van een Dood Kind verloſt, om welks Hals zich de *Navelſtreng* viermaal geſlingerd hadde.

TWEEDE GEVAL.

In 't Jaar 1745, bediende ik eene voornaame Vrouw, in haar *Baarensnood* van haar éérſte Kind, wier *Moedermond*, door de Vliezen en de Wateren, op eene langzaame en zagte wyze, zich opende, tot hy volkomen geöpend was, waarna de Vliezen, buiten den *Schedemond* zynde, braken. Als toen kwam het Hoofd tot in het midden van 't *Bekken* neederwaards, en toen hem eene ſterke *Wede* verder voort gedrukt hadde, zo wierd hetzelve na die plaats waar het van daan kwam, terug gehaald zo dra de *Wede* ophield; op deze wyze verliepen 'er eenige Uuren dat het vóór-en áchteruit ging, zodanig, dat de *Baarende* daardoor zeer vermoeid, en haare Vrinden begonnen ongeruſt te worden.

Om dat ik te naauwkeuriger zoude kunnen onderzoeken, zo begon ik geduurende eene *Wede*, den *Schedemond*, zo lang te verwyden en te openen, tot dat ik alle myn' Vingeren rondom het onderſte gedeelte des Kinds Hoofd ingebragt hadde, zo dat ik waarneemen konde, dat de verlosſing niet van de grootte des Kinds Hoofd, of een *eng Bekken* tegen gehouden wierd; ook konde zulks niet van een al tezaamgetrokkene *Baarmoeder* vóór de Schouderen zyn, wyl het Hoofd zo terſtond opwaards gehaald wierd, zo dra de Vliezen borſten, en de zamenkrimping zelden eerder geſchied, voor dat alle de Wateren ontlaſt zyn; uit deze omſtandigheid beſloot ik, dat de zwaarigheid door de omſlingeringen der *Navelſtreng*, om den Hals des Kinds, ontſtond. Het rechter Oor der Vrugt was, aan de linker zyde der Vrouw, en het linker, aan de rechter zyde, tusſchen het *Heilig* en *Zitbeen* en het Vóórhoofd, aan de linker zyde.

Ik was van voorneemen, het Hoofd verder neederwaards te brengen, en wel zodanig, dat ik hetzelven met de Tang bepaalde van niet weder terug te kunnen komen. Maar, om dat zy nu en dan ſterke *Weden* hadde, zo beproefde ik eerſt, wat 'er door de verſcheiden leggingen uit te voeren was, en beval haar, de *Weden* ſtaande, zittende, knielende, leggende op zyde of ruſtende in 't Bedde, zodanig, dat zy noch zat noch lag, af te wachten. Dit laatſte voldeed het beſte, en door drie of vier ſterke *Weden*, ging het Hoofd, ongeacht het by aanhoudendheid weder terug gehaald wierd, verder neederwaards, en begon den *Schedemond* te verwyden. Maar, om dat ik bemerkte, dat het wederom ſtaan bleef, zo bragt ik twee Vingeren in den *Rechtendarm*, wanneer het Hoofd, door een ſterke *Wede*, neederwaards geperſt wierd, en drukte aan het onderſte gedeelte des Vóórhoofds, behield het onderwaards in dien ſtand tot de volgende *Wede*, op dat het Hoofd niet weder terug konde. Ik hield daarmede aan en het Hoofd zakte, op deze wyze, by aanhoudendheid verder en verder, en ik bevorderde, om dat ik het Vóórhoofd, met een halve ronde draai, van de onderſte Deelen des *Schedemonds*, in de hoogte hefte, de verlosſing. De Vrouw wierd kort daarop ſpoedig verloſt, en de *Navelſtreng* had zich driemaal, om den Hals en eens om den Arm des Kinds geſlingerd.

De Konſtgreep, van op deze wyze te helpen, heb ik in den *Heer* OULDS *Verhandeling* gevonden, dien hy in 't Jaar 1742, uitgegeven heeft, en my van denzelven dikwils met goeden uitſlag bediend, als het Vóórhoofd langs het *Staartbeen* neederwaards kwam. Maar wanneer het noch lager needergezakt is, dan haal ik myn Vinger uit den *Rechtendarm* uit, om een kwetſing, zo wel aan deze Deelen als ook der *Schede*, te vermeiden, en drukte met myn' Vingeren aan beide de zyden van het *Staartbeen*. Intusſchen moet men zorg draagen, dat men, door deze drukking, de Oogen vermeid, wyl zy anders ontſtooken zullen worden.

Ik moet hier aanmerken, dat men deze hulpmiddelen niet noodig heeft, vóór dat

dat het Hoofd laag in 't *Bekken* is, en niet werkende is om den *Schedemond* te verwyden. Want ſchoon het na ieder *Wede* terug gehaald word, zo is het doch, wanneer hy, ten tyde der *Wede*, een weinig voortgaat, en de Geboorte verwyderd, zulke langzaame verwyding veel zeekerder voor de Vrouw, dan een yllende uitzetting, waardoor de Deelen in gevaar zyn van ontſtooken, of verſcheurd te worden.

DERDE EN VIERDE GEVAL.

Ik heb, in eenige weinige Gevallen, myn hulp op deze wyze gebooden, waarin de verlosſing door de te korte *Navelſtreng* vertraagt wierd, byzonder in 't Jaar 1746, waar de *Baarende* door de Tang verloſt wierd; en in 't Jaar 1750, waar de Vrouw door de *Weden* verloſte, daar ik haar op de boven beſchreevene wyze hielp. In deze laatſte Gevallen, waren de *Navelſtrengen* niet boven de twee Handen breed lang, hoewel zeer dik.

Mauriceau verhaald, op *pag.* 336. in de 406de *Waarneeming*, een Geval, dat hy eene Vrouw, die hy van haar eerſte Kind verloſte, wiens *Navelſtreng* buitengewoon kort, en zo dik als zyn Arm was. Het Kind was verſcheiden Dagen voor de verlosſing Dood geweeſt.

Het zal hier niet te onpas komen, dat men hier aanmerkt, dat als de Arbeid, door de kortheid of omſlingering der *Navelſtreng*, vertraagt word, de terughaaling des Hoofds, niet eêrder gemerkt word, dan tot dat het zich reeds onder in 't *Bekken* bevind; daarentegen word het eêrder beſpeurd, wanneer de zamenkrimping der *Baarmoeder* voor de Schouders de oorzaak daarvan is.

Het Hoofd is ook reeds ver naar beneden, eêr het kan door een van de Schouderen opgehouden worden, die boven het *Schaam*-of *Heiligbeen* ſtaat, in plaats dat hy zich aan de zyde by den *Rand* des *Bekkens* zoude bevinden.

No. 2.

EERSTE GEVAL.

Van Knoopen *in den* Navelſtreng.

Zie PLAAT XXIX.

In 't Jaar 1744, wierd ik aangenomen om eene Vrouw Byſtand te bieden, welke zich in het begin van de achtſte Maand inbeelde, dat zy ware *Weden* hadde. Maar dit was niet anders, dan een Kolyk, die door een verſtopping van *Afgang* ontſtond, daarvan zy door een *Aarſpuitzel* herſteld wierd.

Omtrend veertien Dagen na dit bezoek, wierd ik weder gehaald, en vond, dat de Vliezen gebrooken waren. En de Wateren hadden een bruine kleur en een ſtinkende Lucht. Met deze *Baaring*, ging het langzaam toe, en het Kind, toen het ter Waereld kwam, zag 'er blauwächtig uit. De Opperhuid ſtroopte 'er gemakkelyk af, de Buik was opgezwollen, en de *Navelſtreng* Blauwächtig en omtrend tien Handen breed lang, en in het midden een' vaſt toegehaalde Knoop.

TWEEDE GEVAL.

In 't Jaar 1747, bediende ik eene andere Vrouw by eenen langzaamen en verdrietigen Arbeid, en verloſte haar van een leevendig Kind, of 'er ſchoon in de *Navelſtreng* die zeer lang was, een losſe Knoop was.

DERDE GEVAL.

In het Jaar 1748, hielp ik eene Vrouw, by welke de *Navelſtreng* negen Handen breed lang en een losſe Knoop om den Hals des dooden Kinds geſlingerd was. Maar ik geloofde, dat zyn dood, niet van den Knoop of omſlingeringen veröorzaakt was, welke zeer los waren, maar uithoofde van den langwyligen Arbeid, om dat het Hoofd in een langachtige gedaante geprangt, en de Herſenen in een te *eng Bekken* tezaam gedrukt waren.

No. 3.

No. 3.

EERSTE GEVAL.

Waar zich de Baarmoeder *vóór de* Schouderen *te zaamgetrokken, en de laatſte boven de* Schaambeenderen *of* Heiligbeen *vaſt zitten.*

Zie PLAAT XIV.

In het Jaar 1745, ontdekte ik door het volgende Geval, dat de Verlosſingen dikwils talmachtig en verdrietig gemaakt worden, doordien zich het onderſte gedeelte der *Baarmoeder*, als de Vliezen gebrooken, en de Wateren te vroeg verloopen zyn, vóór de Schouderen te zamenkrimpt. Deze te zamenkrimping, houd niet alleen het Lighaam des Kinds op, maar verhinderd ook zomwylen de Schouderen, dat zy zich van het bovenſte gedeelte der *Schaambeenderen* niet naar de zyde des *Bekkens* wenden kunnen, waar het op zyn wydſt is. Ik wierd door een *Vroedvrouw* by eene Vrouw gehaald, die 35 Jaaren oud was, en van haar eerſte Kind in Arbeid zat, waar de Vliezen reeds een langen tyd te vooren gebrooken waren. Het Hoofd was byna tot in de helft des *Bekkens* neederwaards gezakt, de *Moedermond* volkomen geöpend, en de *Weden* ſterk en overvloedig; maar het Hoofd wilde niet verder voort, maar trok zich, na ieder *Wede*, een weinig terug; eene omſtandigheid, die ik in den beginne oordeelde van de *Navelſtreng* te ontſtaan.

Toen ik vond, dat de *Baarende* zeer ongemakkelyk, en de Vrinden ongeruſt waren, zo tragte ik de Vrouw, door eene welſmaakende *Mixtuur* op te beuren, en liet haar, daarvan, álle half Uuren twee Lepelen vol gebruiken, waardoor ik beoogde tyd te winnen; want ik ontdekte het Kinds Oor aan het bovenſte gedeelte der *Schaambeenderen;* het Hoofd was klein en het *Bekken* niet te eng, zo dat ik geen gevaar in dit Geval zien konde. Ik nam daarom myn afſcheid, na haar verzeekerd te hebben, dat haare zaaken wél ſtonden, en dat zy in een korten tyd, door de *Vroedvrouw*, gelukkig verloſt zoude worden. Binnen omtrend twee Uuren, wierd ik wederom gehaald, en men verhaalde my, dat de *Artſenyën* niets geholpen hadden. My wierd ook door de *Vroedvrouw* verhaald, dat het Kinds Hoofd zeer weinig gevorderd was, en dat zy de Vrouw, naar myn bevel, in een bekwaame legging gehouden had. Toen ik haar onder een ſterke *Wede* Onderſloeg, zo vond ik het Hoofd laager nederwaards gezakt, maar toen de *Wede* ophield, trok zich het Hoofd naar de oude plaats terug. Hierop lag ik haar op de zyde, om het Hoofd met de Tang uit te haalen; maar ik oordeelde het beeter te zyn, éérſt te beproeven, wat 'er door de verwyding

der Deelen te doen was. Ik lag haar dan met de Billen naar de zyde van 't Bedde, verwyde allengskens onder ieder *Wede*, den *Schedemond*, bragt myn Hand in de *Schede*, en hefte met gróote moeite, het Hoofd, boven den *Rand* des *Bekkens*, in de hoogte. Toen ik myn Hand áchter tusschen den *Moedermond* en het Hoofd, in de hoogte bragt, zo voelde ik dat het ónderste gedeelte der *Baarmoeder* rondom des Kinds Hals sterk te zaamgetrokken was. Toen ik alzo verder ópwaards gong, zo hefte ik het Kind in de hoogte, en verwyde allengskens het zaamgetrokken gedeelte, zodanig, dat 'er, toen ik myn Hand terug haalde, aanstonds een sterke *Wede* volgde, die het Hoofd geheel in 't *Bekken* drong; en het Kind kwam, door eenige weinige daaróp volgende *Weden*, ter Waereld.

Of schoon het Kind niet groot, noch het *Bekken* niet eng was, wierd doch dikwils de verlossing, door zulk eene tezamenkrimping, vertraagd, in geval, de Vliezen te vroeg gebrooken waren, zo, dat een *Vroedkundigen* de Vliezen niet eêrder breeken mag, voor dat de *Moedermond* zich volkomen geopend heeft, op dat het Hoofd, als het kort daarop in 't *Bekken* zinkt, zulks opstopt, en verhinderen kan, dat de Wateren niet te vroeg weg vlieten. Doch hier zyn uitgeslooten die Gevallen van *Bloedstortingen*, waar men het geringste Gevaar, vóór het grootste verkiezen moet, en waar de Vliezen te verbreeken zyn, om de *Bloedstorting* te stillen.

Door deze tezamenkrimping, word het Kinds Hoofd zelden zo lang opgehouden, als in het te vóóren beschreeven Geval, maar allengskens naar beneeden gedreeven. En de *Baaring*, is meêrder of minder langwylig, naar mate de zamenkrimping en de sterkte of zwakte der *Weden*, veel toebrengen. Met één woord, daar bevind zich hier zelden een geleegendheid, waar men om bystand aangesprooken word, vóór dat de *Weden* ophouden, zo als wy in de Moeijelyke Verlossingen aanmerken zullen.

TWIN-

TWINTIGSTE VERZAMELING.

Van langwylige Gevallen, *die van een al te groot* Kind *en een* Waterhoofd *veroorzaakt worden.*

No. 1.

EERSTE GEVAL.

Van den grooten omtrek des Hoofds.

Zie PLAAT XXI. XXVII en XXVIII.

In 't Jaar 1742, wierd ik by eene Vrouw geroepen, wier Vrinden my verhaalden, dat zy reeds drie Dagen in Arbeid gezeeten had; en dat de *Vroedvrouw*, welke den bekwaamen tyd voorby had laaten gaan, haar nu zo wat ophield. In tusſchen gaf zy my, om zich te veronſchuldigen, te verſtaan, dat zy reeds al twee Kinderen van deze Vrouw gehaald hadde; dat het de éérſte keer zeer langzaam daarmede was afgeloopen, en dat het Kind klein, en vóór den vollen tyd gekomen was: dat het den tweedemaal ook niet ſpoedig afliep, en dat het Kind, welk groot was, dood ter Waereld kwam, ſwyl 'er niet eêrder om haar gezonden was, dan toen het te laat was, en dat zy om het te redden, meêrder ruimte gemaakt hadde. Dat zy nu bytyds, om ſoortgelykend Toeval te verhoeden, geroepen was en de Teeldeelen by uitſtek verwyd hadde, maar toen de Wateren zig ontlaſten, zo waren de *Weden* niet ſterk genoeg om het Kind te verloſen. Zy verzeekerde my ook, dat toen zy geroepen wierd, de *Moedermond* zich niets geöpend had, en dat zulks eerſt den voorigen Nagt was geſchied, maar ſlechts *Buikpynen*, en een *Afgang* gehad, welke zich na het gebruik van eenige *Artſenyën* van den *Kruidmenger* geſtopt was, en waaröp de *Weden* ſterker geworden waren. En dat zy, als *Vroedvrouw*, geen Tyd te vergeefs voorby had laaten ſtryken, en de Vrouw in alle de verſcheiden leggingen gebragt, en de Deelen onder ieder *Wede* verwyd hadde. Het was zeeker, dat de *Afgang* de Vrouw verzwakt hadde, en ook noch bovendien, door de onbekwaame behandeling der *Vroedvrouw*, vermeerderd wierd, welke buitengemeen onkundig was, en nooit de geringſte onderrichting genooten hadde. Ja zy ſcheen ook niet in ſtaat te zyn, zich door haare gebreeken, die zy in de uitvoering der *Vroedkunde* begong, te verbeeteren.

Toen ik de éérſte Onderſlaaning deed, zo trof ik den *Moedermond* zeer geopend,

opend, maar dik en gezwollen aan. De uitwendige Teeldeelen, waren vangelyken gezwollen en ontſtooken. Onder een tweede *Wede*, ontdekte ik dat zich het Hoofd vóórdeed, maar noch zeer hoog zat. Om dat ik haar Pols laag en ſnel bevond, zo beval ik aan de byzynde Vrouwen, haar te Bedde te brengen en ſtil te laaten leggen. Zy wierd door een geweldigen Dorſt geplaagt, en ik ſchreef haar, *Garſten water* te *Drinken*, en nu en dan een weinig dunne *Zop*, te gebruiken, vóór; en eindelyk ſchreef ik haar *geroofterd brood* een *Drankjen* van *Stroop* en *enkel Water* vóór, daarvan zy álle twee Uuren neemen zoude, om zó wél de *Baarende*, als de Vrinden te vreede te ſtellen. Bovendien, verzogt ik haarlieden, dat zy de zwakke *Wede* niet zoude tellen, en verzeekerde, dat zy veel ſterker komen, en beeter op het Kind werken zouden, wanneer zy vóóraf een *verkwikkende Slaap* genooten hadde. Na ik deze voorſchryving gegeven hadde, zo nam ik afſcheid des Morgens om 8 Uuren; en toen ik des Avonds weder kwam, zo wierd ik onderrigt, dat zy vyf of zes Uuren heel natuurlyk geſlaapen, ſterk gezweet, en nu en dan eene ſterke *Wede* gehad hadde.

Om dat ik de Teeldeelen veel zachter, de hitte bedaard, en de *Wede* het Hoofd des Kinds allengskens neederwaards in 't *Bekken* dryvende vond, zo ſprak ik de Vrouw een Moed in 't lyf, en zeide haar, dat nu álles wél ſtond, offchoon haar verloſſing, wegens haare verzwakking noch een tyd lang duuren zoude, en daaröm geduld moeſt hebben. Ik beval ook de *Vroedvrouw* in ſtilte, de Vrouw geruſt en ſtil in 't Bed te houden, en zo veel Slaapen te laaten, als moogelyk was, en haar niet met de herhaaling haarer vóórige Handelwyze, te bezwaaren en te vermoeijen. Maar ongeächt deze uitdrukkelyke erinnering vernam ik, toen ik des Morgens zeer vroeg geroepen wierd, dat zy na myn Raad juiſt het tegendeel gehandeld hadde, de Vrouw uit het Bedde geholpen, en op de bereids beſchreevene wyze gekweld, dat zy volkomen kragteloos en afgemat, en de uitwendige Deelen, gelyk te vóóren, ontſtooken en gezwollen waren. Zy wierd aanſtonds weder te Bedde gebragt, en een *Pap* van *Brood* en *Melk* op de Teeldeelen gelegt. Ik wachte om het Gevolg daar van te zien. Zy ſliep en zweete tamelyk, en toen zy door eene *Wede*, ontwaakte, zo gebruikte zy een weinig *Vleeszop*, *warme Wyn* en *Water*, en *Kandeel*, *beurtwiſſelend*, tot verſcheidenmaalen toe, zodanig, dat zy daardoor zeer verkwikt en verſterkt wierd. De ontſteeking had zich ook verdeeld, deswegens de *Pap* weggenomen, en de *Schaamdeelen* gezuiverd wierden. En, om dat nu de *Weden* ſterker wierden, zo wierd zy omtrend negen Uuren, van een dood Kind Verloſt, wiens Hoofd in een langächtige gedaante gedrukt was.

Ik verloſte naaderhand deze Vrouw noch driemaalen, en de Kinderen waren álle buitengewoon groot; maar om dat haar tyd vergund, en op haar kragten gelet wierde, zo kwam zy gelukkig en altoos van leevendige Kinderen in 't Kraambed.

TWEE-

TWEEDE GEVAL.

In 't Jaar 1725, wierd ik des Avonds door een *Vroedvrouw*, by eene Lyderes gehaald; welke my verhaalde, dat de Vrouw, van haar éérſte Kind, lang in *Baarensnood* gezeten had, dat zich de *Moedermond* allengskens geöpend en de Vliezen eenige Uuren te vóóren gebrooken waren, en dat des Kinds Hoofd niet verder voortging.

By de Onderſlaaning, vond ik, dat het Hoofd, tot in het midden van 't *Bekken* gezakt was; doordien dat de Vrouw ſterk was, en een vollen, ſnellen en harden Pols hadde, zo wierd haar 10 Oncen Bloed afgetapt; zy bleef ſtil in 't Bed leggen, en ſliep tuſſchen de *Wede*, waar van gemeenlyk de tweede of derde zeer ſterk was. Ik beval de *Vroedvrouw*, dat zy de Vrouw alle mogelyke Ruſt zou laaten genieten, en om my zenden zoude, wanneer zy zwakker wierd, en door de *Weden* niet konde verloſt worden.

Volgens afſpraak, wierd ik den volgenden Morgen gehaald, wanneer ik het Kinds-Hoofd geheel onder in 't *Bekken* aantrof. Maar, om dat de *Baarende* verzwakt, en haare *Weden* zwakker waren, zo wilde ik het Kind keeren, of als dit niet aanging, zulks dan met den Slinger of Tang uithaalen.

Na dat ik den *Schedemond* met myn' Vingeren verwyd hadde, zo tragte ik het Hoofd ópwaards, en myn Hand in de *Baarmoeder* te brengen, om de Voeten te zoeken; maar álles was zodanig, te zaamgetrokken, dat ik niet verder dan tot aan het bovenſte gedeelte der *Schede* geraaken konde. Ik beſloot hierop den Slinger te gebruiken; maar om dat 'er eene ſterke *Wede* kwam, toen ik myn Hand uithaalde, zo zakte het Hoofd verder neêderwaards, en de Vrouw wierd door noch twee ſoortgelykende *Weden*, van het Kind verloſt, wiens Hoofd in een langächtige gedaante gedrukt was.

Op zulk eene wyze, heb ik verſcheidenmaalen, in ſoortgelykende Gevallen myn oogmerk bereikt.

DERDE GEVAL.

In het zelfde Jaar, wierd ik by eene andere Vrouw gehaald, die van haar derde Kind, een langen tyt in *Baarensnood* gezeeten hadde. Toen ik de éérſte onderſlaaning deed, zo beelde ik my in, dat ik de Billen des Kinds voelde, maar naderhand ondervond ik, dat het Kind een groot Gezwel aan 't Hoofd hadde, hetwelk reeds

zeer ver onder in 't *Bekken* was. De *Baarende* was, door de ſlegte behandeling der *Vroedvrouw*, zeer verzwakt, de *Weden* waren zwakker en haar Pols mat geworden. Ik liet haar te Bedde brengen, iets *warms* te *gebruiken*, en beproefde of zy tuſſchen de *Weden* ſlaapen konde. Zy kwam op deze wyze weder by krag-ten, haare *Weden* wierden ſterker, en ik kwam haar, gelyk in 't vóórige Geval te hulp, en zy wierd van een dood Kind verloſt, hetwelk een groot Hoofd hade, dat zeer langächtig gedrukt was.

VIERDE GEVAL.

In 't Jaar 1729, wierd ik by eene Vrouw geroepen, die ik reeds tweemaal verloſt hadde. In haar éérſte verlosſing, bediende ik my van de Haak, en in het ándere van den Slinger, maar zonder eenen goeden uitſlag, waarop ik het het Kind keerde, maar konde het niet in 't leeven behouden, om dat het Hoofd te groot was.

Om dat ik door de ondervinding wiſt, dat 'er verſcheiden Kinderen omgekomen waren, wanneer men zich van deze *Middelen* te vroegtydig bediend, en de Kinderen keerde, wanneer 'er een groot Hoofd, in een *eng Bekken* treed, zó beſloot ik, in dit Geval, op eene voorzichtige wyze te handelen, en verzogt dat men my bytyds haalen zoude.

Ingevolge hiervan, zo verhaalde my de *Vroedvrouw*, dat zy de *Baarende* in Ruſt gelaaten, en haar maar ééns onderſlaagen hadde. De *Moedermond* had zich veel geöpend; en om dat de Vrouw van een zwakkelyk Lighaams geſtel was, zo liet ik haar, den meeſten tyd door, te Bedde leggen. De Vliezen borſten kort na myn aankomſt, de Arbeid, ging wegens de grootte des Hoofds, langwylig toe, hetwelk bezwaarlyk in 't *Bekken* zakte. Maar om dat ik de Vrouw by aanhoudenheid aanmoedigde, zó wierd zy eindelyk wél verloſt.

VYFDE GEVAL.

In hetzelfde Jaar, bediende ik eene Vrouw, welke een langen tyd in *Baarensnood* gezeeten hadde, en wier Vliezen veele Uuren, voor myn aankomſt, gebrooken waren. Ik vond den *Moedermond* wyd open, des Kinds Hoofd, tot in het midden des *Bekkens* needergezakt, de *Baarende* zeer verzwakt; en de *Vroedvrouw* verhaalde my, dat haare *Weden* zeer ſterk geweeſt, maar zeer zwak geworden waren.

Om dat ik het Kind niet keeren konde, zo maakte ik een Slinger van een Band, dien ik, met groote moeite over het Vóór- en 't Achterhoofd beveſtigde,

de, en trok daar mede onder ieder *Wede*, heel zagtelyk; maar om dat dit niet hielp, zo trok ik ſterker, tot dat de Slinger afgleed. Als toen beſloot ik, te beproeven, wat de Natuur doen wilde, en ſchreef haar een *zagtelyk Ruſtmiddel* vóór; en om dat zy haar ſtil te Bedde hield, zo genoot zy tusſchen de *Wede* een *verkwikkende Sluimering*, waardoor zich haare kragten allengskens weder herſtelden, en de *Weden* ſterker wierden, zodanig, dat zy, binnen omtrend twee Uuren, zeeker verloſt wierd. De Slinger had het Hairige gedeelte des Hoofds van 't Kind Ontveld en Ontſtooken, maar welken in eenige Dagen weder verdween toen 'er behoorlyke *Middelen* opgelegt wierden.

ZESDE GEVAL.

In 't Jaar 1750, bediende ik eene voornaame Vrouw in de Stad, toen zy van haar éérſte Kind in Arbeid zat. Zy was jong ſterk en gezond, één Maand over den gewoonlyken tyd geloopen, en haar Arbeid was zeer langwylig. Want toen de Vliezen gebrooken waren, en het Kinds Hoofd iets in 't *Bekken* gezakt was, ſtond zy vier Uuren achteréen veele geweldige *Weden* uit, tot dat het Hoofd geheel naar beneden kwam, waar het noch twee Uuren ſtaan bleef, eêr zy verloſt wierd.

Ik merkte, dat de grootſte zwaarigheid, van de grootte des Kinds Hoofd ontſtond; maar om dat zy by kragten was, en de *Weden* ſterk waren, zo vond ik goed, niets verder te doen, dan haar een Moed in 't Lyf te ſpreeken, en haar Kragten te beſpaaren. Intusſchen begonnen haare Kragten en *Weden* vóór haare verlosſing zwakker te worden, en haare Vrinden wierden zeer bevreeſt en angſtig. Ja ik zelfs was eenigermaten bezorgt, dat Moeder en Kind zouden verlooren gaan.

Schoon de *Weden* zeer op het Kind werkten, zo lang zy in 't Bedde half zat en half lag, zo beſloot ik echter, toen zy begon zwakker te worden, en het Hoofd reeds ver neederwaards gezakt was, haar met de Tang te verlosſen. Maar eer ik tot dit *Hulpmiddel* overging, zo vond ik het dienſtig, haar, in een andere legging te brengen, en te beproeven, wat het voor uitwerking zoude hebben, als zy eene *Wede* ſtaande afwagte, eene plaatzing, die in andere Gevallen, van een goeden uitſlag is. Zy wierd dan uit het Bedde opgenomen, en eenige losſe Kleederen aangedaan, en van twee Vrouwen gehouden. Haare *Weden* naamen, door de verändering, in kragten aan, en toen zy eenige zeer ſterke *Weden* gehad hadde, zo vond ik, dat het Hoofd des Kinds by aanhoudenheid begon laager te zakken, en de *Schaamdeelen* in de gedaante van een groot Gezwel uit te zetten. Zy wierd als toen weder te Bedde gelegt, en ik behield den *Bilnaad* ter naauwernood, dat die niet ſcheurde. Toen het Hoofd verloſt was, zo moeſt men inderdaad groot geweld gebruiken, om de Schouderen uit te haalen. Inderdaad, dit was het grootſte Kind, dat ik ooit ter Waereld

gebragt hadde. Het Hoofd was langächtig gedrukt, en had op den *Kruin* een groot Gezwel, en wanneer het *Bekken* van de Moeder niet zo groot was geweeſt, dan konde het Kind niet leevendig ter Waereld gekomen zyn.

ZEVENDE GEVAL.

In 't Jaar 1742, wierd ik by eene *Baarende* Vrouw omtrend 40 Jaaren oud, gehaald, die van haar éérſte Kind in Arbeid zat. Men ſtond my niet toe, haar te Onderſlaan, maar ik moeſt in een andere Kamer wachten, om in kas van Nood by de hand te zyn. De *Vroedvrouw* gaf my van tyd tot tyd berigt, en ik verſtond hier uit zo veel, dat, na de genoegzaame verwyding van den *Moedermond*, en de ontlaſting der Wateren, het Kind zeer langzaam neederzakte, dat de *Weden* ſterk, maar met langer tuſſchenpoozen waren.

Op deze wyze, bragt zy met deze *Baaring* twaalf Uuren door, waarna my de *Vroedvrouw* verhaalde, dat het Kind in den beginne wel leevendig was geweeſt, om dat zich het Hoofd bewoogen hadde, maar nu vreesde, dat het dood was, want de *Weden* waren een langen tyd zwakker geworden, en een klein gedeelte des Hoofds, had twee Uuren lang, buiten de Teeldeelen geweeſt. Intuſſchen wierd het Kind kort na dit berigt, verloſt, en ſcheen maar een kleinen tyd dood geweeſt te zyn. Ja het had naar alle waarſchynlykheid, om dat het Hoofd zo laag gezakt was, en de *Weden* zwakker wierden, met de Tang kunnen gered worden, welke, *in deze Omſtandigheden zelden of nooit zonder eenen goeden uitſlag gebruikt worden.*

Ik heb daarna verſtaan, dat de Vreesächtigheid der *Baarende*, van de liſtige inprentingen der *Vroedvrouw* van daan kwaamen, welke haar, door verſchrikkelyke vertellingen, van 't gebruik der Werktuigen, bang gemaakt hadde.

Het eerſte Jaar, toen ik de *Baarende* byſtond, en geroepen wierd, als het Kind zeer langzaam voortging, dat dikwils door de onverſtandige behandelingen van *Vroedvrouwen* veroorzaakt wierd, welke de Verloſſing verhaaſten wilden, *byvoorbeeld*, wanneer zy de *Baarende* aanmaanen, rond te wandelen, en by ieder zwakke *Wede*, alle kragt te beſteeden, tot dat dezelven álle verlooren, en de Teeldeelen tegennatuurlyk geöpend zyn, zodanig, dat zy de Vrouwen zonder noodzaakelykheid, Ontſteekingen en Pynen toebrengen; by zulke geleegendheden, wierd my, eêr dat ik zulk eene handel wiſt, ſlechts gezegt, dat de *Baarende* veele Uuren, en ſomtyds eenige Dagen in zwaare *Baarensnood* geleegen hadde, en dat ik geroepen was, om te verhinderen dat zy niet met een vol Lighaam zoude omkomen. Wanneer ik in zulke omſtandighe-

den.

den gehaald wierd, en het Hoofd was in het bovenſte gedeelte van 't *Bekken*, dan keerde ik het Kind gemeenlyk, en verloſte het by de Voeten. Was het nu klein, dan kwam het gemeenlyk leevendig, indien het niet voor myn aankomſt dood was; maar was het Hoofd groot of het *Bekken* eng en mismaakt, dan was het geweld, met welk men 't uithaalen moet, dikwils de oorzaak van zynen dood. Wanneer daarentegen het Hoofd zo laag naar beneeden was, dat ik hetzelve, niet weder in de *Baarmoeder* terug konde brengen, om het te keeren, dan moeſt ik het Hoofd met de Schaar openen, en met de Vingeren en eenen Stompen Haak uithaalen. Maar dit heb ik nooit eêrder gedaan, dan als het Hoofd zeer laag naar beneeden, en de *Baarende* zó zwak was, dat zy door de *Weden* niet konde verloſt worden; ja ook niet eêrder, tot ik MAURICEAU zyn Slinger beproeft hadde, maar daarmede het nooit gelukte, als ook niet met die van anderen, hetwelke ik met mynen Vingeren in de gedaante van eene Lus inbragt, dat zomwylen maar zelden gelukten, als het Kind klein was. Om dit verlies van Kinderen, dat my zeer ſmertelyk viel, te vermeiden, liet ik my een Franſche Tang maaken, en wél na de Afteekening, van den *Heer* BUTTER, die in de *Proeven van* EDENBURG te vinden is; maar ik vond die zo lang, dat ik het Oogmerk daarmede niet bereiken konde, waartoe zy was gemaakt geworden. Ik las daarna de Schriften van CHAPMAN en GIFFARD door, welke dikwils de Kinderen door zulk eenen Handgreep behouden hadden, ja ik deed werkelyk een Ryze naar LONDEN, om verdere onderrigtingen van deze zaaken te verkrygen, maar ondervond, dat ik daar niets leeren konde, en ik ging op het aanraaden van wylen den Beroemden DR. STEWARTS, die myn byzondere grooten Vrind was, naar PARYS, waar toen ter tyd, GREGOIRE, in de *Vroedkunde* onderwyzingen gaf. Daar zelfs, wierd ik van gelyken, in myn verwachting zeer bedroogen. Want ſchoon zyn Onderwyzingen, voor Leerlingen, nuttig kunnen zyn, zo was doch zyn Werktuig, niets meer dan een korf, die voor een werkelyk *Bekken* verſtrekten, die met zwart Leeders overtrokken was, met welken hy álle de zwaarigheden, die by de Keering van Kinderen, door de te zaamekrimping der *Baarmoeder* der *Schede*- en des *Moedermondi* ontſtaan, niet duidelyk vóórſtellen konde. En wat de Tang aanbelangt, zo leerd hy zyne Leerlingen, die op goeder geluk in te brengen, en met geweld te trekken. Doch hy verkoos CHAPMANS Tang, vóór die, waar van zich de Franſchen bedienden, en prees de verbeetering van MAURICEAUS Slinger aan, welken doch nooit met een goed gevolg te gebruiken is.

Zeer te onvreede zynde, over zynen Leertrand, overdagt ik, of het niet mogelyk was, Werktuigen te maaken, welke werkelyk Vrouwen en Kinderen zo naauwkeurig vóórſtelden, dat men daarmede, Leerlingen onderwyzende, alle zwaarigheden, die in de *Vroedkunde* voorvallen, toonen konde, en ik dacht waarlyk zulk een Werktuig uit, en vervaardigde hetzelve, ook met groote moeite en beyvering.

Ik beproefde de *Vroedkunde*, naar de Wetten der Werktuigkunde interichten, bepaalde de geſtalte, groote en legging des *Bekkens*, naar den vorm en den omtrek des Hoofds van 't Kind, en verklaarde, de Aart en wyze, hoe hetzelve 'er uit te haalen was, naar de Regelen zo als zich de Lighaamen, naar verſcheiden Richtingen beweegen. Dit niet tegenſtaande, wierd ik gewaar, dat 'er Kinderen verlooren gingen, en de Moeders, door de Keering beſchaadigt wierden, als het Hoofd groot en in 't *Bekken* gezakt was, of wanneer het Hoofd lang, onder in 't *Bekken* ſteeken bleef, en de *Weden* zeer zwak, en de Lyderesſen afgemat waren: want in de laatſte Gevallen waren de Kinderen als zy verloſt wierden gemeenlyk doodelyk, uit hoofde dat de Herſenen, te zeer gedrukt waren. Ja dezelfde lange drukking had eene Ontſteeking in de *Schede* in den *Moedermond*, en ſomwylen in de *Baarmoeder* der Vrouw, te weege gebragt. Om deze Hinderpaalen vóór te komen, zag ik my zomtyds genoodzaakt myn Toevlugt tot den Slinger of de Tang te neemen, en ik bereikte, met de laatſte dikwils myn Oogmerk, dat ik het Kind redde. Het gebruik van de Tang was wel ſomwylen met een verſcheuring der uitwendige Teeldeelen der Vrouwen vergezeld, maar dit ongemak verdween, toen ik dezelve veränderen liet, en ik my daarvan op een andere wyze bediende.

Met een woord, ik gaf naauwkeurig op de beweeging, en de werking van de Natuur acht, die my onder de Bewerking der *Vroedkunde* vóórkwam; en richtede en verbeterde myn eigene bevattingen, na deze onfeilbaare rigtſnoer. Ja ik verächte ook niet de Konſtgreepen, van andere *Schryvers* en *Vroedmeeſters*, en wil niet ontkennen, dat ik uit hunne opgaave, myn nuttelykſte voorſchriften afgeleid hebbe.

In 't algemeen genomen, hebbe ik deze korte Beſchryving van myn eigen gedrag meedegedeeld, ten Nutte van éérſtbeginnende, welke zien zullen, dat ik my niet naar de onderwyzing van één alleen richt, maar alle geleegendheden aangenoomen hebbe, om my volkoomender te maaken, en dat ik de dwaalingen blymoedig aflegge, dien ik in myn jeugt ingezoogen hadde.

No. 2.

EERSTE GEVAL.

Van een Waterhoofd.

In 't Jaar 1747, bediende ik eene voornaame Vrouw, welke van haar vierde Kind in Arbeid zat, en voelde de Vliezen neederwaards geperſt, en dat de *Moeder*- en *Schedemond* weid geopend waren. Eer de Vliezen Braaken, wierd het Kind geheel

heel boven op den *Rand* des *Bekkens* opgehouden, en bood zich óp zulk eene ongewoone wyze aan, dat ik een tyd lang in onzekerheid was, of het Hoofd of de Stuit vóórkwam. Maar toen de Vliezen gebroken waren, zo wierd het een weinig neederwaards geperſt, en ik voelde als toen het Hairige gedeelte des Hoofds, en merkte, uit de losheid der *Beenderen*, en den grooten afſtand van malkanderen, dat het vol Water was.

Door verſcheiden ſterke *Weden*, wierd het Hairige gedeelte tot aan den *Schedemond* geperſt, welke door het ingeſloote Water zodanig uitgezet wierd, dat 'er het Hoofd doorkonde, en het Kind, welke aanſtonds ter Waereld kwam, ſcheen noch niet lang dood geweeſt te zyn.

TWEEDE GEVAL.

In 't Jaar 1753, wierd ik by eene Vrouw gehaald, welke van haar éérſte Kind in Arbeid zat. De Vliezen en de Wateren openden den *Moedermond* zeer langzaam, en toen die, tot in het midden der *Schede* neederwaards kwamen, zo lieten zy zich voelen, als of 'er twee ſtelzels van Vliezen boven malkander laagen, doch het binnenſte ſcheen veel dikker, dan het buitenſte te zyn. Maar eêr zich de *Moedermond* volkomen opende, zo verbraaken zich de Vliezen, en ik ontdekten als toen, dat de ándere het Hairige gedeelte des Hoofds was, welke door het in de Herſenpan bevindende Water, neederwaards geperſt wierde. Deze wierden door de *Weden*, by aanhoudendheid verder en verder onderwaards geperſt, zodanig, dat de *Moedermond* zich volkomen geöpend, en de *Schede* en *Schedemond* zig even zo uitzetteden, gelyk als die gemeenlyk, door de Vliezen, de Wateren en de *Nageboorte* uitgezet worden. Ook voelde ik de *Beenderen* der Herſenpan los, en over malkanderen geſchooven.

Om dat het Hoofd eindelyk ter Waereld was, zo zag ik my genoodzaakt, zeer veel geweld aan te wenden, om het Lighaam 'er uit te haalen, om dat de Buik opgezwollen was. De *Navelſtreng* was gezwollen en Blaauw, het Kind ſcheen acht of tien Dagen dood geweeſt te zyn, en in het Hoofd was een groote meenigte Water tegenwoordig.

EENENTWINTIGSTE VERZAMELING.

Van langwylige Geboortens, *welke door een klein, eng of mismaakt* Bekken *veroorzaakt worden.*

Zie PLAAT XXVII. en XXVIII.

No. 1.

Alhoewel deze Verlosſingen, van dezelfde ſoort ſchynen te zyn, en ook daarom op eenerly wyze moeten behandeld worden; gelyk die, waarin een groot Hooſd voorkomt, zo is 'er echter een weezendlyk onderſcheid in: want ſchoon zy byna dezelfde zyn, ten opzigte van de Kragten, die de Vrouw te oeffenen heeft, zo heeft de *Vroedmeeſter* nochtans in deze Gevallen minder plaats, als hy zyn Hand moet gebruiken; en het Kinds Hooſd word gevormd, en ontfangt indrukkingen, door het vooruitſchietende bovenſte gedeelte des *Heiligbeens*, en van de *Lendenwervelen.*

EERSTE GEVAL.

In 't Jaar 1750, wierd ik van eene Vrouw, van eene middelbaare Statuur en die naar allen aanzien wel gemaakt ſcheen te zyn, aangenomen, om haar in de *Baarensnood* by te ſtaan, welke reeds te vóóren driemaal van doode Kinderen verloſt was. Het éérſte Kind kwam met den Arm vóór, dat na de *Vroedvrouw* twee Dagen by haar geweeſt was, onder beloften van haar gelukkig te zullen verloſſen; maar de Vrinden lieten een' *Vroedmeeſter* haalen, welke het Kind met groote zwaarigheid by de Voeten uithaalde, en zich door dezen Arbeid zodanig vermoeide, dat hy genoodzaakt was, zich eenige Dagen te Bedde te houden. By haar tweede Kind wierd ik gebruikt, toen zy reeds van een andere *Vroedvrouw* kragteloos en afgemat was, welke door groote verbeelding van haar zelfs ondernomen had, de zaaken tot een gelukkig einde te zullen brengen.

Om dat ik eene lange Tyd, te vergeefs gewacht hadde, zo deed ik een beproeving met de Tang; en toen ik daarmede niets uitvoeren konde, zo opende ik de Herſenpan, op zulk eene wyze, als het in de *Moeijelyke Baaringen*, beſchreeven word. Alstoen ondekten ik, dat de zwaarigheid van de verloſſing, door de grootte des Hooſds was, en de vooruitſchieting van het bovenſte gedeelte des

des *Heiligbeens* van daan kwam, welke niet boven de drie en één half Duim, van de *Schaambeenderen* afstond. By haare derde *Baaring*, verrichte ik het Amt van eene *Vroedvrouw*, maar het Kind kwam ongelukkiger wyze met de *Billen* vóór, en om dat het zeer groot was, zo konde ik het onmogelyk leevendig ter Waereld brengen; want ik was genoodzaakt het Hoofd met de kromme Haak te haalen, hetwelk de Moeder zeer veel hindernis en leedweezen veroorzaakte, die zo veel geleden en drie Kinderen verlooren hadde.

Toen ik geroepen wierd, wanneer zy van het vierde Kind in Arbeid zat, zo was den *Moedermond* omtrend een *Schelling* breed geöpend, en het Kind rustte op het bovenste gedeelte van de *Schaambeenderen*, maar iets verder dan gewoonlyk is vóórwaards geschooven, wyl het tegen het bovenste gedeelte des *Heiligbeens* en den laatsten *Wervel* der *Lendenen* lag. Om dat de *Baaring* pas begonnen was, zo sprak ik de Vrouw, een Moed in 't Lyf, door dat ik haar zeide, dat ik veele Kinderen leevendig gehaald had, waar het *Bekken* noch veel enger, dan het haare was, en dat ik tegenwoordig groote Hoop hadde, van gelukkig te zullen slaagen, wyl het Kind niet bovenmaaten groot was. Om dat zy den vóórgaanden Nagt weinig geslaapen hadde, en haar Pols zeer vol sloeg, zo liet ik haar uit den Arm tien Oncen *Bloed* aftappen, en de *Darmen* door een *Aarsspuitzel* ontleedigen. En toen ik des Morgens naar Huis ging, zo begeerde ik van de *Kraambewaarster*, dat zy my niet eêrder moest laaten haalen, vóór dat de Vliezen gebrooken waren. Zy bleef dan, volgens afspraak, stil te Bedde leggen, genood een *verkwikkende Slaap*, en ik kreeg des Avonds een Boode. Als toen waren de Vliezen gebrooken; de *Moedermond* zeer wyd geöpend, en het Hoofd begon, in het ónderste gedeelte van *'t Bekken*, nederwaards geperst te worden. Maar toen de Vliezen ruimte gemaakt hadden, zo lieten de *Weden* na, gelyk gemeenlyk geschied, als het Hoofd niet te klein, of het *Bekken* te groot is. Want de *Weden*, die zy van dien tyd af aan gehad hadde, kwaamen van de Vliezen van daan, welke den *Moedermond* uitzetteden; en om dat nu het Hoofd opgehouden wierd, zo gong de uitzetting van deze Deelen niet verder voort, maar hy sloot hem digt toe, zodanig, dat 'er noch een meenigte Wateren in de *Baarmoeder* terug bleef.

Ik ging weder weg, en verzogt, dat de *Kraambewaarster* om my zenden zoude, als de *Weden* weder kwamen en sterker wierden. En in omtrend drie Uuren, kwam ik weder, wyl 'er om my gezonden was, en, ik verstond dat 'er zeer veel Doeken door vogt, en de *Weden* sterker, en meenigvuldiger geworden waren. Ik ontdekte, als dat het Kinds Hoofd verder neederwaards zakte; en om dat 'er onder eene *Wede* zig weinig Water ontlaste, zo besloot ik hier uit dat het 'er byna álles uitgeloopen was, en dat de *Baarmoeder* naauw om het Lighaam des Kinds gekrompen moest zyn.

Om dat de *Baarende* den geheelen Dag door, in 't Bedde geleegen hadde,

zo ſtelde ik vóór, de *Weden* nu zittende af te wachten, en nu en dan eens rond te wandelen, maar zonder zich te vermoeijen. Zy zette zich ten dien einde in een' bekwaamen *Stoel*, achterover leunende, en had zodanig haare *Weden* tot tegen den Morgen afgewagt. Maar om dat zy zeer moede wierd, zo bragt men ze weder te Bedde, en zy begaf zich weder op den Rug; de Schouderen wierden door Kuſſens verhoogd, zodanig, dat zy half zat en half lag. Ik verzogt, dat zy ten tyde van eene *Wede*, de Deijen in de hoogte zoude heffen, en dat één der Omſtanders de Voeten houden zoude, en bovendien dat de *Baarende* niet behoefde te helpen, of met geweld te perſſen, dan wanneer de *Wede* ſterk was. Het Hoofd ging zeer langzaam nederwaards, de *Beenderen* der Herſenpan ſchooven zich over malkander, de *Kruin* wierd in een Keegelächtige gedaante, tot aan het onderſte gedeelte van het linker *Zitbeen*, needergeperſt, het Vóórhoofd bevond zich aan het bovenſte gedeelte van het rechter *Zitbeen*, en veel meer boven den *Rand* des *Bekkens*, van deze zyde, de *Fontanella* hoog ópwaards, en ik voelde het Oor by de *Schaambeenderen*. By ieder derde of vierde *Wede*, welken gemeenelyk de ſterkſte was, zakten het Hoofd; en het Achterhoofd begaf zich allengskens in de tuſſchenruimte, die zich onder de *Schaambeenderen* bevind, en het Vóórhoofd draaide zich áchterwaards naar het onderſte gedeelte des *Heilig*- en *Staartbeens* toe.

Om dat nu het Hoofd, zo verre naar beneeden was, dat het zich uit de enge plaats, en de drukking van het bovenſte gedeelte des *Bekkens*, onttrokken hadde; zo zakte het ligter dan te vóóren. Maar wyl het Kind groot was, en ligt hadde verlooren kunnen gaan, wanneer het te lang door de *Baarmoeder* om den *Hals* geprangt was gebleeven, zo hielp ik het een weinig, toen het Vóórhoofd reets geheel onder by het einde des *Staartbeens* ſtond, door dien ik myn' Vingeren aan beide de zyden van hetzelven, zo lang 'er eene ſterke *Wede* duurde, het Kinds Hoofd vóórwaards, naar de tuſſchenruimte, onder de *Schaambeenderen* drukte, om te beletten, dat het niet weder terug getrokken zoude worden, wanneer de *Wede* verflaauwde of ophield.

Na dat nu het Hoofd gebooren was, zo zag ik my genoodzaakt een tamelyk geweld aan te moeten wenden, om de Schouderen uit te haalen. Want of ik die aanſtonds tot aan het onderſte gedeelte des *Zitbeens*, gebragte hadde, zo konde ik doch de verloſſing niet ten einde brengen, tot dat ik een' Vinger over één derzelven ópwaards tot het midden des Arms in bragt; en om dat ik hem naar het *Heiligbeen* toe, drukte, bragt ik dezelve met een halve ronde draai ter Waereld, waar op het Lighaam volgde.

Om dat de rondlooping des *Bloeds*, in de *Navelſtreng* geſtremd was, zo lag het Kind, 't welk zeer groot, en wiens Hoofd in een langächtige gedaante gedrukt was, vyf of zes Minuten éér het begon Adem te haalen.

De Vrouw herſtelde zich van deze Verloſſing, veel beeter dan de voorgaande.

TWEE-

TWEEDE GEVAL.

Ik verloſte dezelfde Vrouw, op gelyke wyze van een ánder Kind, in 't Jaar 1753. Om dat de Arbeid voor 't meeſt op dezelfde wyze van de hand ging, doch met dat onderſcheid, dat de Vliezen op een ongelukkige wyze, door haar beweeging gebrooken waren, toen zy uit 't Bedde klom, eêr zy eene *Wede* hadde. Toen ik, om rede van dit Toeval, geroepen wierd, zo vond ik den *Moedermond* week en medegeevend, ſchoon zeer weinig geöpend; en het Kinds Hoofd, boven het *Schaambeen* ruſtend, gelyk de vóórige rys. Zy wierd *Adergelaaten*, een *Aarſpuitzel* gezet, gelyk in het vóórige Geval, maar om dat de *Weden* noch niet begonnen waren, en ik by een andere *Baarende* Vrouw moeſt weezen, zo liet ik een *Vroedvrouw* met behoorlyke orders by haar, hoe zy haar gedraagen moeſt, als de *Weden* begónnen, tot dat ik zelfs tyd hebben zoude, te kunnen komen om ze te verloſſen.

Kort na dat ik weg was, begonnen de *Weden*, en daar liep van tyd tot tyd veel Water af. Toen ik des Avonds weder kwam, zo vond ik den *Moedermond* zeer wyd geöpend, en het Hoofd, een derde gedeelte, in het *Bekken* neederwaards gezakt. En om dat ik het zeeker achte, dat zy noch veele ſterke *Weden* bekomen zoude, en dat 'er noch niet veel Water ontlaſt was, zo lag ik my te Bedde needer, óm eenigermaaten wat uit te ruſten, wyl ik my den vóórgaanden Nagt zeer vermoeid hadde, en beval de *Vroedvrouw*, my te roepen, zo ſpoedig als het Hoofd geheel midden in 't *Bekken* zich bevinden mogt. De *Baarende* ſtond verſcheiden zeer ſterke *Weden*, met een buitengewoonen Moed uit; het Kinds Hoofd, bleef in de beſchreeven legging omtrend drie Uuren, na dat ik te Bedde gegaan was, en binnen één half Uur, na dat ik opgeſtaan was, wierd de Vrouw gelukkig van een leévendig Kind verloſt.

DERDE GEVAL.

In 't Jaar 1750, bediende ik eene Vrouw, wier *Bekken* van gelyken mismaakt en veel kleiner en enger dan dat in 't vóórgaande Geval was. Zy had het Jaar te vóóren, langen tyd, met eene *Baaring* doorgebragt, en was zeer verzwakt geworden, eêr zy door een ander *Vroedmeeſter* verloſt wierd, welken het Kinds Hoofd openen moeſt.

Toen ik aanſtonds by het Begin van haar tweede *Baaring* geroepen wierd, zo gedroeg ik my in de meeſte Stukken op de vóórſchreeven wyze, en ik red-

de het Kind ter naauwernood, om dat het klein was. Maar de verlosſing daar aan volgende, konde ik het Kind niet behouden, 't welk iets grooter dan het vóórige, echter niet buitengewoon groot was. *Zie verder de Gevallen waarin de Haaken gebruikt worden.*

VIERDE GEVAL.

In 't Jaar 1742, wierd ik van eene Vrouw, om myn Byſtand verzogt, van welke een ánder *Vroedmeeſter* viermaal doode Kinderen gehaald hadde, en daarvan wierd de oorzaak opgegeven, om dat haar *Bekken* zo eng en mismaakt was, dat zy onmoogelyk een leevendig Kind ter Waereld brengen konde.

Het ſtond my tegen den zin, een ánder zyn Broodwinning te onttrekken, derhalven ſloeg ik haar volkomen af, tot dat twee van haare bekende Vrouwen, die ik verloſt hadde my daaröm plaagden, en my verzeekerden dat die *Heer* nooit weder zoude gehaald worden, daar mogt voorvallen wat 'er wilde. Op deze verzeekering nam ik deze *Baarende* aan, welke een klein Wyfje, van een teder Lighaamsgeſtel, en tot geelzugt geneigt was, deswegen ik haar aanraade een Geneesheer te gebruiken, maar zy hoorde, hier in, na myn raad niet, wyl zy geloofde dat haar niets ontbrak.

Kort na myn éérſte bezoek, wierd ik zeer ſpoedig tot haar geroepen, om dat zy zich inbeelde, in *Baaring* te zullen komen, en ik vond den *Moedermond* maar zeer weinig geöpend, echter zagt en medegeevend. Haare *Weden* ſcheenen van de Hardlyvigheid te ontſtaan, echter vond ik het Hoofd op de *Schaambeenderen* ruſten, en wierd in eene aangenaame verwondering geſteld, dat ik het *Bekken* niet zo eng bevond, zo als het my beſchreeven was. Want ik konde met de top van myn' Vinger, de vóóruitſchietende Bogt des laatſten *Wervelbeen* der *Lenden*, en het bovenſte deel des *Heiligbeens* bezwaarlyk bereiken. Ik ontdekte uit deze omſtandigheid, dat het *Bekken* niet boven een halve of drie vierden van een' Duim enger, dan een recht geſchaapenen was. Ik hoopte dan, dat het Kind als het niet groot was, leevendig zoude komen, wanneer, naamelyk de Vrouw, by kragten te behouden was. In dit opzigt, verwekte ik in haar, door de verkondiging van myn meening, een Moed, en ſchreef haar een *Aarsſpuitzel*, naar deszelfs werking, het volgende *Drankje* vóór, namelyk:

℞. *Aq. Cinnamom. Simp. Unc.* iß. *cum Spiritu Drachm.* ij. *Confect. Democrat. Drachm.* ß. *Syrup. e Miconio Drachm.* ij. m.

Het was nu laat, en om dat ik niet zeeker wiſt, of de *Baaring* beginnen zoude of niet, zo bleef ik het grootſte gedeelte van dien Nagt by haar, maar, zo ſpoedig als het *Drankje* haar, in een diepen *Slaap* gebragt hadde, zo ging

ik

ik van haar af. Den volgenden Dag, had zy in 't geheel geene *Weden*, maar den daaröp volgenden Morgen, wierd ik geroepen, wanneer ik verſtond, dat zy den geheelen Nagt door, zwakke *Weden* gehad hadde en tusſchen dezelve geſlaapen had. Ik vond dat de Wateren, de Vliezen neederwaards perſten, en dat de *Moedermond* een Kroon breedte geopend was. Om dat haar het leggen ongemakkelyk viel, zo gaf ik haar te raad, dat zy zoude opſtaan en ontbyten. Toen ik twee Uuren by haar gezeeten, en in dezen tyd, nu en dan 'er maar zagte *Weden* volgden, en ik geloofde, dat zy niet eêrder zoude ſterker komen, dan tot dat zich de *Moedermond* volkomen geöpend hadde, de Vliezen gebrooken en de Wateren ontlaſt waren, zo ſtelde ik haar vóór, van te willen weg gaan, om eenige andere Vrouwen te bezoeken, en belaſte de *Kraambewaarſter*, nadrukkelyk, de Vrouw te Bedde leggen, en om my te zenden, zo ſpoedig als de omſtandigheden zulks vereiſchen zouden.

Zy ſcheen over dat ik heen wilde gaan, te onvreede te zyn, en vreesde, ik zoude niet wederkomen, en zy merkte aan, dat zy reeds twee dagen in Arbeid gezeeten hadde, dat de andere *Vroedmeeſter* niet zo lang zoude vertoeft hebben, maar haar eêrder verloſt, en het Kind gekeerd, of met Werktuigen uitgehaald hebben. De *Kraambewaarſter* maakte ook dezelve opmerkingen.

Ik nam zeer weinig acht, op het geen zy van mynen voorganger verhaalden, wyl ik van zynen voorigen Arbeid niets oordeelen konde, om dat ik 'er niet tegenwoordig geweeſt was, en de byzondere omſtandigheden wiſte. Want daar is niets ongereimder, dan op enkel hooren zeggen, van onkundige Menſchen, die altoos, of te veel verheffen, of te veel verlaagen, iemand te doemen of te rechtvaardigen.

Ik zeide haar, om die rede, dat zy niet eêrder dan den voorgaanden Nagt werkelyke *Weden* gehad hadde, dat ik álles wat moogelyk was doen zoude, om haar en Kind te behouden, en dat zy, zo zy de minſte Wantrouwen in myn bekwaamheid ſtelde, zy den geenen moeſten haalen laaten, die haar de vóórige reiſen verloſt hadde; want ik wilde geen geweld gebruiken, daar werkelyk geen Gevaar voorhanden was, alſchoon ook de Arbeid acht Dagen duuren zoude. Deze verklaaring ſtilde de angſtvalligheid van de *Baarende* en de *Kraambewaarſter*, en ik kreeg toeſtemming, om heenen te gaan, na dat ik verzeekerd hadde, op het eerſte berigt weder te zullen komen, en ging om elf Uuren heen. In 't kort om twee Uuren wierd 'er in alleryl om my gezonden. De *Kraambewaarſter* had haar te Bedde gebragt, en ik voelde onder een ſterke *Wede*, dat de Vliezen groot en ten vollen door den *Schedemond* uitgedreeven wierden. En na dat de *Weden* ophielden, en de Vliezen weder ſlap wierden, zo ontdekte ik dat het Hoofd geheel onder in 't *Bekken* was. Ik hadde niet eens zo veel tyd om myn Japon aan te trekken, toen 'er een tweede *Wede* kwam, en de Vrouw wierd aanſtonds van een klein Kind verloſt.

Wegens de gemakkelyke Geboorte, en de ronde gedaante des Hoofds, dat in 't geheel niet ingedrukt was, ben ik van gedachten, dat als het Kind een gewoonlyke grootte gehad hadde, zo zoude het doch leevendig ter Waereld gekoomen zyn.

De *Kraamvrouw* herſtelde zich veel beeter en ſpoediger, dan van de voorige *Kraamen*. De Geelzugt verdween, en zy was binnen twee Maanden gezonder en ſterker, dan zy zederd veele Jaaren geweeſt was.

No. 2.

EERSTE GEVAL.

Van de Ontſteekingen *en* Waterzugtige Opzwellingen *der* Schaamlippen, *harde* Gezwellen, Veelvoeten *of* Verhardingen *in de* Schede *en* Moedermond.

Zie het *éérſte Deel*, 2de *Boek*, 3de *Afdeeling*.

In 't Jaar 1742, had eene Vrouw, geheel op het einde van haar éérſte Bezwangering, een Waterachtige Zwelling, in haar *Deijen*, *Beenen* en *Schaamdeelen*. En toen zy op een dag in de Stad uitgaan moeſt, zo was zy zeer moede geworden en gevoelde groote Pynen. Toen ik de *Schaamdeelen* onderzogt, zo ſcheen de Zwelling, welke te vóóren Waterzuchtig ſcheen te zyn, 'er rood gelyk een Ontſteeking uit te zien. De linker *Dey* en *Been* waren meêrder gezwollen dan die aan de rechter zyde, de Huid was iets zwart en blaauwachtig. Haar wierd aanſtonds twaalf Oncen *Bloed* afgetapt, zy wierd te Bedde gebragt, en de Pyn en de Ontſteeking, in drie Dagen door *Stoovingen* verdreeven, maar de Zwelling der *Schaamdeelen* hield noch aan, en ik ſchreef haar eenen *verweekende Pap*, dien 'er dikwils verſch opgelegt moeſt worden vóór, en zy had van den éérſten Dag aan, twee *Giften* van een *zagt* en niet *verhittend Afgangverwekkend Middel* ingenoomen. Den vyfden Dag begon de Arbeid, en offchoon de Teeldeelen noch gezwollen waren, en zich zeer moeijelyk uitzetten lieten, zo wierd zy doch eindelyk gelukkig verloſt.

De *Pap* wierd 'er noch opgelegt, de Zwelling nam allengskens af, en zy herſtelde geheel weder.

TWEEDE GEVAL.

In dit zelfde Jaar, wierd ik door een *Vroedvrouw* by eene *Baarende* Vrouw naar

naar CHELSEA gehaald. De *Schaamlippen* waren zo buitengewoon gezwollen, dat zo wel de *Baarende*, als de *Vroedvrouw* geloofden, dat 'er het Kind onmogelyk niet door konde. Ook was het Gezwollene, zó Pynlyk, dat zy geduurende drie Dagen, om die rede te Bedde, en op haar Rug leggen moeſt, en zich niet omwenden dorſt.

Toen ik haar onder eene *Wede* onderzogt, zo vond ik den *Moedermond* zeer weinig geöpend, en beſloot daaruit, dat de *Baaring* reets begonnen was. Ik ſtak op verſcheiden Plaatzen met een *Lancet* in de Teeldeelen, en daar liep veel wyächtig vogt uit; de Zwelling verminderde en de *Baaring* ging, op eene langzaame wyze, voort, tot dat zy verloſt was.

Soortgelykende Gevallen, zyn my als *Vroedmeeſter*, dikwils voorgekomen, maar en ik weet niet, dat zy ooit eenige kwaade gevolgen gehad hebben. Want wanneer de Zwelling te groot is, zó, dat 'er het Kind niet doorgaan kan, dan word zy gemeenlyk door Lancet ſteeken, of is 'er een Ontſteeking by, door *Aderlaatingen*, *Pappen* en *Stoovingen* verminderd.

DERDE GEVAL.

In 't Jaar 1744, wierd eene Vrouw, die van haar eerſte Kind in *Baarensnood* zat, door een *Vroedvrouw* bediend, die zich inbeelden, dat zy het Kinds Hoofd, dat zeer klein was, in de *Schede* voelde. Maar toen zy na eenige *Weden* weder een onderzoeking deed, zo voelde zy, dat 'er een zeekere zelfſtandigheid, aan de ééne zyde des *Bekkens* was, en dat de Vliezen, en de Wateren aan de ándere zyde needergeperſt wierden; en toen de Vliezen gebrooken en de Wateren ontlaſt waren, zo vond zy iets, dat gelyk aan een tweede Kinds Hoofd neederwaards kwam. Om dat zy over deze omſtandigheid verleegen was, zo nam zy haaren Toevlugt tot een *Vroedmeeſter*, die ook niet wiſt wat hy daarvan maaken zoude, en een voorwendzel bedagt, om 'er van daan te geraaken zond een Boode, liet zeggen, dat hy by een andere Lyderes gehaald was, daarvan hy niet af konde komen, en dat hy, om die rede verzogt, dat men een ander zoude laate haalen. Maar eêr 'er Hulp geſchieden konde, zo wierd de Vrouw door de *Wede* van één taamelyk groot Kind verloſt; en men wierd eerſt eenige Maanden daarna gewaar, dat deze zelfſtandigheid een verhard Gezwel, of een Veelvoetige Uitwaſſing was, welke uitwending aan den *Moedermond* hong.

In eenige weinige Gevallen, heb ik, na zwaare Verlosſingen, harde Naaden of verhardingen aan den *Moedermond*, en de *Schede* en *Schedemond* ontdekt, waardoor de Verlosſingen vertraagt wierden.

VIER-

VIERDE GEVAL.

In 't Jaar 1750, wierd ik by eene Vrouw, om byſtand verzogt, welke van de vóórgaande langwylige verlosſing, ter naauwernood weeder herſtelde.

Toen ik haar Onderſloeg, zo was de *Moedermond* een Kroons breedte geöpend, de Vliezen met de Wateren, wierden ſterk naar beneden geperſt, en ik ontdekte eene ongewoonelyke hartheid en engte by den *Moedermond*, in de *Schede*, en onder by den *Schedemond*.

De *Kraambewaarſter*, die haar de vóórigemaal bediend hadde, verhaalde my, dat 'er eenige Dagen na haar laatſte verlosſing, nu en dan kleine Vleesachtige zelfſtandigheden van haar ontlaſt waren, die 'er zwart uitzagen, en ſtinkend rooken; en dat het eenen langen tyd duurde eêr zy weeder herſtelde en in ſtaat geweeſt was te zitten.

De Arbeid, ging ditmaal, zeer langzaam voort, tot dat de *Moedermond* volkomen geopend was; na dat de Vliezen braaken, zo wierd de zaamgetrokken *Schede* door het Hoofd des Kinds uitgezet. Want ſchoon de Verhardingen bleeven zo gaven de uitgezette deelen by aanhoudendheid meede, en of het ſchoon iets langer duurde eêr de *Moedermond* genoegzaam geopend was, zo wierd doch het Kind eindelyk volkomen verloſt.

Ik handelde by dit Geval, met groote zorgvuldigheid; wyl ik uit de onvolkomene Berigten haarer eerſte Verlosſing, geloofde, dat 'er een geweldige Ontſteeking moet geweeſt zyn, en dat de harde tezaamgetrokkene Deelen, gevolgen van eene verſterving van eenige Deelen was, die door de natuur afgeſcheiden, en uitgeworpen waren geworden.

Ik liet haar, den meeſten tyd door, in 't Bedde liggen, en binnen ieder ſterke *Wede*, drukte ik, met myn' Vingeren, aan het Hoofd, om het geweld der neederpersſing eenigermaaten te verminderen, en tyd te verleenen, dat zich de zaamgekrompene Deelen verwyden konnen. En door deze *Middelen* liep de *Baaring* tegen verwachting zeer goed af.

No. 3.

EERSTE GEVAL.

Van de Teegenhouding der Schouderen *en het* Lighaam *des* Kinds, *na dat het* Hoofd *reeds verloft is.*

In 't Jaar 1725, wierd ik by eene *Baarende* Vrouw geroepen, daar het Kinds Hoofd reeds gebooren was, en de *Vroedvrouw* het Lighaam niet uithaalen konde, of zy ſchoon een langen tyd, met groot geweld, getrokken hadde. Ik vond dat de *Navelſtreng* om den Hals geſlingerd was; en by geluk haakte ik met myn Vinger in dat gedeelte van dezelve, hetwelk by den Buik des Kinds het naaſt was, en dezelve was zó los, dat men die over het Hoofd brengen konde. Ik ontwond 'er noch twee ándere omſlingeringen op gelyke wyze uit malkanderen; en vermits het Kind toen vry was, zo kwam het aanſtonds ter Waereld.

Ik heb in veele andere Gevallen, het Kind, op gelyke wyze, gered, wanneer zich de *Navelſtreng* omgeſlingerd hadde; en ik was van meening, dat het of in 't geheel niet, of doch zeer zelden noodig was, de *Streng* vóór de verlosſing des Kinds door te ſnyden en af te binden, tot dat ik myne meening, wegens de beide volgende Gevallen, veränderde.

TWEEDE GEVAL.

In 't Jaar 1749, wierd ik in alleryl by eene Vrouw gehaald, wier verlosſing, door dezelfde in het voorige Geval beſchreevene oorzaaken, vertraagt wierd; en ik beproefde, om het Kind van deze Omſlingeringen der *Navelſtreng*, te bevryden, maar te vergeefs. Als toen bragt ik myn' Vinger zonder vertoeven tusſchen één der omſlingeringen en des Kinds *Hals*, en bond dezelve op twee verſcheiden plaatſen af, gelyk geleerd word, en doorknipte die met de *Schaar*, en bragt het Lighaam des Kinds ter Waereld hetwelk dood was.

Het Aangezigt en de Hals, waren zeer opgezwollen, en men zag aan deze laatſte, eene diepe Groef, die de vaſttoegetrokken *Navelſtreng* gemaakt hadde.

DERDE GEVAL.

In 't Jaar 1751, wierd ik by een ander Geval vangelyken Aart gehaald; en toen ik te vergeefs beproeft hadde, om het Kind van de omſlingeringen te bevryden, doordien ik de *Navelſtreng* over het Kinds Hoofd met myn' Vingeren brengen wilde, zo maakte ik op twee plaatzen eene *Afbinding*, tuſchen welke ik dezelve doorſneed.

De gevolgen van deze doorſnyding was, de onmiddelbaare verlosſing van een ſterk leevendig Kind. Men bond naby den Buik, de *Navelſtreng* noch eens en men ſneed het overvloedige af.

In eenige Gevallen heb ik gevonden, dat de Verlosſing door de al te korte *Navelſtreng* is opgehouden geworden. Maar het Kind wierd altoos gelukkig ter Waereld gebragt, wanneer ik het Lighaam naar den *Stuit* der *Moeder* toe keerde.

VIERDE GEVAL.

In 't Jaar 1730, wierd ik ſpoedig by eene Vrouw van Staat geroepen, welke in *Baarensnood* lag. Het Hoofd des Kinds was reeds lang gebooren geweeſt, en de *Vroedvrouw* hadde reeds verſcheiden maalen met groot geweld getrokken. Maar eêr ik by haar konde zyn, zo was de *Baarende* van een dood kind verloſt, wiens *Schouderen* zeer groot waren. Ik ben van de *Vroedvrouwen* by veele ſoortgelykende Gevallen geroepen geworden, waar de Kinderen gemeenlyk dood kwaamen.

VYFDE GEVAL.

In 't Jaar 1753, was ik by eene *Baarende* Vrouw, wier Verlosſing door de grootte des Lighaams van het Kind, opgehouden wierd, daar het Hoofd reeds gebooren was. Ik bemoeide my, na de in myne Verhandeling gegevenen onderrichting, op de zagtſte wyze, de *Schouderen* nederwaards te brengen; maar ik konde dit niet uitvoeren, als ik niet zulk een geweld gebruiken wilde, welk den *Hals* des Kinds verrekken zouden. Want de *Schouderen* waren zo hoog opwaards, dat ik met myn' Vingeren de Oxelen niet bereiken konde. Ik bragt als toen den Stompen Haak in, maar kon daarmede niets uitvoeren, wanneer ik niet in gevaar wilde loopen van den Arm te breeken, of de *Schouder* te ontleeden.

den. Vermits nu de Vrouw ſterke *Weden* hadde, zo beſloot ik, haare werking af te wachten, en geen geweld te gebruiken, waar door het Leeven des Kinds in gevaar kon geraaken. Drie *Weden*, bragten ook de *Schouderen*, tot den *Schedenmond* nederwaards, als toen draaide ik een van de Armen in de holte des *Heiligbeens*, en daaröp volgde het Lighaam en het Kind levendig ter Waereld. Uit deze en andere Gevallen, heb ik geleerd, liever de werking der Natuur af te wachten, dan met groot geweld aan den Hals des Kinds te trekken.

ZESDE GEVAL.

Medegedeeld in een Brief *van den* Heer A. *geſchreeven te* E. 1749.

Ik heb onlangs wederöm een droevig Geval, by eene *Baarende* bygewoond. Daar zond eene Vrouw van 40 Jaaren oud om my, welke reeds verſcheiden Kinderen gehad hadde. Toen ik kwam, vond ik het Vóórhoofdsbeen en de *Wandbeenderen*, van de overige afgeſcheiden, en buiten den *Schedemond*, en de *Herſenen* waren ontlaſt. Ik ging met myn' Vinger ópwaards, en vond den *Moedermond* om den *Hals* des Kinds tezamen getrokken, en beproefde die verder opwaards te brengen maar te vergeefs. Ik zond als toen naar den *Heer* D, en den *Heer* S, maar geen van beiden konde komen. Ik zond daarna om den *Heer* L, welke kwam en ik verzogt hem, dat hy eens zien zoude wat hy doen konde wyl myn' Vingeren verſtyft waren. Hy bragt in den beginne de ééne Hand in de *Baarmoeder*, en daarna bragt hy de Vingeren der ándere Hand ópwaards, en haalde het Kind 'er uit. De Pols der Vrouw was vóór de Verlosſing ſterk, en daar ontlaſte zig zeer weinig *Kraamzuivering*. Maar wy waren geen vierde van één Uur weg geweeſt, of wy wierden wederöm gehaald. Men zeide ons, dat kort na onze afweezendheid, welke omtrend vyf *Minuten* na de Verlosſing was, dat zy met een *Beeving*, *Braaking* en *Flaauwtens* overvallen was geworden. Wy troffen haar in eene *Flaauwte* leggende aan, en wy hielden haar *ſterkruikende Geeſten* onder den Neus, maar zy konde niet ſlikken, en ſtierf omtrend één half Uur na de Verlosſing.

Nu is de *Vraag:* Wat was de Oorzaak van haar dood? Kwam die van de *Flaauwtens* van daan, die door de Pyn of verlies van *Bloed* ontſtonden, die inderdaad niet aanmerkelyk was? Of konde het niet van eene verſcheuring des *Moedermonds* vandaan komen, welke het *Braaken* ſcheen aangekondigd te hebben?

Andwoord.

Ik ben inderdaad van gedachten, dat UEd. mede deel zult gehad hebben, in ſlechte Gevallen, en die niet wel uitgevallen zyn, maar in die álle, en voornamelyk in het laatſte, heb gy voorzichtelyk gehandeld, dat gy om andere *Vroedmeeſters* gezonden hebt.

In gevallen waarin het Hoofd verloſt is, en de *Schouderen* te breed, of de onderſte deelen der *Baarmoeder* tezaam getrokken zyn, dat het lighaam, door zagtelyk te trekken niet uitgehaald kan worden, en de *Weden* de *Baarende* noch niet in 't geheel hebben verlaaten, of dat zy door *Bloedſtortingen*, en andere Toevallen in gevaar is, dan is het de beſte wyze, dat men de werking der natuur afwagt. Want ik ben onlangs by een zwakkelyke Vrouw geweeſt, waar het lighaam eenes leevenden Kinds, wel één half Uur, na dat het Hoofd buiten den *Schedemond* was geweeſt, gebooren wierd.

Om dat nu, uwe *Baarende*, niet zwak was, zo ben ik van gedachten, dat UEd. had moeten wachten, en haar met *Artſenyën* moeten ophouden. Of was zy zwak geworden, en dat de Natuur te kragteloos ſcheen te zyn, dan had gy uw Hand behooren ópwaards te brengen, om de zaamgetrokkene Deelen te verwyden, en het Kind zoeken te verlosſen, was dit ook niet gelukt, dan had gy uw toevlugt tot de Haak kunnen neemen, om dat het Kind bereids dood was. Had gy hem in het lighaam ingehaakt, dan was, door de opſcheuring van het *Borſtbeen*, of de *Ribben*, de groote verminderd, en de ééne *Schouder* een grootter gedeelte eêrder neederwaards gebragt, dan de ándere.

Ik kan de oorzaak, waarom de Vrouw geſtorven is, niet bepaalen.

Ik ben by verſcheiden Gevallen geweeſt, waar de *Moedermond* verſcheurd geweeſt was; en de Vrouwen wierden zonder gebreken, of andere ſlegte Toevallen weder herſteld. En ik heb ook ándere Vrouwen, kort na de Verlosſing, zien Sterven, en zulk een ſnelle dood aan haare te groote verzwakking, door de *Baaring*, aan de ſpoedige ontleediging der Vaten, en eenen grooten ontlaſting van *Bloed*, meêrder dan haare Lighaamen verdraagen konden, toegeſchreeven.

TWEE.

TWEE-EN-TWINTIGSTE VERZAMELING.

Van Kinderen die men voor Dood hield; van de in verſcheiden gedaanten gedrukt Hoofd, *en van de niet genoegzaam toegebonden, te kort of op een onrechte plaats afgeſcheiden* Navelſtreng.

No. 1.

EERSTE GEVAL.

Van Kinderen die Dood *gebooren ſcheenen.*

In 't Jaar 1747, wierd ik door een *Vroedvrouw* by eene *Baarende* Vrouw, gehaald, welke eerſt zeeven Maanden Zwanger was. Zy had reeds vóór myn komſt veel *Bloed* verlooren, doch zulks hadde zich geſtild.

De Vrouw wierd zeer ſpoedig van een Kind verloſt, dat, naar allen ſchyn, Dood gebooren ſcheen te zyn. De *Vroedvrouw* beproefde de gewoonlyke *hulpmiddelen*, wreef den *Slaap* des *Hoofd* en *Borſt*, met *Brandewyn*, ſchudde het, hield het een *Uijen* voor den Mond, en onder den Neus, en ſloot het in een *Cabinet*. Vyf Minuten wierd 'er met deze Beproeving doorgebragt, en twee of drie Minuten daarna, onder het voorſchryven van *Artſenyën*, om de zwakke *Kraamvrouw* te verſterken, hoorde ik een ſoort van een klaagend geluid in het *Cabinet*. Om dat ik niet wiſt waar het Kind lag, zo vraagden ik of 'er een *Kat* in 't *Cabinet* opgeſlooten was. De *Kraambewaarſter* liep ſchielyk naar het *Cabinet*, en haalde 'er het Kind uit, hetwelk leevendig was, en naderhand opgevoed wierd, maar doch met veel moeite.

TWEEDE GEVAL.

In 't Jaar 1749, ſtond ik eene Vrouw, in *Baarensnood* by, en om dat zich de *Navelſtreng* met den Arm voordeed, zo haalde ik het Kind by de Voeten. Uit de Klopping in de Slagaderen der *Navelſtreng*, ontdekten ik dat het leevendig was. Maar het Hoofd wilde niet volgen, en ik zag my genoodzaakt verſcheiden maalen te ruſten, eêr ik het haalen konde, zodanig, dat de

Klopping ophield, en het Kind Dood ſcheen te zyn, waar by men alle gewoonlyke *Middelen* beproeft hadde, om het weder by te brengen.

Echter blies ik de Long op, doordien ik met een Vrouwen *Catheter* door den Mond lucht inblies, en het Kind haalde eens Adem. Ik herhaalde deze inblaaſing verſcheiden maalen, tot dat het Kind begon Adem te haalen en werkelyk leevendig wierd.

No. 2.

EERSTE GEVAL.

Van des Kinds Hoofd *dat in verſcheiden gedaanten gedrukt is.*

In 't Jaar 1750, hielp ik eene Vrouw, in haare *Baaring*, welke te vóóren moeijelyke Verlosſingen gehad hadde, die door een klein *Bekken* veroorzaakt wierden. Maar ditmaal ging het met de Verlosſing tamelyk ſpoedig toe, om dat het Kind klein was, en de *Beenderen* der *Herſenpan* gemakkelyk meede gaaven, en zich over malkander ſchooven. Maar, om dat het Hoofd, van het *Aangezigt* tot den *Kruin*, zeer langächtig gedrukt was, zo drukte ik met de vlakke Handen aan beide zyden van deze Deelen, en gaf het daardoor geheel ligt eene andere gedaante.

TWEEDE GEVAL.

In dit zelfde Jaar, wierd ik als *Vroedmeeſter* by eene Vrouw gehaald, welke een groot en welgevormd *Bekken* hadde, en te vóóren zeer ſpoedig was verloſt geworden; maar om dat ditmaal het Kind groot, en de Moeder zwak was, zo ging het met de Verlosſing zeer langzaam toe, en, ſchoon het Kinds Hoofd, in eene langächtige gedaante tezaam gedrukt was, zo wierd hetzelve, doch door my zeer gemakkelyk in een natuurlyke gedaante gedrukt.

In alle Gevallen, waarin het Hoofd alzo gedrukt was, ben ik inſtaat geweeſt, de vóórnoemde gedaante, met eene zagte drukking tuſſchen myn' Handen, weder te herſtellen, behalven dat het Hoofd veele Uuren in het *Bekken* ſteeken bleef, en alsdan heb ik ondervonden, dat het onmogelyk is eene werkelyke verändering te kunnen maaken.

No. 3.

No. 3.

EERSTE GEVAL.

Van de Navelſtreng, *die niet behoorlyk afgebonden, te kort afgeſcheurd, of op een verkeerde plaats afgeſcheiden was.*

In het Jaar 1726, verloſte ik eene Vrouw waar de legging des Kinds tegennatuurlyk was, en ongeächt ik de *Navelſtreng* dikker dan gewoonlyk vond, zo geloofde ik echter, dat ik dezelve wel afgebonden had. Men lag het Kind voor 't Vuur, en het bleef 'er een goede Poos liggen, eêr het op gebaakerd wierd, wyl zo wel ik, als de byzynde, alleen voor de Moeder zorgden, welke buitengewoon zwak en kragteloos was. Toen zy zich iets herſteld hadde, en behoorlyk in 't Bedde was gebragt, zo ging ik naar het Kind, en verwonderde my zeer, dat 'er zo veel *Bloeds* verlooren, en by aanhoudendheid zig door de *Navelſtreng* ontlaſte, zo ſpoedig ik zulks ontdekte, zo maakte ik aanſtonds eene tweede Afbinding, nevens de vóórige, maar iets verder vóórwaards, en trok dezelve vaſt toe; de ontlaſting liet een weinig na, doch dezelve hield niet eêrder volkomen op, dan tot dat ik dezelve ten derde maale afbond. Het Kind hetwelk gezond en ſterk ſcheen te zyn, toen het ter Waereld kwam, was door deze *Bloeding* afgemat, en bleef veele dagen achteréen zwakkelyk en bleek, tot dat het zich door de Melk der Moeder weder herſtelde.

Dikke *Navelſtrengen*, vereiſchen eene zeer vaſte Afbinding, en men moet 'er by de Afbinding een zeer lang end aanlaaten.

TWEEDE GEVAL.

In 't Jaar 1744, verloſte ik eene Vrouw wier Geval moeijelyk was; en ik verzogt een van de Omſtanders, dat zy het Kind wat houden zoude, eêr dat de *Streng* doorſneeden en afgebonden wierd, tot dat ik de Vrouw in 't Bedde wat verplaatſt hadde, op dat zy niet verkouden mogt.

De Vrouw, welke het in aller haaſt en al beevende aannam, trok het zo ſchielyk weg, dat de *Streng* zeer kort by den Buik afbrak. De *Vroedvrouw*, welke zag dat het Kind buitengewoon *Bloede*, vatte het noch overgebleevene gedeelte tuſſchen haare Vinger en Duim, en drukten 't te zaamen.

Ik had noch juiſt plaats genoeg, om het áftebinden, en zag my genoodzaakt, een ſteek met den Naald te doen, op dat het Afbindzel niet afgleiden zoude.

DER-

DERDE GEVAL.

In 't Jaar 1745, verloſte ik eene Vrouw, van een klein en zwakkelyk Kind. Ik bond en doorſneed de *Navelſtreng*, en gaf het Kind aan eene Vrouw over, welke zich voor zeer bekwaam en ervaaren hield, en hieröm gekomen was, om over mynen Arbeid het opzigt te hebben. Zo dra ik de *Navelſtreng*, die aan de *Moederkoek* vaſt zat niet aangeraakt had, of ik ontdekten dat het Bindzel daar aan vaſt was, derhalven was ik verzeekerd, de *Streng*, tuſſchen het Bindzel en des Kinds Buik, doorſneeden te hebben, en verſchrikte niet weinig, wyl ik met eene zo beriſpächtige Vrouw te doen hadde. Ik herſtelde my aanſtonds weder, en verzogt het Kind te moogen zien, om te weeten, of de *Navelſtreng* genoeg *Bloed* ontlaſt had, wyl ik door zulk eene Ontlaſting, dikwils de *Stuipen* van Kinderen verhoed hadde. Ik zag aanſtonds dat het *Bloed* uit de Slagäderen met groot geweld ſpoot, en eêr ik zulks behoorlyk verhinderen konde, zo had het Kind drie, of vier Oncen *Bloed* verlooren, en het bevond zich, om die Rede eenige Dagen zeêr zwakkelyk. Als het Kind groot, en het Hoofd een lange Tyd in het *Bekken* geperſt geweeſt is, dan ben ik werkelyk van gedachten, wanneer men de *Navelſtreng* losjes afbind, zodanig, dat 'er twee of drie leepelen vol *Bloeds* uitloopt, de *Stuipen* daardoor zouden verhoed worden. Maar dit was een klein Kind, dat 'er gemakkelyk doorging, en zulk een ontlaſting van *Bloed* niet wél verdraagen konde.

Niet te min, verſtrekte my deze Dwaaling, by de voornoemde geleerde Vrouw, ten voordeele, welke my niet genoeg pryſen konde, dat ik een zo kragtig en buitengewoon *Middel* gevonden had, om de *Stuipen* by de Kinderen te verhoeden.

DRIE-EN-TWINTIGSTE VERZAMELING.

Van gevallen waarin de Nageboorte *moeijelyk ter* Waereld *kwam.*

EERSTE GEVAL.

In 't Jaar 1725, wierd ik by eene *Baarende* Vrouw gehaald, welke eerſt zeven Maanden Zwanger was, die geweldige *Bloedſtortingen* hadde, en welke ik gelukkig van het Kind verloſte. Maar toen den *Moederkoek* niet volgen wilde, zo bragt ik myn Hand binnen, en ontdekte, dat eenige Deelen van denzelven hard en *kraakbeenig* waren, dien ik niet zonder groote moeite afſcheiden konde. Het *Bloeden*, dat zich bedaard hadde, ving van nieuws af aan, en de *Kraamvrouw* kreeg daaröp Toevallen van *Flaauwten*, en ſtierf.

TWEEDE GEVAL.

In 't Jaar 1744, wierd ik gehaald, om de *Nageboorte* van eene Vrouw te haalen, welke in de zesde Maand een *Miskraam* gekreegen hadde, en toen ik vond, dat dit Geval, net zo, gelyk het vóórnoemde Geſteld was, zo beſloot ik met grooter vóórzigtigheid voort te vaaren, en ik haalde alleen dat geene uit, dat zich gemakkelyk afſcheiden liet, en ik liet dat geene, het welk vaſt zat, blyven, en van zich-zelf ontlaſten.

Ik verhaalde de *Vroedvrouw*, de réde waaröm ik zó handelde, en zeide vóóruit, dat het teruggeblevene, binnen twee of drie Dagen ontlaſt, en voor buitengewoonen ſtukken *geronnen Bloed* gehouden zou worden. Dit gebeurde ook waarlyk zó, en de *Kraamvrouw* had niet het geringſte nadeel daarvan.

DERDE GEVAL.

In dit zelfde Jaar, bezogt ik des Avonds om 7 Uuren, op verzoek van een *Geneesheer*, eene Arme Vrouw, welke des Morgens om 8 Uuren was verloſt geworden. Maar om dat de *Vroedvrouw* de *Navelſtreng* afgeſcheurd hadde, zo was de *Moederkoek*, tot groote ontſteltenis der *Kraamvrouw*, en haare Vrienden, noch by haar. Maar om dat ik my vóórſtellen konde, dat 'er veel geweld

zoude vereiſcht worden, dien 'er uit te haalen, zo liet ik de Vrouw dwars over het Bedde op den Rug met den *Stuit* over de zyde heen leggen, en haare Deyën opgeheeven, en van twee Omſtanders houden. Als toen beſmeerde ik myne Hand en bragt die in de *Schede*, verwyde langzaamelyk den *Moedermond*, maar vond het ónderſte gedeelte der *Baarmoeder*, zó ſterk tezaam getrokken, dat ik in den beginne in twyfel ſtond, of ik verder voortgaan wilde. En het Geweld dat ik aanwende was zó groot, en myn Hand zó ver ópwaards, dat ik vreesde ik mogt de *Schede* van de *Baarmoeder* afſcheuren. Toen ik ontdekte dat de *Baarmoeder* onder de ſlapgewordene Deelen des Buiks, rondrolde, zo drukte ik met myn ándere Hand, van buiten daaröp, om dezelve ónderwaards te houden, en haare beweeging te verhinderen; intuſſchen ging ik langzaam voort, om dezelve, met myn' Vingeren in de gedaante van een' Kegel, ópwaards te drukken, en uit te zetten. Door dit *Middel*, verwyde ik allengskens de Deelen, of ik ſchoon verſcheiden maalen van Hand verwisſelen moeſt, om dat my de Vingeren doof wierden; en eindelyk bereikte ik met groote zwaarigheid, den *Bodem* der *Baarmoeder*, waar de *Moederkoek* vaſt zat. Toen ik met de toppen der Vingeren, zó verre gekomen was, zo ſcheiden ik denzelven gemakkelyk af, en haalde hem op eene zagte wyze uit.

VIERDE GEVAL.

In 't Jaar 1729, bragt ik aanſtonds na de Verlosſing des Kinds, by een moeijelyk Geval, myn Hand binnen, om de *Nageboorte* te haalen, en zy lag, zo ik my verbeelde, in het onderſte gedeelte der *Baarmoeder*. En toen ik langs de *Navelſtreng* verder ópwaards ging, zo kwamen myn' Vingeren, aan een tezaamen getrokken gedeelte, en de *Mocderkoek* ontdekte ik, als of hy in eene van de *Baarmoeder* afgezonderde Holte, te vinden was. Toen ik daarmede ópwaards ging, om het zaamgetrokken gedeelte te verwyden, zo ging hetzelve by aanhoudendheid hooger en hooger ópwaards, en het beweegde zich onder de verſlapte wanden des Buiks, van zyde tot zyde, tot dat ik met myn ándere Hand, uitwendig daarop lag, en den *Bodem* neederwaards vaſt hield. Als toen verwyde ik, langzaamelyk dat gedeelte, waarin de *Moederkoek* beſlooten lag, en bragt myn Hand binnen. Ik voelde, dat zy los was, en niet aan den *Bodem* vaſt hing, zodanig, dat hy oogenſchynlyk, door deze zaamenkrimping terug gehouden wierd, en zich ligt uithaalen liet.

Uit dit en meêr andere ſoortgelykende Gevallen, kwam my Dr. Simpsons, Beſpiegeling over de zaamenkrimping van het ópperſte gedeelte van den *Hals* der *Baarmoeder* heel waarſchynlyk, vóór, tot dat ik door een groot aantal van Voorbeelden gevonden hadde, dat het geheele ónderſte gedeelte der *Baarmoeder* zich ook te zaamenkrimpt, zo als ik het in 't Derde Geval beſchreeven heb.

VYFDE GEVAL.

In 't Jaar 1745, vond ik, na de Verlosſing, den *Rand* des *Moederkoeks* aan de binnen zyde van den *Moedermond*, en wachte een poos, om te zien of hy van zich-zelf komen wilde. Maar om dat de *Vroedvrouw* zeide, dat zy reeds een langen Tyd vóór myn komſt, daar ter plaatze geleegen, en zy reeds op de gewoonlyke wyze aan de *Navelſtreng* getrokken had, en de Vrouw neederwaards laaten perſſen, zo bragt ik myn rechter Hand binnen in de *Baarmoeder*, om dat zy op haar linker zyde lag, en ik ging langs de *Navelſtreng* ópwaards, en vond den *Moederkoek*, aan het áchterſte gedeelte der *Baarmoeder*, vaſt zitten. Als toen vatte ik denzelven met myn geheele Hand aan, en wilde dien door de tezaamendrukking afſcheiden; maar om dat deze Konſtgreep niet gelukken wilde, zo beproefde ik den bovenſten *Rand*, met myne Vingeren af te ſcheiden, maar hy hing daar zó vaſt aan, en myn Hand was zó bepaald, dat ik dezelve uithaalen en de Linker inbrengen moeſt, met den Rug naar het *Heiligbeen* gekeerd. Ik ſcheide toen den ónderſten *Rand* des *Koeks*, van het ónderſte gedeelte der *Baarmoeder* af; en, om dat ik vond, dat hy, by aanhoudenheid, vaſter aanhing, hoe verder ik ópwaards kwam, zo drukte ik met myne Vingeren iets ſterker, tegen deze Deelen, die zich hard bevoelden, en welke ik allengskens van de *Baarmoeder* losmaakte. Ik beelde my daarna in, dat ik den geheelen *Koek* afgeſcheiden hadde, en deed een beproeving om hem uit te haalen; doordien ik zo wél aan het ónderſte gedeelte deszelven, als ook aan den *Navelſtreng* trok. Maar om dat deze Handelwyze te vergeefs was, zo bragt ik myn Hand weder binnen, en ſcheide hem volkomen af, waar na ik hem, heel verſcheurd uithaalde. Maar de Vrouw klaagde over groote Pynen, verloor een groote meenigte Bloeds en bleef een langen tyd achteréen zwak.

Ik heb het dikwils daarvoor gehouden, dat deze verhaaſtende wyze onnoodig, en een Oorzaak van veele ongemakken der *Kraamvrouwen* is. Want het is my in veele Gevallen, die my ſedert de Bewerking der *Vroedkunde*, voorgekomen zyn, gebeurd, dat de *Moederkoek*, wanneer de *Rand* deszelven by den *Moedermond* aangetroffen wierd, te rechter tyd van zich-zelf kwam, de Vrouw weinig *Bloed* verloor, en beeter herſtelde, dan wanneer ik geweld gebruikt hadde, om hem aanſtonds uit te haalen.

ZESDE GEVAL.

In 't Jaar 1747, wierd ik by eene Vrouw geroepen, die reeds verſcheiden Uuren verloſt was, en de *Vroedvrouw* verhaalde my, dat zy in den beginnen

op eene zagte wyze beproefd hadde, de *Nageboorte* uit te haalen, maar zulks niet uitvoeren konde; en toen zy daarna haar Hand langs den *Navelſtreng* opwaards bragt, zo had zy dezelve niet kunnen vinden.

Ik bragt myn Hand binnen, om dat zy op haar zyde lag, en vond den *Moederkoek*, gelyk als in eene byzondere Holligheid ingeſlooten, aan het bovenſte gedeelte van de linker zyde der *Baarmoeder*: maar toen de Vrouw van my afgleed, en niet vaſt gehouden konde worden, en dat de *Baarmoeder* omrolde, toen ik het zaamgekrompen gedeelte verwyden wilde, zo bragt ik haar in die legging, welke in 't Derde Geval beſchreeven is, en haalde den *Moederkoek* 'er op gelyke wyze uit.

Ik heb eene dergelyke omſtandigheid als hier, noch nooit ontmoet. Daar was in de *Baarmoeder* een reedelyke ruimte voor de Hand te vinden, en de *Moederkoek* liet zich voelen, als of hy aan de ééne zyde, in eene afgezonderde Holte beſlooten was, en den Ingang daar naar toe, was zo eng, dat 'er in den beginne geen twee of drie Vingeren in konden komen.

Ik vernam van de *Vroedvrouw*, dat de Vliezen lang vóór de Verloſſing gebrooken waren, dat de Vrouw zeer dik geweeſt, en 'er een groote meenigte Water ontlaſt was. Deze ſpoedige ontlaſting, is na alle waarſchynlykheid, de oorzaak geweeſt, dat zich de *Baarmoeder* rondom den *Moederkoek*, in zulke eene Holte tezaam getrokken heeft.

ZEVENDE GEVAL.

In het zelfde Jaar, wierd ik by eene *Baarende* Vrouw geroepen; en om dat ik haar Buik zeer overhangende vond, zo beval ik haar, dat zy zich op den *Rug* met de *Schouderen* laag, en met den *Stuit*, om hoog leggen zoude. Wyl nu het Kind klein was, zo wierd zy ſpoedig verloſt, en ik verzogt de de *Vroedvrouw*, dat zy de *Moederkoek* langzaamelyk zoude haalen; maar om dat hy niet aanſtonds voortging, en niet graag haar achting, als of zy hem niet haalen konde, verliezen wilde, zo trok zy, om die rede, met zulk één geweld aan de *Navelſtreng*, dat dezelve, digt by den *Moederkoek*, afbrak, en bragt hierop haar Hand binnen, om hem af te ſcheiden, maar te vergeefs. Ik wierd als toen, uit de naaſte Kamer, tot byſtand geroepen, en toen ik van dit Toeval onderricht was, zo bediende ik my van de bekwaamſte gelegendheid, om dat zich de *Baarende* noch in de behoorlyke legging bevond, en ſchoof myn rechter Hand in de *Baarmoeder*, aan wiens vóórſte gedeelte de *Moederkoek* vaſt zat. Maar, dezelve was zó ver vóórwaards, dat ik hem niet afzonderen konde, zó lang zy op deze zyde lag; ik lag haar dan op de linker zyde, waardoor ik met myn Hand, verder vóórwaards reiken, en de Affcheiding uitvoeren konde.

ACHT-

ACHTSTE GEVAL.

Toen ik in 't Jaar 1750, eene Vrouw van een Dood Kind verloft had, zo vond ik dat de *Moederkoek* allengskens in de *Schede* neederwaards gezakt was; en, om dat ik my inbeelde, dat hy volkomen van de *Baarmoeder* los was, zo hielp ik 'er hem buiten, doordien ik zagtelyk aan den *Onderrand*, en de *Navelſtreng* trok. Maar hy was, zo murf, dat 'er een gedeelte terug bleef. Echter, om dat ik voelde, dat de *Moedermond*, toegetrokken was, en de *Baarmoeder* zelfs niet grooter dan een Kinderhoofd geworden was, zo hield ik het daarvoor, dat men moeft medeleiden hebben, en de Vrouw door de verwyding der Teeldeelen geen nieuwe ſmerten verwekken; en hy ging by ſtukken in drie Dagen af, zonder dat daardoor één ander nadeel ontſtond, als dat de *Kraamzuivering* eene onaangenaame Lucht van zich gaf, welke noch ongeruſtheid noch Alarm veroorzaakte, wyl ik de *Kraambewaarſter* vóóraf gezegt had, hoe het zich toedraagen zoude.

NEGENDE GEVAL.

In 't Jaar 1752, verloſte ik de Vrouw van een' *Heer*, welke te vóóren mynen *Leſſen* bygewoond hadde. De *Nageboorte* wierd door de *Wede* verloft, zodanig, dat ik niet verder deed, dan dat ik hem door den *Schedemond* 'er uit hielp. Maar de Vliezen waren rondóm van den *Rand* deszelven afgeſcheurd, en in de *Baarmoeder* terug gebleeven, die gelyk als in 't vóórgaande Geval te zaamgetrokken was.

Die *Heer* was met my van één gedachte, dat het verſtandiger gedaan was, dat men dezelve van Natuure komen liet, dan gevaar te loopen, om de *Baarmoeder* te beſchaadigen, en te ontſteeken. En zy ontlaſte ook binnen de vier of vyf Dagen, zonder het geringſte Nadeel aan de *Kraamvrouw* toe te brengen. *Zie verder* RUYSCH *Derde Deel*, 2de *Tiental*. No. 10.

En de *Heer* PORTAL verhaald in de 16de *Waarneeming*, van den *Moedermond*, dat hy ongelukkig verſcheurd is geworden, om dat men hem, vóór de *Moederkoek* aangezien had.

TIENDE GEVAL.

Medegedeeld in een Brief *van den* Heer .... *geſchreeven in 't Jaar* 1746.

Des Avonds om negen Uuren, wierd hy by eene Vrouw gehaald, welke des Morgens van een leevendig Kind verloft was, de *Nageboorte* was achter

gebleeven. Hy trof haar met geweldige opstygingen of Stuipachtige Toevallen aan, die byna zonder ophouden aanvielen. De *Moederkoek* zat zó vast aan de *Baarmoeder*, dat 'er een gedeelte daarvan, met groote zwaarigheid afscheide, en ontlaste stukswyze. De Vrouw stierf eenige Minuten naar deze Konstbewerking.

Zulke Gevallen uit veele, waarin ik begreepen ben geweest, zyn maar eenige geweest.

Toen ik op het Land woonde, wierd ik zelden om de *Nagboorte* te verlossen gehaald, uitgezonderd in moeijelyke en tegennatuurlyke Verlosingen, en dan was de Vrouw gemeenlyk zo zwak en vermoeid, dat ik bevreesd was langer te wachten, en haalde daarom de *Nageboorte* kort ná de Verlosing des Kinds uit. Maar by natuurlyke Verlosingen, handelden de *Vroedvrouwen* geduldig en voorzigtig, en haalden die uit, vermits zy zagtelyk aan de *Navelstreng* trokken, en de *Baarende* intusschen, beveelden met geweld nederwaards te persen, of doordien zy de Vrouw door Kitteling met de Veeder van een *Schryfpen*, in de Keel eene *Braakmyging* verwekte.

Toen ik my in LONDEN ter neederzette, zo vond ik de *Vroedkunde* geheel anders gesteld. De Vrouwen geraakten altoos in vrees, wanneer de *Moederkoek* niet aanstonds op het Kind volgde, of wanneer 'er iets van denzelven, of van de Vliezen terug gebleeven was. Daar wierden, om die Rede, dikwils *Vroedmeesters* gehaald; en, om dat zy de verkeerde begrippen, van de vóórige *Schryvers* ingezogen hadden, zo beschuldigden zy altoos de *Vroedvrouwen*, dat zy met de Verlosing der *Nageboorte* te lang gewagt hadden, en gaven vóór, wanneer zy aanstonds gehaald waren geworden, eêr zich de *Baarmoeder* geslooten hadde, dat zy dan ligt de kwaade gevolgen hadde verhoeden kunnen, die vermoedelyk stonden te gebeuren. Zulk een Berigt ontstelde de *Kraamvrouwen* en de *Vroedvrouwen* om van die Blaam bevryd te zyn, vertoefden daarmede niet als voorheen, maar haalden die, in aller haast, kort na de Verlosing van 't Kind uit. Maar deze Handelwyze beandwoorde haar oogmerk niet, want wanneer de *Moederkoek* gescheurd, of een gedeelte daarvan, of de Vliezen terug bleeven, en de *Kraamvrouwen* vervielen daarna door eenen geheele andere Oorzaak in een *Koorts*, zodanig, dat zy niet op de gewoonlyke wyze herstelden, dan wierd zulks altoos aan het teruggebleevene toegeschreeven, en de *Vroedvrouw* deswegen beschuldigt geworden.

Ik heb dikwils over de belagchelyke, en bygeloovige *Waarneemingen* van *Vroedkundige*, ten aanzien der knobbelen, in de *Navelstreng*, verhardingen en verscheiden gedaantens des *Moederkoeks*, verstomd gestaan, welke dikwils negen Dagen in 't Water gelegt wierden, en dan de *Kraamvrouw* haar herstelling uit de kleur van dezelve vóórzeid.

In den beginne, liet ik my, door den Stroom, van de algemeene bevattingen vervoeren, tot dat ik, door herhaalde *Waarneemingen*, gewaar wierd, dat men de

de Natuur nooit geen geweld moet aandoen, om dat die door middel van een langzaame tezaamenkrimping der *Baarmoeder*, van dezelve, langzaam afſcheid, en nederwaards perſt. En om dat ik gelegendheid hadde, by verſcheiden Gevallen, in te zien, dat die tezaamenkrimpt, zo als ik veelmaalen kort na de Verlosſing ondervonden hebbe, zo beſloot ik myne handelwyze te veränderen, van, met de uithaaling der *Nageboorte*, my niet te verhaaſten. In deze gedachten wierd ik door één Geval geſterkt, waar de Vrouw zó zwak was, dat ik het niet waagen dorſt den *Moederkoek* af te ſcheiden, of ſchoon ik reeds drie Uuren gewagt hadde, om denzelven by den *Moedermond*, te vinden. Toen zy zich een weinig herſteld hadde, zo begonnen de *Naweden*, en dreef de *Nageboorte* in de *Schede*.

Niet lang na deze ontmoeting, las ik alles door, wat Ruysch van de *Baarmoeder* geſchreeven hadde, en ik vond, dat hy tegen de vroegtydige uithaaling der *Nageboorte* yverd; en zyn Aanzien bekragtigt, my, in myne meening, zodaanig, dat ik een beſluit nam, de Natuur kunſtmaatig te volgen. Wanneer ik de *Navelſtreng* afgeſcheiden, en het Kind overgegeven hadde, dan ſchoof ik myn' Vingeren in de *Schede*, om te ontdekken, of de *Moederkoek* by den *Moedermond* lag. Was dit waar, dan was ik ook verzekerd, dat dezelve van zich-zelfs komen zoude. Ik wachten een poos, en de Vrouw verkreeg gemeenlyk in tien vyftien of twintig Minuten eenige *Naweden*, die hem allengskens afſcheiden en uitdreef, en doordien ik zagtelyk aan de *Navelſtreng* trok, dan gong hy in de *Schede* neederwaards, alwaar ik hem dan greep, en door den *Schedemond* uithaalde. Maar had ik een langen poos gewagt, en niets van de *Moederkoek* gevoeld, of geene natuurlyke Werking tot zynen uitdryving beſpeurd, dan dreef ik de Vrouw aan, dat zy meede werken moeſt, en hielp dit *Middel* ook niet, dan bragt ik myn Hand zagtelyk binnen en verloſte de *Nageboorte*, waarby ik altoos den Middelweg verkoos, en de *Moederkoek*, noch te vroeg noch te laat uithaalde. Doch hier ſtaat op te merken, dat by *Moeijelyke* of *Tegennatuurlyke* Gevallen, als de Vrouw in leevens gevaar is, ik haar dan gemeenlyk eêrder hulp bood.

VIER-EN-TWINTIGSTE VERZAMELING.

Van Moeijelyke Gevallen, *wanneer het* Hoofd *met den* Kruin *vóórkomt; en het* Hoofd *in het ónderſte gedeelte des* Bekkens *gedrongen is.*

EERSTE GEVAL.

In 't Jaar 1730, wierd ik des Morgens by eene Vrouw gehaald, die voor de éérſtemaal zwanger was, zeer langen tyd met den Arbeid toegebragt hadde, en door de gedienſtigheid der *Vroedvrouw* zeer vermoeid was. Ik vond het Hoofd des Kinds geheel onder in het *Bekken*, waar het, na de opgaaf der *Vroedvrouw*, reeds 8 Uuren was blyven ſtaan, ſchoon zy alle de verſchillende leggingen der Vrouw beproeft hadde. Ook vernam ik, dat de Vliezen reeds voor 24 Uuren gebrooken waren.

Om dat ik by ſoortgelykende Gevallen éénige Kinderen verlooren had, wanneer ik die gekeerd hadde, en ándere wanneer ik die met den Haak uithaalen moeſt, na dat ik MAURICEAU's *Hoofdſlinger* vóóráf te vergeefs beproefd hadde, zo beſloot ik om een *Hoofdtrekker*, in de gedaante van eenen Slinger, te maken, en hem met den Vinger rondöm het bovenſte gedeelte des Hoofds te veſtigen, wyl ik hoop had, deze reis gelukkig te zullen zyn, door dien ik ontdekte dat het Hoofd klein was, om dat ik met myn' Vinger rondöm hetzelve gemakkelyk komen konde. Maar eêr ik dit beproefde, zo ſchreef ik haar *tien Droppelen Liq. Laud.* vóór, waarop zy een weinig ſliep, en toen zy daardoor iets herſteld was, zo begonnen de *Weden*, hoewel zeer zwak van vóóren afaan, en het Hoofd wierd door een ieder *Wede*, een weinig neederwaards gedreeven, of het zich ſchoon daarna altoos weder in zyn vóórige plaats terug trok. Eene omſtandigheid, die ik in den beginnen aan de omſlingeringe van de *Navelſtreng*, of van de tezaamkrimping der *Baarmoeder* om den *Hals* des Kinds toeſchreef. Om dat de *Schedemond* door de *Vroedvrouw*, genoegzaam geöpend was, zo beproefde ik den Slinger, door die op myn' Vinger te ſteeken, en over het Kinds Hoofd ópwaards te brengen, die ik eindelyk na veel moeiten veſtigde. Ik trok als toen onder ieder *Wede* met de ééne Hand zagtelyk, en met de Vingeren van de ándere drukte ik tegen de tegenövergeſtelde zyde; en aldus trekkende, en van zyde tot zyde beweegende, volvoerde ik de Verloſſing; waarby ik echter noch veel geweld gebruiken moeſt; ja het Hairige gedeelte des Hoofds was zeer geſchaafd, maar doch niet zo geweldig, dat zulks het leeven van 't Kind in gevaar ſtelde.

Toen

Toen ik den Slinger inbragt, zo was ik reets overtuigd, dat de zwaarigheid, niet van de om den *Hals* des Kinds toegetrokken *Baarmoeder* ontſtond, om dat ik den *Moedermond* op het midde des Hoofds voelde. En toen het Kind verloſt was, zo had zich de *Navelſtreng* niet om den *Hals* geſlingerd, weshalven ik de Oorzaak van deze vertraagde Verlosſing niet ontdekken konde. Ik bleef verſcheiden Jaaren in deze onzekerheid, tot dat ik ontdekte, dat deze ophouding, in veele Gevallen van de tezaamenkrimping des onderſten Deel der *Baarmoeder* voor de *Schouderen*, en het tegenhouden van hetzelven, op de *Schaambeenderen*, voortkwam.

TWEEDE GEVAL.

In 't Jaar 1733, wierd ik by een ſoortgelyk Geval gehaald, en trof de Vrouw, door de ſterke ontlaſting van *Bloed*, zeer verzwakt aan. Ik verloſte haar op die wyze gelyk ik in 't voorgaande Geval beſchreeven heb, van een Kind dat reeds eenige Dagen dood geweeſt was. Echter was ik genoodzaakt, een groot Geweld te gebruiken, wyl het Hoofd grooter, en het Hairächtige Deel deszelven ook meêrder was ontveld. Ja de Huid was op één plaats, tot op de *Herſenpan* weg.

DERDE GEVAL.

In 't Jaar 1737, beproefde ik den Slinger by een Kind, welk met het Hoofd hoog opwaards in 't *Bekken* ſtak, maar waar ik hem niet veſtigen konde, tot dat ik het Hoofd boven den *Rand* opwaards geſchooven, en voor myn Hand meer plaats gemaakt hadde, dus bereikte ik beeter geleegendheid dan in het voorgaande Geval; want het Hairige gedeelte des Hoofds, was niet zo veel ontveld, wyl de Vrouw ſterker *Weden* hadde, die de uitdryving bevorderde.

Ik heb my van den Slinger, noch by verſcheiden gelegendheden bediend, maar zonder goeden uitſlag, en ik was dan genoodzaakt de Kinderen met Haaken uit te haalen, als dezelve groot waren. Om dat in de drie Gevallen, die ik verhaald hebbe, het Hoofd klein was, zo beproefde ik, het Kind te keeren, en by de Voeten uit te haalen, maar wierd door de ſterke zamenkrimping der *Baarmoeder* daartoe verhinderd. Ook ben ik tegenwoordig zeeker overtuigt, dat, als ik toen ter tyd het gebruik der Tang geweeten hadde, ik niet ſlechts in dezen, maar ook in verſcheiden andere Gevallen, waar ik niets met den Slinger uitvoeren konde, het Kind zeer gemakkelyk ter Waereld zoude hebben kunnen brengen.

VYF-EN-TWINTIGSTE VERZAMELING.

Van Moeijelyke Gevallen, *wanneer het* Hoofd *des* Kinds, *in het onderſte gedeelte van het* Bekkens *gedrongen is, en met de* Tang *verloſt wierd.*

Zie het éérſte Deel, 3de *Boek*, 4de *Afdeeling*, No. 1. en PLAAT XVII. XVIII en XIX.

No. 1.

EERSTE GEVAL.

Van Zwakte *en* Ontſteltenis.

In *April* 1747, wierd ik des Avonds by één van de Arme Vrouwen gehaald, die myne Leerlingen helpen, en trof haar in Arbeid van haar derde of vierde Kind aan. Zy was door het lang vaſten, ten uiterſte verzwakt geworden, zo dat zy verſcheiden Dagen niet op ſtraat uitgaan konde, om *Aalmoeſen* te zamelen. Ik liet haar aanſtonds een *Kandeel*, *Brood* en *Vleesnat* brengen; maar haar *Maag* was zó zwak, dat dezelve daarvan maar zeer weinig behield. Want of ik haar ſchoon zeide, dat zy maar één *kopje* teſſens gebruiken zoude, zo was zy doch zo gulzig naar voedzel, dat zy te veel op éénmaal inzwolg. Intuſſchen, wierd het haar, daarna, op een maatige wyze toegediend, en de *Maag* behield 'er zó veel van binnen, dat zy eenigermaaten verſterkt wierd. Ik vond den *Moedermond* wyd open, de Vliezen gebrooken, en het Hoofd geheel boven in het *Bekken*. Ik liet één van myn oudſte Leerlingen by haar, om den Arbeid te regeren, en ik beval het vóórnoemde voedzel op behoorlyken Tyd, en niet te veel teſſens toe te dienen, en haar meeſt in 't Bedde te houden, op dat zy eenige *Slaap* en *verkwikking* genieten mogt.

Toen wy het éérſt by haar kwamen, zo dachten wy álle werkelyk, dat zy Sterven zoude; maar twee Uuren daarna vond ik haar Pols ſterker, en haare kragten vermeerderd; ongeacht zy noch zwak was, en haare *Weden* zelden kwamen. Aldus bleef zy den geheelen Nagt door, en ſliep tuſſchen de *Weden*, en toen ik des Morgens geroepen wierd, zo vond ik het Kinds Hoofd laager neederwaards geperſt. Ik konde alstoen met myn' Vinger het Oor by de *Schaambeenderen* onderſcheide, en door het vóórſte gedeelte van hetzelve, ontdekten ik, dat het Vóórhoofd zich aan de linker zeide van de *Rand* des *Bekkens*, en het Achterhoofd ónder by het ónderſte gedeelte van het rechter *Zitbeen*, bevond. Ik beſpeurde ook, dat het Hoofd niet groot was, om dat ik met myn' Vin-

Vinger rondöm het ónderſte gedeelte, van hetzelven gemakkelyk komen konde; ook voelden ik dat de Hoek van den *Winkelnaad*, aan de rechter, en de *Fontanella* hooger ópwaards, aan de linker zyde was.

Ik ging weder van haar weg, en zeide myn Leerling vóóráf, dat hy verder op gelyke wyze voortvaaren moeſt, en dan hoopte ik, dat de *Baarende* eenige kragten bekomen, en de *Weden* ſterker zouden worden, om het Kind te kunnen verlosſen.

Toen ik des Avonds gehaald wierd, en vernam, dat de *Weden* noch zwak en de byzynde Vrouwen te onvreede waren, zo deed ik onder eene *Wede* eene onderzoeking, en vond, dat het Hoofd laager nederwaards geperſt was, dat zich het linker *Oor*, naar het linker *Schaamgedeelte* gekeerd had, dat de *Kruin* den *Bilnaad* en omleggende Deelen, in de gedaante eenes Gezwels uitzette, en dat de Verlosſing door niets anders, dan door de kragteloosheid der *Weden*, vertraagd wierd.

Ik wachte noch één Uur, en verzogt aan de Vrouw en Vrinden geduld te hebben. Maar toen ik zag, dat door eenige gehad hebbende *Weden*, het Hoofd niet verder voortging, en ik het gemakkelyk helpen konde, zo bragt ik haar in zulk eene legging, die men onder het *Steenſnyden* noodig acht, en verwyderde, onder eene *Wede*, den *Schedemond*, zagtelyk met myn' Vingeren. Toen de *Wede* voorby was, bragt ik de Vingeren van myn rechter Hand in den *Moedermond;* aan de linker zyde der *Schede* bragt ik, het ééne Blad der Tang, tusſchen de Hand en het Hoofd in, en voerde hetzelve ópwaards naar de *Lieſch* der Moeder, tot over het Kinds Oor, en hield het met het *Maagkuiltje* in eenen lyn. Als toen haalde ik myn rechter Hand uit, en vatte daarmede het Handvatzel aan, en bragt de Vingeren der linker Hand, aan de tegenovergeſtelde zyde, maar meêrder achterwaards naar de ruimte, die zich tusſchen het *Heilig*- en *Zitbeen* bevind, binnen, alwaar het ánder *Oor* was, tot in den *Moedermond*, en drukte vervolgens het Hoofd tegen het ingebragte Blad, om het onbeweeglyk in zyn plaats te behouden, en met de rechter Hand, bragt ik het ándere Blad, op gelyke wyze, aan de rechter zyde der *Schede*, binnen. Toen ik dezelve gericht, en te zamen gevoegd hadde, zo wagte ik op eene *Wede*, en als toen trok ik zagtelyk, waardoor het Hoofd allengskens en gemaatigt voortging. Deze verrichting dede ik zo lang, als 'er één *Wede* aanhield; de *Schedemond* verwyden zich allengskens, het Kinds Vóórhoofd, begaf zich in het ónderſte en áchterſte gedeelte des *Bekkens*, en de *Kruin* kwam onder de *Schaambeenderen* vóórwaards. Toentertyd was het Gezwel, welk door de uitzetting der uitwendige Deelen gemaakt wierd, veel grooter geworden, en de *Bilnaad* was byna drie Duimen in lengte uitgezet. De opening des *Rechtendarms* twee Duimen open geſpalkt, en de Deelen tusſchen deze en de *Schaambeenderen* veel vergroot. Het Achterhoofd kwam onder de *Schaambeenderen* vóórwaards, zodanig, dat ik met myn' Vinger den Nek des Kind voelen konde.

Ik ſtond daarna op, bragt de Handvatzelen der Tang, in de hoogte, die zagtelyk van zyde tot zyde wrikkende; intuſſchen drukte ik met myn vlakke linker Hand tegen den *Bilnaad*, om deszelfs verſcheuring te verhinderen; dus voer ik met opwaards trekken en wrikkende, beurdwisſelend voort, tot dat het Hoofd gelukkig verloſt was; als toen deed ik de Tang weg, en het overige van het Lighaam wierd 'er zeer ligt uitgehaald.

Toen ik met de Afbinding der *Navelſtreng* beezig was, zo ontdekten eenige van myne leerlingen, door de Bedekzelen heen, dat der Vrouwen Buik noch zeer dik was; en toen ik door de *Schede* onderzoeking deed, zo ontdekte ik de Vliezen en de Wateren van noch één ánder Kind, welk ik by de Voeten uithaalde, na dat de *Baarende* vooráf een weinig *Kandeel* gebruikt, en zich van den zwaaren Arbeid der éérſte Verloſſing herſteld hadde.

Ik bediende my in dit Geval van de Tang, gelyk één paar Konſt gemaakte Handen om de Verloſſing te bevorderen, door dat de *Weden* te zwak waren, om de Verloſſing voortgang te doen hebben.

TWEEDE GEVAL.

In hetzelfde Jaar holp ik benevens myn' Leerlingen eene ándere Vrouw, die van haar éérſte Kind in Arbeid was, en door een *Derdendaagſche Koorts*, en uiterſte Armoede, in zeer zwakke en elendige omſtandigheden was geſteld geworden. Ik moeſt haar met de Tang, op gelyke wyze, als in 't voorgaande Geval, helpen, maar het Hoofd kwam 'er niet zo ſpoedig uit, wyl de Teeldeelen zeer ſtyf waren. Eén van de Vrouwen, welke de *Vroedkunde* by my leerde, bemerkte het éérſt, dat de Buik, na de Verloſſing des Kinds, noch heel dik bleef; en ik vond, dat 'er noch één Kind in was, hetwelk ik, ook by de Voeten uithaalde.

DERDE GEVAL.

In 't Jaar 1749, wierd ik by eene Vrouw geroepen, welke van haar éérſte Kind in Arbeid zat, en die in eene zeer zwakken en bedroefden ſtaat gebragt was. Ik vond dan, zo als my de *Vroedvrouw* onderrigt hadde, den *Moedermond* geöpend en áchterwaards getrokken, en de Vliezen noch niet gebrooken. Toen de ontlaſting van *Bloed* te geweldig ging, zo bragt ik één Vinger in den *Moedermond* en vóórwaards naar de *Schaambeenderen* toe; en deze wryving verwekte eene *Wede*, welke de Wateren en de Vliezen nederwaards perſte. Ik be-

beproefde die te breeken, maar te vergeefs, en ik haalde den *Moedermond* ten tweedemaal vóórwaards; en toen 'er eene tweede *Wede* daarop volgde, zo ſtak ik 'er de Punt van myn *Schaar* in; en om dat het Hoofd 'er een endweegs vandaan lag, zo doorknipte ik de Vliezen gemakkelyk. Het Water liep 'er aanſtonds in een groote meenigte uit; en toen het Hoofd laager neederwaards kwam, en de Teeldeelen toefloot, zo verminderde zich de *Bloedſtorting*, en binnen eene korten tyd hield zy geheel op. Ik beval de Vrouw dikwils een weinig *Vleesnat*, en een weinig *Wyn* en *Water*, of *Kandeel*, tot dat het *Vleesnat* klaar gemaakt was te gebruiken, en verzogt aan de by haar blyvende, dat zy de Vrouw, nu en dan, van het volgende *Hartſterkende Mixtur*, twee *leepelen vol*, zoude geeven.

℞. *Aq. Cinnam. Simp. Unc.* v. *Tinct. Thebaic. gutt.* x. *Syr. e Meconio Drachm.* ij. m.

Om dat haar Pols zeer mat was, zo hielden de *Weden* eene tamelyken tyd lang op, maar allengskens herſtelde zy zich van haar groote zwakheid, die door het groot verlies van *Bloed* veroorzaakt was. En, om dat zich de ontlaſting geſtild hadde, zo moedigde ik de Vrouwtjes aan, om met geduld af te wagten, wat de Natuur zoude uitvoeren, en beval de *Vroedvrouw*, haar in ruſt te laaten, en by aanhoudendheid een weinig *Zop* te geven, zo veel als haar *Maag* verdraagen konde, tot dat het verlies van *Bloed* eenigermaaten vergoed was. Terzelver tyd beval ik, zo zy nyging tot Slaap kreeg, met de *verſterkende Mixtur* uit te ſcheiden. Deze orders gaf ik des Avonds, en den volgenden Morgen om zes Uuren wierd ik geroepen, toen my de *Vroedvrouw* verhaalde dat niet lang na myn Affcheid, de *Weden* zich by de *Baarende* geöpenbaard hadden, maar zo zwak, dat wel het Kinds Hoofd laag naar beneeden gekomen was, maar doch niet zonder hulp konde verloſt worden. Toen ik de Vrouw onderſloeg, zo vond ik den *Kruin* by den *Schedemond*, en het áchterſte gedeelte des *Hals* by de *Schaambeenderen*. De *Baarende* was wel eenigermaaten herſteld, maar om dat zy noch mat, en de *Weden* zwak waren, zo beval ik de *Vroedvrouw*, met de *Zop* voort te vaaren, om de Vrouw te verſterken, en ſchreef haar een *verſterkende Mixtur*, maar zonder *Opium* vóór, om de *Baarende* en de Vrinden te vreeden te ſtellen, en om tyd te winnen.

Om 12 Uuren wierd ik weder geroepen, en vond noch alles in dezelfde omſtándigheid. De *Weden* waren zo zwak, dat ongeácht de *Kruin* by den *Schedemond* was, hadde zy doch geen kragt genoeg, hem uit te dryven. Ik begon dan den *Schedemond*, onder ieder *Wede*, allengskens te verwyden; en, of ik ſchoon den *Stuit*, over de zyde van het Bed haalde, zo liet ik haar doch, ten aanzien haarer zwakheid, op de linker zyde leggen, en bragt aan ieder zyde, één Blad der Tang, het één na 't ánder tuſſchen het *Heilig*-en *Zitbeen* binnen, en plaaſte ze over de Ooren des Kinds; en of ik ſchoon den *Moedermond* met

myn' Vinger niet bereiken konde, zo geraakte zy doch zonder veel zwaarigheid daar binnen. Toen dezelve recht tegenöver malkander, en in eene rechte lyn, met het *Maagkuiltje* ſtonden, zo bediende ik my verder van dezelve, gelyk in de beide vóórige Gevallen is aangeweezen, en het Hoofd kwam langzamelyk ter Waereld.

VIERDE GEVAL.

Den 3de *July* 1750, zond eene *Vroedvrouw* om my, en verzogt, dat ik haar eenige *Artſenyën* zoude vóórſchryven, om de *Weden* by eene Vrouw te bevorderen, voor welke zy zat. Om dat ik my reeds by eene *Baarende* bevond, en niets vóórſchryven wilde, tot dat ik volkomen van deze Lyderes haare omſtandigheid onderricht was, zo zond ik één van myn oudſte Leerlingen, by de *Vroedvrouw*, om eene genoegzaame onderrichting te verkrygen; en zy verhaalde hem dat de arme Vrouw reeds drie Dagen in Arbeid gezeeten hadde, maar hem niet toe wilde laaten, een Onderſlaaning te mogen doen, ſchoon zy myn byſtand ernſtelyk verzogt.

Zo ſpoedig ik ontſlaagen was, ging ik met hem ter plaatze, waar ik deze Snapachtige *Vroedvrouw*, ten uiterſten onweetend, aantrof, zodanig, dat zy niet de minſte kennis van de *Vroedkunde* bezat. Toen zy by de *Baarende* gehaald wierd, wier *Weden* van haar éérſte Kind pas begonnen waren, zo liet zy de Vrouw rond wandelen, en indiervoegen vermoeijen, dat zy volkomen af was, en de *Weden* ten eenemaal ophielden. Zy zeide, dat zy hadde álles gedaan, wat maar in haar magt was; om voor het Kind plaats te maaken, en dat haar de Vingeren gezwollen, en pynelyk waren van de uitzetting der Deelen. Echter konde zy my niet onderrichten, hoe lang het geleeden was, dat de Vliezen gebrooken waren. Toen ik by de onderzoeking vond, dat het Hoofd tot in het onderſte gedeelte des *Bekkens* geperſt was, en het Hairige gedeelte des Hoofds, van 't Kind zo wél, als de *Schedemond* der *Baarende*, zeer gezwollen was, zo liet ik haar te Bedde brengen, ſchreef haar een *Slaapdrankje* van *Aq. Fonta. Unc.* v. *Tinct. Thebaic. gut.* xx. *vóór*, hetwelk met *Zuiker* verzoet was, daarvan zy alle half Uuren 2 *Leepelen vol* gebruiken zoude, om in *Slaap* te komen, en op de *Schaamelheid* lag ik een *Pap*, van *Brood* met *Verkensreuzel* vermengd. Dit álles geſchiede des Avonds, en des Morgens om drie Uuren wierd ik wederöm geroepen, en ging aanſtonds, met myne Leerlingen, die de vryheid hadden, daarby te mogen zyn, tot haar. De Vrouw hadde dien Nagt tamelyk geruſt; en toen de *Pap*, weggenomen en de Deelen gereinigt waren, zo zaage wy, dat de zwelling bedaard was. Wy wachteden om die rede eenige Uuren, en hoopten dat de *Weden* ſterker zouden worden, en de *Schedemond* langzamelyk verwyden, en dat de Verloſſing bevorderen zoude. Maar wy wierden in deze Hoop bedroogen. Ik beſloot

daar-

daaröm met de Tang hulp te bieden, om dat het Hoofd reeds ver naar beneeden, maar zo gezwollen was, dat ik zyn legging niet beoordeelen konde; want ik konde noch *Naad*, noch *Oor* noch áchterſte gedeelte des *Hals* ontdekken. Intuſſchen beſloot ik, om dat het zo laag gezakt was, dat de Ooren aan de zyde des *Bekkens* zich bevinden zouden, inzonderheid om dat de zagte Deelen onder door het Hoofd waren uitgezet geworden, maar doch niet zo veel, dat ik het Vóórhoofd bereiken konde, wanneer ik een Vinger in den *Regtendarm* bragt. Echter hield ik het ten hoogſten voor waarſchynlyk, dat het Vóórhoofd veel meêr áchterwaards naar het *Heiligbeen* toe, dan vóórwaards naar de *Schaambeenderen* toe lag; en in deze verbeelding liet ik de Vrouw op den Rug, dwars over het Bedde met den *Stuit*, iets over de zyde heen, op een Peul en Hoofdkuſſen leggen, en twee Helpers de *Beenen* van malkander houden, en haar Voeten onderſteunen. Als toen ſchoof ik aan ieder zyde des Hoofds, één Blad der Tang binnen, en bood op eene gemaatigde wyze, gelyk in het vóórgaande Geval byſtand, zodanig, dat ik de Vrouw verloſte, zonder haare Teeldeelen te verſcheuren of het Hoofd des Kinds eenig Teeken toe te brengen.

VYFDE GEVAL.

Meedegedeeld in een Brief *van den* Heer PUDDEKOMB, *te* LYN REGES, 1743.

Hy was by eene Vrouw geroepen, die twee Dagen en twee Nagten in *Baarensnood* geleegen, en zeer veel uitgeſtaan hadde. De *Weden* waren opgehouden, en ongeächt het Hoofd, zich in het onderſte gedeelte des *Bekkens* vóórdeed, zo verloſte hy haar gelukkig van een leevendig Kind, en deszelfs Hoofd had geene indrukking noch Teekens van de Tang.

ZESDE GEVAL.

Meedegedeeld in een Brief *van den* Heer JORDAN, *geſchreeven te* FOLKSTONE, 1751.

De Vrouw hadde reeds een' langen tyd in *Baarensnood* gezeeten, zodanig, dat haar Aangezigt buitengewoon gezwollen, en dat de Oogen bereids buiten het Hoofd puilden, en niet ſpreeken konde. De *Schaamlippen* waren zeer gezwollen, de *Kruin* kwam vóór, het Hoofd was in het *Bekken* neederwaards gedreeven, en lag dwars, het Vóórhoofd lag tegen het *Heiligbeen*, en het Achterhoofd tegen

tegen over de *Schaambeenderen*, waar het vyf Uuren geſtaan hadde. Ik liet de *Baarende* op den Rug leggen, bragt de Tang binnen, en verloſte haar van een dood Kind. Om dat de Pis, wegens de gezwollen Deelen, niet regt ontlaſten wilde, zo wierden 'er *Pappen* opgelegt, en dit ongemak wierd binnen weinig Dagen herſteld.

Hy ſchryft ook dat hy een jonge Vrouw, op gelyke wyze, van een leevendig Kind verloſt heeft.

ZEEVENDE GEVAL.

Meedegedeeld van den Heer BROOKES, *in een* Brief *geſchreeven te* NORTHWALSHAM, 1759.

De Vrouw hadde reeds een lange tyd, met de *Baaring* toegebragt, en de Wateren waren ontlaſt. Het Hoofd des Kinds was onder in het *Bekken*, het Vóórhoofd by het linker *Zitbeen*, maar zo ſterk te zaamen geperſt, dat hy het niet beweegen konde. Hy was dus verpligt, de Tang, op eene dwarsſe wyze in te brengen, zodanig dat het ééne Blad by het vóórſte gedeelte des éénen Oors, en het ándere áchter het ándere Oor aanlag. Toen hy het Vóórhoofd áchterwaards, in de holte des *Heiligbeens* gedraaid hadde, zo verloſte hy de Vrouw; en de *Vroedvrouw*, en álle de omſtanders wierden, door een aangenaam geluid, verraſt, toen zy het Kind hoorden weenen, om dat zy dagten, dat het niet in 't leeven blyven konde.

De *Heer* BROOKES zegt, hy hadde deze Handelwyze niet eêrder ondernomen, dan na dat hy twee Uuren gewagt en gezien hadde, of het Kind, hetwelk des Moeders éérſte was, niet door de verwyding der Deelen en door behulp der *Weden*, had kunnen verloſt worden.

No. 2.

EERSTE GEVAL.

Van Gemoedsbeweegingen.

In *December* 1745, wierd ik by eene *Baarende* Vrouw geroepen, waar my de *Vroedvrouw* verhaalde, dat het met de *Baaring* zo wel voortgegaan was, als men zoude kunnen wenſchen, tot dat een van de hulpbiedende Vrouwen inkwam

kwam en zeide dat de Vrouw het hoorde, dat 'er in de buurt Brand was. Zy wierd over dit verhaal zodanig ontroerd en dat zy aanſtonds, door *ſlaauwtens* en *huiveringen* aangetaſt wierd en haar *Weden* byna geheel ophielden.

Toen ik een onderzoeking deed, zo vond ik het Hoofd onder in het *Bekken*, en het áchterſte Deel des *Hals*, by het bovenſte deel der *Schaambeenderen*. Ik beſloot hier uit, dat het Vóórhoofd naar de Holte des *Heiligbeens* gekeerd was, en dat de Ooren aan de zyde des *Bekkens* laagen; daar, zó wél het geheele áchterſte, gelyk ook het ónderſte gedeelte deszelven, door de *Wandbeenderen* opgevuld was.

Om dat de *Baarende* van een kragteloos Lighaamsgeſtel, haar Pols Mat, en zy Geeſteloos was, zo ſchreef ik haar het volgende *Drankje* vóór.

℞. *Cinnamom. Simpl. Unc.* v. *Sp. Cinnamom. Unc.* ℈. *Tinct. Caſtor. Spirit. c.c. ää gut.* xxx. *Cardiac. Drachm.* ℈. *Syrup. Croci Unc.* ℈ m.

Zy gebruikte daarvan dikwils *twee leepelen vol*, en haare kragten wierden daardoor een weinig vermeerderd, maar haare *Weden* bleeven noch zwak en kwamen zelden, en ik merkte klaarlyk, dat de Arbeid door niets anders, dan door gebrek van kragten, opgehouden wierd. Want ik wiſt, dat het Kind klein was, wyl ik met myn Vinger, rondöm het Hoofd, ruimte vond, en dat het zich na eene *Wede*, niet weder terug trok. Ik had haar aan 't Voeteneinde van het Bed, in eene zulke legging gebragt, welke het midden tuſſchen zitten en leggen was; één Vrouw ſtond achter haar, en hield het Hoofd en de *Schouderen* in de hoogte, en twéé, aan ieder zyde, om de *Deijen* op te houden: dit álles geſchiede, om dat ik hoop hadde, dat de zwaarte des Kinds de Verloſſing bevorderen zoude. Maar toen ik ontdekte, dat het Hoofd niet voortging, ongeácht het reeds zeer ver neederwaards geperſt was, en toen ik te vergeefs de Werking van veele op elkander volgende *Weden* afgewagt hadde, die ik daardoor te vermeêrderen en te verſterken dagt, dat ik zomwylen den *Schedemond*, met één of twéé Vingeren uitzette, zo hield ik het zo wél, ten aanzien der Moeder, als van het Kind, voor de zeekerſte wyze even zo, gelyk in de vóórgaande Gevallen, in deze Verzameling gemeld, te handelen.

Of ik ſchoon de Tang, beeter hadde in kunnen brengen, wanneer ik de *Baarende* op den Rug gelegt hadde, zo liet ik ze doch, om dat de *Baarende* zwak en het weer koud was, op haar linker zyde leggen; ik haalde haar met den *Stuit* over de zyde van het Bed, liet haar de Knieën naar den Buik haalen, en plaatſte een Kuſſen daar tuſſchen, om die van malkander te houden.

Ik ſchoof hieröp twee Vingeren der rechter Hand, tuſſchen het *Heilig*- en *Zitbeen*, in de *Moedermond*, en met de andere Hand bragt ik één van

de Blaaden binnen, en richte hetzelve voorwaards naar het rechter Oor van het Kind. Toen trok ik myn rechter Hand terug, en hield daarmede dit Blad zo lang vaſt, tot dat ik de Vingeren der linker Hand, aan de ándere zyde, tusſchen het *Heiligbeen* en het rechter *Zitbeen* ingeſchooven had. Als toen bragt ik het ándere Blad binnen, ſchoof het vóórwaards over het rechter Oor, en wende alle vlyt aan, toen zy opwaards wierden gebragt, om de Handvatzelen der Tang, by aanhoudendheid áchterwaards te richten. Toen ik zag, dat de Blaaden recht tegenöver malkander ſtonden, zo bonde ik ze tezamen, en vong aan, zagtelyk, van Blad tot Blad te trekken, zo lang als 'er eene *Wede* duurde. Om dat het Hoofd voortging, en de *Schedemond* uitzettede, zo draaide, ik met myn rechter Hand, de Handvatzelen der Tang by aanhoudendheid naar het *Schaambeen* toe, en drukte te gelyker tyd, met de vlakte van myn ándere Hand, tegen den *Bilnaad* die toen zeer uitgezet was. Met behulp van eenige *Weden* wierd het Hoofd verloſt, vermits ik daarby te gelyk de Handvatzelen, met eene half ronde draaiden *Bilnaad* naar den Buik, en tusſchen de *Deyën* der Moeder bragt, en met de ándere Hand over het Vóórhoofd, en het Aangezigt ſtroopte. Ik nam hieröp de Tang weg, het lighaam volgde, de *Nageboorte* ging neederwaards, en wierd ſpoedig uitgehaald.

TWEEDE GEVAL.

In 't Jaar 1746, wierd ik van eene Vrouw om byſtand verzogt, welke haaren Man onder haare bezwangering, verlooren hadde. Zy was van natuure van een zwakkelyk Lighaamsgeſtel, en deze zwakheid, wierd door de bekommernis over haar ſtaat, zeer vermeêrderd, zo dat zy 'er uit zag, als iemand, die door gebrek van *Slaap*, *Eetluſt* en *Verteering*, byna uitgeteerd is. Toen de Arbeid begon, zo vreesde ik, dat zy 'er onder blyven zoude, want zy viel verſcheidemaalen in onmacht, en ſpoog alle *Dranken* en *verſterkende Artſenyën*, die haar tot ondersteuning gegeven wierden, uit.

Ik liet haar beſtendig te Bedde blyven, en, om dat het haar éérſte Kind was, zo opende zich de *Moedermond*, door de Vliezen en de Wateren zeer langzaam, en de Vliezen braaken, by geluk, niet eêrder, als toen dit Deel en de *Schede* volkomen verwyd waren. En, om dat ik bezorgt was, dat de *Schedemond* zich niet zo gemakkelyk medegeven zoude, zo wierd die met *Pomade* geſmeerd, en nu en dan by ieder *Wede*, met den Vinger een weinig uitgezet. Toen de Vliezen braaken, zo liep 'er een groote meênigte Water uit; en om dat het Kinds Hoofd klein was, zo zakte het aanſtonds tot aan den *Schedemond*; de *Weden* hielden geheelyk op: zy konden toen een weinig *Zop* inhouden, lag een tydlang ſtil en geruſt, en genoot een *Slaap*, waardoor zy zeer verkwikt wierd.

Omtrend 2 Uuren daarna, toen de Wateren ophielden van te vlieten, ver-

kreeg

kreeg zy zagte *Weden*, waardoor het Hoofd op eene langzaame wyze voortging, en de uitwendige Teeldeelen een weinig uitwaards geperſt wierden, echter, miſte 'er de genoegzaame kragt, om den *Schedemond* behoorlyk te openen, en het Kind door te laaten.

Toen ik een tamelyken tyd vertoeft, en gehoopt hadde, dat de *Weden* ten minſten deze verwyding bewerken zouden, en de *Baarende* haare kragten weder begonnen af te neemen, zo gebruikte ik de Tang en verloſte haar byna, op dezelfde wyze, die in het vóórgaande Geval beſchreeven is.

DERDE GEVAL.

In dat zelfde Jaar, wierd ik by een Vrouwsperſoon door een van haare Buuren geroepen, welke my verhaalde dat zy niets daarvan geweeten hadde, dat zy Zwanger was, als toen haar Arbeid begon, wanneer haar Moeder haar geſlaagen, en mishandeld en zodanig vergramd had, dat zy 'er als dol van geworden was, dat zy geheel verwoed wierd, en op haar beurd de Moeder, *Vroedvrouw*, en álle de byzynde ook geſlaagen had, en zich eindelyk in een Kamer opgeſlooten hadde. Zy verzogt my om die Rede, ik mogt eens tot haar komen en myne leerlingen mede brengen.

Wy vonden haar te Bedde leggen zeer verſtoort, zodanig, dat zy geen woord ſprak toen haar de Vrouwen zeiden, dat zy eenige Doctoren gehaald hadden, die haar helpen zouden. Ik onderzogt haare omſtandigheid terwyl zy lag, en ontdekte het Kinds Hoofd onder in het *Bekken*. Ik wachte om die rede, eenen langen tyd op éene *Wede*, maar te vergeefs; zy ſcheen zeer bevreeſt te zyn, en lag zeer ſtil. Ik liet haar met den *Stuit* over de zyde van het Bed brengen, en eenige van de *Heeren* hielde, haar zo lang in deze legging, tot dat ik de Blaaden der Tang gelyk in de twee laatſte Gevallen, ingebragt hadde; echter met dit onderſcheid, dat zich het Vóórhoofd áchterwaards, of liever naar de rechter zyde toe, dat is, naar het vleesſige gedeeelte, welke de leedige ruimte tuſſchen het *Heilig*- en *Staartbeen* opvuld, bevond.

Zy lag volkomen geruſt en ſtil, toen ik de Blaaden in- en tegenóver malkander bragt, en de Handvatzelen met een' Band vaſt tezamen bond, om te verhinderen, dat dezelven niet van het Hoofd afgleiden zouden, wanneer zy 'er zich tegen mogt kanten. Dewyl zy toen geene *Weden* hadde, zo trok ik het Hoofd by aanhoudendheid, verder en verder neederwaards, tot dat de *Anus* en *Bilnaad*, begonnen uitgezet te worden, doordien ik het Vóórhoofd meêr áchterwaards in de holte des *Heilig*- en *Staartbeens* draaide, en daarna nu en dan trok; en toen het Hoofd ónderwaards kwam, en de *Schedemond*

uitzette, zo richte ik de Handvatzelen der Tang, meêr en meêr voorwaards naar de *Schaamelheid* toe, en verloſte het Hoofd en het Lighaam des Kinds, gelyk in de twee vóórgaande Gevallen.

Ik ben dikwils met myne Leerlingen geroepen geworden, om Arme Vrouwen by te ſtaan, die door Armoede en Ziekte in zwakkelyke omſtandigheden geraakt waren, en die, zó wél door gebrek van Noodwendigheden des Leevens, als door de *Vroedvrouwen* te veel verzwakt waren geworden, en altoos de gemeene ſpreekwyze gebruikten, dat zy te vroeg tot den Arbeid aangegreepen waren geworden. Veelen van deze Vrouwen hebben, door Middel van Ruſt en voedzelen haare kragten weder verkreegen, en zyn door de *Weden* verloſt geworden; hoewel ik ſomtyds als het Hoofd reeds te ver onderwaards was, en de *Weden* zwak waren, dat zy geene werking verrigten, gelyk in de vóórgaande Gevallen, de Tang heb moeten gebruiken, maar zonder de Moeder of het Kind eenige ſchade toe te brengen.

VIERDE GEVAL.

Medegedeeld door den Heer AYRE *in een* Brief *geſchreeven te* BOSTON *in* LINCOLNSHIRE 1748.

Terwyl hy myne onderwyzing in 't Jaar 1746 bywoonde, zo wierd hy by eene Vrouw gehaald, welke daags te vooren Hoofdpyn gehad hadde, waarmede zy van Natuure dikwils gekweld was. Des Morgens vroeg, wierd zy door *Stuiptrekkingen* overvallen, en lag tuſſchen de Aanvallen onbeweeglyk.

Hy vond den *Moedermond* een Kroons breedte geöpend, en zeer dun: hy verſtond ook, dat de Vliezen gebrooken waren, en dat de *Stuipen* gelyk *Wede* werkten. Toen 'er een weinig *Bloed* zig begon te ontlaſten, zo beproefde hy, door de uitzetting der Deelen, eenigen byſtand toe te brengen, die met eenige zwaarigheid medegaven; en om dat het Hoofd laag in 't *Bekken* gezakt was, zo verloſte hy het Kind met de Tang, die zich in 't Hoofd een weinig ingedrukt hadde, maar zonder dat 'er iets van 't Hoofd afgeſchaaft was.

De Vrouw bleef noch drie Dagen gevoelloos leggen, maar had, na de Verloſſing, geene Aanvallen buiten één des Avonds, maar die niet veel zeggen wilde, en zy wierd eindelyk weder gezond. En het Kind, dat in den beginne zwak was, bevond zich ook daarna zeer wél.

VYFDE GEVAL.

Een ſterke jonge Vrouw, wierd in de negende Maand haarer Bezwangering, zonder éene uitwendige oorzaak, plotzelyk des Morgens om 6 Uuren, door geweldige *Staiptrekkingen* overvallen, na dat zy den voorgaanden Nagt over *Hoofdpyn*, *Walging* en *Braaking* geklaagd hadde, maar dat alles ophield, toen de *Stuiptrekkingen* daarby kwamen. Omtrend ten tien Uuren vond ik haar in verſchrikkelyke *Stuipen* leggen, en de *Moedermond* een weinig geöpend. Om dat zy van een gezond Lighaamsgeſtel was, en een volle Pols hadde, zo wierd haar aanſtonds 12 Oncen *Bloed* uit den Arm afgetapt; een *prikkelende Aarsſpuitzel* gezet, en een Hoofd *verſterkende verkoeldrank* vóórgeſchreeven. Maar deze *Hulpmiddelen* ongeächt, hielden de *Stuipen* aan, en zy bleef volkomen gevoelloos leggen. Toen ik om 8 Uuren wederöm geroepen wierd, zo trof ik haar ten uiterſte verzwakt aan, en de Pols was niet te ontdekken. Toen ik haar onderſloeg, zo beſpeurde ik, dat het Kinds Hoofd, door het geweld der *Stuipen*, ver in den Doorgang des *Bekkens* neederwaards gedreeven was, zodanig, dat het Oor naar de *Schaambeenderen* toe, en het Vóórhoofd naar het linker *Darmbeen* gekeerd was.

Toen ik de Tang, op de vóórſchreeve wyze, ingebragt hadde, zo verloſte ik de Vrouw geheel gemakkelyk, en de *Moederkoek* welke tegen den *Bodem* der *Baarmoeder* vaſt zat, wierd daarna ook van haar gehaald. Zy ſcheen zich na de Verlosſing beeter te bevinden; maar haar Pols was zó zwak, dat men dien niet voelen konde, en zy overleed binnen een half Uur daarna.

Uit álle deze omſtandigheden blykt het klaar, dat als de Vrouw eêrder was verloſt geworden, dan zoude zy zich, even zó wél weder herſteld hebben, als die Vrouw, in het vóórige Geval gemeld.

ZES-EN-TWINTIGSTE VERZAMELING.

Van Moeijelyke Gevallen, *die door de* Onrekbaarheid *der* Teeldeelen, Omſlingeringen *der* Navelſtreng, *en de te zamenkrimping der* Baarmoeder *zyn veroorzaakt, en waarin men de* Tang *gebruikt heeft.*

No. 1.

EERSTE GEVAL.

Van de Onrekbaarheid *der* Deelen.

In de Maand *May* 1742, wierd ik by een jong ongelukkig Schepzel geroepen, die omtrend 15 Jaaren oud was, en in Arbeid zat. De Vliezen waren gebroken eêr ik kwam, en de *Moedermond* welke zich ter breedte van eene halve Kroon geöpend hadde, was zeer dun, maar bevoelde zich ten tyde eener *Wede*, zeer onrekbaar.

Met de *Baaring* ging het den geheelen Nagt door, zeer langzaam toe, en toen ik des Morgens weder kwam, zo vond ik des Kinds Hoofd onder in het *Bekken* en de *Kruin* dreef, de onder deelen, in de geſtalte van een groot Gezwel uitwaards. Maar de *Schedemond* was zo eng en zo onrekbaar, dat ik 'er geen Vinger inbrengen konde, en de *Weden* waren zó ſterk, dat ik eene verſcheuring vreesde. Om dit te verhoeden, drukte ik met de vlakte van myn Hand, tegen den *Bilnaad*, hield de persſende Magt des Hoofds tegen, en verwydende wanneer de *Wede* ophielde, den *Moedermond*, by aanhoudendheid, meêr en meêr. Intuſschen verliepen 'er twee Uuren, eêr hy zo wyd geopend was, dat ik 'er ál myn' Vingeren inbrengen konde, die zó kragteloos en krampachtig waren, dat 'er twee van myn' Leerlingen, haar, op dezelfde wyze, beurdwisſelend byſtaan moeſten, en binnen noch twee Uuren was hy zo wyd geöpend, dat 'er een derde deel des Kinds Hoofd door kon, dat in een Kegelachtige gedaante buitenwaards gedreeven wierd.

Om dezen Tyd, was het arme Schepzel zeer vermoeid, en de *Weden* zó zwak geworden, dat ik niet verder aan de uitwendige Deelen behoefde te drukken, en of wy al verder voortvoeren, om haar aan te moedigen, en met *Kandeel* en *Vleeszop* te verſterken, waardoor de Deelen tyd wonnen, om zich uit te kunnen zetten, zo wierden doch zo wel zy, als de *Weden* by aanhoudenheid zwakker en zwakker, en ik begon te vreezen, dat, als men de Byſtand langer uitſtelde, zy dan

in

in gevaar van haar leeven zoude geraaken; want zy kreeg nu en dan *Flaauwtens.* Om dat de *Weden* begonnen zwakker te worden, zo had ik haar in zulk eene legging gebragt, dat zy noch zat noch lag, en met den *Stuit* over de zyde van het Bed heen, zodanig, dat ik, zonder haar in eene andere legging te brengen, de Tang aanlag en haar met groote moeite van het Kind verloſte, wiens Hoofd zeer groot, en in een langächtige gedaante gedrukt was, dat binnen eenige Dagen zyn vóórige ronde gedaante weder verkreeg.

De Teeldeelen der Moeder waren zeer ontſtooken, zó dat zy verſcheiden Dagen achteréen veel Pyn uitſtaan moeſt, en haar Water moeijelyk looſen konde.

TWEEDE GEVAL.

In het daaröp volgende Jaar, wierd ik van eene Vrouw van 40 Jaaren oud, die wel van een teeder, maar doch van een gezonde Lighaamsgeſteltheid was, in haar éérſte *Baaring* verzogt. De *Weden* volgden, gelyk in het voorgaande Geval zeer langzaam, zodanig, dat 'er drie Dagen op een talmächtige wyze verliepén, eêr de Vliezen braken, welke in de gedaante van een Darm neederwaards gedreeven wierden. Om dat de Wateren zich ontlaſt hadden, zo zakte het Hoofd des Kinds, hetwelk klein was neederwaards, en dreef den *Moedermond* vóór hem heen, die niet wyd genoeg geöpend was, om het Hoofd 'er door te laaten. Ik hield de *Moedermond* onder ieder *Wede* terug, en zette hem met myn' Vingeren uit, tot dat ik denzelven over het Hoofd terug ſchuiven konde. Om dat de *Schedemond*, in het voorig Geval, my zo veel moeite verwekt hadde, zo vong ik in dit Geval bytyds, denzelven by ieder *Wede* te verwyden, en het ging daarmede zo wel van de Hand, dat ik hoop hadde, dat het Hoofd na zyn komſt by deze Deelen, niet lang opgehouden zoude worden. Ik ondervond inderdaad dat deze vóórzorg wél gedaan was; want de Vrouw was zó veel en zo lang afgemat, eêr de *Moedermond* en de *Schede* genoegzaam geöpend wierden, dat, als het Hoofd neederwaards kwam, en de uitwendige Deelen uitzetteden, haare kragten en geduld geheel verſpild zouden zyn. Dit alles niet tegenſtaande verliepen 'er, door de toeſpraak en opbeuring haarer Moed en ſtandvaſtigheid, noch twee Uuren tyds, hoewel zonder een merkelyk voordeel. En toen ik eindelyk zag, dat de *Weden* zo zwak waren, om de Deelen uit te zetten, dat 'er het Hoofd door konde, ſchoon een vierde gedeelte van hetzelve bereids door den *Schedemond* gedrongen was; om dat ik die omſtandigheid bemerkte, zo beproefde ik de, in myne *Verhandeling*, beſchreevene *Balyn* of *Hoofdtrekker* in te brengen, van welken ik gezegt heb, dat het een voortreffelyk *Middel* is, om het Hoofd in deze Gevallen voort te helpen. Ik bemoeide my om denzelven tuſſchen het Kinds Hoofd, en het *Heiligbeen* der Moeder in te brengen, maar om dat

dat hy onder de Kin niet behoorlyk konde geveſtigd worden, zo haalde ik hem 'er weder uit, en lag de Tang over de Ooren aan de zyde des *Bekkens* aan, en bevorderde daarmede de Verlosſing, gelyk in 't vóórige Geval.

Het Kind was groot, en toen het Hoofd in een langächtige gedaante gedrukt was, zo ontſtonden daardoor *Stuipen*, maar daarvan het herſteld wierd, om dat ik een weinig *Bloed* uit den *Navelſtreng* liet loopen.

No. 2.

EERSTE GEVAL.

Van de Omſlingeringen *der* Navelſtreng, *of tezaamgetrokkene* Baarmoeder.

In de *Maymaand* 1748, wierd eene van de arme Vrouwen, welke myne Leerlingen, in den Arbeid byſtonden, door de *Weden* overvallen, en waarby álles ordentelyk was. De Vliezen met de Wateren wierden nederwaards geperſt en opende den *Schedemond;* en toen de Vliezen gebrooken waren, zo drong het Hoofd, tot in het midde des *Bekkens*. Maar toen hetzelve door twee of drie *Weden* iets verder voortgedreeven wierd, zo trok het zich altoos weder naar die plaats terug, van waar het gekomen was, en deze voortrukking en terughaaling hield eenige Uuren aan, zodanig, dat de Vrouw zeer afgemat, en de *Weden* zwakker en minder wierden. Om dat de zwaarigheid noch van de grootte des Hoofds, noch van een eng *Bekken* ontſtond, zo beſloot ik, dat zulks meer van de *Navelſtreng*, dan van de tezamenkrimping der *Baarmoeder* vóór de *Schouderen* ontſtaan moeſt, wyl deze terug haaling des Hoofds, kort na de breeking der Vliezen volgde, en, wel eerder noch ál het Water zich ontlaſt hadde. Ook was ik zeeker, dat het niet van de Uitzetting veroorzaakt wierd, welke, in den Buik van een dood Kind ontſtaat, wyl ik, aan de beweeging des Hoofds, duidelyk voelde, dat het Kind leevendig was.

Door deze overtuiging, liet ik de *Baarende*, in zulk eene legging brengen, die noch zittende noch leggende was, wyl ik in verbeelding was, dat die de Verlosſing bevorderen zoude. Toen het Hoofd onder het aanhouden eener *Wede* nederwaards gedreeven wierd, zo bragt ik myn' Vinger in den *Rechtendarm*, en beproefde om het Hoofd neederwaards te houden, maar ik kon hetzelven niet zo ver opwaards brengen, alzo het Vóórhoofd noch boven in de rechter zyde des *Heiligbeens* was. Ik opende als toen onder ieder *Wede* allengskens den *Schedemond*, welke ligtelyk mede gaf, om dat de Vrouw reeds meêr Kinderen gehad hadde, en ik bragt één Blad der Tang, langs een ieder Oor binnen, dat is, één aan de linker zyde des *Heiligbeens*, en het ándere aan de rechter Lieſch. Ik voegde ze als toen tezamen, zodanig, dat als 'er eene *Wede* begon, dan kon-

konde ik het benedewaards houden, en verhinderen, dat het niet weder terug getrokken wierd. Geduurende de volgende *Wede*, bragt ik het verder ónderwaards, en draaide het Vóórhoofd, naar de holte des *Heiligbeens*, en door noch twee *Weden*, ging het tot aan het onderſte gedeelte des *Staartbeens* naar beneeden. Zo ſpoedig het zich daar bevond, zo bragt ik twee Vingeren in den *Rechtendarm*, om het Hoofd omlaag te houden; maar om dat het noch zo hoog ópwaards ſtond, zo bragt ik hetzelve, onder de volgende *Wede*, daardoor verder naar beneeden, dat ik met myn' Vingeren by den Wortel des Neus het Vóórhoofd drukte, waardoor ik merkte, dat ik het Hoofd voorthelpen konde. Ik nam, om die rede, met de ándere Hand de Tang weg, en bragt het Hoofd op die wyze ter Waereld, gelyk in de langwylige Gevallen opgegeven word.

De *Navelſtreng*, welke 30 Duimen lengte hadde, was tweemaal om den *Hals*, en ééns om den Arm geſlingerd geweeſt.

TWEEDE GEVAL.

In *September* van dit zelfde Jaar, bediende ik eene *Baarende*, welke van tyd tot tyd door *Bloedſtortingen* was verzwakt geworden. De Vliezen braaken, en de Arbeid ging tamelyk van de Hand; maar toen het Hoofd laag naar beneeden kwam, zo wierd het onder ieder *Wede*, gelyk in 't voorgaande Geval, weder te rug gehaald.

Toen ik de Tang vaſt aangelegt hadde, zo bragt ik het Vóórhoofd beneeden het *Staartbeen* ónderwaards. Maar om dat haare *Weden* zwak waren, (en om dat het haar éérſte Kind was,) zo liet ik het Werktuig 'er binnen, tot dat een derde deel des Hoofds, buiten den *Schedemond* gekomen was, en ik ontdekte dat ik het Hoofd gemakkelyk beneden houden konde, wanneer ik met myn' Vingeren uitwendig aan ieder zyde, op het *Staartbeen* drukte. Na dat ik 'er de Tang uitgehaald hadde, zo drukte ik by ieder volgende *Wede* het Hoofd met de Hand uitwaards, door dat ik intuſſchen met de Vingeren der ándere Hand, den *Schedemond* over het Kinds Hoofd bragt, De *Navelſtreng* was buitengewoon kort, en ééns om den *Hals* van 't Kind geſlingerd.

DERDE GEVAL.

In 't Jaar 1750, in de Maand *Auguſtus*, wierd ik om drie Uuren des Morgens, door een *Vroedvrouw* by eene *Baarende* Vrouw geroepen, welke my verhaalde, dat de Vliezen twee Dagen te vóóren, en wel eêr noch de *Moedermond* wyd geópend was, gebroken waren, dat na deze breeking der Vliezen, de *Weden* zwakker

geworden waren, en noch by aanhoudendheid een weinig Water ſomtyds zig ontlaſte, tot den Avond te vooren, eêr ik geroepen wierd, en het Hoofd laager naar beneden kwam. Maar nu wierd het, na ieder *Wede*, zo ver terug gehaald, dat men 't niet bereiken konde, en de *Weden* wierden ook veel ſterker.

Ik deed ter behoorlyker tyd een Onderſlaaning, en vond het Hoofd onder ieder *Wede*, tot in de midde des *Bekkens* gedrongen, daarna wierd het weder terug, tot in het bovenſte gedeelte getrokken.

Na dat ik verſcheiden ſterke *Weden* afgewagt hadde, zonder dat daardoor het Hoofd in 't geringſte was voortgerukt, zo bragt ik myn' Hand gemakkelyk in de *Schede* der *Baarende*, die reets verſcheiden Kinderen gehad hadde; en toen de *Wede* naliet, dan trok zich het Hoofd, zo hoog boven den *Rand* des *Bekkens*, dat ik met myn uitgeſtrekte Hand aan de linker zyde, en over het Vóórhoofd en het Aangezigt des Kinds, ópwaards komen konde, waar ik, het onderſte gedeelte der *Baarmoeder*, ſterk tezamen getrokken aantrof. Ik bragt myn Hand by aanhoudendheid verder ópwaards, en tragte dat gedeelte zodanig te verwyden, dat ik het Kind by de Voeten verlosſen konde. Maar toen ik deze *Hulpmiddelen*, wegens de ſterke tezaamenkrimping, voor onvoldoenende vond, zo trok ik 'er myn Hand zo ſpoedig 'er eene *Wede* begon, weder uit, en toen wierd het Kinds Hoofd aanſtonds tot aan den *Schedemond* naar beneden gedreeven, ofſchoon hy zich aanſtonds daarna, tot in het midde der *Schede*, weder terug trok. Om dat het nu zo ver daarmede gekomen was, zo wachte ik de werking van verſcheiden *Weden* af, van welken ik verwachte, dat zy het Hoofd vervolgens naar beneeden persſen zouden, om dat zy het éens zo ver gebragt hadden; maar de ondervinding toonde, dat ik my in myn verwachting bedroogen vond; en, om dat my bekend was, dat men deze Verlosſing heel ligt bevorderen konde, zo nam ik myn toevlugt tot de Tang. Vermits nu het ééne Oor des Kinds naar de *Schaambeenderen*, en het ándere naar het *Heiligbeen* gekeerd was, en de *Baarende* op de zyde lag, zo wilde ik haar niet van legging veränderen, maar bragt haar *Stuit* over de zyde des Bedde, en haalde haar Hoofd naar het bovenſte en achterſte gedeelte deszelven. Ik zette my op een' laage *Stoel*, vóór de *Baarende*; en, om dat ik de Tang reeds in 't geheim te regt gemaakt hadde, zo bragt ik de Vingeren van myn rechter Hand, tusſchen de *Schaamelheid*, en het Hoofd des Kinds, dat klein was, in den *Moedermond*, en het ééne Blad der Tang geheel langzaam binnen, op dat ik de Blaas niet beſchaadigen zoude. Als toen bragt ik het ándere Blad, langs myn linker Hand, aan de ándere zyde, tusſchen des Kinds Hoofd, en het *Heiligbeen* in, en hield de Handvatzelen zorgvuldig áchterwaards, om my na zyne kromming te ſchikken. Toen ik verzeekerd was, dat het Werktuig vaſt aanlag, zo trok ik van Blad tot Blad, op eene zagte wyze, en bepaalden het Hoofd, dat het zich niet terug haalen konde, als de *Wede* naliet.

Ik

Ik voer voort, met op deze wyze onder ieder *Wede* te helpen, tot dat het Achterhoofd, in het onderſte gedeelte des *Zitbeens*, ingedrongen was, toen draaide het Vóórhoofd in de holte des *Heiligbeens*, het Achterhoofd kwam onder de *Schaambeenderen* voor den dag, en het Hoofd wierd langzamelyk verloſt.

VIERDE GEVAL.

In de *Wynmaand* daaröp volgende, droeg zich een ſoortgelykend Geval op een openbaare Plaats toe, waar myne Leerlingen byſtand booden. De Vliezen waren lang te vóóren gebrooken, eêr het Hoofd in het *Bekken* trad, en wy gedroegen ons, by deze *Baarende*, op de boven vóórgeſchreevene voorzigtige wyze. Echter konde ik niet naar de vooräfgaande verwyding der Deelen, en Aanlegging der Tang, door herhaalde beproevinge, het Hoofd door de *Schedemond* brengen. Om dat ik door de ondervinding overtuigd was, dat de Hinderpaal van de tezaamenkrimping der *Baarmoeder*, of de teegenhouding der eene *Schouder* op de *Schaambeenderen*, en niet van eener opzwelling des Buiks ontſtond, wyl ik by de *Fontanella* eene hoewel zeer zwakke Polsſlaagen voelde, zo nam ik de Tang weder weg, ſchoof die weder terug, en vond, dat de zwaarigheid van de linker *Schouder* ontſtond, die zich over het *Schaambeen* heen bevond.

Om dat de *Baarende* op den Rug lag, zo bragt ik myn rechter hand in, maar konde noch de *Schouder* naar de rechter zyde des *Bekkens* drukken, noch het Kind verder opſchuiven, om het by de Voeten te haalen, ſchoon het Hoofd niet groot was. Ik haalde om die Rede, myn Hand weder uit, en bragt aan de ándere zyde, de linker Hand in, en ſchoof het Hoofd in de hoogte, beproefde andermaal langs de voorſte Deelen des Kinds Hoofd opwaards te komen, om de Voeten tebereiken. Maar dit ging, wegens de ſterke tezamenkrimping der *Baarmoeder* niet aan. Intuſſchen vatte ik den linker Arm, en bragt hem nederwaards; en toen ik myn Hand weder uithaalde, zo volgde het Hoofd tot den *Schedemond*, in het onderſte gedeelte des *Bekkens*. Ik draaide den rechter Arm, naar de rechter zyde des *Heiligbeens*, en toen de *Wede* weder zwak wierde, zo lag ik de Tang noch eens aan, die ik op eene behoorlyke wyze bewoog, en aan de Hand zagtelyk trok, en daardoor het Hoofd verloſte, waarop het Lighaam volgde.

VYFDE GEVAL.

In *Juny* 1751, wierd ik door een *Vroedvrouw* by eene Vrouw gehaald, welke reeds veele Uuren, met de *Baaring* door gebragt hadde, en ik vond, dat na de breeking der Vliezen, het Hoofd, door ieder *Wede* neederwaards geperſt, maar daarna opwaards getrokken wierd. Men berigte my ook, dat zy te vooren groote Kinderen en ſpoedige kraamen gehad hadde.

Door dit berigt aangemoedigd, zogt ik het Kind te keeren, maar wierd door de geweldige tezaamenkrimping der *Baarmoeder* verhinderd. Maar toen ik deze beproeving deed, en het Hoofd in de Hoogte bragt zo vond ik niet ſlechts de *Navelſtreng* om den *Hals* geſlingerd, maar ook de *Baarmoeder* vóór de *Schouderen* tezaamgetrokken. Deze laatſte verwyde ik met myn' Vingeren zó veel mogelyk was; als toen haalde ik myn Hand weder terug, lag de Tang aan, en verloſte het Kind, 't welk zederd eenige Dagen Dood geweeſt was. De *Navelſtreng* was driemaalen om den *Hals* geſlingerd, zeer opgezwollen en miskleurig.

ZEEVEN-EN-TWINTIGSTE VERZAMELING.

Van Moeijelyke Gevallen, *wegens den grooten omtrek des* Kinds Hoofds, *en de* eng-*of* Mismaaktheid *des* Bekkens, *wanneer het* Hoofd *laag nedergezakt was, en door de* Tang *verloft wierd.*

No. 1.

EERSTE GEVAL.

Van de groote eens Kinds.

In 't Jaar 1745, wierd ik van eene Vrouw om byftand verzogt, die haar éérfte Kind, wegens zyn groote, verlooren hadde. Deze tweede Arbeid ging op de gewoonlyke wyze, van de hand, tot dat de *Moedermond* door de Wateren, en de Vliezen wyd genoeg geöpend waren, en toen die braaken, zo drong de *Kruin* tot byna in het midde des *Bekkens*. Als toen hielden de *Weden* twee Uuren op, binnen welken tyd de *Baarende* ftil lag, en een *Slaap* genoot. Daarna begon 'er nu en dan eene *Wede*; en toen 'er een groot gedeelte Water ontlaft was, zo wierden zy fterker en meenigvuldiger. Vermits nu de *Baarende*, van een teeder Lighaamsgeftel was, zo liet ik haar voor 't meeft te Bedde leggen.

De *Wandbeenderen* begonnen zich over malkander te fchuiven; de haarachtige Huid wierd losfer en rimpelig, en het Hoofd allengskens, tot in het ónderfte gedeelte des *Bekkens* neederwaards geperft, waar het een tamelyken tyd ftaan bleef. Het Achterhoofd was fterk tegen het ónderfte gedeelte des rechter *Zitbeens* gedrukt, en de *Fontanella* bevond zich aan het bovenfte van het linker. Maar het Hoofd was, in eene groote lengte gedrukt, en zo vaft tegen de inwendige zyde der *Schaambeenderen* gedrukt, dat ik het Oor met myn' Vinger niet bereiken konde.

Om dat de *Baarende* veele fterke *Weden* gehad hadde, zo begonnen Geeft en Kragt af te neemen, en zó wel zy, als haare Vrinden, te vreezen, dat het Kind ook zoude verlooren zyn, fchoon ik haar aanmoedigde, en verhaalde dat ik veele Vrouwen van leevendige Kinderen verloft, fchoon die noch langer tyd in den Arbeid geweeft waren.

De Magt der *Wede* was toen zeer verminderd, doch daar kwam nu en dan

eene ſterke *Wede* te voorſchyn, die het Hoofd een weinig weder neederperste, zodanig, dat ik het Kinds linker Oor, by de linker *Lieſch* der Moeder ontdekte.

Eindelyk, om dat de *Baarende* noch meêr van kragten ontblood wierd, en ik bemerkte, dat het Kind in 't geheel niet verder voortging, zo bragt ik de Tang, zo als zy op de zyde lag, in, en beproefde onder ieder *Wede*, om het Hoofd verder naar beneden, en het Vóórhoofd achterwaards naar het *Heiligbeen* te brengen. Maar onder deze beproeving, begon het Werktuig af te glippen, zodanig, dat ik my genoodzaakt zag, hetzelve te ontſluiten, en ieder Blad weder opwaards over de Ooren te brengen. Toen ik de Handvatzelen gevestigd, en met een' Band gebonden had, zo lag ik de *Baarende* op den Rug, en plaatſte op ieder zyde eene Vrouw, welken de Deyën vaſt hielden. Toen ik deze zaaken beſteld hadde, zo wachte ik op eene *Wede*, en verloſte haar gelyk in 't voorgaande Geval, op eene gemakkelyke wyze. Het Kind wiens Hoofd in een langächtige gedaante gedrukt was, ſcheen in den beginne *Stuipen* te hebben, maar herſtelde zeer ſpoedig, na ik twee of drie *Leepelen vol Bloed*, uit den *Navelſtreng* liet loopen.

TWEEDE GEVAL.

In *Maart* 1746, wierd ik door een *Vroedvrouw* by eene *Baarende* gehaald, die zich in dezelfde omſtandigheid, gelyk de voorige bevond, en ik deed by haar een beproeving met den *Balyne Hoofdtrekker*, (*Zie* PLAAT XXXVIII.) Maar dien ik niet over de Kin brengen konde. Om dat ik dan merkte, dat hy voornamelyk op het Aangezigt lag, zo haalde ik hem 'er weder uit, en wachten een poos, tot dat de *Baarende* en de *Weden* zwakker wierden, als toen lag ik de Tang aan, met welke ik haar, gelyk in het tweede Geval dezer *Verzameling*, verloſte.

Den *Hoofdtrekker*, haalde ik 'er om die rede weder uit, om dat ik daarmede niet zo veel geweld gebruiken dorſt, als 'er tot de Verloſſing benoodigt was. Want dan zouden die deelen waar de Tang gevat had, tot op de *Beenderen* toe afgeſchaaft zyn geworden. Want ik weet één Geval, waar men den *Hoofdtrekker* gebruikte, en het Kind daarmede werkelyk de geheele Huid van de *Herſenpan* afgeſcheurd hadde, en noch een twééde, waar men het Kinds *Onderkaak*, doorhet al te ſterk trekken, tot op de *Beenderen* doorſneed.

DERDE GEVAL.

In dit zelfde Jaar, wierd ik by eene Vrouw gehaald, die na de onderrigting der

der *Vroedvrouw* drie Dagen in *Baarensnood* gezeeten hadde. Ik vond het Kinds Hoofd in het onderſte gedeelte des *Bekkens*, en op den *Kruin* een groot Gezwel dat tot aan den *Schedemond*, voorüit ſtak. Zy had den geheelen *Zaterdag* en een gedeelte van den *Sondag*, met een langwylige ſoort van Arbeid doorgebragt. Toen de Vliezen braaken, wierden de *Weden* ſterker en hielden dien geheelen Nagt zodanig aan. Het Hoofd wierd daardoor neederwaards gedreeven, maar het ging niet verder, als ik het des *Sondags* Avond aangetroffen had.

De *Baarende* was door den zwaaren, en den langen Arbeid zeer verzwakt; en, om dat haare *Weden* zwak waren, zo ſchreef ik haar een *verſterkende Mixtur*, met *Confect. Cardiac.* vóór, en verwyde onder ieder *Wede* den *Schedemond*, op eene zagte wyze. Door middel van deze Handelwyze, wierden de *Weden* ſterker, en ik verwagte het Hoofd ſpoedig verloſt te zien; maar toen ik vond dat ik in myn verwagting bedroogen was, zo hield ik het daarvóór, dat het de Vrouw mogt nadeelig zyn, wanneer men haar langer in deze omſtandigheid liet; en, om dat zy op de linker zyde lag, zo beproefde ik het Hoofd op te heffen, om de legging te ontdekken. Maar myn onderneeming was te vergeefs, en geen ruimte tegenwoordig om 'er een of twee Vingeren in te brengen, om of den *Hals* of het *Oor* aan de *Schaambeenderen* te ontdekken, hoewel het, om dat het Hoofd zo ver neederwaards gekomen, geheel waarſchynlyk was, dat zich de *Ooren* aan de zyde des *Bekkens* zouden bevinden. Ik liet haar alstoen op den Rug leggen, en door de Omſtanders, gelyk de *Baarende* in 't vóórige Geval, houden; en zetten my, met dat voorneemen needer, haar, met de Tang of den Haak te verloſſen, om de Vrouw in 't leeven te behouden. Echter beſloot ik éérſt, met de Tang een beproeving te doen, om daarmede, was het ook mogelyk, het Kind te redden. Dewyl nu het Hoofd, 't welk zeer langächtig gedrukt was, het geheele onderſte gedeelte des *Bekkens* opvulde, zodanig, dat ik 'er myn' Vinger niet inbrengen konde, om de Blaaden der Tang in de *Baarmoeder* te leiden, zo beproefde ik verſcheidemaalen, om die 'er in te ſchuiven, tot dat ik vaſt verzeekerd was, dat zy gelukkig daarin gekomen waren, en niet aan de buite zyde des *Moedermonds*. Toen ik overtuigt was, dat ik in zo verre myn oogmerk bereikt hadde, zo vong ik aan, om het Hoofd onder ieder *Wede* verder neederwaards te brengen, en verloſte eindelyk de Vrouw van een Dood Kind, wiens Hoofd zeer langächtig gedrukt was.

VIERDE GEVAL.

In 't Jaar 1751, ſtond ik eene *Baarende* Vrouw by, welke van haar éérſte Kind in Arbeid was. Zy had den geheelen *Zondag* Nagt, zwakke *Weden* gehad,

had, en ik wierd den volgende Morgen om 7 Uuren geroepen. Om dat de *Weden* niet veel zeggen wilden, de Vliezen niet gebrooken, en de *Baarende* vreesächtig was, zo wierd my niet eêrder als des Avonds om 7 Uuren toegeſtaan, een Onderſlaaning te doen, wanneer de *Weden* ſterker wierden. Toen ik myn' Vinger in de *Schede* ſtak, zo ontdekte ik, dat de *Rechtendarm* vol verharden ſtoffe, de *Moedermond* week, dun en wyd open was. Het Water dreef de Vliezen neederwaards, en als de *Wede* naliet, dan voelde ik het Kinds Hoofd op het óppérſte gedeelte van de *Schaambeenderen* ruſten.

Ik ſchreef aanſtonds een *Aarſſpuitzel* vóór, welk na wenſch werkte, en om dat zy in den Vóórnagt iets *geſlaapen* hadde, zo liet ik haar opſtaan, op dat het Bedde opgemaakt zoude worden, eêr de *Baaring* werkelyk begon. Het ging álles goed en ligt van de Hand, en zy wagte haar *Wede* in een bekwaamen *Stoel*, tot op twaalf Uuren af, wanneer zy zeer moede was. Ik ried haar, om die rede, eenige *Weden*, te Bedde liggende, af te wagten, en ik voelde nu de *Moedermond* wyd genoeg geöpend, de Vliezen groot en vol, en tot aan den *Schedemond* neederwaards geperſt. Maar het wilde in 't geheel niet verder voort.

Om dat ik uit deze omſtandigheid beſloot, dat het groot moeſt zyn, zo liet ik haar niet ontkleed te Bedde brengen, wyl, indien na de verſcheuring der Vliezen, het Hoofd niet gemakkelyk neederwaards komen wilde, het noodig mogt zyn, de Verlosſing door verſcheide Standen te bevorderen. En om dat intusſchen de *Weden* ſterk en overvloedig waren, zo liet ik haar deswegens Doeken onder leggen, op dat zy op de zyde, waar zy op lag, konde leggen blyven; want ik verwagten nu dat de Vliezen breeken zouden. En dit gebeurde ook binnen een korten tyd, en om dat ik merkte, dat de *Wede* kort daaröp nalieten, en het Hoofd niet vorderen wilde, zo liet ik haar opſtaan en rondwandelen, en zy wagte haare *Wede*, dan zittende dan leggende af: hoewel zy om niet al te moede te worden, zomwylen op het Bedde half zat, en half lag. Door deze *Middelen* naamen de *Weden* toe, en ten twee Uuren in den Morgenſtond was het Hoofd, tot aan den *Schedemond* en het ónderſte gedeelte des *Bekkens* neergeperſt. Vermits het in deze legging, niet te lang mogt opgehouden worden, zo begon ik onder ieder *Wede* de *Schedemond* een weinig te verwyden, en deze bewerking vermeerderde de *Weden*, welke wegens de veele uitgeſtaane Arbeid, by de *Baarende* zwak waren geworden. Het Hoofd was om vier Uuren niet in 't allerminſt gevorderd, wanneer ik duidelyk voelde, dat het Achterhoofd zeer ſterk tegen het onderſte gedeelte des linker *Zitbeens* gedrukt wierd, de *Wandbeenderen* over malkander geſchooven, dat het Hoofd zeer groot was, langächtig uitgezet, en dat het éêne *Oor* tegen het *Schaambeen*, gedrukt was. Om dat de *Weden* niet ſterk genoeg waren, om het Hoofd verder voort te dryven, op dat het Achterhoofd zich van het *Zitbeen*, naar de onder de *Schaambeenderen* bevindelyke ruimte begeeven, en het Vóórhoofd zich in de holte des *Heiligbeens* draaijen konde; en om dat ik wiſt, dat ik deze legging, met de Tang veränderen kon-

konde, zo oordeelde ik niet wel te zullen handelen, indien ik Moeder en Kind, in verder Gevaar liet komen, en ik liet haar om die rede te Bedde liggen, lag de Tang aan en verloste het Kind, gelyk in de 26ste *Verzameling* No. 2. het 3de Geval geleerd word.

VYFDE GEVAL.

In *December* 1750, hadde eene Vrouw, welke van haar tweede Kind in Arbeid zat, noch veele Uuren met de *Baaring* toegebragt, na dat de *Moedermond* wyd geöpend, de Vliezen gebroken waren, en de *Vroedvrouw* de omstanderen verzeekerd hadde, dat by ieder volgende *Wede* de verlossing geschiede zouden. Maar toen eindelyk de *Baarende* begon Mat te worden, zo zond zy des Morgens om drie Uuren naar my, wanneer ik des Kinds Hoofd laag neederwaards vond, die de uitwendige deelen in de gedaante van een groot Gezwel uitwaards zette, ook was het Hairächtige gedeelte van het Hoofd des Kinds zeer gezwollen.

Na dat ik te vergeefs beproeft hadde, om de Verlossing door eene langzame verwyding des *Moedermonds*, onder ieder *Wede* te bevorderen, zo liet ik de *Baarende* op den Rug liggen, en, om dat zy zeer zwak was, zo zette ik my met dat besluit needer, om haar of met de Tang of met de Haak te Verlossen; want by de Voeten, was het niet mogelyk het Kind te haalen. Het Hoofd was zó groot, en in eene zo langächtige gedaante gedrukt, dat ik myn' Vinger niet in de hoogte, naar de *Schaambeenderen*, konde toebrengen, om het *Oor* of den *Nek* te voelen. Ook konde ik de legging des Hoofds, niet door de Naaden onderscheiden, om dat het Hairächtige gedeelte zeer gezwollen was. Het Hoofd was zo min opwaards te brengen, als de bovendeelen te voelen, te weeten de *Ooren* de *Hals* en het *Aangezigt*. Maar veronderstellende uit het geene, dat ik van het onderste gedeelte van het Hoofd voelde, dat een gedeelte van 't zelve meêrder tegens het linker dan het rechter *Zitbeen* drukte, zo besloot ik, dat het Achterhoofd tusschen het linker *Zitbeen*, en de *Lieſch* stak.

In deze verbeelding, schoof ik het ééne Blad tusschen het Kinds *Hoofd*, en de Moeders rechter *Lieſch*, en het ándere aan de linker zyde des *Heiligbeens*, by de *Ooren* in. Als toen voegde ik de Handvatzelen te zaamen, en tragte het Vóórhoofd meêr achterwaards te dráaijen; maar konde het niet eêrder uitvoeren, dan tot dat ik het Hoofd iets verder neederwaards gehaald hadde, hetwelk ik. gelyk in de 26ste *Verzaameling* No. 2. het *eerſte Geval*, verloste hebbe.

ZESDE GEVAL.

In de Maand *January* daar aan volgende, wierd myn byſtand by eene Vrouw begeerd, in een Geval dat het vóórige byna gelyk was. De Vrouw was door den Arbeid zeer vermoeid en verzwakt, en het Hoofd des Kinds was buitengewoon in de lengte gedrukt, en zó opgezwollen, dat ik zyn ware legging niet bemerken konde; ook was ik niet in ſtaat, hetzelve terug te brengen, om hooger ópwaards een onderzoeking te doen. Intuſſchen, om dat het zeer laag naar beneeden was, zo ſtelde ik het voorvaſt, dat de *Ooren* aan de zyde des *Bekkens* waren. Ik lag haar, om die rede, op den Rug, en bragt de Tang in, en wel aan ieder zyde één Blad, gelyk gewoonlyk geſchied. Maar het Hoofd zat zó vaſt geklemd, dat ik het niet verder neederwaards brengen konde. Alstoen beproefde ik, om hetzelve naar de rechter zyde des *Heiligbeens* te draaijen, om dat ik my vóórſtelde, dat het Vóórhoofd aan de linker zyde zoude zyn, zo als het den meeſten tyd gevonden word. Echter om dat my ook deze Handelwyze miſte, zo draaide ik het naar de ándere zyde, wanneer het met grooter gemak meede gaf, en de *Kruin* onder de *Schaambeenderen* uitkwam, en dus wierd het Hoofd, neederwaards gebragt, en zonder verdere zwaarigheid verloſt.

Het ééne Blad van de Tang, lag vóór het linker Oor, en over den Slaap des Hoofds aan deze zyde, en het ándere áchter het rechter Oor, en *Onderkaak*, aan geene zyde. De *indrukzelen* der Tang waren dieper als gewoonlyk, maar niet zo groot dat dezelve het Kind ſchaade konde veroorzaaken.

NB. In de beide éérſte Gevallen, beproefde ik het aller éérſt, of ik met het ééne Blad van de Tang, het Achterhoofd *neederwaards kon krygen, om het Vóórhoofd naar het* Heiligbeen *te drukken.*

No. 2.

EERSTE GEVAL.

Van een klein *of* mismaakt Bekken, *in hetwelk het* Kinds Hoofd *laag geperſt was.*

Ik wierd van eene Vrouw om byſtand verzogt, welke te vooren een Kind verlooren hadde, welke te groot zoude geweeſt zyn, om door het *Bekken* heen te gaan, want zy was rank en klein.

In

In *January* 1748, begon de *Baaring*, en om dat ik reeds by een *Baarende* was, zo moeſt ik een *Vroedvrouw* zenden om haar by te ſtaan; en eêr ik by haar komen konde, waren reeds de Vliezen gebrooken, de *Moedermond* zeer wyd geöpend, en het Hoofd was in de geſtalte van een *Kegel* of *Zuikerbrood*, in het midden des *Bekkens* geprangt.

De *Vroedvrouw* had haar, den meeſten tyd in 't Bedde laaten liggen, op dat zy niet moede zoude worden, en ik gaf haar te raad daarmede voort te vaaren, tot zy klaagde dat haar het liggen verveelde, en zy een ſterke Kramp in de leeden kreeg. Als toen ſtond zy op, en ging in de Kamer rond, en wachte haare *Weden*, zomwylen ſtaande, en zomwylen zittende af, echter prente ik haar nadrukkelyk in, zich niet, door al te lang ſtaan of gaan, noch ook met nederperſſen, af te matten, dan ten zy de *Weden* heel ſterk waren. Op deze voorzigtige wyze, wierd den geheelen Nagt dóór, met haar voortgevaaren, binnen welken zy zomwylen op het Bedde ruſte, tot dat haar de geweldigheid der Kramp dwong weder op te ſtaan, die haar in 't leggen overviel. En, om dat ik haar zomwylen onderſloeg, zo merkte ik, dat het Hoofd by aanhoudendheid, onder ieder derde of vierde *Wede*, welke ſterker dan de overige waren, een weinigje vorderde. Om zes Uuren des Morgens was de *Kruin* tot in het ónderſte gedeelte des *Bekkens*, onder het rechter *Zitbeen*, neederwaards geperſt. Maar om 8 Uuren, was het niet verder gevorderd, ongeächt het zeer langächtig gedrukt, en de *Wandbeenderen* over malkander geſchooven waren. Toen ter tyd was de *Baarende* zeer Mat, de *Weden* waren zwakker geworden, en dikwils was 'er eene Braaknyging begonnen, welke eevenwel het gebrek der *Weden* vervulde, om dat die het Hoofd zo ver neederwaards dreef, dat het de *Bilnaad* en omleggende Deelen, in de gedaante van een groot Gezwel uitwaards zette. Ik wagte een poos, in hoope, dat deze buitengewoone byſtand het Kind verloſſen zoude. Maar om dat de *Baarende* plotzelyk door Onmachten overvallen wierd, zo oordeelde ik, dat het hoog tyd was, een werkzaam *Middel* ter Hand te neemen; en om dat het Kinds linker *Oor* in de linker *Lieſch*, en het Vóórhoofd in de linker zyde des *Heiligbeens* zat, zo haalde ik haar *Stuit* aan de zyde des Beds: en om dat zy op haar zyde lag, ſchoof ik de Tang langs de *Ooren* in, gelyk in de 25ſte *Verzameling* No. 2. het 1ſte Geval beſchreeven is: ik verloſte de Vrouw op zulk eene wyze gelukkig van een leevendig Kind, hetwelk zeer bezwaarlyk door het enge *Bekken* heen konde, ſchoon hetzelve niet misnaakt was.

TWEEDE GEVAL.

In 't Jaar 1750, wierd ik door een *Vroedvrouw* by eene kleine Vrouw, des voormiddags om tien Uuren, gehaald, waar ik den *Kruin*, tot aan het ónderſte gedeelte des linker *Zitbeens*, en het Hoofd in een langächtige gedaante geperſt,

perſt, aantrof, gelyk in 't voorgaande Geval. Wat de Vliezen betreffe, die waren eenige Uuren voor myn komſt gebrooken.

Om dat de *Baarende* zeer verzwakt was, zo liet ik haar te Bed brengen; en om dat zy by den aanvang des Arbeids, een *Afgang* gehad, en de vóórgaande Nagt niet *geſlaapen* hadde, zo ſchreef ik haar een *Slaapverwekkende Mixtur* vóór, van *Tinct. Thebaic. gut.* xv. en *Syrup. e Meconio Drachm.* iij. en *Aq. Simpl. Unc.* vß. Waarvan zy aanſtonds *twee Leepelen vol* gebruikte, en zulks by geleegendheid herhaalen zoude, tot dat de *Slaap* volgde. Deze *Middelen* deeden de begeerde werking, en ik wierd, den volgende Morgen, om 8 Uuren geroepen en onderricht, dat wel de *Weden* ſterker geweeſt waren, maar evenwel het Hoofd zeer weinig voortgerukt was. Ik voelde toen, dat de *Kruin* iets verder neergeperſt was; dat het Achterhoofd onder de *Schaambeenderen* gedraaid, en het Vóórhoofd by het *Heiligbeen* was, hoewel noch niet zo ver naar beneeden, dat ik met myn' Vinger in den *Rechtendarm*, of aan de zyde des *Staartbeens*, byſtand bieden konde. De *Weden* waren ook zwakker geworden, en de krag-ten der *Baarende* begonnen weder te verdwynen. Om dat het Kinds *Ooren* toen ter tyd aan de zyde des *Bekkens* waren, en ter Verloſsing niets als *Weden* ontbraken, zo liet ik haar in 't Bedde, op den Rug, leggen, en verloſte haar met de Tang van een Dood Kind.

DERDE GEVAL.

In 't Jaar 1749, wierd ik door een *Vroedvrouw* by eene Vrouw geroepen, die van haar éérſte Kind af, Ziekelyk en zeer mismaakt was. De Vliezen waren verſcheiden Dagen, eêr zich de Arbeid openbaarden, gebrooken, en de Watereu waren ontlaſt. De *Vroedvrouw*, die haar zederd den vóórgaanden Morgen bygeſtaan had, verzeekerde my, dat zy 24 Uuren ſterke *Weden* gehad hadde. Ik vond dat de *Kruin* zich vóórdeed, dat de *Moedermond* volkomen geöpend, en het Hoofd, tot in het onderſte gedeelte des *Bekkens*, ingedrongen was. Maar toen ik één' Vinger tuſschen hetzelve en het *Schaambeen* inbragt; zo konde ik niet zo hoog ópwaards ryken, om het *Oor* te ontdekken, noch aan de Naaden, de rechte legging des Hoofds erkennen. Dit niet tegenſtaande, liet ik haar, om dat zy zwak en geeſteloos was, dwars over het Bedde, op den Rug, liggen, en bragt de Tang, op goed geluk, aan de zyde des *Bekkens* binnen, en tragtte, door zagte beweegingen, onder ieder *Wede*, het Hoofd laager ónderwaards te brengen. Maar, om dat ik vond, dat ik hetzelve niet meêr beweegen konde, (wanneer ik niet zulk een geweld gebruiken wilde, die Moeder en Kind zoude beſchaadigt hebben,) zo haaldé ik 'er dit Werktuig weder uit, en beſloot, noch een weinig langer te wachten; en, om dat de *Baarende* twee Nagten te vóóren, maar zeer weinig *geſlaapen* hadde, en zeer verzwakt was,

was, zo ſchreef ik haar een *Slaapverwekkende Drankje* vóór, waar op zy *ſliep* en verſterkt wierd. Als toen kwaamen de *Weden* weder, en perſten het Hoofd zó ver neederwaards, dat het de uitwendige Deelen uitzette. Men haalde my weder, en ik vond den Nek by de *Schaambeenderen*. Uit deze omſtandigheid wiſt ik, dat het Vóórhoofd in de holte des *Heiligbeens* was, en dat de *Ooren* aan de zyde des *Bekkens* waren. Ik liet haar eerſt noch eenige *Weden* afwagten, die zeer zwak waren en toen overwoog ik, dat de Byſtand met de Tang, om dat het Hoofd zeer laag naar beneeden was, niet zonder voordeel zyn zoude. Ik liet haar dan wederom in de vóórſchreeven ligging brengen; bragt de Tang langs de *Ooren* des Kinds binnen, trok daarmede onder ieder *Wede* zagtelyk, en verloſte alzo het Hoofd, dat zeer langächtig gedrukt was. Maar de *Schedemond* was zo onrekbaar, dat 'er een half Uur verliep eêr ik dien weder uitzetten konde, om 'er het Hoofd te kunnen doorlaaten zonder denzelven te verſcheuren.

Na de Verlosſing, bragt ik één Vinger in de *Schede*, en vond het *Bekken* zo mismaakt, wyl het vóórwaards naar het bovenſte gedeelte des *Heiligbeens* gebogen was, zó dat als het Kind groot geweeſt was, dan had het met geen mogelykheid in 't leeven kunnen blyven. Het Hoofd had een langächtige gedaante, en was aan de zyde verboogen en had over de *Ooren* eenen diepen Groef. De Tang, zo als ik die de éérſtemaal aangelegt hadde, had een indrukzel in 't Vóórhoofd gemaakt, maar deze Indrukzelen verdweenen binnen vyf of zes Dagen; maar toen die ten twééde maal aangelegt wierde, zo had men zeer weinig ſpoor daarvan ontdekt.

VIERDE GEVAL.

In 't Jaar 1744, riep my een *Vroedvrouw* by eene Vrouw, die zy reeds te vooren van een Dood Kind Verloſt hadde, en zy zeide, dat zy by deze gelegendheid, een ongewoonelyk Gezwel áchterwaards ontdekt hadde.

Toen ik haar onderſloeg, waren de Vliezen gebrooken, en het Kinds Hoofd tot in het midden des *Bekkens* gedrongen, waar het, door een uitzetting in het midden des *Heiligbeens*, opgehouden wierd. Want in plaats dat dit *Been* Hol zoude zyn, zo was het Bol, als of één van de *Beenderen* in het midden verder vóóruit ſtond, dan de overige; en de *Kruin* des Kinds ſcheen door de *Weden* der *Baarende*, die ſterk en overvloedig waren, vlak gedrukt te zyn.

Ik wierd des Morgens om 3 Uuren geroepen, en ſchreef eenige weinige

eenvoudige *Middelen* vóór, om de *Baarende* en haare Vrinden wat op te houden, die zeer ongeruſt waren, en ging weder heen, maar beval vóóraf, dat zy haar niet overylen en aantaſten zouden. Om negen Uuren wierd ik wederom gehaald, en toen vond ik den *Kruin*, tot aan het ónderſte gedeelte des *Bekkens*, neder geperſt, de Vrouw kragteloos, en de *Weden* verzwakt. Om dat ik my toen ter tyd met ánderen inbeelde, dat geduurende de *Baaring*, het Vóórhoofd zich het meeſt naar het *Heiligbeen*, en de *Ooren* aan de zyde van 't *Bekken* bevonden, zo liet ik de *Baarende* dwars over het Bedde, op den Rug liggen, gelyk in de 25ſte *Verzameling* No. 1. *Eerſte Geval* beſchreeven word. Ik lag de Tang langs het Hoofd, aan de beide zyden des *Bekkens* aan, en tragtte onder ieder *Wede* het Hoofd voort te helpen, op dat het niet, gelyk in 't vóórige Geval mogt verlooren gaan. Vermits nu de tegenſtand groot was, zo moeſt ik by aanhoudendheid meêrder Geweld gebruiken, en of ſchoon de Tang verſcheidenmaalen afglipte, zo bragt ik doch, ten laatſte, het Hoofd ter Waereld, om dat ik de Handvatzelen vaſter aangreep, en ópwaards naar de *Schaambeenderen* toe trok. Maar de *Bilnaad* wierd door de ſchielyke Verloſſing verſcheurd, wyl ik toen ter tyd noch niet wiſt, hoe men de behoorlyke draaijing maakte, en op eene langzaame en voorzigtige wyze voortvaaren moeſt, dat ik zeederd dien tyd geleerd hebbe. Het Hoofd des Kinds was in een langáchtige gedaante uitgezet, en aan de zyde plat gedrukt; ook bevond zich boven de *Ooren* een diepe Groef in de *Herſenpan*. En, om dat het eene Blad der Tang, op het Vóórhoofd eene inſnyding en gevolglyk daar ter plaatze, en op het Achterhoofd vaſt aangelegen hadde, zo ontdekte ik daaruit, dat de *Ooren* niet aan de zyde geweeſt waren, gelyk ik my verbeeld hadde.

Deze Indrukzelen, had de Deelen zeer geſchaaft en ontſtooken; maar toen men behoorlyk zorg daar voor droeg, zo heelden zy, en het Kind bekwam; en na dat het groeide, zo verminderden zich ook de Teekens en verdweenen eindelyk geheel. Ik openbaarde de *Vroedvrouw* en de *Kraambewaarſter*, dat de *Bilnaad* by de *Baarende* geſcheurd was, en beval aan beiden, zy moeſten de Vrouw niet door de verhaaling van dit Toeval ontſtellen, wyl het niet veel zeggen wilde. Want deze verſcheurde Deelen, heelden ook volkomen, binnen de tyd van twintig Dagen.

VYFDE GEVAL.

In 't Jaar 1747, verzogt een *Vroedvrouw* myn byſtand, wegens eene Vrouw, die zy te vooren reeds ééns ter naauwernood van een Dood Kind, in de achtſte Maand verloſt hadde. Kort na dat de Vliezen gebrooken waren, zo wierd 'er deze rys om my gezonden, en ik vond de *Weden* ſterk, het Kinds Hoofd tot in het midden des *Bekkens* gedrongen, en de *Kruin* zakte allengskens in het onderſte gedeelte

deelte der *Zitbeenderen* neederwaards, welke digt aan malkander ſcheenen te zyn. Dewyl nu het Hoofd bygeluk klein, en het Achterhoofd by het linker *Zitbeen* was, zo beſloot ik, als ik een tamelyken tyd gewagt hadde, het Vóórhoofd áchterwaards naar het *Heiligbeen* te draaijen, wyl ik geloofde, dat het ſmalſte Deel des Hoofds, ligter tuſſchen de *Zitbeenderen* heengaan zoude. Toen ik dit beſluit genomen hadde, liet ik de *Baarende* op haar zyde leggen, en bragt het ééne Blad der Tang langs de *Schaambeenderen*, en het ándere langs het *Heiligbeen* over de *Ooren* des Kinds na binnen, en draaide met groote zwaarigheid het Vóórhoofd naar het *Heiligbeen*. Maar ik konde het Hoofd niet eêrder verloſſen, dan toen ik de aanlegging der Tang veränderde, en het ééne Blad áchter het linker *Oor*, en het ándere vóór het rechter *Oor*, áchterwaards aan de rechter zyde des *Heiligbeens* plaatſte.

Ik heb noch één ſoortgelyk Geval gehad, waar ik my genoodzaakt vond, des Kinds Hoofd te openen, om dat het zeer groot was.

ZESDE GEVAL.

Medegedeeld van den Heer J—, *in een* Brief *geſchreeven te* G—, 1749.

De Vliezen waren reeds gebrooken, en de Vrouw meêr dan 20 Uuren lang door ſterke *Weden* overvallen, en zeer verzwakt geworden, wyl men haar te geweldig aangetaſt hadde. Toen zy eenige *Weden*, in zyn tegenwoordigheid, gehad hadde, en hy bevond, dat het Hoofd reeds vorderde, zo vóórzag hy, dat het gevaarlyk zyn zoude, langer te wachten, (ſchoon het Hoofd noch niet laag gezakt was,) om dat de *Baarende* zich zeer zwak bevond. Toen hy zyn Hand in de *Schede* ópwaards ſchoof, zo vond hy dat het eene *Oor* áchterwaards boven het ópperſte gedeelte des *Heilgbeens*, hetwelk met het onderſte *Lendenwervelbeen* aanmerkelyk voorwaards geboogen was. Het Hoofd trof hy ook zeer groot aan, en het Vóórhoofd was naar de rechter zyde gekeerd. Hy bragt de Blaaden der korte Tang, die met leeder overtrokken was, na binnen. Maar om dat hy bezorgt was, dat de Handvatzelen te kort zouden zyn, zo haalde hy deze weder uit, en bragt eene langere, maar onbekleed binnen, welk een van dat ſoort was, waar van hy zich bediende, ten tyde, toen hy van my de *Vroedkunde* hoorde. Als hy dezelve behoorlyk vaſt aangelegt hadde, zo beproefde hy verſcheidemaalen, doch te vergeefs, het Hooſd verder neederwaards te brengen. Hy liet hierop zyn voorneemen vaaren, en dagt het Hoofd te openen. Maar om dat hy vond, dat de Tang niet afgleed, maar byzonder vaſt hield, zo nam hy vóór, meêrder geweld te gebruiken; en toen hy met al zyn kragt trok, en aan de Hand trok, en de Handvatzelen der Tang naar de *Schaambeenderen* toe bewoog, zo verlos-

ten

ten hy het Hoofd, maar doch niet eêrder, dan toen hy het Blad der Tang, dat by de *Schaambeenderen* was kromgeboogen had, zy wierd des Middaags van een Dood Kind verloft, tegens den Avond ſcheen zy reedelyk wel te zyn, en zweette maatiglyk. Den volgenden Morgen, wierd zy door een geweldige *Afgang* overvallen, dien hy door *Opiaten* ſtilde. Maar dien Avond viel zy in een diepen *Slaap*, en ſtierf den volgenden Morgen. Hy meent dat het laatſte erge Toeval, dáár vandaan kwam, wyl men haar zonder zyn weeten, een' half Pint *Rum* in twee Teugen in gegeven hadde.

Om dat hy myne gedachten over dit droevig Toeval verzogt, zo ſchreef ik hem de volgende *Brief*, en een ánder Geval van dien Aart.

Londen, 1749.

MYN HEER,

Ik heb UEd. *Brief* van den 16 *July* wél ontfangen, en deeze eêrder moeten beandwoorden. Ik dagt de laatſte Tang met korte Handvatzelen, om die rede, uit, om dat men daarmede niet te veel geweld gebruiken zoude, en wanneer men daarmede het Hoofd niet verloſſen kan, dan neem ik de Haak. Ik zoude zonder twyffel, ook zulk een geweld gebruiken, gelyk UEd. gedaan hebt, wanneer de Tang niet afgleed. Maar uwe gelieft ook te bedenken, hoe veel de zagte Deelen eener Vrouw uitſtaan moeten, wanneer men zulk een hard Werktuig als het bovenſte Blad dat gy my toegezonden hebt, daarin krom buigt. Wanneer UEd. eêrder geroepen waard en verhoed hadde, dat zy niet verzwakt was geworden, tot dat het Hoofd verder nederwaards was geweeſt, dan was 'er eerder moogelykheid geweeſt om 't Kind te redden, wanneer het *Bekken* eng, en het Hoofd groot, en zo hóóg ópwaards is, dat men het Kind niet keeren kan, of zulks niet waagen wil, en dat de Vrouw weegens buitengewoone zwakheid in gevaar is, dan is het eerſt tyd de Tang te beproeven; maar vind men, dat het met een maatige kragt niet volgen wil, dan moet men den Haak gebruiken. Want wy moeten het leeven der Moeder nooit in gevaar ſtellen, om het Kind te behouden.

ZEEVENDE GEVAL.

Ik had voor eenigen Tyd, een Geval van gelyken Aard, maar hetwelk niet zo zwaar als het Uwen was. De Vliezen waren eenige Uuren gebrooken geweeſt eer ik kwam, en het Hoofd in het midden des *Bekkens* geperſt. De *Heer* M—RD wierd gehaald, en hy beproefde de Tang, maar op dat hy geen Helpers

pers hadde, die de Vrouw vaſt houden konden, zo kon hy niet ſlaagen. Als toen zond hy om my, en my wierd toegeſtaan om vier van myne Leerlingen mede te brengen. De *Ooren* waren by de *Schaambeenderen* en het *Heiligbeen*, het Vóórhoofd aan de linker zyde, en het bovenſte gedeelte des *Heiligbeens* vóórwaards geboogen. Om dat ik het Vóórhoofd met myn Hand, een weinig áchterwaards draaijen, of het Blad der Tang langs het *Oor*, op deze Plaatſe brengen konde, zo ſchoof ik het áchter het *Oor* aan de zyde des *Heiligbeens* in, en het andere aan de vóórſte Deelen des *Bekkens*, naar de linker *Lieſch* toe, en vóór het ándere *Oor*, zodanig, dat de Tang, ten aanzien des Hoofds, en des *Bekkens*, ſchuins aanlag. Ik oeffende een tamelyk geweld, waardoor ik het Hoofd ter Waereld bragt, maar nam daarby zorgvuldig in agt, dat ik onder de uithaaling, de verſcheiden draaijingen deed. Het Kind was al eenige Uuren Dood geweeſt, het Hoofd was groot, en zeer puntig gedrukt, en de Teeldeelen der Vrouw zeer gezwollen. Zy wierd door een geweldige *Afgang* overvallen, en door behoorlyke *Middelen* geſtild, en bekwam allengskens weder. Wanneer de Teeldeelen ontſtooken en zeer gezwollen zyn, dan verſtoppen zy zomwylen de *Kraamzuivering*, en die keerd terug en vald op de Ingewanden, byzonder, wanneer de Vrouw door een langwylige *Baaring* is verzwakt geworden.

ACHTSTE GEVAL.

Uit een Brief *van den* Heer AYRE, *geſchreeven te* BOSTON, *in* LINCOLNSHIRE *in 't Jaar* 1750.

De Arbeid ging zeer langzaam voort, en door een geduldig wagten, wierd het Hoofd, door middel van veele geweldige *Weden*, in het *Bekken* neederwaards gedreeven. Terwyl de Vrouw op haar zyde lag, zo bragt hy het ééne Blad der Tang by de *Schaambeenderen*, en het ándere by het *Heiligbeen* in, en trok onder ieder *Wede*, met een aanmerkelyke kragt; maar om dat de Tang afglipte, zo moeſt hy die weder, gelyk te vóóren inbrengen; en, om dat het Vóórhoofd áchterwaards draaide, zo wierd het Kind, door middel van noch twee *Weden* verloſt.

Hy ſchreef my over noch twee ándere Gevallen, van Vrouwen, die met den Arbeid van haar éérſte Kinderen een langen tyd toegebragt hadde, de *Ooren* wierden by de *Schaambeenderen* en het *Heiligbeen* ontdekt, en één van de Vrouwen was zeer Vet en 40 Jaaren oud geweeſt. Hy verloſtenze beide gelukkig met de Tang, na dat hy vond dat de *Weden* opgehouden, en de Vrouwen afgemat waren.

NEEGENDE GEVAL.

Ik heb eene *Waarneeming* van L—, in 't Jaar 1753, by welke zich deze *Heer* naar allen aanzien overyld heeft, hy gebruikte groot geweld om het Kind te Verlosſen, dat wel leevendig, maar zeer door de Tang ontveld, ter Waereld kwam en de Vrouw ſtierf eenige Dagen daarna, aan een *Afgang*.

By een andere geleegendheid, beproefde die zelfde *Heer*, een Vrouw met de Tang te verlosſen, alwaar het Kind met de *Kruin* vóórkwam, en het Vóórhoofd naar de *Schaambeenderen* gekeerd was. Om dat hy niet inſtaat was, het Hoofd in de hoogte te brengen, om het Vóórhoofd naar achteren te draaijen, zo trok hy het voort, zo als het vóórkwam, en toen hy zag, dat de *Kruin*, die de *Bilnaad* uitwaards zette, denzelven dreigde, te verſcheuren, zo lag hy de Tang weg, en het Hoofd wierd, daarna, door de *Weden* verloſt, en de Moeder zo wel als het Kind, bevonden zich beide zeer wel.

ACHT-EN-TWINTIGSTE VERZAMELING.

Van Moeijelyke Verlosſingen *waarïn de* Kruin *vóórkwam, het* Vóórhoofd *naar de* Schaambeenderen *of* Lieſch *gekeerd lag, en de* Barende *met de* Tang *verloſt wierden.*

Zie het 1ſte *Deel*, 3de *Boek*, 3de *Hoofddeel*, 4de *Afdeeling*, No. 2. en PLAAT XXI.

EERSTE GEVAL.

In 't Jaar 1744, wierd ik by eene Vrouw geroepen, welke zeide, dat zy na het verbreeken der Vliezen een langen tyd met den Arbeid toegebragt hadde. Ik vond de *Kruin*, tot in het onderſte gedeelte des *Bekkens* geperſt, maar om dat het Hairächtige gedeelte des Hoofds zeer gezwollen was, zo konde ik de waare legging des Hoofds, aan de Naaden niet erkennen. Om dat de Vrouw zeer afgemat, de *Weden* zwak, en het Hoofd neederwaards was, zo achte ik het noodig de Verlosſing te bevorderen, om dat niet Moeder en Kind, in gevaar komen mogten. Ik liet haar om die rede, op den Rug liggen, gelyk in de 25ſte *Verzameling* No. 1. het 1ſte Geval geleerd word, en verwyde, als toen onder ieder *Wede*, den *Schedemond;* bragt het Hoofd boven den *Rand* des *Bekkens* terug, en myn' Vingeren en vlakke Hand, tusſchen het Hoofd en het *Heiligbeen* in, waar ik het áchterſte gedeelte des Hals voelde, hetwelk my te kennen gaf, dat het Vóórhoofd zich in by de *Schaambeenderen* bevond. Om dat ik ondervond, dat de zwaarigheid of hinderpaal der Verlosſing, enkel van de verkeerde ligging des Kinds Hoofd ontſtond, zo beproefde ik eerſt, het Vóórhoofd naar het áchterſte gedeelte des *Bekkens*, te draaijen; maar om dat deze onderneeming, wegens de ſlibberigheid, mifte, zo dagt Ik het Kind by de Voeten te haalen; maar om dat zulks ook, wegens de ſterke te zaamenkrimping der *Baarmoeder*, vrugteloos afliep, zo haalde ik 'er myn Hand weder uit, en lag de Tang over de *Ooren* aan, en oeffende een tamelyke Magt, om het Hoofd, zo als het lag, 'er uit te haalen. Ik bragt het zó verre naar beneeden, dat ik de *Fontanellen* een' Duim breed onder de *Schaambeenderen* ontdekte. Maar ik konde het niet verder voortbrengen, of ik moeſt den *Kruin*, door de *Bilnaad* en den *Anus* heen ſcheuren, die toen zeer uitgezet was. Als toen maakte ik de Tang los, en haalde die uit, en bragt 'er de Stompe Haak in, die tot dit oogmerk een Stompe Punt heeft, langs de zyde des Hoofd en boven de Kin opwaards. Hier mede trok ik het Vóórhoofd en Aangezigt benede de *Schaambeenderen*, en alzo verloſte ik het

Kind. Dat was te dier tyd de algemeene gewoonte, wanneer het Hoofd groot en in zulk een lengte gedrukt was, dat het Vóórhoofd, noch door ſterke *Weden* noch door de Tang konde gehaald worden, zo te handelen. Maar de droevige Gevolgen, die zo wél de Moeder, als het Kind ondervonden, verwekte in my een afſchuuw, om by zulk eene handelwyze te blyven. Want de *Bilnaad*, wierd daardoor gemeenlyk verſcheurd, en het Hoofd des Kinds zomwylen zodaanig beſchaadigt, dat 'er een geweldige Ontſteeking op volgde, welke het Kind om bragt. Maar *één gelukkig Toeval*, dat my het volgende Jaar ontmoete, gaf my gelegendheid eene beetere Handelwyze uit te denken, gelyk het volgende Geval aantoond.

TWEEDE GEVAL.

Een *Vroedvrouw* riep my in 't Jaar 1745, des Morgens by eene Vrouw, welke byna den geheelen vóórgaanden Nagt, een geweldigen Arbeid gehad hadde. Ik voelde de *Kruin* aan de rechter zyde des *Heiligbeens* geheel ónderwaards. Haare *Weden* waren noch zeer ſterk, ſchoon 'er zó wél vóór als ná de verbreeking der Vliezen veel *Bloed* ontlaſt was. Ik vond ook, dat de *Fontanella* in de linker *Lieſch* lag, ik ontdekte hieruit, dat de Verlosſing daardoor opgehouden wierd, om dat het Vóórhoofd zich aan deze Plaats bevond. Om dat de *Baarende* in een zulke ligging gebragt was, gelyk men in de 25ſte *Verzameling*, No. 1. het 1ſte *Geval* getoond heeft, zo bragt ik de Tang langs de *Ooren* in, en hield de Handvatzelen, toen zy tezaam gevoegt waren, naar de *Kruin* toe, die aan de rechter zyde des *Staartbeens* was. Als toen begon ik van zyde tot zyde te trekken, waardoor het Hoofd een weinig voortging, maar niet zo ver, dat het Vóórhoofd onder de *Schaambeenderen*, uitdraaijen konde. Toen ik verder voorttrok, zo glipte de Tang driemaal af, en ik merkte eerſt daarna, dat zulks dáár van daan kwam, om dat het ééne Blad zyn ſteevigheid verlooren hadde, en, om die rede, om het Hoofd niet vaſt bleef. Dewyl ik zag, dat ik het Hoofd niet verlosſen konde, ik mogt het ópwaards of neêderwaards haalen, om 'er het Vóórhoofd uit te brengen, wyl het Hoofd daar heen niet te leiden was, om dat de *Kin* tegen de Borſt gedrukt was; ook wilde ik den Stompen Haak niet gebruiken, wyl in 't gemeen daardoor ſlegte gevolgen ontſtaan. Van gelyke was ik 'er ook verſchrikkelyk tegen, het Kind, door het openen des Hoofds te haalen. Na dat ik my een poos ſtil hield, om my te bezinnen, wat my te doen ſtond, zo kwam ik gelukkig op die gedachten, om te beproeven, of men het Hoofd met de Tang ópwaards brengen, en het Vóórhoofd naar de linker zyde aan den *Rand* des *Bekkens* brengen konde, waar het op zyn wydſt was, een *Middel*, welk ik buiten verwagting, veel ligter dan ik my vóórſtelde, verrigtede. Ik bragt als toen de *Kruin* aan het rechter *Zitbeen*, ónderwaards draaide ik hem onder de *Schaambeenderen*, en het Vóórhoofd in de holte des *Heiligbeens*. En om dat ik het Hoofd van de *Bilnaad* ópwaards, en om de *Schaambeenderen* heen haal-

haalde, zo bragt ik het ter Waereld. Deze Konſtgreep, die zó wél gelukte, verheugde myne Ziele, en gaf my het éérſte ſpoor, dat ik van de gewoonlyke wyze, met geweld te trekken, en de Tang op goed geluk aan 't Hoofd te leggen, afzag. Hier ſtond nu voor my, en nieuw veld van verbeeteringen open, hoe men zo wél in déze als in ándere, Standen, die zich openbaaren kunnen, wanneer zich het Hoofd vóórdoed, van de Tang gebruik maken kan.

DERDE GEVAL.

In 't Jaar 1749, was ik met myne Leerlingen by een van onze Vrouwen in DRURYLANE. De Vliezen waren den Avond te vóóren gebrooken, en zy had den geheelen Nagt door ſterke *Weden* gehad. Toen zy my des Morgens haalen liet, zo voelde ik iets dat een *Kruin* gelyk was, onder in het *Bekken*, en zy was byna van geſteldheid gelyk die Vrouw welk in de 25ſte *Verzameling* No. 1. het éérſte Geval beſchreeven is. Wat de legging des Hoofds aanging, zo dwaalden wy alle daarin; want zo wel ik als myne Leerlingen beelden ons in, dat het Vóórhoofd naar het ónderſte gedeelte des *Heiligbeens* gekeerd was, om dat het Hoofd zó laag naar beneden was, en om dat wy, wegens het buitegewoon langächtige gedrukte *Hoofd*, noch den *Nek*, noch het *Oor* by de *Schaambeenderen* vinden konden. Wy dwaalden ook ten aanzien der *Naaden*, om dat wy dat geene, wat de Ouden de achterſte *Fontanella* noemden, waar de *Winkelnaad* het einde van de *Pylnaad* aanraakt, voor de vóórſte *Fontanella* hielde, dat zich áchter by het *Heiligbeen* bevond. Ik zeide, dat naar alle gedagten, om dat het Hoofd zo ver naar beneden was, en de Verloſſing enkel door de zwakte der *Weden* opgehouden wierd, het voor beide, zó wél voor de Moeder als voor het Kind, zeeker der was, haar met de Tang te Verloſſen, en byzonder, om dat ik tamelyk zeeker was, dat het goed afloopen, en noch Moeder noch Kind ſchaade lyden zouden, om dat ik overtuigt was, dat zy de Vrouw te vóóren reeds ſpoedig en gemakkelyk verloſt hadde, en de tegenwoordige vertraaging enkel van haar zwakte, en zeer ligt van een grooter Kind, als anders, van daan kwam, dat ligt omkomen konde, als men langer wagte. Ik had haar in dezelfde ligging gebragt, en de Tang, op gelyke wyze, als in 't voorgaande Geval aangelegt.

Ik trok als toen, onder ieder *Wede*, zagtelyk, en om dat ik aan de *Vroedvrouw* deze Bewerking toonen wilde, zo verwonderde ik my zeer, toen ik zag dat het geene, wat ik voor het Achterhoofd hield, en dat onder de *Schaambeenderen* zat niet met hair, maar kaal en glat te vóórſchyn kwam. Toen ik myn Vinger in bragt, zo begreep ik klaar, dat wy álle, ten aanzien der ligging van 't Hoofd, gedwaald hadden. Want ik voelde den wortel der *Neus* en de *Wenkbranen* by de binne zyde der *Schaambeenderen*. Om dat nu het Hoofd, zo ver voortgerukt was, zo hield ik het voor 't beſte, éérſt te beproeven, of men hetzelve, op deze wyze, ter Waereld bren-

brengen konde. Ik voer dan met zagtelyk te trekken voort; maar, in plaats van ópwaards, gelyk te vóóren, te trekken, om het Hoofd onder van de *Schaambeenderen* in de hoogte te brengen, trok ik neederwaards, om het Vóórhoofd, en het Aangezigt van onder deze *Beenderen*, vandaan te haalen. Zy kwaamen ook allengskens voor den dag; en toen de *Kin* onder de *Beenderen* vandaan was, zo bragt ik de Handvatzelen der Tang, naar de Buik der Moeder, trok het Hoofd ópwaards en verloste, het Hoofd in navolging van die Regelen, welke in die Gevallen opgegeven worden, waar het Kind met het Aangezigt vóórkomt. Zie de 30ste *Verzameling* No. 2. het 1ste *Geval*. De Vrouws *Bilnaad* was niet verscheurd, het Hoofd des Kinds in eene zeer langächtige gestalte gedrukt, maar door de Tang noch beschaadigt of ingedrukt, dat men 'er teekens van zien konde.

VIERDE GEVAL.

Ik wierd van een *Vroedvrouw* in de Maand *Maart* 1751, by eene *Baarende* geroepen, welke my verhaalde, dat zy deze Vrouw reeds verscheiden maalen verlost hadde, en dat het met ál haar Arbeide zeer langzaam afgeloopen was, om dat zy groote Kinderen gekreegen hadde. maar deze was slimmer en moeijelyker dan álle de vóórige. Want of schoon de Vliezen lang te vóóren gebrooken, en het Hóofd veele Uuren laag in 't *Bekken* gestaan hadde, zodanig, dat zy onder ieder *Wede* gedagt had, dat het Kind komen zoude, zo waren doch álle bemoeijingen te vergeefs, en zy zond om my, wyl zy vreesde dat Moeder en Kind zouden verlooren gaan. Zy verhaalde my ook, dat zy zich ingebeeld had, dat het Hoofd niet recht vóórkwam, want zy vond de Opening by de *Schaambeenderen*, en meende, het kwam van den Moeijelyken Arbeid vandaan. Toen ik een Onderslaaning deed, zo vond ik haare gezegdens gegrond, en verheugde my zeer over de *Vroedvrouws* kundige behandeling en oplettend gedrag. Ik voelde ook de *Kruin* áchterwaards, waar hy het *Staartbeen*, en den *Anus* uitwaards drukte. Of schoon de *Weden* zeer verminderd en zwakker geworden waren, zo als my de *Vroedvrouw* verzeekerde, zo ontdekte ik 'er nu en dan eene sterke. Om dat haar Pols zeer mat en zwak was, zo schreef ik haar een *versterkende Mixtur* voor, en wagte met geduld, of het Hoofd niet verder voortrukken zoude, op dat het Vóórhoofd en Aangezigt, op zulk eene wyze, onder de *Schaambeenderen* komen konden. Maar toen ik bemerkte dat het onbeweeglyk bleef, en de *Weden* niet genoegzaam waren, zo hield ik het voor noodzaakelyk, om my van de Tang te bedienen. Ik liet haar dan, gelyk in 't vóórige Geval liggen, verwyderde den *Schedemond* allengskens met myn' Vingeren, en ik bragt het Hoofd, boven den *Rand* des *Bekkens* opwaards; en toen ik myn vlakke Hand tusschen het *Heiligbeen*, en des Kinds Hoofd ópwaards bragt, zo voelde ik met myn' Vingeren, het áchterste gedeelte des *Hals*, 't welk

zo

zo wel de *Vroedvrouws* als myne meening bekragtigde, namelyk, dat het Vóórhoofd by de *Schaambeenderen* was. Toen ik myn Hand weder uitgehaald had, en van verſcheiden daaröp volgende *Weden* geen vóórdeel beſpeurde, zo bragt ik de Tang langs de *Ooren* in, en na dat ik dezelve tezaamgevoegt, en de Handvatzelen zo ver áchterwaards gekeerd hadde, als maar de *Bilnaad* wilde toe laaten, zo beproefde ik om het Vóórhoofd en Aangezigt, onder ieder *Wede* by aanhoudendheid een weinig van onder het *Schaambeen* te brengen: maar dit gelukte niet. Om dat my dit mislukt was, zo bragt ik het Hoofd met de Tang, tot aan de *Rand* des *Bekkens*, draaide het Voorhoofd naar de linker zyde deszelven, en bragt de *Kruin* in het onderſte gedeelte des rechter *Zitbeens*. Als toen draaide ik het Vóórhoofd áchterwaards, naar de Holte des *Heiligbeens*, het Áchterhoofd onder de *Schaambeenderen*, en verloſte het Hoofd en Lighaam, gelyk in het vóórige Geval.

Die Gevallen, waarin de *Kruin* met het Vóórhoofd naar den *Lieſch* of *Schaambeen* te ſtaan komt, komen zelden vóór; en is het Hoofd klein, dan word het gemeenlyk door de *Weden* verloſt, om dat zich de uitwendige Deelen, namelyk van het *Staartbeen* tot aan het *freno Labiorum*, dikwils zo veel laaten achteröit zetten, dat het Vóórhoofd en Aangezigt van onder de *Schaambeenderen* kunnen uitkomen; en houden de *Weden* op, en de Vrouw raakt afgemat en zwak, dan zal de Tang hulp bieden, waar de *Weden* niet machtig genoeg zyn. Maar is het Hoofd groot, en in een langáchtige gedaante gedrukt, dan zullen de Deelen zelden zo wyd uitzetten, dat de Verlosſing op zulk eene wyze door de *Weden* of de Tang geſchieden kan, zonder dat men gevaar loopt, den *Bilnaad* en ook wel ſomtyds de *Schede* en den *Rechtendarm*, tot één opening te verſcheuren. Ja blyft bovendien het Hoofd hier lang ſtaan, dan gaat het Kind gemeenlyk, om dat de *Herſenen* te lang zaamen gedrukt worden, verlooren, en de Teeldeelen der Vrouw zyn in gevaar van gekneuſt en ontſtooken te worden. Om nu ál dat gevaar af te wenden, zo is het beeter in tyds hulp te bieden, en als het mogelyk is, na de boven vóórgeſchreevene wyze te Verlosſen; byzonder in ſoortgelyke Gevallen, waar men de kwaade legging niet met de Hand, of met het ééne Blad der Tang weet te veranderen, of het Kind keeren kan, en by de Voeten uit te haalen.

VYFDE GEVAL.

Medegedeeld door DURHAM, *in een* Brief *geſchreeven* 1752.

De Vrouw had veele Uuren geweldig ter Verlosſing gearbeid, na dat de Vliezen gebrooken waren. Om dat de *Moedermond*, zich noch niet volkomen ontſlooten hadde, zo gaf hy haar nu en dan een *Slaapverwekkend Middel*, welke

ke haar zeer verkwikte. Toen hy eenen langen Tyd gewagt hadde, en de Vrouw zwak wierd, en in Onmagt verviel, zó beproefde hy de Deelen onder ieder *Wede* te verwyden, en vond ten laatſten, dat het Hoofd, door niets anders opgehouden wierd, dan om dat het Vóórhoofd naar de *Schaambeenderen* toe lag. Hy bragt, om die rede, de Tang langs de *Ooren* in, en maakte dezelve aldus vaſt; maar konde het Vóórhoofd, noch naar de zyde, noch naar het achterſte deel des *Bekkens* beweegen, of draaijen. Maar eindelyk verloſte hy het Hoofd door ſterk trekken, zo als het vóórgekomen was. Het Kind was leevendig en de Moeder herſtelde weder.

Hy heeft my ook noch een Verhaal, van twee ándere Gevallen toegezonden, waar het Hoofd verkeerd vóórkwam, maar om dat de Vrouwen vóór zyn komſt te geweldig aangetaſt en verzwakt waren, zo verloſte hy dezelve met de Tang, en hy behield de Moeders en de Kinderen. Eén van de Vrouwen kreeg, een geweldige Kramp in de Leeden, toen hy 'er de Tang inbragt, en de ándere wierd door een *Bloedſtorting* overvallen.

NEEGEN-EN-TWINTIGSTE VERZAMELING.

Van Moeijelyke Gevallen, *waar de Vrouwen met de* Tang *zyn* Verloſt *geworden, wanneer de* Kruin *zich vóór deed, het* Oor *by de* Schaambeenderen *en het* Hoofd *hoog in 't* Bekken *was.*

EERSTE GEVAL.

Ik wierd in 't Jaar 1745, by eene arme Vrouw gehaald, welke van haar *Vroedvrouw* was verlaaten, zo dat ik ſlechts maar een onzeker berigt, van dit Geval verkrygen konde. Daar wierd my in 't algemeen gezegt, dat zy veel *Bloed* verlooren had. Ik vond haar Pols zeer zwak, haar Aanzigt bleek, en een koude Zweet aan Handen en Voeten. De *Moedermond* was wyd geöpend, de Vliezen gebrooken, het Hoofd was klein, en tot in het midden des *Bekkens* gezakt, het Achterhoofd by het linker *Zitbeen*, en het *Oor* aan de rechter *Lieſch*. Daar wierd my ook verhaald, dat de *Weden* niet veel zeggen wilden, en geheel ophielden, na dat de Vliezen gebroken waren. Om dat de *Bloedſtorting* meeſt over was, zo ſchreef ik haar *Vleesnat* en *bruine Kandeel* vóór, om haar te verſterken, en te voeden. Ik liet myn Leerling haalen, en wy toefden een poos en zagen, of de *Weden* weder komen zouden, maar zy kwamen niet; en, om dat ik vreesde, dat ik mogt gedwaald hebben, als ik haar onverloſt Sterven liet, zo achte ik het noodig het gebrek van de *Weden* te vervullen, door haar met de Tang te Verlosſen, inzonderheid, om dat zy reeds Kinderen gehad hadde, en het Hoofd klein was. Vermits nu de *Ooren* by de *Schaambeenderen*, en het *Heiligbeen* waren, zo liet ik haar op de zyde liggen, en lag beide de Blaaden der Tang aan, bragt het Achterhoofd by het onderſte gedeelte des linker *Zitbeens*, en draaide het Voorhoofd áchterwaards naar het *Heiligbeen* toe. Als toen verloſte ik het Hoofd, om dat ik de Handvatzelen der Tang, vóórwaards naar de *Schaambeenderen* toe richte, en men de Deyën der Vrouw door een dik Kusſen, dat tusſchen de Knieën gelegt wierd, van malkander hield; te gelyker tyd, beſchermde ik de *Bilnaad* met één van myn' Handen, op dat die niet verſcheuren zoude. Op zulk eene wyze, wierd de *Baarende* gelukkig eerſt van 't Kind, en daarna van de *Nageboorte* verloſt. Zy bleef wel eene lange poos zwak, maar herſtelde echter eindelyk. Het Kind ſcheen twee of drie Dagen dood geweeſt te zyn, en de *Lippen* en het *Balzakje*, zagen 'er blaauw van kleur uit.

TWEEDE GEVAL.

In 't Jaar 1746, wierd ik by eene Vrouw in PARKESLANE gehaald, welke, zo als de Buuren getuigden, acht Dagen met den Arbeid toegebragt hadde. Zy verhaalde my, dat 'er drie *Vroedvrouwen* by haar geweeſt waren, maar dat die haar ook weder verlaaten hadden: zy was zeer árm en uitgeteerd. Ik vond het Hoofd des Kinds, zo lang 'er éene *Wede* aanhield, met zyn *Kruin*, tot aan het onderſte gedeelte des linker *Zitbeens* neederwaards geperſt; maar wanneer de *Wede*, welke zeer zwak was, ophield, dan trok het zich weder naar het bovenſte gedeelte terug. Vermits ik op den Middag by haar kwam, zo liet ik haar *Sop* en *Brood* uit een *Gaarkeuken* haalen, om haar wat te verkwikken. Ik ontdekte uit haar eigen verhaaling, dat álle de *Vroedvrouwen* beproefd hadden, haar door een verhaaſtend geweld; en door verſcheiden Standen te Verlosſen; dat zy twee Nagten, weinig of niets *geſlaapen* hadde, dat de Vliezen den voorgaanden Dag gebrooken, en dat haare *Weden* zederd dien tyd, nooit ſterker geweeſt waren. Zy had een zwakke en matte Pols, maar toen zy een weinig Spys genooten hadde, zo verkreeg zy eenige kragten, en toen ik die geenen had laaten haalen, welke ik in de *Vroedkunde* onderwys, zo gaf ik haar aan de zorg van één der Oudſten over, en gaf hem te raad, haar ſtil te Bedde te houden, en haar dikwils een weinig *Sop* of *bruine Kandeel* te geven, want of ſchoon de omſtandigheden zo geſchaapen waren, dat ik haar met de Tang Verlosſen konde, zo achte ik het beeter, te beproeven, of zy door de *Weden* van 't Kind verlosſen konde, welke ik hoopte, dat ſterker zouden worden, na dat zy een verkwikkende *Slaap* genoote hadde, en haare kragten door voedende *Middelen* herſteld waren. Ik wierd om één Uur, den volgenden Morgen weder gehaald, wanneer ik vernam, dat zy nu en dan, tuſſchen de *Weden*, *geſlaapen* hadde, die zeer lang weg bleeven en zwakker waren, dan ik verwagte, om dat ik merkte, dat haare kragt en leevensgeeſten, merkelyk vermeerderd waren. Ik vond het Hoofd noch in dezelfde ligging, en noch verder dan te vóóren terug gehaald. Toen ik noch naauwkeuriger onderzogt, zo konde ik zeer gemakkelyk één van de *Ooren* by de *Schaambeenderen* ontdekken; het vóórſte gedeelte deszelven was opwaards, en naar de rechter zyde toegekeerd; en om dat ik merkte, dat het Hoofd niet groot was, zo zeide ik tegen de omſtanders, dat de Verlosſing door de te zaamenkrimping der *Baarmoeder*, voor de *Schouderen*, en de zwakheid der *Weden* ſcheen opgehouden te worden, welke geen genoegzaame kragten hadden, om den teegenſtand te overwinnen; dat ik in 't geheel niet twyffelde, of zy zoude, tegenwoordig, by meerder kragten zynde, in vervolg van tyd, zonder alle vreemde hulpe kunne *Baaren*. Maar ik hield het voor onrecht te handelen, om haar langer in deze omſtandigheid te laaten, daar ik haar gemakkelyk met de Tang hulp bieden kon, wanneer ik by aanhoudenheid een weinig aan 't Hoofd trok, en verhinderde, dat het zich daarna niet terug haalen konde. In gevolge van dien, liet ik de *Baarende* op de zyde

de liggen, tot dat ik de Tang binnen gebragt had, gelyk in de 26ste *Verzameling*, No. 2. het 3de *Geval* is gezegt geworden. Als toen bond ik de Handvatzelen met een Band te zaamen, en leide de *Baarende* op den Rug, gelyk in de 25ste *Verzameling*, No 1. het 1ste *Geval*, geſchied is. Dit vóóráf alsdus bezorgt hebbende, zo trok ik onder ieder *Wede* zagtelyk, tot dat het Hoofd een weinig verder neder-waards gebragt, en het Vóórhoofd van de rehter zyde des *Bekkens*, naar het *Heiligbeen*, draaijen konde. Na dat deze verändering geſchied was, zo voer ik by aanhoudendheid met de hulpbieding voort, om het Hoofd verder naar beneden te brengen, en de ónderſte deelen wierden allengskens, door het Hoofd, in de gedaante van een groot Gezwel, uitgezet. Dewyl dit haar éérſte *Baaring* was, zo liet zich het *Freno labiorum* zeer diep voelen, en ter naauwernood uitzetten; en de *Bilnaad*, gelyk ook de Deelen om den *Anus*, en het *Staartbeen*, geleeken ook gezwollen te zyn. Maar om dat ik voortging met het Hoofd neederwaards te houden, en by ieder *Wede* trok, zo wierden deze Deelen by aanhoudenheid uitgezet, en dunner. Ja, de *Schedemond* was op 't laatſt zo wyd, dat 'er het Hoofd dóór, en ter Waereld komen konde, gelyk in 't laatſt aangehaalde Geval, is beſchreeven geworden. Maar daar verliep meêr dan een half Uur tyds, zederd het Hoofd naar beneden was, eêr zich de *Schedemond* zo wyd opende, dat ik het waagen dorſt, om het Hoofd van den *Bilnaad* opwaards te haalen, van welken ik, zo dikwils ik trok, vreesde, dat hy verſcheuren zoude. Want hy was toen zo dun, gelyk *Perkement*, en meêr dan drie Duimen in lengte uitgezet.

DERDE GEVAL.

Ik wierd in 't Jaar 1749, om zeeven Uuren des Mórgens by eene Vrouw gehaald, die by de 7 *Zonnewyzers* woonde. De *Vroedvrouw* verhaalde my, dat toen zy den voorigen Avond geroepen wierd, dat zy eenen geweldigen Arbeid ontmoet had; dat om twaalf Uuren de Vliezen gebrooken waren, en dat kort na de ontlaſting der Wateren, de *Baarende* geweldige *Stuiptrekkingen* gekreegen had, welke drie of viermaalen verdweenen, en weder gekomen waren, en dat zy tusſchen de Aanvallen ſpoor-en zinneloos geleegen had. Ik onderſloeg haar, en vond het Hoofd des Kinds byna in dezelfde ligging, die in 't vóórige Geval beſchreeven word, maar het Hoofd was laager naar beneden gezakt, en het Achterhoofd by het onderſte gedeelte des rechter *Zitbeens*. Ik konde ook den *Winkelnaad*, welke het einde der *Pylnaad* doorſnyd, duidelyk onderſcheiden, als mede niet minder, dat het Hoofd in een langächtige gedaante gedrukt, de *Wandbeenderen* over malkander geſchoven, en de *Fontanella* hooger by het midden des linker *Zitbeens* was. Ter zelver tyd, toen ik haar onderſloeg, kreeg zy een *Stuiptrekking*, welke byna één Minuut duurde, die gelyk aan eene *Wede* werkte, om dat hy het Hoofd een weinig naar beneden dreef, ſchoon hetzelve allengskens naar dezelfde plaats van waar het gekomen was, terug keerde, na het Geweld der *Stui-*

pen ophield. De *Vroedvrouw* had, by de éérſte Aanvallen, deze omſtandigheid niet waargenomen, maar verhaalde my alleenig, dat het in deze legging bleef, en in 2 of 3 Uuren niets voortgerukt was. Om dat de Vrouw haar Pols ſnel en vol ſloeg, zo beval ik haar aanſtonds acht Oncen *Bloed* te laaten ontlaſten, wanneer de *Stuiptrekkingen* weder kwamen, en de Verlosſing noch langer uitgeſteld wierd. De Vrouw was toen geheel gevoelloos, en antwoorde of verſtond niets, als men haar hart toe riep. Om 9 Uuren liet men my weder haalen, en de *Vroedvrouw* onderrigte my, dat de Aanvallen, dikwils en met grooter geweld weder gekomen waren. Ik trof het Hooſd noch in dezelfde ligging, maar omtrend een Duim dieper gezakt, aan, en ik voelde toen het *Oor* by de *Schaambeenderen*. Ik beproefde om den *Schedemond*, nu en dan zagtelyk te verwyden, om te verneemen, of zulks *Weden* verwekken wilde, maar het gebeurde niet; echter na verloop van twintig Minuten, wierd zy weder door een *Stuip* overvallen, die zeer geweldig was, langer aanhield en byna dezelfde uitwerking deed. Ik overwoog als toen, dat het zeer waarſchynlyk was, dat deze meenigvuldige Aanvallen, op gelyke wyze, als de *Weden* werkten, en het Kind Verlosſen konden, maar dat zy ook het leeven der Vrouw, meêr en meêr in gevaar konden ſtellen. Ik verwyde dan, om die rede, de *Schedemond* geheel zagtelyk, terwyl zy op de zyde lag, bragt de Tang, gelyk in 't vóórige Geval, binnen, en, om dat ik het Hooſd groot aantrof, zo bond ik ook de Handvatzelen te zaamen, en leide haar op den Rug. Na dat ik het Voorhooſd, in de holte des *Heiligbeens* gedraaid hadde, en het Hooſd, op eene zagte wyze, verlosſen wilde, zo wierd zy wederom door *Stuiptrekkingen* overvallen, en om dat de *Schedemond* zig gemakkelyk uitzette, zo wierd zy ſpoedig en gelukkig verloſt. De *Stuipen* hielde op, en zy geraakte in een ſterke Zweet, en de Zinneloosheid verdween allengskens, zodanig, dat zy den volgenden Morgen weder by haar zinnen was, en in een aangenaame verwondering geraakte, om dat zy verloſt was, en haar Kind leevendig vond.

VIERDE GEVAL.

In 't Jaar 1750, wierd ik by een ongelukkig Vrouwsperzoon, door een van haar Vrinden gehaald, die zeer oud, en van haar éérſte Kind in Arbeid zat. Zy bevond zich ten deele door Droefheid en Angſt, en ten deele door de ſterke aandryving der *Vroedvrouw*, welke haar in alleréil Verlosſen wilde, in een zeer matte en zwakkelyke omſtandigheid. De Vliezen waren den vóórgaanden Dag gebrooken, toen ik des Morgens om 5 Uuren, by haar kwam. Het Kind kwam met het Hooſd vóór, en ſchoon het tot in het onderſte gedeelte des *Bekkens* gezakt was, zo zette het echter de onderſte deelen noch niet in de gedaante van een groot Gezwel uitwaards. Ik kon de waare ligging des Hooſds, niet door de Naden onderſcheiden, om dat het Haairige gedeelte deszelven, te veel gezwollen was. Intusſchen oordeelde ik, dat het Vóórhooſd aan de linker zyde des *Bekkens* moeſt zyn, wyl ik een gedeelte des Hooſds, ſterk aan het ónderſte gedeelte des rech-

rechter *Zitbeens* gedrukt vond, en ſchuin ópwaards naar het midden des linker gerigt voelde. Ik konde naauwlyks de punt des *Oors*, by de *Schaambeenderen* met myn' Vinger bereiken, om dat het Hoofd zó groot, en zodanig tusſchen de *Beenderen* geklemt was.

Ik wierd onderrigt, dat de *Weden* zeer ſterk geweeſt waren, of zy ſchoon tegenwoordig zwak waren, en zelden zich opdeeden. Haar Pols was zwak, en zy wierd door Onmachten en Misſelykheid geplaagt, welke geweldige *Braaknygingen* voortbragten. Intusſchen vervulden déze de plaats van de *Weden*, en bevorderden de Verlosſing, om dat die het Hoofd naar beneeden perſten. Om zó wél deze werking als haare kragten te vermeêren, liet ik haar, nu en dan, eenweinig warme *Wyn* en *Water* drinken, en op zulk eene wyze verliep 'er één Uur, wanneer zy bevond, dat het Hoofd ſlegts weinig voortgerukt was, en om dat ik vreesde, dat haare kragten verdwynen zouden, zo hield ik het voor het beſte *Middel*, de Tang te gebruiken, na dat ik allengskens den *Schedemond*, terwyl zy op haar zyde lag, verwyd hadde; ik beproefde om myn' Vinger tusſchen het Hoofd en de *Schaambeenderen*, in den *Moedermond* te brengen, om de Punt des Blads daar in te leiden. Maar om dat 'er voor beide geen ruimte was, en ik voor de beſchaadiging der Blaas vreesde, zo lag ik haar op den Rug, zodanig dat zy op gelyke wyze lag, en op gelyke wyze gehouden wierd, gelyk in de 25ſte *Verzameling*, No. 1. het 1ſte *Geval*, beſchreeven is, ſlechts met dit onderſcheid, dat, wyl het koud weder was, zo beval ik een Tobbe met heet Water, aan de zyde des Beds te plaatzen, op dat de warme Damp de koude maatige mogt, daaräan zy by deze ligging meêrder, dan by andere blood geſteld was.

Dewyl ik nu den *Schedemond* volkomen geöpend hadde, zo bragt ik den rug van myn Hand onderwaards, naar het *Heiligbeen* en heſte, of ſchoof het Hoofd zagtelyk naar het bovenſte gedeelte des *Bekkens*, en toen voelde ik met myn' Vinger, het rechter *Oor* áchterwaards, en het áchterſte gedeelte des Hals, aan de rechter zyde. Ook ontdekte ik klaarlyk, dat het *Bekken* niet mismaakt was, ſchoon het Hoofd groot en langächtig gedrukt was. Toen ik deze ontdekking gedaan hadde, zo bragt ik het ééne Blad der Tang aan de achter zyde binnen, eêr ik myn Hand weder terug haalde; vervolgens bragt ik het ándere aan de linker zyde langs het linker *Lieſch* binnen, en bragt het zagtelyk naar de ruimte toe, die zich onder de *Schaambeenderen* bevond, en over het Kinds *Oor*. Na dat het Werktuig tezaam gevoegt was, zo drukte ik het Achterhoofd van het rechter *Zitbeen* met twee Vingeren 'er af, maar tegelyk draaide en trok ik, het Vóórhoofd áchterwaards naar het *Heiligbeen* toe, en verloſte de Vrouw met dezelfde oplettendheid, die ik in 't tweede Geval van deze *Verzameling* waargenomen hebbe.

VYFDE GEVAL.

In 't Jaar 1745, des Nagts tusschen elf en twaalf Uuren, wierd ik door een *Vroedvrouw* by eene Vrouw geroepen, die my verhaalde, dat de *Baarende* twee Dagen in Arbeid gezeeten hadde; dat de Vliezen, den voorgaanden Dag, gebrooken, en dat 'er een *Kruisbeen* was, welk het Hoofd verhinderde, dat het niet voortgaan konde, en veroorzaakte, dat zy reeds te vooren twee Kinderen verlooren hadde, en dat zy toen de *Weden* sterk, en de Vrouw mat was, aan de Vrinden verzogt had, dat zy myn bystand verzoeken zouden. Ik vond het Hoofd byna in dezelfde ligging, gelyk in 't voorgaande Geval beschreeven is: maar doch iets hooger opwaards. Om dat ik nu de Vrouw, in geen groot Gevaar geloofde te zyn, en uit de verscheiden Berigten geleerd had, dat zy te vroeg aangegreepen, en te veel aangespoord was geworden tot den Arbeid, zo beval ik haar, dat zy stil te Bedde zou liggen, en niet drukken zoude, uitgezonderd als zy door eene *Wede* daartoe genoodzaakt wierd. Zy klaagde over eene groote Pyn, in de te zaamevoeging der *Schaambeenderen*, als ook achterwaards waar de *Ongenaamdebeenderen* zich met het *Heiligbeen* verëenigen, en om dat haar Pols mat was, en haar *Weden* slap waren, daaröm schreef ik haar de volgende *Versterkende* en *Slaapverwekkende Mixtur vóór.*

℞. *Aq. Cinnam. Simpl. Unc.* vß. *Pulv. Castor. gr.* x. *Sal volat c. c. gr.* vi. *Syrup. e Miconio Unc.* ß. m. *sumat. Cochlear.* ij. *statim & repet. omni semi hora.*

Na het gebruik van deze *Artsenyën* lag zy stil, en *sliep* tusschen de *Weden*, zodanig, dat zy den volgenden morgen, om zes Uuren, toen ik wedergeroepen wierd, veel sterker was; het Hoofd scheen wel klein te zyn, doch was in een Kegelächtige en vlakke gedaante gedrukt, en om dat zy te vóóren twee Kinderen verlooren had, zo besloot ik, te beproeven, of ik dit Kind redden konde, byzonder om dat ik het *Oor* by de *Schaambeenderen* duidelyk ontdekte. Na dat ik de *Schedemond*, met myn linker Hand zagtelyk geöpend hadde, terwyl zy op haar zyde lag, zo bragt ik met myn linker Hand het Hoofd terug, naar den *Rand* des *Bekkens* toe, en voelde met myn' Vinger, dat de geheele verhindering dáár van daan kwam, dat het bovenste gedeelte des *Heiligbeens*, benevens het laatste *Wervelbeen* der *Lenden*, te ver vóórwaards stonden. Te gelyker tyd, voelde ik het achterste gedeelte des Hals aan de rechter zyde.

Toen ik myn Hand weder terug gehaald had, zo wagte ik een poos, om te zien, of de *Weden*, welke maar zeer zwak waren, het Hoofd laager nederwaards persen zouden; maar om dat het in 't geheel niet voortging, zo schoof ik het éene Blad der Tang aan de rechter zyde des *Heiligbeens*, langs het achterste gedeelte des Kinds rech-

rechter *Oor* binnen, om de vóóruitſteeking des laatſten *Wervelbeens* der *Lenden* te vermeiden; als toen bragt ik het ándere Blad, vóór het linker *Oor* by de linker *Lieſch* der Moeder binnen; en terwyl ik het Hoofd naar beneden bragt, zo draaide ik het Voorhoofd naar het *Heiligbeen* toe. Toen ik deze verändering gedaan hadde, zo maakte ik de Tang los en deed dezelve weder over de *Ooren* vaſt, om te verhinderen, dat het Kind niet aan de Slaapen des Hoofds beſchaadigt zoude worden; en om dat ik onder ieder *Wede* zagtelyk trok, zo wierd de *Baarende* van een leevendig Kind gelukkig verloſt.

ZESDE GEVAL.

In 't Jaar 1751, bood ik in een gelyk Geval byſtand. De Vrouw verkreeg *Weden*, en begon veel *Bloed* te verliezen, maar de ontlaſting begon te verminderen, toen de Vliezen braaken; en om dat de *Baarende* begon zwak te worden, zo verloſte ik haar byna op dezelve wyze, als in 't voorgaande Geval beſchreeven is.

ZEVENDE GEVAL.

In 't Jaar 1753, wierd ik van eene Vrouw om byſtand verzogt, die in haar Jeugt de *Engelſche Ziekte* gehad hadde, en zeer mismaakt was. De *Baaring* gong in den beginne, op eene gematigde wyze voort; de Vliezen zakten naar beneden, en openden zo wél den Moeder als den *Schedemond*, eêr zy braaken; maar toen zich de Wateren ontlaſt hadden, zo hielden de *Weden* een tydlang op. Als ik een onderzoeking deed, zo vond ik het *Bekken* zeer eng en mismaakt, en met myn' Vinger voelde ik de vóóruitſteeking des laatſten *Wervelbeens* der *Lenden*. Maar de *Weden* kwamen allengskens weder, wierden ſterker en het Kinds Hoofd ging langzaam voort: ik bepaalde den ſtand niet waarin zy moeſt leggen. Het was des Avonds om 10 Uuren toen ik geroepen wierd. De Vliezen braken des Morgens om 4 Uuren. Om zes Uuren des Avonds begon zy zeer verzwakt te worden, en om dezen tyd wierd het Hoofd, in een Kegelachtige en vlakke gedaante gedrukt, en wel tot benedenwaards aan het ónderſte gedeelte der *Schaambeenderen*. Ook beſpeurde ik aan de *Naaden*, dat het Vóórhoofd tegen het rechter *Zitbeen* zat. Nu beval ik haar te Bedde te blyven, op dat zy haar niet te veel vermoeijen mogt, en zy wagtte haare *Weden*, of op den Rug, of op de zyde liggende, af.

Om drie Uuren des Morgens, was het Hoofd zeer puntig gedrukt, en tot in het ónderſte gedeelte des *Bekkens* geperſt, waarin het, zó vaſt geklemd ſtond, dat ik myn' Vinger, by de *Schaambeenderen* niet binnen brengen konde, om het het *Oor* te ontdekken. Maar om dat de *Baarende* zwak en af was, zo bragt

ik

ik de Tang, op de in het vyfde Geval beſchreevene wyze, binnen, en tragte het Hoofd zo veel te beweegen, dat het Vóórhoofd naar het *Heiligbeen* konde gedraaid worden. Dewyl nu deze onderneeming te vergeefs was, zo haalde ik 'er de Tang wederüit, en wagte tot omtrend zeven Uuren, wanneer het Hoofd toen een weinig verder nederwaards geperſt was. Als toen nam ik ándermaal myn toevlugt tot de Tang, en ik bereikte daarmede myn oogmerk, zodanig, dat ik de Vrouw, gelyk in het tweede en derde Geval, gelukkig verloſte; echter klaagde zy zeer over eene uitzetting, en beſchadiging der Teeldeelen. Wat het Kind aanbelangt, dat was Dood, en zyn Dood ontſtond naar alle waarſchynlykheid, van de lang aanhoudende drukking der *Herſenen*, ook was het Hoofd tot eene buitengewoon lengte gedrukt; een omſtandigheid, uit welke ik my in den beginne inbeelde, dat het verder in het *Bekken* gezakt was, als ik daarna ondervond.

ACHTSTE GEVAL.

Eene *Vroedvrouw* had tevóóren eene Vrouw van een kleine geſtalte, in de *Baaring* bygeſtaan, waarmede het zeer moeijelyk afgeloopen was, om dat het Hoofd des Kinds, dat Dood ter Waereld kwam, niet voort wilde, en om die rede in een verſchriklyke lengte gedrukt was, zodanig dat het leeven der Vrouw, in gevaar geweeſt was. Om alle beriſpingen te vermeiden, en zo veel haar mogelyk was, de kwaade Gevolgen te verhinderen, die zich by deze tweede *Baaring* openbaaren konden, zo nam zy haar Toevlugt tot my. Dewyl nu de *Baarende* eene arme Vrouw was, zo ging ik met drie van myne Leerlingen tot haar, en vond het Kinds Hoofd maar zeer weinig in 't *Bekken* geperſt, en het Vóórhoofd ruſtende op de linker zyde van het bovenſte gedeelte des *Heiligbeens*, en het Achterhoofd in de rechter *Lieſch.* Wy voelden ook dat de *Pylnaad*, langs de linker zyde des *Schaambeens*, naar het linker gedeelte des *Heiligbeens* toe liep, en dat de Hairachtige huid des Kinds zeer gezwollen was.

Toen de *Baarende* op den Rug gelegt, en de *Stuit* aan de zyde des Bedde gebragt was, zo opende ik zagtelyk den *Schedemond*, en bragt myn Hand aan de zyde en het áchterſte gedeelte des *Bekkens* ópwaards, en voelde het linker *Oor* des Kinds, waaráan ik ontdekte, dat het Vóórhoofd naar de Rug der Moeder gekeerd was, doch een weinig naar de linker zyde. Ik voelde ook tegelyker tyd het bovenſte gedeelte des *Heiligbeens*, en het onderſte *Wervelbeen* der *Lenden*, die zó ver vóór de anderen uitſtonden, dat de ruimte tuſſchen dezelve en de *Schaambeenderen*, ſlechts 3 Duimen bedroeg. Om dat de *Weden* noch zeer ſterk waren, zo wagte ik noch een tyd lang, om te zien of het Hoofd voortgaan wilde, maar het bleef onbeweeglyk ſtaan. De *Weden* en de *Baarende* wierden zwak, de *Baarmoeder* was ſterk tezaamgetrokken, en om dat het vóórgaande Kind, door de lange drukking der *Herſenen* verlooren was gegaan,

zo beſloot ik om my van de Tang te bedienen, en wanneer zulks niet gelukken wilde, gelyk ik vreesde, dat gebeuren zoude, het Hoofd dan te openen, en met den Haak het Kind uit te haalen. Na dat ik dan de Staale Tang ingebragt hadde, die ik by deze geleegendheid voor die van hout gemaakte verkies, zo lag ik die over de *Ooren* aan, en trok daarmede vooréérſt neederwaards, met een tamelyke kragt. Wanneer ik toen merkte, dat het Hoofd in het onderſte gedeelte des *Bekkens* indrong, zo draaide ik het Vóórhoofd tot in de holte van 't *Heiligbeen*, zo dat het Achterhoofd van onder de *Schaambeenderen* van daan kwam. Als toen liet ik één van myne Leerlingen, met de vlakke Hand tegen den *Bilnaad* drukken, die zeer geſpannen ſtond, en bragt de Handvatzelen der Tang in de hoogte, en haalde het Hoofd met een halve ronde draai, vóór- en ópwaards langs de buiten zyde der *Schaambeenderen* en verloſte ook daarna het Lighaam des Kinds, welk klein en met den *Opiumgelykende afgang* bevuild was.

Het ééne Blad der Tang, was aan het vóórſte gedeelte des *Oors* aangelegt; het ándere daar tegenöver was van het achterſte gedeelte des linker *Oors*, tot de *Kaak* uitgeſtrekt, en hadde zeer weinig indrukkinge gemaakt. Wat de *Kraamvrouw* aanbelangt, die herſtelde veel beeter, dan ik my voorſtellen konde. Toen ik daarna myn Hand binnen bragt, om de *Nageboorte* te haalen, zo konde ik zeer bezwaarlyk ópwaards komen, en wierd als toen in myn meening geſterkt, dat de afſtand tuſſchen de voorüitſteeking des ónderſten *Wervelbeens*, en de *Schaambeenderen*, niet boven de twee Duimen bedroeg.

Ik hadde voor deze Hinderpaalen, eene byzondere ſoort van houten Tang uitgedagt, met welke ik dikwils Verloſſingen deede; maar ik neem nu in plaats van zulk ééne, een Staale die met Leeder overtrokken is, om dat de éérſte niet zo duurzaam is.

DERTIGSTE VERZAMELING.

Van Moeijelyke Gevallen, *waarin het* Kind *met het* Vóórhoofd *of* Aangezigt *vóórkwam, en de* Vrouwen *met de* Tang *verloſt wierden.*

Zie het 1ſte *Deel*, 3de *Boek*, 3de *Hoofddeel*, de 4de *Afdeeling*, No. 4. *en* PLAAT XXII, XXIII, XXIV. XXV. en XXVI.

EERSTE GEVAL.

In 't Jaar 1748, wierd ik, door een *Vroedvrouw*, by eene Vrouw in de *Wind-mill-ſtreet* gehaald, welke te vooren zeer ſpoedig verloſt was geworden. Maar deze rys ging het zeer langzaam toe, wyl het Kinds Hoofd verkeerd voorkwam. De *Vroedvrouw* verhaalde my, dat zy iets aan de linker *Lieſch* voelde, dat na een Oog geleek, en toen ik de *Baarende* onder eene *Wede* onderſloeg, zo vond ik haar Berigt gegrond, dat zich het Vóórhoofd vóórdeed, en wel dat het Aangezigt naar de linker en de *Fontanella* naar de rechter zyde gekeerd was. Ik vernam ook, dat het in deze ligging lang geleegen had, zonder iets voort te gaan, ongeacht de *Weden* ſterk en menigvuldig geweeſt waren.

Terwyl zy op haar zyde liggende, eenige *Weden* onderging, zo overwoog ik het Geval op myn gemak, en om dat het *Bekken* wyd was, zo beſloot ik, was het mogelyk, den Stand des Hoofds te veränderen, en indien dit niet gelukte, het Kind alsdan te keeren, en by de Voeten te haalen. Toen ik nu den *Schedemond* zo wyd gepoend hadde, dat ik 'er myn Hand binnen brengen konde, zo vond ik al myn doen te vergeefs, en konde, noch het Vóórhoofd naar de linker zyde des *Bekkens* opwaards brengen, op dat de *Kruin* aan de andere zyde neederwaards komen mogt, noch het Kind in de *Baarmoeder* te rug ſchuiven, om het by de Voeten uit te haalen; want de *Baarmoeder* was zodanig tezaamgetrokken, dat al myne beproevingen te vergeefs waren.

Om dat my deze onderneemingen mislukt waren, zo bragt ik het ééne Blad der Tang, langs het linker *Oor* by de *Schaambeenderen*, en het andere aan de teegenövergeſtelde zyde by het *Heiligbeen*, binnen, en begon het Aangezigt achterwaards naar de linker zyde des *Heiligbeens* te draaijen, op dat de *Kruin* mogt van onder de *Schaambeenderen* vandaan komen. Maar toen my inviel, dat de *Kruin* te ver opwaards, tuſchen de *Schouderen* zoude gebragt worden, hetwelk de Verloſſing moeijelyk maaken zoude, zo bragt ik het Aangezigt weder, in zyn ouden ſtand in de linker zyde, en toen ik het Hoofd by aanhoudendheid verder en verder neederwaards trok, zo draaide zich het Aangezigt en de Kin, in de ruimte, die onder de *Schaambeenderen* te vinden is. Als toen bragt ik de Handvatzelen der Tang naar den Buik der *Baarende*, en verloſte

loſte het Kind, wiens Vóórhoofd een Kegelvormige gedaante had, en het áchterſte gedeelte der *Wandbeenderen*, en de *Beenderen* des Achterhoofds waren plat gedrukt. Ik beproefde, met myn Handen, het Hoofd, in eene beetere gedaante te brengen, maar het was te lang tezaamgedrukt geweeſt, zo dat ik hetzelven niet in de regte gedaante drukken konde.

TWEEDE GEVAL.

In 't Jaar 1749, kwam my een Geval te voore, waar zich het Aangezigt vóórdeed. De Wateren waren eenige Uuren te vooren ontlaſt, en de *Vroedvrouw* verhaalde my, dat het Hoofd eenen langen tyd in deze ligging had geweeſt, zonder iets voort te gaan; en toen ik haar onderſloeg, zo vond ik de Kin by het onderſte gedeelte der *Schaambeenderen*, en het Vóórhoofd by het *Heiligbeen*. Vermits nu de *Baarende* zeer afgemat, en de ſterke *Weden* zeer verzwakt waren, zo beſloot ik, zo ſpoedig als het mogelyk was, om haar met de Tang hulp te bieden, en het Kind te verloſſen, hetwelk ik wiſt dat leevendig was. Want toen ik den Stand des Hoofds onderzogt, zo ſlipte myn' Vinger in den Mond des Kinds, en ik voelde dat het de *Tong* en de *Onderkaak* bewoog. Doch ik verhaalde de Moeder niets van deze omſtandigheid, op dat zy zich niet ontſtellen mogt, wanneer het eens Dood ter Waereld kwam.

Om dat de *Ooren* in de zyde des *Bekkens* laagen, zo liet ik de *Baarende* op den Rug dwars over het Bedde, gelyk in de 25ſte *Verzameling* No. 1. het *eérſte Geval*, liggen, en na dat ik den *Schedemond* allengskens geöpend hadde, zo bemoeide ik my, om de Vingeren van myn *Rechterhand* in den *Moedermond*, aan de linker zyde des *Bekkens* te brengen, maar ik konde dat gedeelte niet bereiken, noch ook het Hoofd terug brengen, om voor myne Vingeren meer plaats te maaken. Als toen, tragte ik het ééne Blad der Tang, tuſſchen het Hoofd en myn' Vingeren, in ééne verbeelde Lyn, met het *Maagkuiltje*, in te brengen; maar om dat ik een aanmerkelyken tegenſtand ontmoete, en vreesde, dat het Blad uitwendig tegen den *Moedermond* mogt zyn, zo haalde ik 'er het Werktuig weder uit. Intuſſchen deed ik noch twee of drie beproevingen, wanneer ik de punt des Blads digt langs het Hoofd hield, en bereikte myn oogmerk en bragt het ánder aan de tegenövergeſtelde zyde, op dezelve langzaame en voorzigtige wyze binnen. Als toen voegde ik dezelve tezamen, en bond de Handvatzelen met een' Band vaſt, begon onder ieder *Wede* te trekken, en onder het trekken met myn *Rechterhand*, zo drukte ik de *Kin* met twee Vingeren van myn *Linkerhand*, onderwaards. De *Bilnaad* en de onderſte Deelen waren toen in de gedaante van een groot Gezwel uitwaards geperſt. Toen het vóórſte gedeelte des *Hals*, aan het ónderſte gedeelte der *Schaambeenderen* neederwaards gebragt wierde, zo bragt ik de Handvatzelen der Tang naar deze *Beenderen* toe, trok het Hoofd ópwaards, om de *Wandbeenderen* en *Achterhoofdsbeenderen* van het áchterſte gedeelte in de hoogte te heffen, en het Hoofd zagtelyk met eene halve ron-

ronde draaijing, opwaards, door den *Schedemond* heen te brengen. En te gelyker tyd drukte ik myn *Linkerhand* ſterk tegen den *Bilnaad*, op dat die niet verſcheuren mogt. Hierop verloſte ik het Lighaam des Kinds, wiens Aangezigt blaauw en zeer gezwollen was, doch deze kleur verdween toen de Zwelling bedaarde. De gedaante des Hoofds, die zeer langächtig gedrukt was, veränderde ik een weinig, doordien dat ik de *Kruin* en 't *Voórhoofd* tuſschen myn' Handen drukte.

DERDE GEVAL.

In 't Jaar 1746, ten negen Uuren des Morgens, wierd ik gehaald van één myner gewezene Toehoorderen, by eene *Baarende* Vrouwe en vond dat het Kind met het Aangezigt voórkwam, Hy verhaalde my, men had zich van een *Vroedvrouw* bediend, en hem om byſtand verzogt, als 'er iets buitengewoons daarby mogt voorvallen; en om dat zich nu een tegennatuurlyke ligging des Hoofds openbaarde, zo wierd hy werkelyk om hulp verzogt, en hy had dien Morgen verſcheiden vergeefſche beproevingen gedaan, om het Hoofd in de *Baarmoeder* terug te brengen, en 'er het Kind by de Voeten uit te haalen.

Dewyl ik nu niet aanſtonds met hem daarheen konde gaan, zo haalde de *Vroedvrouw* intusſchen een' ander *Vroedmeeſter*, die by myn aankomſt voorſloeg, dat men de Vrouw met de *Balyn* en *Slinger*, verlosſen moeſt. By de onderzoeking vond ik, dat het Aangezigt voórkwam, en twee derde Deel van 't Hoofd in het *Bekken* ingedrongen was. Om dat zy de voorige rys ſpoedig, en ligt was verloſt, en de *Kin* nu geheel onder by het linker *Zitbeen* was, zo beſloot ik hier uit, dat het *Bekken* groot moeſt zyn. Ik richte, om die rede myn meening daar heene, dat zy met de Tang ligter konde verloſt worden; maar wyl de andere *Heer* geloofde, dat zyn *Middel* veel beeter was, zo moeſt hy zyn eigen voorſtel volgen. Toen hy dit wygerde, en de éérſte *Heer* my verzogt de Vrouw te verlosſen, zo liet ik haar met den *Stuit* aan de zyde des Bedde, terwyl zy op de zyde lag, brengen, en niet ſlechts een Kusſen tusſchen de *Knieën* leggen, maar ook hetzelve naar den Buik toe opwaards gehaald, houden. Toen deze voórzorge gedaan was, zo bragt ik de Vingeren van myn *Rechterhand* zó ver in de *Schede*, tusſchen des Kinds Hoofd, en het *Heiligbeen* opwaards, tot dat ik den *Moedermond* ontdekte, en bragt het ééne Blad der Tang langs het *Oor* in, en hield de Handvatzelen neederwaards naar de *Kin* toe, waardoor het Blad, in eene rechte Lyn, naar de *Kruin* toe gaan konde, die zich boven den *Rand* des *Bekkens* aan de linker zyde bevond; toen de punt in den *Moedermond* gebragt was, zo haalde ik myn *Linkerhand* terug, om ruimte te verleenen, dat ik de Handvatzelen achterwaards naar den *Bilnaad* brengen konde, om de punt beeter voórwaards te kunnen drukken, en naar de Holte des *Heiligbeens* te draaijen. Ik vatte hierop de Handvatzelen met myn *Linkerhand*, en bragt de Vingeren van myn *Rechterhand*, tusſchen het *Schaambeen*, en des Kinds Hoofd, binnen de *Moedermond*, en bragt het andere Blad tusſchen het Hoofd en myn Vingeren op eene zagte wyze ook binnen den *Moedermond*. Maar toen 'er zich

eenige

eenige zwaarigheid openbaarde, zo trok ik 'er myn Hand weder uit, om meer plaats te maaken; en om dat ik de punten digt langs het Hoofd opwaards liet glyden, zo bragt ik dezelve zagtelyk, en met groote vóórzigtigheid binnen, op dat noch de Blaas noch de *Moedermond* beschaadigt zoude worden.

Toen beide de Blaaden op zulk eene wyze ingebragt, en de Handvatzelen tezaamgebonden waren, zo trok ik langzaamelyk, en bewoog het Hoofd van *Oor* tot *Oor*, tot dat hetzelve in het *Bekken* ónderwaards was, alstoen drukte ik door middel van twee Vingeren tegen hetzelve, en draaide de *Kin* en het voorste gedeelte des Hals voorwaards, van het rechter *Zitbeen*, tot in die ruimte die zich onder de *Schaambeenderen* bevond; zodanig, dat het Vóórhoofd ter zelver tyd van het linker *Zitbeen*, naar het onderste gedeelte des *Heilig*- en *Staartbeens*, gedraaid wierd. Eindelyk bewoog ik de Handvatzelen, naar de *Schaambeenderen* toe, en verloste de Vrouw van 't Kind, wiens Aangezigt gezwollen en wiens Hoofd zodanig tezaamgedrukt was, gelyk ik het in 't voorgaande Geval beschreeven heb. De Armen waren door de lange drukking als verlamd, maar dit ongemak wierd spoedig door Wryvingen en Stoovingen hersteld.

VIERDE GEVAL.

Twee Maanden na het voorgaande Geval, wierd ik door een *Vroedvrouw* by eene *Baarende* Vrouw geroepen, en vond, dat het Kinds Aangezigt vóórkwam, en zodanig gezwollen was, dat ik in 't éérst hetzelve voor den *Stuit* hield. Maar by een naauwkeuriger onderzoek, voelde ik den Mond, en de Kin by het *Heiligbeen* en de *Fontanella* by de *Schaambeenderen*.

De *Vroedvrouw* verhaalde my, dat de Vliezen reets lang te vooren gebrooken waren, dat 'er, ongeächt, veele sterke *Weden* volgden, het Hoofd evenwel in veele Uuren niets vorderde, en dat 'er, om dat de *Weden* voor 't grootste gedeelte ophielden, van de Vrinden begeert wierde, verder hulp te zoeken. Te gelyk-ertyd gaf zy my te verstaan, dat zy de *Baarende* reets te vóóren spoedig, en gemakkelyk verlost hadde.

Om dat de Vrouw haare Geesten en Kragten verlooren waren, zo beurde ik haar met Hoop op, en verfriste haar met een Glas *warme Wyn;* alstoen liet ik haar in die ligging brengen, gelyk ik die in 't 2de *Geval* van deze *Verzameling* beschreeven heb, en verwyde allengskens den *Schedemond*. Na dat deze verwyding gemaakt was, zo schoof ik de Vingeren van myn *Regterhand* tusschen het *Heiligbeen*, en de *Kin* in, en bragt het Hoofd naar het ónderste gedeelte des *Bekkens;* maar toen ik de tezamenkrimping, en den tegenstand der *Baarmoeder*, zo groot vond, dat het niet mogelyk was, het Kind te keeren, en by de Voeten te haalen, zo bragt ik als toen de Blaaden der Tang, langs de *Ooren* binnen, en hield de Handvatzelen zo ver áchterwaards, als de *Bilnaad* toeliet, om dat de Blaaden der Tang, in eene Lyn met de middenruimte tus-

ſchen den *Navel* en het *Maagkuiltje*, na den *Kruin* toe te richte, beeter om het Hoofd houden mogten. Toen ik de Handvatzelen, te zaamen gevoegt hadde, zo beproefde ik, het Hoofd verder ónderwaards te brengen, maar ik konde het niet beweegen. Als toen zogt ik den *Kin* te draaijen, en wel éérſt na de ééne en dan na de ándere zyde. Maar om dat dit vangelyken miſte, zo bragt ik het Hoofd in de hoogte, bewoog het van Blad tot Blad, en draaide de *Kin* naar het bovenſte gedeelte des linker *Zitbeens*. Maar toen ik het Hoofd verder naar beneeden brengen wilde, zo klemde de *Kin* zo vaſt, dat ik zorg had de *Onderkaak* te ontleeden, en ik wierd genoodzaakt, het Hoofd ten tweedemaal met de Tang ópwaards te brengen. Ik bragt nu twee Vingeren boven de *Kin*, en om dat ik aan de Tang met myn *Linkerhand* trok, zo bragt ik haar in het onderſte gedeelte des *Zitbeens*, neederwaards, en draaide haar met het vóórſte gedeelte des *Hals*, naar de ruimte die zich onder de *Schaambeenderen* bevind. Als toen ſtond ik op, en bragt de Handvatzelen naar de Buik der *Baarende*, en verloſte het Hoofd, welk zeer gezwollen was. Ja, na dat het Lighaam verloſt was, zo lag het Kind eenen langen tyd zonder Ademing, of eenig teeken van leeven van zich te geven.

VYFDE GEVAL.

In 't Jaar 1752, wierd ik by eene Vrouw gehaald, welke reets een langen tyd in *Baarensnood* gezeeten hadde, en vond, dat het Aangezigt met de *Kin* in het onderſte gedeelte des *Heiligbeens* voorgekomen was, en wél een weinig naar de linker zyde toe. Waarlyk, het Aangezigt was zo laag naar beneeden, dat het den *Bilnaad* in de gedaante van een Gezwel uitwaards dreef, en de *Weden* waren toen ter tyd zwak. Vermits het nu buitengemeen koud weder was, zo liet ik haar op de zyde liggen, ſchoon eene ligging op haar Rug bekwaamer geweeſt zoude zyn, en liet haar *Stuit* een weinig over de zyde des Beds haalen, terwyl haar Hoofd en Schouderen aan de ándere zyde laagen, en bragt de Tang, gelyk in 't voorgaande Geval, binnen. Om dat ik het Hoofd niet in de hoogte brengen konde, zo was ik verpligt hetzelven onder ieder *Wede* zo, als het vóórgekomen was, uit te haalen. De Deelen tuſſchen het *Staartbeen* en den *Schedemond*, wierden allengskens, door het Aangezigt en 't Vóórhoofd des Kinds, uitgezet, en gaaven eindelyk zo veel mede, dat de *Kruin* van onder de *Schaambenderen* van daan kwam. Hieröp bragt ik de Handvatzelen der Tang naar deze *Beenderen* toe, en verloſte de Vrouw gelukkig van een Dood Kind, welk na álle waarſcheinlykheid, door de lange drukking des Hoofds in 't *Bekken*, was verlooren gegaan.

EINDE DES TWEEDE DEELS.

VERZAMELING

VAN

TEGENNATUURLYKE GEVALLEN

EN WAARNEEMINGEN

IN DE

VROEDKUNDE.

VERZAMELING

VAN

TEGENNATUURLYKE GEVALLEN EN WAARNEEMINGEN

IN DE

VROEDKUNDE,

DOOR

WILLIAM SMELLIE,

MEDICINÆ DOCTOR;

VOLBRENGENDE

Zyn voorneemen om het EERSTE DEEL, handelende over dit *onderwerp*, op te helderen.

Na het DERDE DEEL in 't Hollandsch gebragt

DOOR

MATTHYS VAN DER HAAGE,

HEEL- EN VROEDMEESTER TE AMSTERDAM.

TE AMSTERDAM,

By JAN MORTERRE, Boekhandelaar.

MDCCLXVI.

BEKENDMAAKING.

Het zal niet ondienſtig zyn, aan een iegelyk bekend te maaken, dat dit Deel van *Tegennatuurlyke Gevallen* in de *Vroedkunde*, het Plan van den *Heer* Dr. Smellie 's Werk zal volmaaken, en zyn beloften dien hy gedaan heeft in de *Vóórrede* van zyn *éérſte Deel* volbrengen: waarin hy zegt, „ het „ andere *Deel*, (meenende toen het tegenwoordige) is nu zo „ goed als gereed, en ſchoon ik het niet mogt beleeven, om het „ gedrukt te zien, zo zal het zekerlyk verſchynen, tot ver- „ vulling van myne beloften aan het Publiek gedaan." Deze vóórüitzienig was grooter dan zyne Vrinden konnen gewenſcht hebben; want eenige Jaaren verleeden ſcheide hy uit zyne beezigheden te Londen, en begaf zig, naar zyn geboorte Plaats, alwaar hy zyn leedige Uuren beſteede, om zyne Schriften na te zien, in order te brengen, en zyn *Verzameling*, te voleindigen. Het *Manuſcript* wierd overgegeeven aan den Perzoon, welke zyn vóórgaande Deelen, tot de Drukpars vervaardigd had, en het wierd juiſt overgegeven aan den Drukker, toen de *Heer* Smellie, in zyn Huis, naby *Lanerk* in *North Britain* in een hooge Ouderdom overleed.

Die geene; die een gezond oordeel hebben, en dit *Deel* met de vóórgaande vergelyken, zullen zeekerlyk overtuigd worden van de echtheid, al hadden die geen andere Proef dan deze. Hy zal in hetzelve dezelve voorzorge van het oorſpronkelyke oogmerk, oprechtheid, klaarheid, duidelykheid en nuttigheid waarneemen, welke uitblinkt in de vóórgaanée *Deelen*. Hy wil doen zien, hoe onrechtvaardig hy, wegens een ſtelling, van de achter het ſcherm zittende *Vroedkundigen*, beſchuldigd word, te weeten: dat onze Schryver het oeffenen van gevaarlyke Werktuigen in de *Vroedkunde*, vóórtrekken zoude: een beſchuldiging, daaröver men zich verwonderen moet, dat Perzoonen dezelven

zo Schaamteloose tegen hem inbrengen, nademaal, zyn geheel Werk door, vermengd is, met herhaalde waarschouwingen tegen alzulke buitengemeene hulpbieding; want hy heeft, byzonder in dit laatste *Deel*, aangetoond, dat men nooit zyn toevlugt tot dezelve moet neemen, dan in den grootsten nood, zelfs in Gevallen van de meeste noodzaakelykheid, daar men alle andere Handelwyzen bevonden heeft, te vergeefs te zyn.

Dit *Deel*, en de twee vóórgaande, benevens de *Ontleedkundige Plaaten*, durven wy zeggen, dat een Compleet *Systhema* van de *Vroedkunde* is. Het is de Vrugt van een veertig Jarige ondervinding, die verrykt is met een ongelooflyk aantal van Gevallen in de Praktyk, bevattende onderrichtingen tot Regelen dienende, die waargenomen zyn in alle soorten van Gevallen, die by mogelykheid onder de bewerking der *Vroedkunde* kunnen vóórkomen; Regelen, die niet gemaakt zyn door de *Theorie* van een heete inbeelding, maar gegrondvest op gewigtige *Waarneemingen*, bevestigd door rype beschouwingen, en herhaalde ondervindingen.

In de geheele *Vroedkunde* van SMELLIE, is niet van nooden, nydige vergelykingen, die den Autheur het geheele Werk door, zorgvuldig heeft vermeid; noch deze hangt niet af van *Cabalen* of valsche inbeeldingen; konsten welke schandelyk uitgedagt worden tegen dezelve, tot beschaaming en verachting van deszelfs vyanden: doch de groote graagte naar de twee *Deelen*, die reeds in 't ligt zyn, en de hooge achting der Vreemdelingen, welke dezelve in verscheiden Taalen gebragt hebben; zyn zulke proeven van verdiensten, dat alle de poogingen van de afgunstigen niet instaat zyn, om die om verre te werpen.

I N-

INHOUD WYZER.

31. VERZAMELING.

Van *Moeijelyke Gevallen*, in welke het Hoofd van 't Kind vóórkwam en Verloft wierd met behulp van den *Hand-Stompen* of *Scherpen Haak.* Pag. 1

32. VERZAMELING.

Van *Tegennatuurlyke Arbeiden*, in welke de *Beenen* en *Billen* vóórkwamen in plaats van 't Hoofd. 36

33. VERZAMELING.

Van *Tegennatuurlyke Gevallen*, waar de Vliezen noch niet gebroken, en de Wateren niet ontlaft waren; als ook van *Gevallen* van *Vloeijingen* en *Convulfiën*, *in welke de* Verlosfing *volftrekt noodzaakelyk was.* 59

34. VERZAMELING.

Van *Tegennatuurlyke Verloffingen*, in welke de Vliezen gebroken waren, de Wateren ontlaft, en de *Baarmoeder* digt om het Lighaam van de Vrugt te zaamgekrompen was. 97

35. VERZAMELING.

Van *Tegennatuurlyke Gevallen*, waarin de Vrouwen Verloft wierden, met behulp van de *Haaken.* 143

36. VERZAMELING.

Van *Gevallen* in welke het Hoofd nábleef, in de *Schede* of *Baarmoeder*, waar het Lighaam Verloft was, en hetzelve van 't Hoofd gefcheiden wierd. 188

37. VERZAMELING.

—— —— waarin twee en meer Kinderen op éene reis ter Waereld kwamen. 195

38. VERZAMELING.

—— —— *Monßers.* 205

39. VERZAMELING.

—— —— de *Keizerlyke Sneede*, die volbragt is zo wél aan *Doode* als *Leevende* Lighaamen. 210

40. VERZAMELING.

—— —— de *Verfchcuringen.* 220

41. VER-

41. VERZAMELING.

Gevallen van de *Ziektens*, die de *Vrouwen*, binnen de *Maand*, ná de *Verlossingen* kunnen overkomen. 231

42. VERZAMELING.

—— —— *Vloeijingen.* 243

43. VERZAMELING.

—— —— *Kraamzuiveringen* en *Zogkoortsen.* 247

44. VERZAMELING.

—— —— *Uitzakkingen* der *Schede*, *Baarmoeder* en *Rechtendarm.* 254

45. VERZAMELING.

—— —— *Gezwellen* der *Kinderen Hoofden*, *Ontleedingen*, en *Fracturen* na de Verlossing. 261

46. VERZAMELING.

—— —— *Ondoorboorde Anusen* en *Tongriemen.* 268

47. VERZAMELING.

—— —— de *Overëlkander Schuiving* der *Beenderen* des Hoofds, en de *Convulsiën* daar door ontstaande. 274

48. VERZAMELING.

—— —— de *Groene Stoelgang* en de *Spruuw.* 278

49. VERZAMELING.

—— en *Vóórbeelden* vóóréérst beginnende *Vroedkundigen*, om misslaagen te ontvlieden, en de eendragt tusschen de *Vroedmeesters* en *Vroedvrouwen te bewaaren;* 282

VER-

EEN-EN-DERTIGSTE VERZAMELING.

Zie het *éérſte Deel*, 3de *Boek*, 3de *Hoofddeel*, de 5de *Afdeeling*.

Van moeijelyke Gevallen, *in welke het* Hoofd *van 't* Kind *vóórkwam, en verloſt wierd, met behulp der* Hand, *en* ſtompe *of* ſcherpe Haak.

Zie PLAAT XII. XVI. en XXVIII. als ook XXXIX.

EERSTE GEVAL.

Van een Waterhoofd, *dat met de* Schaar *geöpend, en door behulp der* Weden *en de* Hand *verloſt wierd.*

In 't Jaar 1746, vroeg in den Morgen haalde my een *Vroedvrouw* by eene arme Vrouw, en ſtond my toe, één van myne Leerlingen, tot byſtand, mede te brengen.

De Lyderes had, den geheelen Nagt door, een geweldigen Arbeid, na dat de Vliezen gebrooken waren, uitgeſtaan; de *Vroedvrouw* verhaalde my, dat zy geloofde, dat het Hoofd verkeerd voorkwam, en dat zy de *Fontanella* naar de *Schaambeenderen* gekeerd vond.

Toen ik de Vrouw voor de éérſtemaal onderſloeg, zo was ik van 't zelve gevoelen, en verbeelde my met de *Vroedvrouw*, dat deze legging de Verlosſing vertraagde; maar by eene tweede onderzoeking, toen ik myn Vinger áchterwaards naar het *Heiligbeen* bragt, zo vond ik eene groote tusſchenruimte, tusſchen de *Beenderen* van 't Hoofd.

De *Vroedvrouw* en myn Leerling ontdekten hetzelfde, en ik zeiden tegen beide, dat de moeijelykheid van dit geval ontſtond, uit hoofde dat het een *Waterhoofd* was, en zodanig door het Water uitgezet, dat het niet verlosſen kon, ten zy eerſt de *Herſſenpan* tezamen en het Water 'er uitgeperſt, of dat al het Water na een doorbooring ontlaſt was. De *Vroedvrouw* zeide, indien dit het Geval was, dat ik dan de Vrouw zo ſpoedig het mogelyk was, uit haar lyden helpen zoude, vóórnamelyk, om dat zy te veel ſcheen afgemat te zyn, en op verſcheiden tyden Flaauwtens gehad had.

Hebbende haar wederöm onderzogt, ten tyde eener zwakke *Wede*, en vindende dat de Huid des Hoofds niet uitwaards puilde, dat de *Weden* grootelyks verzwakten, en dat de *Baarende* wederom in ſlaauwten verviel, zo oor-

deelde ik niet wel te handelen, indien ik de verlosſing langer uitſtelde. Het weder was warm en de *Baarende* onbezorgt van Linnen, tot vanging der Vochten, derhalven heb ik haar dwars op het Bed gelegt, met den *Stuit* een weinig over de zyde heen, en, ten tyde van eene *Wede*, bragt ik twee Vingeren van myn Linkerhand in de *Schede*. Deze bragt ik in de tusſchenruimte der *Beenderen* van de *Hersſenpan*, toen bragt ik, met myn ándere Hand de punt van de Schaar langs myn linkere, en tusſchen de twee Vingeren in, om de Vrouw daarmede niet te beſchaadigen. De *Wede* nam af, ik wachte tot dat 'er een andere wederkwam, en toen die op haar ſterkſt was, doorboorde ik de *Hersſenpan*, vermids ik met de Punt van de Schaar, door de bekleedzelen heen ſtak. De Wateren ſpooten 'er tot omtrend drie Pinten vol met een ſnelle ſtroom uit, in een *Bekken* van ruim drie Pinten, hetwelk de *Vroedvrouw* 'er onder hield om het te vangen.

Het Hoofd aldus ontleedigt zynde, wierd nederwaards in de *Schede* geperſt, en dit was haar éérſte Kind, en wierd door eenige zwakke *Weden* verloſt. Hoewel 'er geduurende deze meêr dan een Pint Water ontlaſt werd, zodat het *Bekken* vol was.

Nadien nu de *Weden* zwak waren, zo holp ik de verlosſing, door met myn vingeren aan de opening te trekken. Het Kind was verſcheiden Dagen dood geweeſt.

TWEEDE GEVAL.

Van een ander Waterhoofd, *dat geöpend is met de* Schaar, *en verloſt is met behulp van den* Stompen Haak.

Dezelfde *Vroedvrouw*, haalde my by eene andere Vrouw, twee Jaaren daarna, hebbende, by haar ondervinding van 't vóórgaande Geval, bevonden, dat het Kind dan een *Waterhoofd* had, om dat de *Beenderen* van de Hersſenpan een' grooten afſtand van malkander hadden.

De Vrouw had het Kind in verſcheiden Dagen niet beweegen gevoelt, en maar zwakkelyk eenige Weeken te vooren; de Vliezen waren Daags te vooren gebrooken; de *Weden* waren menigvuldig en ſtreng, maar zy deden het Hoofd niets vorderen.

Ten tyde van eene *Wede*, vond ik de Huid des Hoofds zeer geſpannen, en den *Moedermond* volkomen geöpend; wanneer de *Wede* ophield dan voelde men de *Beenderen* van de Hersſenpan los, en zy lieten zich gemakkelyk binnen de bekleedzelen beweegen, hetwelk een vaſt teeken was, dat het Kind verſcheiden Dagen had dood geweeſt, en dat ik niet wel zoude doen, van de *Baarende* langer in ſmerte laaten liggen.

Toen

Toen zy op haar zyde lag, doorboorde ik de bekleedzelen, gelyk in 't vóórige Geval; ik vong de Wateren in Lywaat, dat onder haar gelegt was. Daar wierd een groote meenigte ontlaft, en de *Beenderen* lieten zich verbryzeld voelen, ſchooven over malkanderen heen, nochtans, na verſcheide ſterke *Wede*, was het Hoofd maar alleen, tot in het middelſte gedeelte van 't *Bekken* gezakt.

Ik dan beproefde om byſtand te bieden, door te trekken met myne Vingeren aan de opening; maar dit hulpmiddel was niet kragtig genoeg, ik bragt om die rede den *Stompen Haak*, binnen de Hersſenpan. Met behulp van dit Werktuig en myne Vingeren, haalde ik het Hoofd 'er allengskens uit, en het lighaam klein zynde, wierd gemakkelyk verloſt. Het Kind ſcheen verſcheiden Dagen dood geweeſt te zyn, want eenige Deelen zagen 'er bont en blaauw uit, en de Opperhuid ſcheide, op de minſte aanraaking, van de Huid af.

Het is waardig aan te merken, dat, ſchoon de Vrouw de *zaamevloeijende Kinderpokjes*, in de vyfde Maand haarër Dragt gehad had, dat zy herſtelde en tot haar vollen tyd voortging, en dat 'er geen Spoor van aan 't Lighaam van 't Kind te vinden was.

DERDE GEVAL.

Van een Moeijelyken Geboorte, *door de groote van 't* Kind *en de engheid van 't* Bekken *der* Moeder, *waar de* Verloſſing *verricht wierd met den* Stompen Haak.

In 't Jaar 1727, wierd ik des voormiddags by eene Vrouw hier omſtreeks gehaald, die verſcheiden Dagen in Arbeid gezeeten had. Zy was te vooren tweemaal met groote moeite verloſt, ſchoon de Kinderen klein, en voor den vollen tyd gekomen waren.

De *Vroedvrouw* verhaalde my, dat de Vliezen twee Dagen te vooren gebrooken waren, en ſchoon de *Weden* zeer ſtreng geweeſt waren, dat het een langen tyd geduurd had, eêr het Hoofd in het ónderſte gedeelte van 't *Bekken* gezakt was; dat zy in hoop geweeſt was, dat het zoude gebooren worden, door ieder ſterke *Wede*, geduurende den geheelen voorgaande Nagt; maar dat de *Weden* ophielden, en de Vrouw zwakker wierd, en dat zy aan de Vrinden verzogt had, om meêrder byſtand.

By de onderzoeking, vond ik de *Schamelheid* zeer gezwollen, het Hoofd laag in 't *Bekken*, en een groot Gezwel aan de *Kruin*, hetwelk buiten den *Schedemond* uitſtak.

De Pols der *Baarende* was zwak, en tusſchenpooſend, gelyk in een Stervende omſtandigheid; dus waren dan haare *Weden* zeer zwak en kwaamen met lange tusſchenpooſen wederöm. Ik maakte de Vrinden bekend, dat de Vrouw in een groot gevaar was, zelfs, al was zy verloſt, om rede van haar buitegewoone zwakte; en zeide tegen hen, dat een ſpoedige Verlosſing het eenigſte middel tot behoud van haar leeven was, en dat ik álles doen zoude, wat 'er in myn vermogen was.

Toen zy op haar zyde lag, beproefde ik, om het Hoofd ópwaards te brengen, om meêrder ruimte in 't *Bekken* te verkrygen, tot inbrenging van een *Slinger* over de *Kruin*, maar het was zó laag gezakt, en zó vaſt geklemt, dat ik het niet beweegen kon.

Toen my deze Handelwyze mislukte, en 'er geen tyd van beraad overig was, zo opende ik het Hoofd met de Schaar, en bragt den *Stompen Haak*, aan de buiten zyde van hetzelfde, toen beproefde ik de Verlosſing, door met de eene Hand, aan het Werktuig, en met de Vingeren van de andere Hand, aan de opening te trekken; maar de *Haak* glipte af, en ik bragt hem toen aan de andere zyde van 't Hoofd, en, daar beeter houdende dan te vóóren, zo ontlaſten de Hersſenen zig uit de opening, naar maate het Hoofd vorderde; na welke het Kind ſpoedig en gemakkelyk verloſt wierd.

Na de onderzoeking van 't Lighaam, was het zeeker, dat het eenige Uuren vóór de Verlosſing dood geweeſt was, want de *Lippen* en het *Balzakje*, zagen 'er bont en blaauw uit. De éérſte vaſthouding des *Haaks* was aan het áchterſte gedeelte des Neks, maar de tweede, aan het vóórſte gedeelte boven de *Onderkaak* geweeſt.

De Gezwollene Deelen van de *Baarende* waren zwart, bont en blaauw, na welke ontdekking, ik een verſterving vreesde, die in de *Baarmoeder* begonnen was, voornamelyk, om dát zy den vóórgaanden Nagt, over geweldige Pynen in den Buik, geklaagt hadde; en geene gehad had, dan eenige Uuren te vooren, en deze omſtandigheid wierd my niet verhaald vóór de Byſtand, maar wél ná dat ik haar verloſt had.

Den volgenden Dag wierd my onderricht, dat zy allengskens zwakker, en Eilhoofdig wierd, en den volgenden Morgen overleed. Ik ben nu waarlyk overtuigt, dat na veele Voorbeelden die ik gehad heb, indien ik daags te vooren was gehaald geweeſt, dat ik de Moeder behouden had. Ik ben nu ook verzeekerd, dat, indien ik het gebruik der Tang gekend had, dat ik niet verpligt zou hebben geweeſt, om het Kinds Hoofd te openen, voornamelyk, om dat hetzelve zo laag gezakt, en het *Bekken* niet mismaakt was.

VIERDE GEVAL.

Van een Moeijelyk Geval, *waarin het* Hoofd *laag gezakt was; en ik gepoogt had, om het* Kind *eérſt te keeren, en met den* Slinger *te haalen; maar verpligt was, om het met den* Scherpen Haak *te verloſen: het* Kind *was dood, en de* Buik *gezwollen.*

In 't Jaar 1732, wierd ik gehaald by eene Vrouw, welken eenen lange tyd in Arbeid geweeſt was, en zy had het Kind niet beweegen of ſpringen gevoeld, zederd twaalf Dagen, op welken tyt, zy, in een groote vrees zynde, van een Paard was geworpen geweeſt: na dit berigt, oordeelde de *Vroedvrouw*, dat het Kind dood was.

Toen ik het Geval onderzogt, zo vond ik het Hoofd des Kinds laag in 't *Bekken* gezakt; de ſtoffen die ontlaft waren in 't Linnen, van een bruinächtige kleur en van een krengächtige reuk; de *Baarende* zeer afgemat, wegens den langen aanhoudenden Arbeid, en de *Weden* waren zeer zwak.

Na haar in een Stand gebragt te hebben, als in de 25ſte *Verzameling* No. 1. 1ſte *Geval* beſchreeven is, beproefde ik het Kind te keeren en by de Voeten te haalen, maar konde het Hoofd niet boven den *Rand* des *Bekkens* brengen. Na het doen van deze pooging, was ik overtuigd, dat de tegenhouding van de Verloſing, niet ontſtond van een eng *Bekken*, noch van een groot Hoofd.

Met een groote moeite bragt ik den *Slinger*, in de gedaante van een lus, over het vóórſte en áchterſte gedeelte des Hoofds, binnenwaards.

Dit gedaan hebbende, trok ik zagtelyk onder ieder *Wede*, welke het Hoofd niet deed beweegen, of veränderen van plaats; dit verpligte my, om myn Macht te vermeerderen, maar de *Slinger* ſlipte van 't Hoofd af.

Om dat 'er geen tyd van beraad was, zo opende ik het Hoofd, en beproefde de Verloſing, gelyk als in het vóórige Geval; maar niet ſlaagende, lag ik den *Stompen Haak* weg, en bragt een rechten *Scherpen Haak* binnen, met welken ik het Hoofd uithaalde, echter niet zonder een groote Magt te gebruiken.

Ik ondernam toen om het Lighaam te verloſen, maar bevond, dat dit niet geſchieden konde, en vermoedende dat dus de moeijelykheid der Verloſing door een buitegewoone uitzetting van de Buik des Kinds ontſtond, zo bragt ik, om die rede, een rechten *Scherpen Haak* langs de *Borſt* binnen, maar die wilde niet houden, echter had ik daarmede de *Borſt* geöpend.

Ik bragt andermaal hetzelfde Werktuig, zo hoog ik konde, binnen, en eindelyk verloſte ik ook, met groote Magt en Arbeid, het Lighaam.

Na alles wél onderzogt te hebben, zo vond ik, dat de Moeijelykheid ontſtaan was, door de buitegewoone uitzetting van den Buik des Kinds, ná zyn dood, en dat de *Scherpe Haak* in de éérſte beproeving, de *Borſt* maar alleen geöpend had; maar dat na het openen van den Buik, in de tweede onderneeming, de Zwelling verminderd was.

De *Slinger* had het vel afgeſchaaft, en het *Panvlies* geſcheurd van het Achterhoofd.

VYFDE GEVAL.

In 't Jaar 1753, wierd ik gehaald door een *Vroedvrouw* by een Geval van dezelfde Natuur, waar ik het Hoofd verloſte met de Tang; maar niet in ſtaat zynde om het Lighaam van 't Kind te verloſſen, was ik verpligt éérſt de Borſt open te ſcheuren, en daarná de Buik. In deze Bewerking vond ik, dat de kromme *Scherpe Haak* beeter dan de rechte van die natuur gelukte.

ZESDE GEVAL.

Van een Moeijelyken Arbeid, *waarin de* Baarmoeder *vóór de* Schouderen *des* Kinds *te zaamen getrokken wierd.*

In 't Jaar 1743, zond een *Vroedvrouw* om my, om by één van haar Vrinden te komen, in een van de *Werkhuizen*, die vyf Dagen in Arbeid had gezeeten, en verzuimt was van den *Meeſter* en de *Vroedvrouw* van 't zelfde Huis.

De *Vroedvrouw* verhaalde my, dat zy by de Vrouw was geweeſt, ál die Nachten, in welken zy een groote meenigte Bloed had ontlaſt, en dat zy dacht, dat het Kind dood was, om dat de Vrouw in twee Dagen geen leeven gevoeld had.

By de onderzoeking, ontdekte ik het Hoofd laag in 't *Bekken;* maar haar zodanig verzwakt, dat ik oordeelde den *Meeſter*, die haar verlaten had, tot my te zenden, maar die was niet te vinden.

Om dat 'er een groot gevaar was, door langer te wachten, oordeelde ik, dat het beeter was, haar alle mogelyke hulp toe te brengen. In 't eerſt beproefde ik, om haar met de *Tang* te verloſſen, maar ik was verwonderd, dat ik niet ſlaagden, ik vond toen het Hoofd niet groot, dat het Werktuig zo gemakkelyk binnen gebragt en valt gemaakt wierd.

Toen

Toen ik op de vóórnoemde wyze niet ſlaagde, zo opende ik het Hoofd, met voorneemen, om met myne Vingeren en den *Stompen Haak*, aan de binnezyde van de Hersſenpan hulp te bieden, maar ik konde met al myn Magt hetzelve niet om laag brengen. Echter, door het uithaalen van het *Achterhoofdbeen*, en het ééne *Wandbeen*, kreeg ik meêrder ruimte tot inbrenging van myn Hand, zó dat ik met myne Vingeren ontdekte, dat het ónderſte gedeelte der *Baarmoeder* ſterk om den Hals van 't Kind gewurgt of tezaamgekrompen was; hetwelk ik allengskens verwydde: en toen bragt ik één van de Armen neederwaards, waaräan ik, en aan de verbroken *Beenderen* en het *Panvlies*, met beide myne Handen trok, en eindelyk het Kind, met minder moeite dan ik gedagt had, uithaalde.

In de opbrenging van myn Hand, om de verwyding te doen, gingen myn' Vingeren langs den *Moedermond*, welke rondöm het middelſte gedeelte des Hoofds gewrongen was, maar ik was verwonderd, dat ik noch een zamekrimping vóór de Schouderen vond. Dit was de éérſte rys, dat ik de *Baarmoeder* op twee verſchillende plaatzen, zó ſtrengelyk te zaam gekrompen heb waargenomen, voornamelyk het ónderſte gedeelte vóór de Schouderen; eene zamekrimping, die gemeenelyk toegeſchreeven word aan de *Moedermond* te zyn.

De Vrouw herſtelde tegen verwachting, maar bleef lang in een zwakkelyke omſtandigheid. Door de bonte en blaauwe verſchyning der *Lippen*, en de *Schaamdeelen* van 't Kind, was het waarſchynelyk, dat hetzelve, van dien tyd af, dat het de Moeder niet had beweegen gevoeld, in de *Baarmoeder* dood geweeſt is.

ZEVENDE GEVAL.

In 't Jaar 1737, wierd ik gehaald in een Geval van dezelfde natuur, alleen met dit onderſcheid, dat het Hoofd laager, en in een langächtige gedaante gedrukt was; de Vrouw was ook ſterker dan de vóórgaande, en was door geene *Bloedſtortingen* verzwakt; maar, om dat zy lang in den Arbeid gezeeten had, het Hoofd laag zat, en de *Weden* zederd eenige Uuren begonnen te verminderen, zo was ik verpligt haar byſtand te bieden, indien ik haar niet in gevaar van haar leeven wilde brengen.

Voor éérſt beproefde ik de Verloſſing met de *Franſche Tang* te doen; aangeprezene door den *Heer* BUITER, te vinden in de Proeven van EDINBURGH, maar deze was te lang en onbekwaam, om haar vylig in te brengen, en een genoegzaame vaſt houding te doen.

Alhoewel het Geval zeer bekwaam ſcheen, om gebruik van dit Werktuig te maaken, het Hoofd zeer laag zynde, zo wilde ik het ándermaal niet ondernemen, om dat my toen die handelwyze noch niet zo bekend was, dus ondernam ik de Verloſſing met de *Slinger* of de *Balyn*, maar niet vermogend zynde, om hem

hem over het Hoofd te brengen, toen begreep ik, dat, ſchoon hy tamelyk vaſt hield, en ik een aanmerkelyke macht door de trekking oeffende, niet ſlaagen zoude.

Deze Handelwyze ook niet gelukkende, wachte ik een poos, terwyl 'er door de trekking, *Weden* veroorzaakt waren; maar de Vrouw zwakker wordende en verzekerende, dat zy geen leeven van het Kind, in zeeven of acht Dagen gevoeld hadde; deed my beſluiten, dat het Kind dood was, en dat de zwelling van den Buik, de Verloſing vertraagde.

De Vrouw en de Vrienden ongeduldig zynde, zo beſloot ik, ſchoon de Vrouw in een groot gevaar van haar leeven te verliezen was, de Verloſing van 't Kind door het Hoofd te openen, en de uithaaling van 't Lighaam met behulp van den *Scherpen Haak*, te onderneemen. Maar ik konde het Hoofd, vóór dat 'er de Herſenen en verſcheiden *Beenderen* van de *Herſenpan* ontlaſt waren, en de Buik geöpend was, niet verloſen.

Het Lighaam van 't Kind, was overäl bond en blaauw, en zeer gezwollen zo dat het waarſchynlyk was, dat het Kind van dien tyd af, dien de Vrouw gemeld heeft, dood geweeſt is. Zy herſtelde weder als of deze zaaken niet gebeurd waren.

ACHTSTE GEVAL.

Van een Moeijelyke Arbeid, *waarin het* Hoofd *van 't* Kind *hoog in een naauw* Bekken *zat, hetwelke met de* Hand *en* Stompe Haak *verloſt is.*

In 't Jaar 1724, zond *Mejuffr.* MURHEAE *Vroedvrouw* in HAMILTON, my by eene Vrouw, die een endweegs van my woonde, welke twaalf Uuren achterëen, in een Koortsächtigen Arbeid geweeſt was, na dat de *Moedermond* voor het grootſte gedeelte geöpend, en de Vliezen gebrooken waren.

By de onderzoeking, vond ik het Hoofd noch hoog, boven den *Rand* van 't *Bekken*, en ruſtende op de vóóruitſteeking van het laatſte *Wervelbeen* der *Lenden*, en het ópperſte gedeelte van 't *Heiligbeen*, die den Doorgang eng maakte. Deze engheid des Doorgangs, liet zich niet boven de twee, en een' half Duim, van de vóórnoemde *Beenderen*, tot de *Schaambeenderen* voelen. Ik beval om die rede, haar ſtil in 't Bed te houden, tot herſtelling van haar afmatting, en tyd te vergunnen, om het Hoofd te doen zakken, in een langzamen voortgang; als ook om een verkwikkende *Slaap* te genieten, tuſſchen de *Weden*. Deze orde had den gewenſchten uitſlag: maar gewagt hebbende van den Morgen tot aan den Avond,

Avond, en vindende dat het Hoofd maar alleenig een weinig zaam gedrukt was, tot eene Kegelächtige gedaante, in het enge gedeelte van 't *Bekken*, zo zond ik om eenen anderen *Heer* van deze Konſt.

Na dat wy den geheelen Nagt te vergeefs gewagt hadden, vernamen wy dat de *Baarende* verzwakte, en dat het Hoofd niets vorderde, dus vonden wy goed om de Verlosſing te onderneemen, eêr zy door het te lang wachten in een groot gevaar van haar leven mochte geraaken: wy overwogen dan, dat het *Bekken* eng, en dat het onmogelyk was, om het Kind 't leven te behouden, en indien het ongemeen groot was, dat dan ook het leeven van de Moeder in gevaar zoude zyn.

De Vrouw dan in een bekwaame ligginge gebragt, en, op een zorgvuldige wyze, het vóórüitſteekende *Panvlies*, ('t welk zeer gezwollen was,) met de Schaar geöpend hebbende, maar door een van de *Wandbeenderen* heen, zo bragt ik 'er twee Vingeren van myn linkerhand in, en beproefde, om het Hoofd ten tyde der *Weden* neederwaards te haalen, maar vindende, dat deze onderneeming niet vermogend was, om hetzelve te beweegen, zo bragt ik 'er den *Stompen Haak* in, en wél eerſt binnen de *Hersſenpan*, maar dit gelukte ook niet, vermids hy afgleed: toen bragt ik twee Vingeren aan de buiten zyde des Hoofds, aan de rechter zyde van't *Heiligbeen*, en langs dezelve, den *Haak* met myn Rechterhand, tot aan het ópperſte gedeelte van 't Hoofd. Daarna ruſte ik een weinig, tot dat 'er weeder eene *Wede* kwam, toen bragt ik ándermaal de Vingeren van myn Linkerhand in de opening, en begon te trekken; maar bevindende, dat deze vaſthouding van 't Werktuig, het Hoofd te veel tegen de *Schaambeenderen* drukte, zo bragt ik het vóórwaards naar de rechter *Lieſch* toe, en toen trok ik met de Vingeren en den Haak, het Hoofd áchter- en neederwaards, langs het onderſte gedeelte van 't *Heiligbeen*, en ter zelver tyd verzogt ik de Vrouw dat zy ſterk nederwaards wilde persſen.

Om de Deelen der Vrouwe, voor de Beſchadiging, zo veel my mogelyk was, te beſchermen, herhaalde ik deze onderneming by tusſchenpooſen, zo dat zy op het laatſt het Hoofd ter Waereld bragt, dat in een lange en vlakke gedaante gedrukt was. Dit verricht zynde, wierd het Lighaam op eene langzame wyze, ook verloſt, echter niet zonder eenig geweld te gebruiken.

By de onderzoeking van 't Kinds Hoofd, zo vond ik, dat de éérſte vaſthouding van den Haak, boven het Oor was geweeſt, en de tweede, aan de tegenövergeſtelde zyde boven de *Onderkaak;* en dat de opening met de *Schaar* in het linker *Wandbeen* gemaakt was.

Myn' Vingeren en Duim hadden zo veel magts geoeffend tot de uithaaling van 't Hoofd (om het langs de *Schaambeenderen* onder in het *Bekken* te brengen,) en daarenboven het geweld van den *Haak*, dat de *Beenderen* te zaamen kwaamen, en de Hersſenen door de gemaakte opening zig ontlaſtede, doch ſchoon

het Hoofd klein was, zo moeſt ik echter groote Magt oeffenen, om hetzelve door het enge *Bekken* heen te haalen.

De Vrouw herſtelde tamelyk, maar leefde niet zo lang om noch een Kind ter Waereld te kunnen brengen.

Zie verder de 34ſte *Verzameling*, No. 2. het 10de *Geval.*

NEGENDE GEVAL.

Van een Moeijelyke Verlosſing, *waarin het* Kind *door den* krommen ſcherpen Haak *verloſt is*, *wiens* ſcherpe Punt *bedekt was.*

In 't Jaar 1753, wierd ik, des Morgens om drie Uuren, gehaald by eene Vrouw, welke een langen tyd in Arbeid geweeſt was, en ik voelde dat het Hoofd voorkwam, en omtrend een derde gedeelte tot een langächtige gedaante, in een zeer naauw en mismaakt *Bekken* needer geperſt was. Alhoewel nu de Kraamvrouw in geen ſcheinbaar gevaar was, doch zy echter benevens de Vrienden vol angſt voor de Verlosſing zynde, en ik hen niet overreden kunnende, om meêrder geduld te hebben, zo ik ſchreef ik haar een *Mixtur* vóór, om tyd te winnen, en beval aan de *Vroedvrouw*, de Vrouw niet verder af te matten, en haar zo veel mogelyk was in 't Bedde te houden.

Toen ik in den achtermiddag, weder kwam zo vond ik het Hoofd een weinig laager gezakt, en de Vrouw veel verfriſt door de Ruſt en Slaap, die zy tuſſchen de *Weden* genooten had. Ik moedigde haar aan om noch meerder geduld te oeffenen, en by aanhoudendheid de *Mixtur* nu en dan te gebruiken.

Den volgenden Morgen om twee Uuren, wierd ik wederöm gehaald, en vond haar zeer veel verzwakt; haar *Weden*, die ſtreng en menigvuldig geweeſt waren, waren nu zelden en zwak; behalven dat 'er zich een *Bloedvloeijing* begon te openbaaren.

Het Hoofd was niet laager gezakt, alleenig was de Huid des Hoofds gevormd, door de lange drukking, tot een groot Gezwel aan de *Kruin;* 't welk my verhinderde de waare ligging des Hoofds te ontdekken; maar het was noch hoog in 't *Bekken*, en ik oordeelde dat het ééne *Oor* áchterwaards tegen het *Heiligbeen* lag.

Dit niet tegenſtaande was ik bevreesd, dat de Vrouw door de *Weden* niet zoude Verlosſen, evenwel om dat zy haar inbeelde het Kind noch te voelen leven, zo wagte ik eenige *Weden* af, en beproefde om haar in verſcheiden ſtanden te brengen, om de Verlosſing te bevorderen; maar vindende, dat haare kragten meêr en meêr vervloogen, en de vloeijing toenam, zo begon ik te vreezen dat de lyderes omkomen zoude, indien ik myn byſtand langer uitſtelde.

Heb-

Hebbende haar toen gelegt in dezelfde ligging, gelyk ik in de 25ste *Verzameling* No. 1. het 3de *Geval* beſchreeven heb, en den *Schedemond* geöpend hebbende, zo dwong ik het Hoofd opwaards, om meêrder kennis van den Stand deszelven te verkrygen; maar ik konde noch het *Oor*, noch het áchterſte gedeelte des Hals met myne Vingeren bereiken, zonder verder meêr geweld te moeten oeffenen, en dit dorſt ik niet onderneemen, uit oorzaak van de Vlocijing.

Echter maakte deze beproeving my bekend, dat het Hoofd te groot was, en 'er geen hoop ſcheen te zyn, om het Kind te behouden door de keering en by de Voeten te haalen, en dat het ook onmogelyk was, om het met de Tang te verlosſen.

Om de Vrouw voor gevaar te bevryden, zo opende ik het Kinds Hoofd met de *Schaar*, en ten tyde der zwakke *Weden*, beproefde ik éérſt, om het met myn' Vinger en den *krommen ſcherpen Haak*, met de Punt bedekt, binnen de opening gebragt, te verlosſen: maar ſchoon, na het doen van verſcheiden pogingen, en het uithaalen van het Vóór-, Achter- en het rechter *Wandbeen*, zo ſlaagde ik niet, tot dat de *Haak* aan de buiten zyde, langs de verbrooken overblyfzels, omtrend den *Onderkaak*, geveſtigd was.

Ik ruſte toen een poos, om dat ik de Kramp in myn' Vingeren had, na welke ik de *Schede*, die de Punt van 't Werktuig dekte, losmaakte, en neederwaards bragt, en vond daarna, dat de Haak vaſt hield, en toen haalde ik eindelyk het Hoofd 'er uit.

Ik heb het in een Doek gewonden, en verſcheiden beproevingen gedaan, om het Lighaam te verlosſen, maar konde het met al myn Magt, niet beweegen, tot dat ik met denzelven *Haak* langs de Borſt en Buik, en door het openen van deze, gelyk in 't 4de *Geval* van deze *Verzameling*, de verlosſing volbragt, en inderdaad, niet zonder afmattinge.

Door de Lootkleurige verſchyning des Kinds Buik, waren de Vrouw en de Vrinden overtuigd, dat het Kind al eenigen tyd had dood geweeſt, en dat de moeijelykheid ontſtaan was, van de buitengewoone uitzetting, en verrotting des Kinds Buik.

Het was de Vrouw haar éérſte Kind, en ik ſtond haar in de Verlosſing van het tweede en derde by; haar Arbeiden waren wél langwylig, en de Kinderen groot, maar wierden eindelyk vylig verloſt.

TIENDE GEVAL.

Van een eng Bekken *en een groot* Kind, *dat met twee* kromme ſcherpe Haaken *verloſt is.*

in 't Jaar 1745, wierd ik gehaald door een *Vroedvrouw* by eene Vrouw ten

haaren Huize, het Kind kwam, voor het grootſte gedeelte op dezelfde wyze, gelyk in het voorige Geval, vóór; zy had tamelyke ſterke *Weden*, en wierd nu en dan overvallen van *Braakingen;* maar, om dat zy niet in een merkbaar gevaar was, zo ſchreef ik haar een weinig aftrekzel met de Sp. Mindereri vóór.

Toen ik wederom gehaald wierd, vond ik dat de zwakte toegenomen had, door de aanhoudende *Braaking*, en den langduurenden Arbeid; om die rede beproefde ik éérſt de keering van 't Kind, maar in 't opbrengen van 't Hoofd, vond ik hetzelve groot, en het *Bekken* zeer eng, zo dat ik het Kind, door deze Handelwyze, niet konde behouden.

Ik ondervond dan ook, dat de Tang of Slinger, van geen dienſt konde zyn; echter wachte ik een poos, of na de rekking der Deelen, het Hoofd, niet laager zoude zakken, maar vindende geen verändering, en dat de Vrouw overvallen wierd door *Flaauwtens*, zo opende ik aanſtonds het Hoofd, en ondernam de Verloſſing met den *Stompen Haak*, gelyk in 't voorgaande Geval.

Maar deze onderneeming mislukkende, en het Voorhoofd aan de linker zyde van het *Bekken* zynde, zo bragt ik één van de *kromme ſcherpe Haaken*, langs de linker zyde van 't *Heiligbeen*, binnen, boven de *Onderkaak*; maar vindende, dat ik het Hoofd op deze wyze, tegen het *Schaambeen* aantrok, zo bragt ik de ándere aan de tegenöverzyde van het *Heiligbeen* binnen, en bragt die allengskens over het Achterhoofd van 't Kind, naar de rechter *Lieſch* van de Moeder.

Toen ik bevond dat beide de Werktuigen vaſt hielden, en geſlooten hadden opgelyke wyze als de Tang, zo begon ik te trekken met grooter en grooter kragt; waardoor ik het Hoofd laager in het *Bekken* bragt, maar toen het niet verder vorderen wilde, zo ontſloot ik de *Haaken* en trok met de ééne die aan de rechter zyde was, door welken het Hoofd áchterwaards tegen het *Heiligbeen* gedrukt en verloſt wierd. Schoon ik álle mogelyke voorzorge gebruikte, nochtans vereiſchte het Geval, (by deze Vrouw die haar éérſte Kind verloſte,) door de laatſte trekking, dat de *Bilnaad* een weinig ſcheurde; maar door de bekwaamheid van de *Kraambewaarſter* herſtelde de Vrouw, zonder dat zy 'er iets van wiſt.

ELFDE GEVAL.

Daar het Kind *met het* Aangezigt *vóórkwam*, *met het* Hoofd *laag in 't* Bekken, *en verloſt wierd met den* krommen ſcherpen Haak.

In 't Jaar 1746, ontfong ik een Boodſchap van een *Heer* van deze Konſt, die my verzogt om hem by te ſtaan, by een Verloſſing van eene arme Vrouw, en

en mede te brengen twee van myne Leerlingen, dat de *Baarende* toegeſtaan had, tot eenige belooning van myn Arbeid.

Hy had den geheelen Nagt by haar geweeſt; haare *Weden*, die in 't eerſt ſtreng waren geweeſt, wierden zwakker; hy had verſcheidemalen beproefd, om het Kind te keeren, en by de Voeten te verlosſen; maar was niet geſlaagt; en, om dat hy afgemat was, zo had hy zyn toevlugt tot my genomen.

Ik dan beproefde, op dezelve wyze, om het by de Voeten te willen haalen, en leide de Vrouw, om die rede, op de Kniën en Elleboogen, volgens de opgaaf van VAN DEVENTER, op dat de drukking, of de Magt der Spieren van den Buik mogte verminderen; maar na verſcheiden beproevingen was ik niet inſtaat, om het Hoofd te beweegen, tot brenging van myn Hand in de *Baarmoeder*.

Het Aangezigt was zeer gezwollen, en de Kin naar het *Heiligbeen* gekeerd, ik bragt de Tang langs de *Ooren*, aan de zyde des *Bekkens*, binnen; maar na verſcheiden poogingen, kon ik het niet laager brengen, noch de Kin naar de *Lieſch* of *Schaambeen* draaijen.

Daarna beproefde ik, om het Hoofd met de *Schaar* aan het *Vóórhoofds-been* te openen, 't welk by de *Schaambeenderen* was; maar dat *Been* was zo dik, dat ik 'er geen opening, groot genoeg tot ontlaſting van de Hersſenen, in maaken konde.

Alle die verſchillende Handelwyzen nu niet gelukkende, zo bragt ik 'er twee *kromme ſcherpe Haaken*, aan ieder zyde één, binnen, door welke de *Beenderen* van het Hoofd geöpend wierden de Hersſenen ontlaſte zig, het Hoofd wierd kleiner en 't Kind verloſte.

Die *Heer* verhaalde my daarna, dat de Vrouw, alſchoon zy door de langwyligen Arbeid, en het geweld van de Verlosſing veel geleeden had, echter noch herſtelde, als of 'er zulk een zwaarigheid niet gebeurd was.

TWAALFDE GEVAL.

Van de zelfde natuur, in welke het Aangezigt *vóórkwam, en het* Kind *op gelyke wyze met den* krommen ſcherpen Haak *verloſt is.*

In 't Jaar 1747, zond een *Vroedvrouw* van de zeeve Deelen om my, of om één van myn oudſte Leerlingen, om haar in eene Verlosſing van een Arme Vrouw by te ſtaan.

Ik kon niet komen, zo dat de *Heer* POTTER 'er naartoe ging, en hy vond, dat het Aangezigt van 't Kind vóórkwam, dat de *Baarende* afgemat was door den langduurigen Arbeid, en dat hy getragt had, om het Kind te keeren, maar zulks niet gelukkende, zo zond hy om den *Heer* CHAPMAN, die langer myn Leerling was geweeſt; die van gelyke getragt heeft, om het Kind te keeren, en het met de Tang te verloſſen: maar ook miſte in zyne poogingen, zo dat 'er myn hulp vereiſcht wierd.

Toen ik aan het Huis kwam, zo verhaalde my de *Vroedvrouw*, dat de Vrouw te vooren gemakkelyk verloſt was; en dat zy haar in 't eerſt verbeeldde, dat het Kind met de Billen vóór kwam, en een langen tyd gewagt had, tot dat haar Lyderes ſterk begon te beſwyken; waarop zy eindelyk haar misſlag ontdekt had; en dat in plaats van de Billen, het Hoofd vóórkwam, en eenige Uuren in dien Stand gebleeven was; om welke reede zy, tot behoud van de *Baarende*, om byſtand verzogt had.

Ik vond het Aangezigt van 't Kind zeer gezwollen, en de Kin aan de linker zyde van 't *Staartbeen*. In de onderneeming, om het Hoofd ópwaards te brengen, tot verkryging van meerder ruimte, van het ééne Blad der Tang in te brengen, zo vond ik het zó vaſt geklemd, dat het onmogelyk was om hetzelve te beweegen.

Toen ik deze beproeving deed, kon ik niet met zekerheid weeten, of het Kind dood was, en begeerig zynde om 't in leeven te behouden, zo bragt ik met groote moeite, het ééne Blad van de Tang, over het linker *Oor*, aan de linker *Lieſch*, en het ándere aan de rechter zyde van 't *Bekken* der Vrouw, en over het rechter *Oor* van 't Kind. Na verſcheiden poogingen gedaan te hebben, om het Hoofd met dit Werktuig te verloſſen, onder de zwaarſte *Weeën*, maar niet gelukkende, en bevreesd zynde, dat de *Baarende* omkomen zoude, indien ik haar niet ſpoedig verloſte, zo bragt ik de twee *kromme ſcherpe Haaken* binnen, en verloſte haar, op dezelve wyze, als in het voorgáánde Geval.

Het Hoofd was kleiner, en niet tot zulk eene groote lengte uitgeſtrekt, het kwam gemakkelyk uit het *Bekken*, zonder dat ik genoodzaakt was, om de Kin onder de uithaaling onder de *Schaambeenderen*, te draaijen.

De *Haaken* hadden een groote opening, in een ieder *Wandbeen*, naar de *Kruin* toe, gemaakt, hetwelk veröorzaakte, dat het grootſte gedeelte van de inhoudende ſtoffe zig ontlaſte, zo dat het Hoofd tezamen gevallen, en met minder moeite verloſte.

De Vrouw klaagde daarna over groote Pyn, en wel aan 't *Heilig*- en *Schaambeen*, 't welk ſcheen te ontſtaan van de Verrekking der Banden van deze *Beenderen*;

deren; maar door de houding van Ruſt, en het bevorderen van veel zweet, herſtelde zy eindelyk.

DERTIENDE GEVAL.

Van een moeijelyke Verlosſing, *waarin het* Bekken *eng, en het* Hoofd *groot was, hetwelk met den* krommen ſcherpen Haak *verloſt is.*

In de Maand *Auguſtus* 1749, haalde my een *Vroedvrouw* by eene Draagkoetsdraagers Vrouw, die van te vooren viermaalen door verſcheiden *Meeſters* was verloſt geweeſt, die geene van de Kinderen konden behouden.

Toen ik haar onderſloeg, zo voelde ik het Hoofd boven den *Rand* des *Bekkens*, en het ſtond vóórwaards over de *Schaambeenderen*, ter oorzaake van het vóórüitſtaande en bovenſte gedeelte des *Heiligbeens*, en het laatſte *Lendenwervelbeen*, welke een zeer *ſcherpen Hoek* vormde.

Schoon de Vrouw drie Dagen in Arbeid was geweeſt, nochtans ſcheen zy in geen gevaar te zyn, maar, om dat zy een weinig ſlaperig wierd, zo ſchreef ik haar een *Drankje* van *Tinct. Thebaic. Gt.* xx. en *Syrp. e Meconio Drachm.* ij. vóór en verzogt haar, zo ſtil te houden, als maar mogelyk was.

Ik wierd den volgende Morgen wederöm gehaald, en vond dat het Hoofd een weinig laager gezakt was, en dat de *Weden* noch ſtil waren, en om dat zy noch niets geſlaapen had, van het vóórnoemde *Drankje*, zo beval ik hetzelve te herhaalen; en liet één van myne Leerlingen by haar, en beval aan hem en aan de *Vroedvrouw*, dat zy, indien zy het noodig oordeelden, om my moeſten zenden.

Zy zonden dan om my omtrend ten elf Uuren in den Nacht, en gaven my te kennen, dat de *Baarende*, nu en dan, tusſchen de *Weden*, welke ſtreng geweeſt waren, geſlaapen had; dat de *Weden* nu begonnen te verminderen, en dat de *Baarende* zeer verzwakte, en 'er geen hoop was van te zullen verlosſen: toen oordeelde zy dat 'er myn byſtand noodzaakelyk was.

Om dat nu de helft van het Hoofd neederwaards, tot een platte gedaante, in den *Rand* van een mismaakt *Bekken* gedrukt was, zo moedigde ik de Vrouw aan, en gaf haar warme Wyn, waardoor haar kragt en geeſt opgebeurd, en de *Weden* in kragt aanwonnen.

Ik wachte verſcheiden Uuren, in hoop dat het Hoofd laager zoude zakken, en dat, indien het niet door de *Weden* mogt verlosſen, ik dan het Kind door behulp van de Tang zoude uithaalen; want het was onmogelyk geweeſt, om het Kind in 't leeven te behouden, indien ik het had keeren willen, in zulk een eng *Bekken*.

Vin-

Vindende eindelyk de *Baarende* en de *Weden* zwakker, en dat het Hoofd by aanhoudendheid, in dien zelfden ſtand bleef, en de Lyderes ook ſmeekte om de Verlosſing en het behoud van 't Kind, indien het mogelyk was; zo oordeelde ik wreed te zullen handelen, indien ik myn byſtand langer uitſtelde, en ondernam dan om álles te zullen doen, wat maar mogelyk was om Moeder en Kind te behouden.

Toen zy op haar linker zyde dwars over het Bedde lag, zo opende ik allengskens den *Schedemond*, en bragt de Vingeren van myn Linkerhand langs de linker zyde van het *Heiligbeen* binnen, en ik vond, dat door de vóórüitſchieting van 't laatſte *Wervelbeen* der *Lenden*, veröorzaakte dat het grootſte gedeelte van 't Hoofd vóórwaards over de *Schaambeenderen* gehouden wierd; ik bemerkte dan ook dat het Hoofd groot en zeer verbeend, en dat het Vóórhoofd naar de linkerzyde van 't *Bekken* gekeerd was.

Schoon ik een geringe hoop had van te zullen ſlaagen, nochtans beproefde ik om het Kind, indien het mogelyk was, door de Tang te behouden, en bragt ten dien einde de kleine ſoort binnen; maar de mismaaktheid van 't *Bekken* was oorzaak dat ik het Hoofd niet behoorlyk konde vaſt houden, want toen ik de trekking ondernam, glipte dezelve van 't Hoofd af; toen bragt ik de lange ſoort, die aan de zy de geboogen is, binnen. Zie verder de 34ſte *Verzameling*, het 10de *Geval*, en de vervulling van 't 5de *Geval*.

Om dat het ééne *Oor* naar de *Schaambeenderen*, en het ándere boven de vóórüitſteeking van de Mismaakte *Beenderen*, áchterwaards van 't *Bekken* was, zo vond ik my verpligt, het ééne Blad over het Vóórhoofd en het ándere over het Achterhoofd te veſtigen, door hetwelke ik een grooter vaſthouding verkreeg, om dat de bogt der Tang, zich beeter naar de holte van 't *Heiligbeen* ſchikte; maar om dat het breedſte gedeelte des Hoofds noch boven den *Rand* van 't *Bekken* was, zo was ik niet inſtaat om het Hoofd in die ligging, nederwaards te brengen.

Maar vindende, dat het te vergeefs was, om my langer met deze handelwyze op te houden, en bevreeſt zynde, dat ik de Deelen der Vrouw zoude kneuſen en aanleiding geeven, om te verſterven; zo lag ik de Tang weg, en ging, om de Vrouw haar leven te behouden, tot den laatſten Waarburg, en onäangenaame Handelwyze van 't Hoofd te openen over.

Om dat 'er geen van de Naaden vóórkwamen, om een groote opening, gelyk men tuſſchen dezelve verkrygen kan, te maaken, zo was ik verpligt, met een groote magt, een doorbooring met de *Schaar*, door een van de *Wandbeenderen* heen te doen, in dewelke gebragt hebbende twee van myn' Vingeren en den *ſcherpen Haak*, zo poogde ik het te verlosſen; maar hetzelve hiermede niet vaſt genoeg kunnende houden, lag ik dit Werktuig ook weg.

Hier-

Hierop bragt ik myn Hand aan de rechter zyde van het *Bekken* binnen, en den *ſcherpen Haak* opwaards, tuſſchen myn' Vingeren, en des Kinds Hoofd in, en ik veſtigde de Punt in het *Achterhoofdsbeen*, welk zo verbeend was, dat de *Haak* afglipte, en kon het zo ver niet doorbooren, als 'er tot de vaſthouding benoodigd was.

Ik herrinnerde, dat als het Vóórhoofd aan de linker zyde was, dat 'er dan gemakkelyker een doorbooring in de *Fontanella* en *Pylnaad* te maaken was, zo bragt ik myn' Vingeren en den *krommen Haak* met dezelve voorzigtigheid, gelyk te vóóren binnen.

Het laatſte *Wervelbeen* der *Lenden* ſtond zo veel voorlit, dat ik verpligt was het Werktuig meêrder naar de *Schaambeenderen* te richten: de punt draaide ik een weinig naar de ééne zyde, en hield hem digt tegen het Hoofd om de Vrouw niet te beſchadigen.

Toen ik begon te trekken, begon het Werktuig afteglippen, en de punt te verplaatzen, om welke rede ik hem veel hooger bragt dan te vooren, en recht plaatſte; toen begon ik in 't éérſt zagtelyk te trekken, tot dat ik vond, dat hy vaſt hield, daarna verloſte ik met veel moeite en geweld, het Hoofd; echter niet vóór dat 'er het *Vóórhoofdbeen*, *Wandbeenderen* en 't *Achterhoofdbeen* uitgehaald waren. In deze bewerking was ik verpligt, den *Haak* verſcheidenmaalen van plaats te moeten veranderen, tot dat hy ten laatſten aan de *Onderkaak* vaſt hield.

Daarna ruſte ik een weinig, en niet inſtaat zynde, om het Lighaam met myne Handen te verloſſen, dus was ik genoodzaakt den *Scherpen Haak* tot hulp te neemen, om het Lighaam te verminderen.

De *Heer* CHAPMAN en andere van myne Leerlingen, ſtonden, zo wel als ik, verwonderd, dat de Vrouw zó wél weder herſtelde, na dat wy de lengte van tyd des Arbeids, en het Geweld dat 'er geöeffend was, eer zy verloſſen konde, in overweeging naamen.

VEERTIENDE GEVAL.

Van een Verloſſing *met de* ſcherpe kromme Haak: *medegedeeld in een* Brief *van den* Heer R. P. *geſchreeven te* W— *den* 6de *January* 1741.

Volgens UEd. verzoek, zend ik een Verhaal van een onlangs gebeurd vóórval van eene Zaak, een tak der *Vroedkunde* raakende, waarin ik uw onder-

richtinge genooten heb, ik hoop UEd. zult my begunſtigen met een andwoord, en uwe gedachten over het volgende Geval mededeelen. Omtrend veertien Dagen geleeden, kwam een arme Vrouw tot haar vollen tyd, van haar tweede Kind; zy deed een ongelukkige Val, dewelke haar veel ongeruſtheid verwekte, maar daar openbaarde zich geen Arbeid voor giſteren, omtrend de Klok 8 Uuren in den Morgen, wanneer de Vliezen braaken, en de Wateren in groote menigte ontlaſteden. Ten drie Uuren in den achtermiddag, begonnen de *Weden* tamelyk ſpoedig te komen; daar was om eene *Vroedvrouw* gezonden, die de zaak onderzogt, en verklaarde, dat dezelve boven haar bereik was: zy zond één Uur daarna om een oud *Vroedmeeſter*, die in de buurd woonde, en wie op de rekening van een gering voordeel, den bode ongetrooſt wederöm zond. Hy kwam by my omtrent ten zes of zeven Uuren. Ik ging met hem; het was omtrend vier of vyf Mylen weegs ver. Ik vond by de onderſlaning eenen grooten Arm in de opening, en het Hoofd, hetwelk ik dan beſloot groot te zyn, kwam met het Vóórhoofd zydewaards, maar een weinig gedraaid, naar het *Schaambeen* toe, vóór. De *Weden* waren geheel opgehouden; ik zette haar in een behoorlyken ſtand, om het Kind te keeren; met eenige geringe moeite bragt ik 'er myn Hand binnen, om de Voeten te ontdekken, maar vond 'er geen. Myn Hand wierd ſtrengelyk gedrukt, met een wonderlyke klopping en zamekrimping van de Deelen; echter ontdekte ik een *Lieſch*, en vond een *Been* en Voet in een rechte Lyn ópwaards, zo dat ik hem onmogelyk bereiken konde. Ik draaide toen het Hoofd, en poogde het ópwaards te brengen, maar den tegenſtand was zo groot tegen my aan, dat ik zulks onüitvoerlyk vond. Ik verhaalde toen de zwaarigheid, hetwelk de *Vroedvrouw* vangelyke beveſtigde; en na een poos gewacht te hebben, verzochte zy om een *Heelmeeſter* in de buurd te laaten haalen, welke van de *Vroedkunde* eenige kundigheid had. Om dat ik een Vreemdeling was, en de Praktyk eerſt begonnen had, was ik blyde iemand te hebben, met wien ik raad en daad neemen konde, over dit Gevaarlyk Geval. Toen hy by my was, verhaalde ik het hem in alle Deelen, wat 'er haaperde en na de onderſlaaning, ſtemde hy toe, dat het onmogelyk was het Kind door de Keering te verlosſen. Wy dan kwaamen overëen, dat het onmogelyk was om te kunnen weeten of het Kind dood, of levende was; en het ééne Blad van de Tang te beproeven, hetwelk ik onder het *Schaambeen* met eenig geweld, inbragt; maar vindende hier door niet te kunnen ſlaagen, zo gaf ik hem het Handvatzel te houden, en bracht 'er den *ſcherpen Haak* in, en zo als het my voorkwam in 't oog gehaakt, maar gelyk bleek in den Mond des Kinds te zyn; en ten tyde als hy het Hoofd, met het ééne Blad der Tang, van de *Schaambeenderen* drukte, dan trok ik, maar ſchoot ééns of tweemalen door, tot dat ik ten laatſte vermoede, denzelven vaſt gehecht te zyn in de *Onderkaak*, en wy ſlaagden in de onderneeming. Eenige ligte *Bloedvloeijingen*, hadden zich al een poos geopenbaard. Ik verzuimde noch te melden, dat, eêr wy tot dit winhoopig werk overgingen zó vonden wy den Arm zeer gezwollen, dien ik in 't Schouderlid afdraai-

draaide: ook waren 'er geen teekens van leeven in 't Kind; maar het was zeer groot. De Moeder was daarna veel beeter dan wy verwacht hadden. De *Baarmoeder* liet zich, toen ik het Kind keeren wilde, voelen, als of zy haar Eyronde of ronde gedaante verlooren had, en ſcheen het Kind tegelyk als in een *Schede* te omvangen. Ik ben omtrend één en een' half Uur by haar geweeſt; de Wateren waren 12 of 14 Uuren te vóóren ontlaſt. Dit is, Myn *Heer* een oprecht Verhaal van een Handelwyze die ik tegen myn zin geoeffend heb, voornamelyk met den *Scherpen Haak*. UEd. Andwoord zal, myn voorgaande verpligtingen merkelyk vergrooten. *Een Vraag*, of 'er niet een onderneeming om het Kind te keeren kort na het Breeken der Vliezen had moeten geſchieden.

Myn Andwoord kwam genoegzaam op het volgende uit.

MYN HEER,

Niet twyffelende, indien UEd. eerder waart gehaald geweeſt, dat 'er dan meerder mogelykheid voor U had geweeſt, om het Kind te kunnen keeren, voornamelyk vóór dat noch ál de Wateren ontlaſt waren; maar indien nu eens ál de Wateren vóór het Hoofd en den Arm waren opgeſtopt geweeſt in 't opperſte gedeelte van 't *Bekken*, dan zou de zwarigheid even zo groot geweeſt hebben vóór, als ná de ontlaſting. Wat UEd. waarneemt omtrend de *Baarmoeder* dat is natuurlyk; want wanneer het Kinds Hoofd vóórkomt, en de *Billen* en de *Beenen* recht uitgeſtrekt zyn, naar den *Bodem* toe, dan omvangt de *Baarmoeder* het Kind, gelyk als in een lange *Schede*, en zy ſtaat recht op en neer in den Buik; maar wanneer het Kind vóórkomt, met een ander gedeelte, als het Hoofd, dan is de *Baarmoeder* meerder Kogelvormig en het Kind word gemakkelyker gekeerd. My dunkt UEds. Handelwyze van éérſt te beproeven om het Kind te keeren, die is recht; en niet ſlaagende, een beproeving met het ééne Blad der Tang te doen, voornamelyk, om dat de Arm neederwaards was, ſchoon ik zelden vind, dat het ééne Blad meêrder dienſt doet, dan of beide aangelegt worden. Niet twyffelende of UEd. kon het Kind niet verloſſen, en dat de Arm UEd. onder de Bewerking hinderlyk was, dus was 't noodzakelyk om hem uit den weg te ruimen. Doch UEd. meld niets, van het openen des Hoofds met den *Haak* voor en aléér gy hetzelve uithaalde, om dat dit altoos de groote verminderd, en altyd dan met grooter gemak neederwaards komt: maar misſchien was dit niet noodzaakelyk te doen, om dat 'er de Arm uit den weg geruimt was, en de beide Blaaden der Tang konden waarſcheinelyker wyze niet aangelegt worden, voor dat de Arm in 't Lid af was.

VYFTIENDE GEVAL.

Medegedeeld door den Heer J. *van* L. *in een* Brief *geſchreeven in 't Jaar* 1748.
Het Hoofd *van 't* Kind *zat hoog in 't* Bekken, *en wierd vóór den vollen tyd met den* krommen ſcherpen Haak *verloſt.*

Hy was gezonden by eene Vrouw, welke al verſcheiden Uuren in Arbeid was geweeſt, en ſchoon zy ſtrenge *Weden* had, zo bleef het Hoofd in het óppertſte gedeelte van 't *Bekken* ſteeken, en deeden het zelve niets vorderen.

Na de *Baarende* in een bekwaame ligging gebragt te hebben, ſchoof hy beide de Blaaden van de Tang in; en hen langs ieder zyde van 't Hoofd des Kinds ópwaards gebragt, en de Handvatzelen tezaam geſlooten hebbende, zo begon hy met een aanmerkelyke magt te trekken.

Om dat het Vóórhoofd aan de ééne zyde van het *Bekken* lag, zo beproefde hy om het te draaijen, achter naar het *Heiligbeen* toe; maar konde het niet beweegen, omdat het zeer vaſt geklemt zat, in het ópperſte gedeelte van 't *Bekken.*

Deze Handelwyze niet gelukkende, haalde hy 'er de Tang uit, en beſloot om het Kind te keeren, en by de Voeten uit te haalen.

Dit was de Vrouw haar éérſte Kind, hy vond den *Schedemond*, zo ſtyf dat er verſcheiden poogingen onder ieder *Wede* vereiſcht wierden eer hy geöpend was: dit geſchied zynde tragte hy door zyn Hand ópwaards te brengen, in de *Baarmoeder* meerder ruimte te verkrygen, om by de Voeten te kunnen komen.

Na herhaalde beproevingen, zo kon hy door al zyn magt, het Hoofd zó hoog niet doen reizen als het noodig was, om met zyn Hand langs de eene zyde van hetzelve te kunnen komen; ſchoon hy geduurende deze Magt vond, dat het laatſte *Wervelbeen* der *Lenden* meêr vóórwaards ſtond dan gewoonlyk.

In gevolge van deze ontdekking ſtaakte hy de onderneeming; vreezende, dat indien hy de keering van het Kind ondernam, het onmogelyk zoude zyn, om het te behouden, en gaf rede van het groot geweld, dat 'er zoude vereiſcht worden, om het Hoofd door zulk een naauw *Bekken* te haalen, behalven noch het gevaar, waarin de *Baarende* zoude kunnen geraaken door het ſcheuren der *Baarmoeder*, eêr de *Beenen* om laag gebragt waren.

Hy, en de *Baarende* zeer afgemat zynde, zo ruſte hy een poos; toen opende hy het Hoofd, bragt den *ſcherpen Haak* aan het áchterſte gedeelte van 't *Bek-*

't *Bekken* in, en veſtigde hem boven de Kin, (gelyk hy na de Verlosſing ontdekte,) en beproefde om het Hoofd om laag te brengen, maar deze onderneeming ſlaagde niet, omdat hy het Hoofd tegen de óppersſte gedeeltens der *Schaambeenderen* haalde.

Hy haalde het Werktuig uit, en bragt het langs de zyde van 't *Bekken* in en richte het zagtelyk naar de *Schaambeenderen* toe, en veſtigde de Punt aan de zyde van het Achterhoofd, daar hy een vaſter houding vind, en hy drong twee Vingeren van zyn andere Hand in de gemaakte opening, toen trok hy en oeffende een groote magt, en verloſte eindelyk het Hoofd; en het Lighaam volgde met weinig moeite.

De Lyderes was ſterk en behield den geheelen tyd een grooten moed, maar zy klaagde over een groote Pyn in die Deelen; de *Bilnaad* was niet geſcheurd, en zy herſtelde, veel ſpoediger en beeter dan hy verwacht had.

Hy neemt waar, dat de opening, door één van de *Wandbeenderen* heen gemaakt was; dat zyne Vingeren toen hy die inbragt, en het Hoofd neederwaards kwam, geweldig gedrukt wierden; en begeerde myne gedachten van zyne behandeling in dit Geval, als ook van twee andere Gevallen, welke gelukkiger afgeloopen waren.

Myn Andwoord op de voorgaande Brief.

MYN HEER,

UEd. ſlaagde zó wél, met de Tang in de twee Gevallen, waar het Hoofd van beide de Kinderen nederwaards in het onderſte gedeelte des *Bekkens* kwam, ik vrees dat gy eene dwaaling in 't laatſte Geval begaan hebt.

Want UEd. ſchryft my, dat het Hoofd hoog in 't *Bekken* lag; dat het de Vrouw haar éérſte Kind was; dat zy maar alléén eenige Uuren in plaats van Dagen in Arbeid was geweeſt; ſterk was en kragtdadige *Weden* had; dat ſchoon UEd. vóórönderſtelde dat het *Bekken* eng was, nochtans was het Hoofd gehaald enkel met behulp van de *ſcherpen Haak*; dat de opening klein, en het Lighaam gemakkelyk verloſte.

Alle deze omſtandigheden geeven duidelyker te kennen, dat UEd. een weinig met geduld had dienen te wachten, om waarteneemen wat deze waare *Weden* uitvoeren konden; want wanneer het *Bekken* naauw is, dan behoord 'er een lange tyd vóór en alëer het Hoofd zich kan vormen tot deszelfs gedaante, om 'er uitgedrukt te kunnen worden; en wel voornamelyk by een éérſte Kind, waar de *Moeder-* en *Scheedemond*, en de uitwendige Deelen veel ſtyver zyn, en gemeenelyk meer tyd verëisſchen om uitgezet te worden.

Ik ben verzeekerd, wanneer UEd. alle myne onderwyzingen nagaat, dat ik 'er ſterk op aandrong, op de voorzorg, noodzakelykheid en het beſtier van natuurlyke en moeijelyke Verlosſingen; want weetende by ondervinding, dat jonge *Meeſters* eêrder dwaalen in deze dan in tegennatuurlyke Gevallen. Ik bad ook by aanhoudendheid ieder *Wede* af te wachten, wyl het zelden gebeurd dat men jonge *Vroedmeeſters*, in tegennatuurlyke Gevallen, waarin het volſtrekt onmogelyk is, zonder Werktuigen hulp te bieden, haalen laat.

Behalven dat, wanneer 'er een ouder *Vroedmeeſter* noodig is, als de *Weden* zwak en twyffelachtig zyn, dan leeren die ons, voor hoe verre, men byſtand moet bieden, zonder de *Barende* in gevaar te brengen, en wanneer het noodzaakelyk is werkelyk byſtand te bieden. Ik verzeeker UEd., dat ik in diergelyke Gevallen meêr, dan in alle ánderen misleid ben geweeſt. Wyl in alle andere voorvallen in de *Heelkunde*, het een grooter Konſt is, een *Operatie* te vermeiden, dan die uit te voeren.

ZES- EN- ZEVENTIENDE GEVAL.

Van twee Verlosſinge *met de* kromme ſcherpe Haak; *geſchreeven den* 30ſte *January* 1749, *door de* Heer J—— *te* D.

Na dat ik de eer had UEd. Lesſen in *July* en *Auguſtus* 1747, by te woonen. Wanneer ik ook LONDEN verliet, toen was UEd. zo vrindelyk my toe te ſtaan van aan UEd. indien my eenige byzondere *Vroedkundige Gevallen*, onder de bewerking vóórkwamen, of die, in welke ik eenige moeijelykheid vond, kennis te geven. Ik heb niets nieuws ontmoet, maar twee Gevallen in welke ik een groote moeijelykheid aantrof. Het ééne was waarin de Arm vóór en buiten de *Schaamlippen* kwam, de Schouder was zeer ver gevorderd, en het Hoofd en de Voeten waare hoog ópwaards, in het *Bekken* geklemt. De *Baarende* had eenige Dagen in Arbeid geweeſt. Ik deed al wat ik konde om de Voeten machtig te worden, maar zulks was niet in myn magt. Daarna opende ik de Borſt en Buik, en was verpligt het Kind dubbeld te haalen, hetwelk zeer gemakkelyk te doen was, alzo het Kind verſcheiden dagen was dood geweeſt. De Vrouw herſtelde zeer wel.

Het ándere Geval was, waarin het Hoofd zeer ver gevorderd was, in de holte van het *Bekken*, maar de *Schouderen* wierden op deze *Beenderen* tegen gehouden. Ik deed al wat ik konde, om haar met de Tang te Verlosſen, en bragt haar tot tweemalen toe binnen: maar zy wilde niet houden, hetwelk ik toeſchreef aan de Losheid der *Beenderen* van de *Herſſenpan*. Het Kind was eenige dagen dood, en de Vrouw lang in Arbeid, en in een zwakkelyke omſtan-

dig-

digheid geweeſt. Ik verloſte haar met den *ſcherpen Haak*, na dat ik aan de Vrinden gezegt had, dat ik dacht, dat zy niet in 't Leven kon blyven, vóór dat ik haar verloſt had; maar zy leefde niet boven een half Uur daarna.

ACHTTIENDE GEVAL.

Waarin een Hoofd *te vroeg door een* Vroedkundigen *geöpend is; medegedeeld in een* Brief *van de* Heere B. *en* L. *geſchreeven te* B —— 1751.

MYN HEER,

Om dat wy al onze kennis in de *Vroedkunde*, aan UEd. verſchuldigt zyn, zo hoopen wy, dat gy 't ons niet kwalyk duiden zult, dat wy met UEd. over álles raadpleegen; om die rede zenden wy UEd. ter beſchouwing tot onzer voldoening en Leering een Geval, 't welk te SUDBURY laatſtleden Vry- of Zaterdag gebeurd is met de volgende omſtandigheden; welke wy geheel oprecht en geheelyk zullen verhaalen, gedeeltelyk volgens de getuigenis van de *Vroed-vrouw* die ter goeder naam ſtaat, welke de Vrouw te vooren verloſt heeft, en gedeeltelyk van onze eigen kennis door de Vrouws ontmoeting verkreegen; te weeten: de Vrouw geleek van een Robuſt en ſterk Lighaamsgeſtel, groot en recht, gevolglyk zeer wel geſchaapen te zyn. Zy had omtrend zes of zeven Uuren in Arbeid gezeeten, de *Weden* waren tamelyk ſtreng, maar niet meenigvuldig, en geen teekens van *Bloedſtortingen* tegenwoordig; op welken tyd zy (meerder uit ongeduldigheid en geneegendheid dan eenige ſoort van noodzaakelykheid,) om iemand zond, die voorgaf de *Vroedkunde* te verſtaan, en die zich inbeelde, zo haaſt als hy kwam, ook aanſtond iets verrichten moeſt, en daarom voortgevaaren is, met een *Schouwſpel* van een onnavolgbaare behendigheid, door het maaken van een Wond, en letwél, met een gemeen ſoort van een *Schaartje*, zo ſpoedig als hy maar het ongelukkig Kindje bereiken konde, hetwelk al ſpattende bloedende, gelyk een Slagtöffer ter Waereld kwam. Wy kunnen UEd. verzeekeren, dat wy niet zullen trachten eenige voordeelen te trekken, van 's Mans onkunde en wreedheid, volgens het beloop der Wet. Wy hoopen UEd. zult ons hier over uw gedachten oprechtelyk buiten achterhouding, zo als UEd. tot hiertoe altoos gedaan hebt, mede deelen, of UEd. dunkt dat het Kind te behouden was geweeſt, of omkomen moeſt, volgens de regelen van de Konſt. Wy vermoede: dat het Kinds Aangezigt naar des Moeders rechter *Zitbeen* gekeerd is geweeſt, en niet zeer laag neederwaards; gevolglyk, gelyk de *Heer* OULD waarneemt, kunnen wy niet vinden, dat 'er eenige rede geweeſt is om deze opening te moeten maaken; om dat 'er geen *ſcherpen Haak* gebruikt is, konden ook de inhoudende deelen niet ontlaſten, en om dat de opening niet groot genoeg tuſſchen de Naden was, zo kon ook het Hoofd niet tezaamen vallen, want hy heeft het ten laatſten alleenig met de Vingeren verloſt. Aldus is dit het moeijelyke Geval, waarlyk en getrouwelyk ge-

teld;

ſteld; en wy beide hoope van UEd. zelfs en voldoening en voordeel, door het verkrygen van uwe gedachten, of wy recht geoordeeld hebben. Wy zyn met veel achting

MYN HEER,

UED. enz.

M. B. en T. L.

P. S. UEd. gedachten met de *Vrugt*, zo haaſt weerom als 't mogelyk is, wyl het een groote voldoening tot de zaak geeft.

MYN HEER,

UEd. onderdaanige Dienaaren.

Het Andwoord.

UEd. Misſive, en een Doos heb ik ontfangen. Na het Kind onderzogt en Uliedr. letteren overwoogen te hebben, zo diend, indien de gezegdens, van de *Vroedvrouw*, die zy opgeeft, waar zyn, dan kan ik niet nalaaten met Ulied. te denken, dat dien *Heer* een weinig te voorbaarig, in de Bewerking geweeſt is. De Vrouw was zo als gezegt word, te vóóren gemakkelyk verloſt geweeſt, maar op dezen tyd geweldig: zy had ſtrenge *Weden*, maar was zes Uuren lang in Arbeid geweeſt; het Hoofd, na dat het geöpend was, kwam met behulp van zyne Vingeren in de opening ter Waereld. Deeze ſtrenge *Weden* zonder de Herſſenen te ontlaſten, of het Hoofd in een langächtige gedaante te drukken, toonen klaarlyk aan, dat het vermogen ſterk genoeg geweeſt is, tot de Verloſſing. Het oogmerk van te openen, is om de inhoudende deelen te ontlaſten, dat het Hoofd mag te zaamen vallen, en om zyn omtrek, wanneer die te groot is, te doen verminderen; en indien dit het Geval had geweeſt, dan zoude zulk eene Handkonſt niet uitgevoerd zyn, dan na dat de Vrouw haare *Weden* en kragten begonnen te verdwynen. Ik had op giſteren een Geval; de Vrouw was zeer dik, en gong zwaar van haar éérſte Kind; zy had ſterke *Weden*, en den Arbeid was om vier Uuren in den Morgenſtond begonnen, en was des Avonds om 8 Uuren gemakkelyk Verloſt van een groot Kind. Het Hoofd klemde in 't *Bekken*, het was in een groote lengte gedrukt, maar wierd met behulp der Tang behouden. Alzo een *Vroedmeeſter* geen Rechter over deze Zaak zyn kan, of hy moet 'er tegenwoordig geweeſt zyn; want wy kunnen op hoore zeggen niet vertrouwen, en wy dienen in ons oordeel ook omzigtig te zyn, voornamelyk om dat niemand van ons volmaakt is; en indien deze *Heer* al eens onverſtandig gehandeld had, het zoude behoore te dienen, voor Ulied., en my, te handelen op een tegengeſtelde wyze, hetwelk altoos tot ons voordeel zal uitvallen. De Perzoon die de Doos bragt, heb ik den volgende dag beſtemd om hem weer-

weeröm te haalen, indien niet, zo ſchryft Gylied. aan my wat ik daarmede doen zal, dewyl het geen daarin is, zou kunnen bederven. Verſchoon dit haaſtig Andwoord van,

MYN HEEREN,

Ulied. enz.

W. S.

De Vrugt, die my van dezen *Heeren* gezonde wierd, was grooter dan ik 'er een had gezien, de gemaakte opening was omtrend de *Kruin*, en het Hoofd van een ronde gedaante; uit welke omſtandigheid ik opmaakte, dat hetzelve niet geklemd gezeeten heeft, onder in het *Bekken*, maar geleegen heeft boven den *Rand;* dat die *Heer* echter, door grootte onweetenheid, van zyn Handwerk, of door verhaaſting van een ander werk, zó moet gehandeld hebben, welk laatſte, ſchoon het dikwils gebeurd, een daad is van een ſlegt *Vroedmeeſter*.

NEEGENTIENDE GEVAL.

Van DR. W. *geſchreven te* M. 1750. *in welke hy verpligt was te* Verlosſen *met behulp van de* ſcherpe *en* ſtompe Haaken.

Hy was gehaald by eene Vrouw die in Arbeid zat, van haar tiende Kind; de Vliezen waren gebrooken geweeſt, en ál de Wateren eenige Uuren te vóóren ontlaſt. Het Hoofd van het Kind was gevorderd, tot aan het ónderſte gedeelte van 't *Bekken;* het Vóórhoofd naar de *Schaambeenderen* gekeerd, en de *Navelſtreng* buiten de uitwendige Deelen, in welke de rondlooping van 't Bloed ſcheen verſtopt te zyn, door de drukking van 't Kinds Hoofd; een zekere Proef dat het Kind dood was.

Hebbende in zyn aanſlag gemiſt, om het Kind met de Tang te verlosſen, want hy kon met al zyn magt het Hoofd niet uithaalen, na welke hy hetzelve opende, en 'er verſcheiden *Beenderen* met den *ſcherpen Haak* uitbragt.

Na het Hoofd verloſt te hebben, was hy verpligt den *Stompen Haak* te vertigen, in de Oxel tot uithaaling van de Schouderen; en kort daarna wierd 'er een grooter magt vereiſcht, om den Buik te verlosſen, welk zeer gezwollen was.

TWINTIGSTE GEVAL.

Van den Heer J. *geſchreeven te* F. 1751, *waarin de* Arm *en 't* Hoofd *van 't* Kind *vóórkwam, het laatſte* geöpend *en met de* Tang *verloſt.*

Hy was gehaald by eene Vrouw, welke hy te vóóren van vier Kinderen verloſt had, maar geene van dezelve behouden kon; en zy was deze reis lang in Arbeid geweeſt.

By de onderzoeking, vond hy het *Bekken* zeer naauw; het Vóórhoofd, in-plaats van de *Kruin*, vóórkomende, en den Arm, buiten de *Schaamlippen;* hy wachte een langen tyd, om te zien wat de *Weden* met den gewoonlyken byſtand van de Hand doen wilden, op dat hy het Kind, indien 't leefde, mogt behouden.

Toen de *Baarende* allengskens begon te verzwakken, en de *Weden* geen dienſt meêr deden, maakte hy een groote opening in de Hersſenpan, en door het oeffenen van een groote Magt, haalde hy dezelve met de Tang uit.

EEN-EN-TWINTIGSTE GEVAL.

Waarin van een geöpend Waterhoofd, *hetwelke met behulp van de* Hand *verloſt is, gemeld word. In een* Brief *van den* Heer H. *geſchreeven te* C. 1751.

De Vrouws *Bekken* was zeer klein, en zy was in een vóórgaanden Arbeid, met groote moeite verloſt, na welk Verhaal, toen hy was gehaald, om haar op dezen tyd te helpen, wachte hy eenige Uuren, in hoop, dat de *Weden* het Hoofd laager in 't *Bekken* zouden perſſen.

Tot dat op het laatſt, de *Baarende* zeer ſpoedig, door geweldige *flaauwtens*, overvallen wierd, en de *Weden* begonnen te verzwakken: toen was hy bevreesd, dat hy zyn byſtand te lang uitgeſteld had.

Om dat nu het Hoofd te hoog zat, om hulp te bieden met de Tang, het *Bekken* te klein, en de Vrouw te zwak was, om de keering te onderneemen, zo doorboorde hy hetzelve, en maakte een groote opening in de *Hersſenpan*, uit welke een groote meenigte *Bloedige Wei* ontlaſt werd: na deze ontlaſting, verloſte hy de Vrouw met behulp der *Weden*, en zyne Vingeren in de Opening, en wél zonder kwade gevolgen.

TWEE-

TWEE-EN-TWINTIGSTE GEVAL.

Zynde een ánder van den voornoemden Heer, *in denzelfden* Brief, *waarin hy hulp bood met twee* ſcherpen Haaken.

Hy was gehaald geweeſt by eene Vrouw, die in Arbeid zat van haar éérſte Kind. De *Vroedvrouw* onderrichte hem, dat de Vliezen gebrooken waren, en dat de *Baarende*, vyf Dagen in een draalenden Arbeid geweeſt was; maar datze nu zwak begon te worden, en dat de *Weden*, die ſtreng geweeſt waren, begonnen te verzwakken.

Vermits nu het Hoofd vóórkwam, zo ondernam hy éérſt de Keering om haar op deze wyze te verloſſen, en vervolgens beproefde hy de Tang. Maar beide deze onderneemingen mislukkende, zo opende hy het Hoofd, bragt 'er één Haak met groote voorzigtigheid binnen, en haalde 'er eenige *Beenderen* van de *Herſſenpan* uit: maar op het laatſt was hy verpligt, een *krommen ſcherpen Haak* aan één ieder zyde te plaatſen, welke aan de verwachting voldeede. Na de Verloſſing, onderzogt hy het Kinds Lighaam, en vond dat het zeer waarſchynlyk ſcheen, dat het eenige Dagen dood geweeſt was. Want de Buik zag 'er Doods van kleur uit, en de Opperhuid ſtroopte onder de behandeling van de Huid af.

DRIE-EN-TWINTIGSTE GEVAL.

Waarin het Aangezigt *vóórkwam*, *en de* Verloſſing *met den* Haak *geſchied is*, *in een* Brief *van den* Heer H. *geſchreeven te* EDSEX 1752.

Hy onderrichte my, dat ſederd hy myne Leſſen over de *Vroedkunde* bygewoond hadde, hy verſcheide maalen in Gevallen, van deze Konſt gehaald was geweeſt. en in álle, buiten één, hetwelk hier volgt, geſlaagt had, en om die rede hetzelve aan my bekent maakte.

Het Aangezigt van 't Kind kwam vóór, en wél in het ónderſte gedeelte des *Bekkens*, het Vóórhoofd naar het rechter *Zitbeen* en de Vliezen waren, verſcheiden Uuren vóór hy 'er by kwam, gebrooken.

In 't eerſt poogde hy om het Hoofd ópwaards te brengen, en het Kind te keeren; maar het zat zo vaſt gelyk een Wig tuſſchen de *Beenderen*, zo dat hy het niet beweegen kon. Daarna beproefde, hy om het met de Tang te verloſſen, welke van gelyke de uithaaling te leur ſtelde, en ten laatſten wierd hy verpligt tot de Waarburg van het Hoofd te verminderen, over te gaan.

Toen hy de *Beenderen* van 't Aangezigt en het Vóórhoofd niet kon doorbooren, tot het verkrygen van een Opening door deze Deelen heen, zo bragt hy een *ſcherpen Haak* tot boven de *Slaapbeenderen* binnen, en eindelyk, na een *afflooving* van *zes Uuren*, door het beproeven van ve ſcheiden wegen, verloſte hy de Lyderes.

Hy neemt waar, dat hy op verſcheiden tyden gehaald zynde, onder de Bewerking waar bevonden heeft te zyn, één uitdrukking, welke hy my eens heeft hooren zeggen, namelyk, *dat Leerlingen nooit denken moeten volmaakt te zyn*, om dat men alle de onderrichtingen niet mede kan deelen, want daar zyn 'er veele in de *Vroedkunde*, die maar alleen door de Bewerking en Waarneemingen verkreegen moeten worden; en dat 'er ſomtyds Gevallen vóórkomen, welke de beſte *Vroedmeeſters* hoofdbreeken verwekken, en te needer werpen.

Om dat myn Correſpondent geen gewag maakt, van de kragt der *Baarende*, en de magt der *Weden*, zo houde ik het voor het grootſte gedeelte daar vóór, dat hy niet tot de Bewerking overgegaan is, tot dat 'er geen hoop meer overig was, om door de Magt der natuur te verloſen, dus dat hy tot deze handelwyze overgegaan is, om de Verloſſing ten einde te brengen, maar niet dan in den uiterſten nood.

Wat my vreemd vóórkomt, is de lengte van tyd, dien hy tot den Arbeid beſteed heeft, en de afmatting, die hy ondergong, eêr dathy de *Baarende* kon Verloſſen, ten zy hy een langen tyd toeſtaat, tuſſchen ieder beproeving, en alleenig getrokken heeft, op een langzaame wyze, en by tuſſchenpooſen.

VIER-EN-TWINTIGSTE GEVAL.

Van den Heer B. *geſchreeven te* B. 1744. *Waarin hy de* Baarende *Verloſte met den* ſcherpen Haak.

MYN HEER,

Ik wierd gehaald by eene Vrouw, welke buitengemeen wel gemoed geduurende haar bevrugting was geweeſt; zy was groot in 't eeten, zelfs bovenmaaten, en buitengewoon dik. Toen zy in Arbeid was, zo had de *Vroedvrouw* beloofd een ſpoedige verloſſing van 's Morgens te negen Uuren tot den Avond.

Toen ik gehaald wierd, vond ik het Hoofd vóórkomende, en zo als het my voorkwam in een goede ligging, om met de Tang hulp te bieden; maar na de inbrenging van dezelve, zo kon ik het Hoofd, met al myn magt niet beweegen, of verloſſen; zelfs myn Hand niet in de *Baarmoeder* brengen, om het Kind by de Voeten te haalen.

Daarna beproefde ik om het Hoofd, met den éénen *Haak*, te haalen; maar deze onderneeming mislukte ook: op het laatſt, na vier Uuren vergeefs gewerkt

gewerkt te hebben, en een Vloeijing zich openbaarende, zo doorboorde ik de *Hersſenpan*, en verloſte het Kind, waarop de Vrouw herſtelde.

Ik verzoek om UEd. opmerkingen en uwe gedachten hierover, indien men wacht in zulk een Geval, of het dan niet gevaarlyk voor de Vrouw zoude geweeſt zyn. Het Kind was zeer groot, en woog *zeſtien Ponden.*

Myn Andwoord kwam genoegzaam hier op uit.

MYN HEER,

Na de onderzoeking van de drie Gevallen, die UEd. my gezonden hebt, twyfel ik, of het geluk in deze, UEd. geen geleegendheid gegeven heeft, om te veel te vertrouwen op een goed Fortuin in 't vierde, waarin UEd. verpligt was, de Verloſsing met de *Haak* te doen, hetwelk ik vrees ontſtaan te zyn, door of de beproeving om de Verloſsing met de Tang te doen, of door het Kind te keeren, eêr het volſtrekt noodzaakelyk was. UEd. heeft niet beſchreeven den ſtaat van uwe Lyderes toen UEd. gehaald wierd. Indien zy te veel verzwakt, en uitgeput was, door een langduurigen Arbeid; de *Weden* verminderden en 'er was geen hoop van de Verloſsing, door dezelve, dan heeft UEd. wélgedaan van de twee éérſte Handelwyze tot behoud van 't Kind te beproeven, en daarna, indien de Vrouw in een volſtrekt gevaar was van haar leven, onberiſpelyk gehandeld, door toevlugt te neemen tot het laatſte hulpmiddel.

Wanneer UEd. vond, dat het Hoofd niet wilde neederwaards komen, met behulp van de *Haak*, dan had UEd. het aanſtonds moeten openen, op dat de inhoudende Deelen mogten ontlaſten, en het Hoofd tezamen vallen. Dit zoude den tyd en de afmatting daar UEd. van meld, beſpaard hebben.

Dit onvoordeelig Geval, zal tot een waarſchouwing kunnen dienen, tegen het tevroeg gebruiken der Tang.

De poogingen om het Kind met groot geweld te keeren, wanneer het Hoofd in 't *Bekken* geklemt zit, en al de Wateren ontlaſt zyn uit de *Baarmoeder*, ſcheiden dikwils den *Moederkoek* af, en verwekken een Vloeijing, zo als UEd. beſchryft.

VYF-EN-TWINTIGSTE GEVAL.

Waarin het Kind *Stuksgewyze uitgehaald is: medegedeeld in een* Brief *van den* Heer G. L. *geſchreeven te* S. 1748.

Ik wierd gehaald by eene Vrouw van vyftig Jaaren oud, zynde in Arbeid van haar éérſte Kind, hebbende een buitengewoon naauw *Bekken.*

De *Baarende* had een langen tyd in Arbeid geweeſt, zy was zeer zwak, en de *Weden* verminderden. Na de verweiding van de uitwendige Deelen, kon ik myn Hand niet door de *Beenderen* van 't *Bekken* heen brengen; des niet te min, ontdekte ik, onder deeze pooging, met myne Vingeren, dat het Hoofd vóórkwam.

Ik opende het Hoofd, en daar ontlaſte meêr dan anderhalf *Pint ſtinkende Wei*. Ik bragt toen twee Vingeren binnen, en langs dien den *Haak*, en verkreeg een vaſthouding met dit Werktuig, aan het *Steenbeen*.

Daarna poogde ik met al myn magt, om het Hoofd met beide myne Handen, één aan 't Werktuig, en de Vingeren van myn andere Hand in de opening, 'er uit te haalen, maar ik konde het niet beweegen, tot dat ik den ánderen *Haak* aan de tegenövergeſtelde zyde van de *Herſſenpan* inbragt: door de trekking aan beide deze Werktuigen, raakten eenige *Beenderen* los en wierden door den *Haak* uitgehaald.

Ik ſneed toen met de *Schaar* de *Herſſenpan* in ſtukken, welke ik 'er, met twee of drie Vingeren, ſtuk voor ſtuk uithaalde, daarna, door behulp van den *Stompen Haak*, bragt ik de Schouderen neederwaards, en ſcheide die van het Lighaam af. Ik was vervolgens verpligt, op dezelfde wyze verſcheiden deelen van 't Kind uit te haalen.

ZES-EN-TWINTIGSTE GEVAL.

Van een mismaakt Bekken, *waarin het* Hoofd *verloſt wierd*, *met den* Scherpen Haak; *medegedeeld in een* Brief *van een* Vroedkonſtoeffenaar *kort na dat ik van de* Vroedkunde *afzag*, *geſchreeven te* LONDEN den 25ſte *Septemb.* 1759.

MYN HEER,

Een jong *Heer* haalde my by een Arme Vrouw, in St. GILES's den 25ſte van de gepaſſeerde Maand *July*, tuſſchen acht en negen Uuren, en onderrichte my, dat hy, en eenige andere gezonden hadden, om een *Vroedvrouw* een Uur te vóóren; dat de Vrouw verſcheiden Dagen in Arbeid was geweeſt, en naar oogenſchyn zeer uitgeput was.

Ik ging aanſtonds met hem terplaatſe daar de Vrouw was. Die *Heer*, om dat het Hairige gedeelte des Hoofds gezwollen was, verbeelde zich, dat de Billen vóórkwamen; maar by de onderſlaaning vond ik, dat zulks het Hoofd, en één van de Handen was, en ik bevond ook het *Bekken* der Vrouw zeer naauw.

Zy verhaalde my, dat zy te vóóren tweemaal door *Vroedmeeſters* van dode

de Kinderen verloſt was. Na deze onderrichting, haar noch by kragten vindende, en zy veele kleine *Weeden* hebbende, klaagde dat zy in geen twee nagten geſlaapen hadde, zo ſchreef ik haar een *Ruſtmiddel* vóór.

Deze vóórzorg gedaan zynde, lieten wy haar aan de zorg van de *Vroedvrouw* over, en verzogten de *Baarende* zig zo ſtil te houden, als maar mogelyk was, op hoop dat zy eenige ruſt genieten zoude. Wy wierden den volgenden Dag vroeg in den Morgenſtond gehaald, en vonden haar geheel zonder *Weeden* en ſlaapeloos leggen, en het Hoofd van de Vrugt niet in 't minſt gevorderd.

Bevreeſt zynde, indien ik de Verloſting langer uitſtelde, dat 'er een Verſterving in deze Deelen der Vrouw mogt ontſtaan, door de aanhoudende Drukking van 't Kinds Hoofd, zo opende ik eindelyk hetzelve met de *Schaar*, en vergroote de doorbooring. Na dit gedaan te hebben, bragt ik 'er den *krommen ſcherpen Haak*, in de *Herſenpan* binnen, en wél met de *Schede* voorzien, om de Deelen der Vrouw niet te beſchaadigen, indien dezelve door de trekking mogt afglippen.

Na de vernietiging van het zamenſtelzel der Vóór- en Achterhersſenen, opdat dezelve mogten ontlaſten, tot zamenvalling van 't Hoofd, en vindende een bekwaam vaſthouding aan de binne zyde van 't Hoofd met het Werktuig, zo trok ik met de ééne Hand aan hetzelve, en met de Vingeren van de ándere in de opening, door welk middel ik beide de *Wandbeenderen* uithaalde; maar, ſchoon dat ik met ál myn magt trok, en een groot gedeelte van de inhoudende deelen ontlaſten, nochtans was het Hoofd noch geen Duim breed gezakt.

Gemiſt hebbende in de voornoemde onderneeming, en vindende, dat ik 'er myn' Vingeren niet inbrengen konde, tot beſtiering van den *Scherpen Haak*, langs de buiten zyde des Hoofds, en my bekend was de naauwheid des *Bekkens*, en dat den Arm de *Schede* opvulde, zo was ik verpligt denzelven in 't Lid van de Schouder af te draaijen. Dit was gemakkelyk uit te voeren naardien het Kind eenige Dagen was dood geweeſt, hetwelk klaarlyk te ontdekken was, aan de Huid die van dit Lid afſtroopte. Na de wegneeming van den Arm zo kon ik evenwel myne Vingeren niet zonder groote moeite inbrengen, en langs dezelve den Haak, en ik kreeg de Punt geveſtigt boven de Kin; toen trok ik met groote magt, en wél met beide de Handen, op gelyke wyze, als hier vóór; het Hoofd begon zich neederwaards te begeven, binnen de uitſteekingen van de mismaakte *Beenderen* des *Bekkens*, en hield met de trekking aan, tot dat het geheelyk verloſt was.

Het Lighaam volgde, zonder behulp van den *Haak*, echter niet zonder veel magt te oeffenen. De Afſtand van het bovenſte gedeelte van 't *Heiligbeen* tot aan de *Schaambeenderen*, was, voor zo ver ik ontdekken konde, niet boven de twee

twee en één half Duim groot. Schoon de Vrouw veel had geleeden, door de langduurigheid van den Arbeid, als ook door het oeffenen van een groot geweld, om de Verlosſing te doen, zo herſtelde zy beeter als men kon verwagten, en is nu heel wel.

Hy meld verder in dezen *Brief*, dat hy niet lang geleeden gehaald wierd, by eene *Baarende* van omtrend veertig Jaaren oud, die in Arbeid was van haar éérſte Kind. Het *Hymen* ſloot de opening van de *Schede* toe, en wierd verſcheurd door het Hoofd van 't Kind, waar na de Vrouw een gemakkelyke Verlosſing had.

ZEEVEN-EN-TWINTIGSTE GEVAL.

In een Brief van een *Heer* digt by LONDEN, geſchreeven den 1ſte *January* 1761, bevattende de gebeurtenis van een moeijelyk Geval, in welk hy openhartig verklaard, dat hy de Tang zonder vóóraf iets anders beproefd te hebben, gebruikt heeft; maar het Kinds Hoofd zat zeer hoog in een naauw *Bekken*, zo dat deze onderneeming niet gelukte; hy dan ſchreef haar, om ruſt te verwekken, en de groote Pyn te ſtillen, om dat zy zeer afgemat was, een *Opiat* vóór. Hy gehaald zynde in een ander Werk, een endweegs daar van daan, zo zag hy haar niet weder voor den volgenden Dag, wanneer hy haar zeer uitgeput vond door den Arbeid; en wederöm by een andere Lyderes gehaald zynde, zo was hy bevreeſt, indien hy haar niet verloſte vóór dat hy weg ging, zy omkomen zoude. Om dat het Hoofd niets was gevorderd, en 'er geen voordeel met de Tang te doen was, zo was hy verpligt om de onäangename Konſtgreep, van 't Hoofd te openen, te moeten doen, door een groote zwelling van het Hairige Deel des Hoofds heen; na welke, hy met behulp van den *Stompen Haak*, het Kind uithaalde, maar met grooter moeite dan hy verwagt hadde, want het was zeer groot.

By deze geleegendheid beklaagd hy de arme Vrouwen, die op veräfgelegen plaatſen woonen, en *Meeſters* van een uitgebreide Praktyk, zelden bytyds, haalen laaten, en ſchoon bytyds, zulke nalaatig zyn van ſchuldigen byſtand te bieden, door verhaaſtingen van Lyderen die na hun wagten. Dit is dikwils de rede die hen dwingt de *Operatie* eerder dan het volſtrekt noodzaakelyk is, te doen; en om die rede, zegt hy, dat hy van voorneemen is, geene Lyderesſen te bedienen, dan die hy met verdrag hulp kan bieden, en laat zulke handelwyze aan ongemoedelyke Meeſters in zyn buurd over.

Hy beſluit zyn *Brief* met geluk en zeegenwenſchingen, in myn afgezonderde oude Dagen, na een lange en gelukkige Praktyk; en byzonder toond hy zyn voldoening, na het ontdekken, dat ik van voorneemens ben het *tweede Deel* ten einde te brengen. Hy gelieft te zeggen, dat ſchoon de kwaadaardigheid en de

Nyd

Nyd door onkunde of eigen belang hebben gehairkloofd, nochtans de Nakomelingen myne verbeeterde *Vroedkunde*, gelyk als een Grondſteen voor dezelve zullen aanſchouwen.

ACHT-EN-TWINTIGSTE GEVAL.

Uit de Medicynſche Proeven van EDENBURG, *het* 3de *Deel* Art. 19.

Een berigt van een tezamegroeijing van de wanden des *Moedermonds* in een bevrugte Vrouw, door THOMAS SIMSON, M.D. en *Profeſſor* in de *Medicynen* op de *Univerſiteit* van ST. ANDREWS.

Eene Vrouw van veertig Jaaren oud, aanmerkelyk eng tusſchen de *Schaambeenderen* en het *Heiligbeen*, welke, toen ik om byſtand verzogt wierd, van haar éérſte Kind al vier Dagen in Arbeid gezeeten had. Het Kind was naar alle waarſchynelykheid eenige Dagen dood geweeſt, ik opende het Hoofd, en haalde het 'er met groote moeite uit; zyn Schouderen en Heupen waren te groot, om gemakkelyk tusſchen deze *Beenderen* door te kunnen gaan. Geduurende eenige Dagen, na haare Verlosſing zo ontlaſte zig een groot getal kleine Steenen door de Pisbuis, en, ten laatſten, na dat haar Pis eenigen tyd opgeſtopt was geweeſt, trok haar Man, uit de Pisbuis, een dik ſtuk van een vleesächtige zelfſtandigheid van drie Duimen langte, en op ſommige Plaatſen twee breed; aan de ééne zyde van dezelve was het bedekt, met een korſt van kleine ſcherpe Steentjes, en aan de ándere zyde, was het ontſtooken en bloedig, hetwelk my toeſcheen een afgeſcheide gedeelte van één der Rokke van de Blaas te zyn; ik wierd ook in myn meening geſterkt, door de inbrenging van de *Catheter* in de Blaas; want toen ik een zeeker gedeelte van de Blaas, daarmede aanraakte, zo ontlasten 'er Bloed en Pis: de Lyderes hield een langen tyt, met een overvloedige afſcheiding van Etter omtrend de *Schamelheid*, aan, maar wy konden niet ontdekken, of dezelve van de inwendige Deelen vandaan kwam, maar wel van de uitwendige, die eenigzints geſcheurd waren. Omtrend drie Maanden, na dit Geval wierd zy weder zwanger, en verkreeg op den gewoonelyken tyd en wyze haare *Weden*, en zy was, vóór dat ik haar zag, twee Dagen in Arbeid geweeſt. De *Vroedvrouw* onderrichte my toen, dat de *Moedermond*, zich noch niets geöpend hadde; ik verliet haar een halve Dag, en de zaak op dezelfde wyze by myn terugkomſt blyvende, zo onderzogt ik haar omſtandigheid nader, en ontdekte, dat de *Moedermond* niet alleenig niet mede gaf, maar dat de wanden van denzelven tezaam gegroeid waren, en 'er geen opening was; waaröp ik tot byſtand om een *Geneesheer* vroeg, en DR. HADDOW wierd gehaald, welke, zo wel als de *Vroedvrouw*, overtuigt zynde dat het Geval, zo als ik het oordeelde, geſteld was. Weshalven wy overëen kwamen, om een inſnyding door den *Moeder-*

mond heen te doen; maar wy waren eerſt genoodzaakt de *Schede* wyd te openen, om onze Bewerking zekerder te kunnen verrichten. Wy hadden geen *Moederſpiegel*, dus moeſten wy vóór dit Werktuig, ándere verkiezen. Wy beproefden de verwyding te doen, met een breed geblaade Tang, maar deze had noch magt, om een groote verwyding te doen, noch was in ſtaat om de *Schede* egaal open te houden. Hierop maakten wy twee ſtukken Hout, elk drie Duimen lang, en twee en een' halve breed, aan de ééne zyde bol en aan de ándere hol, en niet dikker dan wy oordeelden, om de Magt van een ſterke drukking, onder de uitzetting, te kunnen verduuren. Toen ik deze glad gepolyſt, en met Vet beſmeerd had, bragt ik hen in de *Schede*, met de holle zyde naar malkander gekeerd, ſtak tuſſchen hen de *Beenen* van een *Mondſpiegel* in, en draaide deze met de ſchroef van malkander, en ſcheide daardoor de Houten zo ver van malkander, dat wy duidelyk de *Cicatrix* van de zaamgegroeide Deele zien konde, en gemakkelyk inſtaat waren, om dezelve van een te ſcheiden, 't welk ik deed, éérſt door een inſnyding, van ten minſten een half Duim diep, eêr ik door de zelfſtandigheid van dit gedeelte der *Baarmoeder* was, toen bragt ik aanſtonds myn Vinger in deze wonde, en ontdekte het Hoofd van 't Kind, en voelde dat de geheele omtrek van den doorgang hard, gelyk *Kraakbeen* was, welke niets medegaf, door verſcheiden *Weden* die zy na de Inſnyding gehad had; zo dat ik verpligt was, met een klein geblad *Snymesje* op myn Vinger, gelyk een wegwyzer, verſcheiden inſnydingen door den *Kraakbeenigen* Ring heen te doen; onder het doen van deze, was 'er geen de minſte verſcheining van Bloeding, en de Lyderes had geen ander ongemak, dan dat, welk haar de uitzetting van de *Schede* veröorzaakt hadde. De Arbeid hield aan, en de doorgang wierd een weinig geöpend, maar niet zo veel, dat het Hoofd des Kinds 'er door paſſeeren konde, niettegenſtaande dat de *Beenderen* van de *Herſſenpan* over malkanderen geſchooven waren; derhalven was ik verpligt om het Hoofd te verlosſen, gelyk ik in 't vóórige Geval gedaan had. In deze Verlosſing van 't Kind was geen Water tegenwoordig, noch daar volgde geen Bloed, het Kind was ſlap, en met een kalkächtige Korſt over het geheele Lighaam bedekt, zo dat wy overtuigd waren, dat het reets eenigen tyd was dood geweeſt. Ik was verwonderd dat 'er zig geen Water ontlaſte, tot dat ik my herinnerde, dat zy onder den Arbeid gezegt had, dat het reets ontlaſt was: om deze rede deed ik een naauwkeuriger onderzoek, en vond dat het geen zy de Wateren noemden door de *Pisbuis* ontlaſten, die van buiten drie verſcheide openingen hadde, deze ontdekking, en om dat zy te vóóren zo veel van de *Blaas* verlooren had; en dat zy het Graveel hadde, gaf my grond om te denken, dat 'er eenige gemeenſchap met deze openingen, en de holte van de *Baarmoeder*, boven de *Moedermond*, moeſte zyn, waardoor deze Wateren konden ontlaſt worden. Wat my noch meer in deze Gedagten verſterkte, waren de menigvuldige voorbeelden, dat Steenen eenen anderen weg kunnen maken, gelyk hier aan een Jongeling gebeurd is, welke een grooten Steen, die in de Blaas was, door den *Anus* ontlaſt heeft, en waardoor de Pis voor eenigen tyd zig daarna ontlaſte.

Myn

Myn Lyderes wierd onmiddelyk na dat zy te Bedde gebragt was, door geweldige Pynen in de zyde, en een moeijelyke Ademhaaling overvallen, dewelke, om dat die kort na de *Operatie* volgden, en zy verſcheiden Dagen door een moeijelyken Arbeid afgemat was, geduurende welke niets geſlaapen, maar veel en alles gedronken had, dat haar vóórkwam, meer ſcheen de oorzaak te zyn van haar overlyden, hetwelk 24 Uuren daarna vóórviel, dan een gevolg van de *Operatie* die ik gedaan had; want zy klaagde nooit over eenige ongemak in de Deelen, die ik doorſneede had, noch had ook eenige *Bloedſtorting* ondergaan. Schoon ik haare Vrienden alle vóórſtellingen deed, zo konde ik hen niet overhaalen, om het Lighaam te mogen openen.

Zie de 35ſte *Verzameling*, het 8ſte 10de en 16de *Geval*, en de 40ſte *Verzameling*, het 8ſte *Geval*. De 39ſte *Verzameling*, No. 1. 3de *Geval*.

TWEE-EN-DERTIGSTE VERZAMELING.

(Zie het 1ste *Deel*, 3de *Boek*, 4de *Hoofddeel*, 1ste en 2de *Afdeeling*.

Van Tegennatuurlyke Arbeiden, *in welke de* Beenen *en* Billen *vóórkwamen in plaatſe van 't* Hoofd.

Zie de Ontleedkundige Afbeeldingen op Plaat XXIX. XXX. XXXI. XXXII. XXXIII. XXXIV en XXXV.

EERSTE GEVAL.

In welke de Voeten *vóórkwamen, en buiten de uitwendige Deelen waren.*

In 1738, één Jaar vóór dat ik my te LONDEN neederzette, zond eene *Vroedvrouw* om byſtand in een Arbeid. De *Beenen* van 't Kind, waren neederwaards door den *Moedermond* in de *Schede* geperſt, aanſtonds, na dat de Vliezen gebrooken waren, en zy had beproefd, door aan dezelven te trekken, om 'er het Kinds Lighaam uit te haalen.

Na dit berigt beſloot ik, dat het Lighaam dubbeld in de *Baarmoeder* moeſt liggen, hetwelk belette, dat de Billen neederwaards kwamen, door de vóórnoem. de onderneeming: hieröp verwyde ik den *Schedemond*, bragt myn Hand in de *Schede*, en voer ópwaards langs de Deyen van 't Kind, tot binnen den *Moedermond*, waarïn ik vond, dat de Borſt en Kin neederwaards gedrukt waren, aan de zyde even boven den *Rand* van 't *Bekken*.

Na dezen overwoog ik het Geval, vatte de Voeten, die buiten den *Schedemond* waren, met myn ándere Hand, 'en trok aan dezelve, terwyl ik in denzelfden tyd, met myn Hand, die ingebragt was, de Borſt en 't Hoofd ópwaards naar de *Bodem* der *Baarmoeder* toe drukten.

Vindende dat de Billen laager zakten, en de ópwaards brenging van de Deelen niet beandtwoord wierden, zo haalde ik myn Hand uit de *Baarmoeder*, en bewond de *Beenen* met een Doek, trok aan dezelven met beide myne Handen, tot dat ik de Billen aan den *Schedemond* gebragt hadde.

Om dat de Buik van 't Kind naar de linker zyde van 't *Bekken* lag, zo draaide ik denzelven naar het *Heiligbeen*; en als toen beproefde ik, door de neder-

waards

waards brenging van de Armen, de verdere Verlosſing; maar ik vond de Schouderen zo breed, dat ik verpligt was, om myn' Vinger over één van dezelve en langs den Arm in te brengen.

Deze haalde ik zagtelyk nederwaards, in de holte van het *Heiligbeen*, en bragt beide buiten den *Schedemond* door een halve ronddraaijinge, tot vóórkoming van een *Fractur* onder de uithaaling.

Toen haalde ik het Lighaam verder nederwaards, maar vindende, dat het Hoofd tegenhield, aan het ópperſte gedeelte van 't *Bekken*, zo drong ik met myn Hand langs de Borſt in de *Schede*, en bragt myn' Vinger in de Mond des Kinds, en door zagtelyk trekken, bragt ik het Vóórhoofd in het Holle gedeelte van 't *Heiligbeen:* maar bevreeſt zynde eene verrekking aan de *Onderkaak* te doen, zo zag ik van die vaſthouding af, en plaatſte één Vinger aan ieder zyde van de Neus; toen lag ik het Lighaam van 't Kind op den Arm, en bragt myn' Vingeren van myn ándere Hand over de Schouderen, zodanig, dat de Hals tuſſchen den middelſten en vóórſten Vinger in was, en haalde het Hoofd zagtelyk uit.

Om dat ik de Verlosſing voor my, en de Lyderes, op het gemakkelykſt zoude verrichten, zo wierd zy eerſt gelegt op haar Rug, dwars op het Bedde, haar *Stuit* over de zyde heen, en twee Vrouwen tot houding der *Beenen* aan haar zyde geplaaſt: in de Verlosſing was ik op het laatſt verpligt, met het Kinds Lighaam op te ſtaan, om het Hoofd met een halve ronde draaijing opwaards te brengen, om den *Bilnaad* niet te ſcheuren, ten tyde als die deelen ſterk uitwaards, in de gedaante van een groot Gezwel, gezet waren; onder welke vóórzorge, beide Moeder en Kind gemakkelyk verloſt wierden.

(Zie de 35ſte *Verzameling* het 1ſte *Geval.*)

TWEEDE GEVAL.

Waarin de Billen *vóórkwaamen, en nederwaards, tot aan den* Schedemond *geperſt wierden.*

In 't Jaar 1746, wierd ik by eene Vrouw die in Arbeid was gehaald; de *Vroedvrouw* verhaalde my, dat, na dat zy de Vrouw de eerſtemaal onderſlaagen had, kort daarna de Vliezen gebrooken waren, maar dat zy toen niet kon onderſcheiden, wat gedeelte van 't Kind vóórkwam, tot dat de *Weden* het laager en laager nederwaards perſten; en toen door beide, als door de ontlaſting van de *Meconium* en de onderſlaaning, ontdekte zy dat de Billen vóórkwamen; maar hebbende verſcheiden Uuren te vergeefs gewagt op de Verlosſing, en op het laatſt bevreesd zynde voor het Leven van 't Kind, zo heeft zy haar toevlugt tot my genomen.

Door de onderſlaaning ontdekte ik de Billen aan het onderſte gedeelte van 't *Bekken*, en in een rechten ſtand met de Deyën, naar het *Heiligbeen* gekeerd; om dat de *Weden* nu zwak waren, en ik verwagte, dat 'er een groote magt vereïſcht wierd, tot de Verlosſing van 't Kind, zo deed ik de *Baarende*, in een half zittenden en half leggenden ſtand, ſtellen, gelyk in 't voorgaande Geval.

Ten tyde van de *Weden*, zette ik het *Frenum Labiorum* met myne Vingeren uit, toen draaide ik myn Hand met de Rug onderwaards gekeerd, en bragt myn' Vingeren tusſchen de *Billen* des Kinds, en het *Staartbeen* van de Moeder in, en beproefde om de Billen ópwaards te doen reizen, om, was het mogelyk, één of beide de *Beenen* nederwaards te haalen.

Schoon ik in deze onderneeming van de Billen zo hoog te doen reizen, dat ik myn Hand in de *Baarmoeder* kon brengen, miſte, nochtans gaf deze onderneeming meerder ruimte door de uitzetting der Deelen, en toelaatende een gemakkelyker doorgang voor het Kind, welke ik ontdekte, dat zeer groot was; en inderdaad dit was alleen de oorzaak van deze hinderpaal.

Daarna haalde ik myn Hand neederwaards, en bragt den vóórſten en middelſten Vinger van ieder Hand, aan de buiten zyde van ieder *Lieſch*, tusſchen den Buik en de Deyën van 't Kind in; met behulp van deze houding en de trekking van zyde, tot zyde en opwaards tot voorkoming van de verſcheuring van den *Bilnaad*, bragt ik eindelyk de *Heupen*, door verſcheiden pogingen, en door behulp van de zwakke *Weden*, door den *Schedemond* heen; na welke, en met veel afmattingen, bragt ik de Armen nederwaards, en verloſte het Hoofd gelyk in 't vóórige Geval.

Schoon ik alle voorzorge nam onder het verlosſen van het Hoofd, en inderdaad minder magt oeffende, als in 't voorgaande Geval, nochtans was het Kind dood, één omſtandigheid, welke ſcheen te ontſtaan, door de langduurende drukking van de *Navelſtreng*, alzo 'er een zwelling en een platgedrukte gedaante aan dezelve te vinden was.

DERDE GEVAL.

Waarïn de Billen *vóórkwamen, en het* Hoofd *verloſt is op de wyze van* VAN DEVENTER.

In 't Jaar 1749, wierd ik gehaald omtrend 5 Uuren in den morgen by eene Vrouw, die my aangenomen had, om haar van haar éérſte Kind by te ſtaan; zy had het grootſte gedeelte van den Nacht in Arbeid geweeſt, en had niet eêrder om my gezonden, dan na dat de Vliezen gebrooken waren.

De

De Billen kwamen vóór, en de Deyën waren aan de rechter zyde van 't *Bekken* gekeerd; de rechter Heup was in het onderſte gedeelte van 't zelve gedrukt, en de linkere was boven de *Schaambeenderen.*

Om dat dit haar éérſte Kind was, zo wachte ik een poos met geduld, in verwachting, dat beide de Heupen langzamelyk vorderen, en de *Schede* met de uitwendige Deelen uitzetten zoude; maar de *Meconium* wierd in een groote menigte ontlaſt, en de Vrouw zeer afgemat zynde, en de *Weden* tegen den Middag beginnende af te neemen, zo was ik bevreesd, indien ik myn hulp langer uitſtelde, dat het Kind omkomen zoude.

Vindende dat de verlosſing hoofdzakelyk vertraagd wierd, door de Heup, die boven de *Schaambeenderen* was, zo verwyde ik den *Schedemond* een weinig, en daarna bragt ik twee van myn' Vingeren tusſchen het *Schaambeen*, en de Heup binnen, en ik drukte, en bewoog dezelve onder de *Weden*, naar de rechterzyde van 't *Bekken;* en deze onderneeming veränderde aanſtonds de voorgaande ligging, door de brenging van de Deyën naar een ieder zyde van het *Heiligbeen.* Het Kind klein zynde, wierd door ieder *Wede* lager en lager geperſt; en de Buik en 't Hoofd wierden verloſt, zonder dat ik verpligt was, om gelyk in 't vóórige Geval, de Armen naar beneden te brengen.

De Vrouw lag op haar linker zyde in 't Bed, en om dat het Hoofd klein was, zo verloſte ik haar, op die wyze gelyk VAN DEVENTER onderwyſt; door de Vingeren van myn rechter Hand te veſtigen over de Schouderen, aan de eene zyde des Hals, Duim en Vinger, en aan de andere de drie overige Vingeren, vervolgens het Lighaam te vatten met myn linker Hand, en te trekken met beide de Handen achter en nederwaards, naar de *Baarende* haar *Stuit* toe, en toen haalde ik het Achterhoofd en de *Kruin* van onder de *Schaambeenderen* vandaan, doordien de Kin aan het ónderſte en áchterſte gedeelte van de *Schede* was, om de *Fourchette* die zeer geſpannen was, niet te beſchaadigen.

Het Kind lag eenigen tyd, dat het zelden zyn Adem haalde; maar op het laatſt verkreeg het meerder magt en herſtelde.

VIERDE GEVAL.

Waarin de Billen *vóórkwaamen: medegedeeld door den* Heer TATHWELL, DR. *te* STAMFORD.

Den 6 Mey 1755, ging eene Vrouw van twee en dertig Jaren oud, van haar eerſte Kind zwanger, eenige ligte *Weden* openbaarden 'er, en de Vliezen braaken, na welke de *Weden* ophielden tot in den veertienden Dag, toen kwamen

men dezelve wederöm, en de *Micornium* van 't Kind, (volgens de opgaaf van Mejuffr. REEVE die UEd. onderweezen hebt,) openbaarde zich.

Door de onderſlaaning vond ik één van de Heupen vóórkomen; maar om dat de *Moedermond* noch niet genoeg geöpend was, en de *Weden* gering waren, zo ſchreef ik haar eenige Droppelen *Thebai*: met *Tinct. Caſtor.* en warme Dranken vóór, en beval de Vrouw zig ſtil te houden, en zo 'er eenige verändering kwam, dan weder om my te zenden.

Binnen den tyd van eenige Uuren waren de *Weden* zo opgewakkerd, en de *Moedermond* zodanig geöpend, dat toen ik gehaald wierd, zo vond ik de Billen van het Kind 'er door geperſt, welke ik verder voort hielp, tot aan de Kniën, en haalde 'er toen de *Beenen* uit, en na het Lighaam een vierde van een kring meerder gedraaid te hebben, bragt ik het Hoofd recht in 't *Bekken*, haalde 'er de Armen uit, verloſte het Hoofd, en met een kleine byſtand, de *Nageboorte*.

Men konde geene Polsſlaagen in de *Navelſtreng* gewaar worden, alſchoon de Moeder meende dat het Kind zich deze Morgen noch bewogen had; doch waarſchynelyk had dezelve drukking op den Buik van 't Kind, die het *Meconium* voortgebragt had, terzelver tyd de rondlooping van 't Bloed in de *Navelſtreng* belet: álles liep zeer wel af na de Verlosſing, door het gebruik van eenige droppelen van de voorſchreevene *Middelen*, en de Vrouw herſtelde op een behoorlyke tyd.

VYFDE GEVAL.

Waarin de Billen *vóórkwamen; de* Deyên *tot aan de* Zitbeenderen, *laag nederwaards en naar de* Schaambeenderen *gekeerd waren.*

Ik heb in 't Jaar 1745, in een Geval, dat zeer wel overëenkomt met het vóórgaande myn byſtand gebooden, maar was verpligt het lighaam op verſcheiden wyze nederwaards te brengen; want toen ik gehaald wierd, vond ik de Billen laag in 't *Bekken* vóórkomende, en dat de Deyën naar de linker zyde van 't zelve gekeerd waren. De *Vroedvrouw* verhaalde my, dat het Kind lang in dien ſtand gelegen had, en dat zy het na herhaalde onderneemingen, en ſtrenge *Weden*, niet kon beweegen. Toen de Lyderes op haar linker zyde lag, beproefde ik, om de Billen met myn Rechterhand ópwaards te doen reizen, met oogmerk, om de *Beenen* neederwaards te haalen; maar de zamekrimping van de *Baarmoeder* werkte zo ſterk tegen my áán, dat ik het Kind niet kon beweegen, zo veel als 'er tot het oogmerk vereiſcht wierd: echter, deed ik eenigen dienſt, door het openen van den *Schedemond*, en van gelyke voelde ik een klopping in de *Navelſtreng*, en dat hy wel verzorgt tusſchen de Deyën inlag, welke hem voor de

de drukking beſchermde. Het *Zitbeen* veel laager zynde, dan de *Schaambeenderen*, zo dorſt ik het niet onderneemen, om de Deyën aan dat gedeelte, nochte ook verkiezen om het lighaam neederwaards te haalen, tot verkryging van meêrder ruimte, want vreezende de Schouderen te laag in 't *Bekken* te zullen haalen, welke my de draaijing beletten zoude, van het vóórſte gedeelte van 't Kind naar de áchterſte Deelen van de *Baarmoeder*, te kunnen doen; maar ik draaide het op de rechter Dey van het *Zitbeen*, naar de *Schaambeenderen*, door welke *Middelen* ik meer houding aan het Lid van de ééne Knie verkreeg, en haalde dat *Been* uit, en daarna Verloſte ik ook het ándere *Been*, op gelyke wyze. Ik had te vooren beproefd om de Billen te draaijen, met myn' Vingeren van myn beide Handen aan de buiten zyde van de *Liesſchen*, en wel áchter- en vóórwaards, maar de Billen waren zó groot, en zo vaſt in 't *Bekken* geklemt, dat ik de Deyën, op deze wyze, niet naar het *Heiligbeen*, noch naar de *Schaambeenderen*, beweegen konde. Daarna haalde ik de Deyën neederwaards en de Billen tot aan den *Schedemond*, en een onverwagte ſterke *Wede* perſte het Lighaam, vóór dat ik het gewaar wierd, tot aan de Schouderen in 't *Bekken*. Daarop wond' ik een Doek om 't Kinds Heupen, en beproefde om de vóórſte Deelen van 't zelve naar de áchterſte van de *Baarende* te wenden; maar kon het niet beweegen, vóór dat ik het Lighaam ópwaards bragt, tot aan de Heupen, op deze wyze raakten de Schouderen los, en de Buik volgde gemakkelyk en draaide het áchterwaards. Toen verloſte ik het Lighaam en het Hoofd gelyk in 't tweede Geval; maar met meêrder moeiten, want ik moeſt op het laatſt, beide de Armen eerſt uithaalen, eer ik het Kind veiliglyk konde Verloſſen.

ZESDE GEVAL.

Waarin de Billen *vóórkwamen, en de* Deyën *naar de* Schaambeenderen *gekeerd waren.*

Ik was aangenomen in 't Jaar 1750, om eene Vrouw hulp te bieden by de Verloſſing van haar éérſte Kind. Toen ik gehaald wierd, vond ik dat de Vliezen met de Wateren neederwaards geperſt wierden, ten tyde van een *Wede*, en dat de *Moedermond* zeer dun was, en geöpend ter breette van een halve Kroon. Na de *Wede* ophield, en de Vliezen ſlap waren, en ik myn' Vinger verder ópwaards bragt, zo voelde ik een gedeelte van het Kind door dezelve heen; ſchoon het zich rond, gelyk een Hoofd liet voelen, nochtans was het zagter op ſommige plaatſen dan gewoonlyk, en ook ongelyker, hetwelk my deed vermoeden, om dat het zo hoog lag, dat het een Schouder mogt zyn. Dit niettegenſtaande, om dat het haar éérſte Kind was, de Deelen zeer geſpannen waren, en de *Baarende* zeer jong was, zo achte ik het voordeeliger te wachten met geduld, tot dat de Deelen, op een zagte en langzame wyze, door de Vliezen en de

Wateren geöpend waren. Het Avond zynde, zo verliet ik haar en wierd omtrend elf Uuren in den Nagt weder gehaald. De *Weden* waren gering geweeſt, en daar was maar zeer weinig verändering in den *Moedermond* te vinden; alleenig vond ik dat de Vliezen verder nederwaards geperſt waren. Ik kon toen duidelyker voelen het gedeelte dat vóórkwam, en was tamelyk zeeker dat het geen Hoofd was. Ik achte het dan noodig, om dat de Arbeid langzamelyk toe zou gaan, de Deelen in dien tyd te verzagten, en de *Moedermond* door de Vliezen te laaten openen: want ik was bevreeſt, indien de Arbeid te ſpoedig voortgegaan was, voornamelyk toen ik vond, dat de Vliezen, in een langächtige gedaante neederwaards geperſt wierden, en te vroeg of vóór dat de *Moedermond* volkomen geöpend was, zoude breeken; zo ſchreef ik haar een *ruſtverwekkende Drank* vóór, en beval haar te Bedde te gaan, en alle mogelyke ruſt te bezorgen. Om haar, door een mooi praatje, op te houden, en niet te veel te doen denken op haar omſtandigheid, zo verhaalde ik haar, dat de Arbeid naauwelyks begonnen was, en beval de *Kraambewaarſter*, dat zy om my zenden zoude, zo ſpoedig de Vliezen gebrooken waren: echter, om dat het Geval mocht veränderen tot nadeel van de *Baarende*, en tot gevaar voor het Kind, wanneer het niet recht beſtierd wierd, zo bleef ik buiten haar weeten, den geheelen Nagt, en begaf my in een ander vertrek te Bedde. Ik was pas ontwaakt, of de Vliezen braaken omtrend ten zes Uuren in den Morgen, wanneer ik haar onderſloeg, en vond den *Moedermond* aanmerkelyk meêrder geöpend, en niet zo geſpannen, en de Billen in 't *Bekken* neederwaards geperſt met de Deyën naar de *Schaambeenderen* gekeerd. De *Kraambewaarſter* verhaalde my, dat de Lyderes tusſchen de *Weden* geſlaapen had, welke allengskens ſtrenger wierden, en geen ſpoor gehad, dat 'er Water ontlaſt was. Ik beval dat zy haar ſtil en geruſt te Bedde moeſt houden, en dat zy moeſt denken, dat misſchien haar Slaap, hoe langer hoe meerder verfriſchend zoude zyn, indien zy by aanhoudendheid eenigen tyd vry was van *Weden*. Ingevolge van dien genoot zy een groot gedeelte van een gezonde Slaap, geduurende welke zy eenige ligte *Weden* had, en een gedeelte van de Wateren ontlaſt waren.

Omtrend ten tien Uuren, wierden de *Weden* ſtrenger en menigvuldiger, door welke de Billen neederwaards geperſt waren, en by graaden den *Moedermond* ten vollen openden. Ik begon toen den *Schedemond* zagtelyk onder de *Weden* te openen, op dat ik haar onder de Verloſſing met meêrder gemak byſtaan konde, en tot vóórkoming dat het Kind niet lang zoude opgehouden worden, wanneer het neederwaards in het ónderſte gedeelte van 't *Bekken* gezakt was.

Toen de Billen verder zakte, zo begon de *Meconium* zig te ontlaſten; en toen de midden Deelen der Deyën aan het ónderſte gedeelte van de *Schaambeenderen* gezakt waren, zo bragt ik myn' Vingeren tusſchen dezelven op den Buik van 't Kind, en voelde de *Navelſtreng* en een klopping in denzelven; toen bragt ik een Vinger van een ieder Hand, aan de buiten zyde van ieder *Lieſch* en hielp de Heu-

Heupen neederwaards zakken, tot dat ik voelde dat de Knieholtens aan het onderſte gedeelte van de *Schaambeenderen* waren; toen vatte ik één van hen met de Vingers en den Duim van ieder Hand, en haalde 'er de *Beenen* langzamelyk, en wél eerſt het ééne en daarna het ándere uit. De Leeden ſlibberig zynde, zo bragt ik 'er een Doek tuſſchen dezelve en myn' Vingeren, tot voorkoming van de afglipping; en toen draaide ik de vóórſte Deelen des Kinds naar de áchterſte Deelen van de *Baarmoeder*. Ik had verſcheiden maalen ondervonden, dat na dat ik het Kind op deze wyze gekeerd had, dat het Vóórhoofd in plaats van achterwaards naar de zyde van het *Heiligbeen*, tegens de *Lieſch* was, en bragt het met groote moeite in zulk een ſtand, neederwaards, ten zy ik het meêrder áchterwaards kon draaijen, door de drukking met myn' Vingeren: om dit ongemak vóór te komen, zo draaide ik het Lighaam een vierde van een kring meêrder, door welke ik het Vóórhoofd áchterwaards bragt, gelyk hier vóór geleerd word, en toen verloſte ik, als in 't vóórgaande Geval. Het Kind was levendig.

ZEVENDE GEVAL.

Waarïn de Billen *vóórkwamen, en de* Verloſſing *gedaan wierd met de grootſte kromte van den* Stompen Haak, *en een* ſtrik *of* ſlappe Laatband.

In 't Jaar 1752, wierd ik gehaald door een *Vroedvrouw* in een Geval waarïn de Billen genoegzaam, op dezelve wyze, als in 't vóórgaande Geval, vóórkwamen. Het was de Vrouw haar éérſte Kind, en vóór dat ik gehaald werd was zy, na dat de Vliezen gebrooken waren, verſcheiden Uuren in Arbeid geweeſt. De Deyën waren na de *Schaambeenderen* gekeerd, en de Billen waren laag neederwaards in de *Schede* gezakt: de *Bilnaad* en de *Anus* waren, in de gedaante van een groot Gezwel, door de Billen uitwaards gezet, welke in dien ſtand eenige Uuren waren opgehouden, en de *Weden* der Vrouw begonnen zwak te worden, en kwamen zelden wederom. Toen zy op haar zyde lag, opende ik allengskens, geduurende ieder *Wede*, den *Schedemond*; en toen ik ál myn' Vingeren inbrengen konde, zo drukte ik het áchterſte van myn Hand naar den *Bilnaad* toe, om de Billen te doen reizen; maar de Vrouw week achteruit, en veränderde den Stand, toen draaide ik haar op den Rug, gelyk in de 25ſte *Verzameling*, No. 1. het 1ſte *Geval* geleerd word, en vaſtelyk gehouden zynde, door behoorlyke byſtanders, gong ik voort, buiten veel hindernis.

Na de Deelen geöpend te hebben, plaatſte ik één Vinger aan de buiten zyde van ieder *Lieſch* en beproefde om de Billen te doen voortgaan; maar konde het Kind niet beweegen, na verſcheiden onderneemingen. Ik beproefde om de Billen ópwaards en de *Beenen* neederwaards te brengen, maar konde de Billen

niet boven de twee Duimen ópwaards doen ryzen. Hieröp wagte ik eenigen tyd, om te zien of de *Weden* de Billen verder voort zouden helpen, voornamelyk ná dat de Deelen genoegzaam geöpend waren. Maar vindende dat beide, en de byſtand van myn Vingeren, miſte, en de Vrouw zeer verzwakte, zo bragt ik de groote bogt van den *Stompen Haak*, met myn Linkerhand, tuſſchen de Vingeren van myn Rechter, langs de linker Heup binnen, en bragt de Punt tuſſchen de Dey en den Buik van 't Kind, tot dat ik vond, dat de Punt geveſtigd was aan de zyde van de *Lieſch* tuſſchen de Deyën, toen hield ik het kleine eind van den Haak met myn Rechterhand, en plaatſte de Vingeren van myn Linkerhand aan de buite zyde van de tegenöverſtaande *Lieſch*, en haalde de Billen allengskens laager; maar vindende, dat de voortgang ſtuite, en dat de linker Heup verder als de rechter neederwaards door den *Haak* gehaald was, zo bragt ik die aan de ándere zyde. Na verſcheiden beproevingen, konde ik de Billen niet verlosſen, noch het Lighaam zó laag brengen, als 'er tot redding van de *Beenen* noodig was. Toen lag ik den *Haak* weg, en met zeer veel moeite, bragt ik een *Laadband* tuſſchen de Deyën en den Buik, door behulp van welke de Deelen volgden, tot dat de Holte van de Knie beneden de *Schaambeenderen* was; toen haalde ik 'er de *Beenen* en *Deyën* uit, wond een doek om dezelven, en met zeer veel moeite draaide de achterſte Deelen van 't Kind, naar de vóórdeelen van de *Baarmoeder*. Ik beproefde om een vierde van een Kring meêrder rond te draaijen met de Heup ópwaards na de *Schaambeenderen*, maar konde het niet verder beweegen. Om die rede begon ik aan het Lighaam van 't Kind te trekken, welke grooter magt vereiſchte dan ik verwagt had; maar op het laatſt verloſte ik den Buik, welken ik zeer groot bevoelde te zyn; op welke de Schouderen en het Hoofd gemakkelyk naar beneeden daalden.

Schoon ik voelde (na buiten ſtaat te zyn om de Heup een vierde van een Kring meerder om te draaijen,) dat de Kin in plaats van aan de zyde van het *Bekken* te zyn, naar de linker *Lieſch* gekeerd was, nochtans om dat het Hoofd klein was, zo bragt ik de Kin met myn' Vinger in den Mond áchterwaards, en het Vóórhoofd in de holte van 't *Heiligbeen*, en verloſte het Kind, gelyk in 't vóórgaande Geval. Toen ik het Kind onderzogt, zo vond ik, dat de geheele moeijelykheid van 't Geval ontſtond, om dat het Kind dood was geweeſt, waardoor de Buik zeer veel gezwollen was. Een omſtandigheid, welke ik niet verwagt had, om dat beide de *Vroedvrouw* en de *Baarende* het Kind hadden voelen beweegen: dit niet tegenſtaande ſcheen het verſcheiden Dagen dood geweeſt te zyn, om dat 'er de Opperhuid doods uit zag, en op verſcheiden plaatzen afſtroopte.

ACHTSTE GEVAL.

Waarin de Billen *aan den* Rand *van 't* Bekken *vóórkwamen, en de* Deyën *naar de linker zyde gekeerd waren.*

In het Jaar 1747, gehaald zynde by eene Vrouw, welken in haar vóórige Arbeid gewoon was gemakkelyk te Verlosſen, verhaalde my de *Vroedvrouw*, dat 'er één van de Heupen vóórkwam; en ſchoon dat de *Moedermond* grootelyks geöpend, en de *Baarende* in een ſtrengen Arbeid geweeſt was, nochtans de ándere Heup niets vorderde, maar boven de *Schaambeenderen* ſteeken bleef. Ik vond de linker Bil neederwaards geperſt, tot aan het middelſte en áchterſte gedeelte van 't *Bekken*, en zeer veel gezwollen; en ondervond ook, dat de Deyën naar de linker zyde, en de rechter Heup boven de *Schaambeenderen*, gelyk de *Vroedvrouw* gezegt had, gekeerd waren. Om dat de *Baarende* zeer veel afgemat was, en de *Weden* zwak begonnen te worden, zo bragt ik myn rechterhand, in een Kegelvormige gedaante in de *Schede*, om de Billen hoog ópwaards te krygen, tot meerder ruimte voor myn Hand, langs de Deyën naar de *Bodem* der *Baarmoeder* toe; vindende de *Beenen* naar den *Bodem* toegekeerd, en eenige Waters in de *Baarmoeder* opgeſtopt, ik vouwde de *Beenen* neederwaards, en daarna bragt ik hen en de Deyën buiten den *Schedemond*, draaide den Buik naar het *Heiligbeen*, en verloſte het Kind gelyk in 't éérſte Geval.

NEGENDE GEVAL.

Waarin de Billen *aan den* Rand *des* Bekkens *vóórkwamen, het* Kind *was groot, en de* Deyën *naar de* Schaambeenderen *gekeerd; en de* Baarende *met* Bloedſtortingen *aangegreepen.*

In 't Jaar 1748, wierd ik gehaald door een *Vroedvrouw* by eene Vrouw, welke in Arbeid was, van haar éérſte Kind. De rechter Heup was neederwaards geperſt aan de rechter zyde van 't *Bekken;* de *Baarende* had lang in Arbeid geweeſt; een groot gedeelte Lywaat was, doordringt van Bloed, dat uit de *Baarmoeder* ontlaſt was, en ſchoon het by aanhoudendheid, en maar in een kleine meenigte vloeide, nochtans was de Vrouw aanmerkelyk verzwakt.

Om dat de vóórſte Deelen van 't Kind vóórwaards naar den Buik van de Moeder gekeerd waren, zo plaatſte ik haar op de zyde, en allengskens, gelyk in 't vóórgaande Geval, bragt ik myn Hand in de *Schede*, en deed de Billen ópwaards reizen. Na dat ik dezelve ópwaards langs de linker zyde van 't Kind, ingeſchooven had, plaatſte ik my meêrder achter de Vrouw, en richte myn

Hand naar de vóórſte Deelen van de *Baarmoeder;* maar dezelve ſterk tezaamgekrompen zynde, zo was ik verpligt zeer langzaamlyk te vorderen; en te verwyden, naarmaaten ik voortging, en toen kon ik maar alleen de linker Voet neederwaards brengen. Ik was daarna verpligt, over en weder, de Billen ópwaards te brengen, en de Voet neederwaards te haalen, vóór en al eer ik het *Been* en de Dey neederwaards kon brengen. Dit gedaan zynde, wond ik een Doek rondóm het *Been*, hetwelk ik met myn Rechterhand vaſt hield, terwyl ik terzelver tyd, de Vingers van myn linkere boven de rechter Heup, aan de buiten zyde van de *Lieſch* plaatſte; en door de trekking met beide myne Handen, haalde ik het Lighaam neederwaards, tot dat de Holte van de rechter Knie gedaald was, beneeden de *Schaambeenderen.* Ik beproefde om de vóórſte Deelen van 't Kind, naar de áchter Deelen van de Moeder te draaijen, maar konde niet, dan na dat ik éérſt het rechter *Been* neederwaards gehaald had.

Vindende dat het Kind zeer groot was, zo verwagte ik, dat ik veel Geweld gebruiken moeſt, om 't Hoofd te verlosſen, zo veränderde ik de legging van de Vrouw, door haar op de Rug te leggen: toen wond ik om de Deyën en Billen een Doek, hebbende al reeds de vóórſte Deelen van 't Kind, naar de áchterſte Deelen van de *Baarmoeder* gedraaid, en ik bragt het neederwaards tot aan de Schouderen; maar vindende, dat het Hoofd ſteeken bleef, zo bragt ik myn' Vingeren en Hand langs de Borſt, en ontdekte, dat de tegenhouding, ontſtond door dat het Vóórhoofd ruſte, op de linker Arm van 't Kind, aan de linker zyde van 't *Heiligbeen.* Toen bragt ik dien Arm neederwaards, en twee Vingeren in des Kinds Mond, en verloſte het gelyk in 't vóórgaande Geval, doch niet zonder zeer veel geweld te oeffenen: want na dat ik de Vingeren van myn Rechterhand in des Kinds mond kreeg, des Kinds Lighaam op dien Arm gelegt had, en een goede vaſthouding met myne Vingeren van de Rechterhand over de Schouderen verkreeg, zo was ik verpligt, om myn Magt by ieder onderneeming te vermeerderen. Maar bevreeſt zynde van de *Onderkaak* te zullen verrekken, zo haalde ik myn' Vingeren uit de Mond, en beproefde VAN DEVENTERS Handelwyze, door de Schouderen neederwaards te drukken, om het Achterhoofd beneeden de *Schaambeenderen* te brengen; het Hoofd, te hoog zittende, zo kon het niet bewoogen worden, door die Handelwyze, zo dat ik wederom myn toevlugt moeſt neemen tot het vóórgaande; maar bragt myn' Vingeren hooger ópwaards, en plaatſte aan ieder zyde van de Neus 'er één van hen: Ik trok zo lang, en met een zeer groote magt, eer dat het Hoofd verloſte, dat ik dagt, het Kind dood te zullen vinden.

TIEN-

TIENDE GEVAL.

Waarin de Billen *vóórkwamen; de* Deyën *naar het* Heiligbeen *gekeerd waren, en het* Bekken *mismaakt was.*

In 't Jaar 1748, wierd ik aangenomen door eene Vrouw, die zeer veel in haar vóórige Arbeiden had uitgeſtaan, door de Mismaaktheid van 't *Bekken*. Toen ik des morgens om 6 Uuren by haar gehaald wierd, zo vond ik den *Moedermond* grootelyks geopend, en de Vliezen met de Wateren ten tyde van ſtrenge *Weden* neederwaards geperſt. Als de *Wede* ophield en de Vliezen Slap waren, dan voelde ik duidelyk door dezelven heen, dat het Hoofd niet vóórkwam, maar dat het onzeker was of het de Billen of de Borſt was: maar ik kon effen met myn' Vinger de vooruitſteeking van de laatſte *Wervel* der *Lenden* met het ópperſte gedeelte van 't *Heiligbeen*, bereiken. Alhoewel aangedaan dat het Kind niet wel vóórkwam, echter verblyd te vinden, dat het *Bekken* zó eng niet was als ik my verbeeld had.

Omtrend één Uur na myn komſt, en vóór dat de Vliezen gebrooken waren, zo onderſloeg ik haar, en vond dat zy verder neederwaards geperſt waren; en toen de *Wede* ophield, zo vond ik dat de Billen vóórkwamen. Ik plaatſte de Vrouw in een bekwaame ligging gelyk in de 25ſte *Verzameling*, No. 1. het 1ſte *Geval* beſchreeven is, met haar Hoofd en Schouderen laager dan haar *Stuit*; opende by graaden de *Schedemond*, en bragt myn Hand in de *Schede* na dat 'er een *Wede* ophield. Tragtende de Billen te doen reizen, zo braaken myn' Vingers door de Vliezen heen, en om dat 'er een groote meenigte van de Waters behouden waren, zo bragt ik de *Beenen* gemakkelyk neederwaards, welke aan het áchterſte gedeelte van de *Baarmoeder* waren.

Na dat ik het Lighaam, tot aan de Schouderen neederwaards gebragt had, zo beproefde ik, om het Hoofd in 't *Bekken* te brengen, door de trekking op verſchillende wyze, beurdwisſelend op- en neederwaards, en van zyde tot zyde; maar vindende, dat ik hetzelve niet verder kon brengen, zo bragt ik, myn' Vingeren en Hand in een vlakke gedaante, tusſchen de Borſt en het áchterſte gedeelte van de *Schedemond* binnen. Door het verder voortgaan van myn Hand, zo voelde ik de Kin en het Aangezigt, aan het ópperſte gedeelte van 't *Heiligbeen*, en dat het Vóórhoofd zich boven het mismaakte gedeelte onthield, gemaakt door het laatſte *Wervelbeen* van de *Lenden*, en het vóórnoemde *Been:* ik beproefde om het Vóórhoofd neederwaards te haalen, met myne Vingeren, plaatſte aan ieder zyde van de Neus 'er een; maar konde het niet beweegen: toen haalde ik 'er de linker Arm van 't Kind uit, en drukte het Aangezigt en Vóórhoofd, naar de linker zyde van het *Bekken*, waar ter plaatze meêrder ruimte was. Ik deed

een

een tweede onderneeming, om het Hoofd neederwaards te haalen, gelyk te vóóren; maar het mislukte, en ik haalde 'er ook den rechter Arm uit: in een derde onderneeming, bragt ik het Vóórhoofd in de holte van 't *Heiligbeen*, verloſte het Hoofd, en behield het Kind, tegen myn verwachting.

ELFDE GEVAL.

Waarïn de Billen *vóórkwamen*, *het* Bekken *eng was*, *en de* Deyën *naar de* Schaambeenderen *gekeerd waren.*

In 't Jaar 1752, wierd ik gehaald door eene *Vroedvrouw*, en vond dat de Billen vóórkwamen, en het *Bekken* mismaakt was. De *Vroedvrouw* verhaalde my, dat de Vrouws vóórgaande Arbeiden, zeer moeijelyk en langwylig hadden geweeſt; maar om dat nu de Billen vóórkwamen, zo was zy bevreeſt, dat de moeijelykheid veel grooter zoude zyn; en verklaarde, dat zy had gezonden om byſtand, zo ſpoedig als zy ontdekte (na dat de Wateren zig ontlaſten,) de legging van 't Kind. Om dat ik vond dat de Deyën vóórwaards, naar de *Schaambeenderen* gekeerd waren, zo liet ik de Vrouw op haar linker zyde liggen blyven, en bragt de Billen over de zyde van 't Bed heen. Toen bragt ik myn Hand in de *Schede*, en hefte de Billen van 't Kind in de hoogte, en drong langs de voorſte Deele van de *Baarmoeder*, binnen dezelve, tot naſpooring van de Voeten; maar vindende een grooter tegenſtand, van de *Baarmoeder*, en het Kind, dan ik verwagt had, en merkende, dat het Hoofd en de Schouderen van de Vrouw hoog laagen, zo veränderde ik haar zydelingſche ligging, in die van op Knieën en Ellebogen, zonder 'er myn Hand uit te haalen, door welk middel de Billen hooger waren gereeſen dan het Lighaam. Ik vond den tegenſtand verminderd, en bragt 'er de *Beenen* uit; toen draaide ik haar op den Rug en haalde het Lighaam. Na dat ik de vóórſte Deelen van 't Kind naar de áchterſte Deelen van de *Baarmoeder* gedraaid had, zo bragt ik myn' Vingeren aan het Aangezigt, gelyk in 't voorgaande Geval. Vindende hetzelve na de linker zyde van de vóóruitſchietende bogt van het bovenſte gedeelte van 't *Heiligbeen* gekeerd, en de regter Arm vóór hetzelven aan de linker zyde, van 't *Bekken*; zo haalde ik eerſt den Arm 'er uit, en toen hielp ik het Vóórhoofd neederwaards; maar eer dat ik het Hoofd konde Verloſen, was ik verpligt den ánderen Arm 'er ook uit te haalen, en behield op deze wyze het Kind, ſchoon 'er zeer veel geweld geoeffend was, tot de Verloſing van 't Hoofd.

Vyf Minuten verliepen 'er, eer het Kind ademde, en noch langer eer dat het maar zwakkelyk ademde; maar door het gebruik van prikkelende dingen, zo begon het onophoudelyk te weenen, tot één van de Vrouwen een groote zwelling tuſchen het linker Oor, en de Slaap des Hoofd merkte. Deze drukte ik aanſtonds met myn' Vingeren; na welke het weenen ophield; maar hen wegneemende

mende begon het wederöm, en de zwelling zonder drukking zynde kwam weeröm. Tot herſtelling van dit ongemak, doorvogte ik een dikke *Compres* in een *Mengzel* van *Olie*, *Geeſte* en *Azyn*, en dekte die op het Gezwel, en beval aan de Vrouw, die het Kindje vaſt hield, met haar Vingers op die plaats voor een langen tyd te drukken. Toen ik het den volgenden Dag onderzogt, zo was het Gezwel verdweenen, en na álle gedachten, zo is dit ongemak de oorzaak van de tegenhouding, op de vóóruitſteeking van het ópperſte gedeelte van 't *Heiligbeen*, geweeſt, vóór dat het Hoofd Verloſt was.

TWAALFDE GEVAL.

Waarin de Billen *vóórkwamen; en het* Lighaam *en* Armen *door de* Vroedvrouw *Verloſt waren.*

In 't Jaar 1748, wierd ik gehaald in een groote haaſt by eene Vrouw in die zelfde ſtraat. By de onderzoeking, vond ik het Lighaam van 't Kind verloſt, en het Hoofd, dat onüitgehaald was. De *Baarende* was tamelyk Lyvig, en begeerig, dat ik haar uit haar lyden zou helpen, en, indien het mogelyk was, haar Kind behouden.

Ik voelde geen klopping in de *Navelſtreng;* maar, denkende dat die noch niet lang verſtopt kon zyn geweeſt, zo verloſte ik aanſtonds, en met groot gemak, het Hoofd, door de inbrenging van myn' Vingeren tuſſchen de Hals van 't Kind, en het áchterſte gedeelte van 't *Bekken.* Ik ſtak twee Vingeren in des Kinds Mond, die aan de linker zyde van 't *Heiligbeen* was, op deze wyze haalde ik het Hoofd en Aangezigt nederwaards, draaide het terzelver tyd een weinig meêr áchterwaards in de Holte van 't *Heiligbeen:* toen plaatſte ik de Vingeren van myn ándere Hand, over de Schouderen, en aan ieder zyde van den Hals, en deed het Lighaam ópwaards reizen, na dat de *Baarende* in een áchteroverleggenden ſtand was, en ik verloſte het Hoofd, gelyk in het 1ſte en 2de *Geval* van deze *Verzameling.*

Twee van de *Baarende's* Zuſters, welke tegenwoordig waren, vindende dat het Kind dood was, voeren tegen de *Vroedvrouw* uit, en gebooden haar uit de Kamer te gaan: hoewel ik 'er tuſſchen beiden kwam, en verzogt dat ze de Vrouw éérſt wél te Bedde mogt helpen, en verzogt aan de *Vroedvrouw* een beſchryving van den voortgang des Arbeids te doen.

Toen zy vond dat de Billen vóórkwaamen, en meêrder magt gebruikte dan zy gewoonlyk oeffende, toen waren de Vrinden, zeer ontroerd geweeſt; maar zy waren voor een klynen tyd voldaan, toen zy hun verzeekerde dat het Kind

wél vóórkwam, en dat zy de *Baarende* en het Kind ſpoedig en gemakkelyk zoude Verlosſen.

Zy had in 't éérſt het Lighaam en de Armen, gemakkelyk nederwaards gebragt, met behulp van de ſtrenge *Weden*, maar met al haar magt, had zy het Kinds Hoofd niet kunnen verlosſen; en op het laatſt was zy verpligt geweeſt te bekennen aan de omſtanders, dat het Kind tegennatuurlyk vóórkwam, doch niet eerder, dan na dat zy verſcheiden beproevingen na de éérſte ontroering, ondernomen had.

DERTIENDE GEVAL.

Waarin de Billen *vóórkwaamen, en de* Verlosſing *door de* Vroedvrouw *verricht is.*

In 't Jaar 1752, wierd ik gehaald door eene *Vroedvrouw*, welke my verhaalde, dat het Lighaam van het Kind één Uur te vóóren was verloſt geweeſt, en zy niet inſtaat was, om het Hoofd 'er uit te haalen, en, om die rede, my om byſtand verzogt had. Om dat nu de *Weden* in magt aangroeiden, zo verzogt zy, of ik een weinig wagten wilde, en indien zy de *Baarende* niet aanſtonds verloſte, dan zou zy my by de *Baarende* brengen. Ik vroeg haar of zy niet gevoeld had, eenige klopping in de *Navelſtreng*, na dat het lighaam neederwaards gekomen was; zy andwoorde, dat zy zulks in 't éérſt had gevoeld, maar nu, zederd een langen tyd, niet meer.

Zy wierd in aller haaſt van de Kamer gehaald, en het Hoofd wierd aanſtonds verloſt door de *Weden*.

Omtrend één Uur daarna, wierd ik gehaald door dezelve *Vroedvrouw*, by eene andere Vrouw, waar de Billen vóórkwamen en die gewoon was langwyligen Arbeiden te hebben.

Ik had haar gezegt, by de vóórgaande gelegenheid, dat zy het Kind verlooren had, om dat zy te laat om byſtand gezonden had, en verzogt haar, my, op zulk eene wyze, niet meer te laate haalen. Deze beſtraffing had een gewenſte uitkomſt, want zy zond om my, in dit Geval, aanſtonds na dat de Wateren ontlaſt waren, en zy verzekerd was, dat de Billen vóórkwamen.

Vindende het *Bekken* eng, en dat door behulp van de *Weden* de Billen niets vorderden, zo bragt ik de *Beenen* nederwaards; maar om dat de *Baarende* niet in een voordeelige ligging was, gelyk in 't 1ſte *Geval* van deze *Verzameling* beſchreeven is, zo bragt ik haar in dezelve, en verloſte het Lighaam en het Hoofd

Hoofd van 't Kind, gelyk als in de twee laatſte Gevallen; maar met grooter moeite, dan één van die, welke ik op deze wyze verloſte, om dat het Kind leevendig was.

Na dat het Lighaam en de Armen, nederwaards waren gebragt, door het doen van veele herhaalde kragten, zo verloſte ik het Hoofd; maar intuſſchen verbeelde ik my, dat het Kind onmogelyk in 't leeven kon blyven, om dat ik vond, dat de Hals zeer uitgerekt was; en indien het niet was gekomen, by de laatſte onderneeming, dan was ik van gedachten geweeſt, den Haak tehulp te neemen.

Ik hield in het midden van deze onderneeming op, en overwoog om het met de korte regte Tang uit te haalen; maar het Hoofd was boven den *Rand* van 't *Bekken* tegen de kromte van 't *Heiligbeen*, 't welk my belette om eene bekwaame houding, die van dienſt konde zyn, te doen. Dit was de rede, welke my aanſpoorde om een grooter ſoort van een Tang uit te denken, waarvan de Blaaden aan de eene zyde krom geboogen moeſten zyn. (Zie Plaat XXI. XXVI. en voornamelyk Plaat XXXV.)

VEERTIENDE GEVAL.

Waarin het Lighaam *van 't* Kind Verloſt *was*, *en het* Vóórhoofd *van 't zelve opgehouden wierd*, *boven de* Schaambeenderen.

In 't Jaar 1750, wierd ik in allereil by een, in Arbeid zynde Vrouw gehaald, maar de *Vroedvrouw* had het Lighaam en de Armen van 't Kind reets verloſt; maar, na verſcheide beproevingen en met behulp van de *Weden*, kon zy het Hoofd niet verlosſen.

Het Vóórhoofd wierd tegengehouden boven de *Schaambeenderen*. Vindende dat het niet mogelyk was, om hetzelven àchterwaards naar het *Heiligbeen* te draaïjen, toen zy in eenen half zittende en liggende Stand, dwars op het Bedde gebragt was, zo haalde ik het Lighaam van 't Kind met myn ééne Hand nederwaards, en, terzelver tyd zo drukte ik de Kin met myn Vingeren van de ándere Hand, naar de Borſt; door het ópwaards brengen en neederwaards trekken, met beide myne Handen, haalde ik het Vóórhoofd van onder de *Schaambeenderen* van daan, en verloſte de Vrouw van een dood Kind, echter niet zonder veel magt te gebruiken.

Ik heb verſcheiden Gevallen gehad, in welke de Billen vóórkwamen, en de Kinderen klein waren, dat zy gemakkelyk verloſten door de *Weden*, voornamelyk, als de vóórſte Deelen van 't Kind na de áchterſte Deelen van de *Baarmoeder* gekeerd waren, maar gemeenelyk met meêrder moeite dan in den vóórgaande Stand.

VYFTIENDE GEVAL.

Waarin de Billen *vóórkwamen, een vloeding na de* Verlosſing *zich openbaarde en de* Vrouw *overleed; medegedeeld door een* Brief *van den* Heer —— *geſchreeven te* —— 1752.

Hy was gehaald by eene Vrouw die *gemiskraamd* had, twee Jaaren te vóóren, en zederd dien tyd was zy onderhevig geweeſt, aan aanmerkelyke ontlaſtingen hoog gekleurd en ſtinkend.

De Vliezen waren drie Dagen gebrooken geweeſt, maar hy vond, dat de *Weden* niet aanmerkelyk, en een gedeelte van de Wateren onmerkbaar by ieder *Wede* ontlaſt waren, die dan hoog gekleurd en ſtinkend waren.

De *Moedermond* was hoog ópwaards, dik, maar een weinig open, welke belette, dat hy den Stand des Kinds niet kon ontdekken.

Om dat de *Weden* zwak waren, zo vorderde het Kind zeer weinig in eenige Uuren, echter klaagde zy zodanig als of zy in een Strengen Arbeid was geweeſt; en de *Moedermond* was zo gevoelbaar, dat zy de zagtſte aanraaking niet zonder ſchryning verdraagen kon.

Toen de *Weden* in getal en magt aangroeiden, zo begaf zy haar zelfs op de Knieën, in welken tyd hy vond dat de Billen vóórkwamen, en ondernam de opening te verwyden; maar ſchoon dat de *Weden* ſterk waren en perſſende, zo kwamen de Deelen niet laager, echter kon hy de Vingeren in de *Lieſch* brengen, om het lighaam naar beneeden te doen komen.

Hy dan lag haar in een half zittenden en half liggenden ſtand; en daarna bragt hy zyn Hand in de *Baarmoeder;* met groot gemak bragt hy 'er één van de *Beenen* uit, en eindigde de verlosſing.

Het Kind gaf in 't éérſt maar kleine teekens van leeven, doch herſtelde daarna, en leeft noch.

De Moeder, wierd kort na de verlosſing overvallen door een vloeijing, welke, niettegenſtaande, dat hy daar tegen deed, wat hy konde, haar binnen een Uur wegſleepte.

Alſchoon het moeijelyk is duiſtere Gevallen te beöordeelen; nochtans denk ik, ſchoon de Lyderes niet zwak was, en ſtrenge *Weden* had, zo was het niet noodzaakelyk om de Deelen met geweld te openen, en de *Beenen* ſpoedig neederwaards

derwaards te haalen: want het Kind is zelden in gevaar van om te komen, dan, ná dat de Billen, aan de uitwendige Deelen van de Moeder gekomen zyn: want het is vyliger voor de Moeder toe te laaten, dat de Billen den *Moedermond* langzamelyk openen, dan het in gevaar ſtellen, van de Deelen door de Hand, te ſcheuren.

ZESTIENDE GEVAL.

Waarin de Billen *vóórkwamen; medegedeeld in een* Brief *door den* Heer AYER *geſchreeven te* BOSTON, LINCOLNSHIRE *in 't Jaar* 1750.

MYN HEER,

Des Nagts tuſchen elf en twaalf Uuren, wierd ik gehaald by E. J. welke op een ſpoedige wyze overvallen was door de *Weden*, wanneer zy te Bedde en in Slaap lag, en dezelve hadden de Vliezen gebrooken.

Zy had één ſtrenge *Wede* toen ik by haar in 't vertrek kwam; maar door myn komſt, hielden dezelve op, en kwamen niet dan eenigen tyd daarna, wederóm.

By de onderſlaaning vond ik dat de Billen vóórkwamen, aan het ónderſte gedeelte van 't *Bekken;* en de *Weden* ſtreng zynde, zo deed ik geen beproeving om de Billen ópwaards te brengen, en de *Beenen* neederwaards te haalen; ik opende alleen den *Schedemond*, en kort daarna was ik inſtaat één van myn' Vingeren in de ééne *Lieſch* te brengen; en een korten tyd daarna één Vinger van myn ándere Hand in de ándere *Lieſch* door welke middelen, en met behulp der *Weden* haalde ik het Kind met het Lighaam tot aan de Knieholtens neederwaards, en bragt 'er de *Beenen* uit.

Hebbende een Doek om het uitgehaalde gewonden, en om dat het Aangezigt van 't Kind naar het *Heiligbeen* van de *Baarende* gekeerd was, zo wierd de Verlosſing ſpoedig ten einde gebragt, alleenig bood het hoofd een kleinen tegenſtand, en de *Moederkoek* zat aan 't áchterſte gedeelte van de *Baarmoeder* vaſt, maar verlóſte ook met zeer weinig moeite.

Het Kind was een wakker Meisje; het ſcheen in 't éérſt niet te leeven, maar een kleinen tyd daarna, begon het te weenen.

De Lyderes, na dat zy in 't Bedde was, wierd door een geweldige Pyn in haar Heupen en Lighaam aangetaſt; om welke rede 'er weder om my gezonden wierd. Om dat de ontlaſtingen zeer gering waren, zo zond ik haar een *Pynſtillende Mixtur* met *vier Schrup. Theriac. Androm.*, door de helft van 't voornoemde verkreeg zy aanſtonds verligting. (Zie verder de 43ſte *Verzameling*, het *derde Geval.*)

ZEEVENTIENDE GEVAL.

Waarin de Baarende *zwak was; het* Kinds Armen *met de* Billen *vóórkwamen: door dien zelven* Heer *beſchreeven, in 't Jaar* 1747, *toen hy myne* Lesſen *bywoonde, gezonden met het voorgaande* Geval.

Eén van de *Heeren* en één van de *Vroedvrouwen*, die myn onderwyzingen genooten, waren gezonden by één van de Arme Vrouwen, welke in Arbeid geraakte in de achtſte Maand van haar Dragt.

De *Moedermond* was een weinig geöpend, de Vliezen met de Wateren nederwaards geperſt, en braaken kort na dat zy gekomen waren; wanneer zy ontdekte dat het Kind, niet op de gewoonlyke wyze vóórkwam, zo zonden zy aanſtonds om my.

By de onderſlaaning, vond ik den *Moedermond* dik en geſpannen; binnen denzelven, aan de linker zyde, één Elleboog en aan de rechter zyde, één van de Billen.

De *Barende* was, eenigen tyd te vóóren, door een vierdendaagſche Koorts zeer verzwakt geweeſt; haar Pols was laag en zwak, haar lighaam grootelyks uitgemergeld, en zy kon naauwlyks ſpreeken, noch ſtaan op haar *Beenen*.

Onderricht zynde, dat zy zeer weinig voedzel in verſcheiden Dagen vóór dat ik gehaald was, gebruikt hadde, zo ordineerde ik haar een weinig *geroofterd Brood* en *warme Wyn* dikwils te gebruiken, tot herſtelling van haar kragt en opbeuring haarër Geeſt.

Hebbende gezonden, één van myn voornaamſte *Vroedvrouwen*, en de overige van myne Leerlingen, welke ik verzogt, dat men de Lyderes ſtil te Bedde zoude houden, hetwelk inderdaad maar een weinig ſtroo was, dat op een Vliering lag, want te dier tyd waren wy verpligt onze Lyderesſen in 't geheim te behandelen, om de wreedheid van de *Kerkmeeſters*.

Omtrend vier Uuren daarna, zond de *Vroedvrouw* om my, de Vrouw was toen veel verſterkt, door de voedzelen die zy hadde gebruikt, want buiten het vornoemde *Brood* en de *Wyn*, had zy noch eenig *Vleeszop* gekreegen; haar Pols was veel ſterker, en zy was ook inſtaat om te wandelen in het vertrek.

Na eenige Uuren langer gewagt te hebben, en overweegende, dat de *Baarende* de voorige reizen gemakkelyke Arbeiden gehad had, zo dagt ik, dat het onbarmhartig handelen zoude zyn, om haar langer in nood te laaten blyven, alzo 'er weinig hoop ſcheen te zyn, om haar zonder byſtand te kunnen verloſſen; want, toen

toen ik haar wederöm onderzogt, zo beelde ik my in, dat het ééne dat ik voor den Elleboog gehouden had, de Hiel, en dat het ándere, één van de Schouren was.

Hebbende de Lyderes op Knieën en Elleboogen doen liggen, volgens de onderrichting van VAN DEVENTER, niet na den Regel, maar uit noodzaakelykheiden door gebrek van beeter byſtand; en na haar op *Vroedvrouws* wyze onderſteund te hebben, zo opende ik den *Schedemond* en bragt met een weinig moeite, myn Hand in de *Schede*. Toen vond ik met meêrder zeekerheid, dat het Kind voorkwam, volgens myn éérſte gedachten; te weeten de Heup aan de rechter zyde, en de Elleboog met het Hoofd 'er boven, aan de ándere zyde, binnen den *Moedermond*, welken ik beproefde te openen; hy dan ter wydte van een *Engelſche Kroon* geöpend zynde, zo kon ik, 'er om die rede, maar alleenig myn Duim en Vinger te zamen gevoegd, in de gedaante van een Kegel, inbrengen, maar de opening liet zich hard en onbuigzaam voelen, zo dat ik hem, door verſcheiden beproevingen, niet konde verwyden, zo veel als 'er tot inbrenging van myn Hand in de *Baarmoeder* noodig was. Alſchoon de *Baarende* dit alles met groot geduld doorſtond, nochtans ſloofde het haar zodanig af, dat ik 'er uitſcheiden, en bevreesd was om meerder magt te oeffenen.

De omſtanders waren zeer verwonderd, dat ik de Vrouw wederöm op haar zyde liet liggen, en geen werk meer deed om het Kind te verloſen; maar zy álle waren voldaan, toen ik aan hen het gevaar van de ſcheuring der *Baarmoeder* indachtig maakte, en dat de Vrouw omkomen mogt onder de *Operatie*, door haar groote zwakte; en om dat 'er noch vloeijing was, zo was het noodzakelyk aan te houden, haar met voedende ſpyzen toe te dienen; want ſchoon het Kind verkeerd voorkwam, zo zoude, indien haare kragten aangegroeid waren, de *Weden* ſtrenger komen, door welke eenige van de Deelen neederwaards geperſt en den *Moedermond* geopend kunnen worden.

Ik dan nam waar, dat indien de Arbeid eindigde gelyk ik vóórſpeld had, 'er dan grooter vóórdeel voor de Leerlingen zyn zoude, dan dat zy gezien hadden, dat ik de Vrouw haar leeven, in een al te groot gevaar geſteld hadde, en de verloſſing doch gemiſt was.

Om dat haar *Weden* zwak waren, en van lange tuſſchenpooſen, zo gaf ik haar *één Gryn Opium* tot afwending derzelven, en om ruſt te verkrygen; verzogt aan één van de *Vroedvrouwen*, die by de *Baarende* bleef, haar by aanhoudendheid een weinig *Vleesnat* te geven, en om my, en om de overige Leerlingen te zenden, indien de *Weden* opwakkerden, en wanneer zy ontdekte dat de *Moedermond* zich meêrder opende.

Toen wy de Lyderes verlieten, was de klok elf Uuren in den Nagt, en wy wierden álle, den volgenden morgen bytyds gehaald. Drie van de *Leeren*

waren

waren 'er al tegenwoordig, de Billen kwamen ſnellyk neederwaards, en één van de Leerlingen verloſte het Lighaam, en het Hoofd met groot gemak, om dat het Kind klein was.

Toen de overige van de Leerlingen, met my by de *Baarende* kwamen, zo wierden wy onderricht, dat de Vrouw nu en dan door de *Weden* overvallen was geweeſt, en tuſſchen dezelven geſlaapen had, hetwelk haar zeer veel verkwikt had; na welke ſluimeringen, de *Weden*, ſpoediger en met meerder kragt weder kwamen; de Billen neederwaards perste, en den *Moedermond* opende, welke zich toen zagt, en medegevend liet voelen. Door de Doodelyke verſchyning van 't Kinds Lighaam, en de afſtrooping van de Opperhuid, zo was het zeer waarſchynelyk, dat hetzelven eenige Dagen had dood geweeſt. De Lyderes herſtelde, doch bleef lang in een zwakkelyken ſtaat.

ACHTTIENDE GEVAL.

Waarïn de Deyën *vóórkwamen.*

In 't Jaar 1747, gong een jonge Vrouw van haar éérſte Kind zwanger, zynde van een zwakkelyk geſtel, rank en van een kleine geſtalte, en had zeer weinig voedzel genooten, geduurende de twee laatſte Maanden van haar Dragt; en had ook verſcheiden *Purgeermiddelen* gebruikt, om dat 'er verbeeld wierd, dat zy Waterzugtig was. Beide, haar Man en Nigt, die by haar woonden, ſtierven vyf Weeken vóór haar Verloſſing, welk ongeluk haar geeſteloos maakte, en in zwakte deed toeneemen.

De Arbeid was zeer zwak en langzamelyk, om rede van haar groote zwakte. De *Vroedvrouw* kon geen van de Deelen van 't Kind ontdekken, dan na eenige Uuren toen de Vliezen gebrooken waren, en toen ontdekte zy één Voet met één Dey, leggende dwars in het ópperſte gedeelte van 't *Bekken*. Na welke ontdekking zy het aanſtonds gevaarlyk reekende, en zond om my. Door de onderſlaaning vond ik álles op die wyze, gelyk als het de *Vroedvrouw* beſchreeven had: haar Pols was laag en zwak, en zy lag op haar linker zyde met de Billen, naar de zyde van 't Bedde gekeerd.

Om dat zy zó zwak was, zo verkoos ik éérſt te beproeven, of ik het Lighaam langzaamelyk in die ligging haalen konde. Daarna ſchreef ik haar een weinig *warme Wyn* vóór, bragt myn Rechterhand welke met *Pomade* beſtreeken was langzamelyk geduurende eene *Wede* in de *Schede*. Ik vond den *Schedemond* wyd geöpend, en bragt langzamelyk het *Been* en *Dey* naar beneeden; maar toen ik ontdekte dat het Kind zo groot, en dat het niet mogelyk was, om hetzelven te verloſſen, zonder het andere *Been* en de *Dey* ook naar beneeden te

te brengen. De *Dey* die ik al naar beneeden gebragt had, vulde het *Bekken* zodanig op, dat ik 'er myn Hand niet zonder al te groote magt te gebruiken tusschen krygen konde, zo dat ik, wanneer de *Weden* nalieten, dat *Been* naar de *Dey* toe bragt, en opwaards in de *Baarmoeder* dwong.

Om dat de Vrouw niet in dien ſtand gehouden kon worden, nochte dat ik niet konde oeffenen, zulk een geſtaadige en egaale magt, tot neederbrenging van 't Lighaam en uithaaling van 't Hoofd, als ik konde doen, indien zy in een half zittende en half liggende ſtand was, zo plaatſte ik haar in denzelven. Zy had geen ontlaſting van Bloed, buiten eenige weinige verſchyningen, zynde de gewoonlyke term van de *Vroedvrouwen*, deze zyn alleenig een weinig ſtreepen van *Bloed*, welke gemeenlyk ontſtaad door de uitzetting van den *Moedermond*. Ik bragt myn Hand wederöm in de *Schede*, en gleed langs de zyde van 't *Bekken*, door den *Moedermond* heen opwaards, tot in de *Baarmoeder* en binnen de Vliezen. Ik hield daar myn Hand een weinig tyds, om de ware ligging van 't Kind te ontdekken; hetwelk lag met zyn linker *Bil*, *Dey* en *Been* over den *Rand* van 't *Bekken*, zyn Buik na die van de Moeder, de rechter Bil naar de *Baarende's* rechter zyde. en de Schouderen opwaards naar den *Bodem* der *Baarmoeder*, en met zyn Hoofd neederwaards gekeerd, na de linker zyde. Ik had myn Linkerhand ingebragt, welke gelukkig beandtwoorde, het beſt om in deze ligging dienſt te doen. Ik dan bragt de Billen in de hoogte, en draaide den Buik meerder na de rechter zyde, waardoor ik gemakkelyker by de rechter *Dey* en *Been* van 't Kind komen konde, welke uitgeſtrekt opwaards, langs den Buik en Borſt laagen. Ik vatte het *Been*, vouwde het neederwaards langs de *Dey* tot de *Bil;* toen haalde ik hetzelve, en het andere *Been* in de *Schede;* en de *Knieën* en de *Deyën* volgden; maar het Kind groot zynde, en de Vrouw klein, ſchoon het *Bekken* welgeſchaapen was, volgens haar geſtalte, zo kwamen de Billen en 't Lighaam met groote moeite neederwaards.

Ik begon den Buik van 't Kind te draaijen, naar de Moeders achter-deelen, vóór dat de Billen door den *Schedemond* gehaald waren: toen de Billen gedraaid waren naar de *Schaambeenderen*, zo draaide ik het Kind een vierde van een kring meerder, tot dat zyn Billen, naar de rechter zyde van des Moeders *Zitbeen* waren, op dat ik het Kinds Aangezigt, dat aan de rechter zyde van de *Baarmoeder* lag, naar de achterſte Deelen van de Moeder mochte brengen. Ik dan draaide zyn *Heiligbeen* van de Moeders zyde, weder naar de *Schaambeenderen* terug, en haalde het lighaam en de Armen buiten, en verloſte het Hoofd, gelyk onderricht is in de Verhandeling, maar niet zonder veel magts te gebruiken. Het Kind was leevendig, dat ik niet verwachte; de Moeder was zo zwak, dat zy geen hulp konde toebrengen, tot voorthelping van de *Nageboorte*, die op het laatſt langzamelyk en gemakkelyk verloſte. Zy was gelukkig, dat zy geen groote ontlaſting uit de *Baarmoeder* had, maar in een neerſlagtige flaauwe omſtandigheid, verſcheiden Uuren achteréen bleef. De

eenigſte zaak, die ik hierin doen konde, was, haar een weinig *Wyn* en *Water*, dikwils te laaten drinken, en een weinig *ſlappe Kandeel*, tot voeding en verſterking van haar verzwakte Lighaam, te laaten gebruiken. Ik verzogt om haar Buik, matiglyk, door behulp van de Handen, te drukken, tot dat 'er een bekwame Band kon om gelegt worden. Zy was zo zwak, dat ik dacht, het beeter te zyn, haar niet anders te geven, dan een weinig voedzel, voornamelyk, om dat haar Maag 'er niet veel van verdraagen kon. Want eenige Weeken tevóóren kon zy naauwelyks zo veel voedzelen inhouden, als 'er tot onderhoud van haar leeven noodig was: echter ſchreef ik haar de volgende *Medicynen vóór;* maar voornamelyk tot ſtilling van de geweldige *Weden* of ruſteloosheid, wanneer zy daar door overvallen wierd.

℞. *Sperm. Ceti. Theriac. Androm. ää Schrup.* i. *Syr. Croci. q. ſ. ut f. Bolus Sumend. cum hauſt. ſequent. & rep. quarta quaq. hora, vel ut opus fuerit ad duas vices.*

℞. *Aq. Cinnam. Simp. Unc.* iß. *aq. Alexiter. Spirit. cum Aceto Syrp. e Meconio ää Drachm.* ij.

Den volgenden Dag vond ik haar veel beeter: en had eenige Ruſt gekreegen; en de ontlaſtingen waren tamelyk, ſchoon zy geen *Medicynen* gebruikt had.

DRIE-EN-DERTIGSTE VERZAMELING.

(Zie het *eérſte Deel*, 3de *Boek*, 4de *Hoofddeel*, 3de *Afdeeling*.)

Van tegennatuurlyke Gevallen, *waar de* Vliezen *noch niet gebrooken, of de* Wateren *niet alle ontlaſten; als ook van* Gevallen *van* Vloeijingen *en* Stuiptrekkingen, *in welke de* Verlosſing *volſtrekt noodzaaklyk was.*

No. 1.

Van Vrouwen *in* Arbeid, *en de* Kinderen *in een* tegennatuurlyke Legging.

EERSTE GEVAL.

In 't Jaar 1731, wierd ik gehaald in den Nacht by eene jonge Vrouw, die ver van my af woonde; en my wierd verhaald door den Boode, dat zy ten uiterſte in gevaar was, door een geweldig *Colyk*.

Na myn aankomſt, terwyl dat de Moeder my de omſtandigheid van haar Dogters Ziekte verhaalde, zo nam ik waar, dat de *Colykpynen*, by tusſchen pooſen wederöm kwamen, en meêrder ſcheenen te gelyken na een Arbeid, dan het geen waaröver zy klaagde.

Zy dus op haar eene zyde in 't Bedde liggende, en de Rug gekeerd naar de Plaats toe, waar ik needer zat; zo gaf ik vóór, om haar Maag te onderzoeken, en vond het ónderſte gedeelte van haar Buik, van een bolronde gedaante; en onder de Bekleedzelen, de *Baarmoeder*, boven de *Schamelheid*, en onder den *Navel*, hard en geſpannen: toen ik haar onderſloeg ten tyde van eene *Wede*, zo vond ik, dat de Vliezen met de Wateren, tot ónder in de *Schede* neederwaards geperſt wierden. Wanneer de *Wede* ophield, zo voelde ik een Schouder en Arm van 't Kind, binnen de verſlapte Vliezen.

Zonder iets te zeggen aan de Lyderes, zo verzogt ik met de Moeder te moogen ſpreeken in een ander vertrek, om dat dit een Geval buiten het huwelyk was, en ik verhaalde haar de zaak; en verzogt, dat zy voor het tegenwoordige zwygen zoude; want indien zy anders handelen mochte dat zy dan de Lyderes haar leeven ingevaar ſtelde.

Hebbende de Lyderes verzogt, haar Billen naar de zyde van het Bed te begeeven, en nam een Bedlaken voude het, en lag het onder haar tot vanging van de vochtigheid, bragt myn' Vingeren van de Rechterhand, wanneer de *Wede* ophield, in de gedaante van een Kegel door den *Schedemond* heen, welke grootelyks geöpend was, door de Vliezen en de werking van de *Weden.* Toen 'er één van deze wederkwam, bragt ik myn Hand in de *Schede* en tegen de geſpannen Vliezen, om die door hen te laate breeken, en om by het Lighaam van 't Kind te kunnen komen, maar de Vliezen waren zo taay, dat myn Hand door den *Moedermond* heen, ópwaards in de *Baarmoeder* ſlipte, en wél aan de buiten zyde van de Vliezen; toen greep ik hen met myn' Vingeren, en barſte aanſtukken.

Toen ik myn Hand binnen de Vliezen gebragt had, zo vond ik het Kind dobberen in een groote meenigte van Wateren, welke zodanig opgeſtopt waren, door myn Arm, dat 'er geen *Droppel*, uit de *Baarmoeder* kon ontlaſten. Ik vond nu dat het Hoofd opgehouden wierd, door de omſlingeringen van den *Navelſtreng*, om den Hals: deze ontwikkelde ik, en door het Hoofd een weinig op te beuren, zwom het opwaards naar de *Bodem* van de *Baarmoeder;* toen de Billen neederwaards kwamen, zo vatte ik de *Beenen*, en bragt die buiten de uitwendige Deelen, en het Kind klein zynde, wierd gemakkelyk met de *Nageboorte* verloſt.

Het Kind was leevendig, maar ſtierf kort daarna. Volgens de Reekening van de *Baarende*, zo was zy niet meer dan in de zevende Maand van haar Dragt. Had ik deze omſtandigheid in 't eerſt geweeten, dan zoude het niet noodzaakelyk geweeſt zyn, de Vliezen te doorbooren; want toen de opening zo wyd en het Kind klein was, dan zoude het wel in deze ligging alleenig door de *Weden* hebben kunnen verloſen; maar toen ik myn Hand in de *Baarmoeder* had, zo was het toen beeter de verloſſing te doen, op de vóórſchreevene wyze.

Dit was my daarna van een groot nut; toen ik ontdekte in dit Geval, dat de Wateren belet wierden van te kunnen ontlaſten, door de opſtopping van den Arm in de opening, wanneer maar de Vliezen niet gebrooken zyn, vóór dat men de Hand in de *Baarmoeder* brengt; en dit is een voordeelige zaak wanneer het Kind groot, en in een tegennatuurlyken Stand legt; want wanneer de Vliezen gebrooken, en al de Wateren eens ontlaſt zyn, vóór dat men de Hand ópwaards kan krygen, dan trekt zich de *Baarmoeder* zodanig om het Lighaam van 't Kind tezamen, dat het dan meêrder moeite verwekt, om de verloſſing ten einde te brengen.

TWEE-

TWEEDE GEVAL.

Waarin de Billen *vóórkwamen, met de* Beenen *dwars gelyk hier vóór, en de* Vliezen *niet gebrooken waren.*

In 't Jaar 1743, nam my eene Vrouw aan, om haar by te ſtaan, om dat haar twee vóórgaande Verlosſingen moeijelyk hadden geweeſt, en beide de Kinderen verlooren gingen.

Toen ik gehaald wierd, als zy in Arbeid was, zo vond ik, geduurende eene *Wede*, den *Moedermond* grootelyks geöpend, en binnen de Vliezen, de Voeten en Billen van de Vrugt; maar eêr ik verder voortging, vroeg ik aan de Lyderes hoe het met de vóórgaande verlosſingen geſteld was geweeſt, en of die natuurlyk waren; de *Vroedvrouw* andwoorde van ja; maar aan my zeggende, dat nu het Kind in een tegennatuurlyke ligging vóórkwam, en zy bekende dat de beide vóórgaande Kinderen met de Voeten vóórkwamen, en door verſcheiden *Vroedvrouwen* waren verloſt, welke verpligt waren om een groote magt te gebruiken, en wél, by een ieder Kind, een langen tyd, eêr zy het Hoofd konden verlosſen; maar deze omſtandigheid was verborgen gehouden, voor de *Baarende*, om vóór te komen, dat 'er geen *Vroedmeeſter* zoude gehaald worden.

Ik onderſloeg haar, na deze bekentmaking, en niet vindende eenige tekens van een *Mismaakt Bekken*, zo kwam het my vóór, dat de omkoming der Kinderen kon hebben ontſtaan, door de drukking van beide de Hoofden die de *Circulatie* in de *Navelſtreng* belette. Dus in hoop zynde van beeter te zullen ſlaagen, zo lag ik de Lyderes op het Bed, in een voordeeligen Stand, om haar ſpoediger by te kunnen ſtaan, indien de verlosſing langwylig wilde worden; namelyk half zittende en half liggende, dwars over het Bedde heen, en haar *Beenen* door twee Leerlingen, welke geöorloofd waren 'er by te mogen zyn, als een belooning voor myn Arbeid, laaten houden.

De *Weden* ſterk zynde, zo waren deze reis, de Wateren met de Vliezen, door den *Schedemond* heen neederwaards geperſt, in dewelke ik myn Hand gemakkelyk breng.n konde; brak de Vliezen, haalde de *Beenen* en het Lighaam van 't Kind buiten; maar toen het aan de Schouderen ſteeken bleef, zo was ik verpligt één van de Armen neederwaards te brengen, en daarna den ánderen: ik dus voelende, dat de moeijelykheid van de Verlosſing, door het Kinds Hoofd dat groot, en door het *Bekken* van de *Baarende* dat klein was, ontſtond.

Toen ik noch eene klopping in de *Navelſtreng* voelde, zo had ik, by aanhoudendheid, en onder verſcheiden poogingen, de grootſte vóórzichtigheid gebruikt, om den Hals niet te verrekken; maar na verſcheiden mislukte ondernee-

mingen, die ik waarnam, ten tyde van de *Weden*, dat de klopping in den *Streng* begon te verſlaauwen, zó wél als de Moeders pogingen, zo was ik verpligt, myn magt te vermeerderen, gelyk in de Gevallen van de laatſte *Verzamelin-*. Ik had een lang geboogen Tang gereed; maar om dat ik wel Kinderen verloſt had daar ik meêrder magt gebruikte, en die in 't leeven bleeven, zo beproefde ik noch één onderneeming te doen, door welke het Hoofd verloſte. Op dat ogenblik, was ik onvergenoegt van te vinden, dat de Hals verrekt was, en overwoog of dit zoude vóórgekomen zyn door de vóórnoemde groote Tang. Het Kind toen het Verloſte, ſcheen te leeven, en door het oeffenen van de gewoone Handelwyze, tot onderſteuning van de Ademhaaling, zo ſnikte het drie of vier reizen, en overleed.

Bovendien dat ik moeijelyk was, over dat ik de voornoemde Tang niet gebruikt had vóór de laatſte onderneeming tot de Verloſſing, zo nam ik waar, dat 'er een groote menigte Water was, die het Kind omringde, dat de Vliezen niet gebrooken waren, de deelen grootelyks geöpend, de Vrouw en *Weden* ſterk, en dat haare Kinderen verlooren gingen, door de Moeijelykheid van de Verloſſing van 't Hoofd; deze omſtandigheden overweegende, dan was het beeter gehandeld, gelyk ik onderricht in de 16de *Verzameling*, No. 6. het 4de, 7de en 8ſte *Geval*, van myn Hand te hebben in de *Baarmoeder* gebragt, de Vliezen gebrooken, en 't Hoofd neederwaards gebragt, en doen vóórkomen, door welke Middelen het neederwaards zoude gedrukt zyn, ja in een ſmalle gedaante door een klein *Bekken* heen, en het Kind zoude hebben gehad een meêrder kans, om met grooter kragt van leeven ter Waereld te kunnen komen; maar ik bekenne, ik dacht 'er niet om dan na dat het te laat, en het Lighaam neederwaards gebragt was. (Zie de 34ſte *Verzameling*, No. 1. het 7de *Geval.*

DERDE GEVAL.

Waarin de Vliezen *gebrooken*, *de* Armen *in de* Schede, *en de* Schouder *den* Moedermond *opvulde*, *op gelyke wyze*, *als of die opgehouden wierd door de* Vliezen, *met een groot gedeelte van de* Wateren.

In 't Jaar 1737, wierd ik by eene in Arbeid zynde Vrouw, gehaald, de *Vroedvrouw* verhaalde my, dat de Arbeid was begonnen op de gewoonlyke wyze, de Vliezen met de Wateren neederwaards geperſt, en die de inwendige Deelen opende; maar inplaats van het Hoofd, zo vond zy eenige Deelen gelykende naar een Hand of Voet binnen dezelven; om welke rede, zy om myn byſtand gezonden had, zo ſpoedig als zy de tegennatuurlyke ligging van 't Kind ontdekt had.

Eenigen tyd vóór dat ik kwam, waren de Vliezen gebrooken. Haar onderſlaande

laande zo vond ik de Hand en den Vóórarm neederwaards geperst, buiten den *Schedemond*, en onderricht zynde, dat 'er een groote meenigte Wateren uit de *Baarmoeder* ontlast waren, zo verwachte ik, dat 'er zeer veel geweld zoude vereischt worden om het Kind te keeren en te Verlossen, door de brenging van de *Beenen* neederwaards.

Hebbende klaargemaakt verscheiden noodzaakelyke dingen, tot vóórkoming van verhinderingen en verhaastingen, zo heb ik dus de Lyderes, in een half zittenden en half liggenden stand geplaatst, gelyk in de 25ste *Verzameling* No. 1. het 1ste *Geval*, onderricht word. Ik hield des Kinds Hand, dat de rechter was, met myn Linkerhand vast, en bragt myn rechter, in een vlakke gedaante, opwaards tusschen het *Heiligbeen* en des Kinds Arm binnen, alwaar ik vond, dat de Schouder rondom omvat was, door den *Moedermond*, welke belette, dat al de Wateren ontlasten; want toen ik den Arm en Schouder opwaards bragt, gleed dezelve gemakkelyk in de *Baarmoeder*.

Vindende dat myn Arm de *Schede* opvulde, tot vóórkoming van dat de Wateren niet neederwaards konden zakken, zo onderzogt ik met myn Hand de ligging van 't Kind, en vond het Hoofd laag neederwaards, aan de linker zyde van de *Baarmoeder*, de Billen naar de rechter zyde van den *Bodem*, en de *Beenen* gevouwen aan deze zelfde zyde. Om dat 'er een groote menigte Water was terug gebleeven, zo liet ik het Hoofd na den *Bodem* der *Baarmoeder* reizen, en bragt de *Beenen* met grooter gemak neederwaards, dan ik in 't éérst verwagt had; en het Kind niet groot zynde, wierd gemakkelyk verlost.

VIERDE GEVAL.

Waarin het Aangezigt *vóórkwam*, *één* Hand *ingebragt was om 't* Kind *te keeren*, *en de* Vliezen *braaken.*

Ik wierd gehaald in 't Jaar 1744, by een Lyderes, die in Arbeid was van haar éérste Kind; ik onderstoeg haar ten tyde van éene *Wede*, en vond den *Moedermond* ter breette van een Schelling geöpend, de Vliezen en de Wateren waren neederwaards geperst, die langzamelyk de Deelen uitzetteden; maar geen kennis van de ligging van 't Kind kunnende krygen, verzogt ik een *Vroedvrouw*, die ik de wagt aanbevool, om my, wanneer zy den Arbeid verder gevorderd vond, te laaten haalen.

De *Baarende* ongeduldig zynde, wierd ik wederom gehaald binnen den tyd van twee Uuren, wanneer ik geen groote verandering ontdekte, dan alleenig, dat ik den *Moedermond* een weinig zagter, en niet zo dik bevond: toen de *Weden* nalieten, kon ik desgelyks eenige Deelen van 't Kind voelen, maar vreezende, dat het de

Kruin

Kruin niet was, want het had de groote ronde hardigheid niet van dat gedeelte des Hoofds, zynde eêrder zagter en meêrder oneffen.

Ik melde niets van hetzelve; maar beurde de *Baarende* óp, besloot om den Arbeid langzamelyk voort te laaten gaan, door welke middelen de *Moedermond* allengskens opende, tot dat ik op het laatst duidelyk merkte, dat het Aangezigt vóórkwam.

Om nadenkingen vóórtekomen, indien het Kind mogt omkomen onder de Verlossing, buiten weeten van de Lyderes, zo verhaalde ik aan haar Vrinden de Tegennatuurlyke ligging; en vóórgeevende, dat een half zittende en half liggende Stand de Verlossing bevorderen zoude, en heb haar toen bekwamelyk gebragt in die ligging, zo dat ik, met voordeel, hulp kon bieden in gevalle de Wateren zig spoedig wilden ontlaaten.

Op dien tyd, zo hadden de Vliezen den *Moedermond* volkomen geöpend, en begonnen de *Schede* uit te zetten; maar bevreest zynde, dat zy zouden breeken eêr noch de *Schedemond* genoegzaam geöpend was, zo bood ik allengskens bystand met myn' Vingeren in de *Schede*, tot maaking van ruimte om myn Hand in te kunnen brengen, echter gereed, in gevalle de Vliezen kwamen te breeken, het Hoofd te richten in een natuurlyke ligging, indien het *Bekken* eng, en het Hoofd groot was, of indien niet, het te keeren en by de Voeten te verlossen.

Toen de Deelen genoegzaam geöpend waren, om myn Hand binnen te laaten, zo bragt ik dezelve gemakkelyk in de *Schede*, na welke de Vliezen braaken, en een gedeelte van de Wateren zig ontlaadede; toen bragt ik het Hoofd ópwaards en myn Hand in de *Baarmoeder*, en myn Arm vulde de *Schede* op, en die belette dat 'er geen Water meerder kon ontlaaten.

De vóórste Deelen van 't Kind waren, na de rechter zyde van de Moeder gekeerd, het *Bekken* was niet naauw, noch het Kind ongemeen groot; en om dat 'er een groote meenigte Water opgestopt was, zo bragt ik met groot gemak en veiligheid, de *Beenen* neederwaards, en Verloste het Kind.

VYFDE GEVAL.

Waarin het Kind *dood was; de* Buik *door Lugt opgevuld, zo dat hy ligter, dan de omringde* Wateren *was, door welke men geen Deelen van 't* Kind *konde ontdekken.*

In 't Jaar 1744, geraakte één van de Arme Vrouwen, waar één van myne Leerlingen in een Arbeid bystand bood, in de achtste Maand van haar Dragt, omtrent tien

tien Dagen na dat zy ſtrengelyk geſlaagen was geweeſt: waarna zy twee Dagen gezukkeld had.

Om dat die *Vroedvrouwen* en die *Heeren* niet konden ontdekken, dat 'er een Deel van 't Kind vóórkwam, zo dachten zy, dat het een tegennatuurlyk Geval konde zyn, en zonden om die rede om my. By de onderſlaaning vond ik den *Moedermond* grootelyks geöpend, en ten tyde eener ſtrenge *Wede*, kwamen, door de macht der Wateren, de Vliezen, neederwaards in de *Schede*; maar wanneer de *Wede* ophield, en de uitgeſette Vlieze ſlap waren, dan was 'er geen deel van 't Kind te ontdekken. Ik nam dan waar, om dat het de Vrouw haar éérſte Kind was, dat het noodig was noch een weinig geduld te hebben, en toe te laaten, dat de Vliezen de *Schede* en uitwendige Deelen uitzetten konden.

Hebbende aan de *Baarende* verzogt, te gaan leggen in een bekwamen ſtand, gelyk in 't vóórgaande Geval, om gereed te wezen tot de Verlosſing, in gevalle het Kind in een tegennatuurlyke ligging was. Ik wachte tot dat ik vond dat de Vliezen door den *Schedemond* heen geperſt waren, en denzelven genoegzaam geöpend hadden: maar vindende dien noch onrekbaar, de Vrouw zwak, door gebrek van Voedzel en overweegende de langduurigheid van den Arbeid, vóór dat wy gehaald waren, zo dagt ik dat het beeter was de Verlosſing te onderneemen, en, indien mogelyk, vóór te komen, dat al de Wateren niet ontlaſteden, in gevalle het Kind in een verkeerde ligging was.

Toen de *Wede* afnam, en de Vliezen ſlap waren, zo bragt ik myn Hand in de *Schede;* maar geen deel van 't Kind voelende, toen beſloot ik dat het dwars in de *Baarmoeder* lag, met de Rug, zyde, of Buik neederwaards.

In deze gedachte, drong ik myn Hand ópwaards in de *Baarmoeder*, aan de buiten zyde van de Vliezen; die my den weg baanden, en ik drong binnen dezelve, en was verwonderd te vinden, dat de geheele Buik van 't Kind ópwaards tegen den *Bodem* der *Baarmoeder*, en met een groote meenigte van Water onder denzelven was, welke tegengehouden wierd, door de opſtopping van myn Arm in de *Schede*. Ik voelde toen het Hoofd laager dan eenig ánder Deel van 't Kind: de oorzaak van deze ligging kon ik niet naſpooren, dan ná de Verlosſing.

Hebbende de Voeten gezogt, gevonden en hen met de *Beenen* buiten den *Schedemond* gebragt, toen wond ik dezelven in een Doek en draaide de vóórſte Deelen van 't Kind, áchterwaards; maar daarná kon ik, na verſcheiden onderneemingen, het Lighaam niet verlosſen. Onderzogt de Deyën en vindende de *Opperhuid* doods van kleur, en dat die afſtroopte, zo dat het Kind zekerlyk dood was, en dat de tegenhouding ontſtond, van de door lugt uitgezette Buik des Kinds, welke ik vóórnam met de *Schaar*, of door den *krommen ſcherpen Haak*, welke een gewisſer Handelwyze is, te openen: maar ik ondernam een tweede

beproeving, en met een grooter magt, door welke de uitgezette Buik 'er zeer ſpoedig uit kwam; en om dat het Kind klein was, wierden de Schouderen en het Hoofd gemakkelyk verloſt.

Indien de Vliezen gebrooken, en de Wateren ten tyde van den Arbeid ontlaſt waren, dan zoude het Hoofd van 't Kind ter geboorte vóórgekomen zyn. Ik heb weinig ſoortgelyke Gevallen gehad, waarin ik niet kon ontdekken eenig gedeelte van het Kind, vóór dat de Vliezen gebrooken waren, en ik kon geen rede van deze omſtandigheden geeven, dan na dat ik deze Vrouw bediend had; maar ik heb ſederd dien tyd waargenomen, dat, waar men niets van 't Kind konde voelen, wanneer de Wateren met de Vliezen neederwaards geperſt waren, de weg grootelyks geöpend, en het Hoofd vóórkwam na dat de Wateren een gedeelte of geheelyk ontlaſt waren, dat dan het Kind eenigen tyd had dood geweeſt; en weegens de Ligt in den Buik, dan was het in zwaarte ligter dan de Wateren, voornamelyk als 'er een groote menigte bevat word in het óppерſte gedeelte der *Baarmoeder*; maar indien 'er een geringe menigte is, dan zal het Hoofd, eêr zy ontlaſt zyn, gevoeld worden.

Die Gevallen gebeuren dan, wanneer men geen Deel van 't Kind kan voelen vóór en ſomtyds kort na de doorbreeking der Vliezen hangende als een Klok, en dan wanneer het Kind dwars in de *Baarmoeder* ligt.

No. 2.

Van Kinderen *die verloſt zyn, in de vier laatſte* Maanden *van de* Dragt, *door geweldige* Bloedvloeijingen.

EERSTE GEVAL.

Van eene Vrouw *in de zesde* Maand *van haar* Dragt *van haar éérſte* Kind: *waarin een gedeelte van den* Moederkoek *in de* Baarmoeder *bleef.*

In 't Jaar 1733, wierd ik gezonden by eene Vrouw, welke overvallen wierd met een *Bloedvloeijing* uit de *Baarmoeder*, in de zesde Maand van haar Dragt, veröorzaakt door een val van een Paard; zy klaagde zeer over een Pyn in de linker zyde, en welke haar ter neêder wierp, en zeide, dat haar Buik ſcheen, gelyk als verrekt, door het geweld van dien zelfden ſchok.

Zy was naar haar Huis gebragt, *Adergelaaten*, en te Bedde gebragt, vóór dat ik by haar kwam. De beſchadigde Deelen waren ook geſtoofd en bewaaſemd met een *Mengzel* van *Olie*, *Geeſt* en *Azyn*.

De ontlaſting was in 't éérſt maar gering, en zy had geen Pynen, die aankondigden

digden dat 'er een *Miskraam* komen zoude; en haar Pols was gereegeld. Ik ſchreef haar *Garſtewater*, verzuurd met *Sp. Vitrioli* vóór, om daarvan te drinken, verzogt haar om zig ſtil te houden, op dat zy mogt genieten, zo veel natuurlyke ruſt en ſlaap, als het mogelyk was.

Den volgenden Morgen, vindende, dat zy meêrder klaagde over de gekneusde Deelen; dat de ontlaſting aanhield, en dat de vrees daar over, en de ſchrik van den val, haar ſlaap belet had; zo wierd zy wederöm Aadergelaaten, na welke de vóórnoemde ongemakken verminderden; en zy hardlyvig zynde, zo wierd dit veel te hulp gekomen, door een *ontbindende Cliſteer.*

Des Avonds, waren 'er verſcheiden ſtukken *geronnen Bloed* ontlaſt, met ligte ſpanningen, en de *Bloeding* kwam met grooter geweld dan te vóóren wederöm. De *Lating* op den Arm wierd herhaald, en haar wierd een *verzagtende* en *verſterkende Drank*, in welke 25 *Droppelen Liq. Laud. Sydenha.* was, gegeeven; door welke middelen de ontlaſting wederöm verminderde, en zy ſliep den geheelen Nagt door, heel wél.

De Pynen van den Val waren nu veel beeter; maar zy zeer neerſlagtig zynde over het verhaal van 't gevaar der *Miskraam*, zo tragte ik, om haar te troоſten en haar vrees te verbannen. Ik verzogt haar vóórnamelyk zig in 't Bed te houden; by aanhoudendheid *verzuurd Garſtewater* te Drinken; en te leeven meeſt van *ſlappe Zop*, en een *Bry* van *geraſpt Brood*, en *Korenten* in *Water gekookt;* en zich te onthouden van *opbruizende Vochten*, en van een ieder voedzel dat niet gemakkelyk verteerd.

Nochtans ontlaſteden 'er zig verſcheiden Dagen een *bloedige Wei*; en nu en dan werden 'er eenige ſtukken *geronnen Bloed* met ſpanning ontlaſt; welke een *verſche Bloeding* te weege bragt, die ſchielyk verminderde.

Omtrend acht Dagen ná den Val, wierd 'er in groote haaſt, ten zes Uuren in den Morgen, om my gezonden, en wierd onderricht, dat na de ontlaſting van een groot ſtuk *geronnen Bloed*, 'er een geweldige *Bloedvloeijing* gevolgd was, die aanhield.

Ik vond haar Pols zwak en haar Aangezigt bleek, en zó verflaauwt dat zy bezwaarlyk ſpreeken kon.

Ik had by aanhoudendheid aan de Vrinden gezegt, het groot gevaar, in welk zy konde geraaken, indien de *Bloedſtorting* weeröm kwam en aangroeide, vóór dat de Arbeid aankwam.

Schoon zy reets een groote meenigte *Bloed* ontlaſt had, nochtans was by ieder tuſſchenpooſing die 'er geweeſt was, tuſſchen de ontlaſting, haar kragten

door de voornoemde ligt voedende Leevensregel, weder verſterkt. Ik vond nu haar ontlaſting ſpoediger aangegroeid, dat 'er maar een geringe waarſchynelykheid was, van die te kunnen bedwingen, tot voortgang in haar bevrugting; en ik was bevreesd, indien ik de Verlosſing langer uitſtelde, dat zy ſpoedig in gevaar van haar leeven zoude geraaken.

Op dit Tydpunt van myn Praktyk, wiſt ik niet, dat door de inbrenging van *Bloedſtelpende Middelen*, en de opvulling van de *Schede* door (*Doſſel*) of *Plukzel*, ſomtyds de vloeding geſtild, en de Arbeid ondersteund word: echter wiſt ik wél, dat de breeking van de Vliezen, de Wateren deed ontlaſten en de *Vloeijing* ſtilde, door dien de *Baarmoeder* zich dan te zamen krimpt, en om de Vrugt of Kind ſluit. Zie de 25ſte *Verzameling*, No. 2. het 2de en 7de *Geval*, als ook de 25ſte *Verzameling*, No. 1. het 3de *Geval.*

Hebbende aan de Vrinden onderricht, het gevaar waarin de Lyderes was, toen verzógt ik aan den Man, om een *Heer*, van deze Kenſt te laaten haalen, welke kwam.

Na dat hy van álle de omſtandigheden der Lyderes onderricht was, zo was hy van dezelfde meening, en dacht dat het volſtrekt noodzaakelyk was, om haar zo ſpoedig als maar mogelyk was, te Verlosſen.

Hebbende de Vrouw aangemoedigd, en haar gelegt in een vaſten ſtand, gelyk beſchreeven is in de 25ſte *Verzameling*, No. 1. het 1ſte en 4de *Geval*, voornamelyk, om dat het haar éérſte Kind was, zo dat 'er een groote magt zoude vereiſcht worden, en de Lyderes veel Pynen zou koſten, eêr de Deelen ruim uitgezet zoude zyn, tot brenging van myn Hand in de *Baarmoeder.*

Hebbende verſcheiden *dubbelde Bedlakens*, vlak en bekwaam onder haar gelegt, en my wél voor haar geplaatſt, zo ondernam ik langzamelyk om den *Schedemond* uit te zetten.

Hebbende meêrder ruimte, met myn Vingeren gemaakt, welke ik in de gedaante van een Keegel gevormd had; en hield aan, met dezelve langzamelyk op een halvé kringswyze en by tusſchenpooſen te beweegen, tot dat ik op het laatſt myn Hand in de *Schede* brengen kon. Geduurende deze en de volgende onderneeming was haar wys gemaakt, dat de Arbeid begon en de Lyderes beelde het haar ook in; door welk bedrog, zy de Pyn met meerder dapperheid uitſtond.

Ik vond nu den *Moedermond*, maar zó veel geöpend, dat 'er alleenig myn vóórſte Vinger in kon; door het draaijen van denzelven, van zyde tot zyde, zo verkreeg ik ruimte om myn' middelſten Vinger in te kunnen brengen, en wierd op het laatſt zo veel geöpend, dat ik 'er ál myn' Vingeren van myn Hand in brengen konde: echter ná verſcheiden pogingen, zo kon ik geen meêrder ruimte maaken,

ken, en myn' Vingeren door de Kramp aangetaſt wordende, zo was ik verpligt de Hand, die de rechter was uit te haalen, en de uitzetting te beproeven, met de Vingeren van de linkere; welke van gelyke onbekwaam was, zo dat ik het beeter vond om de verdere onderneeming te ſtaaken.

De Lyderes veele afmattingen ondergaan hebbende, zo ſchreeven wy *tien Droppelen Liq. Laudanum* in een *kopje warme rode Wyn* vóór, en lagen *Lywaad* in *Azyn gedoopt*, op de uitwendige *Schaamdeelen* en over den Buik heen.

Gelukkig voor de Vrouw, wy bevonden dat de *Vloeijing* weder verminderd was, en wy kwamen haar te ondersteunen, gelyk te vóóren, met vloeibaare voedzelen, tot vervulling van 't ontlaſte *Bloed*, hetwelk de eenigſte wyze was, door welke wy konden hoopen, om haar dienſt te doen, en haar leeven te behouden, tot dat de Deelen meêr zagt en medegevend, en de Arbeid meêrder vermogen verkreeg.

Des Avonds om negen Uuren, kwam de *Bloedvloeijing* wederöm, maar wierd ſpoedig geſtild, door het geven van een *Drank* met *vyftien Droppelen Liq. Laud.* zy achtervolgde deze wyze, drie Dagen, en de *Vloeijing* kwam vier of vyf reizen wederöm, en verminderde en herhaalde, na het verder gebruik van de *Drank*.

Op het einde van dit tydſtip, wierd zy weder aangevallen met een andere geweldige ontlaſting, welke niet bedaarde gelyk te vóóren. Vindende den *Moedermond* zagter en meêrder medegevend, zo deed ik een tweede beproeving, en op het laatſt opende ik, met eenige moeite de Deelen, tot dat ik myn Hand in de *Baarmoeder* brengen konde; toen braaken de Vliezen, en ik vond een grooter menigte Water, dan ik verwachten konde, in aanmerking, van de kleinheid des Kinds.

Tot vóórkoming van *flaauwtens* der zwakke Lyderes, door de ſchielyke ontlaſting van de *Baarmoeder*, zo verzogt ik aan één van de omſtanders, te drukken op den Vrouws Buik met beide de Handen, en daarna kreeg ik één van de Voeten van 't Kind, die ik langzamelyk neêderwaards bragt, terwyl myn Arm de Wateren opſtopte, op dat die allengskens mogten ontlaſten; en terzelver tyd verzogt ik den medehelpenden een weinig meêrder te drukken. Het Kind klein zynde, wierd gemakkelyk verloſt, en het kwam leevendig ter Waereld, maar overleed, vier of vyf Uuren ná zyn Verlosſing.

Toen de *Moederkoek* niet wilde volgen, door zagtelyk aan de *Streng* te trekken, zo bragt ik wederöm myn Hand in, en vond denzelven aan het áchterſte gedeelte van de *Baarmoeder*, en aan het vóórſte gedeelte van dezelve zeer vaſtzittende, en door het gevoel was dezelve als een knoetsáchtige zelfſtandigheid: derhalven waagde ik het niet om denzelven af te ſcheiden, uit vrees van de inwendige zelfſtandigheid van de *Baarmoeder* te zullen ſcheuren; maar

maar haalde alleenig dat gedeelte, dat alreeds afgeſcheiden was, 'er uit; want eenigen tyd vóór dit Geval, had ik een Lyderes, welke ik my verbeelde, dat die verlooren ging, door het oeffenen van een al te groot geweld, by de affcheiding van de *Moederkoek*, in de zevende Maand van haar Dragt.

Hoewel de geweldige ontlaſting veel verminderd was, na de Verlosſing, nochtans ſcheen de Lyderes noch in een groot gevaar, door herhaalde onmachten, en haar Bleeke kleur en laage Pols te zyn: om welke rede, zo ſchreefik haar vyf *Droppelen Liq. Laudanum*, in een weinig *heete roode Wyn* vóór, en lag een Doek gedoopt in *Azyn* op den Buik, met een lange *Handoek* rondóm denzelven geſpeld. Wy waren verpligt, haar op den Rug te leggen, met het Hoofd en de Schouderen in een vlakke ligging, ten minſten voor een tyd van twee Uuren, eêr wy het dorſten wagen, om haar recht in 't Bed te plaatſen; wy gaven haar nu en dan een weinig *Vleesnat* uit een *Trekpot*, en van gelyk een weinig meerder van de *roode Wyn*: wy herhaalden ook de *Doſes* van 't *Liq. Laudanum* alle Uuren tot drie reizen toe, in gevolge van welke, geraakte zy op het laatſt in een kleine zagte ſluimering, en eindelyk uit het meeſt naakende gevaar.

Zy bleef eenige Dagen in een zwakkelyken ſtaat: dat gedeelte van de *Moederkoek*, hetwelk by haar gebleeven was, en zig niet liet ſcheiden, liet zich aanzien, door een onäangenaame ſtinkende Lugt, van te zullen ontlaſt worden, en ontlaſte ook werkelyk vyf of zes Dagen na de Verlosſing.

Ik heb in dit Geval, met de beſchryving van verſcheiden omſtandigheden, wat naauwkeuriger geweeſt, om jonge *Meeſters* de moeijelykheid, en de onzeekerheid van veele *Gevallen* van *Bloedſtortingen*, aan te toonen, voornamelyk, in de vier laatſte Maanden der Dragt; want dikwils dwaald hierin het oordeel, zelfs van de meeſt ondervindende *Vroedmeeſters*.

TWEEDE GEVAL.

Van eene Vrouw *aangetaſt door een* Bloedvloeijing, *in de* zeevende Maand *van haar* Dragt: *waarby de* Moedermond *ſcheurde in de* Verlosſing.

In 't Jaar 1742, wierd ik gehaald door een *Vroedvrouw* by één van haare bekenden, welke overvallen was met een *Bloedvloeijing*, ſederd verſcheiden Dagen, in de zeevende Maand van haar Dragt.

De *Vroedvrouw* verhaalde my, dat de Lyderes was Aadergelaaten, en dat alles gedaan was, wat men doen moeſt, tot ſtopping van de ontlaſting, maar dezelve was nu in een grooter graad vermeerderd, zo dat het *Bloed* door het Bed gevloeid was; en dat zy verſcheiden *ſlaauwtens* ondergaan had, en in ieder van de

dezelve, vreesde men dat zy omkomen zoude: De *Vroedvrouw* onderrichte my dat zy nu en dan teekens had van een Arbeid.

De Vrouw haar Pols was flaauw, haar Aangezigt bleek, en inderdaad geleek zy den Geeft te willen geven: by de onderflaaning vond ik den *Schedemond* byna een halve Kroon breedte geöpend, en de Billen en Voeten van 't Kind kwamen vóór.

Ik gaf de Lyderes vyf *Droppelen Laud. Liq.* in een weinig *roode Wyn*, en hetzelve driemalen in vyf Minuten tyds, want ik dorft niet meerder geven, op eene reis, om rede van haar zwak geftel, en vloeijing die noch aanhield. Toen zy een weinig persfing fcheen te hebben, zo beproefde ik, om een *Wede* te verwekken, door de rekking van den *Moedermond* met myn' Vingeren; deze persten de Vliezen en de Wateren zo geweldig neederwaards, dat ik dezelven verbrak; maar vindende na eenigen tyd gewagt te hebben, dat dit het gewenfchte voordeel niet had, om de *Vloeijing* zo veel te ftoppen als ik verwagt had, zo herhaalde ik het *Laudanum*.

Toen de Vrouw aanhield, meenigvuldige *flaauwtens* en *koude zweet* te hebben, zo zeide ik tegen de Vrinden, dat 'er weinig hoop tot behoud van haar leeven was, zelfs indien zy verloft was; en zeide myn gedachten, dat zy misfchien omkomen zoude, onder de pooging om haar te Verlosfen; maar toen zy baaden dat ik zoude beproeven, en om dat het fcheen het eenigfte hulpmiddel, en het laatfte Pligtanker te zyn, voor het behoud van haar leven, zo zette ik de Deelen allengskens uit, en verlofte de Vrugt; maar om dat het haar éérfte Kind was, zo vereifchte zulks een groote magt, tot de verwyding van den *Moedermond*, en bragt myn Hand door denzelven heen, en voelde dat hy medegaf, maar verfcheurde aan de linker zyde.

Het Kind was leevendig en leefden noch tot den volgenden Dag: de *Moederkoek* volgde na het Kind.

De Lyderes verviel in een foort van *Flaauwte*, en bekwam weder tegen verwachting, voornamelyk als men overweegt de zwakke gefteltenis, waar de Vrouw in was, vóór de Verlosfing.

De fcheuring van de *Moedermond* verwekte in my eene groote bezorgtheid. Want ik had te vóren in een Geval geweeft, waar de Vrouw niet eens zó zwak was, en door het oeffenen van een groote magt, om beide Moeder en Kind te behouden, zo fcheurde de *Moedermond;* de Vrouw overleed kort daarna, door de ontlafting van 't *Bloed*, zo als het my vóórkwam, te ontftaan, door de fcheuring van de Vaten der *Baarmoeder*. Zie het 9de *Geval* van deze *Verzameling*.

DER-

DERDE GEVAL.

Van een geweldige Bloedſtorting *in de* achtſte Maand *der* Dragt; *waarin de* Moederkoek *by den* Moedermond *vóórkwam, en de* Vrouw *verzuimt wierd door een uitmuntend* Doctor.

In 't Jaar 1746, zond een *Vroedvrouw* my op een *Zondag*, omtrend ten één Uur in den Nagt, by eene Vrouw, welke buitengewoon zwak, en af was van een geweldig *Bloedvloeijing*. Zy was te vóóren door een *Heer* van verſcheiden Kinderen verloſt geworden.

De *Vroedvrouw* verhaalde my, dat zy kort te vóóren eerſt gehaald was, dat de Lyderes een groote meenigte *Bloeds* ontlaſt had, en in 't uiterſte gevaar van geweldige *Flaauwtens* was.

De Vrouw haar Pols was zo zwak, dat ik die niet dan met veel moeite kon voelen kloppen, een koude vochtigheid was 'er over het Aangezigt, Handen en Voeten verſpreid, en zy kon bezwaarlyk ſpreeken. By de onderſlaaning, zo vond ik den *Moedermond* grootelyks geöpend, de *Moederkoek* over denzelven heen liggen, en de *Schede* met *geronnen Bloed* opgevuld.

Ik vroeg aan den Man, waaröm dat hy niet eêrder om byſtand gezonden had, maar hy maakte een Kinderächtige verſchooning, omtrend de Perſoon, die zyn Vrouw zoude verloſt hebben, dat hy belet geweeſt was; maar zo als ik daarna ontdekte, was hy bevreeſt, dat indien hy my de waarheid gezégt had, ik hem zoude geweigerd hebben myn byſtand te bieden, vóór dat die andere *Heer* weeröm gehaald was: intuſſchen, hy bad om Gods Wille, ik zoude doen ál wat in myn vermogen was, tot behoud van zyn Vronw. Ik verklaarde hem, dat het Geval gevaarlyk, en 'er alreeds zo veel tyd verlooren was, dat een ſpoedige Verloſſing de eenigſte handelwyze was die 'er overſchoot; ſchoon ik zeer bevreeſt was, dat de Vrouw onder de *Operatie* omkomen zoude.

Alle de byzynde waren overtuigt van 't gevaar: ik was ten overvloede onderricht, dat de Lyderes een kleinen graad van *Vloeijing* eenige Dagen te vóóren gehad had, maar dat des Avonds dezelve aangegroeid was met grooter geweld, en aangetaſt met eenige *Weden*, welke laatſte haar verlaaten hadde, meêr dan twee Uuren te vóóren.

Om dat 'er geen *Vleeszop* klaar was, zo beval ik een Ey te klunſen in *warm Water*, toebereid met een *weinig Zout*, tot welke een *weinig roode Wyn* was vermengt; een weinig van dit wierd haar aanſtonds gegeeven. In de tuſſchen

tusſchen tyd, bereide ik al wat tot de Verlosſing noodig was, en verzogt de *Vroedvrouw* dat zy de Lyderes meerder naar de zyde van 't Bedde zou leggen, met haar Rug 'er na toe. Geduurende deze verändering bezweek zy wederöm; en inderdaad elk van de byzynde verbeelde zig dat zy van haar bezwyming niet zoude herſtellen.

Toen zy echter een weinig herſtelde, zo bad zy ernſtelyk, met een benaauwde ſtem, om de Verlosſing, zeggende, dat haare kragten, nu iets verſterkt waren. Ik bragt myn Hand in de *Schede*, en beproefde de Vliezen te bereiken, met oogmerk om die te breeken; maar de *Moederkoek* lag over den Mond van de *Baarmoeder* heen. Ik bevreesd zynde, van de *Moederkoek* te ſcheuren, zo gleed ik met myn Hand, in een vlakke gedaante, door den *Moedermond* heen, tusſchen denzelven en den *Moederkoek*, tot dat ik de Vliezen bereikte, welke ik doorbrak, door het grypen met myn Vingeren; toen vatte ik de *Beenen*, welke naar den *Bodem* der *Baarmoeder* lagen, en bragt die langzamelyk neederwaards in de *Schede*.

De *Vroedvrouw* was geplaatſt aan de tegenöver zyde van 't Bed, met oogmerk, om met beide Handen den Buik te drukken, tot vóórkoming, voor zo veel als 't mogelyk was, van de *Flaauwtens* die ontſtaan kunnen door de ſchielyke ontlaſtingen van de *Baarmoeder*. Om dat 'er noch een groote menigte Water opgeſtopt was, zo verzogt ik. dat de drukking mogt vermeerderd worden, wanneer ik 'er myn Hand uithaalde; en ſchoon het Hoofd in 't éérſt om laag was, zo rees het gemakkelyk ópwaards naar den *Bodem*, toen ik de *Beenen* neederwaards bragt.

Vindende dat de Lyderes de *Operatie* zonder *Flaauwtens* doorſtond, zo deed ik het vóórſchreeven *natte Lywaat* weg, en lag *drooge* op de uitwendige Deelen: ik verzogt iets meerder *Eyer Kandeel* en *Wyn* aan de *Kraamvrouw* te geeven, en toen verloſte ik, met groot gemak, het Kind, dat dood was. De *Nageboórte* volgde, zynde door de zwakke kragten van de Lyderes uitgedreeven, benevens een groote meenigte *geronnen Bloed*.

Toen ik myn Rechterhand in de *Baarmoeder* bragt, om het Kind te verlosſen, zo pasſeerde myn Hand langs den *Rand* van den *Moederkoek*, aan de linker *Lieſch* der Lyderes, en vond het vaſtzittende gedeelte aan het áchterſte gedeelte, en rechter zyde van het onderſte gedeelte der *Baarmoeder:* dit was een voordeel, in gevolgen van hetwelke, ik zo ſpoedig tot de Vliezen geraakte. Dat gedeelte van den *Moederkoek*, hetwelk over den *Moedermond* vaſt geweeſt was, dat was van een donkere en doodſche kleur; maar het ándere, dat aan de *Baarmoeder* vaſt gezeeten had, was friſ en wel van kleur.

Na de Verlosſing, verminderde de *Vloeijing;* de Lyderes ſcheen naar alle aanzien een weinig te bekomen, en lag eenigen tyd zeer ſtil; maar omtrend één Uur daarna, kreeg zy een moeijelykheid in 't Ademhaalen, welke allengskens

verzwaarde met een rateling in haar Borſt; en op het laatſt, viel zy in *Flaauwtens* en *Convulſiën*, welke haaſt een einde maakte van dit *droevige Toneel*, door het te niet doen des tydperks van haar leeven.

De *Vroedvrouw*, welke lang de Kunſt geöeffend, en een goeden Naam had, verhaalde my, dat die *Heer*, die de Vrouw te vóóren, in al haare Verlosſingen bediend had, eenige Dagen te vóóren gehaald was geweeſt, en hy bevool, wat hy in zulk een omſtandigheid, dagt dienſtig te zyn, maar het ongemak nam toe, en hy in een ánder werk zynde, zo wierd de *Vroedvrouw* gezonden, volgens zyn order, des *Vrydag 's Nagts*, wanneer zy vond, dat de Lyderes een kleine *Vloeijing* had, die aanwieſch en verminderde by tusſchenpooſen; maar toen zy geen teekens van Arbeid vond, zo verzogt zy aan de Lyderes, dat zy noch aanhouden zou, met dat te gebruiken, wat haar *Geneesheer* vóórgeſchreven had. Zy wierd den volgenden Avond wederom gehaald, wanneer zy eenige teekens van Arbeid vond, den Mond van de *Baarmoeder* een weinig geöpend, en dat 'er een zagte zelfſtandigheid, gelykende een *Moederkoek*, zich vóórdeed.

De Doctor wederöm gehaald zynde, verklaarde, dat het geen hier vóórkwam, maar alleenig een groote *geronnen* brok *Bloed* was, ſchreef eenige andere *Medicynen* vóór, en ging weg.

Toen de *Vloeijing* aanhield met te vermeerderen, zo ging de Man naar den Doctor des Avonds ten tien Uuren, maar dezelve liet zig niet te Huis vinden. De *Bloeding* nam toe, en de Vrouw geraakte in een ſchynbaar gevaar; hy gong 'er om twaalf Uuren wederöm naar toe, maar vond den Doctor te Bed, welke zeide, dat hy niet met hem kon gaan, om dat hy verwagte, in eenige *Minuten* gehaald te zullen worden by een ándere *Patient*, by welke hy in 't werk was. In één woord, hy kon door al zyn bidden en ſmeeken niets op dien *Heer* verwinnen, dat hy hem mede kon krygen, zo dat de Man aanſtonds weeröm kwam, en om my gezonden wierd.

Na deze onderrichting, ging de *Vroedvrouw* tot bittere uitkreiting over, en voer tegen den Doctor uit, wegens het verlaaten en het in de uiterſte nood brengen van de Vrouw, gelyk hy dikwils had gedaan in ándere gevaarlyke Gevallen.

Ik heb deze omſtandigheid gemeld, als een waarſchouwing voor andere *Vroedvrouwen*, om haar de Vrindſchap aan te pryzen met de *Vroedmeeſters* waar zy mogten gehaald worden, in zulke gevaarlyke Gevallen, wanneer zy in een ander Werk verbonden zyn; beide, door de beweegredenen van Menſchlievendheid, en ten opzigte van haar eigen beroep. Ik heb daarna vernomen, dat de voornoemde *Heer* by hem zelfs dagt, te groot te zyn om in Vrindſchap met de *Vroedvrouwen* om te gaan, door te veel eigen lieſde. Kort na dit vóórval, was hy, door het verſuimen van een Lyderes, voor dezelve omſtandig-

digheid, blood geſteld, in rechten vervolgt, dat hem een groote ſomme Gelds gekoſt heeft.

VIERDE GEVAL.

Waarin de Vrouw *aangetaſt wierd, door een* Vloeijing *ten tyde van den* Arbeid; *en de* Arm *en* Schouder *vóórkwamen, en een gedeelte van de* Wateren *opgeſtopt werd, na dat de* Vliezen *gebroken waren.*

Een *Vroedvrouw* zond my by eene Vrouw, digt by de *Abdy* van WESTMINSTER in 't Jaar 1741. Zy verhaalde my, dat haar Lyderes in den beginne van den Arbeid door een ontlaſting van *Bloed*, overvallen wierd, welke in 't eerſt niet geweldig was; maar toen zy vond, dat die vermeêrderde, zo verzogt zy myn byſtand. Vóór dat ik kwam, hadden de Vliezen ruimte gemaakt, en één van des Kinds Armen kwam neederwaards in de geboorte, en ik verſtond dat de *Vloeijing* zich iets verminderd had, en dat 'er nu maar zeer weinig *Bloed* in 't *Linnen* was.

Na het beſchouwen van al 't *Linnen*, zo bevond ik dat 'er een groote menigte *Bloeds* ontlaſt was; dit niet tegenſtaande, ſchoon haar Pols zwak was, ſcheen zy echter niet zo zwak te zyn, als ik verwagt had. Inderdaad, vóór dat ik het Geval onderzogt, zo beval ik voor haar een *Kandeel* te maken tot opbeuring van kragten en verkwikking van Geeſt.

By de onderſlaaning bevond ik, dat de Arm dubbeld in de *Schede* lag, en dat de Schouder in het óppérſte gedeelte gedrukt wierd. Bevreeſt zynde, indien ik de Verloſſing uitſtelde, dat het dan moeijelyker zoude vallen, om het Kind te keeren, zo liet ik haar, om dat zy alreeds in een half zittenden en half liggenden Stand was, de *Beenen* neederwaards van 't Bed brengen, naaſt by den Haartſteede, wyl het koud weer was.

Toen plaatſte ik twee byſtanders tot houding van haare *Beenen*; en, om dat het haar eerſte Kind niet was, zo bragt ik myn Hand gemakkelyk in de *Schede*. Vermits 'er noch een weinig Waters in de *Baarmoeder* te rug gebleeven was, door dat de Schouder den *Moedermond* opvulde, zo bragt ik den Arm en den Schouder ópwaards in de *Baarmoeder*, tot tegen den *Bodem*, en de *Beenen* neederwaards, en verloſten het Kind, hetwelk maar klein was. De *Nageboorte* volgde buiten eenigen byſtand.

Terwyl ik bezig was, met het affnyden van de *Navelſtreng* van 't Kind, dat in 't leven was, zo zeide men my, dat de Vrouw, door een *Flaauwte* van haar zelfs raakte. Ik gaf aanſtonds het Kind over, en drukte ſpoedig

op den Buik van de Lyderes, met beide myne Handen, om dat ik deze vóórzorge onder de Verlosſing vergeeten had; maar inplaats dat zy van haar *Flaauwte* herſtellen zoude, kreeg zy aanſtonds de *Convulſiën*, en ſtierf terſtond. Buiten de drukking op den Buik, wierden 'er verſcheiden *prikkelende* dingen beproefd, tot voorkoming van het droevig Noodlot, als *vlugge zouten*, *Geeſten* en *brande Feeters* onder de Neus, om de Ademing op te weken, als ook prikkelingen aan de Slaap des Hoofds *Armen* en *Beenen* gedaan.

Ik begreep daarna, dat de *Flaauwtens* niet ontſtonden, door eene nieuwe ontlaſting van *Bloed* na de Verlosſing, alzo 'er maar zeer weinig in het *Lywaad* te vinden was, maar door het *verzuim van de drukking op den Buik*. Indien de *Vloeijing* was geſtild, ná dat de Vliezen gebroken waren, dan had men de Verlosſing kunnen uitſtellen, tot dat de Vrouw wat meerder by kragten had geweeſt, of dat op het laatſt de *Weden* wederöm kwamen, welke opgehouden waren, na het breeken van de Vliezen; want de Schouder van de Vrugt zoude de ontlaſting van ál het Water tegen gehouden hebben, tot dat de poogingen wederöm kwamen.

VYFDE GEVAL.

Van eene Vrouw *die in haar* Arbeid *overvallen wierd*, *door eene* Vloeijing *waarin de* Vliezen *niet gebrooken waren.*

In 't Jaar 1748, werd eene Vrouw digt by *Temple-bar* woonende, en van een zwak Lighaamsgeſtel zynde, onder eene groote aandoening door het verliezen van haar Man veroorzaakt, zeer ſpoedig, door eene geweldige *Bloedſtorting*, overvallen, waaröp om een *Heer*, die aangenomen was om haar hulp te bieden in de Verlosſing, des Morgens om vier Uuren gezonden wierd; maar op een ánder plaats verbonden zynde, zo wierd ik 'er om zeven Uuren gehaald, en verzogt door een bekende van my, alle moogelyke haaſt te maaken, om een Vrouw te behouden die in gevaar van haar leeven was, door gebrek van behoorlyken byſtand.

In deze buitengewoone omſtandigheid, was 'er dus een *Vroedvrouw* gehaald, welke my verhaalde, dat de Lyderes eenige ligte *Weden*, en noch niet veel *Bloed* ontlaſt hadde; in welk verhaal, zy door de oppaſſers, als ook van de Vrouw zelfs, tegen geſprooken wierd. Zy verzogte my om het *Linnen* te beſchouwen, in welke ik inderdaad een groote menigte *Bloeds* bevond; en wierd onderricht, dat de *Vroedvrouw* de zaak maar gering beſchoude, om te verhinderen dat men geen ander haalen mogt.

Om dat ik de Pols van de Lyderes zeer zwak vond, en haar Aangezigt bleek,

bleek, zo verhaalde ik de Vrinden het Gevaar, en verzogt noch ééns te zenden, om den vóórnoemden *Heer*, of hy nu mogt vry zyn: maar dit wierd verworpen, alzo daardoor te veel tyd zoude verloopen; voornamelyk, om dat hy een verendweegs woonde, derhalven ſmeekte zy, ik zoude niet vertoeven, om de Vrouw die in een elendigen ſtaat was, te helpen.

By de onderſlaaning, toen de Lyderes op haar zyde lag, bevond ik den *Moedermond* ten vollen geöpend, de Vliezen en een gedeelte van den *Moederkoek* vóórkomende. Ik bragt myn Hand in een Keegelachtige gedaante in de *Schede*, met oogmerk om de Vliezen te breeken, en de Wateren te ontlaſten, op dat de *Baarmoeder* zich mogt tezamenkrimpen, om het Lighaam van 't Kind heen, tot ſtilling van de *Bloedvloeijing*; maar de Vliezen waren te taai, en onder de beproeving van die te ſcheuren, ſlipte myn Hand gemakkelyk door den *Moedermond* in de *Baarmoeder*, aan de buite zyde van de Vliezen. Daarna verbrak ik dezelve, en verloſte het Kind en de *Nageboorte*, gelyk in 't vóórgaande Geval, maar op een langzamer wyze. Ik verzogt één van de byſtanders, den Buik van de Lyderes, onder de *Operatie* met beide de Handen de drukken.

Het Kind was levendig, de *Bloedſtorting* verminderd, en de Lyderes, die de Verloſſing met meêrder Moed uitſtond, dan ik verwachte, ſcheen in 't éérſte in een goeden ſtaat te zyn; maar hebbende meerder *Bloed* ontlaſt, dan haar zwak geſtel verdraagen konde, zo wierd haar Pols in een korten tyd zwak, en kruipende, en haar Handen en Voeten begonnen koud te worden. Ik beval *Vleſſen* met *heet Water*, gewonden in *Flenel*, aan haar *Voeten*, *Beenen*, *Handen* en *Armen* te leggen, en haar dikwils *Hoenderzop*, dien toen bereid was, toe te dienen; en ſchreef haar ook een *Cordiale Mixtur* met *Confect. Cardiac* vóór, van welke men haar, van tyd tot tyd, een leepel vol moeſt geeven.

In gevolge van deze vóórzorge, genoot zy korte doch echter verhinderde ſluimeringen, en herſtelde tegen myn verwachting; maar was verſcheiden Weeken zo zwak, dat zy niet opzitten kon. Binnen de zes Weeken daarna, wierd zy na 't Land gebragt, en herſtelde haar Kragt door het Drinken van *Ezelinne Melk*.

ZESDE GEVAL.

Van eene Vrouw, *die aangetaſt wierd, van geweldige* Vloeijinge *ten zyde van den* Arbeid; *de* Navelſtreng *kwam neederwaards voor het* Hoofd; *en de* Vliezen *waren niet gebrooken.*

In 't Jaar 1752, wierd ik des Avonds by eene Vrouw gehaald, die in Arbeid was, by wien ik aangenomen was om haar byteſtaan. Ik vond den *Moedermond* ſtyf, en ter breette van omtrend een halve Kroon geöpend. Deze

onderzoeking gedaan zynde, ten tyde van ééne *Wede*, zo wagte ik tot dat die ophield, en de Vliezen Slap zynde, zo voelde ik het Kind binnen dezelve, ruſtende boven de *Schaambeenderen;* maar tuſſchen dezeen de Vliezen, voelde ik iets gelykende naar een *Navelſtreng*, liggende áchterwaards na het *Heiligbeen* in twee of drie verdubbelingen. Om dat zy geen *Afgang* in twee Dagen gehad had, zo wierd haar een *ontbindend Aarſpuitzel* gezet.

Hebbende gewagt tot omtrend ten tien Uuren in den Nagt, en vindende dat de *Weden* maar zwak en zelden waren, zo zond ik om Mejuffr. MADDOCKS, eene *Vroedvrouw*, welke ik verkoos, met oogmerk om myne Lyderesſen in draalende Gevallen op te paſſen, en verzogt haar de Lyderes te Bedde te brengen, in hoope dat zy eenige Slaap verkrygen zoude, maar belaſte haar om my te zenden, zo wanneer de *Weden* in kragten aanwonnen, en wél vóór dat Vliezen mogten breeken.

Omtrend ten zes Uuren in den Morgen, zo wierd ik in aller haaſt gehaald, en ik was zeer ontſteld, toen ik in de Kamer kwam, en de Lyderes *Bleek* en *Flaauw*, en de Vrinden rondom het Bed, álle in traanen vond. Smeekende my om byſtand, tot behoud van de Vrouw haar leeven.

De *Vroedvrouw*, die ik 'er by gelaaten had, verhaalde my, dat de Lyderes den meeſtentyd, tot omtrend vyf Uuren, geſlaapen had, en alléénig nu en dan ontwaakt was door de *Weden;* en dat 'er een geringe verſcheining van *Bloed* aan 't *Linnen* was; maar dat zy zeer ſpoedig onder het maaken van haar Water, door een *Bloedſtorting* overvallen wierd, welke, voor 't grootſte gedeelte de *Waterpot* gevuld had, en dat het noch in een groote meenigte van haar afſtroomde.

By de onderzoeking van het *Linnen*, dat ónder de deelen geleegen had, toen de bezwyking begon, bevond ik zeer weinig *Bloed* in 't zelven; zo dat de *Bloedſtorting* bedwongen is geweeſt, ten tyde van de Bezwyking. De Lyderes wederbekomende, gebruikte een weinig *Wyn* en *Water;* ik voelde den *Moedermond* grootelyks geöpend, de Vliezen verder neederwaards geperſt, en een gedeelte van den *Rand*, of zyde van den *Moederkoek* aan de linker zyde van den *Moedermond;* ik ontdekte ook met meérder zeeker- en duidelykheid de *Navelſtreng* aan de binnen zyde van de Vliezen, en het Hoofd in denzelven Stand boven de *Schaambeenderen* ruſtende.

Dit Geval ongemeen zynde, was ik ook onzeker wat ik het éérſt doen zoude; maar op het laatſt overwoog ik by myn zelfs, indien ik de Vliezen verbrak tot ontlaſting van de inhoudende Wateren; de zamenkrimping van de *Baarmoeder* toeliet; en de *Bloeding* bedwong, dat dan het Kind omkomen zoude, door de drukking van het Hoofd tegen de *Navelſtreng*, ten tyde van de Verloſſing: dus beſloot ik, tot voorkoming van dit ongeluk, het Kind te keeren, en op den tegennatuurlyken wyze te haalen, hetwelke eenen beeteren kans zoude geven

ven tot ſtremming van 't ééne, en tot behoud van 't ándere, indien maar de *Operatie* konde volbragt worden, op een zagte en voorzigtige wyze.

Om dat 'er geen *Zop* gereed was, zo verördonneerde ik het *Wit* van twee *Eyëren* te kloppen in een *pint warm Water* toebereid met *zout;* dit aan de Lyderes, van tyd tot tyd, te geven met een weinig *Wyn*, tot vervulling van de ontleedigde Vaten.

Hebbende aan de *Vroedvrouw*, en de andere byſtanders bepaald, hunne behoorlyke plaatzen, en ook verſcheiden noodzaakelykheden klaar gemaakt, zo onderzogt ik ten tyde van eene *Wede*, welke eenige *ſtukken geronnen Bloed* uit de *Schede* perſte, met een verſche ontlaſting. Toen de Lyderes op haar linker zyde lag, zo knielde ik op een kusſen, áchter haar needer, bragt myn Rechterhand in de *Schede*, en om dat de *Moederkoek* aan de linker zyde was, zo rigte ik myn Hand daarna, en glee zagtelyk met dezelve, door den *Moedermond* heen, en ópwaards tusſchen de Vliezen aan de rechter zyde van de *Baarmoeder*.

Hebbende de Vliezen gegreepen en gebrooken, zo bragt ik myn Hand binnen dezelven, deed het Hoofd ópwaards naar den Bodem reizen, en draaide de vóórſte Deelen van 't Kind naar de áchterſte deelen van de *Baarmoeder*, en bragt de *Beenen* neederwaards in de *Schede*, ſchoon de *Wateren* allengskens weg liepen. Intusſchen verzogt ik één van de helpers, met de vlakke Handen te drukken op den Buik van de Lyderes, en de drukking te vermeêrderen, naar maten dezelven ontleedigd wierd. De Lyderes ſtond dit alles met veel dapperheid uit.

Hebbende het *natte Lywaat* weggedaan, en *drooge* tegen de Deelen gelegt, toen ik nam waar, dat de *Vloeijing* verminderd was, en ruſte meer dan een half Uur. Intusſchen, zo verzogt ik aan haar te geeven, op verſcheiden tyden, van de vóórnoemden *Drank*. Vindende haare kragten en Geeſt verſterkt, zo verloste ik het Kind, hetwelk klein was, met groot gemak, en de *Nageboorte* volgde.

De drukking op den Buik der Lyderes wierd onderhouden, tot dat 'er een lange *Handoek* aangelegt was, rondöm haar Middel en verzeekerd, op de wyze gelyk een vaſte Band.

Het Kind was in 't éérſt zwak, maar herſtelde. De Moeder bleef eenige Dagen in een zwakke omſtandigheid, zynde ondersteund met *Zop* en *Hartſterkingen;* maar was niet inſtaat, om in drie Weeken, uit het Bedde op te ſtaan.

ZEVEN-

ZEVENDE GEVAL.

Van eene in Arbeid *zynde* Vrouw *met een* Vloeijing *overvallen: zynde het* Kind *by de* Voeten *Verloft, in 't Jaar* 1747.

De *Vroedvrouw* gehaald zynde, wierd door de Lyderes onderrigt, dat de *Weden* gering en zelden waren, maar dat zy zeer ontfteld was over eenig *Bloed*, dat zich op verfcheiden tyden ontlafte, een verfchyning van zaaken, die zy in haar vóórige Arbeide niet ontdekt had.

Toen de *Vroedvrouw* de zaaken onderzogt, zo vond zy den *Moedermond* een weinig geöpend; maar konde niet onderfcheiden eenig gedeelte van 't Kind, en de Vrouw van een zwak en teder Lighaamsgeftel zynde, zo verhaalde zy de Vrinden, het gevaar waarin zy fpoedig kon geraaken, indien de ontlafting toenam. Op deze onderrichting wierd 'er om Doctor GORDON gezonden, en hy fchreef een *ruft Mixtur* vóór; en om dat hy verpligt was uit de Stad te gaan, zo verzogt hy my te laaten haalen, indien de *Vloeijing* niet ophield, of als 'er een ftrenger Arbeid kwam.

Kort hieröp, wierd de Lyderes overvallen door geweldige, en meenigvuldige *Hikkingen*, welke zeer veel de *Vloeijing* vermeerderde. Om die rede zond men aanftonds om my; maar ik was gehaald in een groote haaft, in een ander Arbeid om hulp te bieden, zo dat de Bode my niet krygen kon, en toen ging hy naar Dr. SANDS. In dien tusfchen tyd kwam ik t' Huis; en onderricht zynde van de Boodfchap, kwam ik by de Lyderes, eêr hy 'er kon zyn.

De *Weden* waren op dien tyd opgehouden; de Lippen en haar Aangezigt waren bleek, de Pols diep en zy wierd door menigvuldige *Hikken* aangetaft. By de onderflaaning vond ik den *Moedermond* grootelyks geöpend, de Vliezen en de Wateren persfende, en fomtyds geleeken 'er Vingeren en de *Navelftreng* van 't Kind binnen dezelve te zyn.

Op dezen tyd was de *Vloeijing* een weinig geftild, weshalven vóórgefteld wierd om iemant te zenden, om de komft van Dr. SANDS te beletten, alzo hy een ver endweegs woonde; maar ik zeide hen, geen Middelen te zullen gebruiken, om dat de Vrouw in 't uiterfte gevaar was, en dat het veel beeter was, zyn Raad en byftand te hebben, tot welzyn van de Lyderes, als ook tot vóórkomende nadenkingen, en tot voldoening van alle opmerkingen.

Tot den tyd, dat myn Konftbroeder den *Vroedmeefter* kwam, zo heb ik haar nu en dan een weinig *Zop* en *Wyn*, tot opbeuring van haar neergeflaagen Geeft gegeven; en na dat hy haar onderflaagen had, zo verhaalde hy my, dat hy de Deelen

zo

zo vond als boven gemeld is, en van gelyke het Hoofd van 't Kind vóórwaards en ruſtende boven de *Schaambeenderen*. Dit had ik niet waar kunnen neemen, vóór dat zy op haar linker zyde lag, want ik had de zaak alleenig maar met myn éénen Vinger van myn Rechterhand onderzogt, welke ik niet bóven de *Schaambeenderen* kon brengen, maar door de onderzoeking met myn linkere, zo vond ik gemakkelyk, dat het hoofd bóven óp deze *Beenderen* ruſte.

Na de Raadpleeging van ons beide, en de inächtneeming van een ieder omſtandigheid van 't Geval, zo had hy in 't éérſt vóórgeſteld, als de *Vloeiding* verminderd was, de Lyderes een *verzagtende Drank* te geven, en met gedult de wederkomſt van den Arbeid af te wachten; maar kort ná deze vóórſtelling, en vóór dat deze *Medicynen* kwamen, wierd zy aangetaſt met een geweldige overval van *Hikken*, welke een groot *geronnen ſtuk Bloed* neederwaards perſte, gevolgt van een wederkomende *Bloedſtorting*, welke over het Bedſtroomde.

Deze ſchielyke verändering, ſtaafde ons éérſte voorneemen, en wy beſlooten dat een ſpoedige Verlosſing, het eenigſte middel tot behoud van het leven der Vrouw, was. Inderdaad, ik was in 't éérſt van dezelfde gedachten, om rede van haar zwakte, als ook ten aanzien van het behoud des Kinds, wanneer de *Navelſtreng* vóór het Hoofd van 't Kind gezakt was.

De zyde van het Bedde nat, en een verren afſtand van 't Vuur zynde, zo heb ik de Lyderes op haar Rug gedraaid, en de Voeten neederwaards gebragt. Terwyl twee helpers haar *Beenen* ophielden, zo knielde ik neder, en met grooter gemak, dan ik verwagte, zo bragt ik myn Hand in de *Baarmoeder*, en verloſte het Kind en *Nageboorte*, genoegzaam op dezelfde wyze, gelyk in 't vóórgaande Geval; hebbende ook byna dezelfde vóórzorge gebruikt, tot vóórkoming dat de Lyderes, door *Flaauwtens*, zoude wegraaken, en door de *Operatie* om 't leven komen. Daar was geen ſchyn van Leven in 't Kind; noch geene Deelen waren Lootkleurig, zelfs niet eens de Lippen noch de ſchaamdeelen; een omſtandigheid, die klaarlyk toonde, dat het niet lang was dood geweeſt.

Toen nu de *Vloeijing* ophield, zo ordeneerden wy de Lyderes te laaten gebruiken, alle kwartier Uuren, omtrend een *Teekop* vol *Vleeszop*, of in minder tyd, tot onderſteuning van haar kragt, en om te vervullen de ontlaſting van zo veel *Bloed*; maar vooräl niet te veel op één reis, op dat niet haare zwakke Maag mogt overladen worden, en den *Hik* doen wederkomen, waarmede zy zeer gekweld was, (gelyk de *Kraambewaarſter* ons verhaalde,) ten tyde van haare gezondheid. Vangelyke verzogten wy haar, indien de *Vloeijing* mogt wederkomen. de *verzagtende Drank*, alreeds beſchreeven, te Drinken; in welke *twintig Droppelen Tinct. Thebaic.* gemengd waren.

Door deze vóórzorge en bekwaame byſtand, ſcheen zy binnen de achttien of twintig Dagen wél te zullen herſtellen, overweegende haar zwakke en teedere geſteldheid. Zie de 41ſte *Verzameling*, No. 5. het 7de *Geval*.

ACHTSTE GEVAL.

Van eene Vrouw, *die in* Arbeid *was; die overvallen wierd door een geweldige* Vloeijing; *de* Moederkoek *vóórkwam, en de* Vrouw *kort na de* Verlosſing *overleed.*

In 't Jaar 1750, zond één van myn Lyderesſen, haar *Koetſier* by my, en verzogt, dat ik eens by zyn Vrouw wilde komen. Hy onderrichte my, dat zy omtrend vierëntwintig Uuren in Arbeid was geweeſt, dat zy tevóóren gemakkelyke Verlosſingen had gehad, maar nu zo verzwakt was, door een ſchielyke ontlaſting van *Bloed*, dat hy bevreeſt was, dat zy het leven 'er by zoude inſchieten, eer ik by haar was.

By myn komſt, verhaalde my de *Vroedvrouw*, dat zo haaſt de Arbeid begon, de Lyderes door een geringe graad van *Vloeijing* overvallen was, welke allengskens aanwies; naar mate zich de Mond van de *Baarmoeder* opende; maar dat zy by aanhoudendheid gevonden had, een ongewoone zelfſtandigheid, die vóórkwam, en eenige Uuren te vóóren aan de Vrinden verzogt had, te zenden om een Doctor; een vóórſtel dat de *Baarende* door geene Drangredens toe wilde ſtaan.

Zy was dan naar alle gedachten, in een doodelyke omſtandigheid, naby gelyk aan het 3de *Geval*, in No. 2. van deze *Verzameling.*

By de onderſlaaning, vond ik den *Moedermond* grootelyks geöpend, en de *Moederkoek* 'er overheen; om welke ik aan den Man en de Vrinden, het groot gevaar te kennen gaf, en verklaarde, dat het zeer waarſcheinelyk was, dat de Vrouw ten tyde van de Verlosſing, omkomen zoude, en dat het beklaagens waardig was, dat zy niet toe wilde laaten, dat men my mogt haalen, vóór dat het te laat was.

Haar Zuſter bad, dat ik het Kind wilde Verlosſe; terwyl het nu den eenigſte kans was tot behoud van haar leven, en indien zy mogt komen te overlyden, niemand het kon belaſteren.

Ik gebruikte alle vóórzorge, gelyk in 't 7de *Geval*, maar in de opbrenging van myn Hand, langs den *Moederkoek* in de *Baarmoeder*, zo kon ik de Vliezen niet verbreeken.

Ik was om die rede verpligt, om 'er van af te zien, en boorde myn' Vingeren door den *Moederkoek* heen; toen verloſte ik het Kind op een tegennatuurlyke wyze, na welke de *Vloeding* ophield; maar zy was zo zwak, dat zy binnen weinig *Minuten* overleed.

Ech-

Echter, tegen myn verwachting, voornamelyk, om dat de *Moederkoek* vóórkwam, en door deze handelwyze geſcheurd was, zo was het Kind in 't Leven.

NEGENDE GEVAL.

Van een Vloeijing; *den* Moedermond *geſcheurd, en de* Lyderes *in groot gevaar ná de* Verlosſing, *in 't Jaar* 1742.

Eene Vrouw van omtrend dertig Jaaren oud, welke te vóóren van verſcheiden Kinderen was verloſt geweeſt, werd overvallen door eene geweldige *Vloeijing* uit de *Baarmoeder:* zy was aanſtonds gelaaten; *Opiaten* en zamentrekkende *Medicynen* waren 'er vóórgeſchreven.

Deze bedwongen de *Bloeding* een weinig, maar dezelve kwam met meêrder geweld wederöm, en tot zulk een Graad, dat toen ik weder gehaald wierd, verwagten ik ieder oogenblik, dat zy overlyden zoude.

De *Vroedvrouw* onderrigtte my, dat het ſomtyds geleek, of de Arbeid begon; hetwelk ik onderzogt, en bevond den *Moedermond* omtrend ter grootte van een *Kroonſtuk* geöpend en zeer dun.

De Maagſchap van de Lyderes, bad my om Gods wille, om de Vrouw, zo ſpoedig als maar mogelyk was, te verloſſen, en haar een kans te verleenen, voor haar Leven, en haar Buik niet te laaten verſtrekken tot een Graft voor 't Kind.

Ik voldeed haar verzoek, en verloſte haar genoegzaam op dezelve wyze, gelyk beſchreeven is, in het 6de en 7de *Geval* van deze *Verzameling*, en *Nommer*; maar ongelukkiglyk, toen ik den *Moedermond* uitzettede, zo voelde ik hem dun en geſpannen, gelyk een ſtuk *Parkement*, de Vrouw poogde om van onder myn Handen te geraaken, door welke ik verpligt was meêrder geweld tot de verwyding te doen, dan ik inderdaad verpligt was, tot inbrenging van myn Hand in de *Baarmoeder;* door welke indringing, ik voelde dat de *Baarmoeder* weg gleed, en aan de zyde ſcheurde, zo ſchielyk als myn toegelaaten wierd, 'er binnen te dringen, dat niet zonder moeiten toeging.

De *Vloeijing* verminderde na de Verloſſing, en ik gaf haar toen vyftien *Droppelen* van de *Tinctur. Thebai.*; maar dezelve kwam in twee Uuren wederöm, en hield weder op, na het gebruik van dezelve *Medicynen.*

Zy ſliep den geheelen Nagt heel wél, was den volgenden Morgen veel verſterkt, door de verfriſſende Ruſt, en een voedende Levensregel; maar kort daarná wierd zy overvallen door een geweldige *Bloeding* uit de *Schede*, door welke zy in een groot gevaar was, van aanſtonds om te komen.

Deze beteugelde ik door het inbrengen van een Spons, gedoopt in een *Solutie* van *Aluin.*

Zo als het my vóórkwam, zo ſcheen het niet onmogelyk te zyn, dat deze *Vloeijing* konde ontſtaan door ſommige van de groote Vaten, die geſcheurd konde zyn, die zich inplanten aan de zyde van de *Baarmoeder.*

Zy bleef een langen tyd zwak; maar door behulp van de *Cort. Peruv.* en een voedende Levensregel, herſtelde zy.

Het Kind was levendig en had den vollen tyd. Zie de 35ſte *Verzameling*, het 10de *Geval*, en de 40ſte *Verzameling* het 8ſte *Geval.*

Toen ik voornaamelyk, tot onderrichting van jonge *Vroedmeeſters* ſchreef, zo heb ik 'er tusſchen gevoegd het volgende Geval, aan my gezonden, van een *Heer* die te vóóren myn *Vroedkundige* lesſen bygewoond had, hetwelk ik denk dat nuttig zal zyn tot hetzelfde oogmerk.

TIENDE GEVAL.

Van eene Vrouw, *die overvallen wierd door een* Vloeijing, *waar de* Moederkoek *vóórkwam; en die Verloſt wierd door den* Heer GR —— *welk berigt hy my zond eenige tyd geleden.*

In *Auguſtus* 1750, wierd ik gezonden door DR. SMELLIE by een Lyderes, die klaagde over een geweldige *Hoeſt*, welke acht of tien Dagen had geduurd, die een *Vloeijing* veröorzaakte, vóór welke zy weinig Dagen te vóóren, gelaaten was. Zy was teder van Lighaam en Doodſch van geſtel, had een zwakke en laage Pols, welke nu en dan opwakkerde, door de aanvallen van den *Hoeſt.*

Die Nagt gaf ik haar tien *Grynen Pillulæ Saponac.* en den volgenden vóórdemiddag, was zy aanmerkelyk gebeeterd, zo wél in de *Vloeijing* als in den *Hoeſt.* In den Nádemiddag was haar vóórgeſchreven, om dikwils twee *leepelen vol* van een *Hartſterkende*, en een *Borſt verkoelende Drank*, te gebruiken; de Pillen wierden ook herhaald, door welke *Middelen*, zy die Nagt heel wel ruste; maar den volgenden Dag de *Hoeſt* en *Vloeijing* weerkomende, vóór welke ik haar tien Oncen *Bloed* uit den Arm ontlaſte.

Toen ik haar in 't éérſt onderſloeg, zo was de *Moedermond* niet in 't minſt geöpend, maar dien Dag, had zy eenige ligte *Weden* gehad, en hy was ter breete van omtrend een *Schelling* geöpend. Om dat de Vrouw hardlyvig was, zo verördeneerde ik haar een *Aarsſpuitzel*, welk een gewenſchte uitkomſt had; en daarná de volgende *Mixtur*, tot verſterking en opwakkering der *Weden.*

℞. *Pulv.*

℞. *Pulv. Boracis, Drachm.* ij. *Tinct. Caſtor. Croci ää Drachm.* i. *Sp. Lavend. Sal. vol. Olioſ. ää gt.* xl. *Aq. Cinnamo. ten. Unc.* i. *Aq. Minthæ Unc.* vi. *Syr. Croc. Unc.* iß. *Cap. Cochlear.* ij. *Secunda quaq. hora.*

Na deze *Middelen*, kwamen haare *Weden* ſtrenger en menigvuldiger; maar zy wierd onverwagts, door een geweldige aanval van een *Hoeſt*, overvallen, welke wederöm de *Vloeijing* teweeg bragt, en perſte een groote menigte van *geronnen Bloed* neederwaards. In dit gewigt van zaaken, wierd 'er om my in allerhaaſt gezonden, en ik vond den *Moedermond* grootelyks geöpend, de *Moederkoek* vóórkomende, en verſcheiden kwabben van dezelve afgeſcheiden, van het vliesächtige gedeelte, en liggende onder het *geronnene*, dat ontlaſt was geweeſt.

Op deezen tyd waren 'er geen *Weden*, en de *Vroedvrouw* verhaalde my, dat de Wateren ontlaſt waren, omtrend één Uur te vóóren eer ik kwam: dit was omtrend één Uur in den Nagt. Vindende haar bezweeken, en byna zonder Pols, en haar *Armen* en *Beenen* byna koud, en een klam zweet op haar *Hoofd* en *Handen;* zo verhaalde ik de Vrienden het gevaar waarin zy was, en de noodzaakelykheid van de Lyderes aanſtonds te moeten Verlosſen. Hebbende haar in een half zittenden en half liggenden Stand geplaatſt, en alle noodzaakelyke dingen in gereedheid gebragt. Om dat de *Moederkoek* in myn weg lag, zo ruimde ik die in 't éérſt uit den weg, toen keerde, en verloſte ik het Kind by de Voeten, met groot gemak, tot dat het Hoofd aan den *Rand* kwam, 't welk, om dat het groot was, ſteeken bleef in den Doorgang, om die rede, bragt ik één van de Vingeren in den Mond des Kinds, en drukte de *Onderkaak* tegen de Borſt, welke byſtand het Hoofd met groot gemak deed zakken.

By de onderzoeking van 't Kinds Lighaam, bemerkte ik, dat het ál eenige Dagen had dood geweeſt, door de Lootkleur van 't zelven, maar voornamelyk, om dat de Opperhuid op verſcheiden plaatzen afgeſtroopt was.

Om dat de *Nageboorte* niet aanſtonds op het Kind volgde, zo bragt ik myn Hand wederöm binnen, en haalde dezelve met het overblyvende gedeelte van den *Moederkoek* uit; en ſchreef de Lyderes, eenige *Ol. Amygd. dul.* en *Syr. ex Althæa* vóór, voor haar *Hoeſt*; als ook eenige *Ther. Venet.* met *Pul. Gaſcon.* om haar te verwarmen, en de uitwaaſeming te bevorderen.

Toen ik haar den volgenden morgen zag, zo was zy een weinig *Koortſig*, de *Kraamzuivering* in een kleine menigte, maar haar *Hoeſt* was meeſt geſtild, en zy had een matige ruſt genooten. Tot verligting van haar *Koorts*, en het byſtaan van de *Baarmoeders* ontlaſting, zo ordeneerde ik haar te gebruiken, herhaalde *doſes* van *zoutachtige Dranken*, verzoet met *Syr. Diacod.*, 't welk haar veel onderſteunde, en door de bekwaame voedzelen, herſtelde zy, beter dan ik verwagt had.

ELFDE GEVAL.

Van den Heer MUDGE *geteekend* PLYMOUTH, 1746. *Zynde een* Verlosſing *met een geweldige* Vloeijing; *waar de* Vrouw *door de groote ontlasting van* Bloed, *kort daarna overleed.*

Ik was by eene Vrouw des vóórdemiddaags gehaald, omtrend de Klok half twaalf; en wierd onderrigt, dat toen zy 's morgens om zes Uuren ſpinnend was, bevonden had, dat haar ſomtyds iets met zeer veel geweld afſtroomde; dat zy dagt dat het de Wateren waren, maar naar de vloer ziende, bevond zy dat het *Bloed* was. Zy had op deze wyze by aanhoudendheid *Vloeijing*, tot dat 'er om my gezonden wierd; zy was naby haar vollen tyd gekomen, maar zy had in 't geheel geene *Weden* ontdekt.

De Lyderes was liggende in 't Bed, haar geheele Lighaam was bleek, en had een doodelyk aanzien, bedekt met een klam zweet, en het meeſt zonder eenige Pols. My wierd vertoond een *Waterpot*, drie vierde parten gevuld met zuiver *Bloed*, en het was noch *vloeijende* in een groote menigte, zodanig dat ik my inbeelde, dat de eenigſte kans om haar in 't leven te behouden, een ſpoedige Verlosſing was.

Na aan de Vrinden bekent gemaakt te hebben, het groote gevaar, zo onderſloeg ik haar, en vond de Deelen grootelyks, verſlapt, en het Hoofd van 't Kind vóórkomende in de Geboorte, boven 't welk ik met myn Hand kwam, om de Voeten te zoeken; maar het éérſte dat ik ontmoette, was de *Moederkoek*, geheel afgeſcheiden, en die lag los in de *Baarmoeder*. Deze verbyſterde my in 't éérſt, en maakte my, om by de Vliezen te komen, eenige moeijelykheid en verwarring; hoewel ik ze kreeg en die aan ſtukken brak, toen vond en greep ik de Voeten, bragt hen buiten den Doorgang en volvoerde de Verlosſing. Hierop bragt ik myn Hand in, om de *Nageboorte* uit te haalen, en vond de *Baarmoeder* niet tezaamgetrokken, maar liggende, gelyk een loſſe onveerkragtige zak, in den Buik.

De *Vloeijing* hield aanſtonds op, en de Vrouw ſcheen veel verkwikt. Ik gaf haar *twintig Droppelen Liq. Lauda*, in een *kopje vol* van *geſpeceryde port Wyn;* maar hebbende geen genoegzaame menigte *Bloeds* in haare Vaten tot onderhouding van de Circulatie en Levendonderhoudende afſcheidingen, zo overleed zy binnen een half Uur, na de Verlosſing.

TWAALF-

TWAALFDE GEVAL.

Zynde een Tweede van Vloeijing, *van den vóórgaanden* Heer *my toegezonde ter zelver tyd.*

Dit was eene ándere Vrouw, byna in dezelfde omſtandigheid gelyk de vóórgaande, alleenig met dat onderſcheid, dat zy niet zo veel *Bloed* ontlaſt had.

Toen zy om my zond, vond ik haar *Vloeijing* zeer ſnel. Zy was tot haar vollen tyd gekomen, maar had geen *Weden*, noch eenige tekens van Arbeid. Ik gaf haar een *Opiaat*, en verzogt haar zig ſtil in 't Bedde te houden. Dit was omtrend de Klok van Elven des vóórdemiddags; en toen ik om half twee wederöm gehaald wierd, zo was de *Bloedſtorting* niet verminderd maar eêrder vermeerderd.

Het vóórgaande Geval lag my noch verſch in myn geheugen, wegens het uitſtel in hetzelve; dienvolgens verhaalde ik de Lyderes het groot gevaar waar in zy was, en dat het volſtrekt noodzaakelyk was, van haar te moeten verlosſen, zo ſchielyk als maar mogelyk was: met eenige geringe tegenſtandbieding, zo ſtond zy het eindelyk toe.

Hebbende myn Hand in de *Baarmoeder* gebragt, zo was ik zeer omzigtig van de Wateren op te ſtoppen. Hieröp drong ik met myn Hand door de Vliezen heen, die het Hoofd deed reizen, keerde het Kind, bragt de Voeten neederwaards, en volbragt de Verlosſing binnen weinig Minuten; de *Moederkoek* was een groot gedeelte afgeſcheiden. De Moeder was heel wél, en het Kind was een ſterken gezonde Jongen.

DERTIENDE GEVAL.

Een Derde van denzelven. Zynde van eene Vrouw *in de* achtſte Maand *van haar dragt, aangetaſt door een* Vloeijing, *en de* Armen *van 't* Kind *kwamen vóór.*

Eene Vrouw, welke my aangenomen had, om haar by te ſtaan in haare Verlosſing, overvallen zynde door een geweldige *Vloeijing*, toen zy in haar zevende Maand ging: op welk berigt, ik haar tien Oncen *Bloed* uit den Armen aftapte, en ordeneerde haar *Opiate*, en verzogt haar zig ſtil in 't Bedde te houden. De *Bloedſtorting* hield op, maar kwam den volgenden Dag wederöm, doch wierd weder geſtopt door het herhaalen van de *Opiate*, en ik verördeneerde haar verkoelende *Dranken*.

In

In den tyd van twaalf of veertien Dagen, had de Lyderes nieuwe Aanvallen van *Vloeijingen* gehad, welke dikwils geſtild waren, door de vóórnoemde handelwyze; op welke tydſtip, 'er om my, in aller haaſt gezonden wierd. Ik vond de ontlaſting geweldig, haar Pols buitengewoon zwak, haar Aangezigt bleek, haare Oogen in haar Hooſd gezonken, en na allen aanzien in een doodelyke omſtandigheid. Ik gaf haar aanſtonds een ruime *Doſis Opiaat*, in een *Hartſterkende Drank*, om dat het zo veel voordeel mogt bybrengen, dat het de tyd van de Verlosſing mogt eindigen.

Alles zo ſpoedig als het mogelyk was, klaar gemaakt, en de Lyderes in een rechten ſtand gelegt zynde, zo bragt ik myn Hand binnen, en vond den rechten Arm van 't Kind in den Doorgang, welke gemakkelyk en allengskens opwaards in de *Baarmoeder* geraakte. Deze vond ik ſtrengelyk tezaamgekrompen, de Wateren waren, zo zy my verhaalde, drie Dagen te vooren ontlaſt. Ik verwyde met myn Hand allengskens dezelve, tot dat ik de Voeten aan den *Bodem* bereikte, en bragt die met eenige moeite neederwaards, en volbragt de Verlosſing op de gewoonlyke wyze, na een genoegzame draaijing, dat de vóórſte Deelen van 't Lighaam, áchterwaards naar het *Heiligbeen* geraakten. En ik had ook eenige moeite in 't Verlosſen van de *Nageboorte*.

De Vrouw herſtelde; maar het Kind overleed, een kwartier Uurs na dat het geboren was.

VEERTIENDE GEVAL.

Een vierde Geval, *van den* Heer M. *in welke de* Moederkoek *vóórkwam.*

Eene Vrouw, zynde overvallen, van een *Vloeijing* in den Morgenſtond, en zond om my des vóórdemiddaags: zy had haar vollen tyd bereikt en één Week te vóóren eenige verſchyning van dezelve gehad.

Zy had geen *Weden*, en haar Pols was vol en ſnel. Ik deed haar aanſtonds een *Laating*, en ordeneerde haar *Opiate* en eenige *zoute Dranken*. De ontlaſting verminderde aanſtonds, en openbaarde zich niet eer als te zeeven Uuren in den Avond, wanneer ik in een groote haaſt door de Meid gehaald wierd, welke zeide, dat haar Meeſteres ſtervende was, en aan een ánder die ons op den weg ontmoete, gebruikte zy dezelfde uitdrukking.

By myn komſt, zo was ik inderdaad van gedagten, dat de Lyderes ſtervende was. haar Pols was zó zwak, dat ik denzelven bezwaarlyk kon voelen beweegen; haar Armen en Aangezigt waren met een *kout zweet* bedekt; haar Oogen hadden den Glans verlooren, en het *Bloed* ſtroomde uit de Deelen.

De

Dewyl 'er niets beeter voor haar was, dan de Verlosſing, zo onderrigte ik haar Man de omſtandigheid. Hy ſtemde de Verlosſing toe: toen zette ik my neder, en myn Hand in de *Schede* hebbende gebragt, vond ik den *Moedermond* zeer veel naar de ééne zyde gekeerd, en maar zo weinig geöpend, dat ik 'er bezwaarlyk myn' vóórſte Vinger inbrengen konde; maar door de langzaame uitzetting van denzelven, zo bragt ik 'er den éénen Vinger na den ánderen binnen, tot dat ik hem op het laatſt zo ver geöpend had, dat ik 'er myn geheele Hand inbrengen konde; het éérſte dat ik ontmoete, was de *Moederkoek*, vaſt zittende aan den *Moedermond*, en het vóórſte gedeelte van de *Baarmoeder*, maar afgeſcheiden aan het áchterſte van dezelve; ik drong door denzelven heen, verſcheurde de Vliezen, vond en greep de Voeten van 't Kind, bragt hen neederwaards buiten den Doorgang, en volbragt de verlosſing; maar door den haaſt, om de Vrouws Leven te behouden, was 'er één van des Kinds Armen gebrooken, welken ik daarna herſtelde; en het bleef een wakkere Jongen.

De Lyderes herſtelde, tegen de verwagting van álle de byzynde, en ik ben overtuigt, dat zy en het Kind, onvermydelyk omgekomen zouden hebben, indien ik van deze handelwyze geen gebruik gemaakt had, of dat hetzelfde is, indien ik de Verlosſing langer had uitgeſteld.

Ik herhaalde wederöm de *Opiate*, in een *kopje* met *geſpeſeryde Wyn*, (*Mulled Win*) niettegenſtaande welke, binnen omtrend zes of zeeven Minuten daarná, zy een bezwyking verkreeg, die haar byna afmatte. Tot vóórkoming van eenige verdere ontlaſtingen, welke, ſchoon maar droppelende, zy niet uithouden kon, zo ordonneerde ik *Linnen* te doopen in *Azyn*, om hetzelve over den Rug en over den Buik heen te leggen. De Vrouw was mager van Lighaam en zwak van geſtel.

VYFTIENDE GEVAL.

Van de Verlosſing *eener* Vrouwe, *die overvallen was met* Bloedſtorting *uit de* Baarmoeder, *medegedeeld in een* Brief *van* M. A. *geſchreeven te* E. 1751.

Eene Vrouw oud Veertig Jaaren, en zeeven Maanden Dragts, van haar zeeventiende Kind, wierd aangetaſt van een *Vloeijing*; voor welke zy *Adergelaaten* was, en haar Bed vier Weeken gehouden had; in welke de *Bloedſtorting* wederkeerde, en aanhield, hoewel niet geweldig, dan voor twee Dagen; en den derde Dag, om drie Uuren in den Morgen, toen kwam de ontlaſting in een Stroom, en overſtroomde het geheele Bed.

Toen ik kwam, zynde omtrend vyf Uuren, zo vond ik de Lyderes bezwykende, en kon bezwaarlyk eenige Polsſlagen ontdekken; op welke ik het groot gevaar te kennen gaf, en dat het volſtrekt noodzaakelyk was, om het Kind zo ſpoedig als mogelyk was, te Verlosſen.

Toen 'er verſcheiden dingen gereed gemaakt waren, tot het oogmerk, zo onderſloeg ik haar, en vond den *Moedermond* niet genoegzaam geöpend; echter greep ik één Voet, en haalde die neederwaards, zonder na den ánderen te zoeken, en verloſte het Kind met groot gemak, hebbende zelf niet eens verpligt geweeſt, het terug gebleeven *Been*, noch de *Armen* neederwaards te haalen.

Het Kind was groot en gezond, volgens den tyd die de Vrouw reekende; de *Bloedſtorting*, ſchoon niet geweldig, duurde, twee Dagen achteréen, en de Moeder herſtelde.

ZESTIENDE GEVAL.

Van een Vloeijing, *in welke de* Moederkoek *vóórkwam*, *medegedeeld in een* Brief *van* Dr. D. *geſchreven te* T. 1750.

Hy was gehaald by eene Vrouw, in de achtſte Maand van haar zesde Kind, welke twee Maanden te vóóren onderhevig was geweeſt, aan een *Vloeijing*. De *Kraambewaarſter* toonde hem een Bedpan, in welke omtrend twee Ponden *geronnen Bloed* was, en by de onderſlaaning van de Lyderes, zo vond hy de *Schede* vol van hetzelve; de *Moedermond* was ſlap en omtrend ter breette van een halve Kroon geöpend; maar hy was in 't éérſt verleegen om te ontdekken wat 'er vóórkwam.

Om dat de Lyderes grootelyks verzwakt, ſlaauw en neerſlagtig was, zo was hy bevreeſt, dat zy onder zyn Handen omkomen zoude. Hy verhaalde de Vrinde, dat de Verloſſing, de eenigſte weg was, tot behoud van haar leeven; echter beproefde hy éérſt, om haar *Geeſt* door *ſlappe Hartſterkingen* op te beuren; ook was haar een *Aarsſpuitzel* gezet, met oogmerk om de *Weden* op te wakkeren, welke maar gering waren; en toen hetzelve werkte, wierd het *geronnen Bloed* uit de *Schede* geperſt.

Om dat de *Vloeijing* nog aanhield, had hy haar in een halfzittenden en halfliggenden ſtand geplaatſt, en hebbende zyn Hand in de *Schede* gebragt, zo vond hy dat de *Moederkoek* vóórkwam; na welke hy, met groot gemak, den *Moedermond* opende, glee met zyn Hand langs de buiten zyde van de Vliezen ópwaards, en met eenige moeite ſcheurde hy dezelve. Schoon hy vond, dat het Hoofd van het Kind vóórkwam, zo dorſt hy het niet onderneemen, om dat de Vrouw gelyk een doode lag, te wagten, op een Natuurlyke Verloſſing, maar keerde aanſtonds het Kind, bragt de Voeten neederwaards, en met een weinig moeite, Verloſte hy het Lighaam en het Hoofd, welk zeer ſlibberig en zagt in 't aanraaken was. Het Kind was naar alle gedachten verſcheiden Dagen dood geweeſt.

Hy ſcheide met eenige moeite den *Moederkoek* van zyn vaſtzitting af, en

was

was verblyd te vinden, dat 'er geen aanmerkelyke *Vloeijing* was: álle de byzynde, waren verblyd, te vinden, dat de Lyderes zo ogenſchynlyk herſtelde en zeer blymoedig was na de Verlosſing.

Hy ordeneerde zagte *Opiate* tot bedaaring van de *Naweden*, welk den gewenſchte uitſlag had; de *Kraamzuiveringen* waren genoegzaam, en in 't kort, álles was naar wenſch; maar door een tusſchenkomende *Koorts*, met een ongeregelde loop, verzeld met geweldige Hikkingen, Eilhoofdigheid, en ten ſpyt van alle poogingen, zo overleed zy, den vierden Dag na de Verlosſing.

De Doctor begeerig zynde om myne gedachten, over de beſtiering in dit Geval en twee ándere, welke in de 28ſte *Verzameling*, het 5de *Geval*, en in de 34ſte *Verzameling*, No. 2. het 12de *Geval* beſchreeven is, te mogen weeten, zo zond ik hem het volgende Antwoord.

MYN HEER!

UEd. beſtiering, en wyze van handelen, in de drie Gevallen der *Vroedkunde*, welke ik ontfong met uwen *Brief*, eenige Poſten te vóóren, gaven my groote voldoening. Het éérſte, waarin de Arm van 't Kind vóórkwam, heeft UEd. niet kunnen voldoen, om het van een tegennatuurlyken ſtand in een natuurlyken te brengen, wanneer de Wateren ontlaſt zyn, en de *Baarmoeder* ſtrengelyk tezamengekrompen is, en om het lighaam van 't Kind gedrukt word; dit zoude tyd verliezen zyn, en bovendien UEd. en de Lyderes afgemat hebben.

Aangaande het Geval der *Vloeijing*, dat was inderdaad inſtaat genoeg om UEd. voor hetzelven te doen ſtaan, en van gelyke, dezelfde uitkomſt te doen hebben, dat oude en ervaarene *Vroedmeeſters* in zulk een Geval ontmoet zoude kunnen hebben. Niet twyffelende, dat toen de Vrouw in Geeſt en Kragt ná de Verlosſing aanwon, zulks UEd. groote hoop van haar herſtel gaf; maar de uitſlag toonde de onzekerheid van de Menſchelyke poogingen, zo dat wy nooit te verzeekerd kunnen zyn. In zulke Gevallen, tot vóórkoming van vernieling in een *Koorts* van afmatting, zo ordonneerde ik herhaalde *Doſes Koortsbaſt.*

UEd. behandeling in het derde Geval, was ook zeer wél; en zo als UEd. waarneemt, de Tang behoorde nooit gebruikt te worden, dan wanneer het volſtrekt noodzaakelyk is. Inderdaad, toen het Hoofd zó laag in 't *Bekken* zat, zo was het voor UEd. onmogelyk van te ſlaagen, en toen de *Weden* verdweenen, of te zwak tot uitvoering van 't oogmerk waren, zo kon het Werktuig de plaats van de Handen, na dat de Vingeren afglipten, en geen bekwame vaſthouding konden verkrygen, vervullen; van gelyken, behoort men verder ook het Hoofd op een zagte wyze neederwaards te laaten komen, als de *Weden* vermogend, of ſterk genoeg zyn.

Diergeächten Vrind, ga voort en doe vóórdeel, en houd áán, my te ſchryven, wanneer UEd. meer moeijelyk Gevallen hebt in UEd. Praktyk, welke my zeer zullen verpligten. Blyven UEd. enz.

No. 3.

Van Vrouwen *die overvallen wierden van* Convulſiën, *en de* Kinderen *op een tegennatuurlyke wyze* Verloſt *wierden.*

EERSTE GEVAL.

Van eene Vrouw *op de* Clare-Markt, *die overvallen wierd met gewelddige* Convulſiën *in 't Jaar* 1745.

Een *Vroedvrouw* zond naar my in den Morgenſtond, om te komen by eene Lyderes, by welke zy den geheelen vóórgaanden Nagt opgepaſt had; en die, buiten eenig toeval of vóórafgaande waarſchouwingen, zeer ſchielyk met *Convulſiën* overvallen wierd. In 't éérſt, kwamen dezelven ieder reis om de drie Uuren wederöm, maar daarná, menigvuldiger. De Vrouw was al lang gevoel- en zinneloos geweeſt.

De *Vroedvrouw* verhaalde my, dat de Lyderes, in het begin van de negende Maand van haar Dragt was; dat zy haar te vóóren Verloſt had, dat zy het altoos gemakkelyk gehad, en nooit over zúlke ongemakken geklaagt had; dat de Mond van de *Baarmoeder* een weinig geöpend was, maar dat zy geen ſpoor van zaaken ontdekt had, die naar *Weden* geleeken.

Kort ná dat ik kwam, viel zy in een overval, geduurende welke ik haar onderzogt, en vond den *Moedermond* een weinig geöpend, en de *Convulſiën* werkten op dezelve wyze en magt, gelyk de waare *Weden.* Vermits ik haar Pols ſnel bevoelde te zyn, zo ordeneerde ik, om haar tien Oncen *Bloed* uit den Arm te doen ontlaſten, en een *Spaanſche Vlieg* op haar Rug te leggen. Inwendige *Medicynen* wierden haar niet vóórgeſchreeven, om dat zy zelfs niet eens voedzel zwelgen kon, zederd den éérſten Aanval.

Omtrend binnen de vier Uuren, wierd ik wederöm gehaald, en onderrigt, dat de *Convulſiën* met meêrder geweld, en menigvuldiger weder kwamen; ik vond den *Moedermond* veel zagter en meêrder geöpend. Alſchoon ik nu, gelyk te vóóren, waarnam, dat 'er geen ſchyn van Arbeid was, nochtans, ten tyde van het geweld der aanvallen, bleek het genoegzaam dat het Kind zoude Verloſſen: maar bevreeſt zynde, dat het gevaarlyk was de *Convulſiën* langer te laaten werken;

zo

zo vond ik my genoodzaakt, om te verklaaren, dat een ſpoedige Verloſſing, de eenigſte waarſchynelykſte wyze was, tot behoud van Moeder en Kind.

Na de Vrinden het Gevaar onderrigt te hebben, en de noodzaakelykheid van de Vrouw, door de Verloſſing te behouden, en de byſtanders geplaatſt te hebben, om de Lyderes in een vaſte ligging te houden, zo bragt ik myn Hand, met groot gemak, door den *Moedermond* heen, brak de Vliezen, keerde het Kind, en Verloſte het by de Voeten.

Het Kind was levendig, en de Moeder kreeg geen andere Overvallen meêr, na de Verloſſing, maar daar bleef overig de Zinne- en gevoelloosheid voor den tyd van drie Dagen, en zy verkreeg allengskens meêr en meêr gevoelbaarheid, en wilde een tyd lang niet gelooven, dat zy was Verloſt geweeſt.

TWEEDE GEVAL.

Van eene Vrouw, *die byna in dezelfde omſtandigheden als de vóórgaande; was maar ſtierf, om dat de* Verloſſing *te lang uitgeſteld wierd.*

Hetzelfde of het volgende Jaar, wierd ik gehaald by eene Arme Vrouw, digt by de SEVEN-DIALS; en my wierd verhaald door de *Vroedvrouw*, dat de Lyderes tot haar vollen tyd gekomen, dat de Arbeid pas begonnen was, en datze onder ieder *Wede*, in geweldige *Convulſiën* geſtort wierd.

De *Weden* waren niet menigvuldig, zy was tuſſchen de Overvallen, by kennis, den *Moedermond* een weinig geöpend, en het Hoofd van 't Kind vóórkomende; dewyl nu haar Pols ſnel was, zo ordeneerde ik dat men haar twaalf Oncen *Bloed* uit den Arm zou ontlaſten en een groote *Spaanſche Vlieg*, op haar Rug tuſſchen de *Schouderblaaden* leggen; een *Aarſſpuitzel* was 'er reeds al gezet, die haar veel ruimte toegebragt had.

Dit was in den Morgenſtond, en ik verzogt aan de *Vroedvrouw*, om my te ontbieden, indien de Overvallen hier door niet bedaarde, of met grooter geweld weeröm kwamen. In omtrend twee Uuren, na dat ik haar verliet, wierd ik wederöm gehaald; maar zynde toen verbonden, by één van myne oude Lyderesſen, zo zond ik één van myn oudſte Leerlingen, en verzogt hem, indien de *Convulſiën* niet ophielden, de Vrouw aanſtonds te Verloſſen.

In 't éérſt vond hy de Lyderes, in een dommelende of ſluimerende omſtandigheid, maar kort daarná, wierd zy overvallen van één geweldige *Convulſie:* hy verhaalde de Vrinden, dat het volſtrekt noodzakelyk was om haar aanſtonds te Verloſſen, en dat ik had geordeneerd, deze handelwyze, tot behoud van haar leven, welke in een ſchynbaar gevaar was: de *Vroedvrouw* was van dezelfde gedachten; maar de

Man van de Vrouw en Zuſter, wilden het niet toeſtaan, of hem toe te laaten, iets te doen vóór ik gekomen was tot haar byſtand.

By myn aankomſt in den Avond, zo vond ik dat de Lyderes in een ſluimerende ſtaat was, en toen geheel gevoeleloos, en menigvuldiger met overvallen en *Stuiptrekkingen* aangetaſt wierd. Hier op verklaarde ik de Vrinden, de onmogelykheid van haar in 't leven te behouden, en dat het my leet was, te vinden, dat zy dien *Heer* de hulpbieding belet hadden, vóór dat het te laat was.

Zy baden toen, dat ik zoude doen wat ik konde, tot behoud van haar leven, en ſtonden toe, om meêr van myne Leerlingen te ontbieden. Die *Heer* die by haar had geweeſt in myn afweezendheid, verhaalde my, dat de *Convulſiën* den *Moedermond* ieder reis een weinig geöpend hadden; echter, om dat het haar éérſte Kind was, zo wierd 'er meerder geweld en tyd vereiſcht, eer dat ik de Deelen zo veel uitgezet had, om myn Hand in de *Baarmoeder* te kunnen brengen: dit volbragt zynde, en de Vliezen gebrooken hebbende, bragt ik de *Beenen* neederwaards en verloſte het Kind, maar ik heb vergeeten, of het Kind in 't leeven of dood was.

Dit Geval was niet zo vóórdeelig als het vóórgaande; voor 't overige, de *Moederkoek* kwam 'er gemakkelyk uit, en de *Baarmoeders* ontlaſtingen waren genoegzaam geregeld; echter, zo waren de *Convulſiën* noch niet bedaard, maar kwamen menigvuldiger en geweldig, zo dat zy overleed, binnen de twee Uuren, na de Verlosſing.

DERDE GEVAL.

Van eene Vrouw, *die in* Arbeid *was, van haar éérſte Kind, die naby* Oxfords Mark *woonde, en overvallen wierd, van* Convulſiën *ná dat de* Vliezen *gebrooken waren.*

In 't Jaar 1746, zond een *Vroedvrouw* om my, welke my verhaalde, dat de Arbeid van haar Lyderes buitengemeen wél vóórtgegaan was, tot dat de Wateren ontlaſteden; maar kort daarna overvallen wierd, met geweldige *Convulſiën*, welke ophielden en wederöm kwamen, elke reis wanneer 'er eene *Wede* begon op te komen.

De *Moedermond* was grootelyks geöpend. Het Hoofd van het Kind vóórkomende aan den *Rand* van 't *Bekken*. De Pols van de Vrouw was zeer ſnel en haar Aangezigt ongemeen rood. Om welke reden haar twaalf Oncen *Bloed* uit den Arm getapt waren. Maar vindende, dat dit hulpmiddel niet baaten konde, de *Convulſiën* in kragt toenamen, in getal aanwieſchen, en het Hoofd niet het allerminſt vorderde, zo dagt ik, dat 'er niet beter was, in dit buitengewoon Geval,

Geval, dan het Kind te keeren; hetwelk ik gemakkelyk volbragt, om dat de Wateren noch niet alle uit de *Baarmoeder* ontlaſt waren.

Het Kind was levendig, en de Vrouw had geen overvallen meêr na de Verlosſing.

VIERDE GEVAL.

Zynde een ánder van dezelfde natuur; het Kind *kwam met het* Aangezigt *vóór, en wierd op een tegennatuurlyke wyze* Verloſt.

In 't Jaar 1749, kwam eene jonge Vrouw tot haar vollen tyd, en wierd overvallen van geweldige *Convulſiën*, toen zy in Arbeid geraakte; voor welke zy aanſtonds gelaaten, en een *Aarsſpuitzel* gezet was, die het gewenſchte volbragt. *Zeenuw-Medicynen* en *Opiaten* waren 'er toegediend; het laatſte om de *Weeden* te verzagten, die de Overvallen ſcheenen teweeg te brengen; want ieder reis als 'er eene *Wede* begon, zo wierd zy in *Convulſiën* geſtort.

De *Moedermond* was ter breette van omtrend een *Kroonſtuk* geöpend, en daar wierd een onëgaale Zelfſtandigheid voort geperſt, van welke in 't éérſt onmogelyk te bepaalen was, wat voor een gedeelte van het Kind dit mogt zyn.

Haar was geördeneerd overvloedig *ſlappe groene Tee* te *Drinken*, en *Garſtewater* met *Sal. Nitri*, *zoet gemaakt* met *Syrp. Althea.* Binnen omtrend drie Uuren, na deze vóórſchryving, was de *Moedermond* veel meerder geöpend; en by de onderſlaaning, vond ik, dat het Vóórhoofd en de Oogen van 't Kind vóórkwamen; en dat het geweld van de Overvallen, na de Lating, en 't gebruik van de *Opiaten*, verminderden; maar waren nu veel geweldiger, en meêrder in getal.

In deze gevaarlyke omſtandigheden, en noch gevaarlyker door de *Convulſiën*, en de kwaade voorkoming van 't Kinds Hoofd, zo dagt ik dat het niet wel gehandeld zoude zyn, de Verlosſing langer uit te ſtellen. Toen ál de byzynde klaarlyk overtuigd waren, van haare omſtandigheid, zo liet ik de Lyderes vaſt op het Bed, in een half zittende en half liggenden ſtand houden, en opende allengskens de Deelen welke tyd, en een groot gedeelte Magts verëiſchten; maar om dat de Wateren alle ontlaſt waren, zo kon ik den Stand van 't Hoofd niet veränderen; waarna ik niet buiten een groot gedeelte magts te oeffenen, de Voeten van 't Kind neederwaards bragt, en Verloſten hetzelven, hoewel niet buiten een grooter afmatting dan ik verwagt had.

Het

Het Kind was in 't leven, en gelyk in het vóórgaande Geval, zo had de Vrouw geen een Overval meêrder na de Verlosſing gehad. Zy viel ſpoedig in een gezonden ſlaap en herſtelde.

Toen ik eerſt myn Hand in de *Baarmoeder* bragt, zo vond ik dezelve ſtrengelyk om het Lighaam van 't Kind tezamengekrompen, ook begreep ik dat 'er zeer veel magts geöeffend moeſt worden, om het te keeren, en vermoedende, dat de verkeerde ligging van 't Hoofd, de oorzaak was dat het ſteeken bleef, zo beproefde ik om den *Kruin* neederwaards te draaijen, maar misſende, daaröm Verloſte ik het, op eene tegennatuurlyke wyze.

VIER-EN-DERTIGSTE VERZAMELING.

Zie het 1ste *Deel*, 3de *Boek*, 4de *Hoofddeel*, *de* 4de *Afdeeling.*

Van tegennatuurlyke Verlosſingen, *in welke de* Vliezen *gebrooken waren*, *de* Wateren *ontlaſt*, *en de* Baarmoeder *digt om het* Lighaam *van de* Vrugt *te zaamgekrompen was.*

No. 1.

Van Gevallen *waarin het* Lighaam *van het* Kind, *in een ronde gedaante tezaamgedrukt was.*

Zie de Ontleedkundige Plaaten als PLAAT XXXI. XXXII. en XXXIII.

EERSTE GEVAL.

Waarin de voorſte Deelen *van 't* Kind *vóórkwaamen; de* Voeten, Handen *en de* Navelſtreng *in de* Schede *waren.*

In 't Jaar 1743, gehaald zynde by eene Vrouw in de ST. ALBAN'S STREET, waar my de *Vroedvrouw* verhaalde, dat 'er een groote menigte Water op een ſchielyke wyze ontlaſt was, en 'er geen Kind zich in de geboorte voordeed; en zy om die rede, om myn byſtand verzogt had.

By de onderſlaaning, vond ik de Handen en Voeten voorkomende en onder in de *Schede*, benevens de *Navelſtreng* geperſt, in welke de Slagäderen ſtrengelyk klopten. Van deze laatſte omſtandigheid deed ik geen melding; om dat het de Vrouw haar éérſte Kind was, zo konde ik niet weeten of het Kind onder de Verlosſing omkomen zoude. Want ik had door de Ondervinding, geleerd, dat byaldien gemeld word, dat het Kind in 't leven is, en hetzelve daarna omkomt in de Geboorte, het dan de Moeder veel hartzeer baardt, en zy haar dan inbeeld, dat het omgekomen is door de onkundigheid van den *Vroedmeeſter.*

Om dat de Lyderes op het Bed, en op haar linker zyde lag, zo beproefde ik, om haar in dien Stand te verlosſen; maar daar in verhinderd wordende, door de terug trekking der Vrouw, zo was ik verpligt om haar op den Rug te wenden, en wel dwars op het Bedde met haar Billen naar de zyde, en haar *Beenen* te laaten houden door twee helpers.

Na haar in dezen vóórdeeligſten Stand gebragt te hebben, zo bragt ik myn Hand allengskens in de *Schede*, en die wel in een vlakke gedaante houdende,

gleed ik áchter en ópwaards met dezelve, tusſchen het *Heiligbeen*, en de Deelen van 't Kind die vóórkwamen, in de *Baarmoeder;* waarin ik vond, dat de Billen aan de linker zyde laagen, en het Hoofd aan de rechter zyde, maar hooger dan de Billen.

Om dat de *Beenen* dubbeld in de *Schede* kwamen, zo haakte ik twee van myn' Vingeren in de Knieholtens, en bragt hen, benevens de *Deyën* neederwaards, en het Kind klein zynde, zo wierden het Lighaam en het Hoofd gemakkelyk Verloſt, gelyk beſchreeven is, in de 32ſte *Verzameling*, het 1ſte en het 2de *Geval*; door welke ſpoedige Verlosſing het Kind behouden en de Moeder gered wierd uit het gevaar. De *Moederkoek* liet los, en wierd ſpoedig neederwaards in de *Schede*, door de *Naweden* geperſt.

TWEEDE GEVAL.

Waarin de Voeten *en* Handen *vóórkwamen; het* Lighaam *van 't* Kind *uitgehaald zynde, zo wierd het* Hoofd *door middel van de* Tang Verloſt.

In 't Jaar 1755, wierd ik gehaald in een Geval, in welk het Kind genoegzaam, op dezelfde wyze, als in het vóórgaande Geval vóórkwam, echter met dit onderſcheid, dat de *Navelſtreng* niet in de *Schede* gezakt was; maar het lighaam wierd Verloſt, en het Hoofd bleef aan den *Rand* van 't *Bekken* ſteeken; op welke ik verſcheiden beproevingen deed, om het Hoofd neederwaards in de *Schede* te brengen; maar vindende, dat het Kind in 't leven was, door de klopping van de Slagáderen in de *Navelſtreng*, zo was ik bevreesd, om den Hals te verrekken, indien ik myn beproevingen herhaalde en myn Magt vermeerderde.

De Lyderes in een half zittenden en half liggenden ſtand zynde, zo bragt ik 'er de Bladen van eene lange Tang, die aan de ééne zyde geboogen is, en wel aan een ieder zyde van 't *Bekken* één blad, binnen, terwyl een helper het lighaam van 't Kind ophield, tot geeving van meêrder ruimte voor derzelver aanlegging; hen om het Hoofd geveſtigd en tezaam vereenigd hebbende; zo bragt ik twee Vingeren van myn Linkerhand binnen, en veſtigde hen aan een ieder zyde van des Kinds Neus, terwyl ik het Hoofd met het Inſtrument behoorlyk' trok, zo Verloſte het gemakkelyk.

Deze twee welgelukte Gevallen, gaven my een groote hoop, dat de vóórnoemde Handelwyze, eenen weg zoude baanen tot behoud des leevens van veele Kinderen, welke in 't algemeen omkomen, door de verrekking van den Hals, onder de Verlosſing van 't Hoofd; maar in een derde Geval, in welk ik miſte, word getoond, dat wy nooit te veel moeten betrouwen, of 'er op te beruſten, ten aanzien van eenig byzonder Konſtgreep in de Praktyk: maar wy moeten dezelven weeten te veränderen, als het noodzaakelyk is.

Dit

Dit niet tegenſtaande, ſchoon ik nooit meer gelegendheid heb gehad, tot doening van meêrder proeven van die natuur; echter gelukte het tweemaal, dus is de Konſtgreep aanpryslyk; vóórnaamelyk wanneer wy zeeker zyn, dat het Kind in 't leven is, door de Klopping van de Slagáderen in de *Navelſtreng*, of beweeging van 't lighaam, of ook om vóór te willen koomen de verrekking van den *Hals*, of te willen vermeiden het gebruik van den *Haak*: zie de XXXV. *Plaat* der *Ontleedkundige Afbeeldingen*, als ook de *Vóórrede* van het *eérſte Deel*, der *Gevallen*. Zie verder het 5de en 7de *Geval* van deze Nommer.

DERDE GEVAL.

Waarin de Beenen, Armen *en* Navelſtreng *neederwaards geperſt wierden in de* Schede: *den laatſten hangende buiten den* Schedemond, *zonder* Klopping *in de* Vaten.

In 't Jaar 1750, wierd ik gehaald by eene in Arbeid zynde Vrouw; de Wateren waren lang te vóóren ontlaſt, en de *Vroedvrouw* had beproeft, om het Kind te Verlosſen; maar miſte, in de onderneeming, en had de *Armen* en *Beenen* opwaards gevouwen, en in de *Schede*, benevens de *Navelſtreng* gebragt, met oogmerk, om die warm te houden, tot dat ik kwam.

Om dat de Lyderes te Bedde was, en op haar linker zyde lag, zo zette ik my achter haar, en vond, ten tyde eener *Wede*, dat de *Navelſtreng* neederwaards geperſt wierd buiten den *Schedemond*, maar daar was geen de minſte beweeging in de Vaten.

Om dat het de Vrouw haar éérſte Kind niet was, en de *Vroedvrouw* den doorgang wydgenoeg geöpend had, zo bragt ik met groot gemak, myn Linkerhand, langs het áchterſte gedeelte van de *Schede*, in de *Baarmoeder*, en vond het Hoofd van 't Kind boven de *Schaambeenderen*, een weinig naar de rechter zyde, de Billen aan de linker zyde en hooger dan het Hoofd.

Ik bragt de *Beenen* neederwaards uit de *Schede*, wond hen in een Doek en beproefde om de Deyën en 't Lighaam neederwaards te haalen, maar het Hoofd zo laag gebragt zynde, zo belette hetzelve de nederdaaling: en vindende de Vrugt groot, zo draaide ik de Vrouw in een half zittenden en half liggenden ſtand, gelyk in 't vóórgaande Geval.

Ik hield toen de *Beenen* met myn Rechterhand vaſt, en bragt myn linkere ópwaards, langs de rechter zyde van het *Bekken*, tot het Hoofd van 't Kind, en terwyl ik het ópwaards naar den *Bodem* der *Baarmoeder* drukte, zo haalde ik de *Beenen* verder neederwaards: door welke Handelwyze, de Billen laager gebragt

bragt wierden, en het Hoofd belet, van weder te keeren, om de Verlosſing van 't Lighaam op te houden. Toen de Deyën buiten den *Schedemond* gebragt waren, zo draaide ik de vóórſte Deelen van het Kind áchterwaards; maar daarná vereiſchte het een groote Magt, toen het Lighaam 'er uitgebragt was, om het Hoofd te Verlosſen; en inderdaad, indien het Kind had levendig geweeſt, het zoude in een groot gevaar geſtaan hebben, van om te komen, door de verrekking van den *Hals*.

VIERDE GEVAL.

Waarin de Zyde *der* Heup *vóórkwam: de vóórſte Deelen van 't* Kind *waren naar het achterſte gedeelte van de* Baarmoeder *gekeerd.*

In 't Jaar 1746, wierd ik gehaald by eene Vrouw, welke een langen tyd in Arbeid had geweeſt, en my wierd verhaald door de *Vroedvrouw*, welke haar bediende, dat zy, ná dat de Vliezen gebrooken waren, iets voelde gelykende naar het Hoofd van een Kind; maar toen hetzelve laager geperſt was, zo ontdekte zy een ánder gedeelte.

By de onderzoeking van het gedeelte dat vóórkwam, zo had het zeer veel gelykenis naar de Schouderbladen, maar om dat de *Vroedvrouw* my onderrichte, dat 'er van des Kinds Afgang in het Lywaat ontlaſt was, zo geraakte ik in twyffeling, maar toen ik een tweede onderzoeking deed, zo vond ik, dat het één van de *Heupbeenderen* was.

Onderrigt zynde, dat dit de Vrouw haar éérſte Kind niet was, en vindende, dat zy zeer veel uitgeput was, door den langen aanhoudenden Arbeid; dat de Deelen wyd geöpend waren, door de *Vroedvrouw*, eêr ik kwam; en begreepen had door de navorſching, dat haar vóórgaande Arbeiden ſpoedig en gemakkelyk waren geweeſt, zo dagt ik dat het onbarmhartig zoude zyn, om de Lyderes langer indien benaauwden ſtaat te laaten.

Na verſcheiden zaaken gereed gemaakt te hebben, om in alles klaar te zyn, tot de Verlosſing, en als ik de Lyderes vaſt had laaten houden in een halfzittenden en half liggenden ſtand, zó vond ik by de inbrenging van myn Hand, dat de linker Heup vóórkwam, en de Schouder en het Hoofd naar den *Bodem* der *Baarmoeder* en wel na de rechter zyde gekeerd waren, en de Beenen en Armen áchterwaards.

Deze onderzoeking, op een zagte en langzame wyze gedaan hebbende, zo beproefde ik éérſt beide de *Beenen* neederwaards te brengen; maar vindende hen in de *Navelſtreng* verward, en het Kind in 't leeven, zo vatte ik maar alleen de

de linker Voet, welke het laagſt was, om die neder te brengen, deze zeer ſlibberig zynde, de *Baarmoeder* ſtrengelyk tezaamgekrompen, en ik de kramp in myn Hand hebbende, zo was ik verpligt, de Voet tusſchen twee van myn' Vingeren te grypen, om die buiten den *Schedemond* te brengen.

Daarná bragt ik het *Been* en de Dey neederwaards, en beproefde den ánderen opgelyke wyze te haalen; maar wierd belet door een geweldige *Wede*, die de linker Heup in het *Bekken* neederwaards perſte; na welke ik myne twee Vingeren van myn Rechterhand gebruikte, en haakte hen, in het áchterſte gedeelte van des Kinds rechter *Lieſch*. Een ánder *Wede* aankomende, door de trekking aan het linker *Been* met myn Linkerhand, en gelyk boven met myn rechter, zo verloſte het Kind veiliglyk, gelyk beſchreeven is in de *Bilgevallen*

Het Kind lag eenigen tyd eer het begon te Ademen, maar op het laatſt herſtelde het, tot groote blydſchap van de Moeder, welke haar drie Kinderen te vóóren verlooren had in de *Kinderpokjes*.

VYFDE GEVAL.

Waarin de linker Schouder *vóórkwam, en na het* Lighaam Verloſt *was, het* Hoofd *in 't* Bekken *ſteeken bleef: de korte* Tang *beproefd wierd maar niet ſlaagde, echter neederwaards gebragt wierd met de* Handen, *in 't Jaar* 1750.

Het Hoofd in dit Geval, lag aan de rechter zyde van de *Baarmoeder*, de Billen aan de linkere naar den *Bodem* toe, met de Armen en Beenen áchterwaards, gelyk in 't voorgaande Geval, maar de *Baarmoeder* was niet zo ſtrengelyk te zamen gekrompen, alzo 'er eenige Wateren opgeſtopt waren. Ik vatte het Lighaam met myn Linkerhand, en richtte het Hoofd en de Schouderen naar de *Bodem* der *Baarmoeder* toe, door welke de Billen, naar het ónderſte gedeelte van de *Baarmoeder* gebragt wierde, de *Beenen* met groot gemak gegreepen, en buiten den *Schedemond* gebragt wierden.

In dien tusſchen tyd, zo bad my de Lyderes, dat ik doen zoude wat in myn vermögen was, tot behoud van 't Kind.

De *Vroedvrouw* onderrichte my, dat zy 'er tevooren één verlooren had, welke tegenmatuurlyk vóórkwam; en ik vindende, dat het Kind in 't leven was, door de beweeging van zyne *Beenen*, en ſchoon dat het niet buitengewoon groot, en het *Bekken* bovendien naauw was; zo beſloot ik voort te vaaren met groote vóórzigtigheid, om te doen, wat ik konde, tot behoud van 't Kind.

De Lyderes was in 't Bedde gelegt op haar linker zyde: maar na deze onderrichting, zo had ik haar in een half zittenden en half liggenden ſtand gebragt. Hebbende het Lighaam, en den éénen Arm van 't Kind, welke vóór het Aangezigt lag, naar beneeden gebragt, zo bragt ik twee Vingeren van myn Linkerhand in den Mond, gelyk in de 32ſte *Verzameling* geleerd word, en de Vingeren van myn ándere, over de Schouderen; toen beproefde ik te Verloſſen, maar ik konde het Hoofd niet neederwaards brengen, na verſcheiden zagte onderneemingen op deze wyze: ik liet de houding van de *Onderkaak* vaaren, en beproefde VAN DEVENTERS Handelwyze, door de drukking van de Schouderen tot uitbrenging van het Achterhoofd onder de *Schaambeenderen* van daan; maar deze miſte ook, en vindende dat 'er noch klopping, in de *Navelſtreng* was, zo ondernam ik om de Tang te beproeven.

Ik nu verzogt de *Vroedvrouw*, om het Lighaam van 't Kind op te houden, tot verkreiging van meêrder ruimte en inbrenging van de Tang; maar dezelve te kort, en het Hoofd boven den *Rand* van 't *Bekken* zynde, zo kon ik haar niet zo bekwaamelyk veſtigen, als 'er benoodigt was tot eenigen byſtand der Verloſſing. *Zie* de 35ſte *Verzameling* het 2de *Geval.*

Deze Handelwyze ook misſende, en de Klopping in de *Navelſtreng* grootelyks beginnende te verſlaauwen, zo hield en trok ik wederom het Kind gelyk in 't éérſt: maar vindende dat de *Onderkaak* ſcheen te verrekken, zo veſtigde ik één Vinger aan ieder zyde van de Neus, en ſtond op, ten tyde van ééne ſtrenge *Wede*, en ik oeffende een groot gedeelte Magts; om dat het Vóórhoofd van 't Kind áchterwaards, boven de uitſteeking van het opperſte gedeelte van 't *Heiligbeen* was, zo had ik hetzelve alreeds gedraaid na de rechter zyde, tot geving van meêrder ruimte voor het Hoofd, om neederwaards te kunnen komen.

Misſende ook in deze láatſte onderneeming, zo ruſte ik een kleinen tyd tot 'er een andere *Wede* mogt wederkomen, maar die zwak en zelde zynde, en vindende dat de klopping ophield, zo oeffende ik grooter Magt, door welke ik het Hoofd op het laatſt verloſt kreeg.

Ieder handelwyze wierd beproefd, tot weder bekomen des Kinds, gelyk te vóóren beſchreeven is, in 't *éérſte* en *tweede Deel*, als ook die, welke in de 32ſte *Verzameling* van dit *Deel* opgegeeven word, maar alles was te vergeefs: een mislukking, welke zeer moeijelyk voor de troſteloſe Moeder was.

Zie verder het 3de en 7de *Geval*, No. 1. van deze *Verzameling.*

ZES-

ZESDE GEVAL.

Waarin de rechter Arm *neederwaards hong, buiten den* Schedemond; *het* Hoofd *van de* Vrugt *aan de linker zyde, en de vóórſte Deelen naar de zyde en áchterſte Deelen van de* Baarmoeder *gekeerd waren.*

In 't Jaar 1747, zond een *Heer* om my, toen ik gehaald was by eene andere Lyderes, en verzogt my, zo haaſt moogelyk was, te komen om zyn Vrouw te helpen, geevende my te kennen, dat toen de Vrouw in 't Bedde wilde ſtappen, de Wateren zig ontlaſteden zonder eenige vóórafgaande waarſchouwingen.

Ik verzogt hem, de *Vroedvrouw* te ontbieden, die haar in den vóórigen Arbeid bygeſtaan had; zeggende hem, dat ik verwagte, dat deze Arbeid waarin ik was, ſpoedig over zoude zyn, en dat ik tydsgenoeg komen zoude tot byſtand van zyn Vrouw, indien het noodzaakelyk mogt zyn.

Volgens onze afſpraak, was de *Vroedvrouw* gehaald, en kwam juiſt ten tyde dat men de Lyderes verſchoonde, en men bragt haar te Bedde, ten tyde toen ik kwam: zy verhaalde my, dat zy by de onderſlaaning gevonden had, één Voet die in de *Schede* lag, maar ik bemerkte, dat het een Arm was, die dubbeld lag, en bragt de Hand door den *Schedemond* heen, óm de *Vroedvrouw* te overtuigen dat het dat gedeelte niet was, dat zy haar inbeelde te zyn.

Alſchoon 'er geen *Weden* waren geweeſt, die de Lyderes waardig achte te melden, nochtans waren de Deelen vóór dat de Vliezen gebrooken waren, zo geöpend dat ik gemakkelyk myn Hand in de *Baarmoeder* brengen konde, en vond het Kinds Hoofd boven de *Schaambeenderen*, de vóórſte Deelen áchterwaards en een weinig naar de linker zyde.

Na de ontwarring van de *Navelſtreng*, zo bragt ik de *Beenen* neederwaards; maar vindende, dat ik de Voeten niet verder neederwaards dan tot aan het ónderſte gedeelte van de *Schede* brengen konde, zo lag ik een ſtrik om dezelve heen, gelyk beſchreeven is, in myn *Vroedkundige Verhandeling*; door de vaſthouding van den Slinger met myn Rechterhand, en het inbrengen van myn linker aan het Hoofd, zo drukte ik hetzelve ópwaards, en trok de *Beenen* met den ſtrik neederwaards: door deze Middelen rees het Hoofd naar den *Bodem*, de Arm die beneedenwaards was, keerde in de *Baarmoeder* terug, en het Kind wierd gemakkelyk Verloſt.

Ik Verloſte de Vrouw van dezen *Heer* eens te vóóren, wanneer het Geval byna hetzelfde was, en van verſcheiden Kinderen daarna: haar Buik was iets over-

overhangende; en het was aanmerkelyk, dat toen de Vliezen braaken, terwyl zy in 't Bed lag, dat het Hoofd van 't Kind vóórkwam; maar wanneer zy in een zittende of ſtaanden ſtand was, dan gleed hetzelve over de *Schaambeenderen* heen, en de Arm kwam neederwaards in de *Schede*. Eene gelukkige omſtandigheid was 'er by, want ná dat de Vliezen gebrooken waren, zo vulde de Schouder den *Moedermond* zo volkomen op, dat 'er een groote meenigte Wateren tegengehouden wierden, door welke de Verloſſing gemakkelyk volbragt wierd.

ZEVENDE GEVAL.

Waarïn de Arm *vóórkwam, en het* Bekken *naauw was, het* Kind *by de* Voeten *gehaald, en het* Hoofd Verloſt *wierd met de lange* Tang *aan de zyde geboogen.* Zie Plaat XXXV. Van de *Ontleedkundige Plaaten*, en het 7de en 2de *Geval*, van deze *Verzameling*.

In het Jaar 1753, wierd ik gehaald door een *Vroedvrouw*, by eene Vrouw waar de Arm van 't Kind neederwaards gekomen was, en dubbeld in de *Schede* lag. Om dat de Wateren noch niet alle ontlaſt, maar door de Schouder in den *Moedermond* opgeſtopt waren. Zo beproefde ik, éérſt om den Arm te doen reizen, en het Hoofd neederwaards te brengen, gelyk het vóórkomt in een Natuurlyke Verloſſing.

Ik deze beproeving doende, en vindende het *Bekken* eng, de *Weden* geweldig en de Vrouw niet verzwakt, door de lengte van den Arbeid, en miſſende in deze onderneming, zo deed ik het Hoofd en de Schouder reizen tot aan den *Bodem* der *Baarmoeder*, en bragt daaröp de *Beenen*, en het Lighaam neederwaards, en beproefde by aanhoudendheid, om het Hoofd op de zagſte wyze te Verloſſen.

Vindende dat 'er een ſterke klopping van de Slagäderen in de *Navelſtreng* was, en ik bevreesd zynde voor de omkoming van 't Kind, door de verrekking des Hals, en alhoewel ik had gemiſt, met de korte rechte Tang, gelyk in het 5de *Geval*, nochtans ondernam ik te beproeven, een langer ſoort, die geboogen ſtaat, aan de eene zyde, overeenkomende met de Holte van het *Heiligbeen*.

Deze was eenige Jaaren tevóóren door my zelfs, als ook van ándere *Vroedkundigen* uitgedagt, met oogmerk om een beeter vaſthouding van het Hoofd, als het vóórkomt, te verkreigen en hoog öpwaards in 't *Bekken* zit. Maar ik heb die niet aangepreeſen, om dezelve te gebruiken in zulke Gevallen, uit vrees van meêrder geweld te doen, dan noodzaakelyk was, door de Kneuſing der Deelen van de Vrouw. *Zie* verder de *Ontleedkundige Plaaten* XII. en XVII.

De

De Lyderes in een half zittenden en half liggenden ſtand in 't Bed geplaatſt en twee Helpers door haar *Beenen* onderſteund zynde, zo vond ik, dat het Vóórhoofd van het Kind áchterwaards, maar een weinig naar de linker zyde van het laatſte *Wervelbeen* van de *Lenden* gekeerd was, hetwelk met het ópperſte gedeelte van het *Heiligbeen* vóórüit ſtaat, en dus meêrder ruimte vergunde tot aanlegging van de Tang: toen wond ik een Doek rondöm het Lighaam van 't Kind, en ik deed het reizen naar den Buik van de Lyderes, welke een helper bepaalde in dien ſtand.

Bekwamelyk needergezeten zynde, bragt ik myn Hand ópwaards langs de linker zyde van de *Schede*, tot dat myn' Vingeren de linkerzyde van des Kinds Aangezigt bereikten. Toen bragt ik met myn linker Hand, het ééne Blad van de Tang ópwaards langs dat gedeelte, en myn Hand uithaalende tot verkryging van meêrder ruimte, zo gleed het Blad verder ópwaards, zodanig, dat het eind van hetzelve, zo hoog kon raaken als het ópperſte gedeelte van 't Kinds Hoofd was: vervolgen bragt ik het naar de rechter *Lieſch* van de Lyderes, zodanig, dat het Blad over het linker Oor kon komen, hetwelk aan dat gedeelte lag, zynde het gedeelte van het Blad dat hol was, aan de eene zyde naar het *Schaambeen* gekeerd; en het bolle gedeelte áchterwaards, overëenkomende met de holte van 't *Heiligbeen*. *Zie* verder Plaat XXXV.

Myn Linkerhand daarná ópwaards, langs de rechter zyde, tuſſchen het *Heilig-* en *Zitbeen* gebragt hebbende, zo wierd het ándere Blad, langs de binnen zyde van myn Hand, op dezelfde omzigtige wyze, over het rechter Oor geplaatſt: na hen tezaam geſlooten hebbende, zo bragt ik de Vingeren van myn Linkerhand, in des Kinds Mond, tot vaſthouding dat het Aangezigt zich niet ópwaards zoude kunnen begeven; toen trok ik aan de Handvatzelen van de Tang, met myn Rechterhand, en vermeerderde de Magt, en ik bragt het Vóórhoofd, door het naauwe gedeelte van 't *Bekken*, en draaide het áchterwaards, in de holte van 't *Heiligbeen*, en bragt het Hoofd door den *Schedemond*, door de ópwaardshaaling van hetzelve om het *Schaambeen* heen, tot vóórkoming van een ſcheuring des *Bilnaads*.

Daar was een kleine indrukking, door de Tang in de Bekleedzelen van 't Hoofd gemaakt, welke daarna ſpoedig verdween: het Kind was gezond en ſterk; en ſchoon ik een groote kragt geöeffend had, zo herſtelde de Moeder, zonder eenige buitengewoone ongemakken.

Sedert my dit Geval gelukt is, zo had ik in 't Jaar 1755, een tweede Geval van dezelfde Natuur, in hetwelk het Kind, op dezelfde wyze behouden wierd, *Zie* verder het 2de *Geval* van deze *Verzameling*.

Een derde ontmoette ik in den loop van 't zelfde Jaar, in welke de onderneeming, miſte, om rede, van de ongemeene grootte des Hoofds, en de naauw-

heid van 't *Bekken*; waar ik verpligt was om de *Tang* weg te leggen, en de uithaaling met den *ſcherpen Haak* te doen. *Zie* verder de 35ſte *Verzameling*.

ACHTSTE GEVAL.

Waarin de Arm *van 't* Kind *in de* Schede *was, en het* Lighaam *in een ronde gedaante in de* Baarmoeder *lag.*

Vroeg op een Morgen in 't Jaar 1746, wierd ik gehaald by eene Vrouw een endweegs van myn wooning. De Vliezen waren den Nagt te vóóren gebrooken, den Arm vóórkomende, die zeer gezwollen was, en een gedeelte van denzelven buiten den *Schedemond*. Vindende dat het de linkere was, zo onderrichte ik de geene die tegenwoordig waren van de omſtandigheden, om alle valſche beöordelingen te beletten, in gevalle het Kind niet leevendig Verloſt wierd.

De Vrouw was gelegt dwars op het Bed, in een half zittenden en half liggenden ſtand; twee helpers hielden haare *Beenen* op, en een ándere ſtond aan de tegenöverzyde van 't Bed om het Hoofd en de Schouderen op te houden, en tot vóórkoming van eenige verhinderingen met haar Arm, ten tyde van de *Operatie*.

Met veel moeite bragt ik myn Hand, tuſſchen den gezwollen Arm, en het áchterſte gedeelte van de *Schede*, tot den Oxel in; maar het vereiſchte noch een groot gedeelte Magts, om den Schouder te doen reizen, en het Hoofd naar de linker zyde van de *Baarmoeder* te brengen, tot vergunning van ruimte voor myn Hand, om aan de rechter zyde, langs de Borſt van de Vrugt, tot den *Bodem* te komen, waar ik de Knieën vond; toen haakte ik myne Vingeren in de Knieholtens en bragt de *Beenen* neederwaards in de *Schede*.

Toen den vóórárm noch in de *Schede* was, kon ik den ſtrik niet veſtigen over de *Enklaauwen*, maar was verpligt wederom myn Hand in te brengen; en, door de ópbrenging van de Schouderen, en neederwaardshaaling van de Deyën over en weder, zo rees eindelyk het Lighaam hooger. Den Arm uit den weg geruimt zynde, bragt ik de *Beenen* buiten den *Schedemond:* het *Bekken* wyd zynde, zo wierde het Lighaam en het Hoofd gemakkelyk Verloſt. De Zwelling van des Kinds Arm verminderde allengskens, door de aanlegging van *Stoovingen* en *Pappen;* maar het kon in verſcheiden Dagen dat Lid niet beweegen.

Eén van de Helpers verhaalde my, dat zy gevonden had, dat de *Vroedvrouw* met een groote magt getrokken had, en niet in ſtaat was van 't Kind te kunnen

nen Verlosſen, en dat zy ontroerd waren, en dat zy niet toe wilden ſtaan dat deze onderneeming, voor dat ik kwam, zoude herhaalen; en zy vóórönderſtelde dat dit oorzaak was, dat de Arm zo gezwollen was geweeſt, toen het Kind Verloſt was.

NEGENDE GEVAL.

Waarin de Arm *vóórkwam; en afgezet zynde door een ander* Vroedmeeſter *waaröp een* Bloedſtorting *volgde: en noch van een ánder* Geval *waar in de* Lyderes *niet* Verloſt *wierd.*

In 't Jaar 1729, wierd ik by eene Vrouw, die een afſtand van acht Mylen ver van my afwoonde, tot byſtand gehaald; zy was buitenmaten zwak, kon bezwaarlyk ſpreeken, en ſcheen in een ſtervende omſtandigheid te zyn.

De *Vroedvrouw* verhaalde my, in ſtilte, dat de Lyderes twee Dagen in Arbeid was geweeſt; dat toen de Wateren zig ontlaſteden, het Kind neder gezakt was, tot den Doorgang; dat zy, na verſcheiden beproevingen het Lighaam niet kunnende verlosſen, om een befaamd *Heer* in de Praktyk der *Vroedkunde*, daar ter plaatſe woonende, gezonden had; dat na verſcheiden ondernemingen en wachtingen van eenige Uuren, hy de Vrinden verklaarde, dat het noodzaakelyk was, den Arm af te zetten, tot verkrygen van meerder ruimte, om het Kind te Verlosſen; dat zy hem grootelyks geholpen had, in de afdraaijing van den Schouder, en dus groote dienſt aan dien *Heer* gedaan had.

Zy verhaalde my ook, dat de Lyderes een groote menigte *Bloed*, geduurende de *Operatie*, ontlaſt had; dat 'er alle mogelyke middelen gebruikt waren, om de Moeder van het Kind te ſcheiden; maar toen haar tyd was gekomen, álles was gedaan, dat een Sterveling doen konde.

By de onderzoeking van den Arm, welke de *Vroedvrouw* van onder het Bed vandaan haalde, nam ik waar, dat dezelve niet veel gezwollen was, en verzogt haar, dat zy nooit roemen moeſt, op haar byſtand, in zulk eene *Operatie*, voornamelyk, om dat zy geen dienſt gedaan had, in 't voortzetten van de Verlosſing.

Die *Heer*, welke omtrend vier Mylen van die plaats woonde, had de *Vroedvrouw* 'er by gelaaten, eer dat ik kwam, en had verzogt om hem te zenden, wanneer de *Weden* wederöm kwamen, dat hy haar dan dagt te Verlosſen, beloovende in dien tusſchen tyd een *Cordiale Julepus* te zenden.

De Vrinden, na deze onderrichting, baaden my, om de Vrouw, indien 't mogelyk was, te Verlosſen, en haar niet ten grave te laaten daalen, met het Kind in den Buik. Ik verklaarde hen, dat zy, naar alle gedachten, zeer ſpoedig overlyden zoude; en dat het Kind zeekerlyk dood was, en dat het onbarmhartig handelen zoude zyn, om haar meerder te pynigen: maar, om dat zy 'er ſterk op aandrongen, en dat 'er een verändering tot herſtel kon gebeuren, tegen álle verwachtingen; en overweegende, dat zy evenwel dog omkomen zoude, ten tyde van de Verlosſing, en dat hetzelven in 't openbaar aanleiding kon geven, tot blootſtelling van onkundige vóórwendzelen, van die welke een groote Naam verworven hadde; zo beſloot ik evenwel, ten ſpyt van zulke onbeſuisden, om hun verzoek te volbrengen.

Ik ordeneerde dan de Vrouw in dien zelfden ſtand te brengen, gelyk beſchreeven is in 't vóórgaande Geval, alzo ik verwachte, dat 'er een groote Magt zoude vereiſcht worden tot de keering van 't Kind; maar ik was blyde te ontdekken, by de brenging van myn Hand in de *Baarmoeder*, dat de tegenſtand gering was. Ik deed de Schouderen reizen tot aan den *Bodem*, bragt de *Beenen* neederwaards, Verloſte het Kind, en de *Moederkoek*; welke laatſte alreeds afgeſcheiden was, het Lighaam met groote ſtukken *geronnen Bloeds* aan denzelven verbonden, volgden; deze ſlappe ſtaat van de *Baarmoeder* ſcheen te ontſtaan, door de groote zwakte van de Lyderes.

Alſchoon de Vrouw vóór de Verlosſing, ongevoelig ſcheen te zyn, en te dommelen, nochtans daarna opgewekt zynde, door het onverwagte nieuws, dat het Kind gebooren was, zo wierd haar neergeſlaagen Geeſt weder verheugd; en zy was vermogend om haar dankbaarheid te betuigen, voor myn byſtand. Alle de byzynde waren verblyd en opgetoogen, over dat ik de *Operatie* zo gemakkelyk volbragt had; en genoegzaam overtuigd van de onweetendheid van den anderen *Vroedmeeſter*.

Aanſtonds ordeneerde ik een weinig *Kandeel*, om het haar dikwils te geven; maar ſchoon de *Vloeijing* nu was verminderd, zo was zy echter zo veel verzwakt en door den langäanhoudenden Arbeid, en de groote ontlaſting van *Bloed* uitgeput, dat zy dien zelfden Nagt, binnen omtrend twee Uuren na dat ik haar verliet, overleed.

Eenige Jaaren vóór dit vóórval, toen ik my eerſt, tot de Practyk ter nederzette, geraakte eene Vrouw welke te vóóren was verloſt van verſcheiden levendige Kinderen, in Arbeid; de *Vroedvrouw* door den *Drank dronken* zynde, zo wierd ik gehaald, en vond den Arm van 't Kind neederwaards komen in de *Schede*: de Lyderes had ál veele Uuren in Arbeid gezeeten, en daar was alreeds een *Vloeijing* begonnen; maar was verminderd na dat de Wateren ontlaſt waren.

Ik ſtelde vóór om het Kind te keeren, en by de Voeten te haalen, maar dit was

was voor hun een nieuwe Mode, en daar ter plaatſe niet bekend, zo dat de *Vroedvrouw* en de byzynde 'er zig tegen kanteden, en om een ánder *Meeſter* zonden welke ook onverdiend eenige naam in de *Vroedkunde* verkreegen had; maar inplaats van de Keering, zo matte hy hem zelfs en de Vrouw af, door het óp-brengen van den Arm, om het Hoofd vóór te doen komen, en toen deze handelwyze miſte, zo tragte hy het te Verloſſen door aan den Arm te trekken.

Daar wierd een ander *Heer* gehaald, welke verder van haar afwoonde dan de vóórgaande; maar de *Vloeijing* was zodanig aangegroëid, door het vóórgaande geweld, dat de Lyderes overleed eer hy by haar konde komen; en toen hy 'er bykwam, en dat hy meerder van de Konſt wiſt, zo beklaagde hy het zeer, dat de Handelwyze, die ik vóórgeſteld had, verworpen was geworden.

TIENDE GEVAL.

Waarin de Heup *en* Zyde *van 't* Kind *vóórkwam en, met de* Beenen *en* Armen *naar den* Buik *van de* Moeder *gekeerd waren.*

In 't Jaar 1734, wierd ik gehaald by eene Lyderes, waar ik by de onderſlaaning geen deel van 't Kind vond, maar na haar in een half zittenden en half liggenden ſtand geplaatſt, en myn Hand in de *Schede* gebragt te hebben, zo voelde ik door de bekleedzelen heen, een *Heupbeen* en *Ribben:* myn Hand verder in de *Baarmoeder* brengende, ruſte ik een weinig, en onderzogt op een langzaame wyze de ligging van 't Kind, om op de zagſte en makkelykſte handelwyze, tot de *Beenen* te komen, en het Lighaam van 't Kind te keeren.

Vindende dat de *Armen* en *Beenen* dubbeld en vóórwaards waren, en de *Schaambeenderen* van de Moeder my belette, om een bekwaame houding aan de Voeten te verkrygen, zo wende ik haar van die ſtand, op haar linker zyde, en bragt myn Hand in, en bereikte de Voeten, welke gemakkelyk neederwaards gebragt wierden, en het Kind wierd Verloſt.

De Vrouw had twee Dagen in Arbeid geweeſt, eer dat ik gehaald wierd. Zy herſtelde, maar het Kind was Dood, en om dat ik de *Navelſtreng* vergat te onderzoeken, toen het Lighaam neederwaards gebragt was, zo kon ik niet bevroeden, of het te vóóren dood was geweeſt, dan of het omgekomen was door het Verloſſen van 't Hoofd, waartoe een groote kragt vereiſcht wierd onder de uithaaling.

ELFDE GEVAL.

Waarin de Heup *vóórkwam: en het* Lighaam *van het* Kind *genoegzaam in denzelfden ſtand was, gelyk beſchreeven is in 't vóórgaande* Geval.

In 't Jaar 1752, wierd ik gehaald by eene Vrouw, welke lang in Arbeid was geweeſt, en by de ondérſlaaning vond ik, dat 'er één van de Schouders of Heup vóórkwam. Toen zy op haar linker zyde lag, zo beproefde ik om myn Linkerhand in de *Schede* te brengen, ten tyde van eene *Wede;* maar my ontwykende, en haar niet in dien ſtand kunnende houden, zo was ik verpligt om haar op den Rug te wenden, (*Zie* de 25ſte *Verzameling*, No. 1. het 1ſte *Geval*,) denkende dat een half zittende en half liggende ſtand, benevens de *Weden* de Verlosſing zouden hulpbieden.

De tegenwoordig zynde Vrinden onderrichteden my, dat zy van een onbeſtierbaare hoedanigheid was; zo liet ik haar vaſthouden door twee ſterke Vrouwen. Toen ik myn Hand inbragt, zo voelde ik dat de rechter Heup vóórkwam, met de vóórſte Deelen van de Vrugt, naar de áchterſte Deelen van de *Baarmoeder* gekeerd.

Bevindende zo ſpoedig als ik myn Hand in de *Baarmoeder* gebragt had, dat de Lyderes ſtil lag, en geen moeite deed, om van my, met zulk een geweld te ontwyken, als te vóóren, en dat in deze ligging myn Arm en Hand inſtaat was, om hem óp en vóórwaards te draaijen, tot verkryging van de Voeten, zo verzogt ik de Helpers, om haar op haar linker zyde te draaijen.

Geduurende deze omdraaijing, dorſt ik niet onderneemen myn Hand 'er uit te haalen, op dat zy haar geweldige magt tegen my aan niet vernieuwen zoude, en het ſchreeuwen van Moord herhaalen, door welke zy de geheele Buurd ontroerd had.

Haare Billen een weinig over de zyde van 't Bed heen zynde, een Kusſen tusſchen haar Kniën gelegt, welke ópwaards naar haar Buik gehouden wierden, in deze voordeelige ſtand vaſt gehouden, en ik my vóór haar geplaatſt hebbende, zo begon ik de *Operatie:* de *Schaambeenderen* hinderden toen myn Hand niet als ik met denzelven ópwaards langs de vóórſte deelen van de *Baarmoeder* ging; maar dezelve ſtrengelyk te zaam getrokken zynde, zo kon ik maar één van de *Beenen* neederwaards in de *Schede* brengen. Door de veſtiging van een Doek rondóm den *Enklaauw*, zo bragt ik het Hoofd ópwaards aan den *Bodem;* en het Kind klein zynde, zo wierd het gemakkelyk en zagtelyk Verloſt.

TWAALF-

TWAALFDE GEVAL.

Waarin den Arm *dubbeld in de* Schede *lag; de vóórſte Deelen van de* Vrugt *naar de vóórſte Deelen van de* Baarmoeder *gekeerd: de* Vrouw *wierd na* VAN DEVENTERS *Handelwyze, door haar op* Knieën *en* Ellebogen *te wenden* Verloſt.

Ik ſtond eene Lyderes, wien myn beſprooken had in 't Jaar 1745, by, de Vliezen waren gebrooken, en een groote menigte Water ontlaſte 'er eer dat ik kwam. De Arm lag dubbeld in de *Schede*, en de *Mocdermond*, was genoegzamelyk geöpend.

Hebbende haar in den zydelingſchen ſtand dwars over het Bed heen geplaatſt, gelyk beſchreeven is, in de 25ſte *Verzameling* No. 1. het 3de *Geval.* Ik opende allengskens den *Schedemond*, welke, om dat het haar éérſte Kind was, eenigen tyd, door de geringe verwyding onder elke *Wede*, vereiſchte. In 't éérſt verbeelde ik my, dat de vóórſte Deelen van 't Kind, naar de áchterſte Deelen van de *Baarmoeder* gekeerd waren, dus bragt ik myn Linkerhand langs het áchterſte gedeelte van de *Schede* binnen, en by de ópbrenging van den Arm en den Schouder in de *Baarmoeder*, om te zoeken na de Voeten, zo ontdekte ik myn misſlag omtrend de ligging, en vond, dat zy na den *Bodem* en voorſte deelen waren gekeerd.

Hebbende toen myn Linkerhand uitgehaald, en myn rechter ingebragt, deed ik wederöm de Deelen die vóórlaagen, reizen, en bragt myn Hand langs de vóórſte Deelen van de *Baarmoeder* ópwaards, alwaar ik vond de *Beenen*, *Armen* en den *Navelſtreng* in malkander geſlingerd, zodanig, dat ik dezelve met myn Vingeren niet ontwikkelen konde, genoegzaam tot vaſthouding van de Voeten. Deze Hinderpaal, gevoegt by de zaamekrimping van de *Baarmoeder*, (welke *Operatie* ik niet kort na dat de Vliezen gebrooken waren, volbragt,) veroorzaakte de Kramp in myn Hand, zo dat ik verpligt was dezelve meer dan ééns uit te haalen.

Door deze herhaalde magtöeffeninge op het Lighaam, wierd de *Moederkoek* gedrukt en los gemaakt, van zyn vaſthouding in de *Baarmoeder*, welke een *Vloeijing* te wege bragt. Dit Toeval waarneemende, en overwegende, dat 'er geen tyd verlooren moeſt gaan, zo deed ik een derde beproeving op dezelfde wyze: zo ſpoedig als myn Hand weder ingebragt was, ontmoete ik den vóórgaanden tegenſtand en moeijelykheid, zo onderſtond ik niets meer te onderneemen om haar in dien ſtand te Verlosſen.

Hebbende haar toen op het Bed, op de Knieën en Ellebogen geplaatſt, met de Bil-

len

len hooger dan de Schouderen, en door helpers, in dien ſtand vaſtgehouden zynde, zo bragt ik myn Hand wederöm binnen, en vond de zamenkrimping en drukking zo verminderd, dat ik eindelyk, hoewel met veel moeite, één van de Voeten tusſchen myn' Vingeren kreeg en denzelven neederwaards in de *Schede* bragt. Door de ópwaards brenging van 't Lighaam, en de neederwaardstrekking van het *Been*, en wél beurdwisſelend, zo wierd het Kind gemakkelyk verloſt; de *Moederkoek* volgde, en de *Vloeijing*, verminderde.

DERTIENDE GEVAL.

Waarin het Kind *in een ronde gedaante lag, de* Rug *vóórkomende, met het* Hoofd *en de* Voeten, *naar den* Bodem *van de* Baarmoeder *gekeerd.*

In 't Jaar 1746, zond een *Vroedvrouw* naar my, om by eene in Arbeid zynde Vrouw te komen: zy verhaalde my, dat de Vliezen, kort na haar komſt, gebrooken waren, en vermoede, dat nochte het Hoofd, noch de Billen vóórkwamen, en zy aan den Man verzogt had, om meerder byſtand te zenden.

Toen de Lyderes op haar zyde lag, zo onderſloeg ik haar, en ik was van de *Vroedvrouws* gedagten, maar onzeeker, wat voor een gedeelte van 't Lighaam dat over den *Moedermond* heen lag. Zy ontweek myn poogingen in deze ligging, daaröm wierd zy op haar Rug gewend. Haar Billen waren neederwaards aan 't Voeteneinde van 't Bed gebragt; terwyl twee Vrouwen haare *Beenen* onderſteunden en haar vaſthielden, tot vóórkoming van my te ontvlieden onder de *Operatie.*

By de inbrenging van myn Hand, zo vond ik, het middelgedeelte van den Rug vóórkomende, en dat de Schouderen aan de rechter zyde van de *Baarmoeder* waren. Deze beproefde ik eerſt, te doen reizen naar den *Bodem* toe; maar toen ik getragt had te komen tot de Billen, om dezelve neederwaards te doen komen, aan de andere zyde, zo kwamen de Schouderen wederöm.

Na verſcheiden beproevingen, vindende, dat deze handelwyze niet gelukte, zo glee ik met myn Hand langs het áchterſte gedeelte ópwaards, naar den *Bodem* toe, waar ik de Voeten vond, en toen haalde ik die neederwaards, de Rug draaide ópwaards; waar na het Kind, zeer ſpoedig en gemakkelyk Verloſt werd.

VEERTIENDE GEVAL.

Waarin de Buik *vóórkwam; de* Navelſtreng *neederwaards in de* Schede *hong, en zeer gezwollen was; het* Hoofd *en de* Beenen *naar den* Bodem *der* Baarmoeder *gekeerd waren.*

In 't Jaar 1750, wierd ik vroeg in den Morgen by eene Vrouw, die een ſtrengen Arbeid had, gehaald. De Vliezen waren den vóórigen Nagt gebrooken geweeſt; ſchoon de *Vroedvrouw* gevonden had, dat de *Navelſtreng* neederwaards kwam, en het Kind vóórkwam, nochtans verborg zy deze byzonderheden, en gaf vóór, dat álles wél was, dat het een langen tyd zoude duuren eer het Kind Verloſt was, en zy wilde niet toeſtaan, dat 'er byſtand gehaald wierd, tot dat de Vrinde 'er op aandrongen, om meerder onderrichting te verkreigen.

Toen 'er eene *Wede* begon, zo onderſloeg ik haar, en vond de *Navelſtreng* neederwaards hangend, tot buiten den *Schedemond*, en zeer veel gezwollen, buiten eenige klopping in dezelve; vervolgens gleed ik ópwaards in de *Schede*, en voelde derzelver aanhangzel aan den Buik, en verklaarde de Vrinden dat het Kind tegennatuurlyk vóórkwam, en dat het dood was. Zy deze Verklaaring hoorende, zo mishandelde zy de *Vroedvrouw*, en hadde haar omtrend ten huize uitgedreeven, indien ik 'er niet tuſſchen beiden was gekomen ten haaren beſten, dat zy mogt de Lyderes helpen na de Verloſſing. *Zie verder* de 49ſte *Verzameling.* No. 2.

Toen de Lyderes op haar linker zyde lag, en de Deelen wyd geöpend waren, of door de *Vroedvrouw*, of door de Vliezen eer dat zy braaken, zo bragt ik myn Hand met groot gemak binnen, en voelde de vóórſte Deelen der Deyën aan de linker zyde van de *Baarmoeder;* en hooger ópwaards naſpoorende, zo vatte ik de *Beenen*, welke ik niet neederwaards kon brengen, door de groote zamenkrimping van de *Baarmoeder.*

In myn Hand de Kramp krygende, zo haalde ik dezelve laager, en ruſte een poosje, beproefde toen om de Borſt ópwaards, en de *Beenen* neederwaards te brengen; maar ik kon den ſtand van 't Kind niet genoegzaam veränderen; en om dat de Lyderes niet bekwamelyk in den zydelingſchen ſtand gehouden wierd, zo was ik verpligt, om haar op den Rug te wenden; *zie* de 25ſte *Verzameling*, No. 1. het 1ſte *Geval.* Toen bragt ik myn Hand langs het áchterſte gedeelte van de *Baarmoeder* naar den *Bodem*, en vatte de *Beenen* en haalde die neederwaards, door welke handelwyze de voorſte Deelen der Deyën en 't Lighaam ópwaards draaide, en het lighaam neederwaards gebragt wierd; maar het Kind groot zynde, zo wierd het Hoofd met eenige moeijelykheid Verloſt.

VYFTIENDE GEVAL.

Waarin de Borſt *van 't* Kind *vóórkwam; één van de* Armen *dubbeld in de* Schede *lag, een gedeelte van den ánderen buiten den* Schedemond; *en de* Verlosſing *volbragt wierd, met den ſtrik, in 't Jaar* 1743.

Kort na dat de Vliezen gebrooken waren, zo wierd ik gehaald in dit Geval, en vond de Borſt van 't Kind neederwaards geperſt, in het ópperſte gedeelte van 't *Bekken*; verwagtende dat 'er kragt zoude vereiſcht worden, om dezelve ópwaards te doen reizen, om by de *Beenen* te kunnen komen, derhalven heb ik deVrouw in een half zittenden en half liggenden ſtand gelegt. *Zie* verder de 25ſte *Verzameling*, het 1ſte *Geval.*

Ik wond een Doek rondöm den Rechterhand, en Vóórarm van 't Kind, die buiten de uitwendige Deelen waren, en hield het met myn Linkerhand vaſt, en bragt myn Rechterhand langs het áchterſte gedeelte van de *Schede* ópwaards; toen deed ik de Doek weg, en liet den Arm los, bragt beide de Borſt en den ánderen Arm ópwaards in de *Baarmoeder*, waarin ik het Hoofd en den Hals boven in het *Bekken* vond, en de *Deyën* en *Beenen* lagen dubbeld aan de linker zyde, welke laatſte gemakkelyk in de *Schede* gebragt wierden.

Na een weinig geruſt te hebben, en na dat ik getragt had om het Lighaam van 't Kind om te draaijen, door beurdwisſelend de Borſt ópwaards te drukken, en de *Beenen* neederwaards te haalen; zo vond ik dat dit ſlegts maar de Vrouw, en my zelfs afmattede, het geen myn oogmerk niet was, derhalven bragt ik den ſtrik binnen, en veſtigde denzelven losſelyk over beide de *Enklaauwen*, doch niet zonder eenige moeite, naardien de Voeten zeer hoog in de *Schede* waren.

Hebbende denzelven op het laatſt vaſt gekreegen, draaide ik hem om myn Rechterhand, en bragt myn linkere binnen, met welke de Borſt vóórwaards naar den *Bodem* gebragt wierd na de rechter zyde, terwyl de *Beenen* neederwaards gehaald wierden, door den ſtrik met myn linkere, buiten den *Schedemond;* toen vatte ik de *Enklaauwen* met myn Rechterhand, tot vóórkoming dat dezelve niet verrekten, en deed het Lighaam van de Vrugt, met myn linkere, hooger ópwaards reizen; en door beurdwisſelend by aanhoudendheid ópwaards te drukken, en neederwaards te haalen, zo waren het Hoofd en de Schouderen gereezen tot aan den *Bodem* der *Baarmoeder*, de Armen en de Billen waren neederwaards in de *Schede* gebragt; waar op beide Moeder en Kind, langzamelyk Verloſt wierden.

ZESTIENDE GEVAL.

Waarin de Arm *en* Schouder *van een tweede* Kind, *buiten de uitwendige Deelen, geperſt waren, in 't Jaar* 1746.

De Lyderes was den Avond te vóóren, toen ik den volgenden Morgen gehaald wierd verloſt; wanneer ik vond dat de rechter Arm en Schouder van een tweede Kind, neederwaards gedrukt of geperſt wierden, buiten de *Schedemond*. De Arm was niet gezwollen; maar, toen ik geen klopping aan de Pols konde voelen, zo verbeelde ik my dat het Kind Dood was.

Den Hals, Schouder en een gedeelte van de Ribben, benevens den Arm buiten den *Schedemond* zynde, zo was ik bevreeſt, dat het onmogelyk zoude zyn, omdeze Deelen ópwaards in de *Baarmoeder* te brengen, zo hoog als benoodigd was tot keering van 't Kind, en tot neederwaardsbrenging van de *Beenen:* deze Handelwyze, niet tegenſtaande, zo beproefde ik die éérſt, maar niet ſlaagende, beſloot ik haar op die wyze te Verloſſen die CELSUS, in zulke Gevallen opgeeft; namelyk den Hals te verdeelen en ſtukswyze uit te haalen.

Hebbende dan bevoolen, de Lyderes bekwamelyk te houden in een halfzittenden en half liggenden ſtand. zo beproefde ik noch eens om den Schouder ópwaards te brengen, en was verblyd te vinden, dat het Kind klein was, en dat al de vóóruitgeperſte Deelen gemakkelyker, dan ik konde verwagten in de *Baarmoeder* terug keerden: toen bragt ik de *Beenen* neederwaards, en verloſte het Kind, 't welk in 't leven was, en ik was verheugd, dat ik niet genoodzaakt was geweeſt, om tot de laatſte Waarburg over te moeten gaan.

No. 2.

Van Gevallen *waarin de* Kinderen, *met de bovenſte* Deelen *naar den* Moedermond *laagen*; *de* Voeten *en* Billen *naar den* Bodem; *de* Wateren *ontlaſt*, *en de* Baarmoeder *tezamengekrompen was in de gedaante van een lange* Schede.

EERSTE GEVAL.

Waarin de linker Schouder *vóórkwam, en de vóórſte Deelen van 't* Kind *naar de rechter zyde van de* Baarmoeder *gekeerd waren.*

In 't Jaar 1737, wierd ik by eene in Arbeid zynde Vrouw gehaald. De

Wateren waren daags te vóóren, toen ik by haar kwam, ontlaſt. By de onderſlaaning bevindende dat het Hoofd van 't Kind niet vóórkwam, zo had ik de Lyderes, in een half zittenden en half liggenden ſtand, dwars op het Bedde geplaatſt; toen bragt ik myn Hand in den *Schede*, en voelde de Schouder, en in de ópbrenging van denzelven nam ik waar, dat de vóórſte Deelen van 't Kind, aan de rechter zyde van de *Baarmoeder* lagen, en dat het Hoofd ópwaards boven de *Schaambeenderen* gekeerd was.

Na deze ondervinding was ik verpligt, om myn Rechterhand uit te haalen, en myn linkere in te brengen: om dat ik beproefde de inbrenging te doen, tuſſchen de Borſt van 't Kind en de rechterzyde van de *Baarmoeder*, zo vond ik deze laatſte ſtrengelyk tezaamgekrompen, waar door ik verpligt was myn Hand laager te haalen, en den Schouder en het Hoofd naar de linker zyde ópwaards te brengen, tot verkreiging van meêrder ruimte voor myn Hand en Arm; maar deze Deelen zich niet rond beweegende, zo drong ik met myn Hand ópwaards langs de Borſt, en allengskens bereikte ik de Deyën en Beenen, welke dubbeld gevouwen tegen den Buik van 't Kind laagen.

Toen ik de Kramp in myn Hand begon te krygen, zo ruſte ik een weinig, en de magt van myn Arm eenigzins herſteld zynde, bragt ik myn Hand verder en verder ópwaards, tot verkryging van meêrder ruimte en vatting van de *Enklaauwen*, hetwelk ik op het laatſt volbragt, en bragt de Voeten neederwaards tot het ónderſte gedeelte van de *Baarmoeder;* maar door het groot geweld, dat 'er vereiſcht wierd, ſcheide de *Moederkoek* af, en bragt een *Vloeijing* te weeg. Hebbende toen myn Rechterhand uitgehaald, en myn linkere ingebragt, met welke, door de ópbrenging van den Schouder en de trekking, beurdwisſelend by de *Beenen*, zo keerde ik op het laatſt het Lighaam om, en het Kind wierd Verloſt, maar niet zonder van Hand drie of vier maalen te veränderen, welke zeer veel gedrukt, en met de Kramp aangetaſt wierden, door de ſterke te zamenkrimping van de *Baarmoeder:* ik was dan, geduurende de *Operatie*, verpligt om myn eigen ſtand, van een zittende, in een knielende en in een ſtaande, beurdwisſelend naar mate ik het noodzaakelyk vond te veränderen.

De *Moederkoek* volgde na het Kind; de *Vloeijing* hield op; en het Kind was in 't leven, tegen myn verwagting, overweegende, het groot geweld en de drukking op de Borſt en Buik eer dat ik het by de *Beenen* neederwaards kon brengen. De Lyderes een ſterke gezonde Vrouw zynde, was niet bezweeken door de *Vloeijing*, welke van nut was in een verſlapte *Baarmoeder*, en, door de ontleediging van de Váten, en holp tot het beletten van een Ontſteeking.

TWEEDE GEVAL.

Waarin de rechter Schouder *van het* Kind *vóórkwam; de* Beenen *tegen het voorſte gedeelte in de* Bodem *gekeerd; en de* Verlosſing *door den ſtrik verricht wierd.*

In het begin van 't Jaar 1753, wierd ik gehaald by een Vrouwsperſoon, die ik twee keeren te vóóren Verloſt had. Na het uiterlyk aanzien ſcheen zy zeer wel gevormd tot *Baaring* van Kinderen, maar haar ziekelykheid, in haar Kindsheid, was oorzaak van een naauw en mismaakt *Bekken.*

De mismaaktheid verſchilde, voor 't grootſte gedeelte, van dat ſoort, die ik in andere Gevallen waargenomen heb. De mismaaktheid in 't algemeen genomen, beſtaat van de vóóruitſchieting van het laatſte *Wervelbeen* der *Lenden*, en het óppersſte gedeelte van het *Heiligbeen*, en is te ontdekken, doorde onderzoeking met een Vinger. In deze Lyderes ontſtond de mismaaktheid van de drie laatſte *Wervelbeenen* van de *Lendenen*, die voorwaards gebooogen waren, en kan niet gevoeld worden dan na de Verlosſing, buiten in dit laatſte Geval, waarin ik verpligt was de *Beenen* van 't Kind neederwaards te brengen, en het op een tegennatuurlyke wyze te Verlosſen.

In haar eerſte Arbeid, toen zy omtrent vyf en dertig Jaaren oud was, wierd zy bediend door een *Vroedvrouw*, en om dat het werk moeijelyk ſcheen te zyn, zo wierd 'er een *Vroedmeeſter* gehaald, welke verpligt was om het Hoofd te openen, en het met den *Scherpen Haak* te haalen. In haar volgende bevrugting wierd ik aangenomen; en toen het Hoofd van 't Kind vóórkwam, zo nam ik vóór den Arbeid, van den beginne af aan, op eene langzaame en voorzigtige wyze te doen; maar ſchoon het Kind klein was, zo moeſt ik het met de grootſte moeijelykheid behouden, door behulp van de Tang. Toen ik haar in den derden Arbeid, met dezelfde vóórzorge en geduld bediende, gelyk in 't vóórgaande Geval, zo kon ik het Kind niet behouden, om dat het groot was; maar vond my verpligt, om dezelfde handelwyze te oeffenen, gelyk de vóórnoemde *Heer* het éérſte Verloſt had, tot behoud van de Lyderes haar leven.

Toen ik aangenomen wierd, om haar in de derde Verlosſing by te ſtaan, zo wierd ik in een groote vrees geſteld, om dat my bekend was de moeijelykheid, om haar in den Arbeid by te ſtaan, maar noch meêrder, toen ik gehaald wierd, en by de onderſtaaning vond, dat het Hoofd van 't Kind niet vóórkwam. De Vliezen waren niet gebrooken, maar wierden ten tyde der *Weden* neederwaards in het ónderſte gedeelte van de *Schede* geperſt wierden, en de Mond van de *Baarmoeder* was grootelyks geopend.

Na de overweeging van 't Geval, zo nam ik vóór, om bytyds en wel eêr de Vliezen gebrooken, en de Wateren ontlaft waren, te beproeven, om het Hoofd indien het groot was, te doen vóórkomen, of indien het Kind klein was, by de Voeten neederwaards te brengen, en op een tegennatuurlyke wyze te Verlosſen; maar middelerwyl dat het Bed klaar gemaakt wierd, zo kwam 'er een ſtrenge *Wede*, op welke de Vliezen braken, en daar wierd een groote menigte Water, op een ſpoedige wyze, van de Lyderes, in een ſtaanden ſtand zynde, ontlaft.

De *Kraambewaarſter* bragt haar te Bedde, haar Billen waren neederwaards naar het Voetenëinde gekeerd, en zy wierd op haar linker zyde gelegt: deze ſtand was, de voordeeligſte, om dat my de voorüitſchieting van de mismaakte *Beenderen* bekend was, welke zoude verhinderd hebben, de ópwaards brenging van myn Hand, indien ik haar in een half zittenden en half liggenden ſtand geplaatſt had.

Hebbende my iets áchter de Lyderes nedergezet, en myn Rechterhand in de *Schede* gebragt, zo kwam de Schouder vóór, en het Hoofd was na de rechterzyde van de *Baarmoeder* gekeerd: ik beproefde den eerſten ópwaards te brengen, en het laatſte neederwaards te haalen, om het Kind, in den Natuurlyken ſtand te brengen; maar vindende, dat de zamenkrimping van de *Baarmoeder* verhinderde, om den Schouder hoog genoeg te doen reizen, en dat het Hoofd om zyn ſlibberigheid myne Vingeren ontweek, zo dat ik dien ſtand niet veränderen kon; gaf dan alle hoop van op deze wyze te zullen ſlaagen, op; want, toen de Vliezen gebrooken waren, zo verhinderde de mismaakte *Beenderen*, dat de Schouders konde neederwaards komen tot toeſluiting van den doorgang, om het overgebleevene gedeelte van de Wateren op te ſtoppen.

Vindende de zamenkrimping van de *Baarmoeder* zo ſterk, en de neederwaards perſſing van de Lyderes zo groot, dat ik de Voeten niet bereiken kon, zo liet ik haar op de *Knïen* en *Ellebogen* leggen, tot voorkoming van de verdere perſſing; terwyl zy in dien ſtand door de byzynde vaſt gehouden wierd, zo bragt ik myn Hand wederöm binnen, en vindende den tegenſtand minder, zo bragt ik denzelven allengskens ópwaards, langs het vóórſte gedeelte van de *Baarmoeder*, waar ik één van de *Leenen* vond, die ik neederwaards bragt; toen bragt ik, door den Schouder ópwaards te brengen, en het Lid neederwaards beurdwisſelend te trekken, gelyk in 't vóórgaande Geval, hetzelven buiten de *Schedemond*.

Op dezen tyd was ik zeer veel afgemat, en ruſte een weinig. De Lyderes klaagende over den ongemakkelyken ſtand, waarin zy was, zo heb ik haar wederöm op haar zyde gelegt; en veſtigde een ſtrik boven den *Enklaauw*, en nam het ander end van den Strik en wond het om myn Rechterhand, en bragt myn Linkerhand tot aan het Aangezigt, en het vóórſte gedeelte, van den Hals en Borſt van 't Kind, welke aan het onderſte gedeelte en rechter zyde van de *Baar-*

moeder

moeder waren: door de ópwaardsbrenging van deze, en de neederwaards trekking terzelver tyd met den ſtrik, zo bragt ik de Billen lager, en het Hoofd en de Borſt, na het ópperſte gedeelte van de *Baarmoeder.*

Hebbende myn Linkerhand uitgehaald, en overwoogen, dat 'er noch een groote moeite was tot behouding van 't Kinds leven, door de brenging van het Hoofd door den Doorgang van deze mismaakte *Beenderen* heen, zo bragt ik de Vrouw in een half zittenden en half liggenden ſtand, gelyk beſchreeven is in de 25ſte *Verzameling*, het 1ſte *Geval.* Deze Stand verleende meerder vryheid tot het doen van een vyliger *Operatie*, dan ik verwagten kon, in eene ándere.

Ik wond een Doek om des Kinds *Been*, en ik begon te trekken, en, door behulp van de Moeders poogingen, bragt ik de Heup tot aan het onderſte gedeelte van het *Bekken;* verder bragt ik de Vingeren van myn Linkerhand over de ándere Heup en de Lieſch, en trok met beide de Handen, en bragt het Lighaam neederwaards tot aan de Oxelen.

Vindende, door de klopping in de *Navelſtreng*, dat het Kind in 't leven was, zo gleed ik met myn Rechterhand ópwaards langs de Borſt, om te ontdekken de legging van 't Hoofd, hetwelk noch hoog en boven de mismaaktheid der *Beenderen* lag, met de Kin naar de rechter zyde gekeerd; maar niet in ſtaat zynde, om het Hoofd en de Schouderen neederwaards te brengen, zo haalde ik myn Hand uit. Na dat ik beide de Armen neederwaards had gehaald, zo bragt ik myn linkerhand in, en het Hoofd een weinig laager zynde, zo haakte ik twee Vingeren in des Kinds Mond, lag het Lighaam van het Kind op den Arm, en veſtigde de Vingeren van myn Rechterhand over de Schouderen, aan ieder zyde van den Hals.

Hebbende het Kind dusdaanig met beide myne Handen gehouden, zo beproefde ik, op een zagte en vóórzigtige wyze hetzelven neederwaards en het Hoofd uit te haalen, door eenen langzaame aanwinnenden Magt, ik bewoog het Aangezigt van 't Kind vóór- en áchterwaards, ſomtyds veränderde ik myne Vingeren van de Mond aan de zyde van de Neus, ſomtyds verliet ik deze houding, en beproefde VAN DEVENTERS Handelwyze, door de neederwaards drukking van de Schouderen, om het Achterhoofd van onder de *Schaambeenderen* te krygen: deze Handelwyze niet gelukkende, zo bragt ik wederom myn Vingeren in des Kinds Mond; maar na het oeffenen van een groote Magt, door de trekking van 't Lighaam op- en neederwaards en van zyde tot zyde, zo was ik verpligt te ruſten, en begon te twyffelen aan het behoud van 't Kinds leven.

De Vrouw ſtond dit alles met een grooten moed door, en hielp met al haar Magt, door de neederwaardspersſing ten tyde van de onderneemingen. Toen ik noch een zwakke klopping in de *Navelſtreng* vond, zo nam ik vóór een tweede beproeving met al myn magt te onderneemen, door welke het Hoofd

een

een weinig lager gebragt wierd; toen drong ik met myn' Vingeren ópwaards tot het Vóórhoofd en kreeg daar een vaſterhouding, en volbragt de Verloſſing.

De gepleegde magt, en de Keering van 't Kind, deed de *Moederkoek* ſcheiden, en bragt een groote meenigte *Bloeds* te weeg, gelyk in 't vóórgaande Geval; een omſtandigheid welke gemeenelyk vóórvalt in ſoortgelykende Verloſſingen. Toen de *Nageboorte* het Kind volgde, zo wond ik die om 't Kind, en lag het álles in de ſchoot van eene daarby zynde Vrouw digt by het Vuur, zonder de *Navelſtreng* af te ſnyden, om dat ik noch een geringe beweeging in de Slagäderen vond.

Na dat ik de Lyderes van haar ongemakkelyken ſtand veränderd had, en verder ópwaards van het Voetenëinde van 't Bed gebragt had, zo beproefde ik de gewoone Handelwyze tot herſtelling van 't Kind. Kort daarna gaf het Kind eenige zwakke teekens van leeven, en binnen omtrend tien of vyftien Minuten begon het te Weenen, en met meerder ruimte te Ademde: het geen dat het grootſte voordeel deed, was het zagtelyk te geezelen van tyd tot tyd op zyn Billen, tot welk ik verlof vroeg aan myn Ouden Vrind en Leermeeſter Dr. Nicholls.

Om dat ik vreesde, dat de Hals onder de Verloſſing te veel gerekt was, zo wierd het Hoofd zagtelyk gedrukt naar de Schouderen: en om het Kind te doen herſtellen, zo onderzogt ik den Mond en alle de Leeden, om te zien, of 'er cok iets ontbrak. Het Kind hield aan onöphoudelyk te Weenen onder de wasſing van 't Hoofd, om welke rede ik hetzelven onderzogt, en ontdekte een groot Gezwel boven het rechter Oor; en vangelyke vond ik een indrukking in de *Slaapbeenderen* voor de Ooren; en de *Voor*- en *Wandbeenderen* buitenwaards gezet: deze vormde de Zwelling, en waaren de Deelen die ſtuitten tegen de mismaakte *Beenderen* der *Wervelen*. Onder de drukking van 't Gezwel met myn' Vingeren, dan was het Kind ſtil, maar van hetzelven wegneemende, dan zetten de *Beenderen* wederöm uit, en het Kind begon te Weenen; door het een en meermaalen herhaalen van dezelfde Proef, zo was ik verzeekerd dat het de rede was waaröm het Kind Weende.

Hebbende een dikke Compres doorvogt met *Oly*, *Azyn* en *Brandewyn*, en die op het Gezwel gelegt, vaſtelyk verzeekerd door een behoorlyke Bandagien, en verzogt aan de *Kraambewaarſter*, indien dit niet genoegzaam was, hulp te bieden met haar Hand gelyk te vóóren; want ik verkoos niet om het Hoofd te binden, alzo ik nooit zulk een overval van Weenen, noch vóór of ná in de Praktyk ontmoet had: maar ik was blyde den volgenden Dag te vinden, dat de Zwelling zich verminderd had.

Het Kind was kleiner dan in 't vóórgaande Geval, en de Moeder herſtelde

de beeter, dan na één van haar vóórgaande Verlosſingen. De moeijelykheid die de Verlosſing van 't Hoofd verzelde, deed my overgaan om de lange Tang te gebruiken gelyk in No. 1. het 7de *Geval*, van deze *Verzameling*.

DERDE GEVAL.

Waarin de linker Arm *en* Schouder *van het* Kind *vóórkwam*, *het* Hoofd *over de* Schaambeenderen, *en de vóórſte Deelen van 't* Kind *naar de rechterzyde van de* Baarmoeder *gekeerd was.*

In 't Jaar 1742, wierd ik gehaald by eene wachters Vrouw; de *Vroedvrouw* verhaalde my, dat de Wateren in een groote menigte ontlaſt waren, na welke de Arm neederwaards in de geboorte geperſt wierd, en de Hand buiten den *Moedermond* verſcheen: zy had beproefd verſcheiden Handelwyze, om het Kinds Arm, (gelyk zy haar onkundig inbeelde) in de *Baarmoeder* terug doen optrekken, en hetzelven in den Natuurlyken ſtand te doen veranderen; ten dien einde doopte zy de Hand, in een *Bekken* met koud water, en dan in *Azyn* en *Brandewyn;* maar vindende, dat deze onderneeming miſte, zo nam zy haar toevlugt tot de volgende Remedie, vóór dat zy de byſtand van een *Vroedmeeſter* noodzaakelyk achtede: zy verzogt aan de Man van de Vrouw, zyn Vrouws *Beenen* vaſt te willen houden over zyn Schouderen, en zy hefte tot drie reizen toe haar Lighaam óp, dat met de Rug naar hem toe, en het Hoofd neederwaards gekeerd was, zynde van gedachten, dat ſchoon de vóórgaande onderneeming miſte van te ſlaagen, dit de verwachting zoude beändwoorden.

By de onderzoeking van 't Geval, zo vond ik aan de Hand en Vingeren, dat het de linker Arm was, die neederwaards kwam, en dat de vóórſte Deelen van de Vrugt, waarſchynelyk aan de rechter zyde van de *Baarmoeder* waren. Ik beloofde de Vrouw in haar ligging, waarin zy was, by te ſtaan, en onder deze overweeging, wierd den *Heeren*, die myn onderwyzing genooten, toegeſtaan, by de Verlosſing tegenwoordig te zyn.

Vindende, dat ik haar niet kon houden in een vaſten ſtand, toen zy op haar zyde lag, zo heb ik haar op den Rug gelegt, met de Billen naar 't Voetenëinde gekeerd; twee van myne Leerlingen onderſteunden haare *Beenen;* haar Hoofd wierd in de ſchoot van de *Vroedvrouw* gelegt, welke gezeeten was op een Hoofdkusſen, aan 't Hoofdeëinde van 't Bed, om de Vrouw in een vaſten ſtand te houden, en haare Armen te bedwingen, en te bepaalen, dat zy myne Helpers, of my onder de *Operatie* niet grypen kon.

Om dat de Arm van 't Kind maar een weinig gezwollen was, zo bragt ik myn Linkerhand gemakkelyk onder denzelven, in de *Schede*; vervolgens bragt ik den

Schouder ópwaards, en myn Hand tusschen de Borst, en de rechter zyde van de *Baarmoeder* in; maar vindende, na verscheiden strenge poogingen, dat ik de Schouderen niet verder ópwaards kon doen reizen, noch myn Hand genoegzaam ópwaards brengen, om by de Voeten te komen, zo veränderde ik haar stand, op de volgende wyze.

Waarneemende dat de *Vroedvrouw* het Hoofd, en de Schouderen van de Vrouw te hoog hield, zo deed ik haar plat op het Bed zitten, op dat de Vrouw laager mogt komen te liggen; maar in myn Hand en Arm op dezen tyd de Kramp hebbende, en vermoeid zynde door het werken in zulk een grooten haast, zo was ik verpligt myn Hand uit te haalen, en een weinig te rusten. Overweegende dat myn andere Hand, in dezen Stand van de Vrouw, de *Beenen* van 't Kind niet bereiken kon, welke aan de rechter zyde lagen, zo liet ik haar op de *Knieën* en *Ellebooogen* leggen, en in dien stand, door de Bystanders, op het Bed houden.

Toen bragt ik myn Rechterhand binnen, en zette allengskens de tezaamgekrompen *Baarmoeder* uit, wanneer ik vond, dat de Voeten en Billen ópwaards naar den *Bodem* gekeerd waren. Toen poogde ik met al myn magt, om het Kind verder ópwaards te brengen, tot verkryging van meerder ruimte, en houding van de *Beenen*; maar de Vrouw te sterk zynde, en onóphoudelyk worstelende, zo konden wy haar in dien stand niet houden; zo dat al myne onderneemingen, om dezelven neederwaards te brengen, te leur gesteld wierden.

Vermits nu de laatst ingebragte Hand, en Arm ook door de Kramp aangetast wierden, zo was ik verpligt dezelve 'er uit te haalen, en ik begon te twyffelen, of het wel slaagen zoude, buiten den *Scherpen Haak*; maar ik besloot om noch éene onderneeming te doen. Vindende dat wy haar gestaadig in dezen laatsten stand niet konden houden, zo liet ik het Voetenëinde van 't Bed, door Kussens en Peulen zeer hoog reizen; toen liet ik haar wederóm in een half zittenden en half liggenden stand brengen, gelyk in 't éérst, waardoor haare Billen heel hoog en haar Hoofd en Schouderen zeer laag kwamen.

Myn Linkerhand nu zeer wél hersteld zynde, van de vóórnoemde afmatting, zo bragt ik dezelve gelyk te vóóren binnen, en op 't laatst bereikte ik den *Bodem* der *Baarmoeder*; toen bragt ik één van de *Beenen* neederwaards en Verloste het Kind met behulp van den Strik, gelyk in 't vóórgaande Geval, maar met veel minder moeite, om dat deze Vrouw een veel grooter en beeter gevormd *Bekken* had.

Het Kind was leevendig; de Moeder herstelde; en de *Moederkoek* was losgegaan onder de *Operatie*, en denzelven volgde het Kind.

Zy bleef drie of vier Weeken lang zwak, en klaagde over groote pynen in den Buik, en omleggende Deelen; maar in 't éérst een groote ontlasting

laſting gehad hebbende, zo wierd zy zorgvuldig opgepaſt, en geſtaadig zweetende gehouden, ook werden de *Kraamzuivering* en *Melk* bevorderd, tot vóórkoming, van alle gedugtwordende gevaar, van geweldige ontſteekingen in de *Baarmoeder*.

Dewyl het nu één van de éérſte moeijelyke Gevallen was, by welke myne Leerlingen wierden toegelaaten, om 'er tegenwoordig te zyn, na dat ik de onderwyzing in de *Vroedkunde* ondernomen had, zo was ik in gevaar, om door de *Operatie* ter needer te ſtorten en ſmaad te lyden, van de geene die voorgeven zouden de Verlosſing anders te doen, wanneer ik buiten ſtaat was geweeſt om een zo ſterke, en wel gemaakte Vrouw, haar Kind by ſtukken en brokken met Werktuigen te moeten Verlosſen; te meer om dat my de Vrouw verhaald had, dat zy in al haar vóórgaande Arbeiden, gemeenelyk Verloſte, eer de *Vroedvrouw* by haar konde komen, om hulp te bieden.

Schoon ik, ſederd ik hier gewoond heb, menigmaalen in ſoortgelykende Gevallen gehaald ben geweeſt, zo heb ik echter nooit zulk eene afmatting ondergaan. Want ik was in geen twee Dagen na de Verlosſing inſtaat geweeſt, om myn Hand aan 't Hoofd te brengen; en één van de Leerlingen, welke teder van Geſtel en tegenwoordig was, wierd 'er zodanig door afgeſchrikt, dat hy vóórnam nooit de Praktyk der *Vroedkunde* te onderneemen.

VIERDE GEVAL.

Waarin de rechter Arm *en* Schouder *van 't* Kind *vóórkwamen, en het* Hoofd *achterwaards naar de* Schouderen *aan de rechter zyde van de* Baarmoeder *gedrukt was, met de* Voeten *gevouwen tegen de* Billen, *maar na de vóórſte Deelen gekeerd; de* Vrouw *was klein en haar* Buik *overhangende, en wierd* Verloſt *in 't Jaar* 1753.

De *Vroedvrouw* verhaalde my, dat zy in de vóórgaande Verlosſing, by dezelve Vrouw was geweeſt; dat zy langzamelyk herſtelde na een draalenden Arbeid; en dat dit een meerder bewys gaf van een noch gevaarlyker Geval, want de Arm van 't Kind was, kort na dat de Vliezen gebrooken waren, neederwaards gekomen, na welke een groote meenigte Water zig ontlaſte uit de *Baarmoeder*.

Zy dan onderrichte my ook, dat toen de Hand buiten de Geboorte was, dat zy die gevouwen opwaards in de *Schede* had gebragt, om dezelve warm te houden, tot dat ik kwam. De Lyderes was geplaatſt op haar linker zyde, dwars op het Bedde, hetwelk buitengewoon hoog lag, met een Hoofdkusſen tusſchen de Knieën. Ik ging niet zitten noch knielen, maar ſtond, en bragt haare Billen naar de zyde van 't Bed; toen haalde ik de Hand weder uit de *Schede*, en

zeide tegen haar, dat het de rechter was, tot voorkoming van verdenkingen, indien het gebeurde, dat het lid Lam na de Verlosſing was. Ik vond zulke ongemakken, die ontſtaan waren doordien de *Vroedvrouw* aan den Arm getrokken had, om te beproeven of zy het Lighaam op deze wyze kon verlosſen; doch deze onderrichting werd maar alleenig gegeven, met oogmerk, om een *Vroedmeeſter* niet te beſchuldigen, dat die het Lid zoude verrekken, alzo het Misfortuin en de drukking of de koude zulks ook veröorzaaken kan, wanneer de Arm op zulk eene wyze ligt.

Vervolgens aan den Arm van 't Kind ontdekt hebbende, dat deszelfs vóórſte Deelen, naar alle gedachten, aan de linker zyde van de *Baarmoeder* waren; alsmede, dat de Buik van de Lyderes zeer veel vóóröver hong, doordien dezelve meerder dan gewoonelyk over de *Schaambeenderen* hong; zo begreep ik dat ik met grooter gemak konde werken, wanneer zy op haar zyde lag, dan dat zy in een half liggenden en half zittenden ſtand was.

Ik bragt myn Rechterhand in de *Schede*, en onder de opbrenging van den Schouder, konde ik ontdekken, alſchoon het *Bekken* eng, en het Kind niet groot was, dat de Borſt vóórwaards, maar naar de linker zyde toe lag, en dat het Hoofd naar de Schouderen aan de tegenöver zyde gedrukt was.

De zaamenkrimping van de *Baarmoeder*, zeer groot zynde, zo zoude het onmogelyk geweeſt zyn, het Hoofd te doen vóórkomen, op een natuurlyke wyze; want, indien ik myne poogingen in dezen ſtand te werk geſteld had, dan zoude ik de Lyderes, en myn zelfs afgemat, en te vergeefs gewerkt hebben.

Myn Hand zo verre gevorderd zynde, bragt ik haar verder en verder ópwaards langs de linker zyde van de *Baarmoeder*, tot verkryging van de *Beenen* van 't Kind; maar de Lyderes haar Hoofd en Schouderen te hoog liggende; (welken ſtand ik vergat te veränderen;) deze omſtandigheid, gevoegd by de Magt der Borſt en Buikſpieren, in haar kragt tegen my aan, belette myn Hand van genoegzaam ópwaards te gaan, tot bereiking van deze Deelen. Bevreeſt zynde om myn Hand neederwaards te haalen, wegens de zaamenkrimping van de *Baarmoeder*, zo bragt ik myn Linkerhand, ónder haar linker Heup, en door behulp van denzelven, wende ik haar op de Knieën en Elleboogen. Zie het 5de *Geval.*

Door deze handelwyze, zo wierden de persſingen van deze Deelen, en het Gewigt van 't Kind veel verligt, de Buik zakte neederwaards, maar ter zelver tyd drukten haare Knïën en Deyën, haar Buik naar de *Schaambeenderen* toe: maar op het laatſt myn Hand doordringende, tot den *Bodem* der *Baarmoeder*, zo vatte ik de Voeten tuſſchen myn' Vingeren, en toen haalde ik hen neederwaards en drukte de Borſt ópwaards, en ik bragt, na een groote afmatting de *Beenen* buiten den *Schedemond:* vervolgens draaide ik de Lyderes op haar Rug, en

op

op een vylige wyze, verloſte zy beide Moeder en Kind, ſchoon het Hoofd eenigen tyd tegen hield, in den Doorgang, en beide de Magt en voorzigtigheid die geöeffend wierden, bragten hetzelve ter Waereld.

VYFDE GEVAL.

Waarin de Borſt *en beide de* Armen *vóórkwamen*; *met de vóórſte Deelen van 't* Kind, *naar de áchterſte Deelen van de* Baarmoeder *gekeerd*; *en het* Hoofd *verloſt wierd naar* VAN DEVENTERS *Handelwyze.*

In 't Jaar 1751, wierd ik by eene in Arbeid zynde Vrouw gehaald. Haar *Vroedvrouw* op het vóórgeven, dat zy by een ánder gehaald was, verliet de Vrouw, kort na dat de Vliezen gebrooken waren, en verzekerde aan de Byzynde dat het Kind wél vóórkwam; en beloofde in tyds, en wel vóór de Verlosſing weder te zullen komen: maar by de onderzoeking zo vond ik beide de Armen neederwaards tot aan den *Schedemond*, en de Borſt aan het bovenſte gedeelte van de *Schede* vóórkomende.

Na dat'er verſcheide noodzaakelyke dingen bereid waren, zo had ik de Lyderes dwars op het Bedde, in een half zittenden en half liggenden ſtand geplaatſt, met de Billen hooger dan haare Schouderen. Om dat het *Bekken* groot, en de Arm van 't Kind klein was, zo zette ik, ten tyde der *Weden*, de uitwendige Deelen uit, en bragt myn Hand in de *Schede*, tegen de Borſt van 't Kind: geduurende dan dat ik dezelve opbragt en de legging onderzogt, zo vond ik dat het Hoofd tegen gehouden wierd op de *Schaambeenderen.*

Naardien nu de Borſt van 't Kind tegen het *Heiligbeen* was, zo bragt ik myn Hand ópwaards, tuſſchen den Buik en het áchterſte gedeelte van de *Baarmoeder* in, en toen ging ik hooger en hooger, op eene langzaame wyze, en by pooſen, liet zich de *Baarmoeder* uitzetten, die geweldig te zaamgekrompen was. Ik vond de Deyën, Kniën en Beenen, dubbeld ópwaards aan den *Bodem*; maar niet in ſtaat zynde om by de Voeten te kunnen komen, welke vóórwaards gekeerd en op de Billen ruſteden, zo haakte ik myn vóórſte Vinger in de Knieholtens; maar hierdoor niets vorderende, liet ik deze houding ná; en op het laatſt één van de *Beenen* vattende, zo bragt ik hetzelve neederwaards in de *Schede.* Maar zulks wierd niet verricht, zonder een groote afmatting te ondergaan, by de neederwaards haaling van den Voet en de ópwaards brenging van de Borſt; doch zynde niet inſtaat geweeſt, om den ánderen neederwaards te brengen, zo dat ik verpligt was eenige Minuten te ruſten, tot herſtelling van de kragt in myn Hand en Arm.

Hebbende verkreegen een zagte *Kouſeband* van een der byzynde, zo maakte ik van denzelven een ſtrik, en beproefde om hem binnen te brengen, en

hem rondöm den *Enklaauw* van 't Kind te veſtigen; maar de Voet was zo hoog, dat ik hem niet bekwaamelyk kon aanleggen. Zo dat ik dan wederöm verpligt was om myn Hand in de *Baarmoeder* te brengen, en door de opwaards brenging, en de neederwaards haaling gelyk te vooren, zo bragt ik den Voet buiten den *Schedemond*; vervolgens, met behulp van den ſtrik, veränderde ik den ſtand, door het Hoofd en deBorſt te doen reizen, naar den*Bodem* der *Baarmoeder*, en bragt de Billen van 't Kind, tot aan het önderſte gedeelte van de *Baarmoeder*, gelyk in 't *tweede Geval.*

De Armen van de Vrugt keerden, door deze handelwyze weder in de *Baarmoeder*, en gaf meerder ruimte tot neederwaards brenging van het ánderen *Been.* Hebbende vervolgens een Doek om beide gewonden, en vindende, onder de uithaaling van de Deyën en de Heupen, dat de Buik van 't Kind naar de *Schaambeenderen* gekeerd was, zo draaide ik denzelven naar het *Heiligbeen.* Dewyl nu het Lighaam gemakkelyk omlaag kwam, zo bragt ik geen van de Armen éérſt neederwaards, doch dit niet tegenſtaande, zo bragt ik myn' Vingeren tot het Aangezigt, om het Vóórhoofd, in de holte van 't *Heiligbeen* te draaijen; maar door de neederwaards drukking van de Schouderen van 't Kind, geraakte het Achterhoofd van onder de *Schaambeenderen* vandaan.

Het Kind lag een langen tyd, dat het dood ſcheen, maar op het laatſt herſtelde hetzelve. In dien tusſchen tyd, één van de byzynde onverſtandig aan de Vrouw verhaalende, dat het Kind dood was, zo wierd zy aanſtonds in ſtuiptrekkingen geworpen, en met veel moeite herſtelde zy van een gedrygd wordende Dood, door haar prikkelende dingen, zulke als brandende Feeters, en wolle Vodden en geeſten onder de Neus te houden; en het gebruik van haare zinnen weder krygende, zo bragt het Weenen van 't Kind veel tot haar herſtelling toe.

ZESDE GEVAL.

Waarin het Aangezigt *van 't* Kind *vóórkwam, met de* Kin *naar de rechter zyde van 't* Bekken *gekeerd, in 't Jaar* 1728.

De Wateren in dit Geval waren al eenige Uuren ontlaſt; het Hoofd was aan 't öpperſte gedeelte van 't *Bekken*, en vorderde niets laager, ſchoon dat de *Weden* ſtreng en menigvuldig waren; maar om dat de Lyderes begon te verzwakken, en nu en dan overvallen wierd, door ſlaauwtens, zo gaf de *Vroedvrouw* aan de Vrinden kennis van 't gevaar, en verzogt aan hen om byſtand te zenden.

Hebbende overwoögen ieder omſtandigheid van de Vrouws geſtel, en alles geördeneerd wat noodzaakelyk was, om gereet te zyn; zo had ik de Vrouw verzeekerd in dezelven ſtand, gelyk beſchreeven is, in 't vóórgaande Geval;

val; en by de opbrenging van 't Aangezigt, en het Hoofd met myn Linkerhand, naar de linker zyde van de *Baarmoeder*, zo vond ik, dat de vóórſte Deelen van 't Kind, naar de áchterſte Deelen van de *Baarmoeder* gekeerd waren, maar onder de naſpooring verder opwaards, tot zoeking van de Voeten, zo perſte de ſterke zaamentrekking van de *Baarmoeder*, het Hoofd met zulke een geweld tegen de Spieren van myne Arm aan, dat myn' Vingeren verdoofden, en my zo veel pyn verwekten, dat ik verpligt was myn Hand uit te haalen.

De ſtand van de Lyderes, veränderd zynde, door haar áchteruit wyking, zo bragt ik haare Billen, naar de zyde van 't Bed, en verzogt de Helpers om haar in dien ſtand te houden. Moedigde haar aan, door haar te beloven, dat ik alles doen zoude om haar Kind, en haar te behouden: ik bragt myn Rechterhand in de *Baarmoeder*, en verloſte haar byna met een gelyke groote Magt, en afmatting, als in het vóórgaande Geval. Echter om dat het Kind groot was, zo kon ik het Hoofd op deze wyze niet uithaalen, maar was verpligt, om hetzelven te verlosſen, gelyk in het 2de *Geval.*

ZEVENDE GEVAL.

Waarin het Aangezigt *vóórkwam, het Vóórhoofd boven de* Schaambeenderen *lag, en de* Kin *neederwaards geperſt wierd, in 't holle gedeelte van 't* Heiligbeen.

Gehaald zynden op eenen vroege, Morgen, in 't Jaar 1750, zo verhaalde my de *Vroedvrouw* dat zy de Lyderes op verſcheiden tyden verloſt had; dat haar Arbeiden kort waren, dat de Kinderen altoos volgden op de breeking van de Vliezen; dat, alſchoon het Hoofd in dit Geval vóórkwam, zy bevreesd was, dat de Verlosſing opgehouden wierd, door een groot Uitwas, hetwelk zy haar verbeelde te voelen, aan 't áchterſte gedeelte van den Doorgang.

De Wateren waren den vóórgaanden Dag ontlaſt, en de Vrouw was den geheelen Nagt, in een geweldigen Arbeid geweeſt.

Toen ik haar vóór en langs de *Schaambeenderen* onderzogt, zo wierd ik bedroogen, gelyk de *Vroedvrouw*, door my te verbeelden, dat het Kinds Hoofd wél vóórkwam; maar door het doen van een twede onderzoeking, onder de volgende *Wede*, zo bragt ik den vóórſten Vinger van myn Rechterhand óp- en áchterwaards langs het *Heiligbeen*, en voelde een ongemeene zagte en heel' ronde zelfſtandigheid. Op het laatſt, ontdekte ik met eenige moeite, dat hetzelve het Aangezigt was; de Wangen waren zodanig gezwollen, dat de Oogen, Neus en Mond ſcheenen als bedolven tuſſchen hen; en de Kin was achterwaards naar de linker zyde van 't *Bekken* gekeerd.

De

De Lyderes haar kragten te veel uitgeput zynde, en het Kind in gevaar van om te komen in dezen ſtand, zo nam ik vóór, of den ſtand te veränderen, of hetzelve op een tegennatuurlyke wyze te Verlosſen. Hebbende alzo, gelyk in eenige van de vóórgaande Gevallen, bevoolen, om de Lyderes te leggen, en vaſt te houden, in een halfliggenden en half zittenden ſtand; zo opende ik allengskens den *Schedemond*, en bragt het Hoofd boven den *Rand* van 't *Bekken*; maar de zaamenkrimping van de *Baarmoeder* was zo groot, en de Deelen van 't Kind zo ſlibberig, dat ik niet ópwaards by het Aangezigt konde komen, om den Kruin op een natuurlyke wyze te doen vóórkomen.

De Lyderes had verſcheide ſtrengen poogingen, door persſingen tegen my aan, geduurende de onderneeming, gedaan. Zo dat ik een weinig ruſte om waar te neemen, indien het Hoofd van 't Kind neederwaards in 't *Bekken* wilde komen, om dan inſtaat te zyn, de verlosſing met de Tang te hulp te komen; maar na eenigen ntyd gewagt te hebben, en dat de *Weden* begonnen te verzwakken, zo was ik op het laatſt verpligt, om door het oeffenen van een grooter magt, het Hoofd ópwaards te brengen, naar den *Bodem* der *Baarmoeder*. De *Beenen* wierden neederwaards gebragt, en het Kind verloſt gelyk in 't vóórgaande Geval. Het Kind was bond en blaauw en buitengemeen gezwollen, maar deze verſcheining verdween in weinig Dagen.

ACHTSTE GEVAL.

Waarin het Hoofd *van 't* Kind *vóór en met beide de* Armen *neederwaards kwam, en de* Voorärmen *buiten den* Schedemond *verſcheenen.*

In 't Jaar 1724, wierd ik gehaald by eene Vrouw; de *Vroedvrouw* verhaalde my, dat de Wateren ontlaſt waren, omtrend twintig Uuren te vóóren; en ſchoon zy op verſcheiden tyden had beproefd, om de verlosſing te hulp te komen door te trekken aan des Kinds Armen, welke vóór het Hoofd neederwaards kwamen, nochtans klemde de Deelen die vóórkwaamen, zo vaſt tusſchen de *Beenen*, meenende het *Bekken*, dat zy dezelven niet laager konden brengen, en daaröm had zy, om dat het een wanhoopig Geval was, naar my gezonden tot byſtand.

By de onderſlaaning, vond ik beide de Armen, die zeer gezwollen waren, neederwaards komen en áchterwaards tegen het *Heiligbeen*, met het Hoofd een weinig gevorderd, in een Kegelächtige gedaante, aan het vóórſte gedeelte van 't *Bekken*.

Overweegende deze omſtandigheden en waarneemende, dat de Lyderes grootelyks uitgeput was, door den langduurenden Arbeid, en dat de *Weden* verzwakten en

en verzeekerd zynde, dat het Kind noch in 't leven was, door de beweeging die hy nu en dan waarnam aan zyn kleine Handen en Vingeren, zo nam hy vóór om de Verlosſing, indien het moogelyk was, op een tegennatuurlyke wyze te doen.

Hebbende bevoolen om de Vrouw dwars op het Bedde te leggen, en vaſt verzekerd, in een half zittenden en half liggenden ſtand, zo bragt ik myn Hand in de *Schede*, en drukte het Hoofd ópwaards naar den *Bodem* der *Baarmoeder* toe, wanneer de Armen in de *Baarmoeder* terug keerde. Na veele Afmattingen, zo bragt ik de Voeten van 't áchterſte gedeelte van de *Baarmoeder* neederwaards, en Verloſte het Kind, gelyk in 't vóórgaande Geval. Ik kende op dezen tyd de Handelwyze van de veſtiging des ſtriks om de *Enklaauwen* niet, daaröm was de *Operatie* ook verdrietelyker, in de ópbrenging van 't Lighaam en de neederwaardshaaling van de *Beenen*, om die ver genoeg buiten den *Schedemond* te kreigen, tot een bekwaame vaſthouding, met myn ándere Hand. In deze *Operatie*, was ik verpligt, nu en dan te ruſten, en dus verſcheiden reizen van Hand te moeten veränderen.

De Lyderes herſtelde, maar, door de onweetenheid en onbeſchaamdheid der *Vroedvrouw*, dat die niet ſpoediger om hulp gezonden had, zo lag het hulpeloóſe Kind te jammeren en te weenen, eenige Uuren eer het overleed; want door haar trekking aan de Armen, zo waren zy verrekt en gezwollen, gelyk als 'er in een verſterving van deze Deelen gebeurd.

NEGENDE GEVAL.

Waarin het Kinds Hoofd *vóórkwam*, *en de* Navelſtreng *vóór hetzelven neederwaards hong*, *en in de* Schede *lag*. 1746.

In dit Geval, was ik zo wel verzeekerd als in 't vóórgaande Geval, dat het Kind in 't leeven was, door het voelen van de ſterke klopping in de Vaten van de *Navelſtreng*, welke in verſcheiden vouwen, in de linker zyde van 't *Bekken* lag.

De *Vroedvrouw* verhaalde my, dat zy dezelve beweeging, kort na dat de Vliezen gebrooken waren, gevoeld had; dat het Hoofd van 't Kind, ſchoon 'er een groote meenigte Waters ontlaſt was, noch hoog bleef zitten, en bevreesd zynde, indien de Arbeid langwylig was, dat het Kind konde omkomen, zo had zy aan de Vrinden verzogt, hun toevlugt tot myn byſtand te neemen, vóórnamelyk, om dat de Vrouws vóórgaande Arbeiden, gemeenlyk langwylig, doch veilig waren.

Om dat de Lyderes dan te Bed, en op haar linker zyde lag, en beſten-

dig in dien ſtand gehouden wierd, zo bragt ik myn Rechterhand in de *Schede*, en onderzogt den ſtand van 't Kinds Hoofd; Vond dat de *Kruin* vóórkwam, en met de *Fontanella* aan dezelfde zyde van 't *Bekken*, waar de *Navelſtreng* hong, needergezakt was. Na deze onderzoeking, zo bragt ik het Hoofd ópwaards, en beproefde om de uitgezakte *Streng* boven hetzelven te brengen, tot vóórkoming van drukking en verſtopping der *Navelvaten*; maar vindende, toen ik verſcheiden vouwen van de *Streng* ópwaards gebragt had, dat zy beurdwisſelend wederkeerde, en dat al myn poogingen, om ze te doen reizen, en boven het Vóórhoofd en 't Aangezigt van 't Kind te houden, verëydelden, zo nam ik myn toevlugt tot eene ánder handelwyze, en bragt myn Hand in de *Baarmoeder*, en verloſte het Kind op een tegennatuurlyke wyze, gelyk beſchreeven is in 't 6de en 7de *Geval*, van deze *Verzameling*.

Wanneer het Hoofd niet buitengewoon groot, noch het *Bekken* eng is, dan ſcheen deze wyze van verlosſen, de beſte te zyn, tot behoud van des Kinds leven; want, ſchoon 'er maar een zeer klein gedeelte van de *Navelſtreng* neederwaards is gekomen, zo kan dezelve zelden zo hoog ópwaards gebragt worden, als 'er tot vóórkoming van de drukking des Hoofds, en de verſtopping der rondloopende Vochten in de *Navelvaten* benoodigt is.

TIENDE GEVAL.

Waarin de Vrouws Bekken *Mismaakt was*; *het* Hoofd *van de* Vrugt *vóórkwam*, *maar* Verloſt *wierd op een tegennatuurlyke wyze*; *en de* Arm *in 't* Schouderlid *ontleede*; *in 't Jaar* 1730.

Deze Lyderes woonde verſcheiden Mylen van myn woonplaats af. Ik had haar te vóóren van twee doode Kinderen Verloſt; het *Bekken* was zeer eng en mismaakt aan 't ópperſte gedeelte van 't *Heiligbeen*. Zy was beide de reizen lang in Arbeid geweeſt, en zeer afgemat, vóór dat de Vrinden my om byſtand verzogten. De Hoofden van beide de Kinderen waren in een groote lengte neederwaards gedrukt, en zodanig in 't *Bekken* geperſt, dat ik dezelve door behulp van de ſtrik, ten tyde der zwakke *Weeën*, niet Verlosſen konde. Naardien de Wateren lang ontlaſt waren geweeſt, en de *Baarmoeder* ſtrengelyk tezaamgekrompen, zo was het onmogelyk om de Hoofden zo hoog ópwaards te drukken, als 'er benoodigt was tot aanlegging van de ſtrikken, of tot keering van de Kinderen, om hen op een tegennatuurlyke wyze te Verlosſen; maar op het laatſt na een langen tyd gewagt te hebben, zo ben ik verpligt geweeſt, om hunne Hoofden met de *Schaar* te openen en dezelve 'er uit te haalen met behulp van den *Stompen Haak*. Zie de 31ſte *Verzameling*, het 8ſte *Geval*.

Alzó 'er een groote magt vereïſcht werd, na de Hoofden verminderd waren, door de

de groote ontlaſtingen der inhoudende Deelen, zo twyffele ik zeer, ſchoon ik toen had geweeten, het gebruik van de Tang, of ik hen kon behouden hebben; met dit Werktuig; want ik kan nu zeer wel erinneren, wanneer ik deze met andere Gevallen van 't Jaar 1761. vergelyke, de afmatting die ik ondergong in deze twee laatſte Arbeiden.

Om dat 'er een belachelyke gedachte, onder het Gemeen de overhand had, dat 'er zekere Middelen zyn om de onbevrugtbaarheid te weeg te brengen, en inderdaad zulke beſchreeven zyn, door veele van de Oudſte Schryveren, zo kwam de Man van de Vrouw, en eenige van hunne Vrienden, en haalden my kort na de tweede Verloſſing, en baden dat ik eenige *Medicynen* van die Natuur zoude vóórſchryven. Ik bekende myn onkunde omtrent de uitkomſt van zulke *Medicynen*, en verzogt hen dat zy hun geld niet weg moeſten gooijen, in de Handen van dezulke, welke valſchelyk vóórgeven bezitters van zulk een geheim te zyn; maar dat men om my zenden zouden, indien de Vrouw wederom in Arbeid begon te geraaken: myn raad wierd aangenomen, en ik wierd gehaald volgens beloften; maar eer ik by haar kwam, waren de Vliezen gebrooken, en het grootſte gedeelte der Wateren was ontlaſt.

By de onderſlaaning, vond ik het Hoofd van 't Kind op de *Schaambeenderen* ruſten; niet, gelyk in 't vóórgaande Geval, neederwaards geperſt in het *Bekken*. Dit niet tegenſtaande, zo wierd 'er zeer veel magts verëiſcht om het Lighaam, en het Hoofd op een tegennatuurlyke wyze te Verloſſen; echter dit kleiner dan één van de vóórgaande Kinderen geweeſt zynde, zo wierd het gelukkig behouden; maar ik vergat toen ter tyd te onderzoeken, of alle de Leeden gezond waren. De Vader haalde my omtrend drie Maanden daarna, en verhaalde my, dat, ſchoon ik had gehaald een mooi Meisje, dat hy nochtans geſtraft was voor zyn wenſchen van Kinderen te hebben, want zy had noch nooit den linkeren Arm bewoogen. Eenige Weeken na dit bezoek, gebeurden het, dat ik daar ter plaatze kwam daar hy woonde, zo vond ik dat de Schouder ontleed was ten tyde van de Verloſſing, en poogde, maar te vergeefs, om den Arm in 't Lit te brengen.

Ik wierd voor de vierde reis gehaald, om dezelfde Vrouw te Verloſſen. Ik keerde en verloſte het Kind, op een tegennatuurlyke wyze; maar hetzelve veel grooter zynde dan het laatſte, zo ging het verlooren, om dat ik eindelyk verpligt was het Hoofd neederwaards te haalen met den *Scherpen Haak*. Na dat ik my te LONDEN needergezet had, zo ſchreef my een *Heer*, die my in die tak der Konſt opvolgde, dat hy dezelve Lyderes had verloſt, maar dat hy het Kind met geen mogelykheid had kunnen behouden; dat hy zo buitengemeen door de *Operatie* afgemat was geweeſt dat hy gewenſt had, dat ik op die plaats gebleeven was, dat hy dan nooit gehaald zoude geweeſt zyn, in zulk eenen gevaarlyke Arbeid.

Sedert ik uit myne bezigheden ſcheiden, en my naar hetzelve Landſchap begaf,

gaf, zo onderrichte my de *Heer* INGLES, die in de plaats kwam van den vóórnoemden *Heer*, dat hy de vóórnoemde Vrouw haar laatſte Kind verloſt had, op dezelve wyze, gelyk ik verkooſen had, haar twee éérſte Kinderen te Verloſſen.

ELFDE GEVAL.

Waarin het Hoofd *van 't* Kind *vóórkwam; het* Bekken *van de* Moeder *mismaakt en ſcheef, doordien het rechter* Zitbeen *veel hooger dan het andere was, door welke de* Baarmoeder *en de* Buik, *naar de linker zyde gekeerd waren, in 't Jaar* 1752.

Deze Vrouw was van haar éérſte Kind Verloſt geweeſt, door een ander *Vroedmeeſter*, welke verpligt was het Hoofd van 't Kind te openen, en hetzelven met behulp van den *Scherpen Haak* uit te haalen.

Toen zy in Arbeid was van haar tweede Kind, en maar in haar zeevende Maand gong, zo wierd ik gehaald, en om dat de Arm vóórkwam, verloſte ik haar, en behield de Vrugt door de *Leenen* neederwaards te brengen, en het Lighaam en 't Hoofd, op eene tegennatuurlyke wyze, uit te haalen.

In de daaröp volgende bevrugting, liep zy tot haar vollen tyd. By haar gehaald wordende eenige Uuren, na de Arbeid begonnen was, zo vond ik den *Moedermond* grootelyks geöpend, de Vliezen gebrooken, en het Hoofd van 't Kind vóórkomende. Om dat zy te Bedde, en op haar linker zyde lag, zo had ik haar op de rechter gedraaid, op dat de *Baarmoeder* meerder in het midden mogt zyn, en het Kind een rechter ſtand verkreigen, tot zakking van 't Hoofd door de *Weden*; maar hetzelve vorderde niets. Overweegende dat haar éérſte Kind omgekomen was, door het wagten op een natuurlyke Verloſsing; dat het tweede was behouden op de tegennatuurlyke wyze; en als dit, door de onderzoeking van 't Hoofd, klein bevoelde te zyn, zo dagt ik dat het veiliger was het te keeren; bekommerd zynde om dat de Lyderes zwak was, en van een Teeringächtig geſtel, zo beſloot ik dat zy geen krägt zoude hebben, om het Hoofd met geweld, door zulk een mismaakt *Bekken*, heen te perſſen.

Vindende dat deze ligging ongemakkelyk voor de Vrouw was, zo had ik haar wederöm op de linker zyde geplaatſt; maar myn Hand in de *Baarmoeder* brengende, en beſpeurende de *Beenen* van de Vrugt aan de rechter zyde, zo was ik buiten ſtaat om dezelve in dien ſtand te bereiken, en derhalven verpligt met behulp van helpers, haar op de Knieën en Elleboogen te plaatzen, en na VAN DEVENTERS Handelwyze te helpen. De engheid van 't *Bekken*, verwekte de Kramp in de Spieren van myn Arm, zodanig, dat ik met veel moeite, myn Hand zó hoog kreeg, om de

Beenen

Beenen neederwaards te brengen; toen bragt ik de Lyderes in een halfzittenden en half liggenden ſtand.

De Vrouw zeer veel afgemat zynde, zo gaf ik haar een kop vol *warme Wyn*, met *tien Droppelen Tinct. Thebaic.* maar een *Vlocijing* zich openbaarende, zo was ik verpligt, het Kind aanſtonds te Verloſſen, zynde grooter dan ik verwagte, doch het ſtierf onder de uithaaling van 't Hoofd.

De ſterke poogingen onder het Keeren van 't Kind, hadden den *Moederkoek* doen loslaaten, welke de oorzaak was van de *Vloeijing*. Het *Bekken* was zo eng, dat ſchoon ik alle vóórzorge oeffende, beſchreeven in de vóórgaande Gevallen van deze *Verzameling*, nochtans konde ik het Hoofd zo gelukkiglyk als in myn vóorgaanden byſtand by deze Lyderes, niet Verloſſen.

Om dat de Moeder met groote moeite herſtelde, zo was ik moeijelyk, op het nadenken, dat ik deze Handelwyze in eene zo zwakke Vrouw gewaagt had; ik wenſchte wel, dat ik gewagt had, op de Magt van de Natuur, en indien deze te kort ſchoot, dat ik dan de Tang gebruikt had, wanneer het Hoofd laag in 't *Bekken* gezakt was; of op het laatſt, indien alle vermoogens vrugteloos hadden geweeſt, dat ik dan dien byſtand gedaan had, die ik gedaan heb, toen ik haar van het éérſte Kind verloſte.

TWAALFDE GEVAL.

Waarin het Kind Verloſt *wierd, volgens de handelwyze van* VAN DEVENTER *medegedeeld door een* Brief *van den* Heer AIRES *geſchreeven te* BOSTON, *in 't Jaar* 1749.

De Lyderes wierd van *Colykpynen* en *Struiptrekkingen* overvallen. Hy was verpligt het Kind by de Voeten te haalen, want de Arm kwam vóór: dit wierd gemakkelyk uitgevoerd, tot dat het zelven uitgehaald was tot aan de Schouderen, wanneer het zeer ſterk tegen gehouden wierd, hetwelk hem veel moeite gaf, om de Armen neederwaards te brengen. Toen beproefde hy, om met zyn Vingeren in des Kinds Mond, het Hoofd te Verloſſen, door het ópwaards naar de *Schaambeenderen* te brengen, maar vindende een grooten tegenſtand, zo bragt hy zyn' Vingeren verder ópwaards, en vond den *Moederkoek* neederwaards komende, in het áchterſte gedeelte van 't *Bekken*, hetwelk zeer eng was, en dezelve had het Hoofd zodanig tegen de *Schaambeenderen* gedrukt, dat het alle magt dien hy dorſt onderneemen, tegen ſtond. Hy dan bragt zyn' Vingeren tuſſchen het Hoofd en de *Beenderen* om het los te maaken; maar het beántwoorde niet aan zyn verwagting, dus ging hy op de vloer van het vertrek zitten, en beval dat men de Vrouws Billen, een weinig over de zyde van

't Bed heen zoude brengen, (zy lag in een half zittenden en half liggenden ſtand,) en hy verloſte het Hoofd, door alleen maar aan 't Lighaam van 't Kind neederwaards te trekken. Het Kind was dood, en gelukkig vóór de Vrouw, dat het klein was, zo dat zy zeer wél herſtelde.

DERTIENDE GEVAL,

Zynde een vervulling van 't DERDE GEVAL.

Zynde van DR. DURBAN *in welke de* Arm *vóórkwam, geſchreeven in 't Jaar* 1750, *zie de* 33ſte *Verzameling* No. 2.

Ik wierd gehaald by Mejuffr. S. een welgemaakte Vrouw, van omtrent vyf-en-dertig Jaaren oud, die verſcheiden Kinderen had gehad, ik vond twee *Vroedvrouwen* by haar, welke my bekend maakten, dat de Wateren omtrend acht Uuren te vóóren ontlaſt waren.

Haare *Weden* waren ſtreng en ſnel. By de onderſlaaning, zo vond ik één Hand vóórkomende in de *Schede*. Terwyl ik onderzogt, wat voor een Hand het was, zo drong hy door den *Schedemond* heen, tot aan den *Elleboog*. Dit was het éérſte Geval, dat my hier terplaatze vóórkwam, en om dat het zeer waarſchynelyk was, dat het Hoofd my verwarren zoude, indien ik het by de Voeten wilde haalen, zo ondernam ik het Lid weder in te brengen, en de Natuurlyke Verloſing van 't Kind teweeg te brengen. Het Lid kon niet verder dan tot in de *Schede* gebragt worden, waar hetzelven dikwils weder uitkwam. De zaamenkrimping van de *Baarmoeder* was te groot, om toe te laaten den ſtand van 't Kind te veränderen, door het ópwaards te brengen. In myn Hand de Kramp krygende, zo was ik genoodzaakt na die onderneeming te ruſten: maar onder deze pooging ontdekte ik, dat de Schouder en Rug vóórkwamen, en dat 't Hoofd naar het linker *Zitbeen* toe lag. Na de Vrouw, door haar eigen *Cordial* verſterkt, en aangemoedigt te hebben onder het ruſten van myn Handen; zo zogt ik na de Voeten, welke geheel ópwaards aan den *Bodem* der *Baarmoeder* waren: deze verzekerde ik tuſſchen myn' Vingeren, en de Arm keerde binnen, toen ik hen neederwaards bragt. Toen ik hen buiten den *Schedemond* had, wond ik dezelve in een ſtuk fyn *Lywaat*, en hield hen zagtelyks trekkende met de ééne Hand, terwyl ik poogde om den ſtand van 't Aangezicht te richten, met de ánder, met welke ik ópwaards langs het *Borſtbeen* ging.

Ik vond een aanmerkelyken tegenſtand, bragt de Heupen een weinig ópwaards, en draaide het een vierde van een Cirkel. Ik dan voortgaande zo verloſte ik het Kind, dat één omſlingering van de *Navelſtreng* om den Hals had; die ik aanſtonds doorſneed, en haalde den *Moederkoek* uit. Na dat de Vrouw een wei-

weinig geruſt had, ná haar afmatting, zo wierd zy te Bed gebragt: het Kind leefde omtrend één half Uur.

VEERTIENDE GEVAL,

Zynde een vervulling van het DERDE GEVAL.

Waarin de Arm *vóórkwam, die veel gezwollen en de* Navelſtreng *neederwaards was. Medegedeeld in een* Brief *van den* Heer MUDGE, *geſchreeven te* PLYMOUTH 1747.

Hy wierd gehaald by eene Vrouw, welke reets vier Dagen in Arbeid was geweeſt, en de Wateren waren drie Dagen te vooren ontlaſt. Hy vond haar zeer zwak, en haar Pols was zeer ſlap. By de onderſlaaning, was hy heel verbaaſt te vinden, dat den Arm buiten den *Schedemond* hong, en dat de Schouder ten eenemaal den *Moedermond* opvulde; dezelve was buitengemeen gezwollen, en geheel zwart, door het geweld dat dezelve uitgeſtaan had, zederd drie Dagen, vóórnamelyk door den ruwen aangewenden byſtand der *Vroedvrouw*. De *Navelſtreng* kwam neederwaards aan de zyde van den Arm, de klopping in dezelven was duidelyk genoeg.

Buiten groote moeite (de *Weden* gelukkig weg zynde,) bragt hy de Borſt van 't Kind ópwaards, zyn Arm ten eenemaal tot aan den *Elleboog*, in de *Baarmoeder*, eer dat hy by de Voeten van 't Kind komen konde, welke hy vatte en vaſthield. De Arm ging ſpoedig ópwaards, en de Verlosſing wierd volbragt; en hy ſloeg om des Kinds Arm *Portwyn*.

Het was een ſchoone jonge en beide, Moeder en Kind, voeren zeer wél. Geen Arbeid kon minder niets goeds belooven, als dezen, en nochtans liep alles zeer gemakkelyk af, en duurde niet boven de zes Minuten.

Den *Heer* CHAPMAN in zyn Tractaat der *Vroedkunde Pag.* 111. verhaald een Geval in welk de Arm afgezet wierd: het Kind was in leeven, en leefde tot zyn Mannelyke Jaaren.

VYFTIENDE GEVAL.

Zynde een vervulling van 't VIERDE GEVAL.

Waarin de Schouder *vóórkwam, en de* Vrouw *een overhangenden* Buik *had, en met moeite* Verloſt *werd. Medegedeeld in een* Brief *van den* Heer MUDGE, *geſchreeven te* PLYMOUTH, *in 't Jaar* 1749. *met een Antwoord, hetwelk onderricht, om in zulke* Gevallen *de Handelwyze van* VAN DEVENTER *te beproeven, en een* Afdeeling *van* DR. GORDON *te* GLASGOW, *over hetzelfde onderwerp.*

Hy wierd by de Lyderes gehaald één Uur, na dat de Vliezen gebrooken waren. Zy had eenige ligte *Weeën:* maar hy kon door de onderſlaaning, geene van de Deelen des Kinds bereiken.

Na dat zy twee Dagen in een draalenden Arbeid was geweeſt, zo voelde hy eindelyk iets vóórkomende, hetwelk na eenige Deelen van de Billen geleeken. De Moeder had het Kind in eenige Uuren niet voelen beweegen, en de *Meconium* begon zig te ontlaſten. Schoon de *Weeën* allengskens aanwonnen, nochtans vorderde het Kind niets. De Lyderes haar kragt verzwakkende, zo lag hy haar dwars op het Bedde, en hy bragt zyn Hand in de *Schede*, vond dat de rechter Schouder, met een gedeelte van den Arm vóórkwam, en niet neederwaards zakte in den Doorgang, maar dwars in den *Moedermond* bleef liggen.

Hy bragt, om die Rede, zyn Hand langs den Buik van 't Kind, in de *Baarmoeder*, tot naſpooring van de Voeten, en met groote moeite kreeg hy het linker *Been* neederwaards; maar kon hetzelve niet buiten den *Schedemond* brengen, om 'er een Doek om te winden, en de keering na behooren te kunnen doen. Hy beproefde den *Strik* verſcheiden maalen; maar hy kon 'er zulke groote magt niet mede oeffenen, zonder af te glippen. Daar ontſtond een *Vloeijing*, door de groote magt die geëeffend wierd, om het ánder *Been* neederwaards te brengen, hetwelk met de Bil over de *Schaambeenderen* heen zat, om dat de Vrouws Buik zeer overhangende was; hy veränderde van Hand, want de rechter was buitengemeen afgemat, en hy tragte, om met zyn Linkerhand, by den ánderen Voet te komen, maar het was ten eenemaal buiten zyn bereik, noch hy kon het Kind in 't geheel niet keeren. Schoon hy, met groote kragt, den Schouder opwaards bragt, en terzelver tyd beproefde om het *Been* neederwaards te brengen, hetwelk in den Doorgang was.

Dezen geheelen tyd door bloedde de Vrouw buitengemeen, en hy was bevreeſt, dat zy ieder oogenblik in zyne Handen omkomen zoude. Hy dan

zond

zoud om een Tang van de grootſte ſoort, die men by de uithaaling van de *Steen* gebruikt, en hield het *Been* daarmede vaſt, maar na verſcheiden vrugteloose onderneemingen, kon hy het Kind niet beweegen. Hy was byna tot der dood toe afgemat, door deze onderneemingen, en in de grootſte angſt van de Waereld, door te overdenken, van te zullen zien, dat zyn Lyderes, die hy onderhanden had, omkomen zoude. Hy beſloot dan de laatſte onderneeming te doen, om by het rechter *Been* te komen: Hy bragt toen, zyn Hand en Arm in de *Baarmoeder*, hoe langer hoe hooger, tot dat hy op het laatſt zyn Arm tot aan den *Elleboog*, in het midden van 't *Bekken* had. Door welke Middelen hy gelegenheid verkreeg, om nu zyn Arm om de *Schaambeenderen* heen te kunnen buigen, en de Voeten te vatten, welke hy aanſtonds greep, en in den Doorgang neederwaards bragt. De Billen volgden, en hy verloſte zeer ſpoedig het Kind, hetwelk zeer groot en dood was. De *Moederkoek* wierd ook ſpoedig verloſt: de *Vloeijing* ſtopte in een keer; en de Moeder was wél.

Het *Antwoort* op den vóórgaanden *Brief*.

Ik heb verſcheiden Gevallen gehad, waarin ik genoegzaam dezelfde moeijelykheden gehad hebbe, en ben grootelyks afgemat geweeſt, vóór dat ik de *Beenen* neederwaards kon brengen; voornamelyk, in overhangende Buiken, waar de *Beenen* naar de vóórſte Deelen van de *Baarmoeder* gekeerd waren.

De Vrouw word veel vaſter gehouden, wanneer zy in een half zittenden en half liggenden ſtand ligt, en UEd. kan ook gemakkelyker by de *Beenen* komen, wanneer zy naar het áchterſte gedeelte, of zyde van de *Baarmoeder* gekeerd zyn; maar, wanneer UEd. dezelven aan de vóórſte Deelen vind, dan veel beeter, door de Lyderes op haar zyde te leggen; op dat dan UEd. achter haar ſtaande, uwe Armen zo veel niet belemmerd worden, door de *Schaambeenderen*, dan wanneer zy in een half zittenden en half liggenden ſtand was.

Ik heb desgelyks onslangs gevonden, waar de Buik zeer veel overhangende was, dat ik de Voeten niet gemakkelyk bereiken konde, in den zydelingſchen ſtand, en dat ik, haar op de Knieën en Elleboogen gedraaid hebbende, veel gemakkelyker by de Voeten kwam, om dat in dezen ſtand, de groote drukking op de *Baarmoeder*, en 't Kind verminderde.

Dit was VAN DEVENTERS Handelwyze; en om UEd. in deze Praktyk te beveſtigen, zo zend ik UE een *Afdeeling* uit een *Brief* van *Doctor* GORDON, te GLASGOW, welke een oude kennis van my was, en een der oudſte *Praktezynen* der *Vroedkunde* is. Ik had te vóóren aan hem geſchreeven, waar by ik hem verzogt, dat hy my geliefde te begunſtigen, met aan my bekend te maaken, de meeſt dienſtige zaaken, die hem vóór gekomen waren in de Praćtyk, om 'er gebruik van te maaken, en die te gelyk mede te deelen.

De volgende, beken ik, is my van vóórdeel geweeſt, en heb ſederd van zyn handelwyze dikwils gebruik gemaakt, vóórnamelyk waar den Buik overhangende was, gelyk in uw Geval.

Hy ſchryft, dat het in de *Vroedkunde*, een vóórname zaak is, om te weeten dat men een Lyderes in een behoorlyken ſtand plaatſt, wanneer men het Kind keeren, en by de Voeten verloſſen wil; en dat die is, om haar dan op de Knieën en Elleboogen te plaatzen, met haar Billen hooger dan haar Hoofd, want de *Operatie* zal dus veel gemakkelyker, voor de Hand neederwaards dan met denzelven ópwaards, wanneer zy op haar Rug ligt, zyn; bovendien, zal het Gewigt van 't Kind hulp bieden, wanneer men het Lighaam áchterwaards brengt, tot kryging en houding van de Voeten. Hy zegt, dat hy altoos vond, dat dit de beſte ſtand was, tot dat de Voeten in den *Schedemond* gebragt waren, wanneer hy haar dan op den Rug leide en verloſte.

ZESTIENDE GEVAL.

Waarin de Kin *vóórkwam; en een* Vroedmeeſter *in zyn onderneeming, om het* Kind *met de* Tang, *en door de* Keering *te* Verloſſen, *miſte; maar een ander gehaald zynde, welke ſlaagde, door de laatſt genoemde handelwyze. Medegedeeld in een* Brief *van den* Heer J. *geſchreeven te* P. 1749.

Hy wierd gehaald door een ánder *Vroedmeeſter*, in een Geval, waar de Kin vóórkwam. De éérſte had op verſcheiden tyden beproefd, om de Verloſſing met de Tang te doen, en verbrak de *Onderkaak* met zyn' Vingeren, om welke rede hy dan beproefde om het Kind te keeren, en by de Voeten te Verloſſen; en onder de poogingen, om een van de *Beenen*, met groote kragt neederwaards te brengen, raakte hetzelve uit het Lid: daar openbaarde zig een *Vloeijing*, en zyne kragten ten eenemaal uitgeput zynde, zo wierd de tweede gehaald.

De Vrouws kragten waren voor 't meeſt verſpild. Hy bragt zyn Hand in de *Baarmoeder*, en na een groote afmatting en een zweeting, bereikte en vatte hy den ánderen Voet, om welken hy een ſtrik veſtigde, welken hy om zyn eene Hand wond, en met zyn ándere, bragt hy het Hoofd ópwaards, en verloſte het Lighaam.

Hetzelve bleef aan de Schouderen ſteeken; maar door het Lighaam een vierde van een Cirkel meerder rond te draaijen, wierd de tegenhouding uit den weg geruimd, en eindelyk het Hoofd verloſt; hetwelk niet zonder veel moeiten en vóórzigtigheid toeging; ontſtaande door de groote van 't Hoofd, en de

de ſlegte vaſthouding aan de gebrooke *Onderkaak*. Het Kind was dood, en de Vrouw overleed binnen zeeven of acht Minuten daarna, door de groote *Vloeijing*.

Ik ſchreef hem, dat ik niet twyffelde, of die *Heer*, toen hy met de Tang niet ſlaagde, had recht de Keering te beproeven; maar toen 'er zulk een groote magt vereiſcht werd, (welke ongetwyffeld de fatale *Bloedſtorting* te weege bragt,) zo zoude het veel zeekerder voor de Vrouw zyn geweeſt, dat hy het Hoofd, toen het vóór was, geöpend, en met den *Scherpen Haak* verloſt had.

Dit niet tegenſtaande, zo is het onmogelyk om recht te oordeelen over een Zaak, wanneer men 'er niet tegenwoordig is geweeſt, en wy zyn dikwils al te haaſtig met opmerkingen te maaken, over een ongelukkige uitſlag, en te verklaaren, dat een ándere handelwyze beeter zoude geweeſt zyn. Alhoewel wy álles na ons beſte geweeten verrichten.

ZEVENTIENDE GEVAL.

Zynde een vervulling van 't VIERDE GEVAL.

Waarin het Hoofd *vóórkwam; het* Bekken *mismaakt was, de* Tang *te vergeefs beproefd, en het* Kind *door de* Keering *Verloſt wierd. Medegedeeld in een* Brief *door* DR. G. *geſchreeven te* L. 1746. Zie de 35ſte *Verzameling*, het 21 en 22ſte *Geval.*

De Vrouw was omtrend dertig Jaaren oud, een had in haar jeugd de *Engelſche Ziekte* gehad; haar ééne Schouder was hooger dan de ándere; en één van de *Schaambeenderen*, was aanmerkelyk verder vóórüit gezet, dan het ándere.

Eer dat hy gehaald was, had zy ál drie Dagen in Arbeid geweeſt. De Mond van de *Baarmoeder* was grootelyks geöpend. Het Hoofd was zeer wél in 't *Bekken* gevorderd. Zy had menigvuldige *Weeën;* maar het Hoofd vorderde niets meer. By de inbrenging van zyn Hand, vond hy een groote vochtigheid, en dezelve uithaalende, ontdekte hy, dat hy met *Meconium* beſmeerd was, waaröm hy aan de omſtanders verhaalde, dat het Kind of dood of zeer zwak was. Waaröp hem wierd verhaald, dat zy een opſtopping van de Pis had gehad. De ſtand van 't Kind was zodanig, dat de Tang met vóórdeel kon gebruikt worden, om het Hoofd des Kinds uit te haalen, dienſvolgens bragt hy de Tang in, en niet anders denkende, dan een gemakkelyke Verloſſing te zullen ontmoeten, gelyk hy dikwils had ondervonden, met behulp van dat Werktuig, zo kon hy echter, maar tegen zyn verwagting, hetzelve, door al zyn magt, niet beweegen.

Na dat hy de Tang uitgehaald, en des Kinds Hoofd had doen relzen, zo werd 'er een ongelooflyke menigte Pis ontlaſt. Geloovende dat de uizetting van de Blaas verhinderd had, om 't Hoofd te doen vorderen, zo beproefde hy wederöm de Tang, maar ſlaagde niet. By de onderſlaaning, vond hy, dat hy zyn Hand, met zeer weinig moeite kon inbrengen: dus keerde hy dan het Kind en haalde het by de Voeten uit, maar hetzelve was, door de moeijelykheid, byna dood, en de Moeder herſtelde.

Hy verzogt myne gedachten over den Arbeid, en bad te mogen weeten, of ik dagt, dat het niet altoos veiliger voor *Rachitique* Lyderesſen zoude zyn, het Kind te keeren.

Ik ſchreef hem, dat ik het meer dan ééns gedaan had. In den beginne van myn Practyk, haalde ik het Kind by de Voeten, en ſchoon ik ſomtyds geſlaagt had, nochtans in ándere Gevallen, heb ik wel gewenſcht, als het Hoofd ópwaards in de *Baarmoeder* was gebragt, dat het wederöm in zyn ouden ſtand was geweeſt; om dat, wanneer het Lighaam verloſt was, en het Hoofd boven de *Schaambeenderen* ſteeken bleef, dat het dan niet mogelyk was, om het Kind te behouden, vermits de Deelen van de Vrouw zo gekneuſt waren, dat indien zy niet overleed, ten minſten met veel moeite herſtelde: zo dat ik niet twyfſele of het is onze pligt om te doen, al wat men kan tot behoud van 't Kind; maar niet om de Vrouws leeven ingevaar te brengen, hoewel in dit Geval om dat hy zyn Hand gemakkelyk inbrengen konde, zo dunkt 't my dat het wél gedaan was, deze handelwyze te beproeven, om des Kinds leeven te behouden.

ACHTTIENDE GEVAL.

Waarin de Arm *vóórkwam. Medegedeeld door den* Heer Jo. GIBSON Heelmeeſter *in* HARWICH *den* 18 *January* 1755.

Op den vier-en-twintigſte Dag van den laatſten Maand, des Avonds om tien Uuren, wierd ik gehaald by een jonge Juffrouw van een teeder geſtel, die in Arbeid was van haar éérſte Kind.

De *Vroedvrouw*, had het grootſte gedeelte van den vóórgaanden Nagt, by haar geweeſt. Zy verhaalde my, dat de Vliezen ten vyf Uuren in den Morgenſtond gebroken waren; dat de Vrouw ſederd dien tyd geen *Weden* had gehad, buiten eenige weinige zeer ligte, welke vóórnamelyk op haar *Rug* en *Lendenen* werkten; dat de Deelen zo digt geſlooten waren, dat zy geen weg voor 't Kind konde maken, maar zy ontdekte niets buitengewoon.

By

By de onderſlaaning, vond ik den *Schedemond* zó digt geſlooten, dat ik pas zo veel ruimte had, om 'er twee Vingeren in te brengen; maar met myn' vóórſte voelde ik een Arm, die zeer gezwollen en gevouwen was, ver in de *Schede* gevorderd, zynde de Vóórärm ópwaards gekeerd.

Den *Schedemond* voelde ik dik maar ſlap, en medegevend te zyn.

Overtuigt zynde van deze byzonderheden, zo kon ik met groote verzeekering de moeijelykheid, vóórzeggen, die de Verlosſing kon verzellen, dewelke ik op het laatſte te boven kwam, op de volgende wyze.

Vindende, dat de Vrouw noch door de *Weden*, noch door de *Vroedvrouw* niet veel afgemat was, zo plaatſte ik haar op de zyde, met behoorlyke helpers, tot onderſteuning en vaſt in 't Bedde te houden.

Het éérſt dat ik deed, was de deelen te beſmeeren, en zagtelyk te openen; door welke middelen ik, binnen omtrend een half Uur, ruimte voor myn Hand verkreeg, welke ik in een vlakke gedaante binnen bragt, tot aan den *Rand* van 't *Bekken*, 't welk ik naauwer dan gewoonelyk bevoelde te zyn, veröorzaakt door het laatſte *Wervelbeen* der *Lenden*, en ópperſte gedeelte van 't *Heiligbeen*, zynde te digt naar de *Schaambeenderen* geboogen.

Ik ontdekte toen het punt van den Schouder des Kinds, en binnen den *Rand* van 't *Bekken* gezakt; de Borſt naar 't *Heiligbeen* gekeerd; het Hoofd over de *Schaambeenderen* heen, en de Voeten naar den *Bodem* der *Baarmoeder* gekeerd.

Ik poogde, om de vóórkomende Deelen te doen reizen, en de *Beenen* neederwaards te brengen; maar de droogte en de ſtrenge te zaamenkrimping der *Baarmoeder*, welke, gepaard met de *Weden*, nu op een kragtige wyze tegen my aan werkten, my zeer ſpoedig overtuigde, dat zulks te doen onmogelyk was, zelfs hen maar één' Duim ópwaards te brengen.

Ik ruſte een poos, in welken tusſchen-tyd, de Lyderes aangetaſt wierd door een Bezwyming, die de *Weden* en de zamenkrimping deed verdwynen, hetwelk my meerder vryheid verleende, tot verkryging van één der *Beenen*, dien ik neederwaards bragt, zo ver ik konde, en dat wél tot aan de buiging der Knie, maar konde het ándere *Been* niet neederwaards brengen.

Na myn Hand uitgehaald te hebben, zo deed ik een ſtrik om myn' Vingeren, en met groote moeite, bragt ik denzelven over den *Enklaauw*: toen trok ik aan het einde van den ſtrik, met de daar buiten zynde Hand, neederwaards, en bragt met de Hand, die binnen de *Baarmoeder* was, de Deelen ópwaards, en door deze Middelen, keerden het Hoofd en de Schouder, naar den *Bodem* der *Baarmoeder*

toe; het *Been* wierd buiten den *Schedemond* heen, en de *Dey* in de *Schede* gebragt.

Hebbende nu tot dus verre geſlaagt, zo haalde ik myn Hand uit de *Baarmoeder*, en holp met beide, uitwendig, door het trekken van zyde tot zyde, en door de behoorlyke draaijing (volgens UEds. onderrichtingen,) tot dat het Lighaam uitgehaald was, tot aan de Borſt.

Vindende dat het Lighaam opgehouden wierd, van verder neederwaards te komen, doordien de Arm dwars lag, zo bragt ik denzelven neederwaards, en vervolgens den ánderen; en na de Schouderen 'er door waren, zo bragt ik twee Vingeren in des Kinds Mond, trok de Kin naar de eene zyde, en bragt dezelve in 't *Bekken;* toen draaide ik de Lyderes op haar Rug, tot meerder vryheid, bragt het Hoofd in 't holle gedeelte van 't *Heiligbeen*, en Verloſte hetzelve met een halfronde ópwaards-draaijing.

Ik beproefde al de gewoonlyke Handelwyzen, tot herſtelling van 't Kind, maar het was te vergeefſch. De Lyderes genoot een goede Nagt, door behulp van de *Opium*, en is nu ten eenemaal herſteld.

VYF-EN-DERTIGSTE VERZAMELING.

(Zie het 1ſte *Deel*, 3de *Boek*, 4de *Hoofddeel*, 5de *Afdeeling*, No. 1.)

Van Tegennatuurlyke Gevallen, *waarin de* Vrouwen Verloſt *wierden, door behulp van de* Haaken.

(Zie de *Ontleedkundige Afbeeldingen* PLAAT 35 en 36.)

EERSTE GEVAL.

Waarin de Beenen *dubbeld in de* Schede *lagen, en de* Knieën *vóórkwamen; het* Kind *verlooren ging, doordien het* Hoofd *en de* Borſt *in 't* Bekken *geklemt raakten: in 't Jaar* 1723.

(Zie de 32ſte *Verzameling*, het 1ſte *Geval.*)

De *Vroedvrouw*, welke de Vrouw hier ter plaatze bediende, vond, zo als zy haar inbeelde, na dat de Vliezen gebrooken waren, dat in plaats van 't Hoofd, één van de Armen neederwaards in de *Schede* geperſt was, en gaf kennis van deze omſtandigheid aan de Vrinden, die aanſtonds om my zonden. Ik vond, by de onderſlaaning, dat, inplaats van één Arm, 'er twee *Beenen* dubbeld in de *Schede* waren, en dat de Knieën vóórkwamen: in 't éérſt ontdekte ik 'er inderdaad maar één, welke laager was dan de ándere, en ik verbeelde my, dat het een Arm was, doordien het Kind klein was; maar ik voelde rondöm met myne Vingeren in de *Schede*, en ontdekte de ánderen ook; ik onderſcheide de Knieën, omdat die een ſtomper oppervlakte dan de *Elleboogen* hebben; en ik bragt één van dezelve door den *Schedemond* heen, om beeter inſtaat te zyn, van den Voet 'er uit te haalen. Na dat de Vrouw in een half zittenden en half liggenden ſtand geplaatſt was, zo bragt ik het ándere *Been* neederwaards, en een Doek rondöm de Voeten gewonden hebbende, zo trok ik het Kind zagtelyk naar buiten. Vermits dit het éérſte Geval was, van die Natuur dat my vóórgekomen was, zo had ik die vóórzorge niet gebruikt, van myn Hand in te brengen en na te ſpooren, eer ik het Lighaam neederwaards haalde, of het Hoofd om laag, of naar den *Bodem* der *Baarmoeder* gekeerd was; want na ik de Billen tot aan den *Schedemond* neederwaards gebragt, en den Rug van de rechter zyde van 't *Bekken*, naar de *Schaambeenderen* gedraaid hadde, zo kon ik het Lighaam niet laager brengen, dan tot aan het dunne gedeelte van den Rug. Vindende alzo, na verſcheiden beproevingen, dat het niet verder wilde zakken; zo bragt ik de Vingeren van myn Rechterhand

hand langs den Buik van 't Kind ópwaards, en vond het Hoofd gevouwen, de Borſt aan de zyde, en beide tezamen in 't *Bekken* geklemd. Ik beproefde, om het Lighaam met myn Hand verder ópwaards te brengen, en het Hoofd te doen reizen, maar het Lighaam vulde het *Bekken* op, en het Hoofd en de Borſt waren tezamen, door de vóórnoemde trekking, in het *Bekken* geklemd; zo dat ik na verſcheiden pogingen, den ſtand niet veränderen kon. Ik was dan verpligt om het Lighaam met grooter kragt neederwaards te haalen, tot dat ik ontdekte, na herhaalde onderneemingen, dat de *Lendenwervelen* verrekt waren, zo dat het onmogelyk was, om het Kinds leven te behouden. Ik bragt toen den *Scherpen Haak* ópwaards, tuſſchen het Hoofd en de Borſt naar binnen, en veſtigden denzelven in het middelſte gedeelte van 't *Borſtbeen*, gelyk ik daarna ontdekte, trok aan het Werktuig met myn Rechterhand, en aan het Lighaam van 't Kind, met myn linkere, en tragte hetzelve uit te haalen. Vindende dat de Deelen doorſcheurd wierden, en dat de Schouderen niets vorderden, zo bragt ik den *Scherpen Haak* verder ópwaards, en kreeg een vaſthouding boven één van de *Sleutelbeenen*, door welke de Schouderen neederwaards kwamen, en het Hoofd met zeer weinig moeite volgde. Het Kind was zeer klein.

Dit was een waarſchouwing, om in 't vervolg den ſtand van 't Hoofd te onderzoeken, eer ik de Billen in den Doorgang breng, op dat ik dan het Hoofd kan doen reizen, tot vóórkoming van zulk eene tegenhouding.

TWEEDE GEVAL.

Waarin de Billen *vóórkwamen, en tot in het midden van een' eng* Bekken *gezakt, en de* Deyën *naar de* Schaambeenderen *gekeerd waren; by eene* Vrouw *wier éérſte* Kind *het was*, 1746.

Ik wierd vroeg in den Morgenſtond, door een *Vroedvrouw* gehaald; men verhaalde my, dat de Vliezen, omtrend ten elf Uuren in den Nagt, gebrooken waren, en dat de Billen vóórkwamen; en ſchoon de *Weden* ſtreng waren geweeſt, nochtans was het in de twee of drie laatſte Uuren niets gevorderd, niettegenſtaande de poogingen der *Vroedvrouw*, welke op verſcheiden tyden beproeft had, door al haar magt, om het Kind neederwaards te haalen.

Vermits nu de Vrouw en de *Weden* zwak waren, zo beproefde ik, terwyl dat zy op haar zyde lag, om de Billen voort te helpen met behulp van myn Vingeren, die ik aan een ieder buiten zyde van de *Lieſch* gehaakt had. Deze Handelwyze niet ſlaagende, zo bragt ik de Billen met myn Rechterhand ópwaards, om, de *Beenen* welke naar den *Bodem* der *Baarmoeder* uitgeſtrekt waren, needer- en vóórwaards naar de linker zyde toe te haalen; maar de zamenkrimping der *Baarmoeder* was zó groot, dat alſchoon myn Hand ópwaards by de

de *Beenen* was, zo kon ik dezelven met geen mogelykheid neederwaards brengen, door de klemming van de Billen, welke ik niet hooger kon doen reizen, dan tot aan den *Rand* van 't *Bekken*; dit gevoegd by de engheid van 't zelve, zo wierden de Spieren van myn Arm gedrukt en gepynigd, dat ik verpligt was tot twee of drie reizen toe, denzelven uit te haalen. Deeze onderneemingen misluk-kende, zo wende ik haar op de *Knieën* en *Elleboogen*, en bragt 'er myn Linker-hand binnen, als de bekwaamſte in deezen ſtand, wanneer de *Beenen* aan de linker zy de liggen. De Billen weeken verder áchterwaards, en myn Arm wierd niet zo veel bekneld; maar de zamenkrimping van de *Baarmoeder* was zó groot aan den *Bodem*, dat ik met geen mogelykheid de *Beenen* neederwaards kon brengen, hoewel ik verſcheiden reizen ruſten, tot herſtelling van kragt in myn Hand en Arm, tot dat zy op het laatſt zo afgemat, en door de Kramp aangetaſt wierden, dat ik verpligt was om de onderneeming te ſtaaken. Bevreesd zynde om de *Baarmoeder* van de *Schede* te ſcheuren, zo veränderde ik haar van dezen ſtand op haar Rug met de Schouderen om hoog, en beproefde wederom, onder eene *Wede*, om de Billen neederwaards te haalen, gelyk in 't éérſt; maar bereikte myn oogmerk niet. Ik deed toen haar Billen door Hoofdkusſen reizen, en haar Hoofd en Schouderen laag liggen; toen bragt ik myn Rechterhand ópwaards, die een weinig herſteld was, van de vóórnoemde afmatting; maar ik miſte hier in desgelyks na verſcheiden ſtrenge poogingen.

Ik werd toen zo vermoeid, dat ik verpligt was te ruſten, en overwoog wat beſt gedaan kon worden. Het Kind vond ik, by deze onderneemingen, dat het groot, en dat het *Bekken*, aan het ópperſte gedeelte van 't *Heiligbeen*, mismaakt was; en inderdaad de vóóruitſteeking van deze *Beenderen* had het áchterſte van myn Hand onder de laatſte onderneeming, gekneusd en beſchaadigt. Door deze verſcheiden poogingen, was de *Moederkoek*, zo ik vermoede, van de *Baarmoeder* geſcheiden, die een ontlaſting van *Bloed* te weege bragt, welke my bevreesd maakte, van wederöm ópwaards, in de *Baarmoeder*, eene naaſpooring te doen. Ik onderſtond dan het Kind dubbeld te haalen, door myn' Vingeren aan de buiten zyde van de *Heupen* of *Lieſch*, onder de zwakke *Weden*, in te brengen; maar vindende, dat dit niet mogelyk was, zo bragt ik de kromte of *Haak* van één van de Handvatzelen der Tang. aan de buiten zyde, (deze waren toen noch niet veränderd van kromme eyſere tot houten Handvatzelen, gelyk ik nu heb gedaan,) tuſſchen één van de Deyën, en den Buik des Kinds in. Toen ik de punt ver genoeg tuſſchen de Deyën door vond, zo bragt ik twee Vingeren van myn Linkerhand in de *Lieſch*, van de tegenöverſtaande *Heup*, in; vervolgens trok ik met dezelve Hand, en aan het Blad van de Tang, met de rechtere; maar vindende, dat deze Magt noch niet genoegzaam was, zo bragt ik het handvatzel van de ándere Tang, aan de ándere zyde, en trok, aan beide, met grooter en grooter magt, hetwelk de Billen, tot aan het ónderſtegedeelte van 't *Bekken* deed zakken; maar ik vond onder de trekking, dat een der Handvatzelen van 't Lid afglipte, naar de Dey toe, welke aanſtukken brak. Toen bragt ik de *Beenen*

neederwaards, en na de vóórſte Deelen van 't Kind, naar de áchterſte Deelen van de *Baarmoeder* gedraaid te hebben, zo bragt ik het Lighaam neederwaards en beproefde het Hoofd te Verlosſen, gelyk beſchreeven is in de *Gevallen* van de 32ſte *Verzameling*, waarin de *Beenen* of *Billen* vóórkomen; maar alle deze verſchillende Handelwyzen misſende, zo beproefde ik éérſt, om het Hoofd met de Tang te Verlosſen: maar dezen ſlipte verſcheide maalen af, zo dat ik verpligt was om den *Scherpen Haak* te hulp te neemen, op de volgende wyze.

Vermits nu het Lighaam en Armen verloſt waren, en de Hals uitrekte tot een groote lengte, zo beval ik één van de byzynde, het Lighaam van 't Kind op te tillen, naar de *Schaambeenderen* en den Buik van de Moeder; door welke middelen, ik meerder ruimte verkreeg, tot inbrenging van de Vingeren van myn Linkerhand, ópwaards, tusſchen de rechter zyde van 't *Bekken* en des Kinds Hoofd: om rede, dat ik dan gemakkelyker by den *Moedermond* zoude kunnen komen. Toen bragt ik, met myn Rechterhand, den *Scherpen Haak*, langs binnen zyde van myn linkere in, (de punt naar myn Hand gekeerd,) tot aan het Hoofd, en toen keerde ik de punt naar het *Vóórhoofdsbeen* van 't Kind, hetwelk naar deze zyde gekeerd was, en ſchoof het Werktuig, tusſchen myn Vingeren en het linker *Slaapbeen* ópwaards, (hetwelk naar de rechter *Lieſch* gekeerd was,) tot het ópperſte gedeelte van de *Vóórhoofdsbeenen*, waar ik beproefde de punt te veſtigen, maar dezen een *rechten Haak* zynde, (want ik had toen den *Krommen Scherpen Haak* noch niet uitgedagt, welke ik vóórnamelyk in deze Gevallen gebruikte,) zo had de punt geene genoegzame vaſthouding, of ging niet vergenoeg ópwaards, om gehegt te kunnen worden in de *Hersſenpan*, want ſlipte twee of drie malen, en ſcheurde maar alleenig de bekleedzelen van 't Hoofd af. Toen haalde ik de *Scherpen Haak* op een vóórzigtige wyze uit.

Na een weinig geruſt te hebben, bragt ik myn Linkerhand op dezelve wyze wederöm binnen maar meerder áchterwaards, en den *Haak* langs de rechter ſlaap des Hoofds, boven het vóórſte gedeelte van 't Oor, alwaar ik, op het laatſt, met eenige moeite de punt veſtigde. Toen haalde ik myn Linkerhand neederwaards, en vatte den *Haak* met dezelve, lag het Lighaam van 't Kind, op dien Arm, en plaatſte de vóórſten en middelſten Vinger van myn Rechterhand, over de Schouderen, en langs ieder zyde van den Hals. Ik begon het Hoofd neederwaards te trekken, en vermeerderde allengskens myn magt. Vindende dat de *Haak* een genoegzaame vaſthouding had, en niet afglipte, gelyk te vóóren, en dat het Hoofd zich noch niet begon te beweegen, zo ſtond ik op, en haalde het Lighaam en de *Haak* ópwaards, naar de *Schaambeenderen* toe, met groote kragt, door welke het Vóórhoofd neederwaards gebragt wierd naar het ónderſte gedeelte van 't *Bekken*, aan de rechter zyde van 't *Heilig*- en *Staartbeen:* toen draaide ik het meerder áchterwaards, en ik verlofte het Hoofd, door hetzelven van onder de *Schaambeenderen* vandaan, ópwaards te draaijen, om welke *Beenderen* het draaide, gelyk als om een As, welke belette dat de *Bilnaad* en de onder liggende Deelen, die op zulke eenen tyd in de gedaante van een groot Gezwel uitgezet zyn, niet verſcheurden.

Ik.

Ik onderzogt des Kinds Hoofd, en vond dat de *Hersſenpan* omtrend twee Duimen breedte op de vóórnoemde plaats opengeſcheurd was, en dat 'er een gedeelte van de *Hersſenen*, ten tyde der uithaling ontlaſt was; eene omſtandigheid, welke het Hoofd een weinig in zyn groote verminderd had.

Toen ik gehaald wierd, verzogt ik de *Vroedvrouw* toe te ſtaan, dat 'er myne Leerlingen tegenwoordig mogten zyn; een verzoek, het welke zy en de Vrouw toeſtonde: maar bepaalden het getal te vóóren, op vóórwaarde, dat ik haar zoude Verlosſen, zonder eenige andere verdienſten voor myn moeite.

Dit Geval ſloofde my zo veel af, dat ik naauwelyks inſtaat was, om myn Armen den volgenden Dag te beweegen, en ſchoon het Weder niet warm was, zo zweete ik bovenmaten.

DERDE GEVAL.

Waarin de Schouder *vóórkwam; de* Vrugt *Verloſt wierd door de neederwaardshaaling van 't* Lighaam *met den* Scherpen Haak, *in 't Jaar* 1722.

De Vrouw was jonk en ſterk. Dit was haar éérſte Kind; de Vliezen braken daags te vóóren; zy had ſtrenge *Weden* den geheelen Nagt door gehad. Toen ik in den Morgenſtond by haar kwam, zo vond ik den Schouder neederwaards geperſt in het ónderſte gedeelten van het *Bekken*.

Na haar, in een half zittenden en half liggenden ſtand geplaatſt te hebben, met haar Billen hoog en haar Hoofd en Schouderen laag, zo was ik verpligt, na dat ik den *Schedemond* langzamelyk geöpend had, een groote kragt te gebruiken, eer ik de Schouderen ópwaards kon doen reizen, als ook om in de *Baarmoeder* met myn Hand te kunnen komen. Ik vond dat de linkere vóórkwam, dat het Hoofd áchter naar de rechter zyde, en de vóórſte Deelen naar de áchterſte van de *Baarmoeder* gekeerd waren.

De ſtand nu bekend zynde, zo beproefde ik om myn Hand ópwaards te brengen, om by de Voeten te komen, welken gevouwen ópwaards naar den *Bodem* der *Baarmoeder* lagen, maar ik dráaide die, onder de bewerking, naar de rechter zyde toe. Vindende, dat het niet mogelyk was, hen met myn Rechterhand te bereiken welke begon moede te worden, en door de Kramp overvallen wierd, zo haalde ik dezelven uit, en tragte om myn linkere in te brengen, maar het Hoofd zat zo vaſt, aan de rechter zyde geklemt, dat ik het met geen mogelykheid doen konde. Ik beproefde het wederöm met myn rechter, en herhaalde de ééne onderneeming na de ándere, veränderde van Handen, als ook

de ligging van de Vrouw, tot dat ik op het laatſt zodanig afgemat was, dat ik verpligt was de *Operatie* te ſtaaken. Ik ruſte omtrend één half Uur en overwoog, wat ik in 't vervolg doen konde, en wagte, tot dat de vermoeidheid in myn Armen over was.

Door deze onderneemingen, en het oeffenen van een groote kragt, zo wierd 'er een groote *Vlocijing* te weeg gebragt; en dit ontroerde my zeer veel, vóórnamelyk, om dat het één van myn eerſte Gevallen was, en ik had noch nooit dezelven met oplettendheid nagegaan, en de uitkomſt van deze Handelwyze beſtendig overwoogen, welke niet te verkreigen is, dan alleen door de Praktyk en de ondervinding: *Ik had my zelfs te veel afgemat, door een valſche eergierigheid, die in 't algemeen de Geeſten van jongen* Vroedmeeſters *dryft, om hun* Operatiën *op een ſpoedige wyze te volbrengen.*

Vindende, dat ik de *Beenen* niet bereiken konde, zo bragt ik myn Rechterhand ópwaards aan de linker zydevan 't Kind, en langs denzelve, bragt ikeen *Scherpen Haak*, met de linkere, tot boven de Ribben binnen: aldaar het Werktuig behoorlyk geveſtigd zynde, zo haalde ik 'er myn Rechterhand uit; toen vatte ik het Handvatzel van den *Haak* met die Hand, en haalde de zyde neederwaards, intuſſchen drukte ik de Schouder ópwaards, met myn linkere. Door deze middelen, na herhaalde onderneemingen, en het oeffenen van een groot gedeelte Magts, was het Hoofd en de Schouderen zo gereezen, dat ik inſtaat was om het Lighaam dubbeld neederwaards te brengen, en het Hoofd volgden.

Ik was blyde te vinden, dat, alſchoon het Kind, op deze wyze, en heel ſpoedig volgde, de Vrouw niet in 't minſt geſcheurd of beſchaadigd was.

Toen ik het Kind onderzogt, zo vond ik, dat de *Haak* in 't éérſt vaſt gehaakt was, aan de linker zyde van de Buik, welke die open geſcheurd had, zo wel als de valſchen Ribben; zodanig dat meeſt alle de inhoudende Deelen ontlaſt waren, en dus het Lighaam inſtaat, om dubbeld te kunnen komen.

Eene misſlag begong ik in 't éérſt, ik matte my te veel af, eer ik op myn hoede was: myn Hand was, langs de buiten zyde van de Vliezen ópwaards gegaan.

VIERDE GEVAL.

Waarin de Arm, Schouder, Ribben *en de* Hals *buiten den* Schedemond *geperſt waren.* 1730.

De *Vroedvrouw* verhaalde my, dat, toen zy was gehaald, de Vliezen gebrooken

brooken waren, en de Hand in de *Schede* lag. Een *Heer* in de Buurt gehaald zynde geweeſt, en die de Verloſsing wilde onderneemen; maar hoorende, dat ik gehaald was, zetten hem te Paerd en ree weg, zynde een ſoortgelyk Geval, als beſchreeven is, in de 34ſte *Verzameling*, No. 1. het 7de *Geval.*

Ik vond den Arm, Schouder, Hals en een gedeelte van de Ribben, buiten den *Schedemond* geperſt. Toen ik aan de *Vroedvrouw* vroeg, of deze Deelen neederwaards, op deze wyze, door de *Weden* in de *Schede* geperſt waren? zo zeide zy, vóór dat de ándere *Heer* kwam, perſten de *Weden* het Kind zo laag, dat de Arm 'er uitkwam, maar dat zy denzelven gevouwen weder ópwaards in de *Schede* gebragt had, en denzelven daarin gehouden had, tot dat hy kwam. Zy openbaarde, dat, na dat hy gemiſt had, in de onderneeming, om het Kind te keeren, zy hem geholpen had aan den Arm, met groote kragt, te trekken, maar konde het Lighaam niet verder brengen; en toen hy vóórſtelde den Arm af te zetten, zo verzogt de *Vrouw*, dat ik éérſt gehaald mogt worden.

De *Vroedvrouw* en ik beſchouden de Deelen, om dat ik geen Aers kon vinden, en ik toonde haar, dat de *Schede* en de rechter *Darm* in malkander geſcheurd waren.

De Arm, hoewel niet veel gezwollen, was bont en blaauw, gelyk ook de ándere Deelen van de Vrugt, die zich buitenwaards vertoonde; want het had op deze wyze ten minſten drie of vier Uuren geleegen, vóór dat 'er om my gezonden wierd.

Ik ſtel de Deelen van myne Lyderesſen nooit in gevaar, dan in zulke buitengewoone vóórvallen, waarin het volſtrekt onvermeidelyk is, een onderneming te moeten doen, alwaar eenige ſchaade by verbonden is.

Na ik getragt had, zonder te ſlaagen, om deze Deelen in de *Baarmoeder* ópwaards te brengen, en wel éérſt om de Vrouw in een half zittenden- en half liggende ſtand te plaatzen, en daarná op haar *Knieën* en *Elleboogen*, zo was ik verpligt, om den *Scherpen Haak* in te brengen, en Verloſte het Kind op dezelve wyze, gelyk onderricht is in 't vóórgaande Geval.

De Deelen waren zeer ontſtooken, maar door de aanlegging van een *Brood* en *Melk-Pap*, zo verdween de zwelling ſpoedig; de ſcheur der Deelen verminderden, en zy herſtelde met veel moeiten.

Omtrend twee Maanden na de Verloſsing, daar ter plaatzen komende, zo wierd ik gehaald, om aan haar Huis te komen; en, tegen alles wat ik in alle ándere Gevallen, van zulke verſcheuringen gemeenlyk aanwenden, dan bleeven de Deelen gemeenlyk zo zwak, dat zy niet inſtaat waren de *Fæces* op te houden, maar by haar

waren de Deelen zodanig te zaamgekrompen, en de Doorgang had zulk eene naauwte bekomen, datze dezelven met groote moeiten ontlaften. Zie de 40ſte *Verzameling.*

VYFDE GEVAL.

Waarin de Arm *vóórüit ſtak en gezwollen was; de* Arm *en één van de* Beenen *afgetrokken; het* Lighaam *en het* Hoofd *met den* Scherpen Haak *Verloſt wierd.* 1748.

De *Vroedvrouw* kwam by my, en bad, ik zoude eenige *Medicynen* vóórſchryven, tot voortzetting van den Arbeid, van eene Vrouw, waar zy twee Dagen hulp gebooden had, zy zeide dat de Vliezen kort na dat zy 'er gekomen was, gebrooken waren; en één van de Armen neederwaards kwam, en buiten de Deelen geperſt wierd, maar zy had hem warm gehouden. Ik zeide haar, dat de Vrouw reeds verloſt had moeten zyn, en dat geene *Medicynen* eenige dienſt konden doen.

Binnen de twee Uuren, wierd 'er om my gezonden; en ik vond den Vóórärm buiten den *Schedemond*, die zeer gezwollen was. De Vrouw was klein, niet jong, en dit was haar éérſte Kind. Ik beproefde verſcheiden reizen om den Arm en Schouder van de Vrugt ópwaards te brengen, maar 't wierd belet, door de grootte van den Arm, en de engheid van 't *Bekken*. Ik beproefde, om den Arm te buigen, (welken de rechter was,) zodanig dat hy gevouwen ópwaards in de *Schede* lag, dat ik denzelven, vóór myn Hand zynde, dan ópwaards brengen mogt; maar de zwelling van den *Elleboog* was zó groot, dat ik denzelven niet buigen kon. Toen trok ik aan den Arm, en draaide hem rond, en tragten om hem van den Schouder te ſcheiden; maar kon zulks door al myn Magt niet te uitvoer brengen. Ik bragt de Vingeren van myn Linkerhand in den *Oxel*, en tragte om het *Vel* en de *Banden* door te knippen, maar het Lid lag zó hoog en zo veel vóórwaards, door de mismaaktheid van 't *Bekken*, dat ik met myn Vingeren en de *Schaar*, niet ver genoeg ópwaards, by die Deelen kon komen. Ik wond den Vóórärm in een *Doek*, en trok en draaide dezelve met grootte kragt, zodanig dat hy op het laatſt in den *Elleboog* afſcheide. Ik was verleegen door dit Toeval, begrypende, dat 'er nu minder hoop was om den Arm af te draaijen, door dat de vaſthouding van den Vóórärm weg was. Echter ontdekte ik hetzelve vóórdeel, als of hy van zyn Schouder getrokken geweeſt was, want de Arm nu kort zynde, zo liet hy zich gemakkelyk ópwaards vouwen in de *Schede* naar de zyde van de Vrugt. Ik gaf my toen zelfs en de Vrouw een weinig tyds, op dat wy van onze aſmatting mogten herſtellen. Hebbende myn Arbeid weder hervat, en de Arm en de Schouder wierden ópwaards in de *Baarmoeder* gebragt. Ik ontdekte intuſſchen den ſtand van 't Kind. Het Hoofd lag na de Schouderen gedrukt, boven de *Schaambeenderen;* de linker *Arm* en

Been

Been lag over de *Borſt* naar de zyde, in 't áchterſte gedeelte der *Baarmoeder*. Toen herhaalde ik myne poogingen, en by de hooger ópwaards brenging, kreeg ik een vaſthouding aan dien Voet, tuſchen twee van myn Vingeren, haalde dezen neederwaards en drukte de Borſt ópwaards. Ik bragt het *Been* neederwaards buiten den *Schedemond*. Hebbende een Doek om hetzelven gewonden, tot verkreiging van een vaſter houding, met myn Rechterhand, zo bragt ik myn linker ópwaards, om te beproeven, of ik die tot de rechter Heup kon brengen, welke over de *Schaambeenderen* lag, maar bevond dat het onmogelyk was, zó hoog te reiken, om rede van de engheid des *Bekkens*. Ik poogde om aan het linker *Been* en *Dey* te trekken, zodanig als genoegzaam was, om de Heup lager te brengen, na herhaalde onderneemingen en aanwinnende kragten in ieder reis; maar in plaats van de Heup lager te brengen, zo trok ik de *Dey* van de *Heup* af. Ik was toen wederöm verpligt om te ruſten, tot herſtelling van deze tweede afmatting. Ik bragt wederöm myn Rechterhand in de *Baarmoeder*, en met groote moeite bragt ik het rechter *Been* neederwaards; maar het *Bekken* was te eng, tot doorlaating van 't Lighaam dat groot was, dus nam ik myn toevlugt tot de *Haak* met welken ik de Buik open ſcheurde. Zo dat ik dan verpligt was, dezelve handelwyze te oeffenen van de Borſt open te ſcheuren, tot neederbrenging van de Schouderen en de Armen, en daarná een grooten tyd te ruſten, tot herſtelling van myn kragt, welke voor 't grootſte gedeelte uitgeput was, eer ik ondernam om 't Hoofd te verlosſen, tot welke ik onmogelyk in ſtaat was om genoegzaame kragt te kunnen verleenen. Na dat ik vond, dat het Aangezigt en Vóórhoofd aan de linker zyde was, en een weinig vóórwaards naar de linker *Lieſch* gekeerd; en na dat ik een byſtander tot ophouding van 't Kinds Lighaam, tot hulp genomen had, zo bragt ik myn Rechterhand, langs de linker zyde van 't *Heiligbeen* binnen, als ook één *Scherpen Haak*, op dezelve vóórzigtige wyze, gelyk beſchreeven is, in 't *tweede Geval* van deze *Verzameling*, langs de linker zyde van de *Beenderen* die mismaakt waren, en een groote holte aan dat gedeelte vormden, welke plaats verleende tot een gemakkelyke doorlaating van 't Werktuig. Hebbende nu myn *Scherpen Haak* van een rechte in een kromme veränderd, zo bragt ik de punt verder-ópwaards, en wierd geveſtigt, naby den *Kruin;* na myn Rechterhand neederwaards gehaald hebbende, zo trok ik in 't éérſt zagtelyk tot ik ontdekte dat denzelven vaſt gehaakt was; toen begon ik met grooter kragt te trekken, terwyl ik terzelver tyd met myn ándere Hand aan het Lighaam trok. Door het herhaalen van deze poogingen, kreeg ik het Hoofd eindelyk verloſt, maar niet vóór dat ik van Hand veränderde, en verpligt was, met myn linkere, aan den *Haak* te trekken, door welke het Vóórhoofd van de linker *Lieſch* áchterwaards naar de zyde van 't *Heiligbeen* geraakte.

De *Haak* had het geheele linker *Wandbeen*, neederwaards tot aan het *Slaapbeen* doorſcheurd; een verſcheuring, welke toeliet, dat 'er een groot gedeelte van de *Herſenen* zig ontlaſten, en dat de *Beenderen* van de *Herſenpan* te zaamen kwamen. De groote magt, die geöeffend wierd, om het Kind te keeren, had een *Vloeijing* te weeg gebragt, welke verminderde, na de Verlosſing van 't Kind

en

en den *Moederkoek;* een gedeelte van den laatſt genoemden, zat zo vaſt aan de rechter zyde van de *Bodem* der *Baarmoeder*, dat ik verpligt was om hetzelven met myn Vingeren van myn Linkerhand af te ſcheiden. Vermits de Vrouw klaagde over groote pyn, en dat haar Pols een weinig zwak was, door de groote ontlaſting, zo ordeneerde ik haar een *Anodyne Mixtur*, met twintig *Droppelen Laud. Liq.* en een half Ons *Syrp e Meconio*, welke het gewenſchte beöogde, door ruſt en overvloedig zweet te verwekken; en ſchoon de zwakte en Pynen eenige dagen duurden, nochtans herſtelde zy.

Omtrend twee Jaaren daarná, wierd 'er weder om my gezonden, maar ik in een werk zynde, wierd 'er een ánder *Heer* gehaald, welke my verhaalde, dat hy verpligt was geweeſt om het Hoofd te openen, en grootelyks afgemat was door de uithaaling van hetzelve en 't Lighaam: dit geweld wierp de Vrouw in een geweldige Koorts, die haar ten onderen bragt.

Waarſchynelyk, heeft de ontlaſting van zó veel *Bloed*, toen ik haar verloſte de ontſteeking en de Koorts belet.

Dit Geval heeft my zodanig afgemat, dat ik verpligt was, na dat ik met een *Draagkoets* was 't Huis gebragt, om my te verſchoonen en te Bed te gaan leggen. Myn Handen waren zodanig gezwollen, dat ik maar alleen myn Vingeren kon beweegen, gelyk een jichtige Perſoon, een tyd van twee Dagen.

ZESDE GEVAL.

Waarin beide de Armen *buiten den* Schedemond *geperſt waren: en de* Borſt *aan 't ónderſte gedeelte van 't* Bekken *was. Dit* Geval *gebeurde 't Jaar* 1734.

Daar hadden twee *Vroedvrouwen* een tyd van twee Dagen, by deze Vrouw geweeſt, de éene van deze, was haar Moeder. Beide de Armen hadden het meeſt van dien tyd neederwaards geweeſt, aan welke zy dikwils getrokken hadden, om het Kind, zo als het vóórkwam uit te haalen.

Ik vond beide de Armen zeer veel gezwollen, en de één was voor het grootſte gedeelte van den Schouder getrokken, want denzelven hong, ſlegts alleen aan de Huid vaſt, welke ik afknipte met de Schaar. Ik beſchoude de Deelen, en vond den terug gebleevenen Arm, en de Deelen van de Vrouw bont en blaauw, maar niet geſcheurd.

De Lyderes was dan *Vloeijende*, en had een groote meenigte *Bloed* ontlaſt, welke,

welke, gevoegd by de langduurige afmatting des Arbeids, zo was haar kragt zodanig uitgeput, dat zy in een ſtervende omſtandigheid ſcheen te zyn.

Ik gaf myn bekommering aan de Man en Vrinden te kennen, welke my ſmeekten, indien het mogelyk was, haar, eer zy overleed, te verlosſen.

Tegen myn verwachting, ſchoon de Borſt laag neederwaards geperſt was, drukte ik denzelven, en den Arm ópwaards in de *Baarmoeder*, en haalde het Kind by de Voeten.

Ik had vóór haar geen hoop van herſtel, alſchoon zy een weinig ſcheen by te komen, door blydſchap van verloſt te zyn; om dat ik te wél, verzeekerd was, van de verſterving der Deelen die begonnen was, door de Doodſche verſcheining van de uitwendige Deelen, en de klagten over pyn, toen ik myn Hand in de *Schede* en *Baarmoeder* bragt.

De *Moederkoek* was alreeds geſcheiden, en lag los in de *Baarmoeder*. Dit was haar éérſte Kind niet. Ik was in den Avond gehaald, en zy leefde tot den volgenden Morgen.

ZEVENDE GEVAL.

Waarin beide de Armen *vóórkwamen: het* Kind *ſlukswyze* Verloſte; *het* Bekken *eng en het* Kind *groot was:* 1730.

Eén van de Armen kwam neederwaards, waaräan de *Vroedvrouw* zo getrokken had, dat den Schouder buiten den *Schedemond* was.

Ik tragte, om den Schouder te doen reizen, door, langs den Arm, die zeer gezwollen en doodſch 'er uitzag, ópwaards te gaan: dezelve was in dien ſtand, gelyk boven, vier-en-twintig Uuren neederwaards geweeſt; maar ik kon myn Hand niet inbrengen. Overweegende, dat het Kind waarſchynelyk dood was, doordien hetzelve zó lang in dien ſtand geleegen had, en om dat de Moeder het niet had voelen beweegen in éénige Uuren; zo beſloot ik, dat dit het beſte zoude zyn, dat ik den Arm van de Schouder ſcheiden. Deze laatſten neederwaards zynde, zo bragt ik de punten van de Schaar tot denzelven, en ſcheiden den Arm gemakkelyk af, door een gedeelte van de Huid en Banden te doorſnyden, en gedeeltelyk door de trekking en draaijing.

By de ópwaards brenging van den Schouder in de *Baarmoeder*, zo vond ik dat het *Bekken* eng en 't Kind groot was. Ik bragt één van de *Beenen* neederwaards, welke 'er afgetrokken wierd, gelyk in 't 5de *Geval;* en toen met groo-

ten Arbeid zo bragt ik het andere neederwaards, 't welk my desgelyks een vaſthouding verleende onder de kragt van trekking.

Ik was daarna verpligt om het Lighaam, met den *Scherpe Haak* neederwaards te ſcheuren, en van gelyken hetzelfde Werktuig te veſtigen in 't Hoofd.

Vermits het een rechte *Haak* was, zo glipte hy verſcheiden reiſen af, en ſcheurde de binnen zyde van myn Linkerhand op twee plaatzen, om dat ik de punt beſchermde, dat die de *Schede* van de Lyderes, niet beſchaadigen zoude. Op het laatſte verkreeg ik een vaſter houding, boven het Oor, ik veſtigde de Vingeren van myn Linkerhand, over de Schouderen, en trok met groote kragt, beide aan het Lighaam en den *Haak*. Vindende, dat ik hetzelve niet beweegen kon, zo wond ik een *Doek* rondöm de Schouderen, en trok aan denzelven, met zulk een grooten kragt, byna, tot afſcheiding van 't Hoofd toe. Door deze *Middelen* was het Hoofd een weinig laager gebragt. Nochtans, dorſt ik, om het Lighaam te haalen, zulk een geweld niet meer oeffenen; maar ik trok aan den *Haak*, door welke ik het Hoofd tot aan den *Schedemond* neederwaards bragt, en by de reiſing van 't Lighaam, en de opwaards haaling van 't zelve, zo ſcheide 't eindelyk af.

Het Hoofd, ſchoon 't neederwaards gebragt was, zo vatte ik het by den *Onderkaak*, en trok aan denzelven, en om dat ik meerder kragt oeffende met den *Haak*, zo wierd het Hoofd op deze wyze verloſt.

De Vrouw gedroeg zich manmoedig, ſchoon zy zeer veel uitgeſtaan had, en verzwakte door een *Vloeijing*, te weeg gebragt door het groot geweld, dat ik verpligt was te oeffenen, by de Keering van 't Kind. Deze Vrouw herſtelde tegen de verwagting van een iegelyk.

ACHTSTE GEVAL.

Waarin de Borſt, Hals *en* Kin *vóórkwam; en de* Moeder *overleed eêr de* Moedermond *wyd genoeg geöpend was, tot doorlaating van* 't Kind 1753.

De *Vroedvrouw* verhaalde my, dat toen zy gehaald was, de Vliezen gebroken waren, en alſchoon de Mond van de *Baarmoeder* een weinig geöpend was, zo vond zy dat het Kind niet wél vóórkwam.

Daar wierd om een *Heer* gezonden, maar hy by een ándere Verlosſing verbonden zynde, kon haar niet helpen. Om den *Heer* SMIT wierd, om zes Uuren, gezonden, en die vindende dat ſchoon de *Weden* ſtreng en menigvuldig waren, zy nochtans de vóórkomende Deelen niet neederwaards perſten, om de

Moe-

Moedermond te openen, zo beproefde hy om dezelve uit te zetten; maar niet inſtaat zynde om hem meerder te openen, dan tot inbrenging van twee Vingeren, en 'er een *Vloeijing* ontſtond, zo zond hy om den *Heer* MACKENZIE, welke my toen als oudſte Leerling opwagte.

Hy beproefde van gelyke om de Deelen te openen, en vindende, alſchoon de *Moedermond* grootelyks medegaf, dat hy met geen mogelykheid zyn Hand inbrengen kon, zo verzogt hy dat ik om zeeven Uuren komen wilde.

Hy verhaalde my, dat de *Navelſtreng* neederwaards in de *Schede* gezakt was, en dat hy geen klopping in denzelven gevoelde: dat hy den *Moedermond* grootelyks geöpend had; maar dat hy in zyn Hand de kramp kreeg, en afgemat was, dat hy genoodzaakt was, 'er van af te zien.

Ik voelde dat de Vrouws Pols noch zeer goed was, en niet veel verzwakt. Overweegende dat de *Weden* nu zwak waren, dus weinig dienſt konden doen, tot uitzetting van den *Moedermond;* vervolgens, bevreeſt zynde dat de Lyderes zwakker en zwakker zoude worden, en nooit gemiſt hebbende om de uitzetting van den *Moedermond*, in Vrouwen die te vóóren Kinderen hebben gehad, te doen, hetwelk haar Geval was; zo beſloot ik dan om zulks zonder uitſtel te onderneemen.

Ik onderſloeg haar in de zydelingſche ligging: maar alzo deze en de half zittende en half liggende te vóóren beproefd waren geweeſt; zo heb ik haar op *Knieën* en *Ellebooogen* geplaatſt, en vond dat de Mond der *Baarmoeder*, zó wyd geöpend was, tot inlaating van al myn' Vingeren, en wel tot aan het middelſte gedeelte van 't derde Lid; maar ik kon denzelven zo wyd niet openen, dat ik 'er myn Hand inbrengen konde.

Ik ruſte toen, en voelde met meerder oplettendheid, naar den ſtand des Kinds. De *Borſt* en *Hals* kwam vóór, en de *Kin* was naar het rechter *Zitbeen* gekeerd. Ik overwoog toen, dat indien ik het Aangezigt kon vóórbrengen, en de Vrouw haar kragten opbeuren, dat de *Weden* wederkomen mogten, dat dan het Hoofd allengskens kon neederwaards geperſt, en den *Moedermond* ter zelver tyd geöpend worden.

Eer ik deze onderneeming deed, zo had ik haar, in den half zittenden en half liggenden ſtand gebragt; en de Vingeren van myn Linkerhand ingebragt, en met groote moeite kreeg ik twee van dezelve boven de *Kin* en in den Mond, en tragten dezelve van de zyde tot in het midden van 't *Bekken* te brengen; maar de *Hals* en *Borſt* waren in het middelſte gedeelte zo geklemd, en het Hoofd áchterwaards naar de Schouderen gedrukt, dat ik onmogelyk den ſtand veränderen kon.

Toen zeker zynde, dat het Kind dood was, zo bragt ik één van de *Scherpe Haaken*, met zyn *Schede* langs de binnen zyde van myn Linkerhand, binnen,

en veſtigde denzelven na dat de *Schede* des *Haaks* 'er af was, in de *Onderkaak*. Vindende desniettegenſtaande, dat ik den *Onderkaak* neederwaards zou ſcheuren, en dat ik het Aangezigt niet vóór kon brengen, zo haalde ik het Werktuig 'er uit.

De *Navelſtreng* was den geheelen tyd door, een groote hinderpaal door zyn neederzakking en verwarden myn' Vingeren. Ik vergunde de Vrouw wederöm eenigen tyd, vóórnamelyk, om dat zy een weinig flaauw begon te worden; maar de *Vloeijing*, die opgehouden was, kwam weeröm.

Na dat zy wat herſteld was, zo beproefde ik wederöm den *Moedermond* te verwyden, hebbende gevonden in 't ándere Geval, dat dezelve gemakkelyker verwyd word, wanneer de Lyderes flaauw en zwak was; maar vond dezelve moeijelykheid gelyk te vóóren.

Ik tragte meer als ééns den *Haak* aan de ándere zyde in te brengen, om tot de Schouderen te komen om te beproeven, of door de neederwaards trekking van de Deelen den *Moedermond* beeter openen wilden, dan door de ópwaards drukking.

Ik was bekommerd om meerder geweld te oeffenen, door de ópwaards drukking, alzo ik op het laatſt de *Baarmoeder* van de *Schede* zoude hebben kunnen ſcheuren: maar vindende, dat ik den *Haak* met geen vóórdeel kon veſtigen, zo haalde ik denzelven weder uit.

Den geheelen tyd door, liet zich de *Moedermond* bevoelen, of hy één Duim dik was. De Vrouw zeer uitgeput zynde, zo had ik haar gebragt in een gemakkelyker ſtand, en liet haar een zeer langen tyd liggen, om haar geeſt op te beuren en te zien, of de *Weden* wederkomen wilden. In dien tuſſchen tyd, zond ik om den *Heer* BURNET, om welken in 't éérſt gezonden wierd, en die nu vry was, en aanſtonds kwam. Hy dan beproefden om zyn Hand in te brengen; maar vindende, dat het onmogelyk was, zo kwamen wy overëen de verdere onderneemingen te ſtaaken, en te wagten tot dat de *Vloeijing* opgehouden was. Want, ſchoon zy een groote gedeelte *Bloeds* had ontlaſt, zo had zy nog een zeer aanwinnende ontlaſting.

Ons voorneemen was, haar te onderhouden met *Zop*, en voedende dingen, en als zy verkoos te ſlaapen, haar dan ſtilte te bezorgen. Intuſſchen gingen wy in een *Coffy-Huis* om te *Ontbeiten*, waar wy beſlooten den uitkomſt af te wagten. Ik nam vóór indien, zy gelukkig verkwikte, na het genieten van eenige ruſt, en herſtelling van haar laage flaauwe ſtaat, in welken wy haar verlieten, dan wederöm op een zagte wyze te beproeven, om den *Moedermond* te openen; en indien dat niet gelukte, dan denzelven te openen met de Schaar, gelyk in het 10de en 16de *Geval*, van deze *Verzameling* vóórgeſteld word.

Bin-

Binnen een half Uur, wierd 'er één van de Leerlingen gezonden, om te zien, hoe de Lyderes ruſte, die met den Man in een groote ontroering kwam, en ons bekent maakte, dat zyn Vrouw in *Stuipen* lag, en eer wy haar Huis konden bereiken, zo had zy het afgelegt; een omſtandigheid, die ons niet weinig ontroerde. Ik was inderdaad in hoop, toen wy haar verlieten, dat zy eenige ſlaap genooten zoude hebben, welke haar kragt opbeuren mogt; en dat dan de *Moedermond* genoegzaam zoude medegegeeven hebben, gelyk ik ondervond in een gelyk Geval te vóóren. Zelfs waren my eenige weinige Gevallen bekend, dat de *Moedermond* ſcheurde, en dat de Lyderes herſtelde.

Om te beletten, dat de Vrouw niet omkomen zoude, buiten eenige kans van Verloſt te kunnen worden, zo had ik vóórgeſteld, om den *Moedermond* door te ſnyden. *Hoewel, dit Hulpmiddel mag nooit ondernomen worden, dan in de uiterſte Noot.*

Ik merkte, na deze ſpoedige verändering, aan, als de *Vloeijing* niet zo geweldig, en de Vrouw in 't éérſt niet zó verzwakt was; of het niet beeter gedaan was geweeſt, dat men langer gewagt had, op de kragt van de Natuur, eer dat men de Deelen opende.

Dit Geval behoord tot een Waarſchouwing, voor alle die de Vroedkunde *oeffenen, te verſtrekken, van te wagten op de kragt van de natuur, en nooit te oeffenen een groot geweld, by de uitzetting van den* Moedermond, *voornamelyk als de Lyderes in geen volſtrekt gevaar is.*

Aan den ánderen kant, indien deze onderneemingen niet waren gedaan geweeſt, toen de Vrouw verzwakt was, dan zoude ik hebbe gedagt, dat wy te lang onze byſtand uitgeſteld hadden; voornamelyk, om dat ik nooit een Geval van deze Natuur gehad heb, waarin ik niet de Lyderes Verloſt heb.

De Vliezen waren den Avond te vóóren gebrooken; en de *Vroedvrouw* vermoede door een ongewoone ontdekking van de Deelen die vóórkwamen, dat de Vrugt verkeerd vóórkwam.

De *Heer* BURNET, die de zorg van de Armen van dat Kerſpel had, toen hy gehaald wierd, was niet te Huis. Zy had het grootſte gedeelte van den Nagt een ſtrengen Arbeid gehad, maar zy had geen kragt genoeg om met het Kind in een dubbelen ſtand, den *Moedermond* te openen. Toen de éérſte Leerling om zes Uuren kwam, zo begonnen de *Weden* op te wakkeren, en daar openbaarde zig een kleine *Vloeijing*.

Alle deze omſtandigheden eens overweegende, zo ſcheenen die aan te duiden, de Practyk die wy volgden, vóórnamelyk de vertoeving, om rede dat wy niet verwagten, dat de Lyderes op zulk eene ſpoedige wyze omkomen zoude.

NEGENDE GEVAL.

Waarin het Aangezigt *vóórkwam: de* Voeten *vóórgebragt wierden: de* Buik *gezwollen en met de* Schaar *geöpend wierd, de* Heupen *van 't* Lighaam *getrokken, en hetzelven, met den* Scherpen Haak Verloft *wierd:* 1749.

Dit Geval viel vóór, by één van de arme Vrouwen, dus wierden alle myne Leerlingen toegelaaten 'er tegenwoordig te zyn. Eén van hun Verloſte haar van een Kind, en myn *Vroedvrouw* vindende, dat 'er noch een tweede Kind verkeerd vóórkwam, zond aanſtonds om my. De Vliezen van het tweede waren aanſtonds gebrooken, na dat het éérſte Kind verloft was.

Vindende dat het Aangezigt vóórkwam, zo heb ik haar in een half zittenden en half liggenden ſtand doen houden, en ſtond toe, aan alle de byzynde, de ligging van 't Kind te onderzoeken.

Naardien nu de Wateren noch niet alle ontlaft waren, zo wierd het Hoofd zeer gemakkelyk ópwaards, naar den *Bodem* gebragt, en ik haalde de Voeten neederwaards.

Ontdekkende vervolgens dat het Kind al eenige Dagen had dood geweeft, uit de omſtandigheden van de *Beenen*, die 'er doods uitzaagen, en dat de Opperhuid genoegzaam overal van dezelve afſtroopten; zo beproefde ik, na een *Doek* rondöm de *Beenen* gewonden te hebben, om de Heupen neederwaards te haalen, maar ik kon dezelve niet lager brengen, dan tot aan den *Rand* van 't *Bekken*. Ik bragt myn Rechterhand tuſſchen het *Heiligbeen*, en de *Deyën* in, en vond dat de tegenhouding ontſtond van den Buik, die buitengemeen gezwollen, en naar het áchterſte van de *Baarmoeder* gekeerd was. Ik trok wederöm met grooter kragt aan de *Beenen;* maar ik begon te vreezen dat zy van het Lighaam zoude ſcheiden. Ik bragt twee Vingeren van myn Linkerhand, tot aan den gezwollen Buik, en langs denzelven met myn rechter, de Schaar, en drukte hem ópwaards in den Buik van de Vrugt, even boven het *Schaambeen*. Haalde de Schaar uit, bragt twee Vingeren in de opening, en trok daar ter plaatſe, terwyl ik de *Beenen* greep met myn ándere Hand, en beproefde om het Lighaam neederwaards te haalen, maar verpligt zynde, om myn kragt te vermeerderen, zo ſcheiden in eenen en op 't onverwagtſt de *Heupen* van het Lighaam by de *Lendenen* af.

Hebbende nu geen vaſthouding, om aan de *Beenen* te kunnen trekken, zo bragt ik myn Linkerhand in de *Baarmoeder*, en langs dezelve, de *Scherpen Haak* met myn rechter: veſtigde denzelven tuſſchen de *Ribben*, en begon te trek-

trekken, maar de vaſthouding gaf mede. Ik deed verſcheiden onderneemingen, en op dezelve wyze veſtigde ik den *Haak* hooger en hooger, en op verſcheiden plaatſen; maar offchoon dikwils de Deelen neederwaards opſcheurden, zo volgde het Lighaam niet.

Ik beproefde om hetzelve vaſt te houden met myn Linkerhand, terwyl ik den *Haak* veſtigde met myn rechter; maar het Lighaam was zó ſlibberig, dat ik het niet vaſt genoeg houden kon.

Verpligt zynde, om myn Linkerhand uit te haalen, zo dikwils als de vaſthouding losliet, om den *Haak* te bezorgen, dat hy de Lyderes of myn Hand niet beſchaadigde, zulks matte my zodanig af, dat ik verpligt was, twee of drie reizen te ruſten. Op het laatſt myn Hand verder opwaards, dan te vooren gebragt hebbende, om de zaak na te ſpooren, zo bragt ik den *Haak* weder binnen, en verkreeg een vaſthouding boven de Schouderen; toen haalde ik myn Hand laager, en vatte de *Wervelen* van den Rug. Door deze houdingen, zo haalde ik het Lighaam en het Hoofd neederwaards, en om dat het Kind niet groot was, zo volgde het gemakkelyk.

Ik heb ſederd dien Tyd eenige Gevallen van dezelve ſoort gehad, in welke de Verlosſing tegen gehouden wierd, door de Zwelling van den Buik; maar ik trok aan de *Beenen* met meerder vóórzorge; want als ik dit toeval vreesde, dan haalde ik het neederwaards met den *Stompen* of *Scherpen Haak*.

TIENDE GEVAL.

Waarin het Aangezigt *vóórkwam; de* Vrouw *uitgeput was, door de* Vloeijing; *de* Moedermond *met de* Schaar *opgeknipt, en het* Kind *by de* Voeten *gehaald wierd; in 't Jaar* 1744.

De *Vroedvrouw* onderrichte my, dat zy was gehaald geweeſt omtrend twee Uuren in den Morgenſtond, en dat zy de Vrouw in Arbeid vond, met een kleine verſcheining van *Bloeding*; maar dat die aanwies, wanneer de *Weden* opwakkerden.

Zy beduide de Vrinden, dat de Lyderes in groot gevaar was, en des morgens omtrend ten elf Uuren, wierd ik gehaald: de Vliezen waren gebrooken, waarna de ontlaſting verminderde. Ten tyde van eene *Wede* onderſloeg ik haar, en vond dat het Aangezigt van 't Kind vóórkwam. De *Moedermond* omtrend de omtrek van een halve Kroon geöpend was, dezelve liet zich geſpannen en zeer dun bevoelen.

Dit was haar éérſte Kind, en de Arbeid begon twee Maanden vóór haar vollen tyd.

Haar

Haar Pols was klein en zwak, en had ook op verſcheiden tyden *Flaauwtens* gehad, maar ſcheen toen wat te beteren, wanneer men zeide dat 'er meer by-ſtand gehaald was, want zy bad ernſtelyk om onderſteund te worden.

Ik ordeneerde om haar nu en dan een weinig *heete roode Wyn* te geven; en wagten om te zien, of de *Weden* wederöm wilde komen, wanneer haar kragten weer wat aangewonnen waren.

En bovendien ſchreef ik haar een *Anodyne* en *Aſtringerende Mixtur* vóór, van *Tinct. Roſar. Unc.* iv. *Aq. Nucis Moſchat. Unc.* iß. *Laud. Liq. Gt.* x. *Syrp. o Mecon. Drachm.* ß. om alle half Uuren, hier van twee *Leepelen vol* te gebruiken.

Ik wierd twee Uuren daarna wederöm gehaald, en onderricht, dat alſchoon zy ſtil lag, zy noch geen Slaap genooten had; en dat de *Flaauwtens* weeröm kwamen.

Vermits zy nu in een gedreigt wordend gevaar ſcheen te zyn, zo beproefde ik, om dat zy op haar zyde lag, den *Moedermond* te openen; en door myn onderneeming, ſcheen hier op een ligte *Wede* te volgen; maar vindende dat deze geen vermogen had, zo opende ik allengskens den *Schedemond*, tot dat ik myn Hand in de *Schede* kon brengen, en toen begon ik den *Moedermond*, met de Vingeren van myn Linkerhand, in de gedaante van een Kegel, uit te zetten; maar alſchoon de *Moedermond* zodanig geöpend was, tot inlaating van myn' Vinger en Duim, en dien zo dun gelyk een dubbeld ſtuk Parkement op het gevoel was, zo kon ik hem niet verder openen, ſchoon ik voortging denzelven by tuſſchenpoſen, en op een langzaame wyze uit te zetten. Vindende dat de *Vloeijing* wederkwam, en bevreeſt zynde dat zy omkomen zoude, indien ik haar niet ſpoedig verloſte, zo verklaarde ik zulks aan de Vrinden, dat dit de eenigſte kans was tot behoud van haar leven. Ik ondernam den Arbeid wederöm, en oeffende grooter magt dan te vóóren; maar het was om niet: ik kon niets verder doen, om dat ik de kramp en een vermoeidheid in de Vingeren van beide myne Handen kreeg.

Terwyl ik ruſte, begon ik te bedenken, dat ik ondervonden had, dat 'er eenige van myn Lyderesſen, herſtelden, in gevallen, waar de *Baarmoeder* ſcheurde door de uitzetting, en dat ſommige van dezelve van gelyken herſtelden, zonder dat 'er eenige onvoordeelige toevallen op volgden. Om dat dezelve te vóóren, zo dun op het gevoel ſcheen te zyn, zo wiſt ik 'er geen ándere weg op, dan eene inſnyding in den *Moedermond* te doen. Eer ik deze onderneeming deed, zo bragt ik twee Vingeren van myn Linkerhand in denzelven, en met myn rechter bragt ik de Blaaden van de Schaar, tuſſchen die Vingeren. Met dezen tragte ik de Deelen te doorſnyden; maar vindende, dat ik niet kon beletten, dat ik door den *Rand* heen ſnee, zo bragt ik één van de punten twee of drie Lynen van den *Rand* binnen, en de ándere aan de buiten zyde, en door ſnee dat gedeelte, hetwelk aan de linker zyde was, maar een weinig vóórwaards,

tot

tot vóórkoming van een ſcheuring, die daarná kon vóórvallen welke de *Blaas*, *Rechtendarm* en groote Vaten aan de zyde van de *Baarmoeder* kon beſchaadigen.

De Schaar uitgehaald hebbende, bragt ik myn Linkerhand binnen, en vond, dat het opgeknipte gedeelte allengskens zó veel ruimte verleende, om myn Hand binnen te laaten, doch bezwaarlyk, en met eenige moeite in de *Baarmoeder*, waarin ik het Kind gemakkelyk keerde, en by de Voeten verloſte; maar hetzelve was dood.

Alſchoon 'er een zeer groote ontlaſting was, nochtans verminderde die langzamelyk, na dat de *Moederkoek* verloſt was. Zy bleef in een zwakke en *flaauwächtige* omſtandigheid tot den Avond, wanneer zy in een kleine Sluimering geraakte; maar wierd nu en dan overvallen van koude en hitte. Ik gaf haar op verſcheiden tyden, een weinig van de vóórnoemde *Anodyne Mixtur*; als ook eenige *heete Wyn* en *Kieken Zop*, om haar te onderſteunen, en haar uitgeputte *Vloeiſtoffen* aan te doen winnen.

Den volgenden Dag, om dat de *koude huiveringen* ééns om de drie of vier Uuren wederóm kwamen, zo verórdeneerde ik haar wat *Extract* van de *Cortex*, te ontbinden in *roode Wyn*, en dit aan haar, tuſſchen de *huiveringen*, in te geven.

De ontlaſting wierd bedaard; maar zy, al te veel uitgemergeld zynde, overleed den volgenden Dag.

(Zie het 8ſte en 16de *Geval*, van deze *Verzameling*; als ook het 28ſte *Geval*, van de 31ſte *Verzameling*, en van gelyke de 33ſte No. 2. het 9de en 8ſte *Geval* van de 40ſte *Verzameling*.)

ELFDE GEVAL.

Waarin het Hoofd *vóórkwam; het* Kind *groot was, en de* Voeten *vóórgebragt wierden; maar het* Lighaam *ſcheide, voor het grootſte gedeelte van 't* Hoofd, *eer het laatſte* Verloſt *was af.* 1733.

Ik wierd in den Avond by eene Vrouw, van byna veertig Jaaren oud, gehaald, die in Arbeid van haar éérſte Kind was.

De *Vroedvrouw* onderrichte my, dat zy al twee Dagen by de Lyderes geweeſt was; en dat de *Weden* ſederd des Morgens, na dat de Wateren ontlaſt waren, ſtreng hadden geweeſt; maar dat het Hoofd hoog lag, en niets meer vorderde.

Ik vernam door ándere verhaalen, dat de Vrouw te vroeg tot den Arbeid aan-

aangezet was geweeſt en zeer afgemat was. Ik voelde beide, den *Moeder*- en *Schedemond* grootelyks geöpend, door den Arbeid van de *Vroedvrouw*, wanneer zy gezegt had, hart te werken, om het Hoofd neederwaards te brengen, het welk boven den *Rand* van 't *Bekken* lag.

De Vrouw, te veel door de vrugteloose *Weden* afgemat, en verzwakt zynde, zo heb ik haar te Bed gelegt, om te beproeven, of ik eenige ruſt kon verwekken, en verzogt haar om niet neederwaards te persſen, dan wanneer haar de *Weden* daartoe noodzaakten. Naardien zy Hardlyvig, haar Pols vol en ſneller dan gewoonlyk, en haar Huid heet en droog was, zo wierd zy aanſtonds *Adergelaaten*, en verkreeg een groote ruimte door een *Cliſteer*. Zy genoot dikwils eene *verfriſende Slaap*, tot des Morgens, tusſchen de *Weden* in, die ſtrenger begonnen te worden, maar deede noch zeer weinig vóórdeel in 't voortgaan van 't Hoofd.

De *Weden* wederöm afneemende, zo was ik bedugt, dat indien ik langer wagte, de Moeder ſpoedig in gevaar zoude geraaken; en my niet kunnende verbeelden dat het Kind zo groot was, zo dagt ik dat het beeter zoude zyn te beproeven, om het by de Voeten te Verlosſen. Ik oeffende derhalven een grootte kragt tot de Keering van 't Kind, als ook tot de neederbrenging van de *Beenen*, en vangelyken, na het vóórnoemde, tot de verlosſing van 't Lighaam en de Armen; waar door ik verpligt was om verſcheiden ryzen te ruſten. Ik gebruikte daarná alle bedenkelyke vóórzorge, om het Hoofd neederwaards te brengen, en het Kind te behouden; maar op het laatſt, was ik verpligt, om myn kragt te vermeerderen, en de Vrouw te Verlosſen, en nam toen minder zorg voor 't Kind. Door deze laatſte geweldige pogingen, zo begonnen beide de *Onderkaak*, en de Hals af te ſcheiden. Ik was verpligt uit te ſcheiden, toen ik vond dat één van de Gewrigten van den Hals geheellyk afgezonderd was, en dat omtrend de eene helft van het terug gebleevene door ſcheurde. Ik dagt, het zoude nu gemakkelyker zyn, om den *Haak* in 't Hoofd te veſtigen, dan wanneer hetzelve van het Lighaam geſcheiden was; want ſchoon de vaſthouding aan den Hals gering was, evenwel hield hetzelven 't Hoofd bepaald. Ik onderrichte een byſtander om het Lighaam van 't Kind op te houden, terwyl ik myn Linkerhand tusſchen hetzelven, en de rechter zyde van de *Schede* inbragt, na dat de Vrouw in een half zittenden en half liggenden ſtand was. Toen bragt ik den *Scherpen Haak* binnen, en Verloſte het Hoofd, ſchoon niet zonder een groot gedeelte magts te gebruiken, en moeite te hebben, om den *Haak* te veſtigen, welke een rechte was.

Zelfs, indien ik op dien tyd het gebruik van de Tang gekend had, zo zoude die in dit Geval van geen dienſt hebben kunnen zyn, om dat het te groot, en te weinig in 't *Bekken* gezakt was. Myn misſlag lag, in het niet langer te wagten; want ik heb ſederd veele Gevallen gehad, waar ik geduldig wagte, dat het Hoofd vorderde, en door behulp der *Weden*, of met de *Tang* Verloſte. Het *Bekken* was in dit Geval niet eng.

TWAALF-

TWAALFDE GEVAL.

Waarin het Hoofd *vóórkwam; het* Bekken *mismaakt was; het* Kind *gekeerd en by de* Voeten *gehaald wierd*, 1746.

Deze Vrouw was aanmerkelyk lang, en naar het uitterlyk aanzien, wel gevormd om Kinderen te *Baaren;* maar op de ondervraging, na de Verlosſing, zo ontdekte ik, dat zy in de vier of vyf éérſte Jaaren van haar Kindsheid, ziek en zwakkelyk was geweeſt.

Ik wierd by haar gehaald, toen zy alreeds een langen tyd in Arbeid was geweeſt van haar éérſte Kind, en ik was verpligt het Hoofd te verminderen, eer ik het kon Verlosſen. Ik wierd ſpoediger gehaald, toen zy in Arbeid was van haar twééde Kind; en ſchoon het Hoofd vóórkwam, zo beproefde ik om hetzelve te behouden, door het by de *Beenen* te haalen. Het Lighaam volgde met moeite, uit oorzaak, van de vóórüitſteeking van het laatſte *Wervelbeen* der *Lendenen* met het *Heiligbeen.* Na dat ik het Lighaam neederwaards had gebragt, zo tragte ik, eêr de Armen neederwaards kwamen, het Hoofd te doen voortgaan, éérſt door de neederwaards haaling van de Schouderen, toen zy in een half zittenden en half liggenden ſtand lag; verder beproefde ik het Vóórhoofd neederwaards te brengen, door de ópwaards drukking: vindende, dat het Vóórhoofd tegen het mismaakte gedeelte tegen gehouden wierd, zo tragten ik hetzelve, met myn' Vingeren, naar de zyde te drukken, maar de Armen vulden de beide zyde van 't *Bekken* by den *Rand* op, zo dat ik verpligt was, om éérſt beide de Armen neederwaards te haalen, tot verkreiging van meerder ruimte. Na het Vóórhoofd naar de rechter zyde te hebben gedrukt, welke de wydſte ſcheen te zyn, zo bragt ik de Vingeren in den mond van 't Kind en begon, gelyk in 't vóórgaande Geval te trekken, op eene vóórzigtige wyze; maar vindende, dat ik het niet neederwaards haalen konde, zo wende ik meer en meer kragt aan, tot dat zich de Hals begaf, en het onmogelyk was, om 't Kind te behouden. Ik was dan verpligt om de *Krommen Scherpen Haak* in te brengen, hetwelk de éérſte geleegendheid was, dat ik denzelven gebruiken konde, na dat ik den rechten verlaaten had, en vond denzelven buitengemeen dienſtig, by deze geleegenheid; want inplaate van denzelven aan de zyde van 't Hoofd te veſtigen, zo ging hy ópwaards tot den *Pylnaad* welken denzelven openſcheurde, en maakte een groote opening, en had aan de *Beenderen* van 't Vóórhoofd een vaſter houding. Door deze handelwyze, wierden de *Herſſenen* ſpoedig ontlaſt, en 't Hoofd viel tezamen en wierd gemakkelyk Verloſt.

Ik wierd wederöm gehaald in een derde Geval; en het Hoofd vóórkomende, zo handelde ik in de Verlosſing, met alle vóórzorgen die gemeld zyn, in

draalende of moeijelyke Gevallen, tot dat ik voor het grootſte gedeelte afgemat was; maar na dit alles, was ik op het laatſt verpligt, om de Verlosſing te doen, gelyk in haar éérſten Arbeid.

Alle de Kinderen waren groot. In haar vierde bevrugting, kwam zy gelukkig in de zevende Maand in Arbeid, ingevolge van een loslyvigheid of een bovenmaten *Buikzuivering*, veróorzaakt door het eeten van de fruit. Het Kind, ſchoon het Hoofd met veel moeite, door den Doorgang ging, nochtans was het in leven; en zy is zedert dien tyd niet weder bevrugt geweeſt.

(Zie het *Geval* van de 34ſte *Verzameling*, als ook het vóórgaande van deze.)

DERTIENDE GEVAL,

tot vervulling van 't EERSTE GEVAL.

Waarin ik gehaald wierd, door den Heer H. *in* G—— *Street in 't Jaar* 1749. *by een jonge* Vrouw, *die in* Arbeid *was van haar éérſte* Kind; *hebbende een eng* Bekken; *en het* Lighaam Verloſt *was.*

De *Heer* H. wierd gehaald, omtrend ten twee of drie Uuren, in den Morgenſtond, en vond één *Been* van 't Kind vóórkomen; maar toen hy beproefde om het Lighaam van 't Kind neederwaards te haalen. Zo vond hy, dat hetzelve groot, en 't *Bekken* eng was. Hy zond aanſtonds om den *Heer* W. in de *Bishopsgate-ſtreet*, die het Lighaam neederwaards bragt; maar konde het Hoofd niet Verlosſen; noch te zy verkoozen om een groote kragt te oeffenen, uit vreeze om hetzelven van 't Lighaam te ſcheiden. Bovendien verkoos de *Heer* H—. om in den beginne niet te haaſtig te zyn, om dat hy een Vreemdeling was; en den *Heer* W. was juiſt éérſt gekomen van een lange reis, en zeer afgemat.

Ik gehaald wordende, kwam omtrent ten agt Uuren, en hield de twee *Heeren* 'er by. Beide, de *Heer* H—. en de *Heer* W—. hadden acht Jaaren te vóóren myne onderwyzingen bygewoond. Ik was bleide dat ik vond, dat 'er geen *Vloeijing*, dat de Vrouw noch ſterk, en niet af was, en dat de Arbeid noch tegenwoordig was.

Ik had haar dwars op het Bedde gelegt, haare Billen een weinig over de zyde heen, en twee van de *Heeren* onderſteunden haare *Beenen*, en één van hun onderſteunde haar Lighaam, eer dat ik myn Hand in de *Schede* bragt.

Ik vond dat het Aangezigt áchterwaards, een weinig naar de linker zyde van 't *Bekken* lag. En ik voelde, dat het ónderſte *Wervelbeen* der *Lenden*, en

en het ópperſte gedeelte van 't *Heiligbeen*, zo veel vóóruit ſtond, dat het onmogelyk was, om het Hoofd te verlosſen, zonder den omtrek te verminderen. Om dat het bleek aan de *Navelſtreng*, dat het Kind Dood was, zo zoude het dwaaslyk geweeſt zyn, om de Vrouw en ons zelfs af te matten, door het ongeſchonden ter Waereld te willen brengen.

Ik drukte de einden van myn' Vingeren, die alreeds in de *Schede* waren, langs den *Schedemond* ópwaards, maar doch met veel moeite, door dat dezelve ſtrengelyk om het onderſte gedeelte van 't Hoofd tezaamgekrompen was; maar, door de groote des Hoofds, en de engheid des *Bekkens*, zo wierden zy zeer veel gedrukt. En toen poogde ik om het Hoofd hoger ópwaards te doen reizen, tot verkreiging van meerder ruimte, maar konde niet, ſchoon ik al een groot gedeelte magts oeffende. Toen vatte ik het Handvatzel van den *Scherpen Haak*, in myn Linkerhand, en bragt denzelven, met de punt naar het Kinds Hoofd gekeerd binnen; maar by de eerſte onderneeming, konde ik denzelven niet langs de Vingeren kreigen, dus haalde ik hem 'er weder uit, om meerder ruimte te maaken, maar de *Moedermond* beklemde het Hoofd wederöm zodanig, dat ik 'er het end van den *Haak*, niet in kon kreigen. Ik poogde wederöm het Hoofd met alle kragt ópwaards te brengen, en met groote moeite rees het een weinig hooger; een omſtandigheid, welke meerder ruimte verleende; de *Haak* ging door den *Moedermond* heen, maar niet zonder kneuſing van myne Vingeren; en de punt glee een weinig naar de eene zyde: welke ik weder naar het Hoofd wende. Toen ik 'er myn' Vingeren uithaalde, zo ging de punt gemakkelyker ópwaards, en ik voelden denzelven glyden langs den *Kruin* des Hoofds.

Toen haalde ik myn Rechterhand neederwaards, en vatte daarmede het Handvatzel van den *Haak*; ik gebruikte dezelve vóórzorge gelyk beſchreeven is, in 't 2de *Geval*, en verloſte hetzelve op gelyke wyze, door den punt vaſt te veſtigen, en plaatſten het holle gedeelte van den *Haak* over het Vóórhoofd.

Door de trekking wierd het Hoofd op dezelve wyze geöpend, en verloſt, maar niet dan met veel moeiten. De uitwendige Deelen waren zeer gezwollen maar niet geſcheurd.

Den *Heer* H—. drie of vier Dagen daar na geſprooken hebbende, verhaalde my, dat de oppervlakte van de *Schaamlippen*, bleek en doodſch geworden waren: maar ik hoorde daarna, dat door de opligging van *Pap* en *Stovingen*, de ontſteeking verdween, en de Vrouw herſtelde.

De *Heer* H—, onderrigte my ook, dat hy geloofde, dat de *Heer* W. niet zo zeer afgemat, als wel bevreesd was, dat het Hoofd in de *Baarmoeder* zoude terug blyven; een Geval van die natuur heb ik eenigen tyd te vóóren ontmoet, in welke de Vrouw omkwam.

DERTIENDE GEVAL.

Of 30ste *Verzameling*, ZESDE GEVAL.

Uit de Proeven van EDENBURGH, het 4de *Deel*, 33ste *Art.*

Waarin buitengevaat Bloed *op de* Baarmoeder *lag; en van de* Dikte *eener* Baarmoeder *in een moeijelyk* Geval, *medegedeeld door den* Heer JOHN PAISLEY Heelmeester *te* GLASGOW.

De Schryvers zyn zeer verschillend over de dikte en dunte der *Baarmoeder* van een zwangere Vrouw. Sommigen met MAURICEAU en DIONIS houden staande, dat dezelve dunner word, naar mate zy uitzet, terwyl anderen; en ik mag zeggen dat byna alle *Ontleeders* verzeekeren, dat dezelve na maten de Vrouw in haar bevrugting vorderd, dikker word en wel het dikst, ten tyde van den Arbeid is: of om my beeter uit te drukken, dat in de verscheiden staaten der uitzetting de dikte van de zyde der *Baarmoeder* dezelve evenredigheid behoud tot deszelfs holte, gelyk in een natuurlyken staat, de Boesem en Vaten naar evenredigheid vergroot zyn, gelyk de *Baarmoeder* uitgezet is. Ik zeg, om dat dit eenige gelegenheid gegeven heeft tot twisten, onder de Ontleeders, zo dagt ik wel te doen, aan *Uwlieden* de volgende Historie van eene Vrouw, die onder den Arbeid overleed, mede te deelen; waar ik gelegendheid had, de dikte van dezelve na te spooren, en ter zelver tyd te ontdekken een doodelyke misslag, van de *Vroedvrouw*, die haar bystond, welke, door te laat om behoorlyke bystand te verzoeken, de oorzaak was, van het ongelukkig omkomen, van Moeder en Kind.

Op den 19de Juny 1730, wierd ik by eene in Arbeid zynde Vrouw gehaald, die omtrend van een middelbaaren ouderdom was; van een kleine gestalte, en zeer vet, welke al verscheiden Kinderen had gehad, en vond haar in een buitengemeene zwakke omstandigheid, met een koude zweeting en geweldige Flaauwtens, haar Ledematen koud, zonder eenige Pols en onvermoogend om één woord te uiten, schoon zy eenige teekens gaf, van met my te willen spreeken. De *Vroedvrouw*, die haar bediend had ging, toen 'er om my gezonden wierd weg, en liet eene jonge Vrouw, die haar Leerling was, haar plaats bekleeden, welke my het volgende van dees Arme Vrouw mede deelde; te weeten: Dat zy verscheiden Dagen in Arbeid was geweest, en dat de *Vroedvrouw* geduurig verbeelde, dat de zaaken op een zeer goeden weg waren, en dat het Kind gelyk zy dagt, in een zeer rechten stand was, doch na het breeken van de Vliezen,

zen, zo vorderde des Kinds Hoofd, door de ſtrengſte *Weden*, niets. Hieröm beſchuldigde zy de Moeder, dat zy niet ſterk genoeg neederwaards perſte, als de *Weden* op haar aanvielen, of anders, vóórgeevende dat de *Weden* te zwak en te flaauw waren; en om dat 'er geen *Vloeijing* was, daaröm vreesde zy nooit eenig gevaar, en om die rede bedroog, en hield zy de Vrinden op, met die hoop, van een goeden uitſlag, van maar een weinig geduld te hebben; en om dat zy een groote bezigheid aan de Hand had, zo heeft zy de arme Vrouw dikwils een geheele halve Dag verlaaten, en by haar wederkomſt waren alle dingen noch in dezelve ligging als zy het gelaaten had.

Van den éérſten Dag af aan, dat de Vrouw aangetaſt wierd van de *Weden*, tot op den vyfden Dag toe, had zy byna geen Droppel Pis gelooſt; om welke rede, de *Vroedvrouw*, vermoedende dat dit de oorzaak was van de tegenhouding der Verlosſing, na een *Kruidmengwinkel* zond, om een *ſterk prikkelende Mixtur*, tot opwakkering van haar *Weden* en Pis te verwekken, zynde verzeekerd dat alle zaaken recht, en maar alleenig de *Weden* te zwak, gelyk zy zonder twyffel waren, wanneer de Vrouw zo lang in Arbeid geweeſt was. Dit mede geen uitwerking hebbende, zo wierd 'er een noch ſterker gehaald, dat vangelyken niet ſlaagden; alle zaaken in denzelven ſtaat blyvende, uitgezonderd, dat de Vrouw dagelyks in kragten afnam, tot den zesden Dag, wanneer ik in het midden van den Nagt gehaald wierd, wanneer ik haar in dezelve omſtandigheden gelyk bovengemeld is, vond. Het is klaar, dat wanneer de zaaken in dezen ſtaat gebragt waren, de arme Vrouw, niet zo veel kragten over had, dat zy den Arbeid konde uitſtaan, om haar in een bekwaamen ſtand te brengen, tot de Verlosſing, en dat het niet mogelyk was, om haar verligting toe te brengen. Ik gaf de Vrinden hier kennis van, en verzekerde hun, dat het zinneloosheid zoude zyn, jets in deze omſtandigheden te onderneemen, zynde overtuigd, dat zy niet boven een kwartier Uur konde leven; hetwelk gebeurde, want zy overleed binnen weinig Minuten daarná. Den volgenden Dag verkreeg ik van de Vrinden vryheid, om haar te mogen openen, en na dat ik de Bekleedzelen des Buiks doorſneeden, en omgeſlaagen had, zo was ik verwonderd een zwart vliesächtig Lighaam te ontmoeten, gelykende na *geronnen Bloed*, ('t welk het ook inderdaad was,) bedekkende het vóórſte gedeelte van de *Baarmoeder*, ſchoon dezelven door het Kind zeer veel uitgezet was: welke ik gemakkelyk in eene *Koek* van de *Baarmoeder* ſcheide, en toen het uitgeſpreid op de Tafel lag, zo was hetzelve omtrend één en één vierde Voet lang, één Voet breed, en één vierde van een' Duim dik. Of dit ontſtond van de ontlaſting van 't *Bloed*, uit de zelfſtandigheid van de *Baarmoeder*, door de ſterke drukking, ten tyden als de *Weden* geweldig waren, dan of van de openbarſting der kleine Vaten der *Baarmoeder*, of eenige ándere Deelen van den Buik, kan ik niet bepaalen, want ik kon, na het naauwkeurigſte onderzoek dat ik dee, geen de minſte ſchein van een geborſten vat ontdekken; noch daar was ook geen *Droppel Bloeds*, in een gedeelte van de Holligheid des Buiks te vinden. Ik weet niet, of dit een zaak is, die altoos waargenomen word, in

zul-

zulke Gevallen; want ik heb vóór noch ná dien tyd geen geleg enheid gehad, zodanig een Onderwerp te onderzoeken; ſchoon het buiten twyffel een zaak is, die in zeer moeijelyke geboortens ligt gebeuren kan; en dan behoefd men zich; over de geweldige *Naweden*, *Koorts*, *Ontſteekingen*, en derzelver gevolgen die zig openbaaren niet te verwonderen; want in zulk eene ſlegte geſteldheid van Lighaam, gelyk Vrouwen in deze omſtandigheden, in 't algemeen, bevonden worden te zyn, kan men naauwelyks onderſtellen, dat *geronnen Bloed* gemakkelyk ontbonden kan worden, en wederóm, door de opſlurpende Vaten opgenomen worden, in zulk eene groote Holte, gelyk de Buik is; om dat, door deszelfs ſtilſtand en verrotting, een groote menigte van kwaade toevallen, kan veroorzaakt worden; zynde de oorzaak daar van, geheel buiten het vermogen van den *Geneesheer*, om gekend te kunnen worden: en ik weet niet, of dit niet wel één van de vóórnaamſte oorzaaken van deze menigvuldige Wanörders en Sterfgevallen zyn, die dikwils volgen ná eenige geweldige en moeijelyke geboorte; ſchoon 'er menig ándere welbekende oorzaaken genoeg zyn, welke, om ſoortgelykende uitwerkzelen te weeg te brengen, in ſtaat zyn.

Dit verſchynzel my noch nooit onder het Lezen, noch in de Practyk vóórgekomen zynde, zo dagt ik, dat het niet ondienſtig zoude zyn, de Waereld daarvan kennis te geeven, om die geenen, die meer bekwaamheid en meer tyd en gelegendheid hebben, om bekwaame onderwerpen te bekomen, aan te ſpooren tot het onderzoeken, of zulks dikwils gebeurdt; vóór hoe ver de vóórnoemde oorzaaken recht zyn; of aan wat vóór ándere oorzaaken dit waarſchynelyk kan toegeſchreeven worden; door wat vóór Teekenen het kan ontdekt worden; wat vóór eene wyze van geneezen, in zulk een Geval, van dienſt zoude kunnen zyn, en ſoortgelykende.

Toen ik dit *geronnen Bloed* had weg genomen, ontdekte ik een groote zak vol met Water, liggende langs de zyde van de *Baarmoeder*, boven de *Darmen*, en bereikte de hoogte der Nier aan de rechter zyde. Denzelven rondöm bevoelende, zo ontdekte ik hem, aan het bovenſte gedeelte, rondöm los te zyn, en ſcheen zyn oorſpronk uit de *Pubes* te neemen, daar hy alleen zyn vaſthegting had. Denzelven nader onderzoekende bleek dit de *Pisblaas* te zyn, die tot zulk eene groote uitgerekt, en aan een zyde gedrukt was, door de perſſing der *Baarmoeder*, tegen het vóórſte gedeelte des Buiks. Dezelve openende, en de Pis die 'er in bevat was meetende, niet minder dan agt *Engelſche Pinten* of een *Schotſche Quart* bevatte. De *Baarmoeder* was zeer digt, om het Kind zamengetrokken; en by het openen van den *Bodem*, tot aan den *Hals* van dezelven, zo vond ik hem, op de dunſte plaats ten minſte een half Duim dik te zyn, ſchoon veel dikker in den *Bodem*, alwaar ik de openingen der Trompette zó groot vond, dat ik 'er gemakkelyk de punt van myn' kleinen Vinger konde inbrengen. De *Moederkoek* was aan het vóórſte gedeelte des *Bodems* gehegt. De Vliezen waren

ren lang te vóóren gebroken geweeſt, dus konde ik niet verwagten het *Pisvlies* te zullen vinden.

Het Kind was in den Doorgang nedergezakt, genoegzaam op een natuurlyke wyze, alleen met deszelfs Hoofd, een weinig ſchuins naar de ééne zyde gekeerd, zo dat een gedeelte van 't *Vóórhoofds-* en *Wandbeenderen* van de rechter zyde op de *Schaambeenderen*, en op den *Hals* der *Blaas* ruſte; en door het geweld van de *Weden*, waren deze *Beenderen* zó ſterk tegens de *Schaambeenderen* gedrukt, dat 'er een aanmerkelyke indrukking in dezelven, en een *Ontſteeking* van één' Duim of twee rondöm de gekneusde Deelen verwekt was.

Ik geloof, dat ik hier niet behoef by te voegen, dat, indien hier bytyds gezonden was geweeſt, de uitzetting van de *Blaas* zoude hebben konnen vóórgekomen zyn, door de *Pis* met de *Catheter* te ontlaſten; en indien des Kinds Hoofd niet gemakkelyk voort had gewild, dat men dan het Kind gekeerd, en by de Voeten konde uitgehaald hebben, gelyk men gewoon is te doen, in ſoortgelykende Gevallen.

Hieröm moet men de *Vroedvrouwen* aanraaden, op een behoorlyken tyd naar byſtand om te zien; vóórnamelyk, in een Geval van deze natuur, waar beide Moeder en Kinds leven, in zulk een groot gevaar is, ſchoon geen *Vloeijing* tegenwoordig, om dat het een van de moeijelykſte Gevallen is, die in de Verlosſing gebeuren kunnen, en hierdoor kunnen zy twee levens behouden, en haar eigen achting verzekeren.

Het vóórnoemde kan mede voor *Genees-* en *Heelmeeſters* tot een waarſchouwing verſtrekken, van niet te veel op het zeggen, van de *Vroedvrouwen* te vertrouwen, die te dikwils vóórgeven, dat alles wél ſtaat, en dat 'er maar alleenig eenige *Middelen* noodig zyn, om de *Weden* op te wakkeren, die zy onderſtellen te weinig en te zwak te zyn, om dat het Hoofd door de *Weden* niet laager zakt, terwyl het aan de vóórnoemde oorzaak kan toe geſchreeven worden, zo wél als aan ánderen, door de werkdaadige Schryveren gemeld, wanneer het geven van *ſoortgelykende Middelen* van ſlegte gevolgen kan zyn.

VEERTIENDE GEVAL,

Tot vervulling van 't VYFDE GEVAL.

Zynde van eene Vrouw, *van vyf-en-dertig Jaren oud in* BROAD ST. GILLES's; *waar de* Arm *van 't* Kind *vóórkwam, die afgetrokken en het* Hoofd Verloſt *wierd, met den* Scherpen Haak.

De Vliezen waren gebrooken, en de Wateren álle ontlaſt, eer dat ik ge-

haald wierd. De *Vroedvrouw* verhaalde my, dat de Billen vóórkwamen. Een ander *Heer* gehaald zynde, maar hy vreezende, dat het op een moeijelyken Arbeid zou uitdraaijen, verliet haar, waaröp 'er om my gezonden wierd.

Toen ik de Vrouw 'onderſloeg, zo verbeelde ik my, in 't éérſt dat 'er één *Been* en *Heup* vóórkwam, maar onder de trekking aan 't onderſtelde *Been*, 't welk in de *Schede lag*, zo vond ik het een' Arm te zyn, die zeer gezwollen was. Het ſcheen my zeer duidelyk toe, dat de *Vroedvrouw* zeer geweldig aan dien Arm getrokken had, om dat dezelve zo gezwollen was, en de einden van de *Beenderen* aan den Schouder en Elleboog, tot een aanmerkelyken afſtand, uitgerekt waren. Zy had, na vrugteloose onderneemingen, tot uithaaling van 't Kind, den Arm dubbeld ópwaards in de *Schede* gebragt. Toen ik haar zeide, dat het een Arm was, zo verklaarde zy de Toonen gevoelt te hebben leggen, gelyk als zy haar verbeelde met het *Been*. Hoewel, om dat het myn Werk was de Vrouw te Verlosſen, zeide ik niets meer.

Ik lag de Vrouw, in een half liggenden en half zittenden ſtand dwars op het Bed; twee Vrouwen onderſteunden haar *Beenen*, en *Deyën;* haar *Billen* laagen verheeven en waren een weinig over de zyde van 't Bed heen gebragt. In 't éérſt beproefde ik om myn Rechterhand tusſchen de Arm en 't *Heiligbeen* in te brengen, maar ik kon niet tot in de *Baarmoeder* doordringen, om de dikte van den Arm, en de vóórüitſteeking van het ópperſte gedeelte van het *Heiligbeen*, met het laatſte *Wervelbeen*, van de *Lendenen*: het was de Linkerärm die nederwaards hong; de linker Schouder was in den *Rand* geperſt; de vóórſte Deelen van 't Kind, waren na den Buik en linker zyde van de Moeder gekeerd.

Vindende, na herhaalde poogingen, dat ik myn Hand niet ópwaards kon kreigen, en dat 'er meerder ruimte aan de zyde van 't *Bekken* was, zo draaide ik haar op de linker zyde. Ik vernieuwden myn poogingen; maar het *Bekken* te eng, en de Arm te veel gezwollen zynde, zo was ik verpligt, 'er uit te ſcheiden, en met vóórzigtigheid en by graaden voort te vaaren, op dat ik de kragt uit myn Armen niet mogt verliezen, door te veel, en te lang op een tyd te werken. Vervolgens beproefde ik, om den Arm ópwaards in de *Baarmoeder* te brengen; maar de zamenkrimping van de laatſt genoemde, was zó groot, dat het te vergeefs was, om op deze wyze te willen ſlagen.

Om dat de Vrouw een *Vloeijing* had, en haar Pols ſwak was, zo ruſte ik vyf Minuten, geduurende dewelke, ik overwoog, dat het Kind zeer waarſchynelyk dood was, of ſpoedig overleiden zoude; want de Arm was zeer gezwollen, en verrekt in de *Leeden;* alsmede was ook de *Meconium*, volgens het zeggen van de *Vroedvrouw*, vier of vyf Uuren te vóóren ontlaſt; en om dat het *Bekken* buitengemeen eng was, zo was het zeer waarſchynelyk dat ik het Hoofd niet kon Verlosſen, zonder het behulp van de *Haak*. Alle de-

ze

ze omſtandigheden deeden my beſluiten, dat het raadzaam was den Arm aan den Schouder van 't Lighaam te ſcheiden.

Om dit met grooter gemak te doen, zo haalde ik den Arm met een groot gedeelte magts neederwaards, bragt myn Hand onder denzelven in de *Schede*, en myn' Vinger tot den Schouder; maar myn' Vingeren wierden zo gedrukt tusſchen denzelven en de vóórüitſteeking van de vóórnoemde *Beenderen*, dat ik denzelven met de Schaar niet afſcheiden konde; en onder myne poogingen om myn Hand ópwaards te brengen, zo vond ik dat de Vóórärm, my het meeſt belemmerde, zo ſcheide ik dezen in den *Elleboog* af. Na een Minuut of twee geruſt te hebben, zo poogde ik wederöm, om den Arm en Schouder ópwaards te brengen; den Arm drukte ik naar het Lighaam toe, en de Schouder maakte een weinig ruimte: maar op dezen tyd myn Arm, een weinig verzwakt, en myn Hand bezet met de Kramp, en een weinig gekneuſt, zynde tegen het áchterſte gedeelte van de vóórüitſteeking van de *Beenderen*, zo draaide ik haar wederöm van haar Rug op de rechter zyde, en beproefde zulks met myn Linkerhand, maar deze was in kleiner tyd onbekwamer, dan myn ándere.

Meer dan ééns, draaide ik haar wederöm, op de linker zyde en ruſte omtrent vyf of zes Minuten. Ik ontdekte dat de *Vloeijing* begonnen was, dus was 'er dan geen tyd van uitſtel; ik bragt myn Rechterhand in de *Schede*, maar de áchterwaards zynde *Beenderen* verhinderden noch myn Hand. Na myn Hand een weinig meer na den Buik toegedraaid te hebben, zo kreeg ik wederöm den gevouwen Arm ópwaards naar den Schouder toe, en beide reezen zó hoog, dat myn Hand ruimte te verkreeg, om ópwaards naar den *Bodem* der *Baarmoeder*, te kunnen komen. De Spieren van het dikke gedeelte van myn Arm, wierden zodaanig gedrukt, dat indien ik de Voeten niet ſpoediger gevonden had, denzelven wederöm, uit zoude hebben moeten haalen. Ik greep de *Hiel* en 't vóórſte gedeelte van de Voet, tusſchen myn' vóórſte en middelſte Vingeren, en bragt dezelve in de *Schede*. Toen ruſte ik een kleinen tyd, en by trappen veſtigde ik een ſtrik om denzelven. Ik was waarlyk, in 't midden van dees laatſte onderneeming, bedugt dat ik deze Handelwyze zoude moeten opgeven, den *Scherpen Haak* hebben moeten inbrengen, die te veſtigen in de *Borſt* of *Ribben*, en door deze *Middelen* het Lighaam neederwaards in de *Schede* te haalen. De Voet, door behulp van den ſtrik gemakkelyk neederwaards gehaald zynde, zo bragt ik myn Rechterhand binnen, en door de Schouder en 't Hoofd, met deze, en door de trekking aan den ſtrik, met myn ándere Hand, die buiten de *Schede* was, zo bragt ik de Billen, tot aan den *Rand* van 't *Bekken* neederwaards. Na een tweede ruſting van weinig Minuten, zo vatte ik de holte van 't *Rechterbeen*, met myn Linkerhand, en bragt de Vingeren van myn ándere, aan de buite zyde van de linkere *Lieſch* in; maar na verſcheiden poogingen, zo kon ik die *Heup* niet doen vorderen. Toen bragt ik de groote kromte van den *Stompen Haak*, aan de buiten zyde van de *Lieſch* in denzelven: toen ik voelende, dat de *Stompe Punt* des *Haaks*, tusſchen de Deyën was, zo wond ik een *Doek* rondöm den

Haak, en een ándere rondöm het *Rechterbeen*, en trok aan beide met groote kragt, bragt het Lighaam en de Schouderen neederwaards, tot buiten den *Sskedemond*.

Het Weder was aanmerkelyk koud, na het Jaargety, daar was zeer weinig Vuur; en nochtans zweete ik zodanig, dat ik myn kleederen moeſt uittrekken, en myn Paruik afzetten, een Japon aantrekken en een dunne Servet op myn Hoofd zetten. Toen poogde ik om het Hoofd te verlosſen, door de inbrenging van de vóórſte en middelſte Vingeren van myn Rechterhand, in des Kinds Mond, dewelke na het áchterſte en zydelingſche gedeelte van 't *Bekken* gekeerd lag, maar kon hetzelven niet beweegen. Ik bragt toen beide de Armen van 't Kind neederwaards en myn Rechterhand in de *Schede*, en de punten van myn' Vingeren gingen door den *Moedermond* heen, langs het Aangezigt van 't Kind. Onder deze bewerking verleende my ééne van de Vrouwen, door het ophouden van 't Kind, meerder ruimte in den Arbeid. Ik bragt met myn linkere een *krommen Haak* binnen, welken een dikke houten Handvatzel had, de punt naar het Kinds Aangezigt gekeerd, langs den *Kruin* van 't Hoofd ópwaards; denzelven veſtigden ik op het Hoofd; maar vindende dat de punt een weinig naar de zyde gekeerd was, zo plaatſte ik hem in de midden, door het Handvatzel naar den Bilnaad te brengen, en het ópperſte einde des *Haaks*, met het Handvatzel in een verbeelde Lyn, met het midden tuſſchen den *Navel*, en 't *Maagkuiltje* van de Vrouw te doen ſtaan. Toen dit verricht was, zo haalde ik 'er myn Rechterhand uit, en met denzelven vatte ik het Handvatzel van den *Haak*; en lag het Lighaam van 't Kind op myn Rechterarm; ik plaatſte twee Vingeren van myn linkere Hand aan een ieder zyde, van des Kinds *Hals*, en over de Schouderen heen, en begon te trekken met beide myn Handen, in 't éérſt zagtelyks, tot dat ik vond dat de punt van de *Haak*, eene vaſthouding in 't Hoofd had. Ik vermeerderde de kragt van trekking met den *Haak*, en vond dat dezelve omtrend twee of drie Duimen neederwaards kwam, zonder dat het Hoofd zakte. Na gedagten dat de punt niet in de *Hersſenpan* geveſtigt is geweeſt: maar alleenig in de Bekleedzelen van 't Hoofd; ik bragt denzelven ópwaards naar dezelve plaats en herhaalde myn pogingen; hy kwam neederwaards gelyk te vóóren maar hield vaſt boven het Vóórhoofd; toen ruſte ik, en daarna begon ik te trekken, beide met de *Haak* en Lighaam van 't Kind, met grooter magt. Ik ontdekte dat 'er iets van de Hersſenen ontlaſte, en het Hoofd een weinig lager zakte. Ik hield aan met ruſten en trekken by beurten, tot dat het Hoofd verkleinde en tezamen gedrukt was in een kleinder omtrek. Na dat hetzelve door het naauwe gedeelte van den *Rand* gekomen was, zo verloſte het met groot gemak. De *Moederkoek*, die alreeds los was, wierd aanſtonds in de *Schede* geperſt. Ik vatte de *Navelſtreng* met de ééne Hand, en den *Rand* van de *Moederkoek* met de Vingeren van de ándere, door welke handelwyze hy zeer ſpoedig uitgehaald wierd. De *Baarmoeder* trok zeer ſchielyk weder tezamen tot een kleiner omtrek. Ik onderzogt den Bilnaad met myn Vingeren, en vond dat hy

niet

niet in 't minſt geborſten of geſcheurd was. De Vrouw ſtond alle deze onderneemingen met een groote moed door; haar Pols bleef wél en ſterk; de ontlaſting van *Bloed* was niet groot, en deed inderdaad dienſt, want de Deelen wierden door hetzelven beſmeuld en verzagt.

Toen ik het Kind onderzogt, zo vond ik dat de *kromte* van den *Haak*, met de punt langs het Vóórhoofd was gegaan, en digt by de *Kruin* geveſtigt was geweeſt, en dezelve had het Hoofd open geſcheurd, langs de geheele *Pylnaad*, door de *Fontanella* heen, en geveſtigt tegen het dikke gedeelte des *Vóórhoofds-Been*, hetwelk een rechte *Haak* niet zo gemakkelyk zoude verrigt hebben. De opening was omtrend drie Duimen lang, en omtrend een derde of vierde gedeelte van de Hersſenen waren ontlaſt. Ik beval de Vrouw haar ſtil te houden, en dikwils *warme Kandeel* te Drinken. Ik wierd twee Dagen daarna gehaald, en vond haar Pols ſtreng ſnel en hard, met een Pyn in haar Rug, Buik en Hoofd, en een moeijelyke *Ademhaaling*; maar zy had geen zier Ruſt noch zweet verkreegen: zy verhaalde my, dat noch zy, noch één van haar Zuſters konde zweeten, of daartoe gebragt worden: de ontlaſting was anders zeer wél geweeſt, maar was die Dag, meer dan gewoonlyk, verminderd. Ik gaf haar te raad, dat zy zig aanſtonds twaalf Oncen *Bloed* uit den Arm moeſt laaten afſtappen, en overvloedig *Garſte water* of *Gruël* Drinken. De *Kraambewaarſter* had haar zeer weinig Drinken toegediend. Zy wierd zeer ſpoedig verligt, en herſtelde veel beeter, dan ik verwagte. Zy was een kleine Vrouw, en, zo als ik beſeffen kon, door de moeijelykheid onder het doorpaſſeeren van myn Hand, zo was de afſtand van het *Heiligbeen* tot het *Schaambeen* niet boven de drie Duimen en één half, of drie vierde wyd. Indien ik niet verſcheiden malen geruſt, en met vóórzigtigheid en overleg gehandeld had, dan zoude ik gemiſt hebben, indien ik het Kind gekeerd had; en indien ik met groot geweld aan 't Lighaam getrokken had, hetwelk, om het te openen, en uit een zo eng *Bekken* te haalen, zeer veel moeite zoude gekoſt hebben.

VYFTIENDE GEVAL.

Tot vervulling van 't VYFDE GEVAL.

Waarin de Arm *vóórkwam*, *de* Schouder *vóór 't* Hoofd *genomen*, *en de* Arm *afgetrokken wierd: medegedeeld door een* Brief *van den* Heer MUDGE *geſchreeven te* PLYMOUTH, *in 't Jaar* 1749.

Hy wierd omtrend ten acht Uuren in den Morgenſtond by eene Vrouw gezonden, welke den geheelen Nagt door in Arbeid was geweeſt, en de Vliezen waren omtrend acht Uuren te vóóren gebroken. Haar Pols was middelmatig ſterk,

doch zeer ſnel, en haar Aangezigt zeer rood; een omſtandigheid, die ontſtond door het Drinken van meenigvuldige geeſtachtige *Dranken.*

By de onderſlaaning, zo vond hy voor het grootſte gedeelte, den linker Arm, benevens den *Navelſtreng*, die koud, ſlap, en zonder de minſte klopping der Vaten was, buiten den *Schedemond* hangen. Het Hoofd (zo als hy zig inbeelde,) was aanmerkelyk neederwaards gezakt, en wel zodanig, dat hy dagt, dat de natuur vermogend zoude zyn, om hetzelve vóórwaards te persſen. Om die rede verliet hy haar, en ſchreef eenige *Medicynen* vóór, om tyd te winnen. Hy wierd gehaald omtrend ten elf Uuren, en vond geen verändering, uitgezonderd, dat de Pols wat zwakker was, dus dat hy beſloot haar te Verlosſen. Hebbende zyn Hand ingebragt, en bewoog denzelven rondöm dat geen wat hy dagt het Hoofd te zyn, hetwelk zich los bevoelde, en volkomen het *Bekken* opvulde, hy veſtigde de Tang met zo veel vóórdeel en gemak, gelyk hy had gedaan in vóórgaande Gevallen; maar het Werktuig ſlipten twee of drie reizen af, zo dat hy zyn onderneeming ſtaakte en beproefde om het te keeren, en by de Voeten te haalen. Echter, om dat den Doorgang opgevuld was, zo was hy verpligt, om den Arm van de Schouder te draaijen.

Toen hy, met groote moeite, zyn Hand in de *Baarmoeder* drukte, zo ontdekte hy dat hetzelven, het ópperſte en áchterſte gedeelte van de Schouder was, dat tot aan den *Ruggegraat* neederwaards geperſt wierd en volkomelyk gevormd was, na de binnen omtrek van 't *Bekken.* Dit had hy den heelen tyd door, voor het Hoofd gehouden, hetwelk hy nu vond te liggen boven het rechter *Schaambeen*, en de Voeten naar den *Bodem* der *Baarmoeder* gekeerd.

Met groote moeite, bragt hy het rechter *Been* neederwaards, en door de trekking aan 't zelven, en terzelver tyd door het opdrukken van den Schouder, zo haalde hy het Kind ſpoedig uit.

De *Operatie*, duurde omtrend twaalf Minuten, en het Kind was volkomen verrot.

Het overige van dit Geval is opgeteekend *in de drie-en-veertigſte Verzameling*, No. 1. het 2de *Geval.*

ZES-

ZESTIENDE GEVAL.

Tot vervulling van 't TIENDE GEVAL.

Waarin de Vrouw *een* Vloeijing *had; één* Arm *van 't* Kind *vóórkwam, en de* Moedermond *opgeknipt wierd.* 1746.

De Vrouw was in Arbeid van haar éérſte Kind; in de áchtſte Maand van haar Dragt, en des Kinds Arm kwam vóór. Zy wierd overvallen, door een *Vloeijing;* en had verſcheiden Uuren in Arbeid geweeſt. De Vliezen braken, waarna de *Bloedſtorting* een weinig bedaarde; en de Arm wierd in de *Schede* neederwaards geperſt. De *Moedermond* was omtrend één en één half Duim, of ter breette van een Kroon geöpend, en was aan den *Rand* op 't gevoel niet dikker dan een dik ſtuk *Perkament.*

Na haar in een half zittenden en half liggenden ſtand, bezorgt te hebben, zo bragt ik allengskens myn Hand in de *Schede;* en daarná myn' Vingeren in de *Moedermond.* Welken ik poogde zagtelyk uit te zetten, door de ópwaards drukking van myne Vingeren in de gedaante van een Kegel; maar tot myn verwondering, zo vond ik denzelven zo onrekbaar, dat ik dien in 't minſt niet verwyden kon.

Toen oeffende ik grooter kragt, en herhaalde dezelve verſcheiden reizen met een en dezelfde Hand, tot dat die door de Kramp aangetaſt wierd, en toen met de ándere, maar alles was te vergeefs.

Na nu gemiſt te hebben, in alle deze onderneemingen, en my te binnen brengende, de vóórgaande ondervindingen van eenige Gevallen, daar by zulk een geweld, de *Moedermond* geſcheurd wierde, en de Vrouwen herſtelden, ſchoon zelfs daar de *Moedermond* veel dikker was, zo dagt ik dat het raadzaamer zoude zyn, om de Schaar in te brengen, en den *Rand* van denzelven door te knippen. Die *Operatie* volbragt zynde, zo verkreeg ik ruimte, om myn Handin de *Baarmoeder* te brengen. Toen keerde ik het Kind en Verloſte hetzelve by de Voeten, welke zeer verſlapt waren, zynde het Kind den voorgaanden Nagt overleeden. De Vrouw ſcheen een weinig te bekomen; maar klaagde noch over pyn en ſmerte. Omtrend den vierden dag wierd zy aangetaſt van geweldige Hoofdpynen en een ſnelle Pols; maar een *Aderlating* op den Arm herſtelde haar: op den vyfdendag na de *Lating* wierd zy zeer ſpoedig door een *Buikloop* overvallen, welke haar zeer verzwakte; maar dezelve wierd geſtuit door *Anodyne* en *Cordiale Medicynen:* de *Koorts* wederkomende, zo wierd zy wederöm *Adergelaten*, op den zesden Dag; maar de *Buikloop* kwam op den zeevenden Dag wederöm, welke haar zodanig aantaſte, dat zy aanſtonds overleed.

Dit

Dit was de tweede reis, dat ik den *Moedermond* had doorgeknipt, wanneer ik buiten ſtaat was denzelven te verwyden, na wel verzekerd te zyn geweeſt, dat dezelve zeer dun, en de verwyding, van geen de minſte nut was. Schoon ik niet ſlaagde in de 35ſte *Verzameling*, het 1ode *Geval*, zo ſchreef ik de Dood van de Lyderes, in dat Geval, toe aan haar groote zwakte en uitputting door de groote *Bloedſtorting*, die zy ondergaan had, voor de Verlosſing, maar ik hoopte, om dat deze Vrouw ſterker was, dat dezelve handelwyze beeter zoude gelukken; vóórnamelyk om dat het Kind in dit Geval, by de Voeten moeſt gehaald worden. Ik zeg, ik had ondervonden, dat dezelve aanmerkelyk ſcheurde, en evenwel de Vrouw herſtelde; ik overdagt daarna, om dat de Lyderes geen zo groote *Vloeijing* had, dat ik langer had behooren te wagten, om de *Weden* den Schouder neederwaards te laaten persſen, en aldus de Deelen meerder te laten verwyden. Niet twyffelende, of de geweldige kragt, die in 't éérſt door de *Weden* geoeffend wierd tot de verwyding, en de verdere verwydingen, toen ik myn Hand inbragt, hebben een *Ontſteeking*, *Pyn* en *Koorts*, die in een *Buikloop* eindigde, te wege gebragt.

Het is intusſchen een moeijelyke zaak in de *Vroedkunde*, om te weeten, hoe lang men de Verlosſing uitſtellen mag, wanneer 'er een *Vloeijing* tegenwoordig is, vóórnamelyk wanneer het Kind tegennatuurlyk vóórkomt, en 'er *Weden* zyn: om dat, indien wy te ſpoedig verlosſen, en de Vrouw ſtierf, dan blood ſtaan voor nadenken, dat wy de Lyderes zouden behouden hebben, indien wy de *Weden* de Deelen hadden laten uitzetten; en wanneer wy de Verlosſing te lang uitſtellen, en de Vrouw is te veel verzwakt door de *Vloeijing*, dan zyn wy gereed te denken, dat zy zou behouden zyn geweeſt, indien wy de Verlosſing ſpoediger gedaan hadden.

Wy vinden in Gevallen, waar het Kind wél vóórkomt, dat de *Vloeijing* gemeenelyk verminderd of ſtopt, na de breeking der Vliezen; en als daarop het Hoofd neederwaards geperſt word, dan word de Vrouw voor 't grootſte gedeelte gemakkelyk Verloſt; maar wanneer een tegennatuurlyke ſtand de Verlosſing verhinderd, en alſchoon het geweld van de *Vloeijing* is verminderd, na het ontlaſten van de Wateren, en 'er een ontlaſting nablyft, die lang aanhoud dan, zal de Lyderes omkomen. Dit *Noodlottige Geval* is hier ingevoegd, gelyk andere *Waarſchouwingen*, voor *jonge Vroedmeeſters*. Zie het 8ſte *Geval*, van deze *Verzameling:* als ook de 31ſte *Verzameling* het 28ſte *Geval:* en de 40ſte *Verzameling*, het 8ſte *Geval:* van gelyke de 33ſte *Verzameling*, No. 2. het 9de *Geval.*

ZEVEN-

ZEVENTIENDE GEVAL.

Tot vervulling van 't VYFDE GEVAL.

In welke na dat het Kind *by de* Voeten *was gehaald, het* Hoofd Verloſt *wierd met den* Scherpen Haak: *medegedeeld in een* Brief *van den* Heer MUDGE, *te* PLYMOUTH. 1746.

Hy wierd gehaald by eene zeer kleine Vrouw, die zeer mismaakt was, zy had twee Dagen in Arbeid geweeſt, en de Wateren waren zeven Uuren te vóóren ontlaſt: haar Pols was buitengemeen zwak en gering, zynde zulks veröorzaakt door een zeer groote *Vloeijing*.

Hy vond den Rechterärm in de *Schede*, benevens de *Navelſtreng*, en de Klopping in dezelve verzekerde hem, dat het Kind in 't leven was. Hy bragt, na een groote afmatting, de *Beenen* en 't Lighaam neederwaards. Toen beproefde hy om het Hoofd te Verloſen, in 't éérſt met groote vóórzorge tot behouding van 't Kind; maar het *Bekken* zeer eng zynde, zo zat het Hoofd zo vaſt, gelyk een onbeweeglyke Wig; hy vermeerderde zyn kragt, en ondervond een grooter vermoeijing dan hy beſchryven kon.

Hy poogde om den *Haak* in te brengen, en dien te veſtigen in 't ópperſte gedeelte van 't Hoofd; maar zyn kragt was zodanig uitgeput, en het *Bekken* zo eng, dat hy denzelven niet hoog genoeg brengen konde; doch hy veſtigde hem aan de *Onderkaak*, en volbragt de Verloſing, door middel van zyn uiterſte kragt. De Arbeid duurde omtrent vyf-en-twintig Minuten. De Moeder was in één week volmaakt wél.

ACHTTIENDE GEVAL.

Tot vervulling van 't NEEGENDE GEVAL.

Waarin een Kind *gekeerd wierd, in* Berwick-Street: *het* Aangezigt *kwam vóór; maar daar men, ná de* Keering, *verpligt was, om het* Hoofd *met den* Scherpen Haak *te haalen* 1749.

De Vrouw was reeds verſcheiden Uuren in Arbeid geweeſt, vóór dat de Vliezen gebroken waren. De *Heer* MOORE nu SIMPSON, wien ik had onderwezen, en aangehouden met oogmerk, om alle de Leerlingen te verzellen, op

den weg van onderwyzing, wierd het éérſt gehaald. Tien van de *Heeren* waren by haar. Eer dat de Vliezen gebrooken waren, kon men bezwaarlyk een gedeelte van 't Kind ontdekken.

Ik gehaald zynde, onderſloeg ik haar, en kon eenige Deelen van 't Kind voelen, die boven de *Schaambeenderen* laagen; maar kon niet onderſcheiden of dat geene wat vóórkwam, het Hoofd was. Toen de Vliezen braken, kwam hetzelve een weinig lager; maar om dat het niet geheel rond en hard op 't gevoel was, gelyk een Hoofd en noch hoog zat, ſchoon zy ſtrenge *Wede* had, zo dagt ik dat het raadzamer was, van niet langer te wagten, voornamelyk, om dat de Vrouw uit haar zelfs aan hem verhaalde, dat in haar vóórgaanden Arbeid, welk haar éérſte was, een *Heer* gehaald wierd, die verpligt was, om het Kind ſtukswyze te Verlosſen.

Toen ik haar aan 't Voeteneinde van 't Bedde had gebragt, alwaar de meeſte ruimte was, liet ik twee Leerlingen haare *Beenen* ophouden; ik knielde, en onder een ieder *Wede*, bragt ik myn Rechterhand in de gedaante van een Kegel, by kleine gedeeltens, in de *Schede*. Toen ontdekte ik, dat het Aangezigt en de Hals, met de Kin aan de linker zyde van 't *Bekken* waren; ik bemerkte de *Beenderen* inwaards, ter plaatze, alwaar het laatſte *Wervelbeen* van de *Lenden* zig met het ópperſte gedeelte van 't *Heiligbeen* veréenigt, welke een *Scherpen Hoek* vormde, die de oorzaak was, dat het Hoofd niet lager kon zakken; maar alſchoon ik het *Bekken* eng vond, nochtans ſcheen het Hoofd op 't gevoel klein te zyn; en om dat het te hoog voor de Tang lag, zo was 'er geen mogelykheid om het Kind te behouden, dan door de Keering van hetzelve, en het by de Voeten te haalen. Het Aangezigt vulde het ópperſte gedeelte van 't *Bekken*, zodanig, dat een gedeelte van de Wateren opgeſtopt wierde, in de *Baarmoeder*, zo dat, toen ik het Hoofd ópwaards bragt, zo was het met groote moeite, dat ik hetzelve kon doen reizen, tot aan den *Bodem* der *Baarmoeder*. Door hetzelve ſnellelyk ópwaards te brengen, zo vulde het dikke gedeelte van myn Arm den *Schedemond* en de *Schede* op; zo dat de noch terug geblevene Wateren opgeſtopt wierden, tot dat ik het Kind gekeerd kreeg, met de *Billen* en *Beenen* naar het ónderſte gedeelte. Deze verloſte ik gemakkelyk, en verwagte desgelyks het Hoofd vyliglyk uit te zullen haalen, ſchoon het *Bekken* eng was. Ik bragt de *Kin* een weinigje naar de linker zyde, en twee van myn' Vingeren des Rechterhand in des Kinds Mond, en met myn Linkerhand vatte ik het Lighaam. Ik begon in 't éérſt te trekken, met eene kleine kragt, maar toen het Hoofd hier door niets vorderde, zo was ik verpligt, by aanhoudendheid, myn kragt te vermeerderen, maar het was van geen dienſt. Ik ruſten een weinig en trok daarna met ál myn magt, tot dat de Vingeren van myn Rechterhand zich begonnen te begeeven; toen veränderde ik van Hand, maar zonder vóórdeel. Ik ruſte en veränderde wederöm van Hand, en hield aan met trekken, tot dat ik vond dat den *Hals* en *Onderkaak* hun begonnen te begeven. Om dat het nu te vergeefs was, meerder zulke beproevingen te onderneemen, vermits het Kind niet in leven

kon

kon blyven, zo haalde ik het met den *Haak*, op dezelve wyze, gelyk beſchreeven is, in de twee laatſte Gevallen. De vóórſte en middelſte Vingers van myn Rechterhand waren zodanig verrekt, door de groote kragt van trekking in den Mond, dat zy eenige Dagen gezwollen waren in 't Lid, digt by de Rug van myn Hand, zo dat ik dezelve bezwaarlyk beweegen kon. Den volgenden Dag was het Lid van myn *Elleboog* en *Schouder* desgelyks gezwollen. De Vrouw herſtelde.

NEGENTIENDE GEVAL.

Tot vervulling van 't ELFDE GEVAL, en *Verzameling* 33. No. 1. het 4de *Geval.*

Waarin één Kind *met den* Haak Verloſt *wierd*, *om dat hetzelve zeer* Gezwollen *en* Verrot *was*, *na het* Overlyden *in de* Baarmoeder; *den* 12 Auguſt. 1749. in NEWTONIRS-LANE.

De Vrouw was geſchopt en geſlaagen, tegen haare geheime Deelen, drie Weeken te vóóren, hetwelk een groote Zwelling aan de *Schaamlippen* veröorzaakt had. Zy had haar Kind in geen veertien, of zeſtien Dagen beweegen gevoeld. Eenige van de *Heeren*, die my opwagten, waren twee of drie reizen eenige Dagen, voor de Verloſing gehaald geweeſt, maar vonden, dat het noch geen rechte Arbeid was: zy was *Adergelaaten*, en daar was een *Pap* op de Zwelling gelegt, 't welk haar verligte, zodanig dat het ten eenemaal verdweenen was, eer zy in Arbeid kwam. Zy was zwak en af, had zeer weinig gegeeten of gedronken, ſedert dat zy de kneuſing aan haar Buik ontvangen had; hetwelk haar verhinderd had, te bedelen langs de ſtraat, gelyk te vóóren.

By de *onderſtaning*, vond ik den *Moedermond* zeer veel geöpend, en de Vliezen ſcheenen op 't gevoel zeer dik te zyn, zy had verſcheiden Uuren in Arbeid geweeſt, maar om dat zy zwak was, zo konden de *Weden* dezelve niet neederwaards in de *Schede* perſen. Zy was zeer vet. Ik voelde met moeite het Kinds Hoofd, het welk boven, en over de *Schaambeenderen* heen lag, en beneden hetzelve een groote menigte Water.

Ik wagte van 's morgens tien of elf Uuren, tot zeven Uuren in den Avondſtond; maar daar was geen de minſte verändering in de Deelen. Vermits nu de Vrouw zwak was, en ik het Kind verwagte dood te zyn, doordien het Hoofd zo hoog lag, veröorzaakt door de zwelling des Buiks, die door Lugt uitgezet en geſpannen was, welke het Kind in zyn byzondere zwaarte, ligter dan het Water maakte; zo ondernam ik te beproeven, om haar te Verloſen, vóórnamelyk om dat zy te vóóren twee Kinderen had gehad, en volgens haar onderrichting zo waren de-

zelve niet draalende geweeſt: maar verdenkende, dat 'er meerder moeijelykheid mógt voorvallen, zo wagte ik tot dat alle de *Heeren* die my opwagten, by malkander waren. Ik had de Vrouw in een half zittenden en half liggenden ſtand dwars op het Bedde geplaatſt, en haare *Beenen* ópdoen houden, door twee van myn oudſte Leerlingen. Het éérſt, dat ik ondernam, was de Vliezen te breeken, op dat het Hoofd neederwaards geperſt mogt worden, na dat de Wateren ontlaſt waren, en de *Baarmoeder* tezaam gekrompen was; maar vindende de Vliezen hoog ópwaards en taai, en dat de *Schedemond* zich opende, door een kleine magt, zo veränderde ik myn vóórneemen, en bragt myn Rechterhand in de *Schede*, ging met denzelven ópwaards, tot door den *Moedermond* heen, in de *Baarmoeder*.

Na de Vliezen gebroken te hebben, zo ging ik met dezelve binnenhen, en vond dat het Kind dobberende was, in een groote menigte Wateren, welke door myn Arm, die de *Schede* opvulde, opgehouden wierden: toen ik dit ontdekte, zo verhaalde ik aan de Leerlingen, dat de Buik zeer gezwollen, en dat ik van vóórneemen was, om het Hoofd ópwaards naar den *Bodem*, en de *Billen* en *Deyën* neederwaards, in het ónderſte gedeelte van de *Baarmoeder*, en terzelver tyd, het Aangezigt en de vóórſte Deelen van 't Kind, naar het áchterſte deele van de Moeder te brengen. Toen ik de Voeten van 't Kind neederwaards had gebragt, ſtroomden de Wateren, die in de *Baarmoeder* opgeſtopt waren, met een groote kragt, langs myn Arm heen, tot de menigte van drie of vier *Quarts*. Toen bragt ik de *Beenen* buiten den *Schedemond*, en de Opperhuid ſtroopte 'er af. Na een *Doek* om dezelven gewonden te hebben, tragte ik om de *Deyën* en *Billen* neederwaards te haalen, maar kon dezelve niet lager brengen. Ik trok met grooter kragt, maar vond dat de *Beenen* een weinig van de *Deyën* geſcheiden waren. Toen bragt ik de Vingeren van myn Linkerhand langs het áchterſte gedeelte van 't *Bekken*, en vond, dat de omtrek van de Buik, de vóórnaamſte oorzaak was van de tegenhouding; waaróp ik met myn Rechterhand de Schaar inbragt, en doorboorde denzelven met de punt, na welke, een groot gedeelte uitgezette Lugt en Water losgemaakt te hebben, zo haalde ik de Schaar uit, en bragt myn' Vingeren van myn Linkerhand, in de gemaakte opening; aan deze kreeg ik een goede vaſthouding, over de *Schaambeenderen* van de Vrugt en binnen den Buik. Door de trekking met de Vingeren aan deze Deelen, en met myn Rechterhand aan de *Beenen*, zo wierden de *Billen* buiten den *Schedemond* gehaald; maar toen ik vond, dat 'er een affcheiding, aan de *Wervelen* der *Lenden* van het Lighaam van 't Kind was; zo ruſte ik een Minuut of twee, en bragt de Vingeren van myn Linkerhand ópwaards, tot de Borſt van 't Kind; met myn rechtere bragt ik de Punt van den *Scherpen Haak* ópwaards, en veſtigde denzelven in de Borſt, en ſcheurde dezelve en de Ribben open; maar door de trekking aan den *Haak* met myn Rechterhand, en aan de Billen met myn linkere, zo ſcheiden de laatſt genoemde van 't ópperſte gedeelte, van den Lighaam af. Ik vond, ónder de openſcheuring van de Borſt, dat 'er een groote menigte *Water* en *Bloed* zig ontlaſten. De vaſthouding van den *Haak* liet na, en ik beproef-

beproefde om denzelven hooger te veſtigen, maar ieder gedeelte waar aan de *Haak* vaſt was, ſcheurde gemakkelyk af, zo dat ik het Lighaam niet neederwaards kon brengen. Toen was ik verpligt, om den *Haak* uit te haalen, en een weinig te ruſten, want ik kreeg in myn Handen en Armen de Kramp, en een kragteloosheid. Na een weinig van myn afmatting herſteld zynde, zo bragt ik myn Rechterhand in de *Baarmoeder*, en ſpoorden den Schouder na, en bragt een van de Armen neederwaards.

Ik poogde om een ſtrik, over het gewricht te veſtigen; maar hetzelve was zó ſlibberig en het Lighaam lag zó hoog, dat ik die niet buiten den *Schedemond* kon kreigen. Ik bragt wederöm myn Hand binnen, en was voor een kleine poos verleegen, hoe met het meeſte vóórdeel het Lighaam en het Hoofd te Verlosſen was, om dat ieder gedeelte, zo dra 'er de *Haak* in geveſtigt was, afſcheurde. Zonder het Lighaam uit te haalen, beproefde ik om het Hoofd vóór te brengen: maar dit laatſte was zó groot en zó ſlibberig, dat ik het niet neederwaards, en dus het ópperſte gedeelte niet vóór kon doen komen.

Na nu wederöm afgemat zynde, door deze vrugteloose onderneemingen, zo was ik verpligt te ruſten. Waarna ik ondernam den *Haak* wederöm te veſtigen, ten welken einde, ik myn Linkerhand ópwaards, tot de Schouderen binnen bragt, en met myn rechtere kreeg ik de Punt geveſtigt, zó vaſt boven een van hun, en aan het *Sleutelbeen*, dat dezelve niet afglee; maar bragt het Lighaam neederwaards in 't *Bekken*, en buiten den *Schedemond*. Ik trok zagtelyk en met zorgvuldigheid om het Lighaam niet van den *Hals* te ſcheiden, hetwelk dan meer moeite zoude geweeſt zyn, om 't Hoofd te Verlosſen.

Na dat ik de Schouderen buiten den *Schedemond* gekreegen had, zo ruſte ik wederöm om myne kragten niet te veel te verſpillen. Ik bragt twee Vingeren van myn Rechterhand in des Kinds Mond, welke een weinig aan de rechter zyde van 't *Heiligbeen*, en boven den *Rand* van 't *Bekken* was, en met myn Linkerhand, trok ik de Schouderen, om welke een *Doek* gewonden was. Vindende, dat dit het Hoofd niet deed vorderen, en dat beide de *Onderkaak* en *Hals* zich begaven, zo hield ik wederöm op. Toen bragt ik de Vingeren van myn Rechterhand ópwaards, langs het Aangezigt tot het Vóórhoofd van 't Kind, en met myn linkere bragt ik den *Scherpen Haak*, tusſchen hen, tot dat ik de punt boven de *Kruin* van 't Hoofd, kon brengen. Na myn Rechterhand neederwaards gehaald hebbende, toen vatte en hield ik het Handvatzel van den *Haak* met dezelve, en de Schouderen met myn linkere. Ik beproefde verſcheiden reizen, of de *Haak* eene vaſthouding had, en allengskens vermeerderde ik de kragt van trekking, door welke Middelen ik het Hoofd neederwaards in 't *Bekken* bragt, en verloſten hetzelve gelukkiglyk: de *Haak* hield vaſt, naby de *Kruin* van 't Hoofd, en had de Hersſenpan. open geſcheurd, van dat gedeelte door de *Fontanella* tot de *Beenderen* van 't Vóórhoofd. Het was een groote opening, de Hersſenen waren 'er door gedrukt, het Hoofd tezamen

gevallen, en kwam met groot gemak neederwaards. Ik was daarna verpligt, om met veel moeite de *Moederkoek* af te ſcheiden, dewelke vaſt zat aan 't vóórſte gedeelte van de *Baarmoeder:* maar kon de losmaaking niet verrichten, tot dat ik haar, op de linker zyde, gedraaid had. Eén zaak was aanmerkelyk, en hielp my veel, dat op het laatſt een grooter afmatting verhoede; namelyk, een ieder reis als ik myn Hand in de *Baarmoeder* bragt, zo vond ik, dat 'er noch eenige Wateren opgehouden wierden, door de zamenkrimping van de *Baarmoeder*, om het Kind heen; want alſchoon 'er een groote menigte in 't éérſt ontlaſt was, nochtans, als ik myn Hand neederwaards haalde, dan wierden de Deelen van 't Kind, zó beſlooten neederwaards geperſt, dat 'er noch een gedeelte overbleef. Myn grootſte afmatting wierd veröorzaakt, door dat ik verpligt was, dikwils myn Hand neêder-en ópwaards te brengen, zo wel by de afglipping van 't Lighaam als den *Haak*. Indien ik de éérſte Handelwyze had verkooſen, die ik vóórgenomen had te volgen, dan zoude de moeijelykheid byna dezelve geweeſt zyn; want, om dat de Vrouw zwak was, zo zouden de *Weden* het Hoofd niet neederwaards, in het *Bekken* geperſt hebben, kort na de Vliezen gebrooken, en de uitzetting van de Wateren verminderd waren: Bovendien als het Hoofd groot was, en de bekleedzelen deszelven gezwollen waren, dan kon de *Tang* hetzelven niet neederwaards gebragt hebben. Het eenigſte vóórdeel zou hebben geweeſt, na dat het Hoofd geöpend en met den *Haak* uitgehaald was, dat de Schouderen gemakkelyk, met het Werktuig zouden neederwaards gehaald hebben kunnen worden, en vervolgens de Buik op dezelve wyze te openen; na welke 'er geen gevaar zoude geweeſt zyn, als op de ándere wyze, van de nablyving van 't Hoofd. Zie de 33ſte *Verzameling*, No. 1. het 4de *Geval.*

TWINTIGSTE GEVAL.

Tot vervulling van het TWAALFDE GEVAL.

Waarin een Vloeijing *vóór de* Verlosſing *was; het* Kind *gekeerd, en by de* Voeten *gehaald, en het* Hoofd *tegen gehouden wierd, door een* Waterhoofd *den* 25ſte *October* 1747.

Eene Vrouw naby haar vollen tyd zynde, van haar tweede Kind, wierd overvallen van een *Vloeijing*, van *Bloed* uit de *Baarmoeder*, dat agt of tien Dagen aangehouden had. Zy was door ongeluk gebragt, in een zwakkelyke omſtandigheid, en had haar éérſte Kind gezoogt, tot binnen de drie Weeken vóór dezen Arbeid. Toen hetzelve overleed, en haar droefheid gevoegt by het ſpoedig toeval, kort daaröp, was misſchien de oorzaak, van een *Vloeijing* te weeg te brengen.

Toen

Toen ik by haar gehaald wierd, vond ik haar Pols klein en zwak, hoewel niet ſnel, zy had geen *Weden*, maar was overvallen geweeſt met menigvuldige *Braakingen*, welke geholpen hadden, tot het openen van den *Moedermond*. By de onderſlaaning vond ik het Hoofd van 't Kind, met de Vliezen en de Wateren vóórkomende; den *Moedermond* zagt en zeer veel geöpend; om dat zy een groote meenigte *Bloed* ontlaſt had, en 'er geen tegemoetzinning van *Weden* was, zo dagt ik het vyliger voor Moeder en Kind te zyn, haar aanſtonds te Verlosſen, door het Kind te keeren, en by de Voeten te haalen; vóórnamelyk, na dat zy my verhaald had, dat zy van haar éérſte Kind gemakkelyk verloſt was. Ik had weinig moeite om myn Hand in de *Baarmoeder* te brengen, en om dat de Vliezen niet gebrooken waren, zo bragt ik het Hoofd gemakkelyk ópwaards, en haalde de *Beenen* en 't Lighaam neederwaards. Na dat ik den Buik van 't Kind, naar de Moeders Rug gedraaid had, en een vierde meer, en deze vierde weder terug, zo haalde ik toen de *Beenen*, het Lighaam, Schouderen en Armen neederwaards. Toen bragt ik één Vinger in den Mond, en verwagte, om dat zy te vóóren een gemakkelyke Verlosſing had gehad, het het Hoofd met weinig moeite te zullen verlosſen; hebbende éérſt beproefd verſcheiden veilige Handelwyzen, namelyk éérſt om het Vóórhoofd in de Holte van 't *Heiligbeen* te brengen, daarná het Lighaam beide óp- en neederwaards, met een halve ronde draaijing, van gelyke van zyde tot zyde te trekken; toen beproefde ik om het Aangezigt éérſt naar de ééne zyde, en toen naar de ándere te brengen, maar alle deze onderneemingen waren vrugteloos. Ik oeffende grooter kragt, en hield aan, om die aan te doen winnen, tot dat ik vond dat de Hals en Mond zich begonnen te begeven. Toen verklaarde, ik dat het Kind onmogelyk konde behouden worden. Ik bragt myn Linkerhand langs de zyde van 't Kinds Hoofd, tot dat myn' Vingeren den *Moedermond* gepaſſeerd waren, langs welke ik den *Krommen Scherpen Haak*, met deszelfs punt, digt langs het Hoofd, tot het ópperſte gedeelte, inbragt, met hem áchterwaards, om het holle gedeelte van den *Haak* over het Vóórhoofd te plaatzen. Dit gedaan zynde, zo veſtigde ik de punt, in het ópperſte gedeelte boven het Vóórhoofd, toen trok ik zagtelyk om te ontdekken, of dezelve vaſt genoeg hield. Toen ik van zyn vaſthouding verzekerd was, zo trok ik met grooter kragt, en vond de *Beenderen* van de Hersſenpan te zamen gedrukt, en een menigte Water ontlaſten zig: het Vóórhoofd kwam gemakkelyk neederwaards in de holte van 't *Heiligbeen*, en 't Hoofd wierd aanſtonds zonder de Deelen van de Vrouw te ſcheuren verloſt. De *Baarmoeder* kromp ſterk te zamen, zodanig dat de *Moederkoek*, door een geringe trekking aan den *Streng*, in de *Schede* neederwaards gehaald wierd, en ligtelyk verloſte. De *Vloeijing* gemakkelyk geſtuit, en de Vrouw ſtond de *Operatie* beeter uit dan ik verwagte konde.

Het Kinds Hoofd was een derde grooter, dan gewoonlyk, en het was opmerkelyk, dat de *Fontanella* en *Naden* niet anders, dan in een gezond Hoofd waren. de éérſte vooräl niet wyder, en alle de *Beenderen*, waren over malkanderen geſchooven: in 't generaal, wanneer het Hoofd *Waterzugtig* is, dan ſtaan de *Beenderen*

meer

meer of min van malkander, naar maaten de meenigte van het inhoudende. Dr. Brisbam, onderzogt het Hoofd den volgenden Dag, en vond dat 'er niet minder dan een *quart* of *drie Pinten Water*, door de opening van 't Hoofd, die met de Haak gemaakt was, in hetzelve ging. De geheele vóór en áchter Hersfenen waren gezond. De punt van de Haak was geveſtigt geweeſt, aan de zyde van de *Fontanella*, welken dezelve doorboord had. Deze opening ſtond toe, dat de Wateren zig ontlaſteden. De Vrouw ſcheen eenige Dagen op een goeden weg van herſtelling te zyn, geduurende dewelke de Doctor haar onderhanden had, en ſchreef eenige *Medicynen*, om ruſt en zweet te verwekken, vóór; maar zy door de *Kraambewaarſter* kwalyk beſtierd, en verzuimt zynde, zo overviel haar een *Koorts*, en overleed den achttienden of twintigſten Dag, naar de Verlosſing.

EEN-EN-TWINTIGSTE GEVAL.

Tot vervulling van 't Twaalfde Geval.

Waarin het Hoofd *te vroegtydig vóórkwam, het* Kind *gekeerd, en met den* Haak Verloſt *wierd, medegedeeld van den* Heer A —— *geſchreeven te* B —— 1750.

Hy wierd gehaald by eene Vrouw, welke drie of vier Dagen, in een draalenden Arbeid was geweeſt. Alſchoon zy nu en dan Overvallen, van *Flaauwtens* had, nochtans was haar Pols geregeld en ſterk: het Hoofd kwam wél vóór: maar zat zeer hoog, hetwelk hem deed overgaan om het Kind te keeren, en by de Voeten te haalen; dit verëiſchte een groote kragt, en na dat het Lighaam en de Armen verloſt waren, zo was hy op het laatſt verpligt, om het Hoofd met groote kragt ter Waereld te brengen, met behulp van den Haak. Hy zegt, hy had groot berouw, dat hy het Kind gekeerd, en by de Voeten had gehaald, en gewenſcht dat hy langer gewagt had, alzo het hem toeſcheen, dat de Vrouw dan niet in zo een groot gevaar zoude geraakt hebben, gelyk zy kort na de Verlosſing verviel. Hy merkt aan, dat zo hy gewagt had, dat hy dan misſchien geſlaagt zoude hebben met de *Tang*, en indien die had gemiſt, en de Vrouw ingevaar raakte, dat het dan gemakkelyker voor haar zoude geweeſt zyn, (vóórnamelyk, als het Hoofd laag zat, en het *Bekken* eng,) het Hoofd te hebben verminderd, dan door zulk eene groote kragt te oeffenen gevaar te loopen van haar leven; want ſchoon zy herſtelde, het was met groote moeite, en op ál wat hy deed, konde hy zulks niet verwagten.

TWEE-EN-TWINTIGSTE GEVAL.

Zynde een Geval *van gelyke natuur; waarin het* Kind Verloſt *wierd, op dezelve wyze, gelyk in 't vóórgaande* Geval. *Medegedeeld in een* Brief *van den vóórnoemden* Heer *in 't Jaar* 1752.

De Vrouw was den geheelen Dag te vóóren in Arbeid geweeſt, en de Wateren waren verſcheiden Uuren, vóór dat hy gehaald wierd, ontlaſt. Het Hoofd ſtond over de *Schaambeenderen* heen; en de *Weden* waren byna geheel verdweenen. Na haar op de zyde, en haar Heup hooger dan haare Schouderen gelegt te hebben, zo bragt hy gemakkelyk zyn Hand in de *Baarmoeder*, en haalde de *Beenen* en 't Lighaam van 't Kind neederwaards; maar na veele herhaalde beproevingen, en het oeffenen van een groote kragt, zo kon hy het Hoofd niet verloſen; dus verleegen en genoodzaakt den *Haak* in te brengen, welken hy veſtigde aan het linker *Wandbeen*, naby den *Pylnaad;* en op het laatſt, doch niet zonder eenige moeite, verloſte hy het Hoofd. Het Kind was zeer groot, en het *Bekken* eng, door de vóórüitſteeking van het ópperſte gedeelte van 't *Heiligbeen*, en het maakzel der *Beenderen*, aan de vereeniging der *Schaambeenderen*. De *Moederkoek* zat vaſt aan het vóórſte gedeelte van de *Baarmoeder*. De Vrouw herſtelde zeer wél.

Hy ſchryft dat ik deze Handelwyze misſchien beriſpen zoude, om dat hy de Natuur van 't *Bekken* gekend had, en niet anders onderſtellen konde, dan dat het Hoofd te groot en te zeer verbeend was, om zich na zo een enge Doorgang te ſchikken. Hy was in hoop, door de vóórzorge, welke hy oeffende, om de verloſing te doen, zonder den *Haak*, vóórnamelyk, toen hy vond, dat hy het Kind met groot gemak keeren konde. Zie de 34ſte *Verzameling*, No. 2. het 17de *Geval.*

DRIE-EN-TWINTIGSTE GEVAL.

Zynde een derde van dien zelfden Heer, *en gelyk van* Natuur; *waarin het* Kind *ook met den* Haak Verloſt *wierd, in 't Jaar* 1753.

Hy ſchryft my, hy wierd gezonden by eene Vrouw, omtrend in 't midden van den Nagt. De *Vroedvrouw* onderrichte hem, dat, ná de Vliezen gebroken waren, ſchoon de *Weden* ſtreng en persſende, het Hoofd niets vorderde, maar ſtaan bleef op de *Schaambeenderen;* dat zy dikwils getragt had, hetzelven vry te maken, maar ſlaagde niet, daaröm zy beproefd had om hetzelven te keren, maar gemiſt had in haar onderneemingen, en één Hand neederwaards

gebragt had, welke met het Hoofd vaſt geklemd zat, in den Doorgang. By de onderſlaaning, vond hy des Kinds ſtand, gelyk boven gemeld word, en het *Bekken* zeer eng, door de vóóruitſteeking van 't laatſte *Lenden Wervelbeen*, en t óppерſte gedeelte van 't *Heiligbeen*.

Na haar behoorlyk geplaatſt te hebben, poogde hy om 't Hoofd te doen reizen; maar kon het in 't minſt niet doen beweegen: toen poogde hy om zyn Hand aan de zyde in te doen glyden; om dat 'er, (ſchoon het tuſſchen de *Schaambeenderen* en 't *Heiligbeen* geklemt zat,) ruimte was aan ieder zyde van 't *Bekken*, doch hy ſlaagde hierin ook niet. Hy deed toen de Vrouw op de *Knieën* en *Elleboogen* liggen, en met veel moeite bragt hy zyn Hand in; maar hy was verſcheiden reizen verpligt, om dezelve, tot verligtenis der klemming, uit te haalen, door de groote drukking, welke hem de Kramp tewege bragt; dus dit hem buiten ſtaat ſtelde om de Voeten te bereiken. Hoe nu te handelen, in een ſtand, dien hy bezwaarlyk kende? Het Hoofd was niet alleenig zeer hoog opwaards, maar kwam ook niet wél genoeg vóór, om den *Haak* te gebruiken; en de tezamenkrimping was zo ſterk, dat hy byna wanhoopte om de Voeten neederwaards te brengen. Echter, om dat hy dagt, dat dit de beſte weg was, om de Vrouw te verlosſen, zo ondernam hy dezelve meer dan eens, en na veel moeite, zo kwam hy zo ver, dat hy één van de Voeten neederwaards bragt, en den ſtrik boven den *Enklaauw* veſtigde. Toen bragt hy de ándere ook neederwaards, voegde hen te zamen, en haalde het Kind tot aan de Borſt neederwaards, en bereikte den Linkerärm; de rechter met het Hoofd geklemt zynde, gaf hem eenige moeite, en hy vatte den Arm en haalde denzelven, maar het gaf minder bezorgtheid, toen hy vond, dat 'er geen klopping in de *Navelſtreng* was. De Armen neederwaards zynde, zo was de grootſte moeijelykheid (het Hoofd) dat noch ſteeken bleef. Hy bragt een Vinger in des Kinds Mond, en had byna den Hals ontleed; want het zat zo vaſt geklemt, dat hy niets met vóórdeel konde doen. Om welke rede hy een Haak binnen bragt, met welken hy hetzelve verloſte, binnen een korten tyd.

Hy verliet de arme Vrouw, buiten eenige hoop van herſtelling. Zy bekwam inderdaad een weinig omtrent zes of agt Uuren daarna, maar overleed den volgenden Dag.

De twee éérſte Gevallen van den *Heer* A., zyn beide kwalyk beſtierd, en hier ingevoegd, tot waarſchouwing voor ánderen, van te wagten met meerder geduld.

VIER-

VIER-EN-TWINTIGSTE GEVAL.

Waarin het Kind *tegennatuurlyk vóórkwam, en* Verloft *wierd met behulp van den* Scherpen Haak, *medegedeeld, door den* Heer CHARLES CHORLEY *van* SANKEY, LANCASHIRE *den* 13 *May* 1753.

Ik wierd gehaald tot ASHTON naby WIGAN, door een *Heelmeester*, die my zond by ANN MARSH genaamt de klyne Dwerg, omtrend een Yard en negen Duimen lang, en negen-en-dertig Jaaren Oud. De *Vroedvrouw* verhaalde my, dat zy al vier Dagen van haar éérste Kind in Arbeid was geweest; dat het *Been* al twaalf Uuren buiten de geboorte was geweest, en dat de Lyderes nu geene *Weden* had. Ik vond de Hiel tegen de *Schaambeenderen* gekeerd, en het *Balzakje* uithangende en zeer gezwollen.

Na het oeffenen van een groot gedeelte Magt, zo rees het Lighaam van 't Kind ópwaards, hetwelk my meerder ruimte gaf, tot inbrenging van myn' Vingeren tusschen de *Dey*, die ópwaards stond, en het Lighaam. Ik kreeg eindelyk het Lighaam, door tyd te neemen en het oeffenen van al myn kragt, tot aan de Schouderen verloft.

Gewaar wordende, dat het *Kraakbeenige* van de Borst, inwaards gedrukt wierd, door het vóórüitstaande gedeelte van de *Lendewervelen* van de Moeder, zo bragt ik den Arm neederwaards. Ik maakte eene insnyding met de Schaar, in 't áchterste gedeelte van des Kinds Hals, tot inbrenging van den *Krommen Scherpen Haak*, binnen het *groote Gat van 't Hoofd;* maar slaagde niet: na dit gedaan te hebben, zo maakte ik een ándere opening, aan de rechter zyde van den Hals, scheide de Huid met myn' Vingeren hooger ópwaards, dan het Oor was, van malkander, welke een veilige sleuf vormde, tot bevatting van de Punt des Haaks, om vóór te komen, dat de Moeder niet beschaadigt wierd.

Ik bragt den Haak binnen, en scheurde de *Hersenpan* open, en toen het Hoofd verkleind was, zo verlofte ik hetzelve: de Moeder herstelde zeer wél.

ZES-EN-DERTIGSTE VERZAMELING.

(Zie het 1ſte *Deel*, 3de *Boek*, 4de *Hoofddeel*, 5de *Afdeel.* No. 2.)

Van Gevallen *in welke het* Hoofd *nableef*, *in de* Schede *of* Baarmoeder, *en waar het* Lighaam Verloſt *was*, *en hetzelve van het* Hoofd *geſcheiden wierd.*

(Zie de XXXVI. Ontleedkundige PLAAT.)

EERSTE GEVAL.

Waarin het Lighaam *van 't* Hoofd *getrokken wierd*, *en hetzelve in de* Schede *nábleef*, 1724. WISTON.

Eene *Vroedvrouw*, die nooit eenige onderrichtinge in de *Vroedkunde* genooten, en die te vóóren gepocht had, altoos zelf het werk te doen, en nooit wilde een *Vroedmeeſter* tot byſtand haalen, wierd gehaald in een Geval waar het Kind verkeerd vóórkwam. Ná dat zy met groote moeite, het Lighaam neederwaards gebragt had, zo kon zy het Hoofd niet Verloſſen, om dat de Vrouw klein van Maat, en 't Kind groot was. Geduurende den Tyd, van het doen dezer onderneemingen, zo zond de Man in aller haaſt om my. In den tuſſchen tyd, toen de *Vroedvrouw* vond, dat haar poogingen te vergeefs waren, zo ruſte zy, tot herſtelling van haar aſmatting, en zeide aan de byzynde, dat zy nu zoude wagten, op de Hulp der *Weden* van de Vrouw. Eén van de Dienſtboden my van verre ziende, liep naar binnen, en zeide haar dat ik kwam. Zy niet weetende dat ik gehaald was, zo ging zy aanſtonds aan 't werk, en trok aan 't Kind met groote kragt en geweld. Vindende, zo als zy haar inbeelden, dat het Kind zakte, zy riep uit, dat zy nu beeter vaſthouding aan 't Kind had. De Hals van 't Kind ſcheiden, en het Lighaam wierd op zodanige wyze van 't Hoofd getrokken, dat zy op de Vloer neer viel. Toen zy tragte op te ſtaan, zo zeide een van de byſtanders, dat het Hoofd van 't Lighaam was; een omſtandigheid die haar zodanig aangreep, (ſchoon zy van een robuſte geſteldheid was,) dat zy aanſtonds in Flaauwten en Stuipen verviel, en verpligt was te Bed te gaan liggen, in een ánder vertrek. Juiſt op dezen tyd kwam ik in, en was verwonderd het Huis in zulk een verwarring te vinden.

Na onderricht te zyn, wat 'er gebeurd was, zo vond ik dat de Vrouws Pols

Pols zeer goed was, en dat 'er een ontlaſting van *Bloed*, uit de *Baarmoeder* geweeſt was, maar dat nu ontlaſten kwam uit het Kinds Hoofd, hetwelk ik tot myn groote vreugde, in de *Schede* vond liggen. Ik liet haar een weinig liggen, tot haar herſtelling van de vóórgaande afmatting; toen onderzogt ik naar meerder byzonderheden, en ik vond een gedeelte van de Huid des Hals buiten den *Schedemond*. Na dat ik haar in een half zittenden en half liggenden ſtand gebragt had, zo bragt ik de Vingeren van myn' Linkerhand binnen, en vond den Mond aan de rechter zyde, en ónderſte gedeelte van het *Heiligbeen*; bragt twee van myn' Vingeren in dezelve; en beproefden door deze houding het Hoofd uit te haalen: maar vindende, dat zulks niet vermogend genoeg was, en ik bevreeſt was, dat ik de *Onderkaak* zoude afſcheuren, wanneer ik grooter kragt oeffende, zo bragt ik myn' Vingeren verder ópwaards, en wél langs het Aangezigt, en met myn Rechterhand, bragt ik den Haak tot het ópperſte gedeelte van 't Vóórhoofd, binnen. Hier veſtigde ik denzelven; en wederöm de vóórgaande vaſthouding, met myn' Vingeren in den Mond doende, en door de trekking aan hem en den Haak, zo verloſte het Hoofd gemakkelyker dan ik verwagten konde. Na den *Moederkoek* uitgehaald, en de Vrouw in een gemakkelyken ſtand te Bed gelegt hebbende, zo ging ik by de *Vroedvrouw*, en herſtelde haar, door eenige vlugge *Geeſten* in *Water* te geven. Het Kind ſcheen eenige Dagen dood geweeſt te zyn; en ik was verzeekerd, dat indien 'er een andere trekking was geſchied, het Hoofd niet afgeſcheurd zoude hebben.

Dit Toeval was gelukkig voor my, en maakte de *Vroedvrouw* wat zagtzinniger in 't vervolg van tyd.

TWEEDE GEVAL.

Waarin een Hoofd *van een zeer verrot* Lighaam *geſcheiden werd, en in de* Baarmoeder *nábleef, en het* Vóórhoofd *na de* Schaambeenderen *gekeerd was.* CARLOUCK. 1727.

De *Billen* van 't Kind kwamen vóór, met de *Deyën* naar de *Schaamdeelen* gekeerd, en het Lighaam was door de *Weden* neederwaards geperſt; maar de *Vroedvrouw* niet weetende, hoe de vóórſte Deelen van 't Kind, naar de áchterſte Deelen van de *Baarmoeder* te keeren zyn, haalde het neederwaards, zo als het vóórkwam. Het Kind zeer groot zynde, zo oeffende zy een groot gedeelte kragts, tot het verloſſen van 't Hoofd, tot welk zy met de Handen niet vermogend genoeg was, zo veſtigde zy een *Doek* over de Schouderen, en nam een van de omſtanders tot haar hulp, door te trekken met groote kragt, door welke het Lighaam van 't Hoofd ſcheide. Ingevolge van dit Toeval, zo wierd ik aanſtonds gehaald. Ik vond het grootſte gedeelte van 't Hoofd, noch boven den *Rand* des *Bekkens*. De *Vroedvrouw* verhaalde my, dat zy gehoopt had, dat de *Weden* hetzelve Verloſt zouden hebben vóór dat ik kwam, maar dat die haar nu ten eenemaal verlaaten hadden, en dat

'er een *Vloeijing* begonnen was. De Vrouws Pols was een weinig zwak. Ik onderzogt het Ligbaam, en vond dat het Kind ten minſten, tien of twaalf Dagen dood was geweeſt; de *Opperhuid* was *bont* en *blaauw*, en ſtroopte op eenige plaatzen af; en de Vrouw had het Kind ook niet beweegen gevoeld, geduurende al dien tyd. Na haar aangemoedigt, en eenige *warme Wyn* en *Water* gegeven, en haar in een half zittenden en half liggenden ſtand gebragt te hebben, zo bragt ik myn Rechterhand in de *Schede*, en deed het Hoofd tot boven den *Rand* van 't *Bekken* reizen; toen keerde ik het, en bragt het óppersſte gedeelte van 't zelven vóór, met het Aangezigt áchterwaards, een weinig naar de linker zyde toe. Dit verricht zynde, beval ik aan een byſtander, met beide haar Handen te drukken, op den Buik der Lyderes, tot vaſthouding van de *Baarmoeder*, en 't Hoofd, in den vóórnoemden ſtand; toen opende ik het Hoofd met de *Schaar*, en ik ging ópwaards langs het Vóórhoofd en Aangezigt, en bragt den *Stompen Haak* met myn ándere Hand binnen, en veſtigde de punt in den Mond, dewelke nu was gekeerd naar den *Bodem* der *Baarmoeder*. Ik haalde toen myn Rechterhand uit, en vatte het Handvatzel van den *Stompen Haak*, of *Haak* die aan 't ánder einde van denzelven is, en bragt myn' Vingeren van myn Linkerhand, in de gemaakte opening. Met deze twee vaſthoudingen, bragt ik allengskens het Hoofd neederwaards, en verloſte het langzamelyk, doch met eenige moeite. De *Moederkoek* welke gedeeltelyk geſcheiden was, volgde kort daarná. Het Hoofd, in deze *Operatie*, gleed verſcheiden reizen, eer dat ik het recht gekeerd kreeg, tot vóórkoming van 't ópperſte gedeelte, weg. Ik had ook eenige moeite onder het geſtaadige houden van 't Hoofd, om hetzelven met de *Schaar* te openen, door welke ik in beide myne Handen, de Kramp kreegen en zeer vermoeid werden.

DERDE GEVAL.

Zynde van dezelve natuur, gelyk het vóórgaande, maar moeijelyker; om dat het Bekken een weinig mismaakt, en de Deelen zeer gezwollen waren. 1729.

Het Hoofd was van 't Ligbaam geſcheiden, genoegzaam op dezelve wyze als in 't vóórgaande Geval, maar het Aangezigt was naar de rechter zyde gekeerd. Het Hoofd wierd hoog ópwaards opgehouden, om dat het een eng *Bekken* was, en hetzelve wierd gemakkelyk van 't Ligbaam gehaald, door dat het zeer verrot was. Ik wierd niet eerder by deze Vrouw gehaald, dan omtrend vier-en-twintig Uuren ná deze afſcheiding, want de *Vroedvrouw* verzekerde hun, dat de *Weden* vermogend genoeg waren, om het Hoofd; te verloſſen maar de Vrouw zwakker beginnende te worden, en een kleine ontlaſting van *Bloed* zich openbaarende, welke begon te vermeerderen, zo wierd ik gehaald.

Om dat de uitwendige Deelen zeer gezwollen waren, zo bragt ik met moeite myn Hand in de *Schede*, en drukte het Hoofd ópwaards, en keerde de óp-

perſte

perſte Deelen neederwaards, gelyk in 't vóórgaande Geval; maar de Arbeid viel veel zwaarder, door de engheid van 't *Bekken*, en de *Moederkoek* lag los in 't áchterſte gedeelte van de *Baarmoeder*; welken ik verpligt was éérſt uit te haalen, eêr ik het Hoofd in een rechten ſtand, kon brengen. Na dat ik het Hoofd geöpend had, zo kon ik den *Stompen Haak* niet veſtigen, gelyk in 't vóórgaande Geval, maar kreeg een zeer goede vaſthouding aan 't ópperſte gedeelte van 't Oor; en gelukkiglyk, het Hoofd niet zeer groot zynde, zo bragt ik het allengskens lager, toen de Hersſenen zig ontlaſteden, en op 't laatſt verloſte het. De punt van den *Haak* glipte tweemaalen, onder de trekking af; maar in de derde onderneeming, zo kreeg ik een goede vaſthouding, in den buiten hoek van het linker hol des Oogs.

VIERDE GEVAL.

Waarin het Lighaam *van 't* Hoofd, *door het* Mes *geſcheiden wierd*; *de* Vrouw *ging in haar veertigſte Jaar*; *en het* Bekken *was eng*. 1752.

Den Arm van 't Kind kwam vóór. De *Vroedvrouw* zond om een *Heer* in de Buurdt, welke de *Vroedkunde* oeffende, hy was zodanig afgemat, ten tyde toen hy het Kind gekeerd kreeg, en het Lighaam verloſte, dat hy niet in ſtaat was om het Hoofd te verlosſen. In deze omſtandigheid haalde hy den Heer STEED, van 't *Guy's Hoſpital*, welke verſcheiden maalen beproefd had, om het Hoofd, op dezelve wyze, te verlosſen, gelyk beſchreeven is, in de 31ſte *Verzameling*. Hy beproefde hierná, om den *Krommen Scherpen Haak* in te brengen, en in het ópperſte gedeelte te veſtigen, van 't Kinds Hoofd, maar wierd belet door de engheid van 't *Bekken*, welke de Kramp in zyn Hand veröorzaakte, en zyn Hand zodanig afmatte, dat hy niet inſtaat was, dezelve te veſtigen. Na dat de tweede *Heer*, en Hy deze laatſte handelwyze, verſcheiden reizen beproeft hadden, en het Hoofd zeer hoog vonden, en door de Schouderen belet wierden, om met hun Hand hoog genoeg, ópwaards te gaan, om het Werktuig te leiden, zo beſlooten zy op het laatſt, het Lighaam van 't Hoofd te ſcheiden; een *Operatie*, die een van de *Heeren* met een Mes aan 't ónderſte gedeelte van den Hals, tuſſchen de zesde en zevende *Wervelbeen* volbragt; na welke zy wederöm beproefden om den *Haak* te veſtigen, maar zulks ſlaagde niet; daarom beproefde zy om het Hoofd ópwaards te brengen, zodanig dat de *Kruin* neederwaards kwam, om hetzelve met de *Schaar* te openen, gelyk in de vóórgaande Gevallen; maar beide wederöm afgemat zynde, zo waren zy verpligt, om de *Operatie* te ſtaaken, en zonden om my; en in dien tuſſchen tyd verzogten zy, dat de Vrouw zich ſtil zoude houden.

Na haar in een half zitten- en half liggenden ſtand gebragt te hebben, zo bragt ik myn Linkerhand in de *Schede*, en deed het Hoofd reizen, zo hoog als de *Baarmoeder* toe wilde laaten, onder zulks te doen, zo vond ik dat de moeijelykheid,

heid, van 't Hoofd neederwaards te doen komen, ontſtond, doordien het *Bekken* mismaakt was; en dat het ópperſte gedeelte van 't *Heiligbeen*, en de laatſte *Wervel* van de *Lenden*, aanmerkelyk vóórwaards ſtonden.

Na den Mond ontdekt te hebben, zo bragt ik de Vingeren in denzelven, en deze neederwaards draaiende en het Vóórhoofd, naar de rechter zyde aan den *Rand* van 't *Bekken*; toen ſpoorde ik, ópwaards met myn' Vingeren, langs het Aangezigt en Vóórhoofd van 't Kind, alles na, terwyl een byſtander, zagtelyk met beide de Handen, op den Buik van de Vrouw drukte, en ik beproefde, om één van de *Scherpe Haaken* in te brengen: maar vindende, dat de *Schaambeenderen* my zulks beletteden, om denzelven vergenoeg ópwaards te brengen, zo draaide ik haar op de linker zyde, en bragt wederöm den *Haak* met myn Linkerhand op dezelve wyze in. Tuſſchen dezen en des Kinds Hoofd, bragt ik de *Haak* met myn Rechterhand ópwaards, hebbende het Hoofd in de *Baarmoeder* gegreepen, met myn linkere, zynde myn vóórſte en middelſte geplaatſt tegen het rechter *Wandbeen* naby de *Kruin*. Ik veſtigde de punt van myn *Haak*, in dat gedeelte, en na dat ik vond, dat ik de *Hersſenpan* open geſcheurd had, en dat de *Haak* geveſtigt was, zo haalde ik myn Hand uit; veſtigde wederöm den vóórſten en middelſten Vinger in den Mond, en myn Duim onder de *Kin*, en begon te trekken met beide myne Handen, te weeten aan den *Onderkaak* met myn linkere, en aan den *Haak* met myn rechtere; maar vindende, dat het een groot gedeelte magts verëiſchte, zo trok ik, in 't éérſt, op een langzaame en vóórzigtige wyze, zodanig, dat als de *Haak* de *Beenderen* open ſcheurde, 'er tyd zoude zyn, om de *Hersſenen* te ontlaſten, en 't Hoofd in den omtrek te verminderen. Ik oeffende de grootſte kragt aan den *Haak*, en maar een weinig aan den *Onderkaak*, uit vrees om die af te ſcheuren, en de vaſthouding te verliezen, hetwelk een groot vóórdeel is, om het Hoofd ſtevig te houden, en door de kragt, by tusſchenpoozen te vermeerderen, zo begon het Hoofd lager en lager te zakken. Toen ik het neederwaards in 't *Bekken* gebragt had, zo verzogt ik den Byſtander, de Lyderes in een half zittenden en half liggende ſtand te brengen, toen draaiden ik het Vóórhoofd van het rechter *Zitbeen*, naar áchteren in de holte en, 't ónderſte gedeelte van 't *Heiligbeen;* en ſtond op, en trok het Hoofd ópwaards, op een halve krings wyze, van ónder de *Schaambeenderen* vandaan. Eén gelukkige omſtandigheid was 'er in dit Geval, de Vrouw had, den geheelen tyd door, geene *Vloeijing*, en ſtond alle deze pogingen, met een groot ſtandvaſtigheid, door. Vindende, dat de *Moederkoek* niets neederwaards kwam, zo bragt ik myn Hand in de *Baarmoeder*, en vond, dat gedeelte waar het Hoofd had gelegen, noch zeer open. Aan 't ópperſte gedeelte van deze holte, daar vond ik het middel gedeelte der *Baarmoeder*, te zaamgekrompen in de gedaante van een *Zandlooper*, beneden de *Moederkoek*, die aan den *Bodem* vaſt zat. Ik bragt myn Vingeren van myne Rechterhand allengskens in dit tezaam gekrompen gedeelte, terwyl ik, terzelver tyd, met myn Linkerhand, op den Buik der Vrouw drukte, tot nederhouding van de *Baarmoeder*. Na dat dezelve ten vollen uitgezet was, zodanig dat 'er myn Hand doorkon, zo maakte ik allengskens den *Moederkoek* los, welke zeer vaſt aan de *Baarmoeder* zat, en haalde dien uit.

Toen

Toen wy het Hoofd onderzogten, zo vonden wy, dat de *Haak* had vaſt gezeeten, aan het rechter *Wandbeen*, en een opening gemaakt had van omtrend twee Duimen lang, naar het *Slaapbeen* toe. In de *Operatie*, poogde ik hem te veſtigen digt by de *Kruin* en *Pylnaad*, maar het Hoofd zo ſlibberig zynde, en met moeite in een vaſten ſtand moetende gehouden worden, zo was ik blyde, dat ik hem geveſtigt kreeg, op de vóórnoemde plaats. Inderdaad ik verbeelde my, eer ik het Hoofd onderzogt, dat het hooger geveſtigd, en de opening veel grooter was.

De Vrouw ſchoon zy zeer uitgeput was, door het ondergaan van verſcheiden afmattingen onder deze beproevingen, herſtelde nochtans veel ſpoediger, en beeter dan ik verwagt had.

Toen ik gehaald wierd, (om dat zulke Gevallen zeer zelden vóórkomen,) zo ſtelde ik de lange *Tang*, die aan de eene zyde geboogen is, AMAND's *Net*, en LEVRET's *tire-tête*, en een *paar gekromden Haaken* in 't werk: maar vindende, dat de moeijelykheid ontſtond, van de engheid des *Bekkens*, en dat het Hoofd éérſt moeſt zyn geöpend, en verminderd in zyn omtrek, eêr het vorderen kon, zo dagt ik dat de *gekromde Haaken* de eenvoudigſte en de bekwaamſte Werktuigen daar toe waren. Indien dit miſten, dan het Hoofd te keeren, en de *Kruin* met de *Schaar* te openen, en met den *Haak* uit te haalen. De *kromte* des *Haaks* ſcheen beeter te voegen, vóór dit oogmerk dan een van de rechte ſoort of *Stompen Haak*; en wél beide te gebruiken, met of zonder hunne *Schede*. DR. HUNTER was 'er tegenwoordig, en ſtond deze *Operatie* by. (Zie myn *Ontleedkundige Afbeeldingen* de XXXVIſte PLAAT, welke daar geplaatſt is, om dit Geval op te helderen).

Dit zal tot een *Waarſchouwing* dienen voor jonge *Vroedmeeſters*, van nooit het Lighaam van 't Hoofd te ſcheiden, indien het mogelyk is, dat het verloſt kan worden, zonder dit middel; maar te wagten met geduld, (wanneer het niet kan behouden worden,) op de kragt van de *Weden*, vóórnamelyk als de Vrouw in geen volſtrekt gevaar is; want het Hoofd is veel gemakkelyker te verloſſen met den *Haak*, wanneer het niet van 't Lighaam geſcheiden is.

VYFDE GEVAL.

Waarin het Hoofd *van 't* Lighaam *ſcheide, en in de* Baarmoeder *terug bleef, in een* Brief *van den* Heer .A *geſchreeven te* E. 1748.

Een tweede *Vroedmeeſter*, wierd door de *Vroedvrouw* gehaald, by eene Vrouw van een teder en zwak geſtel, zy had den geheelen Dag door in een ſtrengen Arbeid geweeſt, eêr dat de Vliezen gebroken waren, waarná dezelve, verminderde, en in twee Dagen was het Hoofd niets gevorderd.

Hy vond den *Moedermond* ten vollen geöpend, en het Vóórhoofd van 't Kind, naar de *Schaambeenderen* gekeerd. Met groote moeiten keerde hy het Kind, en haalde de *Beenen* en het Lighaam uit; maar onder 't oeffenen, van al zyn magt, tot het verlosſen van 't Hoofd, zo begaven zich de *Onderkaak* en *Hals*. Zynde zeer vermoeid, en de *Baarmoeder* ſtrengelyk tezaamgekrompen, zo dat hy zyne Vingeren tot het Hoofd niet kon inbrengen, om den *Haak* te veſtigen. Hebbende gezonden om myn *Correſpondent*. Hy, na herhaalde beproevingen, kreeg de Vingeren geveſtigd in 't Oog-hol, waar hy den *Haak* veſtigde, en verloſte het Hoofd, 't welk groot was. De *Naden* waren vaſt, en het *Bekken* was eng. De Lyderes ſcheen tot den volgende Dag, op een goede weg van herſtel te zyn; maar onwyzelyk lang opzittende, en heete *Liquertjes Drinkende*, zo overleed zy op den zesden Dag na de verlosſing, zonder eenige klagten over geweld van den Arbeid gedaan te hebben.

ZESDE GEVAL.

Waarin het Hoofd *in de* Baarmoeder *bleef, in een* Brief *van den* Heer CADBY, *geſchreeven te* BLANDFORD 1748.

Hy wierd gehaald in een Geval, in hetwelk de *Vroedvrouw* het Lighaam van 't Hoofd had getrokken, hetwelk in de *Baarmoeder* gebleven was; en dat hy aanſtonds verloſte door den *Haak* in 't Hoofd, en zyn Vingeren in des Kinds Mond te veſtigen.

In de *Heer* GIFFARDS *Vroedkundige Gevallen*, het 69ſte beſchryft hy een Hoofd van een Kind, van zes Maanden oud, dat in de *Baarmoeder* terug bleef, en dat hy met de Hand verloſte.

Monſr. LAMOTTE in zyn 3de *Boek*, en 23ſte *Hoofdd.* geeft een Geval óp van een Hoofd, dat in de *Baarmoeder* terug bleef; het Lighaam was verloſt, en wierd van het Hoofd met groot geweld geſcheurd: en in de *laatſte Gevallen* van zyn *Supplement* van 't vóórnoemde Tractaat, is een Geval, in welk een ánder *Heer* het Hoofd niet kon verlosſen, hetwelk van 't Lighaam ſcheide, en in de *Baarmoeder* terug bleef. Dit niet tegenſtaande zo bragt hy haar te Bedde; en het éérſte nieuws, dat hy den volgenden Morgen hoorde, was, dat het Hoofd verloſt was, alleen door behulp van de Natuur.

DR. GRANGE van HATFIELD, verhaalde my van een Geval, in welk hy, en de *Heer* WILSON van ENFIELD, den geheelen Dag afgemat wierden, om een Hoofd te verlosſen, dat zo ſlibberig was, dat zy in een langen tyd niet inſtaat waren om het te openen, of een Werktuig in hetzelve te hegten. Hy was overtuigd, dat indien hy het Werktuig, in 't vierde Geval gemeld, gekend had, de *Operatie* dan met meer gemak zoude volbragt zyn geweeſt.

ZEVEN-

ZEVEN-EN-DERTIGSTE VERZAMELING.

(Zie het 1ſte *Deel*, 3de *Boek*, 5de *Hoofddeel*, 1ſte *Afdeeling*.)

Van Gevallen *waarin twee en meer* Kinderen, *op één reis ter* Waereld *kwamen.*

EERSTE GEVAL.

Waarin twee Kinderen *met het* Hoofd *vóórkwamen, het éérſte met de* Fontanella; *maar de* Vliezen *van het tweede neederwaards geperſt wierden, vóór het éérſte.* 1753.

Ik wierd aangenomen om eene Vrouw by te ſtaan, die van een teeder en zwak geſtel was, en in haar vóórgaande Arbeiden veel geleeden had. Ik wierd in den Avond by haar gehaald, en vond den *Moedermond* maar zeer weinig geöpend; en het Hoofd van 't Kind vóórkomende; maar de *Weden* waren zwak en ſelden. Verwagtende dat haar Arbeid verdrietig, en langzamelyk zoude zyn, gelyk haar vóórgaande, zo zond ik om Mejuffr. MADDOKS, myn *Vroedvrouw*, om haar op te paſſen, welke my zou laaten haalen, als zy vond dat de Verloſſing naby was. Ik wierd ontbooden omtrend twee Uuren daarna, en vond den *Moedermond* grootelyks geöpend, en de Vliezen buiten den *Schedemond* geperſt, welke een buiten gewoone aanraaking hadden. Toen ik myn' Vingeren in de *Schede* gebragt had, zo voelde ik deze Vliezen, en de Wateren neederwaards komen, aan de zyde van 't Hoofd. Om dat de Mond van de *Baarmoeder* grootelyks geöpend, en deze Vliezen, maar alleenig, met een kleine menigte Wateren buiten de uitwendige Deelen hongen, zo ſchoof ik dezelve weg; maar die onder de volgende *Wede* onderzoekende, zo vond ik een ánder ſtelzel van Vliezen en Wateren vóór het Hoofd. Desgelyks zo voelde ik door hen heen, dat de *Fontanella* vóórkwam, en aan de *Naden*, dat het Vóórhoofd, naar de linker en de *Kruin* naar de rechter zyde gekeerd was. Bevreesd zynde, dat deze ligging oorzaak zoude zyn, van een langwyligen Arbeid, zo drukte ik het Vóórhoofd ópwaards, op dat de *Kruin* mogt zakken; onder het doen van zulks, braken de Vliezen, en het Hoofd wierd aanſtonds neederwaards in 't ónderſte gedeelte van 't *Bekken* geperſt; en binnen twee of drie *Weden*, ſchoon de *Fontanella* noch in de midden vóórkwam, en het Kind klein zynde, zo wierd het Vóórhoofd áchterwaards, naar het holle gedeelte van 't *Heiligbeen* gekeerd, en de *Kruin* onder de *Schaambeenderen* gedraaid, en ſpoedig verloſt. Na dat ik de *Navelſtreng* had afgebonden en afgeknipt, en het Kind aan één by-

ſtander overgegeeven had, zo bragt ik myn Hand binnen, om te ontdekken of de *Moederkoek* neederwaards was gekomen, maar inplaats van zulks, zo ontdekte ik een Hoofd van een ánder Kind, dat vóórkwam; en toen ik voelde, dat 'er geen Wateren noch Vliezen vóór hetzelve waren, zo beſloot ik, dat deze de Vliezen waren geweeſt, welke in 't éérſt neederwaards gekomen waren. De *Kruin* kwam vóór; de Lyderes had nieuwe *Weden*, en was door de vóórgaande Arbeid niet verzwakt; de Vliezen gebroken en de Wateren ontlaſt zynde, zo zoude het onvóórzigtig geweeſt zyn, dat ik het Kind gekeerd, en by de Voeten gehaald had, gelyk men gemeenlyk doed, in ándere Gevallen, waarin de Vliezen niet gebroken zyn. By deze gelegendheid, zo deed ik geen melding dat 'er een tweede Kind was, en om dat de Vrouw niet ongeruſt zoude worde, zo zeide ik, dat ik gemeenlyk wachte om te zien, of de *Moederkoek* langzamelyk, door de *Weden*, neederwaards wilde komen; en het tweede Kind wierd kort daarná, tot groote vreugde van de Moeder, en alle de byzynde, verloſt. De twee *Moederkoeken* kwamen vangelyke allengskens in éénen *Koek* neederwaards.

TWEEDE GEVAL.

Waarin het éérſte Kind Verloſt *wierd door de* Weden; *maar het tweede groot zynde, wierd met de* Tang Verloſt. 1749.

Toen ik gehaald wierd in dit Geval, zo onderrichte my de *Vroedvrouw*, dat zy de Vrouw vyliglyk verloſt had, van haar éérſte Kind, welke op een natuurlyke wyze gekomen was, omtrend zes Uuren te vóóren; zy zeide, dat 'er een tweede Kind was, hetwelk in 't éérſt zo hoog lag, dat zy niet kon onderſcheiden, of het natuurlyk of tegennatuurlyk kwam, tot dat de Vrouw nieuwe *Weden* had; welke vermeerderden en aangroeiden, binnen de drie of vier Uuren, ná dat het éérſte Kind verloſt was. Deze perſten de Vliezen neederwaards, welke braaken; alhoewel de *Weden* menigvuldig en ſtreng hadden geweeſt; en het Hoofd zeer laag neederwaards hadde geperſt, zo wierd het eenige tyd opgehouden.

Ik onderzogt de zaak, en vond dat het rechter Oör vóórkwam, dat het Aangezigt naar de linker zyde van 't *Bekken* gekeerd was; en dat het rechter *Wandbeen* op de *Schaambeenderen* ruſte: geduurende de volgende *Weden*, bragt ik myn Hand in de *Schede*, en drukte het Hoofd aan de linker zyde opwaards. Toen de *Weden* aanhielden, en aangroeiden, zo haalde ik myn Hand 'er uit, en de *Kruin* wierd aanſtonds neederwaards gedrukt, tot aan het ónderſte gedeelte van 't rechter *Zitbeen*. Toen ik by een ándere Lyderes gehaald werd, zo gaf ik de Vrouw aan de zorge van de *Vroedvrouw* over, verwagtende, dat zy ſpoedig door de *Weden* verloſſen zoude. Binnen omtrend twee Uuren,

wierd

wierd ik wederöm gehaald, en vond genoegzaam het Hoofd in dezelve ligging, als toen ik haar verliet; te weeten, het Vóórhoofd naar het ópperſte gedeelte van 't linker *Zitbeen*, het Achterhoofd naar het ónderſte gedeelte van het rechter, en het linker Oor, naar de *Schaambeenderen* gekeerd. De *Vroedvrouw* verhaalde my, dat de Vrouw verſcheiden ſtrenge *Weden*, na dat ik weggegaan was, gehad had, maar dat zy nu begonnen te verminderen. Ook zeide zy, dat 'er zich éénmaal een zeer groote openbaarde, die van een *Vloeijing* ſcheen te ontſtaan. Toen deed ik haar, in een half liggenden en half zittenden ſtand plaatzen, en verloſten het Kind met de *Tang*, gelyk beſchreeven is, in de 28ſte *Verzameling*, van 't 2de *Deel*.

Ik vond, dat de Verlosſing in 't éérſt opgehouden wierd, door de verkeerde vóórkoming van 't Hoofd; toen deze hinderpaal weg genomen was, ontſtond de tweede moeijelykheid door de *Baarmoeder*, die te zamen gekrompen was, vóór de Schouderen, en om dat de *Navelſtreng* drie malen om den *Hals* van 't Kind geſlingerd was. Welke laatſte ik ontwikkelde, door dezelve over het Hoofd te ſtrooyen, waar na het verloſt wierd. Het tweede Kind was, tegen alle Gevallen van Tweelingen, die ik behandeld heb, veel grooter, dan het éérſte was.

De *Moederkoeken* waren tot éénen *Koek* gevormd. De *Heer* PALMER van BATH had, toen hy myn Lesſen bywoonde, een Geval van dezelfde Natuur, en ſlaagde op dezelve wyze.

DERDE GEVAL.

Waarin beide de Kinderen, *op een* Natuurlyke *wyze*, *vóórkwamen*, *het éérſte* Kind Verloſte *door de* Weden; *en het ándere gekeerd*, *en by de* Voeten *gehaald wierd* 1749.

Ik was aangenomen, en gehaald by eene Juffrouw die in Arbeid was, welke eenige Maanden zeer zwak en af was geweeſt, en zeer uitgemergeld, door een *Spina Ventoſa* in haar *Knie*, zo dat een iegelyk verbaaſt ſtond, dat zy met het Kind was. Zy wierd door weinig *Wede*, na dat ik gekomen was, verloſt. Terwyl ik bezig was, met het afbinden en affnyden, van de *Navelſtreng*, zo verhaalde zy my, dat de beweging van 't Kind in de laatſte veertien Dagen, verſchillender was geweeſt dan te vóóren; en dat zy het in die zelve tyd lager gevoeld had aan de rechter zyde; en voor die tyd hooger ópwaards en aan beide de zyde. Na de Verlosſing, lag zy haar Hand op den Buik, en riep uit, dat dezelve noch even dik was. Toen zogt ik naar den *Moederkoek*, en vond de

Vliezen, de Wateren, en één Hoofd van een tweede Kind vóórkomende. Zonder iets van de zaak te zeggen, zo gleed ik met myn Hand ópwaards in de *Baarmoeder*, brak de Vliezen en na myn Hand binnen dezelven gekreegen te hebbende, keerde ik het Kind en verloſte het by de Voeten. Dewyl het zeer bont en blaauw was, en de *Opperhuid* 'er gemakkelyk afdroopte, zo was het waarſchynlyk, dat het dien tyd van veertien Dagen had dood geweeſt. De *Moederkoeken* vormden twee onderſcheiden *Koeken*.

VIERDE GEVAL.

Waarïn twee Kinderen *te gelyk*, *het één met het* Hoofd *en 't ándere met de* Voeten *vóórkwamen* 1749.

Eene Vrouw, welke te vóóren meer Kinderen gehad had, en naby haar vollen tyd was, geraakte veertien Dagen na dat zy haar ontſtelde, in Arbeid, door de tweede ſchok der *Aardbeeving*, die in dat Jaar voorviel. De *Vroedvrouw* aan de Man zeggende: dat 'er iets ongewoons in het Geval van zyn Vrouw was, zo wierd ik aanſtonds gehaald; zy verhaalde my, dat zy zekerlyk twee Kinderen in plaats van één, vond vóórkomen, en dat zy was bevreesd, dat zy mogt verwarren, en beletten een van beiden in den Doorgang te doen komen; dat het Hoofd van 't één, dat vóórkwam, volgens haar vermoeden, dood was; door dien zy de Huid zagt en ſponſieuſch en de *Beenderen* van de *Herſſenpan* los, binnen de bekleedzelen bevoelde te zyn: dat de *Beenen* van 't ándere vóórkwamen, welk zy verzeekerde in 't leeven te zyn, om dat zy het Kind had voelen beweegen.

Eer dat my de *Vroedvrouw* dit berigt gegeven had, zo wierd de Lyderes aangetaſt, door één zeer ſtrenge *Wede*, en de *Vroedvrouw* wierd in alle haaſt verzogt, om in de Kamer te komen, om dat zy zekerlyk de Vrouw aanſtonds verloſſen zoude, gelyk gebeurde. want zy pas zo veel tyd had om het Kind te ontfangen, dat met het Hoofd vóórkwam: het was dood, gelyk de *Vroedvrouw* vóórzegt had, en na gedagten dood geweeſt, van dien tyd af, toen zy de ontſteltenis ontfong; en door twee of drie *Weden*, zo wierd het Kind, dat met de Voeten vóórkwam, ook neederwaards geperſt en levendig verloſt.

VYFDE GEVAL.

Waarïn twee Kinderen *met de* Billen *vóórkwamen*, *en beide door de* Weden Verloſt *wierden*.

In 't Jaar 1741, kort na dat ik begon de *Vroedkunde* te onderwyzen, wierd ik gehaald by één van de arme Vrouwen, die my aangenomen had, om haar, met myn

myn Leerlingen te bedienen. Toen ik kwam, zo vond ik dat de *Billen* vóórkwamen, met de *Deyën* naar 't *Heiligbeen* gekeerd; maar toen de *Weden* afgenomen waren, na de ontlaſting van de *Wateren*, en de *Billen* noch hoog ópwaards waren, zo verwagten ik dat 'er eenige tyd zoude verëiſcht worden, tot de volkomen uitzetting der Deelen, eêr dezelve lager konden komen, om te verlosſen. Ik ging in een *Koffy-Huis* digt in de Buurd, en zond toen om myne Leerlingen; maar eêr zy 'er alle waren, zo wierd 'er een Bode in allerhaaſt gezonden, welke ons verhaalde, dat indien wy geen haaſt maakten om by de Vrouw te komen, het Kind dan verloſt zoude zyn, eêr wy by haar waren, gelyk gebeurde. Ik verhaalde aan myne Leerlingen, dat ſchoon zy gemiſt hadden de verlosſing te zien, dat zy nochtans gelegendheid zouden hebben, van het verlosſen des *Moederkocks* by te woonen. Ik onderſloeg haar ten dien einde, en vond inplaats van denzelven, de *Billen* van een tweede Kind vóórkomende, op dezelve wyze, als het éérſte, hetwelk in twee of meer *Weden* verloſt wierd, gelyk het éérſte met zeer weinig byſtand; en de twee *Moederkoeken*, die maar tot éénen *Moederkoek* gevormd waren, volgden aanſtonds.

De Kinderen waren klein; en alſchoon de Vrouw van een kleine geſtalte was, zo konde noch zy noch haare Vrinden vermoeden, dat zy van Tweelingen bevrugt was.

ZESDE GEVAL.

Waarin het éérſte Kind *vóórkwam*, *met den* Arm, *'t tweede met het* Hoofd; *maar beide wierden by de* Voeten *gehaald.* 1750.

De Arm van 't éérſte Kind was verſcheiden Uuren, na dat de Vliezen gebroken waren, vóórüit geperſt, en zeer veel gezwollen, eer dat ik gehaald wierd.

Om dat de Vrouw op haar linker zyde lag, zo beproefde ik, om myn Hand in de *Schede* te brengen; maar vindende, dat den Arm den doorgang opvulden, zo vouwden ik hem, en drukten dezelve vóór myn Hand, gemakkelyk in de *Baarmoeder*. Geduurende dat ik verder ópwaards, tot naſpooring van de Voeten ging, zo vond ik een twééde Kind, in de Vliezen geſlooten: een ontdekking die veröorzaakte, in de verdere ópwaards brenging, vóórzigtiglyk te zyn, uit vrees van hen te breeken; om dat zy aan de rechter zyde lagen, en de *Bodem* der *Baarmoeder* meerder vóór- dan áchterwaards was. Ik had myn Rechterhand ingebragt, maar vindende, dat de *Beenen* van 't Kind áchterwaards lagen, en aan de rechterzyde naar den *Bodem* gekeerd waren, zo was ik verpligt die Hand uit te haalen, en myn linkere in te brengen, met welke ik de *Beenen* neederwaards bragt, en het Kind verloſte. De *Baarmoeder* kromp ten éérſten om den *Moederkoek*, en de Vliezen van 't éérſte, en de Wateren van 't twééde Kind, dat vóórkwam,

kwam, te zamen; maar de *Moederkoek*, die de laagſte was, en geſcheiden zynde van de *Baarmoeder*, kwam gemakkelyk neederwaards in de *Schede*, door zagtelyk aan de *Streng* te trekken.

De *Moederkoek* verloſt hebbende, en vindende, dat 'er een groote meenigte *Bloed* volgde, zo bragt ik myn Rechterhand in de *Schede*, en vond, binnen de Vliezen, het Hoofd van een tweede Kind vóórkomende, en drong met myn Hand verder ópwaards, brak de Vliezen, keerde het Kind en haalde het ook by de Voeten, gelyk beſchreeven is in de 32ſte *Verzameling*. Ik ordeneerde een *Pap*, om des éérſte Kinds Arm te leggen, welke gezwollen was; de zwelling verminderde in eenige Dagen, en het Kind was zeer wél.

ZEVENDE GEVAL.

Waarin beide de Kinderen *tegennatuurlyk vóórkwamen, en by de* Voeten *gehaald wierden.*

Ik wierd gehaald in 't Jaar 1748, by eene in Arbeid zynde Vrouw. Het éérſte Kind kwam met de Handen, Voeten, en *Navelſtreng* in de *Schede* vóór; ik beproefde, om dat zy op haar linker zyde lag, om myn Hand in te brengen, en het Kind te verloſſen; maar ik kon de Lyderes niet beſtendig in dien ſtand houden, daaröm bragt ik haar in een half liggenden, en half zittenden ſtand. Na dat ik toen myn Hand in de *Baarmoeder* gebragt had, zo vond ik het Hoofd hoog ópwaards aan de linker zyde; toen haalde ik 'er myn Hand uit, vatte de *Beenen* en verloſten het Kind.

Na de *Streng* afgebonden en doorſneeden te hebben, verzogt ik de *Vroedvrouw* neder te zitten, en den *Moederkoek* te verloſſen door aan haar toe te ſtaan, denzelven zagtelyk neederwaards te haalen; maar ziende haar onderneeming tot de ópwaards brenging van de Hand, zo verzogt ik, dat zy liever wilde wagten, en beduide haar indien 'er eenige moeijelykheid mogt ontſtaan, dat ik haar dan zoude byſtaan. Zy verhaalde my dat 'er noch iets meer voor my te doen was, dus verdagt ik dat 'er een tweede Kind was, dat ik op dezelve wyze vond vóórkomen, en haalde het ook by de Voeten.

Om dat de *Moederkoeken*, na een langen tyd niet volgden, zo bragt ik myn Rechterhand in de *Baarmoeder*, ſcheide en verloſte één van dezelve, die aan de linker zyde, en daarna den tweede die aan den *Bodem* vaſt zat.

ACHT-

ACHTSTE GEVAL.

Waarin drie Kinderen Verloſt *wierden, door den* Heer PROSSER, *toen by myn Leerling was; in 't byzyn van eenige van de Leerlingen.*

7de October 1752.

Ik wierd gehaald by eene arme Vrouw, die al eenigen Uuren in Arbeid was geweeſt, zynde de oudſte Leerling van DR. SMELLIE, die op een ánder plaats verbonden was. Ik onderſloeg haar, en voelde door de Vliezen heen beide de Handen en Voeten, onder malkander gemengd. Den *Moedermond* wél geöpend zynde, zo brak ik de Vliezen, ontwarde de laatſte; en haalde hen neederwaards in den Doorgang; ik bragt terzelver tyd myn Hand ópwaards; en door deze *Middelen* volbragt ik de Verloſsing.

Ik zogt hieröp naar den *Moederkoek*, maar vindende meer dan gewoonlyken tegenſtand, zo gleed ik met myn Hand langs de *Navelſtreng*, tot in de *Baarmoeder*, waarin ik de Vliezen en de Wateren van een tweede Kind vond.

Ik deed een zagte trekking om te zien, of het éérſte niet een eigen *Moederkoek* had; maar vindende een tegenſtand, zo opende ik de Vliezen van het tweede Kind, welk vóórkwam gelyk het vóórgaande, en ingevolgen van dien verèiſchte het dezelve handelwyze.

Hebbende de *Strengen* doorſneeden, zo trok ik aan dezelve eenige reizen by beurten, en ſomtyds aan beide te zamen, maar zonder vóórdeel: toen bragt ik myn Hand voor de tweede reis binnen, en haalde twee *Moederkoeken*, die vaſt aan malkander verbonden waren, door een tusſchen komend vlies, 'er uit.

Op dezen tyd dagt ik, dat myn Arbeid volbragt was, maar ik was bedroogen, want in weinig Minuuten daarná, zo klaagde de Lyderes over nieuwe *Weden;* en by de onderzoeking, zo bleek het een derde Kind te zyn, 't welk met zyn Rechterhand en Voet vóórkwam. Ik bragt toen myn Rechterhand in de *Baarmoeder*, en ging verder ópwaards, om de ándere Voet te krygen, maar de *Baarmoeder* was zo ſtrengelyk, om het Lighaam van 't Kind gekrompen, dat het veel moeite in had, om zulks te volbrengen: de *Moederkoek* volgde kort daarna.

NEGENDE GEVAL.

Waarin drie Kinderen Verloſt *wierden*, *medegedeeld in een* Brief *van* Dr. Harvie, *te* Londen 1761.

Hy wierd gehaald by eene Lyderes, omtrend op het einde van de vierde Maand haarër bevrugting, maar zy was zo dik, gelyk eene Vrouw, die tot haar vollen tyd gekomen was, en, zo als men dagt, van een Waterbuik: echter, naar de onderzoeking van haar Buik, en om dat zy gevoelbaare beweeging van t Kind ontdekte, zo vond hy dat de dikte, door de uitzetting van de *Baarmoeder* ontſtond. Haar klagten op deze tyd, tot dat zy in Arbeid viel, waren vóórnamelyk over *Hartpynen*, *Braakingen*, *Benaauwde Ademhaaling* en *Hardlyvigheid*; voor welken zy dikwils *Adergelaten* was, en zelden gemiſt had te gebruiken, *Magneſia Alba*. Door het aanhoudend *Braaken*, verloor zy haar kragt, en was zeer uitgemergeld.

Toen zy den Arbeid kreeg, vond hy den *Moedermond* geöpend, ter breedte van een halve Kroon, en het Hoofd van 't Kind zeer laag. Haar *Weden* langzamelyk en zwak zynde, zo ſchreef hy haar een *Aarſpuitzel* vóór, welke werkte, na welke de *Weden* ophielde. Toen hy den volgenden Dag gehaald wierd, werd hy onderrecht, dat de Vliezen gebroken, en dat 'er een groote menigte Wateren ontlaſt waren, en noch aanhielden te ontlaſten; en ook was hy onderricht, dat ze in geen vier Maanden zo gemakkelyk had geweeſt; want zy kon nu *Ademen* en eenig voedzel inhouden; maar had geen *Weden*.

Hy wierd den volgenden Dag wederöm gehaald, des Nagts om één Uur: de *Weden* waren niet ſtreng of menigvuldig, maar de *Moedermond* was genoegzamelyk geöpend, en het Kind wierd gebooren, in omtrend vyftien Minuuten.

Na de *Navelſtreng* bezorgd, en het Kind aan de *Kraambewaarſter* overgeeven te hebben, zo vond hy een Hoofd van een tweede Kind vóórkomen: by de éérſte *Wede* brak hy de Vliezen, en byde tweede of meer, wierd dit Kind ook verloſt. Na dit ook bezorgt te hebben, zo vond hy, dat 'er een derde Kind, door de groote uitzetting van de *Baarmoeder*, was; maar de Lyderes flaauw zynde, en om te beletten het gevaar van de ſpoedige ontleediging der *Baarmoeder*, zo ſpelde hy een langen Handdoek, matig vaſt, om den Buik, en gaf haar den volgenden Drank.

℞. *Confect. Democrat. Unc. Drachm.* ℈. *Aq. Alexiter Simp. Unc.* iℌ. *Aq. Nucis Moſch. Drachm.* ii. *Tinct. Thebaic.* gt. xv. *Syr. Alb. Drachm.* i. M.

Onderſloeg haar wederöm, en vindende, dat de Vliezen niet neederwaards ge-

geperſt wierden, of eenig gedeelte van 't Kind; en dat na gedachten verkeerd vóórkwam, zo onderzogt hy de zaak hooger-ópwaards, en vond het Hoofd en de Vliezen aan den *Rand* van 't *Bekken*. Deze gebroken zynde, zo wierd dit derde Kind, door behulp van de daaröp volgende *Wede* verloſt. Alſchoon de Lyderes tot hiertoe, maar zeer weinig *Bloed* had ontlaſt, echter, om dat 'er meer begon te komen, en de Vrouw zwak was zo heeft hy haar zagtelyk bygeſtaan, en haalde de *Moederkoeken* uit, twee van hun te zaam verëenigd, en één afzonderlyk.

Te deezer tyd was zy zeer flaauw; maar de vóórnoemde Drank dee vóórdeel, en zy geraakte in ſlaap, en na eenige Uuren, zo ver herſteld, dat ze inſtaat was, dat men haar kon verſchoonen. Zy had een geweldige *Hoeſt* drie Weeken vóór de verlosſing gehad, welke, na dezelve, allengskens verminderde, en is nu volkomen herſteld. De Kinderen waren alle drie Jongens, in 't leven en wél.

Hy merkt aan, uit verſcheiden Gevallen van Tweelingen, welke hem voorgekomen zyn, dat hy rede heeft te denken, dat het een vóórnaam bewys is van Vrouwen, die met meer dan één Kind bevrugt zyn, dat dan de Buik vroeger ópwaards reiſt, dan in geval 'er maar één is. De vóórnoemde Vrouw was dikker op het einde van de vierde Maand, als Vrouwen gemeenlyk op haar vollen tyd zyn.

TIENDE GEVAL.

Van Tweelingen. *Waarin het tweede* Kind, *in de zevende* Maand, *door den* Heer GIFFARD, Verloſt *wierd*. *Zie zyn* 151ſte Geval, *den* 6de October 1730.

Ik wierd gehaald des Morgens om vier Uuren, by eene Vrouw, van een *Snuifdoosmaker* in de *Dian-ſtreet*, na by *Red-lion Square*, welke, volgens haar rekening, omtrend zeven Maanden Dragts was. Ik was omtrend drie Maanden te vóóren, wanneer zy in gevaar was van te *Miskraamen*, by haar geweeſt, en door behoorlyke *Middelen*, genas ik haar op dien tyd; maar terwyl zy nu een Vrugt ter Waereld had gebragt, een wyl te vóóre, toen wierd 'er om my gezonden. Ik wilde aanſtonds myn Hand inbrengen, om den *Moederkoek* na te ſpooren; maar de Vrouw kon met geen reden overtuigd worden, van zulks my toe te laaten, en oeffende eenige tegenſtreevingen, tot dat zy overtuigd was, door de aandringing van de Vrinden, en de bevatting van 't gevaar, waarin zy komen konde, indien dezelve niet uitgehaald wierd; wanneer zy my eindelyk toeliet, de geheele Hand in de *Schede*, en ſpoedig tot den *Moedermond* te brengen, welke ik vond, dat zo ſterk tezaamgetrokken wierd, dat ik bezwaarlyk de toppen van myn' Vingeren 'er in kreigen konde. Maar allengskens den Mond geöpend

hebbende, bragt ik myn Hand in de *Baarmoeder*, en vond iets dat harder dan de *Moederkoek* was, hetwelk een tweede Kind ſcheen te zyn, dat in de Vliezen beſlooten was, welke zeer uitgezet waren door de Wateren.

Ik brak de Vliezen aanſtonds, met de einde van myn' Vingeren, en toen bragt ik myn Hand binnen dezelve, en ſpoorde de Voeten ná. Het éérſt wat ik ontdekte was het Hoofd, hetwelk ik voorby pasſeerde, en zogt naar de Voeten, waarvan ik 'er één zeer ſpoedig ontdekte. Deze haalde ik uit, en om dat ik den *Moedermond* wydgenoeg geöpend had, en het Kind van gelyke klein was, zo oordeelde ik, dat ik hetzelven gemakkelyk zoude uithaalen by het *Been*, dat alreeds uitgehaald was, zonder behulp van nieuwe *Weden*, door myn Hand, wederöm in de *Baarmoeder* te brengen, en de ándere Voet nederwaards te haalen.

Om die rede, vatte ik de holte van 't *Been*, en verzekerde my van 't zelve, en trok het zagtelyk vóórwaards, ik zeg zagtelyk, want indien ik eenige kragt had geöeffend, zo mogt ik het van 't Lighaam getrokken hebben, alzo het *Been* zeer klein en teeder was: terzelver tyd verzogt ik de Vrouw mede te helpen, door ſterk neederwaards te perſſen, hetwelk veel toebragt tot de uithaaling van de Heupen, het Lighaam en het Hoofd; al hetwelke ſpoedig volgde.

By de opbrenging van myn Hand, om de *Nageboortens* te haalen, zo vond ik 'er twee geheelyk van malkander geſcheiden, en ik ontmoete de *Nageboorte* van het éérſtgebooren Kind vóórüitſteekende, en liggende in de *Schede*; deze haalde ik aanſtonds uit; en toen myn Hand wederöm inbrengende, zo vond ik de ándere, liggende in de *Baarmoeder*, maar volkomen geſcheiden van dezelve, zo dat ik geen meerder moeite had, onder de uithaaling van déze, dan aan de ándere.

In de *Memoriën* van de *Academie* van PARYS H. 1727. *Pag.* 15. 20 en 21, is een berigt van twee Kinderen, die verloſt zyn acht Dagen na den ánderen.

ACHT-

ACHT-EN-DERTIGSTE VERZAMELING.

VAN MONSTERS.

(Zie het 1ſte *Deel*, 3de *Boek*, 5de *Hoofddeel*, de 2de *Afdeeling*.)

EERSTE GEVAL.

De onderſtaande Geſchiedenis, *is van twee* Kinderen, *die met de* Borſten *en* Buiken *aanëen gegroeid waren: zy hadden beide* Haaſe Lippen, *en maar één* Navelſtreng, *de* Vaten *waren van een geſcheiden onder de* Huid *der* Buiken, *en ieder* Kind *had zyn eigene. Beide wierden my gezonden door denzelfden* Heer, *aan wien ik intuſſchen myn* Verzameling *van* Vrugten, *gevoegd by andere nuttige* Verzamelingen *van* Preparatiën, *van tyd tot tyd by een vergaard, voor de onderwyzingen en tot vóórdeel der* Leerlingen, *heb medegedeeld; te weeten in* Handen *van den* Doctor HERVIE, *myn* Opvolger *in de* Tak *der* Vroedkunde.

MYN HEER,

Verblyd zynde, myn beloften te kunnen volbrengen, zo zend ik aan UEd. een Preparatie, welke ik hoop, dat ten vollen aan Uwe verwachting beandwoorden zal. De Moeder die te vóóren zeven of acht Kinderen had gehad, *Miskraamde*, van deze, op het einde van de twintigſte Week, door haar groote ongeruſtheid, want zy ſtelde zich, vol angſt, een *Varkenskop* vóór. Zy wierd in 't éérſt aangetaſt door een ſterke *Vloeijing*, welke verminderde door *Aderlaten*, en ruſtverwekkende *Medicynen*. Den volgenden Dag eenige ſterke *Weden* gewaarwordende, zo zond zy om de *Vroedvrouw*, die haar in eenige Minuuten Verloſte; niettegenſtaande hun kleinheid, zo kwam één van hen met de Voeten vóór, zy vond groote moeijelykheid, by de uithaaling van hen, gelyk UEd. wel zien zult door de verſcheuring aan één van die, hetwelk wederóm vaſt gehegt is. Zy hadden geen teeken van leven. De Moeder heeft ſedert twee ſchoone Kinderen gehad. Dit gebeurde in 't Jaar 1735.

Het is aanmerkelyk van de Vader van deze Kinderen, dat hy geen Tanden vóór den Ouderdom van één- of twee-en-twintig Jaren had; maar heeft nu zulk goede reije, als ik ooit gezien heb, en kan nu met dezelve een zeer groot Gewigt optillen, enz. Medegedeeld van HENRY NORTH, *Heelmeeſter in* STIERMINSTER NEWTON, in het Land van DORSET den 4 July 1747.

TWEEDE GEVAL.

Van een Geboorte *eenes* Kinds, *in hetwelk de* Hersſenpan *ontbrak; medegedeeld door den* Heer PIERCE, Kruidmenger *van 't* ST. THOMAS HOSPITAL 1747.

Het was een Jonkske, zyn Lighaam en zyn Leeden waren van een ongemene maat, met zeer breede Schouderen en een vleesachtige Hals. Het Hoofd was kleiner dan van zulke Kinderen, die op hun behoorlyken tyd komen, gelyk dit kwam. De Neus was breed en plat, de Oogen van een volkome groote, en zeer uitpuilende, zodanig dat de Leden over dezelve niet heen komen konden, de Ooren waren aanmerkelyk groot en dik. Daar was geen *Hersſenpan*, tot dekking van de *Hersſenen*, en de *Randen* van de *Beenderen* van 't ónderſte gedeelte van 't Hoofd waren recht en glad, gelyk als of zy even boven het Ooghol afgezaagt waren geweeſt. Aan 't vóórſte gedeelte, ontbrak het *Vóórhoofdsbeen*, aan het áchterſte gedeelte, voor het grootſte gedeelte, het geheele *Achterhoofdsbeen*. De *Wandbeenderen* ontbraken geheelyk, en om dat 'er geen *Hersſenpan* was, zo wierden de *Hersſenen* met niets anders, dan met het dikke- en dunne *Hersſenvlies* bedekt, welke een donkere bonte en blaauwe kleur hadde, en was op verſcheide plaatzen door de *Hersſenen* uitgepuild, zo dat het een onëgaale Oppervlakte maakte, om by gebrek van *Beenen* de *Hersſenen* te bepalen. Deze onëffenheid en zagtheid tezaamen met de *Randen* der *Beenderen*, was het dat de *Vroedvrouw* ontſtelde, en verdagt haar een moeijelyke verlosſing. Het berigt dan van de Moeder gegeven, als de waarſchynelyke oorzaak van dit ongeval, is als volgt.

Op den negenden van *April* 1747, wanneer zy was naby de tweede Maand van haar Dragt, zo wierd zy afgryſelyk vervaard, met te denken op den *Lord* LOVATT, welke daags te vooren onthoofd was. Haar Man was de onthoofding gaan zien, onder een gedrang op TOWER-HILL, en wanneer het nieuws, dat het *Schavot* was neder gevallen, en door dit Toeval veele gekweſt, en eenige op de plaats gedood waren, haar ter Oore kwam, zo wierd zy aanſtonds bevreesd, dat haar Man onder het getal van dien mogt zyn, en zynde grootelyks aangedaan. Terwyl zy in deze bekómmering was, zo kwam een gedienſtige Vrouw, en zeide dat 'er een Vrind van haar, aan wien zy een een groote verpligting had, op de plaats was dood gebleeven; en dat zy zyn Brein op den Grond had zien leggen; waarop deze arme Vrouw, haar beide Handen in een groote benaauwdheid naar het Hoofd bragt, en aanſtonds door een Flaauwte van haar zelfs viel.

EER-

EERSTE GEVAL.

In de *Philoſophiſche Transactiën*, No. 65, pag. 2096, is een berigt van een *Monſtereuſe Geboorte*, door Dr. Durston, welke twee *Hoofden*, twee *Halſen*, vier *Armen* en vier *Beenen* had, die alle wel gevormd geſchapen waren; maar alleenig één *Romp* had. Daar was geen ſpoor van de *Long*, en maar alleenig één groot *Hart*, één *Middelrift*, één *Navelſtreng*, één groote *Lever* één *Maag*, vier *Nieren* twee *Pisblaaſen*, en twee *Baarmoeders*. Daar was maar één *Inteſtinum Colon*, welk eindigde in twee *Inteſtina recta*. Het woog acht Ponden en een vierde, en de lengte van het Hoofd, tot de Voeten, was volkomen acht Duimen en een half.

TWEEDE GEVAL.

Daar is een ándere *Monſtereuſe* Vrouwelyk Geboorte, in No. 138. *Pag.* 961. door Dr. Samuel Morris. Daar waren twee Hoofden, en alle de Deelen dubbeld, boven het *Diaphragma*, en enkel, beneeden hetzelve, buiten eenige ſpoor van de *Maag*. De *Baarmoeder* was van een gemeene groote, maar de *Clitoris* groot: daar waren allenig maar twee *Beenen*, en twee *Armen*; de *Nageboortens* waren zeer groot, en woogen omtrend acht Ponden. Het één was levendig, en het ándere Ademde pas.

DERDE en VIERDE GEVAL.

Zynde een ánder berigt van een dubbelde Geboorte, in welke de Kinderen aan de Borſt waren verëenigt, in No. 2. *Pag.* 21. te vinden; zy waakten en ſlaapten nooit te gelyk. Desgelyks weenden, zoogden, en ontlaſten zy byzonder.

Dezelve Papieren verhaalen ook, dat 'er een diergelyk Geval geweeſt is in Wales, en de Kinderen leefden zo lang tot zy konden praaten, den één tot de ánderen, hetwelk zy deeden met traanen, wanneer zy dagten, dat den één de ánderen zou overleven, maar ſtierven juiſt beide te gelyk.

VYFDE GEVAL.

Van een *Monſtereuſe Geboorte* van den *Heer* Robert Taylor, genoegzaam van dezelve natuur, gelyk het 3de en 4de vóórgaande *Geval*, in dezelve *Transactiën* No. 308. *Pag.* 2245. te vinden.

ZES-

ZESDE GEVAL.

In de *Philoſophiſche Transactiën* No. 453, p. 837. vind men van een *Monſtereuſe* Jongen, die gezien is te MONTPELIER, door DR. ANDREW CANTWILL, omtrend dertien Jaren oud, die het ónderſte gedeelte van een ándere Jongen onderſteunde; de vóórſte deelen van ieder Aangezigt verëenigt aan malkander waren.

ZEVENDE GEVAL.

Aanmerkingen op de *Vóórtteelingen* en op de *Monſters*, door DR. SUPERVILE. Zie de *Philoſophiſche Transactiën* No. 456. p. 294.

Behalven de vóórnoemde Gevallen, zo zyn 'er ándere Schriften over Geboortens, in welke de *Beenderen* van het ópperſte gedeelte van de *Herſenpan* ontbraken; in de meeſte van welke, de vóór- en áchter *Herſenen* miſten; als ook van de zulke, welke levendig geboren wierden, maar kort ná de Verloſſing Stierven. Zie No. 99. p. 6157. No. 226. *p.* 439. No. 228. *p.* 553. No. 234. *p.* 717. No. 251. *p.* 141. No. 320. *p.* 310.

In de *Philoſophiſche Transactiën* No. 487. *p.* 325. A. is een *Brief* van JOHN HUXHAM M. D. te C. MORTIMER M. D. aangaande een Kind, hetwelk Gebooren wierd, met een buitengewoon Gezwel, naby den *Anus*, bevattende eenige Teekens van een éérſt beginnende Vrugt.

In de *Philoſophiſche Transactiën* No. 472. *pag.* 10. is een *Waarneeming* van een *Spina Biſida*, gemeenlyk zo genoemd; door GEO. AYLETT. *Heelmeeſter* te WINDSOR.

In de *Memoire de l'Academie de Sciences* te PARYS, M. 1701. *pag.* 112; is een berigt van eene Vrugt in het *Eyernеſt* van eene Vrouw gevonden.

In dezelve H. 1703, p. 43, is een berigt van een jong hondje zonder ſpoor van *Slokdarm*; een volſtandig bewys, dat de Vrugt niet gevoed word, door dezelve, maar door den *Navelſtreng*.

Noch in dezelve H. 1711. *p.* 26. een beſchryving van een Vrugt, zonder de *groote* en *kleine Herſenen* of *Ruggemerg*.

En in 't Jaar 1712. *p.* 40. van een voldraagen Mannelyke Vrugt, die noch *Herſenen* noch *Ruggemerg* had; welke noch een-en-twintig Uuren leefde, en nam eenige Voedzelen naar zich.

In

In dezelve *Memoriën* M. 1732, *p.* 309. van een *Monſtereuſe* Vrugt met *twee Ligbaamen*, het ééne Mannelyk en het ándere Vrouwelyk.

In de *German Ephemeriděs*, vind men een groot getal Hiſtoriën van zulke *Monſtereuſe* voortbrengzelen. Zie desgelyks ook RUISCH.

Van MAURICEAU.

Op de 53ſte *Pag.* en de 64ſte *Waarneeming*, meld hy, dat hy gezien heeft, een dood Kind van eene Vrouw, onlangs verloſt in de zevende Maand van een *Monſtereuſe* gedaante, zynde de Armen en de Voeten geheel Wanſchaapen, en het Hoofd zonder Hals, verëenigd aan de Borſt, hebbende in 't Hoofd inplaats van Brein, een ſoort van een dikke vlakke *Kap* of *Muts*, gelykende een rood en vlak Gezwel. Dit had een uitgroeiszel gelykende naar een Staart, welke zich uitſtrekte langs de Ruggegraat tot aan het *Heiligbeen;* enaan de rechter zyde van de *Navel*, was een aanmerkelyk bond en blaauw Gezwel, gelykende naar een *Buikbreuk*, in welke verſcheiden van de inhoudende Deelen des Buiks, bevat waren. Dit Kind was eenige Dagen te vóóren dood geweeſt, toen het verloſt wierd, gelyk bleek aan de *Opperhuid*, welke 'er gemakkelyk afſcheide. En de *Monſtereuſe* gedaante, word geloofd ontſtaan te zyn, door een geweldige gemoeds en Ligbaamsbeweeging, die de Vrouw in den beginne van haar Bevrugting aantaſtede.

Van MAURICEAU.

Op *pag.* 301, en de 363 *Waarneeming* meld hy, dat hy eene Vrouw verloſt heeft van haar éérſte Kind, wiens Spierächtige Deelen van 't geheele Ligbaam *hard* en *ſchirreus* waren.

Van MAURICEAU.

In de 118 *Waarneeming* op *pag.* 63. geeft hy een berigt van een Vrouw die hy verloſt heeft, in de áchtſte Maand van haar éérſte Kind, wiens Hoofd van een *Monſtereuſe* gedaante was, zynde zonder de minſte *Herſenen*, maar in plaats van ál de ópperſte Deelen van het Hoofd, was 'er maar alleen een bruin roodächtig zelfſtandigheid; aldaar zyn oorſprong neemende, alwaar de *Achterhóófdsbeenderen* beginnen; en de twee Oogen waren uitpuilende. Deszelfs Voeten waren binnewaards gekeerd. Deze *Monſtereuſe* zamenſtelling wierd toegeſchreeven aan een groote afmatting op een Reis. (*)

Hy meld te hebben gezien, op de Jaarmarkt van ST. LAURENCE, twee jonkskens die dood waren, zynde hunne Ligbaamen aan het ópperſte gedeelte van de Borſt aan malkander gegroeid. De Moeder was in de zevende Maand van haar Dragt gegaan, maar niets byzonders is 'er van de Geboorte gemeld.

Monſr. LAMOTTE in zyn 4de *Boek*, het 14de *Hoofddeel*, geeft verſcheiden Gevallen van verminkte en misgevormde Kinderen op.

(*) De 118 *Waarneeming* van MAURICEAU behelſt geenzins zulk een *Monſtereus* Kind; maar de 348ſte komt 'er naby: als mede by die, welke in zyn 1ſte *Boek* 10de *Hoofddeel*, in 't Tractaat van de Ziektens der Zwangere Vrouwen, opgeteekend zyn.

NEGEN-EN-DERTIGSTE VERZAMELING.

(Zie het 1ste *Deel*, 3de *Boek*, 5de *Hoofddeel*, de 3de *Afdeeling*.)

Over de Keiserlyke Sneede *die volbragt is, zo wel aan Doode als Levende* Lighaamen.

No. 1.

EERSTE GEVAL.

Waarin in een Geval *van Vloeijing, de* Vrouw *spoediglyk overleed, en aanstonds geöpend wierd, om het* Kind *te behouden.*

In 't Jaar 1747, wierd ik gehaald, door een *Vroedvrouw*, by eene Vrouw, welke door een geweldige *Vloeijing* wierd aangetast; maar zy onwillig, dat ik haar kon onderslaan, en de ontlasting gestopt zynde, eer ik by haar kwam, zo schreef ik haar een *Mixtur* van de *Tinctura Rosarum* en *Liq. Lauda.* vóór, als dit bereid was, haar in te geeven, en ik verzogt hen dat zy om my wilden zenden, indien de *Vloeijing* weeröm mogt komen.

Zy was noch veertien Dagen, binnen haar vollen tyd; de ontlasting was snel, in een groote menigte, en hield dan weer spoedig op; dezelve bleef dien geheelen Dag gestild tot aan den Avond, en toen begonze weeröm en hield dien geheelen Nagt aan, en ik wierd niet gehaald voor den volgenden Morgen, wanneer ik haar zwak, en afgemat vond. Alschoon zy geen teekens van Arbeid had, nochtans was de *Moedermond* zagt, en een weinig geöpend, en somtyds geleek het vóórgekomene, of *geronnen Bloed* of de *Moederkoek* te zyn. Eer ik den tyd had om haar in een stand tot de Verlossing te brengen, zo viel zy in *Flaauwten*, en de *Stuipen* daarby komende zo overleed zy. Alzo 'er nu niemand als de Man, en de *Kraambewaarster* tegenwoordig was, zo zond ik aanstonds om den *Kruidmenger*, die 'er al der naast woonde. Alle de omstanders volkomen overtuigd zynde, van de Dood der Vrouw, zo maakte ik aanstonds een groote opening in den Buik, met oogmerk om het Kind te behouden. Schoon de Moeder zeer Vet was, nochtans waren de bekleedzelen van den Buik veel dunner, dan ik verwagt had, door de groote uitzetting van de *Baarmoeder*. Ik maakte desgelyks een groote opening in de *Baarmoeder*, welke noch geen vierde van een Duim dik was. Daar wierd aanstonds, een groote menigte Water, in een *Bekken*, hetwelk omtrend

trend twee *Quarts* bedroeg, ontlaſt. Toen haalde ik het Kind, dat groot en grof was, uit, maar het had geen teken van leven, en ſcheen al eenige Uuren dood geweeſt te zyn, door de Styfheid der Leeden. Ik onderzogt met verdrag de *Baarmoeder*, en de *Nageboorte*. De *Baarmoeder* en het Lighaam van de Vrouw ſcheenen ten eenemaal van 't *Bloed* ontlaſt te zyn; want daar ontlaſte zig byna geen *Droppel*, onder het openen van de Deelen. Ik ſcheide de Vliezen langzamelyk af, welke aan de binnen zyde van de *Baarmoeder* gehegt waren. In deze *Operatie*, bemerkte ik kleine dunne vezelen, gelykende naai Hairen, die van de *Baarmoeder* tot de Vliezen uitgeſtrekt waren, en onder de Affcheiding trokken 'er eenige in de *Baarmoeder*, en ſommige in de Vliezen terug. Ik vond den *Moederkoek* vaſt zitten, aan het ónderſte en linkere gedeelte van de *Baarmoeder*, en omtrend drie Vingeren breedte van denzelven over den *Moedermond* heen liggen. Ik ſcheide toen desgelyks den *Moederkoek* af, en vond ook zulke vezelen omtrend van dikte, gelyk *Varkens Borſtels*, inkrimpende gelyk de vóórgaande. Alle deze Deelen van den *Moederkoek* zaagen 'er wél uit, maar dat gedeelte welk los was, en over den *Moedermond* heen gezeeten had, ſcheen verſturven, en in het midden geſpleeten, 't welk zeer waarſchynelyk de oorzaak van des Kinds dood was, door de aanhoudende ontlaſting van *Bloed* uit den *Moederkoek*. De Moeder had gemakkelyke Arbeiden van haar vóórgaande Kinderen gehad. De *Moedermond* was dun, zagt, en open, ter breedte van een halve Kroon. Ik opende hem gemakkelyk, waaruit bleek, dat indien 'er des Avonds, om my gezonden was geweeſt, en het my toegelaaten was, dat ik haar dan vyliglyk zoude verloſt hebben. Het Hooſd kwam vóór; maar te ſchielyk zynde, zo nam ik toen ter tyd de ligging van 't Lighaam niet in acht.

TWEEDE GEVAL.

In welke de Baarmoeder *geöpend wierd, en zich alle zaaken genoegzaam, op dezelfde wyze, gelyk in 't vóórgaande* Geval, *openbaarden, in't Jaar* 1748.

De Vrouw was in haar veertigſte Jaar, van een grof geſtel, en had nooit Kinderen ter Waereld gebragt. In de zevende Maand van haar Dragt, deed zy een Val, die een groote ontlaſting te weege bragt, hoewel die, door een goede beſtiering, ſpoedig herſteld wierd; doch dezelve kwam gemeenelyk, na de geringſte beweeging of Arbeid, wederóm.

Omtrend in het midden van de achtſte Maand, wierd ik gehaald, wanneer de ontlaſting in een grooter menigte weeróm kwam dan te vóóren; maar dezelven verminderde allengskens, en hield ſpoedig geheel op. Ten deele ſcheen 't my toe, dat het hoog noodzaakelyk was, in deze omſtandigheid, om haare kragten, door een voedzaame Leevensregel, op te beuren, en wel door de ligſte ſoort van voedzelen. Maar bedugt zynde voor gevaar, wegens haar

groote zwakte, zo verzogt ik aan den Man, om een *Geneesheer* te laaten haalen, welke kwam en goedkeurde wat 'er gedaan was, en ordeneerde hetzelve beſtuur aan te houden. Hierna was zy tamelyk wél, hebbende nu en dan eenige geringe ontlaſtingen, doch niet zo veel, dat 'er eenige ándere handelwyze verëiſcht werd; want de Verloſsing kon nooit volbragt worden, met een vóórdeeligen uitſlag, zelfs, al was de ontlaſting in een groote menigte geweeſt, zynde de *Moedermond* digt geſlooten, en buitengemeen ſtyf. Twee of drie Weeken vóór haar vollen tyd, wierd zy overvallen met ligte *Weden*, om welke ik gehaald wierd, en vond den *Moedermond* geöpend, omtrend ter breedte van een *Engelſche Schelling*, en binnen denzelven een zagt Lighaam, dat zich liet bevoelen, gelyk een *Moederkoek*, of *geronnen Bloed*. Om dat zy den vóórgaanden nacht, maar tamelyk geruſt had, flaauw en zwak was, en eenige kleine wederömkomende ontlaſtingen had, zo verzogt ik een *Conſultatie*, met een ánder van de Konſt, en de Familie Vreemdelingen in ENGELAND zynde, noemden 'er eenige der uitmuntendſte van myn ſtudie op. Een van de Vrouwen ſtelde den *Heer* RICHARD MANINGHAM vóór, maar hy verbonden zynde, zo wierd 'er om DR. SANDS gezonden, die van gedagten was, dat 'er niets beeter was, dan haar kragten op te beuren, door ſop en voedzaame Spyzen, en maar vylig te wagten, tot dat de ligte *Weden* een rechten Arbeid te wege bragten, dan eenig geweld te oeffenen, om haar aanſtonds te verloſsen. Ik wierd omtrend de Klok van negenen des Avonds wederöm gehaald, wanneer zy, op eene ſpoedige wyze, door Flaauwtens overvallen wierd, in één van welke zy, toen ik in het vertrek kwam overleed. Deeze ſpoedige verándering belette my van iets te onderſtaan, en inderdaad, was deze uitſlag niet gebeurd, dán zoude ik bevreesd zyn geweeſt, dat zy onder de *Operatie* omgekomen zoude hebben, om rede van haar plomp en zwak Lighaam. Gevallen van deze natuur verëiſchen de grootſte vóórzorge, en bekommernis. Ik heb veele Vrouwen en Kinderen door haar aanſtonds te verloſsen gered, wanneer de Lyderesſe niet te zwak en af waren, of uitgeput door geweldige ontlaſtingen van *Bloed*, en wanneer de ontlaſtingen niet al te ſpoedig gebeurde in een goede geſteldheid, de Deelen geöpend zynde, zagt, en 'er een uitzetting geſchied was in een vóórgaande verloſsing; maar de Geſteldheid plomp, de Deelen taai, en de Lyderes zwak zynde, door de tuſſchenpooſende *Vloeijingen*, dan heb ik altoos de vóórgaande Handelwyze in 't werk geſteld, welke dikwils verzeld is geweeſt, van een goeden uitſlag.

Toen alle de byzynde overtuigd waren, van de dood der Vrouw, zo opende ik haar Buik, en heb het Kind uitgehaald en de *Baarmoeder* onderzogt. Ik vond den *Moederkoek* vaſt zitten, aan het ónderſte en áchterſte gedeelte der *Baarmoeder*, en die was omtrend twee Vingeren breed, van deszelfs ónderſte *Rand* van den *Moedermond* los, hetwelke denzelven bedekte; en dit was het dat DR. SANDS, en ik des Morgen gevoeld hadden. Na 'er de *Nageboorte* uitgehaald te hebben, zo beproefde ik, om met myn Hand, den *Moedermond* te openen, aan de binnen zyde, hetwelk ik met groote kragt volbragt, doch niet zonder een verſcheuring

van

van twee Duimen aan de ééne zyde. Uit het vóórgaande blykt, hoe moeijelyk het is de Deelen, in een Vrouw, die van haar éérſte Kind in Arbeid is, vóórnamelyk als zy zeer oud is, te openen. Inderdaad het is, ſomtyds onmogelyk om het te doen, vóór dat zy tot haar vollen tyd gekomen is, en dan noch niet, tot dat de Deelen dun, zagt, en wyd geöpend zyn geweeſt, in een vóórgaande Arbeid; gelyk beſchreeven is, in de 35ſte *Verzameling*, het 8ſte en 10de *Geval.*

DERDE GEVAL.

Van eene Vloeijing, *waarin de* Vrouw *overleed, en kort daarná de* Keiſerlyke Snede *gedaan wierd*, COVINT. GARDIN April 1747.

De Vrouw was boven de acht Maanden Zwanger, van haar vyfde Kind. Zy was in den Morgenſtond opgeſtaan, en had haar zelfs zeer veel afgemat, en ingevolge van dien, zo wierd zy aangetaſt, van pynen in haar Rug. Zy beproefde om haar Water te maaken, en van ſtonden aan wierd zy overvallen, van een geweldige *Vloeijing*, die voor het grootſte gedeelte de *Water-pot* vulde. Haar *Vroedvrouw Mejuffr.* DRAPER, wierd gehaald; welke verzogt, dat men my wilde laate haalen. Toen ik kwam, was de *Vloeijing* geſtild. Na haar *huivering* verſtaan te hebben zo tragte ik om de zaak na te ſpooren, maar konde de *Moedermond* niet bereiken. Om dat zy gemakkelyk, en niet veel verzwakt was, zo wilde zy my niet toelaaten, dat ik myne poogingen verder ter uitvoer bragt. Ik verhaalde aan haar Vrinden, het Gevaar waarin zy konde geraaken, indien de *Vloeijing* met geweld wederöm kwam; en raade hen aan, in gevalle dezelve mogt weder komen, aanſtonds om my te zenden. Intuſſchen, om dat haar Pols vol was, zo verördeneerde ik tien Oncen *Bloed* uit den Arm te doen ontlaſten; beval haar ſtil in 't Bed te houden, en dikwils van de volgende Mixtuur twee leepelen vol te geven.

℞. *Infuſ. Roſa Rubr. Unc.* v. *Elix. Vitriol. gut.* x. *Syrp. e Meconio Unc.* i.

en dat 'er een Dood Plukzel gedoopt, in de volgende *Decoctum*, in de *Schede* zou gebragt worden.

℞. *R. Cort. Granato. Querci. Flo. Balauſtior. Roſ. Rub. ää. Drachm.* i. *coq. in Aq. Font. q. ſ. ad Unc.* iv. *Colaturæ adde Alum. rup. Drachm.* ß. *Vin. Rubr. Unc.* ij.

Zy wierd wederöm door een *Vloeijing*, omtrend ten elf Uuren, in den Nagt aangetaſt, en men zond om de *Vroedvrouw;* en ſchoon die niet t'Huis was, zo ſtelden zy het uit, om my te haalen, tot omtrend ten zes Uuren in den Morgen. Ik voelde toen haar Pols zwak, die ik bezwaarlyk kon onderſcheiden: haar

leden waren koud, het koude zweet bedekte haar Aangezigt en Borſt; en zy kon bezwaarlyk ſpreeken. Ik ordeneerde haar aanſtonds een *Julepium*, met *Tinct. Caſtor.* en *Sp. Salis Ammoniac.* en in dien tuſſchen tyd, gaf men haar *warme roode Wyn.* Haar Vaten waren zodanig ontleedigt, dat haar *Vlocijing* maar *Bloedige Wei* was, en zeer gemaatigt. Ik ordoneerde haar Banden boven de Knieën, en Ellebogen te binden, en *warm Lywaat* en *warme Steenen* aan Handen en Voeten te leggen. Alle deze dingen wierden in 't werk geſteld, om harre kragten en geeſt op te beuren, eer ik de verloſſing ondernam; maar eer alle myne orders volbragt waren, zo verviel zy in geweldige *Stuipen* en overleed aanſtonds. Ik ſtelde toen tot behoud van 's Kinds leven, de *Keizerlyke Snede* vóór, een vóórſtel tot welke men toeſtemde. Om alle opmerkingen vóór te komen, en verzeekerd te zyn dat de Vrouw dood was, zo zond ik om een *Kruidmenger*, en ik opende aanſtonds de Buik en *Baarmoeder*, en ik haalde het Kind 'er uit; maar ik voelde geen klopping in de *Navelſtreng;* noch daar wierd eenige klopping ontdekt aan 't Hart. Ik wreef het Kinds Hoofd met Geeſt, ſloeg het op de Billen en ſchudde het Lighaam, om Pyn en een aandoening te verwekken. Een handelwyze van deze Natuur, opend ſomtyds de Zeenuwen en bevorderd de beweeging van 't Hart, en verwekt eene gemakkelyke toelaating van Lugt in de Long. Toen beproefde ik de needergeſlaagen Long op te blazen door des Kinds Mond; maar alle deze poogingen waren te vergeefs; ſchoon alles binnen de vier Minuuten, na dat de Moeder dood was, verricht wierd. Het Kind was grof en volkomen: het *Balzakje* en *Lippen* waren natuurlyk: maar de Leeden waren wat ſtyf, een omſtandigheid welke aantoonde, dat het Kind al eenige Uuren was dood geweeſt.

Ik onderzogt, met meerder naauwkeurigheid, de volgende byzonderheden. Onder het openen van de Vrouw, vond ik de Deelen van den Buik, dun en geſpannen, door de uitzetting van de *Baarmoeder.* Ik maakte de *Snede* met een omwonden *Lancet*, welke het bekwaamſte Werktuig daartoe was, van de *Navel* langs de *Linea Alba* tot de *Schaambeenderen*, door de Bekleedzelen en het Buikvlies heen. De *Baarmoeder* was volkomen uitgezet, door de Wateren, die door de gemaakte opening te voorſchyn kwam, en ſtrekte de *Lippen* verſcheiden Duimen van malkander. Toen opende ik de *Baarmoeder*, welke omtrend drieächtſte van één Duim dik was; en daar ſcheen omtrend drie of vier Pinten Water, in de Vliezen bevat te worden. Toen ik kwam om te onderzoeken, de aanhegting van de Vliezen en den *Moederkoek*, zo vond ik de Vliezen vaſt gehegt aan alle plaatzen, waar die aan de *Baarmoeder* raakte, en onder de vóórzigtige afſcheiding, nam ik overäl waar, kleine vezelen, gelykende naar Hair, uitgeſtrekt van 't één tot het ánder Deel. De *Moederkoek* zat vaſt, aan het áchterſte en ónderſte, gedeelte van de *Baarmoeder.* Ik bragt myn Vingeren ópwaards, in de *Schede* tot den *Moedermond*, welke omtrend een half Duim breedte geöpend was, en vond dat de *Onderrand* van den *Moederkoek*, de binnen zyde van denzelven bedekte, en dat die rondöm denzelven vaſt gehegt was, en desgelyks vaſt gehegt, langs het geheele ónderſte en áchterſte gedeelte van de

Baar-

Baarmoeder. Deze ſcheide ik vóórzigtiglyk van de *Baarmoeder* af, en hier verſcheen een gelyke ſoort van vezelen, die zich uitſtrekte van het ééne deel tot het ándere, gelyk by de Vliezen, maar dikker als *Varkens Borſtelen*. Maar daar was een grooter ruigheid of onëffenheid, gelykende naar kleine intandingen, in dat gedeelte van de *Baarmoeder*, en niet zo glad als waar de Vliezen vaſtgezeeten hadde. Daar was geen *rood Bloed* in de Vaten te zien, om dat het Lighaam van hetzelven uitgeput was. Ter plaatze, alwaar de *Baarmoeder* was geöpend, daar openbaarde zich de Monden van een groot getal Vaten, zynde ſommige van hun één half Duim, in middelyn. De *Vlocijing* ſcheen veröorzaakt te zyn geweeſt, om dat de *Moederkoek* over den *Moedermond* heen lag, welk altoos gebeurt, wanneer men den *Moederkoek* het éérſt ontdekt. Het Hoofd van 't Kind was neederwaards gekeerd tot den *Moedermond*.

No. 2.

Monſr. LAMOTTE, in zyn 4de *Boek*, 11de *Hoofddeel*, meld van eenige Gevallen van ándere Schryvers, en geeft verſcheiden van hem zelfs óp, in welken de Doorgang tot de *Baarmoeder* toegeſlooten was, door eeldachtigheid. Maar hy opende en maakte ruimte, om de Kinderen te verloſſen, zonder verpligt te zyn, om de *Keizerlyke Snede* te doen. Zie de 31ſte *Verzam.* het 27ſte *Geval*.

No. 2. EERSTE GEVAL.

Uit de Proeven van EDINBURGH, *het* 5de *Deel*, *het* 27ſte *Art. van een* Keizerlyke Snede *volbragt, door een* Vroedvrouw *met vóórdeel; beſchreeven door den* Heer DUNCAN STEWART, Heelmeeſter *te* DUNGANON *in het Land van* TYRONE, *in* IERLAND.

De Hiſtoriën van de *Keizerlyke Snede* gering zynde, daarom zend ik *Uliet*, de volgende. ALICE O NEAL oud omtrend drie-en-dertig Jaaren, Vrouw van een armen Landman naby CHARLEMONT, en Moeder van verſcheiden Kinderen geraakte in *January* 1738 a 9. in Arbeid, maar kon van haar Kind, door verſcheiden *Vroedvrouwen*, die by haar waren, niet verloſt worden. Zy bleef in deze omſtandigheid twaalf Dagen, en het Kind was, na gedagten, van den derden Dag af dood geweeſt. MARY DONALLY, een ongeleerde Vrouw, maar uitmuntend genoeg by geringe lieden, tot uithaaling van doode Kinderen, gehaald zynde, beproefde, om haar op de algemeene wyze te verloſſen, en haar poogingen niet ſlaagende, ſtelde zy vóór om de *Keizerlyke Snede* te doen, met een *Scheermes*, door éérſt een *Sneede* door de Bekleedzelen, en dan een door de *Baarmoeder* heen te doen; na het openen van welke, zy 'er het Kind en de *Nageboorte* uithaalde. Het bovenſte gedeelte van de opening, was aan de ééne zyde een Duim hooger dan de *Navel*, en liep neederwaards tot aan het midden, tuſſchen het rech-

rechter *Zitbeen* en de *Linea Alba.* Zy hield de Lippen van de Wond te zaamen met haar Hand, tot dat 'er iemant een Meil weegs ging, en weeröm kwam met zyde en gemeene Naalden, die de Kleermakers gebruiken. Met deze verëenigde zy de Lippen, op een *Hegting*, die gemeenlyk gedaan word by een *Haaze-Lip*, en bedekte de Wond, met het Wit van Eyëren, gelyk zy my eenige Dagen daarná verhaalde, wanneer ik door weetgierigheid na haar toe ging, en onderzogt de arme Vrouw, die de *Operatie* ondergaan had. De herſtelling was, door Zalven, van de *Vroedvrouw* zelfs volkomen ten einde gebragt.

Omtrend twintig Dagen daarna, was de Lyderes in ſtaat om te Voet een Meil weegs te wandelen, en kwam by my in een Kleeremakers Huis, waar zy my de bedekte Wond door een Naad vertoonde; maar zy klaagde over haar Buik, dat die buitenwaards hong aan de rechter zyde, waar ik een Gezwel waarnam ter grootte van een Kinder Hoofd: en zy was gekweld met een *Witte Vloed;* vóór welke ik haar eenige *Medicynen* gaf, en beval haar een Afkookzel van de *Vulneari Plant.* te drinken, en ondersteunde de zyde van den Buik, met een Bandage. De Lyderes genoot ſederd dien tyd gezondheid, beſtierde haar Huiswerk, en heeft dikwils ter Mark gewandeld na deze Stad, welke zes Meilen ver van haar Huis af was.

De volgende is van Dr. King, in hetzelve Deel *Art.* 38. Aldaar was een andere Vrouw, woonende omtrend vyf Meilen ver van deze Plaats, van welke een *Vroedvrouw* een Kind haalde, door de *Operatie* van de *Keizerlyke Snede* omtrend twee Jaaren geleeden; ik zag kort daarna de arme Vrouw, en haalde de Naalden uit, welke de *Vroedvrouw* 'er in geſtooken had, om de *Lippen* van de Wonde tezamen te houden, ik bemerkte, dat de Spieren in één klomp tezaam gekrompen waren, in het ónderſte gedeelte van de Buik, welke aangroeide, en op het laatſt doorbrak, en een meenigte ſtof ontlaſtede. De Vrouw is inſtaat van iets te doen voor haar Maagſchap, met behulp van een groote Bandage, welke haar *Darmen* binnen hield. Het Kind welk ik zag, had niet buiten de *Baarmoeder* geleegen; want tot verſcheiden reizen toe, verzekerde my de *Vroedvrouw* zelfs, dat 'er een *Been* van 't zelven in de *Schede* vóórgekomen was, en het gevoeld had, vóór de *Operatie.*

Armag 23 *October* 1740.

Door de vergelyking van tyd, en den afſtand van Charlemond van Armag, gelyk gemeld word, in het laatſte gedeelte van Dr. King's *Brief*, met die van de *Heer* Stewards, zo is het zeer waarſchynelyk, dat dit het Geval van dezelfde Vrouw is, waar van zy beide melden.

No. 2. TWEEDE GEVAL.

Een *Keizerlyke Snede* verricht, door den *Heer* SMITH *Heelmeester* in EDINBURGH aan my medegedeeld, en bevat in den volgenden *Brief*, door DR. ADAM AUSTER.

MYN HEER!

Ik zend UEd. een Geval, van eene Vrouw, die een *Operatie* van de *Keizerlyke Snede* onderging. De éénigste opmerkelyke omstandigheid, in hetzelven, is, dat de bezwangerde *Baarmoeder*, onder het openen van dezelve, zonder een aanmerkelyke *Bloeding* verricht wierd; maar dezelve is zulk een gevaarlyke *Operatie* dat die nooit behoorde gedaan te worden, dan wanneer het de laatste waarschynlykheid is, dat men het Kind op geen ándere wyze kan verlossen. Ik was 'er tegenwoordig, toen de *Heer* SMITS de *Operatie* verrichte, en overdenkende de spoedige tezaamenkrimping van de *Baarmoeder*, zo vermoede ik dat de *Bloeding* daar door belet wierd.

EDINBURG 28 *July* 1758.

UEd.

A. A.

Ik wierd gehaald tot — PATERSON, by een Trommelmakers Vrouw, in de *Canongate* den 28 *Juny* 1737. omtrend den Avond, welke al zes Dagen in Arbeid was geweest, zy was een van de kleinste Vrouwen, die ik ooit gezien heb, en wonderbaarlyk mismaakt.

Ik onderstoeg haar, en vond iets diks in de *Schede*, dat ik in 't éérst vóór het Hoofd van 't Kind hield; maar ik ontdekte spoedig myn misvatting, doordien ik de zaak met meerder oplettendheid onderzogt, wanneer ik den *Moedermond* hoog ópwaards tegen de *Schaambeenderen*, en een weinig geöpend vond, en door dezelve heen, voelde ik duidelyk het Hoofd van 't Kind. Wat ik het éérst voor hetzelven gehouden heb, bleek het *Staartbeen* te zyn, dat van een zeer buitegewoone Maat, en gedaante was, inwaards gekeerd, ten eenemaal dwars in de *Schede*, en bereikte voor het grootste gedeelte, het vóórste gedeelte van 't *Bekken*. Omtrend één en één half, of twee Duimen, boven het uiterste van het *Staartbeen*, zo voelde ik de *Schaambeenderen* niet gevormd, in een bogt, uitwaards gelyk zy natuurlyk staan; maar waren inwaards gedrukt, zo dat ik bezwaarlyk myn Vingeren ópwaards, tusschen dit mismaakte *Staartbeen*, en de *Schaambeenderen* kon kreigen. De Vrouw zeer afgemat zynde door de *Weden*, en by gemis van slaap, zo schreef ik een *Opium Pil*, om rust te verwekken vóór.

Ik bezogt haar den volgenden Morgen, en vond dat zy eenige Uuren geſlaapen had; maar na dat zy ontwaakte, zo kreeg zy geweldige *Weden.* —— by de onderſlaaning, zo vond ik de *Moedermond* een weinig meerder geöpend, zo dat ik ter breedte van een halve Kroon het Kinds Hoofd, voelen kon. —— De zamenkrimping der Deelen was zodanig, dat het onmogelyk was om haar op eenige wyze te verlosſen; om die rede poogde ik met al myn magt, om het *Staartbeen* neêder- en áchterwaards te drukken; maar te vergeefs. Om die rede zeide ik aan de Vrouwen, die omtrend haar waren, dat het onmogelyk was om haar te verlosſen; zy baaden my om een handelwyze te beproeven, hoe wanhoopelyk die ook mogt zyn. Een van hun ſtelde de Haak vóór, maar de doorgang tuſſchen de *Beenderen* van 't *Bekken*, was zo eng en zo gekromt, dat het my toeſcheen volſtrekt onmogelyk te zyn, om op eenige wyze door denzelven heen, het Kind te haalen. Ik beloofde om in allerhaaſt, een Viſite te doen, by eenige van myn Konſtbroederen, en hen mede te brengen, om haar allen mogelyken bytſtand te doen.

Volgens belofte bragt ik verſcheiden Konſtbroeders met my, te weeten, Dr. John Lermond, en den *Heer* Drummond, *Heel*- en *Vroedmeeſter* enz. Wy waren eendragtelyk van gedachten, dat het Kind nooit door de *Schede* kon gehaald worden, en dat het de éénigſte kans was, tot behoud van haar leven, zelfs ſchoon zy zeer klein was, de *Keizerlyke Snede* te moeten onderneemen. Dit wierd aan de Vrinden verhaald; en tot vóórkoming van eenig nadenken, zo verhaalden wy het grootſte gevaar, waarin de Lyderes kon geraaken, door de *Operatie* in de ſtrengſte termen, en dat zy mogelyk onder onze Handen kon dood blyven, maar zy waren gereſolveerd alle gevaar uit te ſtaan.

Wy kwamen overëen, om des Avonds ten tien Uuren de *Operatie* te onderneemen. De volgende *Heeren* waren 'er tegenwoordig, Dr. Monro, *Profeſſor in de Ontleedkunde*, de *Heeren Doctoren* John Lermont, James Dundass, en de *Heeren* Drummond, Osburn, Gibson, en Douglas, *Heelmeesteren.*

De Werktuigen en 't geen verder noodig was waren de volgende.

1. Een algemeene *Scalpel.* 2. Een *gekromde Schaar.* 3. Twee *Naaidraaden.* 4. Vier *groote Naalden* met *draaden* tot het doen van de *Buikhegting.* 5. *Plukzel.* 6. Een *groote Compres*, een *Servet en Schouderband.* 7. *Inkt.* 8. Een *Hartſterking*, om toe te kunnen dienen, onder het doen van de *Operatie.*

De Lyderes wierd op een met Deekens bedekte Tafel gelegt, met een Hoofdkusſen ónder haar Hoofd, haar Lighaam verzeekerd zynde, zo plaatſte ik my aan haar linker zyde. Ik trok een Lyn met Inkt, zes Duimen lang, evenwydig loopende met de *Linea Alba*, en vier Duimen breedte van dezelve af, om de *Muſculus Rectus* te meiden. Toen deed ik met een *Convex Scalpel*, een Sneede langs de *Linea Alba*, door de Bekleedzelen en het Vet heen. In het midden van de

de Sneede, door de Spieren en het Buikvlies heen, maakte ik een opening zo groot dat ik myn vóórſte Vinger van myn Linkerhand, 'er in krygen konde, na welke ik met de *kromme Schaar*, de Wond óp- en néderwaards vergroote, egaal met de *Linea Alba*, die ik in de Huid gemaakt had. De *Arteria Epigaſtrica* wierd geöpend, welke ik aanſtonds toeſloot.

Toen maakte ik eene Sneede in de *Baarmoeder*, en verbrak de Vliezen, die het Kind omvongen, maar om dat het Kind groót was, zo vond ik de Sneede in den Buik te klein, zo dat ik verpligt was dezelve te vergrooten ópwaards, naar de korte *Ribben*, en neederwaards naar de *Schaambeenderen* toe, en de *Baarmoeder* naar evenreedigheid. Toen haalde ik het Kind, zonder eenig geweld uit, en daarná de *Moederkoek* en de Vliezen. Ik ſtak myn Hand wederóm in de *Baarmoeder*, en haalde eenig *geronnen Bloed* uit. Het Kind was dood, maar ten eenemaal verſch. Ik bragt een gedeelte van den *Darm*, die neederwaards zakte, binnen, en dee de *Buikhegting* met drie hegtingen zonder ſpelden.

Na de éérſte *Hegting*, zo gaf my de *Darm* de meeſte moeite. Ik bedekte de Wond met zagt *Plukzel*, lag de groote *Compres* over dezelve heen, en over alles de *Servet*, die ik vaſt ſpelde aan den Schouderband.

De arme Vrouw ſtond deze *Operatie*, met een grooten moed door. Na dat zy te Bedde was gelegt, zo gebruikte zy een *ruſtverwekkenden Drank*, met *Laudanum* en een Vles met *Emulſi*, voor haar ordinaare *Drank*. Zy had niet boven de vyf Oncen *Bloed*, onder de *Operatie* verlooren. Des Nagts *bloede* zy een weinig, maar dezelve hield op, toen ik by haar kwam; zy had niet geſlaapen, maar voor het overige was zy reedelyk wél. Den volgende Dag bezogt ik haar, en zy verhaalde my, dat zy in den Morgen eenige ſluimeringen gehad had. Omtrend de Klokke twaalf Uuren, zo klaagde zy over eenige ongemakken aan haar Maag, met een geneigdheid tot *Braakingen;* haar Pols was toen zeer ſnel en klein, zy wierd allengskens zwakker en zwakker, en overleed omtrend, ten vier Uuren in den Achtermiddag. Daar ontlaſten niet boven de twee Teeleepels vol *Bloed* uit de *Schede*, en de *Baarmoeder*, was ten minſten één en één half Duim dik.

Haar Vrinden wilden niet toeſtaan, dat ik haar mogt openen.

In de *Memoriën* van de *Akademie* van de *Heelmeeſteren* te PARYS, welke nu vertaald zyn, en in 't ligt gegeven door den *Heer* NEAL, *Heelmeeſter* van het *Hoſpital* te LONDEN, daarin zyn een groot aantal van Gevallen, en desgelyks veel diſputen, vóór, en tégen het doen van de *Keizerlyke Snede*, wanneer de Vrouw leeft.

VEERTIGSTE VERZAMELING.

Over de Verſcheuringen.

(Zie het 1ſte *Deel*, 4de *Boek*, 1ſte *Hoofddeel*, 1ſte *Afdeel.*)

No. 1.

EERSTE GEVAL.

Ik wierd gehaald door de Vrinden, van een jonge Vrouw in de *Park-Street*, die verloſt was van haar éérſte Kind, door haar Moeje, welke een *Vroedvrouw* was; daar omſtreeks woonende. De éérſte Dag na haar verlosſing, zo had de *Kraambewaardſter*, de jonge Vrouw, en Vrinden ontroerd, door te verhaalen, dat de Vrouw geſcheurd was. Ik onderzogt de zaak, en vond dat het *Frenum Labiorum* geſcheurd was, maar de *Sphincter Ani* niet. Zy raasden alle tegen de *Vroedvrouw*. Ik verklaarde hen, dat zulke zaaken ſomtyds de beſte Konſtoeffenaaren over kunnen komen, dat 'er geen gevaar by was, en dat de Deelen zouden herſtellen, en te zamen krimpen. De groote Angſt van de Lyderes was, voor haar Man, die uit de Stad was, en zy vreesde dat dit ongeluk, wanneer die zulks gewaar werd, zyn misächting, voor haar verwekken zoude. Ik verligte haar in die vrees, door haar te verzekeren, dat indién zy het verborgen hield, dat hy niets van de zaak zoude kunnen weeten. Ik heb inderdaad zulke Gevallen zeer zelden gehad, in welke dit Toeval plaats gehad heeft, maar weetende dat dit gemeenlyk oorzaak is, van een groote beangſtheid voor de Lyderes, zo verklaarde ik zulks in 't geheim aan de *Kraambewaardſter*, gelyk in 't volgende Geval.

TWEEDE GEVAL.

Ik ſtond een Ouderlings Vrouw van haar éérſte Kind by; het Hoofd was groot, de Bilnaad wierd grootelyks uitgerekt en was dun. Ik hield de vlakke Hand tegen denzelven, geduurende een ieder *Wede*, tot vóórkoming van de ſcheuring, by de ſpoedige voortgang van het Kinds Hoofd. De *Weden* waren zeer ſtreng; en als dezelve over was, dan nam ik *Pomade*, en beſmeerde de Deelen. In zulk een tusſchen tyd, kwam 'er een *Wede*, ſpoediger dan ik verwagte, en vóór ik myn Hand, tot tegenhouding der deelen kon bezorgen, zo verloſten het Hoofd, en de Deelen waren geſcheurd, gelyk in 't vóórgaande Geval.

val. Ik verhaalde de *Kraambewaardſter* het ongeluk; maar verzogt haar zulks niet te melden; om dat het de Vrouw ongeruſtheid zoude *Baaren*, haar en de *Kraambewaardſter* meerder moeite zoude verwekken. Ik verzekerde, dat de Deelen zouden herſtellen, en nooit kwaade gevolgen naar zich ſleepen.

Ik wierd verzogt door Dr. Simpson, in *Spittle Square* te viſiteeren, eene Vrouw, welke een ánder *Vroedmeeſter* verloſt had, en die den Bilnaad gehegt had, na dat dezelve geſcheurd was in de Verlosſing. De Pyn en Ontſteeking waren zeer groot, en de Hegting deed, zo het ſcheen, geen den minſten dienſt. Om die rede raade ik aan, om die los te maaken, na die los was, zo wierd de Lyderes gemakkelyker, de ontſteeking verminderde, en de Deelen herſtelden.

DERDE GEVAL.

Ik wierd gehaald by eene Vrouw, op den vyftienden Dag na haar verlosſing. De *Bilnaad*, *Schede*, en *Rechtendarm* waren in malkander geſcheurd, omtrend ter lengte van twee Duimen, t welk de ophouding van de *Fæces* verhinderde. De *Randen* van de geſcheurde Deelen begonnen om te krullen. Ik poogde met de Schaar en Naalden de *Randen* te verëenigen, gelyk in een *Haaze-Lip;* maar ik kon de Deelen niet genoegzaam vaſt houden, om zulks ter uitvoer te brengen. Ik bewond toen een Lancet, en met de punt kerſde ik hen, en met groote moeite maakte ik twee diepe ſteeken door de *Schede*, en den *Rechtendarm* heen, en twee in den Bilnaad; maar deze bragt binnen de twee Dagen een groote ontſteeking te weeg, en alle de ſteeken ſcheurde uit. De Deelen etterden, en wierden met vel bedekt; maar verëenigde, zich niet tezaamen doch zy trokken zich op zulk eene wyze byeen, dat zy drie Maanden daarna, haar *Excrementen* kon ophouden.

VIERDE- EN VYFDE GEVAL.

Ik bediende in twee Dagen, op verſcheiden tyden, twee Vrouwen, waarin de Arbeiden van beide langwylig waren geweeſt, door de grootte der Kinderen. De uitwendige Deelen waren zeer ontſtooken, en ſcheiden, verrot zynde, van de *Schede* af, na welke de Pis tegenwillig in de *Schede* volgde. By de onderzoeking, vond ik een opening in de Blaas, binnen de *Schede*. Zy beide hadde haar Water, zonder hinder verſcheiden Dagen, eer ik gehaald wierd, gelooſt, zo dat ik verzeekerd was, de openingen in de *Schede* en *Blaas* te zyn, die door de afſcheiding van de verſterving der Deelen ontſtaan waren. Ik beproefde in 't éérſt, om een Naad te maaken, een ontſteeking te verwekken, om de opening tezaam te trekken, maar ſlaagde niet: zo dat de Vrouw in dezen elendigen ſtaat bleef.

ZESDE GEVAL.

Ik wierd gehaald door Dr. Thomson, in Camberwell, om hem by te ſtaan in een Verlosſing van eene Vrouw, waarby de Arm, van 't Kind vóór kwam. Hy verhaalde my, dat de Vrouw in haar vóórigen Arbeid geſcheurd was geweeſt, zo dat zy met moeite haar *excrementen*, niet op kon houden. Eenige tyd na haar herſtel, onderzogten wy de Deelen, en namen raad met ánderen, maar vonden dat het onmogelyk was de Deelen te ſnyden, zodanig om dezelve te verëenigen met een Naad. Bovendien, zo was in de *Schede* en *Rectum* de ſcheuring geëindigt, en bevoelde hen zo dun, dat zy in dat gedeelte niet verëenigen konden. Eén van myn Leerlingen verhaalde my, dat hy geſlaagt had in één Geval, waar alleenig de Bilnaad was geſcheurd, door aanſtonds een Hegting te doen, gelyk in een *Haze-Lip:* echter, als het *Perinæum* maar alleen geſcheurd, dan is het van een gering gevolg, zo dat ik dan nooit die handelwyze zal beproeven, verbeidende my dat het gevaarlyk voor de Vrouw is, om haar, kort na de verlosſing, daar aan blood te ſtellen; en waar de *Schede* en *Rechtendarm* inëen geſcheurd zyn, daar in is het onmogelyk de *Haazelips-Hegting* te doen. Dit laatſte Geval is van meerder gevolgen, ten opzigten van de tegenwillige ontlaſting van de *Fæces:* alſchoon de Deelen door den tyd, tot een zeekere trap, door hun vermogende kragt, herſtellen.

Ik wierd inderdaad door verſcheiden *Heeren* van de Konſt onderricht, van een oud ruuw *Vroedmeeſter* niet ver van Londen, welke gehaald wordende, in langwyligen Arbeiden, dan verloſten hy aanſtonds met den *Haak* of *Tang*, verſcheurde de Deelen, hechten hen, en gelyk de ſpreekwyze is, deed *Heelmeesters* werk: door welke Praktyk hy den naam kreeg van Dr. Pip, van zyn jonge mededingeren.

ZEVENDE GEVAL.

Eene Vrouw in 't Jaar 1730, met een mismaakt *Bekken*, die haar Kind verloren had, in een vóórgaanden Arbeid, en in Arbeid van een tweede, welk desgelyks langwylig was. Ik wierd gehaald, en juiſt toen het Hoofd verloſt wierd, kwam ik in 't vertrek; maar het Kind bleef ſteeken tegen de Schouderen. Ik verloſte het Lighaam, onder een volgende *Wede*; by het opbrengen van myn Hand in de *Schede*, zo ſtond'ik verbaaſt te ontdekken, eene ſcheuring, aan de rechter zyde van den *Moedermond*, van omtrend drie Vingeren breedte. De *Moederkoek* volgde ſpoedig, na welke ik de zaak wederóm onderzogt, en ik wierd verzeekerd van de ſcheuring, maar dezelve bevoelde ik kleiner, want de *Moedermond* was desgelyks ook een weinig geſcheurd aan die zyde. Om dat

zy

zy wat ver van my afwoonde, zo verzogt ik, dat zy zo min ſtuuren wilde als moogelyk was. Ik vreesde het ergſte, door deze ſcheuring der Deelen. Het Kind was dood; maar de Vrouw herſtelde, zonder eenige kwaade gevolgen. Ik verloſte haar daarná van een ánder Kind, welk kleiner en in 't leven was, en ik vond een groote ſleuf of gaaping, aan de zyde van den *Moedermond*. Ik heb eenige ándere gehad, in welke kenbaare ſcheuringen in den *Moedermond* zyn geweeſt, maar nooit vond ik dezelven van kwaade gevolgen, dan wanneer de Lyderes, door een kwaade behandeling, in een Koorts, of ándere gevaarlyke Toevallen wierd gebragt; door wiens vermoogen een ſpoedige verſterving in de *Baarmoeder* aan dat gedeelte veroorzaakt wierd, ingevolge van de ſcheuring. Hoewel ik hier moet uitſluiten het 10de *Geval*, van de 35ſte *Verzameling*. Zie desgelyks de 31ſte *Verzameling*, het 28ſte *Geval*, en de 33ſte *Verzameling* No. 2. het 9de *Geval*.

ACHTSTE GEVAL.

Waarin de Baarmoeder *ſcheurde, en het* Kind Verloſt *wierd met den* Haak.

Een oude Dienſtboode van den *Heer* BUCHMANS in COVINGTON, in het Land van LANERK, omtrend veertig Jaaren oud, in Arbeid van haar éérſte Kind, was Hikkende, gelyk een Kind, en verſcheiden Jaaren gekweld geweeſt met een benaauwde Borſt, en was twee of drie maalen herſteld van een *Waterzugt*, die de geheelen Vetrok de oppervlakte van haar Lighaam aandeed. Toen ik wierd gehaald in haar Arbeid, zo was haar *Waterzugtige* zwelling in een grooter graad dan te vóóren. Zy had verſcheiden Dagen in Arbeid geweeſt: de Vliezen waren noch niet gebroken, en daar konden geen Wateren ontdekt worden; het Hoofd kwam vóór, en wierd nederwaards in een zeer eng *Bekken* gedrukt. Zy was zeer zwak, en haar *Weden* verminderde. Geduurende dien tyd als de *Weden* op haar ſtrengſt waren, dan gevoelde zy ſomtyds, als of alles verſcheurde in haar Buik, of op een ſchielyk wyze ontlaſten wilde, en als of haar Buik begon platter te worden, en te verminderen in zyn uitzetting. Het *Bekken* was zo eng dat het noodwendig was haar te verloſſen, door het Hoofd te openen, en hetzelve met den *Haak* uit te haalen; gelyk hier boven onderwezen word. By de inbrenging van myn Hand, om den *Moederkoek* te verloſſen, zo vond ik, dat de *Baarmoeder* tot aan den *Bodem* geſcheurd was, en de *Darmen* neederwaards geperſt wierden. De *Moederkoek* wierd vóórzigtelyk verloſt, en de *Darmen* ingebragt. De *Baarmoeder* was op 't gevoel ſlap, en daar was geen groote *Vloeijing*. Om alle naadenkingen te vermeiden, wierd dit Toeval geheim gehouden. De ſcheur in de Deelen was zó groot, dat zy myn Hand doorliet. Zy ſcheen volkomen zonder pyn te zyn, maar zeer zwak, zy had geen *Braaking*, *Stuipen* of *Vloeijing*, en leefde tien of twaalf Uuren daarná.

NEGENDE GEVAL.

Waarin de Baarmoeder *geſcheurd wierd. Medegedeeld in een* Brief *van den* Heer —— *in 't Jaar* 1746.

Omtrend twee Maanden daarná, wierd ik gehaald by eene Arme Vrouw, welke een tyd van acht Dagen, in Arbeid was geweeſt. Toen ik kwam, zo had de *Vroedvrouw*, een Godeś en een vroome Vrouw gelykende, de ongelukkige Vrouw, met deze uitdrukkinge verlaaten, teweeten dat zy geen waren *Weden* hadde, en haar niet wilde verlosſen, voor en alëer zy meerder *Weden* verkreeg. Maar toen ik kwam, zo vond ik haar in zo een ſlegten ſtaat, gelyk een Vrouw op het eind van haar leven kan zyn. Want ik kon geen klopping, in de Slagäderen ontdekken. Zeer tegen myn geneigdheid, zo wierd ik verpligt, door eenige van haare Vrinden, om haar by te ſtaan, en na de onderzoeking vond ik den *Moedermond* zo veel geöpend, dat hy vier van myne Vingeren inliet. Ik vond vangelyken de Kin van 't Kind vóórkomende, en ruſtende op de *Schaambeenderen* van de Moeder. De Wateren waren lang te vóóren gelooſt. Ik poogde aanſtonds, om één van zyn *Beenen* te grypen, welke ik vond, en verloſte de Moeder ſchielyk van een dood Kind; maar toen ik wederöm myn Hand in de *Baarmoeder* bragt, zo vond ik tot myn grootſte ontſteltenis de *Darmen*. Zy was beangſt geweeſt, van den Dag af, dat zy in Arbeid geraakt was geweeſt. Volgens UEd. wyze Raad, zo heb ik niets van de zaak gezegt, maar verklaarde haar, dat zy omkomen zoude, gelyk gebeurde, want zy ſtierf binnen de zes Uuren daarná.

Lamotte in zyn 4de *Boek*, 5de *Hoofddeel*, geeft twee Gevallen, op in welke de *Baarmoeder* geſcheurd werd, door het Geweld van de *Weden*. De eene Vrouw leefde drie Dagen daarná, en de ándere vier. In een van hun, toen zy geopend wierd, zo was de ſcheur, door welke het Kind doorgegaan was, zodanig tezaam gekrompen, dat 'er pas het einde van den kleinen Vinger door konde.

In de *Memorien l'Academie de Science* H. 1724. *p.* 36—52. zyn Gevallen van verſcheuringen van den *Baarmoeder* in de Verloſsing.

Mauriceau in zyn 577ſte *Waarneeming*.

Geeft een berigt van een kleine Vrouw, welke hy twee Maanden na haar verloſsing zag, die een tegenwillige ontlaſting van Pis had, zynde ontſtaan, door een langwyligen Arbeid, welke een *ſuppuratie* in de *Schede* en *Blaas* veroorzaakt had. Van deze bleef een *Fiſtula* na, door welke de Pis ontlaſte. Hy geeft noch twee Gevallen van dezelve natuur óp.

Zie verder Lamotte, in zyn 5de *Boek*, 5de *Hoofddeel*, over kneuzingen en ſcheuringen.

No. 2.

No. 2.

Over Ontſteekingen *in de* Schaamdeelen.

EERSTE GEVAL.

Eene Vrouw klaagde op den derden Dag, na haar verlosſing, over een pyn en hardigheid aan de rechter *Schaamlip*. By de onderzoeking en navorsſing, zo vond ik, dat de zwelling en pyn, éérſt begonnen was, den nagt te vóóren. Ik ordeneerde 'er Stovingen op te liggen, beſtaande uit uitgeperſte *Emollieerende Kruiden*, en die dikwils te herhaalen; en in dien tusſchentyd, verzogt ik hen, de Deelen te beſmeeren met *Ung. Sambuci;* door welke handelwyze de zwelling verminderde, en de Pyn af nam; en binnen vier of vyf Dagen verdween het ongemak geheellyk.

TWEEDE GEVAL.

Den Dag na een ſtrengen en langwyligen Arbeid, waren de uitwendige Deelen eener Vrouw na een éérſte Kind, zo buitengewoon gezwollen, dat zy geen Water kon loozen noch ter Stoel gaan, ſchoon zy 'er toe aangepord wierd, en het dikwils te vergeefs ondernomen had. Ik ſchreef dezelve Handelwyze vóór, gelyk hier boven, maar in plaats van de *Emollieerende Zalf*, zo ordeneerde ik een *Pap* van *Brood* en *Melk* 'er op te leggen, en te vernieuwen na ieder *Stooving*. Den volgenden Dag was de zwelling verminderd, zodanig dat de Lyderes vryëlyk Water kon lozen, en ging ter Stoel, en het geheele ongemak verdween allengskens, door het aanhouden van deze *Middelen*, zo dat de Vrouw herſtelde. (Zie de 15de *Verzameling*, No. 3. het 3de *Geval.*

DERDE GEVAL.

Ik wierd gehaald door een *Vroedvrouw* by eene Vrouw, den vyfden Dag ná haar verlosſing. De Arbeid was langwylig en ſtreng geweeſt, veröorzaakt door een groot Kind; de uitwendige Deelen waren zeer veel gezwollen en bont en blaauw. De Pyn van de Ontſteeking was zeer groot geweeſt; maar was toen een weinig verminderd; een omſtandigheid, die my bevreesd maakte, dat zy in gevaar waren van te verſterven; echter, zo had ik hoop voor haar, vermits zy een overvloedige ontlaſting van de *Kraamzuivering* had, welke noch aanhield, dat de *Baarmoeder* niet aangedaan was. Zy had desgelyks verſcheiden maalen haar Water gelooſt, ſchoon met moeite, maar had geen Stoelgang. Na dat zy te hulp

gekomen was door een *Aarsſpuitzel*, zo ordeneerde ik een *Stoving* van *Emollieerende Kruiden* met een weinig *Brandewyn*, en *Sal. Armoniac*, met welke de Deelen gewasſen en beſproeid wierden. Een *Emolliërende Pap* van *Brood*, en *Melk* wierd 'er opgelegt; en na ieder *fomentatie* verminderde de zwelling en pyn meer en meer. Omtrent den negenden Dag, ſcheiden zig verſcheiden verſtorvene ſtukken af, beide van de *Schaamlippen* en *Schede*. De *Pappen* wierden aangehouden en een groote *dod Plukzel* in *warme Digeſtive* gedoopt, en in de *Schede* gebragt, tot vóórkoming van de zaamekrimping, of te zaamegroeijing. Waar op de Deelen herſtelden.

VIERDE GEVAL.

Waarin een Ontſteeking *in de* Baarmoeder *en omleggende Deelen was.*

Gehaald zynde in 't Jaar 1725, by eene Vrouw, op den vyfden Dag, na de verlosſing van haar éérſte Kind, en vindende, dat zy klaagde, over een groote pyn en hardheid boven de *Schaamte*. Ik onderzogt den Buik met de Hand onder het Bedlake, en voelde de zelfſtandigheid van dezelve harder en grooter, dan dezelve gemeenlyk gevoeld word. Ik wierd verzeekerd, dat het niet vóórtkwam, door eenige uitzetting van de *Pisblaas*, om dat zy dikwils haar Water gelooſt had. My wierd verhaald, dat de Arbeid lang en moeijeiyk was geweeſt: dat zy ten tyde van de Dragt, met haar Buik tegen een dekzel van een Kiſt gedrukt had; dat zy geklaagd had over een pyn, aanſtonds na de verlosſing, en ſederd daar van gekweld was geweeſt.

Ik was zeer verwonderd te vinden, dat ſchoon de Pyn haar ſlaap belette, 'er niet een groote ontlaſting was geweeſt of noch was, en dat ik maar een kleine Koorts vond. Ik verbeelde my, dat de klagten over de Pynen ontſtonden van de Uitwendige Deelen, welke hun oorſpronk hadden, uit een kneuſing, door het onvóórzigtig drukken, tegen de onder hen liggende harde Deelen; haar Pols was een weinig ſnel, zy wierd *Adergelaten* op den Arm tot de hoeveelheid van omtrend zes Oncen. Een *Emolliërende Aarsſpuitzel* gaf haar een overvloedige Stoelgang; de Buik wierd geſtoofd of beſproeid met *Melk*, *Water* en *Brandewyn*, en een *Pap* van verſche *Koedrek*, verzagt met *verſche Booter*, wierd op den Buik gelegt.

Deze waren de naaſte *Middelen*, die ik toen by de Hand had. Ik gaf haar *tien grynen Pill. Matthæi*, en zy had een goeden Nagt, maar als de werking van de *Opium* over was, dan kwamen de pynen weder in den Morgen. De Buik wierd wederöm beſproeid, met een *Decoctum* van *Emolliërende Kruiden*, en met een *Pap* van *Brood* bedekt, om dat de reuk van de vóórgaande, voor de Lyderes onaangenaam was. Deze Handelwyze wierde twee Dagen aangehouden en binnen noch twee Dagen, waren de Pyn, uitzetting en hardigheid verminderd, en de Lyderes herſtelde.

VYFDE GEVAL.

Van een Ontſteeking, *die vóóronderſteld wierd te zyn, en in het rechter* Eyërneſt *en* Banden *van de* Baarmoeder.

In 't Jaar 1751, wierd ik gehaald by eene Vrouw, op den 5den Dag, na haar Verloſsing. Zy verhaalde my, dat de *Vroedvrouw* haar een groote pyn, aan de rechter zyde verwekt had, door het afſcheuren van den *Moederkoek;* en dat zy om my gezonden had, om een zwelling, die zy daar ter plaatze had, te laaten onderzoeken welken zy met haar Hand ontdekt had. Zy was een maagere Vrouw: ik voelde de *Baarmoeder* te zaam getrokken, gelyk een ronde Bal; maar aan de rechter zyde een zelfſtandigheid, omtrend ter groote van een *Ganzen Ey;* van dezen gong af, een ronde en lange zelfſtandigheid, omtrend ter dikte van twee Vingeren, welke eindigde aan de *Lieſch* aan die zyde; het onderzoeken van deze byſonderheden, verwekten haar groote pyn. Genoegzaam dezelve handelwyze wierd by deze Vrouw geoeffend, gelyk in 't vóórgaande Geval, te weeten, *Aderlaatingen*, *Aarſpuitzelen*, *Stovingen* en *Immoliërende Pappen*, bovendien wierd zy in een bekwaame beſtiering, van de zes niet natuurlyke dingen, *Ademhaaling* en *Zweeting* gehouden. De zwelling aan de rechter zyde verminderde, maar zy was niet bevryd van Pyn, tot na den twintigſten Dag.

ZESDE GEVAL.

Ontſtaanende genoegzaam uit dezelve oorzaak.

Eene Juffrouw verloſt wordende, van een *Vroedmeeſter*, die haar groote Pynen toebragt, onder het verloſsen van den *Moederkoek;* en deze had min of meer aangehouden, ſederd dien tyd. Ik wierd aangenomen, om haar te bedienen in den volgenden Arbeid, wanneer zy het gemakkelyk had; de *Moederkoek* kwam van zich-zelfs, en ik bragt myn Hand binnen, om de *Baarmoeder* te onderzoeken. Ik vond dezelve aan de binne zyde gaaf en gezond, geen ſpoor van zwelling, hardigheid, of onëgaale te zaamenkrimping, tot eenige oorzaak van zulke geweldige Pynen, daar zy te vóóren overgeklaagd had. Door een bekwaame zorg herſtelde zy, en was vry van álle Pynen, in een tyd van drie Weeken, welke een groote hoop van een volkomen geneezing gaf, maar daarná kwamen dezelve, met een grooter geweld wederóm, dan te vóóren.

Ik heb haar ſederd dien tyd driemaal verloſt, en de Arbeiden waren vylig en gemakkelyk; en zy was altoos drie óf vier Weeken vry van Pynen. Het is desgelyks aanmerkelyk, dat zy altoos gemakkelyker was, als zy met het Kind was; om welke haar Man gewoon was te zeggen, dat hy de beſte Doctor was.

De Pynen waren den meeſten tyd, aan de rechter zyde tegen de *Lieſch*, maar zy ſtrekten zich ten eenemaal uit, rondöm haar *Rug* en *Lenden*. De vóórnaamſte *Geneesheeren* in LONDEN, waren van tyd tot tyd om raad gevraagd; en zy beproefde verſcheiden *Remedriën*; tot het heete en koude Bad in 't kluis, met alle ſoorten van *Anodynen* en *Evacuations*; maar zy wierd niet in allerminſt verligt; nochte niemand van de Konſt kon uitvinden, de oorzaak van de ſteekende Pynen, welke in 't algemeen voor een *Rumatismus* doorging.

Vindende haar vry van deze Pynen na de Verlosſing, wanneer zy haar te Bedde hield, en vóór zy haar in de Lugt begaf; ik hield haar na een volgende Verlosſing langer te Bed en in een geſtaadige zweet; maar niet tegenſtaande deze vóórzorge, zo kwamen de Pynen wederöm en deze verminderde niet tot zy wederöm met het Kind was.

ZEVENDE GEVAL.

Van een geweldige Ontſteeking *der* Baarmoeder *in een gedaante van een* Etter Gezwel, *welke by den* Navel *doorbrak.*

In *February* 1748, wierd ik gehaald by *Mejuffr.* S —— in HALBORN, welk daar ter plaatze kwam om te verlosſen, van haar eérſte Kind. Het Kind kwam wél vóór, echter was zy vyf of zes Uuren, in een ſtrengen Arbeid geweeſt: den Nagt was Koud, en zy had haar zelfs verrekt, door te veel over de Schouderen der Vrouwen, en over den Rug des Stoels te hangen, en was eindelyk ten eenemaal onbeſtierbaar. Zy wilde niet te Bedde gaan liggen, toen het klaar gemaakt was, maar tuimelde byna op de Vloer. Eindelyk wierd zy vyliglyk van het Kind en *Nageboorte* verloſt; het Bed lag in een groot vertrek zonder Haardſtede in hetzelve. Zy was den volgenden Dag veel beter, dan ik verwagt had; maar klaagde over Pynen in haar Armen, Rug en Heupen, door de verrekking van deze Deelen, ten tyden des Arbeids. Haar *Kraambewaardſter* die kon haar niet zodanig te hulp komen als wél noodzaakelyk was; zo dat zy veel koude vatte, en de uitwaasming ſtopte. Zy wierd op den derden Dag, door geweldige Pynen in haar Buik aangetaſt, en had geen ſpoor, van Melk in de Borſten: ingevolge van dien zo gebruikte zy een *Zweetdryvende Opiat*, en ruſte beeter *Zweete* veel, en was den volgenden Dag gemakkelyk. De ontlaſting van de *Kraamzuivering* was in een groote menigte; maar haar Pols was klein en ſnel. De Pynen kwamen des Nagts wederöm, zy had wynig geruſt en zweete niet. Op den vierden Dag openbaarde zich een zwelling boven de *Schaamte*, en de Pyn won aan. Ik ordeneerde *Elect. Mithridat. Schrup.* i. om de acht Uuren te gebruiken, met den volgenden *Drank.*

℞. *Aq. Cinnamo. Unc.* iß. *Cinnamo. Vinos Unc.* ß, *Tinct. Caſtor. Sp. Cor. Cervi ää gt.* xxx. *Syrp. Croci Unc.* ß. m.

Des-

Desgelyks ſchreef ik haar een verzagtende *Drank* vóór, om die Nagt te gebruiken.

℞. *Aq. Alexiter. Simp. Unc.* iß: *Nucis Moſchat. Vinoſ. Drachm.* ii. *Tinct. Paregor. Gt.* xxx. *Syrp. e Meconio. Unc.* ß.

Zy had geen dorſt; haar Pols was klein, en zy was van natuur ſlap van geſtel: zy ruſte beeter en zweete overvloedig, maar de *Kraamzuivering* had een kwaade reuk, en ik vermoede dat 'er een *Gangrena* was begonnen. Ik ordeneerde, om haar Buik te Stooven met Blaaſen, half vol met *warm Water* gevuld, zo warm als zy het veelen konde. De *Bolus* en *Dranken* wierden aangehouden; haar Pynen en uitzetting van haar Buik verminderden; de ontlaſting van de *Kraamzuivering* vermeerderde; en om dat zy Pyn in haar Rug had, en hardlyvig was, zo ſchreef ik een *Emollierend Cliſteer* vóór, met *één Drachma Sal. Nitri* in dezelven, die haar twee *Stoelgangen* toebragt. Deze verminderde de Pynen aanmerkelyk, maar op den zesden Nagt, kwamen zy wederöm en de zwelling en hardigheid, vermeerderden aan de línker zyde, ter hoogte van den *Navel*. De Pyn was zo ſcherp, dat zy twee van de verzagtende Dranken, binnen de twee Uuren innam, eer die bedaard was. Deze Handelwyze wierd aangehouden tot den áchtſten Dag, wanneer zy aangetaſt wierd van een geweldige *Buikloop*, zy ſcheen in 't éérſt door de *Afgangen* verligting in de zwelling en Pyn te krygen; maar dezelve verzwakten haar zodanig, dat ik verpligt was, om die te dóen bedaaren, door haar. ℞. *Aq. Cinnamo. Simp. Unc.* iv. *Cinnamo. Vinoſ. Unc.* i. *Electuar. e Scordio Unc.* ß. *Syrp. e Miconio Unc.* i. vier leepelen vol, om de vier Uuren, in te geeven, of wanneer 'er gelegendheid mogt zyn. Haar gemeene Drank was *Ryſt Gruël*, *Water* met *roode Wyn* en *Kandeel;* zy had de verzagtenden Drank, dien Nagt herhaald, en de *Buikloop* verdween; zy ruſte en zweete dien Nagt, en was den volgenden Dag tamelyk, maar de zwelling en hardigheid wierden verplaatſt. Zy ging op dezen weg, tot op den twintigſten Dag voort; maar zynde verpligt alle Avonden den Drank te gebruiken. Zy had dikwils dunne Stoelgangen twee, drie en viermaalen Daags; maar toen die al te dikwils weerōm kwamen, zo wierd de vóórgaande *Mixtur* herhaald, met het *Decoct. Alb.* Zy nam dikwils *Lil* van *Hardshoorn* en *Zop*, tot opbeuring van haar kragt. Al dezen tyd door, had zy geen *huiveringen*, ſchoon ik verdagt van den zevenden of áchtſten Dag af, dat 'er een verzweering gevormd was; maar ik was in hoop, om dat 'er een groote ontlaſting, van de *Lochia* was, van een *roode kleur* en goede reuk, (ſchoon dezelven niet verminderde door den *Buikloop*,) dat dezelven haar ongemak zoude wegneemen. Maar dit gelukte niet. Het Gezwel brak by den *Navel*, op den twintigſten Dag, door, en daar wierd een groote menigte *Etter* ontlaſt: deze verligte al haar Pynen; maar de Pynen en Zwelling kwam nu en dan, als de ontlaſting ophield, wederöm, en verligte weder, wanneer de *Etter* 'er uitgeduwd, of de opening zich verwyden. De ontlaſting duurde verſcheiden Weeken, door welke zy zeer verzwakte; maar op het laatſt herſtelde zy.

ACHTSTE GEVAL.

Om dat 'er zelden Ontſteekingen, *in de* Baarmoeder *zonder* Verſtoppingen *van de* Kraamzuivering *zyn, en zelden* Verſtoppingen *van de* Kraamzuivering, *zonder meer of min, van een* Inflamatie *der* Baarmoeder *te ontſtaan, zo gaan dan deze ongemakken den meeſten tyd gepaard. Maar om dat ik vóórgenomen heb* Gevallen *te ſchikken, tot opheldering van het* éérſte Deel, *zo zal ik* Plansgewyze *'er hier eenige plaatſen, die op eene andere plaats behoorden te zyn.*

In 't Jaar 1725, wierd ik gehaald by eene Vrouw, op den negegenden Dag, na haar verlosſing van haar éérſte Kind. De Arbeid was langwylig geweeſt, maar vylig; drie Dagen te vóóren, ſcheen zy op een goeden weg te zyn van herſtel, maar haar oppaſſers verbeelden, zig dat zy moeſt opgebeurd worden met *Cordialen*, en gaven haar *Punch* voor haar gemeene Drank. Deze wierp haar in een Koorts, en verwekte geweldige Pynen in het ónderſte gedeelte van den Buik. De *Kraamzuiveringen* wierden verſtopt, en de Pynen begonnen zeer te verminderen. My wierd verhaald, dat by myn komſt, de Pynen begonnen hadden te verminderen, en dat zy nu veel beeter was.

Ik vond haar Pols ſnel, diep en klein, en nu en dan in een tusſchenpoſing, den Buik zeer gezwollen en hard, een kleine ontlaſting van een bruine kleur in 't Linnen, en van een krengächtige Reuk. Alle deze kwaade Teekenen gaven duidelyk te kennen, dat zy in een gedrygt wordend gevaar was, en dat om dat 'er de Pynen beeterden, een beginnende verſterving van de *Baarmoeder* tegenwoordig was. De Vrinden waren verwonderd, dat ik hen dit vóórſpelde, want zy verbeelden hun, dat zy buiten gevaar was. Binnen weinig Uuren, wierd zy aangetaſt door zeenuwtrekkingen en ylhoofdigheid, en overleed den volgenden Morgen.

Om dat de *Cortex* niet bekend was, zo kragtig te zyn in verſtervingen; en inderdaad, in dit Geval, om dat het ontſtond van een geweldige ontſteeking en niet uit zwakte, dan zoude ik niet bevreesd geweeſt zyn, om eenige dienſt te doen: ik ordoneerde uitwendige eenige *verwarmende Medicynen* en *Stovingen;* te weeten *warme Stovingen*, uit *Aromatice Kruiden*. Daar werd een groot *Epitema* van de *Therac. Venet.* op den Buik gelegt; en inwendig van een mengzel van *Aq. Pulig. Theriacal. ää Unc.* iij. *Syr. Croc. q. ſ.* vier leepelen vol dikwils gegeeven.

EEN-

EEN-EN-VEERTIGSTE VERZAMELING.

Over de Ziektens, *die de* Vrouwen, *binnen een* Maand *na haar* Verlosſing *kunnen overkomen.*

(Zie het 1ſte *Deel*, 4de *Boek*, 4de *Hoofddeel*, 2de *Afdeeling*.)

No. 1.

Van Kraamvrouwen, *die haar te vroeg op reis begaven.*

EERSTE GEVAL.

Ik ſtond een Officiers Vrouw, van haar éérſte Kind by. De Arbeid was vylig en gemakkelyk, maar ik was verwonderd, toen ik haar den volgenden Dag bezogt, haar óp en aangekleed te vinden. Ik bad haar, dat zy haar ontkleeden en te Bed wilde gaan leggen, op dat zy in groote zweeting mogt verkreigen, zo ſpoedig als maar mogelyk was; ik vergroote hier óp de kwaade gevolgen, die komen konden, indien zy anders mogt doen. Zy had gehoord, door den tweeden Mond van een *Heer* in de Armée, dat 'er Vrouwen verloſten in 't Leger, en op de Marſch nochtans zeer wél herſtelden, en zy verklaarde, dat zy van vóórneemen was het Leger te volgen, zy beſloot dan haar zelfs tót zulk een leven te ſchikken. Ik zeide haar, dat alſchoon 'er eenige mogten door komen, in gevallen van buitengewoone noodzaakelykheden, nochtans 'er veelen omkwamen in zulke gelegendheden; want ik overwoog, dat Vrouwen die zwaaren Arbeid oeffenen in de ſtrengheid van het Weder, veel minder daar van zouden weeten dan die, welke met meerder teederheid geteeld zyn. Omtrend een Uur, ná dat ik haar verliet, zo wierd zy overvallen van géweldige Pynen in den Buik, en een koude *huivering*, na welke de *Kraambewaardſter* haar ontkleede, en te Bedde lag. Zy gaf haar toen een *warme Kandeel*, bedekte haar met een menigte Dekzelen, en zond om my. Ten tyde toen ik kwam, geraakte zy ſterk aan 't zweeten, en de Pynen namen af. Ik beval de *Kraambewaardſter*, als de Pynen geheelyk verdweenen waren, eenige van de bovenſte Dekzelen weg te neemen; maar vóóral 'er noch zo veel te laaten liggen, om haar in een ruime zweeting te houden. Dit beſtier van de *Kraambewaardſter* belette de verdere kwaade gevolgen, en de Lyderes herſtelde zeer wél; maar zy was toen zo bevreesd voor 't opſtaan, dat ik haar bezwaarlyk kon overtuigen, om haar kort na den negenden Dag, uit het Bed te krygen.

TWEE-

TWEEDE GEVAL.

Eene Soldaten Vrouw, die nu een Weduw en een *Kraambewaardſter*, in LONDEN is, verhaalde my datze was verloſt van een Kind, in een Boſch by DETTINGEN, ten tyde van 't gevegt; na welke zy was gevoerd op een Kar, met ándere in een reegenáchtige Nagt, eenige Mylen ver. Door de koude en afmattingen, zo wierd zy door een Koorts aangetaſt, en kreeg een ylhoofdigheid voor eenige Dagen, echter herſtelde zy, doch niet zonder veel moeite. Zie de 33ſte *Verzameling*, No. 2. het 10de *Geval.*

DERDE GEVAL.

In den beginne van myn Praktyk, zo wierd ik gehaald op een kouden vriezenden Nagt, by eene arme Vrouw eenige mylen van my af, op het Land, welke vyliglyk verloſt was geweeſt. Om dat zy buitenmaten koud was, geduurende den Arbeid, door de onbekwaamheid van het Huis, noodige Dekzelen, en Levensonderhoud, zo gaf ik haar Man eenig geld, om te gaan naar een *Bierkroeg* een Myl ver, en van daar iets verkwikkelyks mede te brengen. Ik liet de zorge aan de *Vroedvrouw* over, om hetzelve krygende, dit de Vrouw warm en zo ſpoedig als het mogelyk was, toe te dienen.

De Bode, Drank krygende, maar niet dan na verſcheiden Uuren wederóm komen konde zo wierd my daarna verhaald, dat de koude en *huiveringen* aanhielden, en het arme Schepſel, den volgenden Morgen overleeden was.

Inderdaad om dat 'er weinig of geen *Brandſtoffe* was, zo waren beide de *Vroedvrouw* en ik, zeer bevangen van de koude, want het was een (*lone*) leedig Huis, en ver van eenige Buuren geleegen.

VIERDE GEVAL.

Over de uitwerking van de heete Lugt, *by* Baarende *en by* Kraamvrouwen.

Eenige Jaaren geleeden, toen de Zoomer ongemeen heet te LONDEN was, zo wierd ik by een Lyderes, die in Arbeid was, gehaald. Daar lag Vuur aan in 't vertrek, waarin het zo ſmoor heet was, dat de Vrouw en de Byſtanders, en ik zelfs bezwaarlyk *Ademhaalen* konden. Ik ordoneerde aanſtonds, om het Vuur uit te dóoven; de venſters en deur van 't vertrek, wyd open te zetten, en eenige van de Dekzelen, van het Bed te nemen. De onkundige *Kraambe-*

waard-

waardſter had geëiſcht, een Vuur om de Dekzelen of Luuren te warmen, en 'er veele van op het Bed te leggen, als wél gedaan word in koud Weder. Om dat zy haar verbeelde, dat verwarmende Voedzelen het beſt waren, zo had zy desgelyks overvloedig *Wyn* en *Specerciën* in de *Kandeel* gedaan.

Toen ik haar onderſloeg, zo vond ik den Arbeid zeer ver gevorderd, maar de Lyderes was zeer heet, hebbende een volle ſnelle Pols, verzeld met een grooten dorſt.

Bevreesd zynde voor de kwaade gevolgen, van deze geweldige Toevallen, zo ordeneerde ik aanſtonds twaalf Oncen *Bloed*, uit den Arm te ontlaſten, en beval haar te Drinken te geeven, *Garſtewater* verzuurd met *Sap* van *Citroenen*. De Toevallen verminderden, en zy wierd binnen omtrend één Uur, na myn komſt, vyliglyk verloſt. De ontlaſting in een groote menigte zynde, zo ordeneerde ik haar ſtil te houden, en overvloedig *Garſtewater* te Drinken, zonder het *Citroen Sap*. Het vertrek nu zeer bekoeld zynde, zo wierden de venſteren geſlooten, en de deur open gelaaten.

Den volgenden Dag, om dat het noch ſmoor heet was, zo ordeneerde ik een venſter tegen over het Noorden open te zetten, *Maluwe* wierd 'er in 't vertrek geſtrooid, en op de Tafels en in de Laadjes gelegt, *Bloemen* wierden 'er in een Pot gezet, en deze wierden nu en dan beſprengt, met koud Water. De Lyderes nog heet en dorſtig zynde, en de Pols een weinig ſnel, zo verzogt ik haar om aan te houden, met *Garſtewater* te Drinken, en desgelyks tuſſchen beide te gebruiken, wat *Water Gruël*, met een zeer klein weinigje *Witte Wyn*, en *geroofterd Brood* tot voedzel. Door deze Handelwyze, wierd de Koorts verminderd, en zy herſtelde beeter dan ik verwagte.

Geduurende den tyd van het vóórnoemde heete Weder, zo ſtond ik verſcheiden Lyderesſe in haar Arbeid by; waarby dezelve vóórzorge geöeffend wierd, die ook alle herſtelden. Ik verſtaa door de vóórzorge, ik ordeneerde een ieder van hun, omtrend zes of acht Oncen *Bloed* te doen ontlaſten, haar tamelyk koel te houden, en ligt te dekken, meer of min na haar lieder verſchillend geſtel: deze Maatregelen waren dienſtig, tot vóórkoming van de bovenmate zweeting, en wél in zulk één als vóórviel in het volgende Geval.

VIERDE GEVAL.

Omtrend dertig Jaaren verleeden, toen ik op het Land woonde, zo wierd ik gehaald by eene Vrouw, op den vierden of vyfden Dag, ná de verlosſing van haar éérſte Kind. Het Weder was heet, door welke en door de heete beſtiering der *Kraambewaardſter* zo geraakte zy buitengemeen aan 't zweeten; de ont-

ontlasting was geduurende éérste twee Dagen, op eene gewoonlyke wyze geweest, maar nu geheelyk gestopt, en haar Borsten waren ten eenemaal slap; beide de *Melk* en de *Kraamzuivering* scheenen opgehouden te worden, door de buitengemeene zweeting; haar Pols was slap en haar geest uitgeput. Ik haalde in dit ongemeen Geval een ánder *Heer*. Wy ordeneerden een weinig, *Sp. Mindereri* met *Nitrose* Medicynen en een voedzaame Levensregel. Haar Lighaam en uiterste Deelen waren vastelyk gedrukt, met dun linnen Nagtgoed en Windzels; maar alles was te vergeefs, daar kwam eindelyk een (*Comatose*) slaapeloosheid op den negenden Dag, en zy overleed.

No. 2.

Gevallen van het Eeten *en* Drinken.

EERSTE GEVAL.

Gevallen van het Eeten.

Het is in waarheid verwonderens waardig, te ondervinden, de dwaasheid van onkundige *Vroedvrouwen*, en *Kraambewaardsters* in haare meeningen, aangaande het Eeten en Drinken, door het bovematige gebruik van welke, veele Vrouwen, haar dierbaar Leven opgeöfferd hebben.

Ik wierd gehaald, kort na ik my te LONDEN nederzette, by eene der *Vroedvrouwen* van de éérste rang, om by een Winkeliers Vrouw, die zy den Nagt te vóóren verlost had te komen. Ik vond haar Pols snel; zy had weinig of geen rust genooten, en klaagende dat zy een ongemakkelykheid, en een zwaarte gelyk Lood in haar Maag had. De *Vroedvrouw* verhaalde my, dat zy maar één *Kieken* gegeeten had; en dat was haar gewoone wyze van handelen, by al haar Vrouwen, om te vervullen de ontleedigde ingewanden, en de Winden uit de Maag te houden. Ik vond dat de Lyderes, van natuuren van een teeder gestel was: ik zeide toen niets; maar ordeneerde haar, om in plaats van sterke *Kandeel*, overvloediglyk by beetjes *Garstewater* te Drinken, en schreef een *ontbindend Aarspuitzel* vóór, deze deed een goede ontleediging, en bevorderde de verteering. Daar na redeneerde ik in stilte, met de *Vroedvrouw* over dit onderwerp; en zy wierd overtuigd, van 't geen dat 'er gebeurd was, dat de ongemakken ontstonden, doordien de Lyderes tot het Eeten gedwongen was, tegen haar Zin. Ik zeide aan de *Vroedvrouw*, dat zy die handelwyze wél mogt doen, by zulke die een goede Eetlust hadden, en inderdaad sommige van myn Lyderesse hebben wél geklaagd over een grooten Honger, na de verlossing; en deze heb ik toegestaan te Eeten, meer of min van een *Kieken*, of van een ánder ligt verteerend voedzel, en dit bekwam haar altoos wél; maar by zulke

die

die niet hongerig waren, zo vond ik dat *Kandeel*, *Zop* met *Brood* beeter waren en een gemakkelyker voedzel in de Maag was.

TWEEDE GEVAL.

Misſlaagen die begaan worden, door het Drinken.

Veele *Vroedvrouwen* verbeelden zig, dat Vrouwen in Arbeid, en na de Verlosſing ſterke *Cordialen*, tot ondersteuning behoorden te hebben, en vertrouwen daarop; en wél op zulke gelyk ſterke *Wateren* van *Speceryën*, met *Wyn* en *Brandewyn* te zamen gemengt. Ik zal een noodlottig voorbeeld, van een Geval van deze Natuur mededeelen, hetwelk my doed eizen te denken, op *Vroedvrouwen* van zulk een Praktyk. Eenige Jaren verleeden, wierd ik gehaald op het Land, by een Vriendin van myn Vrouw, welke vyliglyk verloſt was geweeſt omtrend drie Dagen. Toen ik kwam verhaalde zy my, dat zy een groote Koorts, en twee Dagen geweldige Pynen in den Buik had gehad; maar dat zy nu veel gemakkelyker was. Ik onderzogt alles naauwkeuriglyk, en vond dat geduurende den Arbeid, en ſederd dien tyd, haar *Drank* den meeſtentyd was geweeſt, *warme Punſe* van drie parten *Water* en één *Brandewyn*. De Huid van haar Arm was heet en geſpannen; haar Pols was ſnel, diep en tusſchenpooſend. De Pynen die geweldig waren, wierden ſpoedig verminderd, en verdweenen inderdaad geheelyk. Ik verhaalde aan de Vrinden, dat zy ver van beeter te zyn, in een gedrygd wordend gevaar van haar leven was; dat 'er een geweldige ontſteeking, van de *Baarmoeder* was geweeſt, en dat wyl de Pynen verminderden, zulks ſpoedig en klaar aantoonen zoude, dat 'er een ongeneeslyke verſterving opgekomen was, dat, wyl haar Pols begonnen had te tusſchenpooſen, dat zy ſpoedig ylhoofdig, en in weinig Uuren overlyden zoude. Myn vóórzegging wierd volbragt, tot groote verwondering van ál de byzynde.

No. 3.

Gevallen van het Slaapen *en* Waaken.

EERSTE GEVAL.

Het wierd te vóóren gevaarlyk gereekend, Vrouwen toe te ſtaan te Slaapen, kort na de Verlosſing; maar voor myn part, ik heb altoos gevonden, dat het een groot vóórdeel is, hen ſtil te houden, zo ſpoedig als zy maar wél in 't Bed geplaatſt zyn.

Eene Lyderes wie ik verloft had; begeerde te Slaapen na een langwyligen Arbeid; maar de *Kraambewaardſter* en Oppasters vonden goed, om haar wakker te houden, door zonderlinge Romanſche Hiſtoriën, te vertellen. Ik verzeekerde hen, dat 'er geen gevaar door den Slaap kon ontſtaan, en zelfs noodzaakelyk, als 'er een geweldige *Vloeijing* was. Doch dit was de tegenwoordige Zaak niet maar haar deernis waardige gewoonte. Dit niet tegenſtaande, om dat zy zeer bevreeſt waren, zo ſtelde ik vóór by hen met de *Kraambewaardſter* te blyven. Stemde zulks toe, en zy ſliep gezond twee Uuren, en was veel verfriſt toen zy ontwaakte. Ik heb veele zulke ontmoetingen met de Oppaſters gehad; maar altoos vond ik, dat hoe ſpoediger de Lyderes in de Slaap viel, hoe beeter zy herſtelde; en inderdaad, wanneer zy geen natuurlyke Slaap konde verkreigen, en haar Pols niet ſnel was, dan heb ik altoos een *Opiat* vóórgeſchreeven.

TWEEDE GEVAL.

Ik wierd gehaald door een Kruidmenger by eene Lyderes, welke daags te vóóren verloft was: zy kon geen ruſt verkreigen, en klaagde over groote Pynen in haar Ingewanden, welke geen *Naweden* ſcheenen te zyn. Het was haar éérſte Kind. Zy had geen opſtopping van Pis, of teekens van Koorts. Zy baden my, dat ik haar geneezen wilde, indien het mogelyk was; maar terzelver tyd baden zy ook, van haar geene bereidingen, van *Opium* te geven. Ik verklaarde aan den Kruidmenger, dat haar Pynen zo geweldig waren, en dat ik haar zonder de *Opium* niet herſtellen kon. Hy zeide dat de *Opiaten* nooit beändwoorden in haar vóórgaande ongemakken, van haar Slaap te verwekken, wanneer zy ruſteloos was. Ik andwoorde, dat het maar alleenig benoodigt was, om de Pynen te verzagten, en dat zy daarna volgens het beloop, Slaapen zoude, en dat wy haar moeſten misleiden. Ik ordeneerde een Drankje, waarin *dertig Droppelen Tinct. Thebaic.* Ik bezogt haar den volgende Morgen, en vond haar vry van Pyn. Zy had een goede ruſt genooten, en zeide dat dezelven opgehouden had, ſederd dat zy het Drankje had ingenomen. Ik heb veele Vóórbeelden van die natuur gehad, wanneer *Opiaten* behoorlyk waren toegediend, gelyk op het einde van het *éérſte Deel*, gemeld word. Echter, ik heb desgelyks ook eenige weinige Lyderesſen gehad, die geen Pynen hadden; maar alleen niet ruſten konden, dat de *Opiaten* hen geen dienſt deeden, gelyk in 't volgende Geval blykt.

DERDE GEVAL.

Ik bediende een Kruidmengers Vrouw, in de verlosſing van haar éérſte Kind, zy was vyliglyk en gemakkelyk ná de Verlosſing geweeſt, maar kon niet

Slaa-

Slaapen. Ik ordeneerde een zagt *Opiat*, welke geen uitwerking deed; maar in plaats van Ruſt, zo gaf het haar verwarde Zinnen, en ſtelde veele Spooken vóór, vóórnamelyk die der *Tragedie* van MACKBETH. Ik ordeneerde toen een *Bolus* van *Pulv. Caſtor. gr.* v. en *Sal. vol. Cor. Cervi gr.* iij. te gebruiken, en nu en dan te herhaalen. Dit deed gewenſchte uitwerking, door welke zy een goede Ruſt verkreeg, en hetzelven, was de eenigſte remedie, die haar Slaap verwekte, in haar verdere Verlosſingen.

No. 4.

Gevallen van de beweeging en Ruſt.

(Zie No. 1. 1ſte *Geval* van deze *Verzameling.*)

EERSTE GEVAL.

Eene Vrouw van een gezond geſtel, die tweemaal op het Land was verloſt geweeſt, kwam met haar Familie te LONDEN woonen, toen zy bevrugt was. Ik wierd aangenomen om haar by te ſtaan, en zy wierd vyliglyk verloſt. Ik bezogt haar den tweeden of derden Dag daarná, en vond alles zeer wél; maar ik was verwonderd, toen ik op den vierden gehaald wierd, haar óp, en in haar gewoone kleeding te vinden. Zy verhaalde my, dat zy had opgezeeten, den Avond en Nagt te vóóren, een kaartje geſpeeld, en een middagmaal gehouden met haar Vrinden; dat zy zulks gedaan had, ná haar vóórgaande Verlosſingen, en herſtelde veel beeter dan in deze, waarin zy langer te Bedde gelegen had. Ik eiverde ſterk tegen zulk eene handelwyze, en verhaalde haar, dat ik dikwils by Lyderesſen gehaald was geweeſt, welken in geweldige ongemakken vervielen door het te ſpoedig op te zitten, en dat ik bevreeſt was, dat zy haar vóórbaarigheid vroeg of laat bezuuren zoude. Echter zy bleef by haar oude handelwyze, en herſtelde buitengemeen wél: maar de volgende reis ik haar ook verloſt hebbende, zo wierd zy op den vierden Dag overvallen door geweldige Pynen, in het ónderſte gedeelte van den Buik, welke haar een geweldige Koorts toebragte. Om dat ik verbonden was, by een ándere Lyderes, zo kon ik niet by haar komen vóór den zesden Dag, wanneer ik de Pynen en Koorts, geweldig vond. Zy wierd aanſtonds *Adergelaaten.* DR. SHAW wierd gehaald; en wy ordeneerden Dranken met *Sal. Abſinth.* en *Suc. Limon.* desgelyks de gewoonlyke *Emulſiën* met *Nitri.* Zy kreeg een ylhoofdigheid, en de Pynen hielden den zeevenden Dag ſchielyk op, en zy overleed den volgende Nagt. Zie No. 2. van deze *Verzameling.*

Men wil beweeren', dat deze Noodlottige uitkomſt', van het Geſtelsverändering vandaan kwam, en de zulken het meerder overkomen, die van een teder geſtel, en een zittend leven zyn.

TWEEDE GEVAL.

Alſchoon voor het grootſte gedeelte, de arme ſoort van Vrouwen, die aan koude en alle ongemakken van die natuur blood ſtaan, zeer wel herſtellen na zulke harde handelwyze na de Verlosſing; nochtans zo ben ik dikwils gehaald, waar dezulke in het uiterſte gevaar geraakten.

Eene arme Vrouw in ST. GILLES's, die wierd verloſt door *Mejuffr.* MORE, en eenige van myn Leerlingen, die haar eenig Geld gaven; welke geld ſpoedig met haar Slempzuſters in Genever verteerd wierd. Zy ging uit Beedelen met haar Kind; maar op den vierden Dag na de Verlosſing, wierd zy aangetaſt, door geweldige Pynen en van een Koorts; dien zelven Nagt en met groote moeite herſtelden zy, door *Aderlaating* en *verkoelende Medicynen.*

DERDE GEVAL.

Eene arme Vrouw van een ſterk geſtel, wierd driemaal door ons verloſt, zonder eenige ongemakken. Alhoewel zy uitging, op den vierden of vyfden Dag na de Verlosſing, met een Mans Pak aan, met haar Kind op de ſtraat Beedelen en liedjes zingen.

Ik kon meerder ſoortgelyke Gevallen opgeven, in welke ſterke Vrouwen, die ruikelooſe onderneemingen deeden, tegens alle verwagting herſtelden: desgelyks ook van zulken die teeder opgebragt waren, die in 't grootſte gevaar geſtord wierden; maar deze zyn genoegzaam tot opheldering, van 't geen ik bekend gemaakt heb, in 't *éérſte Deel* over dit onderwerp.

No. 5.

Gevallen van de Opſtopping *der* Pis.

EERSTE GEVAL.

Ik wierd gehaald door een *Vroedvrouw*, by eene Vrouw, op de *Hay-Markt*. De Vliezen waren al eenige Uuren gebroken geweeſt, en het Kinds Hoofd kwam vóór. Zy klaagde over een groote aanhoudende Pyn, in het ónderſte gedeelte van den Buik, en dezelven won aan, ten tyde der *Weden*, welke zy verpligt was zo veel te bedwingen, als maar mogelyk was. Ná my geïnformeerd te hebben, van verſcheide zaaken, betrekkelyk tot de Lyderes, zo vond

ik,

ik, dat zy in verſcheiden Uuren geen Pis gelooſt had; door welke omſtandigheid ik beſloot, dat de vóórnoemde Pynen moeſten ontſtaan, door de groote uitzetting van de *Pis-Blaas*. Ik zeide niets aan de Vrouw, maar verzogt haar moed te houden, en zeide haar dat ik hoop had, om haar ſpoedig te Verlosſen.

Om dat zy op haar linker zyde lag, zo beproefde ik om de *Catheter* onder het Bedlaaken binnen te brengen; maar om dat zy terug week, zo was ik verpligt een Waſchligt tot hulp te neemen, en tapte haar toen, een groote menigte Water af. De Pyn hield aanſtonds op, en zy wierd kort daarna verloſt. Ik heb verſcheiden Gevallen van dezelve Natuur gehad, in welke de Vrouwen op dezelve wyze herſteld wierden. Somtyds kon ik de *Catheter*, zonder de beſchouwing inbrengen; maar indien ik vond, dat zulks niet gemakkelyk gedaan kon worden, dan verkoos ik de vóórgaande handelwyze, tot vóórkoming van ontvelling en Ontſteeking in de *Pisbuis*.

TWEEDE GEVAL.

Ik wierd gehaald door *Mejuffr.* DRAPER *Vroedvrouw*, by een kleine afgeleefde Vrouw op den vierden Dag, na haar Verlosſing. De Arbeid was langwylig geweeſt, en zy had verſcheiden reizen met moeite Pis ontlaſt. Eindelyk wierd die geheel opgeſtopt, een tyd van twaalf Uuren, en zy lag in een groote Pyn. De *Catheter* ging 'er met moeite binnen, doordien de Deelen ontſlooken waren. Zy wierd verligt na de ontlaſting, maar de opſtopping kwam weeröm, zo dat ik verpligt was de *Operatie* verſcheidemaalen te herhaalen; en eindelyk ontlaſte 'er zig een groote menigte *Etter* door de *Pisbuis*. Deze verminderde de Zwelling, en nam de drukking van de *Pisbuis* weg, die den doorgang van de *Pis* verſtopt had.

DERDE GEVAL.

Ik wierd omtrend ten acht Uuren in den Avond by eene Vrouw gehaald, welke drie Uuren vóór dat ik kwam, verloſt was van haar éérſte Kind. Zy klaagde over groote Pyn in den Buik. Haar *Vroedvrouw Mejuffr.* FLETCHER was weggegaan. Ik vroeg aan de Lyderes, of zy wel *Pis* had gelooſt, geduurende den Arbeid, en zy zeide my, dat zy een groote menigte gelooſt had. Ik onderzogt den Buik, en vond, dat 'er geen tweede Kind was, en de *Kraambewaardſter* zeide my, dat de *Nageboorte* volkomen ontlaſt was: ik ordeneerde een *Opiat*, in hoop, dat ik de Pyn verzagten kon. Ik wierd gehaald den volgenden Morgen, toen 'er de *Vroedvrouw* tegenwoordig was. De Lyderes was noch in groote Pyn, en had den geheelen Nagt geen ruſt genooten. Ik zeide toen, dat ik verwonderd was, dat de Pyn zo aanhoudend bleef, vóórnamelyk,

om

om dat zy zo veel *Pis* gelooſt had, ten tyde van den Arbeid. Ik onderzogt toen naauwkeurig, of zy den geheelen Nagt, geen *Pis* gelooſt had. De *Vroedvrouw* verhaalde my, dat zy verzeekerd was, dat de Vrouw geen *Pis* gelooſt had, ten tyde des Arbeids, die zeer langwylig was geweeſt, dus had zy dan ſederd die tyd geen Pis gelooſt. Ik begreep toen, dat de Lyderes de Wateren uit de *Baarmoeder* voor *Pis* aangemerkt had, en dat álle deze ongemakken door de uitzetting van de *Blaas* ontſtonden. Ik tapte haar aanſtonds, een groote meenigte *Pis* af, na myn onthouding, vyf Pinten. Zy zeide onder de *Operatie*, toen 'er niet boven één Pint, of minder ontlaſt was, dat zy nu in den Hemel, en vry van alle Pyn was. Ik heb een meenigte van zulke Gevallen gehad, in welke ik verpligt was, de *Pis*, verſcheiden reizen af te tappen, eer de Lyderesſe Water looſen konde, behalven als zy in groote Pyn waren, dan wagte ik op de Natuur en zag wat die konde doen, en ſomtyds wel tot den derden, en zelfs tot den vierden Dag, vóórnamelyk als zy veel zweeten.

No. 5.

Aangaande de Hardlyvigheid *en* Buikloop.

EERSTE GEVAL.

Van een Hardlyvigheid.

Het is een groote hindernis, indien de Lyderesſen hardlyvig zyn, vóór de Verlosſing, wanneer het Kinds Hoofd neederwaards geperſt is, in het ónderſte gedeelte van het *Bekken*, en 'er *Excrementen* in den *Rechtendarm* zyn, die vóór het Hoofd neederwaards gedrukt worden; door welke oorzaak de Lyderes een groote *Stoelgang* verkrygt. Ik heb veele Lyderesſen gehad, ſchoon die weg bleef tot den vierden of vyfden Dag daarna; die gemakkelyk verwekt wierd door *Laxative Medicynen*, *Zetpillen* en *Aarsſpuitzelen*.

Ik wierd gehaald by eene Vrouw, die zonder ontlaſting van *Fæces*, van haar Verlosſing tot den zevenden Dag, was. Zy had groote ſpanningen, maar konde niet afgaan. Daar wierd een *Aarsſpuitzel* beproeft, maar kon niet ingebragt worden; een *Zetpil* wierd 'er ingebragt, maar zonder de gewenſcht wordende uitwerking. Omtrend vier *warme leepelen* vol *Oly* wierden 'er in geſpooten, welke eenige harde *Fæces* uitdreef. Dit gaf ruimte voor een tweede *Aarsſpuitzel*, hetwelk de Lyderes verligte.

TWEEDE GEVAL.

Van een Buikloop.

Eene Vrouw verloſte al te ſpoedig in de zevende Maand. Zy was hardlyvig, en het Kind zakte zo gemakkelyk, dat zy geen *Stoelgang* verkreeg onder

der de Verlosſing. Op dit berigt, om dat zy den volgenden Dag ongemakkelyk was, zo verzogt ik aan de *Kraambewaardſter* een *Aarsſpuitzel* te zetten, van *Water Gruwel*, met een weinig *Oly;* maar buiten myn Gebod, had zy 'er een groote menigte Zout in gedaan. Dit verwekte haar veel *Afgang*, maar bragt terzelver tyd een geweldigen *Buikloop* te weeg, welke haar buitengemeen verzwakte, die eindelyk geſtopt wierd door herhaalde *Opiate*.

ZESDE GEVAL.

Ik wierd gehaald by eene ándere Vrouw, by welke een *Aarsſpuitzel* van dezelve natuur, kort na de Verlosſing gezet was, welke zulk een geweldigen *Buikloop* te weege bragt, dat die al haar kragten uitputte, en haar vernielde binnen de vyf of zes Uuren, niet tegenſtaande alle de gewoone handelwyzen beproefd waren, om haar te herſtellen.

ZEVENDE GEVAL.

Zie de 33ſte *Verzamelting*, No. 2. het 7de *Geval*, van eene Vrouw, die omtrend op den áchttienden of twintigſten Dag, ná haare Verlosſing, wanneer zy buiten gevaar ſcheen, zeer ſpoedig door een geweldigen *Buikloop*, aangetaſt wierd, welke haar aanſtonds zeer afmattede; deze wierd ſpoedig beteugeld; maar hierop begonnen haare *Beenen* te zwellen, doordien zy zo ſpoedig ontleedigde en verzwakt wierd, door den *Buikloop*. Haar *Maag* had geen trek tot voedzel. Gehaald zynde, om haar tehulp te komen, zo verklaarde ik haar in een groot gevaar te zyn, vóórnamelyk, om dat zy van natuure van een zwak geſtel was, en ik verzogt aan de Vrienden, dat zy raad zouden pleegen met een *Geneesheer*, om dat het buiten myn paalen was, iets vóór te ſchryven. Dr. Mead bezogt haar den volgenden Dag, en ordeneerde *Medicynen*, om het Lighaam kragt by te zetten, en de verſnelling van 't *Bloed* te weege te brengen, en de Vezelen van de Ingewanden te doen te zamen krimpen, of te verſterken, zulke als de *Confect. Cardiaca. Aq. Cinnamo* enz. dit niet tegenſtaande bleef zy kwynen, en de zwelling van haare *Beenen* naamen toe, met geweldige Pynen in dezelve. Eindelyk zo zwol het ónderſte gedeelte van haar Buik en rechter zyde buiten maaten, en zy overleed omtrend zes Weeken ná de Verlosſing.

Ik kon meerder Gevallen opgeven van *Hardlyvigheid* en *Buikloopen*, maar ik wyze den Leezer naar de beſtiering in het *éérſte Deel*.

No. 6.

Gevallen van Gemoedsbeweegingen.

EERSTE GEVAL.

Ik bediende eene Vrouw op een Nagt, als 'er Brand ontſtond, in *Beauford's* Gebouw, niet verre daar van daan. De Arbeid ging by uitneemendheid wél, en ik hield het ongeluk noch een kleinen tyd verborgen, tot ik myn maatregelen genomen hadde, voor haar behoud, door, na een Draagkoets te wagten, en een vertrek klaar te maaken, in een Vriends Huis naby *Covint-garden*. Op het laatſt ontſtelde zy door het Alarm, en ik zeide haar de rede, en dat het ver van haar af was, en desgelyks, dat wy voor haar behoud gezorgt hadden: zy ſcheen voldaan, nochtans hielden de *Weden* aanſtonds óp. En ſchoon zy wiſt, dat de Brand gebluſt was, nochtans kwamen de *Weden* niet dan ná eenige Uuren daarná wederöm, wanneer zy ſpoedig verloſt wierd, en tamelyk wél herſtelde.

TWEEDE GEVAL.

In 't Jaar 1751, wierd ik gehaald in de *Fenchurch Street*, by eene van myn oude Leerlingen, die met een oude *Vroedvrouw*, een Lyderes bediende die veele Jaaren had, en die in Arbeid van haar éérſte Kind was. Alles ſtond wél tot een vylige Verloſsing, maar om dat het Geval verdrietig en langwylig was, zo wierden de Vrouw en de Vrinden ongeduldig, en hadden gezonden om een oude onbeſuisden, in die Buurd woonende, welke verklaarde dat de Lyderes in het uiterſte gevaar was, indien zy niet ſpoedig verloſt wierd. Hy zeide, dat hy hoop had, haar in 't leven te behouden; maar dat het Kind alreeds dood was, en hy haalde een ándere *Vroedvrouw* die toeſtemde, het geen hy verzekerde. De Vrouws *Weden* hadden ſterk geweeſt, maar de eisſelykſte *Operatien* overdenkende, zo ontſtelde zy zodanig, dat toen ik kwam, zo waren dezelve geheel verdweenen. Na dat wy, (met ons vyven zynde,) van de Lyderes in een ánder vertrek gegaan waren, zo begonnen de partyen te twiſten; ik haalde den onbezuisden *Practicus* op zyde, en verklaarde hem myn gedagten, en zeide, dat de Vrouw in geen gevaar was; maar door tyd en geduld, dat ik dan hoop had dat zy vyliglyk verloſsen zoude. Maar geenzins dat ik hem gedreigd had, dat ik hem roepen zoude, vóór het Collegie, indien hy eene geweldige *Operatie* ondernam: toen ging hy met zyn Metgezellin ten huize uit. Na dit affcheid hadden wy tyd, om de Vrouw te troöſten, en een moed in 't lyf te ſpreeken. Om dat zy geen de minſte Slaap genooten had, zo gaaven wy haar een *Drankje*, met *dertig Droppelen Tinct. Thebaic.* en de *Vroedvrouw* verloſte haar vyliglyk, den volgenden Dag.

TWEE-

TWEE-EN-VEERTIGSTE VERZAMELING.

No. 1.

Gevallen van Vloeijingen.

(Zie het 1ſte *Deel*, 4de *Boek*, 1ſte *Hoofddeel*, de 3de en 4de *Afdeel.*)

EERSTE GEVAL.

Eenige Jaaren geleeden, toen ik op het Land woonde, zo bediende ik eene Vrouw, in een langwyligen Arbeid, die eindelyk vyliglyk verloſt wierd. Een groote ontlaſting van *Bloed* volgde ná den *Moederkoek*, welke niet verminderde, gelyk gewoonlyk geſchied; maar hield aan, zo dat de Lyderes geeſteloos wierd en in gevaar van haar Leven was. Haar Aangezigt wierd bleek, en haar Pols zonk weg. Ik gaf haar aanſtonds vyftien Droppelen *Liq. Laudan.* en ik lag linnen gedoopt in *Azyn*, op de *Schaamdeelen*. De ontlaſting verminderde, maar de *Vloeijing* hield noch zodanig aan, dat ik oordeelde, dat zy door haar zwakke omſtandigheid in gevaar was. Ik gaf haar vyf Droppelen meerder, binnen een half Uur na de éérſte, welke het begeerde volbragten, haar Slaap verwekten, en de *Vloeijing* bedwong. Zy herſtelde tamelyk wél, maar bleef eenigen tyd zwak, eer zy haar vóórgaande kragt had. De daaröp volgende Verlosſing, zo was zy buitengewoon bevreeſt van wederöm in dezelfde omſtandigheid te geraaken, en bad my dat ik wederöm dezelfde *Medicynen* wilde vóórſchryven, by wyze van een vóórbehoedmiddel. Toen ik ondervond dat de Arbeid zeer ver gevorderd, en de *Moedermond* door de Vliezen geöpend was, zo gaf ik haar twintig Droppelen *Liq. Laudan.* en toen vóór de Verlosſing een kleiner *Doſis* tuſſchen de *Weden* in. Zy wierd ſpoedig Verloſt, en had een maatige Ontlaſting, welke allengskens verminderde. Zy viel daarná in een gezonden Slaap, en herſtelden zeer wél. Ik heb veele zulke Gevallen gehad, in welke ik altoos vond, dat deze handelwyze het beſt ſlaagde, als ik in tyds gehaald wierd, wanneer maar de Vaten niet te veel ontleedigt waren.

TWEEDE GEVAL.

Eene Vrouw, die ik vyliglyk verloſte, na een langwyligen Arbeid, ſcheen op een goeden weg van herſtel te zyn, maar van een zwakkelyken geſtel. Ik wierd

in allerhaaſt by eene ándere Lyderes gehaald; maar eer ik haar verliet, zo was de ontlaſting aanmerkelyk verminderd; ik ordeneerde een *ruſtverwekkend Drankje* te gebruiken, indien zy niet ſpoedig in Slaap geraakte. Binnen omtrend één Uur daarná, zo zond zy om my. Toen ik kwam, zo vond ik de Lyderes desgelyks bleek, en byna zonder Pols. Zy had verſcheiden Flaauwtens gehad. My wierd verhaald door de *Kraambewaardſter*, dat wanneer zy haar te recht in Bed lag, het zy ſpoedig in een geweldige *Vloeijing* geraakte, en wél zodanig, dat het over dat Bed op de Vloer ſtroomde. Ik ordeneerde haar aanſtonds linnen in *Azyn* en *Water* te Doopen, uit te wringen en op de *Schaamdeelen* te leggen; maar terwyl ik eenige *Droppelen* van de *Tinct. Thebaic.* in een *Theekopje* met *Wyn* en *Water* liet *Droppelen*, en een Drankje noch van den Kruidmenger moeſt komen, zo viel zy in een tweede overval, van Flaauwte en overleed. Zulke noodlottige Toevallen gebeuren zelden, zonder een buitengewoon zwakkelyk geſtel; of van groote *Vloeijingen* vóór, of ónder de Verlosſing. Het rouwde my, dat ik haar onder de Verlosſing, geen *Opiat* gegeven had, welke ik ſederd dien tyd bevonden heb, de beſte handelwyze te zyn, tot vóórkoming dat de Lyderesſen door zulke noodlottige *Vloeijingen*, niet aangetaſt zullen worden.

DERDE GEVAL.

Ik wierd gehaald door een *Vroedmeeſter*, tot byſtand in een Geval, waarin de Lyderes ten tyde des Arbeids aangetaſt wierd, door een *Vloeijing*, ontſtaande door een gedeelte van de *Moederkoek*, die van de *Baarmoeder* geſcheiden was. Hy had haar herhaalde zamentrekkende *Drankjes* gegeven met vyf *Droppelen* van de *Tinctur. Thebaic.* in ieder; maar om dat zy geen trek tot Slaap verkreeg, zo raade ik hem, om aan haar een enkel *Drankje* met *twintig Droppelen Tinct. Thebaic.* te geven. Dit deed ſpoedig het begeerde; zy ſliep gezond tusſchen ieder *Wede*, de *Vloeijing* verminderde, en in een weinig tyds verloſte zy vyliglyk. Zy had veel *Bloed* verlooren, en was zwak en af; maar, doordien zy aanſtonds na de Verlosſing in Slaap viel, zo wierd de ontlaſting verminderd, en binnen de paalen gebragt.

Zie LAMOTTE's *vyfde Boek vierde Hoofddeel.*

No. 2.

Gevallen van Naweden.

EERSTE GEVAL.

Ik wierd gehaald by eene Vrouw, kort na haar Verlosſing, die groote tus-

tusſchenpoozende Pyn had, en haar verbeelde, dat zy noch een Kind moeſt *Baaren*. Ik onderſloeg haar, en voelde den *Moedermond* tezaam getrokken, en de *Baarmoeder*, toen ik haar Buik onderzogt, liet zich inderdaad grooter bevoelen, dan gemeenlyk, maar niet zo veel, als 'er tot de uitzetting van een tweede Kind moeſt zyn. De *Vroedvrouw* en *Kraambewaardſter* verzeekerden my dat de *Moederkoek*, zonder het minſte geweld, uitgehaald was. Ik ordeneerde een zaamgeſtelde *Mixtur*, met *dertig Droppelen Tinct. Thebaic.*, de helft te geven aanſtonds, en allengskens het overgebleevene; en als het noodzaakelyk was, om de *Naweden* te ſtillen, de reſt. Dit was des Morgens, en het Weer was buitengemeen koud. Ik bezogt haar wederöm in den Avond; zy was noch vol Pyn, en had maar een weinig van hetzelve gebruikt. Zy klaagde zeer over de koude aan haar Voeten. Ik ordeneerde *hecte Bakſteenen* in *Flenel* te winden, en die tegen de Voetzoolen, en aan haar zyde te leggen; desgelyks verzogt ik de *Kraambewaardſter* meerder Dekzelen over de Lyderes te leggen, en haar wat *Kandeel*, zo heet zy het verdraagen kon, te laaten Drinken. Zy had de reſt van de geheele *Mixtur* gebruikt, en ik verkoos niet om haar iets meer te ordeneeren, alzo ik in Hoop was, dat deze Handelwyze haar in een overvloedige zweeting zou werpen, welke de Vezelen zoude verſlappen, en de natuur te hulp komen, om het *geronnen Bloed* te ontlaſten; of de Kramp te verdryven, die de oorzaak van zulke geweldige *Naweden* kon zyn.

Den volgenden Morgen toen ik haar bezogt, zo zeide my de *Kraambewaardſter*, dat de Vrouw kort na myn beſtiering, in een bovematig zweet was geraakt, en 'er zeer groote ſtukken *geronnen Bloed* ontlaſt waren. De *Naweden* hielden op, en zy verkreeg een goede Nagtruſt.

TWEEDE GEVAL.

Ik bediende een Lyderes, wiens Kind en *Nageboorte*, op eene vaardige en vylige wyze verloſt waren, met zeer geringe *Weden*. Maar kort na deze wierd zy aangetaſt, van een *Koortsachtige Naweden*. Ik ordeneerde een *Mixtur*, gelyk in 't vóórgaande Geval, om een ruime zweeting, zo ſpoedig als maar mogelyk was, te bezorgen, Zy genoot eenige Ruſt, en geraakte in een zagte zweeting, en daar wierde kleine ſtukjes *geronnen Bloed* ontlaſt; na dat de werking van de *Opiat* over was, zo kwamen de *Naweden* met grooter geweld wederöm. Zy ſcheen na een ieders gedagten op een goeden weg van herſtel te zyn. Toen ik haar bezogt, om dat haar Pols ſnel was, zo beſloot ik niet om het *Opiat* te herhaalen; maar om tyd te winnen, zo ordeneerde ik twee *Spermaceti* Dranken. Toen ik in den Avond weder by haar kwam, zo hielden de geweldige *Naweden* noch aan, en alſchoon zy niet geſlaapen had, zo had zy echter een zagte uit-

waasſeming ondergaan, en haar Pols was veel bedaarder geworden. Ik ſchreef haar een eenvoudig Drankje, met twintig *Droppelen Tinctur. Thebaic.* vóór, en de *Naweden* verminderden dien Nagt, maar kwamen des Morgens wederöm, met grooter geweld dan des Avonds. Het laatſte Drankje wierd wederöm herhaald, en dezelve verminderde, den daarop volgenden Nagt. De *Naweden* verdweenen geheelyk op den vyfden Dag, zonder iets meer *Bloed* ontlaſt te hebben. Van deze twee Gevallen, zo ſcheen het éérſte door het *geronnen Bloed*, en het laatſte van een tusſchenpooſende Kramp, of een prikkeling te ontſtaan; want de gewoonelyke ontlaſtingen waren in een gewoone meenigte. Ik heb veele zulke Gevallen gehad, maar zelden, een zo geweldige.

DRIE-EN-VEERTIGSTE VERZAMELING.

Van Gevallen *der* Kraamzuiveringen *en* Zogkoortsen.

(Zie het 1ste *Deel*, 4de *Boek*, 1ste *Hoofddeel*, de 5de en 6de *Afdeeling*.)

No. 1.

Gevallen van Kraamzuiveringen.

EERSTE GEVAL.

Waarin de Kraamzuivering *in een* Vrouw *opſlopte; verloſt door den* Heer MUDGE. Zie de 18de *Verzameling*, No. 6. het 3de *Geval*.

Hy ordeneerde haar ná de Verlosſing, eenige Zeenuw *Medicynen* te gebruiken. Hy wierd dien volgenden Morgen onderricht, dat zy geen overvallen had gehad, maar zy ſcheen in een (*Comatoſe*) ſlaapeloosheid te zyn. Zy had twee of driemaalen de *Medicynen* gebruikt; en veränderde genoegzaam niets tot tegens den Avond, wanneer haar gevoelbaarheid aanwon, en zy ſprak.

Om dat zy geen *Kandeel* wilde gebruiken, zo ordeneerde hy *Schaapen Zop*. Toen hy haar den volgenden Morgen bezogt, zo wierd hem verhaald, dat zy des Nagts een weinig geruſt had, en dat de *Kraamzuivering* geſtopt, en de Lyderes ylhoofdig was. Hy ſchreef een *Fotus*, om op haar Buik te leggen, vóór, en één *Schrupel Pulv. Troch.* de *Myrrh.* Omtrend den Middag vermeerderde, de ylhoofdigheid en de Pols begon zich te verheſſen: hy deed toen een groote *Laating* op de Voet; en een *Spaanſche Vlieg*, aan ieder *Been* leggen. Liet ook een *ontbindend Aarſpuitzel*, met bydoening van *dertig Droppelen Ol. Succin.* zetten; en ordeneerde dat zy den volgenden Morgen, een klein *Anodyn Drankje* ná de werking van het *Aarſpuitzel*, gebruiken zoude.

Hy vond haar geheel gevoelloos. Haar Pols, ſchoon die iets bedaarder was, echter had zy geen ontlaſting, na het *Aarſpuitzel* gehad, maar overvloedig Water gelooſt. Haar *Spaanſche Vliegen* werkten wél, maar om dat 'er geen de minſte verſchyning van de *Kraamzuivering* was, zo ordeneerde hy dat zy om de acht Uuren dezelve meenigte van de *Troch. Myrrh.* met de vóórgaande Zenuw *Mixtur* gebruiken zoude. De Buik was den geheelen tyd door onäangedaan van zwelling of hardigheid, of eenige ándere Toevallen, die de minſte ontſteeking aanduiden. Des Avonds ſcheen zy iets beeter; des Nagts veel gebeeterd. Den volgenden Morgen was de Koorts geheel af, echter was zy noch dwaalend in haar rede. Op deze wyze bleef zy, tot omtrend den veertienden Dag, en heb-

hebbende geen Spoor van Koorts, zo dat eindelyk haar ongevoelbaarheid by trappen verdween, en zy meerder gevoel verkreeg; maar dit ongemak liet een Hoofdpyn ná, welke zy niet kwyt raakte, dan voor eenigen tyd. Hy nam waar, dat de Verlosſing het eenigſte hulpmiddel is, om de *Convulſiën* te verdryven, en dat hy acht Maanden daarna een Geval heeft gehad, waarin de *Kraamzuivering*, omtrent acht Uuren na de Verlosſing, verſtopte, zonder weder te komen, alſchoon hy alle Middelen om die te doen wederkomen, gebruikt had, nochtans na de opſtopping, zo volgden geene kwaade Toevallen van eenige natuur.

TWEEDE GEVAL.

Waarin de Kraamzuivering *opſtopte medegedeeld door den* Heer MUDGE, *te* PLYMOUTH. *Zynde een vervulling van het* 15de Geval, *van de* 35ſte Verzameling.

Na de Verlosſing van het Kind en de *Nageboorte*, zo was de Moeders Buik zeer gezwollen en geſpannen gebleeven; en binnen de zes Uuren na de Verlosſing de *Kraamzuivering* geſtopt: haar Pols was zeer ſnel en haar Aangezigt rood, de Pyn en ſpanning vermeerderd; zy had eenige geſteldheid tot zweeten; maar al wat gedaan wierd kon niet helpen; om haar Handen bedekt te houden, om het zweet op te wakkeren. Hy ordeneerde een *Laating* van tien Oncen *Bloed*. Een *Stoving* in een *Zwyns Blaas*, om die op haar Buik te leggen; een *ontbindende Aarſſpuitzel* te zetten; en *Oli. Amigdel. Unc.* j. in acht Uuren te gebruiken; maar alles was te vergeefs, de zwelling vermeerderde, de Pols wierd klein en ſnel, de Handen en Voeten Koud en klam; de *Baarmoeder* zonder twyfel verſturven, en de Vrouw overleed, binnen den dertigſten Dag, ná de Verlosſing. Zy had, zo het ſcheen, drie Weeken voor de Verlosſing, haar kragt te bovenmaatig getoond, wanneer zy vond dat het Kind ſtrengelyke trekkingen had, en zy had het daarna nooit meer beweegen gevoeld. Omtrend drie Dagen vóór de Verlosſing, om dat zy van een Spierächtig geſtel was, zo was zy óp een Toorn geklommen alwaar zy een van de Klokken luide, en had byna haar eigen *Herſſenen* ingeſlaagen.

De *Heer* MUDGE, neemt waar dat hy gehaald is geweeſt, in twintig tegennatuurlyke Gevallen, by arme Vrouwen, tegen vier van hooger rang, die hy bediend heeft; en denkt dat dit verſchil kan ontſtaan, doordien de arme meerder onderworpen zyn tot Toevallen ingevolge hunner Arbeid, en de verſcheiden gevaaren in welke zy loopen.

DER-

DERDE GEVAL.

Van de beſtieering eener Vrouw *na de* Verlosſing, *hier geplaatſt, maar behooren tot het* 16de Geval *der* 32ſte Verzameling, *medegedeeld door den* Heer AYER.

Toen ik haar één dag daarna bezogt, welke de derde was, zo vond ik haar Pols diep leggen en ſnel ſlaan, verzeld met een grooten dorſt, haar Huid heet en droog. Zy had den Avond te vóóren, één van de *Boluſen* en *Dranken* gebruikt, en ook een weinig geſlaapen, en haar Sluimeringen waren zeer ongeruſt en afgebrooken. Zy klaagde dat haar Hoofd pynelyk en duizelig was; een omſtandigheid, welke ik, om dat zy zwak was, toeſchreef aan de *Opium*, die byna een half gryn was. Zy verhaalde my dat geen ſoort van *Slaapmiddelen* ooit met haar Lighaamsgeſtel overëenkwam. Ik verzogt om haar zo ſtil te houden, als maar mogelyk was, en overvloedigiyk *Garſtewater* te Drinken, tot ſtilling van haar Dorſt, en nu en dan een weinig *Kandeel;* en terzelvertyd ſchreef ik haar den volgenden Drank vóór, om een zweeting te verwekken, en tot een beeter ontlaſting van de *Kraamzuivering*.

℞. *Pulv. Contrayerv. gr.* xxv. *Caſto. Opt. Sal. Succini ää gr.* v. *Aq. Cinnam. Simp. Unc.* ij. *Sach. Alb. q. ſ. f. Hauſt. 6. quaque hora ſumend.*

Op den vierden Dag had zy dien Nagt beeter ruſt verkreegen, en daar was een groote ontlaſting van de *Kraamzuivering;* maar de pyn van haar Hoofd hield aan; zy klaagde desgelyks over pyn in het ónderſte gedeelte van haar Buik, en dat zy met moeite haar Pis loosde; maar by de onderzoeking vond ik haar Buik zagt, geen zwellingen van de uitwendige Deelen, in de *Schede* of aan den *Moedermond.* Zy had geen zweet, en haar Huid was droog en heet, met een ſnelle diepe Pols gelyk te vóóren; in deze omſtandigheid, dagt ik dat het beſt was den middelweg te kiezen, echter eenige *Medicynen* te ordeneeren, tegen de te hooge verheſſing van de Koorts, op dat zy niet te ver ten onder gebragt zoude worden. De volgende *Medicynen* wierden vóórgeſchreeven.

℞. *Sal. Abſinth. Drachm.* ß. *Suc. Limon. Unc.* ß. *Aq. Alexit. Simp. Unc.* iß. *Pulv. Contrayerv. Comp. Scrup.* ß. *Sach. Alb. Drachm.* ß. *f. Hauſt. 6. quaque hora ſumend.*

℞. *Aq. Cinnamom. Simp. Unc.* ivß. *Alexit. Sp. cum Aceto Unc.* i. *Syr. Caryoph. Unc.* ß. *M. Sumat. Coch.* ij. *in Languor.*

Op den vyfden Dag wierd het vóórnoemde onderhouden, en Plyſters geördeneerd, om de hardigheid en pyn der Borſten te doen verdwynen en te verzagten.

℞. *Sperm. Ceti. Ol. Amygd. ää Drachm.* ij. *Ceræ Alb. Drachm.* vi. *flat Cerat. extend. Super alut. Mammis applicand.*

Haare *Borſten* wierden desgelyks gezoogt met *Zoog-Glaazen*, maar daar *Vleiden* geen *Melk* uit.

By aanhoudendheid verkreeg zy een weinig Slaap; haar Huid begon heet en droog te worden; zy had een grooten Dorſt, en dronk overvloediglyk flappe *Kandeel* en *Garſtewater*. Zy klaagde over Pyn in haar Maag en Hoofd; haar Pols was ſnel, maar lag zeer diep. De *Kraamzuivering* was bedaard. Om dat zy zwak was, en een groote ontlaſting van *Bloed* onder de Verlosſing gehad had, zo dorſt ik het niet wagen een *Laating* te ordeneeren, alſchoon zy een moeijelykheid of drukking in haar *Ademhaaling* had, noch te wagen om haar *Opiate* vóór te ſchryven; maar ſchreef de volgende *Epithem.* vóór.

℞. *Ol. Caryoph. Drachm.* ß. *Theriac. Androm. Unc.* ij. *M. Emp. region. Stomach. applicand.*

Op den vyfden Dag de ongemakken vermeerderd vindende, en desgelyks de *Kraamzuivering* veel verminderd, zo ſtelde ik vóór om meerder byſtand te laaten haalen; wanneer Dr. Wassie gehaald wierd, welke het volgende vóórſchreef.

℞. *Pulv. e chil. Cancro. gr.* xv. *Croc. Pulv. gr.* iv. *Syrp. Balſ. q. ſ. f. Bol hac nocte ſumend. cum Hauſt. ſequent.*

℞. *Sperm. Ceti Scrup.* j. *Solve in Vitel. Ov. q. ſ. Lac. Ammon. Elix. Aſthmat. ää Drachm.* ij. *Aq. Alexit. Simp. Unc.* iß. *Syrp. Balſ. Drachm.* ij. *f. Hauſt. Repetatur eadem Bolus mani cum Hauſtu ſequent.*

℞. *Sperm. Ceti Scrup.* i. *in Vitel. Ov. Solut. Aq. Alexit. Simp. Unc.* iß. *Theriac. Drachm.* iij. *Lac. Ammon. Syrp. Balſ. ää Drachm.* ij. *M. f. Hauſt.*

Haar Aangezigt ſtond wild, haar Slaap was ongeruſt; en zy had alle de Teekens van een beginnende ylhoofdigheid.

Op den 7den Dag ſchreef ik een *Laating* op den Arm, van negen Oncen vóór, en het volgende

℞. *Sperm. Ceti. Drachm.* ß. *Solut. in Vitel. Ov. q. ſ. Ol. Amygd. de Syrp. ex Althæa ää Drachm.* ij. *Sal. prunel. Drachm.* ß. *Aq. Alexit. Simp. Unc.* iß. *Sp. C. C. gut.* vij. *f. Hauſt. quarta quaq. hora ſumend.*

℞. *Decoct. Gum. Arab. in aq. Hordeat. fact.* ℥ij. *f. Emulſ. ex Amygd. dul. & ſem. 4. Frigid. Sal. prunel. Drachm.* iß. *Syrp. Dialth. q. ſ. M. Bibat. pro potu Tepefact.*

Zy nam toe in de ylhoofdigheid, haar Huid was droog geſpannen en heet, haar Pols ſnel en diep, moeijelyk in de *Ademhaling*, de *Kraamzuivering* geheelyk opgeſtopt; en zy had ſomtyds geweldige pynen aan den *Schedemond*, maar geen zwelling of hardigheid aan den Buik, of aan deze Deelen.

Op den 8ſten Dag wierden 'er verkoelende *Kliſteeren* gezet, welke werkten, zulke als de volgende.

℞. *Decoct. Commun. pro Enem. Unc.* ix. *Sal. Glaub. Unc.* i. *Ol. Oliv. Unc.* iv. *Syr. Roſa. Solut. Unc.* iß. *f. Enema ſtatim injiciend.*

De *Dranken* en *Emulſiën* wierden aangehouden, en het volgende wierd vóórgeſchreeven.

℞. *Sal. Abſint. Scrup.* i. *Suc. Limon. Unc.* ß. *Aq. Alexit. Sp. cum Accto Unc.* ß. *Simp. Unc.* iß. *Pulv. e. Chil. Cancro. c. Scrup.* i. *Sal. prunel. gr.* xiv. *Syr. Croci Drachm.* iij. *f. Hauſt.* 6ta *quaq. hora ſumend. applicietur viſicator inter ſcapulas.*

De ylhoofdigheid met ál de ándere Toevallen vermeerderden, en het ſcheen nú een Zenuw-Koorts te zyn. Daar was geen hardigheid of ontſteeking, omtrend de *Baarmoeder* of den zyde Bovenbuik te zyn; de *Dranken* en *Emulſiën* wierden aangehouden, en de volgende op den 9den Dag vóórgeſchreeven.

℞. *Aq. Alexit. Simp. Unc.* vi. *Alexit. Spir. Unc.* iß. *Tinct. Valeria. Volatil. Drachm.* iß. *Margarit. p. pt. Scrup.* i. *Syr. Balſ. Unc.* ß. *f. Julep. Cap. Coch.* ij. *vel* iij. *in languoribus.*

Den 10den Dag toen was zy veel zwakker en gevoelloos, en had een beeving der trekkeren; het *Pulv. Contrayern. Comp.* wierd tot een *Bolus* bereid.

℞. *Pulv. e Chel. c. comp. Scrup.* i. *Sal. Cuccin. Vol. Croc. ää gr.* iv. *Confect. Ralegh. Scrup.* ß. *Syr. Croc. q. f. f. Bolus* 6ta *quaq. hora Sumend. cum Coch.* iij. *Julep. ſeq.*

℞. *Aq. Cinnamo. Alexit. Simp. ää Unc.* iij. *Aq. N. M.* ℥iij. *Sp. Sal. Vol. Ol. Drachm.* i. *Margarit. p. pt. Scrup.* ij. *Syr. Croc. Unc.* ß. *Cap. Coch.* iij. *in Languor. repet. Enema. Applicetur Veſicat. Colo ad utrumq. latus pone aures uſque ad Claviculos.*

Den 11den Dag wierden 'er *Spaanſche Vliegen*, op de Armen gelegt en de tweede *Cordiale Medicynen* aangehouden, met bydoening van een *Borſt Drank*, twee Plyſters van het volgende, wierden tegen de Voeten gelegt: *Plantis pedum Emph. ceph. & Emp. Veſicator. ää part. æqual.* Zy overleed op den 12den Dag, na haar Verlosſing. Het bovenſtaande Dagregiſter is hier ingevoegd, om te

zien de Handelwyzen van vóórſchryven, die geöeffend worden in zulke buitengewoone Gevallen. Maar deze *Medicynen*, moeten door jonge *Vroedmeeſters* niet te onbezonnen vóórgeſchreeven worden, zonder bekwaamen Raad van Mannen van meerder ondervinding te hebben.

No. 2.

Gevallen van het Zog.

EERSTE GEVAL.

Eene Lyderes, na dat zy verloſt was van haar éérſte Kind, begon te zukkelen, op den derden Dag, daarná, wanneer haar Borſten een weinig begonnen te zwellen door het Zog; maar het Kind kon met zyn Mond den Tepel niet vatten. Toen ik haar den volgenden Dag bezogt, zo verhaalde my de *Kraambewaardſter*, dat de Vrouw geen Teepels had. Ik onderzogt de zaak, en kon geen Spoor van dezelve ontdekken, maar zy ſcheenen bedekt, ter plaatſe, alwaar zy behoorden geweeſt te zyn. De Vrouw beveſtigde zulks, door te verhaalen, dat toen zy een jong Meisje was, en in het Koſtſchool lag, zo had zy en haar Gezellinne een verbeelding, dat het Wratten waren, en hadde dezelve afgeplukt; zo dat zy verpligt was, het Zoogen op te geven; maar de Borſten gezwollen en ongemakkelyk zynde, zo ordeneerde ik om 'er een *Pap* van *Brood* en *Melk* op te leggen, en poogde om een ruime Zweeting te weeg te brengen, door haar warm te houden, en ik verzogt haar overvloedig *Kandeel* te laaten drinken. Den volgenden Dag was zy gemakkelyker; en had ſterk gezweet; haare Borſten waren zagter; en ſchoon de Teepels weg waren, zo was het Zog ontlaſt; zo dat door de aftrekking der Teepels, de openingen van de Buizen niet geheellyk verſtopt waren. Zy klaagde over een jeuking en ruwheid omtrend haar Hals en Armen, en by de onderzoeking vond ik, dat het een ſoort van *Mazelen* was. Zy had begeerd om op te weezen, en de Zweeting hield op. Ik verzogt haar weder te Bed te gaan liggen, en iets van haar *Kandeel* te drinken, om haar in een zagte Zweeting te brengen, maar niet zo ſterk gelyk te vóóren. Desgelyks verzogt ik toen om de *Pap* te vernieuwen, op haar Borſten. Haar Pols was gereegeld; zy had geen *Stoelgang*; zy ſcheen op alle wyze gemakkelyk, en had een overvloedige ontlaſting der *Kraamzuivering*. Den volgenden Dag begeerde zy op te ſtaan, maar ik raade haar om in 't Bed te blyven, en verzeekerde haar, dat haar uitſlag, die weeröm gekomen was, inſlaan zoude. De *Melk* hield aan wat te ontlaſten. Omtrend den zevenden Dag, had zy drie dunne *Stoelgangen*, welke benevens het Zog, zonder kwaade Gevolgen, verdweenen, en zy herſtelde zeer wél. De volgende reis verloſte ik haar, zy beproefde wederöm om het Kind te Zoogen, en tot myn verwondering vatte het Kind, dusdanig aan de Deele, dat dezelve met ter daad een lengte vormden, die voor een Teepel verſtrekten, en zy voeden dat Kind, en noch twee daarná, eer dat ik uit myn Praktyk ſcheide.

TWEE-

TWEEDE GEVAL.

Ik verloſte eene Vrouw van haar éérſte Kind, die beproefde om het Kind te Zoogen, maar zy kon het Kind de Teepels niet doen vatten, zy waren zeer klein en het Kind was zwak. Haare Borſten wierden buiten maate Dik, hard en ontſtooken. Zy wierden geſtoofd en gepapt. Zy wierd in een zagte zweeting gehouden; en daar wierd een Min gehaald, die een ſterker Kind van één Maand oud had, welke de Lyderes Zoog, terwyl de Min de Lyderes haar Kind liet Zoogen; door deze handelwyze wierden de Borſten gered, en zy herſtelde, en daar na Zoogde zy haar eigen Kind.

DERDE GEVAL.

Ik bediende een ándere Vrouw, welke genoegzaam in alles gelyk met de vóórgaande was; dezelve handelwyze wierd geöeffend, maar die was te vergeefs. Eén van de Borſten ontlaſte Zog, maar de ándere ontſtak tot zulk een trap, tot dat 'er een verzweering gebooren wierd; deze wierd geöpend door een *Heelmeeſter*, en ontlaſte zulk een groote *Verzameling* van Etter, dat die de Lyderes verzwakte, en dreef haar in een kwynende Koorts; maar zy wierd herſteld, door zich op het Land te begeeven, en de *Ezelinne-Melk* te drinken.

VIERDE GEVAL.

De Vrouw had een ſlag op haar ééne Borſt ontfangen, een korten tyd vóór dat zy verloſt was, 't welk haar eenige pyn, een zwelling en verharding in de Klieren veröorzaakte. De pyn nam allengskens af; maar de hardigheid bleef noch over. Na de Verloſſing, beproefde zy te Zoogen, gelyk te vóóren, (hebbende verſcheiden Kinderen gehad,) maar kon met die Borſt zulks niet doen. Alles wierd beproefd om de zwelling der Klieren, te doen verdwynen, maar het was te vergeefs. De zwelling nam eindelyk in groote en in hardigheid toe, en de Ontſteeking won aan, en veränderde het Geval in een Kanker, die de Vrouw eindelyk ten ónderen bragt.

VIER-EN-VEERTIGSTE VERZAMELING.

(Zie het 1ste *Deel*, 4de *Boek*, 1ste *Hoofddeel*, 7de en 8ste *Afdeeling*.)

Van Uitzinkingen *der* Schede, Baarmoeder *en* Rechtendarm.

EERSTE GEVAL.

Waarin een Uitzinking *der* Schede *was.*

Dit ongeluk gebeurde by eene Vrouw, kort na een langwyligen Arbeid, welke haar veel pyn verwekte: een ronde middelmaatige *Peſſarium*, wierd 'er ingebragt, en zodanig gerigt; dat de onderrand ruſte op het ónder- en áchterſte gedeelte der *Schede*, tuſſchen den *Schedemond* en den *Anus:* terwyl de ópperſte rand ópwaards, tegen de binnen zyde van de *Schaambeenderen* ſtond; de Mond van de *Baarmoeder* lag, tegen den ónderrand van het ronde, en holle gedeelte van de *Peſſarium;* deze hield de *Baarmoeder* ópwaards in de *Schede*, en verminderde het ongemak. Twee of drie Maanden daarná, zo werd zy zwanger, en toen zy in de vyfde Maand gong, zo oordeelde men dat zy de *Peſſarium* niet meer noodig had, om dat de *Baarmoeder* dan wyd uitgezet is, en met de zyden, op den *Rand* van 't *Bekken* ruſt. De *Peſſarium* in plaats van te leggen, in denzelven ſtand, gelyk toen men hem éérſt ingebragt had, zo wierd hy bevonden te liggen ópwaards, langs het áchterſte gedeelte van de *Schede*, waar hy vaſtgehouden wierd; en de Mond van de *Baarmoeder* hong neederwaards in het vóórſte gedeelte van de *Peſſarium.* Deze omſtandigheid gaf te ondervinden, dat de *Peſſarium* ingebragt en gelegt op die wyze, de beſte handelwyze was, om de *Baarmoeder* op te houden: want wanneer de *Schede* opgehouden werd, dan word desgelyks de *Baarmoeder* opgehouden. Het ópperſte gedeelte van de *Schede* is rondóm de *Lippen* van den *Moedermond* vaſtgehegt, en als de *Baarmoeder*, natuurlyker wyze, in de *Schede* zinkt, dan is het een groot vóórdeel voor getrouwde Vrouwen, dat deze handelwyze de zamenwooning met haare Mannen niet verhinderd. Na dat de *Peſſarium* uitgehaald was, zo kwam de uitzakking van de *Schede* wederóm, en veróorzaakte dezelve ongemakken. De *Peſſarium* wierd weêr ingebragt, en geplaatſt recht ópwaards, langs het áchterſte gedeelte van de *Schede*, gelyk in de laatſte handelwyze, welke de *Schede* ópwaards hield gelyk te vóóren, tot dat zy in Arbeid geraakte, en toen de éérſte *Wede* begon, zo wierd dezelve uitwaards geperſt. Zy wierd eindelyk vyliglyk Verloſt. De *Schede* was aan 't vóórſte gedeelte, by de *Schaambeenderen* zeer verſlapt, en kwam vóór het Hoofd van 't Kind neederwaards; maar door een voorzigtige beſtiering, wierd hetzelve ópwaards gehouden, tot dat het Hoofd neederwaards kwam, en voorby hetzelve gegleeden was. Zy hield tot den vyfden dag aan, wél te zullen herſtellen, en Zoogde haar Kind; maar een Toeval

onder

onder haar Maagſchap gebeurende, wierp haar in geweldige ontroeringen, die een *Braaking* en *Buikloop* te weege bragt; die het Zog en de *Kraamzuivering* deed verdwynen, zo dat binnen de vyf Dagen overleed, ſchoon de *Braaking* en *Buikloop* binnen de twee Dagen geſtuit wierden.

TWEEDE GEVAL.

Waarin een Uitzinking *van de* Baarmoeder *in een* Bevrugte Vrouw, *die* Verloſt *wierd, in de midde der zevende* Maand *van haar* Dragt.

Eene Vrouw van een middelbaaren Ouderdom, had een uitzakking van de *Baarmoeder*. Zy was te vóóren van één of twee Kinderen, op haar vollen tyd, Verloſt, ná deze tweemaal een *Miskraam* op de derde Maand van ieder gehad. Zy wierd wederöm bevrugt, en op het einde van de tweede Maand, had zy een geringe ontlaſting van *Bloed*, uit de *Schede*. Zy was daar vóór *Adergelaaten*, en verſcheiden Dagen in 't Bed gehouden, door welke dezelve ophield. Diergelyke ontlaſting kwam, op de derde en vierde Maand wederom; de éérſte in een groote meenigte; maar de laatſte zeer gering. Veertien dagen Daarná gehaald wordende, of omtrend in het midden van de vierde Maand, zo vond ik haar in een geweldige Pynelyke omſtandigheid. By de onderzoeking vond ik, dat de *Baarmoeder* geheelyk neederwaards en buiten den *Schedemond* geperſt was, en wel ter groote van een Mans vuiſt. Dit Toeval was veröorzaakt door een geweldige aantaſting van een Hoeſt. De *Schede* bevoelde zich, als of dezelve omtrend één Duim, vóór den *Moedermond* vóórüit ſtond, en de geheele *Schede* ſcheen ontſtooken en gezwollen te zyn. Ik bragt myn Vinger by het vóórüitſteekende gedeelte der zaamgetrokken *Schede*, welke pas een opening overliet, om een klein gedeelte van denzelve te bevatten; maar kon echter den *Moedermond* niet onderſcheiden, of eenige zelfſtandigheid in de *Baarmoeder* bereiken. Het kon hebben geweeſt, dat de *Moedermond* geöpend was, maar hier van was ik niet verzeekerd: hier uit ſcheen het mogelyk te zyn, dat zy niet bevrugt was. De uitzinking wierd met veel moeite binnen gebragt; twee Dagen daarná, wierd 'er een ronde middelmaatige *Peſſarium* ingebragt, en ópwaards langs het áchterſte gedeelte van de *Schede* geveſtigd; zodaanig als of het ópperſte gedeelte van de *Schede* en *Moedermond*, vóór dezelven neederwaards hong, zy had twee of drie Maanden vóór dezen tyd, een groote ontlaſting, gelykende een *Fluor Albus*, gehad; en de *Baarmoeder* was ſederd dien tyd, drie of viermaalen uitgezakt, maar toen kleiner zynde, zo kon zy dezelve gemakkelyk weder inbrengen. Onzeker zynde, of zy nu met het Kind was of niet, ſchoon ik alle de vóórgaande omſtandigheden overwoog, doch het laatſte ſcheen het waarſchynelykſte te zyn; om die rede nam ik vóór een verkoelende beſtiering, met eenige *zoutächtige Dranken*, en *Nitroſe Medicynen*, tot den volgenden tyd der *Maandſtonden* in te richten. Door deze Middelen wierden de *Hoeſt*, en de ontlaſting

van

van de *Fluor Album* verdreeven; zy ſcheen in alles volkomen gemakkelyk, en ſtond haar toe om in huis te wandelen. Op het einde van de vierde Maand, zo had zy een verſcheining, van een gereegelde ontlaſting der *Stonden*, de *Mond* der *Baarmoeder* was gezwollen, en meerder geſlooten; een omſtandigheid, die my byna verzeekerde datze niet zwanger was. Omtrend in het midden van de zevende Maand, wierd 'er in allerhaaſt om my gezonden, en ik vond een gereegelden Arbeid; de *Moedermond* was zodanig geöpend, dat de Vliezen, de Wateren en het Hoofd van de Vrugt, regelmaatig gevoeld konden worden; en daar was geen ontlaſting van *Bloed*. Om dat de *Moedermond*, ſchoon een weinig geöpend, inplaats van dun of zagt te zyn, zich dik en hard liet bevoelen, zo was het raadzaam haar vóóréérſt, een *Laating*, van acht oncen *Bloed* te ordineeren, daarná twee ontbindende *Aarsſpuitzelen* te zetten, welke een groote meenigte *Fæces* ontlaſteden, en toen een *Anodyne Drankje* te geeven, van *Aq. Cinnamom. ten. & Syrp. e Meconio.*

De *Dranken* met *zout* van *Alſem* wierden herhaald, met een koele beſtiering, zulke als *Panadas ſlappe Zoppen*, *Emulſiën* met *Sal. Nitri*, en *gekookte Kiekens.* De *Weden* bleeven een tyd van vier-en-twintig Uuren weg, na welke zy wederöm kwamen; toen bevoelden ik de *Moedermond* meerder geöpend, en zagt te zyn, en dat de Vliezen met de Wateren neederwaards geperſt waren. Toen was het noodzaakelyk op den Arbeid, die toen begon, te letten. De Vrugt wierd ſpoedig Verloſt: na welke 'er eenige ontlaſting van *Bloed* was. Daar wierd geen geweld gedaan, om de *Nageboorte* uit te haalen. Om dat de *Moederkoek* van de *Baarmoeder* ſcheide, zo vermeerderde de ontlaſting van *Bloed;* maar niet tot een groote meenigte, en binnen de drie uuren wierd de *Nageboorte*, door den *Schedemond* heen, in de *Schede* geperſt. Door zagtelyk aan de Streng met de eene Hand te trekken, en de Vingeren van de ándere Hand aan den *Rand* van den *Moederkoek*, wierd dezelven gemakkelyk uitgehaald. De Vrouw herſtelde zeer wél. Zy had een tyd van twee Dagen eene moeijelykheid in 't Wateren, maar dit ongemak verdween. Het Kind was zeer klein, en wierd met veel moeite opgevoed.

DERDE GEVAL.

Van de Omkeeringen *der* Baarmoeder.

De *Heer* GIFFARD, in zyn Gevallen der *Vroedkunde* p. 176. meld van een Verloſsing, in welke de *Baarmoeder* omgekeerd wierd, en buiten de *Schaamlippen* hong, met den *Moederkoek* aan dezelve gehegt.

De *Heer* CHAPMAN op *pag.* 179. het 29ſte *Geval*, geeft desgelyks een Geval op van een omkeering der *Baarmoeder.*

Monſs.

Monſr. LAMOTTE in zyn 5de *Boek*, het 10dé en 11de *Hoofddeel*, beſchryft, een omkeering van de *Baarmoeder*, en van een verſlapping der *Schede*.

Ik wierd gehaald by eene Vrouw, welke overleed eer ik kon by haar zyn. Ik vond de *Baarmoeder* omgekeerd; geheelyk buiten de uitwendige Deelen getrokken, en de *Moederkoek* vaſt gehegt aan den *Bodem*. Dit ongeluk was veröorzaakt, doordien de *Vroedvrouw*, te geweldig getrokken had om den *Moederkoek* uit te haalen.

VIERDE GEVAL.

Waarin de Baarmoeder *omgekeerd wierd, medegedeeld door den* Heer LUCAS *te* PONTEFRACT, *in* December 1759.

In de gepasſeerde Maand *April* wierd ik gehaald by eene Vrouw, die pas verloſt was van een leevendig en gezond Kind; en tot myn verwondering vond ik de *Baarmoeder* geheellyk omgekeerd, liggende, tusſchen de *Deyën*, ter grootte van een groote Voetbal.

De Vrouws Pols was zwak en ongeregeld, en daar was een aanhoudende ſterke ſtorting van *Bloed*, uit de Vaten van de *Baarmoeder*.

Ik verklaarde de Vrinden het groote gevaar van zulk een beklaagenswaardig Geval. Dit niet tegenſtaande, met goedkeuring van een verſtandig *Geneesheer*, en een nabuur van haar zynde, ondernam ik de inbrenging, en ſlaagde; en daarna gaf ik haar zagte *Anodyne* en *Cordiaale Medicynen*, en verliet haar en was naar allen aanſchyn beeter, en redelyk gemakkelyk.

Binnen omtrend een half Uur, wierd ik wederöm gehaald, en vond haar Spraakeloos, de Pols onbemerkelyk, klam zweetend, diep Ademhaalend en langzaam, en zy overleed in weinig Minuten.

Alle de Deelen waaren zeer verſlapt, zo dat de *Baarmoeder* de magt niet had van te kunnen zaamenkrimpen; want dezelve lag gelyk een los ſtuk *Pens*, en ik zag het aan vóór een Uitwas, tot dat ik het nader onderzogt, en na de afſcheiding van den *Moederkoek*, zo bragt ik dezelven in de Buik.

Tot vervulling van het TWEEDE GEVAL.

Waarin een Uitzinking *van de* Baarmoeder, *welke niet ingebragt kon worden; maar verſtierf. Medegedeeld in een* Brief *van den* Heer OAKELEY *van* BIRMINGHAM *in 't Jaar* 1757.

MYN HEER!

Ik wierd laatſtelyk gehaald by eene Vrouw, naby de Stad. Ik vond haar te Bedde, en zy gaf my het volgende berigt van haar Geval. Dat toen zy haar Man, des achtermiddaags, geholpen had, in het opligten van een zwaar Gewigt, zo gevoelden zy een brok uit haar Lighaam vallen. Om welke zy om een *Vroedvrouw* gezonden had, die gepoogd had om hetzelven weder op zyn plaats te brengen, maar niet inſtaat zynde, om zulks te doen, nam zy my tot raad. By de onderzoeking, zo vond ik de *Baarmoeder*, buiten den *Schedemond* omtrend ter groote van een Mans vuiſt, hard en de Klieren knoeſtächtig gelykende natuurlyk een *Tuinboonen*. De Lyderes was zwak en flaauw, en had maar geringe pynen. Om dat de inbrenging onmogelyk was, zo ordeneerde ik aanſtonds vermurwende en verdryvende *Stoovingen* met *Pappen*, en eenige Dagen daarná deed ik haar een kleine *Laating*, want zy was te zwak om te verdraagen, dat men haar veel *Bloed* ontlaſten zoude. Haar wierd openlyf bezorgt, en als zy ruſteloos was en pyn had, dan wierden deze bedaard door *Opiaten*. Niettegenſtaande deze handelwyze zo won dezelve in grootte aan, en na drie Weeken ontlaſte 'er zig een dunne Wey, uit de geheele óppervlakte; en binnen de zes Weeken overleed de Lyderes.

Het zoude my een groot vóórdeel zyn, UEd. gedachten, omtrent de Afbinding, te mogen weeten, welk ik denk, dat ik gemakkelyk zoude hebben kunnen verrichten, die ik vóórſtelde aan de Lyderes, maar zy wilde die *Operatie* niet toeſtaan. Myn begrip was, dat ik nooit zyn Vraag oplosſen kon, om dat ik nooit een Geval gehad heb, waarin ik de *Baarmoeder* niet in kon brengen; maar niet twyffelende, wanneer 'er een beginnende *Gangrena* zich openbaarde, en 'er geen hoop van inbrenging was, dat dan, wat hy vóórſtelde, tot behoud van de Lyderes haar leven, kon ondernomen worden; maar zulke *Operatien* zoude ik nooit alleen onderneemen, maar eerſt een byëenkomſt en goedkeuring van *Heelmeeſters* van een groote ondervinding willen hebben; noch ik zoude die ook niet onderneemen, dan wanneer de Lyderes by kragten was, en de *Gangrena* maar alleenig begonnen was, aan het ónderſte gedeelte, en geenzins, wanneer die boven het geen was, dat afſcheiden moeſt. De *Heer* GERLE, van *St. Thomas's Hoſpital*, heeft ééns de Leerlingen verzogt, om een afzetting

van

van de *Baarmoeder* by te woonen; maar gelukkig voor de Lyderes, want dezelve wierd den Nagt te vóóren ingebragt.

VYFDE GEVAL.

Waarin een Uitzinking *van den* Rechtendarm *was.*

Eene Vrouw by wien de Speenvaten zeer gezwollen, pynelyk en ontſtoken, en neederwaards geperſt waren, tot een groote maat, ten tyde des Arbeids. Na 'er eene *Wede* over was, zo bragt ik hen weder binnen door dezelven te ſmeeren, en zagtelyk ópwaards tot boven den *Sphincter Ani* te drukken; maar de daaröp volgende *Wede*, wierden zy 'er weder buiten geperſt. Ik bragt hen voor de tweede reis, weder binnen, en hield hen ópwaards met een dikke Compres en myn Hand, welke ik tegen de Deelen drukte, ten tyde van ieder *Wede;* maar toen het Hoofd van het Kind, neederwaards, in het ónderſte gedeelte van het *Bekken* gedrukt wierd, zo wierden zy 'er weder uitgeperſt, met een groote menigte *harde Fæces*, en daar was toen geen mogelykheid hen weder in te brengen, dan ná dat het Kind verloſt was. Na de Verlosſing, zo bragt ik dezelve wederöm binnen, en de Pyn aan deze Deelen nam af; maar den volgenden Morgen, wanneer zy drukte, om haar Water te looſen, zo wierden zy wederöm uitgeperſt, na welke 'er aanſtonds om my gezonden wierd, en bragt hen binnen, gelyk te vóóren. Dewyl ik nu verwagte dat dit ieder reis gebeuren zoude, wanneer zy perſte om ter Stoel te gaan, of haar Water te looſen, zo beval ik de *Kraambewaardſter* hen tegen te houden: zy beloofde zulks te doen, en ſtond de Lyderes op deze wyze by, tot naby het einde van de Maand, wanneer de Zwelling verminderde, en de ongemakken verdweenen.

ZESDE GEVAL.

Ik wierd gehaald door *Mejuffr.* BLACKWALL, om by eene Vrouw te komen by welke het Kind verkeerd vóórkwam, maar ik verloſte haar vyliglyk. Den volgende Morgen, zo vond ik de Lyderes in een geweldige pyn liggen, welke zy my zeide van de *Ambaijen* te ontſtaan. Toen ik haar onderzogt, zo vond ik den *Rechtendarm* uitgezakt, en zodanig gezwollen, dat ik het uitgezakte gedeelte ſchoon wél beſmeerd, en ná het doen van verſcheiden zagte poogingen, niet kon inbrengen. Toen ordeneerde ik de Deelen te *Stooven*, en 'er *warme Pappen* op te liggen. De *Stovingen* waren zaamgeſteld uit *afkookzels* van *Emollierende Kruiden*, in welke gemengd waren, een weinig *Azyn* en *Brandewyn.* Na de *Stovingen* en *Pappen*, zo beſtreek ik wederöm, het uitgezakte en gezwollen gedeelte met *warme Olie*, en op het laatſt, kreeg ik hen binnen, doch met eenig

geweld. Ik beval de *Kraambewaardſter*, dezelve handelwyze te oeffenen, indien zy wederöm needer- en uitwaards geperſt mogten worden. Maar de Lyderes herſtelde, zonder ná dien tyd weder uit te zakken.

Dit Geval was daarná een onderrichting, voor my, wanneer ik den *Rechtendarm* uitgezakt vond, om hem altoos in te brengen; en na de Verlosſing, zelfs, ſchoon ik geene zulke ongemakken, onder den Arbeid gewaar wierd, deze Deelen te onderzoeken. Deze Lyderes had den geheelen Nagt door, een geweldige pyn uitgeſtaan, zonder het genieten van eenige Ruſt. Zo dat zy alle Toevallen, van een geweldige Koorts had. Hoewel zy een buitengewoone meenigte *Bloed*, in de Verlosſing was kwyt geraakt, zo had ik hoop, wyl zy toen van de Pynen ontlaſt was, welke de Toevallen veröorzaakte, dat de Koorts verminderen zoude; hetwelk gebeurde volgens myn begrip, en zy herſtelde beeter dan verwagt kon worden.

VYF-EN-VEERTIGSTE VERZAMELING.

Van de Gezwellen *der* Kinderen Hoofden, Ontleedingen *en* Fracturen *ná de* Verlosſing.

(Zie het 1ſte *Deel*, 4de *Boek*, 2de *Hoofddeel*, de 1ſte *Afdeeling*.)

No. 1.

Gevallen van Gezwellen *aan de* Kinderhoofden.

EERSTE GEVAL.

Een Kind ná een zeer moeijelyk Arbeid verloſt zynde, zo waren de *Beenderen* van 't Hoofd, in een langächtige gedaante over malkanderen geſchooven; en op de Punt of Kruin was een groot Gezwel omtrend ter groote van een half doorſneeden *Ganzen Ey*, hetwelk de Moeder zeer ontſtelde. Ik ordeneerde een *Compres* in *Olie*, *Azyn* en *Brandewyn* te doopen, en op dat gedeelte te liggen, en zulks ieder reis te herhaalen, als het Kinds Muts verändert wierd, of tweemaal Daags. Op den derden Dag, zo vond ik een golving van ſtof, en ik ordeneerde 'er een *Pap* op te leggen, van *Brood* en *Melk* met een weinig *Olie* onder dezelve vermengd, en zulks twee of driemaalen te herhaalen, om vóór te komen, dat het niet verdroogde en verharde. De zwelling verminderde by trappen, de Golving van het buitengevaate verminderde, en wierd op den zevenden Dag geheellyk verdweenen.

Ik heb veele zulke Gevallen gehad, welke in 't generaal genomen, op den vyfden Dag, genoegzaam op dezelve wyze verdweenen.

TWEEDE GEVAL.

Een tweede Kind, uit dezelve oorzaak, had een groot Gezwel op de Punt of Kruin des Hoofds, een weinig naar de rechter zyde toe: hetzelve had 'er al eenige Dagen gezeeten, en daar was al reeds een *Emolliërende Pap* opgelegt, het brak van zich-zelf door, en daar ontlaſte zig een groote meenigte Bloedige Wey, vermengd met *Etter*. Het Kind was zwak, en in een ſooberen ſtaat, en daar openbaarde zich een tweede Gezwel áchter het Oor, waaröm ik gehaald wierd. De *Pap* wierd, desgelyks op hetzelve gelegt, en zo ſpoedig als 'er een Golving van Stof ontdekt wierd, zo wierd het Gezwel geöpend met een *Lancet*, waar na een dunne *Etter* zig ontlaſte; maar de groote ontlaſting uit beide de Gezwellen, (ſchoon het Kind zyn Moeder Zoog,) maakte hetzelven zo zwak, dat het binnen vyf Dagen overleed.

Dit was het eenige Geval, dat ik gezien heb van deze natuur, en hetzelve maakte my daarna in zulke ongemakken wat zorgvuldiger, van éérſt te beproeven, om het Gezwel te doen verdwynen, of vóór te komen, dat de buitegevaate ſtof niet te lang achteréen zig ontlaſte.

DERDE GEVAL.

Ik heb een Kinds Hoofd, kort ná de Verlosſing met een Gezwel van dezelve Natuur, gelyk in het éérſte Geval, behandeld. Dezelve handelwyze wierd geöeffend; maar de Golving die verminderde niet, en de Bekleedzelen des Hoofds begonnen zich zeer dun te laaten voelen. Omtrend den zesden Dag, maakte ik een kleine opening met de Punt van een *Lancet* in de *Baſis*, en 't áchterſte gedeelte van het Gezwel, wanneer 'er omtrend een leepel vol Weyächtig Vocht ontlaste. De zwelling ſlonk. Ik lag een *Compres* gedoopt, in het Mengzel, gemeld in het éérſte Geval, op de zwelling, en door een zagte drukking, zo groeiden de Bekleedzelen, aan de ónder hen leggende Deelen aan één, of verbonden zich te zaamen.

VIERDE GEVAL.

Een Geval van deze laatſte natuur, gelyk in het *derde Geval* gebeurde, terplaatze waar één van myne Leerlingen wierd gehaald. Hy voelde een groote Golving, op welke, van tyd tot tyd, *warme Pappen* van *Brood* en *Melk* gelegt wierden, maar deze Handelwyze niet ſlaagende, zo nam hy zyn toevlugt tot my. Ik toen verbonden zynde, zo kon ik de Lyder niet beſchouwen; maar raade hem een opening te maaken, gelyk in 't vóórgaande Geval; maar tot zyn grootſte verwondering, wierd 'er een groote meenigte *Bloed* ontlaſt. Hy beproefde aanſtonds de Compreſſen en Windzels, om de *Bloeding* te ſtoppen, maar die hield aan, en ſleepte het Kind in een korten tyd weg. In myn Praktyk heb ik niet boven de drie of vier reizen gelegenheid gehad, zulke Gezwellen te openen, en dit hulpmiddel ſlaagde altoos; maar dit Geval deed my in 't vervolg met meerder omzigtigheid handelen. Zie een Geval, in welke de *Anus* ondoorboord was.

Van MAURICEAU.

Op de 213de *Pagina* in de 237ſte *Waarneeming*, meld hy, dat hy een Kind gezien heeft, op den vyftienden Dag na zyn Geboorte, het welk een groot Gezwel had, op het óppeiſte gedeelte van één der *Wandbeenderen*, vol met *Etter* gevuld, en de Huid des Hoofds was miskleurig. Echter ordeneerde hy, (ten dien einde om het Gezwel te doen verdwynen,) *Linnen Compreſſen* te doopen in *Brandewyn*, om die op de zwelling te leggen enz.

No. 2.

Gevallen van Ontleedingen.

EERSTE GEVAL.

Eenige Jaaren geleeden, toen ik myn geheele Praktyk in SCHOTLAND oefferde, zo verloſte ik een Kind door het keeren, en by de Voeten te haalen. Zie de 34ſte *Verzameling*, No. 2. het 10de *Geval*, pag. 130. Beide Moeder en Kind ſcheenen op een goeden voet van wél te wezen. Eenige Maanden daarná, kwam de Vader en verhaalde my, dat zyn kleine Dochter een ſchoon vóórdeelig Kind was, maar dat het één van haare Armen niet beweegen kon. Dewyl hy eenige Uuren ver van my afwoonde, zo beloofde ik by de éérſte gelegendheid by hem te komen. Deze kwam vóór, en ik vond toen, dat de Schouder ten tyden van de Verloſſing ontleed was. Ik beproefde verſcheiden reizen om hem in 't lid te brengen, maar het was te vergeefs. Dit Toeval was alleenig veröorzaakt, door myn verzuim, van het Kind niet onderzogt te hebben na de Verloſſing; wanneer ik toen de ontleeding gemakkelyk zoude herſteld kunnen hebben. Dit was daarná een waarſchouwing voor my, by ieder Kind de Leeden zorgvuldig te onderzoeken, en desgelyks ieder Deel van het Lighaam na zulke Verloſſingen. Dit was de eenigſte ontleeding, die my ooit in myn Praktyk gebeurd is, waarin het Kind in 't leeven was.

TWEEDE GEVAL.

Eenige Jaaren verleeden, wierd ik gehaald om een Kind te Verloſſen, het Kinds Voedzoolen waren inwaards gekeerd. De *Heer* SANXY *Heelmeeſter*, die wierd 'er by gehaald, welke een Hulpmiddel 'er voor uitdagt, waar door de Voetzoolen op haar natuurlyke plaats gebragt, en niet alleen de Geleedingen der Voeten te regt gezet, maar ook dat het Kind wandelen kon. Ik had vóór dien Tyd twee of drie ánderen van dezelve natuur, in welke één of beide de Voeten mismaakt ſtonden, waaräan verſcheiden handelwyzen beproefd wierden van *Bandages* en *Schoenen*, maar met gering vóórdeel. Zyn handelwyze was, door zagte *Bandages*, de Zoolen van beide de Voeten neederwaards in een vaſten rechten ſtand te binden, met behulp van een ſtukje buigzaam Zool leeder, zodanig dat de ééne Voet een Stut voor de ándere was.

No. 3.

No. 3.

Gevallen van Fracturen.

EERSTE GEVAL.

Eenige Jaaren geleeden, Verloſte ik eene Vrouw in MAY-FAIR, van een klein Kind. Onder de keering, en het by de Voeten te Verlosſen, zo vond ik, dat de *Beenderen* van één der Armen aanſtukken braken; een omſtandigheid welke my te meer verwonderde, om dat ik nooit een Kind met meerder gemak gekeerd en Verloſt, of op een langzaamer en meer vóórzigtiger wyze behandelt heb. Inderdaad ik ben overtuigt, het gebeurde, aan de tederheid der *Beenderen*, toe te ſchryven Ik zeide niets; maar rolde het Kind in een Luyër, en lag het in de Schoot van een der byzynde, en verzogt aan haar, om het ſtil te houden, tot dat ik de Vrouw te regt in 't Bed gelegt had. Toen onderzogt ik den Arm, en zeide aan de *Kraambewaardſter*, dat het een kleine beſchaadiging onder de Verlosſing gekreegen had; maar ſpoedig herſtellen zoude. Om dat het Kinds arm ſchraal van Vleeſch was, zo lag ik 'er maar alleenig een Compres, gedoopt in *Brandewyn* en *Water*, om heen, en hield de einden der *Beenderen*, met een rondgaande Band tegen malkander; welke ik op dien tyd genoegzaam vond, en tot vóórkoming van verdenking van een *Fractur*, zo hield ik den Arm vaſt, geduurende dat men het Kind redde. Ik verzogt de *Kraambewaardſter* op te letten, dat zy het Kind op die zyde niet lag, en het Kind niet los maaken moeſt, tot ik 'er tegenwoordig was. Om dat ik myn Lydertje alle Dagen beſchouwde, zo vernieuwde ik myn verband, als 'er gelegendheid was, en de Arm herſtelde zonder dat 'er de Ouders iets van wiſten. Want die hadden geene ándere gedachten, dan van een verrekking, die onder de Verlosſing gebeurd was.

TWEEDE GEVAL.

Ik zond den *Heer* NEALE, *Heelmeeſter* van het *Hoſpital* te LONDEN, die eenige Jaaren geleeden myn Leerling was geweeſt, om een arme Vrouw te Verlosſen. Het Kind kwam tegennatuurlyk vóór, en onder de neederwaards brenging van één der *Beenen*, zo wierd het *Deybeen* in de midden gebrooken. Na de Verlosſing verbond hy de *Fractur*, en door groote zorgvuldigheid en meenigvuldige oppaſſing, zo herſtelde dezelve.

DER-

DERDE GEVAL.

Een *Vroedvrouw* hebbende gezonden om byſtand, naar den *Heer* WEB of NEVIS, die toen myn Leerling al eenige tyd was geweeſt, welke de Lyderes, die een arme Vrouw was, ging verloſſen. Om dat het Kind tegennatuurlyk vóórkwam, zo bragt hy het ééne *Been* neederwaards, maar om dat het Kind zeer groot was, zo kon hy het Lighaam niet Verloſſen, of het ándere *Been* neederwaards brengen, om welke rede ik tot zyn byſtand kwam. By de onderzoeking van het teruggebleeven *Been*, in de *Baarmoeder*, zo vond ik de *Dey* neederwaards geboogen en gebroken: deze verloſte ik met vóórzigtigheid, en daar ná het Lighaam en het Hoofd. Hy verbond de *Fractur*, en het was een groote moeite om de Breuk te herſtellen; maar door de mishandeling van een dronke *Kraambewaardſter*, zo kwam 'er een ontſteeking aan de *Dey*, zo dat het Kind overleed. Deze ongelukkige ontmoeting, maakte myn Leerling mismoedig en ongeruſt; maar ik zeide hem, dat zulke zaaken wél meêr gebeurden, en zelfs de zorgvuldigſte *Vroedmeeſters* kon overkomen.

VIERDE GEVAL.

Kort na de laatſte *Vrede*, in 't Jaar 1748, zo woonden veele *Heeren* uit de *Armé* en van de *Oorlogsvloten*, myne Leſſen by. Wy wierden gehaald op een Avond in een van de enge Steegen op de breede ST. GILES's, by eene *Buarende*, by welke den Arm van 't Kind vóórkwam. Toen ik kwam, zo was het vertrek opgepropt met Leerlingen, ten getalle van twintig. Zulk een groot getal 'er ingegaan zynde, had de Steeg zo in reb en roer geſteld, dat het Graauw op de Been kwam, en begon uit te roepen, dat wy proefneemende *Vroedmeeſters* waren. Eenige Vrouwen zeiden ons desgelyks, dat 'er om de Wyk-Officieren gezonden was, welke, op dien tyt, blyde waren om eens hun gezag te toonen. Op dit berigt zo was ik verpligt, om de Vrouw, in allerhaaſt te Verloſſen. Het Kind was in 't leven, en toen dit verhaald wierd aan 't Graauw, en dat de Vrouw desgelyks behouden was, zo gingen zy heen. Ik liet één van de oudſte Leerlingen, een weinig blyven, na dat de ándere weg waren, welke onder de bezorging van 't Kind ontdekte, dat één van de *Deyën* gebroken was; hy verbond dezelve en had veel moeite aangewend om het te herſtellen: maar het Kind ging verlooren, door de zorgeloosheid van de Moeder.

No. 2.

Gevallen van de Kleeding *der éérſtgeboorene* Kinderen.

EERSTE GEVAL.

Ik verloſte eene Vrouw in de *Brook-Street*, welke een *Kraambewaardſter* van het Land medegebragt had, om haar in 't *Kraambed* op te paſſen. *Mejuffr.* MADDOKS kleede het Kind, en zeide haar van het niet los te maaken vóór dat ik wederkwam; maar den volgenden Morgen, toen *Mejuffr.* MADDOKS, kwam, zo zeide de *Kraambewaardſter*, dat ze bevreesd was geweeſt, dat ik te lang zoude wegblyven, om welke rede zy het Kind weder los gemaakt, en gekleed had en dat alles wél was, en zy gewoon was zulk een werk te doen. Den volgenden Morgen gehaald wordende, zo wierd my verhaald dat het Kind zeer ſlegt was. Ik onderzogt het Kind, en vond het ſteenende, en byna zonder Pols, de Handen koud wordende, en het Aangezigt bleek. Ik verzogt de *Kraambewaardſter*, om het Kind los te maaken; en terwyl zy zulks deed, nam ik waar, dat het Kind uittermaate vaſt gebonden, en geſpeld was. Ik zeide niets daarvan tegen de Moeder; maar aan een Vriendin van haar, die tegenwoordig was, deelde ik myn *Waarneeming* mede. De *Kraambewaardſter*, door haar eigen verſchooning, zeide tot de Moeder en my, dat haar op het Land was verhaald, dat in LONDEN de *Kraambewaardſters* de Kinderen zo opbaakerden, om hen een mooje geſtalte te geeven. Ik zeide haar het gevaar van zulk een Praktyk, en dat zy nu het Kind zeer losjes moeſt opbaakeren, tot vóórkoming van de natuurlyke geſtalte niet te bederven, die veel ſchoonder is dan een door konſt voortgebragte. Ik wagten tot dat ik gezien had, dat het Kind los gebaakerd was, en ordeneerde een *Cordiale Mixtur*, van *Aq. Alexiter. Simp. Unc.* ij. *Aq. Alex. Spirituoſ. Syrp. Croci ää Drachm.* ij. om dikwils een weinig te geeven, en desgelyks raade ik zo ſpoedig als maar mogelyk was, een Min vóór het Kind te bezorgen. Toen ik den volgenden Morgen kwam, zo zeide zy my dat het overleeden was zeer kort na ik heen gegaan was. Ik ben dikwils gehaald geweeſt, wanneer ik vond, dat de ongemakkelykheid der Kinderen ontſtond, doordien zy te vaſt gebaakerd waren; en door deze omſtandigheden by tyds waar te neemen, zo wierd het gevaar te boven gekomen, door haar maar losſer te baakeren. DR. SANDS, verhaalde my, dat hy wierd gehaald by een van zyn Maagſchap: de *Kraambewaardſter* had, het Kind zeer netjes opgebaakerd, om dat zy dagt, dat het gedoopt zoude worden. Toen hy het onderzogt, zo vond hy dat hetzelve zo vaſt gebaakerd was, dat het bezwaarlyk *Adem* kon haalen. Het Aangezigt ſtond verdraaid, en was bond en blaauw, en om dat 'er geen tyd was om het los te maaken, zo wilde hy niet wachten tot dat zulks gedaan was, maar nam een ſchaar en knipte alles los; door welke middelen het Kind verligt wierd.

TWEE-

TWEEDE GEVAL.

Omtrend twee Jaaren verleeden, wierd ik gehaald om een Kind te viſiteren, op den vierden dag ná de Verlosſing: my wierd verhaald dat het een drukking op de Borſt had. De *Kraambewaardſter* maakten het los; en de Luijeren die ſcheenen niet te vaſt te zyn; maar ik ontdekte, dat de *Navelband* zeer vaſtgeſpeld was. Deze ordeneerde ik los te maaken, en ik ontdekte klaarlyk, dat die de oorzaak was geweeſt van 't ongemak; want het Kind *Ademde* met meerder vryheid, en deed het in 't vervolg zeer wél.

DERDE GEVAL.

Het volgende is van DR. GEORGE MACAULAY te LONDEN, den 29ſte *October* 1759. Eene *Vroedvrouw* die byziende was, bond den *Navel* aan dat gedeelte, hetwelk aan het *Abdomen* blyft hangen, te digt by den Buik des Kinds af. Na verſcheiden Dagen wierd het my vertoond, de Band was niet eens zo vaſt gelegt, om de *Circulatie* van het *Bloed* geheel digt te ſtoppen, en dat gedeelte was ontſtooken en gezwollen. Ik knipte den Band met een Schaar los; de *Streng* droppelde *Bloed* uit de gewoonlyke plaatſen, en in weinig Dagen nam de ontſteeking af, de Deelen trokken te zaamen, en het Kind verkreeg een goeden *Navel*.

ZES-EN-VEERTIGSTE VERZAMELING.

Van ondoorboorde Anuſën *en* Tongriemen.

(Zie het 1ſte *Deel*, 4de *Boek*, 2de *Hoofddeel*, de 2de *Afdeeling*.)

No. 1.

EERSTE GEVAL.

Van een ondoorboorde Anus.

Eenige Jaaren verleeden verloſten ik eene Vrouw van haar éérſte Kind. Toen ik haar den volgende Dag bezogt, zo zeide my de *Kraambewaardſter*, dat het Kind noch geen Stoelgang gehad had, niet tegenſtaande zy het verſcheiden reizen *Olie* en *Stroop* gegeven had, en ook dat zy was bevreesd, dat 'er een toegeſlooten *Anus* was, om dat zy beproefd had, een Steel van *Piterſely* met *Boter* beſtreeken, in denzelven te brengen, maar te vergeefs. Ik onderzogt dat Deel, en beſmeerde myn' kleinen Vinger, en bragt denzelven een klein eindweegs in den *Anus*, en vond duidelyk een vlakke verſtopping, omtrend een' Duim of minder van den Ingang.

Ik gaf aan den Vader kennis van 't Geval, en het Gevaar waarin het Kind was, ten zy 'er een Konſtmaatige opening gemaakt wierd, en verzogt aan hem te zenden om een *Heelmeeſter*, die hem bediende: waarop om den *Heer* GATTAKER gezonden wierd. Na dat hy de zaak onderzogt had, en hetzelve waar bevond te zyn, zo raade hy, om dat het Geval ongemeen was, om den *Heer* MIDDLETON te zenden. Zy waren met my van één gedachten, dat het noodzaakelyk was, om aanſtonds een doorbooring te moeten doen, want alſchoon de uitſlag onzeker was, nochtans kon de verſluiting gering zyn, dat het gelukte. Daar wierd dan overëen gekomen om de Doorbooring met een *Trocar* te doen. De *Heer* MIDDLETON, zond om den zynen, om dat die langer dan de gewoonlyke was. De *Heer* GATTAKER, bragt het Werktuig binnen, en drukte de Punt en *Schede* door de hinderpaal heen, en wél in eene Lyn, na dat hy giſſen kon, zo als den gewoonlyke loop van den *Rechtendarm* was. Daar ontlaſte zig geen *Meconium*, ná het uithaalen van 't Werktuig. Na deze bragt hy 'er een groote *Bougie* in, welke den weg verwyde zoude. Wy kwamen den volgenden Morgen, en tot onzen grootſte voldoening, vonden wy dat 'er eenige *Meconium* ontlaſt was, en haalden de *Bougie* uit. Daar wierd een ándere, die iets grooter was, ingebragt: het Kind ſcheen nu op een goeden weg van herſtelling te zyn; maar den volgenden Dag, ont-

ontdekte de *Kraambewaardſter*, een kleine zwelling aan het ópperſte en áchterſte gedeelte van het rechter *Wandbeen*, 't welk 'er bond en blaauw uitzag; en inderdaad, dit had ik, na het Kind verloſt was, niet ontdekt. By de onderzoeking van 't Gezwel, zo vonden wy een ronde opening in het vóórnoemde *Been*, van omtrend één en één halven duim in Middellyn, en een gedeelte van de Hersſenen perſte door hetzelve heen, maar wy konden het niet binnen brengen, en daar was geen twyffel aan, dat het reeds begon te verſterven, want het Kind overleed den volgenden Dag.

TWEEDE GEVAL.

Uit de Proeven van EDINBURG, 4de Deel, *het* 32ſte Artikel.

Dit Geval is van een jonkske, dat gebooren wierd zonder *Anus* of *Inteſtinum Rectum*. Medegeeld door den *Heer* JAMES JAMIESON, *Heelmeeſter* in KELSO.

Eenige Jaaren verleeden, zo wierd *Mejuffr.* HANNAK, *Vroedvrouw* in deze Stad, by eene *Mejuffr.* STEPHENSON in PLOWLAND, vyf mylen van deze plaats gehaald, welke van Tweelingen verloſt werd; het ééne een Meisje, en het ánder een Jonkske, en zy ontdekte in het laatſte geen ſpoor van een *Anus*, zy kwam t'Huis, en zond my om het Kind te zien, wanneer ik het wél te moed, en waarſchynlyker wyze, heel gezond vond, maar daar was geen de minſte ſpoor van een *Anus* te zien of te voelen, de plaats, van het *Staartbeen*, tot het *Balzatje* was vlak en vaſt: waarná ik aan de Grootmoeder verhaalde, die het alleenig bekend gemaakt was, door de *Vroedvrouw*, dat het tegennatuurlyk was, en dat ſchoon ik tweemaal had gezien, dat de *Anus* door een Vlies gedekt was, welke gemakkelyk herſtelde, zo kon ik hetzelve in dit Geval niet belooven; maar indien het haar beliefde, dat ik dan beproeven om zoude den Darm te bereiken, door eene Inſnyding; tot welke zy, met de Moeders toeſtemming, op hoop van een goeden uitſlag, overgingen. Waarná ik eene zeer diepe inſnyding, op dé beſt vóórkomende plaats dee; toen bragt ik myn kleinen Vinger in de Wonde om den *Darm* te ontdekken, maar te vergeefs. Daarna beproefde ik de *Trocar*, welke ik 'er doorboorde; maar daar volgde niets dan eenige Droppelen *Bloed;* dus was ik verpligt, dit Lydertje, zonder dat ik eene verdere vóórúitziende hulp wiſt, te verlaaten, en verzogt maar alleenig dat, als het mogt komen te overleiden, dat ik zyn Lighaam openen mogt, hetwelk ik den volgenden Dag deed. By het openen van 't Kind, zo vond ik dat den geheelen *Rechtendarm* ontbrak, en dat de *Kronkeldarm* gelyk de *Blindendarm* was, losſelyk hangende in den Buik, en vol met *Meconium;* voor het overige waren alle de Deelen in een natuurlyken ſtaat.

DERDE GEVAL.

Waarin een ondoorboorde Anus, *medegedeeld door den* Heer PINKSTAN Heelmeester *te* LONDEN.

Des Dingdaags Avond den. 7de *May* 1754. Verloste ik M. K. van een Meisje. Den volgenden Morgen verhaalde my de *Kraambewaardster*, dat het Kind noch geen Stoelgang gehad had, alschoon zy alle de gewoone wegen in geslaagen had, om denzelven te verwekken; en bovendien, dat zy geen *Anus* zien noch voelen kon.

By de onderzoeking verbeelde ik hetzelfde; maar na een *Stillet* een half Duim diep, ingebragt hebbende, zo ontmoete ik een vasten en harden tegenstand.

Toen verklaarde ik aan de Moeder, de noodzaakelykheid, die 'er was, om een *Operatie* aan 't Kind te volbrengen: echter zonder haar verzekering te geven van een goeden uitslag. Haar toestemming verkreegen hebbende, zo sneed ik omtrend een half Duim diep in de tegenstandbiedende zelfstandigheid, en vindende, dat 'er niets van de *Fæces* volgde, zo vergroote ik de uitwendige opening, en ging omtrend een half Duim dieper.

Eindelyk ziende, dat 'er niets ontlaste, dan een weinig *Bloed*, zo bragt ik myn' Vinger in, en ontdekte een tegenstand, die my wanhoopig maakte, van niet te zullen slaagen, in de verdere onderneemingen van die natuur, en ik bezorgde de wond.

Het Kind had dien Nagt sterke *Braakingen* gehad, en deze hielden aan tot dat het dood was, hetwelk op den Middag gebeurde,

Na veel Biddens, zo wierd my toegestaan om het Kind te openen, wanneer ik den *Rechtendarm Calleus* vond, en tot aan het laatste *Wervelbeen* der *Lenden* ondoorboord, welke aantoonde dat dit gebrek volstrekt onherstelbaar was.

In Gevallen van deze Natuur, denk ik dat men altoos poogen moet, om de herstelling te weeg te brengen.

VIERDE GEVAL.

Waarin de Pisbuis *van een* Kind *ondoorboord was. Medegedeeld in een* Brief, *van den* Heer LUCAS *van* PONTEFRACT *in* YORKSHIRE, *Lentemaant* 1753.

Daags na dat ik eene Vrouw, die dertig Jaaren oud was, door behulp van de Tang, van haar éérſte Kind Verloſt had, deed ik een Viſite by haar, en verſtond, dat het Kind geduurende die tyd, noch geen Water gelooſt had; na de beſchouwing van het Deel, zo vond ik dat de *Glans* van de *Penis*, ondoorboord misformd, en byna zonder Opperhuid was, en geen blyk, of de laatſte de opening der *Pisbuis* bedekte. Na deze onderzoeking, zo maakte ik een opening met een klein *Lancet* zeer diep, naar de lengte van de *Penis*, waar de *Pisbuis* natuurlyker wyze geplaatſt is, en aan zyn uiterſte einde: ik herhaalde zulks verſcheiden reizen, en maakte een Kruisſneede, desgelyks beproefde ik ook, om 'er een *Stillet* door te doen gaan, maar al myne pogingen waren te vergeefs; een groote *Bloedſtorting* verpligte my, om 'er van af te moeten zien, en het geheel aan de Natuur over te laaten, welke binnen omtrend twaalf Uuren, het zeer voordeelig dee uitvallen; want de *Urin* boorde van zelfs door de half doorſneede vezelen, een opening in de konſtmaatige *Pisbuis*, die ik door verſcheiden ſteeken van 't *Lancet* gemaakt had.

Het Kind en de Moeder herſtelden ſpoedig en waren wél.

Zie LAMOTTE's *éérſte Boek*, het 30ſte *Hoofddeel*, over de ondoorboorde *Anuſen* en *Pisbuizen*. De Franſche Druk is vertaald door TOMKENS, *Heelmeeſter* van het *Vondelingen Hoſpital*, en in 't licht gebragt door den *Heer* WAUGH in de *Lombard-Street*.

No. 2.

Gevallen van Tongriemen.

EERSTE GEVAL.

Eene Vrouw, wiens Kind ik by de Voeten door een zeer eng *Bekken* heen, verloſt had, verhaalde my, toen ik haar den volgenden Dag bezogt, dat ik haar wél een ſchoon Meisje ter Waereld had gebragt; maar dat de *Kraambewaardſter* verklaard had, dat het twee Tongen gekreegen had. Ik verdagt, wat de oorzaak

zaak was, maar zeide niets. Toen ik het Geval onderzogt, zo vond ik, dat 'er een groote zwelling onder de Tong was, en dat de drukking het plat gemaakt had, welke oorzaak was, dat het een Tong geleek. Om de Ouders gerust te ſtellen, zo ordeneerde ik een *Mixtur* van *Garſtewater* en *Mel Roſarum*, om het gezwollen gedeelte daarmede met een Veer van een Pen, te beſtryken, en verklaarde hen, dat dit ongemak, in weinig Dagen verdwynen zoude, welke vóórzegging desgelyks beandwoord wierd. De zwelling was veröorzaakt door myn Vinger, welken ik verpligt was in den Mond te brengen, onder het Verloſſen van 't Hoofd.

TWEEDE GEVAL.

Gevallen van de Tongen, die vaſt gegroeid zyn, door middel van een dun Vliesje, aan het ónderſte gedeelte van den Mond, zyn zo bekend, en zo gemakkelyk te herſtellen, dat het overvloedig zoude zyn 'er byzonderheden van op te tellen, buiten die geene waarna eenig gevaar by opgeſlooten was. Ik heb in myn Praktyk, maar twee Gevallen gehad, waarby zich gevaar openbaarde.

Eene arme Vrouw, bragt haar Kind tot my, en zeide my, dat het de Tongriem had, en niet zoogen kon. Toen ik de Tong opligte, zo vond ik inplaats van een dun Vliesje, een zeer dik Vlies, eenigzins gelykende naar een uitgroeizel, hetwelk aan het ónderſte gedeelte van de Tong vaſt zat. Haar Arbeid was zeer natuurlyk en gemakkelyk geweeſt. Ik poogde om het langzaamelyk met een bewonden *Lancet* te doorſnyden; maar om dat de *Bloeding* ná een kleine inſnyding gedaan te hebben, zeer groot was, zo ſtaakte ik de verdere inſnyding, om dat ik van eenige droevige gevolgen, van die natuur gehoord had, hoewel alleenig uit den tweeden Mond. Inderdaad ik was een weinig bevreesd, om dat het zo veel *Bloede*, ná zo een kleinen inſnyding, ter plaatze waar ik geen drukking kon doen, of een zeeker *Bloedvat* aan 't Hoofd opſtoppen. Ik veegden het meenigmaalen met droog Plukzel af, maar het hield noch aan met *Bloeden*. Ik zond om een *Pulv. Stipt.* maar vóór dat het kwam, zo bedagt ik dat *Geeſt* van *Wyn*, de kleine Vaten konde te zaamen trekken, ten dien einde doopte ik een Veeder in eenige *Voorloop*, en raakte daar mede de afgeſneede *Bloedvaatjes* aan, welke opſtaande Voet te zaamen krompen. Dit niet tegenſtaande, uit vóórzorge, zo liet ik 'er de Vrouw eenigen tyd oppaſſen, om als het noodig was zulks te herhaalen; maar de eerſte aanraaking was voldoenende.

DE

DERDE GEVAL.

Een *Heelmeester* heeft my verzeekerd, dat hy een uitwasſing, door de aanraaking met de *Lapis Infirnalis*, heeft verdreeven. Ik poogde op gelyke wyze een tweede Kind, dat by my gebragt wierd te herſtellen, dat hetzelve ongemak had, gelyk het vóórgaande. Het Kind was omtrend drie Jaaren oud, en kon zyn Tong niet beweegen, gelyk tot het ſpreeken behoorde.

Ik raakte het ongemak verſcheiden maalen, met de *Lapis Infernalis*, aan; maar daar was zó veel vochtigheid, wegens het Speekſel in de Mond, dat de *Cauſtic.* verſmolten wierd, en de omleggende Deelen beſchaadigde. Derhalven ſcheiden ik daarmede uit, om dat het niet aan de verwachting voldeed, van het ongemak weg te neemen.

ZEVEN-EN-VEERTIGSTE VERZAMELING.

Van de Overëlkanderſchuiving der Beenderen *des* Hoofds, *en van de daardoor ontſtaande* Convulſiën.

(Zie het 1ſte *Deel*, 4de *Boek*, 2de *Hoofddeel*, de 3de *Afdeeling*.)

No. 1.

EERSTE GEVAL.

Waarin de Beenderen *van 't* Hoofd *over malkander geſchooven waren.*

Eenige Jaaren verleeden, wierd ik in allerhaaſt gehaald by een Kind, 't welk aanſtonds na de Verloſſing van *Convulſiën* overvallen wierd. De Arbeid was langwylig geweeſt; het Kind was groot, en het Hoofd in een langächtige gedaante, naar de ééne zyde toe, gedrukt. Ik beproefde met de Palmen van myne Handen, om het in een ronde gedaante te drukken, maar te vergeefs. Het Kind, toen ik kwam, was weder bekomen, en zonder *Convulſiën*, maar het duurde niet lang, of het wierd aangetaſt van een tweede aanval. Ik ontlaſte het aanſtonds twee oncen *Bloed* uit den *Hals*, en ordeneerde een kleine *Spaanſche Vlieg* tuſſchen de Schouderbladen te leggen. Het Kind kreeg na de *Aderlating* geen *Convulſiën* meer, en door den tyd groeide het ſterk, en wierd een gezond Kind. Het Hoofd zette zich allengskens uit, en geraakte in een beeter vorm.

TWEEDE GEVAL.

Ik verloſte eene Vrouw wiens Kind groot, en haar *Bekken* eng was; en het Hoofd van 't Kind kwam met groote moeite ter Waereld: het ééne *Wandbeen* was aanmerkelyk over het ándere geſchooven, en het Achterhoofd ver áchter uitgezet. Het Kind, ſchreeuwde in 't éérſt ſterk, en wierd kort daarná in geweldige overvallen van *Convulſiën* geworpen. Ik beproefde om de overmalkander geſchovene *Beenderen* in haare natuurlyke plaats te brengen, maar ik kon hun ſtand niet veranderen. *De* Navelſtreng *noch niet gebonden zynde, zo lag ik een Draad losjes om dezelve heen. De Baaker, bragt my een Teekopje. Toen ſneed ik den Streng door, en liet uit dezelve omtrend vier* Leepels Bloed *ontloopen, en toen haalde ik den Draad toe.* Het Kind herſtelde aanſtonds. Ik heb

heb gelyk in 't vóórgaande Geval, een *Spaanſche Vlieg* laaten leggen, en bovendien drie *Grynen Rabarber* in laaten neemen, om de *Meconium* te ontlaſten. Deze Handelwyze van eenig *Bloed* uit de *Navelſtreng* te ontlaſten, beändwoorden alles zó wél, dat ik in 't vervolg van Tyd, in Gevallen waar het Hoofd veel gedrukt was, gemeenlyk meer of min eenig *Bloed* uit den Streng ontlaſte deed, vóór dat ik hem toebond. Het was van ouds een Praktyk onder de *Vroedvrouwen*, in ſommige plaatzen, dat men het Kind drie Droppelen *Bloed*, uit de Streng ingaf, tot vóórkooming van *Convulſiën*. Deze Praktyk kan misſchien, ontſtaan zyn, van meer kundigen in de Praktyk, die deze handelwyze van een weinig *Bloed*, uit den *Navelſtreng* te ontlaſten, geöeffend hebben, om haar te misleiden. Zie de 32ſte *Verzameling*, het 11de *Geval*.

DERDE GEVAL.

Ik wierd gehaald by een Kind dat *Convulſiën* verkreeg, kort ná de Verlosſing, maar ver van het Kind af zynde, zo kon ik het niet byſtaan, dan ná eenige Uuren. Toen ik kwam ſcheen het in een ſtervende omſtandigheid te zyn. Ik maakte aanſtonds den Draad van de Streng los, en weekte dien in *warm Water*, in hoop dat hy *Bloeden* mogt, maar te vergeefs. De Moeder ſterk tegen een *Laating* hebbende, zo ordeneerde ik *Bloedzuigers* aan den Hals te zetten, en een *Spaanſche Vlieg* op den Rug te leggen; maar eer alles gedaan kon worden, zo overleed het Kind. Vermits nu hetzelve opgeſchikt was toen ik het wederöm bezogt, zo kon ik het Hoofd niet onderzoeken.

Niet twyffelende of het is wél gedaan, wanneer het Hoofd gedrukt is, in een eng *Bekken*, tot een tegennatuurlyke gedaante, van dan te beproeven, om het te regt te brengen. Doch ik heb veele zulke Gevallen gehad, maar voor zo veel ik erinneren kan, weet ik niet meer als ééns of ten hoogſten tweemaal geſlaagd te hebben; en dan ſchreef ik de herſtelling noch daaraan toe, dat dan het Hoofd niet lang in den Doorgang gedrukt gezeeten had.

No. 2.

Gevallen van Uitſlag.

EERSTE GEVAL.

Een Kind, ſloeg drie Dagen ná de Verlosſing, over zyn geheele Lighaam met kleine roode puistjes uit; welke in LONDEN door de *Kraambewaardſters Red-Gom*, in SCOTLAND *Hives* en in HOLLAND *Roodhond* genaamt worden. Dewyl ik vond dat het Kind, geen de minſte ontlaſting van de *Meconium* gehad had,

en niet had gezoogen, zo ordeneerde ik drie *Grynen Rabarber*, en indien dit niet in vyf of zes Uuren werkte, dan één *Gryn* meerder te geven: beide deze giften waren gegeven, door welke een groote menigte *Meconium* ontlaft werd. Op den vierden Dag Zoogde, de Moeder het Kind. De *Melk* gaf het Kind een genoegzaame openlyf, en allengskens verdween het ongemak.

TWEEDE GEVAL.

Ik wierd by een Kind van omtrend acht Dagen oud gehaald, hetwelk met den Leepel opgebragt wierd, en dat een uitflag had gelyk het vóórgaande. Het was desgelyks ruſteloos, weende zeer en ſcheen Buikpyn te hebben. Ik ontdekte dat het niet boven de vier keeren ontlafting gehad had. Ik ordeneerde aanſtonds vyf *Grynen Rabarber* in te geeven, in een weinig *Pap*, welke het Kind twee dunne Stoelgangen verwekte, en door deeze wierd het Kind van zyne *Colykpynen* herſteld: ik beval aan de *Kraambewaardſter* om aan het Kind, dikwils een weinig *Kieken-Zop*, alleen of met *Pap* vermengd, tot voedzel toe te dienen; en zo hetzelve geen Stoelgang had, dan drie of meermaalen Daags omtrend een Leepel vol van een half ons *Manna* die geſmolten, is in vier Leepelen vol *Water*, in te geeven om den Stoelgang te verwekken. De *Kraambewaardſter* verhaalde my daarná, dat zy aan het Kind *Olie* van *Zoete Amandelen* gegeven had, en *Stroop* van *Violen*, zonder het gewenſchte oogmerk, maar dat van dien tyd af, dat de *Manna*, na de werking van de *Rabarber*, den Buik opengehouden hadden, en dat de uitflag verminderd was. Binnen weinig Dagen daarná, toen ik het Kind zag, zo was het ongemak geheel verdweenen.

DERDE GEVAL.

Ik wierd by een Kind, op den vyfden Dag, ná zyn Verlosſing gehaald, om het te beſchouwen. De Moeder verhaalde my, dat het Kind zeer wél was geweeſt, tot dien Morgen toe; wanneer zy vond, dat het zeer hardlyvig was; dat toen de *Kraambewaardſter* hetzelve een afkookzel van *Zeenuwbladen* en *Pruimen* in gegeeven had. Zy was bevreesd dat het te veel toegediend was, om dat het Kind door een geweldigen *Afgang*, overvallen wierd, en deze had de geheele *Roodkond* in doen ſlaan, dien het zeer ſterk op het Lighaam had.

Ik ordeneerde drie Oncen van de *Julepum e Creta*, met drie Droppelen van de *Tinctur. Thebaic.* en als de ontlafting kwam, hier van een Leepel vol te geven, en te herhaalen na ieder dunne *Stoelgang*. Dit ſtopte den *Afgang*, en de uitflag verſcheen een weinig; verkreeg zyn roode kleur wederom en verdween daarná allengskens.

De

De Moeder verhaalde my, dat by haar vóórgaande Kinderen, haar Zog verſtoppend was, en dat zy verpligt was geweeſt dikwils de vóórnoemde *Medicynen*, maar in een geringer meenigte, in te geven; en deze handelwyze ſlaagde toen wél.

VIERDE GEVAL.

Ik verloſte een Lyderes van haar éérſte Kind, dat een ſterk Jonksken was. De Moeder was van vóórneemen, om het Kind te laaten zoogen, maar wierd verpligt zulks te ſtaaken, om dat 'er een ontſteeking aan haar Borſt ontſtond. Ik raade de *Kraambewaardſter* aan, om het Kind tuſſchen beiden openlyf te doen houden, een vóórzorge, die zy verzuimde.

Verpligt zynde, om eenige Dagen in een Arbeid verbonden te blyven, zo bezogt ik haar niet, dan toen ik in allerhaaſt gehaald wierd, op den zesden Dag, wanneer ik het Kind in een geweldige Koorts vond. Ik ondervond, dat 'er zeer weinig *Stoelgang* was geweeſt, en my wierd verhaald, dat het Kinds Lighaam vol met *Roodhond* was; maar tot myn grootſte verwondering, zo vond ik dat een *Eriſipelas* den geheelen Rug, en rechter zyde bedekten. Ik ordeneerde aanſtonds tien *Grynen Magneſia* in te geven, en desgelyks een *Kliſteer* van *Kiekken Zop*, door welke een groote meenigte *Meconium* ontlaſte. Dit gaf duidelyk te kennen, dat het Kind verzuimd was geweeſt; maar de ontſteeking ging ſpoedig tot een verſterving over, en deed het Kind ſterven.

ACHT-EN-VEERTIGSTE VERZAMELING.

Van den Groene Stoelgang, *en* Spruuw.

(Zie het 1ste *Deel*, 4de *Boek*, 2de *Hoofddeel*, 4de en 5de *Afdeel.*)

No. 1.

Gevallen van de Groene Stoelgang.

EERSTE GEVAL.

Een Kind, buiten 's Huis by een Min besteed wordende, wierd kort daarná door een aanhoudend schreeuwen, en een rusteloosheid overvallen. Toen ik hetzelve onderzogt, op de begeerte van de Ouders, zo scheen het te zeer uitgemergeld. De Min verhaalde my, dat des Kinds *Stoelgangen* somtyds hard, gekarteld en groen waren; om dat het Kind te veel verzwakt scheen, zo onderstelde ik, dat de Min weinig of geen Zog had: om dat het by aanhoudendheid schreeuwde, en zyn klein Hoofdje van zyde tot zyde draaide, om als het waare de Borst te zoeken, welke een aangebooren eigenschap in de Jonggebooren Kinderen is, zo bragt ik het myn Vinger in den Mond, en Zoog zeer greetig aan den zelven. Ik verzogt aan de Min een weinig Zog uit haar Borst te melken in een *Teekopje*, om dat ik eens mogt zien, de kleur en de dikheid van hetzelve, zy beproefde zulks, maar kon 'er geen enkele Droppel uit krygen, en zy zeide dat het Kind de Borsten ontleedigd, en zyn Buik vol gezoogen had, eer ik gekomen was. Ik zeide niets tegen haar, maar verklaarde aan de Ouders, dat ik verzekerd was, dat de Min weinig of niets *Melk* had, en raade de Ouders aan, om het Kind van die Min af te neemen, eer dat het uitgehongerd wierd. Ik raadde haar een ándere, van een goede hoedanigheid aan, en van welke ik verzekerd was, dat zy goede Borsten had. Deze raad wierd aanstonds gevolgd, welke het oogmerk bereikte, van het Kind op te kweeken, en de groene *Stoelgang* verdween, zonder behulp van eenige ándere *Medicynen.*

Ik kon een meenigte Gevallen van dezelfde Natuur melden, waarin ik de Kinderen behield, wanneer ik by tyds gehaald wierd. Zie de 50ste *Verzameling.*

TWEE-

TWEEDE GEVAL.

Een Kind, dat gezoogt wierd door de Moeder, wierd, toen het byna een Maand oud was, aangetaſt door Buikpyn en een groene *Stoelgang*. Ik ordeneerde om het aanſtonds zes Grynen *Rabarber*, en een *Mixtur* met een half once *Magneſia Alba*, en twee oncen *Aq. pur.* met zuiker verzoet, één Leepel vol daar van, des Morgens en des Avonds, in te geeven. Om dat ik vond, dat de *Melk* wat te dik, en van een geele kleur was, zo beval ik aan de *Kraambewaardſter*, dat zy het Kind dikwils een weinig *Kieken Zop*, of (*Beef tea*) *Thee* met *Melk* te geven, vóórnamelyk, om dat ik ontdekte, door de *Kraambewaardſter*, dat haar *Meeſteres* ongeregeld in het gebruiken van den *Sterken Drank* was. Het Kind wierd beeter, maar ſtorte dikwils weer in, en om dat zy geen Min konde onderhouden, zo raade ik het Kind te Speenen. Myn raad wierd gevolgd, en het wierd met den Leepel opgebragt en groeide beeter.

DERDE GEVAL.

Ik wierd gehaald by een Kind, dat omtrend een Maand oud was, en met den Leepel opgebragt wierd. Het was eenige Dagen aangetaſt geweeſt, met een karteligen groenen *Stoelgang*, en eindelyk wierd het zeer verzwakt door een *Waterachtige Buikloop*. Ik ordeneerde het

℞. *Aq. Alexiter Simp. Unc.* iij. *Spirituoſ. Unc.* ß. *Elect. e Scordio Drachm.* ß. *Syr. Simpl. q. ſ. M.*

Hier van, ná ieder *Stoelgang*, een Leepel vol te geeven. Desgelyks beval ik een *Kliſteer*, gemaakt van een afkookzel van *Kiekens Darmen*, te zetten. Voor voedzel ordeneerde ik *Kieken Zop*, in hetwelk *Ryſt* was gekookt. Deze handelwyze voldeed aan het gewenſchte oogmerk, tot het Stoppen van den *Buikloop*, en het verſterkte 't Kind binnen weinig Dagen; de loslyvigheid weder komende, zo ordeneerde ik acht Grynen geroosterde *Rabarber* en drie Grynen geroosterde *Notemuskaat*, en twaalf Uuren daarná de vóórnoemde *Mixtur*, en deze volbragte myn oogmerken. Ik ben meenigmaalen gehaald geweeſt, in zulke Gevallen, waarin ik ſlaagde: maar wanneer wy te laat gehaald werden, dan komt het Kind gemeenlyk om.

VIERDE GEVAL.

Ik wierd gehaald by een Kind, dat vier Maanden oud was, hetwelk drie Weeken genoegzaam hetzelve ongemak had, gelyk in het vóórnoemde Geval.

De

De loslyvigheid kwam dikwils weeröm, en ál de handelwyze, die in het éérſte Deel aangepreezen wierden, waren te vergeefs beproefd. Het Kind wierd geöpend, kort ná het overleed, ik vond al de Klieren van het *Meſenterrum* gezwollen, en *Schirreus*.

No. 2.

Gevallen van de Spruuw.

EERSTE GEVAL.

Ik wierd verzogt om een Kind te onderzoeken, dat buiten's Huis door een Min opgevoed wierd, by welke gelegenheid men my verhaalde, dat de Mond van het Kind zo pynelyk was, dat het niet kon Zoogen. De Lippen, de binnen zyde van den Mond, de Keel en Tong waren vol met witte vlakjes, een weinig geel van kleur. Het Kind was omtrend veertien Dagen oud, en had koude gevat op den áchtſten Dag, toen het gedoopt wierd. Het had hardlyvig geweeſt, en de *Stoelgang* was van kleur gelyk kly; maar het wierd daarná overvallen door een ontlaſting van een gekartelden groenen *Stoelgang*, welke toen noch aanhield. Des Kinds Huid was heet, de Pols ſnel, en lag diep. Ik onderzogt de *Melk* der Min, vond die in overvloed, en van een rechte dikte. Ik verzogt aan haar om het Kind dikwils een weinig *Kieken Zop* te geeven, den Mond zagtelyk en menigmaal te waſſen met Plukzel gedoopt in *ſmeulig Garſtewater* en *Mel Roſarum;* desgelyks aan te houden, met het Kind Zog in den Mond te melken, gelyk zy reets gedaan had. Ik ordeneerde eenige Giften van de *Pulv. e Chil. Cancror. Comp. gr.* v. *Rhubarb. gr.* i. met de *Zop* des Avonds, en 's Morgens in te geven, en een *Spaanſche Vlieg* te leggen, tuſſchen de Schouderbladen.

Toen ik het Kind den volgenden Morgen bezogt, zo verhaalde my de Min, dat het zeer dikwils de *Melk* en *Zop* in gekreegen had, maar de Poeijers niet, doch dat nu des Kinds Keel zo zeer was, dat het niets meer neer kon krygen. De gedaante van de *Spruuw* en *Stoelgangen* waren genoegzaam dezelfde. Ik onderzogt den *Anus* en daar ter plaatze waren desgelyks eenige puistjes. Toen verzogt ik aan de Min, om het Kind een Klifteer van *Kieken Zop*, of een afkookzel van *Kiekens Darmen* te zetten, alle vier Uuren, met oogmerk, om het Kind daardoor te voeden. Den volgenden Dag begon de Spruuw, van de Tong te vallen. Zy hield met het Klifteeren aan. Den Dag daaropvolgende, kreeg het verſcheiden reizen, eenige *Melk* en *Zop* binnen. De Spruuw was nu meerder aan den *Anus*, en zó pynelyk, dat men de Klifteeren moeſt nálaaten. Na dit alles, ſcheen het Kind te herſtellen, de Huid was koelër, de *Fæces* was minder gekarteld en groen, en niet zo meenigvuldig, en na eenige Dagen verdween de Spruuw, en het Kind herſtelde tegen myn verwachting.

Ik

Ik heb veele zulke Gevallen gehad, maar de Kinderen herſtelden zelden, wanneer de Spruuw tot zulk een hoogen trap ſteeg, en waar zy te Koortsachtig en te tenönder gebragt waren. Zie het 1ſte *Deel* over dit Onderwerp.

TWEEDE GEVAL.

Omtrend drie Jaaren geleeden, zo wierd ik gehaald om op het Land, een ver endweegs van my af, te komen, by een Kind van omtrend vyf of zes Maanden Oud. De Moeder verhaalde my, dat het Kind zweetend en gezond was geweeſt, tot omtrend een Maand, eêr ik gehaald wierd; en buiten eenige vóórgaande kwaade Toevallen, aangetaſt was met een zeeren mond, vol met kleine witte puistjes, die allengskens geel wierden, en verder in een bruine kleur veränderden. Zy onderrichte my, dat, wyl haar Kind niet Zoogen kon, zy verpligt was het te Speenen, en te Voeden met verſch (*new-drawn-whey*) *Huy*, *Pap*, en verſche *Melk*.

Het Kind was zeer uitgeteerd: de *Stoelgang* was dun, van een bruine kleur, en van een krengächtige reuk. Toen ik den Mond beſchouwde, toen vond ik het Tandvlees en de Keel zwart, en vol met gegangrineerde Zweeren. Ik verklaarde aan de Ouders, dat het Kind in het grootſte gevaar was, en niet lang in 't leven blyven kon. Dit was laat in den Avond, en het overleed noch voor den Morgenſtond.

DERDE GEVAL.

Omtrend een Jaar of langer, na het vóórnoemde Geval, zo wierd ik gehaald by een Kind van omtrend twee Jaaren oud in welk de Mond genoegzaam hetzelfde was, en het ongemak dezelven tyd duurde. Het Tandvlees was verſturven, en by de onderzoeking met myn' Vinger, zo vielen 'er twee van de Tanden uit. Het Kind overleed ſpoedig.

Alſchoon deze laatſte Gevallen eigentlyk hier niet behoorden geplaatſt te zyn, naardien ik zelfs bepaald heb, deze, die binnen een Maand vóórvallen te zullen verhandelen, maar om dat zy van dezelve natuur, en van zo eenen langen duur waren, zo dagt ik, dat zy hier ook wél mogten opgeteekend worden, om het gevaar te zien, wat zy uitwerken, indien den Lydertjes niet in tyds Hulp gebooden word. Zie hier DR. FOTHERGIL, en *Anderen* over deze ongemakken.

NEGEN-EN-VEERTIGSTE VERZAMELING.

(Zie het 1ste *Deel*, 4de *Boek*, het 3de *Hoofd.*)

Gevallen en Voorbeelden voór éérst beginnende Vroedkundigen, *om misslaagen te vermyden, en de Eendragt tusschen de* Vroedmeesters *en de* Vroedvrouwen *te bewaren.*

No. 1.

EERSTE GEVAL.

De *Heer* W. bediende eene Vrouw, in den Arbeid van haar éérste Kind. Hy had een goede Naam verkreegen, doordien hy *Vroedvrouwen* bygestaan had op het Land, in tegennatuurlyke Gevallen, maar dit was de éérste reis, dat hy aangenomen wierd, om een Vrouw te bedienen voor hem zelfs, maar hy was verleegen, met zyn Lyderes te bestieren, in een natuurlyk Geval.

De Vrouw was van een gezond en robust gestel, en omtrend acht-en-dertig Jaaren oud: de *Weden* waren zeer menigvuldig en streng; maar hy niet overweegende, dat de deelen tyd moesten hebben, om te verzagten en te openen, zo begon hy te doen, gelyk hy in de tegennatuurlyke Gevallen gedaan had, met de Deelen te smeeren en den *Moedermond* te openen, die dun, en maar ter breedte van een Kroon geöpend was.

Op deze wyze hield hy verscheiden Uuren aan, met zulks nu en dan te te doen, tot bystand van de Verlossing maar te vergeefs.

De *Kraambewaardster*, een gemoedelyke Vrouw, welke veele Jaaren dit amt bekleed had, vermaande hem, van tyd tot tyd te rusten, en hem zelfs niet af te matten, vóórnamentlyk, om dat de Vrouw niet jonk was, en het Kind met het Hoofd vóórkwam.

Dit was in *December* 1748. Hy had eenige van de *Vroedkundige* Lessen, die ik drie Jaaren te vóóren gedaan had, by gewoond; maar had de Arbeiden niet bygewoond, want hy verbeelde zich, dat die maar beuselachtig, in de *Vroedkunde*, en de Lessen over de buitengewoone Gevallen, genoegzaam waren.

Hem zelfs aldus verslagen, en verleegen vindende, om een Vrouw te bestie-

ſtieren in haar Arbeid, zo verzogt hy aan de Vrienden, dat zy om my wilden zenden; maar, tegen zyn verwachting, zo wierd 'er een ánder *Heer* gehaald, die door konſt en liſt, een góeden naam had verkreegen, onder het geringe ſoort van Menſchen. Beide deze *Heeren*, hun zelfs kundig achtende, en geen Advis of tegenſpraak veelen kunnende, geraakte ſchielyk, aangaande de vóórkoming van 't Kind in twiſt.

Hy, die het laatſte gekomen was, hield ſtaande, dat de Schouder vóórkwam, en dat de Vrouw aanſtonds behoorde Verloſt te worden: de ándere integendeel beweerde, dat het 't Hoofd was. Deze twiſt viel gelukkig vóór in een ánder vertrek, en hield zo hardnekkig en lang aan, dat de Lyderes, die byna den geheelen Nagt afgemat was geweeſt, in een gezonden Slaap geraakte, door dat zy ontſlaagen was, van haar tegennatuurlyken byſtand.

De *Kraambewaardſter*, bevreesd zynde dat haar *Meeſteres* lyden zou, door den twiſt van de *Vroedkundige* verſchillen, zo raade zy den Man aan, om een oud *Vroedmeeſter* te haalen. Toen ik des Morgens om zes Uuren van een Lyderes te huis kwam, onderrichte my de Man en een Buur van hem, die my kende, het Geval, en baaden my om raad en byſtand; ik ſtond hun verzoek toe, en ging met hen naar hun Huis. Na beide de Partyën gehoord te hebben, zo van Mannen als Vrouwen; om dat ik de Lyderes ſlaapende vond, en maar alleen nu en dan ontwaakte, wanneer zy geſtoord wierd, door eene *Wede*, zo verzogt ik dat zy mogt ſtil gehouden worden. In den tuſſchen tyd, om dat het Jaargety buitengemeen koud was, zo verzogt ik aan de Byſtanders, my een Kopje *Thee* te ſchenken; in hoop dat ik in dien Tyd hun twiſt ſtillen zoude, welke te dezer tyd zeer hoog ging, met een groot aantal van Vrouwen die zich in 't verſchil gewikkeld hadden. Op hun verzoek onderzogt ik de Lyderes ten tyde eener *Wede*, en vond den *Moedermond* een weinig geöpend, en geſpannen. Door de rond- en hardigheid van 't geen vóórkwam, zo verbeelde ik my, dat het eerder het Hoofd, dan eenig ánder gedeelte van 't Kind was, hetwelk op het ópperſte gedeelte van de *Schaambeenderen* ruſte.

Ik haalde toen de *Heeren* op zyde, en verklaarde, dat de ſtand van 't Kind, zo als het vóórkwam van geen kwaade gevolgen kon zyn; dat de Vrouw nu gemakkelyk was; dat het haar éérſte Kind was; dat de *Moedermond* geſpannen was; dat de Vliezen noch niet gebroken waren; dat het beeter zoude zyn, om haar ruſt te bezorgen; en dat men tyd toeſtaan moeſt, om de Deelen te doen verzagten, om die by graaden te laaten uitzetten, door de neederwaards perſſing van de Vliezen door de Wateren. Ik zeide, indien het Hoofd vóórkwam, dat hetzelve waarſchynelyk vorderen zoude, of indien de Schouder, dat 'er dan noch tyd genoeg zoude zyn om haar by te ſtaan, wanneer 'er meerder ruimte was, vóórnamelyk, om dat de Wateren noch niet ontlaſt waren.

Door deze vóórdraaging bragt ik hen alle in een beeter *temperament*, en

wierden eindelyk verzoend. In waarheid, ik dacht dat het altyd myn pligt was voor de geheele Societeit, zulk een ſcheuring te verëenigen, als ook om de Eer van de Konſt op te houden.

Ik raade den *Heer* W. zyn Lyderes te bedienen, maar haar niet in 't minſt te ontruſten, en ſtelde vóór, dat wy alle drie om twaalf Uuren of vroeger, indien hy het begeerde, weder wilden komen.

Wy wierden om tien Uuren gehaald, en ons wierd berigt, dat de *Weden* aanwonnen, maar ook de angſt der Vrouw en Vrinden; doch by de onderſlaaning, zo vond ik een weinig verändering, alleenig was de *Moedermond* veel zagter op 't gevoel. Wy kwamen toen overëen, om dat haar Pols ſnel was, dat haar acht oncen *Bloed* uit den Arm ontlaſt moeſten worden, dat de *Kraambewaardſter* een Kliſteer moeſt zetten, en na dat die gewerkt had, de Lyderes een *Drankje* met dertig Droppelen *Tinct. Thebaic.* in geven.

Deze *Medicynen* waren van een gewenſchte uitwerking; en de *Heer* W. Verloſten, of liever, ontfong den volgenden Morgen een ſchoon Kind.

Beide deze *Heeren*, hebben ſedert dien tyd, verſcheiden van myne *Vroedkundige* Leſſen bygewoond, als ook alle de openbaare Verlosſingen die vóórvielen, geduurende dien tyd, en hebben dikwils erkend, myn' vrindelyke behandeling in dit Geval, door welke zy bevryd wierden, van haar onkunde bloot geſteld te zien.

TWEEDE GEVAL.

In 't Jaar 1748, ontfong ik een Boodſchap van een *Juffr.* om te gaan by eene Vrouw, die haar Dienſtmaagd had geweeſt, en getrouwd was met een Ambagtsman.

By myn komſt, vond ik 'er een ánder *Vroedmeeſter* tegenwoordig, welke zeer verwonderd ſcheen, en met een zeer ſtuurſche houding, den Man uitſchold, dat hy een ánder had gehaald, buiten zyn weeten.

Zyn kleeding was ontzachelyk, gelyk ook zyn gelaat, beſtaande eerſtgemelde in een oude ſmeerige Japon die hy aan had, om zyn Middel een ſmeerige breede leeren Portepé, Servetten om zyn Armen gewonden, en een Vrouwsvóórſchoot vóór om zyn gewaat niet te beſmetten. En hy had terzelver tyd, om een groote áchtbaarheid te vertonen, op zyn Hoofd, een grote en breede uitſtaande Staart-Pruik.

Om dat ik niet wiſt, dat 'er een ánder van de Konſt was, toen ik gehaald wierd, zo verzogt ik dien *Heer* excus, en verklaarde hem, de Boodſchap dien ik ontfangen had, en dat ik niet beeter wiſt, of daar was maar een *Vroedvrouw* tegenwoordig. De Man excuſeerden hem zo goed hy konde, en zeide dat het

de

de *Juffrouws* goedheid was, die voor het behoud van zyn Vrouw zorgden. Deze verändwoording ſcheen zyn Toorn een weinig te bedaaren, maar zich van den Man wendende, zo begon hy de *Juffrouws* onkunde te hoonen wegens zyn belang, en doemde alle *Vroedvrouwen*, voor onkundige B.. S.. N. Hy zeide dat het een afgeſprooken werk was, en wilde zich nooit weder bemoeijen, met een van zulke Dronke Sletten. Ik zeide hem, dat het my ſpeet, dat myn komſt hem eenige ongemakkelykheid toebragt, of gelegendheid daar toe had gegeven, aan een van de Maagſchap; maar bad hem dat hy my verhaalen wilde, hoe het met de Lyderes was, op dat ik het mogt weeten, om 'er berigt van te kunnen geven, aan die geen, die my gezonden had.

Door deeze bedaarde redeneering, wierd zyn Stuurs gelaat een wynig vriendelyker. Hy verhaalde my, dat hy juiſt gegaan was om zyn Lyderes te Verlosſen, en indien het my behaagde, dat ik dan welkom was om de *Operatie* by te woonen; want het kon niet langer wachten, om dat hy alreeds een Lyderes verlooren had, door het wachten van twee Dagen by deze, en dat hy nu weder gehaald was by een ánder. Ik bedankte hem voor zyn noodiging, en excuſeerde my van 'er tegenwoordig te zyn, verzogt maar alleenig, dat hy myn éérſte verzoek geliefde te voldoen.

Hy dan gaf my te verſtaan, dat hy dan twee Nachten te vóóren was gehaald geweeſt; dat de Vrouw ſtrenge *Weden* had; maar om dat hy onzeker was hoe het Kind vóórkwam, en zy maar twee Uuren te vóóren, een weinig Slaap gekreegen had; zo had hy haar herhaalde gifte met *Opium* geördeneerd, welke van weinig of geen voordeel waren, maar dat zy de laatſte Nagt geheel gevoeleloos was geweeſt, en dikwils Stuipen had gehad; en dat door niets haar leeven kon behouden worden, dan door haar aanſtonds te Verlosſen.

Hy verhaalde my ook, dat het de Vrouw haar éérſte Kind was; dat de Vliezen noch niet gebroken waren, maar dat de *Moedermond* zeer wyd geöpend was; en verzogt my, dat ik de Lyderes zoude onderſlaan dat ik dee. Ik vond alle omſtandigheden volgens zyn berigt, en desgelyks dat het Hoofd van 't Kind op de *Schaambeenderen* ruſte, een omſtandigheid dien hy niet waargenoomen had.

Om dat hy occaſie had van heen te moeten gaan, zo verzogt hy my een weinig te wachten, en in zyn afzyn, zo verhaalde my de Kruidmenger, die in een ánder vertrek was, dat de Lyderes op verſcheiden tyden *vyftien Grynen Opium* gebruikt had, en dit overtuigde hem zelfs dat zulks de oorzaak van de *Convulſiën*, en de gevoelloosheid was.

Ik onderzogt haar Pols, en vond die ſnel en vol, terwyl zy in een diepe Slaap lag. De *Kraambewaardſter* verhaalde my, dat zy de Stuiptrekkingen ſederd verſcheiden Uuren niet had gehad, en in de tusſchen tyd zeer ſtil geweeſt was. Toen die *Heer* weeröm kwam, zo verhaalde ik hem, dat zyn be-

rigt zeer wél was, en dat, indien hy de Vrouw nu onderſlaan wilde, hy dan vinden zou, dat het Hoofd op de *Schaambeenderen* ruſte. Dit dacht hy dat onmogelyk was, na dat hy het de laatſte rys onderzogt had; maar het nader onderzoekende, beleed hy dat het zó was.

Van gelyke, zeide ik hem, dat haar Pols noch ſterk was, en dat de *Kraambewaarſter* my onderricht had, dat zy nu veel ſtiller lag, dan zy had geweeſt. Ik verbeelde my, in waarheid, dat zy in een diepen Slaap geraakt was, en raade hem een weinig geduld te neemen.

Hy ſcheen nu beeter geſteld om te redeneeren. Om die rede overwoog ik met hem dat het Geval van deze Vrouw, niet alleen een Geval was in de *Vroedkunde*, maar ook een in de *Geneeskunde*, overweegende de *Convulſiën* en de gevoeleloosheid; of het dan niet raadzaam was, tot vóórkoming van alle de onheilen en opmerkingen, dat de Man naar de *Juffrouw* ging, om die te verzoeken, dat zy haar eigen Doctor tot onzen byſtand wilde zenden.

Hy ſtond dit vóórſtel toe, en de Doctor kwam volgens onze begeerte. Toen hy by ons was, zo verzogt hy onderrichting van alle de byzonderheden, en vroeg naauwkeurig naar de menigte van de *Opium*, die toegediend was. De *Vroedmeeſter* en de Kruidmenger, verſchilden in haar berigt, waarna de laatſte naar huis wilde gaan om de Recepten te haalen, de ánderen verklaarde dat 'er om hem gezonden was, en dus verpligt was, om by een ánder Lyderes te gaan, en dus wilden hy de Lyderes aan myn Zorg overlaaten.

Ik zeide hem, dat ik ook verbonden was, en bad, dat hy zyn Lyderes bedienen zoude. De Doctór verklaarde hem desgelyks, dat indien de Vrouw ſtil gehouden wierd, dat zy dan de groote Gift *Opium* uitſlaapen zoude. Dit berigt vertoornde hem zodanig, dat hy al knorrende tegen den Kruidmenger het Huis uitliep.

Na eenige overweegingen met den *Geneesheer*, zo beſlooten wy beide, dat de overgroote Gift van *Opium* de oorzaak was van de *Convulſiën*, en de gevoeloosheid, en wanneer de werking van dezelve over was, haar *Weden* weeröm komen zouden.

Wy zonden dan om een *Vroedvrouw*, om haar in dit Geval op te paſſen, en zy onderrichte my daarná, dat de Vrouw vyliglyk dien Nagt Verloſt was van een Dood Kind; doch de Vrouw herſtelde zeer wél.

No. 2.

Van Verſchillen tuſſchen de Vroedmeeſters *en* Vroedvrouwen.

EERSTE GEVAL.

Toen de *Vroedkunde* door de Mannen, meerder dan vóór dezen geöeffend wierd, zo lag eene Dr. C. hem zelfs op deze Wetenſchap toe; bezogt alle de *Vroedvrouwen*, en liet Briefjes van zyn woonplaats drukken. Hy wierd gehaald door een *Vroedvrouw* tot Lambeth; maar de Vrouw was Verloſt eêr hy kwam; dit niet tegenſtaande, zo was hy bovenmaaten gedienſtig, om dat hy alle zaaken wilde onderzoeken, om te zien of alles wél was, en riep uit, dat de Vrouw geſcheurd was. Hy kwam alle Dagen en verbond de Deelen. Hy beveſtigde het, en de *Vroedvrouw* ontkende het, en klaagde luidkeels over zyn onrechte behandeling, en te meer om dat zy hem gehaald had. Ongelukkig voor dezen nieuweling in de Konſt! hetzelfde Toeval, in een veel grooter graad, kwam hem een korten tyd daarna, by dezelfde Lyderes over, daar Dr. Simpson my by liet haalen. Zie de 40ſte *Verzameling* No. 6.

Na de *Vroedvrouw* dit Toeval gehoord had, zo vervolgde zy hem overäl, en verweet hem zyn waare Misdaad, daarmede hy haar Schelmächtig en valſchelyk beſchuldigd had.

TWEEDE GEVAL.

Eenige Jaaren verleeden, maakte een *Heer* een groot gewoel, die een aanmerkelyk gedeelte van geringe en burger lieden tot zyn Praktyk had verkregen, door het voor een geringe prys te doen. Hy mishandelde de *Vroedvrouwen*, ſchuldig of onſchuldig, waar hy gehaald wierd, en hy wierd met gelyke Munt betaald. Dikwils, in plaats van te wagten in draalende Gevallen, waarin het Hoofd recht vóórkwam, keerde hy het Kind, en haalde het by de Voeten, door welke handelwyze, beide Moeder en Kind dikwils omkwamen.

Dit niettegenſtaande, zo won hy Credit door de zaak te vergrooten, en de hem voor komende Gevallen, wanhoopig te maaken. Deze ſlegte handelwyze, was hem vóórdeelig voor zyn belooning, maar ſchrikte ook veele *Vroedvrouwen* af, om *Vroedmeeſters* tot byſtand te laaten haalen, zo veel kan ik met zeekerheid zeggen, dat hy tot verſcheiden Moeijelyke Gevallen geleegendheid gegeven heeft, door dat de Vrouwen hem niet wilden hebben, wanneer hy vóórgeſteld wierd. Dit hebben my de *Vroedvrouwen* in 't geheim verklaard, wanneer ik te onvreede was, als zy my te laat lieten haalen. Door zulk een Handelwyze, verdween eindelyk zyn Praktyk, Verſcheiden van zyn Beſte ſoort van

Lyde-

Lyderesſen, wierden van tyd tot tyd door ándere *Vroedmeeſters* Verloſt, welke een beeter grondbeginzel oeffenden, en vonden zig zelfs en de Kinderen behouden, en namen in 't vervolg nooit hun toevlugt meer tot hem.

DERDE GEVAL.

Zie de 32ſte *Verzameling*, het 13de *Geval*, desgelyks de 34ſte *Verzamel.* No. 1. het 14de *Geval*, No. 2. het 3de en 8ſte *Geval*, en de 33ſte *Verzamel.* No. 2. het 5de *Geval.*

Ik wierd zeer laat op een Nacht, by eene Vrouw van myn kennis, in de Buurd gehaald. Ik was niet weinig verwonderd, toen ik in 't vertrek kwam, te hooren dat twee Vrouwen, malkanderen met wreede termen ſcholden, en gereed ſtonden om malkander te ſlaan. Doch dewyl zy niet wiſten, dat 'er om my gezonden was, zo overrompelde myn komſt haar, en zy zweegen voor het tegenwoordige ſtil. Ik ontdekte ſpoedig, dat het twee *Vroedvrouwen* van myn kennis waren. Ik zeide niets, maar ſprak tot de Lyderes die te Bed lag. De *Vroedvrouw*, die aan de zyde van het Bed zat, verzogt my de Vrouw te onderſlaan, zeggende dat zy haar plaats wél aan my wilde overgeven, maar aan geen *Vroedvrouw* van LONDEN. Toen ik de Vrouw onderſloeg, zo vond ik dat het Kind wél vóórkwam, dat de *Moedermond* zagt en zeer veel geöpend was, en dat de Vliezen heel waren. Toen verzogt ik aan de *Vroedvrouwen*, om in een ánder vertrek te gaan, waar ik beide haar klagten aanhooren zoude. De ééne *Vroedvrouw* was aangenomen; maar zy was verbonden in een ánder Werk, toen 'er om haar gezonden wierd, om welke de ándere was gehaald. Toen ging ik naar de Lyderes, en verklaarde, dat haar Arbeid zeer wél was, en vroeg aan haar, wie van beide zy verkoos, voor haar *Vroedvrouw?* zy andwoorde; die, welke zy aangenomen had, want zy had een afſchrik voor de ándere. Ik maakte hen de Keus der Vrouw bekend, en raade haar om het werk aan die het éérſt gekomen was over te geven, om dat, indien 'er een Toeval mogt gebeuren, zy een kwaade naam kon kreigen; en ik zeide haar, dat zy betaald zou worden voor haar moeiten. Aldus beide wel te vreede zynde, zo nam de twiſt een einde.

EYNDE.

BLAD-

BLADWYZER

DER

VROEDKUNDIGE GEVALLEN,

DES TWEEDE DEELS.

1. VERZAMELING.

No. 1. Afwyking der *Darmbeenderen* van het *Heiligbeen.* Pag. 1
—— der *Schaambeenderen* van malkander door DR. SMOLLETT. 2
No. 2. Verbeening en inwaardsbuiging des *Staartbeens.* 3
No. 3. Eng en Mismaakt *Bekken.* 4

2. VERZAMELING.

Tegennatuurlyke groote *Nymph.* 5
—— —— —— —— *Nymphen.* 6
Aangegroeide *Hymen* of *Maagdevlies.*
Schedemond geſlooten door een *Maagdevlies.* 7
—— —— —— —— —— —— —— 8
—— —— —— van DR. GEORGE MACAULAY. 9

3. VERZAMELING.

Dikten der *Baarmoeder* ten tyde der Bezwangering. 11

4. VERZAMELING.

No. 1. Opſtopping der *Maandſtonden* door Schrik. 12
—— —— —— —— —— by een Meisje van 18 Jaaren. 13
—— —— —— —— —— —— Vrouw van 30 —— 14
—— —— —— —— —— door Verkouding. 16
No. 2. Al te geweldige ontlaſting der *Maandſtonden.* 17
Eene Handelwyze in de onmaatige ontlaſting der *Maandſtonden* ontleend van DR. FRIEND. 19
—— —— —— van denzelven. 21
No. 3. *Wittevloeds* behandeling volgens HOFMAN. 23
—— —— by een Meisje van 11 Jaaren, van STEAD. 26

5. VERZAMELING.

No. 1. *Baaring* zonder beweeging des Kinds. 29
No. 2. Buiten de *Baarmoeder* leggende Vrugten. 30
Vrugt in de rechter Trompet der *Baarmoeder.* 35

Vrugt in den Eyërſtok gevormd enz. Pag. 36
Kind uit den Onderbuik gehaald, van STARKY MIDDLETON M. D. 38

6. VERZAMELING.

Overbevrugting. 42
— — — 43
— Van CAMPBELL.
Andwoord daar op. 44

7. VERZAMELING.

Zwangere Vrouwen die boven haar gewoone tyd geloopen hebben. 46

8. VERZAMELING.

No. 1. Valſche Bevrugting. 47
— — — 48
No. 2. MOLA ontlaft van een Vrouw van 50 Jaren. 49
— — WATKINS.
Waterblaasjes uit de *Baarmoeder* ontlaft. 51

9. VERZAMELING.

No. 1. *Veelvoeten* of *Polypus*. 54
Polypus van HOLYOAKE. 55
— 56
No. 2. Knoeſtachtige verdikte *Baarmoeder*. 59
— — — — — —
— — — — — — en *Moedermond*, en de *Schede* met Zweeren.
Hard Gezwel aan den *Moedermond*. 60

10. VERZAMELING.

No. 1. Walging.
— 61
—
Colykpynen die een Verloſsing te weeg bragt.
Beluſtheid. 62
No. 2. Opſtopping der Pis. 63
— — — 64
Hardlyvigheid. 65
No. 3. Ambaijen. 65
Zwellingen der *Beenen*. 66
— — — 67
No. 4. Rugpynen. 68

Rug-

Rugpynen. Pag. 68
Braaking en *Kortādemigheid.* 69
—— —— —— —— 70

II. VERZAMELING.

No. 1. *Graveel.*
Steens ongemak door ARCHIDIACON. 71
—— in de Nier van BONETUS. 72
No. 2. *Lieſchbreuken.*
—— —— 73
Navelbreuk.
Darmbreuk by den *Anus.*
—— —— by den *Anus.* 74
—— —— in de *Schede.*
No. 3. *Waterzugt* geduurende Bezwangering. 76
—— ——
—— —— eens *Eyërſtoks* door D. J. DOUGLAS. 77
No. 4. *Venusziekte.* 79
—— —— door MAURICEAU. 80

12. VERZAMELING.

No. 1. Doode Vrugt wat die al in de *Baarmoeder* veröorzaake kan.
—— —— —— —— —— —— —— —— 81
—— —— —— —— —— —— —— ——
—— —— —— —— —— —— —— ——
—— —— —— —— —— —— —— —— 82
Ontlaſting van *Beenderen* eenes Doode Kinds door de *Schede* en *Anus.* 83
Oplosſing van een Vrugt in de *Baarmoeder.* 84
—— van de zagte Deelen eener Vrugt, en een ontlaſting van de *Beenderen* door den *Anus* uit de *Transact.* 85
Ontlaſting van de *Beenderen* eener Vrugt, door een verzweering by den *Navel.* 87
No. 2. *Miskraam* door de loslaating des *Moederkoeks.*
—— —— —— —— —— —— 89
—— —— —— —— —— —— 90
Onverwagte *Miskraam.*
Geweldige uithaaling der *Moederkoek* daar de Dood opvolgde. 91
Miskraam na de *Kinderpokjes.* 92
—— een aanhoudende ontlaſten van *Bloed* uit de *Baarmoeder.*
—— in de vierde Maand door JORDAN. 93
—— in de vyf Maanden van den zelven.
—— in de zeven Maanden. 95

Verlosfing verricht in de veertiende Week der Dragt, door HENGESTON. Pag.
Waarneemingen van *Miskraamen* van MAURICEAU. 97
Gevallen van *Miskraamen* uit het Werk van LAMOTTE ontleend. 100
Waarneeming eener gebeurtenis van een onvoldraage Vrugt befloo-
ten in een Zak door den *Anus* ontlaften, door GIFFARD. enz. 102
Vóórbeelden van *Miskraamen* uit HOFMANS Werk getrokken. 103
No. 3. *Moedervlakken* en *Verminkingen.* 105
Bygewas by de kleine Vinger der Rechterhand enz. 106

13. VERZAMELING.

No. 1. Legging des Kinds in de *Baarmoeder* volgens SMELLIE, HUNTER, CAMPER, MONRO, LAMOTTE. 108
Waarneeming van GARROUW over de uiterlyke gedaante van een be-
vrugte *Baarmoeder*, dikte derzelven, legging van 't Kind, enz. 109
No. 2. Kenteekenen eener Bevrugting. 110
——— 111
——— 112
No. 3. Te vroege Verlosfing. 113
——— 114
——— 115

14. VERZAMELING.

No. 1. *Moedermond* door de Wateren en de Vliezen geöpend. 116
——— 118
No. 2. *Schedemond* geöpend door de Vliezen.
——— 119
——— 120
No. 3. *Moeder*- en *Schedemond* door het Kinds Hoofd geöpend. 121
——— 122
No. 4. Klein Kind of een groot *Bekken.* 123

15. VERZAMELING.

No. 1. Taaiheid der Vliezen met Water uitgezet. 125
——— 126
No. 2. Sterkte der Vliezen zonder Water uitgezet. 128
No. 3. Te vroege verbreeking der Vliezen. 129
——— 130
——— van DR. DURBAN. 131
——— 132

16. VER-

16. VERZAMELING.

No. 1. Draalende Verlosſing waar in het Vóórhoofd vóórkwam. Pag. 134
——— ——— ——— ——— ——— ——— ——— 135
——— ——— ——— ——— ——— ——— ——— 136
No. 2. Kruin vóórkomende. 137
No. 3. *Fontanella* ——— 138
No. 4. Vóórhoofd ——— 139
——— ——— ———
No. 5. Oor ——— 140
No. 6. Aangezigt ——— 141
——— met de *Kin* onder de *Schaambeenderen*.
Kin vóórkomende. 142
— aan de linker zyde. 143
Aangezigt vóórkwam, gedacht wierd de Schouder of Heup te zyn.
Borſt vóórkwam, gedagt wierd de *Stuit* te zyn. 144
Aangezigt ——— van HASCOOD. 145
——— ——— van COOK.

17. VERZAMELING.

No. 1. Onrekbaare *Moedermond*. 147
——— ——— ——— 148
——— ——— ——— 149
——— ——— ——— 150
——— ——— ——— van DR. AUSTYN. 151

18. VERZAMELING.

No. 1. *Verzwakking*. 152
——— ——— 153
No. 2. Angſt en Droefheid. 154
No. 3. *Bloedſtortingen* door ſchrik veröorzaakt. 155
——— ——— zonder de oorzaak te weeten in de midde van de negende Maand. 156
——— ——— waarin de Vrouw zeer afwas. 157
——— ——— de *Moederkoek* vóórkwam.
——— ——— het Hoofd vóórkwam. 158
——— ——— de *Moederkoek* vóórkwam dat de *Vroedvrouw* een ánder Lighaam oordeelde te zyn. 159
——— ——— niet recht geweeten kon worden, dat den *Moederkoek* vóórkwam van den *Heer* E. W. 160
——— ——— de *Moederkoek* vóórkwam. 161
No. 4. *Gal*, *Colyk*, *Braaking* en *Afgang*. 162
——— ——— ——— ——— 163

No. 5. *Convulsiën* onder de *Baaring*. Pag.
——— — — — 164
——— van de *Heer* MUDGE. 165
No. 6. Van *Koorts* en *Steeking* in de zyde. 166
——— — — — — 167
No. 7. Van *Kinderpokjes*. 168
——— — —

19. VERZAMELING.

No. 1. Omslingeringen van de *Navelstreng*. 169
——— — — — — 171
No. 2. Knoop in de *Navelstreng*. 172
No. 3. Krimping der *Baarmoeder* om den Hals van 't Kind. 173

20. VERZAMELING.

No. 1. Groot Hoofd. 175
——— — 177
——— — 178
——— — 179
——— — 180
No. 2. Waterhoofd. 182
——— — 183

21. VERZAMELING.

No. 1. Langwylige Verlosſing. 184
——— — — 187
——— — — 188
No. 2. Waterzugtige Zwelling in de *Deyën*, *Beenen* en *Schaamlippen*, en een Ontſteeking aan de *Schaamdeelen*. 190
Gezwel onder de Verlosſing ontdekt. 191
Hard- en engheid ontdekt in de *Schede* by den *Moedermond*. 192
No. 3. Tegenhouding der Verlosſing door den *Navelstreng*.
——— — — — — 193
——— — — — — *Vóórhoofdsbeen*, *Wandbeenderen* en *Hersſenen* reets ontlaft waren, in een *Brief* van den *Heer* A. Andwoord op het vóórgaande. 195

22. VERZAMELING.

No. 1. Kind dat Dood geboren ſcheen. 197
No 2. Kinds Hoofd in verkeerde gedaante gedrukt. 198
No. 3. Niet wél afgebonden *Navel*. 199
——— — — — — 200

23. VERZAMELING.

Moederkoek met moeiten uitgehaald. 201
——— ——— ——— ——— ——— 202
——— ——— ——— ——— ———
——— ——— ——— ——— ——— 203
——— ——— voor een gedeelte ingebleven, en hetzelven by Brokken ontlaften. 204
Vliezen in de *Baarmoeder*.
Moederkoek met moeiten Verloft door den *Heer* 205

24. VERZAMELING.

Mocijelyke Baaring waarin het Hoofd met den Kruin vóórkwam, de Slinger van MAURICEAU mislukte, en het *Fillet* gelukte. 208
——— ——— met het *Fillet* Verloft.
——— ——— ——— ——— ——— 209

25. VERZAMELING.

No. 1. Hoofd laag in 't *Bekken*, maar door de zwakte der Vrouw ſtaan bleef. 210
——— met de *Tang* Verloft.
——— ——— ——— ——— ——— 212
——— met het ééne Blad der *Tang* Verloft. 214
——— ——— ——— door PUDEKOME.
——— ——— ——— door JORDAN. 215
——— ——— ——— door BROOKES.
No. 2. Arbeid door ſchrik geſtuit. 216
Zwakken Arbeid door Droefheid. 218
Door Toorn, onder den Arbeid, als dol wordende. 219
Arbeid met *Stuipen* van de *Heer* AYRE. 220
——— ——— ——— ——— ——— 221.

26. VERZAMELING.

No. 1. Onrekbaarheid der Deelen. 222
——— ——— ——— 223
No. 2. Verloſing tegen gehouden door de Omſlingering der *Navelſtreng*. 224
——— ——— waarin het Hoofd na ieder *Wede*, weder te rug getrokken wierd. 225
——— ——— ——— ——— ——— ——— ——— ——— 227
——— ——— ——— ——— ——— ——— ——— ——— 228

27. VERZAMELING.

No. 1. Verlosſing van een te groot Kind. Pag. 229
—— —— —— —— 230
—— —— —— —— 231
—— —— —— —— 233
—— —— —— ——
No. 2. Klein en mismaakt *Bekken* het Kinds Hoofd laag geperſt. 234
—— —— —— —— 235
—— —— —— —— 236
—— —— —— —— 237
—— —— —— —— 238
—— —— —— —— van de *Heer* J. 239
Andwoord op het vóórgaande. 240
—— —— —— —— van AYRE. 241

28. VERZAMELING.

Moeijelyke Verlosſing met een verkeerde ligging van 't Hoofd. 243
—— —— —— de *Fontanella* in de linker Lieſch. 244
—— —— —— waarin de ligging van 't Hoofd niet recht konde ontdekt worden. 245
—— —— —— 246
—— —— —— van DURHAM. 247

29. VERZAMELING.

Moeijelyke Verlosſing met het Oor aan de *Schaambeenderen*. 249
—— —— —— —— —— —— —— —— 250
—— —— —— —— —— —— —— —— 251
—— —— —— —— —— —— —— —— 252
—— —— —— —— —— —— ——
—— —— —— —— —— —— —— 254
—— —— —— met het Vóórhoofd tegen het *Zitbeen*. 255
—— —— —— met het Hoofd in een groote lengte gedrukt. 256

30. VERZAMELING.

Moeijelyke Verlosſing met een Oog aan de linker *Lieſch*. 258
—— —— —— waarin het Aangezigt vóórkwam. 259
—— —— —— —— —— —— 260
—— —— —— —— —— —— 261
—— —— —— —— —— —— 262

BLAD-

BLADWYZER

DER

VROEDKUNDIGE GEVALLEN,

DES

DERDE DEELS.

32. VERZAMELING.

Moeijelyke Gevallen waarin de Verlosſingen met behulp van den Haak geſchied zyn.

Waterhoofd. Pag. 1
—— —— 2
Groot Kind en een eng *Bekken.* 3
Dood Kind en den Buik gezwollen. 5
—— —— —— —— 6
Baarmoeder, vóór de Schouderen te zaam gekrompen. 7
Slinger, en *Tang* van BUTTER, te vergeefs beproefd. 8
Het Hoofd met den *Stompen Haak* Verloſt. 10
Verlosſing met de *krommen Scherpen Haak* de Punt met de *Schede* bedekt. 11
Groot Kind Verloſt, met twee *Scherpe Haaken.* 12
Eng *Bekken* en een groot Hoofd, met twee *kromme Scherpe Haaken* Verloſt. 13
—— —— —— —— —— —— —— 15
Eng *Bekken* en groot Hoofd, met de *kromme Scherpe Haak* Verloſt. 17
Verlosſing met de *Haak*, van R. P. 20
Te vroegtydige Verlosſing, van de *Heer* J. 22
Twee Verlosſingen met den *Haak*, van de *Heer* J. 23
Het Hoofd te vroegtydig geöpend, van de *Heer* B en L. 25
Verlosſing met de *Scherpe* en *Stompen Haaken*, van Dr. W.
Arm en Hoofd vóórkomende, van J.
Waterhoofd, van H. 26
—— —— van denzelven *Heer.*
Aangezigt vóórkomende, van H. 27
Verlosſing met de *Haak*, van B. 28
Stukswyze Verlosſing, van G. L. 29
Mismaakt *Bekken*, van H. 30
Onvoordeelige onderneeming met de *Tang.* 32
Tezaame groeijing des *Moedermonds*, door een inſnyding geöpend, uit de Proeven van EDENBURG. 33

De 32, 33, *en* 34ste *Verzamelingen zyn Tegennatuurlyke Verlosſingen, van verſchillende natuur, die voor het grootſte gedeelte, zonder Werktuigen verricht zyn.*

32. VERZAMELING.

Voeten buiten den *Schedemond.* Pag. 36
Billen vóórkomende, en de *Deijen* naar het *Heiligbeen* gekeerd. 37
—— —— op VAN DEVENTERS wyze Verloſt. 38
—— —— door TATHWEL. 39
—— —— de *Deijën* naar de *Zitbeenderen* gekeerd. 40
—— —— —— —— —— *Schaambeenderen* gekeerd. 41
—— —— met de *Stompen Haak* en een *Strik* of *Laatband* Verloſt. 43
Bil Geval de *Deijen* naar de linker zyde gekeerd en aan den *Rand* van 't *Bekken.*
—— —— met een *Vlocijing*, de *Deijen* naar de *Schaambeenderen* gekeerd. 45
—— —— met de *Deijen* naar 't *Heiligbeen* gekeerd, het *Bekken* mismaakt. 47
—— —— de *Deijen* naar de *Schaambeenderen* gekeerd en het *Bekken* eng. 48
—— —— daar de *Vroedvrouw* het Lighaam en de Armen Verloſt had. 49
—— —— door de *Vroedvrouw* verloſt. 50
Het Lighaam verloſt, het Vóórhoofd tegen de *Schaambeenderen* opgehouden wierd. 51
Bilgeval met een *Vlocijing*, van de *Heer* —— 52
—— —— van de *Heer* AYER. 53
—— —— by een Vrouw die zeer zwak was, van dien zelfde *Heer.* 54
Deijen vóórkomende. 56

33. VERZAMELING.

No. 1. Een Verloſsing in de zevende Maand. 59
Billen en *Beenen* dwars vóórkomende, de Vliezen ongebroken. 61
Arm in de *Schede* liggende. 62
Aangezigt vóórkomende. 63
Dood Kind, den Buik gezwollen. 64
No. 2. Een Verloſsing in de zesde Maand. 66
— in de zevende Maand, met een *Vloeijing*, en de *Moedermond* ſcheurde. 70
Geweldige *Bloedſtorting*, waar by de *Moederkoek* vóórkwam. 72
Arm en Schouder vóórkomende met een *Vlocijing.* 75
Een *Vlocijing*, waar de Vliezen ongebroken waren. 76
—— —— den *Streng* voor het Hoofd komende. —— 77
—— —— *Vloeijing*, het Kind by de Voeten gehaald. 80

Een

Een *Vloeijing*, de *Moederkoek* vóórkomende. Pag. 82
—— —— de *Moedermond* geſcheurd. 83
—— —— de *Moederkoek* vóórkomende van de *Heer* GR. —— 84
—— —— van de *Heer* MUDGE. 86
—— —— —— —— —— —— —— 87
—— —— van de *Heer* M. 88
—— —— uit de *Baarmoeder*, van de *Heer* M. A. 89
—— —— waar de *Moederkoek* vóórkwam, van Dr. D. 90
No. 3. Geweldige Convulſien. 92
—— —— —— 93
—— —— —— 94
—— het Kind verkeerd vóórkomende. 95

34. VERZAMELING.

De Baarmoeder *in een ronde gedaante.*
No. 1. De Voet, Handen en *Navelſtreng* in de *Schede*. 97
Lighaam en Armen Verloſt, het Hoofd met de *Tang* uitgehaald. 98
Beenen en Armen in de *Schede*, met de *Streng* buiten den *Schedemond*. 99
De Heup vóórkomende. 100
De linker Schouder —— —— de *Tang* beproefd. 101
Den rechter Arm buiten den *Schedemond*. 103
Den Arm in de *Schede*, en een eng *Bekken* 't Hoofd met de *lange Tang* Verloſt. 104
—— —— —— en het Lighaam in een ronde gedaante. 106
—— —— —— afgezet door een *Vroedmeeſter*.
—— daar de Vrouw niet verloſt wierd. 107
De Heup 'en zyde vóórkomende. 109
—— —— vóórkomende. 110
De Arm dubbeld in de *Schede* lag, verloſt volgens VAN DEVENTERS handelwyze. 111
Rug vóórkomende, het Hoofd en Voeten naar den *Bodem* toe. 112
Buik vóórkomende, *Navelſtreng* in de *Schede*. 113
De Boſt vóórkomende. 114
Arm en Schouder van een tweede Kind, buiten den *Schedemond*.
No. 2. De linker Schouder vóórkomende. 115
Rechter Schouder vóórkomende, de *Beenen* naar den *Bodem* toe. 117
Den Arm vóórkomende. 121
—— —— by een kleine Vrouw en een overhangende Buik. 123
Borſt en beide de Armen vóórkomende. 125
Aangezigt vóórkomende. 126
—— —— —— 127
Hoofd en beide de Armen vóórkomende. 128
—— met de *Navelſtreng* vóóruit. 129

Hoofd mismaakt *Bekken*, den Arm ontleed. Pag. 130
—— de Buik en *Baarmoeder* naar de linker zyde gekeerd. 132
—— Verloft, na VAN DEVENTERS handelwyze, van de *Heer* AIRES. 133
Arm vóórkomende, van DR. DURBAN. 134
—— —— van MUDGE. 135
De Schouder vóórkomende, met een overhangende Buik, van MUDGE. 136
De Kin vóórkomende, van J. 138
Het Hoofd ——— zynde het *Bekken* mismaakt, van DR. G. 139
De Arm ——— van GIBSON. 140

35. VERZAMELING.

Tegennatuurlyke Gevallen, met den Haak *hulp geboden.*
De Knieën vóórkomende. 143
De Billen ——— 144
De Schouder —— —— 147
De Arm Hals, Schouder en Ribben buiten den *Schedemond.* 148
—— Arm vóórüit, zeer gezwollen, een Arm en een Been afgetrokken. 150
Beide de Armen en de Borst vóórkomende. 152
—— —— het Kind Stukswyze verloste. 153
De Borst, Hals en Kin vóórkomende; de Vrouw overleed. 154
Aangezigt vóórkomende. 158
—— de Lyders door een *Vlocijing* uitgeput. 159
Het Lighaam, voor het grootste gedeelte van 't Hoofd gescheiden. 161
—— —— vóórkomende, het *Bekken* mismaakt. 163
Eng *Bekken*, het Lighaam Verloft. 164
Uit de Proeven van EDINBURG. 166
Arm afgetrokken enz. 169
De Schouder vóór het Hoofd aangemerkt, van MUDGE. 173
De *Baarmoeder* open geknipt. 175
Het Lighaam Verloft, het Hoofd met den *Haak* uitgehaald, van MUDGE.
Aangezigt vóórkomende. 177
Een voor het grootste gedeelte verrot Kind. 179
—— Waterhoofd. 182
Het Hoofd vóórkomende, te vroegtydig gekeerd, van A.
—— —— —— van dezelven *Heer.*
—— —— —— —— —— 185
Van de *Heer* CHARLES CHARLEY. 187

36. VERZAMELING.

Het Lighaam van 't Hoofd getrokken, dat in de *Schede* nableef. 188
—— Hoofd in de *Baarmoeder* nableef. 189
—— —— het *Bekken* mismaakt. 190

Het

Het Hoofd door het Mes van 't Lighaam geſcheiden. Pag. 191
—— van de *Heer* A. 193
—— —— —— CADBY.
—— —— *Heeren* GIFFARD en LAMOTTE. 194

37. VERZAMELING.

Twee Kinderen, natuurlyk vóórkomende, de Vliezen van 't éénen voor 't Hoofd van 't anderen. 195
Het éérſte Kind wierd Verloſt door de *Weden*, en het tweede door de *Tang*. 196
—— —— —— natuurlyk; maar 't tweede Kind by de Voeten gehaald. 197
—— ééne Kind met het Hoofd en het ándere met de Voeten vóórkomende.
Twee Kinderen met de Billen vóórkomende. 198
Het éérſte met den Arm en het tweede met het Hoofd vóórkomende. 199
Tweelingen, beide by de Voeten gehaald. 200
Drie Kinderen Verloſt, van de *Heer* PROSSER. 201
—— —— —— van HARVIE. 202
Tweelingen, van GIFFARD. 203
In de *Memoriën* van de *Akademie* van PARYS, van Tweelingen acht Dagen na malkander Verloſt. 204

38. VERZAMELING.

Monſtereuſe Geboorte, van de *Heer* NORTH. 205
Kind waaráán de *Herſenpan* ontbrak van PIERCE. 206
Verſcheiden Monſtereuſe Geboortens uit de *Philoſoph. Transact.* 107
—— uit de *Germans Ephemerides*.
—— van MAURICEAU. 209

39. VERZAMELING.

No. 1. *Keiſerlyke Sneede* gedaan, na de Vrouw aan een *Vloeijing* overleeden was. 210
—— —— —— —— —— —— —— 211
—— —— —— —— —— —— —— 213
No. 2. —— —— aan een Leevendige Vrouw gedaan, uit de Proeven van EDINBURGH. 215
—— —— door SMIT in EDINBURGH gedaan. 217
—— —— in de Memoriën der *Heelmeeſters* te PARYS. 219

40. VERZAMELING.

Verſcheuring van den *Bilnaad*.

Verſcheuring van den *Bilnaad.* Pag. 220
—— waar de Deelen gehegt wierden maar uitſcheurde.
—— waar de Lippen der Scheuring raauw gemaakt wierden, maar de vaſtgroeijing te vergeeſs was 221
—— met een verſterving en een ontlaſting van Pis in de *Schede.*
Een verſcheuring met een tegenwillige ontlaſting van de *Fæces.* 222
—— ſcheuring van de *Baarmoeder.* 223
—— —— van een Correſpondent.
—— —— van MAURICEAU en LAMOTTE. 224
No. 2. Ontſteeking aan de *Schaamdeelen.*
—— waarin de Vrouw met moeiten haar Water loosden, en ter Stoel ging.
—— ná de Verlosſing. 225
—— in de *Baarmoeder.* 226
—— die in het *Ovarium* gedagt wierd te zyn.
—— uit dezelve oorzaak. 227
Een Etter Gezwel dat zich by den *Navel* doorbrak. 228
—— verſterving van de *Baarmoeder.* 230

41. VERZAMELING.

No. 1. Kraamvrouw die haar te vroeg op reis begaf. 231
Een geweldige *Koorts*, door een groote afmatting en koude.
—— ſpoedig overlyden door een bovemaate koude.
Uitwerking van een heete Lugt. 232
Buitenmaate Zweeting. 233
No. 2. Maag overlaaden met voedzel. 234
Koorts door het drinken verkreegen.
No. 3. Vóórdeel van de Slaap ná de Verlosſing. 235
Pynen de Slaap verhinderde en de *Opium* geen Slaap verwekte. 236
No. 4. Gevaar van zich te vroeg uit *Kraambed* te begeven. 237
—— —— —— —— —— —— ——
De eene Lyderes is ſomtyds ſterker als de ándere.
No. 5. Opſtopping van Pis vóór de Verlosſing. 238
—— na de Verlosſing.
—— —— —— ——
—— die zeer bovenmaate was. 239
No. 5. Hardlyvigheid.
Buikloop. 240
——
—— 241
No. 6. Arbeid door Angſt opgehouden.
—— —— —— —— —— 242

42. VERZAMELING.

No. 1. Gevaarlyke *Vlocijing* ná de Verlosſing. Pag.
Vlocijing waar door de Vrouw omkwam. 243
—— onder den Arbeid.
No. 2. Geweldige *Naweden*. 244
—— —— —— 245

43. VERZAMELING.

No. 1. Drie Gevallen van opgeſtoote *Kraamzuivering*. 247—249
No. 2. Daar de Vrouw geen Teepels had. 252
Verſtopping van 't Zog.
Verzweering in de Borſt, die doorbrak.
Zwelling en Hardigheid in de Borſt die tot Kanker overging. 253

44. VERZAMELING.

Uitzinking der *Schede*. 254
—— der *Baarmoeder*. 255
Verſcheide Gevallen van omkeeringen der *Baarmoeder*. 256
—— —— —— van de *Heer* LUCAS. 257
Uitzinking der *Baarmoeder*, die verſtierf, van de *Heer* OAKELEY. 258
—— —— van den *Anus* onder den Arbeid.
—— —— na de Verlosſing. 259

45. VERZAMELING.

No. 1. Gezwels aan des Kinds Hoofd. 261
—— —— van MAURICEAU. 262
No. 2. Ontleeding van des Kinds Schouder onder de Verlosſing.
Binnenwaards ſtaande Voeten herſteld. 263
No. 3. *Fractur* aan den Arm.
—— aan de Dey. 264
—— —— ——
—— door de te groote Haaſt. 265
No. 4. Een Kind omkomende door te vaſt Zwagtelen. 266
—— door bytyds kennis daar van gekreegen hebbende zo herſteld het
—— te vaſt ſpelden der *Navelband*. 267

46. VERZAMELING.

No. 1. Ondoorboorde *Rechtendarm*. 268
—— *Anus*, uit de Proeven van EDENBURGH. 269
—— —— van PINKSTAN. 270
De *Pisbuis* ondoorboord, van LUCAS.

Ondoorboorde *Pisbuizen* en *Anusën* van LAMOTTE. Pag.
No. 2. Drie Gevallen van *Tongriemen.* 271

47. VERZAMELING.

No. 1. *Convulsiën*, door de overëlkander schuiving der *Beenderen* des Hoofds.
——— daar het Kind behouden wierd. 274
Convulsiën daar het Kind omkwam. 274
No. 2. Uitslag gemeenlyk genaamt *Roodhond.* 275
—— noch twee Gevallen. 276
De *Roodhond* in een *Eryspelas* veränderd. 277

48. VERZAMELING.

No. 1. Buikloop gemeenlyk *groene Afgang* genaamt; het Kind herstelde door van Min te veränderen. 278
——— door slegt Zog.
Een Kind dat door den Leepel opgevoed wierd hetwelk een *groenen Afgang* verkreeg.
De Klieren van 't *Darmscheil Schirreus* geworden. 279
No. 2. De *Spruuw* in des Kinds Mond. 280
——— ——— in de Mond en Keel. 281

49. VERZAMELING.
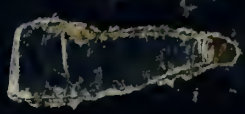
No. 1. Een Verschil tusschen twee *Vroedmeesters* vereffend. 282
—— voorbeeld voor *Vroedkundige* om met den änderen vrindelyk om te gaan. 284
No. 2. —— tusschen twee *Vroedvrouwen.* 287
—— ——— een *Vroedvrouw* en een bekende *Vroedmeester.*
—— ——— twee *Vroedvrouwen.* 288